vlesi Kiesz Géza

Lénd: ⟶ Kiesz Géza

Szentesy Hiesz Géza

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, VIII., Blaha Lujza-tér 3
Telefon: 139-292

1957 MÁJ 22

NÓGRÁDI NÉPUJSÁG

Magyar siker a párizsi képzőművészeti kiállításon

A francia főváros művészeti életének nagy eseménye a francia művészek szövetsége által a Grand Palais-ben minden év tavaszán rendezett kiállítás. Ez évben a kiállításra meghívták Szentesy-Hiesz Géza magyar szobrászművészt, aki öt kiállított művének egyikével, a „Kacsa" című bronzszoborral ezüstérmet nyert. A kiállítás befejeztével a francia közoktatásügyi miniszter maga nyújtotta át a díjakat a kitüntetettnek, köztük Szentesy-Hiesz Gézának.

felv

salgótarjáni, vag
telephellyel. —
Salgótarján, Rák
Műszaki c

A következő tanévtől kezdődően

Törökszentmiklóson leányközépiskola nyílik

Az iskola bentlakásos. Felve-

Zp. Építők 2:2

Rózsaszentmártonban nagy küzdelem, heves tram jellemezte a találkozót, melyen azután döntetlen eredmény született.

Forgácsi Bányász— Salgói Bányász 2:4

Szentesy Hiesz Gyula

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, VIII., Blaha Lujza-tér 3
Telefon: 139-292

1957 MÁJ 22.

NÉPAKARAT

MAGYAR SIKER A PÁRIZSI KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁSON

A francia főváros művészeti életének nagy eseménye a francia művészek szövetségének, a Grand Palais-ben minden év tavaszán rendezett kiállítása. Idén a kiállításra meghívták Szentesy-Hiesz Géza magyar szobrászművészt, aki öt kiállított művének egyikével, a »Kacsa« című bronzszoborral ezüstérmet nyert. A kiállítás befejeztével a francia közoktatásügyi miniszter maga nyújtotta át a díjakat a kitüntetetteknek, köztük Szentesy-Hiesz Gézának.

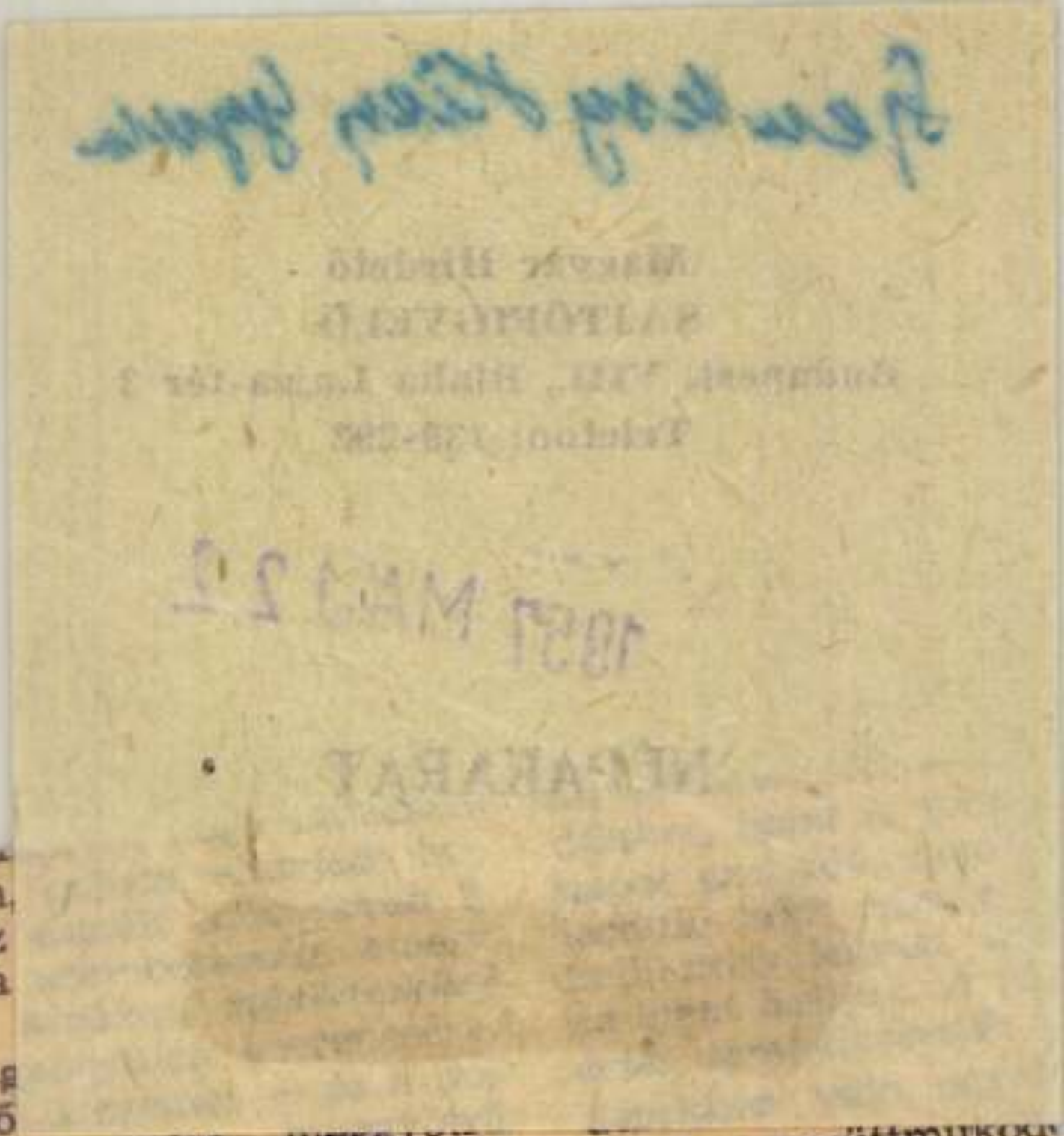

ság« van,
álunk az
is, az a
sak a
atta. A
lött ebbő
odást — annyira
na most az egyedül célravezető
ik, helyes arra is gondolni.
gség sem járt egyedül, szövőd-
k.

nak is. A nyálazásra, fúrásra,
s suttogásra gondolok. Nem

minden együttműkod

MI VOLT AZ OKA
betegség ijesztő
János a parlamentbe
gyakorlatához hasonl
tálatának és közé

Szentesy Géza (Kiesz) nobrászművész

Született 1896 ápr. 19.-én. Művészi előtanulmányait az Iparművészeti főiskolán kezdte. Majd 1922-ben Olaszország 37 városában tanulmányozta a muzeumok anyagát. Utána Párizsba ment ahól több mint 10 évet töltött el a legnagyobb francia művészek társaságában. Igen időben többnyr francia és egyéb nyelvű ujság és folyóirat emlékezett meg művészi tevékenységéről. 1937-ben újból Olaszországban találjuk Velencében az olasz állami Akadémián mint öntödijas.

A nobrának minden ágában tevékenykedik. Monumentális alkotásai közül megemlítjük a váci Szent István nobról. De főleg kisplastikai művével tünik ki. Igen munkáji majd mind a külön böző muzeumokban találhatók és számos díjarva lettek. „Fürdő után", „Verdejáró", „Visió", „Fekvő Nő" stb. Portréi közül jelentősebbek, Henry Matisse világhirü francia festő és Fonyita jogi an festő portréja, Hanauer a Váci püspök portréja, „Hugon", „Leányfej" és Mahatma Gandhi portréja. Állat nobrai közül megemlitjük: „Kakas", Kacsa. Igen jelentősek egyházművészeti alkotásai: Oltárai, Szent Imre, Szent Terézt nobra amely a Szekszárdi Prohinka templomban van felállitva, Madonnái, Szent Mihály arkangyala stb.

A legnagyobb sikerei külföldön az üvegnobrai val voltak. Első volt aki portrét és akthomporiciot kristály üvegben viteleret ki. Mintegy 300 üvegnobrocskát készitett amelyek közül kis állat nobrainak volt a legnagyobb sikere. A legnagyobb francia, belga és cseh üvegszárak vetélykedtek munkáinak sokszorositásáért.

Eddig itthon 52 kiállitáson vett részt, külföldön pedig 37 alkalommal állitott ki 17 külön böző ország 19 városában.

11 nagydij at nyert eddig, ebből itthon 5-öt, külföldön pedig 6 dijra vált érdemessé. Az utolsókból

/.

három at Párisban nyert, amelyek körül az egyik a francia állami arany érem. Barcelonában „Grand Prix"-t kapta. Milanóban két állami ezüst érmet. New-Yorkban pedig „Mention Honorable"-t.

Itthon eddig 22 munkáját vették meg a múzeumok külföldön mintegy 40 munkáját őrzik különböző múzeumok.

Írói előben a sport nobránatban tevékenykedik.

(Hiesz)

Budapest 1948 aug. 20.

Szentesy Géza
szobrászművész

lakik XII. Németvölgyi út 88.

3. Szentesy (Hiesz)

Szentessy (Illés) Géza

nőtlen

XII. Németvölgyi út 88.

MKSz 1947

ıbe a kormánnyal, hogy megállítsam azon az uton,
elyzethez és az áldatlan belpolitikai zavarokhoz
›viselőház feloszlatása előtt kiléptem a kormány

aggodalom és választóim ezreivel való személyes
üzdjek a kormány politikája ellen, mely a nemzet
:dasági megélhetést veszélyezteti.
ma eszme szolgálatában, mely egyedül vezetheti
l és

ıus zászlaját a fővárosban!

irályért, Hazáért"

SZENTESSY László graf.

MN 1998. jún. 25.

Víz, zene, virágok

Tata újra ünnepel

Ötödik éve ünnepel Tata városa június utolsó hétvégéjén. A víz, a zene és a virágok ünnepét rendezik meg Tatai nyár elnevezéssel. Virágdíszbe öltöztetik a várat, zeneszó és kézművesvásár várja az érdeklődőket a tereken és az utcákon. A kiállítások között az idén találunk kerámia-, textil-, bútor-, grafikai tárlatot. *Szentessy* László grafikai és Tejút címmel *Szuhyogh* László szoborkiállítását tekinthetjük meg, Lovagok és hölgyek lakomája címmel híres szerelmespárokat mutatnak be a történelemből.

László, Probstner János. Bp., 1987. 19 p.
"Gyergyádesz László 747:"}{tm "Probstner

748. ALMÁSI Miklós: Tömegművészet és/vagy
1987, 11. 89-92. {tm "Almási Miklós 748:"

749. Autodidakta. Pest megyei képzőművész
Képtár, 1987. aug. - szept. A kiáll. rend
Szentendrei Képtár, 1987 30 p. ill. G {tm

750. BAKONYVÁRI M. Ágnes: A váci képzőmű
1987. 199-205. G {tm "Bakonyvári M. Ágnes

751. BARANYA Megyei Tárlat, Pécs, Pécsi G
kiáll. rend. Pinczehelyi Sándor. Pécs, 19
751:"}

752. BEKE László: Háttérinformációk. = É
László 752:"}

753. BÉLYEGképek, Bp., Szépművészeti Múze
kiáll. rend. Geskó Judit. Bev. Perneczky
JÓZSA Ágnes: Postatitkos művészet vagy t
39.{tm "Józsa Ágnes 753:"}{tm "Geskó Judi

754. BOTKA Ferenc: Az Alföld - mai képző
1987. január 9. 12. {tm "Botka Ferenc 754

755. CHIKÁN Bálint: Vázlat egy csoportké

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Életünk

1021 1972 6-

Szentessy László

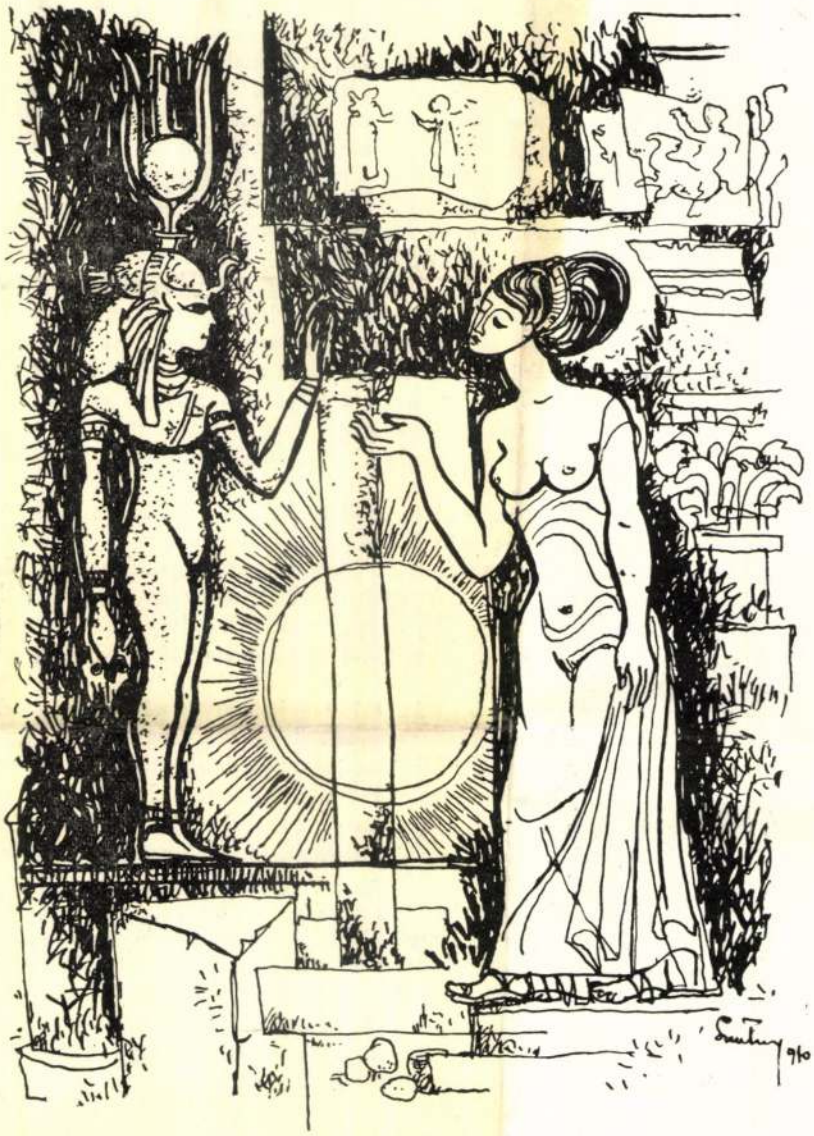

SZENTESSY LÁSZLÓ: *ÍZISZ*

A legérdekesebb azonban, ahogyan Kiss Dénes
szokat, akik „indián-harcot" terveznek a nyárra a
barátságokat és váratlanul kirobbanó ellentéteket, ves
tettek mögött mindig ott érezzük az alakok belső él
gásait, ujjongásait a sikerek, győzelmek fölött. Nen
kamaszok lelkivilágát. Úgy érzem, Kiss Dénesnek sikerült. Talán azért, mert a témában saját gyermekkorát élheti át újból, s mélyítheti el már felnőtt szemmel nézve.

Kétségtelen, hogy ez a belülről való ábrázolás érzelmileg is gazdagabbá, művészibbé teszi Kiss Dénes ifjúsági regényét. Mégis, különös módon mintha éppen ebből a mély átélésből, a gyermekhősök belső lelkiválágának feltárásából fakadna a regény egyik gyengesége, a valóságábrázolás leszűkítettsége is. Hősei már-már külön gyermekvilágban élnek, amelyben a felnőttek csak futólag jelennek meg, de akkor is csak közvetlen a gyermekekre irányuló viszonylatban. Így ismerjük meg az osztályfőnököt, de senki mást az iskola tanárai közül, s ez lehet az oka annak is, hogy Mucur szüleiről csak fél mondatban olvashatunk, pedig mégsem lehet lényegtelen, hogy nem náluk, hanem a nagyszülőknél él. Vagy valóban igaz lenne, hogy a gyerek szemében ez lényegtelen, s nem is gondolna rá soha? De irodalmi ábrázolásban még akkor sem lehetne lényegtelennek tekintenünk.

A valóságnak ilyen értelmű leszűkülése érezhető Kiss Dénes másik regényében is. Pedig *Az utolsó indián nyár* talán még líraibb, elmélyültebb írás és szerkezetileg is jobban elgondolt. A nyíladozó kamaszszerelem ábrázolása meghatóan tiszta és szép. Mucur romantikus, gyermekien hősies és egyben félénk szerelme egyik osztálytársa, Réka iránt annyi jellemző vonást tár föl, a gyermeki társadalom olyan kapcsolatait, viszonylatait mutatja meg, hogy erről külön tanulmányt kellene írni, és külön tanulmányozhatnák a gyermekpszichológusok is.

Nem valami diákos, kamaszos szerelemről van itt szó, amely aztán rendszerint nyomtalanul eltűnik. Kiss Dénes kitűnő érzékkel, lírai mélységgel szövi egy párhuzamos diákszerelem szálait, amelynek a kihatása maradandóbbá válik. Mucur szerelmét hallgatólagos együttérzéssel pártolóan szemlélik társai. Senki se tudja, legalábbis eleinte nem tudja, hogy ugyanabba a lányba szerelmes Mucur legjobb barátja, a beteges, sánta lábú, művészi hajlamú Jani is. Igen jó írói ötlet, hogy az események külső mozgatására a titkos írású levelek hatását és megfejtését állítja. Igazi bonyodalmat tud általa teremteni, amelynek mélyén meghúzódik a mély, őszinte, valóban elszakíthatatlan barátság és a reménytelen szerelem ellentéte. Hiszen Jani tudja, hogy nem is lehetne vetélytársa Mucurnak. S a keret, hogy ennek az utolsó nyárnak a történetét, amikor még gyermek volt, a főhős akkor gondolja át, amikor a városi iskolából Jani temetésére jött haza, még fokozza a regény hatását.

Megható, szomorú és vidám is ez a könyv, s ez a szomorúság a gyermekolvasóban is érdeklődést és feloldó fájdalmat vált ki, mint Nemecsek halála *A Pál utcai fiúk*ban. Azt sugallják ezek az élmények, hogy itt visszahozhatatlanul elmúlik valami, a gyermekkor. Sajnáljuk? Talán nem, de az íróval együtt meghatott nosztalgiával gondolunk rá.

Csaknem minden együtt van ebben a regényben, ami magas szintű művészi alkotássá emelheti. S valóban kiemelkedő alkotásnak is kell tekintenünk, ahonnan már megsejthetjük az utat a remekmű felé, ha elhisszük, elhiszi az író is, hogy a gyermek, a kamasz, bár megvan a maga külön világa, benne él a valóság egészében s kapcsolatai, sőt érzelmei, gondolatai is többrétűek. És Kiss Dénesnek talán lesz ereje ehhez a jelentős pluszhoz is.

SERES JÓZSEF

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1971 DEC 24

DOLGOZÓK LAPJA
(Komárom)

Szentessy László
1021

BETLEHEMESEK (Szentessy László linómetszete)

Százhuszonegy fekete- és barnafedelű kis notesz (mai zsebnaptárformátum); ezekbe jegyezte fel Jókai a témáit, szereplőit, regényvázlatait, gondolatait, ezekbe írta — ritkábban — egyes jeleneteinek fontosabb párbeszédeit. Mindig volt belőlük egy a zsebében. Mikszáth írja a „Jókai Mór élete és kora" című könyvében, hogy nagyobb társaságban, parlament-folyosón, ünnepi ebéden, olykor még tarokkparti közben is egyszercsak elővette a kis noteszt; esetleg, ha a jelenlévőket zavarta volna vele, félrevonult, s nyomban feljegyzett egy adomát, egy ízes fordulatot, egy jellemző szót, egy jó kifejezést. Néha — általában újsághír nyomán — egész történetet, amelyet ott csak néhány sorban foglaltak össze, de amely az ő tollából regényfolyamként elevenedett meg valamelyik korabeli újság hasábjain.

Vegyünk a kezünkbe egy korai noteszt, — találomra, az 1859-es évből. (A belső fedőlapra általában felírta az esztendőt, amelyben használni kezdte. Ezt csak öregkorában hanyagolta el. Tréfásan mondta ekkor vejének, Feszty Árpádnak, aki ezért szemrehányást tett neki: „Majd kiókumulálják azt a tanárok a mindenféle tudományos társaságok elvégre ez a dolguk.") elején" — „Párizsi magyar munkás" — „Az ifjú Széchenyi" — „A bankár alakja" — „A szép magyar báró" — „Egy párizsi nagyúri gyülde" — „Haszontalan élet" — „Az ifjú is hazajő a hölgyekkel" — „Itthon az országforgató tervek" — „A szerelem kibontakozása"...

Ezekben az években kezdett terebélyesedni Jókai népszerűsége. Regényeit sorra közölték — gyakran párhuzamosan — a lapok, elsősorban a Délibáb, a Vasárnapi Újság és a Pesti Napló. Emich Gusztáv, a Pesti Napló kiadója szüntelenül sürgette Jókait újabb és újabb kéziratokért. A fent idézett bejegyzések után alig néhány hónappal jelent meg az Egy magyar nábob, majd a Kárpáthy Zoltán. Aki emlékszik a regényre — s ki ne emlékeznék rá, aki olvasta vagy filmen látta? — „azonosíthatta" a naplójegyzetet: Kárpáthy lett a jóhangzású magyar név; a párizsi munkás alakja a regény egyik fontos epizódjához fűződik; Józsa Gyurit viszontláthatjuk az első fejezetekben az öreg főúr falusi versenyének leírásában; s megrajzolta az ifjú gróf alakját is, aki véget vetett a terméketlen külföldi életnek, s hazajött, hogy részt vegyen az itthoni politikai életben.

A noteszekből követhetjük

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 APR 15

Dolgozók Lapja Komárom

Szentessy László

1021

SZENTESSY LÁSZLÓ: grafikája

nek, amelynek kö
például Anglia
társaságainak sze
lománya 50 000 fő

Panora...

Hogyan öltöznek ez idén a férfiak?

„A ruhának nem tíz évig kell tartania, hanem tíz évvel kell megfiatalítania viselőjét" — hangoztatja a francia divat egyik nagy kreátora, Ted Lapidus. — Banális mondat lenne ez, ha a női divatra vonatkoznék. Lapidus azonban a férfidivatról beszél.

A férfidivat a nagy divatkreátorok új, hatalmas vadászterülete. A párizsi férfidivat-bemutatón 20 százalékkal kellett növelni a bemutató országok pavilonjainak területét. A nagy női divattervezők, elsőként Pierre Chardin és Lapidus, majd később Valentino is a férfidivat felé fordultak.

„A férfiak egyre kevésbé tartózkodóak, egyre kevésbé félnek attól, hogy nőiesnek tartják őket, ha a divattal foglalkoznak" — vélik a szociológusok.

1973-ra kétféle irányzatot jeleznek a divatjósok: a klaszszikus és az avantgard irányzatot. Az elsőről a következő jellemzést adhatjuk: egysoros kabát, keskeny kihajtóval, a majdnem kivétel nélkül felhajtóval készülő nadrág lefelé bővülő, az ing egyszínű anyagból, keskeny, hegyes gallérmegoldással készül. Legdivatosabb anyag az angol szövet (szürke tweed, a csíkos és a halszálkás anyag).

Ami az avantgard divatot illeti, már nehezebb a jellemzők meghatározása. Általában elmondhatjuk, hogy a nadrágszár egyenes vonalú, a derékvonalnál — még a farmernadrágokon is — nyitott ráncok vannak. A soprtos szabású ingek széles kihajtóval készülnek, anyaguk flanell vagy pamut. A felső kabátok raglán szabásúak, általában kockás anyagból készülnek. Ismét nagy divat a bársony.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

DOLGOZÓK LAPJA
(Komárom)

Szentessy László

1971 DEC 2 5

1021

Szentessy László: BETLEHEMESEK (linómetszet)

KÖZGAZDAS

és tudo

Az állampolgár i
— a politi

A legutóbbi időkben olyan intézkedés-sorozatot látunk a kormány az állami és gazdasági vezetés munkájában, amely bizonyos mértékig válasznak is tekinthető a közvélemény által sürgetett számos kérdésre. Azok a határozatok ugyanis, amelyek a gazdasági életet terhelő ballasztok csökkentését szolgálják, vagy amelyek határozottabb körvonalat adnak a szocialista társadalompolitikának mintegy „visszaigazolásai" a közvélemény észrevételeinek. Fock Jenő miniszterelnök, a KISZ-kongresszusán mondott beszédében ismételten megerősítette, hogy „a fejlődés akadályait elhárító egészséges türelmetlenség nagy ösztönzőerőt jelent". S nem vitás, hogy az ilyenfajta türelmetlenséget lehet elismerni egészséges ösztönző erőnek, amely valóságismerettel párosul, s amely nem habozik ugyan semmi olyan kérdés napirendre tűzésében, amelyben meg kell és meg lehet keresni a megoldást, de éppígy ismeri és elismeri a lehetőségek korlátait is.

Mire gondolunk? Arra, hogy a jelenleg vitatott társadalmi és gazdasági kérdések között sokszor megtévesztő összevisszaságban keveredenek strukturális eredetű, csak hosszú távon megoldható problémák olyan napi ügyekkel, amelyek ésszerű és gyakorlatias döntésekkel viszonylag gyorsan megoldhatók. Ez a keveredés idézi aztán elő azt

Szentessy László, grafikus
Dolgozók Lapja, 1978. jan. 15

Portrévázlat Szentessy Lászlóról

Művek

A tatai Kuny Domokos Múzeum Őszi tárlatának grafikai kollekciójából Szentessy László három tusrajza megkülönböztetett figyelmet érdemel. Nem csak azért, mert az alkotó először szerepel, mint hivatásos művész, a megyei seregszemlén (ez év nyarán nyerte el benyújtott művei alapján, eddigi munkássága elismeréséül a Művészeti Alap-tagságot), hanem azért is, mert a „Zichy Mihály emlékére", a „Jónás" és a „Századunk embere" című grafikai lapok kiforrott egyéniségről, tudatos művészről vallanak.

A Zichy-ihlette rajz lírai, merengő, elbeszélő, a „Jónás" — a nagy hal csupasz csontvázába zártan — filozófikus tartalmú megszemélyesítés, a századunk emberének jellemzésére megalkotott lap pedig meditáló, szorongást keltő, figyelemfelhívó műalkotás. Gondolat, érzés, mese, valóság, álom, hangulat — milyen mélyrétegű, egymástól eltérő szférák, és mégis egységes szemléletű rendszerbe rendeződnek Szentessy művein.

Kiforrottságról és tudatosságról szóltunk a bevezetőben. Átgondolt alkotómódszerről, amely a mondanivalónak, a kifejezésnek úgy szab határt, hogy a lényeg körüljárására kényszeríti az alkotót és a szemlélőt egyaránt. Kiforrottságról, amely a művek szerkezetének, kompozíciójának vázát, a részletek, a részletezés arányát határozza meg.

A három lap révén Szentessy önálló világát élheti tovább a befogadó; a motívumokon túlmutató tartalom, a finom, esztétikus kidolgozás ehhez segít. Mit, miért, hogyan rajzoljon meg — ennek titkait hosszú évek kitartó munkájával tárta fel az almásneszmélyi grafikus.

Alkotóévek

Esztergomban született 1938-ban, itt végezte iskoláit és kezdte meg az ismerkedést a művészettel. 1966-ban egyik alapító tagja volt a fiatal esztergomi képzőművészek közösségének, a Sigillum-csoportnak, amelytől akkor sem szakadt el, amikor Neszmélyre költözött. Művei — ekkor még festmények — rendszeresen szerepeltek a szűkebb pátria kiállításain.

Neszmélyen tanítani és tanulni kezd, elvégzi a főiskolát, a grafikai műfajok felé fordul, linóleummetszetekkel és neszmélyi ihletettségű tusrajzokkal jelentkezik a Komárom megyei kiállításokon. 1976-ban a megyei tanács művészeti ösztöndíja segítségével zavartalanul dolgozhat, s ez évben a Képzőművészeti Világhét alkalmából kiállítással mutatkozik be az otthonául választott és otthonává vált település közönségének. A tárlat gerincét a 70-es évek elején készült linómetszetek és friss tusrajzok alkotják, köztük a „Mesterségek"-sorozat lapjai, amelyeket eddigi munkásságának új lehetőségeket nyitó összefoglalásaként értékelhetünk.

A neszmélyi iskola tanulói időközben megkedvelik a rajzórákat, tevékeny munka indul a képzőművész körben. A gyerekek önállóan dolgozhatnak, a technikai fogások, módszerek megismertetése mellett Szentessy tanár úr szabad utat ad az elképzeléseknek, az egyéni tervek megvalósításának.

„Zichy Mihály emlékére"

Tervek

Látszólag lassan és keveset dolgozik, de a megfogalmazandó gondolatok állandóan foglalkoztatják. A papír fölé csak akkor hajol, ha érzi, hogy a témát, a problémát teljesen körbejárta.

A közeljövő önmaga elé szabott feladatai között szerepel a „Mesterségek"-sorozat folytatása, a néhány éve háttérbe szorult linóleummetszet technikájához való visszatérés, rézkarcok készítése, ex-libris kollekciójának — amelyből több eljutott már külföldi kiállításokra is — további bővítése, Ady-illusztrációk alkotása, a rajzpedagógusi munka hatékonyságának növelése, új lehetőségek keresése a rajztanításban.

Átgondoltan, folyamatosan dolgozik. És tehetséggel: művei bizonyítják.

Wehner Tibor

Kurucz D. István képeiből

Kocsis lóval

Gajdán szomszéd

Repülj fecském...

A szabadságharc hegedűsének emlékezete

Manapság főleg a zenetörténészek tartják számon, hogy milyen nagy és világszerte ismert művész volt a múlt században Reményi Ede, a hegedűjáték utolérhetetlen virtuóza. 150 évvel ezelőtt, 1828. január 17-én született. Az évforduló alkalmából érdemes felidézni sikerekben gazdag életének néhány epizódját.

Az aranyműves fia

Apja Hoffmann József volt, aranyművességgel foglalkozott; aztán magyarosította a nevét Reményire. Reményi Ede Miskolcon született. Zenei tehetségét korán felfedezték. Kilencéves korában hangversenyezett először. Pyrker János László akkori egri érsek támogatásával felvették a bécsi konzervatórium növendékei közé. Joseph Böhm, a hírneves hegedűtanár lett a mestere. Pestre a negyvenes évek második felében került. „Itt nem hallott mást, mint lelkesítő szavakat a magyar nemzet újjászületéséről, melyben [illegible] Színház intendása hangversenymesterré szerződtette. Egy évtizedig itthon volt állandó lakása, miközben szerte a világon, még Ausztráliában is vállalt szereplést. Minden hazai művészeti, irodalmi, zenei mozgalomban a legtevékenyebben részt vett. Szóval, tollal, tettel rendületlen harcosa lett a magyar kulturális élet fellendítésének. „Sok-sokezer forintot tett le a hazafiság, a jótékonyság, a közművelődés oltárára" — így emlékeztek rá. Legmaradandóbb érdemeinek egyike a budapesti Petőfi-szobor alapjának megteremtése. A költségek nagyobb részét ő hegedülte össze az egész országban. A világ legjobb kortárs-művészeivel (Wagner, Berlioz, Victor Hugo, George Sand) állt oly szoros összeköttetésben, amilyennel alig dicsekedhetett más magyar művész. A hetvenes évek végén megnősült, Fáy Gizellát vette el feleségül.

mint koncertmester, szintén az ellenzékhez tartozott. A botrány megtörtént, s ezzel kapcsolatban Reményi benyújtotta lemondását, és megvált állásától. Ez az elhamarkodott lépés sok emberben keltett visszatetszést, még Liszt Ferencben is. Tetézte a dolgot Reményi azzal, hogy nagy értékű műgyűjteményét Bécsben nyilvános árverésre bocsátotta. A Zeneakadémia megszervezése után végleg elköltözött a házából. 1875-től kezdve Párizs, majd New York volt állandó lakóhelye. Ahol hangversenyezett, mindenütt lelkesedéssel fogadták, hiszen csodálatosan bánt a hegedűjével. 1891-ben járt újból idehaza. 1898. május 15-én San Franciscóban hirdették koncertjét. Ott halt meg a dobogón, hegedülés közben. Nevét főleg egy sor virtuóz átirata tette még népszerűbbé. (Ilyenek: a „Repülj, fecském", s az „Ezt a kerek erdőt".

Hogyan is írta 1859-ben Arany János „Reményihez" című költeményében:

„Most a reménynek egy
hangját, Reményi,
Vidd el nyugatra zengő
húrodon;
Hirdesse szózatos fád
a világnak
Hogy újra érez, újra él
e hon..."

Kristóf Károly

Jurij Bondarev:

A

kon haladó sok szekér csikor-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

LÁTÓHATÁR
Budapest

1021
1971 DEC. 1

Szentessy László

Szentessy László rajza

vissza nem találok...
rújtóztatta testét, körülnézett.
iú s egy lány futott el melletük, óriási cik
ak. Hosszan bámult utánuk. A különbséget
egtalálni saját maga és a többiek közt, akik
erre megérintette őket a strand eleven nyüz
ivaj, a hangszóró napba olvadt, ragacsos slá
ön, ússzunk egyet! – a sárga trikós lány fö
markolta s fehér fürdősapkája alá gyűrte.
is mellett tempóztak. Két karcsapás közt ta
n mindjárt zavart mosolyba menekülön. A f
egenebbnek, mióta tudja róla... Meglepet valakit, aki állhatatlan kife-
itkát.
ben a medence korlátjába fogódzva, a lány előredült kinyújtott karján, s
megkérdezte:
vemet... fogadni mernék, nem tudja már... igaz?
elhárító mozdulatot tett.
nem fontos?
... hiszen csak itt ismertem meg, most... – élesen kilesett vizes pillái
savarta a mondatot: – A többi nem számít... hiszen már maga sem
kezni...
ni szeretne? – a lány tekintetében bújkáló ötletek sem födhették el azt
nyékot.
gy. Ahogy jólesik!
azt is megmondhatom magának, doktor úr, kedves Ágoston doktor –
ég nem felejtettem el a nevét –, hogy maga volt az, aki miatt mégis
tam kerülni... Nem vette észre? Odabenn nem látta? – Keresett va-
ismerős, cinkos villanást az acélszürke szempárban.

Szentessy László

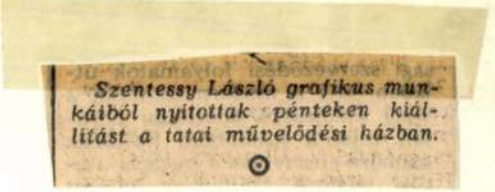

Szentessy László grafikus munkáiból nyitottak pénteken kiállítást a tatai művelődési házban.

⊙

Magyar Nemzet 1986. XI. 22.

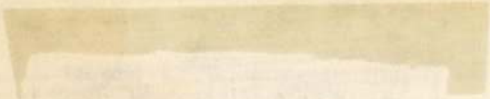

DOLGOZÓK LAPJA

1021

Szentessy László műhelyében

A neszmélyi képíró

Azt hiszem, hogy Szentessy László rátalált a tizedik múzsára, a mese Istennőjére. Leülteti magával szemben, megkínálja neszmélyi borral, kávét főz neki, s hagyja, hogy meséljen. Balladákat, eltelejtett dalokat, több százéves költeményeket idéztet fel vele. Aztán hirtelen ő is azzá válik, amit kitalált: megkísértett filozófiák, rémtörténetek, tivornyák és csöndes ünnepek villannak meg szemében. Hol ökölléi, hol jó szóval kényszeríti a mese múzsáját megszólalásra, felháborodásra, kételkedésre és káromkodásra.

Minden valamirevaló mese müves, finoman megformált, váratlanságaiban is teljes. Tragédiái a történet elején és közepén működnek, aztán minden jóra fordul. Szentessy grafikai lapjain a végső kompozíció, a végeredmény sugall ehhez hasonlókat, míg a részletek telítettek drámákkal, emberi sorsokkal, szenvedélyekkel, gyötrelmekkel, tobzódásokkal. Ebben az önálló és öntörvényű, logikus kavalkádban elférnek a szerelem pillanatai, a gyász gyertyapislákolásai, a megtorlás keserű igéi.

Szentessy László Almásneszmélyen él egy szolgálati lakásban. Rajzot tanít a gyerekeknek. A szobákat galériákkal „toldották meg",

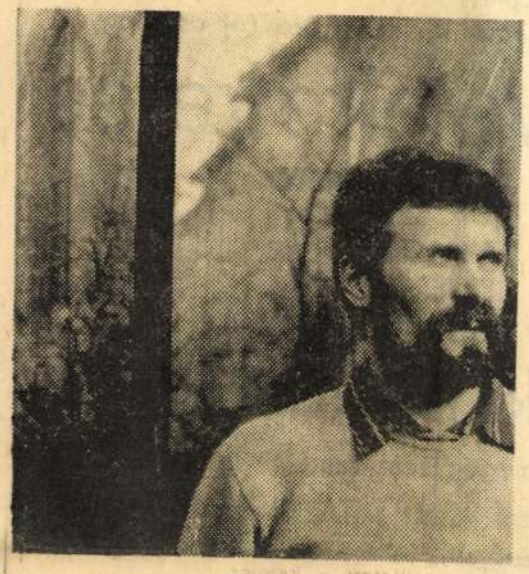

Nemrég zárult Szentessy László kiállítása Tatán, a Várban. Legközelebb szeptemberben az esztergomi Balassa Bálint Múzeumban találkozhatunk alkotásaival.

az egyik keskeny lépcsőjű faépítmény a műterme. A falra akasztott festmények közül kettő különösen érdekes. „Petik nagyapa udvara" sokféle festői iskolát felidéz bennem — de végső soron egyikre sem hasonlít. Aztán a Van Gogh emlékére festett kép mintha Szentessy szakállas önarcképe lenne. A szemek külön életet élnek, egyébként minden szikár, soványan és idegesen vibrál.

Érdekesek az Esztergomi sorozat festményei is, akárha üvegablakok lehetnének. A vastag fekete kontúrok kitágítják a teret. Számomra a sorok mögötti olvasás képi megjelenítését is felidézik. A hamisnak látott történelmi tájak és a hamisnak írt valóságok mögötti, igazabbnak hitt sorokat és sorsokat.

— Mindig sokat jelentett nekem a történelem, a régi építészet, a mitológia, a kultúrtörténet. Ha elkészül egy rajz — sokáig foglalkoztat. Visszajátszanak a formák, idők, lehetőségek. Aztán jön a következő rajz, majd megint egy, s a sorozat. Így állt össze a Mesterségek című... Sokat töprengtem azon, hogy ma nincs becsülete a „mester" névnek. Egy-egy épületen, alkotáson nem találhatjuk meg a mester kézjegyét.

— Ez a sorozatod más szempontból is tanulságos. Itt fedeztem fel először, hogy a „kép mögötti kép" nálad sokszor fontosabb, mint a rajzolt. Történetesen: a mesterek ürügyként szolgáltak arra, hogy másról is beszéljél.

— Úgy érzem, hogy írom a képeket, a rajz is anyanyelv. A mesterségek becsületét mindig nagyon fontosnak tartottam. Ha végignézzük a grafikákat, ezek részleteiben mesék. A takács mellett három öregasszony jelenik meg — első ránézésre szövőnők. De a fonalak nem csupán cérnaszálak, hanem életfonalak. Így válnak az öregasszonyok párkákká, másfajta gondolattá egy képen belül.

— Sokszor olyan érzései támadnak az embernek, hogy a középkorból csöppentek ide rajzaid...

— Nagyon szeretem a középkort. Ma már köztudomású, hogy nem volt az annyira sötét, mint azt egy ideig állították. Az emberiség nagy váltása volt ez, tele szabadságlehetőségekkel is. A vallás, az erkölcs és a különböző filozófiák közvetlenül nyilvánultak meg. Bár például a protestantizmus sem hozott a lényeget tekintve gyökeresen újat, lehetőséget adott az embereknek, hogy önálló gondolatokat fejezzenek ki. Vagyis, keretet teremtett a másfajta létezéshez.

— Az egyik legdöbbenetesebb és legszebb sorozatod a Carmina Burana. Ez is a középkort idézi, visszatérő motívumai a múzsák testvériségét is újramondják.

— Nagyon szeretem Carl Orff zenéjét. A XIII. században diákdalok rajzbeli visszaadása sokáig foglalkoztatott. Arra mindenképpen vigyáznom kellett, hogy ne méretezzem túl, vagyis, ne meséljem túl ezt a világot. Vissza kellett fognom magam. Örülök, hogy ez sikerült, így aztán a Mesterségek sorozat után ez egészen más jellegű lett. Szűkszavúbb, de grafikailag pontosabb.

— Úgy tűnik, hogy a Carmina Burana figurái reálisak az irreális terekben. Ez adja a feszültséget. Azt a különöst, mely típusokat is teremt. De ezeken a rajzokon valami gyönyörűen kimunkált plaszticitás is megfigyelhető. A szobrászathoz is közöd van?

— A Carmina Burana-sorozatban lényeges a zene, a rajz, és természetesen a szobor is, a plaszticitás is. Fontosak ezek a visszatérő motívumok, a zenei hangsorok is ismétlődnek. De ne feledkezzünk meg a költészetről sem. Gyönyörű a dalok szövege, valahogyan ez is része a grafikának. Idézeteket írtam fel a lapokra, de a költeményt a vonalakkal, rajzban kellett visszaadni. Nem illusztrációkról van szó, hiszen ennek nem sok értelme lett volna.

— Egy kiadványban Szász Endre rajzolt a Carmina Buranához. Teljesen másképpen, más felfogásban. Kiket tartasz mestereidnek, kik hatottak rád?

— Szeretem Szász Endre korábbi műveit. A mostaniak nem állnak közel hozzám. Egyetlen mesterem volt, a nagybátyám. Ő tízéves koromban leültetett rajzolni, akadémikus stílusban követelte a pontosságot és igényességet. Ő hívta fel először a figyelmemet a természet szerkezetének a megfigyelésére. Ez később is hasznomra vált. Van egy kórófajta virág, egy továbbképzésen le kellett rajzolni. Több napig nem jutottam semmire. Aztán észrevettem, hogy két nyolcas

A két vadásztestvér (1972)

Két rajz a Carmina Burana-sorozatból.

spirállal megfogható a szerkezete. A többi már gyerekjáték volt. Szeretem Kondor Bélát — ne felejtsük el, hogy ő is a középkorból indult ki — aztán Dürert, Boscht, Zichit. Folytathatnánk a névsort, de felesleges. Az ember mestere a természet legyen...

— Különleges szerepet játszik rajzaidban a nő. Mondhatnám: a nagybetűs NŐ.

— A NŐ az élet szimbóluma. A megújulás és a megtartás jelképe. A Mindenség dicsérete című grafikám, amit Neszmélyi szárnyasoltárnak is neveznek néhányan, az évszakok összefoglalása is egyben. Megjelenik a férfi és nő, az életfa, a csillagképek, az örök mozgás szimbólumai. A tavasz, nyár, ősz a tél című grafikákon átváltozás mindegyik nőalak.

— Beszéljünk másik munkádról, a tanításról is! A képírónak képolvasó emberekre van szüksége.

— A látás iskolája válságban van. Kevesen ismerik a képzőművészet nyelvezetét. Nem tanították meg rá az embereket. Heti egy óra alatt sajnos, nem lehet a vizuális kultúra alapjait átadni. Emlékszem gyerekkoromra: én minden füzetet telerajzoltam. Volt idő rá. Másoltam iniciálékat, gótikus formákat, rokokó tablókat. Ma sajnos, ezt nem tapasztalom a gyerekeknél.

Galéria-műterme olyan akár egy időben és térben sodródó hajó. A középkortól a XX. századig, a Dunától az iskolaudvarig, a zenétől a szobrokig, a meséktől a filozófiákig evezget föl és alá. Néha kiúszik azon a kapun is, amit ő faragott meg, amely mesékkel várja a vendégeket.

Hiszen a kapu maga a Nap és a Hold, virágok stilizált formái díszítik, a kapufélfákon sámánok arca — egyik haragvó, a másik vigyorgó — aztán a föld, a víz és az ég ott torlódnak egy-egy kapunyitásban. Ha ezzel a képpel folytatjuk: Szentessy minden grafikája is egy-egy kapunyitás az emberre.

Vaderna József

Hírünk az országban

1983. június

Társadalmi, politikai élet

BALINT B. András—FRANKA Tibor: A kormánybizottság befejezte Márkushegyen a helyszíni szemlét. = Magyar Hirlap, 152. sz. 5. l.; — ld. még: Népszabadság, 152. sz. 5. l.; — Népszava, 152. sz. 5. l.

[BÁNYAOMLÁS a Dorogi Szénbányák sárisápi üzemének újbiszónyi bányájában.] = Magyar Hirlap, 153. sz. 9. l.; — Magyar Nemzet, 153. sz. 8. l.; — Népszabadság, 153. sz. 9. l.

ELTEMETTÉK Oroszlányban a hősi halált halt bányászokat. Méhes Lajos: „Szükség van az egymást féltő éberségre és fegyelemre". = Magyar Nemzet, 150. sz. 3. l.; — Népszava, 150. sz. 1—5. l.

A FÖLD mélyében ... III. = Ország Világ, 26. sz. 2—3. l.

— Az oroszlányi bányaszerencsétlenségről.

GÓCZA Péter: Összefoglaló értékelés a területi egészségnevelési hálózatnak a cukorbetegek diétájával kapcsolatos tevékenységéről. = Egészségnevelés, 3. sz. 113—115. l.

— Komárom megyei vonatkozásokkal.

GYERMEKNAPON Tatabányán. Ill. = Kertészet és Szőlészet, 24. sz. 16. l.

— A tatabányai Úttörő- és Ifjúsági Ház meghívására a Kertészet és Szőlészet szerkesztősége is részt vett a gyermeknapi majálison.

JANKOVICH Gáborné: Kiskorúak veszélyeztetettsége megelőzésének és megszüntetésének hatósági eszközei. = Állam és Igazgatás, 5. sz. 434—442. l.

— Komárom megyében.

KERTÉSZ Péter: A robbanás után. Márkushegy. = Magyar Nemzet, 150. sz. 7. l.

KOZMA Judit: 1983. június 22. Márkushegy. — Bányásztemetés Oroszlányban. Ill. = Népszabadság, 149. sz. 5. l.; — 150. sz. 1—3. l.

[KÜLFÖLDI részvétnyilvánítások a márkushegyi bányaszerencsétlenség után.] = Magyar Hirlap, 151. sz. 8. l.; — Népszabadság, 151. sz. 5. l.; — Népszava, 151. sz. 5. l.

LENGYEL—PETHES—GYULAI—BOTOS—DÖGEI: Szocialista Brigádvezetők VI. Országos Tanácskozása. A holnap formálói. = Magyar Mezőgazdaság, 23. sz. 4—5. l.

— Csőre Zoltán, a Bábolnai Mezőgazdasági Kombinát művezetője, a munkahelyén folyó brigádmozgalomról.

[Az MSZMP Komárom megyei Bizottsága és a Párttörténeti Intézet által, 1983. március 9-én tartott ankétról, a „Tanúságtevők" c. sorozatról.] = Párttörténeti Közlemények, 2. sz. 200. l.

[Az OROSZLÁNYI Szénbányák márkushegyi bányaüzemében történt súlyos szerencsétlenségről.] = Magyar Hirlap, 147. sz. 1—4. l.; — 148. sz. 11. l.; — Magyar Nemzet, 147. sz. 3. l.; — 148. sz. 5. l.; — Népszabadság, 147. sz. 1—5. l.; — 148. sz. 8. l.; — Népszava, 147. sz. 1. l.; — 148. sz. 16. l.

Az ORSZÁGGYŰLÉS kulturális bizottságának vitája a költségvetésről. = Népszabadság, 141. sz. 5. l.

— A vitában felszólalt Gárdai Zoltánné, Komárom megye képviselője.

TOVÁBBRA is a kongresszusi határozatok útján. Vezető pártmunkások a Központi Bizottság áprilisi határozatáról. = Társadalmi Szemle, 6. sz. 16—27. l.

— Antalóczy Albert, az MSZMP Komárom megyei Bizottságának első titkára véleménye a KB 1983. áprilisi üléséről.

VARGA Csaba: A falusi munkásság eresz alá áll. = Új Forrás, 3. sz. 17—34. l.

— Tokod, Kesztölc, Sárisáp. — Előzményei: Gyüszi László tanulmánya a folyóirat 1., Kárpáti Zoltáné a 2. számában.

VARJÚ Frigyes: A szeretetnek nincs ára! = Magyar Ifjúság, 23. sz. 15. l.

— Soós Györgyékről, akik Esztergomban 20 állami gondozott gyermeket neveltek fel.

Gazdasági élet

BÁSTYA vagy áruház? = Ország Világ, 22. sz. 7. l.

— Olvasói reagálás a lap 16. számában az esztergomi Bástya Áruházról megjelent cikkre.

CSIGAEXPORT. = Szabad Föld, 23. sz. 7. l.

— A tardosbányai Gerecse Tsz új kezdeményezéséről.

DANCS József: Kiváló téesz az ácsi Egyetértés. = Szabad Föld, 23. sz. 2. l.

DANCS József: A korsi kocsitól az Aranykalászig ... = Szabad Föld, 25. sz. 13. l.

DOBAY Pál: Régi erdei mesterségek a Pilisben. Ill. = Honismeret, 3. sz. 52—55. l.

— Klastrompuszta, Kesztölc, Pilisszentlélek vonatkozásaival. Részletesen: a pilisszentléleki üveggyártás.

[A DUNA szennyezéséért 400 ezer forint birságot róttak ki a nyergesújfalui Magyar Viscosagyárra. Hir.] = Magyar Nemzet, 140. sz. 6. l.

[ELKÉSZÜLT Komárom megye hulladékkataszterе. Hir.] = Magyar Nemzet, 140. sz. 6. l.

FARKAS Ferenc—KLUG Ottó—KOVÁCS Ferenc—GOMBOS Márton: Vezetőképzés mérésen alapuló értékelése. = Közgazdasági Szemle, 6. sz. 673—688. l.

— Az országgyűlési képviselők Komárom, Heves és Nógrád megyei csoportjainak ülése.

MEGSZÜNTETIK a klinkerégetést a Tatabányai Cementgyárban. = Népszabadság, 153. sz. 9. l.; — Magyar Hirlap, 153. sz. 11. l.

— Az intézkedést környezetvédelmi szempontok figyelembevételével tették meg.

MÉRSÉKLŐDŐ energiafelhasználás. Több szén, kevesebb kőolajtermék. Ésszerűsítő beruházások. Ill. = Népszabadság, 137. sz. 1. l.

— A Dorogi Szénbányák lencsehegyi bányájáról.

SZAJKI Ibolya: Komárom megye területéről származó alapvető élelmiszerek réz-, cink-, kadmium-, ólom- és higanytartalma. = Egészségtudomány, 2. sz. 155—164. l.

TÓTH Benedek: Célrészjegy tízmillió forintért. Kezdeményezés a császári tsz-ben. = Népszabadság, 133. sz. 5. l.

— A császári Rákóczi Tsz.

Művelődésügy

(eszbé): A Tatai Népfőiskola. = Népművelés, 4. sz. 26—28. l.

— Kerekes Miklós 1983. februárjában megjelent azonos című írásának a népfőiskolák történetére vonatkozó adatait igazítja ki a szerző.

ESZTERGOM, a Duna-kanyar kulturális központja. Ill. = Budapest, 6. sz. melléklet. 7—8. l.

— A „Budapest" ajánlja — de nem csak a Budapestieknek! c. melléklet.

G. I.: Az eltört korsó. A recklinghauseni Fesztiválszínház Tatabányán. = Népszava, 145. sz. 6. l.

—Jún. 18. Népház.

GAZDAG István: Kátai Ferenc: Tát története 1181—1981. = Honismeret, 3. sz. 59—60. l.

— Az 1981-ben megjelent könyv ismertetése.

HEDERVÁRI Péter: Másfél ezer év földrengései a Kárpáti Területen. Ill. = Természet Világa, 6. sz. 257—261. l.

— Az 1783-as komáromi földrengésről.

HEITLER László: Nyergesi János emlékezete Pápán. = Népszava, 151. sz. 6. l.

— Ny. J. festőművész Nyergesújfalun élt.

KISS Jenő: Száz éve született Beke Ödön. = Honismeret, 3. sz. 24. l.

— B. Ö. (1883—1964.) finnugor nyelvész Komáromban született.

KOCZIÁNNÉ Szentnéteri Erzsébet: Szekéren, kocsin, hintón a középkorban. Ill. = História, 3. sz. 5—9. l.

— Kocs község, mint a kocsi szó etimológiai eredete.

KOSÁRY Domokos: A magyar sajtó megszületése. = Magyar Grafika, 1. sz. 51—56. l.

— A komáromi Mindenes Gyűjteményről is.

KOVÁCS Emil: Az iskolai könyvtárhálózat kiépítésének folyamata Komárom megyében. = Könyv és Nevelés, 2. sz. 47—53. l.

— A József Attila Megyei Könyvtárban megalakult az iskolai könyvtárak hálózati módszertani központja.

KÖRMENDY Kinga: Az esztergomi Collegium Christi és könyvtára a XIV—XVI. században. = Magyar Könyvszemle, 1. sz. 1—20. l.

LADÁNYI András: A felsőgallai bányászotthon. Ill. = Népművelés, 6. sz. 26—27. l.

— A felsőgallai Bányamunkásotthon története 1925—1965.

PÁKOZDI István: Az esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár 2. Ill. = Új Forrás, 3. sz. 79—80. l.

PEDAGÓGUSKITÜNTETÉSEK. = Népszabadság, 131. sz. 4. l.

— A Kiváló Pedagógus kitüntetésben részesült megyénkből Freisinger Edéné, a tatabányai közgazdasági szakközépiskola tanára.

SZAKMAI folyóiratok — hálózati híradók. [A Komárom megyei Könyvtáros 1982 3. számaj = Könyvtáros, 5. sz. 307. l.

SZÉNÁSSY Zoltán: Hetényi János emlékezete. = Irodalmi Szemle, 6. sz. 555—557. l.

— H. J. (1786—1853.) Ekelen született.

SZILÁGYI Ferenc: Szénássy Zoltán: Jókai nyomában. (Madách, Bratislava 1982.) = Honismeret, 3. sz. 61—62. l.

— A könyv ismertetése.

TÓTH Emília: Szlovák nemzetiségi tájházak Magyarországon. Ill. = Honismeret, 3. sz. 14—16. l.

— Többek közt a kesztölci tájházakról.

VARGA Lajos: A tatai Kálvária-domb. Ill. = Turista Magazin, 6. sz. 17. l.

— A Kálvária-domb történeti emlékeiről.

VIRÁG F. Éva: Alkotói ösztöndíj Komáromban. A szellem röptetése. = Magyar Hirlap, 136. sz. 6. l.

— A Komárom megyei Tanács 1983. évi alkotói ösztöndíjairól.

Sport

EDZŐI gyorsmérleg. I. = Népsport, 141. sz. 3. l.

— Dalnoki Jenő edző nyilatkozik a Tatabányai Bányász labdarúgóinak 1982—83-as teljesítményéről.

(morvai): Körhinta. Esztergomi „újítások". = Népsport, 139. sz. 7. l.

— Az Esztergomi SZIM Vasas evezős szakosztályának sportolótoborzásáról.

(s): ESZTERGOMBA hívogat emlékezete. = Népsport, 139. sz. 7. l.

Felvételt hirdet

a MEDICOR Művek Esztergomi Gyára

Béke tér 1—11.

esztergályos, marós,
mechanikai és elektronikai
műszerész,
lakatos szakmunkás fizikai
munkakörökben,
VALAMINT
műszaki és gazdasági
munkakörökben egyetemi és
főiskolai végzettségű

MUNKAVÁLLALÓK RÉSZÉRE.
KITŰNŐ MUNKAKÖRÜLMÉNYEK
ÉS JÓ KERESETI LEHETŐSÉGEK!

Érdeklődni lehet a gyár munkaügyi csoportjánál. 5874

ESZTERGOMI
KIRENDELTSÉGE

jó keresti
lehetőséggel
és természetbeni
juttatással

női dolgozókat és gépkocsirakodókat

felvesz

Jelentkezés:
Esztergom,
Hősök tere 1. alatt

6397

FINOMMECHANIKAI
VÁLLALAT
4. sz. gyára,
Esztergom-Kertváros

felvételre keres

— kiemelt munkaterületre
— külön bérezéssel:

— lemezlakatos,
— asztalos,
— elektromos-szerelő szakmunkásokat,
— targoncavezetőt,
— anyagmozgatót,
— díszpécsert,
— gyártáselőkészítőt és
— anyaggazdálkodót.

Jelentkezni lehet
Esztergom-Kertváros,
Felszabadulás út. 5—7. sz.
Munkaügyi csoportnál.

6132

Észak-Dunántúli Tégla- és Cserépipari Vállalat
Tata III. sz. gyára (új cserépgyár)

felvételre keres

VILLANYSZERELŐ
AUTÓSZERELŐ
LAKATOS
ESZTERGÁLYOS
ÉGETÉSIRÁNYÍTÓ

szakmunkásokat

Fizetés megegyezés szerint.

Jelentkezni lehet: TATA, III. sz. téglagyár
Faller Jenő út. Tel.: 759. 5872

A KŐBÁNYAI GYÓGYSZERÁRUGYÁR
dorogi gyáregysége

pályázatot hirdet

főkönyvelő-helyettes — számviteli osztályvezetői munkakör betöltésére.

A munkakör betöltéséhez szükséges: felsőfokú iskolai végzettség, mérlegképes könyvelői képesítés és legalább 8—10 éves könyvviteli munka területén eltöltött gyakorlat, feltételezve az ügyviteli folyamatok széles körű ismeretét, a számítástechnika és hozzá kapcsolódó ügyviteli munkák szervezését és koordinálását.

Az állást határozott időre — 1985. december 31-ig szóló munkaviszony létesítésével kívánjuk betölteni, amely határozatlan idejűre módosulhat.

Azonnali belépéssel felveszünk:

— lakatos-hegesztőket,
— tmk-lakatost,
— rakodó-targoncavezetőt,
— anyagmozgatókat,
— gépésztechnikust,

és női betanított préselőket, szerelőket

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Szentessy László
1983 SEP 14
DOLGOZÓK LAPJA

1021

Szentessy-grafikák Esztergomban

Szentessy László: Magány

Szentessy László Almásneszmélyen élő grafikusművész alkotásaiból nyílt kiállítás szombaton Esztergomban, a Balassa Múzeumban.

A művész képeit Mucsi András művészettörténész mutatta be a közönségnek. Szentessy anyaga korábban már szerepelt Tatán, a Kuny Domokos Múzeumban. A munkákat akkor méltattuk. A fölényes rajzkészségről, gondolati gazdagságról árulkodó képeket az esztergomi múzeumban huzamosabb időn át tekinthetik meg az érdeklődők.

1983. szept

Vízilabda

A meglepetés el

Kettős forduló volt az OB I-es vízilabda-baj nokságban. A Tatabányai Bányász mindkétszer a fő városban szerepelt, ahol a „papírformának" megfelel eredményeket ért el, tehát nem született meglepeté nem sikerült pontot szerezni.

Szombaton a Tüzér utcá-ban, a Bp. Honvéd otthoná-ban szinte könnyű győzelmet aratták a vendéglátók, mert a tatabányaiak feltűnően so-kat idegeskedtek és hibáztak. Az emberelőnyös helyzeteket rendre elrontották; részben ennek tulajdonítható az 5 gólos vereség. A találkozónak a vereség ellenére azonban van pozitívuma is: mégpedig az, hogy újabb fiatalok kap-tak lehetőséget tehetségük bi-zonyítására. (A két ifjúsági Európa-bajnok, Podhánszky és Lunacsek után Bagi, valamin Boros.)

Vasárnap a tavalyi bajno és idei bajnokjelölt volt a ellenfél. A Vasas ellen lénye gesen jobban játszottak a ta tabányaiak. Főleg védekezé sük volt jobb, mint előz nap. Végül is a válogatot játékosok rutinja döntöne bizonyult.

A két mérkőzésen Goo István edző a következő já tékosokat szerepeltette: Ha uszler, Podhánszky, Kása Debreczeni, Szeri, Persely

Atlétika

Túl a csúcsformán

Budapest—Vidék

Öt győzelem, több helyezés, de Erdélyi Géza 15,96 m-es (junior I. o.) hármasugrásával, mellyel harmadik lett, va-lamennyi előkelő hely csak másodosztályú szint teljesítését jelentette. Ez volt a tatabányaiak mérlege a Budapest—Vi-dék atlétikai versenyen. Persze, a versenyzők nagy része már túl van csúcsformáján.

Eredmények: Nők

Szentessy László

Zichy Mihály emlékére

Wehner Tibor: Visszhangtalanul . Kortárs képzőművészet Komárom megyében.
Művészet, 1979. május /5. szám/ 36. oldal

Szentessy László: Zichy Mihály emlékére,
tus, papír, 40,7×30,6 cm, 1976

Szentessy László

A Carmina Burana középkori diákdalai irodalmi formában csak 1979-ben jutottak el a szélesebb magyar olvasóközönséghez, de zenei interpretációja révén már korábban is ismert és népszerű volt ez a középkori emlék: Carl Orff német zeneszerző hasonló címmel 1936-ban komponálta meg sodró lendületű, vad, motorikus ritmizálású zeneművét, és ez szerte a világon s Magyarországon is számos lemezkiadást ért meg.

Az eredeti irodalmi alapanyag és Carl Orff zenéje egyaránt forrása, inspirálója volt *Szentessy László Carmina Buraná*jának. A Duna mentén, Almásneszmélyen élő-alkotó fiatal grafikusművész 1978 és 1980 között a bevezető kezdőpontjától az epilógus végpontjáig feszülő három ciklusra, vagyis így öt szakaszra komponálta 24 lapból álló, még korántsem teljesen lezárt rajzsorozatát. A „komponál" kifejezés használata két okból is indokolt; egyrészt, mert a sorozat egészének szerkesztésében tudatos építőmunka meglétét láthatjuk, s másrészt, mert az egyes lapok fegyelmezett, kiérlelt kompozíciós rendje ezt sugallja.

Szentessy e lapjainak talán legjellemzőbb közös vonása – s ez mind formai, mind tartalmi vonatkozásban értendő – a plasztikusság. Mesterien bánik a hajlékony, tobzódón tekergő vagy nyugodt ívekké szelídített vonallal, s általa és a fény-árnyék hatások megteremtése révén a középkor légkörét, tereit, alakjait idézi meg, de – és ebben láthatjuk a sorozat legfőbb értékét és fontosságát – nem csupán a középkor kivetítéseként, hanem a mának, a máról is szólón.

Joggal vélhetjük: nem csupán irodalmi vagy zenei alapanyag értelmezése, illusztrációja Szentessy László Carmina Burana című ciklusa. Képzőművészeti értékei révén szuverén, öntörvényű alkotássá érett.

Wehner Tibor

Tatabánya, Kernstok Terem,
1981. január–február

Szentessy László: Carmina Burana XVI., tus, toll, 30,5x43,5 (fotó Skoflek)

Szentessy László

Carmina Burana XVI.

Kiállítási panoráma.
MÉHNER TIBOR: Szentessy László.
MŰVÉSZET, 1981. április - 61. lap.

artists working in this field are introduced in our Workshop column. The works of the fashion designer Ilona Bakó are charactarised by the simple and natural use of tissues, while her motives are inspired by the form-world of folk cultures.

The twenty five years long activity of Gizella Solti, a tapestry designer is analysed by Ilona Bundev-Todorov, while the article of Lea Schenk deals with the art of Judit Droppa.

A not sufficiently known and appreciated figure of our painting is Sándor Molnár. He attracted attention at exhibitions from 1969. That was the period when some, with their brand new efforts later very successful artists started to associate in groups. Unlike the artists painting their visual impressions, Sándor Molnár looked for predecessors among the foreign artists of the 20th century and Hungarian nonfigurative painters. Young artists of the sixties established connections with previous members of the European School, for example with Ferenc Martyn, Tihamér Gyarmathy and Tamás Lossonczy. The first series of Sándor Molnár's nonfigurative

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-736

Szentessy László, grafikus

DOLGOZÓK LAPJA

1981 JAN 2 5

1021

Carmina Burana —tollal rajzolva

Szentessy László grafikái a Kernstok-teremben

A kortárs grafikában nem túl gyakoriak a figuratív tematikus sorozatok. Szentessy László, Almásneszmélyen élő grafikusművész a tatabányai Kernstok-terem idei első kiállításán ilyen anyaggal mutatkozott be. Költészet és zene által ihletett tollrajzokat láthatunk itt.

Az inspiráló tartalmi forrást a sorozat első lapja konkrétan megjelöli a szemlélő számára. A boltíves kolostorbelsőt idéző térben egy háttal álló szerzetes előtti olvasópulpituson Carmina Burana feliratos könyv hever. A helyszínre pedig a lap címe ad eligazítást (Benediktbeureni kolostor). Ez a sorozatot indító lap azonban nemcsak arra a bajor kolostorra utal, ahol a benediktbeureni énekeket, azaz a Carmina Burana középkori versgyűjteményt felfedezték, hanem Szentessy László grafikai sorozatának tartalmi-szemléleti kulcsa is egyben. A boltíves kolostorbelső ábrázolásával úgyanis nemcsak középkori építészeti keretet teremt, hanem az ördög megidézéseivel a középkori világképre is utal. Az olvasópulpitus alól kifintorgó ördög csúfolódó gesztusát, s az ivókupa ördögmotívumos díszítményeinek jelentőségét a boltíves falba épített gyámkő ábrázolása értelmezi számunkra, ahol az Ördög és a Nő kapcsolata jelenik meg, azaz a középkor szerinti Ördögi, s Emberi találkozása. A Sátánnak kiemelkedő szerepe volt a középkori világértelmezésben. A fenn és a lenn kibékíthetetlen ellentétére épülő középkori világképben az abszolút Jó és az abszolút Gonosz az Isten és a Sátán pólusaival társult. Úgyanakkor ez a világkép nem volt egyértelműen homogén. Ugyanazokat a fogalmakat és szimbólumokat a különböző társadalmi csoportok különbözőképpen értelmezték. Ezért születhettek meg a Carmina Burana versek is, melyek a korabeli hivatalos felfogással erősen szembenálltak.

A több mint kétszáz diákéneket tartalmazó gyűjteményből Carl Orff német zeneszerző huszonnégy verset dolgozott fel modern oratóriumában. Szentessy László grafikai sorozata ennek szerkezetét követi tartalmilag. A benediktbeureni kolostort idéző első lapon kívül ugyanis a Tavasz, a Kocsma, s a Szerelem témáinak többlapos feldolgozásait keretbe foglaló szereppel Fortuna idézése indítja, s zárja.

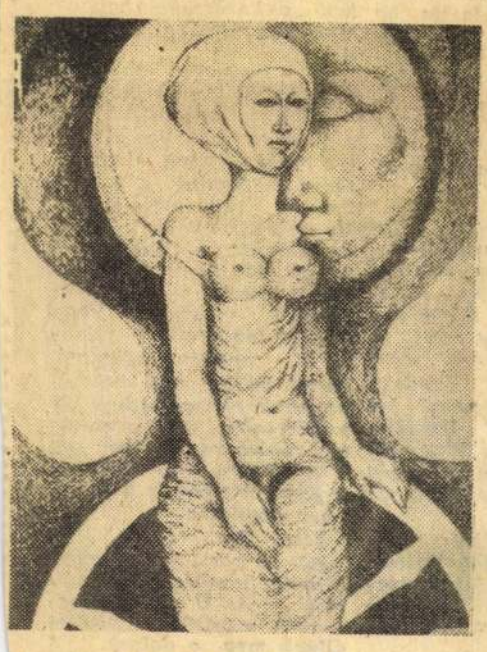

Fortuna, a világ királynője

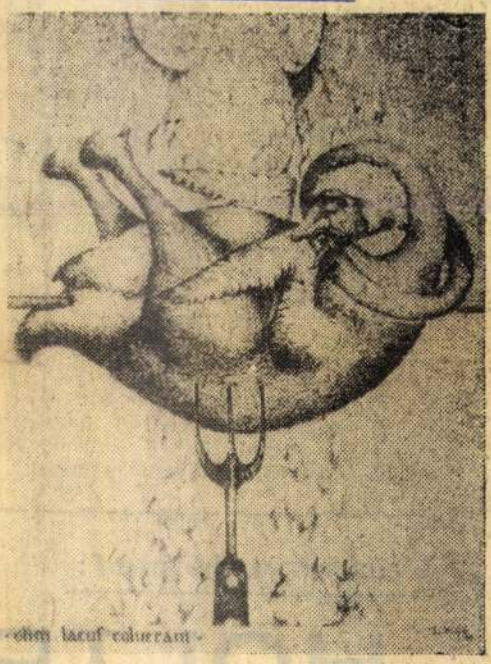

A sült hattyú szomorú története

A Fortuna a világ királynője c. prológuslap a legszimbolikusabb rajz a sorozatban. A középkori versekben Holdarcú Lunaként emlegetett Fortunát Szentessy itt úgy jeleníti meg, hogy az antropomorfizált Holdat a női alak fejéhez, s vállához szelemes-szépen komponálja hozzá. Ez a Hold-motívum, s a kerék attribútum a többi formával pedig úgy képez homokóra formát, hogy az együttes az időfaktorra is utal, a sors, a szerencse forgandóságát is érzékelteti.

A sorozat biztos technikai tudást tükröző tollrajzai parányi kis pontok, s rövid vonalkák szinte ellenpontozott alkalmazására épülnek. Érdekes, hogy a pontokkal csak a női alakokat formálja meg a művész. Ezáltal lesznek légiesebb hatásúak az érzékien formált nők, mint a sűrűbb szövésű vonalakkal jelenített többi képi forma. Nemcsak a pont és a vonal ellentétes alkalmazása hoz létre azonban könnyed képi feszültséget ezeken a rajzokon, hanem a tér sajátos megformálása is. Az egy- és kétfigurás kompozíciókon ugyanis ritka a konkrét tér. Néhány lapon felbukkan ugyan középkori hangulatú épületbelső, a lapok többségén azonban a háromdimenzióban ábrázolt emberi alakokat lebbenő drapériák, stilizált szalagkötegek, indázó növényi motívumok keretezik, fonják körül. Az aranymetszéses szerkezetű egyalakos, s a játékos szimmetriára épülő kétalakos kompozícióknál ezeknek a dekoratív motívumoknak egyszerre van téri szerepük, alakokat kiemelő funkciójuk, s egyúttal a képi dinamikának is ezek a fő forrásai. Úgyanakkor ez a legtöbb lapon jelentkező háttérmotívum-hasonlóság a sorozat egység jellegét erősíti a pont és a vonal következetes alkalmazási szerepeivel együtt.

A humort (A sült hattyú szomorú története) is felcsillantó grafikai lapok széles mesélő kedvvel idézik a Carmina Burana életigenlő világát. Nem tekinthetők azonban ezek a tollrajzok szép illusztrációnak csupán, ugyanis a mai kor emberéhez is szólni képesek.

Schenk Lea

Vaderna József:

HOLTPONTON

A hétvégek egyhangúan teltek. Fáradtak voltak, és pihentek. Ugyanúgy, mint az ünnepeken. A lakás elszakadt mindentől: a tértől, az utcáktól, a várostól, a munkahelytől. Külön élőlényként lélegzett, valami furcsa állatként, amelynek semmi dolga. A hétvégeken mostak, porszívóztak, olvastak és szeretkeztek.

Valamikor.

Aztán Kovács és neje lassan elhidegült egymástól. Avrósásokon veszekedtek. Ha valamelyikőjük olvasott, a másik evett, a könyv a falnak repült. Zavarta az olvasásban a csámcsogás Kovácsot is, nejét is. Együtt ritkán akartak tévét nézni. A kénernyő területe mindig adott alkalmat a csatározásra, ez a néhány tenyérnyi hely az egyiknek mindig unalmas volt. A családi hadszíntér lassan tovább terjedt. Elérte a szobákat, a konyhát, a szomszédok fülét.

Kovács ügyintéző volt egy gyárban, neje ugyanott bérelszámoló. A munkahelyen mosolyra váltottak minden haragot. A férfi gyártotta az aktákat, s ezek az akták, vagyis az árnyékuk, az otthonukban is megjelentek. Valamikor vegyészmérnöknek készült, vagy fizikusnak, a gimnáziumban az egyik legjobb tanuló volt. Egyetemi jegyzetekből tanult, mert utálta a kémiatanárát, s néha föltett neki olyan kérdéseket, amire az nem tudott válaszolni. Már elfelejtette, vagy még akkor nem is tanították, újabban pedig nem képezte magát Hegyi tanár úr, ahogy ezt a tantestületi értekezleteken megkövetelték tőle.

Kovácsot az egyetemen második évfolyamáról rúgták ki. Beleszeretett jelenlegi nejébe — akkor még Ibolyába —, aki teherbe is esett. Megesett. Így szokta mondani a barátainak, egyetlen barátjának, akit mások előtt szándékosan többes számban emlegetett. S az utóbbi időben már önmagában sem hívta keresztnevén a feleségét.

Kovácsné nem tudta, mi történt, talán mert nem merte megnevezni. Csak érezte, csak ahhoz volt bátorsága, hogy érezze a bajt. Amit, mint a sebet gézzel, mosolygással próbált betömni. Vagy az elszámolási cédulákkal, a fizetési szalagokkal, amiket minden hónapban újra kellett gyártani. Számára érlelkiismeret-furdalása támad — nem simogatta meg az asszonyt, de ezt gyorsan elhessegeti: „a nejem is megtehetne ennyit értem". Ibolya mocorog egy kicsit, vár, nem akarja ő a hátát mutatni, de így kényelmesebb.

A hétköznapok estéi könnyebben telnek, akkor van tennivaló. Kikérdezik a gyereket, Kovács néha megveri, mert nem tudja Andris a leckét. Nem akar a gyerekből is ügyintézőt, de hogy mit akar, azt maga sem tudja. Néha csodálkozik magán, hogy semmiségekért veri a gyereket, de aztán úgy dönt: ez csakis a gyerekért van. Különben hülyeségnek tartja az oktatási módszereket, ebben a főnökével is egyetértenek („ki hallott már így tanítani matekot, környezetismeretet"), de arra már nincs energiája, hogy magyarázzon is valamit a gyereknek.

Ezalatt Kovácsné főz valamit vagy leül, és úgy tesz, mintha gondolkodna. Ez a szokása. Bámulni a semmibe. A férje ezért is ideges, ő meg azért, mert állandóan azt kérdezi, hogy mire gondolsz? Mi köze van hozzá? Egyáltalán. Kinek mi köze van az ő gondolataihoz? Még ezt sem lehet szabadon csinálni?

Kovács szemében ezek a merengések felháborítóak. Olyan üresek, mint a hivatali levelek. Milyen ember az, aki nem tudja, hogy mire gondol?

Hetente kétszer műszaki szöveget fordítanak németről [illegible] a Kovács családot már kétszer jelentették fel a házkezelőségen, hasonló koncertért. Mire Kovács kiteregette a szomszédok ügyes-bajos dolgait is, a főgondnok úgy döntött, hogy nem érdemes az ügygyel foglalkozni. Akkor tegye ad acta, mondta Kovács cinkos mosollyal, hátba veregette kollégáját és távozott.

Kovácsné akkor pusztította el gondolatban az összes törhető anyagot a lakásban, mikor a harmadik csillagszóró is leégett.

A gyerek még szipogott, s a televíziós élőlény szájában rázni kezdte azt a csengőt, ami Kovács szerint „a karácsonyi hangulatot van hivatva szolgálni".

Az ügyintéző elnyújtózott légüres foteljében, s a születésre gondolt. Vajon ő jó öreg, szakállas Krisztus, mert ő csak öregnek tudta elképzelni a jászolban is, mit tenne most? Hova zarándokolna? Golgotának itt a tévé képernyője, elég homorú az ebben a viszonyító és transzformáló világban. Vagy átütött tenyérrel és lábfejjel, enyhén szivárgó vérrel beülne egy kocsmába, ahonnan hamarosan kitessékelnék, mert szentestén záróra van. Vagy itt ülne elnyújtózva, ebben a légüres fotelban, s a szeretetre gondolna.

Ezt a hallgatólagos békaszerződés megszegésének fogta fel a férfi, s bánatában üvölteni kezdett, mint a farkasok. Nagyon jól tudta utazgatni a vonyítást, amire Kovácsné igen dühös volt. A gyerek sírni kezdett, a szomszédok átkopogtak a falon, akik

Mert olyan ez a világ, mint a közlekedőedények. Mindig minden kiegyenlítődik. Az U alakú üvegcsőben egyenlő magasan állnak meg a dolgok. A város, a munka, a kirakatok, az áruk, az ajándékok, a [illegible], a hódítások,

Szentessy László, grafikusművész

Szentessy László

Művészet, Budapest, 1981. dec. 61. old.

szemérem, de legalábbis tartózkodás ellenpontjaként — megmutatják a dolgok kendőzetlen lényegét. Végre igazán kortól, érától függetlenül évezredek alatt begyakorolt mozdulatokat sűríthet egy-egy jelenetbe a művész, s a közérthetőség — ha már a cím is pajzánságot ígér — itt igazán követelmény. Ha nem metszette volna a lapokra a Pálóczi-versek parafrázisait, valahol legbelül akkor is ilyesfélének gondoltuk volna az évszázadokkal ezelőtti szexet — már aki egyáltalán hivatalosan gondolni mer rá. De adalékul a mélyrétegekhez: csuda érdekes, hogy egyebütt megfigyelhető, jellemzőnek ítélt tartózkodását lerázva megmutatja ugyan, mi micsoda, és kinek a micsodája, ám amikor a lap alján, a rím kedvéért is fontos dolgot közkeletű, a nyelvfejlődés során mit sem torzult nevén kéne megnevezni, hűen Pálóczihoz, ott bizony csak pontokat talál a kíváncsivá tett néző. A bimbódzó fehérszemély — akiről tudjuk, *„csecsi, fara be nagy mán"* — megmutatja a lemeztelenített valóságot, ha úgy hozza a helyzet, de ha *mondani* is kell, a nyelvét megbénítja az illem.

Ha az illusztráció, az ex libris alkalmazott grafika, a húsvétra küldött, saját kezűleg metszett — *Kellemes ünnepet kíván a Szentessy-család* — képeslap tán a *legalkalmazottabb*. Kedves és egyéni figyelmesség, mely műértékkel is bír, s aligha dobja ünnep után két nappal a kukába az ember a többi fényesre retusált, kommersz bamba nyúllal együtt. Az évek során tucatnyi gyűlt össze ilyen ünnepi jókívánságból a szorgalmas gyűjtőnek, ám együtt látva valamennyit sajnos egymás erejét gyengítik. Érződik rajtuk az ünnep előtti napok jó szándékú kapkodása, a bevezetett szép szokás kényszere, és hiányzik legtöbbjükből a kiérlelt gondolat, ami megőrzésre érdemessé tenné őket, hibádzik az egymondatos művekhez szükséges frappáns fogalmazás, a sűrített szintézis. Ilyenformán nagyobb részt a privát szférába tartozók, s nemigen valók kiállításra.

Ha karácsonyra, húsvétra Szentessy Lászlótól üdvözlőlapot várhatnék, nekem küldjön Pálócziból, még ha megbotránkozna is a posta. Be fog teljesedni minden művészetek célja és értelme: befogadó és alkotó *pontosan ugyanarra* gondol. Angyal száll el felettünk — igaz, földi angyal ez: *„ha csöcsözik, ficánkol, ha tekerik, nyivákol"*.

E. NAGY LAJOS

Szentessy László grafikája

ka, az ex libris eredendően valami közvetlenül sokszorosító technikát igényel: művész és műfaj így találkozhattak, hiszen a metszetek, s különösen a linó jól láthatóan közel állanak Szentessyhez. A linókés és a kicsiny felület együtt aztán jórészt meghatározzák a művész mozgásterét, epigrammatikus tömörségű fogalmazásra kényszerítik, s jobbára statikus témát engednek csak meg. Hasonlít ez a feladat a kódexek illuminátoraiéhoz: a lényeget elmondani néhány négyzetcentiméteren. Jól észrevehető — leginkább a *Carmina Burana* sorozaton és a Pálóczi Horváth Ádám-féle versek illusztrációin —, hogy ebből tanulni lehet: lényegre törő fogalmazást, a kevésalakos grafikánál kifejező erőt.

Az utóbb említett sorozat, bevallom, leginkább az enyém is a Szentessy-oeuvre-ből, és korántsem csak azért, mert igen tarka itt a malacságok csokra. A Pálóczi Horváth Ádám *Ötödfélszáz énekei*re komponált remek miniatűrök az illusztrációs grafika egészen szerencsés megtestesülései. Furcsa mód korántsem arról van szó, hogy a szöveg információtartalma és a kép között a szolgai alázat a jellemző viszony az utóbbi kárára, hanem éppen hogy itt teljesedik ki a világról alkotott elképzelés a századok óta porló poéta gondolatainak tükrében. Szentessy ott a *legeredetibb*, ahol kedvére való anyagot *illusztrálhat*.

E *pajzán* linómetszetek — a más munkáiban végigvonuló csendes

A személyiség mélyrétegei, a világot leképező fantáziák nehezen megfejthetők: az emberi agy, minden esendőségünk ellenére, úgy tűnik, túlontúl komplikált szerkezet. A művészé kiváltképp; s ha egyik részről könnyebbség gondolatainak, érzéseinek lenyomatait vizsgálva közelébb kerülni a lélekfejtés sikeréhez, az előnyt legalábbis semlegesíti a látott szintézis sokszempontúsága-sokeleműsége. Nehéz hát a válasz a miértre, maradjunk hát annál: *mit?* s majd később részletesebben a *hogyanról.*

Egy-egy figurákkal gazdagon zsúfolt kompozíció — mondjuk patikatriptichonja — avitt, fura szerzetek egész garmadáját vonultatja fel. Fürdőzés közben meglesett vaskos szüzek — vagy tán már nem azok —, csepp ördögök, mindenféle sárkányfajzat kavarognak egymással testközelben; itt mindenki, testi mivoltának bizarrságára tekintet nélkül, személyes ismerőse mindenki másnak. Bosch víziójához hasonlíthatna alakjai okán — ha nem lenne fegyelmezettebb és — keresem a jelzőt — polgáribb. És racionálisabb: hiszen a például választott mű is ábrázol és illusztrál, nagyon is konkrét emlékeket idéz nagyon is konkrét formában.

Az almási hévíz, a gyógyítás, a medicinák titokzatos, illóolajok fanyar párájától belengett vegykonyhája különben is kitüntetett helyeken szerepel az ábrázolandók között. És nem ám a számítógépes gázkromatográfia, nem a digitális kifejezésű analizátor jeleníti meg a gyógyító tudományok iránti tiszteletet. Hanem, betűvel írva is, megtudható, hogy Nagy Lajos király Ferenc nevű orvosa hogyan kezdett ispotályt a Szentessy-féle világközepén, a Duna mentén 1365-ben, és mi volt a dolga itt — Mária Terézia korában — bizonyos Torkos Justus Jánosnak.

A doktorok működése körüli — részben máig maguk által is gerjesztett — mítikus köd, a mesterség történeti megjelenései igazán alkalmasnak mutatkoznak egy inkább történelmi, mint aktuálpolitikai indíttatású közelítésre, a titokzatos, romantikus, jelkép-erejű elemek megjelenítésére. Mindez persze igaz a *Gyógyforrás* patika porcelán tégelyeinek ábráira éppúgy, mint a mesterségeket dicsérő sorozat port kotyvasztó, gyógynövényektől körülindázott apostolarcú patikáriusára.

A honfoglalás kor személyiségeit sokan rendezték arcképcsarnokba: úgy tűnik, ezt valami kényszerítő erő követeli ki. István, Gizella, Asztrik, Vecellin német lovag — megint csak jók arra, hogy mesterkedés nélkül a múlt beszélhessen a lapokon, s előkerülhessenek a magyar mitológia — általában, a mitológia — szívesen rajzolt elemei.

Ezeknek az ábrázolatoknak hallatlan előnyük, hogy nem avulnak el: közelítésmódjuk konzerválja, időtlenné emeli, kivonja a napi szempontok köréből őket. Ám veszélye ennek is kísért: a második ezredforduló felé rohanva tud-e, akar-e elegendő muníciót adni a *ma* emberének?

Ha mindenkinek nem is, az alkotónak s a hozzá hasonló alkatúaknak bizonnyal. Hiszen a látottak saját nyugalmukkal hasonlót indukálhatnak a szemlélődőben — itt még a démonok is kézből eszik a kockacukrot. Éppen csak a szemlélődés idejére meg kell feledkezni a bennünket *ma* körülvevő világról.

Külön vonulat — s láthatólag igen kedvelt — Szentessynél az *ex libris;* a műfaj maga is valahol már a lét és a nemlét határán, bár időről időre reneszánszáról szól a hír. A korábban inkább gyakorlati funkciójú, mára inkább a nosztalgia intellektuális formáját megtestesítő kisgrafi-

SZENTESSY László

Uj Forrás 1988.6.

Szépség és meghasonlás általában mindig együtt jelentkezik a képein. S valamiféle bágyasztó tériszony. Nem a magasság, hanem a kirekesztettség és az elveszettség tériszonya. Nézzük csak meg: sok a magányos férfi, a magányos nő és a magányos öreg ezeken a képeken. A leláncolt fa és a leláncolt ablak. A hámló, szegényes falakat látva, önkéntelenül fölnéz az ember az égre: vedlik-e az is?

Lehet véletlen ennyi leveretés? Ennyi otthontalanság? Nem lehet! Tóthpál Gyula szelídre hangolt képeivel ugyanarról a sorsról, ugyanazokról a körülményekről beszél, mint Tőzsér Árpád vagy Duray Miklós, amikor a kisebbségi élet embertörpítő nyomorúsága ellen lázad. Az idő múlásával persze már Tóthpál Gyulától is elvárná az ember, hogy szakadjon el elégikus rejtőzködésétől; hogy megtalált harmóniáját bolygassa föl, mert a mi világunk művészetének nem mindig az „elementáris szimmetria" vagy az aranymetszés törvénye szabhat formát — legalább ennyire adhat a széttörése is. Az aranymetszés helyett az aranytörésé. Megérti az ember, hogy az *Elementáris szimmetria* kifinomult és kikezdhetetlen eszméje tíz-tizenöt évvel ezelőtt még esztétikai, sőt erkölcsi kapaszkodót jelenthetett egy Csehszlovákiában élő magyar művésznek, aki talponmaradása érdekében a kétségbeesés megszépített álarcát öltötte magára. Ha Tóthpál Gyula egyelőre még nem vetheti is le ezt a kényszerű álarcot, meggyőződésem, hogy minél előbb át kell festenie és alakítania. Minden eszköze megvan ahhoz, hogy a kisebbségi sorvasztás fojtogató levegőjét erőteljesebb képek, metaforák sorozatában is megmutassa. Az igazság ugyan bármikor eltaposható, de nem asszimilálhatja soha semmilyen erőszak vagy hazugság. Tóthpál Gyulának az asszimilálhatatlan képek sorozatát kell a jövőben fölmutatnia.

CSOÓRI SÁNDOR

„. . . be nagy mán"

Szentessy László grafikái a tatai várban

Ha a túlzott leegyszerűsítés veszélye nélkül kulcsszavakba lehetne foglalni egy művész alkotásainak eszenciáját, az egyik ilyen kulcsszó Szentessy László esetében bizonnyal a *múltidézés* lenne. És bár nyilvánvaló, hogy az alkotói szándék, a motiváció, a megjelenítés lényege aligha préselhető egy mégoly összetett fogalomba is, a múlt nyilvánvalóan egészen központi motívum Szentessy munkáit elemezve. Azaz tán elemezni sem kell e megállapításhoz, elég alaposan megnézni egymás mellett sorakozó grafikai lapjait.

Az egyik jele a múltba mélyedésnek — első pillantásra szembetűnően — a tematika maga. Alakjai jobbára a múltból valók vagy legalábbis időtlenek, jelképrendszere letűnt idők panoptikumából válogat. De a mai alakok, mai témák is valamiféle rezignált nosztalgiából vonnak maguk köré patinásan fénylő aurát.

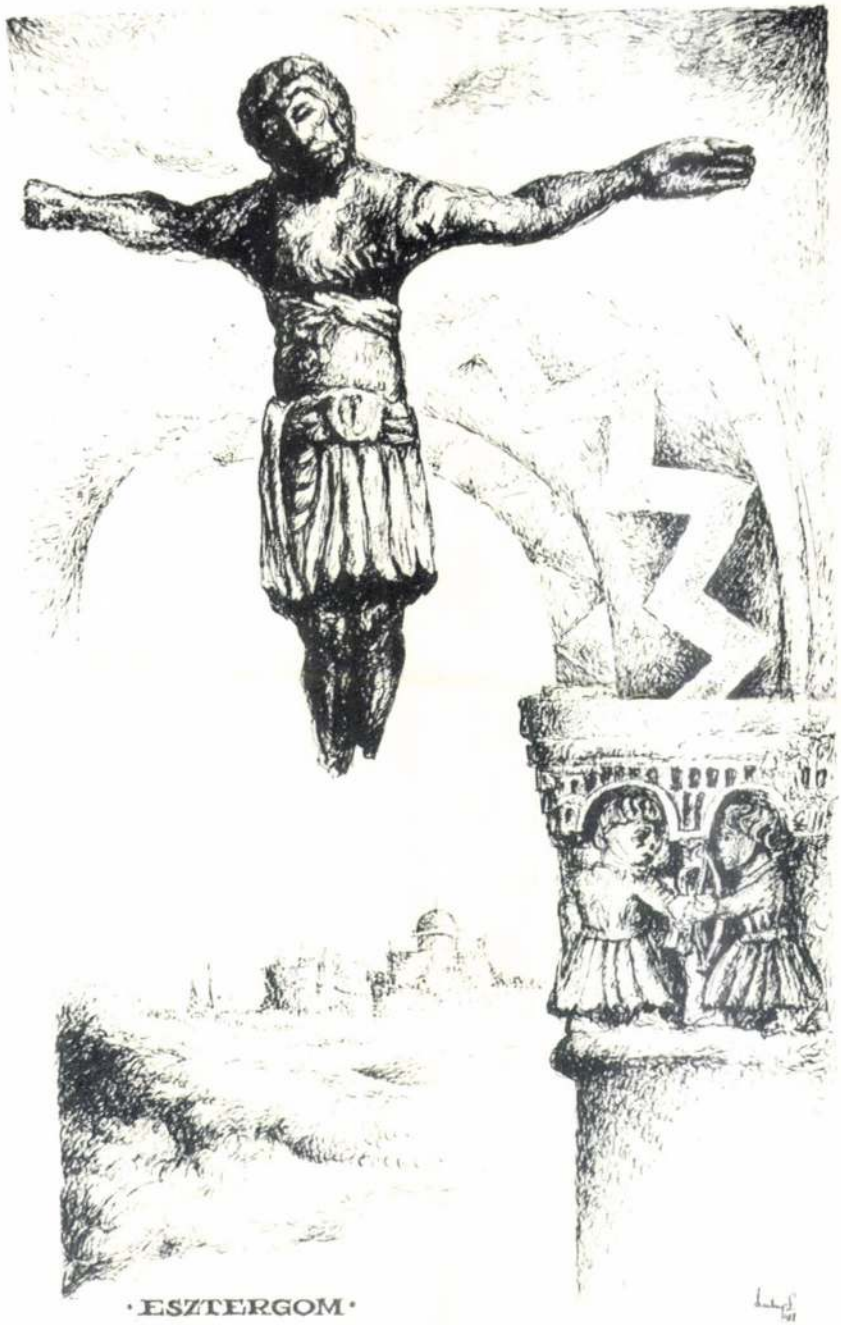

·ESZTERGOM·

alföld

IRODALMI, MŰVELŐDÉSI ÉS KRITIKAI FOLYÓIRAT

HATÁR GYŐZŐ
KEMENES GÉFIN LÁSZLÓ
VITÉZ GYÖRGY VERSEI

NÁDAS PÉTER
SZÍNJÁTÉKA

PÁSKÁNDI GÉZA
TÖRTÉNELMI DRÁMÁJA

KERESZTURY TIBOR
INTERJÚJA
SZIVERI JÁNOSSAL

ÍRÁSOK A 75 ÉVES
HATÁR GYŐZŐRŐL

POMOGÁTS BÉLA ESSZÉJE
BORBÁNDI GYULÁRÓL

NEGYVENEDIK ÉVFOLYAM

1989/11

alföld

30 forint

»ERDEI PASSIÓ«

KEMENES GÉFIN LÁSZLÓ

Fehérlófia hat

LXI

FEHÉRLÓFIA a hatodikban, 1949 szeptemberében
anyja kiszólt a mosogatás mellől: vidd át kisfiam azt a cipőt
szóltam már az öreg Szilinek, hogy sarkalja meg
Maruszja párja a halászlegény siet már a part felé
Lovasszekéren ül Czinóber bácsi befordul a Temesvár utcába
Dagadt a képe orra alatt a régi kis Hitler-bajusz ostorral
Filka bácsi nyakán öklömnyi daganat mert tagja volt a nyilas
spirituszt megy venni a volt Kutasi-boltba Márai Piri
kockás kabátka alatt finom blúzban remeg a melle
visszanéz szandáltól lábán végigfut lebben a szoknya
a Lázár-kertben összefut tőle szájában a nyál
Kalpag Muci áll a kapuban rövid a haja fehér a nyaka
jó hogy a cipőt papirba csomagoltam az akácfák alá érve
aranypor réteg a leveleken harangoznak a templomban három óra
lassan érünk a kastély alá hol kiszól Fanyűvő karja meztelen
a titkos társaság a lovagok szövetsége melynek fedőneve SAS
a kapu zöld Bajcsy-Zsilinszky tizennyolc összenéznek mint tegnap
FEHÉRLÓFIA (a kalmárhoz): És az a zöldszemű fehérbőrű miféle portéka?
KALMÁR (a semmiből): Csókolom a kezit effendi az instállom nem eladó...
FEHÉRLÓFIA: Hazudsz kutyahitű (int) kerékbetöretlek te utolsó! Felelj!
KALMÁR: Jaj felséges effendi azt már eligértem a Csolgosz pasának aki...
FEHÉRLÓFIA: Hazudsz megint kutyahitű (korbáccsal arcul vágja) Beszélj!
KALMÁR (térdre hull): Könyörgöm jaj ne üss ó uram megmondok mindent...
FEHÉRLÓFIA: Parancsolom hogy fátyolát rántsd le most rögtön előttem!
KALMÁR (a semmiből letépi a Klári néni selyemsálját és Fanyűvő ott áll
mint odaliszk szégyenpírtól ég arca szemét lesíti ajka remeg)
FEHÉRLÓFIA (kalmárba többször belerúg, Fanyűvő Odaliszk mosolya titokban)
Mondd ki vagy te szépségesnél szebb fehérbőrű leány!
FANYŰVŐ: Ó uram engem úgy raboltak el messze földről hoztak sok kínok között...
FEHÉRLÓFIA: Ne félj ezentúl nem lesz bántódásod egy feltétellel!
FANYŰVŐ (felemeli zöld szemeit a Nagyúr arcának fénye képráztató, pihegő
keblei rázkódnak a szerelemtől): Mondd uram mit tegyek életem tiéd...
FEHÉRLÓFIA: Ha mindenben engedelmes rabnőm leszel ha óhajom néked parancs!
FANYŰVŐ: Ó uram nem ismerlek de ami tőlem telik mindenben követni foglak...
FEHÉRLÓFIA (lerántja a rabnő muszlin vállkendőjét és akkor ott áll Fanyűvő
Odaliszk előtte hamvas hófehér meztelenül combjait keresztberakva nem
látszik ki pedig neki is kemény): Enyém vagy enyém leszel feküdj alám!
FANYŰVŐ (hanyatt fekszik a szelonon brokát lamé selymek mindenütt): Jaj én uram
még soha nem senki engem szűzességem még érintetlen vagyok kegyelmezz...
FEHÉRLÓFIA: Most enyém leszel magamévá teszlek és ismerj el uradnak örökre!
FANYŰVŐ (neki is kemény kibukkan kicsit nyög amikor Fehérlófia Effendi ráfekszik
a két kemény egymáshoz ér és csókolóznak): Vigyázz nehéz vagy (megöleli).
Spirituszt hoz zöld csatos üvegben a zöld kapu alól együtt nézik

soha nem láthatják, hiszen összetartozók. Mint ahogy az útvesztő bejárata annak bejárat, aki bemegy rajta, de annak, aki kifelé megy, kijárat. A királynő külleméről vagy ruházatáról se lenne érdemes valami határozottat mondani. Éjszaka különben se látható, s akire felvirrad e hajnal, azon kívül, hogy nem tudja elválasztani a láthatót az érezhetőtől, semmi bizonyosat nem tud mondani se róla, se önmagáról. Amivel mintha azt mondanánk, hogy a királynő a meleg és puha sötétség hűvös eszmélete. Ez pedig vagy jelent valamit, vagy nem. Ő gyűjti össze az elhullottak tetemét, eltemeti őket, vagy máglyát rak belőlük, és elégeti. A szomjúságuktól tébolyodottakat saját keblének sűrű tejével itatja. Kíméletesen kivezeti azokat, akik a talpukra álltak, mégse találják meg a kijáratot. A véneknek a hóna alá nyúl, az ifjaknak átkarolja vállát. Van, akit a szépségével kísér el.

régi megrokkant összeszáradt cipők megsarkalva kibelelve új talppal gojzervarrás
amiket ittfelejtettek elhagytak itthagytak mert nem volt miből kifizessék
vagy akinek egy régi teniszlabda egy régi tornacipő beszűrődő fény
felnéz Szili bácsi a mama sehol jónapot kíván nézi hóna alatt a csomagot
és akkor halk toporgás az ajtó előtt
szorosan megkötött fejkendőben földig érő szoknyában
vékony acélkeretes szemüveggel apró fitos orrán
a szemüveg mögött élénk kíváncsi szürke szűzlány szemekkel
hátán egy nagy köteg rőzsével a lépcsőn letipeg Szili néni
- Na aptya - így szól / az öreg leteszi a kalapácsot
- Na aptya a Kőrösi megállított a Pócza-kert mögött -
a köteget két ügyes mozdulattal lerántotta válláról
a műhely és a konyha közti átjáróba a fal mentén lerakta
fújt vagy sóhajtott egy kicsit a sarokba a lavórhoz ment
a vödörből vizet mert kezet mosott arcát is megtörülte
Fehérlófiát a mindent tudók illő tiszteletével köszöntötte
boszorkányos tisztelettel ami kijár sámánnak táltosnak
amit csak ő láthatott és tudott mert Fehérlófia akkor még

szűzen volt mint a tündérek magömlés előtt

Egy girhes vörös macska kászálódott le a kályha tetejéről az öregasszony jöttére,
aki az ablakból csuprot emelt le s cseréptányérba egy kis tejet löttyintett,
amit a macska először meg-megszagolt, aztán felemelte fejét s körbenézett, a két
öreget alaposan megmustrálva, sőt még Fehérlófiára is vetett egy pillantást,
mintha azt mondta volna, mit keresel te itt lent felvilági ember, ahol a macska
is megsavanyodott tejet kap meg ahogy sejtem tegnapelőtti káposztás cvekedli-
maradékot vacsorára, aztán visszahajolt a tányérba s lassan unottan mint aki
valakinek szívességet tesz elkezdte lefetyelni a tejet. Aztán a macska már nem
nézett fel többet, Szili néni bement a konyhába egy csomó rőzsével, tüzet
rakott aztán visszajött közben Szili bácsi kibontotta az újságpapírt
- Hát aptya aszonta a Kőrösi ha megéccer meglát akkor - Szili néni
legyintett
boszorkamosoly ült ki vékony pici szája szélére és
Fehérlófiára is vetett egy gyors pillantást / Szili bácsi köhögni kezdett
hosszan zuhogva tüdőszaggató hangon köhögött, cigarettáját elnyomta, elfordult
arccal a falnak hogy se az öregasszony se Fehérlőfia ne lássa, - Fiam - amikor
lélegzethez jutott s miután megtörölte szemét - fiam - azt mondta és még mindig
könnyes szemmel valahova Fehérlófia válla fölé nézett - fiam nincsen rosszabb
mint az öregség - (Fehérlófia: Lehet-e rosszabb mint Sztálin-Rákosi? Lehet-e
rosszabb mint Csonka-Magyarország? Lehet-e rosszabb mint román Nagyvárad, oláh
Kolozsvár? Lehet-e rosszabb mint tót Kassa? Lehet-e rosszabb mint az árvaság?
Költők barátim, olvasta tegnap Kosztolányitól, Szabadkán a magyar ég úgy
terült fölénk, *lehet-e rosszabb mint Katalin szeretése és mindig Fanyűvő meg*
Krisztina igézetében az életben magában játszani mert csak az van más semmi

- Minden öreg úgy jár mint én - mondta Szili bácsi és megtörölte a száját
meg a szemét - Minek eszt miég folytatnyi minek nap nap után újra ugyanazt...
- Na aptya - az öregasszony odatipegett az öregemberhez - na aptya a
Kőrösivel találkoztam de nem bántott meg nem csinyáát igazán semmit...

– Nem csak megfenyegetett – mondta az öreg és megforgatta a cipőket amit Fehérlófia hozott – iés az ippeg nem öliég hogy csak ki vagyunk tiéve akárcsak riégen a hatuóság – itt Fehérlófiára nézett meg az asszonyra de az intett hogy ne aggódj, ez a gyerek más, *ez előtt nem kell félni*

más vagyok

mondta magában Fehérlófia s bár undorodott a szutykos büdös műhelytől mégsem volt kedve távozni pedig megtette kötelességét átadta a cipőket beszélt Fanyűvővel látta Katalint látta Pirit és látta Krisztinát és mehet de a műhely mintha mágneses térben lett volna nem tudott nem akart szabadulni minden öreg úgy jár mint én minden ki belerokkan az életbe egyszer én nem nekem más a sorsom én fölébe szállok a földi nyomorúságnak mert megvetem azt mert nekem nincs apám nekem az egész a fejem búbjában van és érezte

öregasszony nézi őt őt akit nem szoktak nagyon megnézni
mert vékony vézna fiú volt szégyelte is magát hogy nincsenek
erősebb izmai meg félt is egy kicsit az erősebbektől
akik sokszor mustrálgatták elvették cserkészjelvényét
kiröhögték megalázták mert igazán csak belül volt ő hős
Fanyűvővel Krisztinával a titkos játékok alatt kizárták
a világot ami nem volt valódi aminek nem volt értelme
és érezte az öregasszony szemét lába között forróságot
merevedést lélegzete felgyorsult szeptember van latinóra
csókolom és felszaladt a lépcsőn ki az utcára

MITOLÓGIAI VARÁZSLAT

„Felmérni egymást magán-ügyekben"

SZIVERI JÁNOS ÚJABB KÖNYVEIRŐL

Mindössze egyszer volt szerencsém Sziveri előadásában hallani, látni, élvezni a Sziveri-verset, de ez az egy alkalom is kellően meggyőzött arról, hogy ő élő költészetet művel. Intem tehát magamat s más, inkább olvasó fajtákat, hogy a Gutenberg-galaxis mellett, esetleg azon belül, létezhet, létezik tovább az orpheuszi hang is - itt a testtel megröptetett, gesztikulált szó. Emlékszem, szinte tengerészterpeszben, a törzsével, fejével ahogyan ritmizálta, hajlítgatta Sziveri a verssorokat, beléjük metszett vagy sorvégeket ráforrasztott az új kezdésekre, valami ritka megkapó rusztikus gráciával, s persze nem kevés narcizmussal, fiú-, kamasz- és érettférfi-mód. Mert mindazonáltal Sziveri roppant szemérmes költő. Nemigen hajlik az intellektuális fontolgatásokra, mindennemű posztmodern presziőzitás idegen tőle, az élménytől nem és nem tágít, számára a „mache", ha nem biztosan a köz(jó)ért van: kategorikusan elutasítandó.

Mert semmi sincs pont úgy. Minden csak így van
ahogy lennie nem kell, mégha saját
természetével ellentétben a mát
láttatja is korhely szellemem kútja,

nem pedig a félreértett tegnapot.
Választhatunk-e jelen és múlt között?
Az elme nem remélt falba ütközött,
s visszaadta azt is, amit nem kapott.

Mondja a *Minden csak úgy van* című szonettben, naiv, sérülékeny iróniával (mely erénye meg fogyatékossága is általában a költészetének). Mert semmi sincs pontosan a vers szerint mondva itt. Az élőbeszéd leírva sok minden megnevezetlent (vagy megnevezhetetlent) elveszít, a kelleténél harsányabbá válnak a poétikai csínek, ami nagyon jó, fontos viszont megmarad velük, az a játékkedv. E tekintetben akár az új kötetet, akár a régebbi verseket tartalmazó JAK-füzetet *(Mi szél hozott?* és a *Szájbarágás)* lapozgatom, ugyanarra jutok: Sziveri rettenthetetlenül, csökönyösen szeret játszani. Ornamentális és belső helyek között így könnyen ide-oda csúszkál a figyelme, „machéja" megsiklik, kicsorbul a „közjó" tükörpofáin. De megint csak megfontolandó: az a morális-szociális impulzivitás, ami ennek a lírának talán a leginkább sajátja, elbírhatna-e - egy helyben - még nagyobb (ön)súlyokat? Ha tetszik, az írást magát mint kizárólag befelé aktív szemlélődést, s hozzá anélkül, hogy közben - babérért, kegyért - kifelé, oldalt sandítana? Hiába kitűnő előadó, színész, sőt rétor Sziveri, a színlelés kétes tudományában magányosan, idegenként *viselkedik;* ha fentebb a tengerészgyalogosi állásformát idéztem, most ezt megtoldanám, kiegészíteném avval, hogy a *közben* imaginált színpad, hajópadló egyébiránt ugyancsak elhagyottnak látszik - mintha az összes résen a költő egymaga maradt volna. Romantikus pozíció? Az, de nem kevésbé naturálisan is igaz, köznapian abszurd; függőleges kiállás a korrupt szocialitás valóság-almából. Ezt a jövő („jövő-menő") konstellációt valóban profetikus erővel jeleníti meg egy korábbi költeményében:

Romlik az érték
és értékítélet. Mértékegységet bont
- s asztalt - a báli
gyársereg.
S mint ki fejében hordja végbelét,

zált eszménye pervertálódik. A mű egyik jelképpé emelt motívumsora, a húsvéti ajándék, a hárfázó nyúl feláldozása párhuzamot von az állati és az emberi kiszolgáltatottság között. Ebben a regényben is megjelenik Bábika alakjában az, ami az *Anibel*ben középponti jelentőségű, a Magna Mater szimbólum, az egyetlen értékeszme, amelyet ha ironizál is, de létrangját nem vonja kétségbe az író, és akit így örökít meg, távozóban: „A létezés szerénysége volt. Hajának szuroktömege őszülőben utánaindult albínó csíkjának homlokközépnél, és már szürkéllett a füle körül. Lépése a tudatosan távozóé, aki az isteni mérték beavatottja, és tudja, mikor kell kilépnie a képből. Az ünnepély még tartott, de ő kíséretével már hazaindult, és a kertek alatt az erdőségek felé himbáltatta gyaloghintóját; majd a fríg előhegységnél kiszállt, és párduc és oroszlán vontatta kocsiján előemelkedett. Ügyvédek, detektívek, valutások, tűzkövesek, éjszakázó feketevágók, kerékpáros rendőrök, mészároslegények, Keve Borcik, Ernikék – az egész emberseregiet könnyű, elveszett éjszakai nőnek, csalafinta kétlakinak, családanyát komédiázó parázna tolvajkának hiheti. Én tudom. Ő."

Határ Győző mindenben kételkedő, eltökélt racionalista, aki ugyan nem hisz az ész mindenhatóságában, sem a világ ésszerű megváltoztatásában, ahhoz már túl késő van, mégis a ráció fényével próbálja átvilágítani a létezés titkait. Igaz az, amit Csuhai István ír róla: „a mai magyar irodalom legkövetkezetesebb agnosztikusa". Szívós és módszeres ismeretelméleti kétellyel olyan utat járt végig, ahol nincsenek fogódzók, végső biztosítékok.

Számára a lét mérték nélküli, céltalan és közönyös. Az üres ég alatt a hit abszurd és értelmetlen. A passió is paródiává silányul, miként azt az *Éjszaka minden megnő* főhősének sorsa példázza. A lexikonnal házaló vigéc, Archie Dumbarton végső tehetetlenségében, a maga eszkábálta szerkezettel hiába feszíti fel önmagát, a tetszhalálából fölébredő világ közönnyel lép túl rajta, mintha mi sem történt volna. A megváltásnak semmilyen módja nem lehetséges, a műzárlat még a heroikus bukás esélyét is visszavonja.

Az emberi lét drámája tragikus végkifejlet nélküli, az ember önmagának, saját démonikus természetének és kisszerűségének kiszolgáltatott. Ez a végkifejlet. A történet nem a jó vég jegyében, hanem a gonosz igézetében játszódik, mégpedig a depraváció, a lassú lesüllyedés útján – állítják végkövetkeztetésül a Határ-művek. Ő sztotikus ataraxiával nézi. Nem tehet mást, hírt ad róla.

„A világ így ér véget
A világ így ér véget
A világ így ér véget
Nem bumm-mal, csak nyüszítéssel."

Távoli/közeli megfigyelő

BORBÁNDI GYULA HETVENÉVES

Május közepén – legalábbis az elmúlt évtizedek során a szellemi életre kényszerített politikai kötöttségekhez képest – szokatlan társaság ült a budapesti Kossuth Klub nagytermében egy hosszú asztalnál, szemben az érdeklődő közönséggel. Az Új Látóhatár megalapításának negyvenedik évfordulójáról emlékeztek meg a jelenlevők: Borbándi Gyula és Molnár József, a müncheni folyóirat szerkesztői, valamint Czine Mihály, Mészöly Miklós, Szakolczay Lajos, Szeredi Pál és e sorok írója. A különlegesség természetesen az Új Látóhatár szerkesztőinek személyes megjelenése volt, hiszen az még két esztendővel korábban is elképzelhetetlennek tetszett, hogy egy emigrációban dolgozó folyóirat jubileumát egy budapesti közintézmény ünnepelje meg. Azóta Püski Sándor kiadásában (Szeredi Pál szerkesztésében) egy kisebb kötet is megjelent az Új Látóhatár válogatott írásaiból, mi több, a Magyar Posta újabban már kézbesíti a folyóirat Münchenben feladott példányait, holott korábban ezeket, ki tudja, milyen titkos archívumok és raktárak nyelték el. (Erről jut eszembe, vajon utólagosan meg lehetne-e kapni az annak idején postázott és sohasem kézbesített példányokat?)

E kérdés, ha meggondoljuk, nem „lóg ki" igazán egy Borbándi Gyulát köszöntő írás szövegéből, hiszen az ünnepelt élete és munkássága teljes mértékben összefonódott az Új Látóhatár négy évtizedes tevékenységével, mondhatnám így is: Borbándi Gyula életműve és a müncheni folyóirat szellemisége szoros egységet alkot (mint ahogy ilyen egység és azonosság található a másik szerkesztő: Molnár József és a folyóirat között is!), és mindkettejük természetes igénye és becsvágya volt, hogy az általuk szerkesztett szemle minden irodalomrendőri beavatkozás nélkül jusson el a címzethez: a hazai értelmiséghez. Borbándi harmincéves korában alapította – Borsos Sándor, Molnár József és Vámos Imre társaságában – a folyóiratot, s mindmáig szerkeszti mint a nyugati magyar emigráció, a nyugati magyar szellemi élet minden bizonnyal legértékesebb és legtekintélyesebb orgánumát, amelyre a jelenben és a jövőben is szüksége van mind a nyugati, mind a hazai magyarságnak.

De hogyan jutott el addig, egyáltalán miként lett az Új Látóhatár egyik alapítója és szerkesztője? Borbándi Gyula 1919. szeptember 24-én született Budapesten, az ottani Kölcsey Gimnáziumban végezte középiskolai és a Pázmány Péter Tudományegyetem Jogi és Államtudományi Karán egyetemi tanulmányait. 1942-ben szerzett doktorátust, majd a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium tisztviselője lett. 1941–1942-ben az Országos Széchenyi Szövetség – a korszak egyik társadalmi és politikai reformokat sürgető ifjúsági szervezete – alelnökeként a szövetség kulturális osztályát irányította, s részt vett – az Ormánságban – a falukutató munkában: ekkor lett a népi írók és a népi írómozgalom elkötelezett híve. 1942 őszén katonának vonult be, 1944 tavaszán a frontra, majd hadifogságba került, csak 1945 augusztusában tért haza.(Ezt azért kell akkurátusan rögzíteni, mert egy fél évtizede a „kék fényes" Szabó László a Népszabadságban Borbándit még azzal gyanúsította meg, hogy 1944-ben Budapesten a nyilaskeresztes párt tagja lett, sőt egy hamisított belépési nyilatkozatot is produkált. Nos, mindez már csak azért is képtelenség, mert akkor Borbándi a fronton teljesített szolgálatot, tehát nem lehetett egyidejűleg a fővárosban. Annak idején nem volt lehetőség Szabó vádjainak nyilvános visszautasítására, a sztálinista újságírás hegemóniája attól az elemi kötelezettségtől is fölmentette őt, hogy egyáltalán utánajárjon annak, vajon vádaskodásainak van-e némi tárgyi alapja. Szomorú dolog, hogy ezeket a hamis vádakat most kell visszautasítani, de egyszer le kell zárni a hazai sajtóerkölcsök történetének ezt a riasztó mozzanatát is...)

Egyszóval Borbándi Gyula közéleti tevékenysége 1945 őszén bontakozhatott ki igazán. Visszatért a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztériumba, s ott Gombos Ferenc, ismertebb írói nevén: Simándy Pál irányításával az úgynevezett „szabadművelődési" osztályon, majd az elnöki osztá-

és törpebirtokos) részesedett átlagban öt kat. h. körüli parcellák formájában. Ezáltal a földnélküliek száma mintegy félmillióra csappant, az egy és öt kat. hold közötti törpebirtokosoké pedig másfél millióra nőtt. Az úgynevezett agrárszegénység száma tehát hárommillióról kétmillióra olvadt, s a kétmillión belül arányeltolódás következett be a törpebirtokosok javára. Azon egyszerű oknál fogva tehát, hogy nem állt rendelkezésre elegendő föld, az ún. föld- vagy parasztkérdés megoldását, azaz az összes parasztcsalád életképes birtokhoz juttatását Magyarországon a legradikálisabb földreformmal sem lehetett elérni. Miért volt akkor mégis szükség a földbirtokviszonyok teljes felforgatására? S ha már ez megtörtént, akkor miért „csináltak vissza" néhány év múlva mindent, s állították helyre a nagybirtokrendszert más formában? - sorjázza kérdéseit a szerző Erdei Ferenchez, Orbán Sándorhoz, Donáth Ferenchez és a kérdés más szakértőihez hasonlóan. Válasza régi illúziókat és hiteket romboló, ám a tényekből logikusan következő. A „két agrárforradalom", a radikális földosztás és az ezt követő téeszesítés értelme, célja nem - mint Erdei hitte vagy szerette volna hinni - a parasztság felemelése s ezáltal a honi demokratikus fejlődés szilárd talapzatának a megteremtése, s nem is egy optimális mezőgazdasági üzemstruktúra kialakítása, hanem a polgári földmagántulajdon s vele együtt a birtokosi gazdatudat szétzúzása volt. Előbb a közép- és nagybirtokos osztályé a parasztság által, majd néhány év múlva a parasztságé állami erőszakkal.

Mi következik mindebből? Netán a történelem kerekének visszaforgatása s a földbirtokviszonyok újbóli radikális felforgatása, amint ezt némely újonnan alakult „történelmi párt" követeli? A szerző zárómondatai nem ezt sugallják. Für Lajos mint történész tudja, hogy egy „kimúlt társadalmi osztályt" - bármilyen volt is annak halála - új életre kelteni a történelemben még sohasem sikerült; nem sikerülhet tehát itt és most nekünk sem.

A parasztság s vele ember és természet harmóniáját talán utoljára felmutató parasztvilág Magyarországon végérvényesen eltűnt, mint ahogy eltűnt vagy eltűnőfélben van a világ más részein is. A feladat, a cél ezért szerinte sem ennek mesterséges újrateremtése, hanem az egykori parasztság falun maradt vagy városba ment s más rétegekből érkezőktől immár alig megkülönböztethető utódainak, más szóval a magyar társadalom legnagyobb tömegeit adó agrár- és ipari munkásságnak az „anyagi és szellemi felemelése" s ezáltal a „lakosság" élet- és teremtőképes „nemzetté" formálása. - Ez sem lesz könnyű. *(Debrecen)*

ROMSICS IGNÁC

„Ki vagy, miért vagy, hol lakol? És kinek
Szavára mozgasz? s végre mivé leszel?
Míg ezt ki nem vizsgálod, addig
Por vagy, az is leszel..."

E kérdések jegyében indítja hetilapját októberben a Magyar Írók Szövetsége. A MAGYAR NAPLÓ célja a kultúrateremtés, a szellemi értékek újrafelfedezése, hogy elősegítse a társadalmi önismeretet és megértést. Közli az egyetemes magyar irodalom és művészet új alkotásait, értelmezi a hazai valóság tényeit, és tudósít az európai szellem eseményeiről. Arra törekszik, hogy visszaszerezze a műbírálat, a bölcseleti és a közéleti esszé hitelét. A MAGYAR NAPLÓ a szellemi élet tisztaságáért indult küzdelemben kíván hasznos, mértékadó szerepet vállalni.

A lap ára 18,50 Ft.
Megjelenik minden pénteken 16 oldalon.
Cím: MAGYAR NAPLÓ
1062 Budapest, Bajza utca 18.
Levélcím: 1906 Budapest Pf. 223

Főszerkesztő: JUHÁSZ BÉLA. Helyettes főszerkesztő: MÁRKUS BÉLA
Kiadja a Hajdú Megyei Lapkiadó Vállalat - Felelős kiadó: Dr. Szabó Imréné - A Hajdú-Bihar Megyei Tanács lapja - Megjelenik havonként - 89.8795.66-20 Alföldi Nyomda, Debrecen.
Felelős vezető: Benkő István vezérigazgató
Index 25.901
ISSN 0401-3174

Szerkesztőség: 4024 Debrecen, Vörös Hadsereg útja 26/A I. em. Telefon: 12-626 - Postafiók száma: 4001 Debrecen 144. - Kéziratot nem őrzünk meg és nem adunk vissza - Kiadóhivatal: Hajdú Megyei Lapkiadó Vállalat, 4024 Debrecen, Tóthfalusi tér 10. - Terjeszti a Magyar Posta - Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a hírlapkézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlap-előfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR) - 1900 Budapest XVIII., Lehel u. 10/A - közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámra - Évi előfizetés 360 Ft, félévi 180 Ft, negyedévi 90 Ft. - Befizetéskor minden esetben kérjük feltüntetni az Alföld irodalmi, művelődési és kritikai folyóirat nevét

SZENTESSY LÁSZLÓ grafikus

Alföld, 1989.11.

Híreink

Augusztus 27-31-ig *Magyarság és Európa* címmel tartotta meg idei tanácskozását a tokaji írótábor. A rendezvényen a bevezető előadást *Kosáry Domokos* tartotta. Szerkesztőségünket az írótáborban *Aczél Géza* és *Márkus Béla* képviselték.

*

A nyugati magyar irodalom a kirekesztéstől a befogadásig címmel október 26-27-én rendezi az idei debreceni irodalmi napokat a Debrecen Megyei Városi Tanács, a Magyar Írók Szövetsége, az Alföld szerkesztősége és a Kölcsey Ferenc Művelődési Központ. Vitaindító előadást *Pomogáts Béla* tart, korreferensek *Aczél Géza, Csiky Ágnes Mária, Czigány Lóránt, Domokos Mátyás, Horváth Elemér, Kabdebó Tamás, Szakolczay Lajos, Szkárosi Endre* és *Thinsz Géza*. Elnöki zárszót *Cseres Tibor* mond. A tanácskozásra a későbbiekben visszatérünk.

*

Az utóbbi hónapokban szerkesztőségünk vendégei voltak *Nagy Károly* amerikai magyar szociológus, *Kestutis Bruzgelevičius*, a litván *Tiesa* című napilap kulturális rovatvezetője és a debreceni nyári egyetem külföldi hallgatóinak egy csoportja.

Szentessy László

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

grafikusművész

DOLGOZÓK LAPJA

1983 JUL 3 01

1021

Szentessy László grafikája: **Noé.**

Nyolc nap falvu

Civilben a fesztiválkalappal...

Sikerrel szerepelt Gy
a biliscsévi szlovák asszo

SZENTESSY LÁSZLÓ GRAFIKÁI
Tatabánya, Kernstok Terem

Szentessy László *Carmina Burana*-sorozatát el kell határolnunk Szász Endre hasonló című illusztrációitól, de a ma kedvelt „szeriális grafika" irányzatától is — elvégre itt egy tematikus irodalmi „forgatókönyv" alapján sorakoznak a tollrajzok, nem pedig elvont algoritmusok szerint. Tény, hogy Szentessy is annak a vi-

hive, mely alapvetően a grafikai művesség keretén belül marad, a vonal hagyományos, megszokott értelmezési formáival akar hatni, de a kortárs grafika eredményeinek beépüléséről is tanuskodik. ...

Mindenesetre a huszonnégy lapból álló munka önként kínálja föl magát könyvillusztrálásra - ajánlom nemcsak a tárlatlátogatók, hanem a kiadók szives figyelmébe is. (repr. egy lap a sorozatból)

Fecske András: Sz.L. grafikái. Tatabánya, Kernstok Terem.
UJ TÜKÖR 1981/XVIII/13.sz.3-4.o.

Esztergom megyében is. Az itteni
pilisszentléleki) barlangi ásatásokról
löny hasábjain megjelent tudósítá-
egközelebb fekvő strázsahegyi bar-
szóval megemlékezni.
ahegy felé eső, erősen elkarsztо-
elő, köztük egy nagyobb is, mely-
rafelé azonban barlangban folyta-
23-ban „Strázsabarlang" néven ve-
– 1913 óta ismerem, tudományos
em.
említettem, az „Öregstrázsahegy"
ét alkotó dachsteini mész sasbér-
tjában, egymást metsző repedési
üreg, mely tágas nyilással KDK-i
agasságban. Keletkezését illetőleg
következtethető — ez az üreg a
sa révén mindinkább bővült, mi-
is hozzájárult, míg végül az el-
rek végleg megadták arculatát.
rlangban nem ismerhető fel s a
eltekintve teljesen száraz. Megfi-
felette áll a környék erózióbázi-
g. fejlődésében — habár csak rö-
kinthető. Rövidebb időre — mon-
a folyton nagyobbodó kéményei-

88-7357 KMNYV., K.

Meghívó

A kiállítást megnyitja: **Dr. Láncz Sándor**
művészettörténész

A Kuny Domokos Múzeum
tisztelettel meghívja Önt és ismerőseit
1988. augusztus 21-én, vasárnap 11 órára

Szentessy László

grafikusművész

kiállításának megnyitójára a tatai várba.

Félév a regionális oktatási központban

A pedagógus társakat keres

Véget ért az iskolákban az első félév. A diákok hazavitték az értesítőket, a tantestületek értékelték az ősztől eltelt öt hónap oktató-nevelő munkáját. Felkerestük *Környei Lászlót*, az Észak-dunántúli Regionális Oktatási Központ igazgatóját, hogy számoljon be az intézmény eddigi eredményeiről és ossza meg velünk soron következő feladataikat.

– A tavalyi évben a régió minden óvoda-, általános- és középiskola-vezetőjét megkeresték levélben, hogy készítsenek kimutatást a nevelőtestület tagjainak képesítéséről. Elkészültek a beérkezett adatok feldolgozásával?

– A napokban fejeztük be a beküldött 16 ezer pedagógus adatainak nyilvántartásba vételét. Sajnos még mindig el kell mondanunk, hogy nem minden intézményvezető tekint partnerként minket, sokan nem küldték vissza a kért adatokat. Ezek az igazgatók – talán önkéntelenül – a beosztottjaikat fosztották meg az esetleges továbbképzési lehetőségektől. Sok olyan ösztöndíjunk van, amelyet ennek a számítógépes nyilvántartásnak a segítségével a legmegfelelőbb kollégáknak ajánlhatunk fel.

– A három megyéből – Győr-Moson-Sopron, Komárom, Vas – beérkezett információk okoztak meglepetést, vagy a várt helyzet rajzolódott ki önök számára?

– Is, is. Azt tudtuk, hogy az idegen nyelv oktatása terén katasztrofális a helyzet és kényszer hatására képesítés nélkül tanítanak sokan, de amin mi magunk is meglepődtünk, az az, hogy komoly gondok vannak az igazgatók iskolai végzettsége körül. Különösen kisebb településeken találkoztunk azzal, hogy nem szakirányú végzettséggel, például jogi diplomával vagy repülésirányítói végzettséggel vezetik az intézményeket. Szerencsére ez nem általános, a képesítések többsége rendben van.

– A Nemzeti Alap Tanterv (NAT) első hivatalos tervezete a Magyar Nemzet mellékleteként nyilvánosságra került. Találtak olyat az elvei között, amelyek korrekcióra szorulnak?

– Alaposan áttanulmányoztuk munkatársainkkal a tervezetet és eljuttattuk a Művelődési és Közoktatási Minisztériumba javaslatainkat. Nagy érdeme a NAT-nak, hogy az anyanyelvi nevelést, a magyar nyelv tanítását középpontba helyezi. A pedagógiának ez a területe mégis rendkívül sokféle összetevőből áll és számos megoldatlan problémával teli. A magyar iskolarendszerből kikerülők anyanyelvi felkészültségével nem az a legnagyobb baj, hogy a diákok stílusa szegényes és helyes-írásuk gyenge, hanem, hogy sem írásban, sem szóban nem tudják magukat kifejezni, a köz- és magánélet különböző területein. Embertársaik írásbeli és szóbeli megnyilatkozásait nem képesek megérteni, értelmezni és megfelelően kezelni.

– Hogyan képzelik el az anyanyelvi nevelésnek az önök által elképzelt megvalósítását?

– A közoktatásnak reagálnia kell korunk – sokszor nagyon negatív – változásaira, és ha a szülői ház és a társadalom nem ad kellő alapokat az anyanyelv művelésére, ezeket is az iskolának kell megteremtenie. Határozottabb szerepet kell kapnia a társat feltételező, azaz a nyelvhasználatot középpontba állító oktatási tevékenységeknek: legyen lehetőség, hogy a diák rendszeres, hosszabb terjedelmű szó- és írásbeli megnyilatkozásokat tegyen iskolai közösségben.

– A legtöbb vitát a vizsgarendszer készülő reformja váltotta ki. Erre nem tettek javaslatot?

– Számunkra is ezek voltak a tervezet legsarkalatosabb pontjai. Nem tartjuk helyesnek, hogy az érettségi bizonyítvány anélkül is megszerezhető, hogy a tanuló egyetlen természettudományos tantárgyból sem köteles tudásáról számot adni. Az érettségi vizsga a magyar és történelem tárgyakra épül, például a matematika, a fizika, a kémia nem kötelező, hanem választható.

– A közalkalmazotti törvénnyel járó bérkategóriákba való besorolásproblémák itt az oktatási központban nem érződtek?

– Dehogynem. Ez adta az elmúlt időszak legtöbb munkáját. Több pedagógus és intézményvezető keresett meg minket, szakvéleményünket kérve, a törvény értelmezéséhez, a kategóriák megállapításához. Másfél hónap alatt kétszáz ügyben foglaltunk állást, véleményünket elfogadták, reklamáció nem érkezett felénk.

– A következő hónapokban milyen feladatokat kell elvégezniük?

– Az új oktatási törvényhez kapcsolódó rendeleteket kell előkészítenünk illetve véleményeznünk. Az iskolaszékek megalakításának is lejár február végén az ideje, és elő kell készülnünk arra a nyári táborra, amelyen az Európai iskola című pályázat 12–19 éves győztesei negyvenen vesznek majd részt Európa szinte minden országából június utolsó hetében.

W. K.
Fotó: H. V.

Hobo – Jim Morrison-emlékest

Földes László (Hobo) február 24-én 18 órakor mutatja be *Jim Morrisonról* készített zenei emlékezését Győrött, a Bartók Béla Megyei Művelődési Központban.

A fenti hírhez egy másik is kapcsolódik. A győri Privileg Business Club mint támogató, nem a koncert létrejöttét kívánta segíteni, hanem azokat a nem Győrben élő fiatalokat, akik számára nagyon sokba kerülne, hogy láthassák kedvencüket. Éppen ezért egy meghatározott mennyiségben kedvezményes jegyeket – amelyek a tényleges belépő egyötödébe kerülnek – ajánlott fel középiskolásoknak. A művelődés támogatásának új lehetősége rejlik ebben a kezdeményezésben, amelyben nem az intézményt támogatják, hanem a kultúrához való hozzájutás esélyét növelik meg mindazok számára, aki szociális vagy egyszerűen csak földrajzi hovatartozásuk miatt kerülnek hátrányba.

Az oly gyakran használt pénz-, energia- és időpocsékoló szponzori helyzetek – amelyekben nehezen követhető, hogy kik igazán a kedvezményezettek – helyett ez a közvetlenebb út most kétszáz fiatal számára ad lehetőséget, hogy ott üljön a nézőtéren.

CS. L.

Ex libris

Diana

Festőből grafikus

Szentessy László képei Komáromban

A művészettörténetben grafikának nevezik a rajznak sokszorosító eljárásokkal bizonyos fokig mechanizált fajait. A különféle művészi sokszorosító eljárások a nyomólap anyagában, kezelésének módjában és a kifejezési lehetőségek tekintetében különböznek egymástól. Termékeik közös sajátossága, hogy a művész keze nyomát nem közvetlenül, hanem a papírlapra átvitt lenyomat tükörképében örökítik meg. A grafikai eljárások különféle fajtái egyaránt lehetőséget adnak a lineáris, vagyis vonalas ábrázolásra és a fényértékükben különböző tónusok foltszerű alkalmazására. Szabad grafika a ceruzarajz, a tollrajz, a krétarajz és az ecsetrajz.

A grafika műfaját Komárom-Esztergom megyében több jeles alkotó sikerrel műveli. Ezek közé tartozik *Szentessy László* grafikusművész. Újabb alkotásaiból a komáromi Kisgalériában februárban nyílt kiállítás. A megnyitón közreműködött a komáromi zeneiskola növendékeinek vonósegyüttese. A kiállítást nagyszámú érdeklődő jelenlétében *Wehner Tibor* művészettörténész nyitotta meg.

Szentessy László grafikusművész 1938-ban született Esztergomban. Művészeti tanulmányait szabadiskolákban végezte, első mestere *Kardos Brúnó* festőművész volt. 1975-ben az egri tanárképző főiskolán földrajz-rajz szakon szerzett tanári oklevelet. 1966 óta kiállító művész, alapító tagja volt az 1968-ban létrejött esztergomi Sigillum képzőművészeti csoportnak. 1977 óta tagja a Művészeti Alapnak. Jelenleg Tatán él, pedagógus. Eddig mintegy húsz önálló kiállítása volt.

Azt eddigi működés és a mostani tárlat is tanúsítja, hogy Szentessy László vérbeli grafikus. Ugyanis a sokágú grafikai ágazat megannyi műformáját, technikáját műveli. Munkásságában legfontosabbnak mégis a rajzot ítélhetjük, és ezen belül is a Carmina Burana grafikai sorozatot, majd az ezt követő Mesterségek rajzciklust. Művészi működésének állandó elemei közé tartozik a tenyérnyi meghívó és az emléklap, az üdvözlőkártya és az ex libris. Wehner Tibor művészettörténész megnyitójában hangsúlyozta, hogy a Szentessy-művek legjellemzőbb vonása a múlt felidézése, a jelenből szemlélt hagyomány. A művész úgy figyel, úgy utal a jelenre, hogy a történelmi múlt eseményeit, emlékeit, tárgyait idézi meg. Művei erősen kötöttek a Duna menti tájhoz, Esztergomhoz, Neszmélyhez, Tatához.

Szentessy László grafikusművész a megnyitót követően beszélt további terveiről: „Szeretem a természetet, de ha rajzolok, témám az ember alkotta világ, erősen kötődöm a régmúlthoz. Legújabb témámhoz, az őselemek kalendáriumához most a honfoglaláskori motívumkincset tanulmányozom. Az irodalommal függ össze egy különleges kifejezési mód, az ex libris. Továbbra is nagy kedvvel készítek könyvjegyeket. Mint tanár nagyon szeretem azokat a fiatalokat, akik vonzódnak a képzőművészetekhez, s az alkotás ünnepi örömét viszik a hétköznapokba. A művészet varázsa teljesebbé teszi életünket."

Lux András

Faragó Vera image-e

Sosem engedem meg magamnak, hogy leeresszek

Faragó Vera sokrétűen sajátságos jelenség. Egyfelől meglepően sok a tántoríthatatlan híve, holott többnyire démonokat alakít, másfelől oly mértékben hűséges, meghozzá oly sok mindenhez, hogy hasonlóra mostanság alig akad példa, színésznő esetében még kevésbé.

Közismerten az egyik legjobban öltözködő színésznőnk; s ami ennél is becsülendőbb: tökéletesen tisztában van azzal, mi illik az egyéniségéhez. Sosem enged az újonnan feltört divatirányzatoknak, még ha átmenetileg bűvkörükbe vonják is; ami nem hozzáillő, azt nem veszi meg, még kevésbé veszi föl, ha esetleg mégis elcsábulna.

A legérdekesebb, hogy természetét és ruházkodását két véglet jellemzi: a csillogó nagyvilági és a kisfiús-sportos. Gyakran mondogatják: milyen jól tartja magát! Így van. Csakhogy ezt nem önkínzó koplalásnak, még csak nem is diétának, kozmetikusi beavatkozásnak köszönheti. Lankadatlan akaraterő, kitartás, megfelelő életmód, rendszeres, szigorú testedzés – ez a recept.

– Ha törik, ha szakad, keményen tornázok naponta egyórányit. Sosem engedem meg magamnak, hogy leeresszek, soha, semmiféle tekintetben! Egy barátnőm azt mondta egyszer: – Könnyű neked, azért őrizted meg az alakodat, mert nem csinálsz semmit... Semmit?! Még a hajfestést sem bízom másra, pedig gyakran lenő, s ennél szörnyűbb látvány nincsen. Évtizedek óta ugyanazt a vörös árnyalatot viselem. A hajvágást egy zseniális férfifodrászra bízom. Utána mennék a világ végére is.

Faragó Vera bátran belenézhet a tükörbe.

Folytassuk a semmittevéstémát. Ha ráérek, főzőcskézek is. És hogy miket?! A vastag parasztkajákat szeretem, a babot, káposztát, krumplis ételeket. Nemrég tömtem dugig a mélyhűtőmet konyhakész kolbászos lecsóval. A napokban, szereptanulásba belefáradva, megjelent a lelki szemeim előtt egy hatalmas tányér kremzli. Pihenésképpen, ripsz-ropsz, összedobtam. (Apróra reszelt nyers krumplihoz annyi liszt, amennyit felvesz, só, bors, forró olajban hirtelen kisütöd. Isteni!) Ha felszedek egy-két kilócskát, rákapcsolok a testmozgásra, csökkentem a csokiadagot – mert azt is szeretem, sajnos – így olyan óriási sikerélményeket érek el, hogy például ma ismét passzol rám a húszesztendős nacim.

Anyutól serdülőkoromban kaptam egy fehér madeira-hímzéses ruhát. Mindig friss, ropogós, üde volt, én meg ügyesen variáltam, így azt hitték, sok ruhám van. Most is magam kezelem a holmimat; higiéniás vagyok, a kényesebb darabokat hajsamponban mosom, kézzel és magam vasalom. Utálom a slamposságot! Borzadok, ha kabátból kilógó slafrokos, becsavart hajú, fiatal nőket látok papucsban csoszogni a reggeli tejért. Én idehaza sem vagyok lezserebb, mint bárhol. Ha rosszkedvűen ébredek, szépen kiadjusztálom magam, ez máris jókedvre derít.

Pontosan ismerem a fazonomat. Imádom a nagystílű ruhákat, de ha próbára megyek, meg télen: trottőrcipő, csizma, pulcsi, nadrág! A ruhát gyűlölöm. Nem nekem való. Ha betévedek egy-egy ismeretlen butikba, idehaza vagy külföldön, nekem kínálgathatnak bármit, ha nem az én világom.

Van egy zseniális öltöztetőnőm, Erzsike. Gyémánttűnek becézem, úgy ismer engem, ahogy talán én sem magamat. Neki nem tétel a legbonyolultabb fazon, pantalló, nagyestélyi... És micsoda fortélyai vannak! Egyébként időben tudok lemondani a szívemhez-nőtt holmikról is, rengeteget elajándékozok. Van is kinek.

Bárhol látják meg, utcán, üzletben, színpadon, a színész mindenütt reflektorfényben van. Őrizze meg a nehezen kialakított „image-ét". A közönség azt várja, hogy feledtessük a napi gondjait-bajait. Ezért vagyunk. Ami tőlem telik, megteszem. És minden a „blikkfangnál", a külső megjelenésnél kezdődik. Ezért fordítok sok figyelmet a vonalaim, a jellegzetes megjelenésem megőrzésére is. (MTI-Press)

Péreli Gabriella

Szentessy László

Hiányzik a fejlesztés

A fórumok tapasztalatai

Lakossági fórumokra hívta a közelmúltban Mosonmagyaróvár polgárait *Plutzer István*, a város polgármestere, a 8. számú választókörzet képviselője. A három helyszínen megrendezett fórumok tapasztalatairól *Németh Tamást*, a Fidesz önkormányzati képviselőcsoportjának vezetőjét kérdeztük.

– Alapvető megállapítás, hogy a polgárok nagy számban vettek részt ezeken a beszélgetéseken, amelyek témái között a távfűtés, a vízszolgáltatás és a költségvetés szerepelt, de szó volt a lakáseladásokról, valamint az infrastruktúra fejlesztéséről is. A helybéliek legtöbbje alapvetően kielégítőnek tartja az önkormányzat működését, ám az mindenütt kiderült: elégedetlenek a város fejlődésével. Mert bár ebben a ciklusban több új út is épült, megfelel a valóságnak, hogy nagyon sok még a sáros, szilárd útburkolattal el nem látott utca, sok a szemét, s egyre nagyobb mértékű a rongálás. Az állampolgárok közérzete jelez valamit, s ez az, amin el kell gondolkodni. A távhőszolgáltatás, a vízmű, a lakáseladások és a költségvetés témakörében ma már nagyjából egységes az álláspont: ezeket a döntéseket meg kellett hozni. Ami a polgárokat illeti: hosszú távon a szolgáltatások ára biztosan nem emelkedik az országos átlagot megközelítő mértékben.

K. M.

Marionett-bábcsoport Halásziban

Élet a paraván mögött

A *Halászi Marionett Bábcsoport* vendégei voltunk a múlt héten, ahol nemcsak a speciális technikával mozgatott „emberkék" játékában gyönyörködhettünk, hanem megnézhettük a bábcsoport munkáját dicsérő érmeket, elismerő okleveleket és a kupát. Egyszóval beleshettünk a kulisszák mögé. A figyelemre méltó eredményeket hozó munka néhány évvel ezelőtt, 1987-ben kezdődött. A kesztyűbábbal, valamint a marionettfigurákkal történő játék előzményei azonban régebbi időkre nyúlnak vissza. Méry Vince, volt tanító, aki 1969-től a népművészet mestere, feleségével, Vali nénivel együtt kezdte el a század közepén a bábok megalkotását. A falu közismert embereinek külső és jellembeli tulajdonságait örökítette meg. Vince bácsi halála után sajnos sokáig gazdátlanul hevertek a figurák a padlásokon, s belőlük néhány külföldre került.

Szerencsére akadtak vállalkozó szellemű helybéliek, akik felismerve a marionettekben Vince bácsi életművét, megkeresték és rendbe hozták azokat. Rendkívül sok segítséget kaptak külső személyektől is.

Az együttes az elmúlt néhány évben megfordult számos nemzetközi fesztiválon (Salzburg, Komárno), s szerepelt jó néhány magyar városban, településen is. Díj nélkül sosem tértek haza! Tevékenységük rendkívüliségét mi sem hangsúlyozza jobban, mint hogy a napokban a Vitéz László nyomában című sorozat keretében a Magyar Televízió készített róluk filmet.

Jelenleg a kisóvodások szórakoztatásán kívül a Méry Vince emlékére áprilisban megrendezendő bábjátékfesztiválra, valamint a nyári svájci vendégszereplésre próbálják az örökszép meséket, s közülük is – a tíz főből álló társulat számára a legkedvesebbet – az Árgyélus királyfi és Tündérszép Ilona című darabot.

BIACSICS ELVIRA

Sítábor

A mosonmagyaróvári *Móra Ferenc Általános Iskola* 7. és 8. osztályos testnevelés tagozatos tanulói (összesen 28 fő) 8 napos szlovákiai sítáborozáson vesznek részt. A Zsolna környéki sítanfolyam a szakosított tantervű osztályok tananyagának szerves részét képezi.

Makettkiállítás

Száz jelentkező több mint százötven makettjét tekinthetik meg az érdeklődők szombaton délelőtt 9 órától a mosonmagyaróvári *Huszár Gál Városi Könyvtár* előterében. A Top Gun makettépítő klub rendezvénye egyben verseny is: a legszebb modelleknek járó díjakat a kiállítás záró-napján, március 5-én délelőtt 9 órakor adják át.

Kábel-tv Dunakilitin

Dunakilitin az önkormányzat közreműködésével „Kábeltelevízió Alapítványt" hoztak létre. Az alapítvány nyitott, bárki csatlakozhat hozzá, aki egyetért a megfogalmazott célokkal és társulási szándékát a kuratórium jóváhagyja.

Harminc év az egészségügy szolgálatában

Egy eminenciás elvonult

A betegellátás területén több mint 30 éven át kifejtett kimagasló szakmai tevékenysége elismeréséül és nyugállományba vonulásának alkalmából vehette át néhány nappal ezelőtt *Schwendtner Ferencné* – Terike – a Mosonmagyaróvári Karolina Kórház-Rendelőintézet vezető asszisztense *dr. Surján László* népjóléti minisztertől az általa adományozott díszoklevelet. S talán nem is szerzünk tudomást minderről, ha *dr. Pálos Tibor*, a kórház röntgen- és ultrahang-diagnosztikai osztályának vezető főorvosa nem hívja fel rá a figyelmünket. Készséggel kísért el bennünket a most már nyugdíjas kolléganőjével való találkozásra is.

Ebben az influenzás időben Terike – volt egészségügyi dolgozóhoz méltóan – forró hársfateával fogadott bennünket, s hamarosan mesélni kezdte pályafutásának történetét.

– Kezdetben a kórház gazdasági osztályán dolgoztam adminisztrátorként, majd 1961-ben kerültem a röntgenre. A következő évben asszisztensi tanfolyamra iskoláztak be, amit a mindennapi munka mellett sikeresen végeztem el.

– *Nem bánta meg ezt a váltást?*

– Életem legszebb lépése volt, mert nagyon érdekes feladatokat kaptam nap mint nap, s végre közvetlen kontaktusba kerülhettem az emberekkel. Dolgoztam a sötétkamrában, gépeltem, részt vettem a betegfelvételben és sokszor láttam jó hasznát az empátiakészségemnek is.

– *Előfordultak nehéz pillanatok is?*

– Persze, de nagyon jó főnökeink voltak, akik mindig mögöttünk álltak, ha valami gondunk volt. Szívem szerint még most is dolgoznék.

Beszélgetésünk közben dr. Pálos Tibor vette át a szót:

– Nagy segítséget jelentett számunkra Terike irodai gyakorlata akkor, amikor vezető asszisztenssé nevezték ki, hiszen értett a statisztikához. Szinte minden hónap végén még munka után is a helyén találtuk, erején felül teljesített az osztály érdekében.

– *A főorvos úr számára mit jelentett egy ilyen kolléganő?*

– Bármit rábízhattam, már félszavakból is megértettük egymást. Óriási időkényszerben dolgoztunk egy perc megállás nélkül, csak alkalmazkodás árán tudtunk egymásnak időt spórolni. Kettőnkben az volt a közös talán, hogy a munkánkat egyben a hobbinknak is tekintettük, s mindent megtettünk annak sikeréért. Erre ma ugyanígy szükség van, hiszen szakmai lehetőségeinken belül minőségi szolgáltatást szeretnénk nyújtani, hogy bizalommal forduljon hozzánk mindenki, aki segítségre szorul.

Utolsó kérdésünkkel ismét az ünnepelthez fordultunk:

– *Mikor kellett először a megérdemelt pihenésre gondolni?*

– Nem akartam igénybe venni a korkedvezményt, inkább rádolgoztam a nyugdíjra, de a lábaim és a vérnyomásom figyelmeztettek az idő múlására. Gyakran gondolok most is a munkatársaimra és ha úgy adódik, szívesen segítek majd a fiatalok betanításában.

RESS MARIETTA

A hirtelen megváltozott útviszonyoknak és a szembejövő figyelmetlenségének látta kárát tegnap délelőtt Mosonmagyaróvár határában ez a Trabant és tulajdonosa is. (Fotó: R. M.)

Jánossomorja

A Vöröskereszt *jánossomorjai szervezete* holnap 19 órai kezdettel jótékonysági bált rendez a jánossomorjai Muskátli Panzióban. Az összejövetel teljes bevételét a Karner Ádám Speciális Általános Iskola kapja, ahol a helybéli mozgássérült és értelmi fogyatékos gyerekek tanulnak. A rendezvényen – többek között – az iskola kisdiákjainak műsorát is megtekinthetik az érdeklődők.

Elmarad a továbbképzés

A háztartási ismeretek témakörben hétfőre meghirdetett pedagógus-továbbképzés Győrött és Sopronban is elmarad az előadó betegsége miatt.

Testnevelők értekezlete a Bolyai-iskolában

Tornázni kell mindennap

A Bolyai-iskola adott otthont annak a tanácskozásnak, amelyen a város iskoláinak igazgatói és testnevelői vettek részt. A megbeszélés témája a mindennapi testnevelés bevezetésének lehetősége volt. A tanácskozás előadója Kecskemétről érkezett. *Grosán Pál* annak a kecskeméti Vörösmarty-iskolának a testnevelője, amelyben tíz éve elsőként vezették be a mindennapi testnevelést.

Grosán Pál vitaindító előadásában elmondta, hogy a nyolcvanas évek elején Csongrádról indult egy mozgalom a gyermekek egészséges mozgása érdekében. Ez azonban kimerült az óraközi szünetekben végzett gyakorlatokban. A csongrádi kísérletet vette aztán revízió alá és állította fel az ő elméleti rendszerét, amelyet Kecskeméten, a saját iskolájában a gyakorlatba is átültetett.

Előadásában elmondta: az egészségnevelés történelmi szükségszerűség. Egyre rosszabb a gyermekek egészségügyi állapota. Új koncepcióra van szükség. Nem a gyógyítás oldaláról kell ehhez, a nemzet számára tragikus kérdéshez közelíteni, hanem a megelőzés oldaláról. A megoldást az előadó az órarendbe épített, kötelező jellegű, mindennapi testnevelésben látja. A testnevelési órák számának növelését intézményi döntéssel meg lehet oldani. Grosán Pál ezután felmérései alapján mutatta be és bizonyította a rendszeres testnevelés eredményességét. Iskolájában a hiányzási órák száma csökkent, nincs testnevelésből felmentett gyermek, mert megszokták a terhelést.

***Dr. Vörös László* sporttanácsnok hozzászólásában az ortopédszakorvos szemével erősítette meg az elmondottakat. A problémakör lényegét egyetlen mondattal így definiálta: „A mozgás sok orvosságot helyettesít, de semmilyen orvosság nem helyettesíti a mozgást."**

(Kiss)

A Fidesz figyel a mezőgazdaságra

KÉSZ A PROGRAM

***„Kiszámítható viszonyokat a mezőgazdaságban!"* címmel megjelent a Fidesz agrárpolitikai programja, amelynek tételes megbeszélésére fórumot rendezett a napokban a fiataldemokraták mosonmagyaróvári szervezete. A rendezvény vendége volt *Glattfelder Béla*, a párt mezőgazdasági kabinetjének vezetője, aki a munkalátogatás során felkereste *Csuti Ernő* győrzámolyi gazdálkodó harminchektáros „birtokát", majd a mezőgazdasági felsőoktatás aktuális feladatairól folytatott megbeszéléseket a Pannon Agrártudományi Egyetem Mosonmagyaróvári Mezőgazdaságtudományi Karának vezetőivel. A tárgyalások után a vendégnek bemutatták a rohamosan fejlődő intézményt, s annak legújabb létesítményeit.**

A program gyárlátogatással folytatódott. Glattfelder Béla és kísérete felkereste a *Johann Trösch* vezette helyi konzervgyárat, ahol eszmét cseréltek arról, hogy miképp látják a hazai mezőgazdasági feldolgozóipar helyzetét a külföldi befektetők. Délután az országos és a megyei agrárprogram részleteiről tartottak fórumot.

Szentfülöpi RK - templom

Szent-Fülöp

Szent-Fülöp 1942. VII. 13.

Sok szeretettel gondolok
mindenkire Csokolok
Rácskehelyi Kazárzne.
Cs

Groszlam Györgyne

nagys. úrasszonynak

Budapest

V. Rothermere-u 12. III.2.

Európa Kt.

SZENTGÁLI *Antalné Rausch Vilma*, festő, * Budapest 1876 jún. 16. A budapesti képzőművészeti főiskolán Deák Ébner Lajosnál tanult. Főleg arcképeket fest és állít ki a Műcsarnokban és a Nemzeti Szalónban 1924 óta. Tükör előtt c. képe a főváros tulajdona.

K. Gy. II. 499 c

Ref. J. II 1996 6

1057. *Atilla.*

Mellig, kissé balrafoı
egyoldalú érmen van ábı
kálla hosszú. Nyílt koron
lon átvetve, széles szijat
HUNNORUM. MORTUUS. CC(

Rézszínű ólom, átmérője
téke 20 K. — Havas (Hirsch)
(787–907). — Átvétetett az 1
909), az 1910 február 25-iki
sz. leiratok, illetőleg az 191(
1910 márczius 23-iki (519–9)
jelentetett 1908 január 31-én

Szentgáliné Rausch Vilma

Tükör előtt, olaj

Tm. Bp. 1932

Szentesy József

Szentesy József építőmester,
építészeti irodája, XII. Alma-u. 7.
150-353

Bptávb 1940 szept.

Szentesy József

A hevesi kulturházat, melyet Szentesy József építész tervezett, felszentelték.

Építő Ipar
Építő Művészet
1926. 30 l.

Gutmann Jes Társa
Rákóczi-ut 16.
ann Jés Társa
ákóczi-ut 16.

Szentessy László

1021

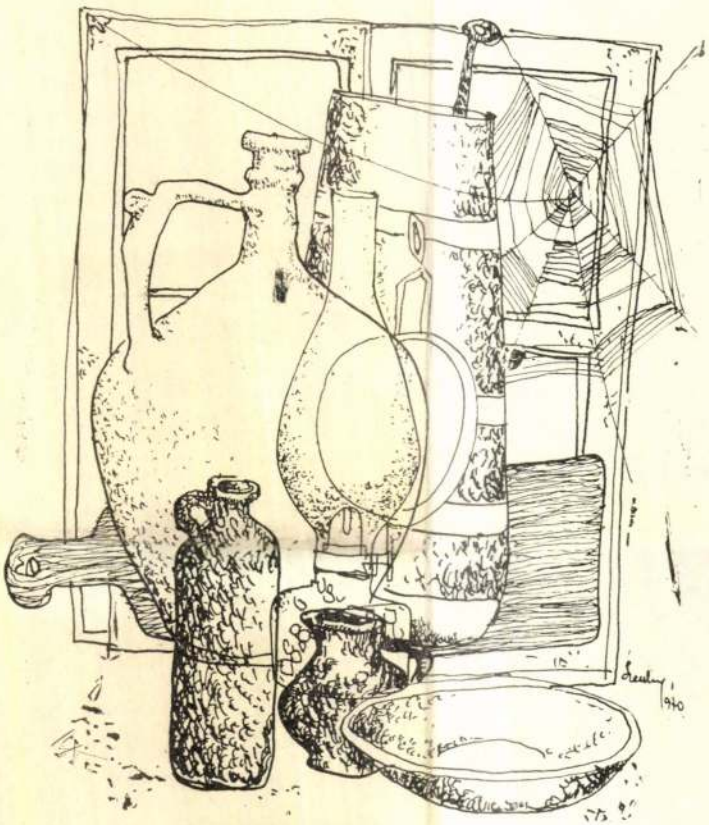

SZENTESSY LÁSZLÓ: MÚLT

SAJTÓHÍRADÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 21
Telefon: 130-058, 037-138, 349-126

Jellemző, hogy a Balatonnal kapcsolatban legen
külföldi irodalomban olvashatunk, a kecskeköröm le
1778-ban könyvben jelent meg. Igaz, hasonló mondá
külföldön is ismeretesek, nálunk is irodalmi eredetűe
legendáját az itt járt francia *Paget* is közli könyvébe
Balatonnal kapcsolatban található *Kohl* könyvében is

A régi néprajzi tárgyú képek közül itt most csak a *Bikessy–Heinbucher* sorozatot említem meg, amiben többek közt a balatonfüredi és a Veszprém megyei népviselet képei szerepelnek (1816–1820).

* * *

A fentiekben röviden összefoglaltam Veszprém megye 1735–1840 közti néprajzi leírását. Végeredményben sokrétű, változatos anyag, hisz a megye abban a szerencsés helyzetben van, hogy területéhez tartozik a Bakony és a Balaton egy része, márpedig mindkettő a múltban is idevonzotta a hazai, de főleg a külföldi kutatókat, utazókat. A rendszeres néprajzkutatás megindulása is részben a Balatonhoz fűződik, tekintve, hogy Herman Ottó 1887-ben megjelent halászati könyvének számos fejezete foglalkozik a balatoni halászattal.

IRODALOM

A Balaton-vidék földrajza kétszáz év előtt. Bél Mátyás „Notitia comitatum Veszpremiensis, Simighiensis et Szaladiensis" c. kéziratának ismertetése. Dr. Lukács Károly. A M. Biolog. Kut. Int. Munkái. XIV. köt. Tihany. 1942.

A Balaton-vidék földrajza kétszáz év előtt. A Magy. Biolog. Kut. Int. Munkái. XV. köt. Tihany, 1943.

Bél Mátyás „Magyarország halairól és halászatáról" szóló fejezetének ismertetése. Magy. Biolog. Kut. Int. Munkái. XIII. köt. Tihany. 1941.

Bél Mátyás „Tractatus de re rustica hungarorum" c. munkája és „Magyarország halairól és halászatáról" szóló fejezetének ismertetése. Írta és az eredeti szövegeket fordította: Dr. Lukács Károly. Tihany, 1941. A Magyar Biológiai Kutatóintézet Munkái. XIII. k.

Bél Mátyás „Notitia comitatuum Veszprimiensis, Simighiensis, et Szaladiensis" c. kéziratának fordítása és ismertetése. A Balaton-vidék földrajza kétszáz év előtt. Írta: Dr. Lukács Károly. A Magy. Biolog. Kut. Int. Munkái. XV. k. Tihany, 1943.

Diaria itinerum Pauli Kitaibelii. Zusammengestelt: Endre Gombócz. Bp. 1945.

Pálóczy Horváth Ádám: Ötödfélszáz énekek. Sajtó alá rendezte Bartha Dénes és Kiss József. Bp. 1953.

Mathias Eissl: Die Fahrt auf dem Plattensee in Ungarn und Umgebungen dieses Sees. Wien, 1813.

Dömötör Sándor: Keszthelyről Kenesére. Hajóutazás a Balatonon 1808-ban. Balatoni Kurir, 1938.

Dömötör Sándor: Lóháton Keneséről Keszthelyre 1808-ban. Balatoni Kurir, 1939.

Bright, M. D. Richard: Travels from Vienna through Hungary . . . in the year 1815. London, Edinburgh, 1818.

Angol szemmel Keszthelyen százhúsz évvel ezelőtt. Szemelvények R. Bright 1815. évi útleírásából. Kiadta Szerecz Imre. Keszthely, 1935.

Richard Bright utazásai a Dunántúlon. 1815. Veszprém, 1970.

Beudant, F. S.: Voyage minéralogique et géologique en Hongrie pendant l'année 1818. Paris, 1822.

Beudant Balaton-vidéki útleírása 1818-ból. Ismerteti Dornyai Béla. Tapolca, 1934.

Beudant Balaton-vidéki útleírása 1818-ból. Ismerteti Dornyay Béla, Tapolca, 1935.

Hrabovszky Dávid: Néhány levelek a Balatonról és a Balaton mellékéről. Tud. Gyűjt. 1827, X.

Oláh János: Balaton melléki tudósítások barátságos levelekben. Tud. Gyűjt. 1834. III.

Fényes Elek: Magyar országnak . . . mostani állapotja. I. k. Pest, 1836.

John Paget: Hungary and Transylvania. London, 1839.

J. G. Kohl: Hundert Tage auf Reisen in den Österreichischen Staaten. Dresden, 1842.

Heinbucher von Bikessy: Vollständige Sammlung der . . . Nationalkostüme von Ungarn und Croatien. Graz, 1820.

1973 APR 11

DOLGOZÓK LAPJA

8

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

A világon elsőként

Április 12-én, hétfőn lesz tíz esztendeje, hogy a kora délelőtti órákban rendkívüli TASZSZ közleményt sugároztak a világ hírszolgálati irodái, rádióállomásai: a Szovjetunióban Föld körüli pályára bocsájtották a Vosztok (Kelet) szputnyik-űrhajót, amely a világon elsőként szállított embert az űrbe. Az űrhajó pilótája Jurij Alakszejevics Gagarin szovjet repülőőrnagy volt.

Évezredek álma volósult meg ezzel az első űrutazással. Az ember elhagyta a Földet és kitört a világűrbe. Gagarin neve és mindazoké, akik ennek a nagyszerű tettnek részesei voltak, bekerült az emberiség történelmének legfényesebb lapjaira. Megkezdődött az ember űrrepülésének korszaka. S ha azóta már újabb, talán látványosabb eredmények is születtek, az ember Holdra lépésétől a Lunohod-ig, a Marsra és a Vénuszra küldött műholdakig, az elsőség dicsősége

Büszkék lehetünk arr hogy ahhoz a nemzedékh tartozunk, amelynek életébe megkezdődött az űrhajózás.

Szentessy László

1021

7

HÚSVÉT:
Szentessy László linómetszete

1021

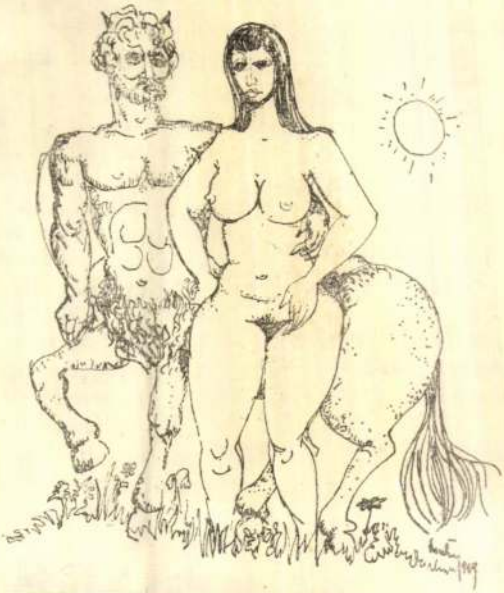

Szentessy László rajza

Szentessy László

LÁNY: *(átkarolja).* Nem tetszem?

FIÚ: Elég! Ha rögtön abba nem hagyja, maga . . . *(A revolver után nyúlna.)*

LÁNY: *(felkapja előle a revolvert, és ráfogja.)* Nos? Akkor mi lesz?

FIÚ: Vigyázz, töltve van!

LÁNY: Tudom . . . És állj a falhoz.

FIÚ: Ne hülyéskedj. Add ide.

LÁNY: A falhoz. Tartsd föl a kezed.

FIÚ: Térj magadhoz!

LÁNY: A falhoz.

FIÚ: Ébredj föl! Egy töltött revolver nem játék!

LÁNY: Ne mozdulj a faltól! *(A revolverrel babrál.)* Hogy kell ezt kinyitni, ezt az izét?

FIÚ: *(Leüti a lámpát. Teljes sötétség. Kavarodás, dulakodás hangjai: valami feldül, csörömpölés, gyors, fojtott párbeszéd.)*

LÁNY: Mit csinálsz? Engedj.

FIÚ: Add ide.

LÁNY: Nem. Fáj.

FIÚ: Add ide.

LÁNY: Mit csinálsz? Fáj. Nem. Fáj.

(Lövés. Csönd. Majd mocorgás, motozás a sötétben. A lámpa felvillan, pislog, aztán kigyullad. A Fiú piszmog vele, csapzottan. A Lány a padlón fekszik, mozdulatlanul.)

FIÚ: Talált. Igen, ez most talált. Vége . . . *(Szünet.)* Egyetlen kicsike lövés: mit számít az már ide vagy oda, ebben a ramazuriban? Csak annyit, hogy mostantól minden igét *té*-vel

tam ebbe, azt [illegible]
amit egyedül ő tudhatott rólam. Én
haltam me[illegible]
(Kint újra

LÁNY: *(felü*

FIÚ: *(fülelve*
ról.

LÁNY: Az

FIÚ: Talán.

LÁNY: És
künk az i
ből a red
ból, halloc
ből, hogy
szak van.
ből, művil
lyett talál
kor nyitju
Hogy regg
pék, és a tejes, és a csarnokban a kofák, és hordóból árulják a káposztát, és ott nyüzsögjünk és válogassunk és alkudozzunk. És dél legyen, és a belvárosban a presszók elé kitegyék az asztalokat a langyos járdára. És este legyen, és moziba menjünk, és gyalog haza a körúton, és spricceljen le az öntözőkocsi . . . Elég, elég, elég, ebből a bábszínházból! Nyár legyen, és Duna legyen, és a Dunán hídak, és a vízen jöjjön egy hajó, és a hídnál hajtsa le a kéményét, és mély tisztelettel emeljen kalapot nekem. És tél legyen, és ródlizz velem a Gellérthegyen, és vágj kupán egy hógolyóval, és szálljon és

SZÍNHÁZI ÉLET
MAGYAR HÍRKÖZLŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
SZÍNHÁZI ÉLET
LÁTÓHATÁR
Budapest
1970 APR

MAGYAR HÍRLAP
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DOLGOZÓK LAPJA
Tatabánya

1971 FEB 21

1021

1971. február 21, vasárnap

Szentessy László rajza

Szentessy László

FILM,

KÉPZŐMŰVÉSZET,

A DOLGOZÓK LAPJA VASÁRNA

A mozi és a nép

Beszélgetés a Komárom megyei Mo igazgatójával

Az interjút Szakácsi Jánossal, a megyei moziüzemi vállalat igazgatójával talán nem is a legszabályosabban kezdődött, hiszen a beszélgetés előtt alaposan átnéztük a „statisztikát", hogy legelőször a számok tükrébe tekintve kapjunk képet a megyei filmszínhá[illegible] tevékenységéről.

Mit mutat a statisztika?

— Ha a mozilátogatók számának alakulását vizsgáljuk, azt mondhatnánk, a múlt évet a kiegyensúlyozottság, a stabilizáció jellemezte — összegezte a statisztikából levonható legfőbb következtetést a vállalat igazgatója. Ma világszerte csökken a mozilátogatók száma, és így van ez a mi országunkban is. Mégis, 1970-ben megyénkben lényegében sikerült tartani az 1969-

népszerűsítésére, azoknak az alkotásoknak a propagálására, amelyek fontos társadalmi célokat szolgálnak magas művészi színvonalon — mint például többek közt a Feldobott kő, Tiltott terület, az Itélet, az Isten hozta, őrnagy úr!, a Ha, a Szerelmesfilm. Kiugró, látványos eredmények itt sem születtek, egyenletes teljesítményre törekedtünk — és sikerült lényegében kiegyensúlyozottá tenni a műsorpolitikát. Annak ellenére is érvényes ez, hogy nőtt az úgynevezett kommerszfilmek népszerűsége, és a csupán szórakoztató filmeknek mintegy 8 százalékkal több nézőjük volt, mint 1969-ben.

Hogy lényegében jó úton jár a Komárom megyei Moziüzemi Vállalat, azt alátámasztja a Művelődésügyi Minisztérium Filmfőosztályának 1970. novemberében végzett

1021

Szentessy László

DOLGOZÓK LAPJA

Több napfényes óra

Szűk kis konyha, egyik sarokban a négyéves kislány játékai, babák, mackók, asztal, néhány szék, tűzhely, a konyha közepén festőállvány, a rajzlapon készülő önarckép, a falakon grafikák, film-

Szentessy László: Gyermekláncfű

plakátok. Ez Szentessy László műterme.

Hogyan is jegyezte el magát az ecsettel-festőállvánnyal?

— Nagybácsim, Kardos Brúnó, maga is festőművész volt. 11—12 éves koromban nála nyaralgattam, s így mondhatom, ő volt, aki elindított, aki felébresztette bennem a művészet iránti érdeklődést. Az iskolában is rajzolgattam, később eljártam a képzőművészeti körbe, de csak rövid ideig. A könyvek, a művészeti és szépirodalom indított el a pályán, ha nevezhetem annak azt az utat, amelyen elindultam — vallja a szerény fiatalember.

Nem ment simán a kezdés, s a folytatás sem Szentessy Lászlónak. A gimnázium elvégzése után képzőművészeti főiskolára szeretett volna jelentkezni, nem javasoltak. Elment az AKÖV-höz dolgozni. Később újra próbálkozott a főiskolai felvételeivel, nem sikerült. Ez se szegte kedvét. Eltökélte, hogy mindenképpen elvégzi a rajztanári szakot, képesítést szerez, hisz szeptember elsejétől, 14 év AKÖV-nél eltöltött munkaidő után képesítés nélküli tanító lett Neszmélyen.

— Ez anyagi áldozattal járt, de vállaltam, mert úgy érzem, később mindenképpen megtérül, persze, nem anyagiakra gondolok. Most sokkal több időm lesz önmagam képzésére, s a munkára.

Először 1966-ban vett részt egy képével az esztergomi képzőművészek kiállításán. 1968-ban önálló grafikai kiállítása nyílt az esztergomi ifjúsági klubban. A Sygillum csoportosulásnak alapító tagja volt, s részt vett a csoport első bemutatkozó kiállításán 1968-ban. Megyei tárlaton 1969-ben szerepelt először, majd ott láthattuk munkáit az ez évi jubileumi kiállításon, valamint az idei őszi tárlaton is. Kiket tart példaképének, kiktől tanult — erről érdeklődünk a fiatal grafikustól.

— A festők közül Kondor Béla, a magyar grafika nagy forradalmára volt talán a legnagyobb hatással rám. De nem is tudok neveket említeni, hisz olyan nehéz megmondani, kitől is tanultam a legtöbbet. Rengeteget olvasok, tanulok, s minden haladó irányzatból „merítek" valamit.

— Az utóbbi időben milyen alkotások születtek ebben a konyha-műhelyben? Milyen hatással volt rád a környezetváltozás, a falusi élet?

— Feleségem pedagógus, s így neki is szerepe volt abban, hogy én is azzá lettem. Természetesen, az emberre, de különösen az alkotó emberre nagy hatással van a környezet, a mindennapok impressziója. Én tősgyökeres esztergomi vagyok, de minden gondolkozás nélkül jöttem ide, Neszmélyre. Nem bántam meg, s nemcsak a szolgálati lakás miatt. A környezetváltozás nyomon követhető legújabb dolgaimon is. Legutóbb Juhász Ferenc-illusztrációkkal is foglalkoztam, nagyon izgat engem a verseiben rejlő grafikai megvalósítás lehetősége.

— Kimutatható grafikámban a kötődés a családhoz, a helyhez, ahol lakom. Könyvjegyeket készítettem legutóbb, és öt képből álló illusztráción dolgoztam fel Fehér László balladáját, a neszmélyi iskola irodalomtanárának gyűjtése alapján. Sokat foglalkoztat a község történelme, jelene.

Szentessy Lászlónak a tárlatokon látott munkái biztató kibontakozást ígérnek.

Györke Zoltán

DOLGOZÓK LAPJA
SZÖVETKEZETI SAJTÓIGAZGATÓSÁG
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-966, 337-748, 340-726

MOZ

alános fogyasztási és é

—a SZÖVOSZ
szusa előtt

Ezek a gyűlések, találkozások akkor töltik be legmegfelelőbben feladatukat, ha azon a tagság döntő többsége részt vesz, ha a tanácskozáson megjelentek kifejtik véleményüket, javaslataikat, elmondják bíráló észrevételüket, ha olyan tisztségviselőket választanak, akik az új gazdaságirányítási rendszerben a szövetkezetek megnőkedett feladatait maradéktalanul végre tudják hajtani.

A tanácskozások eredményessége függ attól is, hogy az ÁFÉSZ igazgatósága és dolgozói a feltételeket ehhez hogyan biztosítják. Az elmúlt 25 év bőven szolgáltat számukra tapasztalatot. A jó tapasztalatokat és bevált módszereket most is bátran kell alkalmazni. Többek között nagy gondot fordítanak a szövetkezetek arra, hogy a gyűlések időpontjáról, tárgysorozatáról kellő időben tájékoztassanak. Helyes módszer, hogy a tagokat személyesen hívják meg a gyűlésre, elbeszélgetnek velük a napirendi kérdésekről, s emellett mindenki névreszóló meghívót kap, s mellé egy kimutatást, amely tartalmazza a legfontosabb mutató-számokat, és rövid magyarázó szöveget. A személyes beszélgetés során ki lehetne térni arra is, hogy a tagság mennyiben elégedett a vezetőség munkájával, s kit ítnának legszívesebben a vetőségben.

Rövi

A kisbéri ÁFI
sága elemezte a
sági társulások és a háztáji termelés helyzetét. Szükségesnek tartja az ÁFÉSZ ezirányú munkájának megjavítását, s intézkedés történt ún. háztáji agronómus munkába állítására.

★

Komárom megye 14 ÁFÉSZ-e I—III. negyedévi nyeresége 12 százalékkal több, mint az 1969. év hasonló időszakában volt. Kisbér és Mocsa kivételével, az ÁFÉSZ-ek nyeresége kedvezően alakult, s az összny eresség 25,9 millió forint.

★

A MESZÖV-ben, illetve a szövetkezeti mozgalomban több mint 20 éve tevékenykedő 12 dolgozónak „A Szövetkezeti Munkáért" jubileumi emlékplakettet — ünnepi termelési tanácskozáson adta át Molnár József, a MESZÖV elnöke.

★

Az idei első háromnegyed évben a szövetkezeti kereskedelem többek között 1253 porszívót, 1300 mosógépet, 1122 centrifugát, 2650 hűtőszekrényt, 2788 gáztűzhelyet, 3124 rádiót, 1204 televíziót, 2680 zseb- és karórát, 11,1 millió forint értékű bútort hozott forgalomba.

★

A bajnai és a bábolnai ÁFÉSZ-igazgatóság terveiben szerepel 1—1 traktor, és a hozzá való munkaeszközök megvásárlása. Tagjaik háztáji, házkörüli földjei megművelését kívánják ezzel is segíteni.

★

A napokban adtá[illegible]

Jelentős a forgalma a környei ÁFÉSZ takarékszövetkezetének, hiszen a kislakásépítők, áruvásárlási kölcsönigénylők száma ebben a községben is magas. Az ízlésesen berendezett váróhelyiségben bőven van olvasnivaló, mind a pult egyik oldalán, mind a másikon: itt a pénzt „olvassák", ott 8-10 féle újságból válogathatnak a vásárlók.

— tin.

A
az új gazda

AZ ÚJ GAZDASÁGIRÁNYÍTÁSI rendszer bevezetését tudatos előkészítő munkával alapoztuk meg. A gazdálkodó egységek vezetőinek, dolgozóinak felkészítése, a fokozottabb önállóságból is következő nagyobb felelősségvállalásra, a döntésekhez szükséges belső információs rendszer létrehozására megtörtént.

Már az előkészítés során központi kérdésként szerepeltek az ellenőrzési rendszer változásából, a nagyobb önállóságból eredően megnövekedett szövetkezeti belső ellenőrzési feladatok. Fokozottabban érintette a viszonylag kis gazdasági egységet képező általános fogyasztási és értékesítő szövetkezeteket a belső ellenőrzés, mert a régi mechanizmus rendszerében a szövetkezeti belső ellenőrzés jelentős részét a MESZÖV látta el.

Ha az általános fogyasztási és értékesítő szövetkezeteknek ezt a munkáját az új irányítási rendszer III. évének befejezéséhez közeledve, fejlődésében nézzük, megállapíthatjuk, hogy 1967. évhez viszonyítva emelkedett az ellenőrzési munkakörben foglalkoztatott dolgozó[illegible]

SZENTESSY LÁSZLÓ GRAFIKAI KIÁLLÍTÁSA

Április végén nyílott az esztergomi Művelődési Házban egy helybéli festő első bemutatkozása: Szentessy Lászlóé. Az 1938-ban született festő autodidaktika is – nem sok lehetőséget nyújt a biográfusnak. Különböző helyi képzőművészeti körök sem érdeklődését, sem pedig tudásszomját nem elégítették ki, így a legbiztosabb útra lépett: saját életét, a körötte és benne lévő mikrovilágot igyekezett kifejezni összetetten modern stílusban és technikákkal. Nehéz és erőszakolt lenne itt példaképekről és ősökről, előzményekről írni: egyéni és eredeti gondolatvilága, színes látáskultúrája figyelmet keltő, stílusa a modern magyar grafika (melynek szép budapesti kiállítását

REINER IVKE: *Arisztofanész-illusztráció*

KÁLDI JÁNOS

Mári néni

Elment ő is,
a virág-tekintetű,
hullám-fürge asszony,
s vele
a tíz-életre-elég anyai-gyengéd
szívmelegség,
száz nyárnyi derű.

Elment.

Mosolyát szétszórta a szél;
amit
fáradhatatlanul adott
– vigasztalásait –
belepte a hó.

Itt maradtál, világ,
itt maradtam.
Hiába süt a nap, megfagynak a fák;
ő
volt a hő
a sugarakban.

Igen

Igen, ideértem.
A folyton-virágzó lázból életforma lett.
Konokabb – s kínzóbb is – ez,
mint a múlhatatlan szerelem.
A lelkemben egy szélbe-hajló, nyári fa neszez,
s egy régi víz mond mindig
éneket.

Hol is élek?
A napok csikorgása közt.
Arra vágyódva, hogy értsetek.
Tigrisként küzdve
– mégis észrevétlen –
a csöndtől tízmillió fényévnyi messziségben,
értetek,
csak értetek.

Még amit elér közben: a manapság egyre gyakrabban emlegetett világ-néprajz egyik összekapcsolását hozza létre: európai intellektualitással az óceániai kaleidoszkópban forgatja le az európai humánus válságokat. „Ilyenek vagyunk talán?" – „Ilyenekké nem szabad válnunk!" – efféléket mondanak a Napkirály-képek nekem.

Horváth a *Napkirályok temploma* című képen építészeti formát alkot az emberi test óceániai itthoni átfogalmazása révén. A világot járt festőben lehetőségek szabadulnak fel a kultúrák cseréjéből és társulásából. A görögök is az emberi test arányaiból indultak ki statikus építészetükben. Úgy látszik, ez a kiindulás a dinamikus építészetben is lehetséges, mégha ez az „építészet" csak képen jelenik is meg egyelőre. A *Napkirályok templomában* fájdalmasan torz gótikát idéz Horváth Ferenc, és ehhez a képhez illenek leginkább a Carmina Burana majdnem jajgatva énekelt egyes részei is.

A *Napkirályok bukásánál* kellene talán kissé elidőznünk. A tus-fekete háttérfal előtt és a kék oldalfalak között zajlik le ez a bukás. A padló zöld, és konstruktívan lerakott vonalai a síkban alkotnak egy elvont teret. Nem illuzionista teret, csak elvont teret, valamivel megfogalmazottabbat az egyiptomi festészetből jól ismert térnél. A napkirályok elhihető figurák, pedig nem anatómiai hűségűek. A legenda valósággá válik a képen, a kétségbeesett nő és a letört férfi szabatosan megfogalmazott lelkiállapotot idéz föl előttünk.

A vadak a lokál-színekkel fogalmaztak, Horváth a mező-színekkel formálja meg a képet. A *Napkirály megidézésén* alul egy vörös mező. Fönt szürkék, középen zöld, a teret pedig fekete vonalak idézik csak, ravasz elrajzolásban, hogy odafigyeljünk az idézésre, hogy jobban lefitymálhassuk a korcs figurákat, akik már csak idézni tudják a nagy zsarnokot.

A *Napkirály csontjai* című kép előtt Derkovitsra, és messzebb a nagybányaiakra is gondolhatunk. A siratók állása, fejtartása majdnem idevalósi mozdulat már. Mintha ezen a képen múlna el véglegesen egy szörnyű kaland. Itthonias jellegű a *Napkirálynő ravatala* is – 1968-as keltezéssel. Mintha a Nyolcak leheletét éreznénk már, de nem időben, csak földrajzilag közeli ez a hatás.

A kiindulást jelentő tassista és konstruktivista képek mellett az arcképfestés jelentkezik Horváth Ferencnél másik téma gyanánt. A festővel baráti és munkatársi viszonyban élő *Jancsó Miklós* és *Hernádi Gyula*, majd *Kuczka Péter*, aztán a családtagok és a kedvesek sorakoznak. Itt a művész maga is *(Magam)*. Fekete trikóban a bányászgyerek. És maga a bányász is *(Apám)*. Ez a bányász-arckép embertársi viszonyban sorakozhatna egy Picasso- vagy Eluard-arckép közé. Nem a szociológia különösség, de az emberi egyenrangúság sugárzik le az arcról.

Horváth Ferenc farostlemezre fest. A durva oldalára. A festékbe homokot kever, és ezzel a képeit olyanná varázsolja, mintha épülethez tartoznának. De nemcsak ez a felületi megoldás teszi a képeit építetté. A korábban említett mező-színek és a tér jelképes értelmezése is szolgálja ezt a törekvését, a táblaképnek ezt a kiterjesztését másfajta kép-fogalomra, másfajta szépérzékre.

A rajzok szélesebb világot mutatnak be. A vonalak és foltok világában a lírikussal is találkozunk. Ha Horváthnak tanácsolni lehet valamit, nem egyebet, mint azt, hogy a lírát is próbálja egyszer átültetni a képeire.

A kiállítás megrendezésében gyári alumínium-elemeket is fölhasználnak. Ezek a földön fekszenek vagy függenek. Az elemeket a székesfehérvári Könnyűfémmű kölcsönözte. A préselt alumínium tompa fénye és a hengerelt alumínium csillogása kellemesen egészíti ki a Napkirály-ciklus hidegségét és az arcképsorozat melegségét. A katalógus ugyancsak példás. Budapesti kiállítások katalógusait is megfölözi. Fehérvárott bebizonyosodott, hogy korszerű terméket lehet létrehozni vidéki nyomdában is.

két *Virágcsendélet*-e a műfaj hagyományos ábrázolási módján, dús, gazdag festőiségével gyönyörködtet.

Hosszúra nyúlna a képelemzések sora, ha a kiállított közel száz mű mindegyikét ismertetni kívánnánk. Pedig kitűnő művésznevek vannak még: Kmetty János, Berény Róbert, Gadányi Jenő, Szőnyi István, Hincz Gyula, s még legalább húszan, kiknek nevét sem győzhetjük ezúttal felsorolni; de akiknek alkotásai előtt egyforma igénnyel, ugyanazzal a szép-kereső érdeklődéssel áll meg a látogató. Nem tudhatjuk, mikor, melyik kép hat a nézőre, hogy formálja ízlését, emberségét. – A gondosan rendezett kiállítás, kulturált, korszerű környezete segíti a kép és a közönség találkozásának közvetlen örömét.

TAKÁCS IMRE

ÜVÖLTŐ NAPKIRÁLYOK

Horváth Ferenc képei

A *Carmina Burana* nekibuzdultan szárnyaló, elszánt emelkedettségű kórusa hangzott a megnyitón.

Hol vagytok, futuristák? – ebben a középkori ihletésű kórusműben a lélek is milyen gyorsan röpül! Hol vagytok, huszadik század pilótái? – lelkével a középkori ember is milyen magasra száll! És, kollektivisták, mi hol vagyunk? – a sokaság egyesülése elsöprő erőket támasztott föl a megtalált dallamokban!

Az ember a visszatérő körökre gondol ilyenkor: valamennyire mindent és minden ezután következőt is próbálgattunk már őseinkben.

A kiállítás, amelyhez a *Carmina Burana* hangzott újra és újra Fehérvárott – az István Király Múzeum második emeleti kistermében –, szintén lemerészkedik az ősi kultúrákba. Az európai színvonalon rendezett anyag magva egy kitalált vagy talált Napkirály-téma köré csoportosul. Ezek a napkirályok egy törpe birodalom zsarnokai, és önnön zsarnokságuk áldozatai is ugyanakkor. Ha a stílusból indulunk ki: mintha a megíratlan óceániai királydrámák kezdeményeit látnánk; ha pedig a tartalomból következtetünk: az emberiség huszadik századi szenvedéseire kell gondolnunk. A tizenkét képből álló ciklusban ilyen címek vannak: *Napkirályok vacsorája, Napkirály fölmutatása, Napkirályok bukása, Napkirálynő akasztása* – majd *ravatala, Napkirályok temploma, Üvöltő Napkirály, Napkirály csontja* – és így tovább.

Horváth Ferenc a megfestés módszereiben is újított. A látogató úgy érzi: az eljárást azonosítani tudta a témával. Ezért győz meg. Az óceániai művészet egyik stílusának leegyszerűsítésével alkotja Napkirály-figuráit. Leginkább Észak-Új-Írlandra (Melanézia) kell gondolnunk.

Ez a stíluskölcsönzés – persze – nem közvetlenebb, mint annak idején a kubizmus kölcsönzése volt a néger plasztikából. Csakhogy ez a kölcsönzés inkább leszűkíthető egy alkalomra, mivel nem egy csoport, de mivel egyetlen ember műveli csak.

Aligha akar Horváth Ferenc irányt bontakoztatni ebből a tájékozottságból. Amit akar, az nem lehet más, mint a talált lehetőségekkel kifejezni egy életérzést, amely a stílus révén jelképbe zsugorítva: fölöslegessé tesz minden életképszerű tolmácsolást, fölöslegessé teszi az „irodalmat" a képzőművészeti önkifejezésben.

rovarok és madarak búvóhelyét rejti. A *Collioure-i kikötő* vörösbarna tűzben égő színeivel Martyn dél-franciaországi emlékeit idézi.

Simon Béla *Cigánylány* portréja az öntudatra ébredt, büszke tartású leányban a megváltozott világ új életörömét összegezte. A kép gazdag festőisége, aranysárgái, tüzes vörösei a művész legjobb korszakára utalnak. Soltra Elemér *Erdő* című festménye néhány fa érzékeny, szinte megszemélyesítő valóságába sűrítette az erdő sajátos csendjének, az óriás fák néha félelmes susogásának, napfény-függönyének misztikumát. Hasonló hangvételű Gerzson Pál *Dunántúli táj*-a, ahol a művész a hegyek, falvak egymás után látott, egymás fölé rétegzett élményéből az egészre jellemző részletet ragadta meg.

Ha nem tudnánk, kik a dél-dunántúli, baranyai képzőművészet képviselői, műveik elárulnák alkotóik hovatartozását. Legtöbbjüknek a jól ismert, sokszor megfigyelt környezet, városkép, vagy természeti táj kínálta a festői témát (Kelle Sándor: *Pécsi utca,* Platthy György: *Mecseknádasdi táj).* Lantos Ferenc festményén a komlói szénosztályozó éjszakai üzemének fényei villannak elő az épület sötét tömegének rácsozatából. A busójárás vidám, színes karneválját a kiállításon Gádor Emil és Somogyi János képei idézik. Somogyi nagyméretű, egész falat betöltő vászna a népi ünnep mozzanatait tömörítve, a felvonulás forgatagát jellemezve ábrázolja; míg Gádor Emil festménye a jelmezesek egy kisebb csoportjával örökíti meg a sajátos mohácsi farsangot.

A helyi vonatkozású művek mellett a Galéria széles skálán vonultatja fel hazai piktúránk jeles képviselőit. Barcsay Jenő fiatalkori műve a kiállított *Akt.* Erőteljes színeivel, határozott vonalú, grafikus szerkesztésével méltán vonja magára a látogató figyelmét. Domanovszky Endre *Két nő virággal* című képe épp ellenkező festői hatást kelt: vibráló, a fényben feloldódó színek mozaik-foltjaiból összegeződik az alakos, nagyméretű kompozíció. Iván Szilárd művészetét Szőnyi Istvánról festett bensőséges hangulatú portréjáról ismerheti meg a kiállítás látogatója; Bernáth Aurélt *Önarckép*-e, a *Pihenő munkások* s a *Vörös ruhás nő* című, három nagyméretű festménye mutatja be. Dús festőiségével, mélyről tüzelő színeivel expresszív, megszólító erejű Frank Frigyes *Virágcsendélet*-e. Duray Tibor *Önarckép*-éről a művész fürkésző magakeresése, önmaga igazságának leleplezett, őszinte vallomása tekint a nézőre. A portré belső feszültsége, puritán egyszerűsége az érzékeny festőiséggel megoldott mű különös értéke.

A kiállítás tájképei és csendéletei a festői elvonatkoztatás különböző fokozatain vezetik át a látogatót. Berki Viola *Elmúlás* című festménye a keleti miniatúrák mesevilágára emlékeztet, mégis közelebbi valóságélményt nyújt, mint Szinte Gábor reális megfogalmazású *Kavicsos part*-ja. Az ember nélküli táj, a parton meredező karók szorongató társtalanságot, ismeretlen, távoli világ ijesztő magányát sugallják. Merőben más életérzésből fakadt Pekáry István *Tengerparti táj*-a, amelyen a művész játékos mesélő kedvvel fogalmazta meg a ragyogóan kék víz, a napsütötte hegyoldalban épült városka képét, csónakázó, beszélgető, szamárháton kocogó lakóival. Az alföldi festészet hagyományaihoz kapcsolódik a szolnoki Chiovini Ferenc *Tiszapart tehenekkel* című festménye, valamint Pleidell János fekete bivalyokat ábrázoló olajképe. A dunántúli ember számára talán szokatlan az Alföld végtelen nyugalmát tolmácsoló művek kissé álmos hangulata, amelyből a pécsi születésű, Szolnokra települt Bokros László képeinek szerkezetes, síkokból épített rendszerével igyekszik kiemelkedni. *Eső után* című festménye ezt a törekvést igazolja. Tompított pasztell-színeivel és erősen leegyszerűsített formáival a húszas évek francia festészetéhez kanyarodik vissza Aczél Ilonának a kiállításon szereplő két festménye, a *Kékruhás nő* és a *Csendélet.* Mindkét kép mértéktartó egyszerűséggel, a sík-ábrázolás kitűnő arányérzékével készült; látszik, alkotójuk ügyel a szerkezeti rend, a festői megjelenés értékének egyensúlyára. Karikírozó humorral, egy kicsit a „pop art" stílus csábító hatásának engedve fogalmazta meg művét, a *Szoboravatás*-t, Lóránt János. Az épülő új városrész ünnepi aktusának minden fonákságát belesűrítette képi mondanivalójába. Pap Gyula

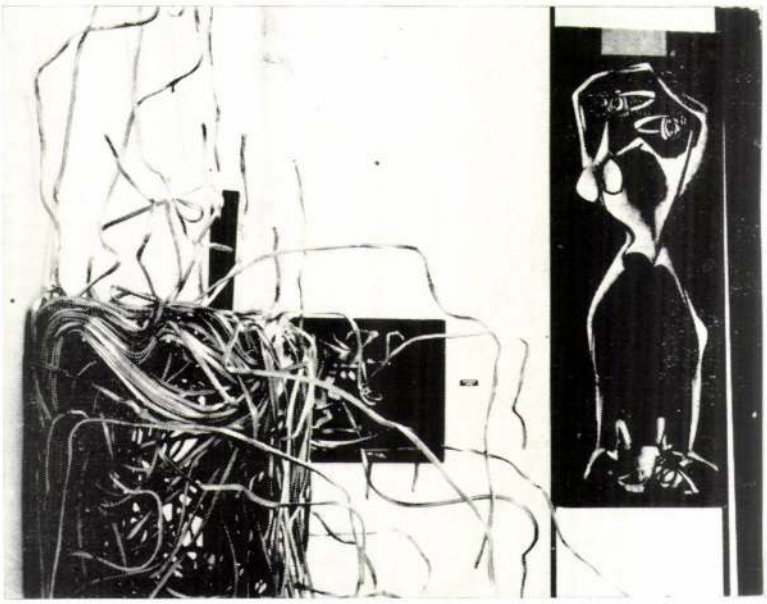

Enteriör HORVÁTH FERENC kiállításából

HORVÁTH FERENC: Napkirályok lakomája

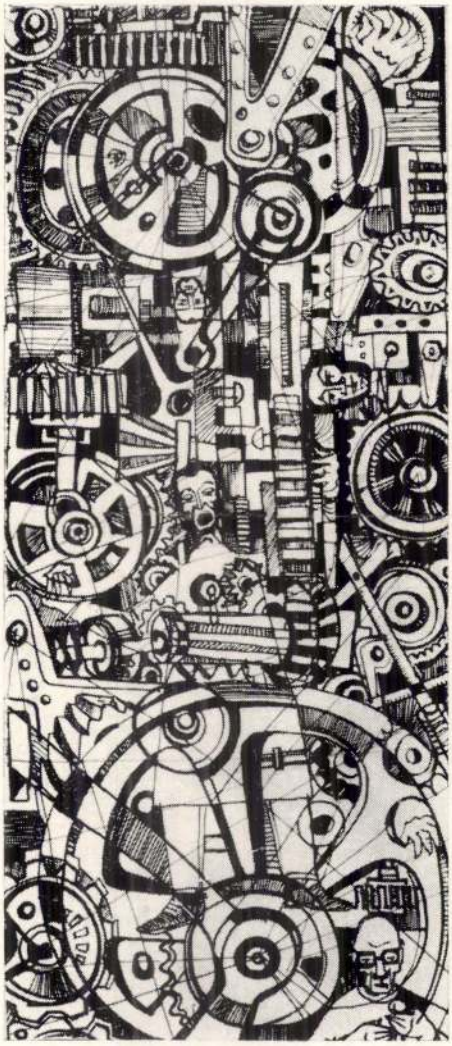

SZENTESSY LÁSZLÓ: XX. század

SZENTESSY LÁSZLÓ: Bajuszépítés

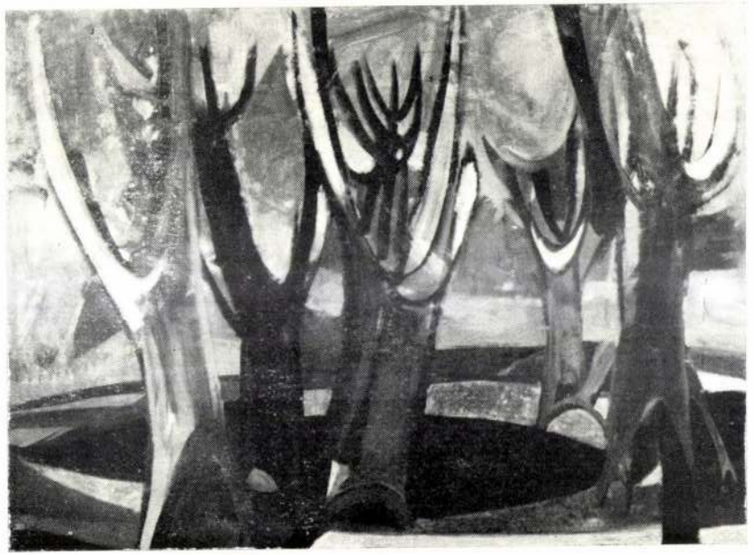

SOLTRA ELEMÉR: Fák

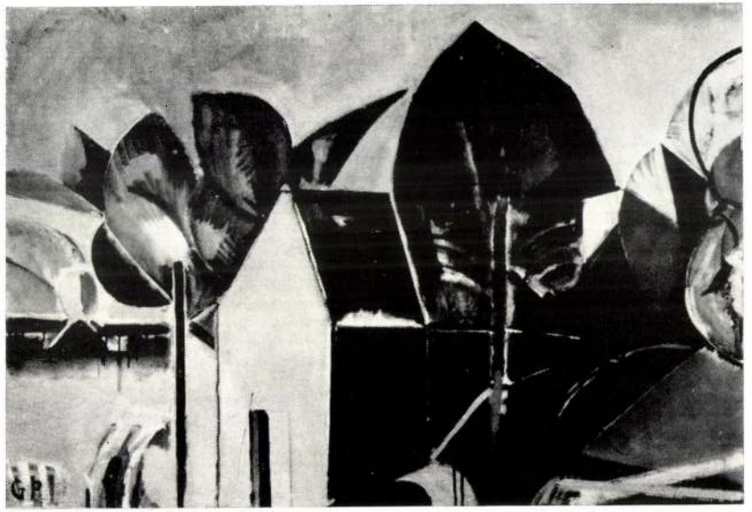

GERZSON GYULA: Baranyai táj

KMETTY JÁNOS: Csendélet

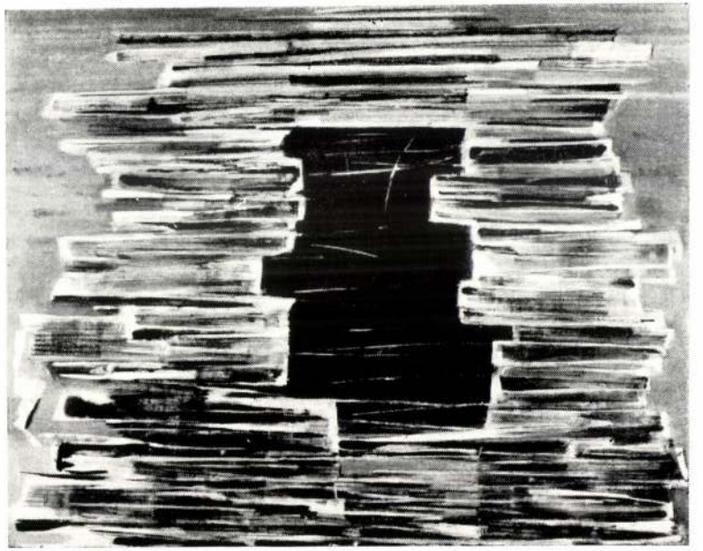

BARTHA LÁSZLÓ Befagyott Balaton

FRANK FRIGYES: Csendélet

DOMANOVSZKY ENDRE: Két nő virággal

népművészet ábráit, a faragványok, hímzések mustráinak jelentését értik. Emellett Mohács képzőművészeti hagyományai sem érdektelenek. Már a negyvenes években éltek, dolgoztak itt festők, akik alkotó – és népművelő – nevelőmunkájukkal sokat tettek azért, hogy e város a képzőművészet barátja legyen. Természetesen a mostani mohácsi kiállítás s a majdan létesítendő budapesti élő művészeti galéria feladatai, céljai nem lehetnek azonosak. A vidéki múzeum szerényebb anyagi ellátottsága az „országos profilú" gyűjtemény kialakítását korlátozza. Ugyanakkor kötelessége a helyi hagyományokra, annak művészi értékeire is fokozottabb figyelmet szentelni. Hazánk Budapest központú kulturális szemlélete nehezen tud megbarátkozni azzal a gondolattal, hogy a fővároson kívül is létezhet, működhet valami „fővárosi" színvonalon, és hogy a vidéki városok érdeklődése, kulturális igénye ma már olyan programokat kezdeményez, amelyeket figyelmen kívül hagyni nem lehet. A miskolci országos kiállítások, grafikai biennálék, a vásárhelyi, szegedi tárlatok, a székesfehérvári korszakos és nagy egyéni képzőművészeti bemutatók sorába az elmúlt évben a kisplasztikai biennálé megrendezésével belépett Baranya megye, illetve Pécs is, hogy azután mindjárt egy következő rendezvénnyel, az 1968-ban sorra kerülő kerámia biennálé val bővítse az egyre táguló kört.

A mohácsi állandó galéria létesítése e reprezentatív rendezvények mellett már a kortárs képzőművészet múzeumi megbecsülését jelenti. Nem annyira az alakuló, változható jelen, hanem inkább a jövő számára megőrzendő múlt alkotásainak bemutatására hivatott. Kortárs hazai képzőművészetünket közel huszonöt év távlatában öleli fel, az élők mellett helyet ad a korszakunkhoz tartozó, de az élők sorából már eltávozott néhány jelentős művésznek is.

A galéria adottságai mintegy száz festmény bemutatását teszik lehetővé. Ez a szám már elegendő ahhoz, hogy megfelelő válogatással hazai festészetünkről megközelítően igaz képet nyújtson. Ehhez a „megfelelő" válogatáshoz természetesen nemcsak hozzáértő szem, hanem művek is kellenek. Tekintettel a kiállítás állandó jellegére, a rendezők csak a saját múzeumuk, a pécsi Modern Magyar Képtár gyűjteményében rendelkezésükre álló alkotásokat vehették figyelembe. A képzőművészet helyi hagyományainak, a Pécsett és Baranyában dolgozó festők alkotásainak szerepeltetésére a művészek szolgálatkész, önzetlen ajándékozásai révén kerülhetett sor.

A művek elrendezése – kortársakról lévén szó – kronológiát nem követ, de nem veszi figyelembe az egyes művészek protokolláris helyét sem. Nincsenek oldaltermek és nincsenek főhelyek. Azok a művek kerültek egymás mellé, amelyek alkotói módszerükben, stíluskövetésükben hasonló úton járnak. Kiemelten több művel szerepelnek viszont a mohácsiak: Martinszky János, M. Rohacsek Anna és Kolbe Mihály. A mármár felejtő emlékezésből előkeresett Martinszky János magas festői kultúrájú, érzékeny alkotóművészete hirtelen, tragikus halálával 1947-ben lezárult. Síkban szerkesztett, zárt rendben komponált csendéletei, a mohácsi népi hagyományokat, folklort feldolgozó festményei a negyvenes évek újat kereső, fiatal művészgenerációjának legjobbjai közé emelik. Martinszkyné Rohacsek Anna – aki nem sokkal élte túl férjét – a meleg hangulatú, lírai képek festője volt. Kiállított pasztelljeit a csendes hétköznapok munkálkodása ihlette. A *Halászok*, a *Favágók*, a *Kanyargó patak* vörösbarna, kék fényekben játszó világa életörömöt, meghitt derűt sugároz.

A látogató a Galéria első kabinetjében találkozik a ma is Mohácson élő Kolbe Mihály festményeivel. Fehér, kék, meg halvány-rózsaszín falú, apró doboz-házak, mint mértani testek, csúcsos tetejükkel, egymás mögé sorakozva bújnak meg a dombok között, egy-egy fa mögött Kolbe képein. Aki utazott már Baranya kisebb falvaiban, látta a hegyoldalak pincesorait – azonnal felismeri e festmények igazságát. Ebből az élményből fakadt a fiatal Erdős János alkotása is, amely első pillantásra elvont kompozíciónak tűnhet, pedig valójában a villánykövesdi pincesor elragadóan szép, apró házainak pontosan megfigyelt, festői nyelven tolmácsolt mása.

A pécsi művészek alkotásai között Martyn Ferenc egyik legszebb tájképével, a *Somogyi tanyá*-val találkozhat a látogató. Sajátos, vibráló felülete a mély távlatú tér, az emelkedő domboldal lombos ligetei között az élet rezdüléseit, ezernyi színfoltját,

láttuk nemrégiben) legjobb útjain halad. Alkotásai nem pusztán egyetlen gondolat vagy élmény illusztrációi, hanem összetett élménykomplexusokat idéznek és keltenek; a festő alakuló világszemléletéről, környezetéről, szellemvilágáról nyújtanak gondolatébresztő híradást és vallomásokat.

Rokonszenves és tehetséges ember bemutatkozása ez, Szentessy eddig csak a helyi képzőművészek közös tárlatain szerepelt. Eszközei – korábban olajképeit láttuk – ezúttal tus, tempera, olaj és diópác, jobbára egyazon lapon keverten is; közvetítő anyaga a papír. A nem nagy méretű grafikai művek így is teljes és színes élményt nyújtanak.

Azt, hogy mennyi a képeken a stílus és mennyi bennük az elmélyült gondolat – egyelőre nehéz lenne eldönteni, az egyértelműséghez még eléggé rögösnek jósolható és hosszú művészpálya áll a festő előtt. Gondolatai sohasem idillikusak, Szentessy nem a szép natúra közvetítését vagy rözítését tekinti céljának, inkább azt a küzdelmet, melyet alakuló önmagában vív, helyének és emberi lényének kristályos kialakítására. Ritka és merész híradás az ilyen, ezért is oda kell figyelni.

A képek egyrészt a megtalált személyes boldogság melegét sugározzák (Tücsök Marci, Kékmadár, Rezidencia), mélyen átérzett irodalmi és művészeti élményeket (Kövek, illusztrációk a Külvárosi éjhez), olykor kissé keserű, olykor naivkodva kancsal éllel a század felvilágosultságának és mégis meglévő szívós misztikájának ellentmondásait ironizálják. (Esztergomi katedrálisok, Torony, Szerenád, Templomfestők, Miniátor, Harc a babona ellen – vagy XX. század, Az autó stb.) Némely lapok lakóhelyének naturális környezetéből íródtak képpé (Neszmélyi pincék, Temető, Vízimalom) mások egy sajátosan összetett gondolat és élményvilág közvetítői (Karnevál, Mutatványosok, Bajuszépítés, Leányok, A napisten lányai, Szomorúság stb.).

A bemutatott képek ígéretesek (a közöltek a bizonyítékaink): kemény szorgalom és nehéz ellenállás, önfegyelmező akarat és kiharcolt, végiggondolt világkép – ez az út már érett művészt sejtet. Tehetsége, mesterségbeli tudása és eredeti mondandói már adottak: ez a mostani kiállítás legnagyobb tanulsága.

HÁRS ÉVA

A MAI MAGYAR FESTÉSZET GALÉRIÁJA MOHÁCSON

Ez év februárjában, a Busó-ünnep télűző farsang vasárnapján nyitotta meg kapuit Mohács város új kulturális létesítménye, amelyben együtt kapott helyet a szélesvásznú mozi, az előadó-hangversenyterem és a képzőművészeti galéria. Mohács, sok más kulturális centrumot megelőzve, most saját állandó képtárában ismerkedhet, barátkozhat hazai képzőművészetünk alkotásaival. Sokan talán megkérdezik: érdemes-e legjobb művészeink múzeumi rangra emelt festészetét az ország ily távoli sarkában bemutatni? Hiszen kortárs képzőművészetünk a fővárosban is csak időszakos tárlatokon látható! – Mégis, azt kell mondanunk: ha minden nagyobb városunk magáénak mondhatna már hasonló képtárat, s mai magyar képzőművészetünk jellemző, legszebb darabjai budapesti állandó otthonukban várhatnák az érdeklődőt, akkor sem tettünk volna még eleget vizuális kultúránk fél évszázados hiányainak pótlása érdekében.

A mohácsi képgaléria elsőként vállalkozott a nevelő feladatra, éspedig abban a városkában, ahol a helyi folklor hagyományai az embereket fogékonnyá tették a szép kedvelésére. A képzőművészet sajátos jelbeszéde nem idegen azok számára, akik a

Szentgáli Poór Lili
Dr. Salacz Gábor, plakett

Tavaszi Tárlat. Miskolc, 1932. április,
15 l.

336. kép. *24. (Mss. II. 5.) Ps*

A díszes iniciálék betűit sárkányfejes, fonatokban egymásba kapcsolódó rózsaszín, vö kék vékony indaszárak képezik.

1a lap: Üres.

1b lap: Egy miniatura (180 × 135 mm), am az egész lapon tulajdonképen a Psalterium kezd

Szentgály Poór Lilly

szobrai

— **Megnyitották a bolgár festőművész kiállítását a Nemzeti Szalónban.** Előkelő közönség jelenlétében nyilt meg Nicolas *Taneff* bolgár festőművész kiállítása a Nemzeti Szalónban. *Taneff* kétségtelenül komoly művész, a francia impresszionisták hatása alatt áll, színei még inkább megtüzesedtek a bolgár légkörben. A bolgár falu küldte el üzenetét képeiben a magyar fővárosba. A bolgár vendég csupán a nagy termet foglalta le, a mellékszobákban egy csomó vidéki és fiatal művész mutatta meg erejét. *Szentgály Poór* Lilly szobrai egészitik ki a nyári kiállitást.

Az Est

1929 VI. 1

N. Ú. V. 24.

utak. Ügyirat-szám ..... Pénztári szá

.....ügyosztály.

izetési utalvány.

.....nak. címe:.....
(esetleg postatakarékpénztári számlájának

vasutak főpénztára által.....

.....

Pengő [redacted]

[redacted]

[redacted]

rről kiállítandó..... bélyeg..... nyugta.....

.....

.....

udapesten, 192.....

főosztály: Ellenjegyzi «.....»

....

SZENTGALY ZOLTÁN

171 Szt. Erzsébet rózsa legenda Eladó

Nemzeti Szalon
Árpádházi szentek kiáll. 1930 aug

Szentgály Zoltán

194a Csendélet olajf. Eladó

Nemzeti Szalon
tav. kiáll. 1932 jun

Szentgályné Rausch Vilma festőművész
Sz.Ő.főhadnagy
Magyar Képzőművésznők Egyesülete, 1918.ápr.26. K. kiáll.

Flamand, olasz karton után. XV. sz. vége.

Szentgericei ref.

templom

! Csekme Ádám. A szentgericei református egyház története. Târgu-Mures-Marosvásárhely 1934. 30 l. 16 képmell. 8-r.

ő k ö n y v

-án d.u. fél 1 órakor a Müemlékek
t,IX.,Hőgyes Endre-utca 10./ elnöki
zti József egyetemi ny.r.tanár,
r.tanár,Dr.Horváth Henrik

Gasztronómia

Fekete mezőben hal és torta

Szakács-cukrászdiplomácia

A mesterek mesterei

Genf, Quai Turrettini, Hôtel du Rhône. A város legnagyobb szállodája a Rhône folyó és a tó torkolatánál. Időpont: 1968. október 25., este 9 óra. Vendégek sokasága érkezik a nagyszálló elé, díszvacsora készül. A menü: előétel — libamáj szarvasgombával, vesztfáliai sonka fügével. Utána: teknőcleves. Utána: bárányborda, Sarah Bernhardt módra készített burgonyakörettel, flamand endiviával és friss salátával, sajtos tál 32 féle sajttal. A vége volt a leglátványosabb: kialudtak a villanyok, bevonultak a pincérek ananászparfé-fáklyákkal.

A meghívottak nagy elismeréssel nyilatkoztak az ételparádéról, de nem voltak túlságosan meglepve, nemcsak láttak, de maguk is készítettek effélét. A bankett ugyanis a Szakácsszövetségek Világszövetsége kongresszusának gálavacsorája volt.

A király békát eszik

A szocialista országok konyhamesterei közül egyedül a magyar zakácsok tagjai a kulináris művészetek szövetségének, Jugoszlávia, Bulgária és Csehszlovákia konyhaművészei akkor még csak megfigyelőkként voltak jelen. Tavaly éppen 40 éves fennállását ünnepelte a szervezet: 1928-ban francia és svájci szakácsok hívták életre (nem véletlenül a francia a konyhadiplomácia nemzetközi nyelve), az alapító August Escoffierre nevét ma is áhítattal ejtik ki a világ vezető szakácsai és cukrászai, akik között egyfajta felfokozott céhöntudat él. Escoffierre 1935-ben halt meg 85 esztendős korában, azt tartják, hogy ő reformálta meg az amúgy sem silány francia konyhát. Szakmai tekintélyével csupán vagyoni helyzete vetekedhetett, valamennyi Ritz szállodának 55 százalék erejéig részvénytulajdonosa volt. Ő tette szalonképessé például a békacombot, merész premiert rendezett találmányának: az angol királyi családnak tálalta fel először, s utólag közölte csupán, mit rejt a panírozott csemege. (Előbb lecsukták, később magasztalták érte.) S egy illúzióromboló tény számunkra: a paprikás csirkét is ő találta, illetve tálalta fel először, nalunk csak pörkölt formájában ismerté' eladdig. Escoffierre adott tejszínt a szárnyashoz. (Állítólag a paprikás csirkére magyar munkatársa, Görög Rezső inspirálta.)

Ennek az Escoffierre alapította nemzetközi szakácsklubnak tagjai a magyarok is, s hogy van tekintélye konyhánknak és főzőművészetünknek, bizonyítja, hogy mindössze kétéves tagságunk ellenére ránk bízták a legközelebbi, 1970-es szakácskongresszus rendezését. A színhely még épül, a Hotel Duna Intercontinental ad majd hajlékot a táplálkozás mestereinek, de hogy nálunk mi lesz a gálavacsora, azt még Venesz József, a Magyar Szakácsok és Cukrászok Szövetségének elnöke, leghozzáértőbb informátorunk sem tudja. Van még idő összeállítani a menüt.

Annyi azonban bizonyos, hogy a nemzetközi táplálkozástudományi eredmények és a magyar ízek, aromák, sajátosságok frigyéből fog kialakulni az étlap, ezzel akarnak kirukkolni a mieink, s egyébként is ez az összeházasítás a célja, értelme a tapasztalatcserének.

A magyar önkritika

A dolog ugyani. úgy áll, hogy a magyar konyha, valóban világhírű, fűszeres ízek, tápérték dolgában szinte felülmúlhatatlan, de technikailag és korszerűség tekintetében nem állunk a legjobban. Szemére vetik a magyar konyhának, hogy túl zsíros, túl fűszeres, túl nehéz, nem veszi eléggé tekintetbe a tudományos biológiai megállapításokat. Ebben persze sok a túlzás (külföldön elterjedt hiedelem, hogy a magyar éttermekben szódabikarbónát helyeznek el a terítékhez), de az igazság magva benne van. Dúsan táplálkozunk.

Elég nehezen tör utat magának a szakácsok között a félkész gyártmányok használata, húzódoznak a konzervektől, sokszor az előkészítő műveletek gépesítésétől is. A konzerv szó valóban ijesztő ebben az összefüggésben, pedig vannak jó, sőt luxus-konzervek is. A Frankfurt am Main-i Lacroix a legpatinásabb cég ebben a szakmában, az elöl felsorolt díszmenüben is — ki hinné — a vesztfáliai sonka és a teknőcleves is Lacroix-konzervből készült.

A nemzetközi szakácsbemutatókat és versenyeket a legtöbbször ezek a világhírű, gazdag gasztronómiai cégek rendezik és pénzelik. Nekik jó reklám, a részt vevő országok vendéglátó iparának, idegenforgalmának úgyszintén. És kitűnő alkalmat ad arra, hogy minden nemzet szakács- és cukrásztudománya felmérje a saját erejét, immár a nemzetközi összehasonlítás tükrében. Így például a legutóbbi frankfurti IKA-n (Internationale Kochkunst Ausstellung) a magyarok is levonhatták azt a következtetést, hogy hidegkonyhai készítményekben a mieinknél „volt jobb". Az ötös csoportban — Ausztria, Ausztrália, Izrael, Norvégia és Magyarország — legjobb esetben a negyedik helyet érdemelték ki hidegkonyhás tálaik.

A nemzetek éttermében, amit második fordulónak is nevezhetünk, már jobb helyezést ért volna el a magyar konyha, ha lett volna helyezés. Itt azonban vendéglátás folyt, s a leggyorsabban a magyar ételek keltek el, azok közül is az erdélyi fatányéros és a bográcsgulyás, amelyek nemcsak az ízükkel, hanem a tálalási alkalmatosságokkal (fatányér, bogrács) is sikert aratak. Pedig az árak nem voltak olcsók: a bográcsgulyás 7 márka 25 pfennigbe, a fatányéros 11 és fél márkába került. (A halászlé készítését a magyar delegátusoknak be kellett mutatniok a hesseni televízióban, minek utána a szerkesztőség számtalan érdeklődő telefont és levelet kapott.) S hogy a siker nem szállt a fejébe konyhachefjeinknek, azt jelentésük önkritikus hangneme is bizonyítja: „Az összehasonlítás azt mutatja, hogy a magyar konyha az ételek ízhatásának kialakításában, fűszerezésében változatlanul az élvonalban van, de a konyhai munka szervezésében, konyhai és higiéniás szemléletben és a tálalás esztétikájában erősíteni kell felkészültségünket."

És hol vannak a nők?

A Magyarországi Szakácsok és Cukrászok Szövetségében a tagság „élcsapata" a mesterszakácsokból áll. (Nem szubjektív elhatározás avatja őket mesterré, rendeletileg előírt feltételek vannak: szakma kiváló dolgozója cím, legalább tíz év a pályán, eredeti ételkreációk fűződjenek nevéhez, konyhafőnöki szolgálat stb.) A szakma „nagy öregjei" — többek között Mózer István, az Astoria és a Margitszigeti Nagyszálló volt konyhafőnöke, Bányai (Podrusik) Béla, aki 30 évig volt chef a Duna-parti Hungáriában, Patak Lajos, a Ritz volt főszakácsa — már nyugdíjasok.

De a mestereknek is voltak mestereik, ők már rég a föld alatt porladnak, ám ételkölteményeikkel beírták nevüket a gyomornedvek irodalomtörténetébe: Rákóczy János, Palkovits Ede, Gundel János és Károly, vagy a nem kevesebb képzelőerőt igénylő cukrász szakmában Kugler Henrik, Dobos C. József: nevük — művük sütemény formájában él tovább az örökkévalóságban.

A két generáció mögött már itt van a harmadik is, a fiatal szakácsok és cukrászok legifjabb nemzedéke, némelyik már magas rangot szerzett magának, mint például a 30 esztendős Novák József, a Gellért konyhafőnöke, maga is mesterszakács.

De hol vannak a nők? Valóban érthetetlen, hogy bár sokkal több nő főz, mint férfi (a háztartásoknak alig 1—2 százalékában forgatja a férfi a fakanalat), a hivatásos szakácsok birodalmában a koronát a férfiak viselik.

A hivatalos magyarázat eképpen foglalható össze: a házi szakácskodás és a nagy tömegnek hivatásszerűen történő főzés két különböző tevékenység. A vendéglői vagy még inkább szállodai főszakács kemény fizikai munkát végez (legfőképpen a tálalás miatt), kevés nő bírja ezt testi erővel. A másik összefüggés azonos azzal, ami a nők vezető szerepét a gazdaság bármelyik más ágazatában hátráltatja: a nőt második műszakja, túlzott elfoglaltsága, anyai és hitvesi terhei gátolják, hogy oly nagy szellemi és időbeli energiát fordítson a szakmájára, annyira az életének középpontjába állítsa, amennyire ez a teljes embert igénylő pálya megkövetelné.

A végkövetkeztetés tehát paradox: a nő — legalábbis egyelőre — azért nem viheti sokra a sütésfőzés művészetében, mert túl sokat kell sütnie, főznie.

NOVOBÁCZKY SÁNDOR

MAGYAR KÉSZÍTMÉNY: MÁTYÁS KIRÁLY TÁL

Szódabikarbónát a terítékhez?

MAGYARORSZÁG 1969. MÁRCIUS 2.

Szentgyörgyi István
Arcképén
1969 MÁR 2
1021

A BÁRCZY ISTVÁN UTCAI FRONT
Küldök újabb felvételt

Budapest 62. Pf. 634.

Csók az Elnöki Hivatalban

Akinek holt hírét költik
100 milliós titok

Hozzáfűznivalók, újabb ismereteket nyújtó kiegészítések gazdagítják postaládánk e heti tartalmát. Idézünk a levelekből.

„Érdekes szemelvényt olvastam Jacques Piccard új vállalkozásáról az 1969/6. számukban. Most már arra lennék kíváncsi, van-e valami rokonság az oceanológus Jacques és Auguste Piccard és a között a Piccard tanár között, aki Kipfer brüsszeli fizikussal együtt a léghajóján sztratoszférikus repülést végzett 1931 nyarán és megkezdte a sztratoszféra kozmikus sugarainak vizsgálatát?"

BÁRÁNY FERENC, BUDAPEST

Válaszunk: Az oceanológus Piccard a sztratoszférakutatónak a fia. Bővebben írtunk az új vállalkozásról lapunk 1967/2. számában »Piccard újra indul« címmel.

„A szerkesztőségi munkáról szóló közleményük szerint a Párizs környéki béketárgyalások legérdekesebb eseményeiről és alakjairól indított sorozatukban Wilson, Clemenceau, Lloyd George portréját helyezték kilátásba, amelyből az első két név viselőjéről már olvashattunk is. Mit tagadjam, sok újat nem kaptam belőle. Vannak viszont fogalommá vált alakok, akiknek tulajdonképpeni tevékenysége már csaknem feledésbe merült. Úgy vélem, hogy ez a folytatásos közlemény akkor tenne jó szolgálatot a történelem iránt érdeklődőknek, ha például megírnák Frank Billings Kellogg szerepét az I. világháború utáni helyzetben, s kivált azt magyaráznák meg, mi volt az a bizonyos »Kellogg-paktum«? Magam is csak annyit tudok róla, hogy valamikor a 30-as évek elején Nobel-békedíjjal tüntették ki és amerikai volt. Kitűnő szerzőjüknek bizonyára elegendő forrás áll rendelkezésére ahhoz, hogy Kelloggot emberközelségbe hozza, feleleventse történelmi szerepét."

PELLES JÓZSEF, MISKOLC

„Lapjuk rendszeresen és előszeretettel tájékoztatja olvasóit a gyógyszeripar problémáiról. Igaz, nem kifejezetten tartozik feladatkörükhöz, de megkérdezném, mikor olvashatnánk speciális készítményekről? A magam részéről például évek óta vesekővel bajlódom. Hallottam hazai próbálkozásokról, de nem tudom, számíthatunk-e olyan orvosság megjelenésére, amely az efféle kövek megszüntetésére alkalmas? A vesekő elég elterjedt hazai betegség. Olvastam, hogy a Szovjetunióban URAT-1 néven kőrázószék készült. Az Ipari Vásáron ki is állították az elmés szerkezetet. Netán a Medicor foglalkozik a készülék magyar változatával, vagy importálunk ilyen masinát? Hiányolom lapjukból a tudósok arcképcsarnokát. Alkalomszerűen sor kerülhetne olyan kiváló tudósok (nem okvetlenül öregek) munkásságának ismertetésére, akik kivívták maguknak a nemzet elismerését."

DR. SZERUDY TIBOR, BUDAPEST

„Az 1969/3. szám 21. oldalán egy mondat ötlött a szemembe, amely szerint a vénás vérben 46—50% széndioxid kering. Laikus olvasó ezt nyilván úgy értelmezi, hogy a vénás vér fele széndioxidból áll. Ez így nyilvánvaló képtelenség! Talán jó lett volna megmagyarázni azt, hogy a 46—50% széndioxid arány a vérből felszabadítható összes széndioxid gáz és a vér térfogatának arányára vonatkozik csupán. Minthogy azonos térfogatú gázok, illetve folyadékok súlya nagymértékben különbözik egymástól, a térfogat szerinti szembeállítás nem szakemberek számára félreérthető, különösen, ha erre még nem is utalnak. Minthogy 1 liter vérben kb. 1 gr széndioxid van, az áttekinthetőbb súly szerinti arány 0,001 százalék."

DR. PUPPI ANDRÁS KANDIDÁTUS, PÉCS

„Az 1969/5. számukban olvastam szép és közérdekű cikküket a megértésről, az asszociált UNESCO-iskolákról. Mint veterán eszperantistának, volna hozzá egy megjegyzésem. Ma, a televízió és a szuperszonikus repülőgépek korában az eszperantó nem nélkülözhető az ilyen jellegű cikknél, annál is inkább, mert az UEA (Univerzala Esperanto Asocio) az UNESCO-val hivatalosan is együtt dolgozik. Kérem, informáljanak engem és a közvéleményt, hogy a nemzetközi nyelv problémáját melyik élő nyelvnek az egész világra oktrojálásával képzelik megoldani?"

FERENCZY IMRE, VETERÁN ESZPERANTISTA, GYÖNGYÖS

„Halványan rémlik, hogy a múlt év végén, az évkönyv, majd a tartalomjegyzék beharangozása során olyasfélét is ígértek, hogy valamilyen egységes könyvkötőtáblára is gondoskodnak. Ajándéknak szánták-e, vagy csak a tömegesség folytán elérhető — és feltételezhetően olcsóbb megoldást helyezték kilátásba, arra már nem emlékszem. Mindenesetre most érdekelne, hogy hányadán áll a gyűjtő- vagy bekötőtábla ügye, mert a megelőző évfolyamot rendbe raknám."

HORNYIK SÁNDOR, BUDAPEST

Válaszunk: Ígéretünkhöz híven tárgyalásokat kezdtünk a Könyvkötő Ktsz-szel (Budapest, VII., Tanács körút 9.); az árajánlathoz egy évfolyamnyi lappéldányt is rendelkezésükre bocsátottunk. A kisipari termelő szövetkezet elkészített egy irattartó mappához hasonló bekötőtáblát. Árát 61 forint 40 fillérben állapította meg. 26 példány befogadására alkalmas.

ADAMI: PALLAS ATHÉNE
Rangos képzőművészeti alkotások

„Az 1969/3. számban 100 millió dollárral nem stimmel a »gondosan őrzött titok«. (Öt világrész száz lapja, az Il Giorno-ból átvett Heves alkudozás című szemelvény.) Ezt olvasom: »A spanyolok először 1 milliárd dollár használati díjat követeltek a támaszpontokért, majd fokozatosan csökkentették a követelésüket 400 millió dollárig. Az amerikaiak viszont mindössze 140 milliót kínáltak, majd különféle hitelek formájában hozzátettek még százmilliót. Megegyezésükhöz híven tehát még 260 millió hiányzik« — az Il Giorno vagy a fordító szerint. 240 meg 260, az testvérek között is 500!"

ILLÉS ANDRÁSNÉ, BUDAPEST

„Az 1969/5. számukban érdekes cikk jelent meg »Az öreg városháza« címmel. Hozzáteszem, hogy az épületben rangos képzőművészeti alkotások találhatók. A szobrokat, domborműveket Christoph Mader, Johann Thenny, Szentgyörgyi István, Baksa Soós György és a cikkben is szereplő Adami Károly készítették. A szobákban, elsősorban az Elnöki Hivatalban Csók István, Hermann Lipót, Glatz Oszkár, Rudnay Gyula, Lotz Károly és Szőnyi István festményei találhatók. A cikkhez olyan fényképet közölnek a városházáról, amely 1930 körül készült. Küldök néhány újabb felvételt."

LÁNG RÓBERT, BUDAPEST

„A sport mindig érdekes, a memoár is az. Hogyne lenne hát vonzó a Magyarország új sorozata, a »Sport-memoár«. De ha már visszaemlékezésről van szó, az emlékek legyenek pontosak. B. lapjuk február 23-i számát lapozgatva majd leestem a székről, amikor a modern pentatlon első hazai nyomainak felelevenítése közben azt olvastam, hogy az úttörők egyike »a nemrég elhunyt« Somfai Elemér volt. Márpedig én alig pár napja a budapesti utcán láttam a maga idejében rendkívül népszerű, szinte legendás hírű lelkes sportembert, Xaxát (ha jól emlékszem, így becézték Somfay Elemért). Vajon ki toldotta meg ilyen baklövéssel az öttusát? S ha már írok a a szerkesztőségnek, hozzátenném a sportmemoárhoz, hogy eleinte a modern pentatlon nem is lehetett mások sportja, mint a katonatiszteké. Egyszerű ember hozzá sem juthatott a szükséges feltételekhez. Például még a modern pentatlonisták számára sem álltak rendelkezésre jól előkészített lovak (ezeket a katonaság féltette ilyen célra odaadni). Ez magyarázza, hogy az odaadóan, a nemzeti színekért szívvel-lélekkel küzdő lovasok a verseny lázában bizony megpróbálták a maximumot kihozni a lovakból, ahogyan ezt cikkük is említette."

Válaszunk: Elnézést kell kérnünk az elírásért olvasóinktól, elsősorban Somfay Elemértől. Nem a cikkíró emlékezete volt rossz, hanem azé a munkatársunké, akit egy névcsere vezetett félre. Csak az vigasztal, hogy a régi mondás szerint: akinek holt hírét költik, hosszú életet él...

„Az 1969/7. számban a 21. oldalon »Téli nyaralók« címmel megjelent írást kísérő fotó aláírása téves. Az aláírásban szereplő nemzetközi bál nem a Margitszigeten, hanem 1969. február 1-én a Gellért Szállodában volt. A bál a Magyar Autóklub által rendezett »Nemzetközi Autósbál« egy részletét mutatta, a Gellért Fürdő kupolacsarnokát ábrázolta."

PÁKOZDY JENŐ, IGAZGATÓ, GELLÉRT-SZÁLLÓ

Válaszunk: A sajnálatos képcseréért az érdekeltek elnézését kérjük.

MOZI

ARÚLLÓ:
Vasárnap, december 14.
Grandiozus világattrakció:
Saba királynője
legenda 8 felvonásban.
Hétfő, december 15.
Az utolsó tánc
Románc az asszonyi szívről 7 felvonásban. Főszerepben: Betty Compson
két utolsó előadás zenekarkiséretével

PARKMOZI:
Vasárnap, december 14.
A budapesti KAMARA karácsonyi ünnepi műsora:
Szép asszony!... Élet!... Halál!...
(Les ombres, qui passent!)
Főszerepben: Ivan Mosjoukine és Natalie Lissenko.
Hétfő, december 15.
Az élet hullámain
Film-jték a szerelemről, dicsőségről és munkáról 8 felvonásban.
Főszerepben: Várkonyi Mihály
A két utolsó előadás zenekarkiséret el. Előadások vasárnap: 3, fél 5, 6, fél 8 és 9 órakor, hétfőn: fél 5, 6, fél 8 és 9 órakor.

— Double nanellek minden képzeletet felülmuló választékban kaphatók a Béka-boltban. (8583)

Somogyvármegye is mozgalmat indít a pécsi kerületi rendőrfőkapitányságért

Pécs, dec. 13. — A Dunántúl hiradása, hogy a pécsi és a miskolci kerületi rendőrfőkapitányságot december elsejével megszüntették, Kaposváron is nagy izgatottságot okozott.

A kaposvári sajtó is egyhangulag annak a véleménynek ad kifejezést, hogy ez az intézkedés nemcsak Pécs városára, hanem Kaposvárra és az egész vármegyére sérelmes. A somogymegyei lapok is kiemelik azt a fontos országos érdeket, amely a pécsi kerületi főkapitányság megmaradásához fűződik. Sérelmesnek tartják azért is azt az intézkedést, mert se Pécs városát, se Kaposvárt nem hallgatták meg ebben az ügyben.

A sajtón kivül a hivatalos köröket is megmozgatta a riasztó hir. Kaposvár város tanácsa ma délelőtt tartott ülésén foglalkozott az ügygyel. Ez alkalommal azt az álláspontját szögezte le, hogy a pécsi főkapitányság megszüntetése felettébb sérelmes Kaposvár városára, amely messzemenő mozgalmat fog inditani, hogy ezt az intézkedést revizió alá vegyék. A somogyi lapok értesülése szerint Somogy vármegye közigazgatási bizottsága is legközelebbi ülésén állást foglal a megszüntető határozat ellen.

A kormány rendelete még nem érkezett le a kerületi főkapitányság megszüntetéséről. Igaz, hogy a megszüntetés hire biztos forrásból érkezett Pécsre, de van remény arra, hogy eredménnyel fog járni az a mozgalom, amelyet Pécs városa, Baranya és Somogy és valószinüleg Tolna vármegyék is inditottak a pécsi főkapitányság megmaradásáért.

Tökeletes szépségü arcbőrt csakis
ZOMÁNC arckrém puder szappan
használata által ér el.
Nagy karácsonyi vásár!

Továbbá: az összes kástorlási, fog, száj, körön és hajápolási cikkek, piperaszappanok, kölni vizek, finom illatszerek, kötszerek, befegápolási cikkek stb. legolcsóbb beszerzési forrása:
TURUL drogéria
Pécs, Kossuth Lajos-utca 5. 7994
Cégtulajdonos: Wenle Vilmos.

A pécsi itélőtábla döntése a Biedermann örökösök perében

Pécs, dec. 13. — Egyik multkori számunkban megirtuk, hogy az első bíróság megsemmisitette néhai *Biedermann* Ottó mozsgói földbirtokos végrendeletét. Az örökösök pörösködésében most uj fordulat történt. Özv. Biedermann Ottóné ugyanis még a mult év folyamán arra kérte a szigetvári járásbiróságot, hogy a mozsgói kastélyból leányait *Kada* Alajosné született Biedermann Margitot és Biedermann Ilonát lakoltassa ki.

A szigetvári kir. járásbiróság a megtartott tárgyalás során helyt is adott a kérelemnek. Felebbezés folytán az ügy a kaposvári kir. törvényszék elé került. Itt a biróság ki is mondta, hogy a Biedermann leányoknak 1925. január 1-ig ki kell költözni a mozsgói kastélyból.

Biedermarn Margit és Ilona ezt az itéletet is megfelebbezték a pécsi kir. itelőtáblához. A kir. itélőtábla nem helyezkedett a két alsó biróság álláspontjára és kimondotta, hogy nem lakoltatja ki a Biedermann leányokat a mozsgói kastélyból, hanem a két itéletet felfüggeszti az örökösködési perben hozandó itélet jogerőre való emelkedéséig.

Karácsonyi cukorka és díszek csokoládé, déligyümölcs dús választékban olcsóbban mint bárhol
friss Koestlin kekszek, likör különlegességek, rum literje 34,000 K-tól felfelé
Köszi János utódánál. Kirakatainkat okvetlen tekintse meg.

Több mint 2 milliárd a novemberi ingatlan forgalom értéke

700 millióért vették meg a legdrágább házat

Pécs, dec. 13. — Az ingatlanforgalom Pécsett november hó folyamán az utóbbi hónapok szokott képét mutatta. A telekkönyvi hivatalban 24 házat és 26 más ingatlant irtak át uj tulajdonos nevére. A házak között 19 vétel, 4 öröklés és egy ajándékozás, a többi ingatlan között 20 vétel 4 öröklés és két ajándékozás történt. A be nem épitett ingatlanok közül 12 szőlő, 7 szántó, 3 rét, 2 parlag, egy legelő és egy házhely. Az eladott házak értéke 2 milliárd 99 és fél millió, be nem épitett ingatlanoké pedig 284 millió korona. A házak értékét különösen az emelte, hogy az egyik ház eladási ára több mint 700 millió volt. *Benkő* Oszkár dr. adta el Bercsényi-utca 2. számu 9477 dollárért és 56 centért. Mostanában ez volt a legdrágábban eladott pécsi ház.

Honvéd-utca 5. számu ház Lengyel Jánosné és társától megvette Németh Györgyné; vétel 31 mil. 500.000 kor.

Deák-utca 4. számu ház 1/8 része Marton Miksánétól, Marton Ilona ajándék; becsár 1,500.000 korona.

Alsóbalokány-utca 5 számu ház 7/8 része kisk. Ritzl Frigyes és társaitól megvette Menedek Sándor; vétel 1,487.000 korona.

Vilmos-utca 5. számu ház Groszman Jakab és társaitól megvette Gaál János és neje; vétel 62 millió korona.

Zöldfa-utca 7. számu ház fele Kétyi Mihálytól, Kétyi Aladár és társai öröklés.

Indóház-utca 22. számu ház kisk. Hoffman Blankától megvette Baun Mátyás; vétel 9 vagon buza.

Felsővámház-utca 64. sz. ház fele Hergeth Györgynétől, Hergeth Margit és társai öröklés.

Alsóputurla-utca 52. számu ház Tortics András és nejétől megvette Dóczy Imre; vétel 35 millió korona.

Kis-utca 37. számu ház Kálmán Edétől megvette Németh György vétel 14 millió korona.

Kálvária-dülő (lakház) Hegyi József és nejétől megvette Szakáts Sándor és neje; vétel 35 millió korona.

Felsőhavi-utca 16. számu ház Löbl Leótól megvette Bakó Vendelné; vétel 65 millió korona.

Zsolnay Vilmos-utca 37. és Alsóbalokány-utca 32. számu ház Kertész Kálmán és nejetől megvette Velkovics Mihály és neje; vétel 130 milió korona.

Felsőbalokány-utca 29. számu ház Ligeti Lajostól megvette Schiller Ilona; vétel 60 millió korona.

Rigoder Szabolcsi-ut 29. számu ház fele Kirsteier Jánosnétól, Mayer Tódorné öröklés.

Tábor-utca 14. számu ház Németh György és társától megvette Faragó József; vétel 100 millió korona.

János-utca 11. számu ház fele özv. Pecher Jánosnétól, Jäger Ágoston és társai öröklés.

Pécsbányatelepi-ut 48. számu ház Bernics Györgytől megvette Bischof József és társai; vétel42 millió 500.000 korona.

Kaszárnya-utca 26. számu ház Gróf Károlynétól megvette Kubinyák Jakab és neje; vétel 250 millió korona.

Bercsényi-utca 2. számu ház dr. Benkő Oszkártól megvette Weisz Géza; vétel 9477 dollár 56 cent.

Ágoston-utca 66. számu ház fele Szabó Mihálytól megvette ifj. Bircsák József; vétel 40 millió.

Mecsekszabolcsi-ut 261. számu ház Pécsi székesegyháztól megvette Első Dunagőzhajózási társaság; vétel 18 millió korona.

Tettye-utca 40. számu ház fele özv. Gadó Istvánnétól megvette Mathievics Györgyné; vétel nyolcszázezer korona.

Bálics-dülő (szőlő) dr. Papp Gyulától, Papp Klára és Zsuzsi (Bpest) öröklés.

Bálics-dülő (szőlő) Horváth Dezsőtől megvette Raab Gyula; vétel 30 millió korona.

Középdaindol-dülő (szőlő) 2/3 része ifj. Gänzler József és társaitól megvette Scheffer András; vétel 92.000 korona.

Kispiricsizma-dülő (szőlő) id. Szabó István és nejétől megvette Blazse Genadia és Vigan Ilona; vétel 49 millió korona.

Bálics-dülő (parlag) Kántor Lajos és nejétől megvette Palaits Gézáné vétel 12 millió korona.

Nagymeszes-dülő fele (szőlő) Hergeth Györgynétől, Herget Margit és társai öröklés.

Alsómakár-dülő (szántó) Török József és nejétől megvette Rothermel Jánosné és társai; vétel 18 millió korona.

Kálvária-dülő (szántó) ifj. Papp Boldizsártól megvette Szakáts Sándor és neje; vétel 4,500.000 korona.

Kisbalokány-dülő (rét) özv. dr. Erreth Lajosnétól megvette Parusivits Miklós; vétel 10.967 arany kor. 74 fill.

Makáralja-dülő (házhely) Domján Izidortól megvette Koprivány Istvánné; vétel 5 millió korona.

Északi Megyer-dülő 1/8, Déli Megyer-dülő 1/4 része ifj. Gölöncsér Józseftől, Mayer Jánosné ajándék.

Felsőmakár-dülő (szőlő) Inhof Saroltától megvette Franke Nándor és neje; vétel 15 millió korona.

Fruhweisz-dülő (szőlő) özv. Németh Józsefné és társaitól megvette Kappan Jánis és neje; vétel 100.000 korona.

Döghányó-dülő (szántó) Pécs várostól megvette Schmidt András és neje; vétel 2,800.000 kor.

Bálics-dülő (szőlő) Marton Mórtól megvette Morgenbesser József és neje; vétel 3,500.000 korona.

Nagydaindol-dülő (szántó) fele Obernig Józsefnétől megvette Iványi Vince (Sellye); vétel 2 millió 750.000 korona.

Bálics-dülő (parlag) Gabelics Sándor és nejétől megvette Váczi Ágostonné; vétel 14 millió korona.

Kisdaindol-dülő (szőlő) Keil Rezsőtől megvette Holczmann Róbert; vétel 14 millió korona.

Kisdaindol-dülő (szőlő) özv. Pap Györgynétől megvette Zoltáni Kálmán és neje; vétel 7 millió kor.

Kispostavölgy-dülő (szántó) fele Riszl Andrástól, Riszl Teréz (N. Árpád) öröklés.

Nagypostavölgy-dülő (szántó) Riszl Andrástól, Riszl Mátyás (Kiskozár) öröklés.

Csurgó-dülő (szőlő) Glavák Ferenc és nejétől megvette Konyhás Sándor és neje; vétel 30 millió korona.

Frühweisz-dülő (legelő) Gergelits Pál és nejétől megvette Rabb János és neje; vétel 6 millió kor.

Ispitaalja-dülő (rét) Soós Ernő és nejétől megvette Szlákó András és neje; vétel 10.080.000 korona.

PÉCSI URANIA
Széchenyi tér 10. (Művészház)
E héten SEVILLA
Gyermekeknek 400, felnőtteknek 6000 K

Katolikus tanitók a fórumon

Pécs, dec. 13. — A tanitói lelkiismeretesség hivatás szeretet és a tanitói feladatok tisztánlátása megmutatta a kat. tanitóságnak azt az utat, amelyen a szanálás, a pénztelenség sivár korszakában is megtalálhatja ismereteinek felujitását, kiegészitését és bővitését. A nemzeti kultura hivatásos intézői mindenkor tudatában voltak annak, hogy a közoktatás a köznevelés gyümölcseit csak önmüvelődésre kész, minden haladás iránt fogékony tanitói kar munkája érlelheti meg. Tudta, érezte ezt a tanitói kar is. A boldogabb időkben tanfolyamokat szervezett a tanügyi kormányzás, amely tanfolyamoknak épen az volt a céljuk, hogy megadják a tanitói társadalomnak a továbbképzés lehetőségét, hogy a nevelés általános, vagy ujabb speciális feladatainak betöltéséhez közelebb vigyék a résztvevőket. Ma ez lehetetlen, mert nincs rá pénz. De a kat. tanitóság mégis haladni akar s ha másképen nem, a saját erejére, a saját áldozatkészségére támaszkodva. Dicséretes gondolat ez mely megérdemli a támogatást.

Ennek a gondolatnak, megtestesitője lesz az a müsoros estély, melyet a pécsi esperesi tanitói kör rendez *december 18-án, este fél 6 órai kezdettel* a budai külvárosi katolikus körben. Az estély programmja a következő: 1. Megnyitó beszéd. Mondja *Komócsy* István kanonok, egyházmegyei főtanfelügyelő. 2. Anka János: Örök magyar. Szavalja: *Kálóczy* Mihály. 3. A népiskolai rajtanitásról. Pedagógiai előadás, tartja *Klug* K. György, tanitóképzőint. tanár. 4. Magyar nóták. Énekli: *Koleszárits* Károly; zongorán kiséri *Badacsonyi* Ádám. 5. Zongora négykezes a Nabukodonozor c. operából. Előadják: *Badacsonyi* Ádám és *Zábori* Alajos. 6. Záró beszéd. Mondja: *Bartinai* Ferenc esp. plébános.

E müsoros estélyre a pécsi esperesi tanitói kör szeretettel hivja meg saját tagjait a pécsi iskolák tanitóit, a tanitóképzőintézet ifjuságát és mindenkit, aki a tanügyirányt érdeklődik. Belépődij nincs. Adományokat a pécsi püspöki tanitóintézet internátusa javára köszönettel fogadnak és nyugtáznak. (—*pl.*)

Örök értekü.
Alkalmas karácsonyi ajándék tárgyak arany ezüst órák, láncok, karkötők, amulettek, fülbevalók, gyűrük, szelencék, ridi ülök, rózsafüzérek, Berndorfi evőeszközök, china ezüst disztárgyak mérsékelt árban leszállitott árban nagy választék mellett
Hell S. József Pécs,
műórás, ékszerész és látszerésznél.
Király tca 20. szám. Telefon 564

A polgári fiuiskola fogorvosi rendelője

Kun Kálmán igazgató nyilatkozik az ügyről

Pécs, dec. 13. — Felkérettünk az alábbi sorok közlésére: A pécsi napilapok beszámolván a december 11-iki közigazgatási bizottsági ülésről, annak tanügy részéhez hozzászólt *Hamerli* Imre, aki sajnálkozásának adott kifejezést, hogy egy olyan áldásos intézmény, mint a polg. iskolai fogászati rendelő a bürokratizmus miatt bebukott. Erre elnöklő polgármester azt a kijelentést tette volna, hogy annak egyes egyedül az intézet igazgatója az oka... Egyebekben az ügyet vizsgálat tárgyává kivánja tenni..

A tegnapi napot megvártam, hátha rektifikálódnak a sorok. Mivel azonban ez nem történt meg, kénytelen vagyok a magam hivatali reputációja érdekében a következő felvilágositó magyarázatot adni:

A fogászatot tavaly ilyentájban már csirájában megölte a bürokratizmus, amelyet azonban rosszindulatnak egyáltalán nem lehet minősiteni. Mégis egy olyan urnak kellet jönnie, mint *Visnya* Ernő, aki áldott lelkével uj lelket lehelt az embrióba és páratlan áldozatkészségével tényleg életre keltette az azóta róla elnevezett fogorvosi rendelőt, mely által *egy év alatt majdnem 60 millió koronányi* segitségben részesült Pécs város legszegényebb tanulóifjusága.

A rendelő megindításhoz tanári segitség kell, anélkül az orvosok sem vállalják, kiknek munkatöbbletet fizetés hiányában belekalkuláltam az óratervbe és ez ellen akkoriban sem a tanácsnak, sem a tanfelügyeletnek, de még magának a miniszternek sem volt kifogása, aki az értesitővel és óvzáró jelentésemmel mindenről még junius hóban tudomást szerzett.

Az idén egyszerre rossz lett a rendszer, mert a rendtartásban nincs benn a fogászat beszámithatása. Elismerem, igaz. Mivel azonban a felügyelet — dacára többszöri ismételt magyarázó jelentéseimre is ragaszkodott a §-okhoz, végrehajtottam és dec. 1-ével végérvényesen töröltem az óratervből, és mivel a tanártestület a mai sulyos körülmények között egy ingyen órát sem tud adni, dacára annak, hogy a bizottság egy tanügyi tagja nyomatékosan hivatkozott a szinte kötelező ingyen tanári munkára, a jobb megértésig beszüntettem a rendelőt is, mert tanár nélkül orvos sé jön...

Ezzel szemben hallott Pécs városa rólam egy kész itéletet, amely még hozzá az én hivatali birám szájából jött: hogy egyedül én vagyok az oka... *Itélet, melynek az anyagát még csak ezentul fogja átvizsgálni* .. Ő maga mondotta a lapok szerint a gyülésen...

Hogy fenti itéletből rólam a viszonyokkal ismeretlenek, vagy plané rosszindulatu ellenfelek, továbbá a szülők egész serege leolvashatja a tökéletes tudatlanságot, járatlanságot, sőt bizonyos fokban rosszindulatomat is, ki törődik azzal?... A lényeg, hogy nem tartottam meg a §-osokat — akármilyen jókat és áldásfakasztókat csináltam is belőle — bünhődnöm kell, mert a paragrafusok hatalma előtt porba kell hullani a § kivüli alkotásoknak. Legyen. A kilátásba helyezett vizsgálattól legyen szabad kérnem a már nagyon „megérdemelt" B-listát.

Kun Kálmán
a városi polgári fiuiskola igazgatója.

Közöltük a nyilatkozatot, bár annak intenciójával és hangjával nem érthetünk egyet, mert a tiszteletreméltó egyéni felfogás mellett előbbre helyezzük a közérdeket, már pedig az ilyen nyilatkozatok cseppet sem szolgálják ezt, de legkevésbbé a tekintélyek tiszteletét. A nyilatkozat közreadója maga is a nevelés ügyének egyik lelkes aktiv munkása s éppen ezért az ilyen önérzet tulengés csak rovására lehet a legjobb ügynek is.

—

Két képkiállitás

Dabasi Kovács Gyulának és a képzőművészek szövetségének tárlata

Pécs, dec. 13. — Egyszerre két értékes képkiállitása is van Pécsnek. Az egyik képkiállitás a rendkivüli tehetségü Dabasi Kovács Gyula pécsi festőművész munkáiból került ki s a Pannóniában a kereskedők testületében nyert elhelyezést. A másik kiállitás a Magyar képzőművészek szövetségének rendezésében a nőegylet helyiségében vasárnap délelőtt nyilik meg. *Várkonyi* Hildebrand dr. egyetemi tanár nyitja meg.

Dabasi *Kovács* Gyula tárlata a művész fejlődésének nagyszerü utját mutatja. Legutóbbi pécsi kiállitása óta nagyszerü lendülettel haladt előre. Képei a művészi egyéniség kiforottságának és a megállapodottságának beszédes bizonyitékai. Minden képe egy-egy jelentős művészi alkotás. Portréi elevenek, kifejezők. Különösen szépek önarcképei és özv. Tausz Vilmosné élethü képe megkapó. De csendéletei is szingazdagok. Komoly mély tónusu enteriőrjeiből művészi erő lüktet. Nagyszerü a mosogató asszonyt ábrázoló képei. Egyik-másik virágképe, a szolid kék alaphangulatu csendéletei fogva tartják a tekintetet. De minden egyes képén a vérbeli művész emelkedett felfogása, mély érzése és kifinomult izlése érvényesül. Dabasi Kovács Gyulát büszkén vallhatjuk pécsinek, ez idei kiállitásával egy részt bebizonyitotta művészi hivatottságát, másrészt egy értékes jövőnek perspektiváját tárta elénk.

*

A kulturának eszményi, — elvont harcosai, megfigyelői, — a fejlődésnek prófétái: az összművészek.

Az a meglátás amely minden viszontagság mellett is képesiti őket a fejlődő termelésre, az az erő, a melynek vonzást mindeneket áthat, — az az érzés, — annak a mindenkori művészetek lelke, — képesiti őket a meg nem értéssel szemben is, az életet jelentő harcra...

Üdvözljük a magyar kulturának eszményi harcosait, és reméljük, hogy Pécs város müvelt közönsége szeretettel és megértéssel fogja honorálni a neves kiállitók nemes törekvéseit.

Kiállitó művészek:

Nagy Sándor ki 1916.-ban a san franciskói világ-kiállitásán szerepelt művével jelentkezik, a magyar őserő jelentős, nagynevü oszlopa.

Déry Béla a Nemzeti Salon agilis igazgatója, öt darab különböző fejlődésbeli képével szerepel.

Csánky Dénes a „Fővárosi Muzeum" igazgatójának két drb. erőteljes velenczei képét láthatjuk.

Szentgáli *Tóth* Zoltánban ki a szövetség elnöke s aki a félvilágot bejárta, kalandos életéről novellákat lehetne irni, — kutató magyar őserő jelentkezik, ki megálló pontot nem ismer, kinek meglátása a végtelent keresi. Jeles munkái: Feltámadunk, Mozgás, Piros bluzos-leány, Elhagyott temető,— vizfestményei és grafikai finom hangulatot adnak.

Detari *Dotlár* Györgyben a szövetség igazgatójában a magyar művész sajátságos kutató lelke jelentkezik, kinek törtető vágyai a többet keresik, kinek hangulatok iránti érzéke erősen fejlett. Neves művei: Alkony, Este, Erdő szélén, Nyári délután, Gödöllői részlet.

Stellek Dénes mélyérzésü, hangulatos festő, kinek eddig is szép eredményei voltak. Erőt és fejlődést jelentő munkái: Ipoly mente, Fehér kecske, kompozició.

Makoldy József ismert nevéhez nem sokat füzünk, erős naturista. Sokkal jobb munkáit láttuk.

Lukács Gyula biztató jelenség. Figyelemre méltó: Erdő széle.

Pintér Istvántól több erő kifejtést, több összefoglalást várunk. Éjjeli csavargója érdekes.

Pádua Kálmán igen erős tehetség, — tájképeit összefoglalja, — egyszerü eszközökkel sokat mond.

Radnay Józsefől a jövőben is fejlődést reménlünk, alapos tanulmányok után több erőt fog kifejteni.

Remsey Jenő és Zoltán kiváló, magyar zamatu művészek, kiknek erőteljes munkássága közismert és akik nagy kulturtámaszai lehetnek a fejlődő pikturának.

A kiállitók között pécsiek is szerepelnek:

Rácz Jenő lelkes munkával még sokra hivatott, — főbb művei, Isaszegi dombok, Pécsi havas táj, — Koszorus Károly ügyes grafikus, a helybeli előkelőség portraitjaival szerepel. Kiemelkedő a Merengés cimü rajza.

OCASSIO
„Karácsonyi olcsó árak"
minden áru mélyen leszállitott árban
a Baranyai áruházban,
Ferenciek-u. 1.
Mosott Chiffon 19.500, vékony, szálu vászon 20-tól 22 ezerig, jóminőségü zephir és Canavász 25-től 26 ezerig, pargetok 30-tól 35 ezerig. 3991

Sodorjon JANINA papirt
5411

SZENTGOTTHÁRD (Vas)

+ 90 kilométerről

CISZTERCI Ttemplom, épült 1748-1764 körül. Homlokzatán egyetlen toronnyal. Egyhajós. A hétszög hűvös faragott kazettás Schmirer József-től. A három kupolán freskók, elsőn: Dorffmeister: a szentgotthárdi csata, festette 1784-ben, a mérőkivat Gusner Mátyás ciszterci festette: az egyház diadala Lucifer felett, a harmadik Vénet Dorffmeister: az ó- és újszövetség. Vagy oltárképek is. A szentély előtt jobbra Sz. Vince vértanú tetemes Rómából Herzan püspök korla. A szentélyben baroki vitrok. RENDHÁZ épült 1740–1750 körül. A könyvtárban

Szentélyfreskola

CUSTER'S MONUMENT

ben Gyurer Mátyás freskói; [illegible]
a Mutterok Ehrenmayer Gáspár cisz-
tercitok. Az apátsági díszterem fala-
in Dorffmeister rongált freskói: nyu-
gati oldalon III. Béla fogadja a Francia
cisztercitákat, északon a mohácsi ü-
gyrengatthársi csata, keleten II. Ká-
roly császár kábort ápolat és az új
templommal, délen a szombathelyi
templom Mariën ápolat, legjobb
állapotban az első.

RMV 289-290 l.

Szer

Reggeli Magyarország

ELTŰNŐ SZOKÁSOK

Irta: Sinkó Ferenc

Egy vékony, szürke könyvet olvasok mostanában el-elmerengve és néha izgulva. Másnak talán nem mondana annyit a címe: néprajzi értekezés, a nyitramegyei *Menyhe* ünnepi népszokásait taglalja benne írója, *Manga* János szigorú tárgyilagossággal. De nekem sokat mond a könyv, egy elsüllyedt világot idéz fel, amelynek romjait láttam és gyermeki szémembe villantak a romok alól lehunyt napjának kósza fényei: Az északi végek magyarságának egységes világa volt ez, egységes *Nyitrától Egerig*. Egységes és különösen szép, annyira, hogy rabja marad élete végéig az is, aki csak visszfényében, utolsó villanásaiban gyönyörködhetett.

Nem merném azt állítani, hogy szebb volt és több volt benne, mint más tájak világában. Ugyanúgy meg tud ragadni *Vas* Gereben vidékének, a Balatonnak, Bakonynak és Dunántúlnak évszázados fákkal, parkokkal, kicsi kúriákkal teli környéke, ahol a nemzet napszámosai munkálkodnak hévvel, ugyanúgy el lehet gyönyörködni *Krudy* Gyula nyirségi mezőiben, ahol észak felé kanyarognak az utak, s felettük még mindig ott ül a régen elrobogott postakocsik felvert ezüstös pora, s ugyanolyan szívesen lehet beszivni az erdélyi hegyek tiszta, fenyőszagos legét, ami oly üdévé teszi *Tamási* és *Nyirő* írásait. A magyar világ szerves részei azok a csendes polgári ebédlők, amelyekbe *Márai* és *Tormay* Cecile regényeiben süt be mélázva a délelőtti nap. Valóban, így felsorolva távol állnak egymástól ezek az írók, de a könyvtárban egymás mellett a helyük, s ha pihenni akarsz, s a magyar szellem mélyei felé akarsz vándorolni, egymás mellett kell olvasnod őket.

Mégis különös öröm az, ha olyan melódiák ütik meg füledet, amelyeket magad, személyesen is hallottál vagy esetleg daloltál is. Milyen kár, hogy ennek a világnak, amely Nyitrától Egerig terjed, nincs olyan pregnáns írója, mint a Nyirségnek *Krudy*, a Dunántúlnak *Vas* Gereben, vagy Szegednek és környékének *Tömörkényi*. *Mikszáth* megírta ugyan *A jó palócok*-ját, de aztán többet nem igen foglalkozott ezzel a világgal. Így aztán bármennyire is feldolgozták etnográfusok, zenekutatók ezt a csodálatos, különös nyujtott melódiákkal teli s határozottan saját törvényei szerint élő, gondolkodó világot, a magyar szépirodalomban nem kapta meg a kellő tolmácsolását. A melódiák elnémulnak, a gondolkodás sajátosságát felváltja valami internacionális kispolgári életszemlélet, a régi szokások eltünnek.

A közgazdász és a szociológus azt mondja erre: nem kell sajnálni, az etnográfus és a szépíró viszont szomorkodik miatta. Azok pedig, akik ott élnek ezen a vidéken, akiknek hatniok kellene s tenniök, gondolkodás nélkül bánnak mindazzal, ami ezt a világot sajátossá teszi. Akár menteni akarják, akár változtatni rajta. A könvben, amelyet legelöl idéztem, állandóan visszatérő megállapítás úgyszólván minden népszokás mellett: *ekkor vagy akkor tiltotta be ez vagy az a pap, tanító, jegyző.* Gondolkozás nélkül tüntették el ezeket a régi népszokásokat ugyanakkor, amidőn a szomszédos szlovák községekben a szlovák papok szószékről figyelmeztetik híveiket, hogy *a régi szokásokat fenntartani erkölcsi kötelesség, s nemzeti érdek.*

Kár ez, nagy kár, nemcsak etnográfiai és szépirodalmi szempontból. Kár az is, hogy ha már betiltották, *nem jegyezték le pontosan*, s nem örökítették meg a tudomány számára, s kár az is, hogy az *irodalomban* sem szerepel méltóképpen a többi magyar táj között, de kár ez *társadalmi* szempontból is.

A papság erkölcsi szempontból volt ellene, a jegyzők közrendészeti szempontból, hogy megtartsák továbbra is a *Szent-Iván tüzét*, a *kiszehajtást, a fonóbeli játékokat* és sok mást. Valóban, sok van mindebben a *régi pogány világból.* De kérdem én, melyik világ áll közelebb a kereszténységhez, *a mindenütt természetfeletti erőt kereső úgynevezett pogány szemlélet-e, vagy a rideg, cinikus és a természetfelettit sehol el nem ismerő proletár-kispolgár szellem.* Mert ez következett be. A régi szellem elpusztult, de nem egy keresztényibb gondolkodásnak adott helyet, hanem a cinizmusnak. S ezzel nehezebb elbánni közrendészeti és valláserkölcsi szempontból, mint a régi, optimista és kedéllyel teli világgal. Az a nép, amelynek nincsenek szokásai, nincsenek játékai, lelkileg kiszárad.

Sajnos, a folyamat megállíthatatlan és megoldhatatlan ma már. Maga a nép nem akar már játszani, naivságnak, butaságnak tartja hagyományait. Nem csak azt, ami valóban naivság és pogányság volt, hanem azt is, ami játéka közben közelebb vitte a természethez és a természetfelettihez. Ma már eltünt például, a kiszehajtás és a villőzés. Túlságosan megijedtünk tőle, hogy a tudósok szláv vonatkozásokat sütöttek ki róla és megállapították, hogy a régi pogány tavaszi ünnepségek maradványa. Helyes, tünjék el az, ami pogány. De mi lesz a tavasz megünneplésével? A tavasz ezután *csak gazdasági és szociológiai* tény lesz? S *ezután örülni, nevetni, mulatni csak füstös kocsmában szabad* majd? A népek és a nemzetek, sajnos, egyre messzebb távolodnak a kozmosztól. Ünnepeik egyre szociálisabb jellegüek lesznek. Eltünik a régi öröm a tavasz és a nyár felett.

Pedig meg lehetne ezt oldani másképp is. Lám a kereszténység régen milyen zseniálisan oldotta meg a problémát: megkeresztelte a régi szokásokat és a régi pogány eredményeket. Nem csak Arisztoteleszt, hanem, például, nálunk magyaroknál Boldogasszonyt is. *Eltüntette a régi pogány tényekből azt, ami téves volt, s megtartotta azt, ami kozmikus.* Lehetetlennek tartom, hogy ne tudnák értelmesen memagyarázni a mi magyarjainknak: a régi szokásokból el lehet vetni a naivságot, a démoni és a téves elemet, s meg lehet tartani belőlük azt, ami közelebb hoz a természethez.

Sajnos, ma már legnagyobb részben elkéstünk...

Azeredeti „Vaddisznó" jegyű
Eberhardt ekék
megérkeztek, raktárról azonnal szállíthatók
Servus, Reform Pony, Flamingó, stb.
ÜRMÉNYI KÁROLY cégnél
Budapest, V., Báthory-utca 7/A.

Rugékony védelem és áttörés

Irta: sz. Nyiry László, ny. vezérkari ezredes

A szovjet vezérkara, mint tudjuk, déli szárnyának katasztrofális vereségét nagy erejű *ellentámadásokkal* igyekszik ellensúlyozni a Moszkvától nyugatra eső térségben, *Rzsev—Kaluga* vonalán. Abból a tényből, hogy ezek az orosz erőfeszítések — mint ahogy azt a német hadvezetőség is elismerte — néhol *helyi jellegű sikerekkel jártak*, a szovjet propagandája nagy garral tőkét igyekszik kovácsolni, s azt hirdeti, hogy »Rzsevnél a német arcvonalat sikerült áttörni.« A valóság ezzel szemben, hogy a német hadvezetőség — saját megállapítása szerint is — az arcvonal némely részét *átmenetileg*, hadászati okokból visszavonta, hogy azután az eredeti helyzetet *helyreállítsa.*

Az ilyen művelet mélyebb értelmét csak úgy ismerhetjük fel, ha bizonyos fogalmakat alkotunk magunknak *a korszerű védelemről.* Ha ezt megtesszük, akkor azonnal megállapíthatjuk, hogy a szovjet hadijelentései a *Rzsev* körüli harcokról tisztán az *önön laikus tömegeinek félrevezetésére* hatni akaró hamis propaganda átlátszó céljait szolgálják.

A korszerű védelem *rugékony.* Mit értsünk ezen?

Régen, sőt még az első világháború védelmi csatáiban is, így például az *Isonzónál* folyt küzdelmek elején, a védelem jellegzetesen *passzív* volt. Vagyis az ellenség tömegrohamait *az első védelmi övezetekben* kellett minden esetben visszaverni. Akkor következett el a fokozatos átmenet a rugékony védelemre, amikor a több napos ellenséges pergőtűz valósággal elsöpörte az első vonalak védelmi rendszereit a védőcsapatokkal együtt. Ezután a vezérkarok az ellenségnek ezt a mindent eltipró hatását ellensúlyozandó, az első vonalakból *hátrább fekvőkbe vonta vissza a csapatokat* és a betört ellenséget *a tartalékok bevonásával* lendületes *ellenlökésekkel* (kisebb kötelékek harcával), illetve *ellentámadásokkal* (nagyobb célkitűzési művelettel) kiverte az elfoglalt állásokból.

A rugékony védelem tehát természetes és okszerű átmenet a védelem *passzív* neméről a hatásosabb, aktívra, a támadásszerű védelemre.

A rugékony védelem erőkimélés

A rugékony védelem mindenekelőtt *erőkimélés*, amellett az ellenség megsemmisítésére *kitűnően alkalmas módszer.*

A nagy német elhárító harcok *Rzsev—Kaluga* vonalán természetesen a rugékony védelem nagy, távolabbi célkitűzésü műveletei. *Céljuk:* a védelem erőinek kímélése a nagy veszteségektől és biztosításuk a helyel-közzel túlerővel támadó ellenség átkaroló, bekerítő műveletei ellen, azért, hogy a döntő német támadást végrehajtó erőket (jelenleg Kaukázusban működőket) ne kelljen gyengíteni. *Gyakorlati keresztülvitelük* úgy történik, hogy a viszonylagosan túlerős ellenség nyomása elől a védelem erőit a szükséghez képest *rugalmasan* hátrább fekvő állásokba vonják és az így előrelendült *ellenséges* támadó páncélos és gyalogsági ékeket *oldalról és hátba támadva*, »katlanokba zárják«, hogy az ellenséget, *megsemmisítsék.*

Mert jól értsük meg: teljesen lényegtelen, hogy az ellenséget, például 40 vagy 50 kilométerrel hátrább, avagy előbb verjük szét, fő, hogy szétverjük. Az itt-ott sikert felmutatni látszó ellenséges áttörések csupán látszatsikerek, mert maga az ilyen áttörés *az áttörő részére is veszélyt jelent* egy olyan ellenséggel szemben, amilyen a német vezetés és sereg. Ezt a veszélyt kihasználni és az eleinte történyerő áttörést a bolsevikok számára katasztrófális *vereséggé átalakítani*, a rugékony, aktív védelem feladata.

Ez történik ma *Rzsevnél* és a keleti arcvonal minden olyan pontján, ahol az oroszok a védekező német vagy szövetséges arcvonalat támadják.

Károlyi és Tasnádi holttestét nem találják

Nagy jutalmat tűztek ki az eredmény elősegítőinek

Szombaton is egész nap folytatta munkáját az érdi Dunaszakaszon az a *kutató bizottság*, amely ifj. gróf *Károlyi* Gyula és *Tasnádi* László halálos repülőszerencsétlensége ügyében dolgozik. *A kutató-ladikok s a búvárok tervszerűen; pontos beosztással vizsgálják az érdi Duna-szakasz medrét.* A megfeszített munka szombaton estig semmiféle eredménnyel sem járt. A folyamrendőrség értesítést küldött a dunamenti összes *csendőrségeknek* és *főszolgabirói hivatalokhoz*, s nagy *jutalmat* helyezett kilátásba annak, aki *Károlyi és Tasnádi holttestét megtalálja*, vagy olyan *repülőgépalkatrészt* szolgáltat be, aminek alapján a holttesteknek nyomára lehet bukkanni.

A szentgotthárdi apátság hősi nyolc százada

Csendes jubileum

Szentgotthárd, szeptember 5. *(Szentgotthárdi tudósitónktól.)* A ciszterci rend 800 éves jubileumát a határszéli *Szentgotthárd is megünnepelte.* Ennek természetes magyarázata, hogy magának Szentgotthárdnak, ennek a szellemi és anyagi életben is állandóan fejlődő határszéli városnak alapját *az a ciszterci apátság rakta le, amelyet 1183-ban III. Béla király alapított.*

Az apátság mai életét tulajdonképpen a *Trium Fontiumból* érkező *ciszterci apát és 12 szerzetes rakta le* és életük, történetük azóta is összefonódott Szentgotthárd és az apátsági birtokon épült községek életével és történetével. Az apátság azok között a küzdelmek között is, amelyekbe a *Széchyek és a többi vérnökök sodorták, a megkezdett úton haladt előre és nemes misszióját a mai napig teljesítette. Tieffenbach*, Rudolf vezére, 1605-ben a levegőbe röpíttette az apátsági templomot és klastromot. De mindezt a csapást, mind az 1631-i török pusztítást és az utána következő csapásokat is *átélte a szentgotthárdi ciszterci rend*, annyira, hogy a heiligenkreuzi apátságtól való elválasztásuk után, 1878-ban, magyaros szívvel és lélekkel foghattak hozzá *Schill* Athanáz perjel és *Kalocsay* Kornél ciszterci hitoktató, társaikkal együtt, *a magyarosítás nagy munkájához s az apátság azóta is nemcsak az iskoláztatást, hanem a nép jólétét is elősegítette.*

A szentgotthárdi apátság történelme során sok kiváló férfiút adott a nemzetnek, köztük már a XVI. században a híres Joannes *Betha* apátot, aki nagy botanikus volt és a gyógyitással foglalkozott. 1832-ben *Dóczy* József perjel Szentgotthárd történetét írta meg, dr. *Gondán* Felicián, aki most ideiglenesen nyugalomban van Szentgotthárdon sokoldalú irói tevékenységével nagyban gazdagította és gazdagítja most is a magyar irodalmat. Dr. *Kalász* Elek, dr. *Kapossy* Endre perjel müveikkel tettek szolgálatot rendjüknek. *Laszczik* Bernát 1896-ban *»A szentgotthárdi konvent története«* kézirásos művével emelt emléket Szentgotthárdnak és a szentgotthárdi apátságnak. *Mezei* Miksa ciszterci szerzetes a szentgotthárdi csatáról nyujtott értékes forrásmüvet 1894-ben. A nagyműveltségü dr. *Piszler* Imre perjel, aki Szentgotthárdon sokáig perjeleskedett, szintén tudományos munkásságával vált a rend és a szentgotthárdi apátság díszére. *Saád* Henrik, a jelenlegi alperjel a magyar egyházi ének történetének kutatásával, oratóriumok írásával, egyházzenei értekezéseivel ért el nagy sikereket.

A szentgotthárdi apátság sokévszázados kulturális munkásságát maga Szentgotthárd nemcsak értékeli és becsüli, hanem *a hála egész bensőségével ünnepli is, hiszen a hatezer lakosú városkának létét, alapját az apátság rakta le és mai életének biztositásában is nagy szerepe van.* Szentgotthárd megünnepelte magának a magyar ciszterci rendnek 800 éves évfordulóját is, még inkább visszaemlékezik apátságának arra a sok évszázados évfordulójára, *amelyet maga az apátság a rendkivüli idők miatt szerényen, csendben, hálaadásokkal és egyházi ünnepségekkel ül meg szeptemberben és októberben.*

HÍREK

VIRCHOW

Negyven esztendeje rendkívüli gyásza volt a német és a nemzetközi tudományos életnek: 81 éves korában Berlinben elhúnyt dr. *Virchow* Rudolf, német antropológus és patológus, a modern sejtpatológia megalapítója. Virchow nemcsak a berlini egyetemnek volt kimagasló feje, hanem a századvég orvosi tudományának nemzetközileg elismert legnagyobb alakja volt. Tudományos hírnevét antropológusként és kórboncnokként vívta ki. Nem volt gyakorló orvos.

Szereplésének kiváló tudományos értéke mellett azzal is nevezetessé vált, hogy élénken, sőt szenvedélyesen foglalkozott politikával is. Hosszú időn át tagja volt a német birodalmi gyűlésnek és a nagy *Bismarcknak* legélesebb politikai ellenfele volt. Ezt a tényt még érdekesebbé teszi, hogy ennek ellenére Bismarck nagyrabecsülte őt.

Munkásságának kiemelkedő eredménye a *sejtkórtan megalapozása* volt. Elméletének alapja és lényege az volt, hogy az egészséges és beteg — így tehát *valamennyi* — *életfolyamat a sejtekben megy végbe.* Virchow tagadta a testnedvek fontosságát. Az ő tudományos elmélete előtt az élettan és a kórtan egyaránt a testnedveken alapult.

A haláleset évfordulóján meg lehet állapítani, hogy negyven esztendő leforgása alatt az élet és a tudomány fejlődése *megdöntötte Virchow sejtelméletének kizárólagosságát.* Ma már az orvostudomány ismét a testnedvekben: *a vérben, vérsavóban, nyirokban és egyéb folyadékokban találja meg az életfolyamatok fontos vivőjét.* A tudomány tehát jórészt visszakanyarodott a Virchowot megelőző állásponthoz s azt vallja, hogy *a sejtekben is, de a folyadékokban is intéződnek fontos életfolyamatok.*

Virchownak tehát ez az elmélete nem volt időálló. A tudomány azonban ma is egyik legnagyobb alakjaként tartja nyilván, mert hiszen a sejtek ismeretében alapvető és ma is érvényes megállapításokat tett.

(kyp.)

— **Kormányzói kitüntetés a Kormányzóhelyettes munkatársainak.** A kormányzó a miniszterelnök előterjesztésére Magyarország hősi halált halt Kormányzóhelyettesének titkári hivatalában teljesített értékes és eredményes munkásságuk elismeréseül dr. *Eszláry* István kormányfőtanácsos, államvasúti igazgatóhelyettesnek a *Magyar Érdemrend középkeresztjét*, dr. *Pieri* Viktor államvasúti tanácsosnak, *Littke* István államvasúti felügyelőnek, dr. *Isépy* István államvasúti titkárnak és *Simon* Béla államvasúti főellenőrnek a *Magyar Érdemrend lovagkeresztjét*, *Selmeczi* Oszkár, *Barcsay* Sarolta és *Balázs* Éva államvasúti irodasegédtiszteknek, valamint *Kővári* László államvasúti műszaki segédtiszt, gépkocsivezetőnek a *Magyar Ezüst Érdemkeresztet*, végül *Kozák* Miklós és *Ispán* János államvasúti altiszteknek a *Magyar Bronz Érdemkeresztet* adományozta. *(MTI)*

— **Rendeletek a hivatalos lap vasárnapi számában.** A hivatalos lap vasárnapi száma a következő rendeleteket közli: A honvédelmi miniszter rendelete *a női honvédelmi munkaszervezet tagjai részére jelvények rendszeresítése* tárgyában, a kormány rendelete az 1942. évi vagy ennél régebbi termésű *réti széna zár alá vétele és igénybevétele* tárgyában, a közellátásügyi miniszter rendelete az előbbi rendelet végrehajtásáról, a közellátásügyi miniszter rendelete *a cukor forgalmának és fogyasztásának újabb szabályozásáról*, az iparügyi miniszter rendelete *a táblalivek forgalmának és felhasználásának szabályozásáról.*

— **Kamaraközi ipartestületi értekezlet Kolozsváron.** A kolozsvári ipartestületek *szeptember 29-én* Kolozsváron ipartestületi értekezletet tartanak, s azon a bajtársi szolgálat eddigi eredményei, az ipartestületek háztartási ügyei, a tanonckérdés és az erdélyi iparjogosítványok felülvizsgálatának problémája kerülnek megbeszélésre.

— **Honvédeinkért.** A m. kir. Államvasúti Gépgyár munkásai *1000 darab pullovert vásároltak honvédeinknek.* A hadiüzem munkásai már régebb idő óta fizetésük bizonyos százalékát a gyár hadbavonult munkásai családtagjainak megsegítésére fordítják. A MÁVAG munkásai *füsttelen napon 4000 pengőt gyűjtöttek a honvédeknek.*

— **Bélyeggyűjtők figyelmébe.** »VIII. Nemzetközi Sporthét a Balatonon« feliratú *vitorlás rajzú bélyegzőt használ a Bélyegtudakozó Központ szeptember 8-ig.* Az érdeklődők vidékről használatlan bélyegben 30 fillért küldjenek Budapest, VI., Jókai tér 6. címre.

— **A Magyar Élettani Társaság vándorgyűlést tart Kolozsvárt.** A vándorgyűlést dr. *Méhes* Gyula egyetemi tanár nyitotta meg, majd *Szent-Györgyi* Albert Nobel-díjas egyetemi tanár tartott érdekes előadást. A gyűlés tárgysorozatán 107 előadás szerepel.

— **Igazolványt kapnak a csikszeredai honvédek hozzátartozói.** A hadbavonultak hozzátartozói igazolványt kapnak *Csikszeredán.* Az igazolványok tulajdonosai a közhivatalokban és a kereskedésekben különleges elbánásban részesülnek. Az igazolvány addig érvényes, amíg *a hadbavonult az arcvonalon tartózkodik.*

— **Megölte a földomlás** a Bátaszékhez tartozó *Lajvérpusztán Monig* György bátaszéki lakos. Egy domb közepén épült ház udvarának kiszélesítése közben szakadt le az aláásott magas part, amely Monigot és társát maga alá temette.

— **Megszüntették az Erdélyi Népművelő Bizottság működését.** Az elmult évben az iskolánkívüli népművelés ügyeinek intézésére a kultuszminisztérium Erdélyben háromtagú bizottságot létesített, hogy az mint Erdélyi Népművelő Bizottság központosítva végezze a ráváró fontos feladatokat. A kultuszminiszter most a bizottság további működését rendeleti úton megszüntette. A jövőben az iskolánkívüli népművelést *Erdély területén és a minisztériumban működő szervek irányításával végzik,* vagyis az egész országban egységesen.

— **A harctéren küzdő honvédek gyermekeinek lábbelit ajándékoznak a bőrnagykereskedők.** A Budapesti Bőrnagykereskedők Egyesülete felhívására *többszáz gyermekcipőt ajánlottak fel eddig is a nemes célra.*

— **A Közellátási és Külkereskedelmi Hivatal fogadóórái.** A *M. Kir. Közellátási Hivatal* és a *M. Kir. Külkereskedelmi Hivatal* (Széchenyi rakpart 6.) felhívja a közönség figyelmét arra, hogy a nagy munkatorlódásra való tekintettel magánfeleket a hivatal összes osztályai naponta csak déli 12 és 2 óra, illetve szombatonként *délelőtt 11—12 óra között fogadnak.*

— **Különös halálos szerencsétlenség Hajdunánáson.** Hajdunánáson *Gál* Júlia 16 éves leány vízért ment az egyik közkútra. A kútgém letépte a közelben húzódó villanyvezetéket, amely hozzácsapódott a leány karjához és rátekerődött. A szerencsétlen leány egyet sikoltott és összeesett. Pillanatok alatt *összeégett és meghalt.* Az ügyészség elrendelte a legszigorúbb vizsgálatot és a *holttest felboncolását.*

— **Egy magból 2960.** Egész Bácskában kitűnően sikerült az idén a napraforgótermelés. *Bajmokon* egy bizottság végigjárta a földeket és kiállításra való napraforgó tányérokat talált... Több helyen közel félméteres napraforgótányérokat láttak. A Futura üzlethelyiségében kiállítottak egy mintapéldányt, amelynek átmérője több mint negyven centiméter, kerülete *130 centiméter és 2960 magja* van — és mindez egyetlen szem vetőmagból.

— **32.000 pengő szegénysorsú erdélyi gyermekeknek.** Az erélyi szegénysorsú tanulóknak 32.000 pengő segélyt, illetve ösztöndíjat osztat ki a *csíki magánjavak ideiglenes igazgató tanácsa.*

— **Topolyán csak azok a hentesek kapnak sertéshúst, akik nem vétettek a közellátás ellen.** A topolyai járás főszolgabírája szabályozta *Topolya* zsír- és húsellátását. A rendelkezés értelmében *zsírt* csak *utalványra, sertéshúst* pedig csak *bevásárlási könyvre* szolgáltathatnak ki a mészárosok. Érdekes újítás, hogy a *sertéskontingensből csak azok a hentesek kaphatnak, akik közellátási visszaélésekért nem voltak büntetve.*

— **A Kormányzó a Magyar Érdemrend nagykeresztjét adományozta a pécsi püspöknek.** A kormányzó a miniszterelnök előterjesztésére *Virág* Ferenc m. kir. titkos tanácsos, pécsi püspöknek a hitélet és egyházkormányzat terén *öt évtizeden át kifejtett eredményes munkássága* elismeréseül a Magyar Érdemrend nagykeresztjét adományozta. *(MTI)*

— **Meghosszabbítják a magyar címerkiállítást.** A kiállítást másfél hónappal ezelőtt nyitották meg, de az érdeklődés olyan nagy, hogy a rendezőség a kiállítás *tartamát szeptember végéig meghosszabbította.*

— **Konkoly-Thege Sándor földmüvelésügyi államtitkár Kolozsvárott.** *Konkoly-Thege* Sándor földmüvelésügyi államtitkár Kolozsvárra érkezett. Az államtitkár beható tanácskozást folytatott gróf Teleki Bélával az EMGE elnökével és *Bethlen* Lászlóval, a »Szövetség« Szövetkezeti Központ elnökével, majd látogatást tett különböző állami mezőgazdasági intézménynél.

— **Rendezik a Beszkár alkalmazottainak családi pótlékát.** A *Beszkár* és az érdekkörébe tartozó közlekedési vállalatok *alkalmazottai* családi pótlék helyett, úgynevezett *gyermeknevelési pótlékban* és *külön pótlékban* részesülnek. A gyermeknevelési pótlék és a külön pótlék együttes összege azonban nem éri el a családi pótlék összegét. Ezért családvédelmi okokból és szociális szempontokból kiindulva *Szendy* Károly polgármester felhívta a Beszkár igazgatóságát, *tegyen sürgősen előterjesztést a vállalat alkalmazottainak családi pótlékban való részesítésére.*

— **Nemzetközi zsebmetszőket fogtak el Debrecenben.** A debreceni vasuti csendőrörs három nemzetközi zsebmetszőt tett ártalmatlanná, még pedig *Strausz* László, tízszeresen büntetett nemzetközi csavargót, *Bolyos* László állandó lakásnélküli csavargót és *Malek* Jenő nagyváradi lakos zsidó ügynököt. A zsákmányolt értéktárgyak nagyrészét budapesti és nagyváradi orgazdáknál értékesítették, az *ellopott közel 20.000 pengőt pedig egymás között megosztva elmulatták.* A három hurokra került zsebtolvajt *átadták az ügyészségnek.*

— **Házasság.** Dr. *Baráti* Béla orvos (Ipolyság) folyó évi szeptember hó 10-én, délután ½7 órakor vezeti oltárhoz *Salkovszky* Katinkát Budapesten a belvárosi főplébánia templomban. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Kicsaltta elvált felesége ruhaneműit.** *Káplán* István szabósegéd *csalás* büntettével vádoltan került a budapesti büntetőtörvényszéken. *Vámos* egyesbíró elé. Mert felesége nevében levelet írt egy asszonynak, aki felesége ruhaneműit és több ingóságát őrizte. A levélben azt kérte, hogy adja ki neki az asszony körülbelül 75 pengő értékű holmiját. Káplán a bíróság előtt tagadta bünösségét. A tanuk megcáfolták vallomását. *A bíróság Káplánt héthónapi börtönre ítélte.*

— **Halálozás.** *Losonczi* Zoltán, a budapesti evangélikus fiúgimnázium tanára 48 éves korában, rövid szenvedés után elhúnyt. Hétfőn délután 5 órakor temetik a farkasréti temető halottasházából. *Dabasi Halász Sándor* Madar község nyugalmazott vezető jegyzője életének 76. évében szeptember 1-én elhúnyt.

— **Meghalt gróf Teleki Arvéd.** Dél-Erdélyben hetvenkét éves korában meghalt gróf *Teleki* Arvéd. A háború előtti Magyarországon a függetlenségi és 48-as mozgalomban előkelő szerepet játszott. A román agrárreform következtében birtokát elvesztette. Kolozsvárott gyárat alapított, de a kíméletlen román adópolitika tönkretette. Halálát fia, gróf *Teleki* Ralph festőművész, gróf *Teleki* Arctur, az erdélyi párt marosvásárhelyi tagozatának elnöke és gróf *Teleki* Béla, az erdélyi párt elnöke gyászolják.

— **Vízállás.** A földmüvelésügyi minisztérium vizrajzi osztálya jelenti: A Duna Gönyü és Budapest között árad, másbol apad. Alacsony vízállású. Szombati vízállások: Pozsony 84, Komárom 214, Budapest 135 (vasárnap 135), Paks 24, Baja 94, Mohács 118, Bezdán 178, Gombos 200, Palánka 185, Ujvidék 159. Gázlómélységek a magyar Dunán: Kisbodak 1827 km-nél 23 dm, Szap bal 1811.6 km-nél 22 dm, Csicsó 1797.3 km-nél 23 dm, Gönyü bal 1790 km-nél 19 dm, Gönyü jobb 1790 km-nél elegendő. A Rába Szentgotthárdnál —55. A Dráva Barcsnál —82, Drávaszabolcsnál 29, Eszéknél 6. A Tisza Visknél és Vásárosnaménynál árad, másbol apad. Csongrádig igen alacsony, lejjebb alacsony vízállású. Szombati vízállások: Máramarossziget 20, Visk —36, Tiszaujlak —127, Vásárosnamény —148, Tokaj —81, Tiszafüred —112, Szolnok —128, Csongrád —221, Szeged —95 (vasárnap —102), Zenta —51. A Szamos Désnél —68, Szatmárnémetinél —122. A Bodrog Bodrogszerdahelynél 62. A Hernád Hidasnémetinél —1. A Berettyó Margittánál —14. A Körösök Csucsánál 29, Nagyváradnál —146, Békésnél —104, Gyománál —44. A Maros Marosvásárhelynél —83, Makónál —36. A Balaton Siófoknál 63. A Velencei tó Agárdnál 128.

A HAZÁÉRT

Gál Mihály vasúti altiszt, a Ceglédi Vasutas Sportegyesület kerületi *bajnok birkózója* az orosz harctéren *hősi halált halt.*

— **Hivatali szünet hétfőn a fővárosban.** *Szendy* Károly polgármester intézkedésére *szeptember 7-én a központi városházán és a kerületi elöljáróságokon munkaszünetet tartanak.* Az egyes ügyosztályokon inspekciós szolgálat lesz és a kitűzött tárgyalásokat megtartják. A *Megánalkalmazottak Biztosító Intézete* hivatalaiban *teljes munkaszünetet*, rendelőintézetében ügyeletes szolgálatot tart. *Munkaszünet lesz* az *Országos Társadalombiztosító Intézetnél* is, a készpénzsegélyeket azonban az összes kifizető helyeken a rendes időben kifizetik. Valamennyi szakrendelés a megállapított rendelési idő alatt ügyeletes szolgálatot tart. Az *OTBA* budapesti szakorvosi rendelőintézetén hétfőn szünnap lesz. A halaszthatatlannul sürgős esetek ellátására *délelőtt 10-től 11-ig ügyeletes szolgálatot tartanak.*

— **Máramarossziget ünnepli a felszabadulást.** A magyar honvédség bevonulásának második évfordulója alkalmával Máramarosszigetet fellobogózták és a templomokban a hatóságok és a hívők részvételével *hálaadó istentiszteletet* tartottak. *(MTI)*

— **Az európai ifjúság összejövetele Bécsben.** *Baldur* von *Schirach* meghívására az európai ifjúság küldöttségei *szeptember 14-e és 18-a között* Bécsben összejövetelt tartanak, amelyen megalakítják *az ifjúság európai szövetségét. (MTI)*

— **Szófiai gimnazistalányok a magyar frontkatonákért.** A szófiai leany gimnázium növendékei tíz kilogramm cigarettát adtak a keleti arcvonalon küzdő magyar katonák számára.

Embercsempészt és határátlépőket ítélt el a kolozsvári törvényszék

Kolozsvár, szeptember 5. *(Kolozsvári tudósítónktól.)* A kolozsvári törvényszék tiltott határátlépéséri 2—2 heti fogházra ítélte *Cenon* Illésné és *Crison* Gergelyné szamosfalui asszonyokat, akik két napra átmentek engedély nélkül a határon keresztül Tordára, fiaik meglátogatására, majd visszatértek magyar területre. *Irimiás* Jánosné viszont a Romániához tartozó Szilicséről jött át a magyar területen fekvő Kolozstótfalura, beteg testvérének meglátogatására, engedély nélkül. Büntetése 3 heti fogház. *Achim* Péter egerbegyi fiatalember elhelyezkedést keresett román területen, de 8 hónap mulva visszaszökött, mert belátta, hogy Magyarországon mégis csak jobb sora van. Büntetése 1 havi fogház. Ugyanennyit kapott *Bobson* Tódor szilágymegyei gazda is, aki a bécsi döntés után Romániából hazaszökött a szülőfalujába. A legérdekesebb ügy vádlottja *Kovács* János váralmási földműves volt, aki Apahidán mint vasuti pályamunkás dolgozik. *Kovács maga nem követett el tiltott határátlépést, de néhány pengős jutalmakért mintegy 60 személyt juttatott át saját bevallása szerint idegen területre. Ezzel a tevékenységével összesen vagy 200 pengőt szerzett. A törvényszék embercsempészért 3 havi fogházbüntetésre ítélte* — jogerősen.

sötét toronyalakú cziprus, melyet háromszázötven évvel ezelőtt ültettek, s úgy tetszett, mintha a tradiczió megtestesülése volna. Ez nem sirt, sóhajtott, hajlongott, mint a többi. Ez igen sűrűn idegzett, igen ellentálló volt, nem bocsátotta be magába a Természet lehelletét, ennek az ágai közül csak száraz sistergés hallszott. Mégis, egészen exotikus volt, százados megtelepülése ellenére, és most, az éjszaka szemétől életre keltve úgy tetszett, mintha félelmes volna, keskeny, lándzsaszerű szigorúságában, mintha elszáradt, meghalt volna valami a lelkében.

Barbara visszatért az ablakból.

— Úgy tetszik nekem, mintha egész életünkben nem tehetnénk egyebet, mint hogy *játszunk* az eshetőségekkel.

Lord Dennis szárazon felelt:

— Nem értelek, drágám.

— Nézze csak ezt a Mr. Courtiert, — mormogta Barbara; az ő életében annyival több a veszedelmes eshetőség, mint a mi uraink közül bármelyikében. És mégis morognak rá.

— Lássuk csak, miket csinált?

— Oh, azt hiszem, nem sokat, de mindennél az volt a jelszó: «Minden vagy semmi.» Harbingernek például mi számít? Ha a Szociális Reformja semmivé foszlik, ő még mindig Harbinger, a kinek ötvenezer font évi jövedelme van.

Lord Dennis furcsán nézett fel.

— Lehetséges-e, hogy nem veszed komolyan a fiatalembert, Babs?

Barbara felhúzta az vállát, s a fehér bőrön kissé lejjebb csúszott egy pánt.

— Játék az egész. Ő is tudja, észre veheti a hangjából. Persze nem tehet róla, hogy semmit sem számít, s ő ezt is tudja.

A szentgotthárdi csatát ábrázoló festmény a nagyfalvi r. kath. templomban.

Szentgotthárd.

A magyar vitézek közös sirja.

A nagyfalvi határ, a hol Montecuccoli Köprili Ahmed török nagyvezéren 1664 augusztus elsején fényes győzelmet aratott.

A SZENTGOTTHÁRDI CSATA KÉTSZÁZÖTVENEDIK ÉVFORDULÓJA. — Ifj. Kranyecz György fölvételei.

— Azt hallottam, utánad fut. Igaz ez, Babs?

Barbara felelete megint egy vállvonás volt, s ez a vállak szoborszerű szépsége mellett is olyan volt, mint egy köténves gyermek mozdulata.

— És ez a Mr. Courtier, — szólt Lord Dennis szárazon, — utána te futsz?

— Én a világon minden után futok, nem tudta még ezt, drágám?

— Észszel, gyermekem.

— Észszel! Természetesen — mint szegény Eusty! Elhallgatott. Harbinger állott mellette, s magatartása oly közel volt reverencziához, a mint az tőle várható volt. Valóban, csaknem félénken nézett reá.

— Elénekli azt a dalt Lady Babs, melyet annyira szeretek?

Együtt mentek tovább, s Lord Dennis, a mint a felséges fiatal pár után nézett, nagyon komolyan simogatta a szakállát.

X.

Milton váratlan londoni útja annak az elhatározásának a megvalósítását czélozta, mely lépésről-lépésre azóta érlelődött meg benne, mióta a Burracombe tanya kőkoczkás pitvarában először látta Mrs. Noelt. Ha ő is úgy akarja — és tegnap este óta úgy érezte, hogy igen, — feleségül fogja venni.

Megmondtuk már, hogy egyetlen botlás kivételével, Milton szigorúan józan életet élt. Ez azonban nem azt jelentette, hogy nem volt képes lángoló szenvedélyre. Ellenkezőleg. Az a láng, melyet oly féltékenyen őrzött, ott pislogott a lelke mélyén, elfojtva, senyvedve; alig

volt levegője, melyből táplálkozhatott. De abban a pillanatban, mikor megérintette a lelkét annak az asszonynak a lelke, hatalmas erővel csapott fel. Ő volt minden vágyának a megtestesülése. A szeme, a haja, az alakja; az a kicsi gödröcske vagy mélyedés a szája szélén, ott, a hová a kicsi gyermek az ujját teszi. Az, a hogy mozgott, mintha öntudatlanul együtt mozogna a levegővel; a hangjának az a csengése, mely nem annyira a saját boldogságát hirdette, mint abból a veleszületett vágyból származott, hogy másokat boldoggá tegyen; és az a természetes, erős intelligenczia, a mely a nagyon megértő emberek tulajdonsága, s ritkán található a nagyravágyó, enthusiasta asszonyokban; mindez külön-külön hállózta be a szivét. Nemcsak álmodott róla, nemcsak vágyott utána: hitt benne. Eltöltötte a lelkét, mint valaki, a ki sohasem hibázhat; mint az, a ki ha feleség is: mindig szerető marad, s ha szerető is, mindig hűséges társa a lelkének.

Milton előtt soha sem beszéltek, soha sem pletykáztak asszonyokról, és a válásának a története csak annyiban érdekelte, hogy őt tartotta sértett félnek. A pappal való beszéde óta csak egyszer tett róla említést, mikor egy vendégüknek felelt: «Oh, nagyon jól emlékszem a perére, — szólt egy hölgy; — ő volt az a szegény asszony, a ki . . .» «A ki nem tett semmit, meg vagyok róla győződve, Lady Boningtonnak.» A hangjának a veszedelmes csengésére valaki idegesen nevetett; s a beszéd hirtelen más fordulatot vett.

Minden válás ellenkezett a Milton meggyőződésével, de szégyenkezve elismerte, hogy vannak esetek, a mikor a felmentés elkerülhetlen.

Nem volt az az ember, a ki bizalmat kért vagy várt. Ő maga sohasem vallotta meg élő embernek lelki, szellemi küzdelmeit, és azok a küzdelmek, melyek nem a szellemet érintették, nem érdekelték őt. Bármely pillanatban kész volt az életét koczkára tenni annak a bálványnak a tökéletességéért, melyet lelkében alkotott, ép olyan egyszerűen és becsületesen, mint a hogy a testével védte volna meg, ha veszedelem fenyegeti.

Ugyanaz a fanatizmus, a mely úgy tekintette a szenvedélyét, mint egy önálló országot s nem törődött azzal, vajjon alkalmas-e arra, hogy a szocziális kertbe beültesse; ugyanaz hajtotta őt Londonba, hogy megmondja az apjának elhatározását, mielőtt Mrs. Noellal beszélne. Az egész dolognak egyszerűen és tökéletes rendben kell megtörténnie. Mert belőle nem hiányzott az az erkölcsi bátorság, mely azok tulajdona, a kik a saját aspiráczióik csigaházába visszavonultan élnek. És mégis, talán mégsem volt annyira erkölcsi bátorság, mint nemtörődés azzal, hogy mit gondolnak s mit cselekszenek mások, a mi abból a veleszületett ellentállásból származott, mely tiltakozott a mások érzésének az értékelése ellen.

Az öreg Tudor-korbeli kardinálisnak a sajátságos mosolya, melyben legyőzhetlen önbizalom s szellemi orrfintorgatás rejlett, — játszott az arczán, mikor arra gondolt, hogy fogadja majd az apja azt, a mit ő mondani fog. Nemsokára pedig egyáltalán nem gondolt ezekre a dolgokra, mert beletemetkezett az útra hozott munkájába. Nagy mértékben meg volt az a tulajdonsága, a mely a közéletben való szereplés főfeltétele: osztatlanul át tudta terelni az egész figyelmét egyik dologról a másikra.

A paddingtoni állomásról egyenesen a Valleys házhoz hajtatott. Úgy tetszett, ez az oszlopos bejáratú hatalmas rezidenczia bámul azon, hogy most, a saison tetőpontján, ennyire lakatlan. Három inas szabadította meg Miltount kevés podgyászától, megmosdott s átöltözködött, s miután megtudta, hogy az apja itthon ebédel, sétálni ment s a Templebéli lakása felé irányozta lépteit. Kissé gondtalanul öltözött hosszú alakja, mint mindig: feltűnést keltett, s ő, mint mindig: most sem vette észre. Bolyongása közben egy más Londonról, más Angliáról álmodott, mely nem hasonlít ehez a dagályos, felfuvalkodott emberi gyülekezőhelyhez, ehez a lármás, diszonáns keresztekből és fákból alkotott symphoniához. Egy olyan Londonra, olyan Angliára vágyott, mely rendes és önbecsülő, melyből kitakarították, kiseperték a plutokratákat, hirdetéseket, a gombamódra, rossz anyagból épült házakat, a szenzácziót, az alávaló durvaságot, bűnt, munkátlanságot. Olyan Angliát alkotott képzeletében, a hol minden ember tudja a helyét, sohasem hagyja el és hűségesen, becsületesen dolgozik benne — ki-ki a maga osztályában. A hol minden ember, a munkástól az arisztokratáig hitben oligarcha, gyakorlatban gentleman legyen. Egy olyan aczélcsillogású, tevékeny Angliát, melynek már a látása békét parancsoljon. Olyan Angliát, melynek rendíthetlenül nyugodt, higgadt és finom a lelke, — miként higgadt és finom minden egyes az ő sok-sok milliót számláló lelke körül; a hol hitvallása van a városnak és hitvallása a vidéknek; a hol megelégedés honol s nem visszhangzik panasztól az utcza.

És a mint végig haladt a Strandon, egy rongyos kicsi fiú sipítva kiáltott utána:

— Rémes felfedezés egy bankban! Nagy szenzáczió! Hu . . . Hu . . .

(Folytatása következik.)

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Verses könyvek. A három verses könyv között, a melyekről itt szólni kívánunk, belső érték és az előadás készsége *Szalay* Mátyás *Hunnia nagy hete* czímű kötetének követelik a kétségtelen elsőséget. Szalay Mátyás a *hit* örömét és dicsőségét énekli forró, egész az extázisig hevülő rajongással, odaadással és lelki beleolvadással. A vallási hév ilyen tüzes megnyilatkozása a kétségeskedés, közömbösség és tagadás mai korában meglehetősen ritka jelenség és nagyon érdekes, hogy e megnyilatkozás formája egészen modern, technikája egészen a magasztos művészeté. Egyáltalában nem mondhatjuk ezt *Hedvig-Hidvégi* József verseiről. Sok-sok vers, valószinüleg évtizedek termése, a mely évtizedek azonban, ha talán produkáltak is mélyebben szántó éleményeket, ezek költői értéke a szegény szavú és keskeny lendületű versekben sehogy se tud föltárulni. A hol a szerző nagyot akar mondani, ott *kiszólás* lesz az igyekezetéből. *Hargitai* Károly *Versek* czímű könyve alkalmi rigmusok csinált-virág bokrétája.

Abonyi Lajos pályája. A magyar regény és a magyar népszinmű irodalom egy igen termékeny és nem is nagyon régen még népszerű művelőjének *Abonyi Lajosnak* életét és munkásságát terjedelmes tanulmányban ismerteti dr. *Győre* János

SALVATOR

a kiváló bór- és lithiumos gyógyforrás, vese- és hólyagbajoknál, köszvénynél, czukorbetegségnél, vörhenynél, emésztési és lélegzési szervek hurutjainál kitünő hatásu.

SCHULTES ÁGOST Szinye-Lipóczi Salvatorforrás-vállalat Budapest V. Rudolf-rakpart 8.

Orr-alakitó!

«Zello» orthop. készülék, mellyel minden nem szép orrforma szavatosság mellett alakitható. (Csonthibák nem.) 50,000 darab használatban. (Megrendelések fejedelmektől.) A készüléket vámmentesen szállitjuk és a postadijjal együtt 3·90 koronába kerül, jobb és élesen beállitható K 6·60, kaucsukkal K 8·90. Éjjel viselhető. — Orrspeczialista-orvosok által ajánlva. (13 szabadalom.) Homlokráncz-simitó K 4·20. L. M. Baginski, speczialista Berlin 275. W. 57. Winterfeldstr. 43.

CZIMBALOM

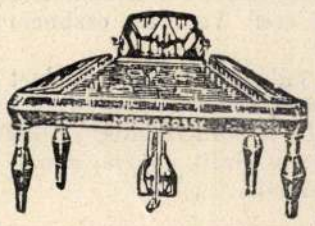

Legujabb szab. aczélszerkezettel részletre is. Csodaerős, tiszta hangu gramofon beszélő-gép 25 K s. feljebb. — Hozzá: Fedák Sári, Király, Rózsa, Berczei, Bonci, Caruso-tól legszebb lemezek 2 korona 50 fillér. Hegedük világhirü mesterek hü utánzatai a volák, Tárogatók, cziterák, harmonikák, stb. — Húrok. MOGYOROSSY GYULA kir. szab. hangszergyár, Bpest, VII., Rákóczy-út 71.

Javitási müterem stb. Számos kitüntetés a jó munkáért. — Árjegyzék ingyen.

Serravallo

kina bora vassal

Hygienikus kiállitás 1906. Legmagasabban kitünt Erősitőszer gyengélkedők, vérszegények és lábbadozók számára. Étvágygerjesztő, idegerősitő és vérjavitó szer.

Kitünő i 8000-nél több orvosi vélemény.

J. Serravallo, cs. és kir. udv. száll. Trieste-Barcola.

Vásárolható a gyógyszertárakban félliteres üvegekben kor. 2·60, literes üvegekben kor. 4·80.

GANGLIONAL

a legjobb növényekből előállitott

TEA, háziszer

gyanánt

idegbetegségeknél

eredménnyel használható!

zen tea hatása: idegmegnyugtató, fájdalomcsillapitó, vérképző, görcsöket meggátló, álmothozó, a testerőt és közérzést emelő és az emésztést is elősegiti. A valódi tea kizárólag csak a cs. és kir. udvari és főherczegi kamarai szállitónál,

JULIUS BITTNER

gyógyszerésznél

Reichenau Nied. Oest. kapható.

Egy doboz ára használati utasitással 3 K. Beszerezhető gyógyszertárakban, ahol nem kapható, 3·— kor. előzetes beküldése mellett bérmentve a készitőnél.

Catch-Catch

az előkelő körök uj sportjátéka

Külföldön óriási sikert aratott! Hölgyek és urak, fiatalok és meglett koruak kedvencz, testedző és szórakoztató sportja!

Szabadban ép ugy, mint fedett helyen játszható!!

Prospektust ingyen és bérmentve küld: Kertész Tódor, Budapest, IV., Szervita-tér; Késmárky és Illés, Budapest, IV., Kossuth Lajos-utcza 12. és Dohány-utcza 22.; továbbá Temesváron: Kecskeméti Lajos és Fiumében: C. Oberhofer.

Képviseletek a külföld minden nagyobb városában.

A szentgotthárdi fazekasok készítményei.

A fazekasmesterség Szentgotthárdon régi iparág. Vas megyének más helyein is ismeretes, így Szombathelyen, Kőszegen, Körmenden, Rábagyarmaton, Apátistvánfalván, Felsőszölnökön, Magyarszombatfán és különösen Jákon. A fazekast Vas megyében *cserepes-, agyagos-, edényesmesternek* vagy *gerencsérnek, gelencsérnek* nevezik.

A szentgotthárdi fazekasipar ma nehéz helyzetben van, mert a kis határszéli város a trianoni diktátum alapján elvesztette nagy vásárlóközönségét. A szentgotthárdi cserepesipar hanyatlásának másik okát abban kell keresni, hogy a fazekasság lassankint a jövedelmezőbb kályhásiparra tér át.

A szentgotthárdi cserépáruknak mindamellett ma is megvan a jó hírnevük, mert Burgenland, Ausztria és a Vendség lakói még ma is Szentgotthárdon szerzik be cserépedénykészleteiket.

E kis városban a fazekasmesterség apáról fiúra száll. A fiatal fazekas 18—24 éves korában Grácban, Németországban praktizál és több évi gyakorlat után hazatér, hogy tapasztalatait hazájában értékesíthesse. Szentgotthárd képzett agyagiparosai ma a következők: *Kerécz János*, aki régi és jó hírnévnek örvendő fazekas- és kályhásüzemét fiával, *Kerécz Jenővel* együtt folytatja. Az ifjú Kerécz a külföldön elsajátított német technika vívmányait igyekszik iparában meghonosítani. A legrégibb agyagiparos *Tosterer Béla*, aki most főképen a kályhásipart kultiválja. Végül a világlátott *Szekér János* válik ki még az agyagipar terén.

Hogy a szentgotthárdi fazekasok munkásságával megismerkedhessünk, vegyük szemle alá a napjainkban Szentgotthárdon készített agyagárukat.

A szentgotthárdi fazekasok napjainkban a következő agyagedényeket szokták készíteni:

1. *Bugyoga* vagy *bugyogakorsó*. Csinos formája van. Különféle ürtartalmú lehet. Kétféle faját lehet megkülönböztetni, nevezetesen a dísztárgynak és a használatra készített bugyogát. A dísztárgyképen szereplő bugyogának apróbb formái nagyon kapósak, mert tetszetős alakjuknál fogva megragadják a közönség figyelmét és hamarosan gazdát cserélnek. A használatra készült bugyogát a gazdálkodó emberek vásárolják és ivóvizet visznek benne a mezőre. Egy ilyen edény 1—4 liter ürtartalmú szokott lenni. Száján töltik bele a vizet és azon keresztül is isznak belőle. Azonban a legtöbb bugyogának a fogóján vagy kengyelén — körülbelül a közepetáján — van egy kis lyuk is, amelyet a nép „*csecs*"-nek nevez. Ez a lyuk arra szolgál, hogy a máskülönben üreges fogón át a levegőt az edényben levő vízhez vezesse és ennek kicsurgását megkönnyítse. Ha nincs csecse a bugyogának, nehezebben lehet belőle vizet inni. A csecs segítségével csakis a gyermekek isszák a bugyoga vizét. A csecsnélküli bugyogát nem is tekintik valódi bugyogának. Leginkább a dísztárgynak használt bugyogának szokott hiányzani a csecse. Mint elterjedt és nélkülözhetetlen cikket minden fazekas készíti, s némelyik mester nagyon is ízlésesen és tetszetősen tudja előállítani ezt az egész országban ismeretes edényt, melynek száját dugóval vagy csutkadarabbal dugják be, hogy a por bele ne mehessen. A mezőn árnyékos, bokros

A MAGYAR NEMZETI MÚZEUM NÉPRAJZI TÁRÁNAK
XXI. ÉVFOLYAM **ÉRTESÍTŐJE** 1929. 1. FÜZET

helyre teszik a bugyogát, hogy sokáig hűvösen és frissen őrizze meg az ivóvizet. Mint díszedény és mint használati tárgy is nagy kelendőségnek örvend, s az ára 60—150 fillér között váltakozik. Szentgotthárdon és Jákon csinos és bámulatraméltó bugyogát tudnak remekelni a fazekasok. Minden mester nagy örömmel készíti ezt a kedves portékát, amely az ügyes mesteri kezek között pár perc alatt formát ölt. Kívül szépen zománcozzák, különféle virágokkal.

2. *Vizes-* vagy *szájaskorsó*, 3—7 literig, házi használatra. A legtöbb korsó szélesszájú, öblös és csecsnélküli, de fogóval, ú. n. kengyellel van készítve. Ára 80—100 fillér.

3. *Fazék*. Igen elterjedt edény, különösen falun, a szegényebb néposztálynál. A következő fajtái ismeretesek: a) *Hegyes fazék*, amelyet főzésre használnak, főképen szabad tűzhelyeken. Tartalma ¼—12 liter. Ára 20—300 fillér. b) *Barna fazék* az ú. n. „sprudli", „habarék" készítésére. c) *Tejfeles fazék*, alkalmas nyílással a savó kibocsátására. d) *Zsíros fazék*, zsírtartásra. A zsírt tisztán őrzi meg. Ára 100—150 fillér. e) *Sósfazék*, sótartásra. Ára 50—200 fillér.

4. *Szélesfenekü, lapos fazék*, amely „*sparhertesfazék*" néven is ismeretes. Űrtartalma: ¼—12 liter. Ára 40—300 fillér.

5. *Kávésfazék, kávéfőzésre* és *kávéivásra*. Űrtartalma 2 literig. Ára 10—100 fillér.

6. *Lábas*, a tej felfőzésére. Ezt a lábast azonban tészta- és rántottasütésre, valamint gulyás és más étel főzésére is használják. Van háromlábú, de van lábatlan lábas is, amelyet szabad tűzhelyen külön lábasra állítanak fel, ha sütni vagy főzni akarnak benne. Darabja 30—100 fillér.

7. *Befőző-lábas*. Kívül, belül zománcos és győzi a nagyobb meleget is. Nagy kelendőségnek örvend és a háztartásban nélkülözhetetlen. Lekvárfőzésre igen alkalmas s ősszel a gyümölcsérés idején van nagy kelete. A gyümölcsöt lassan és egyenletesen forralja fel és főzi meg. A benne elrakott lekvárt is romlatlanul megóvja. E keresett cikket még Pestre is szállítják s ürtartalma, mint az ára is, különböző. A legnagyobb lábas 25 literes. Falvakban háztartást ilyen lábas nélkül nem is tudnak elképzelni.

8. *Tepsi*. Igen elterjedt és régi edény, amelyben süteményt szoktak sütni. Kisebb s nagyobb fajtája van; alakja kerek és lapos. Ára 60—120 fillér.

9. *Tál*, amelyben levest, főzött vagy sütött húst, főzelékfélét és tésztát tálal fel a falusi háziasszony. Nagyon régi és elterjedt készítmény. Ára 20—100 fillér.

10. *Mosdótál*, hosszúkás alakú; mosdanak benne.

11. *Tányér*. Laposabb vagy öblösebb lehet. Legtöbbnyire csak mázas szokott lenni, de némelyik a szélén és közepén díszítéssel is el van látva, még pedig virág-, leginkább rózsa-, futórózsafigurával, néha pedig szalaggal is. Belőle étkezik az egyszerűbb család. Darabja 30—100 fillér.

12. *Mácsik-szürő*. A mácsik eredetileg a mákoscsíkot, a mákostésztát jelentette. A mákoscsík összevonásából származott a mácsik szó, amelyen ma mindenféle, csík formára vágott vagy sodrott, vagy pedig négyszögletesre metélt főtt tésztát értenek, amelyet aztán

nemcsak mákkal, hanem túróval, lekvárral és sajttal is köríthetnek. Ettől a főzött tésztától, a mácsiktól, amelyet rajta szűrnek meg, kapta a *mácsik-szűrő* a nevét. A fenekén sűrű, apró lyukakkal van ellátva s ezeken át folyik ki a szűrőből a víz. Ára 100—150 fillér.

13. *Kuglófsütő*, hosszú, gömbölyű, négyszögletes és srófos is lehet. Különböző nagyságban kerül forgalomba. Ez az edény, amelyet tésztasütésre használnak, Szentgotthárd fazekasiparának különleges-

Szentgotthárdi fazekas edények. Az ábrák magyarázata felülről lefelé: 1. Öntöző-kanna, 2. Vizeskorsó, 3. Tejteles fazék, 4. Befőző lábos, 5. Tejesköcsög, 6. Boros-korsó, 7. Kuglófsütő, 8. Bugyoga, 9. Ivókorsó, 10. Sporherdfazék, 11. Veidling, 12. Tepsi, 13—17. Játékedények, 18. Tányér, 19. Tál, 20. Virágcserép, 21. Virágcserép-tál, 22. Mácsikszűrű, 23. Lábos, 24. Fazék, 25. Éjjeli edény, 26. Fedő.

sége s igen sokat visznek belőle a külföldre is. Darabját 100—200 fillérért árulják.

14. *Boroskorsó*, bor számára készül, rendesen „csecs" nélkül. Űrtartalma 5—12 liter között váltakozik; literenkint 60 fillér az ára.

15. *Ivókorsó* vagyis *ivókancsó*, ½—3 literig, otthon való használatra. Ára 60—100 fillér.

16. *Tejesköcsög.* Belül mázas, kívül nem. Sok kel el belőle, mert úgy a városban, mint a községekben egyaránt használják. Az a tulajdonsága, hogy ha sokáig áll benne a tej, akkor kiválasztódik belőle a savótartalom s a tejből aludttej lesz. Űrtartalma: ½—2 liter; 40—50 fillérbe kerül darabja. Különösen tehenes házaknál, ahol sok a tej, az ilyen köcsögök számára külön köcsögtartó áll a gazdasszony rendelkezésére. Némelyik tehenes háznál rendes fogasokra rakják az üres tejesköcsögöket.

17. *Veidling,* kétfülű mosogatótál, különböző formában és különböző árban is: 100—400 fillér. A nagyobbfajta mosogatótálnak a helye nagyobb terjedelménél fogva rendesen a konyha egyik szegletében szokott lenni.

18. *Fedő,* többféle nagyságban, a fazekak és más edények befedésére, hogy a por bele ne menjen az illető edénybe. Azonkívül arra is szolgál, hogy a fazékban levő ételnemű a lefedés folytán gyorsabban főjjön. Ára 10—20 fillér.

19. *Spárgafedő* vagy *spárgaóvó,* amelyet tavasszal használnak, hogy a kertekben megóvhassa vele a gondos gazdasszony a spárgát a fagyveszedelemtől.

20. *Öntözőkanna;* 8—10 literes. A bádog öntözőkannától abban különbözik, hogy a rózsája nem választható le a kanna törzséről. A vizet a száján eresztik bele. Darabja 200—300 fillér.

21. *Virágcserepek,* amelyeknek nagysága 10 cm-től egészen 1 méterig terjedhet. Legtöbbször az egyszerűen kiégetett virágcserepet vásárolják, de vannak díszítettek és különféle színűek is. Ezek szintén különféle nagyságúak. Egy virágcserép ára 10—200 fillér között mozog. A virágcserepek, virágtálcák és virágvázák nagy kelendőségnek örvendenek, különösen tavasszal és ősszel. A virágvázák is nagy változatosságot mutatnak különböző formájuknál fogva. E vázák mindenrendű embernek asztalán ott találhatók illatos virágokkal megrakottan.

22. *Éjjeli edények,* különböző formában, nagyságban és árban.

Az elősorolt készítményeken kívül különféle különleges edényeket is készítenek a szentgotthárdi fazekasok, természetesen megrendelésre. Ezek közül a következők ismeretesek:

a) *Fánksütő.*

b) *Húsvéti bárónysütő.* A valódi specialitás számba menő és ritka edény csakis elvétve található egyik-másik módosabb falusi gazdasszonynál. Nem bárányt sütnek benne, hanem bárányalakú tésztát. Az edény nem egyéb, mint a hosszmetszetben kettészelt bárány felének a negatív formája, amelyet tésztával töltenek ki. A formából kivett és bárányalakot mutató tésztát aztán a húsvéti ünnepeken ebéd alkalmával felszeletelten a vendégek elé tálalják.

c) *Húshűsítő,* amely egy burokból áll, s az alját egy tányérszerű edény alkotja. A hűsítőbe vizet öntenek és ebbe rakják be a húst, amely légmentesen elzártan igen sokáig romlatlan állapotban marad meg. Ez az edény nagy szerepet játszik, különösen nyáron a meleg időjárásban.

d) *Tyúkitató.* A falusi udvarokon a kút és vályú körül szanaszét hevernek ezek az apró edények vízzel telten, hogy belőlük minden

időben ihassanak a nagy melegségtől eltikkadt apró barmok. Az itató alakja legtöbbször félgömbformájú s az oldalán kisebb-nagyobb lyukak vannak.

e) *Pálinkaégető.* Ez ugyan törvényellenes edény és éppen ezért ritkaságszámba is megy. A megrendelő nem is pálinkaégető címen rendeli meg, hanem más néven. A fazekas nem árulja el magát, hanem elfogadja a megrendelést. Az égetőnek olyan formája van, mint a rendes pálinkafőző-üst felső részének.

Ilyen specialitások még a játékszerekként szereplő cserépedények is, különféle állat- és madárformákban. Továbbá az elősorolt készítmények kicsinyített formában szintén kedvelt játékszerei, úgy a falusi, mint a városi gyermekeknek. Nemkülönben a dísztárgyak is a gyakrabban megrendelt edények között foglalnak helyet. A nép szívesen rendeli ezeket az edényeket, mégpedig a maga kombinációja szerint. Így aztán nem is lehet azon csodálkozni, hogy maga a mester sem tudja ezeknek a számát egysorjában elősorolni a kíváncsiskodó vevőnek. Ilyen tárgyak a *tintatartó, hamutartó, szivartartó, sótartó, szappantartó* stb.

Végül megemlíthetők még a takarékoskodásra, a pénzgyüjtésre használt *cseréppersely*ek is, amelyek különböző formában és nagyságban fordulnak elő, különösen a gyermekeknél, akik megtakarított fillérjeiket a lyukon át a perselybe csúsztatják, hogy azt a pénzzel való megtöltés után széttörjék és az összeget összeszámlálhassák.

A fazekas sokszor, hogy annál kelendőbb legyen az áruja, az edényeket cifrázza, díszíti. Így látunk aztán különösen a tálakon, tányérokon pettyeket, vonalakat, cirádákat, virágokat, koszorúkat, szalagokat, köröket és a népi fantáziától termelt különféle alakokat. Egyébképen a fazekas képzelőtehetsége is sokféle figurát, cifraságot produkálhat. Legtöbb vevő azonban ma már nem nagy súlyt fektet a díszítésre, inkább a síma, szabályos és kecses formát nézi és arra ügyel, hogy a portékát jól kiégesse és fényes mázzal, zománccal vonja be a fazekas. Egyszóval mutatós, ragyogófényű és sokáig tartó legyen a megvásárolt cserépedény.

Különösen az öregeknek még ma is kedvelt konyhaeszközei és főzőedényei a fazekas készítményei. Jobban ragaszkodnak a cserépedényekhez és szívesebben főznek és sütnek bennük, mint a vasedényekben. Szerintük jobbízű leves fő és jobbízű kalács sül a cserépfazékban, illetőleg a cseréptepsiben, mint a fiataloktól használt vasedényekben.

Ma a cserépedények készítése terén a célszerűség játssza a főszerepet. A háztartásnak megfelelően készítik az egyes árukat. Az edények gyártása szezonszerüen történik. Így ősszel a háztartásban hiányzó összes edények kelendők; télen különösen a zsíros-fazekak, kuglófsütők, lábasok; tavasszal tejesfazekak, virágcserepek; nyáron fazekak, veidlingok, bugyogák stb.

A fazekas nemcsak a piacon, hanem otthon, a műhelyében is értékesíti az áruit. Műhelye falán ki van függesztve egy lajstrom, amelyen meg vannak nevezve az árubabocsátott edények az árakkal együtt, hogy a vásárló tájékozódást szerezhessen magának még vásárlás előtt az egyes készítményekről és áraikról.

Vakarcs Kálmán.

A mezei gabonás- és szénáspajta újabbkori bevándorlása a faluba a Zselicségben.

Községeink települése szoros összefüggésben van népünk gazdálkodásmódjával, s így ennek változásai a településben is éreztetik hatásukat. Igen érdekes esetre bukkantam a somogymegyei Zselicségben a gazdasági épületek helyváltoztatására nézve, amit az újabb gazdasági változásoknak tulajdoníthatunk. A zselicségi erdős területen ugyanis régebben az irtásföldeket vehették művelés alá, s minthogy utak hiányában az erdőkön át nehéz volt a learatott terményeknek hazaszállítása, künn a *högyön* építették az ú. n. *gabonás pajtákat*. Ezekbe hordták a learatott gabonát és búzát s ott is nyomtatták el. Ugyancsak künn voltak a szénáspajták az öregek elbeszélése szerint még néhány évtized előtt is. Ma már ezek az épületek

Vesszőből font gabonáspajta. Szenna (Somogy m.).

innen eltűntek, illetőleg beköltöztek a faluba a beltelekre. Úgy a gabonás-, mint a szénáspajta hagyományosan ma is külön-külön épült a ház közelében a telek hátsó végén.

A szénáspajta mellé egy tető alá építik az istállót és a kocsifészert, de a gabonáspajta csak egymagában áll.

Még ma is láthatunk tiszta fából épült régi gabonáspajtákat Szennán a beltelkek kertjének hátulsó végében. Nagy tölgyfatalpakon nyugvó hatalmas oldalgerendák alkotják a pajta vázát, s ezeket ívesen hajló kötőgerendák kapcsolják össze. A közben maradó üres teret vékonyabb vesszőből font sövény tölti ki. A gabonáspajtának három része van: a közepe, a felső és az alsó fiókja. A közepe a pajtának első és hátsó ajtója között levő térség, ahol a kinyomtatott vagy kicsépelt pelyvás szemet *szórták*, s így az rendesen szélirányba esett. A fiókokat a középtől csak egy méternyi magasságú sövényfal választotta el, ami a fiókokba helyezett kévéket beszorította.

A gabonáspajtának régebbi elhelyezkedésére nézve még a baranyai Püspökbogádról is van adatunk, s feltehetőleg a Dunántúl más részein is, különösen az erdős területeken ugyanez volt a gyakorlat.

Ébner Sándor.

Szentgrót vára

1555. Hagymassy tulajdona

Dunántúl

Takarajzok

II. 56, 57. l.

A VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI M

1922évi 1403. számv. sz.

III/a. ügyosztály

A válaszban a megkeresés számának és évének pontos feljegyzése kéretik.

A tekintetes Müemlé

F, évi január hó 26-
tára van szerncsém Foerk Ernő
360 K-ra Nagrand Mihály müveze
K-ra érvényesitve tisztelette

Szentgyörgy

Kenyhlomrom (polgármester) Könyöki 1886.

1) alispánja és társaihoz.

2) társaihoz régi állapot facsimile.

Illetve Kenyhoppalik

1) polgármesteri kenyhlomrom

2 sírkőlap a Kaszbiztól

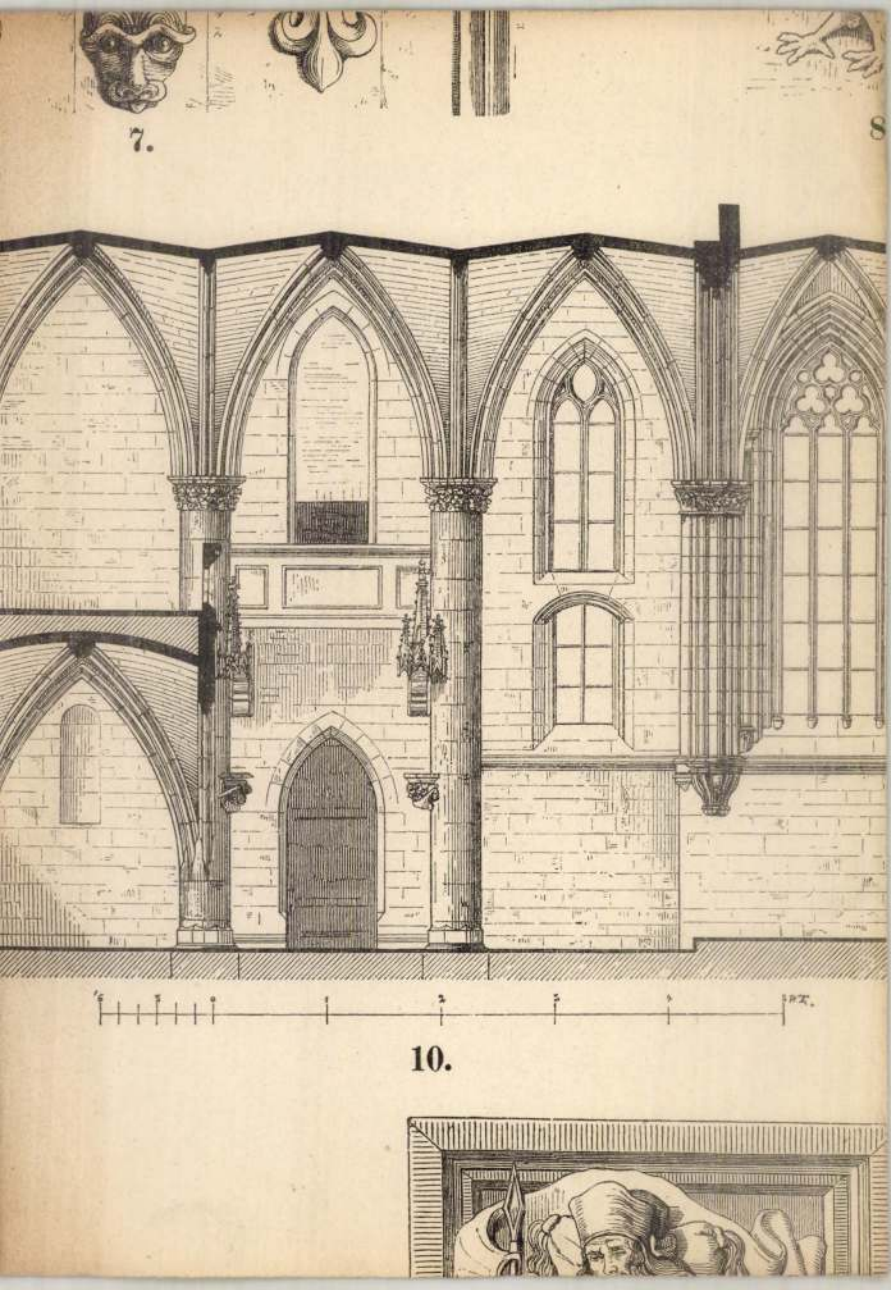

7.

8

10.

Szentgyörgyi vár-
II. kastely.
1555. a zalavari
apátc
Dunaitúl

Takirajzok
II. 56, 57. l.

Nem aronos a
Szentgyörgyi vaival

tsága tek. Elnökségének,

Budapest.

238. sz. a. kelt becses átira-
üépitész neszmélyi utiszámláját
visszaküldeni.
nuár hó 14-én.
tó megbizásából:

számv. főtanácsos
csoportvezető.

Szentgyörgyi Béla
festő.

(252.)

Rajzolta a Művészet 1903. évf.
316. oldalán a fejlécet.

Szentgyörgyi Gyenes Lajos festőművész.

Pásti Hirlap
1929 III. 2
I

Magyar Képzőművészek Egyesülete.

Ennek 70 szereplője van a második nagyteremben, a 7-ik és 12-ik oldalteremben és a szoborcsarnokban.

Feltűnik a nagyteremben zöld színakkordjának nagy finomságaival *Szentgyörgyi Gyenes Lajos* „Potpourri" c. gyümölcs-csendélete, mely valóságos zöld szimfónia. Feltűnnek itt még a nagyobb biblikus művek is. Két kompozició *Remsey Jenőtől*, „A csodálatos halfogás" és „Keresztelő Szent János fejvétele", fakturájában azzal a nyersen szinezett, rusztikus előadással, mely a különben nagytudásu mester művészi erőkifejtését jellemzi. Közöttük *Náray Aurél* Krisztus-képe, „Nem halt meg a leányzó", — mély feketéivel és idegesen szaggatott ecsetjárásával s a „Madonna"-képe sokkal misztikusabban hat. *Rottmann Mozart* Krisztus-feje („Ego sum Veritas") az akadémikus középuton áll. A képmások között *Hosszu Mártontól* Balázs prelátus feje és báró Wesselényi-portraitja, *Englerth Emil* rózsaszinbe festett női képmása, *Burghardt József* kettős női portraitja, *Haranghy Jenő* „Lovas arckép"-e, *Senyei József* férfiképmása, *Mányay József* finom szépségü női fejei, *Gábor Móric* és különösen *Dezseri Bachó István* virtuózan festett szines női képmásai említendők. Feltünik *Vigh Bertalan* szép aktja, *Szabó Dezsőtől* a „Selyemkendős leány". *Endrey Sándor* kacérkodó parasztlánya, *Gyugyei Nagy Zsigától* a „Nyoszolyólány" és a „Szüretelő sárköziek", *Vitéz Mátyás* jól benépesitett piaca, *Lengyel Reinfuss Ede* „Róka nyomán" c. nagyobbszabásu vadászképe, *Pállya Celesztin* élénk mozgásu „Országuti jelenet"-e, *Józsa*

Céhbeliek Társasága.

24 szereplő. Nagyobb ambiciót csak a céhbeli főszobrásznál, *Kisfaludi Storbl Zsigmondnál* látunk, aki ezuttal mutatja be lord Rothermere (Viscount Harold Sidney Rothermere) és fiának Hon. Esmond Harmsworthnak kitünő arcmásait. A céh másik szobrásznagysága: *Telcs Ede* viszont Horthy Miklós kormányzó pompás profilját mintázta meg. *Lux Elek, Moiret Ödön, Petri Lajos* és dr. *Farkas Zoltán* szerepel még itt szobormintákkal, ez utóbbi Bem tábornok nagyobb plakettjével.

A csoport festői közül említendő *Balló Ede* két szép arcképtanulmánya, *Kunffy Lajostól* is két szép fej („Gondolkozó nő", „Perczel Györgyné"), — *Nádler Róbertet* „Szent Cecilia" c. poétikus kompozicioja és egy finom san marcoi részlete képviseli. Nagyon finom *Mérő István* „Pihenés" c. kis aktja, szines a *Czencz János* „Bajadértánc"-a. Kiválnak tájképszépségükkel *Szlányi Lajos* téli falusi részletei, érdekes *Déry Béla* „Muzeum-kert télen" c. vászna, *Mendlik Oszkár* nehány tenger-képe, *Várady Gyulától* az „Őszi köd", *Kövesdy Gézától* „A falu főutcája" *Edvi-Illés Aladár* jó aquarellje: „A bika". — A „céh" festőit égetverő ambició igazán nem fűti.

(Kézdi-Kovács László.)

Szentgyörgyi Gyula

Szentgyörgyi Gyula építészmérnök, kir. törvényszéki szakértő, I. Pauler-u. 19. 353-325

Bptávb 1940 szept.

Székesfehérvár.

E lapon a felhőkön trónoló
álló gyermek Jézust tartja. Mi
körül. A háttérben függöny és

In der Domkirche zu S
in Ungarn.

Rm., mér. a rl. 12.2: 7.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Szentgyörgyi

DUNÁNTULI NAPLÓ

1963 JAN 18.

Képcsarnok a klubhelyiségben

A héten a Mohácsi Kórház fogadta a Képcsarnok Vállalat több mint száz képét. Délelőtt érkezett meg, s délben már „falon" is volt a rögtönzött tárlat. Paravánok helyett széksorok adták a támasztékot, és a kis kiállítási „utcákban" két-három sorban kínálta magát a válogatott képanyag.

Még be sem kapcsolták a hangulatos zenét, már megjelentek az első látogatók — s aztán csoportosan ebéd előtt s utána jöttek a kórház dolgozói — orvosok, nővérek, szigorlók. — Nem egyformák az emberek! Volt, aki futólagos látogató volt csak, de volt, aki már a művészre és a kép hátsó oldalára is kíváncsi volt, és sokan voltak, akik addig néztek egy-egy képet, hogy aztán nem is váltak többé meg tőle.

Vásárlási szándékkal talán senki sem indult, mégis mintegy tizenötezer forint értékben talált gazdára néhány pasztell, olajfestmény, több akvarell és rézkarc. Nem utazott tovább az igényes anyag legértékesebb darabja. Szentgyörgyi *2700 forint értékű „Ülő nő" című festménye sem. Ez alkalommal sokan jutottak 8—16 havi részletre értékes modern képhez, lakásuk büszkeségéhez.*

VARGA GYULA

figyelésen csökken a tanácsok szerepe. Azt kell látni jelen esetben, hogy fontos szerepe van a tanácsoknak falun városon egyaránt. A tanácsi munkát éppen a mélységben kell hatékonyabbá tenni. Többet és alaposabban foglalkozni a lakosság problémáival, kisebb-nagyobb gondjaival.

Hogy mit alkottunk az elmúlt évek alatt, s mi mellett szavazzunk? Erre talán csak egy felszólítással válaszolhatunk, amelyet az egyik legénységi lakója fogalmazott meg találóan. Néhány külföldi vendég ellátogatott az új-mecsekaljai legényszállóba. A vendégek megtekintették az egyik lakót, hogyan élnek? A kérdezett jó ideig hallgatott, aztán csak ennyit mondott: „Tessék körülnézni!"

Igen. Tessék körülnézni! Mi is ezt mondjuk csak. Itt állnak mindazok az üzemek, gyárak, szocialista létesítmények, amelyeket a mi kezünk épített, ami mellett hitet teszünk a

Gomu

Csütörtök
cialista Egységpart VI. kong
resszusának harmadik napján, reggel Wladyslaw Gomulka szólalt fel elsőnek.

Gomulka a LEMP Központi Bizottsága és egész párttagsága nevében üdvözölte a kongresszust, az NSZEP több mint 1,6 milliós párttagságát.

„Az Önök pártja nagy vívmányokat mondhat magáénak és ezek tudatában érkezett el VI. kongresszusához — hangsúlyozta. Őszintén örülünk az Önök gazdasági és politikai sikereinek és támogatjuk az Önök politikájának irányvonalát, amelyet Walter Ulbricht elvtárs referátumában kifej-

litaristákkal és revansistákk
a bonni kormánnyal szemb
az NDK új, békés és demokr
tikus perspektívát állít fel
egész német nép számára.
Német Demokratikus Közt
sság létezése az európai bé
egyik legfőbb biztosítéka.
lengyel nép, amely évszáza
kon át oly sokat szenvedett
német militaristáktól, nagy
értékeli, hogy német föld
olyan állam keletkezett, ame
hűségesen megvalósítja Mar
nak és Engelsnek, a német n
nagy fiának, a tudomány
szocializmus megalapítóin
tanításait. A Lengyel Népkö
társaságot és a Német D

Szentgyörgyvára

1555. Subyok Balázsé.

Dunántúl

Takrayzok

II. 56, 57. l.

20.657-1922. szám

III/a.

5456/1921. szám.

A Műemléke
Bizotts

Múlt évi 254. sz. átiratára
segrádi Salamontorony mellett lévő
az erdőhivatal ezidőszerint nem sz
felhasználni.

Gödöllő, 1922

Szentgyörgyi gótikus

templom falképei

(Vas vm.)

Gerecsefalképek

§ 39. h.

szerüen erős katonai kémszolgálatot is tartottak fenn, hanem sajnálatosan elég besugó is akadt, akik egyes eseményeket felfujva juttattak el a francia parancsnokokhoz, vagy pedig egyenesen koholmányokkal traktálták őket, vagy pedig kitalált mesékkel gyanusitották magát a kormányt, elsősorban Károlyi grófot.

Mondani sem kell, hogy a tanácskormány is tartott fenn kémszolgálatot Szegeden, sőt ügyes ügynökei valószinüleg be tudtak férkőzni a francia parancsnokokhoz is, sőt kellő pénzzel egyes külföldi sajtóorgánumokban is tudtak elhelyezni olyan hireket, mint egyik-másik bécsi radikális lapban, amelyek előre igyekeztek ugy feltüntetni gróf Károlyi Gyula kormányát, mint amely egy népellenes, reakciós, feudális irányzatot juttatna diadalra, ha az ő végrehajtó hatalma alatt álló hadsereggel bevonulhat Budapestre.

De az intrikusok és gáncsvetők azon a legérzékenyebb ponton is támadást intéztek Károlyiék ellen, hogy ők voltaképpen

Műemlékvédelmi szemle 17.

A Szent György-hegyi Szent Kereszt-kápolna

Irta: *Bogyay Tamás dr.*

1. A Szentgyörgyhegyi Szent Kereszt-kápolna dél felől.

A Szent György-hegy keleti lejtőjén *Kisapáti* községtől mintegy fél kilométerre északnyugatra a szőllők közt omladozó kápolna áll. Mai külseje *(1. kép)* alig sejteti, hogy a Balaton-vidék Árpád-kori építészetének egyik aránylag jó állapotban megmaradt és szerencsés véletlenként oklevél alapján pontosan datált emlékével állunk szemben.

A Szent György-, vagy mint a középkorban hívták: *Hegymagas-hegyet Szent László* óta a veszprémi püspök és a pannonhalmi apát népei és a király udvarnokai közösen birtokolták. A pannonhalmi apátság birtokainak *1237—1240* közt készült összeírása szerint Hegymagas keleti, Tapolcával és Keszivel határos része volt az apáté. Ezt a részt épp ezért nemcsak Hegymagasnak, hanem Apátinak is hívták és az utóbbi elnevezés később általános lett. Az apát földjeinek a királyi és püspöki birtokoktól való teljes elkülönítése ekkor még nem történt meg, aminek következtében a püspök ismételten, de eredménytelenül igényt tartott az apát tulajdonában levő részek tizedszedési jogára is. Igy érthető, hogy, — midőn az apát 1245-ben vagy közvetlenül előbb, 1244-ben kápolnát építtetett Hegymagason —, a püspök ebből is joghatósági kérdést csinált, ugyanolyan sikertelenül, mint a tizedek ügyében. Nyilvánvaló, hogy az apát a kápolnát Hegymagasnak azon a részén építtette, amelyet teljes joggal saját birtokának tartott, azaz a mai Kisapáti területén, ahol az építési módjával épp erre az időre való Szent Kereszt-kápolna most is áll.

A hegy keleti lábánál, de a Tapolcára vezető út *felett*, tehát ugyanezen a részen már egy 1274-ből való határjárás is említ Szent Kereszt-kápolnát. Mivel a későbbi források sem tudnak ezen a tájon több egyház létezéséről, valószínű, hogy az 1274-ben említett Szent Kereszt-kápolna azonos avval, amelyet a pannonhalmi apát 1245-ben építtetett és amely — ősi titulusát megőrizve — ma is fennáll. A kápolna 1423-ban úgy látszik már plébánia-templomnak szolgált.

Az *1245-ben* épült kápolnának ma is áll a szentélye és hajójának falai *(2. kép)*. Építőanyaga terméskő a sarkokon itt-ott a Balaton-vidéken előszeretettel használt vörös homokkőből faragott szegletkövekkel. Legérdekesebb a szentély *(3. kép)*, amely csúcsíves diadalívvel nyílik a hajóba. Boltozata durván faragott, inkább csak hasogatott homokkődarabokból készült, négyszegletes metszetű bordákkal, amelyek a szögletekben vízszintesen beillesztett kezdetlegesen profilozott lapos kövekre, mint gyámokra támaszkodnak. A bordák közül a délkelet-északnyugati igen jellegzetes módon átmetszi a másikat *(4. kép)*. A szentélynek a keleti falon enyhe csúcsívben záródó rézsűs ablaka volt. Ezt a 18. században téglával berakták, valószínűleg azért, mert az oltárra képet helyeztek, aminek nem kedvezett a hátsó világítás.

Valószínűleg késő középkori eredetű a szentély közepén álló tömboltár, amelynek déli oldalán mély üreg, az ereklyék elhelyezésére szolgáló „*sepulcrum*" látható. A „sepulcrum"-nak ez a fajtája igen szokatlan és ritka, de a késő középkorban nem volt ismeretlen. (V. ö. J. Braun, Der christliche Altar I. 587—88 o.)

A hajó nem őrzött meg középkori részleteket. Lehet, hogy egyidőben nyitott fedélszékes mennyezete volt. A nyugati oromfalon ugyanis magas, alsó részében befalazott egyébként jellegtelen ablak látható, amelynek felső része már a padlástérbe nyúlt bele.

A hajó északi oldalához — a renaissance jellegű ajtókeret tanusága szerint *(5. kép)* a *16. század elején* — bazalttufából épült, egykor dongaboltozatos sekrestyét toldottak.

A török világban tönkrement templomot *1720* táján a hívek áldozatkészségéből kijavították és a Szent Kereszt feltalálása tiszteletére újra szentelték. Valószínűleg ekkor

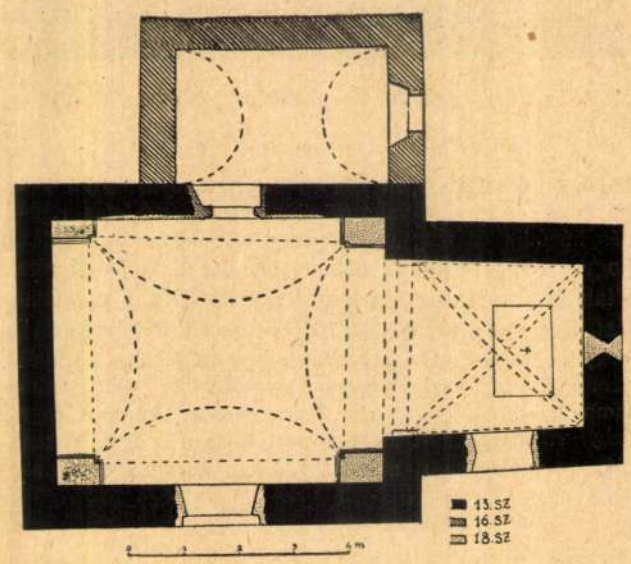

2. A Szentgyörgyhegyi Szent Kereszt-kápolna alaprajza.

egyengethették ki téglával az északi hajófalak belső oldalát és falazhatták be a szentély keleti ablakát. Az *1755.* évi egyházlátogatáskor a főhajónak deszkamennyezete volt és az egész épületet fazsindelyes tető fedte.

A hajó mai csehboltozata, amelynek tartására a szögletekbe pilléreket építettek be, a 18. század végén készülhetett. A boltozattal egyidőben adhatták meg a déli bejáratnak, a hajó, szentély és a sekrestye ablakainak mai alakját. Ugyanekkor a hajó tetőszerkezetét, amely előzőleg — úgy látszik — csak olyan magas volt, mint a szentélyé, a nyugati és a középső, diadalív feletti oromfal kb. 1 méteres magasításával felemelték.

Mivel Kisapátiban 1772-ben új, nagyobb templom épült, a kápolna lassanként feleslegessé vált és a *19. század* második felében pusztulásnak indult. Legértékesebb része, a szentélye ma már igen rossz állapotban van. Me-

3. A Szentgyörgyhegyi Szent Kereszt-kápolna szentélye.

redek lejtő szélén, igen kényes helyen álló keleti zárófalának közepén, a befalazott ablakon át, hatalmas repedés húzódik és meg van repedve a diadalív is. Kérdés, hogy meddig bírják az állandó beázást és a keleti rész altalajában bármikor lehetséges süllyedést vagy csuszamlást. Pedig ez a nemsokára 700 éves emlék megérdemelné, hogy ne jusson arra a szomorú sorsra, mint a környék nem egy Árpád-kori műemléke: a *badacsonyi* Szent István-templom, a *gulácsi* „Szent Ferenc késése"-kápolna és a *szigligeti* Magdolna-templom, amelyek nem is olyan régen, már az intézményes műemlékvédelem korában estek ál-

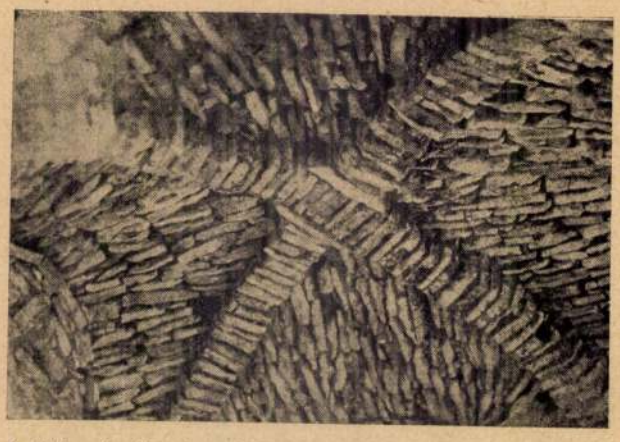

4. A Szentgyörgyhegyi Szent Kereszt-kápolna szentélyének boltozata.

dozatul a telektulajdonosok és a helyi tényezők érzéketlenségének.

Források.

A Szent György-hegyi Szent Kereszt-kápolnával, mint műemlékkel, tudomásom szerint még senki sem foglalkozott. Römer Flóris is épp csak létezéséről tudott (Győri történeti és régészeti füzetek III. 109. o.) Reá való hivatkozással vette fel a kápolnát Gerecze a Magyarország Műemlékei I. kötetének műemlékjegyzékébe (1032 o.). A történeti adatokra nézve: *Holub József,* Zala vármegye története a középkorban III. kötet (kéziratban Zala megye levéltárában) 16, 58—61. o. *Erdélyi László,* A pannonhalmi főapátság története I. kötet 304., 307., 592., 779. o. II. kötet 78., 153., 531. o. *Győri történeti és régészeti füzetek* III. évfolyam 107—111. o. *A veszprémi püspökség római oklevéltára* I. kötet 122. o. III. kötet 32—33. o. Az 1755. és 1778. évi *Canonica Visitatio* a veszprémi püspöki levéltárban, amelynek adatait Pfeiffer János dr. püspöki tanácsos volt szíves közölni.

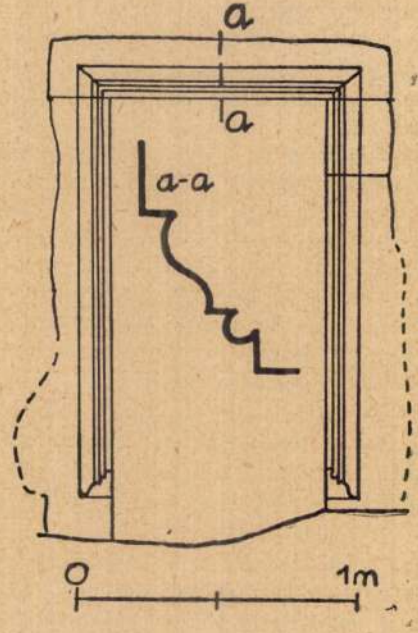

5. A Szentgyörgyhegyi Szent Kereszt-kápolna sekrestyéjének reneszánsz ajtókerete.

„Élet" irodalmi és Nyomda Rt. — Igazgató: Laiscky Jenő

SZENT-GYÖRGYI ALBERT, A MŰVÉSZ

Egy óra a Nobel-díjas tudós dolgozószobájában

Szeged, november 2
(Az Est kiküldött munkatársától.)

Zeng a fogadalmi templom orgonája. A hangja kiszáll a térre. Fehérköpenyes, őszhajú, de fiatalos arcú ember áll az egyik erkélyen és hallgatja a fenséges muzsikát. Aztán visszavonul a szobájába. *Szent-Györgyi Albert professzor volt, a Nobel-díjas tudós.*

Egy virágos szoba

Mennyi titokzatos gép áll a folyosón, amíg eljut az ember a szobájáig! A tudomány konyhája. *Milyen a szoba? Virágos, kényelmes, meleg.* Éppen a fogadalmi templomra néz az ablaka. Rengeteg papír, könyv az íróasztalán. Középen egy kis asztal, kényelmes karosszékekkel. Cigaretták, szivarok, pipadohány. *A professzor állandóan füstöl, vagy szivarozik, vagy pipázik.* Minden jókedvűsége mellett *ideges.* Fehér köpenyén mindenféle színfoltok. A kísérletek nyomai. Minden érdekli a világon, de nincs ideje foglalkozni mással, mint ami a saját munkája. Érdekes eset történt vele tegnap. Budapestről odautazott hozzá *egy kiváló író,* aki egyúttal *konferanszié* is. Interjú céljából. *Szent-Györgyi* Albert boldogan fogadta és mondta neki, mennyire örül, hogy annyi idő után végre megismerkedhet vele személyesen is. Unszolta, hogy beszéljen és *az író-konferanszié annyira tűzbejött, hogy egy óra hosszat magyarázott Szent-Györgyi Albertnek,* aki élvezettel hallgatta a szellemes beszédet.

A muzsikus

Mi a professzor *lelki életéről* szerettünk volna képet kapni. Mi érdekli a legjobban a tudományon kívül, mi az, ami hozzásegítette a nagy felfedezéséhez és meglátásokhoz?

— *Az én »másik« életem a zene.* Ez a kísérőtársam és a segítőm, — hangzott az első összefoglaló válasz.

Egy ember, aki nem tud élni a muzsika nélkül. Egész családja zenével foglalkozott.

— *Magam, sajnos, korán abbahagytam az aktív zenét,* mert másfelé hajolt el az utam, — mondta a professzor. — De megmaradt a közösségünk. *Életkoronként* változott bennem az a zeneszerző, aki a legközelebb állt hozzám. Talán *Csajkovszki, Dvorak* volt az, aki legelőször megfogott. Aztán ahogy idősebb lettem, *Brahms* vagy *Schumann* érdekelt. *Amikor érett férfivá alakultam, már Mozart muzsikája vonzott.* És most már lassankint eljutok abba a korszakba, amikor az ember *Bach* és *Beethoven* muzsikájáért rajong és az tudja megnyugtatni. *Csodálatos, de otthon, amikor dolgozom, megkívánom a muzsikát.* Felugrom az íróasztal mellől, odamegyek kitűnő *rádió-gramofonomhoz* és éppen azt a zenét hallgatom, ami akkori hangulatomnak megfelel. És amikor pihenni akarok, akkor is a muzsikához menekülök. A

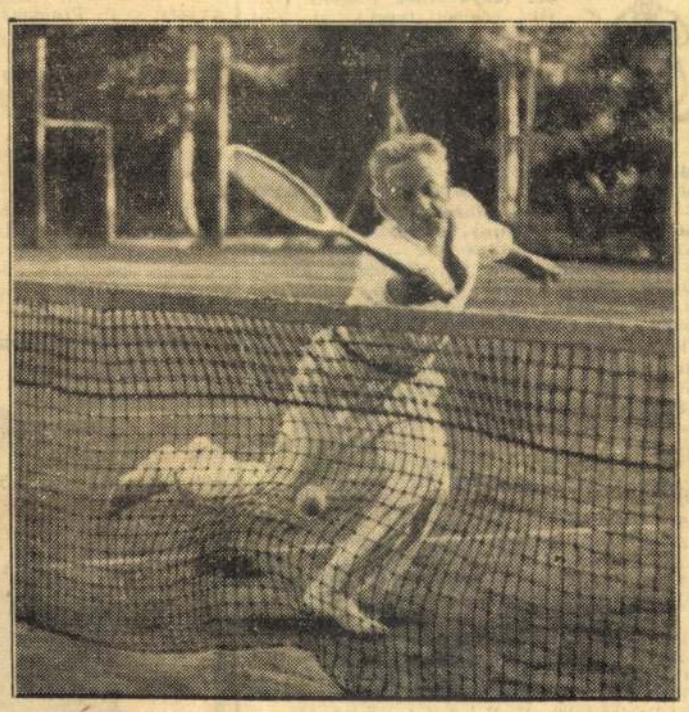

A NOBEL-DÍJAS SZENT-GYÖRGYI ALBERT TENISZEZIK

magyarokhoz, *Bartók* Béhához, *Kodály* Zoltánhoz vagy *Dohnányihoz,* akiknek zsenialitását szerencsére teljes mértékben fel tudom fogni.

Müvészet és tudomány

— *Valamikor szobrokat készítettem* — folytatta Szent-Györgyi professzor. — Már nincs belőlük, *külföldre* kerültek. Azóta is motoszkál bennem egy gondolat *a művészet és a tudomány viszonyának* a megállapításán. És elmélyedve a természetben, a tudományos búvárkodásban, csináltam magamnak egy meghatározást. Akik a művészettől és a tudománytól távol állanak és azt fürkészve boncolgatják, nem is sejtik, *milyen fordított arány* van a kettő között. A művészetről azt hiszi az ember, hogy csak az *invenció* az, ami kihangsúlyozódik benne és kevés a *technika.* A tudományról meg azt tartják, hogy sok technika, kevés *invenció* kell hozzá. Tévedés. *A művészetben sokkal több a technika, mint gondolják, a tudományhoz és a felfedezéshez pedig az invencióból kell több!*

Az „ihlet" nagy pillanata

— A tudósokról azt gondolják, hogy *egyszerre ugrik elébük a nagy pillanat,* amikor hirtelen megtalálják a várvavárt megoldást. A megvalósulás, a felfedezés másodperce. *Ez nem így van.* Érdekelnek bizonyos problémák, elképzelem a megoldásukat. *Először kísérletben k[illegible]* sokszor egész apróságokat, amelyek hátráltatják és változtatják az elgondolások útját. Később kiderül, hogy nem helyes az irány és akkor a szemlélődő megpróbálja kísérletben igazolni az újat. *Ezeken az apró kicsiségeken gondolkoztam én is mindig, nem a nagy megoldáson.* Azt a bizonyos *nagy valamit* öntudatlanul termeli ki az ember.

— Nagyon nehez megfogalmazni és nem akarom, hogy reklámszerűen hangozzék, de *én a problémákat tulajdonképpen álmaimban szoktam megoldani.* Mondjuk, másnap felébredek és készen áll előttem az egész. *Sok tudatos van a nagy kísérletekben és felfedezésekben, de még több az öntudatlan.* Én magam is vallom, hogy a természetben van néhány alapvető törvényszerűség. Ezeknek a nagy törvényszerűségeknek a *részleteit* kell kikutatni, hogy majdan az egész tisztán álljon előttünk.

Sport

— Amikor elfáradok, a *zenén* kívül van még egy más frissítőm is. *Egy percre kiszaladok a sportpályára a tanítványaimmal vagy asszisztenseimmel és teniszezem.* Sajnos, most baj van, mert az új intézet közelében nincs sportpálya. Nagyon hiányzik és helyszűke miatt nincs is mód arra, hogy építsünk. *Sport nélkül nem tudnék megélni.* Levegő, víz, napfény... Szükségem van rá. *Én ebben a szellemben nevelem a fiatalságot is.*

Az ifjúság

Az ifjúságról beszélgetünk. A *fiatalokról,* akik rajongó szeretettel veszik körül a kiváló tudóst.

— Sajnos, — mondta Szent-Györgyi Albert — *a középiskola sokszor nyomasztóan hat az ifjúság szellemére.* Éppen azt nyomja el, amire az életben a legnagyobb szüksége van. Akárhányszor tapasztaltam a növendékeimen, hogy *a középiskolából mennyi hátrány maradt meg bennük. Nem az önálló gondolkodást* fejlesztik ki és a *megítélést,* hanem *magoltatnak* velük. *Adathalmazt kell betanulniok,* aminek semmi értelme sincs, hiszen úgyis elfelejtik. Túlterhelik az ifjúságot mindenféle *nemotechnikai* dologgal és *elnyomják az egyéniséget, a szabad gondolkodást.*

A *Nobel-díjas* tudós most már egészen áthevül.

— Mennyit kell dolgoznom azzal is, *hogy felrázzam őket* a középiskolában tanult tespedésből! Próbáljanak maguk is gondolkozni és egyéniségüket tovább fejleszteni! *Ez azonban már nem az egyetemnek a feladata...* A mostani fiatalság azonban *mégis kitűnő* és én a fiataljaimtól rengeteget várok. Azonban most, hogy a *Nobel-díj* birtokosa lettem, meg kell mondanom, ez *nem az én személyes dolgom. A Nobel-díj nyomja rá a bélyegét a magyar tudományra* és ha a tudományt kultiválni akarjuk, akkor a fiataloknak alkalmat kell adni a munkára és érvényesülésre.

A világ tudománya

Már egészen homályos a szoba a szivar- és cigarettafüsttől. Szent-Györgyi lelkesen beszél tovább:

— *A tudomány és művészet aránylag nagyon olcsó.* Különösen ahhoz képest, amennyit teremteni tud. *Pénzt kellene szerezni rá. Itt mindent megkapok,* amire csak szükségem van. Sohasem állták útját a kísérleteimnek. Sajnos, mégis arra kell gondolni, hogy *külföldi pénzről* van szó, amely eddig minden évben jött, de *hátha egyszer bedugul a forrás és jövőre nem jön meg a pénz...* Remélem, ez a gond már elesik.

Szent-Györgyi Albert a papirosra nézett, amelyre feljegyeztük a szavait:

— Még azt kell megírni, *ami a tudományos hitvallásom. Az emberiség intellektuális közösségének hive vagyok.* Azt remélem, hogy a tudomány egyszer *az összes ellentéteket meg fogja szüntetni.*

Kristóf Károly

*

Horthy Miklós kormányzó megbízásából *Uray* István titkos tanácsos, államtitkár a következő táviratot intézte dr. *Szent-Györgyi* Albert egyetemi tanárhoz:

Szent-Györgyi Albert egyetemi tanár úr Őméltóságának, Szeged.

A kormányzó úr Őfőméltósága büszke arra, a nagy elismerésre, amely Méltóságod tudományos sikereit a Nobel-díj adományozásával érte és személyében elsőízben jutott magyar földön élő magyar tudósnak.

Őfőméltósága megbízni méltóztatott, hogy legmelegebb szerencsekívánatait tolmácsoljam Méltóságodnak.

Uray titkos tanácsos, államtitkár.

Két gránát Sallai és Fürst sírjánál

— Az Est tudósítójától —

Ma reggel a rákoskeresztúri temető gondnoka telefonon jelentette a főkapitányságnak, hogy a temetőben az esztendőkkel ezelőtt kivégzett két kommunista vezér, *Sallai* és *Fürst* sírjánál az egyik sírápoló *két gránátot talált.* Azonnali intézkedést kért.

A főkapitányság nyomban értesítette a katonai tüzérségi szakértőt és vegyes rendőri és katonai bizottság ment ki a rákoskeresztúri temetőbe és ott a két kommunista vezér sírjához támasztva valóban megtalálta a két gránátot. A tüzérségi szakértő rövid vizsgálódás után kijelentette, hogy *szakvéleményt csak behatóbb vizsgálat után tud mondani* és ezért a gránátokat beszállították a katonai tüzérségi szertárba.

minden budapesti és vidéki szaküzletben

1.44 pengőért

kiszolgáltatnak Önnek, kívánságára
3 darab 48 filléres, vagy
2 darab 72 filléres
Diana-fogkrémet és ehhez minden külön felszámítás nélkül tetszés szerinti színárnyalatban

egy doboz 72 filléres Diana púdert

A kipróbálásra szánt Diana-púdert tehát

teljesen ingyen

kapja, mert az a célunk, hogy Ön minden anyagi áldozat és kockázat nélkül meggyőződhessék e magyar gyártmány versenyen felül álló kiválóságáról és árbeli versenyképességéről.

A »Diana« név Önben bizalmat kelt, mert bennünket kötelez. Menjen tehát még ma be abba az üzletbe, amelyben testápolószereit vásárolni szokta és kérje 1.44 pengőért

DIANA PROPAGANDA-CSOMAGUNKAT

Penziós ellátás
Svábhegyi Szanatóriumban
P 16.—

Csütörtöktől
Sebő Miklós a rádió népszerű művésze,
a
„SZATYOR BAR"-ban
Budán!
XI., Horthy Miklós út 36.
Dizőz: **DARVAS MARGIT**
Zene: **MARÓTHY-JAZZ**
TANC REGGELIG!!

Hölgyek jelszava:
Bevásárlásainknál első utunk
KLEIN ANTAL
divatházába vezet **KIRÁLY U. 49**

SZÍNHÁZ

Az Est filmdíszelőadása a kormányzóné nyomorakciója javára

A francia filmgyártás egyik nagyszerű alkotását mutatja be a jövő héten díszelőadás keretében *Az Est. Az előadás teljes bevétele a kormányzóné nyomorenyhítő akciója javára szolgál.* A film Sacha *Guitry*, a nemrég Budapesten járt világhírű francia író »Le roman d'un tricheur« című filmje. amelyet ő írt. ő rendezett és ő maga játssza a főszerepet feleségével, Jacqueline *Delubac*-kal. A film magyar címe: »Egy szélhámos naplója«.

Toscanini kínos incidense a londoni filharmonikusokkal

Két hír a botrányról, melyik igaz?

Toscanini

London, november 2
(Az Est tudósítójától)

Rendkívül kínos incidens történt a legutóbbi londoni filharmonikus hangverseny főpróbáján. Arturo *Toscanini* Beethoven IX. szimfóniáját tűzte ki a hangverseny műsorára és miután a koncertre minden jegy elkelt, az óriási érdeklődésre való tekintettel a rendezőség Toscanini engedélyével jegyeket adott ki meghivottak számára. *A nézőtéren Anglia művészeti életének színe-java foglalt helyet, ott volt a spanyol exkirálynő*, valamint Cortot, a világhírű zongoraművész is.

Amikor Toscanini felállt a zenekar élén, *a zenészek még beszélgettek.* A nagy dirigens ekkor odavágta a pálcát és így kiáltott a zenészekre:

— Ha olaszok lennétek, kikergetnélek benneteket! Fáradtak vagytok? akkor én megyek el.

Ezzel lelépett a pódiumról és kiment.

A rendezőség hiába követett el mindent, hogy Toscaninit rábírja, térjen visszaa zenekar élére. hajthatatlan volt. A nézőtéren megjelent elökelőségektől a rendezőség nevében valaki bocsánatot kért s a közönség elhagyta a helyiséget.

Egy másik hír az incidensről

Bécs november 2
(Az Est bécsi szerkesztőségének telefonjelentése)

A bécsi lapok londoni tudósítói különös incidensről számolnak be. *Toscanini Brahms* Német Requiemjét dirigálta Londonban. A Requiem próbáján *egy túlbuzgó fotoriporter közvetlenül Toscanini közelébe férkőzött. A magnézium közvetlenül Toscanini szeme közelében robbant fel.* A nagy karmester olyan izgatott lett, hogy leugrott a pódiumról, a *fotografushoz lépett és arculütötte.* A fotografust azonnal eltávolították, Toscanini pedig eltávozott a próbáról.

* **Defauw Budapesten.** A brüsszeli filharmonikusok elnök-karnagya Budapestre érkezett. A kiváló muzsikus elmondotta, hogy szerdán Szegeden vezényel, csütörtökön visszajön a fővárosba, hogy a filharmonikusokkal próbáljon. Hétfőn lesz a koncertje az Operaházban. Defauw közöte, hogy Erzsébet belga anyakiráyné védnöksége alatt 1938-ban *nemzetközi zongoraverseny* lesz és Belgiumban várják, hogy Magyarországról is sokan utaznak ki a pályázatra.

* **Betiltott Remarque film.** *Rio de Janeiróból* jelentik: A külügyminisztérium kezdeményezésére az illetékes kormányhatóságok egész *Brazilia* területére betiltották Erich Maria *Remarque* »Vissza a háborúból« című regényének filmváltozatát. Az indokolás az, hogy *kommunista* irányzatú.

ÖTVEN DELILA
előadáson aratott kivételes sikert
a PESTI SZÍNHÁZBAN
Darvas Lili. Muráti Lili, Somlay Mály. Básthy. Köpeczi-Boócz
Molnár Ferenc új vígjátékában

25.

Lakatos László »*Láz*« című darabja ezen a héten éri el első jubileumát. Pénteken kerül színre 25-ödször a Művész Színház színpadán a nagysikerű színjáték.

APRÓSÁGOK

1.

Lilian *Harvey*, a világhírű filmszínésznő most Debrecenben tartózkodik. Jegyet vett a Bocskay—Ferencváros mérkőzésre, de nem mehetett a nagyerdei stadionba, mert előzőleg horgászás közben *megsértette a mutatóujját.* Azt kellett kezeltetni a debreceni sebészeti klinikán. Tetétleni kastélyában. a birtokán két magyaros szobát rendeztek be. *Most 39 kiló, de hízni szeretne.* Valakinek elmondotta, ha abbahagyja a munkát, a tetétleni kastélyba vonul vissza és egykor oda is temetteti el magát a hatalmas parkba.

2.

Herczeg Ferenc »Kék róka« című darabjának igen nagy sikere miatt harmadszor halasztja el a Nemzeti Kamara Színház igazgatósága *Németh* László »Villámfénynél« című darabjának bemutatóját.

3.

Az olaszok egyik kitünő karmestere, Fausto *Magnani* ma Budapestre érkezik.

4.

A párizsi Salle Erard előadótermében nagysikerű hangversenyt tartott *Rejtő* Gábor magyar gordonkaművész.

Lipinskaja 7-én, vasárnap
új műsorral
Jegy Rózsavölgyinél, Zeneakadémián (Studio).

MŰSOROK

Kedd november 2 — Kedd november 2

SZÍNHÁZ

OPERA: *Nincs előadás.* — **NEMZETI:** *Nincs előadás.* — **KAMARA:** *Nincs előadás.* — **VIG:** *Szabó a kastélyban* (H. bérl. Kezdete 8. Vége ¾11). — **MAGYAR:** *III. Richard király* (K. bérlet. Kezdete 8. Vége ½12). — **BELVÁROSI:** *Szakíts helyettem* (Kezdete 8. Vége ½11). — **MŰVÉSZ:** *Láz* (Kezdete 8. Vége ½11). — **PESTI:** *Delila* (Kezdete 8. Vége 10 után). — **ANDRÁSSY:** *Különös szerelem* (Kezdete 8. Vége ½11). — **ROYAL:** *Nincs előadás.* — **VÁROSI:** *Nincs előadás.* — **TERÉZKÖRÚTI:** *Mit járkálsz meztelenül* (9). — **PÓDIUM:** *Novemberi műsor* (9). — **KOMÉDIA:** *Folies Caprice* (½9). — **ERZSÉBETVÁROSI:** *Sárgapitykés közlegény* (6, 9). — **JÓZSEFVÁROSI:** *Noszty fiú esete Tóth Marival* (6, 9). — **KISFALUDY:** *Viktória* (6, ¾9).

MOZI

Rövidítések: H = Hiradók Sz = Szombat. V Ü = Vasárnap és ünnep. M = Matiné

ADMIRÁL (1—537—07. Margit körút 5): **Mimi, a gazdag ember lánya** (Dick Powell). Afrika bömböl (vigj.). H. (¹/₂4 ¹/₂6 ¹/₂8 ¹/₂10). V ¹/₂12, ¹/₂2 ¹/₂4 ¹/₂6 ¹/₂8 ½10. Ünnep: ¹/₂2 ¹/₂4 ¹/₂6 ¹/₂8 ½10. — **ALKOTÁS** (1—553—74. Alkotás u. 11): **Édes anyaföld** (Paul Muni). (3 ¹/₂6 ¹/₂8 ³/₄10). V ³/₄11 ¹/₂2 ¹/₂4 ³/₄6 8 10. — **ANDRÁSSY** 1—241—27. Csengery u. 39): **Édes anyaföld** (Paul Muni). (³/₄5 ¹/₂8 ¹/₂10). Sz ¹/₂4 ¹/₂6 ³/₄8 10. V Ü ¹/₂2 ¹/₂4 ¹/₂6 ³/₄8 10. — **ATRIUM** (1—540—24, 1—538—34. Margit körút 55): **A kölcsönkért kastély** (Turay, Tolnay). H. (¹/₂6 ¹/₂8 ¹/₂10). Sz V Ü ¹/₂4 ¹/₂6 ¹/₂8 ¹/₂10. — **BELVÁROSI** (3—845—63. Irányi u. 21): **Sorrentól kaland** (Gigli). Táncos diákok. Nyuszlialkodalom (színes). H. (Jobbt.: ¹/₂5 7 ¹/₂10; balt.: 8). V Ü jobbt.: ¹/₂3 5 ¹/₂8 ½10; balt.: ¹/₂4 6 ¹/₂9. — **BODOGRÁF** (14—95—10. József körút 63): **Irország lángokban** (C. Gable). Szerelmes város (B. (West). ¹/₂5 7 ¹/₂10). V Ü ¹/₂2-től folyt. — **BUDAI APOLLÓ** (1—515—00. Csalogány u. 46): **Kém vagy!** (Lida Baarova) és a kísérő műsor. (¹/₂5 ³/₄7 9). V Ü 1 3 ¹/₂6 ¹/₂8 ³/₄10. — **CAPITOL** (1—343—37. Baross tér 32): **A lázadók kapitánya** (Gary Cooper). H. ¹/₂4 ¹/₂6 ¹/₂8 ¹/₂10). Vasárnap és ünnepnap: d. e. 11, d. u. ½2 ¹/₂4 ¹/₂6 ¹/₂8 ¹/₂10. — **CASINO** (3—831—02. Eskü tér 6. szám): Prolongálva! **Orgonavirágzás** (J. MacDonald). (¹/₂5 7 ¹/₂10). Sz V Ü ½3 5 ¹/₂8 10. — **CITY** (1—111—40. Vilmos császár út 36): **India lángokban** (Shirley Temple). H. (³/₄6 ¹/₂8 ³/₄10). Sz V Ü ³/₄4 ³/₄6 ³/₄8 ³/₄10. — **CORSO** (18—28—18. Váci u. 9): **A 111-es** (Lázár Mária, Törzs). H. (¹/₂6 ¹/₂8 ¹/₂10). Sz V Ü ¹/₂4 ¹/₂6 ¹/₂8 ¹/₂10. — **CORVIN** (1—395—84, 1—389—88. József körút és Üllői út sarok): **Mámi** (Fedák Sári, Törzs). H. (½4 ¹/₂6 ¹/₂8 ¹/₂10) V Ü ¹/₂2 ¹/₂4 ¹/₂6 ¹/₂8 ¹/₂10. — **DAMJANICH** (1—348—03. Damjanich u. 1): **Sorrentói kaland** (Gigli) és a kísérő műsor. H. (Folyt. előadások: ¹/₂4 ¹/₂6 ¹/₂8 ¹/₂10). V Ü. 2 4 6 8 10. — **DECSI** (1—213—43, 1—259—52. Teréz körút 28): **A kölcsönkért kastély** (Turay Ida, Ráday). H. (6 8 10). Sz V Ü 4 6 8 10. — **ELIT** (1—161—51. Lipót körút 16): Prolongálva! **Hotel Kikelet** (Tőkés Anna, Páger). A búvárúszás művészete. H. (4 6 8 10). V Ü 2 4 6 8 10. — **FÓRUM** (1—897—07, 1—895—43, 188—528. Kossuth Lajos u. 18): **Felséges szerelem** (Fernand Gravet). Őrségváltás (szines). (¹/₂6 ¹/₂8 ³/₄10). Sz V Ü ¹/₂4 ¹/₂6 ¹/₂8 ³/₄10. — **GLORIA** (1—448—00. Thököly út 56): **Kém vagy!** (Lida Baarova). Hollywoodi sztárverseny (varieté). H. ¹/₂5 ³/₄7 9). Sz ¹/₂4 ¹/₂6 ¹/₂8 ¹/₂10. V Ü ¹/₂2 ¹/₂4 ½6 ¹/₂8 ¹/₂10. — **HOLLYWOOD** (14—24—55. Bethlen tér 3): Prolongálva! **Mámi** (Fedák Sári). Színes filmesemege. H. (¹/₂4 ¹/₂6 ¹/₂8 ¹/₂10). V Ü ¹/₂2 ¹/₂4 ¹/₂6 ¹/₂8 ¹/₂10. — **JÓZSEFVÁROSI** (1—346—44. Kálvária tér 7): **Irország lángokban** (C. Gable). Szerelmes város (bohózat). (¹/₂5 ³/₄7 ¹/₄10). Szombat: 4 6 8 10. Vasár- és ünnepnap: ³/₄2 ³/₄4 ³/₄6 ³/₄8 ³/₄10. Vas. d. e. ³/₄11-kor: S. M. C. matiné. — **KAMARA** (1—440—27. Dohány u. és Nyár u. sarok): **A kölcsönkért kastély** (Tolnay, Ráday, Kabos). H. (³/₄6 ³/₄8 ³/₄10). Szombat, vas. és ünnep: 4 6 8 10. — **LLOYD** (111—994. V., Hollán u. 7. Szent István körútnál): **Botrány a turfon** (Gaucso, Csiko, Harpo) H. (³/₄4 ³/₄6 ³/₄8 ³/₄10). Sz V Ü ³/₄2 ³/₄4 ³/₄6 ³/₄8 ³/₄10. — **METRO** (1—122—30. Teréz körút 60): Prolongálva! **A szőke kísértet** (Constance Bennet) Bosco és a kannibálok (színes trükkfilm). H. (¹/₂6 ½8 ³/₄10). Sz V Ü ¹/₂4 ¹/₂6 ¹/₂8 ³/₄10. V. d. e. 11-kor féláru reprizmatiné: Drága rokonaink. — **NYUGAT** (1—271—62. Teréz körút 41): **Mimi, a gazdag ember lánya** (Alice Fay). Buster, a mintatengerész. H. (¹/₂5 7 ¹/₂10). Sz 4 6 8 10. V Ü 2 4 6 8 10. — **ODEON** (1—302—63. Rottenbiller u. 37/b): **Mimi, a gazdag ember lánya** (Alice Fay). A bűvészkirály (Buster Keaton). Felhők ostroma (riportf.). H. (Folyt. előad.: ¹/₂5 7 ¹/₂10). V Ü ½2 ¹/₂4 ¹/₂6 ¹/₂8 ¹/₂10. Vas. d. e. ¹/₂11-kor: Filmmatiné. — **OLYMPIA** (1—129—47. Erzsébet körút 26): **Mimi, a gazdag ember lánya** (Alice Fay). Ünnepi pulyka (revű). H. (4 6 8 10). V Ü 2 4 6 8 10. — **OMNIA** (130—125. József körút és Kölcsey u. sarok): Második hétre prolongálva! **India lángokban** (Shirley Temple). H. (5 ¹/₂8 ¹/₂10). Szombat, vasárnap és ünnepnap: 4 6 8 10. — **OTTHON** (14—64—47. Beniczky ucca 3. és Baross ucca 87. sarok): **Kém vagy!** (Lida Baarova). Aranylányok (Fifi Dorsay). (4 ¹/₂7 9). Sz ¹/₂4 ¹/₂6 ¹/₂8 ¹/₂10. V Ü ¹/₂2 ¹/₂4 ¹/₂6 ¹/₂8 ¹/₂10. — **PALACE** (1—365—23. Erzsébet körút 8): **Torockói menyasszony** (Dayka Margit, Jávor Pál). (Mindennap: d. e. 11; d. u. 2 4 6 8 10. — **PÁTRIA** (1—456—73. Népszínház u. 13): **Mimi, a gazdag ember lánya** (Alice Fay). Intim kabaré. (D. e. 11; d. u. 2 ½5 7 ¹/₂10) V Ü d. e. 10 12; d. u. 2 4 6 8 10. — **RÁDIUS** (1—220—98, 1—292—50. Nagymező u. 22—24): **Saragota** (Jean Harlow). H. (³/₄6 ¹/₂8 ³/₄10). Sz V Ü ³/₄4 ³/₄6 ³/₄8 ³/₄10. — **REX** (1—394—16. István út 39:) **Sorrentói kaland** (Gigli). Ünnepi pulyka (vigjáték). H. (¹/₂5 ³/₄7 9). Szombat: ¹/₂4 ¹/₂6 ¹/₂8 ¹/₂10. V Ü ¹/₂2 ¹/₂4 ¹/₂6 ¹/₂8 ¹/₂10. — **RIALTO** (1—394—97. Rákóczi út 70): **Mimi, a gazdag ember lánya** (Alice Fay). Embercsapda (Boris Karloff). (¹/₂11 ¹/₂1 ³/₄3 5 ¹/₂8 ¹/₂10). V Ü 10 12 2 4 6 8 10. — **ROXY** (143—824. Rákóczi út 82): **Sorrentól kaland** (Gigli). **A két párbajhős** (Hacsek és Sajó). A magyar tenger. H. (3 ¹/₂6 ¹/₂8 ³/₄10). V Ü ¹/₂2 ¹/₂4 ³/₄6 ³/₄8 10. — **ROYAL APOLLÓ** (1—419—02, 1—429—46. Erzsébet körút 45): **A 111-es** (Törzs Jenő, Lázár Mária). H. (6 8 10). Sz V Ü 4 6 8 10. — **SAVOY** (1—460—40. Kálvin tér sarok, Üllői út 2): **Lázadók kapitánya** (Gary Cooper). Premier híradók (¹/₂4 ¹/₂6 ½8 ¹/₂10). V Ü ¹/₂2 ¹/₂4 ¹/₂6 ¹/₂8 ¹/₂10. Vasárnap délelőtt 10 és ¹/₂12-kor: M. — **SIMPLON** (2—689—98, 2—689—99. Horthy Miklós út 62): **Mámi** (Fedák Sári, Törzs). Drezda. 100 éves Nemzeti Színház. (¹/₂4 ¹/₂6 ¹/₂8 ¹/₂10). V Ü ¹/₂2 ¹/₂4 ¹/₂6 ¹/₂8 ½10. — **STUDIÓ** (140—840. Akácfa u. 4): Prolongálva! **120-as tempó** (Muráti, Kabos). (11 2 4 6 8 10). V Ü 11 2 4 6 8 10. — **TIVOLI** (1—230—49. Nagymező u. 8): **Mimi, a gazdag ember lánya** (Alice Fay). Magyar táncok (Gyöngyösbokréta). H. (Folyt. előad.: ¹/₂4 ¹/₂6 ³/₄8 10. V Ü ¹/₂2 ¹/₂4 ¹/₂6 ¹/₂8 ³/₄10. Vas. d. e. 11-kor: Filmmatiné. — **TURÁN** (128—401. Nagymező u. és Mozsár u. sarok): **Sorrentói kaland** (Gigli) és a kísérő műsor. ³/₄4 ³/₄6 ³/₄8 ³/₄10 V ¹/₂12 ³/₄2 ³/₄4 ³/₄6 ³/₄8 ³/₄10. Ü ³/₄2 ³/₄4 ³/₄6 ³/₄8 ³/₄10. — **URÁNIA** (1—460—46. Rákóczi út 21): **Uj élet felé** (Zarah Leander). H. (5 ¹/₂8 ¹/₂10). Sz V Ü ³/₄3 5 ¹/₂8 ¹/₂10. — **VESTA** (1—326—39. Erzsébet körút 39): **Sorrentói kaland** (Gigli). Szegény milliomos (burleszk). Vízikarnevál (trükkf.). (³/₄4 ¹/₂7 ¹/₂10). V Ü 2 4 6 8 10.

„Magyar Múzsa" énekkari hangverseny jegyei kedvezményes áron
kaphatók jegypénztárunknál, VII, Erzsébet körút 18

Egész London erről suttog...

FERNAND GRAVET
Párizs bonvivánjának amerikai filmje:
Felséges szerelem
Partnerei:
Joan Blondell és
Edward Everett Horton
MERVYN LEROY produkció
MA PREMIER!
FORUM Warner Bros.

SZEGED JAVASLATA:

nagyszabású kutatóintézetet Szent-Györgyi tanárnak!

Szeged, nov. 4.
(A 8 Órai Ujság tudósítása)

A szegedi városházán intenziven folynak az előkészületek arra a díszközgyűlésre, amelyen a Nobel-díjas *Szent-Györgyi* Albert professzort fogják Szeged díszpolgárává választani. Külön hivatal végzi az előkészületeket, a terv szerint országos ünnepség keretében kerül sor a díszpolgárválasztásra és erre az alkalomra szegedi küldöttség hívja meg a kormányzót, a miniszterelnököt és a kormány tagjait Szegedre.

dr. Pálfy József polgármester

a díszpolgárválasztó díszközgyűléssel kapcsolatban ma a következőket mondotta a *8 Órai Ujság* tudósítójának:

— Még nem állapítottuk meg pontosan, hogy mikorra jelöljük ki a díszközgyűlés napját. Valószínűleg *november második felében kerül erre sor.* Felmerült az a terv, hogy a város lakóházat ajánljon fel a világhírű tudósnak. Gondolkoztam ezen én is, de *mégsem teszek erre javaslatot a közgyűlésnek*, hanem sokkal méltóbb formában kívánjuk leróni hálánkat a nagynevű professzorunkkal szemben. Felmerült ugyanis az a terv, hogy

a város és az állam, esetleg talán a Rockefeller-alap is, együttesen építsen fel Szegeden egy kutatóintézetet Szent-Györgyi professzor számára

és a világhírű tanár itt folytathatná további, még újabb nagy eredményekkel biztató munkásságát. Nagyszabású intézetre gondolok, amelynek létesítéséhez Szeged is jelentős mértékben hozzájárulna.

A díszközgyűléssel párhuzamosan folyik az egyetemen a díszdoktoravató közgyűlés előkészítése is.

H. M.

13 utas a „Szveti Nikolán" és Albi, a kalózkapitány...

Nyári tengeri kalandozáson a Nobel-díjas tudóssal

— A 8 Órai Ujság tudósítása —

Szent-Györgyi Albert, az első magyar Nobel-díjas tudós.

Augusztus tizenharmadikán tizenhárom utassal a fedélzetén futott ki az Arbe-sziget kikötőjéből a harmincöt tonnás, egyárbocos *Szveti Nikola*, egy luxusyachtnak egyáltalán nem nevezhető dalmát hajócska. Utasai a négy dalmát matrózon kívül magyarok és angolok voltak...

Nem úgy kezdődik, mint egy Verne-regény?

A társaság — tizenhárman voltak és tizenharmadikán indultak — *nem volt babonás*, általában nem voltak előítéletei, mert a tagjai csak fogkefét hoztak magukkal, meg néhány shortot, hálózsákot, fürdőruhát, szóval egy hosszabb weekend legszükségesebb segédeszközeit és persze magukkal hozták a jókedvüket háromheti útravalóul...

Nem úgy folytatódik, mint egy derüs Jerome K. Jerome-elbeszélés?

De így stílusos. Mert ennek a kirándulásnak kétségkivül a legérdekesebb résztvevője egy komoly Verne-hősből és egy bohókás Jerome-figurából összetett ember volt:

Szent-Györgyi, a vöröskendős kalóz

Beszéltünk valakivel, aki szintén ott volt a dalmáciai háromhetes weekenden. Három hetet töltött el Szent-Györgyivel ezen a jókedvű Noé-bárkán, a dalmát part öreg vizikávédarálóján, napfényben és viharban, tudja hát, *milyen Szent-Györgyi, a magánember, az utitárs, a heccelődés atyamestere.* Mert a tudósból ezalatt az idő alatt nem látott semmit. De nem is fontos. Szent-Györgyiről, a tudósról már kiderült, milyen. Olyan, aki — megnyeri a Nobel-díjat. *De, mint magánember...?*

— *A jókedv őrdögfiókája*, — mondja a volt utitárs, — olyan, mint egy *kedves kisdiák* a vakáció első napján. Ha szabad egyetemi tanárt, pláne a Nobel-díj nyertesét így meghatározni, akkor azt mondom, hogy *csintalan.* Örökösen tréfán jár az esze, tele van ötlettel és kedéllyel, az angol hölgyek el voltak tőle ragadtatva. Volt a hajón egy *rikítóvörös fejkendője*, olyanféle, amilyet *a középkori tengeri kalózok* viselhettek. Fogalmam sincs, honnan szerezhette. Ebben járt egész nap, meg valami *shortszerű fürdőnadrágban. Hintástrikót* viselt hozzá, ami különösen zord külsőt adott neki. El is neveztük a *„dalmát szigetvilág kalózának"* és ő igyekezett ezt a szerepét élethűen játszani. Kirabolt például egy *fügeligetet* egy elhagyott partrészen és nem rajta mult, hogy a „fosztogatás" nem járt teljes sikerrel. A zsákmányt ugyanis egy parasztasszony erélyes felszólítására *meg kellett fizetnie*

Műhal — sztaniolból

— A kudarc után *halászatra* adta a fejét. *Sztaniolból apró halakat készített* és ezzel az eredeti csalétekkel próbált horgászni. Ez sem sikerült, pedig még a műhalak *szemét is* megrajzolta, hogy annál élethűbbek legyenek. Ezek után már nem is kísérletezett kukacokkal. Ha ezek a szép ezüsthalak nem kellettek a kollégáknak, — mondta, — hogy mennének rá a kukacokra!

Vicc, borotvaélen

— Folyton azon törte a fejét, *hogyan lehetne kibújni a borotválkozás alól.* Nem akart egyedül borostásan maradni, az első napokban tehát rá akarta beszélni a többi férfiakat is, hogy ne borotválkozzanak. Ékesszólóan magyarázta, hogy az arcbőrnek kell a pihentetés, de amikor látta, hogy minden fejtegetése hiábavaló, *egy napon eltüntek a hajóról az összes borotvák.* Szent-Györgyi titokzatosan mosolygott és *boldogan növesztette a szakálát.* Ötödnapra, amikor a hölgyek már kezdtek komolyan haragudni a kiábrándítóan torzonborz férfiakra, Szent-Györgyi *símáraborotvált arccal* jelent meg a reggelinél. A többiek megrohanták: *mivel borotválkoztál?* Közömbösen felelte: *megtaláltam a zsilettemet.* Mindenki lázasan kutatni kezdte a borotváját, mindenki meg is találta. *Ugyanazon a helyen, ahonnan öt nappal előbb titokzatosan eltünt*... A bárka tréfás szelleme, ez a tengeri Robin pajtás pedig ártatlan, de sima arccal szívta a pipáját...

Paprika, C-vitamin nélkül

— A hajón, ahol *nem volt szakács*, az asszonyok maguk főztek. Mindennap más volt az *inspekciós.* A partmenti falvakban bevásároltak és ki-ki a maga módján megfőzte a tizenháromszemélyes ebédet. *Angol és magyar konyha volt.* Egyszer különösen jó vacsorára készültünk, mert sikerült valahol *két hatalmas langusztot* szerezni. Jóizűen megvacsoráztunk, de éjjelre megjött a vihar. Állóhullámok, amelyek ellen nem lehet védekezni. *Valamennyien rosszullettünk.* Nem volt kivétel. Ettől a naptól kezdve *csak növényi táplálék* került az asztalra, többek közt *zöldpaprika.* Szent-Györgyinek eszébe sem jutott, hogy *ez* az az ötel, amiből ő métermázsaszámra fogyaszt el havonta — *kísérleti célra.* Ez a paprika a tengeren töltött három hét alatt az ő számára *nem tartalmazott egy milligram C-vitamint sem*...

— Mintahogy az egész uton *egyetlenegyszer sem került szóba a vitamin.* Pedig lett volna rá alkalom. Velünk volt tudniillik a vitaminok felfedezőjének a lánya, Barbara *Hopkins*, Erik *Holmes* angol tudós felesége is. Alkalom tehát bőven lett volna a tudományos vitára, de elterelte a gondolatokat erről a témáról s terrakottára égett partok vidéke, a tenger és a csillagok.

Valamit visz a szél...

— És a napi események. Mert voltak izgalmak is. Már amilyenek egy ilyen kedélyes kiránduláson előfordulnak. Mostunk is, az ám, *rendes nagymosás volt.* Szennyescédula nem kellett ugyan, mert *a tizenhárom embernél összesen annyi fehérnemű volt, amennyi egy négytagú családnak talán egy félhónapra sem elég.* El lehet képzelni, milyen izgalmat keltett az, hogy Szent-Györgyi egyik ingét, amelyet a felesége az imént mosott ki, elvitte a szél. „Albi legszebb inge volt", mondta elkeseredve Szent-Györgyiné, *Deményi* Nelly, aki máig sem tudja magának megmagyarázni, hogyan tudott az ing a hajókorlátról elszabadulni, *„amikor olyan jól odakötötte".* De valami talán világosságot vet a rejtélyre. Szent-Györgyi a gyászos eset után *gyanus vidámsággal* jegyezte meg, hogy azt a *„legszebb"* inget ő bizony nagyon utálta. Borotvák és ingek körül, úgylátszik, még történnek csodák...

— Zárában hosszabb időt töltöttünk, mert a hajóval valami baj volt. Mit kerülgessem, *ciánozni kellett.* Szent-Györgyi nem volt hajlandó a városba sem más ruhában menni, mint a kalóz-jelmezben. Nem mondom, elég nagy feltűnést keltett. De csak a záraiak között, *Idegenek észre sem vették*, talán valami népviseletnek tartották a piros fejkendőt és a hintástrikót. Annyira nem keltett feltűnést a külföldiek körében, hogy *egy debreceni és egy szegedi professzor elment mellette, anélkül, hogy felismerte volna.*

Kötélmászás, búvárúszás, karrikaturák, gyerek a hátizsákban

— De büszke volt arra is, hogy *csak kézzel kapaszkodva*, fel tudott mászni az árboc kötelein az árbockosárba, amelyről ezt hinné az ember, hogy már régen kiment a divatból és csak a kalózromantikában szerepel. Büszke volt arra, hogy a cápajárta tengerrészeken, a matrózok őszinte ijedelmére bemutathatta a *búvárúszást* és főleg büszke volt a *karrikaturákra*, amiket rajzol. Csak egyre nem volt büszke. *Arra, hogy fölfedezte a C-vitamint.* Nem beszélt róla. Pihent ez alatt a gyönyörű három hét alatt, éppen olyan igénytelenül, mint tizenötévvel ezelőtt, amikor ilyen túrista alapon *Európa tíz országát járta be a feleségével*, aki, sportból, *a hátizsákjába ültette az akkor négyéves kislányát*, Nellyt és nagy túrákat tett meg így. A kislány azóta *a cambridgei egyetem biokémiai fakultásának hallgatója lett*...

A *Szveti Nikola* vakációs diákja így töltötte a nyarat. Eldugta a borotvákat szélnek engedte az ingét, kalózosdit játszott a dalmát tengeren. Aztán lement Nápolyba előadást tartani. Aztán megnyerte a Nobel-díjat. Aki úgy aludt a bárka fedélzetén, mint az elfáradt gyerek, most, mint mondják, négy napot, négy éjjelt tölt el a laboratóriumi munkában, perenyi alvás nélkül, éppen úgy, mint a mult télen és az azelőtti hosszú teleken...

Fenyő Béla

Ötéves részletfizetésre
kaphatók **közműves kistelkek Zuglóban,** a Thököly-út mellett, továbbá a 68-as villamostól néhány percnyire a Bazsarózsa-, Fogarasi-, Gvadányi-utcák közt.

Négyéves részletfizetésre közműves villatelkek Budán
Szent Imre városban az Aga-, Daróczy-, Budaörsi-út között a volt Ringer-szanatórium, jeleniig Cisztercita-rendház parkja mellett. Érdeklődni Zuglóban a Gvadányi- és Bazsarózsa-utca sarkán, Budán pedig Ibrahim-u. 13. sz. alatti irodáinkban hétköznap délután, vasárnap egész nap vagy Magyar Tisztviselők Takarékpénztáránál IX., Ferenc-körút 14. szám. Telefon: 18-88-78
Építési kölcsönt nyujtunk.

Esténként **RÁTKAI MÁRTA**
szenzációs új műsorral
a **PARISETTE Kávéházban**
Kíséri: **Kálmán Miklós—Balázs Dodó**

EGY FIZETÉSKÉPTELENSÉG

Másfélmillió pengő passzivával fizetésképtelen lett egy építészmérnök, akit az Uj-Lipótváros szülőapjának tekinthetünk. Tízével, húszával építette a hatalmas bérpalotákat nemcsak az Uj-Lipótvárosban, hanem a főváros minden pontján. Épített társasházakat, öröklakásokat és olyanokat, amiket már eladott akkor, amikor a kubikusok belevágták csákányukat a talapba, hogy előkészítsék az alapozás munkáját. Azt mondják róla, hogy dolgozott naponta húsz órát, lótott, futott, kalkulált és miközben azon törte a fejét, hogy az általa épített lakások modernségben túlszárnyalják az amerikai lakáskulturát, ő maga egy ócska kis sötét kétszobás lakásban lakott, két tojást ebédelt és egy kávét vacsorázott. De bármilyen gondossággal is kalkulált, a vége a másfélmilliós fizetésképtelenség és az ötven százalékos egyességi ajánlat lett. Kétségtelen, hogy e vagyoni megingás ellenére is kitűnő üzletember lehet a fizetésképtelenségbe került mérnök és ha a hitelezők síratják is a pénzüket, tönkre nem mennek rajta, végeredményben mégis csak ott állanak a Dunaparton a pompás paloták, a Suhajda-telep és a förtelmes ócskavasastelkek helyén. Bukása azt mutatja, hogy mai kicsinyes viszonyaink között nem elég a munka lendülete, nem elég az üzleti rátermettség, a merész fantázia. A fák sehol nem nőnek az égig és különösen nálunk nem, ahol szegényes viszonyaink miatt talán az égbolt is alacsonyabban van, mint máshol. Nemcsak az ország területének vannak meg a trianoni határai, hanem életünk minden megnyilvánulásának. Aki ezeket nem veszi számításba, az mehet egyezkedni a Hitelvédő Egyletbe, a hitelezőkkel. A túlméretezett üzleti fantázia kora már régen elmult, és még hosszú időnek kell eltelnie, amíg az emberek szabadon engedhetik képzeletüket. A másfélmilliós fizetésképtelenség azonban mégsem nagy katasztrófa. Az Uj-Lipótváros modern bérpalotái állnak, reméljük tovább, mint ameddig a tárgyalások a hitelezőkkel tartanak.

(n. a.)

— Megnyilt a berlini vadászkiállítás. Ma megnyilt a berlini nemzetközi vadászkiállítás, amelyen 30 nemzet vesz részt külön-külön pavillonnal. Kétségkívül az egyik legérdekesebb és leggazdagabb pavillon Magyarországé. Olaszország különösen vadászfegyvereinek s gyarmati trófeáinak kiállításával tűnik ki. A lengyel kiállításon bivalyzsákmány, medve, tuzok, fajdkakas és rengeteg farkasfej látható. A román kiállítás legszebb darabjai a kárpáti szarvasok, a dán kiállítás ékessége egy hatalmas grönlandi jegesmedve. Bulgária hatalmas kőszáli sassal, Ausztria madárvilágának úgyszólván teljes bemutatójával, Kanada szép jávorszarvaspéldányokkal, Franciaország történelmi vadászemlékekkel szerepel a többi között s a brit kiállítási csarnokban kitárul a látogató szeme előtt a hatalmas világbirodalom egész páratlanul gazdag vadállománya.

— Szabadalombitorlási per a tantuszautomaták körül. Dr. *Balogh* Árpád budapesti királyi törvényszéki bíró ma tárgyalta az utcai tantuszautomaták szabadalmáért folyó pert, amelyet *Vagner* Anna indított a Beszkárt és Schember C. és Fiai cég ellen. A felperes keresetében azt panaszolta, hogy a tantuszautomaták, amelyeket a Beszkárt a főváros különböző útvonalain felállított, az ő szabadalmának bitorlása útján készültek. Ezen a címen *45.000 pengő kártérítési igényt* jelentett be az alperesekkel szemben. A törvényszék rövid tárgyalás után Vagner Annát kárigényével *elutasította* és mint pervesztest 800 pengő perköltség megfizetésére kötelezte.

— Eladták a világ legkisebb kocsmáját. Godmanstone-ban (Dorchester megye) 20.000 pengőért adták el árverésen *a világ legkisebb korcsmáját*, a *„Kovácsműhely"*-hez címzett négyszáz éves csárdát, mely oly alacsony, hogy *tetejét kézzel el lehet érni* és ivójának mérete *4.5 × 3.5 méter*. Az apró korcsma a környék egyik látványossága. Épülete oly düledező, hogy csak egy hatalmas füzfa törzse védi, hogy ne essék a közeli patakba.

+ Egy őszinte jótanács: Okvetlen használja ki azt a kedvező vásárlási lehetőséget, amit a László és Fekete (IV., Petőfi Sándor-u. 14) népszerű osztályán nyujt vevőinek. Angol és egyéb külföldi, valamint hazai kabát-, alj- és ruhakelmék, feltünő olcsó árakon kerülnek eladásra.

— Visszahelyezték állásába Rákospalota főjegyzőjét. Legutóbb közöltük, hogy Pest vármegye alispánja *Akay* Ágostor. rákospalotai főjegyzőt állásától felfüggesztette és ellene a fegyelmi vizsgálatot elrendelte. Miután az azóta lefolytatott vizsgálat a főjegyzőt igazolta, az alispán Akay Ágostont október 30-ával *állásába visszahelyezte.*

— Az Első Dunagőzhajózási Társaság közli, hogy budapest—mohácsi helyihajójáratait utolsó menettel Budapestről november 7-évél, Mohácsról Budapestre pedig november 8-ával az 1937. évre beszünteti.

— Csak férfiaknak... Newyorkban megtartották *az első férfidivatbemutatót* háromszáz szabó, szövet- és ruhakereskedő jelenlétében, akik fejenként 250 pengő belépődijat fizettek. A legújabb férfidivatkreációkat jó megjelenésü *„próbaurak"* mutatták be és egy bemondó összegezte a bemutató tanulságait: a délelőtti öltöny *szigorúan formaszerű* lesz, a nadrág valamivel *szükebb*, kabát *három gombos*. Visszatér a *selyemingek*, *élénk színek*, *tweed-szövetek* és *aranyékszerek* divatja. Az összes öltönyöket bizonyos előkelő hanyagsággal kell viselni.

Gyémántmező az autórekord-pályán

Fokváros, nov. 3.

(A 8 Órai Ujság távirati tudósitása)

A délafrikai Bushman sivatagban lévő Verneuk medencében, mely egy kiszáradt tó feneke, gazdag gyémántmezőt fedeztek fel. Egyetlen gyémántkereső rövid idő alatt száz kisebb-nagyot gyémántot talált. Johannesburgban vállalat alakult az új gyémántmezők kiaknázására és már az eddigi eredmények is felülmúlják a legmerészebb várakozásokat. A Verneuk medencében állitotta fel Sir Malcolm Campbell, a hires gépkocsiversenyző 1929-iki gyorsasági világrekordját.

— Gyilkoltak a berúgott sertések. A mehedintzi-megyei Igiroasa községben az egyik gazda disznói kiszabadultak az ólból és megették az udvaron felhalmozott szőlőtörkölyt. Maria Croicescu 81 éves falubeli öregasszony azt hive, hogy a dülöngélő állatok betegek, be akarta őket zárni, azonban a „részeg" disznók megrohanták az öregasszonyt, kezét, lábát lerágták és arcán is súlyosan megsebesítették. Az öregasszonyt haldokolva szállitották kórházba.

*** Aki jól szeret enni,** az rendszerint jó háziasszony és aki „ad" a konyhára, saját magával is törődik. Ezekhez szólunk, hogy nézzék meg a Herzog-féle kalapüzlet modelljeit, mely a divatcsemegék közül mindig a legfrissebbet nyujtja. Mint értesülünk, fenti szalon tulajdonosnője most tért haza külföldi útjáról, alaposan „felszerelve". Érdemes körülnézni ebben az izléses, elegáns üzletben. A címe: Király-utca 59/A. szám (Kertész-utcánál).

— Gyerekeknek este otthon a helyük! *Sudbury város (Ontario állam, Canada) szabályrendeletileg megtiltotta, hogy tizenhat évesnél fiatalabb gyermekek este kilenc óra után felnőtt kísérete nélkül az utcán járjanak. A tanács a szigorú zárórát röviden azzal indokolta, hogy „gyerekeknek este otthon a helyük".*

— „A rokonokat az ördög teremtette." Az előkelő angol társaságokban nagy feltűnést keltett az a hir, hogy Sir Henry *Knollys* dúsgazdag angol főúr özvegye az elmúlt héten *titokban* férjhezment egy Arthur *Phillips* nevű, 32 éves volt pincérhez. Sir Henry, aki a norvég királyné magántitkára volt, 1930-ban, 90 éves korában halt meg. A *tisztes korú* lady *ifjú* férjével Norvégiába utazott nászútra és egyik londoni ismerősének telefonon nyilatkozott arról, hogy miért kötött titokban házasságot. „Az *Isten* teremtette az *embert*, de az *ördög* teremtette a *rokonokat* — mondotta és én nem szeretem a rokonokat. *Ezért tartottuk* meg titokban az esküvőnket." Az érdekes házaspár körülbelül egy hét mulva tér vissza Angliába, ahol a rokonság, előreláthatólag, nem rendez részükre ünnepélyes fogadtatást.

— „Az 1937:XIX. t.-c. a kormányzói jogkör kiterjesztéséről és a kormányzóválasztásról" címmel most jelent meg *Bölöny* József legújabb közjogi tanulmánya. E munkájában szerző, aki közjogi irodalmunkban a legbehatóbban tárgyalja a kormányzói jogkör kérdését, az új kormányzói törvény rendelkező részének, indokolásának és a javaslat parlamenti tárgyalásának kimerítő ismertetését, magyarázatát és bírálatát nyujtja. Az értékes tanulmány *Gergely R.* kiadásában jelent meg.

— Tüzértalálkozó. A volt 39. honvéd tüzérdandár kötelékébe tartozott tüzérezredek altisztjei és tüzérei november 4-én, esütörtökön este 8 órakor volt bajtársuknál a Magyar Szinház-kávéházban (Izabella-tér) tartják őszi nagy összejövetelüket.

(—) Osztalékot fizet a Nasici. Az *Union des Usines et des Exploitations Forestieres de Nasic* október 29-én tartotta Genfben évi rendes közgyülését. A társaság *310.257.18 svájci frank tiszta nyereséget mutatott ki. A közgyülés részvényenként 2.5 svájci frank osztalék kifizetését határozta el.* Az esedékes 11. számú szelvényt 6%-os svájci szelvényadó levonásával november 8-tól kezdődően fogja a *Banque de Paris et des Pays-Bas* Genfben és a *Hazoi Bank Rt.* Budapesten beváltani és pedig az utóbbinál a nosztrifikált részvények szelvényei darabonként 2.74 pengővl fognak kifizetésre kerülni.

*** Az OKÉ** novemberben attrakciós műsort hoz. Erre kötelezi az a szeretet, melyet a közönség nyitás óta tanusít e helyiség iránt.

*** Biolax** versenyen kívül áll, jobb hashajtót nem talál. Kapható minden gyógyszertárban. Főraktár : Zrinyi patika, Budapest, József-körút 10.

*** „Kamill" vaselin különlegesség.** Szerencsés egyesítése a kamillateának és vaselinnek. Mindenre jó! Arclemosásnál, napégés ellen, napbarnításnál, kifújt veres kezek, cserepes ajkak, kisebb horzsolás, dörzsölés, orrvörösség stb. eseteiben a kamillatea és vaselin együttes hatása jótékonyan érvényesül. Gyermekápolásnál nélkülözhetetlen. Főraktár: Hunnia gyógyszertár. Budapest, VII., Erzsébet-körút 56. Ára 38 és 58 fillér.

*** Elegáns átmeneti kabátok 68, 78, 88** pengő szabott árban Fehér M. Miksa, Károly-körút 12.

HALLÓ, RÁDIÓ BUDAPEST!

Szerda—csütörtök

November 3:

BUDAPEST I.:

4.15: A rádió diákfélórája. — **4.45:** Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hirek. — **5.00:** „A kézmüves-ipari termékek karácsonyi propagandája." Dr. Fluck István iparügyi min. titkár előadása. — **5.20:** Magda Rusy zongorázik, a magyar-osztrák művészcsere keretében. — **6.00:** „Régi és mai emberek a Távolkeleten." Felvinczi Takács Zoltán dr. előadása. — **6.30:** Lugossy István tárogatózik, cigányzenekisérettel. — **7.30:** Az Operaház előadásának közvetítése. „Tannhäuser." — Az I. felvonás után kb. **8.30:** Hirek. — A II. felvonás után kb. **10.00:** Hirek, időjárásjelentés. — Az előadás után kb. **11.15:** Hirek francia és olasz nyelven. — **11.25:** Vécsey Ernő jazz-zenekara játszik, Lányi László énekel. — **00.05:** Hirek külföldi magyarok számára.

BUDAPEST II.:

6.00: Cigányzene. — **6.30:** Olasz nyelvoktatás. — **7.30:** „A gyerek." Molnár Ákos elbeszélése. — **8.00:** A rádió szalonzenekara. — **9.20:** Hirek. — **9.40:** Hanglemezek.

November 4:

BUDAPEST I.:

6.45: Torna. — Utána: Hanglemezek. — Kb. **7.20:** Étrend, közlemények. — **10.00:** Hirek. — **10.20** és **10.45:** Felolvasás. — **11.10:** Nemzetközi vízjelzőszolgálat. — **12.00:** Déli harangszó, időjárásjelentés. — **12.05:** Cigányzene. — Közben kb. **12.30:** Hirek. — **1.20:** Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. — **1.30:** A rádió szalonzenekara. — **2.40:** Hirek. — **3.00:** Árfolyamhirek, piaci árak, élelmiszerárak. — **4.15:** „Háztartási tanácsadó." Sacelláry Györgyné előadása. — **4.45:** Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hirek. — **5.00:** A földmüvelésügyi minisztérium rádióelőadássorozata. — **5.30:** Hanglemez. — **6.10:** Tóth Árpád verseiből előad Maróth Anni. — **6.20:** Jávor Sándor jazz-zenekara játszik. — **7.00:** „Az ezüstsirály." Operett három felvonásban. (A szeptember 21-iki leadás megismétlése vinszlemezről.) — Utána kb. **9.15:** Dohnányi Ernő második Beethoven zongoraszonáta-estje. — **10.00:** Hirek, időjárásjelentés. — **10.30:** Beszkártzenekar. — **00.05:** Hirek külföldi magyarok számára.

BUDAPEST II.:

5.00: Hanglemezek. — **6.00:** Jávor Sándor jazz-zenekara játszik. — **6.30:** Angol nyelvoktatás. — **7.00:** „Az olasz renaissance társadalma." Dr. Mérei Gyula előadása. — **7.30:** Tull Ily gordonkázik, zongorakisérettel. — **8.15:** Hirek, lóversenyeredmények. — **8.40:** Cigányzene, Kubányi György énekszámaival.

SIMON CRÈME ÉS POUDER A VEZETŐ VILÁGMÁRKA

Ismét kapható Magyarország szaküzleteiben

Forgalomba hozza : Mihály Ottó gyógyszerárugyár, Budapest. VI., Podmaniczky-utca 45.

Kis doboz puder 85 fillér

játékon, az asztali kuglijátékon, a kriketten át a Capitaly játékig mindent megtalált itt az ifjúság.

Elképzelhetjük ennek az új egységmozgalomnak a világnézeti hátterét, ha rámutatunk arra, hogy *a SzEI diákotthon és vitamin bár helyiségeit liberális támogatással a zsidó Back Bernát szegedi malomtulajdonos kétezer pengős, a Weiss Manfréd-gyá. ötezer pengős, a Traub B. és Társa szegedi nagy zsidó papírkereskedés és hasonló nem is homályos származású adományokból rendezte be a professzor úr, a rektori hatalommal kitelepített szegedi Verbőczy Bajtársi Egyesület helyiségeiben.* Itt aztán nap-nap mellett *folytak a dőzsölések, a kártyacsatták, az éjszakába nyúló billiárdpartik* és mindez a rektori hatalom égisze alatt.

A nagy rektor Lambeth-Walkot lejt és kosárlabdázik

Hogy *Szentgyörgyi* professzor úr mennyire programszerűen dolgozta ki egyetemi rektori programját és hogy ennek az esztendőnek tengelyéül menynyire az ifjúság lel' és világnézeti átformálását tűzte ki, azt a következők is igazolják. Az egyetemi tanácsot, melynek hét tagja közül a többség az ő világnézeti kalózlobogója alatt hajózott, — a szegedi egyetemen tizenegy olyan professzor van, aki zsidó, vagy zsidószármazású, vagy zsidófeleséges — olyan nevetséges határozatra bírta, mint például az, hogy a talárjukkal Kolozsvárra költözött régi tanács helyett a most még tanácsi ornátus nélküli új tanáccsal kimondatta: *a SzEI általa kreált diáksapkáját viseli az egyetemi tanács is. Szentgyörgyi* rektori esztendejében a tanács tagjai tényleg ebben a sapkában is jelentek meg, míg végül a következő rektor, *Kogutovicz* Károly professzor ezt a gyerekes rendelkezést egyszerűen hatálytalanította.

Ugyancsak demagóg fogásokkal igyekezett a professzori kar tekintélyét is aláásni, fellazítani. Nagy lelkesedéssel magyarázta a SzEI gyüléseken, hogy professzor és tanítvány között *megszűnt minden különbség.* Bevezette a kosárlabda játékokat, *ő maga is személyesen beállt játszani, de gondja volt rá, hogy a baloldali sajtó ünnepelje,* ha játék közben őt is jól megrugdosták. *SzEI és általa elnevezett „rongyosbálokat" rendezett, melyeken bohémül apachnak, csavargónak öltözve ropta a hölgyhallgatókkal a Lambeth-Walkot.*

Az amerikai infantilizmusba oltott szocjet-pedagógia az ő rektorsága alatt

Tengerész gyökérpipával a rektori íróasztalnál.

ezáltal szinte idilli otthont kapott a szegedi egyetemen, amelyből *diákszerelmek és diáktragédiák* virágzottak ki. Mintha csak *Lindlater*-nek *Don Juan Amerikában* című regénye elevenedett volna meg, amelyben a skót író *az amerikai egyetemi ifjúság elképesztő erkölcsi züllöttségét és szellemtelenségét* állította pellengérre. *Ennek egyenes folytatása volt a Szentgyörgyi által megszervezett Szegedi Egyetemi Ifjúság Színjátszó Társasága, a bolsevista zsidó Hont Ferenccel a háttérben.* Heteken át a rektor kérelmére laboratóriumi és egyéb komoly munkától mentesítve, *éjfélig gyakorlatozott a kétnembeli ifjúság a SzEI helyiségeit a Hamlet szerelmi jeleneteit próbálgatva,* melyet végül is a liberális sajtó óriási hozsannázása közben a szegedi Városi Színházban adtak elő.

Igen jellemző *Szentgyörgyi* világnézeti beállítottságára, hogy a világirodalom művei közül éppen *a Hamletet* választották. *Azt a Hamletet, aki a liberális irodalomtörténet tolmácsolásában egy évszázad óta a beteges dekadencia szimbóluma, az elhatározó, tettre képtelen, férfiatlan ifjú típusa. Az ő tolmácsolásukban „a koreszmével szembekerülő kortárs tragédiája" a Hamlet tragédiája. Hamlet nem a harcos férfi, hanem az effeminált morbid báb. Dorian Grayi és Wedekindi tragédiákba fulladt az egész színjátszó társaság, hiszen hónapok mulva egy pesti hotelben és a szegedi diákkollégiumokban történt kettős cián-injekciós mérgezés és revolverdörrenések jelezték, hova vezet ez az út.*

Ez a szegedi fertőző góc úgy megnőtt a baloldali sajtó támogatása mellett és annyira túlterjedt már az egyetemi város határain, hogy *a jobboldali sajtó kénytelen volt ezt a fekélyt feltárni.* Egy elenyésző törpe kisebbség kivételével, Szeged társadalma *döbbenten* szemlélte az egyetemnek *Szentgyörgyi* égisze alatt folyó eseményeit. A professzor úr szűk klikkje a humanizmus köntösében arrogánsan és terrorisztikusan lépett fel s mondhatnánk, tökéletes munkát végzett a maga körében a várt angolszász vonal készülő hazaárulása számára.

Kogutowitz professzor: Szentgyörgyi tiltakozott Mannerheim díszdoktorsága ellen

Felkerestük *Kogutovicz* Károly professzort, az európai hírű földrajztudóst, hogy tőle is tájékozódást szerezzünk a szegedi egyetemen *Szentgyörgyi* professzor égisze alatt történt eseményekről, hisz ő volt az, aki letörte 1942-ben a Szentgyörgyiék által megszervezett baloldali egyetemi ifjúsági mozgalmat.

— Nem szívesen nyilatkozom *Szentgyörgyi* kollégám viselt dolgairól, sok kellemetlenségem volt vele kapcsolatban. Különben is ezeket az eseményeket a lapok annakidején részletesen közölték — mondotta a professzor. — Azt természetesen nem tagadom, hogy *diametrálisan ellentétes álláspontot* állottam vele szemben. Legnehezebb feladatom volt, — hiszen ő utána következtem a rektori tisztségben — hogy az egyetemen olyan légkört teremtsek, amely az *aggódó keresztény szülőket* és az egyre jobban felfigyelő *jóérzésű nacionalista társadalmat* megnyugtathatja a szegedi egyetemmel kapcsolatban. *Sikerült is az egyetemi ifjúság túlnyomó részét Szentgyörgyi professzor szellemi irányítása alól felszabadítani és újból nemzeti irányba terelni.* A SzEI-ből kisepert ttem a liberális elemeket és újra a nemzeti jobboldal céljainak szolgálatába állítottam. Mereven nem akarok elzárkózni az interjú elől, éppen az *Egyedül Vagyunk* kérésére, tehát megemlítek egy jellemző epizódot:

— Amikor az egyetemi tanács azt a javaslatot tárgyalta elnökletem alatt 1942 elején, hogy *a Horthy Miklós Tudományegyetem tisztelje meg Mannerheim marsallt a tiszteletbeli doktori címmel,* amit előzetesen *Bárdossy* László miniszterelnökkel tárgyaltam le, kellemetlen incidens történt. *Szentgyörgyi* valósággal magából kikelve, felháborodottan kejelentette, hogy *nem szereti az ilyen politikai ízű javaslatokat.* Amikor csendesen megjegyeztem, hogy *Mannerheim marsall háromévi belsőázsiai kutatásairól írt beszámolóit két hatalmas kötetben a Finn Tudományos Akadémia adta ki,* ugyanazzal az agresszivitással vetette oda:

— *Ilyen tudományos eredményt tízezer ember is felmutathat!*

— Nagy elégtételemre szolgált, hogy még rektorságom alatt, 1942 június 8-án, *a tábornagy hetvenötödik születése napján,* Hóman Bálint kultuszminiszter jelenlétében, fényes külsőségek közepette adhattam át a tiszteletbeli doktori oklevelet *Wuorimaa* finn követnek, aki felolvasta *Mannerheim* marsallnak a magyar ifjúsághoz intézett szívekbefoglalt szózatát. Az ünnepséget a finn rádió is közvetítette Szegedről és a finn gondosságot jellemzi, hogy az ünnepség órájában már meg is érkezett Mannerheim magyarnyelvű köszönő távirata.

A *Kogutovicz* Károly professzor átállítása éppen utolsó pillanatban érkezett, hisz a *Szentgyörgyi által inaugurált defetista szellem egyre nyilvánvalóbban és egyre hatásosabban bénította annak a fiatalságnak nacionalizmusát, amely fiatal nemzedéknek épp a fegyver és szellem erőivel kell legyűrni a belső pestist és az ázsiai vihart.*

GÖDÉNY ZOLTÁN

A Nobel-díjas Lambeth-Walk Szentgyörgyi híres tánca lanitványával

Keresztülkézzel

Megdicsérjük uzoni *Pünkösti* Andor székelyszármazású esztétát és színigazgatót, hogy az átalakulás után közvetlenül oly fölénnyel jelentette ki egy értekezleten előkelő hatósági emberek előtt: *nála semmi baj nincs, ő elbocsátotta már egyik félzsidó sztárját és amúgy is német darabot játszik.* Majd csakhogy azt nem mondta, ő az átállítással *követendő* példát csinált. Arról egyetlen szót nem szólt azonban, hogy *ő volt a Conti-utcai marxista színészszervezkedés egyik disztagja* és az ő székely magyarsága adott nemrég nemesebb fémjelzést annak az erősen zsidó gyülekezetnek, amely *már nyiltan készülödött* egy másik, vörösebb átalakulásra.

Jó idegzete lehet ennek a hidegvérű uzoni renegátnak, hogy miután a zsidótörvények folytán megindult őrségváltással ősi székely eredetére tekintettel színházat kapott és azt *két esztendő alatt a gettó intellektuel-színházává alakította,* most egyszerűen kijelenti: nincs semmi baj. Ő volt az egyetlen igazgató, aki nyiltan megbontotta a nemzeti vonalat. *Előszeretettel futtatta a zsidók kedvenceit.* Színpadán állandóan jelzőtüzek égtek, a klasszikus darabok szövegét is jelbeszéddé rendezte. Senki sem tartotta annyira ébren Pesten a színházlátogató közönség harcikedvét, mint ő, hozzá, amikor úgy látszott már, hogy a baloldal győzni fog idebent, *nyiltan vallotta meg, hogy ő a Conti-utcához tartozik,* tehát a Homokpad és a többi jelzőtüzek csak kostolók, ő kis színháza hajóját biztos kézzel vezeti a vörös vizek felé. Dicsérjük Pünkösti ezért a bátorságáért, viszont ne vegye rossznéven, ha azt a *polgármesteri végzést még jobban magasztaljuk,* amely egy csapásra elvette tőle a Madách Színházat. Az ő igazgatói működése ma már csak kortörténeti dokumentum.

Hölgyeim

Női kabát, női ruha jó minőségben és olcsó árban

KOVÁCS-nál IV., MUZEUM KÖRÚT 21.

1944. ápr. 21.

BEMUTATJUK A NOBEL-DÍJAS SZENTGYÖRGYI PROFESSZOR IGAZI ARCÁT

Nemzetnevelés a szovjetorosz tanulmányúttól a rotaryánus Hamletig

Szeged, 1944 április 18.

Szeged város egész jobboldali társadalma nagy megkönnyebbüléssel vette tudomásul a hírt, hogy *Szentgyörgyi Albert egyetemi professzor a közeljövőben leköszön egyetemi katedrájáról, visszavonul minden közszerepléstől és ezután kizárólag tudományos kutatásaival fog foglalkozni.* Ideje is, hogy a nem közönséges kvalitásokkal rendelkező tudós egy kicsit visszavonuljon a nagy nyilvánosság színpadáról, abbahagyja *balkezű és káros „ifjúság-nevelését"*, végleg abbahagyja azt az *erősen politikai színezetű* társadalmi agitációt, mellyel annyit kereste mostanáig a feltűnést. Hiszen az utóbbi évtizedben talán senkiről nem jelent meg annyi riport, cikk, senki nem nyilatkozott annyit az *Az Esttől a Színházi Életig, mint a Nobel-díjas szegedi professzor.* A baloldali sajtó hírnévcsináló börzéin senkinek az ázsiója nem volt olyan magas a tudományos életben, mint *Szentgyörgyi* Alberté. Riporterek és fotoriporterek szervezett hada cikkek özönével és különböző, népszerűsítő színészi pózokban közölt képekkel kalapálta bele a magyar közvéleménybe ennek az embernek napot-holdat elhomályosító hírnevét. *Ő volt e sajtó szerint egyszerűen és tömören a magyar tudományosság inkarnációja.*

Vizsgáljuk hát meg, *kiért zengett és mit takart* e világhírnév?

Kétségtelen, hogy *Szentgyörgyi Albert kvalitásos tudós.* Valószínűnek tartjuk és elismerjük, hogy szaktudományban kiváló erő. Tudományos pályafutását azonban más körülmények is elősegítették. Már származása is predesztinálta őt bizonyos előnyökre tudós társaival szemben a letűnt világban, hiszen szellemi mozgékonyságát és izgulékonyságát családjának legösibb ágától, az anyai nagymama hatezeréves családjából örökölte. Ifjúkori külföldi

Bálon egy USA-egyetem díszjelvényével a vállán

tanulmányai során is szinte belenőtt az internacionalizmusba. Hollandiában, Angliában és Amerikában végezte tanulmányait. Mondják, hogy az, aki az ifjú tudósra a legnagyobb hatást tette, lelki vezetője, mentora egy hollandi zsidó tanár volt.

Lelkes beszámoló a Rotaryban Moszkváról

Midőn 1929-ben, a bethleni konszolidáció végén, mint egyetemi professzor Szegeden feltűnt, magával hozva a morbid nyugati demokráciák és az amerikai életstílus akkor még sokak által félreismert varázsát, úgyszólván mindenkit meg tudott nyerni a város társadalmi életében. Akkor még lekötelező udvariassága, diákosan kedves pózai mögé tudta rejteni féktelen hiúságát. *Veleszületett színészi képességeivel jól megjátszotta a bohém tudóst, állandóan nadrágzsebébe süllyesztett kezével, elegánsan lompos öltözködésével, vasalatlan nadrágjával, helyenként kopaszodó, de mindig borzasan lobogó, hátrafésült ezüstös hajával magasan a földi hiúságok fölött lebegő szellemet sejttetett. A schöngeisterei, humanista szólamok, a túlfűtött társadalmi szereplésvágy, a volubilité mögött tulajdonképpen egy politikai dilettáns féktelen vagyravágyása húzódott meg.* Ezért adott szaktudományától igen távoleső problémákról: *életfilozófiáról, nevelésről, társadalomtudományról, politikáról* nap, mint nap nyilatkozatokat, melyekben elképesztően *naivnak, szakszerűtlennek, sőt tájékozatlannak* bizonyult.

Az eszmék zűrzavarát ebben a lelkialkatban bizonyára csak fokozta még *1935-ben Szovjetoroszországban tett tanulmányútja*, melyet a moszkvai *„Intourist"* szervezett meg *„válogatott"* európai tudósok számára. Hazatérve szovjetoroszországi útjáról, a szegedi *Rotary-klubban lelkes beszámolót* tartott.

Közben folytatta tudományos munkásságát. *A hazai közvélemény úgy tudja, hogy ő fedezte fel a C vitamint s ezért kapta volna a Nobel-díjat.* Az igazság az, hogy a C vitamint *egy amerikai professzor* már évekkel őelőtte állatok mellékveséiből kivonatolta. *Szentgyörgyi* csak annyiban vitte előbbre ezt a kérdést, hogy *a paprikából nagyobb mennyiséget* tudott kivonatolni. Viszont számára a C vitamin és a magyar paprika tulajdonképpen *csak reklámnak* volt jó. Az *Az Est-lapok* is így találták és a paprikán keresztül *valóságos nemzeti hőst* csináltak belőle. Az „Az Est"-nek így nyilatkozott a C vitamin felfedezéséről:

— *Egy este a feleségem vacsorához paprikát tálaltatott. Beleharaptam a paprikába és felkiáltottam: Ebben C vitaminnak kell lennie! Elrohantam a laboratóriumba és addig nem ettem, míg fel nem fedeztem a C vitamint.*

Ekkor mutatkozott meg, hogy közte és a zsidó sajtó között milyen *szoros kapcsolat* áll fenn. *Szentgyörgyi* mindenhol mindenről nyilatkozott és minden nyilatkozatába ügyesen becsomagolt *pacifista* gondolatokat ejtett el. A Nobel-díjat különben nem a C vitaminért kapta, hanem *„Az emberi szervezet belső égésfolyamatainak feltárása terén végzett kutatásokért"*. Jellemző, hogy e téren végzett kutatásai kémiai természetű segédtudományához nem magyar kémikushoz fordult támogatásért, hanem *a szabadkőműves svájci Carrer professzort* kérte fel, jól megfontolt nemzetközi tudománypolitikai számításból, hogy ezáltal is egyengesse útját a svájci professzor kapcsolataival a Nobel-díj elnyerése felé.

Akik ismerik a tudományos nemzetközi kapcsolatok cinkos haruspex-jellegét, azok tudják, hogy a Nobel-díjjal való kitüntetés az utolsó időben *bizonyos hallgatólagos világnézeti elkötelezettséget* is jelent. Tökéletesen bizonyították ezt a Nobel-díj kiosztásakor elhangzott beszédek, melyeket a stockholmi rádió is közvetített. Az angol Nobel-díjas az *angol-svéd* kapcsolatokról beszélt, az amerikai *Amerikának és Svédországnak* a viszonyát taglalta, a svájci Carrer német nyelven, svájci humorral fűszerezett beszédet mondott és végül *Szentgyörgyi* Albert beszédét hallhattuk. Ő is német nyelven beszélt, de beszédében ezt a szót: *magyar, magyar tudomány, vagy hogy ő szegedi professzor, egy szóval sem említette.* Beszéde szinte szabadkőműves beszéd volt. Lépten-nyomon a *„szeretetet"* hangsúlyozta, a *pacifizmust* dicsőítette szirupédes szentimentalizmussal és dicsérte a szociáldemokrata összetételű Nobel-bizottság humanista pártatlanságát. Beszéde az akkori magyar kormánykörökben is felháborodást keltett, annyira, hogy a sajtó is csak szürke napihírben tudott megemlékezni a díjkiosztásról. *Szentgyörgyi* beszéde tulajdonképpen *nagy humanista szólamaival szinte vádbeszéd volt a hitleri Németország ellen, tüntetés a német nép felé.* Ennek is ismerni kell a hátterét. Akkoriban történt ugyanis, hogy egy-két évvel azelőtt a Nobel-békedíjjal ajándékozták meg az akkor már emigrációban élő berlini *Ossietzky* kommunista egyént, a német *Nádas* Sándort, akit még a liberális weimari rendszer is *államellenes bűncselekmény miatt* kénytelen volt jogerősen elítélni. *Ezért a német nép vezére megtiltotta, hogy német ember Nobel-díjat elfogadjon.*

Szentgyörgyi írásban kér bocsánatot az ifjúságtól

Szentgyörgyi igazi szellemisége először 1930-ban jelentkezett. Ennek az évnek az őszén a bajtársi egyesületekbe tömörült egyetemi ifjúság valamilyen okból kifolyólag *eltanácsolta a zsidó hallgatókat* a szegedi egyetemi előadásokról. *Szentgyörgyi* professzor ekkor önmagából kikelve, *kipiszkolta az előadáson levő orvostanhallgatókat* és felhívást intézett a keresztény hallgatósághoz, *hívja vissza a zsidókat, kérjenek tőlük bocsánatot*, mert a keresztény egyetemi hallgatók tanulhatnának a zsidóktól, kölcsönözhetnének tőlük tudást, szorgalmat, intelligenciát stb. . . .

Az egész egyetem felzúdult erre a hírre. A bajtársi egyesületek tagjai felvonultak a Szentgyörgyi-órára, de a professzor angolos eleganciával meglépett. Végül is a rektornak sikerült a lázongó tömeget lecsillapítani azzal, hogy *Szentgyörgyi* az egyetemi tanács által hozott határozat alapján *írásbeli bocsánatot kért* az egyetemi ifjúságtól.

Mikor aztán *Szentgyörgyi* a Nobel-díjat megkapta és ezzel bizonyos fémjelzést, azt remélte, hogy most már megengedhet magának olyan gesztiókat, melyeket más közönséges halandó nem egykönnyen tehet meg; *teljesen levetette az álarcot, amikor 1940 őszén az újonnan alakult szegedi Horthy Miklós Tudományegyetem első rektora lett.* Rektori hatalmával fedezve ténykedéseit, most már nyiltan a baloldali eszmék harcosa és agitátoraként jelentkezett. Céljául tűzte ki, hogy ebben az esztendőben *letöri és szétporlasztja a jobboldali nacionalista ifjúsági szervezeteket, elsősorban a Turul Szövetséget.* Ezért alapította meg a hírhedt *Szegedi Egyetemi Ifjúságot*, a *SzEI-t.* A Nobel-díjas professzor országos mozgalmat akart teremteni, amit az is bizonyít, hogy Pécsett az ottani egyetemi ifjúságnak nagy előadást tartott. *Izgatott és lázított az általa kreált homályos világnézetű Szegedi Egyetemi Ifjúságmozgalom* országos kifejlesztése érdekében a Turul és a nacionalista ifjúsági mozgalmak ellen. Pécsett azonban csúfosan megjárta, mert a nemzeti érzületű diákság vezérei már előadása alatt vitába szálltak vele, s *óriási felháborodás* kíséretében volt kénytelen távozni. *Kolozsvárott* is szeretett volna rendezni egy hasonló gyűlést, meg is hirdette, de miután a kolozsvári egyetemi ifjúság nagy tüntetésre készült ellene, nem merte leutazni az előadás megtartására.

Szentgyörgyi a rongyos apacsok báljén

Back-Bernáték és a nagy egységmozgalom

Szentgyörgyi az első gyakorlati lépést akkor tette meg törekvéseinek valóra váltására, az egyetem fiatalságának *„világnézeti különbségre való tekintet nélküli"* egyesítésére, amikor 1941 március 15-én, a nagy nemzeti ünnep délutánján a szegedi egyetemen megnyitotta az új egyesület, *a SzEI diákotthonát.* A ragyogóan berendezett diákotthon három részből áll: *bárból, társalgóból és szórakozóhelyiségből.* A bár joggal kelhetett versenyre a legelőkelőbb budapesti mondain helyekkel. A kék lakkfényben ragyogó pult előtt magas, narancssziníi, amerikai stílusú bárszékek virítottak. Ülőkéjük alig nagyobb, mint egy gyümölcsös tányér. A társalgóterem sarkait kényelmes színes pamlagok díszítik. A középen levő széles tanácskozóasztalon *a liberális sajtó termékei* is ott díszelegtek az új egyesület célkitűzéseinek megfelelően. Az csaktermészetes, hogy az új otthont a *zsidó hallgatók* is szép számmal lepték el. A szórakozóhelyiségben különféle társasjátékokkal szórakozhattak a hallgatók, a szerencsekockától a lóverseny-

HOGYAN TÖRT A NOBEL-DIJAS SZENTGYÖRGYI A KULTUSZMINISZTERSÉGRE ÉS A MAGYAR TUDOMÁNY LEIGÁZÁSÁRA

Ujabb részletek a bohém világpolgár professzor nagyratörő terveiről

Az E. V.-ban ismertettük már *Szentgyörgyi* Albert professzor pályafutását a Rotari-klubtól a Nobel-díjon át az egyetemi rektorságig és egészen a nagy fordulat bekövetkeztéig. Cikkünk óriási visszhangot váltott ki az országban, hiszen az emberek csak suttogni hallottak Szentgyörgyinek a liberális és szabadkőműves körökkel való kapcsolatairól és nem mindenki ismerte azokat a terveket, amelyekkel még rektori hatalmát is felhasználva, szét akarta zúzni a jobboldali nacionalista mozgalmakat, *elsősorban a Turul szövetséget*. Ezért hívta életre annakidején *a SZEI-t, a Szegedi Egyetemi Ifjúságot is s nem rajta mult,* hogy tervei kudarcba fulladtak, bár káros ifjúságnevelési kísérlete a szegedi egyetemistákra tagadhatatlanul aggasztóan mételyező lelki hatással volt. Mult számunkban bemutattuk a professzor urat a nagy bohém európéért, az ifjúságnevelőt, a dilettáns politikust, a lelkes rotaristát, feltártuk szabadkőműves kapcsolatait, most nézzük meg a másik arcát is: a tudóst és kultúrpolitikust.

Amikor Szentgyörgyi Albert 1929-ben a szegedi egyetemen tanszékét elfoglalta, azonmód lázas szervezkedésbe kezdett, hogy a szerinte akkor még *„ázsiai állapotban"* lévő magyar orvos- és természettudományt *angolszász* nivóra emelje. Első lépésként Magyar Élettani Társaság, MÉT, néven új tudományos társaságot szervezett meg. Ennek alakuló ülését 1930-ban Tihanyban Klebelsberg Kuno gróf jelenlétében tartották meg.

A Magyar Élettani Társaság titkos célja

Elméleti természettudósokon kívül a társaság munkájába elsősorban a budapesti Korányi-klinika teljesen zsidó orvosi csoportját kapcsolta be a professzor úr, hangoztatván, hogy Magyarországon *csupán Korányi iskolája áll korszerű nivón*. Csak ők foglalkoznak vegytani *problémákkal* és kísérleti belgyógyászattal. A MÉT első elnökéül is az azóta Baselbe emigrált Verzár Frigyest választották. A főhangadók *Mansfeld* Géza pécsi zsidó egyetemi tanár, a tavaly óta szintén Baselben lakó Tomcsik OKI főigazgató, *Rusznyák* István szegedi zsidó belgyógyász-professzor és természetesen Korányi professzor voltak. Szentgyörgyi nagyügyesen megegédett a szerény *titkári* címmel, viszont minden irányítást mai napig a kezében tartott, csupán háttérből dirigálva a kórust. A látszólag nemes, humanista célokat szolgáló MÉT hamarosan titkos fedőszerve lett a Nobel-díjas tudós fémjelző tevékenysége által a legrombolóbb szabadkőműves szellemnek. A társaságban szereplő néhány keresztény tag öntudatlanul a díszgoj szerepét játszotta.

A MÉT megalakulásával rövidesen „fellendült" a magyar tudományos élet. Évenként vándorgyűléseket rendeztek, amelyeken mindenki beszámolt évi munkájáról. *A társaság tudományos ülésein résztvenni idegeneknek tilos volt.* Ezen aszerint, hogy ki szerepel, a leglényegtelenebb részletkérdést is *„nagyhorderejű"* felfedezésként hirdették meg, ha pedig a társaság politikai felfogásával ellentétes előadó kísérletezett betörni a kisajátított tudományos életbe, teljes részvétlenség fogadta a tizperc időtartamban megállapított előadását. Bizonyos, hogy ezek az ülések neveket tettek híressé, vagy süllyesztették a névtelenségbe, aszerint, hogyan tudott az illető tudós a professzor-főtitkár úr szelleméhez alkalmazkodni.

A MÉT működésének fokozódásával Szentgyörgyi szűkkörű gárdája frivol játékba kezdett és hívei, a „márkázott" tudósok lettek a hangadók mindegyik egyetemen. A vidéki egyetemeken, főként Szegeden és Pécsett csak az lehetett magántanár, aki magát többékevésbé lekötötte és eladta Szentgyörgyinek.

A MÉT tagjai minden karban külön klikket alkottak és a kari ülések előtt bizalmas értekezleteken döntöttek a saját céljaiknak megfelelően hozandó kari határozatokról, mondanunk sem kell, hogy nem a jobboldali szempontok mérlegelése alapján. Új professzor igen sokszor főleg az ő garnitúrájukból jöhetett.

További lépés volt a hallgatóság teljes elzsidósodása. Szegeden 20—25, sőt 30%-ra, Pécsett néha 40—45%-ra is felszökött a zsidó orvostanhallgatók száma. Természetesen, ha valamelyik egyetem már felvette a zsidó hallgatót, *az szerzett jogon* a numerus clausus ellenére a budapesti egyetemre is átiratkozhatott a következő félévben.

Csendes, de annál szívósabb harcot inditott meg ez a klikk a jobboldali érzelmű professzorok, a tudományos segédszemélyzet és a nacionalista, jobboldali bajtársi egyesületek ellen. Szentgyörgyi találmánya volt *az „elegendő tudományos eredményt fel nem mutató* (természetesen jobboldali) *professzorok"* kényszernyugdíjazására vonatkozó rendelet kiadása. Erre a célra kiküldött bizottság lelke és fő mozgatója szintén ő volt. Nem rajta mult, hogy a kiszemelt professzorokon e csunya fűrészelést nem hajtották végre. Megtervezte és szervezte a „tanársegédi kamarát", melynek vezetését a sajátnevelésű és világnézetű képére formált tanítványai kezébe akarta adni, hogy háttérből ő irányíthassa ezt is. Ez a kísérlete is megtört néhány gerinces ember ellenállásán. Tervei kudarcbafulladása után a szellemének be nem hódolt embereket a MÉT segítségével a saját egyetemén belül, de a többi egyetemen is üldözőbe veszi. Közben belföldi tekintélye egyre nő. Itthon gondoskodtak erről a liberális lapok, külföldön a szabadkőműves kórus. Tekintélyét felhasználva ő az ösztöndíjtanács hangadója is. Sem belföldi, sem külföldi ösztöndíjat nem kaphat, aki nem adja el meggyőződését és lelkét. A magántanári képesítéseknél és a megürülő tanszékek betöltésénél nem annyira a saját munka, *mint inkább az elvezett ösztöndíj a mértékadó.* Ez főképpen a vidéki egyetemeken történt így, *mert a budapesti egyetem orvosi kara sohasem hajtotta meg zászlaját szolgai módon Szentgyörgyi nagysága előtt.* Ezért nem sikerült neki, bármint ügyeskedett is, a budapesti tanszékre bekerülni.

A Nobel-díj elnyerése után mindenki keresi már Szentgyörgyi kegyeit. *Híveinek és tanítványainak valóságos kultúrpolitikai programot ad s* előttük cseppet sem titkolja, hogy *a kultuszminiszterségre, de legalább is az államtitkárságra tör.* Közben mindent elkövet, hogy a budapesti élettani tanszékre bejusson. *Azonban ez sem sikerül neki.* Pedig annyira biztosra vette a dolgot, hogy már át is nézte és elvben újjá is rendezte a pesti intézetet.

Híveinek táborát minden eszközzel igyekszik növelni és erre a célra kihasználja a párisi Rockefeller-képviselet támogatását. *A Rockefeller-alapitvány Szentgyörgyi útján felhivást intézett a szegedi egyetem orvosi és természettudományi karához, hogy az elméleti tudományos kutatás előmozditására kérjenek támogatást, mert a kutatóeszközök beszerzésére pénzt bocsát rendelkezésre.* Az eredményben senki sem hisz, de Szentgyörgyi pár hét mulva közli, kik és mennyi pénz kaptak kutatási célokra. *Egyik intézet 2—3000, a másik 25—80.000 pengő támogatást is kapott, természetesen a Nobel-díjas professzor véleményezése alapján.* Ez ismét növeli tekintélyét és befolyását tanártársaira.

Szentgyörgyi a szabadkőművesektől hatalmas birtokot kap

További lépése az, hogy mindenkit a kezében tartson. Erre ismét csak a Rockefeller pénze jó. *Megállapodást létesit a kultuszminisztérium és a Rockefeller-alapitvány között, hogy a szegedi egyetemen a természettudományi kutatómunkát az alapitvány állandó jelleggel évi százezerpengővel soronkivül támogatja, mégpedig úgy, hogy az első évben Rockefeller százezerpengőt ad az intézetek közötti szétosztásra.* Csupán azt kötötték ki Rockefellerék, hogy a szétosztást Szentgyörgyi elnöklete alatt és az általa összeállitott bizottság végezze.

A kérvényeket hozzá kellett benyujtani. Ő döntött az évi segélyről, melynek keretében legfőképpen saját intézetét támogatta.

Mindenki kapaszkodott és tülekedett *Szentgyörgyi kegyei után, hiszen, aki pénzbeli támogatásban nem részesült, az a tudományos kutatóversenyben alaposan lemaradt.* A megállapodás további pontja az volt, hogy a második évben az állam egynegyed, a harmadik évben fél, a negyedik évben pedig háromnegyed részben járul hozzá a természettudományi kutatóbizottság elnökének szétosztás céljából juttatott összegekhez és az állam a szegedi egyetem részére azután is minden évben folyósítja ezt az összeget. *Az be is tartotta a megállapodást, folyósitotta az összeget, mely fölött Szentgyörgyi díszponált, kezében tartva ezáltal a legtöbb elméleti kutatóintézetet. Igy szervezte meg egyetemi klikkjét s igy lett soronkivül rektor és felsőházi tag.*

Közben lelkes apostola a legszélsőségesebb angolszász baloldali demokrataszellemnek. *Érdemes lenne a moszkvai tanulmányút részleteit kibogozni, hogy kik voltak ott azon a kiránduláson vele együtt.* (Mansfeld Géza, stb.)

A nemzetiszocializmus uralomrajutása után mindent elkövetett, hogy a szomszédos német tudományos kapcsolatokat az egész vonalon megszüntesse *és a kutatóintézeteket kényszerítse az angolszász kapcsolatok keresésére és felvételére.* Ennek szükségessége különösen akkor merült fel, *amikor a német egyetemeket zsidótlanitották.* Nyilt ellenségei azok az intézetek és azok a tanárok, akik a német tudományos orientáció hívei. *Az egész egyetem angolul tanul Szegeden és Pécsett is,* ahol a karmester Mansfeld professzor, Szentgyörgyi testi-lelki barátja. *Tudományos közleményeit sem német nyelven közli.* Tudományos eredményeiről hazai szakközlönyeink közül elsősorban a *Színházi Élet, Az Estlapok* és a *Tolnai Világlapja* hasábjain olvashattunk. *Külön tanársegéd gyártja a „szerény elmélyülő tudós" megrendelt hirlapi nyilatkozatait, melyekről intézetének beavatott bizalmasai előre tudtak és a városban nevetve mesélték bizalmas barátaiknak.* Igy nevelt magának gárdát, melynek segítségével a tudomány tógájába takaródzva, magának minden téren döntő szerepet biztositott.

Szabadkőműves kapcsolatok szép példája az is, hogy a Nobel-díj kitüntetése alkalmából a szabadkőműves páholyalapító, *Pálffy József szegedi polgármester a város elismerése jeléül közgyűlésen hatalmas földbirtokot és villát szavaztatott meg Szentgyörgyinek.* Nem Pálffy mulasztása, hogy a kultuszminisztérium ezt az ajándékozást nem engedte meg.

Jellemző még Szentgyörgyire az is, hogy a híres Nobel-díj hatalmas összegéből egyetlen fillért sem hozott be az országba és ma sem tudja senki, hol gyümölcsözteti.

GÖDÉNY ZOLTÁN.

Révai könyvnapi könyvei

Dsida Jenő. Válogatott versek

Erdély fiatalon elhúnyt kiváló költőjének, az új magyar líra kimagasló alakjának, klasszikusának legszebb versei Rónay György bevezető tanulmányával.
Könyvnapi ára kötve **9.—** pengő.
Könyvnap utáni ára kötve **13.50** pengő.

Nyirő József: Néma küzdelem

Nyirő József új, monumentális regénye, a szórványok életének megrendítő képe, a fennmaradásért küzdő magyarság harcainak hatalmas éposza.
Könyvnapi ára kötve **20.—** pengő.
Könyvnap utáni ára kötve **28.—** pengő.

1944. máj 19. (10. sz.)

VÁLTOZÁST A BALFELÉ TÉVELYEDETT EÖTVÖS KOLLÉGIUMBAN

Az álhumanista szellem fellegvárába is behatol az új világ

Néhány héttel ezelőtt kormánybiztos került a Győrffy István-diákkollégium élére s akkoriban azt is megírták a lapok, miért volt szükség erre a lépésre: a vezetők jószándékú tájékozatlansága miatt egyre nagyobb szellemi *befolyáshoz jutott a kollégiumban a hazai népfront, ezekből a parasztfiúkból akarta kinevelni hű agitátorait.* A Győrffy-kollégium története, szelleme nekünk egy másik nevelőintézetünket, az *Eötvös-kollégiumot* juttatja mindannyiszor eszünkbe. Hiszen az utolsó években itt is különös irányba fordult a szellemi fejlődés. Az *Eötvös-kollégium* esetében azonban egy nagymultú intézményről van szó. Nincsenek megoldatlan szervezeti kérdései, ennélfogva nem hálózta és nem nyálazta körül annyiféle érdek. A világnézeti eltévelyedések, egy-két kivételtől eltekintve, itt nem jelentkeztek oly élesen. Csak valami világpolgári *lagymatagság, „humanista" és „szellemi" fölény* uralkodott lakói közt. Persze ez sem veszélytelen: sok példa bizonyította az elmúlt időben, hogy *ettől a liberális talajtól már csak egyetlen lépés távolságra van a szalonbolsevizmus, vagy a kimondottan baloldali forradalmárság.*

Mi maradt a nagy multból a félévszázados évfordulón?

Különös véletlen, hogy az intézet pont ebben az esztendőben ünnepli fennállásának félévszázados fordulóját. 1894-ben alapította *Eötvös Lóránd*, a francia *Ecole normale supérieure* mintájára s rendeltetése az, hogy egy elit tanárnemzedék neveléséről gondoskodjék. A kollégium rövidesen legelőkelőbb nevelőintézeteink sorába lépett s tárgyilagosan be kell vallanunk, hogy *számtalan kiváló író, tudós, művész került ki növendékei közül, annál kevesebb pedagógus. A tanárnevelés lassan háttérbe szorult.* Talán már az első igazgató, *Bartoniek Géza* idején; utódai, *Gombocz Zoltán* és a jelenlegi igazgató, *Szabó Miklós* csak tovább vitték a hagyományt. Az intézet tehát lemondott a pedagógusok neveléséről s tudósokká, szakemberekké akarta gyúrni növendékeit. Sok esetben sikerült is, még több esetben *felemás emberek* kerültek ki kezei alól: tudós-öntudatot gyúrtak beléjük a kollégiumban. *A „szellem" imádatára tanították őket és kultúrsznobok lettek.* Ha az életben azután mégsem tudnak érvényesülni, ahogyan a kollégiumban igérték nekik, bizonyos mértékig kénytelenek megalkudni elveikkel (például tanárnak mennek), *meghasad a lelkük* s csak vánnyadt, kesergő humanistáink sorát szaporítják. Bármennyire is furcsán hangzik, a *tanárképző intézet közvéleménye előtt az elvekkel való megalkuvásnak számít, ha valamelyik tanárjelölt nem az ifjú, lobogóhajú és világnézeti elkötelezettséget is jelentő „szellemi emberek" sorát gazdagítja, hanem annyira „lecsúszik", hogy a tanári pályára lép.* Ebben természetesen nemcsak az Eötvös-kollégium, hanem elsősorban az a kultúrpolitika volt bűnös, amely nevelőinket csaknem a társadalmi kitaszítottak sorsára süllyesztette.

Az Eötvös-kollégiumot már az első években bizonyos *mítosz vonta körül.* Szülők és diákok egyaránt vágyódva tekintettek a szellemi bástya felé, amely egykor *annyi kitűnőséget adott a magyar tudománynak és irodalomnak.* Voltak idők, különösen a huszas és harmincas években, amikor a közönséges egyetemi polgárok ájult csodálatba estek, ha egy Eötvös-kollégista egyáltalán szóbaállt velük, ifjú félisten módjára. Mindenütt elsőség illette őket, amit természetesen nem kizárólag fölényes szellemi képességeiknek köszönhettek, hanem sokszor a volt kollégista egyetemi tanárok hangulati és majdnem céhbeli együttérzésének. A kívülálló azonban mindebből alig sejtett valamit.

A Magyar Csillag és a Magyar Nemzet lobogói alatt

A kollégiumi életet az ifjúság autonom szervei irányították s a napi életben csak *három fix pont* volt: a reggeli, az ebéd és a vacsora ideje. Különben senki sem óhajtotta a fegyelmet s ha az igazgatónak voltak is ilyen elgondolásai, a fiatalok autonóm szervezete sürgősen „megfúrta". A *liberális hagyományok, mint mondottuk, már az első igazgató alatt kijegecesedtek s a fiataloknak csak ezt a szellemet kellett továbbvinniök, kiegészíteniök.*

Erélyes legfőbb vezetés természetesen egy csapásra elfojthatta volna ezt az erjedést, Gombócz azonban tudós volt, a gyakorlati kérdésekig nem látott el, az ő utóda pedig túlságosan színtelen. Sokkal komolyabb befolyásuk volt a növendékekre az *intézeti tanároknak*, akikre a szaknevelés gondja hárult, őket viszont úgy válogatta össze a kollégium kuratóriuma, nehogy megsértsék a liberális hagyományokat. Igy került be magyar irodalomtanárnak *a berlini menekült Keresztury Dezső*, kinek szakképzettségéhez nem fér kétség, viszont az is kétségtelen, hogy *a Magyar Csillag irodalomszemléletének alig akadt nálánál lelkesebb hive.* S ez egyéb vonatkozásban is súlyos elkötelezettséget jelentett. Egy konferencia alkalmával *kétségbeesetten küzdött például Karinthy Frigyes fiáért*, mindenáron be akarta vinni a kollégiumba s azoknak, *akik felzárkóztak hozzá, azonnal megnyitotta a Magyar Csillag és a Magyar Nemzet kapuit.* Az Eötvös-kollégium ifjú titánjai tehát ezeken a szellemi tájakon bontogatták szárnyaikat s az indulásnak legtöbbször élhatározó jelentősége volt: ezeknek a humanistáknak a táborát gazdagították.

Szinte természetes, hogy a *legutóbbi időkig csak két napilap járt a kollégiumba: a Magyar Nemzet és a Népszava*, a jövendő fároszok különös lelkesedéssel olvasták a Népszavában a tömény *Jemnitz Sándor zenekritikáit* és e címen terjesztett felhívásait a demokrata összefogásra. A szerdai vitaesténken megjelent előadók sorában *Zilahy Lajos még jobboldalinak számított.* Ezek a különlegesen felvilágosult szellemek emellett csökönyösen ápoltak bizonyos romantikus hagyományokat a pisai és párizsi diákéletből. Szeptember első napjai a gólyák előkészítésével multak el. Volt kollégisták jöttek be előadni, de hangzatos címek ürügye alatt sikamlós viccekkel táplálták a tudományszomjas ifjakat s legtöbbször jónevű tudósaink is részt kértek ezekből a mulatságokból. *Néhány kollegista fiára büszke apa aztán levélben volt kénytelen tiltakozni e tudományos előkészítés ínycsiklandozása ellen.* Különben *kötelező volt a francia kultúra abszolút imádata.* Ezen a jogcímen azután *Villont olvasták fel a legifjabb tudósjelölteknek, természetesen Faludy fordításában* (amit később, a Faludy-kultusz elburjánzása után, maga Eckhardt Sándor egyetemi tanár volt kénytelen elítélni), egyébként pedig *Gyergyai* Albert, vagy még hangzatosabban: *Szegő* tanár úrra volt bízva a francia szellem (legeslegeredetibb neve hirtelen nem jut eszünkbe) s *Gachot* úr is bejárt előadni.

Ezekután senki sem csodálkozhat azon, hogy *Gombocz idején, a harmincas évek derekán kommunista sejtre bukkantak a kollégiumban, amely bírósági tárgyalással és börtönnel fejeződött be s hogy mindazok, akik a hazai népfront előkészítői voltak irodalomban, publicisztikában és még a politikában is, jórészben az Eötvös-kollégium falai közül kerültek ki.* Bíróságig egyetlen egyszer fejlődtek az ügyek, különben csak a talajt készítette elő a fiatalok lelkében a szabados, liberális nevelés, a humanista nagyképűséggel. Jellemző, hogy a *fiatalok féktelenségét a jelenlegi igazgató már megelégelte*, fölényes pózukat és világpolgári lendületüket — a jelek szerint — nyilván maga is korszerűtlennek vélte, mert *autonom működésüket betiltotta* és más eszközöket keresett a kollégiumi rend biztosítására. Sajnos, eléggé elkésett intézkedés volt. A hibát ma már senkiben sem lehet keresni, mert évtizedek mulasztását kell pótolni s vissza kell adni a kollégium régi hírnevét, varázsát. Érdekes, hogy *az egészséges gondolkodású fiatal nemzedékek újabban már mennyire elfordultak Eötvös alapításától.* Míg azelőtt *évente többszázan is kérték felvételüket, a legutóbbi években alig tudták betölteni a 12 elsőéves helyet.* Ez talán a legjellemzőbb adat arra a szellemi elváltozásra, beteges tenyészetre, ami a magyar nevelés egyik legfontosabb őrhelyén fejlődött ki.

A BOMBAKÁROSULTAKÉRT

Dankó Jenő honvéd Tp. K. 848	200.—	*Kőszegi* Ferenc, Bp., Gizella-út	322.—
M. kir. Gábor Áron honv. tüzér hdp. isk. 3/110 Nagyvárad	237.—	I. számú óvoda növendékei, Hajduhadház	12.—
Sz. I. Z. Budapest	5.—	*Hadházy* Lajosné	2.—
S. S. Bp., Kerepesi-út	20.—	*Koréh* kenyérgyár, Dés . . .	300.—
Kovács Emil, Bpest, Kisfaludy-köz 5.	100.—	*Hlaváts* Alajos, Kassa, Fő-u. .	120.—
Havasy Rózsa, Budapest . . .	10.—	Dr. *Thuróczy* Istvánné, Szolnok	50.—
Corsó Palota Rt. férfi tűzo. oszt. Mária V.-u.	719.90	*Mezőkeresztesi* Géza, Debrecen	20.—
Corsó Palota Rt. női tűzo. oszt. Mária V.-u.	966.—	Dr. *Krzysevosky* Jenő orvos, Ózd	20.—
Kakas Ilona, Fülek	50.—	*Hess* Ervin kft. alkalm., Bp., Fehérvári-út	350.—
N. I. orvos, Budapest	10.—	*Kárpáti Villamosmüv.*, Ungvár	1252.—
Komora Norbert, Szombathely	3.—	*Gulyás* Endre, Debrecen . .	23.—
Dunacorsó-kávéház tűzoltó oszt.	161.—	Dr. *Vischán* László, Balavásár	100.—
Varga Mici, Kisújszállás . . .	10.—	*Csucsay* István vendéglős, Nagymagyar	112.34
Negresco-kávéház tűzoltó oszt.	*112.70*	*Csanády* Istvánné, Kistótfalu .	20.—
Dr. *Misángyi* Ottó testn. főisk. ig., Bpest	100.—	*M. kir. 5007. tábori munkásszázad*, Bp., Kerepesi-út 19. . .	250.—
Lőrinc Gábor, Budaligeti . .	20.—	F. év IV. 3-án bombatámadásnak áldozatul esett *Teodorovich* István t. zls., volt századparancsnok emlékére koszorúmegváltás címén . . .	5907.94
Remete Antal, Bpest, Savanyú-kút-út 8.	30.—	*Eddigi gyüjtésünk összege: 16.479.14*	
Nagy Zoltán int., Hercegszöllős	50.—	*Összesen: 22.387.08*	
Dr. N. Gy. I.	50.—		
Dr. *Kolbenheyer* Tibor, Kaposvár, Korona sz.	100.—		

A partizánvezér londoni jelentkezése

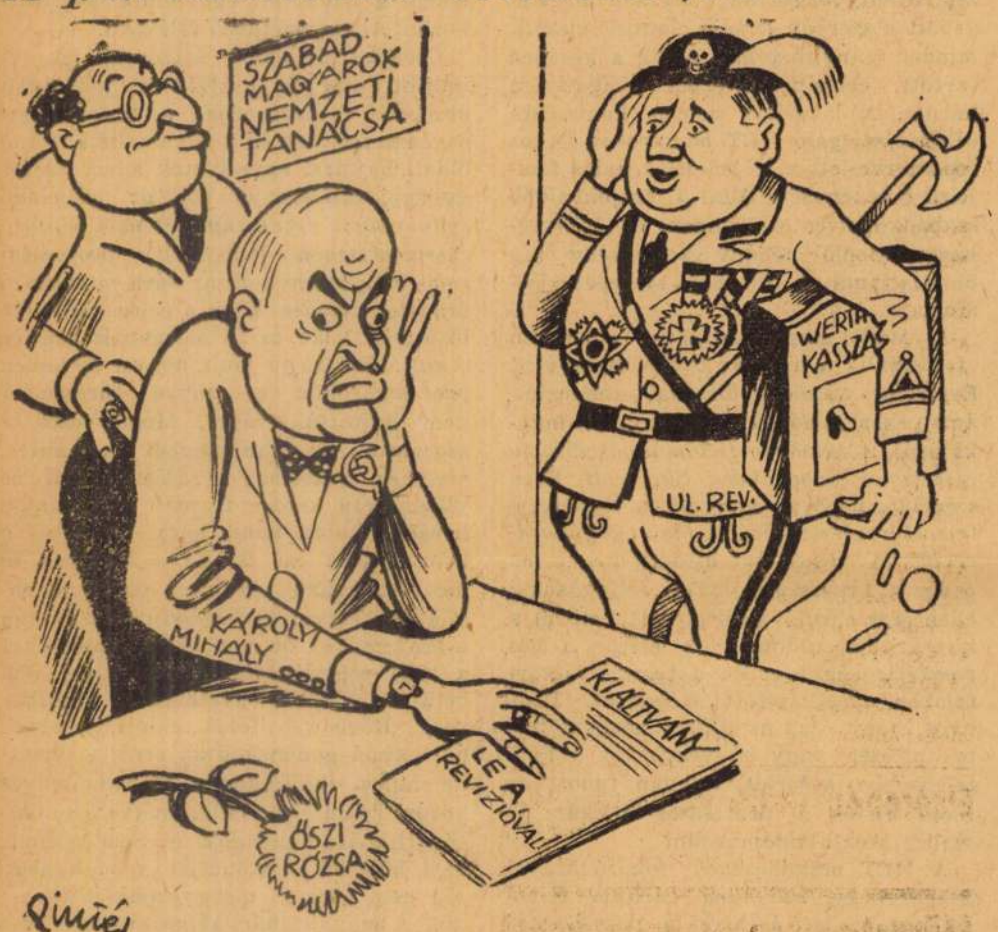

— Elnök úr, Ullein-Reviczky Antal Zsigmond Rafael, ú[illegible]ar partizánvezér, alázatosan jelentkezem!

Károlyi Mihály: — Egyedül jöttél?

— Nem, magammal hoztam a meggyőződésemet!

Jól értesült helyről...

A MAGYAR-BOLGÁR kultúregyezmény keretén belül a magyar kormány segítségével megalakult a »Georgi Dimitrov« bolgár kollégium. Huszonhét bolgár ifjú kap benne elhelyezést, akik magyar üzemekben és gyárakban technikai képzettségüket fejlesztik. Nógrádi Sándor miniszterelnökségi államtitkár — aki a kormány részéről nagy lelkesedéssel segített a kollégium felállításában — és a kollégistákkal Budapestre érkezett Sztoján Abadzsiev bolgár helyettes munkaügyi miniszter vesznek részt a kollégium ma délelőtti ünnepélyes megnyitásán.

*

ORTUTAY GYULA vallás- és közoktatásügyi miniszter ma délután sajtófogadást rendez a finn kulturális küldöttség tiszteletére.

Ráth István tiszteletbeli doktorátusa

Nyilatkozik Csürös Zoltán műegyetemi rektor

Ujabban ismét sok szó esik *Ráth* Istvánról, az utóbbi évek ismert fejéről, abból az alkalomból, hogy végérvényesen Amerikába költözött és ott többek között a hazai vegyipar több fontos gyártmányának receptjét igyekszik egykori érdekeltségének felhatalmazása nélkül, tehát még nem engedett módon, áruba bocsátani. A tudósítások beszámolnak dr. Ráth István érdekes karrierjéről és arról a különös szerepről is, amelyet *Nagy* Ferenc politikai rezsimje alat játszott. Megemlékeznek arról a furcsa epizódról is, hogy *Ráth István — hogyan hogy nem — a Műegyetem tiszteletbeli doktorátusához is hozzájuthatott, tehát a pénz mellé még a fölötte előkelő sh. c.« díszét is meg tudta szerezni.*

Mit mond a Műegyetem rektora?

Csürös Zoltántól, a Műegyetem lelépő rektorától a következő felvilágositást kaptuk:

— Ráth István tiszteletbeli doktorátusának az ügyét az akkori, 1945-ös idők szemszögéből kell nézni. Az ország egész ipari élete, főként vegyipari vonalon *a legvigasztalanabb képet mutatta* és akkor jelent meg a gazdasági élet láth tárás *Szent-Györgyi Albert ha hatós támogatásával* Ráth István. Az akkori illetékes tényezőket azzal kápráztatta el, hogy hatalmas nemzetközi tőkeérdekeltségek állanak mögötte és módja van hozzá, hogy — elsősorban vegyipari vonalon — hathatósan megkezdje az újjáépitést.

— Működése főként arra irányult, hogy néhány fontosabb orvosszert, vitamint és hormont hozzon be az országba nehéz valuták ellenében és utóbb az egyik régi vegyipari gyár támogatásával később üzemet is állitott fel bizonyos különleges orvosszerek gyártására. *mindezek mellett azonban jól értette a módját, hogy főként a vitaminféléket, még akkor is külföldről behozott árukent bocsássa forgalomba, amikor már javában folyt dzoknak az itthoni előállitása.* Ezek a dolgok természetesen csak jóval később kerültek napfényre, az akkori időkben azonban Ráth István a kormány *elsőszámú gazdasági tanácsadójaként szerepelt,* a Szent-Györgyi Albert alapitotta Természettudományi Akadémia gazdasági igazgatója volt, ott állt mögötte a Nobel-díjas tudós hatalmas presztizse, valamint a magyar újjáépitésben tevékenyen részt venni kivánó nagy nemzetközi érdekeltségek *legendája.*

— Ily körülmények közöt t kellett a *Heller Farkas* akkori rektor vezetése alatt álló Műegyetemnek állást foglalnia Ráth István díszdoktorsága ügyében. Még igy is igen *hatalmas ellenzéke volt az ügynek és a professzorok Szabó Gusztáv vezetésével a legélesebben ellenálltak és csak egyké* szótöbbséggel sikerült a h. c. doktorátus ügyét keresztülerőszakolni.

„Feltámosztja" a Műegyetemet

— Jellemző a dolgok akkori menetére, — folytatja Csürös rektor — hogy a felavatásnál maga *Nagy* Ferenc miniszterelnök is megjelent és a felavatandó személyiség fölötte előkelő kíséretel jelenvén meg, szemlét tartott a Műegyetem ijesztő romjai fölött és több izben is kijelentette, hogy *gondja lesz az ország vezető műszaki intézményének gyors újjáépitésére.* Ez az igéret utóbb terhészetesen üres szemfényvesztésnek bizonyult, ahogy mindinkább előtérbe került Ráth István igazi mentalitása és gáláasmentes közgazdasági tevékenysége, egészen az amerikai disszidálásig.

— Természetesen most *meglehetősen lehangoló arról a presztizsérelemről beszélni,* amely a Műegyetemet érte a sajnálatos diszdoktorsági üggyel kapcsolatban, de ismételten hangsúlyoznunk kell, hogy az ügyet *rendkivül erősen támogata maga Szent-Györgyi Albert is,* aki a romanticizmus felé hajló jóhiszeműségével bizonyára abban a feltevésben volt, hogy Ráth István külföldi tárgyalásainak *igen hatásos hátlere lesz az illető úr diszdoktorátusa.*

Szent-Györgyi Amerikában

— S ha már e kiváló tudósunk neve szóba került, talán nem árt hangot adnunk annak az *aggodalomnak,* hogy hazai tudományos életünknek ez a mos ugyancsak Amerikában tar ózkodó személyisége talán bizonyos vonatkozásban még mindig *Ráth István hatása alat áll,* — s egyelőre — úgy látszik — nem nu at sok kedvet a visszatérésre. Holo't *rendkivül fájlal ók, ha az itthoni működési még mindig hosszabb ideig nélkülöznünk kellene* s Szent-György ről el sem tudjuk hinni, hogy éppen ő, aki a kritikus időkben oly meggyőző hi et- le t, igazi demokratikus érzüle'éről és az illegáció keserves bujdosásai is végigesinálta, majd az újjáépitési indulásunknak egyik leghatásosabb tényezője volt, most a külföldre választaná állandó tar ózkodási helyéül az itthoni nagyértékü munkássága helyett.

Káldor Márton

MOSZKVÁBAN — a napokban ért véget a fogyasztási szövetkezetek harmadik országos kongresszusa, amelyen 31 millió 622 ezer tag képviseletében 531 kiküldött jelent meg. A kongresszuson bejelentették, hogy a német fasiszták által csaknem teljesen megsemmisitett szövetkezeti hálózatot már 70 százalékig sikerült helyreállitani.

Sirkőavatás. Az Országos Izraelita Iroda néhai tőtikárának, dr. Bakonyi Lászlónak siremlékének felavatása július 20-án, 10 órakor lesz a régi Kerepesi-úti temetőben. (X)

Kophazán elhunyt hősi halottunkat
dr. Vészi György
munkaszolgálatos orvost
e hó 20-án, vasárnap d. e. 10 órakor a rákoskeresztúri izr. temetőben helyezzük örök nyugalomra.

Révész József szomorú szívvel jelenti, hogy 23 éven át hűséges, szorgalmas és becsületes munkatársa
Révész Sándor
a Révész Ernő és Társa cég beltagja,
e hó 17-én hirtelen elhunyt. Temetése e hó 20-án, vasárnap d. e. fél 12 órakor lesz a rákoskeresztúri izr. temetőben.
Pihenj békében, Isten Veled!

MA 100 ÉVE

Jún. 19-20

István nádor elrendeli az erdélyi udvari kancellária feloszlatását, miután arra az unió folytán nincs szükség többé. — Román és szász küldöttség tiszteleg a királynál Innsbruckban. — Pesten megkezdődött a városi tisztújitás. Rottenbiller Lipótot egyhangúan polgármesterré választották. Egyik ellenjelöltje Vörösmarty Mihály volt. — A belügyminiszter központi rendőrhivatalt állitott fel. Perczel Miklós vezetésével — Petőfi a MÁRCIUS TIZENÖTÖDIKÉ-ben részletesen megirja, hogyan buktatták meg a követválasztáson, az ellene terjesztett alaptalan rágalmak miatt. A »kaputosokat« vádolja bukása okozóiul. — A római parlament elhatározza a háború folytatását. — Windischgrätz leveri a prágai forradalmat. — Az osztrákok elfoglalják Páduát — Az óbudai hajógyárban elkészült a »Mészáros« nevü hadigőzös, amelyen 6 ágyú és nagyszámú katonaság fér el.

Ezt hallottuk

TILDY ZOLTÁNNÉ, a köztársasági elnök hitvese ma délután hazaérkezik Kairóból, ahol leányát, vejét és unokáját látogatta meg.

●

A BRIDGEBAJNOKSÁG első napján a Fészek klubban az osztrák bajnokcsapat 8 pont előnnyel fordult a Fészek ellen. A XI. ker. sakk-kör csapata 10 ponttal vezet a Margaret ellen. Döntő: szombat délután 4 órakor és vasárnap fél 4 órakor.

●

SZÍNHELY a 2-es villamos. Az egyik ülésen rezskelőkezű, szalmasapkás aggastyán foglal helyet. Felszáll egy fiatal nő. Nincs üres hely. Az idős úr megszólal:

— Tessék... áldom a helyet...

Az egész kocsi dámékodik. A hölgy elpirul és igy válaszol:

— Köszönöm... Példát vehetnének öntől a férfiak... de tessék csak maradni!

Ezzel cuppanós csókot nyom az öregúr orcájára. (Ottmarad a rúzsos száj nyoma...)

●

GULÁCSY GYÖRGY Magyarország ankarai követe néhány napi tartózkodásra Budapestre érkezett.

●

A JUNIUS 20—27. közöti lezajló Országos Gyermekhét érdekében nagyszabású propagandát végez az MNDSz. A kerületekben és Pestkörnyéken nagyarányú gyüléseket, előadásokat rendez és munkába állitja egész hatalmas aszszonygárdáját a siker érdekében. Ma délután fél 3-kor a Zeneakadémián Gerőné Fazekas Erzsébet miniszteri tanácsos, a Gyermekvédő Liga miniszteri biztosa és Pollákné Stern Szeréna tanácsnoknő számolnak be az ezidei gyüjtésről. A beszámolót müsoros előadás követi. Az egyes kerületek a Gyermekhét tartama alatt többezer gyermeket uzsonnáztatnak, bábszinházba visznek és megajándékoznak.

●

DR. BENDER ismert amerikai orvos tudós a Science Illustrated legújabb számában hosszú cikkben foglalkozik a férfiak és nők arányszámának fokozatos romlásával. Cikkében annak a véleményének ad kifejezést, hogy ötven év mulva annyival több lesz a nő, hogy esetleg kötelezővé kell tenni a többnejüséget.

Gyerünk a Café de la Paix megnagyobbitott espressójába. Vacsorák. Nagy terrasz. Olcsó árak! (X)

Felejthetetlen emlékü férjemnek
Kosztbrum Jenőnek
f. hó 20-án, d. e. 11-kor nyugszik sirhelyét a rákoskeresztúri izr. temetőben.

Ünnepélyes keretek között aláirták a lengyel-magyar szerződést

A magyar delegáció holnap érkezik haza

Tegnap este félnyolckor, a varsói Belvedereben, ünnepélyes keretek között aláirták a lengyel-magyar barátsági, együttműködési és kölcsönös segélynyujtási szerződést. A *Bierut* köztársasági elnök jelenlétében lefolyt ünnepélyes szertartás során elsőként *Dinnyés* Lajos miniszterelnök mondott beszédet. Rámutatva a két nép történelmi barátságára, a magyar miniszterelnök a többi között kijelentette: »Amikor Lengyelország és Magyarország szövetséget köt egymással a német imperializmus feltámadási kísérletével szemben, *az ezeréves közös mult tanulságait vonjuk le,* de levonjuk a multból azt a tanulságot is, hogy a hódítók háborús imperializmusával

az összes békeszerető népek hatalmas frontját kell szembeállitani.

Ennek a frontnak élén áll a hatalmas felszabadító Szovjetunió és ennek a békefrontnak ereje biztositék arra, hogy meg fogjuk tudni védeni a békét, a szabadság és a haladás ügyét.«

Josef *Cyrankievicz* lengyel miniszterelnök beszédében méltatta a népi demokráciák között már fennálló szerződésrendszert, emlékeztetett a lengyel-magyar barátság és együttműködés évszázados hagyományaira, majd leszögezte:

»A szerződés jelentősége messze túlterjed országaink határán.

Európában csak ezen az egy módon biztosithatjuk magunkat a mult hamis és végzetes politikája ellen, amely az imperialista Németország gazdasági és politikai hatalmának újjászületését célozza.«

A miniszterelnök beszédét követően *Bierut* lengyel köztársasági elnök a két nép barátságát méltató rövid beszéd keretében *magas lengyel kitüntetéseket nyujtott át a magyar kormánydelegáció tagjainak.* A magyar kormányküldöttség nevében *Rákosi* Mátyás miniszterelnökhelyettes válaszolt orosz nyelven. Azt az egészséges és testvéri viszonyt — mondotta — amely a két nemzet között mindig megvolt,

még jobban elmélyitjük

és mindent megteszünk, ami csak erőnkből telik, hogy nemcsak a magyar és lengyel nép, hanem minden barátunk, elsősorban nagy barátunk és felszabadítónk, a Szovjetunió is elégedett legyen munkánkkal.

Bierut elnök az aláirási szertartás után estebédet adott a magyar küldöttség tiszteletére.

A magyar kormányküldöttség holnap délután érkezik vissza Budapestre. A Nyugati pályaudvaron délután 6 órakor ünnepélyesen fogadják a magyar kormányférfiakat.

Gördülő weekendház fürdőszobával

A Vásár egyik legfőbb büszkesége a textilipari pavillon. Két kiállitási terem között a folyosón statisztikai adatok, grafikonok mutatják azt az óriási haladást, amit a rombadőlt, kifosztott textilgyárak a felszabadítás óta mutatnak. És sokhelyen a grafikon még egy ugrásszerű emelkedést mutat: az államosítás óta eltelt idő teljesítményeiről.

A kiállított anyagok káprázatosak. A selyem imprimék versenyeznek a leggyönyörübb, legdrágább párisi selymek színeivel. Ezerféle ötlet, szín tarkállik rajtuk. Elrendezésük a magyar díszlettervező művészek tehetségét dicséri.

A textilpavillon külön érdeme, hogy a szépségével nemcsak a nőket vonzza, a sok pompás holmi láttán a férjek szive is meglágyul és hol egyik, hol másik anyagra mutatnak rá: »Ilyet vegyünk neked is!«

Aki nem ért hozzá, az is megnézi a NIK monumentális kiállitását. A hatalmas acélcsodák a hozzánemértőket is bizalommal töltik el. Látjuk, érezzük a munka varázslatos erejét.

*

Egy dunántúli feltaláló tojásalakú, kerekeken gördülő házacskát állitott ki. Benne miniatür szoba, parányi fürdőszoba. »A dolgozók vikendháza« elnevezést viselő alkotmánynak csak egy hibája van. Egyelőre kevés dolgozónak van meg a hozzávaló párezer forintja és autója, amely a házacskát a Balaton partjára vontatja.

*

Van, akit csak a gyomrán keresztül lehet megejteni. Ezek számára rendelkezésre áll a rengeteg jobbnál jobb enni- és innivaló. A belépőjegyre hófehér zsemlyét kap mindenki, hozzá tetszése szerint kolbászt, szalámit, sonkát és másféle jókat. Mire a borkóstolás során a tokaji iszogatásáig eljut, rózsaszinben látja a világot...

A Manchester Guardian a sterling leértékelésével kapcsolatos vitában állást foglal és megállapitja, hogy az árukereslet túlsúlya a kinálattal szemben világszerte csökkenőben van. A vevőket ma már csak az árkérdés érdekli. Ezért válik egyre élesebbé a világverseny és ezért emelkednek egyes államok exportnehézségei, a világpiaci árakkal arányban nem álló magas termelési költségek miatt.

Meteor csillárkiállitás csak Pod- (X)

Önálló német, angol, francia
gyors- és pontos levelezőt keres belvárosi cég. Részletes ajánlatot »Életpálya 3252« jeligére Blocknerhez, Városház-u. 10.

Ventillátor
(Exhaustor) szellőző berendezések, éttermek, konyhák, műhelyek, üzemek szellőzésére. Gépüzem, Ilka-u. 50. T.: 238-524.

MOST vásárolhat olcsón
villany, gáz hűtőszekrényeket
dEXNER Király-u. 22 Tel. 227 073

Családjával nyaralhat
hivatalát is elláthatja, ha távoli vendégének jön fényes, parkos, gyönyörűen berendezett
villába
Mátyást l'ön. Legsürgősebb ellátás, medence és szobák, autóbusz-összeköttetés. Telefon: 297-200. 23-as mellékállomás.

Székház a Belvárosban
2 emeletes, önálló épület, 25 szobás, központi fütéssel, az egész beköltözhető, eladó. Szamosi ingatlaniroda, II., Szilágyi-fasor 9—11. T.: 161-358, 460-512

Megbizásból, csak privättól,
szőnyegeket
magas áron vásárolok. Telefon: 221-321.

Fűtőolaj
100 Ft előlegért, fix havi részletre. Baross-utca 19.

Rádió-műsor - Hadifogolynévsor - *A 15 éves kémnő*

VILÁG

915. SZÁM * ÁRA 60 FILLÉR | Főszerkesztő SUPKA GÉZA DR. | 1948 JÚNIUS 20 * VASÁRNAP

Az ujpesti vonatösszeütközés bűnösei a bíróság előtt

A fekete „V"-szervezet fel akarta robbantani Rajk belügyminisztert

Vádirat tanárok és diákok nyilas bűnszövetkezete ellen

1948 február közepén fiatal diákok és meglettkorú emberek gyűltek össze *Bajcsy* István lakatos váci lakásán.

Megállapodtak abban, hogy március 15-én Vácott a nemzeti ünnepség alkalmával az ott tartózkodó

Rajk László belügyminiszter ellen merényletet követnek el.

Egy fiatalkorú tanuló vállalkozott arra, hogy a belügyminiszter gépkocsijának tengelyére robbanóanyagot helyez el.

A váciak terveztek az illetékes hatóságok azonban tudomást szereztek a készülő dolgokról és végeztek. Az egész társaságot őrizetbe vették. Rendőrségi kihallgatás után ügyüket áttették a népügyészségre, ahol Gyarmathy István népügyész

elkészítette ellenük a vádiratot.

A népügyészség *Bajcsy* Istvánt, négy fiatalkorú társát, továbbá *Korcsiák* Ede papp.anárt és *Fehér* Zoltán áldozópap, szemináriumi gondnokot demokrácia- és köztársaságellenes bűntettek sorozatával vádolja.

A vádiratból kiderült, hogy a váci diákok már 1947 nyarán az elhalt Csontos László-val együtt, Bajcsy vezetésével az orosz hadsereg

telefonvezetékei elvágták.

Előzőleg több alkalommal lehallgató induktor segítségével belekapcsolódtak a beszélgetésbe és azt megzavarták.

A nyomozás megállapította azt is, hogy 1947. év őszén az őszi sö é edés beállta után bemásztak a váci orosz hősi emlékmű kerítésén és

az emlékművet megrongálták.

Bajcsy István vezetésével megalakították a fiatalkorúak a »V« keresztszövetséget. Jelvényt is készítettek:

fekete bársony alapon V betűt.

Ezt a jelvényt azok viselhették a kabát hajtókája alatt, akik velük együtt éreztek és támogatták munkájukat.

Korcsiák Ede papnevelő tudott a fiatalkorúak szervezkedéséről. 1947 őszén közölték vele, hogy sikerült egy géppisztolyt szerezniök, mire a nyomozati adatok szerint így válaszolt:

— Jól dugjátok el, ne tudjon senki róla. Még szükség lehet rá.

Röpcédulákat is készítettek, amelyeken

nyilas és horogkeresztes jeleket

használtak. A sötétedés beállta után a kisváros utcáin szórták szét. Tervük volt, hogy nagyobb mennyiségű röplapot gyártanak és a fővárosban szórják szét.

Haras Katalin váci lakost *Bajcsy* István rábírta, hogy a »V« szövetség részére röpcédulákat készítsen. A fiatal lány kézinyomdán több mint 2000 darabot nyomtatott a következő szöveggel:

»Ébredj magyar! Az ősi föld veszélyben. Új igaz szocialista kormányt akarunk, mi jobb, vagyis jobb koalíciót akarunk. Igaz szocialista nyomda.«

Tervbevették, hogy a mozgalom részére rádióadóvevőkészüléket szereznek és azzal

a nyugaton lévő nyilas magyarokat állandóan ér esítik

az itthon történt eseményekről.

A vádiratból kiderül, hogy *Bajcsy* István vezetésével 10—12 fiatalkorú két darab géppisztollyal Szlovákiába akart szökni és ott csatlakozni kívántak a Benderistákhoz. Erről a tervükről

részletesen beszámolnak Korcsiák E. anáruknak is.

Csontos születnek közbelépésére a szökevényeket a határon elfogták. Fegyvereiket azonban sikerült ott a cserjésben elrejteniök. Visszakerültek Vácra és tovább folytatták demokráciaellenes cselekedeteiket. Akkor tervezték, hogy *Rajk* László belügyminiszter ellen merényletet követnek el.

A hatóságok felgöngyölítették a demokráciaellenes társaságot, amelynek tagjai most a fogházban várják, hogy a népbíróság demokrácia- és köztársaságellenes tevékenységük miatt felelősségre vonja őket.

Fahidy József

2.800.000 forint a budapesti mozik vigalmiadó tartozása

A budapesti mozik vigalmiadó tartozása meghaladja a 2.800.000 forintot. A mozgószínházak bejelentették, hogy tartozásuka anyagi romlásuk veszélye nélkül kifizetni nem tudják. A főváros egközelebbi közgyűlésén a polgármester azt javasolja, hogy nyolc hónap alatt részletekben fizethessék meg a mozik adótartozásukat, a befizetett összeg 50 százalékát azonban támogatásként a főváros a moziknak térítse vissza.

Vita egy névtelennel

(S. G.) A *Világ* június 16-i számában beszélgetést közöltünk *Rapaics* Raymund professzorral, aki az interjú során ezeket mondotta:

»A budapesti egyetemen a biológiának egyáltalán nincs tanszéke. Ez a hiányosság a Horthy-rezsim bűne, mert akkor a Szent István Akadémia elve érvényesült, amely üldözte a biológiát mint olyan tudományt, amely szembenáll a bibliai teremtéstannal . . . Az iskolák államosítása már egy lépés a jóvátétel felé, mert az egyházi iskolákban természetesen nem lehetett szabadon előadni a bibliai tanításokkal ellenkező biológiát.«

Erre a beszélgetésre ma névtelen levelezőlapot hozott a posta, — ezúttal kivételesen olyant, amely nem akasztófával és egyéb földi és túlvilági fenyegetésekkel argumentál — amelyre tehát hangjának lojalitásánál fogva komolyan szeretnék felelni.

Azt mondja névtelen levelezőnk:

— Aki csak valamelyest is ismeri a biológiát és a szentírástudományt, nagyon jól tudja, hogy semmiféle ellentét a kettő között nincs. Nem is lehet. A mult században próbáltak egyes irányzatok éket verni a kettő közé. De ezek fölött az idő véglegesen elhaladt. A modern és elfogulatlan tudomány ma már csak teljes összhangról beszélhet. Természetesen nem a Szentírás változott meg, hanem a természettudományos ismeret fejlődött . . .

Nagyon könnyen válaszolhatnék a névtelen levélírónak megjegyzésére Asztalosnak, a pécsszőlősi plébánosnak példájával, aki az iskolák államosítása ellen Darwinnal és a majom ól származás állító lagos elméletével izgatott, izgatott egészen az emberhalálig. S amikor aztán felelősségre vonták, azzal védekezett, hogy a *Szivujság* irányította őt erre az útra, meg hogy »nem én vagyok a felbujtó, magasabb helyekről kezdődött«.

Magasabb helyekről . . . Hát igen. XIII. Leó már 1880 március 17-i allokuciójában azt hirdette, hogy »az egyházi tanítások körül jelentkező tévedések oka főként abban rejlik, hogy a természettudományok túlbuzgó művelése mellett napjainkban a komolyabb és mélyebb tanulmányok ugyanabban a mérvben lecsökkentek«.

Amit XIII. Leó, a humanisztikus műveltségű egyházfő, csak így általánosságban kifogásolt, azt aztán utódja, X. Pius enciklikában is (1907 szeptember 8. *»Pascendi dominici gregis«)* és Motuproprio-ban is (1910 szeptember 9. *»Sacrorum antistitum«)* részletesen felsorolta, amikor az úgynevezett modernizmus ellen foglalt állást.

Kárhoztatta X. Pius többek között a »modernistáknak« azt a követelését, hogy »a történelmet új szabályok szerint írják és oktassák«. Kárhoztatott minden olyan törekvést, amely a történelemben, a régészetben vagy a szentírásmagyarázatban újításokat próbál bevezetni.

(Mellesleg: ugyanebben az enciklikában kárhoztatott minden olyan törekvést, amely azt kívánná, hogy az egyházi kormányzat belsőleg és külsőleg illeszkedjék hozzá a modern ember világszemléletéhez, amely a demokrácia felé hajlik: *»conscientia, quae tota ad democratiam vergit«*. Ugyanekkor kárhoztatja azoknak a törekvését, akik szerint »az egyházi hatóságoknak politikai és szociális kérdésekben meg kell a magatartásukat változtatniok: ne avatkozzanak bele a polgári politikába, hanem inkább iparkodjanak ahhoz alkalmazkodni«. Csak ennek az enciklikának a fényénél érthetjük most már meg, miért anyira demokráciaellenes a katolikus egyházi vezetők egy része s másrészt miért avatkoznak bele olyan eréllyel az állam politikai életébe. És általánosságban ugyancsak megbélyegzi az enciklika mindazokat, »akik a keresztényi élet megujhodásáról, a modern ember új igényeiről, a papság új szociális hivatásáról — *novam socialem cleri vocationem* — s egy új keresztény civilizációról« ábrándoznak. Ilyesmit a püspököknek sem könyvekben, sem előadásokban nem szabad tűrniök.)

X. Pius azonban nem elégedett meg az ilyenszerű tanok kárhoztatásával. Az 1910 szeptember 9-i motuproprióját előírta, hogy a tanárokna mindenben az Aquinói Szent Tamás által hirdetett skolasztikus bölcselethez kell visszatérniök, hogy a szemináriumo ban ne foglalkozzanak a természettudományokkal, hogy az ilyen kérdésekkel foglalkozó mindenfajta könyvtől ujságtól vagy kommentártól zárják el az egyetemi hallgatókat, hogy egyházmegyéjükben a püspökök iparkodjanak az ilyenszerű nyomtatványok kiadását meggátolni s hogy egyáltalában »az ifjak ne töltsék az idejüket fölösleges és elméiket megzavaró kérdésekkel, ezért egyszerűen megtiltjuk, hogy bármiféle ujságot olvassanak, még ha az a legjobb volna is.«

Végezetül pedig egy úgynevezett antimodernista esküt követeli meg ez a motuproprio. Amely eskü például tilalmazza azt a felfogást, amely szerint művelt-tebb keresztény ember kettős magatartást tanusíthasson: egyik a hivőé, a másik a történészé.

Az eskü letétele kötelező a papi szemináriumok hallgatóira, valamint az egyházi iskolák tanulóira *(instituti religiosi tirones)* nézve is.

Nehogy pedig valaha is feledésbe merüljön ez az antimodernista ügy, a püspökök három évenként tartoznak jelentést tenni Rómába a saját kezüleg aláirott esküformulák beérkezéséről.

Nem szívesen nyultunk ehhez a kérdéshez éppen ezekben a napokban, amikor egyházi rendeletre az egész országban megkongatták a vészharangokat azért, mert az állam egy, a vallási életet egyáltalán nem érintő kérdésben, a törvényhozás döntését kérte ki. Az államnak — mint ez immár minden művelt országban így van — elvégre is joga van tudnia: mit tanítanak az iskolákban, mit, mennyi tanulmányokat tiltanak el esetleg vagy mennyi es[illegible] kiskoru ifjakból lelki kényszer alatt.

Mert elvégre is: erről van szó. Mi, akik az életünket vagyunk hajlandók az emberi szabadságjogokért s elsősorban a gondolat szabadságáért kockára tenni, ezzel az elvünkkel homlokegyenest ellenkezőnek érzünk minden olyan lelki kényszert, amely lelki és anyagi függőségben élő kiskoru emberekből egész életük[illegible] ki[illegible]

Vas. Ujs. 1866

fordulásoknál fogva is, ki nem állták a versenyt a Pesti Napló hasonnemü rovataival; de mindamellett becsesebb részét képeztéka lapnak. „Athenaeum“ czim alatti tudományos rovatában, bár nem oly pontosan és gyakran, mint igérve volt (mert sokszor több héten keresztül semmi Athenaeum sem mutatkozott) — könyvismertetések, könyvészeti jelentések, egyes részint eredeti, részint külföldi lapokból kivont tudományos czikkek, történelmi és országismei vázlatok, stb. jelentek meg. A tárcza hozott fővárosi és társaséleti szemléket, egyes beszélyeket, de sokkal gyérebben, mint előde, a Magyar Hirlap.

1853. jun. 2-tól a főlaphoz egy melléklap csatoltatott „*Napi Tudósító*“ czimmel, szerkesztéki Bírányi Ákos és Bulyovszky Gyula; tartalmát képezék bel és külföldi hirek, Budapest helyi érdekeire vonatkozó tudósitások, városi hivatalos jelentések, intézetek, megérkezett s elutazott idegenek, s a Budapesten meghaltak jegyzéke, közlekedési, áruforgalmi, sorshuzási jelentések, magyar és német szinlapok, a pesti piaczi árak, a bécsi börze pénzkelete, gabonaárak, időkimutatási, naptári s csillagászati jegyzetek, magyar és német hirdetések. E lap, mely a főváros helybeli érdekeit képviselé, s mint ilyen a magyar hirlapirodalomban ugy szólva legelső kisérlet volt, igen érezhető hiányt pótolt. Gonddal és változatosan volt szerkesztve.

Megjelent a főlap Pesten hetenkint hatszor egy-egy négy hasábos nagy folio iven; melyet a hivatalos hirdetések többnyire fél ivvel szaporitottak, nyomatta Lukács László gőzsajtón 1—307 sz. 1722 lap. A melléklap kivéve az egyházi négy legfőbb ünnepet (karácson, husvét- és pünkösti első napját és urnapi szent ünnepet), mindennap délután 4 órakor 4 rét három hasábos féliven adatott ki. Az utóbbi megszünt, miután a szerkesztőség áldozatai mellett sem tarthatá fenn magát, 1853. végével. A főlap előfizetési dija magán félévre helyben 8 ft. vidéken 10 ft, a melléklappal 10 ft., illetőleg 12 ft., a Napi Tudósító magában csak helybelieknek adatott ki félévre 3 ftért p. p.

E rovatba tartozik a „*Magyar Menekültek*“ czimü politikai lap is, melyet Kornis Károly szerkesztett Amerikában New-Yorkban 1852-ben. Ebből azonban csak nehány szám jelenhetett meg, s darabja 5 cent-ért árultatott.

Szépirodalmi és divatlapok ezen négy évben:

„*Hölgyfutár*, közlöny az irodalom, társaselet, müvészet és divat köréből.“ 1849. nov. 15-én *Nagy Ignácz* tulajdonos szerkesztő által alapitva, kiadta Kozma Vazul, 1850. juliustól Lukács László, 1853-ban ismét Kozma Vazul, Pesten.

A forradalom után, Nagy Ignácz volt az, ki a kényes körülmények és politikai előitéletek daczára először lépett ki az irodalmi térre, s képviselé akkor munkásság és szenvedés közt, hazafias szellemben a magyar irodalom és nemzetiség érdekeit. Az irói erők szét lévén szórva — Nagy Ignácz több hónapig egyedül látta el dolgozatokkal a lapot. Nagy érdeme az, hogy ez időszakban a szépirodalom élére lépett, s ha néha tévedett a kezdők bevezetésében, de több, most már nem jelentéktelen irói erőt — kizárólag az ő ápoló pártfogásának köszönhetni. A Hölgyfutár, az ő gyakori „Vidéki levelein“, „Dongóján“ és mindennapi, „Nemzeti szinház“-án kivül birtmég egy valódi életbe vágó napi és sokat olvasott rovattal s ez a — „Hirharang“ volt.

1850-ben *Szilágyi* Sándor volt a lap segédszerkesztője. 1852. juliusban *Tóth* Kálmán hivatott fel a segédszerkesztői állomásra.

A szerkesztő betegeskedése alatt Berecz Károly is állandó s belmunkatársa volt a Hölgyfutárnak.

Hogy az akkori szigoru sajtóviszonyok közt mennyit kellett egy szerkesztőnek kiállani, megitélhetjük a következő idézetekből is: „A Hölgyfutár szerkesztője Nagy Ignácz tegnap óta fogságban van; Tóth Kálmán egy verseért (A Huszár család) 3 hónapi porkoláb fogságra itéltetett (Pesti Napló 1850. sz pt. 3. 150. sz.), szept. 12-én azonban Nagy Ignácz szabadon bocsáttatott. A kiadó Kozma Vazul szerkesztővel együtt értesitik a lap előfizetőit, hogy „a Hölgyfutár“ kiadása 3 hónapra, vagyis május 12-ig, felfüggesztetett.“ — A lap azonban a kat. és polg. kormány engedélye következtében márcz. 5 én ujra megjelent.

Az e lapba dolgozó fiatal emberek száma napról napra növekedett, s az 1850-diki „Pesti Röpivek“ ujdondásza imigyen szórta élczeit ezen kezdők ellen: „Ha a közelebbi két hónapban kijött számait . . . a Vallér, Szombathelyi, Endymion, Mezei, Vértesi, Dorombos, Márki, Rém Elek, Mike, Nyilas, Eri et compagnie irkafirkáit tekintjük, Kövessi Kálmán király lehetne köztök és a Honmüvész, Közlemények boldogult közlegényei legalább is tábornokok. De mindez nem elég; számuk és termékenységök iszonyuan növekszik. Mindennap egy-egy uj áll elő, s minden héten hatszor gyalázzák meg a magyar költészetet. Nincs könyörület, nincs kegyelem. Mindennap egy-egy uj! Minden héten hatszor. Jó, hogy vasárnap legalább imádkozhatunk.“ — Különben sok jeleseink nevével találkozunk e lap hasábjain, kik részint a multban, részint később alapiták meg jó hitelöket.

Megjelent négy év alatt a Hölgyfutárban egy eredeti s hét külföldi regény, négy eredeti szindarab, 200 eredeti beszély, 400 eredeti költemény, ezenkivül számtalan apró humoreszk és vegyes tárczaczikk. Közremüködtek pedig ezen négy év alatt összesen százhatvannégyen.

Megjelent a Hölgyfutár ünnep- és vasárnapot kivéve, mindennap délután egy 4-rét kéthasábos, 1851-től három hasábos féliven. 1853-ban a rendes hölgydivatképeken s egyéb műmellékleteken kivül, minden szombaton hozott a Hirharang sorai között tréfás fametszvényeket is. Nyomatott 1850. első felében Kozma Vazulnál, juliustól Lukács Lászlónál, 1853-ban Beimel J. és Kozma Vazulnál. Félévi előfizetési dija helyben: 7 ft. vidéken 8 ft 30 kr. 1851-től 9 ft p. p. 1850. nov.-ben szétküldetett a pesti postán naponkint 403 példány.

„*Csokonai Lapok*, szépirodalom és társaselet közlönye“; tulajdonos szerkesztők: *Oláh* Károly és *Orbán* Pető, az utóbbi azonban a lapot megszüntéig egyedül szerkesztette; alapitották Debreczenben 1850. jul 3-án. — A szerkesztők programmukban következő szavakkal léptek a közönség elé: „A lélek, mely édes oda-olvadással csügg Csokonai remek müvein, az emlékezet, mely a nagy költő nevét dalaival együtt a nép lelkében örökité: hangosan követelik, hogy Csokonainak, a magyar költészet előbajnoka és fölkentjének magas szelleme, azon rideg vas pyramison kivül, melyet honfiai a mulandóság porára emeltek, irodalmi emlékekben is dicsőittessék. — És egyfelől az erkölcsi kötelesség meleg érzete, másrészről a magyar szépirodalom emelése iránti őszinte buzgalom hivott bennünket azon határozatra: hogy most, midőn a nemzet közszelleme, mely kivált a legujabb idő előtt nyelvében, költészetében kereste és táplálta üdvét, tartotta fön erejét, dicsőségét, ellenállhatlan hatalmak sulya alatt megrázkódott: jelen szépirodalmi lap megindításához fogjunk. Nyelvében él és hal a nemzet.“

Azonban e lap, noha elég izletesen, a kor igényeihez alkalmazottan és különösen szabad szellemben szerkesztetett, alig negyedévi fennállása után okt. 5-én részvéthiány miatt megszünni kényszerült; mire egy akkori lap méltán jegyzé meg: „Ez annál sajnosb, mivel bizony Debreczen maga is föntarthatta volna e lapot. Ha igy buzgunk saját ügyeink mellett, ugy a Miatyánkból is bátran kihagyhatjuk a mindennapi kenyeret és tegyünk helyette inkább: sült verebet.“

Mint kuriosumot emliték fel, hogy ezen lapot, egy ottani kegyesrendi pap censurálta, minek következtében a 3-dik szám le is foglaltatott.

Szépirodalmi tartalmán kivül rendes rovata volt: debreczeni napló, fővárosi élet és vidéki élet.

Megjelent hetenkint kétszer, szerdán és szombaton egy egy tömött két hasábos iven 4 rétben. Nyomatott Debreczen városa könyvnyomdájában 29. szám 220 lap. Előfizetési ára félévre helyben 5 ft. vidéken 5 ft. 45 kr. volt p. p.

„*Pesti Röpivek*, magyar irók füzetei, a szépirodalom, társasélet és divat köréből.“ Szerkesztő *Szilágyi Sándor*, kiadó Kozma Vazul. Megindult 1850. okt. 6-án és 10-dik száma, mely decz. 8-án „*Pesti ivek*“ czim alatt jelent meg, volt az utolsó, miután a 11-dik számmal a lap is letiltatott.

„A Pesti Röpiveket — ezt irta a Pesti Napló akkori szemleirója — hidegen fogadá a közönség, mert a helyet, melyet egy szépirodalmi lapnak akkori viszonyok között betöltenie kelle, semmi tekintetben sem tölté be. Tapintat nélkül összehalmozott czikkei, tárczájának izetlen elménczségei, nem arra valók, hogy a lapnak közkedvességet szerezzenek, a jobb izlést ugy a müvészet s irodalom kifejlődését terjeszszék! Nehány jobb tollból eredt czikkei oly kevés összhangzásban voltak az egészhez, mint csinos arabeszkek vakolatlan ház falán! Tiszta felfogást s tárgyavatottságot tanusitó birálatai sehogysem illettek e lap hasábjaira. S szinte nevetséges volt oly laptól a Hölgyfutár poetái ellen kikelést hallanunk, melyben hasonló költői remekeket olvasni nem volt szinte ritkaság.“

Rovatai voltak: Irányczikkek, novellák és költemények, társaséleti szemle, irodalmi élet (könyvismertetés), nemzeti szinház, mozaik, külföldi hirek s vidéki tudósitások. Költeményeket irtak belé többi között: Arany, Berecz, Erdélyi, Garai, Gyulai, Lauka, Sükei, Szász Károly, Tompa, Tóth Endre, Tóth Kálmán, Vajda János és Zalár; novellákat: Sajó (Jókai Mór,) s Madarassy Klotilda, humoreszket: Bernát Gáspár, Kaján Ábel (Pákh Albert), Lauka, Székely József és Vas Gereben.

Megjelent minden vasárnap két iven rózsaszinü boritékban, 8 rét finom velinen, havonként egy párisi divatképpel: nyomtatta Kozma Vazul Pesten 1—10. szám 320 lap; előfizetési dija negyedévre helyben 3 ft. póstán 4 ft. volt p. p. 1850. novemberben szétküldetett a pesti póstán naponkint 260 példány.

Szilágyi Virgil szerkesztése alatt 1852 február 3-án jelent meg az „*Értesitő*“ czimü irodalmi, müvészeti, ipar és kereskedelmi lap első száma. E lap kétnemü érdeket képviselt: a szellemi miveltséget s az anyagi jóllétet; s annyiból örvendetes volt e két különszerüségnek egy lapban egyesülése, mert mindegyik irány barátjának alkalmat nyitott a másikkal megbarátkozásra. A lapok irányai addig oly egyoldaluak és kizárók voltak, hogy ily organumát a kiegyenlitésnek méltán pártfogásába vehette volna a közönség: s annálinkább, mert a lap csinos s olcsó kiállitása mellett, jó tapintattal kezeltetvén, mindkettőnek képes volt szolgálni s ezt tenni akarta is. Itt olvassuk a szerkesztőnek „Hazánk és Fiume“ czimü hosszabb közgazdászati tárgyalását; Szontagh G. czikkelyét „A polgárisodás reformja korunkban“: Nendtvich Károly természettani leveleit és Hunfalvi Pál közgazdászati rhapsodiáját a közlekedésről; mig a humanistikait Erdélyi János irodalmi levelei; Henszlmann műtörténeti értekezése „a képző művészetek fejlődéséről,“ az uj német dráma-birálati története, Székely József tanulmányai Shakspeare sonetteiről, Kazinczy Gábor irodalmi czikkelye a magyar emlékirókról, nehány szép költemény Aranytól, Tompától és Pap Endre maradványaiból; több jó irodalmi és tanulságos szinházi birálat képviselék. Egressy Benjamin életrajza azon ohajtást költé bennünk, bár több művészeinknek jutnának csak ily biographusai is. Közreműködtek még: Bánffay Simon, Császár Fer., Csengery, Czuczor, Fáy, Fényes, Gyulai, Heténvi János, b. Kemény Zsigmond, Köváry László, Lévay József, Pákh Albert stb.

„Mindennek daczára az Értesitő nem birta a közönség rokonszenvét megnyerni, — irta a Pesti Napló szemleirója, — minek oka lehetett az, hogy a szerkesztő irodalmi neve nem igen vala ismeretes, s mert lapja oly amphibiumi természetü volt, miszerint daczára alaposan irt értekezéseinek, sem az ipar, kereskedés, státusgazdászat, sem a tudomány, szépirodalom, művészet határait nem elégitheté ki tökéletesen, miután határozottan s kizárólag egyiknek érdekét sem képviselé. A tudomány és szépirodalomra nézve Kazinczy Gábor jelentékeny ligája akará e lapot organumául felhasználni, s innét az, hogy a legmagasabb követelésü, semmi kiméletet nem ismerő, rideg lapidaris műkritika itt ütötte fel főhadiszállását. Azonban csakhamar felhagyott kemény manövrirozásával, — az *Értesitő* „*Budapesti Viszhang*“ czimü tisztán szépirodalmi divatlappá alakulván át.

Megjelent az Értesitő minden kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt egy-egy 4-rét nagy iven; előfizetési dija 2 hóra helyben 2 ft. 20 kr., vidéken 2 ft. 40 kr. volt pp. Megszünt 1852. april végén a 38-dik számmal. (Folyt. köv.)

Szinnyei József.

A szent-gróthi kastély,

(Zalamegyében.)

A Sz.-Gróth név a Sz.-Gerárd vagy is Gellért névből vette eredetét, a mint ezt több fenmaradt oklevél kétségen kivülivé teszi.

Hazánk történetében a Sz.-Gróth névvel már Sz.-László királyunk idejében találkozunk. Azért bizvást állithatjuk: hogy e mező-város hazánk egyik legrégibb helységei közül való, és jóformán 1083. után a legközelebbi évben alapittatván, nevét az ekkor kanonizált Szt.-Gellért püspök és vértanu nevétől vette.

Legrégibb időben nagy kiterjedésü és virágzó város volt Sz.-Gróth, magában foglalta a most ugy nevezett polgárvárost, és ez a volt a tu-

*

lajdonképeni város, itt laktak az iparüző mesteremberek és földmivesek, azért neveztetett e része külső vagy polgárvárosnak, megkülönböztetve a belvárostól, vagy is vártól, hol a vár ura és cselédjei laktak. A vár legrégibb multjáról egész a Hagymásiak koráig nincs adatunk.

Szent-Gróth már a 15 században a Hagymásiak birtoka volt.

A mohácsi gyászos csata után hazánk virányain a duló törökök égetve, pusztitva hordozák körül véres fegyvereiket, s miután Kanizsát elfoglalták, onnan mint biztos fészekből Zalavölgyébe is berontottak, és Sz.-Gróthig fölnyomultak, de hogy itt jó megverettek, bizonyitja a polgárváros határa egyik dülőjének neve is, mely mai napig „Török temetésnek“ hivatik. Tehát körülbelől a mostani plébánia földjeiben nyugszanak az elhullott törökök. Ugyanekkor pusztult el a polgárváros is. 1543. a Hagymási család pusztitotta el a szomszéd türjei zárdát, hogy ebben a szent-gróthiak is részt vettek, bizonyitja uroknak szigoru parancsa. (Lásd a türjei archivumot.)

A török uralomkor Sz.-Gróth védvárrá alakittatott a törökök dulása ellen. Várparancsnokok a Hagymásiak voltak „Caesareo-regius Supremus Capitaneus“ czimmel. A védőrség 600, részint lovas, részint gyalog szabad legényből állott, kik, mivel saját költségökön éltek és katonáskodtak, minden országos adótól, sőt még a püspöki dézmától is mentesek voltak. Vár gyanánt a mostani mezőváros szolgált, posványos és ingoványos körtere miatt meglehetős erősség volt, körülkeritve széles sánczokkal és erős palánkokkal. A vár közönségesen *Hostádnak* neveztetett, talán a roszul értett „hofstadt“ után, mintegy vártere, várudvara. Közlekedésre három kapu szolgált, egyik a mostani zsinagóga helyén, a másik a kertészlaknál, a harmadik pedig Türje felé.

1605. Szt.-Gróth várura és kapitánya Hagymási Kristóf volt, kinek neve hazánk történetében vérbetükkel van felirva, nem csak Ujlaky Lajos veszprémi püspök meggyilkoltatásáért, hanem főleg azon pusztitásokért, melyeket mint Bocskay sógora és párthive Vas-, Zala- és Sopronmegyékben végbevitt. Hagymási Kristófról azt állitják, hogy számkivetésben halt meg.

1634. Hagymási István, János és Péter testvérek birták Sz. Gróthot; ezek öntették a most is meglevő nagy harangot.

1636. Lippai veszprémi püspök sürgette a püspöki tizedet, de attól elesett.

1644. adták Hagymási István és János testvérek a sz. gróthi várőrség szabad legényeinek a 39 articulusból álló belügyeiket rendező polgári törvénykönyvet, mely maiglan eredetileg a város irományai között megvan. E törvénykönyv articulusaiból tudjuk, 1-ör, hogy a várőrség polgári előljáróját *vajdának* hivták, 2-or, hogy ez időben Sz. Gróthon lutheranus prédikátor és mester is volt. 3-or, hogy a vár beltere igen ingoványos és vizenyös volt, mert a 16-ik articulusban szigorun meg volt parancsolva, hogy minden ember háza elé árkot ásson, és reá bürüt épitsen, az árkot pedig tisztán tartsa; a ki nem cselekszi, egy hét alatt egy forint büntetés ipso facto megvétessék rajta. — Hogy az utczákon nagyszerü hidak állhattak, nem csak az átalános hagyomány bizonyitja, de azon erős czölöpök maradványai is erősitik, melyeket most is az utczákon a földbe verve találhatni.

A Hagymási-család végsarjadéka István, gyermektelen lévén, gróf Batthyányi Ádámot fiává fogadta 1654. és részére Sz.-Gróth ősi birtokát halála esetére a vasvári káptalannál bevallotta.

Ezen adományozásra királyi szentesitést gróf Batthányi Ádám fiai, Kristóf és Pál 1663. év april 26. nyertek.

Mig hazánkban a török uralom tartott, Sz.-Gróth a Batthyányiak idejében is mint védvár szolgált, de ekkor már királyi zsoldon levő katonák is voltak a szabad legények között. Főkapitányuk mindenkor Batthyányi volt, kinek hivatalos cziméhez tartozott „Arcium confinium Canisae oppositorum Supremus Generalis.“

1776. gróf Batthyányi Ignácz, jáki apát és egri főprépost birta Sz.-Gróthot, ez évi conscriptio szerint 143 ház volt Sz.-Gróthon.

1780. Gróf Batthyányi Ádámé volt Sz.-Gróth.

1787. épült fel a mostani *várkastély* gróf Batthyányi Ferencz alatt, mely a vár bástyafalaiból, valamint a régi romladozott urasági lakból épittetett fel. A várkastély északi része a régi várlakból idomittatott át a hozzá épült ujabb izlésü várlakhoz, mit annak vastagabb falai, s különféle irányban haladó földalatti boltozatos üregei is eléggé bizonyitanak. Az uj várlak homlokzatán e felirat olvasható:

SIC eX annosIs sVrgVnt noVa teCta rVInIs

HaeC sI non pLaCeant faC MeLIora LiCet.

Gróf Batthyányi Ferencznek köszönheti Sz.-Gróth minden csinosabb épületeit; ő rendezte. a mint lehetett, az utczákat, épittette a régibb hidakat, szárittatta a vizenyős lapályokat.

1838. nyerte Sz.-Gróth a hetivásári jogot, mely csütörtöki napon szokott megtartatni, mely azonban igen jelentéktelen.

1839. julius 1. véres ütközet volt a szent gróthi és türjei lakosok között. A tényállás e következő: A Sz.-Gróth és Türje közt fekvő csöngői dülő végszélének meghatárzásában, ámbár 1814. törvényesen meg voltállapitva, a sz.-gróthiak közös legeltetési jogukat föntartani akarván, soha bele nem egyeztek, azért a türjei határ szélében 10—15 holdnyi gabonában, évenkint aratás előtt tetemes károkat tettek. E kellemetlenségek elháritása végett a megyei hatóságtól szolgabiró is volt kiküldve, de ez könnyedén vevén a dolgot, a sz. gróthiak vérszemet kaptak, s 1839. julius 1. a városbiró parancsára töltött puskákkal és más fegyverekkel ellátva kora reggel kirendeltettek a türjei határszélre, s ott a türjei aratókat megtámadták, s reájok lövöldözvén, egyet agyon lőttek, többeket pedig megsebesitettek. E vérengzés után az akkori biró a főverekedőkkel együtt börtönbe záratott, s a lefolyt bünvádi per után a főbbek másfélévi börtönre, a kevésbbé bünösök fél évre, egy hóra vagy más testi büntetésre itéltettek. — Ez idő óta a két határ közé sáncz huzatván, megszünt a viszálkodás.

1841. Sorshuzás utján gróf Batthyányi Károlyra esett Sz.-Gróth. A két testvér, Károly és Zsigmond, sorsra azért bocsátották, mert mindegyik szerette volna birni Sz.-Gróthot, nehogy tehát egymást megbántsák, sorsra bizták ügyüket. Gróf B. Károly alatt élte Szent-Gróth virágzó és boldog napjait, a jó szivü és kegyes gróf valódi atyja volt jobbágyainak, jótevője minden tekintetben a városnak. Az ő idejében keletkezett a kaszino, a védegyletnek egyik főpontja Zalában Sz.-Gróth volt, hol is azt Deák Ferencz, e megye büszkesége, nagy hatásu beszéddel alapitotta meg. A kegyes szivü grófnak 1852. évi szept. 28-án történt hirtelen halála nem csak a családra, de a városra is igen szomoru volt. *x.*

Sz.-gróthi kastély (Zalamegyében.) – Fenykép után *Gregussz* János.

Az egresi mészkőbányák.

(Aradmegyében.)

Ha az utas Arad-Hegyalján vonul végig, vagy épen az ide ágazó arad-világosi sik országuton közeledik a világhirü szőlőhegyek felé, regényes merengéséből minduntalan az egymást érő oláh szekerek egyhangu zörgései ébresztik föl. Ugyan mit visznek az ernyővel bevont szekerek? — kérdezné az utas, ha magától is ki nem találná; — egy tekintet eléggé megmagyarázza, hogy azon szekereken, melyeknek nemcsak elébe fogott apró ökrei, hanem ernyője, oldala, kerekei, sőt gazdája is ugy néznek ki, mintha berizsporozták volna, nem lehet más, mint égetett mész, szállitván azt közel és meszsze vidékekre egyaránt. E meszet Egresről (Ágris) hordják szét, mely Aradnak kellő központján fekszik.

1865 őszén, midőn egy este egy szőllő fölött a magyaráti hegytetőn, az esti tájkép szemlélésében kerestünk élvezetet, a világosi romok alatt épen aranyszinben leszálló nap sugarainak bucsuzásánál, egy pár jóféle inditvány tételére buzdultunk fel, melyek következtében határoztatott, hogy először is másnap reggel a magyaráti hegy lejtősebb oldalán keresztül intézve utunkat, megnézzük az ide egy órányira eső egresi mészkemenczéket, azután Világosra kocsizva, felmászunk a világosi vár romjaihoz. E határozatok föllelkesitették még a nőket is, kik megigérték, hogy itthonn nem maradnak, hanem jó feleségként követnek.

Másnap reggel tehát nekivágtunk a hegynek. Minél kevesebb pázsitot találtunk, de annál több vadregényes vizmosásos partoldalon kapaszkodtunk, mig elértük a hegytetőt. Itt nagyot pihenvén, kezdtünk a tulsó oldalon ereszkedni lassan az egresi völgybe. Azért mondom: lassan, mert a magyaráti oldal ehhez képest csendéleti kép volt; itt próbára tétetett a férfiui bátorság és kitartás. A 40—100 ölnyi mély hasadékok omló párkányzatain gondolkozóba estünk, vigyük-e a tegnap annyira föllelkesült hölgyeket tovább, vagy e tátongó látmányoknak hátat forditsunk? .... A többség a „tovább“ mellett harczolt. — S csakugyan e göröngyös és tövises pályatéren, hol a lovagi szerepből nagy osztályrész jutott ránk férfiakra, tovább is küzdve, végtére szerencsésen leértünk a békés völgybe. Alig nehány percznyi pihenés után siettünk a mészkőbánya-telep felé;

lajdonképeni város, itt laktak az iparüző mesteremberek és földmivesek, azért neveztetett e része külső vagy polgárvárosnak, megkülönböztetve a belvárostól, vagy is vártól, hol a vár ura és cselédjei laktak. A vár legrégibb multjáról egész a Hagymásiak koráig nincs adatunk.

Szent-Gróth már a 15 században a Hagymásiak birtoka volt.

A mohácsi gyászos csata után hazánk virányain a duló törökök égetve, pusztitva hordozák körül véres fegyvereiket, s miután Kanizsát elfoglalták, onnan mint biztos fészekből Zalavölgyébe is berontottak, és Sz.-Gróthig fölnyomultak, de hogy itt jó megverettek, bizonyitja a polgárváros határa egyik dülőjének neve is, mely mai napig „Török temetésnek“ hivatik. Tehát körülbelől a mostani plébánia földjeiben nyugszanak az elhullott törökök. Ugyanekkor pusztult el a polgárváros is. 1543. a Hagymási család pusztitotta el a szomszéd türjei zárdát, hogy ebben a szent-gróthiak is részt vettek, bizonyitja uroknak szigoru parancsa. (Lásd a türjei archivumot.)

A török uralomkor Sz.-Gróth védvárrá alakittatott a törökök dulása ellen. Várparancsnokok a Hagymásiak voltak „Caesareo-regius Supremus Capitaneus“ czimmel. A védőrség 600, részint lovas, részint gyalog szabad legényből állott, kik, mivel saját költségökön éltek és katonáskodtak, minden országos adótól, sőt még a püspöki dézmától is mentesek voltak. Vár gyanánt a mostani mezőváros szolgált, posványos és ingoványos körtere miatt meglehetős erősség volt, körülkeritve széles sánczokkal és erős palánkokkal. A vár közönségesen *Hostádnak* neveztetett, talán a roszul értett „hofstadt“ után, mintegy vártere, váruduara. Közlekedésre három kapu szolgált, egyik a mostani zsinagóga helyén, a másik a kertészlaknál, a harmadik pedig Türje felé.

1605. Szt.-Gróth várura és kapitánya Hagymási Kristóf volt, kinek neve hazánk történetében vérbetükkel van felirva, nem csak Ujlaky Lajos veszprémi püspök meggyilkoltatásáért, hanem főleg azon pusztitásokért, melyeket mint Bocskay sógora és párthive Vas-, Zala- és Sopronmegyékben végbevitt. Hagymási Kristófról azt állitják, hogy számkivetésben halt meg.

1634. Hagymási István, János és Péter testvérek birták Sz. Gróthot; ezek öntették a most is meglevő nagy harangot.

1636. Lippai veszprémi püspök sürgette a püspöki tizedet, de attól elesett.

1644. adták Hagymási István és János testvérek a sz. gróthi várőrség szabad legényeinek a 39 articulusból álló belügyeiket rendező polgári törvénykönyvet, mely maiglan eredetileg a város irományai között megvan. E törvénykönyv articulusaiból tudjuk, 1-ör, hogy a várőrség polgári előljáróját *vajdának* hivták, 2-or, hogy ez időben Sz. Gróthon lutheranus prédikátor és mester is volt. 3-or, hogy a vár beltere igen ingoványos és vizenyös volt, mert a 16-ik articulusban szigorun meg volt parancsolva, hogy minden ember háza elé árkot ásson, és reá bürüt épitsen, az árkot pedig tisztán tartsa; a ki nem cselekszi, egy hét alatt egy forint büntetés ipso facto megvétessék rajta. — Hogy az utczákon nagyszerü hidak állhattak, nem csak az átalános hagyomány bizonyitja, de azon erős czölöpök maradványai is erősitik, melyeket most is az utczákon a földbe verve találhatni.

A Hagymási-család végsarjadéka István, gyermektelen lévén, gróf Batthyányi Ádámot fiává fogadta 1654. és részére Sz.-Gróth ősi birtokát halála esetére a vasvári káptalannál bevallotta.

Ezen adományozásra királyi szentesitést gróf Batthányi Ádám fiai, Kristóf és Pál 1663. év april 26. nyertek.

Mig hazánkban a török uralom tartott, Sz.-Gróth a Batthyányiak idejében is mint védvár szolgált, de ekkor már királyi zsoldon levő katonák is voltak a szabad legények között. Főkapitányuk mindenkor Batthyányi volt, kinek hivatalos cziméhez tartozott „Arcium confinium Canisae oppositorum Supremus Generalis.“

1776. gróf Batthyányi Ignácz, jáki apát és egri főprépost birta Sz.-Gróthot, ez évi conscriptio szerint 143 ház volt Sz.-Gróthon.

1780. Gróf Batthyányi Ádámé volt Sz.-Gróth.

1787. épült fel a mostani *várkastély* gróf Batthyányi Ferencz alatt, mely a vár bástyafalaiból, valamint a régi romladozott urasági lakból épittetett fel. A várkastély északi része a régi várlakból idomittatott át a hozzá épült ujabb izlésü várlakhoz, mit annak vastagabb falai, s különféle irányban haladó földalatti boltozatos üregei is eléggé bizonyitanak. Az uj várlak homlokzatán e felirat olvasható:

SIC eX annosIs sVrgVnt noVa teCta rVInIs
HaeC sI non pLaCeant faC MeLIora LiCet.

Gróf Batthyányi Ferencznek köszönheti Sz.-Gróth minden csinosabb épületeit; ő rendezte, a mint lehetett, az utczákat, épittette a régibb hidakat, szárittatta a vizenyős lapályokat.

1838. nyerte Sz.-Gróth a hetivásári jogot, mely csütörtöki napon szokott megtartatni, mely azonban igen jelentéktelen.

1839. julius 1. véres ütközet volt a szent gróthi és türjei lakosok között. A tényállás e következő: A Sz.-Gróth és Türje közt fekvő csöngői dülő végszélének meghatárzásában, ámbár 1814. törvényesen meg volt állapitva, a sz.-gróthiak közös legeltetési jogukat föntartani akarván, soha bele nem egyeztek, azért a türjei határ szélében 10—15 holdnyi gabonában, évenkint aratás előtt tetemes károkat tettek. E kellemetlenségek elhárítása végett a megyei hatóságtól szolgabiró is volt kiküldve, de ez könnyedén vevén a dolgot, a sz. gróthiak vérszemet kaptak, s 1839. julius 1. a városbiró parancsára töltött puskákkal és más fegyverekkel ellátva kora reggel kirendeltettek a türjei határszélre, s ott a türjei aratókat megtámadták, s reájok lövöldözvén, egyet agyon lőttek, többeket pedig megsebesitettek. E vérengzés után az akkori biró a főverekedőkkel együtt börtönbe záratott, s a lefolyt bünvádi per után a főbbek másfélévi börtönre, a kevésbbé bünösök fél évre, egy hóra vagy más testi büntetésre itéltettek. — Ez idő óta a két határ közé sánez huzatván, megszünt a viszálkodás.

1841. Sorshuzás utján gróf Batthyányi Károlyra esett Sz.-Gróth. A két testvér, Károly és Zsigmond, sorsra azért bocsátották, mert mindegyik szerette volna birni Sz.-Gróthot, nehogy tehát egymást megbántsák, sorsra bizták ügyüket. Gróf B. Károly alatt élte Szent-Gróth virágzó és boldog napjait, a jó szivü és kegyes gróf valódi atyja volt jobbágyainak, jótevője minden tekintetben a városnak. Az ő idejében keletkezett a kaszino, a védegyletnek egyik főpontja Zalában Sz.-Gróth volt, hol is azt Deák Ferencz, e megye büszkesége, nagy hatásu beszéddel alapitotta meg. A kegyes szivü grófnak 1852. évi szept. 28-án történt hirtelen halála nem csak a családra, de a városra is igen szomoru volt. *x.*

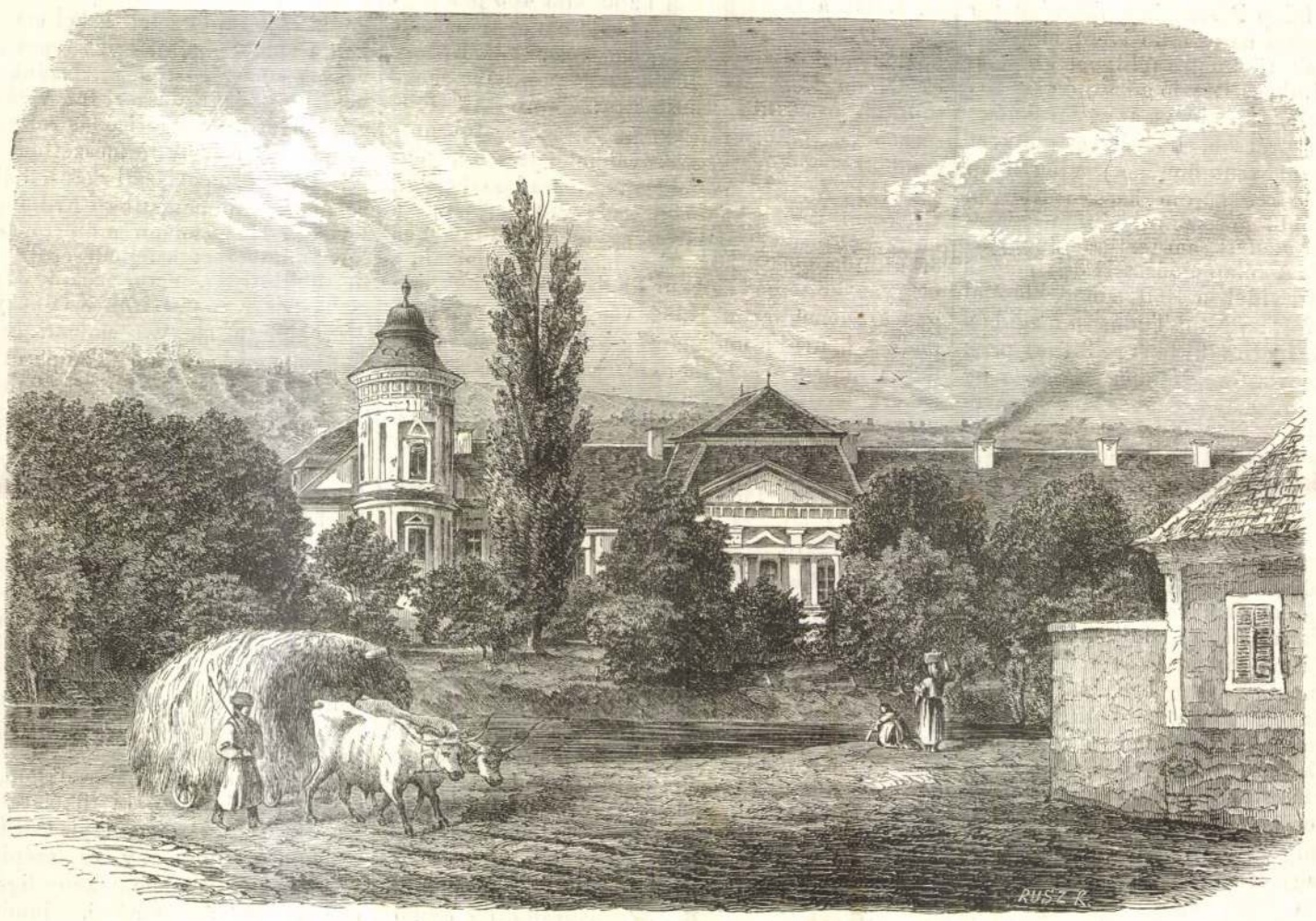

Sz.-gróthi kastély (Zalamegyében.) — Fenykép után *Gregussa* János.

Az egresi mészkőbányák.

(Aradmegyében.)

Ha az utas Arad-Hegyalján vonul végig, vagy épen az ide ágazó arad-világosi sik országuton közeledik a világhirü szőlőhegyek felé, regényes merengéséből minduntalan az egymást érő oláh szekerek egyhangu zörgései ébresztik föl. Ugyan mit visznek az ernyővel bevont szekerek? — kérdezné az utas, ha magától is ki nem találná; — egy tekintet eléggé megmagyarázza, hogy azon szekereken, melyeknek nemcsak elébe fogott apró ökrei, hanem ernyője, oldala, kerekei, sőt gazdája is ugy néznek ki, mintha berizsporozták volna, nem lehet más, mint égetett mész, szállitván azt közel és meszsze vidékekre egyaránt. E meszet Egresről (Ágris) hordják szét, mely Aradnak kellő központján fekszik.

1865 őszén, midőn egy este egy szőllő fölött a magyaráti hegytetőn, az esti tájkép szemlélésében kerestünk élvezetet, a világosi romok alatt épen aranyszinben leszálló nap sugarainak bucsuzásánál, egy pár jóféle inditvány tételére buzdultunk fel, melyek következtében határoztatott, hogy először is másnap reggel a magyaráti hegy lejtősebb oldalán keresztül intézve utunkat, megnézzük az ide egy órányira eső egresi mészkemenczéket, azután Világosra kocsizva, felmászunk a világosi vár romjaihoz. E határozatok föllelkesitették még a nőket is, kik megigérték, hogy itthonn nem maradnak, hanem jó feleségként követnek.

Másnap reggel tehát nekivágtunk a hegynek. Minél kevesebb pázsitot találtunk, de annál több vadregényes vizmosásos partoldalon kapaszkodtunk, mig elértük a hegytetőt. Itt nagyot pihenvén, kezdtünk a tulsó oldalon ereszkedni lassan az egresi völgybe. Azért mondom: lassan, mert a magyaráti oldal ehhez képest csendéleti kép volt; itt próbára tétetett a férfiui bátorság és kitartás. A 40—100 ölnyi mély hasadékok omló párkányzatain gondolkozóba estünk, vigyük-e a tegnap annyira föllelkesült hölgyeket tovább, vagy e tátongó látmányoknak hátat forditsunk? .... A többség a „tovább“ mellett harczolt. — S csakugyan e göröngyös és tövises pályatéren, hol a lovagi szerepből nagy osztályrész jutott ránk férfiakra, tovább is küzdve, végtére szerencsésen leértünk a békés völgybe. Alig nehány percznyi pihenés után siettünk a mészkőbánya-telep felé;

fordulásoknál fogva is, ki nem állták a versenyt a Pesti Napló hasonnemü rovataival; de mindamellett becsesebb részét képezték a lapnak. „Athenaeum“ czim alatti tudományos rovatában, bár nem oly pontosan és gyakran, mint igérve volt (mert sokszor több héten keresztül semmi Athenaeum sem mutatkozott) — könyvismertetések, könyvészeti jelentések, egyes részint eredeti, részint külföldi lapokból kivont tudományos czikkek, történelmi és országismei vázlatok, stb. jelentek meg. A tárcza hozott fővárosi és társaséleti szemléket, egyes beszélyeket, de sokkal gyérebben, mint előde, a Magyar Hirlap.

1853. jun. 2-tól a főlaphoz egy melléklap csatoltatott „*Napi Tudósító*“ czimmel, szerkesztéki Bírányi Ákos és Bulyovszky Gyula; tartalmát képezék bel és külföldi hirek, Budapest helyi érdekeire vonatkozó tudósitások, városi hivatalos jelentések, intézetek, megérkezett s elutazott idegenek, s a Budapesten meghaltak jegyzéke, közlekedési, áruforgalmi, sorshuzási jelentések, magyar és német szinlapok, a pesti piaczi árak, a bécsi börze pénzkelete, gabonaárak, időkimutatási, naptári s csillagászati jegyzetek, magyar és német hirdetések. E lap, mely a főváros helybeli érdekeit képviselé, s mint ilyen a magyar hirlapirodalomban ugy szólva legelső kisérlet volt, igen érezhető hiányt pótolt. Gonddal és változatosan volt szerkesztve.

Megjelent a főlap Pesten hetenkint hatszor egy-egy négy hasábos nagy folio iven; melyet a hivatalos hirdetések többnyire fél ivvel szaporitottak, nyomatta Lukács László gőzsajtón 1—307 sz. 1722 lap. A melléklap kivéve az egyházi négy legfőbb ünnepet (karácson, husvét- és pünkösti első napját és urnapi szent ünnepet), mindennap délután 4 órakor 4 rét három hasábos féliven adatott ki. Az utóbbi megszünt, miután a szerkesztőség áldozatai mellett sem tarthatá fenn magát, 1853. végével. A főlap előfizetési dija magán félévre helyben 8 ft. vidéken 10 ft, a melléklappal 10 ft., illetőleg 12 ft., a Napi Tudósító magában csak helybelieknek adatott ki félévre 3 ftért p. p.

E rovatba tartozik a „*Magyar Menekültek*“ czimü politikai lap is, melyet Kornis Károly szerkesztett Amerikában New-Yorkban 1852-ben. Ebből azonban csak nehány szám jelenhetett meg, s darabja 5 cent-ért árultatott.

Szépirodalmi és divatlapok ezen négy évben:

„*Hölgyfutár*, közlöny az irodalom, társaséletet, müvészet és divat köréből.“ 1849. nov. 15-én *Nagy Ignácz* tulajdonos szerkesztő által alapitva, kiadta Kozma Vazul, 1850. juliustól Lukács László, 1853-ban ismét Kozma Vazul, Pesten.

A forradalom után, Nagy Ignácz volt az, ki a kényes körülmények és politikai előitéletek daczára először lépett ki az irodalmi térre, s képviselé akkor munkásság és szenvedés közt, hazafias szellemben a magyar irodalom és nemzetiség érdekeit. Az irói erők szét lévén szórva — Nagy Ignácz több hónapig egyedül látta el dolgozatokkal a lapot. Nagy érdeme az, hogy ez időszakban a szépirodalom élére lépett, s ha néha tévedett a kezdők bevezetésében, de több, most már nem jelentéktelen irói erőt — kizárólag az ő ápoló pártfogásának köszönhetni. A Hölgyfutár, az ő gyakori „Vidéki levelein“, „Dongóján“ és mindennapi, „Nemzeti szinház“-án kivül birtmég egy valódi életbe vágó napi és sokat olvasott rovattal s ez a — „Hirharang“ volt.

1850-ben *Szilágyi* Sándor volt a lap segédszerkesztője. 1852. juliusban *Tóth* Kálmán hivatott fel a segédszerkesztői állomásra.

A szerkesztő betegeskedése alatt Berecz Károly is állandó s belmunkatársa volt a Hölgyfutárnak.

Hogy az akkori szigoru sajtóviszonyok közt mennyit kellett egy szerkesztőnek kiállani, megitélhetjük a következő idézetekből is: „A Hölgyfutár szerkesztője Nagy Ignácz tegnap óta fogságban van; Tóth Kálmán egy verseért (A Huszár család) 3 hónapi porkoláb fogságra itéltetett (Pesti Napló 1850. sz pt. 3. 150. sz.), szept. 12-én azonban Nagy Ignácz szabadon bocsáttatott. A kiadó Kozma Vazul szerkesztővel együtt értesitik a lap előfizetőit, hogy „a Hölgyfutar“ kiadása 3 hónapra, vagyis május 12-ig, felfüggesztetett.“ — A lap azonban a kat. és polg. kormány engedélye következtében márcz. 5 én ujra megjelent.

Az e lapba dolgozó fiatal emberek száma napról napra növekedett, s az 1850-diki „Pesti Röpivek“ ujdondásza imigyen szórta élczeit ezen kezdők ellen: „Ha a közelebbi két hónapban kijött számait . . . a Vallér, Szombathelyi, Endymion, Mezei, Vértesi, Dorombos, Márki, Rém Elek, Mike, Nyilas, Éri et compagnie irkafirkáit tekintjük, Kövessi Kálmán király lehetne köztök és a Honmüvész, Közlemények boldogult közlegényei legalább is tábornokok. De mindez nem elég; számuk és termékenységök iszonyuan növekszik. Mindennap egy-egy uj áll elő, s minden héten hatszor gyalázzák meg a magyar költészetet. Nincs könyörület, nincs kegyelem. Mindennap egy-egy uj! Minden héten hatszor. Jó, hogy vasárnap legalább imádkozhatunk.“ — Különben sok jeleseink nevével találkozunk e lap hasábjain, kik részint a multban, részint később alapiták meg jó hitelöket.

Megjelent négy év alatt a Hölgyfutárban egy eredeti s hét külföldi regény, négy eredeti szindarab, 200 eredeti beszély, 400 eredeti költemény, ezenkivül számtalan apró humoreszk és vegyes tárczaczikk. Közremüködtek pedig ezen négy év alatt összesen százhatvannégyen.

Megjelent a Hölgyfutár ünnep- és vasárnapot kivéve, mindennap délután egy 4-rét kéthasábos, 1851-től három hasábos féliven. 1853-ban a rendes hölgydivatképeken s egyéb műmellékleteken kivül, minden szombaton hozott a Hirharang sorai között tréfás fametszvényeket is. Nyomatott 1850. első felében Kozma Vazulnál, juliustól Lukács Lászlónál, 1853-ban Beimel J. és Kozma Vazulnál. Félévi előfizetési dija helyben: 7 ft. vidéken 8 ft 30 kr. 1851-től 9 ft p. p. 1850. nov.-ben szétküldetett a pesti postán naponkint 403 példány.

„*Csokonai Lapok*, szépirodalom és társaséletet közlönye“; tulajdonos szerkesztők: *Oláh* Károly és *Orbán* Pető, az utóbbi azonban a lapot megszüntéig egyedül szerkesztette; alapitották Debreczenben 1850. jul. 3 án. — A szerkesztők programmukban következő szavakkal léptek a közönség elé: „A lélek, mely édes oda-olvadással csügg Csokonai remek müvein, az emlékezet, mely a nagy költő nevét dalaival együtt a nép lelkében örökité: hangosan követelik, hogy Csokonainak, a magyar költészet előbajnoka és fölkentjének magas szelleme, azon rideg vas pyramison kivül, melyet honfiai a mulandóság porára emeltek, irodalmi emlékekben is dicsőittessék. — És egyfelől az erkölcsi kötelesség meleg érzete, másrészről a magyar szépirodalom emelése iránti őszinte buzgalom hivott bennünket azon határozatra: hogy most, midőn a nemzet közszelleme, mely kivált a legujabb idő előtt nyelvében, költészetében kereste és táplálta üdvét, tartotta fön erejét, dicsőségét, ellenállhatlan hatalmak sulya alatt megrázkódott: jelen szépirodalmi lap megindításához fogjunk. Nyelvében él és hal a nemzet.“

Azonban e lap, noha elég izletesen, a kor igényeihez alkalmazottan és különösen szabad szellemben szerkesztetett, alig negyedévi fennállása után okt. 5-én részvéthiány miatt megszünni kényszerült; mire egy akkori lap méltán jegyzé meg: „Ez annál sajnosb, mivel bizony Debreczen maga is föntarthatta volna e lapot. Ha igy buzgunk saját ügyeink mellett, ugy a Miatyánkból is bátran kihagyhatjuk a mindennapi kenyeret és tegyünk helyette inkább: sült verebet.“

Mint kuriosumot emliték fel, hogy ezen lapot, egy ottani kegyesrendi pap censurálta, minek következtében a 3-dik szám le is foglaltatott.

Szépirodalmi tartalmán kivül rendes rovata volt: debreczeni napló, fővárosi élet és vidéki élet.

Megjelent hetenkint kétszer, szerdán és szombaton egy egy tömött két hasábos iven 4 rétben. Nyomatott Debreczen városa könyvnyomdájában 29. szám 220 lap. Előfizetési ára félévre helyben 5 ft. vidéken 5 ft. 45 kr. volt p. p.

„*Pesti Röpivek*, magyar irók füzetei, a szépirodalom, társasélet és divat köréből.“ Szerkesztő *Szilágyi Sándor*, kiadó Kozma Vazul. Megindult 1850. okt. 6-án és 10-dik száma, mely decz. 8-án „*Pesti ivek*“ czim alatt jelent meg, volt az utolsó, miután a 11-dik számmal a lap is letiltatott.

„A Pesti Röpiveket — ezt irta a Pesti Napló akkori szemleirója — hidegen fogadá a közönség, mert a helyet, melyet egy szépirodalmi lapnak akkori viszonyok között betöltenie kelle, semmi tekintetben sem tölté be. Tapintat nélkül összehalmozott czikkei, tárczájának izetlen elménczsége, nem arra valók, hogy a lapnak közkedvességet szerezzenek, a jobb izlést ugy a müvészet s irodalom kifejlődését terjeszszék! Nehány jobb tollból eredt czikkei oly kevés összhangzásban voltak az egészhez, mint csinos arabeszkek vakolatlan ház falán! Tiszta felfogást s tárgyavatottságot tanusitó birálatai sehogysem illettek e lap hasábjaira. S szinte nevetséges volt oly laptól a Hölgyfutár poetái ellen kikelést hallanunk, melyben hasonló költői remekeket olvasni nem volt szinte ritkaság.“

Rovatai voltak: Irányczikkek, novellák és költemények, társaséleti szemle, irodalmi élet (könyvismertetés), nemzeti szinház, mozaik, külföldi hirek s vidéki tudósitások. Költeményeket irtak belé többi között: Arany, Berecz, Erdélyi, Garai, Gyulai, Lauka, Sükei, Szász Károly, Tompa, Tóth Endre, Tóth Kálmán, Vajda János és Zalár; novellákat: Sajó (Jókai Mór,) s Madarassy Klotilda, humoreszket: Bernát Gáspár, Kaján Ábel (Pákh Albert), Lauka, Székely József és Vas Gereben.

Megjelent minden vasárnap két iven rózsaszinü boritékban, 8 rét finom velinen, havonként egy párisi divatképpel: nyomtatta Kozma Vazul Pesten 1—10. szám 320 lap; előfizetési dija negyedévre helyben 3 ft. póstán 4 ft. volt p. p. 1850. novemberben szétküldetett a pesti póstán naponkint 260 példány.

Szilágyi Virgil szerkesztése alatt 1852 február 3-án jelent meg az „*Értesitő*“ czimü irodalmi, müvészeti, ipar és kereskedelmi lap első száma. E lap kétnemü érdeket képviselt: a szellemi miveltséget s az anyagi jóllétet; s annyiból örvendetes volt e két különszerüségnek egy lapban egyesülése, mert mindegyik irány barátjának alkalmat nyitott a másikkal megbarátkozásra. A lapok irányai addig oly egyoldaluak és kizárók voltak, hogy ily organumát a kiegyenlitésnek méltán pártfogásába vehette volna a közönség: s annálinkább, mert a lap csinos s olcsó kiállitása mellett, jó tapintattal kezeltetvén, mindkettőnek képes volt szolgálni s ezt tenni akarta is. Itt olvassuk a szerkesztőnek „Hazánk és Fiume“ czimü hosszabb közgazdászati tárgyalását; Szontagh G. czikkelyét „A polgárisodás reformja korunkban“: Nendtvich Károly természettani leveleit és Hunfalvi Pál közgazdászati rhapsodiáját a közlekedésről; mig a humanistikait Erdélyi János irodalmi levelei; Henszlmann műtörténeti értekezése „a képző művészetek fejlődéséről,“ az uj német dráma-birálati története, Székely József tanulmányai Shakspeare sonetteiről, Kazinczy Gábor irodalmi czikkelye a magyar emlékirókról, nehány szép költemény Aranytól, Tompától és Pap Endre maradványaiból; több jó irodalmi és tanulságos szinházi birálat képviselék. Egressy Benjamin életrajza azon ohajtást költé bennünk, bár több müvészeinknek jutnának csak ily biographusai is. Közreműködtek még: Bánffay Simon, Császár Fer., Csengery, Czuczor, Fáy, Fényes, Gyulai, Hetényi János, b. Kemény Zsigmond, Köváry László, Lévay József, Pákh Albert stb.

„Mindennek daczára az Értesitő nem birta a közönség rokonszenvét megnyerni, — irta a Pesti Napló szemleirója, — minek oka lehetett az, hogy a szerkesztő irodalmi neve nem igen vala ismeretes, s mert lapja oly amphibiumi természetü volt, miszerint daczára alaposan irt értekezéseinek, sem az ipar, kereskedés, státusgazdászat, sem a tudomány, szépirodalom, müvészet barátait nem elégitheté ki tökéletesen, miután határozottan s kizárólag egyiknek érdekét sem képviselé. A tudomány és szépirodalomra nézve Kazinczy Gábor jelentékeny ligája akará e lapot organumául felhasználni, s innét az, hogy a legmagasabb követelésü, semmi kiméletet nem ismerő, rideg lapidaris műkritika itt ütötte fel főhadiszállását. Azonban csakhamar felhagyott kemény manövrirozásával, — az *Értesitő* „*Budapesti Viszhang*“ czimü tisztán szépirodalmi divatlappá alakulván át.

Megjelent az Értesitő minden kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt egy-egy 4-rét nagy iven; előfizetési dija 2 hóra helyben 2 ft. 20 kr., vidéken 2 ft. 40 kr. volt pp. Megszünt 1852. april végén a 38-dik számmal. (Folyt. köv.)

Szinnyei József.

A szent-gróthi kastély,

(Zalamegyében.)

A Sz.-Gróth név a Sz.-Gerárd vagy is Gellért névből vette eredetét, a mint ezt több fenmaradt oklevél kétségen kivülivé teszi.

Hazánk történetében a Sz.-Gróth névvel már Sz.-László királyunk idejében találkozunk. Azért bizvást állithatjuk: hogy e mező-város hazánk egyik legrégibb helységei közül való, és jóformán 1083. után a legközelebbi évben alapittatván, nevét az ekkor kanonizált Szt.-Gellért püspök és vértanu nevétől vette.

Legrégibb időben nagy kiterjedésü és virágzó város volt Sz.-Gróth, magában foglalta a most ugy nevezett polgárvárost, és ez a volt a tu-

Das. Ujs. 1866.

NEMZETI SZINHÁZ

Telefón: József 105—20.

Szombaton, 1923 november 10-én, délután 3½ órakor

Madách-matinée

1. Hymnus. Előadja a Nemzeti Színház zenekara.
2. Emlékbeszéd. Elmondja: *Hevesi* Sándor.
3. Madách szobrának leleplezése a Nemzeti Színház tagjai és irodalmi társaságok kiküldöttjei előtt.
   Szünet.
4. **Madách a börtönben.** *a)* Fogságomból. *b)* Nem féltelek hazám. Költemények. Irta: *Madách* Imre. Előadja: *Gál* Gyula.
5. **Atlasz. Borkához. Metamorfozis.** Költemények. Irta: *Madách* Imre. Megzenésítette: *Lavotta* Rezső. Énekli: *Kiss* Ferenc.
6. **Sirom. Vigadjunk. Ábránd.** Költemények. Irta: *Madách* Imre. Előadja: *F. Váradi* Aranka.
   Szünet.
7. **MÓZES**
   Részlet *Madách* Imre 5 felvonásos tragédiájából. Rendező: *Ráday* Dénes.
8. **FÉRFI ÉS NŐ**
   Részlet *Madách* Imre 5 felvonásos drámájából. Rendező: *Rádai* Dénes.

—

Este 7 órakor

Elnémult harangok

Színjáték 4 felvonásban. Irták: *Rákosi* Viktor és *Malonyai* Dezső. — Rendező: *Rádai* Dénes.

Simándy Pál	Kiss Ferenc
Todorescu Tódor	Gál Gyula
Zalathnay Barnabás	Mihályfi Károly
Papp Mózes	Gabányi László
Benedek	Pataki József
A harangozó	Bónis Lajos
Kovács	Losonczi Zoltán
Gáspár	Szathmáry Lajos
Gyorgyo	Joós László a. n.
Petru	Rózsahegyi K.
Pakulár hajtár	Tábori Imre
Juon	Mészáros Lajos
Egyik öreg presbiter	Szőke Lajos
Másik öreg presbiter	Dózsa Jenő
Hárbule	Vándory Géza
Todorescu Tódorné	S. Fáy Szeréna
Florica, leánya	T. Mátrai Erzsi
Sári néni	Rákosi Szidi
Kisó	D. Ligeti Juliska
Juonné	Kelemen Mária
Egyik öregasszony	Ó. Keczeri Irén
Másik öregasszony	Cs. Rosos Giza
Egy mócz	Fehér Ö. László

Parasztok, mócok, havasi pakulárok, asszonyok, leányok. Történik: napjainkban, Magyar-Garabón.

—

Vasárnap, délután 3 órakor

A Gyurkovics lányok

Vígjáték 4 felvonásban. Irta: *Herczeg* Ferenc. Rendező: *Csathó* Kálmán.

Gyurkovicsné	Csillag Teréz
Leányai:	
Katinka	Cs. Aczél Ilona
Sári	Környey Paula
Ella	Ághy Erzsi
Mici	Bajor Gizi
Liza	Csendőr Etus
Terka	Horkai M. a. n.
Klári	Dobos Mária a. n.
Radványi ezredes	Rózsahegyi K.
Radványi Gida	Pethes Sándor
Horkay Feri	Petheő Attila
Kemény Tóni	Horváth Jenő
Sándorffy	Turányi Alajos
Semessey	Gabányi László
Jankó	Bodnár Jenő

Történik Bácstamáson.

Vasárnap, este 7 órakor

Ellák

Tragédia 5 felvonásban. Irta: *Harsányi* Kálmán. Rendező: *Ódry* Árpád.

Attila	Kürti József
Ellák, Attila legidősebb fia	Ódry Árpád
Ellák féltestvér-öccsei: Dengics: Mihályfi Béla, Irnák: Nagy Adorján, Csaba: Abonyi Géza	
Attila feleségei:	
Réka, Ellák anyja	Jászai Mari
Honoria	Gömöry Vilma
Eskara	Ó. Keczeri Irén
Altaroth, burgund király	Pethes Imre
Hildegund, Altaroth húga	Tasnády Ilona
Hildegund hölgyei:	
Gislint	Kelemen Mária
Ulána	Rosos Gizi
Az osztrogótok királya	Fehér Gyula
A herulok királya	Vándory Géza
Onegesius, szertartásmester	Gál Gyula
Edek, a testőrök parancsnoka	Mihályfi Károly
Mikolt, Edek leánya, Réka udvarhölgye	Környei Paula
Silló, tábormester Ellák seregében	Pataki József
Hadnagyok Ellák seregében: Göresön: Almássy Endre, Üllüd: Bartos Gyula, Pakó: Szathmáry Lajos	
Tarcal, zászlós lófő	Bodnár Jenő
Ubul	Ónodi Ákos
Tarhó	Tábori Imre
Ajtónálló	Losonczy Zoltán
Hírhozó tiszt	Szőke Sándor
Első táltos	Bihari Ákos
Második táltos	Bónis Lajos
Harmadik táltos	Dózsa Jenő
Nyilas	Hajdú László

Attila vezérkara. Burgund urak és hölgyek. A vendégkirályok kísérete. Követek. Udvari nép. Őrök. Kopjások. Hún testőrkatonák. Gót testőrkatonák. Színhely: Hunnivár, Attila székhelye. Idő: 453.

HETI MÜSOR:

Hétfőn: *Az ember tragédiája.*
Kedden: *Hedda Gabler.*
Szerdán: *Elnémult harangok.*
Csütörtökön: *A kaméliás hölgy.*
Pénteken: *Az új rokon.*
Szombaton: *Tanner John házassága.*

Színház után a legkellemesebb szórakozó hely a
GRADÓ-KÁVÉHÁZ
Caffe Restaurant. Kitünő zene. Friss ételek és italok
Torma Tóni kangversenyez

ANDRÁSSY-ÚTI SZINHÁZ

TELEFON: 97-48 (MODERN SZINPAD) Nagymező-u. 29

A faltörő kos

Operett 1 felvonásban. Irta: F. *Nohain.* Zenéjét szerzette: *Claude Terasse.*

Nagy Cuculin lovag	Latabár Árpád
Szép Gismonda, a vár úrnője	Kökény Ilona
Rodrigó, fölovászmester	Kabos Gyula
Frédéric, az úrnő apródja	Matány Antal
Patatin, fegyverhordó	Peti Sándor
Babette szolgálóleány	Hámory Margit
Polette, szolgálóleány	Lelkes Margit

Történik: a középkorban, Szép Gismonda várkastélyában.

Az örökség

Terézvárosi legenda 2 képben Irta: *Szenes* Béla.

A papa	Vágó Béla
A mama	Vaszary Piroska
Rózsika	Gombaszögi Irén
Srignitz úr	Ihász Lajos
Lefkovits úr	Kertész Endre
Gyurka	László Gyurka

Történik: az 1 kép a világháború kitörése előtt, a II. kép napjainkban.

Kwitt

Parasztvígjáték. Irta: *Móricz* Zsigmond.

Bugyik	Mály Gerő
Bugyikné	Daibukát Ilona
Öreg Kovács	Bársony István
Juli	Faludi Sári

Történik a Bugyikék portáján.

PARISIEN GRILL

Kellner M. és Tsa dobozgyár
VII. Alpár utca 6 Tel.: József 15-04
Készít jutányos árban kereskedelmi és postadobozokat!

Magyar Kir. Operaház

ELŐSZÖR

Karenin Anna

Opera 3 felvonásban (4 képben). Szövegét Tolsztoj regénye után irta *Góth* Sándor. Zenéjét szerzette: *Hubay* Jenő. Vezényli *Tittel* Bernát. — Rendezi: *Mihályi* Ferenc.

Karenin gróf	Vencell Béla
Vronszkij gróf	Székelyhidy F. dr.
Oblonszky Sztépán	Pusztai Sándor
Szerpukovszkij hg.	Szende Ferenc
Scserbackij herceg	Ney Bernát
Jasvin hadnagy	Toronyi Gyula
Mahot'n főhadnagy	Nedev Tamás
Levin	Szentmihályi T.
Karenin Anna	Medek Anna
Kitty	Halász Gitta
Dolly	Maczek Erzsébet
Scserbackij hg.-nő	Haynal Emma
Szerjózsa, Karenin Anna kis fia	Horváth Manci
Vladimir, szolga	Ádám Győző
Matróna	Bársony Dóra
Egy énekes	Winkovits László

Vendégek, urak, hölgyek, tisztek, katonák, zsokék, orvosok, egy apáca stb. — Idő: 1870 körül.

Kezdete 7 órakor.

—

Vasárnap este 6 órakor

Leuer Hubert, a bécsi állami operaház tagjának vendégfelléptével:

Istenek alkonya

Egy előjátékban és 3 felvonásban. Szövegét és zenéjét irta: *Wagner* Richard. Fordította: *Radó* Antal. Vezényli: *Kerner* István. Rendezi: *Mihályi* Ferenc.

Siegfried	Leuer Hubert m. v.
Gunther	Szemere Árpád
Haagen	Venczell Béla
Alberich	Pogány Ferenc dr.
Brünnhildo	Haselbeck Olga
Gutrune	Záborszky Ilona
Waltraute	Basilides Mária
Rajnai sellők: Woglinde: Goda Gizella, Wellgunde: Tihanyi Vilma, Flosshilde: Budanovits Mária	
1-ső norna	Bársony Dóra
2-ik norna	Bodor Karola
3-ik norna	Hubert Etel
1-ső vitéz	Ney Bernát
2-ik vitéz	Kertész Ödön
3-ik vitéz	Ádám Győző

Vitézek, nők, gyermekek. Történik: az előjáték éjjel, a walkür-bérczen; az első felvonás a Gibichungok csarnokában a Rajna mellett és a walkür-bérczen; második felvonás a Gibichungok csarnoka előtti parlvidéken; harmadik felvonás vad, erdős, sziklás vidéken a Rajna mellett és a Gibichungok csarnokában.

HETI MÜSOR:

Hétfőn: *Nincs előadás.*
Kedden: *Karenin Anna.*
Szerdán: *Bohémélet.*
Csütörtökön: *Bajazzók — Mályvácska királykisasszony.*
Pénteken: *Karenin Anna.*
Szombaton: *Lakmé.*

BELVÁROSI SZINHÁZ

Telefon: V2-68. Telefon: 69-44.

IV. Petőfi Sándor-utca 6. (a volt Koronaherceg-utca)

Telefón: 93—16.

Szombaton és vasárnap este 7½ órakor

A nagy bariton

Komédia 3 felvonásban. Irták: Leo *Ditrichstein, Fred* és Fanny *Hatton.* Fordította: *Lengyel* Menyhért. — Rendező: *Bársony* István.

Stapleton, Operaház igazgatója	Szeghő Endre
Maestro Careale, olasz karmester	Barabás Elemér
Dr. Müller, német karmester	Szentiványi Béla
Farnald, Stapleton titkára	Vándory Gusztáv
Ward, operai sajtótitkár	Matány Antal
Karczag, fölügyelő	Szőke Imre
Losseck Károly, Wagner-tenorista	Bánky Róbert
Jean Paurel, baritonista	Csortos Gy. m. v.
Carlo Sonino, baritonista	Hegedüs Tibor
Treller-Beinbrich, német szoprán	Z. Hahnel A.
Guilia Sabatini, olasz primadonna	G. Berky Lili m. v.
Ethel Warren, lírai szoprán	Bóth Klári
Bianka Sonino, Carlo anyja	Báthori G. m. v.
Van Ness Péterné	Horváth Éva
Schuyler Alfrédné	Horváth Irén
Stetson, orvos	Somlár Zsigmond
Potter, Paurel szolgája	Bársony István
Posansky, énekes	Lengyel József
Van Straaten, tenorista	Kovács Károly
Pincér	Keteti László

Az első felvonás a Metropolitan Operaház igazgatósági irodájában játszik. A második felvonás Paurel öltözőjében, a Don Juan előadás alatt, két héttel később. A harmadik felvonás Paurel szállodai lakásában, néhány nap mulva. — Idő: jelen. Történik: New-Yorkban.

* Csortos Gyula, a Magyar Színház tagja — vendég.

—

Vasárnap, délután 3 órakor, *Rákosi* Szidi felléptével

Sári bíró

Vígjáték 3 felvonásban. Irta: *Mórica* Zsigmond. Rendező: *Hegedüs* Tibor.

Főszereplők: Szeghő Endre, Rákosi Szidi m. v., Hoykó Ferenc, Papp Margit, Raskó Ilona, Bársony István, B. Dajbukát Ilona, Mály Gerő, T. Oláh Böske, Bera Paula, Fülöp Sándor, Boross Endre, Bánky Róbert, Szendrei Endre, Zilahy Gyula, Szőke Imre, Lányi Lajos, Keleti László.

Heti hangversenynaptár.

Szombat nov. 10.	*Dohnányi* Ernő zongoraestje (Zeneakad. ½6). *Klasszikus táncest* (Vigadó ½9) *Piccioli* zongoraestje (Zeneakadémia ½9).
Vasárnap nov. 11.	*Madách*-ünnep (Zeneakad. kisterem d. e. 11) *Filharmóniai főpróba* (Zeneakad. d. e. ½12). *Regnum Marianum* hangversenye (Zeneakad. ½6). *Prihoda* Wa9 hegedűestje (Vigadó ½9). *Nagy* Izabella és *Kiss* Ferenc dalestje (Zeneakad. ½8

A Kéldy-pipa

Vidéki idill. Irta: *Zágon* István.

Rab Máté, igazgató	Bánóczy Dezső
Ilka, a felesége	Berky Lili
S. Pap István	Gózon Gyula
Hecskó András	Peti Sándor
A. Weisz	Gárdonyi Lajos
Borcsa	Komlóssy Ilona

Történik az igazgató lakásán.

A bor-tolvaj

Jelenet. Irta: *Nádas* Sándor.

Bíró	Bende László
Ügyész	Hajnal György
Védő	Peti Sándor
Jegyző	Lengyel József
Hagyma Mari	Vaszary Piroska
Budai Laci	Gózon Gyula
Ordentlich	Gárdonyi Lajos
Ordentlichné	Marossy Adél
Detektív	Székely Lajos
Szolga	Kincses László

A nagypapa

Életkép. Irta: *Marton* István.

A nagypapa	Gyöngyi Izsó
A méltóságos asszony	Horváth Ica
A szakács	Mály Gerő
A kocsis	Bánóczy Dezső
A kézilány	Lelkes Margit
A szobalány	Hámory Margit
I. inas	Székely Lajos
II. inas	Kincses László

Történik a bíró előtt.

Történik a méltóságosék konyháján.

Kökény Ilona, *Berky* Lili, *Németh* Juliska a „Lilia" című zenés Csokonai-képben.

Németh Juliska, *Bársony* István, *Gyöngyi* Izsó, *Latabár* Árpád és *Vágó* Béla vendégek.

Hegyi Rózsi, *Hámory* Margit, *Lelkes* Margit, *Gózon* Gyula, *Bánóczy* Dezső új magánszámokkal.

Pusztulás a magyar szobrászatban

Mindenambicióról le kell mondani

Tíz évig is hiába várhatnak, ma csak a síremlék jövedelmez. — Ki a hibás? Szentgyörgyi István nyilatkozata

Művészi dolgokkal foglalkozó ember, akinek nyitva van a szeme, ha mostanában — halottak napja táján — künn járt a temetőkben, észrevehette, hogy az utóbbi esztendőkben, de különösen újabban egyre-másra szaporodnak a művészi síremlékek. A halottak iránti kegyelet fokozódott-e föl nagyobb mértékben a lelkekben s az élők anyagi viszonya tette-e lehetővé ezt a nálunk szokatlan méretű kegyelet-kultuszt: nem kutattuk, de ebből az impresszióból azt merítettük, hogy a magyar szobrászoknak — „jól megy"! Érdeklődjünk hát maguknál a szobrászoknál, mit mondanak ők! Előbb általánosságban tudakoltuk néhány művésznél a magyar szobrászat sorsát, azután fölkerestük legkiválóbb szobrászaink egyikét

Szentgyörgyi Istvánt, aki rezignáltan valóban *megdöbbentő képet festett a magyar szobrászat sorsáról s teljesen kilátástalan jövőjéről.* De ugyanezt *a sivár helyzetet tárták elénk a többiek is, akiknél a magyar szobrászat sorsa felől érdeklődtünk.*

Ám az érdeklődés nyomán egy más, országos vonatkozású dologról is szenzációs érdekességet tudtunk meg. Megtudtuk, hogy *azok az emlékek, amelyeket most tömegesen állítanak fel az országban, az úgynevezett „hősök emlékei" pusztulásra vannak ítélve, mert tíz-tizenöt év múlva elmállasztja azokat az időjárás viszontagsága!*

*

Künn a századosúti művésztelepen lévő műtermében kerestük fel Szentgyörgyi Istvánt. Gyönyörű, életnagyságú *gipszfigurákon* — a művészi akt mindmegannyi tökéletessége — akad meg tekintetünk. Észreveszi

— Már régebben itt állanak — mondja — s valószínű, hogy tíz-húsz év múlva is itt fognak még állani, mert arra még csak gondolni sem lehet, hogy ezeket a terveket bronzba öntessem, vagy kőbe faragtassam. *A magyar szobrásznak ma minden komoly ambíciójáról le kell mondania, a szobrász ma nem élhet művészi élményt,* legfeljebb átélt, régebbi élményein merenghet.

Az összes művészi pályák között ma az alkotni vágyó szobrász helyzete a legsivárabb,

aminek kisrészben a közönségnek a plasztika iránti érdeknélkülisége az oka, de hogy ez így van, annak elsősorban mesterségbeli okai vannak.

Egy életnagyságú gipszfigurára mutat, melynek márványba faragott mását az államnak adta el békében.

— Akkoriban 10—12 ezer koronát kaptam egy ilyen munkáért, amelyből körülbelül 2—3—4 ezer korona esett a készkiadásra. Ha az aranyparitás alapján, illetve a békebeli árban fizetnék, ma ezért a munkámért *60—70 millió koronát kellene kapnom. Hát ez olyan fantázia, amilyenre gondolni sem lehet.*

Bolondnak tartanának, ha ennyit mernék érte kérni,

holott például a festők — a jobbak — megkapják képeikért a békeárat. Békében 2—3 ezer koronát kaptunk egy márvány- vagy bronzportréért, *ma alig kap ilyen megrendelést a magyar szobrász, aki csupán az agyagban való megmintázást meri vállalni,* mert a kő és kőfaragás olyan drága, hogy nem vállalhatja. Ma egy kőbe faragott vagy bronzba öntött arcképért legalább tíztizenkét milliót kellene kapnunk. Hát **kapunk?**

Egy tüneményesen szép nőfigura nagy gipszmodeljére mutat, mely görög-római mécsest tart két tenyerében.

— Két év óta dolgozom rajta s ha ma márványba faragnám s el akarnám adni, hogy a művészi munkámat is jutalmazzák,

80—100 milliót kellene érte kapnom.

Itt marad s talán majd az Andris fiam, ha megnő, márványba faragtathatja. (Andris egyelőre három éves s kis gipszmintákkal babrál a műterem sarkában!) azoknak a keveseknek, akiknek ilyen irányú összeköttetéseik vannak.

— Mit csinálnak a többiek? — kérdeztük.

— Szobrászaink nagy része a — hősök emlékéből él. *Keserves kenyér, mert nem fizetődik ki* és művészietlen, mert nem lehet más. Ezt az ügyet a Hősök Emlékének Országos Bizottsága, a „HEMOB" szervezte meg. Azok a szobrászok, akik ezezel foglalkoznak, előbb egy kis mintát csinálnak, amelyet lefotografálnak, ezt azután a „HEMOB" elküldi vidékre, bemutatja több helyen s mindig akad város vagy község, amely a fénykép után feladja a megrendelést. Itt egy igen szomorú és nagyon érdekes jelenségre akarok rátérni.

Ezek az emlékek, amelyeket tömegesen állítanak föl a vidéki városok és kéhez méltóak, sem anyagban, sem kivitelben.

Ezek az emlékek csaknem kivétel nélkül műkőből (cementanyag*) *készülnek, amelyek*

tíz-tizenöt év alatt, de hamarabb is el fognak pusztulni!

Átlagosan 3—4 millió koronát áldoznak a városok és községek egy-egy ilyen emlékmű költségeire, ami *békebeli ötszáz korona (!)* — ebből természetesen igazi művészi munkát nem csinálhat a szobrász s lelkiismeretesen nem is vállalhatja azt s örül, ha valami marad rajta! *Hát most itt a nyilvánosság előtt kérdem, hogy amikor a vidéken a termelő minden árujáért jóval magasabb árat kap a békebeli áraknál,*

miért fukarkodik, mikor hősi halottjáról, annak emlékének megörökítéséről van szó?

Ne azt nézze, hogy mekkora emléket kap, hanem, hogy nemes anyagot, tartósat, maradandót kapjon! *Hát kapott békében egy emlékművet — 500 koronáért?*

Itt említjük meg azt az érdekességet, hogy amikor a HEMOB megalakult, maguk a szobrászok tiltakoztak a legenergikusabban az ellen, hogy a hamar pusztuló műkőből is szabad legyen ilyen emléket felállítani. Később azonban ők maguk egyeztek bele — a dolgok kényszerítő hatása alatt.

Meghalt a monumentális szobrászat

folytatta a művész — s csaknem kivétel nélkül a kisplasztikára vagyunk utalva. Kis figurák, használati tárgyak — ezek még kelendősek, — a magamfajta művész azért nem esik kétségbe, annyira telik, hogy ha valami nagyobb ideám támad, megmintázom s megöntetem — gipszbe. Talán tíz-tizenöt év múlva márványba faragtathatom, addig csak elvárunk...

Kis művészi nippre esik a tekintetem: bronz gyufatartó, melynek kis figuráját a művész mintázta nemrég. Andris a kezébe fogja s boldogan mutatja: Apu csinálta!

Igen, az apu csinálta, mert az efajta apróság még csak kelendős... De az apu a „Mécses" meghatóan szép gipszmodelljét simogatja már tekintetével: talán tíz-tizenöt év mulva . . .

i. e.

Kollegiális szeretet

Mélyen méghatott engem
Beöthy Lászlónak ama tette,
Hogy aranyórát adott a rendőrnek,
Aki Bárdost a vízből kimentette

Kálmán Jenő

Hirek

— **Donászy Ferenc meghalt.** A legnépszerűbb magyar ifjúsági írók egyike, *Donászy* Ferenc, hatvanötéves korában meghalt. Vasárnap délután 4 órakor temetik a farkasréti sírkert halottasházából.

— **Michael Bohnen Budapesten.** Február közepén Budapestre érkezik a berlini *Staatsoper* világhírű baritonistája, Michael *Bohnen*, aki mult évi operai vendégszereplése után most két önálló hangversenyt ád.

— **Tóth Ede röneszansza.** Istenben boldogult Tóth Ede dehogy is hitte volna, hogy szerény munkája, a *Falu rossza*, Finum Rózsi, Feledi uram, meg Göndör Sándor története az ezerkilencszázhuszas években három színházban is színre fog kerülni. A Vígszínház és Nemzeti Színház után az este a Városi Színház szinpadján s felhangzott a tűzrőlpattant magyar menyecske, Finum Rózsi ajkáról:

Rózsabokorban jöttem a világra,
Nem dajkál az édesanyám hiába.

A Nemzeti Színház vendégszerepelt a Városiban és hogy van közönsége ma is a magyar népszínműnek, azt fényesen bizonyítja a Városi Színház tegnap esti zsúfolt háza, amelynek publikuma szeretettel tapsolt *Nagy* Izabellának, *Aghy* Erzsinek, *K. Gömöry* Vilmának, *Kiss Ferencnek*, *Pethesnek*, *Rózsahegyinek*. A Falu rossza előadásának eredményeképpen a vendégszerepléseket állandósítani fogják és természetesen csak népszínműveket fognak játszani.

— **Modern magyar szerzők a Szimfónikusok műsorán.** *A Szimfónikus* Zenekar nem adta ki egész idényre szóló műsorát, ezért megkérdeztük *Ábrányi* igazgatót, hogy a zenekar miféle új magyar kompozíciókat ad elő az idén. Megtudtuk tőle, hogy eddig csak két magyar ujdonsága van: a fiatal *Kósa* Györgynek szimfóniai költeménye koncertáló zongoraszólammal, továbbá *Karacsay* Tibor új háromtételes szvitje. Azonkívül programra szándékszik venni *Gajáry* István és *Zsolt* Nándor egy-egy zenekari művét, továbbá *Bartók* első szvitjét.

— **Vidéken is terjed a Shakespeare-kultusz.** A *Nemzeti Színház* Shakespeare-ciklusa jópéldát ad a vidéki színtársulatoknak is. Miskolcon az este elsőizben került színre a *Szentivánéji Álom*, amelyet hétszer egymásután tüztek műsorra. Az előadásnak igen jelentékeny értéke *Pártos* Klári, aki Puck-ot játszotta a fiatal tehetség nem mindennapi megnyilatkozásával. A újszerü rendezés *Bársony* Aladár érdeme.

— **Lotte Schöne helyett — Melvena Passmore.** A Szimfónikus Zenekar tegnapi estéjén szólista változás volt. A hirdetett Lotte *Schöne* helyett Melvena *Passmore*, a chikágói (és nem mint tévesen kommünikézték: cincinnati-i) opera koloratúr szopránja énekelte Constanza áriáját a Mozart „Szöktetésé"-ből. Passmore kisasszony jó énekkultúrát mutatott tegnap. A hangja a középfekvésben elé gtömör, de kissé fakó szinezetü, fönt azonban szépen cseng és könnyen röppen a legnagyobb magasságba. Kitartott felső hangjai épek és kellemesen csillogók. A közönség szívesen fogadta a művésznőt, aki ma este a Traviatában kezdi meg a Városi Színházban pár napos vendégjátékát. A zenekar Weber Euragantheját, Beethoven negyedikjét és Strauss Don Juan-ját játszotta elég gondos előadásban.

— **Tüdőbetegek.** A debreceni nagy erdőben, üde, levegős, poétikus helyen fekszik az a Szanatórium, amelynek barátságos és otthonias szobáiban már sok beteg művész nyerte vissza egészségét. A kultúrális pályák munkásait mindig szívesen és előzékenyen vette ápolás alá a Szanatórium, mely pár év óta az *Auguszta Szanatóriumi Egyesület* kezelésében fejtette ki áldásos működését, de most újra visszakerült régi gazdája, a *József kir. herceg Szanatórium-Egyesület* kezelésébe, amelynek elnöke a nemes társadalmi mozgalmak legbuzgóbb vezére: *Lukács* György dr. volt kultuszminiszter és főorvosa a modern orvostudomány egyik pesti úttörője: *Fritz* János dr. A szanatóriumban 250 ágy kerül a tüdőbetegek rendelkezésére, a megüresedő helyekre már elfogad jelentkezéseket a szanatórium igazgatósága: Debrecen, Nagyerdő. Az igazgatóság válaszbélyeg ellenében szívesen ad felvilágosítást.

—

* **Orpheus a pokolban.** A következő héten kedden, csütörtökön, szombaton és vasárnap este adják a *Városi Színházban Offenbach* klasszikus operettjét, az *Orpheust* a bemutató kitünő szereposztásával. Zsúfolt házak ünneplik a pompás előadást. Következő hétfőn a *„Bolond Istók"*, *Sas* Ede és *Szabados* Béla vidám, regényes, zenés játéka van műsoron.

* **Varsányi Irén, Gombaszögi Frida, Hegedüs, Szerémy, *Lázár* Mária, *Székely* Lujza, *Sitkey* Irén** és *Berczy* Géza játsszák szombaton a Vígszínházban a „John Gabriel Borkman" szerepeit. Ez lesz Ibsen hatalmas tragédiájának huszonegyedik előadása.

* **Csortos, Báthory Giza, Berky Lili, Bóth Klári** játsszák a főszerepeit a Belvárosi Színház ma esti újdonságának, „A nagy bariton"-nak melyet a jövő héten hétfőn, szerdán pénteken én jövő vasárnap este ismétel a színház. Kedden és szombaton a kitünő Zilahy-bohózat, „A jégcsap" kerül színre, csütörtökön a nagyhírű Wedekind-tragédiát, a „Tavasz ébredésé"-t játsszák. Most vasárnap délután Rákosi Szidi vendégfölléptével Móricz Zsigmond nagysikerű parasztvígjátékát, a „Sári bíró"-t, jövő vasárnap délután Fodor László mulatságos vígjátékát a „Navarrai Margit"-ot adják első izben délutáni előadásul 3 órakor mérsékelt helyárakkal.

* **Biller Irént ünneplik** minden este a Fővárosi Operettszínházban. A kiváló primadonna a „Három grácia" Marietájának parádés szerepében most már 160 estén át ragadtatja el a közönséget játékával, énekével és táncaival. Amily példátlan a „Három grácia" sikere, éppoly példátlan Biller Irén népszerűsége is, amely már az ország határain túl is elvitte művészetének hírét. A „Három grácia", amelynek minden szereplője esténként szívélyes óvációkban részesül, továbbra is egymagában tölti be a Fővárosi Operettszínház műsorát. A jegyeket már a jövő heti előadásokra is árusítják.

* **Hetvenötödször játsszák jövő pénteken** az Andrássy úti Színházban a kitünő sikerü októberi műsor darabjait, tréfáit és magánszámait, amelyekben a színház legkiválóbb művészeinek minden este megújuló nagy sikerük van. Ugyanezt a műsort ismétlik most és jövő vasárnap délután is 3½ órakor mérsékelt helyárakkal.

M Ű V É S Z E T
III.évf. 1904.
314.l.

Péczely
Béla

S z e n t g y ö r g y i Béla

Fejléc."In memoriam"

Tusfestmény.

M Ű V É S Z E T
III.évf. 1904.
258.l.

Péczely
Béla

Szentgyörgyi Béla:

Fejléc/"In memoriam"/

Tusrajz

Képes Pesti Hirlap 1932 LIV máj.5.2 o

Szentgyörgyi: a 32-esek hősi emlékmü-

vének pályaterve .6x9.

Péczely Béla

S Z E N T G Y Ö R G Y I BÉLA:

Fejléc/In Memoriam/

Tusfestmény.

M Ű V É S Z E T .
II.évf. 1903.
196.1.

M Ű V É S Z E T : Péczely Béla
II.évf. 1903.
252.l.

Szentgyörgyi Béla:

Fejléc/In memoriam/ .

Tusrajz.

M Ű V É S Z E T . Péczely
II.évf. 1903. Béla
316.1.

Szentgyörgyi Béla:

Fejléc.

Tusrajz.

MŰVÉSZET
X.évf. 1911.
287.

Péczely

Szentgyörgyi Béla:

Fejléc /"In memoriam"/

Szénrajz

Péczely Béla

S z e n t g y ö r g y i B é l a :

F e j l é c . Dekorativ ábra.

Tollrajz.

M Ű V É S Z E T .
I.évf. 1902.
5.sz. 342.old.

beérkezése: XII/7. 1923.

lékletek száma:

áridő:

rat száma;

rat száma:

. 1923 XV/20.

Tudomásul vétel.

Péczely Béla

S z e n t g y ö r g y i B é l a :

Fejléc.

Tollrajz.

M Ű V É S Z E T .
I.évf. 1902.
5.sz. 319.old.

Mirella Polverato.

N. Lucca
ans. xx.

Péczely Béla

S z e n t g y ö r g y i Béla:

Fejléc.

M Ű V É S Z E T .
I.évf. 1902.
4.sz. 274.old.

Péczely Béla

Szentgyörgyi Béla:

Záródisz.

Tollrajz.

M Ű V É S Z E T .
I.évf. 1902.
5.sz. 318.old.

22 Marka 50 pf = 35 Rvr 77

porto Röltsey = 25 fill.

(eggyütt 36 Rvr 02 fill.)

hhm szám.

19

Műemlékek Orszá

A b

Tár

Péczely Béla

Szentgyörgyi Béla:
Fejléc. Dekorativ ábra.
Tussrajz.

MŰVÉSZET.
I.évf. 1902.
5.sz. 347.old.

Nyugatmagyar reduktábas vert bronz, mérete 70×49

3/4 oldalas plakett, öntött bronz. (Mészáros alapján) férfi fej balra néz. Alatta kivésett "vert" lapon felirás: „Schönherr Ötvenedik születésnapja alkalmából a M. T. K." A fej mögött jobbra lent 2. jegy. Méret: 224×156

Nyugatmagyar reduktábas vert bronz 111×77

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN

61. Környei Béla.* Elado.

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN

155. Jókai-emlékkábla.

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN

194. Kertész K. Róbertné. Magántulajdon.

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN

211. Szinyei aranyérem mintája.

okkal. Le sem lehet
ittunk a sáros, foltos
attak ínyencek mód-
a szúrtos, füstös kis
pince örömei azonos
jával.
t nem adom pl., hogy
ger és *Luryat* nagy
. Mind a három mű-
vujtotta — egyénileg
éri lendület egysége.
merész, konstruktív
alak és színek tiszta

átra volna még és a
is szólhatnék. Vagy
melyek nagyon szé-
gyűrött esőkabátban,
a *Galerie Simon*hoz.
ie kissé kalandozni.
gén forgatják, a for-
a párizsi W. C. saját-
találmány, amely a

szgyakorlatara szoktatja az embert. Nem valami

művészet. És még egyre újabb ágakat hajt. Érthetően. Hiszen az indulatok alvilága nem alszik. Ki merné azt állítani, hogy Európa és az emberség, szabadság eszméje túl van a halálos veszélyen?

De lássuk csak, legfőbb ideje átszállnunk egy másik gondolatvágányra, hogy visszakerüljünk *Maisons Laffitte*-ba. A kapus biztatására hallgatva, szerdán, december 1-én megint kiutaztunk a kis városba, a kastélyhoz, amely *XIV. Lajosnak*, a napkirálynak dicsőségét hirdette és amelyben többek között *Voltaire* is lakott. Útközben találgattuk, hogy nyitva lesz-e vajjon? Őszintén szólva, nem hittük. El voltunk rá készülve, hogy másodszor is hiába tesszük meg az utat. De íme, csodák csodája :

A MÚZEUM NYITVA VOLT!!!

Ha másért nem, ezért az egyért, a középkori katalán művészet kiállításáért is érdemes lett volna Párizsba jönni. Képzeljék el a bizánci művészetet, de szenvedélyes, lángoló páthosszá dramatizálva. A vadság és fenség monumentális egysége. Barbár lendület és kifinomodott ízlés. Az ábrázolás és az ékítmény fantasztikusan kilengő, egybefonódó ütemei. Csupa festői és plasztikai tőmondat, az örökkévalóság és végtelenség igézetével. Lenyűgöző, porbagázoló és égbeemelő művészet.

Vad és fenséges : ez a középkori katalán művészet. Vad és fenséges : *Picasso* hatalmas vászna is ilyen a spanyol pavillonban. Képzeletének elemi sugalló erejével, teret, felületet, alakot és elvont ornamentális ütemet egybefoglaló lendületével olyan sokrétű, mint egy fúga. Borzalmak fakasztotta emberállati üvöltése olyan megrázó, mint a régi spanyol népdaloké, amelyekhez képest még a székely balladák is szelíd esti imádságok. A spanyol

22 Egyoldalu kerek plakett, ütött bronz. Előlap: Mátyás fej, balra nézve. Körirás: „Mátyás király 1458–1490". Alul 1922. Hátlap: Magyar címer. Körirás: „Magyar Országos Kiállítás Budapest 1923". Átmérő 70 mm.

23 Egyoldalu kerek plakett, ütött bronz. Előlap: Szent László fej, balra nézve. Körirás: „Szent László 1077–1095". Hátlap: Magyar címer. Körirás: „Magyar Országos Kiállítás Budapest 1923". Átmérő 70 mm.

24 Egyoldalu kerek plakett, ütött bronz. Előlap: Szent István fej, balra nézve. Körirás: „Szent István 1000–1038". Hátlap: Magyar címer. Körirás: „Magyar Országos Kiállítás Budapest 1923". Átmérő 70 mm.

25 Egyoldalu kerek plakett, ütött bronz. Előlap: Szent László fej, balra nézve. Körirás: „Szent László 1077–1095". Hátlap: Magyar címer. Körirás: „Magyar Országos Kiállítás Budapest 1923". Átmérő 70 mm.

26 Egyoldalu kerek plakett, ütött bronz. Előlap: Szent István fej, balra nézve. Körirás: „Szent István 1000–1038". Hátlap: Magyar címer. Körirás: „Magyar Országos Kiállítás Budapest 1923". Átmérő 70 mm.

27 Egyoldalu kerek plakett, ütött bronz. Előlap: Szent László fej, balra nézve. Körirás: „Szent László 1077–1095". Hátlap: Magyar címer. Körirás: „Magyar Országos Kiállítás Budapest 1923". Átmérő 70 mm.

28 Egyoldalu kerek plakett, ütött bronz. Előlap: Szent István fej, balra nézve. Körirás: „Szent István 1000–1038". Hátlap: Magyar címer. Körirás: „Magyar Országos Kiállítás Budapest 1923". Átmérő 70 mm.

29 Egyoldalu kerek plakett, ütött bronz. Előlap: Szent László fej, balra nézve. Körirás: „Szent László 1077–1095". Hátlap: Magyar címer. Körirás: „Magyar Országos Kiállítás Budapest 1923". Átmérő 70 mm.

30 Egyoldalu kerek plakett, ütött bronz. Előlap: Szent István fej, balra nézve. Körirás: „Szent István 1000–1038". Hátlap: Magyar címer. Körirás: „Magyar Országos Kiállítás Budapest 1923". Átmérő 70 mm.

31 Egyoldalu kerek plakett, ütött bronz. Előlap: Szent László fej, balra nézve. Körirás: „Szent László 1077–1095". Hátlap: Magyar címer. Körirás: „Magyar Országos Kiállítás Budapest 1923". Átmérő 70 mm.

32 Egyoldalu kerek plakett, ütött bronz. Előlap: Szent István fej, balra nézve. Körirás: „Szent István 1000–1038". Hátlap: Magyar címer. Körirás: „Magyar Országos Kiállítás Budapest 1923". Átmérő 70 mm.

33 Kétoldalu plakett, ütött bronz. Előlap: Szent László fej, balra nézve. Körirás: „Szent László 1077–1095". Hátlap: Magyar címer. Körirás: „Magyar Országos Kiállítás Budapest 1923". Átmérő 70 mm.

14. kétoldalu kerek plaket gipsz felirat: „Olga" szerelmes, atmerő kábel. 110 m/m. eresztője eltűnt.

15. kétoldalu plaket, ötvös bronz, nyolcszögű. női vérdíj lecsúszóba apró gyűrűs körül fölira balolvalt fölülről lefelé „Győző Kémek" „mellette ugyanúgy évszám 1916. Női fej (Rigo Győző) jobbra nér. balról lent fenti (2.) jegy. Mérete minden irányban 177 m/m, hogyaner verve, 18 m/m re retusálva, eltűnt és bronz

16. kétoldalu ovális plaketta, ötvös bronz, felirás balolvalt „Lola". Női fej jobbra nér. Jobbról lent fenti (2.) jegy. Mérete 170 x 230 m/m

17. kétoldalu kerek plaket, ötvös bronz, felirás jobbról „Klauka" Női fej (felvégen) jobbra nér. Balról lent fenti (2.) jegy alatta 1917. Mérete 220 m/m

17. kétoldalu nagyobbszögű plaket ötvös vas, felirás jobbolvalt kézi rézmetszet keresztben felülről lefelé „Gyula Graca". Női fej (Winkler Gyula) balra nér. felirás alatt 1917 jobbról lent fenti (2.) jegy Mérete 375 m/m hogyaner 21 m/m re retusálva eret bronz

19. kétoldalu kerek plaket ötvös bronz

20 kétoldalu plaketta, előlap: mélyített alapon fegyverkező, balra nér. felirás fönt: „A fekete Ernst irójának, Hercrey Ferenc nek a bátori győztes nagy tiszteletére MCMXX," lent: „Dem Dichter des schwarzen Reiters Franz Herczog dem grossen Sohne der Banater schwabenstamm MCMXX." A mélyítésben balról lent 12.) jegy

hátlapon: mélyített alapon nagyszemű lyukas keret hajában puskával keret fejű egy karját fejő szét paraszttal. felirás fönt: „Az egy elő tisztre mindenkor vitézek fognak jönni, vagy mi, vagy a fiaink és jaj annak, aki kardot rántott a karosokra!" lent: „Nem lebendigen Gott schwöre ich, wir kommen zurück, wir sterben nicht ohne Sühne, und wehe dem, der unsere Ahne in Ketten schlug!"

mérete 136 x 236 m/m

~~hogyaner retusálva vert bronz 45 x 30 méretben~~

20. kétoldalu kerek plaketta ötvös bronz

előlap: Tarnóczi Királyné mellképe, balra nér. Jobbra lent (2.) jegy

hátlap: mélyített alapon apostoli keresztet, a peremen menetes felülről lefele egy-egy pálmaág. felirás: Áron a helyen dobban utolsót Tarnóczi Királyné szavan vive „ Ébrenérge 88 m/m

(19. kétoldalu kerek plaket ötvös bronz, felirás balolvalt: „Mariska Gyöngyösi" jobbra nér. Női fej (Gyöngyösi Mariska) jobbra nér. felirás jobbról lefelé „Kiállítva 1919. július" alul 1919. Gyerek fej (Gyöngyösi Mariska) jobbra nér. Balról lent (2.) jegy, alul 1919. Gyerek fej kötőtűvel (Gyöngyösi Mariska) jobbra nér. Mérete 135 m/m

Szentgyörgyi István

Madách

versét vett a balassa-
gyarmati Madách-
szobor pályázaton.
I. díjat Sidló
nyerte.

vrd

Lázár Béla dr

A Madách-szobor
pályázat. Pesti
Hírlap, 1935
okt. 12.

Szentgyörgyi István.

— **A Nemzeti Szalon kiállítása.** A *Nemzeti Szalon* vasárnap megnyíló kiállításának legfőbb vonzóereje *Szentgyörgyi István* néhány szép szobra. A plasztika finom iránya, a vonalak tiszta lendülete, az emelkedett ritmusok költőisége jellemzi Szentgyörgyi szobrait, amelyek közül egy tökéletes plasztikájú kis faszobor, egy tenniszező nő, az ősz és tavasz szimbolikus figurája és néhány sikerült portré válik ki. Rajta kívül *Basch* Árpád állított ki. Pont három termet töltenek ki a képei, tájak és portrék, amelyeket a művész ismert részletező stílusa és finom tónuskifejezése jellemez. Fia, *Basch* Mihály, a harmadik kiállító impresszionistának indul, tájképein sok a frisseség, de színei még itt-ott hiányosak.

Nemzeti Ujság, 1927. febr. 27.

Szentgyörgyi István

robbanó

— **Az I. honvédek hősi emlékének pályázati kiállítása.** Az Iparcsarnokban 104 művész küldte el a volt budapesti I. honvéd gyalogezred hősi emléktervét. Száznégy művész érzett magában adottságot ahhoz, hogy monumentális szoborcsoportozatot alkosson! A bíráló bizottság szigoru rostáján csak *hét* terv maradt fönn, a többi elhullott. Az utolsó évtizedben gyakran volt munkában ez a rosta a nagyszámu hősi emlékműpályázatoknál, már bizony kezd kikopni és olyan művészek munkái is áthullanak a résein, akiknek fönmaradása megérdemelt lenne. A Műcsarnokban bemutatott és uj pályázatra kiválasztott művek szerzői közül egyet sem találunk, aki teljesen harmonikus és főleg ujszerüt tudott volna létrehozni. Nehezen egyeztetik össze az architektura merev síkjait a szobrok laza csoportozatával. Figyelemreméltó *Szentgyörgyi* István és *Müller* Tibor részleteiben megnyerő terve, *Sidló* Ferenc patetikus elgondolása, *Farkas* Béla barokkos lendületü kődobó katonája, *Horvay* János elégikus hangulatu vázlata, *Márton* Ferenc és *Siklódy* Lőrinc lendületes és lélven terve. A fiatal *Grandtner* Jenő meglep egységes fölépitésü és monumentális emlékművével *(B. P. L.)*

Nemzeti Újság
1935 XII. 21.

7 a.

Szentgyörgyi István

m. 934. VI. 6.

Ami jó volt az olimpiászon, miért nem jó a budapesti sportművészeti kiállitáson?

Kaptuk a következő sorokat: „Igen tisztelt Szerkesztő Ur! Olvasom a hétfő délutáni lapokban, hogy a *Nemzeti Szalonban* rendezett sportművészeti kiállitás szobrászati diját *Szentgyörgyi* István és *Sidló* Ferenc műveinek itélték oda. Én azok közé tartozom, akik az emlitett két mester munkásságát nagyrabecsülik, de nem tudom visszatartani őszinte és nagy meglepődésemet, hogy ezen a sportművészeti kiállitáson éppen egy olyan neves magyar sportművészt, *Manno* Miltiadeszt, mellőznek, *aki az itt kiállitott munkáival nyerte el a losangelesi sportolimpiász szobrászati diját!* Nem szállok vitába azzal a kérdéssel, hogy az itt rendezett sportművészeti kiállitáson bizony sok minden olyan van, ami csak egészen távolról, vagy pedig egyáltalán nem is érinti a sportművészet jellegét, tehát a sportot sem. Én csak arra akarom felhivni a közfigyelmet, hogy itt egy olyan magyar művészt ért a mellőzés, aki nemcsak a művészetben, ebben az esetben szükebben értve a sportművészetben ért el a losangelesi olimpiászon világraszóló eredményt, hanem arra is, hogy *Manno* Miltiadeszen kivül senki sem tudja ugy visszaadni szobron, festményen, vagy plakáton a sportnak külső és belső karakterét, szépségét és tehnikáját. Ha a losangelesi zsüri értékelte *Manno* Miltiadesz *birkózójának*, vagy pedig *sprintelő* alakjának szépségét és formai, sportszerü adottságát, akkor vajjon itten mi kivetni valót találtak a zsüri tagjai, vagy pedig általánosságban is miért feledkeztek meg a mi nagyszerü sportművészünkről? Mert, Szerkesztő Ur kérem, *Manno* Miltiadesz birkózója nemcsak művészi összeállitásban, anatómiai kifogástalanságában szép, hanem egy olyan kompozició, amelyik valójában *tanszobor* lehet ennél a sportágnál. Ugyanis az alak ugynevezett *„álló hiclerrel"* dob, ami ebben a sportágban annyira értékelt fogás, hogyha nemzetközi versenyeken valaki kétszer megtudja ezt tenni, akkor az a *FISA* aranyérmét kapja meg. Tehát erre a munkára igazán csak azt lehet mondani, hogy művészileg is és a sportszerüség szempontjából is megérdemelte volna a kitüntetést. Ugyanez áll a *sprintelő* alakra. Már most kérdem, Szerkesztő Ur, mi lehetett ennek az oka, hogy a *Nemzeti Szalonbeli* sportművészeti kiállitás zsürije nem honorálta ezt a két szempontot? Szeretném, ha erre feleletet lehetne kapni, de nem hiszem, hogy van rá helytálló felelet. A lényeg az, hogy egy olyan művészünket ért itt mellőzés, aki nemcsak a sportban volt többszörös bajnok, hanem a sportművészetnek is bajnoka lett a losangeleszi olimpiászon. A dolog érdekességéhez tartozik még az is, hogy tudomásom szerint *Manno* fölött *„versenyen kivül"* itélkeztek, mivel a kiállitásra meghivást nem kapott és a szobrokat a *testnevelési tanács* állitotta ki.

M. 934 VI 6

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK
MEGHÍVJA ÖNT

ILLÉS ÁRPÁD

FESTŐMŰVÉSZ
KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

MEGNYITJA

D. FEHÉR ZSUZSA
MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

1967. ÁPRILIS 7-ÉN PÉNTEKEN DÉLUTÁN 1/2 6 ÓRAKOR
A KULTURÁLIS KAPCSOLATOK INTÉZETÉNEK KIÁLLÍTÓTERMÉBEN
BUDAPEST V, DOROTTYA U. 8

635 fnyv 1

dolta és még erősebben lehunyta a szemét. Ujra csengettek, sokszor egymásután. Felkelt a diványról, indult az előszoba felé.

A postás ajánlott levelet hozott, alá kellett irni. Most már teljesen kiment az álom a szeméből. Margit nem volt a konyhában. Várt egy ideig, nézte a mosatlan edényhalmazt, a tüzhelyen vadul fővő vizet és nagy fáradtságot érzett. Kinézett a kapu elé: ott állt a lány és beszélgetett egy legénnyel.

— Jöjjön be — mondta.

— Jövök — kiáltotta a lány és futott be a konyhába.

— Mért nem végzi a dolgát? Itt a mosatlan edény és maga beszélget!

— Azért idejében kész leszek, tessék nyugodt lenni — mondta a lány és kissé türelmetlenül csengett a hangja.

Kovács Gyuláné rossz érzésekkel, nyugtalanul ment el otthonról. Egész délután Margit járt a fejében. Elhatározta, hogy beszélni fog a lánnyal értelmesen, komolyan.

— Nézze, Margit, — mondta este, amikor kettesben voltak otthon, Kovács Gyula még nem tért haza a kaszinóból — nézze, nekem már sok lányom volt maga előtt. Először mindegyik elvégezte a dolgát. Azután látták, hogy nem vagyok itthon, nem tudok a kezükre nézni, utánuk járni, hát elromlottak. Kihasználták azt, hogy én dolgozom, érti, fiam? De becsületes lány nem tesz igy. Mikor maga idejött, örültem magának. Gondoltam, hogy a magyar-

B.H. 1934 MÁJUS 20, VASÁRNAP

Sportművészeti kiállítás a Nemzeti Szalonban

A sportnak és a művészetnek szoros kapcsolata a legszerencsésebb művészeti korszaknak, a régi görögnek volt a jellemzője. Plasztikai kultúrája az atlétikában, a sportban edzett meztelen emberi test formai szépségén épült föl. Test és lélek, esztétika és ethika sohasem volt olyan kiegyensúlyozott harmóniában egymással, mint a virágkorát élő görög művészetben, mikor a szobrászok ezreit alkották a győztes atléták szobrainak. Ez az antropomorfisztikus kor, mely az emberi testben személyesített meg természeti eröket, mely az istenek egész világát képzelte el emberi alakban, az atlétát is eszményileg ábrázolta. Nem valószerü vonásait másolta a diadalmas győztesnek, hanem annak plasztikailag legvilágosabb, legkiegyenlitettebb szépségü, legarányosabb képét. Minthogy az emberi test volt világszemlélete gyúpontjában, művészeti kultúrája természetesen a szobrászatban nyilatkozott meg legtökéletesebben, mintegy maradéktalanul. A festészet csak akkor kezd saját föltételei szerint fejlödni, mikor az antropomorfisztikus világszemlélet határozottsága megtörik, mikor a letapintható formaszépség helyett a látott szépség világa kezd uralomra jutni, mikor az ember helyett a természet, annak mindensége kerül az érdeklödés központjába. A késői római művészetben eltünik az ideális emberi test, a valószerüség megbontja eszményi egyensúlyát, a kereszténység győzelmével pedig lelki szempontok kerülnek előtérbe, melyek a formát felbontják, deformálják. Az atléta-típus majdnem másfélezer évig nem érdekli az emberiséget. Csak a reneszánsz rövid virágzása idején áll egyideig helyre az egyensúly a testi formaszépség és a lelki kifejezés között, hogy a barokk századokban a lélek ismét börtönnek érezze a testet és extatikus mozdulatokba rángassa.

A modern művészet csak jótékony hatást várhat a sport nagy népszerüségétől. Jellemző modern világszemléletünk rendkívüli zavaira, hogy ugyanakkor, mikor a művészetben a formafelbomlás következményei végletesen érvényesültek, a sportban edzett emberi test formai tökélyéért is lelkesedik. Ez a lelkesedés, már a sport óriási népszerüsége miatt is, kell, hogy visszahasson a művé-

662

B.H. 1934. V. 20.

Szentgyörgyi

A KÉPCSARNOK
MEGHÍVJA ÖNT

GYÉMÁNT LÁSZLÓ

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK

ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA

1967. ÁPRILIS 15-ÉN,
SZOMBATON DÉLUTÁN 1 ÓRAKOR

MEGNYITÓ BESZÉDET MOND:

dr. SOLYMÁR ISTVÁN

a Magyar Nemzeti Galéria igazgatóhelyettese

MEDNYÁNSZKY TEREM
BUDAPEST, V., TANÁCS KRT. 26.

kotai evangélikus anyaegyház két ajtós települése: a *mátyásföldi* és a *kistarcsai* Mátyásföldön déli tizenkét órakor, a Baross-utcai elemi iskolában, Kistarcsán pedig délután ötkor tartják a díszközgyülést, s mindkét ünnepségen *Raffay* Sándor dr. püspök is megjelenik felesége társaságában.

× **(Felvétel a miskolci református leánygimnázium internátusába.)** A miskolci ref. leánygimnázium internátusába a felvételi jelentkezések június 1-én kezdődnek. Tekintettel a kevés férőhelyre, ajánlatos augusztus 1-ig beiratkozni, mivel szeptemberben csak kivételes esetben vesz fel az igazgatóság új növendékeket. A nagyszerű kényelméről, szigorú felügyeletéről, egészséges és kiváló ellátásáról híres intézetben a havi ellátási díj a következő: a tiszáninneni ref. lelkészek és tanítók leányai számára 60 P, köztisztviselők gyermekei részére 70 P, más foglalkozású szülők gyermekei ré-

szere. Kétségtelen, hogy a modern művészet a gyógyulás föltételeit saját magából, a világszemlélet alig elemezhető forrásaiból meríti, de hogy ebben része van az újra ébredt testkultusznak, az tagadhatatlan. A világszemléletben ismét az egység szelleme kezd kialakulni és ennek következtében szinte lehetetlen, hogy a test formáinak esztétikai érvényesülésével együtt járjon az impresszionizmus bomlasztó világa. Már maga a nagy művészi erjedés irányvonalai, a föszólamot vivő klasszicizáló törekvések is arra mutatnak, hogy a formakultúráé a jövő. Legalább is annyira, mint a római császárság idejében, mikor az arénákban, a cirkuszokban szintén óriási tömegek lelkesedtek a különböző viadalokért.

A Nemzeti Szalon sportművészeti kiállítása nagyjában összegyüjtötte azokat a jelentősebb művészeti alkotásokat, amelyek a testi kultúrának, valamilyen sport illusztrálásának vannak szentelve. Itt is a plasztikai anyag a kiválóbb, mert szobrászaink, műfajuk természete szerint, sokkal inkább áldozhatnak az atlétikában, a sportban edzett emberi test ábrázolási problémáinak, mint festőkartársaik. Ujat nem igen találunk, viszont örömünk telik abban, hogy néhány kiváló darabot viszontláthatunk. *Szentgyörgyi* István klasszicizálóan kiegyensúlyozott *Bigézője*, *Ligeti* Miklós kifejező férfiaktja, *Petri* Lajos két kitünően komponált atlétája, *Sidló* Ferenc mozgalmas csoportja, *Kisfaludi Stróbl* Zsigmond eleven kisplasztikái, *Ambrózy* Sándor kissé negédes, de jól mintázott ijjazó leánya, *Telcs* Ede stilusos plakettje, *Csorba* Géza késői római izlésü bronzfeje, *Bor* Pál síkokban formált kis csoportja, *Donner* Gertrud eleven golfozója, *Farkas* Béla Birkózói, *Kövesházi-Kálmán* Elza stilizált kisplasztikái és *Sóváry* János Ijjásza a szobrászati anyag kiválóbb darabjai. A festészeti részben már kevesebb jelentősebb alkotással találkozunk. A legerőteljesebb köztük *Szönyi* István vászna, az *Evezősök*, melyet a fiatal mester régebbi gyüjteményes kiállításáról szintén ismerünk. Az Országos Testnevelési Tanács tulajdona. Egyik kis színvázlatát is kiállították. A képek és grafikák közül *Hubay* Andornak két érdekes színproblémát megvalósító figurális képe, köztük *Sárosi* Györgynek, a népszerü labdarúgójátékosnak képmása, *Hermann* Lipót különböző tárgyú festményei, *Udvary* Pál pólójátékosai, *Vidovszky* Béla élethü vadásza, *Istokovits* Kálmán Vadevezősei, *Molnár* C. Pálnak a jellemző mozdulatokat kitünően megrögzítő rajzai, *Klie* Zoltán franciás stilusú autóvezetője, *Benyovszky-Prihodának* a bécsi magasiskolát bemutató lovasrézkarcai, *Kézdi-Kovács* Elemér dekorativ hatású falkavadászai emelkednek ki. Az épitészeti tervek közül viszont *Pogány* Móricnak monumentális elgondolású sportvásznát, *Hajós* Alfréd fedett uszodáját, *Árkay* Bertalan és *Bierbauer* Virgil Stadion-tervét kell megemlitenünk. A mütárgyak mellett sportdijakat, olympiai érmeket is kiállitottak, köztük *Fadrusz* János *Toldi* cimü ismert bronzszobrocskáját.

A kiállitás rendezésének gondolata *Hubay* Andortól, a Nemzeti Szalon érdemes igazgatójától származik.

YBL ERVIN

*

Szombaton este nyilt meg a sportművészeti kiállitás a Nemzeti Szalon termeiben. A megnyitáson a kultuszminisztérium részéről ifj. *Wlassics* Gyula báró *dr. h. államtitkár, a művészeti ügyek vezetője* és *Tihamér* Lajos dr. miniszteri tanácsos, az Országos Testnevelési Tanács részéről *Kelemen* Kornél elnök jelentek meg. Az előkelőségeket a Nemzeti Szalon részéről *Zichy* János gróf elnök és *Hubay* Andor igazgatók fogadták és kalauzolták.

A kiállitás junius 5-ig van nyitva és megtekinthető naponta délelőtt 9-től délután 5-ig.

szére 80 P. Ebben a díjban benne van a bőséges napi ötszöri étkezés, hetenkénti fürdés, mosás, korrepetálás, német társalgás, valamint a különböző sportok (tennisz, korcsolya, reggeli torna) díjai is. Bővebb felvilágosítással (prospektus) válaszbélyeg küldése ellenében szívesen szolgál az igazgatóság.

Ditrichstein csak 1 van!

— **(Filléres gyorsvonatok.)** A MÁV igazgatósága *május 27-én* a következő filléres gyorsvonatokat indítja: 1. *Budapestről Szegedre.* Budapest nyugati pu.-ről indul reggel 6 órakor, Szegedre érkezik 9.26-kor, vissza Szegedről indul 19.50-kor és Budapest nyugati pu.-ra érkezik éjjel 23.15-kor. A menettérti jegy ára 4.— pengő. 2. *Budapestről Kaposvárra.* Budapest déli pu.-ról indul reggel 5.20-kor, Kaposvárra érkezik 9.25-kor, vissza Kaposvárról indul 19.54-kor és Budapest déli pu.-ra érkezik 23.47-kor. A menettérti jegy ára 4.30 P. 3. *Budapestről Szekszárdra.* (Sárközi népünnepség.) Budapest déli pályaudvarról indul reggel 5.48-kor, Szekszárdra érkezik 9.07-kor, vissza Szekszárdról indul 20.08-kor és Budapest déli pu.-ra érkezik éjjel 23.32-kor. A menettérti jegy ára 3.60 P. 4. *Budapestről Pécsre.* Budapest keleti pu.-ról indul reggel 5.25-kor, Pécsre érkezik 10.25-kor, vissza Pécsről indul este 20.04-kor és Budapest keleti pu.-ra érkezik éjjel 0.50-kor. A menettérti jegy ára 5.— P. 5. *Budapestről Gyöngyös és Egerbe.* Budapest keleti pu.-ról indul reggel 5.30-kor. Gyöngyösre érkezik 7.40-kor, Egerbe érkezik 8.50-kor, vissza Egerből indul 20.16-kor, Gyöngyösről 20.43-kor és Budapest keleti pu.-ra érkezik 23.27-kor. A menettérti jegy ára Gyöngyösre 2.40, Egerbe 3.30 P. 6. *Törökszentmiklósról Budapestre.* (Nyugati pu.) A menettérti jegy ára 2.60 pengő. Erre a vonatra Szolnokon is fel lehet szállni. 7. *Pécs és Bajáról Szekszárdra.* A menettérti jegy ára Pécsről 2 pengő, Bajáról 1.60 pengő. 8. *Miskolcról Eger és Gyöngyösre.* A menettérti jegy ára Egerbe 1.80 pengő, Gyöngyösre 2.40 pengő. 9. *Békéscsabáról Egerbe.* Erre a vonatra Mezőberény, Békésföldvár, Gyoma és Mezőtur állomásokos is fel lehet szállani. A menettérti jegy ára 5.— pengő. E vonatokon mindennemű kedvezményes vagy szabadjegy érvénytelen. A menettérti jegyeket a hivatalos menetjegyirodákban lehet megváltani, melyek a vonatokra nézve minden egyéb felvilágosítást is megadnak. A Budapestről induló és oda visszaérkező vonatokhoz a Beszkárt megfelelő csatlakozó külön járatokat indít.

× **(Nagy probléma a nyaralás!)** Megoldhatja,

[illegible] *Hoover* és ötször annyit, mint *Coolidge*. Nagyon érdekes a cikknek az az adata, hogy *Roosevelt* abban az időben nézte meg a legtöbb filmet, amikor hivatalában a legsúlyosabb problémák megoldásával foglalkozott. Amikor mult év májusában és júniusában a legfontosabb gazdasági tárgyalások folytak késő éjszakákig a Fehér Házban, az elnök *huszonegy filmet* nézett végig. Az elnök nemcsak a drámákat és vígjátékokat nézi meg, hanem levetitteti magának az *összes amerikai híradókat is.* Miután pedig Amerikában sok cég készít híradót, az elnök az elmult évben ötszáz híradót nézett végig.

Kedvenc sztárja nincs az elnöknek és a filmek tetszésére vagy nem tetszésére sem tud a Variety közelebbi adatot mondani. Roosevelt egyéniségének megrajzolásához azonban mindenesetre érdekes adat ez a nagy mozibarátság.

BH 934 V. 20

Modern hamupipőke

Bemutató a Rádius Metro Filmpalotában.

A tavaszi szezon valósággal megköveteli a könnyebb színvonalú szórakozást és ennek tett eleget a *Rádius Metro Filmpalota,* amikor szombaton bemutatta a *Modern Hamupipőke* című új zenés vígjátékát, amely egy amerikai leányintézetből indul

SZÍNHÁZ

Belgiumban Készül „A jó tündér" francia bemutatója Alice Cocéaval

Molnár Ferenc

»A jó tündér«, *Molnár* Ferenc vígjátéka, amely budapesti bemutatója után német, olasz, amerikai és még egy sereg külföldi színpadon színrekerült, nemsokára megéri francianyelvű premierjét is.

Fonson belga-francia színpadi író és színházigazgató (»Beulemans kisasszony házassága« című, *Wicheler*rel írt híres darabját *Budapesten* is játszották) szerezte meg a Molnár-vígjáték francia előadási jogát, amelynek úgynevezett nyers francia fordítása már régóta kész. Előbb a párizsi *Michodière-színházban* akarta még ebben a hónapban bemutatni és a címszerepre már meg is állapodott a legdivatosabb, legnépszerűbb párizsi színésznők egyikével, Alice *Cocéa*val, aki valósággal szerelmes az egykori *Gaál* Franciska-szerepbe. De a párizsi bemutató *meghiusult* a férfiszerepekre kiszemelt hírneves színészek *féltékeny versengése miatt.*

Fonson erre elhatározta, hogy »A jó tündér«-t még az idei szezónban szűkebb hazájában, Belgiumban mutatja be. *Brüsszel egyik élőkelő színházában*, amelyben mindig franciául játszanak. De Alice Cocéa ragaszkodik a szerephez és így *a brüsszeli premieren a párizsi sztár lesz a címszereplő.* Brüsszel után aztán *körút a viszik* »A jó tündér«-t első francia együttesével.

* **Báthy Annát meghívták Hamburgba vendégszerepelni.** Operaházunk művésznője, *Báthy* Anna a hamburgi operaháztól táviratot kapott, hogy pénteken, 22-én vendégszerepeljen Hamburgban. A budapesti műsorterv miatt a művésznő most nem mehet Hamburgba, de az Operaház igazgatója *márciusra* engedélyezett új szabadságot számára.

Kiepura Berlinben is énekelt az uccán

Jan Kiepura

Jan *Kiepura*, a nálunk is jól ismert lengyel tenorista, *párizsi* vendégjátéka után — mint *Berlinből* táviratozzák — tegnap a berlini Staatsoperben lépett fel a »Rigoletto« mantuai hercegének szerepében.

Az előadás után a színház színészbejárója előtt nagy tömeg várta és ünnepelte és Kiepura, amint azt Bécsben is megtette, *az uccán, már éjfél tájban elénekelt egy operaáriát.*

Kiepura egyébként a minap tudatta budapesti megbízottjával, hogy az *idén nem jöhet Budapestre*, mert áprilisban *Newyorkban* kell lennie.

Én és a kisöcsém
BÁRSONY RÓZSI
felléptével, eredeti szereposztásban
Utolsó előadások
Pénteken, február 22-én **75** Fővárosi Operettszínház

Lehár Brüsszelből beszél Budapestre „A víg özvegy" filmbemutatóján

Lehár Ferencet meghívta a *Metro*-filmgyár budapesti telepe, hogy jelenjék meg »A víg özvegy« péntekesti bemutatóelőadásán. Lehár azt válaszolta, hogy a pesti bemutatóra sajnálatára nem jöhet el, mert *aznap este Brüsszelben vezényli »A pacsirta« című operettje előadását.*

A Metro budapesti vezérigazgatója erre elhatározta, hogy az amerikai film pesti bemutatóelőadásán a közönségnek eredeti ötlettel fog kedveskedni. Miután az előadást *a rádió is közvetíti*, Lehár Brüsszelben hallgatni fogja a budapesti üdvözlő beszédet, majd *telefonon válaszolni fog az üdvözlő beszédre.*

A telefonvonalat *hangszórókkal felerősítik* és Lehár beszédét a bemutató közönségén kívül így *a rádióközönség is hallani fogja.*

A „Sárga liliom" két előadása a montecarlói operaházban

Magyar, osztrák, német, svéd, holland és svájci színpadok után márciusban *francia nyelven* is színrekerül *Krasznay-Krausz* Mihály daljátéka, a »Sárga liliom«, amelyet annakidején nagy sikerrel a *Fővárosi Operettszínházban* játszottak először.

»Lys d'or« címmel francia *opéra comique* lett a magyar operettből, így dolgozta át Raoul *Gunsbourg*, a *montecarlói* operaház igazgatója, hogy színházában a Riviera nemzetközi közönsége előtt két előadásban — *március 19-ikén és 21-ikén* — bemutassa. A montecarlói operaházban a nagy szezónban ugyanis az a szokás, hogy egy újdonság csak kétszer-háromszor kerül színre.

A »Sárga liliom«-ból »Arany liliom«-má lett dalmű mindkét montecarlói előadását *a magyar zeneszerző fogja vezényelni.*

* **Autori vagy Svéd?** *Wagner* Richard unokája, Gilbert *Gravina* vezényletével nagy oratórium-előadás lesz *március 8-án Bécsben: Rossini* »Stabat mater«-je kerül a közönség elé. Az oratórium négy magánszólamának egyikére egy *olasz* és egy *magyar* művésszel folyik tárgyalás: Fernando *Autori*-val és *Svéd* Sándorral. Vagy az egyik, vagy a másik fogja énekelni a basszus-szólamot. Az altot *Anday* Piroska, a szopránt *Kurz-Halban* Desirée és a tenort *Schmidt* József énekli.

* **Gina Cigna budapesti hangversenye.** Az évad első felének nagy meglepetése volt Gina *Cigna*, a milánói Scala művésznőjének budapesti nagysikerű bemutatkozása. Az operaénekesnőt azóta már többször meghívták vendégjátékra, de eddig nem sikerült megoldani új vendégszereplése kérdését. Gina Cigna március 14-én Koppenhágában énekel a Bellini-ünnepségeken és útjában *kiszáll Budapesten* és fellép egy hangversenyen.

Palásthy Irén ékszere és a rendőrfőnök télikabátja

Egy Amerikából hazatért művész mesélte ezt a történetet:

— Nagy magyar estét hirdettek egy newyorki bálteremben. Mindenkit meghívtak *Halmi* Artúrtól, a világhírű festőművésztől egészen *Gyenge* Annáig, a másik magyar világhíresség ig. Ott volt *Palásthy* Irén is. A magyar színművésznő nyugodtan beszélgetett a teremben, egyszer csak ijedten kiált fel: »*Jaj, hol a brostüm? A gyönyörü gyémánt! Eltűnt...*« Keresni kezdik, nem találják. *Newyork rendőrfőnöke szolgálatkészen ugrik fel* és azt mondja, hogy mozgósítja az összes detektíveket, felelősségre vonja a taxisofőröket is, hátha a művésznő egy bérautóban vesztette el az ékszert. A rendőrfőnök kimegy az előcsarnokba, hogy felvegye a télikabátját. A ruhatáros hebeg és sápadtan dadogja: »*A télikabát eltűnt...*«

AZ EST e heti olcsó színházi előadásainak műsora:

Szerda, február 20-án

MAGYAR SZINHÁZ: VIKI (8). TERÉZKÖRÚTI SZINPAD: IGY BLUNK MI! (9). KAMARASZINHÁZ: SZÁZHUSZAS TEMPÓ! (8). BETHLEN-TÉRI SZINHÁZ: FÖUR, FIZETEK! (8½). KOMÉDIA KABARÉ: RÖMICSATA A KAZÁR UCCÁBAN (9).

Csütörtök, február 21-én

BELVÁROSI SZINHÁZ: A VALLOMÁS (8). KOMÉDIA KABARÉ: RÖMICSATA A KAZÁR UCCÁBAN (9).

Péntek, február 22-én

VIGSZINHÁZ: A SZERELEM NEM OLYAN EGYSZERŰ (8). MAGYAR SZINHÁZ: VIKI (8). KAMARASZINHÁZ: SZÁZHUSZAS TEMPÓ! (8). TERÉZKÖRÚTI SZINPAD: IGY BLUNK MI! (9). BETHLEN-TÉRI SZINHÁZ: FÖUR, FIZETEK! (8½). ROYAL ORFEUM: MIMI (8¼). KOMÉDIA KABARÉ: RÖMICSATA A KAZÁR UCCÁBAN (9).

Szombat, február 23-án

ROYAL ORFEUM: MIMI (8¼). KOMÉDIA KABARÉ: RÖMICSATA A KAZÁR UCCÁBAN (9).

Vasárnap, február 24-én

VIGSZINHÁZ: A SZERELEM NEM OLYAN EGYSZERŰ (3½). MAGYAR SZINHÁZ: VAD VIRÁG (3½). VIKI (8). VÁROSI SZINHÁZ: TARANTELLA (d. u. 4 és este 8). BETHLEN-TÉRI SZINHÁZ: FÖUR, FIZETEK! (8½). ROYAL ORFEUM: MIMI (4 d. u. és 8¼ este). KOMÉDIA KABARÉ: RÖMICSATA A KAZÁR UCCÁBAN (4½ d. u. és 9 este).

Mindezekre az előadásokra **AZ EST**-lapok olvasói igen kedvezményes, leszállított helyárú jegyeket válthatnak a kiadóhivatal üzlethelyiségében, VII., Erzsébet körút 18—20 szám alatt. (Tel.: **43—8—88**), továbbá **AZ EST**-lapok fiókjaiban: KONCERTNÉL, Váci utca 23. (Tel.: **684—64**), TOLDY LAJOS könyvkereskedésében Fő utca 2. (Tel.: **533—94**), és HALÁSZ FERENC propaganda-irodájában Eötvös tér 2. (Tel. **310—61**), délelőtt 9 órától délután 5 óráig. Vasárnap csak **AZ EST** kiadóhivatalában d. e. 9—12-ig.

Haszontalan

ember ez a Bob, költi nagynénje pénzét. A nagynéni elküldi őt egy cukornád-ültetvényre: dolgoztassák, mint egy négert. Bob helyett azonban barátját, Pat-ot dolgoztatják. Még szerencséjük, hogy a szüretben nemcsak a cukornád édes, de a nő is. A félvér Mariceusa megvigasztalja Bob szívét, egy fehér lány pedig Patnak előlegezi a házasság előtt bizalmát. Henri *Duvernois* figurái kitünőek az »Egyszer vagyunk fiatalok« című zenés vígjátékban, amelyet ma mutat be az Andrássy-úti Színház. Maricousa: *Fejes* Teri. Rakoncátlan hajával, bűbájjal kevert vadságával, tavaszi nevetésével, bűvös naivságával elragadó. Tökéletes egzotikus ízt ad minden jelenetének. Honorine, a nagynéni: *Gombaszögi* Ella. A kacagtatás nagymesternője. Nadrágtartó-tánca tökéletes. Bódító komikát játszik és az egész színpad forró lesz attól a csókvágytól, amely az őserdő közelében duzzasztja a fiatal nagynénit. A pesti színpadra visszatért *Halmay* Tibor, *Ráday* és *Bilicsi* kitünőek, *Gara* Zoltán díszletei is. Zene: M. *Simons.* Párizsi elegancia, *Losonczy* kitünő tolmácsolásában. *Vaszary* János fordította és rendezte a Párizsban nagy sikert aratott ujdonságot. *(K—f.)*

„Tizenötéves találkozó"

Magyar darab Londonban

Összel — egy minap megkötött szerződés értelmében — *London* egyik elsőrendű drámai színházának színpadán bemutatóra kerül *egy új magyar darab: Zágon* István »Tizenötéves találkozó« című háromfelvonásos vígjátéka.

Miután a Budapesten már több színházban szerepelt szerzőnek ez az új munkája *az idei szezónban valószínűleg nem fog színrekerülni magyar színpadon*, megtörténhetik az a különös eset, hogy egy magyar színdarabot *előbb fognak játszani angolul, mint magyarul.*

Gyenge Anna első filmje

Gyenge Anna

Egészen **friss** amerikai film-hír, amelyről még a beavatott newyorki és losangelesi filmlapok sem tudnak, mert csak *Gyenge* Anna (Anne Roselle), a híres magyar operaénekesnő írta meg nagy titokban egy budapesti jóbarátjának.

Arról szól a művésznő híradása, hogy *komoly filmtárgyalást folytat* és első filmje úgynevezett *karrier-film* lesz. Egy énekesnőről szól, aki miut *a külföldi operettszínház kis görlje kezdi* és eljut a newyorki Metropolitan-operaház színpadára. Vagyis *Gyenge Anna a saját életét fogja játszani* első filmjében, amelyben persze operaáriákat is énekel.

M Rubinstein M
Ernával
Holnap premier!
Royal Revűszínház
(Royal Orfeum)

HORVÁTH GIZI, A GYULAI SZERELMI MERÉNYLET HŐSNŐJE, beismerő vallomása után *egy rendőr kíséretében Gyulára indul*

A LEGÚJABB REJTÉLYES VALUTAÜGY FŐSZEREPLŐJE, a jelenleg Ausztriában tartózkodó *Guttmann* Manó tőzsdés, akit a rendőrség mint fontos *tanút* keres

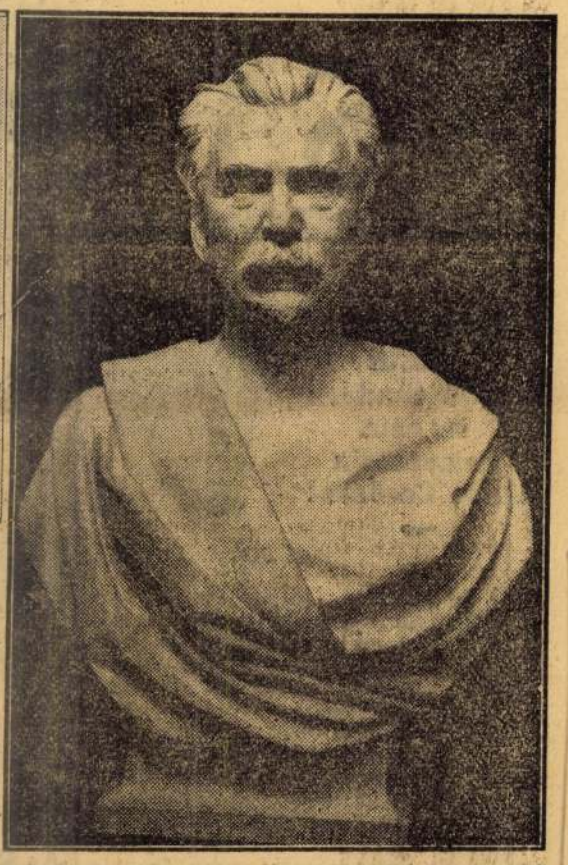

HUBAY JENŐ SZOBRA. Most készítette ezt a mellszobrot a kiváló művészről *Szentgyörgyi* István szobrász

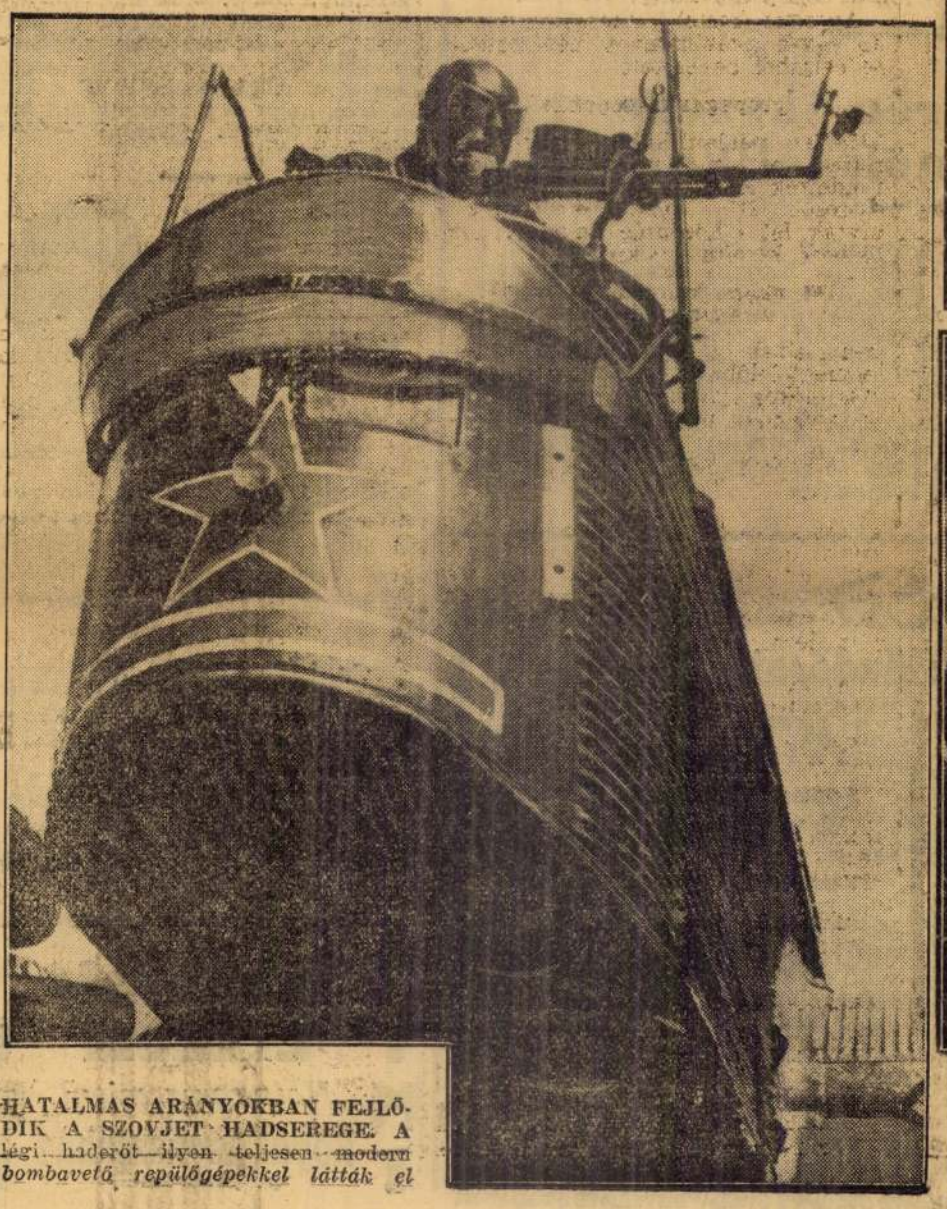

HATALMAS ARÁNYOKBAN FEJLŐDIK A SZOVJET HADSEREGE. A légi haderőt ilyen teljesen modern *bombavető repülőgépekkel látták el*

KÉT KÉP A LONDONI ASZTALI TENISZVILÁGBAJNOKSÁG DÖNTŐJÉRŐL. *Gál* Magda csókkal üdvözli legyőzőjét, a világbajnok cseh *Kettnerova* asszonyt. A magyar *Szabados* is mosolyogva gratulál *Barnának*, a világbajnoknak

Szentessy László

Kolléssy-galéria

M. Kéthely
1986. VII. 24.

SZENTESSY László (grafikus)

Kiállitása : Tatabány, Árpád Klub
Pálóczi Horváth által ihletett grafikái

WEHNER Tibor: Képzőművészeti krónika.
In. Uj Forrás, 1986/3. 60.p.

Szentessy László, grafikusművész

Megnyílt a Komáromi megyei képzőművészek két évenkénti tárlata. — Szentessy László „Jónás" c. tusrajza szerepel a tárlaton. /repr./

Vadorna József: Tavaszi tárlat 1984.
Dolgozók Lapja, 1984. máj. 17.

Sheritessy László, grafikusművész
a Kandinszkij megyei képzőművészek tárlatát
Győrben, a Xantus-Múzeumban mutatták be.
A művész tollrajzai szerepelnek a tár-
laton. [kulitus]

Fröhlich András: Bemutatkoztunk Győrben.
Dalgozók Lapja, 1979. máj. 13.

Szentesy László

Méltatás.

Wehner Tibor: Visszhangtalanul.
Művészet, 1979. május - 36. lap.

Szentessy László

A művész az esztergomi
„Septimum" csoport tagja.

Wehner Tibor: Visszhangtalanul.
Művészet, 1979. május – 36. lap.

Szentessy László

Szentessy László grafikusművész 1938-ban Esztergomban született. Művészeti tanulmányait szabadiskolában végezte.

—: Komáromy Magyar képzőművészet. Művészet, 1979. május – 40. lap.

Szentessy László

Önálló kiállításai: Tatabánya, KISZ Galéria, 1978. Dr. Műveszetmélyem el.

— Idomaromo Megye képzőművészei. Művészet, 1979. május — 40. kép.

Szeretettel köszöntöm

1966-ban jelentkeztek a komáromi megyei kollektív kiállításokra
fiatal képzőművészek.

—: Komárom megye képzőművészei.
Művészet, 1979. május – 40. lap.

Szentessy László

Önálló kiállításai: Esztergom, Művelődési Ház, 1968; Horváth Klub, 1970; Veszprém Művelődési Ház, 1976. stb.

—: Komárom megyei képzőművészet. Művészet, 1979. május — 40. lap.

Gerlesi László

a Tatár megnyílt Őszi Tárlaton
grafikai művei szerepeltek.
"Illésláda" c. (említve)

Jenkei János: Őszi Tárlat '42
Dalsorok Lapja, 1942. nov. 26.

Szendessy László

W. T. : Képzőművészeti krónika
Szigetvár megye, 1985. jan./febr.

Új forrás, 1985. 3. szám

Kondessy László

Wehner Tibor: Képzőművészeti kritika
Stúdium megye, 1984 XI–XII

Új forrás, 1985. április

Szentessy László grafikusművész.

A tatai Várban rendezett „Tavaszi tárlat '82" c. kiállításon az öt művészdíjat két fiatal: Végvári János és Kollár György, két grafikust: Kerti Katalin és Szentessy László és egy szobrászt: Bráda Tibort emelte a többiek fölé. — Egyfajta szürrealizmus van jelen Szentessy László grafikáiban. A vegetációból kiemelt motívumokkal, vagy vonalakkal dolgozik, finoman, művészien, átgondoltan.

Salamon Nándor: Vita Képzőművészeti életünkről.
Dolgozók Lapja, 1982. máj. 29.

Szeretesi László
grafikáival vesz részt az Őszi Tárlat '72
kiállításán, amelyet a Romániai Magyar
képzőművészek rendeznek a tatai művé-
lődési házban.

Bojan Ivan: Kiállításról kiállításra.

Magyar Hírlap 1972/330 6old.

Greiselsey László

„Esztergomi tájlat – 1942" c. kiállítás ápr. 29.-én nyílt meg. Meleg elismerés fogadta.

-góg- : Esztergomi tájlat – 1942.

Dalgorák Lajos, Tatabánya, 1972. máj. 3.

Szentessy László

A katai Városban megrendezett hagyományos kiállításon szerepelnek a művésznő művei: összes munkái

Szenkei János: Szentesiek az Ősi-Déli távlatból
Dalaszék Lapja, Kanizsán, 1944. dec. 18.

Szentkirályi Károly

Műve szerepel a Tatai Kuny Domokos Múzeum
Őszi Tárlatán

Tata, Vár, 1977. december-1978. január

-katalógus a könyvtárban-

Szentessy László

rajzok

Látóhatár 1970/11_12 1094.old.

Szentessy László

A tatai várban rendezett őszi-téli
találkozón szerepelnek a művészeti műhelyek

Jenkei János: Jegyzetek az őszi-téli találkozóról.
Dolgozók Lapja /Komárom/, 1975. dec. 21.

Szentesi László

A Kondorosi megyei képzőművészek Őszi tárlatáról. „Bölöndiák kuruzsija" – „Bogáncs háborúja" c. mű ismertetésével. (emlitve.)

Szerkesztő: Őszi tárlat – 1941

Dolgozók Lapja (Kondoros) 1941. nov. 4.

Szenessy László

Nyaza

Látóhatár 1970/3-4 350 old.

Kentessy Károly [festő:]

Kiállít Esztergomban.

Bodri Ferenc: Képzőművészeti krónika
- Esztergomi hírlap 683-687.

JELENKOR, Pécs, 1973. júl.-aug. XVI 7-8.

Szentessy Károly grafikus

A Komáromi megyei képzőművészeti
1974. évi őszi tárlatára készített
munkái

Wehner Tibor: Kiselletek, próbálkozások
dilógiát a őszi tárlatról
Dolgozók Lapja (Komárom), 1974. dec. 15.

Szentkirályi László grafikáit

~~a Kultúr~~ az Új Forrás, 1944/1 számában,

a Kühely rovatban Szentkirályi László grafikái

szerepel.

(Jenkei): Új Forrás, 1944/1.

Dalgorók Lajos/Komárom/1945. jún. 14.

Szentesy László

„Szűrt" toll 27×44,5 cm

„Levegőt" -"- -"-

Őszi Tárlat 1975, Tata, Vár 1975 december-1976 január

Szentessy Árpád

Az esztergomi Balassa Bálint
múzeumban a belga képzőművészet
tárlatán nyitnak.

Magyar Nemzet 1966. jún. 3.

MDK.

Szentessy László

Kiállitási kritika

Komárommegyei Dolgozók Lapja 1966 juni.2.

Szentesy Lászlé

szerepelt az exterjoni festők tárlatán.

Komárom megyei Dolgozók Lapja 1966. máj. 21.

Szentesy - Kiss Géza
nobrain

M.D.K

"Marcel Guicard"
(repro)

Művészet 1965. december - 25. lap

Szentesy Hiesz Gyula MDK

plakettjei

Hajdu Béla: A. II. Miskolci Országos Képzőművészeti Kiállitás.

ÉSZAKMAGYARORSZÁG, Miskolc. 1956. szept. 9.

M.D.K.

Szentessy Hilcz Géza
szobrai

A kiállításon szereplő művei
a klasszikus szemléletet
tükrözik. Portréiban, Horváth Mihály,
Marcel Gromond, Fadrusz János
a hasonlóságra törekszik.

Soós Gyula: Érmek és plakettek a X. Magyar Képzőmű-
vészeti Kiállításon.

Művészet, 1966. január – 8 lap

Szentesy Hiesz Gyula

Részt vett a II. országos kiállitáson Miskolcon.

Hajdu Béla: A II. miskolci képzőművészeti országos kiállitás
Északmagyarország 1956. szept. 9.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV., Dózsa György út 41

szövarch 82.

Szentesy Hiesz Géza szobrász.

Életrajza, müvei,kiállitásai stb.

Beszélgetés a müvésszel.

jegyezte Soós Gyula.

MDK

Szentesy Géza vitéz

Művével résztvett a kiállításon.

Kmfárs. 1943. márc. - ápr. tav. kiáll.
Kiállító művészek névsora. 29.lap

MDK

vitéz Szentesy Géza, szobrász

Madonna a gyermek Jézussal. Aluminium.

Művészmek. IV. Képzőmüv. kiáll. "A Magyar Művészetért".
1943 máj. 16-30. Kat. lc.1.

MDK

vitéz Szentesy Géza, szobrász

Leányfej. Bronz.

Műcsarnok. IV.Képzőműv.Társ. "A Magyar Művészetért".
1943.máj.16.-30. K at. 11.1.

Müv.Tört.Dok.

Berán Nándor ötvös

szövarch.135

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV., Bajza [illegible] út 41

szövarch.135,II.r.1.ó

Szentessy Kálmán
az Ötvösművészek Alkotóközösségének tagja

Major István kikérdezése.
kikérdező:Kéry Bertalan

MDK

Szentessy Julia, szobrász

Madonna. Bronz.

Föv.Kpt.-MKSzSz.-II.Szabad Nemz.Kiáll. 1947.márc.16.-
ápr. 6. Kat.18.1.

MDK

Szentessy-Hiesz Géza

Madonna, mükő

KMTárs kiáll. 1941. dec. Műcs. lo. l.

Szentesy-Hiesz Géza MDK

Emeric, bronz

Bányászok, fa-faragás

Mücsarnok 1957 Tavaszi tárlat

Szentesy-Hiesz Géza

Katol.Szemle.1941.78-81.l.

MDK

Szentessy-Hiesz Géza, szobrász

Emeric. Bronz.
Bányászok. Fa-faragás.

Műcsarnok.-Tavaszi Tárlat.1957. Kat.10.1.

~~Aranyforgó, Forgách Simoné V. 5.~~

Szentessy

Árverési Csarnok Rt. aukció

31. V. 1926 febr.

Központ-ban (Budapest, XIV. Dózsa Gyö
Megrendelés esetén az összeg MNB 149
ciós Központ számlaszámára utalandó.
tán juttatjuk el T. Cimhez.

Sajtó alatt:

Évkönyvünk 1959-es kötete.

A forráskiadvány-sorozatból "A
mely a terület épitészeti állagának a tö

M

Szentessy-Hiesz Géza

Kiállít

NÜ. 1942. IV. 18.

MDK

Szentesy Géza

Menő, gipsz

9o művész kiáll. N.Szal. 1948.jun.

SZENTESI CSABA

Új Művészet
2004. Január
XV. évf. 1.

44. old.

SZENTGALI KÁROLY, grafikus

A Magy.Numizmat.Társ.10 éves fennállása alkalmából Szentgáli antik motivumok felhasználásával egy kb.27 cm átm. zsetont tervezett.Exner Károly ezüstbe és bronzba véste. Elöl:MAGYAR NUMIZMATIKAI TÁRSULAT körirat.babérban VOTA/votis decennalibus/.Hátul római hadigálya,MCMI-MCMXI. Előlap a római köztársaság,hátlap a császárság korát idézi. 2.ábra. 30.old. Fekete repr.

dr. VARANNAI GYULA: A Magyar Numizmatikai Társulat emlékérmei 29.old

AZ ÉREM, XXVIII.évf. 1972. 1.szám,Bp

MDK

Szentgyörgyi Ilona

Csendélet, of.

Képkiállitási kalauz. Kolozsvár, 1883. 16 l.

Szentgyörgyi Ilona festő

Pesti Hirlap,1882.nov.6.tárca
Porzsolt Kálmán: Képkiállitás
Székesfehérváron

Szent György napi

kereszt a magyar kiedermeier

kiállításon a Műcsarnokban

Nemzeti Újság 1937 XII. 1.

MDK

Szentgyörgyi Ilona

Csendélet, of.

Képkiállitási kalauz. Kolozsvár, 1883. 16 l.

Ste

Szentgyörgyi István

A budai palota Szentgyörgyi 1827. évi olaj festményén, a Zikkurat-féle villanyvirágzó toronnyal és Oracser Szmaic nyugati kupolájával. (Főv. Tört. Múz. Újkori Ont). (vpr.)

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Műszaki k., 194 l., 214 kép.

34.l.

Szentgyörgyi István

A budavári palota 1830 utáni oldalfertőmenyén, a vízszintezőtorony és nyugati kupola nélkül. (Főv. Tört. Múz. Ülésházi Őrt./ (repr.)

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Műszaki k., 194 l., 214 kép.

34.l.

Szentgyörgyi István

budai palotát ábrázoló olajfestményei
a Fővárosi Történeti Múzeum Újkori
Osztályának állandó kiállításán van-
nak elhelyezve.

Czagány István: A budavári palota és a Szent György
téri épületek. Bp. 1966. Műszaki k., 194 l., 212 kép

120.l.

Szentgyörgyi
festő

MDK

„Ülő nő" c. képét a Képcsarnok Vállalat a Ságvári Kórház klubhelyiségében rendezett tárlaton eladta.

Varga Judit: Képcsarnok a klubhelyiségben
Napló, 1963. jan. 18. 2. lap

Δεν βρέθηκαν εγγραφές

Szentgyörgyi Gy.

Festő testvére a budai várpalotá-
ról 1827-ben

Dr. Radnai Lóránt: A gellérthegyi erőllapda

Élet és Tudományunk 1963 ápr. 452.l.

ek tárgyak

TÁRGYMUTATÓ-CSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

Praxiteles köréből.

SZEMÉLYI VONATKOZÁS

EGYÉB MUTATÓBA VALÓ ADAT

zített, római ruházati díszek
, dekorációs munka.

Tóth István

Kobrák

vérletes életrajzi
arcképpel

küld oko.

Fehérkombathely

156, 157. l.

MOB kst.
2039.

Szentgáli Antalné Rausch Vilma MDK

Fiatal kozák

Műcsarnok 1928 tavaszi kiállitás

AC
HISTORIA

ACADEMIAE S
HUNGA

ADIUVA
N. ARADI, B. BASICS, I. BOBR
E. MAROSI, J. V

SZENTESSY Lánlő

Wehner Tibor: A múlt igéretében : Barcsai Tibor és Szentessy Lánlő művészete. = Új Forrás, 16. évf. 5. sz. 1984. 70-74. p.

Szentessy, Tata, Kuny D. Mária, 1983
Barcsai, Bp. Tatabánya, Kunstock Team, 1984

Szentessy László

Tisztelettel

magyarországi és külföldi Nógrád
megyei képviseletében

Nógrád 1983 márc. 19.

Szentessy László

gyakorlatos történész

tollvázlata az V. Országos Tájékozó Találkozóra

(Kaposvár)

Dolgozó Nő

1984 11. 4.

Szentessy Károly
festő - grafikus

A Duna" (tempera)

Mucsi András: Fiatal művészek kiállitása Esztergomban.
MŰVÉSZET, 1970.szeptember - 28.lap

Szentessy László
festő

1966 óta rendszeresen szerepel a megye tárlatain. Első önálló kiállítása 1968-ban volt Esztergom-ban Petőfi Sándor Művelődési Központban.

Mucsi András: Fiatal művészek kiállitása Esztergomban.
Művészet, 1970.szeptember - 28.lap

Szentessy László
festő

A „Falusi kovácsudvar" c. lemezmetszete kiemelkedő helyet foglal el a kis-formátumú táblaképek között.

Mucsi András: Fiatal művészek kiállitása Esztergomban.
Művészet, 1970.szeptember - 28.lap

Szentesy Károly
festő-

A jelenlegi kiállításon tus és dió-
fapác rajzai szerepelnek. Termé-
szetvilága kimeríthetetlen.

Kocsi András: Fiatal művészek kiállítása Esztergomban.
Művészet, 1970.szeptember - 28.lap

Szentesy Károly
festő-

Bakits-Fónias Könyvekről, Julian Ferenc:
Szent Tűzözön Regéi c. művéről és Apáthy
Kagos emlékére készített rajzai illusztrációjáról
grafikai sajátosságait.

Mucsi András: Fiatal művészek kiállítása Esztergomban.
Művészet, 1970.szeptember - 28.lap

Szentesy Károly
festő -

Kiállitását bemutatta „Dionizos”,
A meszniczky Philemon és Baucis ”, a
”Visszaemlékezés” cimü müvét .
”

Mucsi András: Fiatal művészek kiállitása Esztergomban.
Művészet, 1970.szeptember - 28.lap

Szenessy László

Emlékére

Jenkei János: Ősi sírhely 170
Delfordi lapja, 1970. nov. 15. 5. l.

SZENTESSY LÁSZLÓ (2.)

Grafikai művei illusztrálcidk Babits Judás könyvéhez, Juhász Ferenc: Szent Tűzözön Regéi c. művéhez és Áprily Lajos emlékére.

„A Duna" rajz, repr.

Mucsi András: Fiatal művészek kiállítása Esztergomban.

Művészet, 1970. szept.

SZENTESSY LÁSZLÓ

Festő- és grafikus, a „Sigillum" művészcsoport egyik alapító tagja, 1966 óta szerepel a megye tárlatain. Első önálló kiállítása 1968-ban az esztergomi Pelsőczi Sándor Művelődési Központban. (Ennek: „Falusi kovácsudvar" c. tempera képe). Jelen kiállításon fus- és diófapapír-rajzai szerepelnek.

MUCSI ANDRÁS: Fiatal művészek kiállítása Esztergomban.
Művészet, 1970. SZEPT.

Szentesy László festő

Kiállításán bemutatta „A kolostor", Villon; „Októberi gyermek anyja", „Mese", „Az ikon" és a „Popa" c. munkáit.

Mucsi András: Fiatal művészek kiállítása Esztergomban. Művészet, 1970.szeptember - 28.lap

Szeleczky László
festő- és grafikus

1966-ban kapcsolódott be
fel- és oktatási képző művészeti
és iparművészeti társulások
munkálatába.

Kucsi András: Fiatal művészek kiállítása Kaposvárott.
MŰVÉSZET, 1970.szeptember - 28.lap

Szentesi László

Méltatás

Fiatal művészek
Dolgozók lapja Tatabánya 1970. jún. 17.

Szentes. Lövő

Szerepel az őszi tárlaton Tatabányán.

Jenkei János: Őszi Tárlat 69.

Dolgozók Lapja 1969 nov. 30

Kentessy László (1938-) grafikus.

Kiállításai nyílt az esztergomi Művelődési Házban

Említve: Tavaszi hajnal, Kékmadár, Reménység, Kövek, Esztergomi katedrálisok, Tűzvész, Szerenád, Templomfestők, Mindhiv, Nemzetközi piacok, Temetők, Vízimalom, Karnevál, Rejtők: XX. század, Bajuszépítés.

Bodri Ferenc: Kentessy László grafikái. Élet és Irodalom

Jelentés 1968 7-8 sz. m. 702 old.

Szenkessy László grafikus

k. ex libris „Sigillum" nevű

művészcsoport tagja

N.N.: Fiatal művészek

Komáromi m. Dolgozók Lapja 1918 VI. 15

Szentessy László

fes tőművész kiállitása, Esztergom, Müv.Ház. - Ism: Bodri Ferenc, Jelenkor, 1968.7-8.sz.7o2-7o3.l.

Az 1968.évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Müvtört.Ért.1971.2.sz.149-182.l.

17o.l.

század óta,s az is kétségtelen,hogy
felvették a kereszténységet a nagy
em megkezdett,azonban csak fiának,
sikerült art teljes mértékben befejezni.
lynak sikerült a pogánysághoz és a
enállását megtörni,s megteremtette
keresztény nemzetállamot,Esztergom
nemcsak a királynak
~~királyi székvárosa~~,hanem az ország
nek a
álló érsekség székhelye is,s követke-
ontja is.

Szentessy Kálmán

hegedűkészítő Budapesten a XIX. sz. végén.
Zach Tamás tanítványa,
főleg a Schmid cég
részére dolgozott.

Lützendorff

646. l.

ek magas teknőboltozásuak.
ihoz később alacsony szárnyépületet épi-
bejárattal, hátsó homlokzatán három ab-

lé haladó országut mellett vidékies
testtel, magas talapzaton. A talapzat
ezalatt halálfejjel diszitve. Felirata:
e / /?/ /Patvarcz község / r.k. lakosok /

telken, valamint a domboldalon egy-egy
liszk emlékmü. Rajtuk hosszu felirat
l / férjének / Szent-Iványi Katalin /
1858.

Szentessy Álmán
Hamutál

Ernst Museum. I. iparművészeti kiállítás. 1952.

1o 1.

SZENTGÁLI KÁROLY, grafikus

A Magy.Numizmat.Társ.20 éves jubileumát egy Szentgáli
által tervezett zseton örökiti meg.30 mm.ezüst,ill.bron
Előlapon magyar pénzek motivumai,fenn szt.korona,kétold
dalt a magy.cimer,ill.a Madonna,alatta 1921.A MAGYAR NU
MIZMATIKAI TÁRSULAT HUSZ ÉVES.Hátlapon páncélkesztyü
mérleget ~~tartr~~ tart,melyen csupasz kard.Körirat:A BÉKE
HARMADIK ÉVÉBEN. 3.ábra. 29.old

dr. VARANNAI GYULA: A Magyar Numizmatikai Társulat
emlékérmei 29.old

AZ ÉREM, XXVIII.évf. 1972. 1.szám,Bp

Drerda X. 22.

Szent-Gály Dezső

festő Békéscsabán

3 tollrajza kiállítva a Képzőművészek Vidéki Szövetsége 1928. évi kiállításán.

T.2763.

90, 1820/1 és 1840 évi rokkant, egy
és egy 1840 évi katonai növendék
l

. OESTERREICHISCHE ARMEE.

rzichungshaus-Zöglinge.

elich.
. Berman & Sohn am Graben zur gol-
one.

irosnak. 28.9: 42.1 cm.
. österreichische Armee im Laufe
ann & Sohn in Wien.

Szentgály Dezső festő

Sóhajok útja Kesztheleyen, rajz

Nemzeti Szalon

1928.

Tavaszi Szalon

MDK

vitéz Szentgály Dezső

Téli ut Ó-Tátránál, tussr.
Udinei ut
Tavasz a Bakonyban, tussr.

N.Szal. tavaszi kiáll. 1929. jun.
1.

MDK

Szent-Gály Dezső, Békéscsaba

Gál Ede Képzőművészek Vidéki Szöv. I. kiáll.
Képzőművészet, 1928, 6.sz. 23 l.

Sziszek.

Balra látjuk a bástyákkal és
rat, melytől jobbra küzdelem fol
között; a háttérben balról tüz
jobbról egy császári lovas tisz
ni akaró törökre. Felirata fölü

középütt: Schlagt bey SISE
halten 1593.
balra: P. 122.

Rm., mér. a vk. 7.8: 1

J.U.M. Pannoniens Krie
69-9

Szentgáli Antalné

1913/14, 1915/16 -
1917/18

Ferkápzomfoiskávk

136, C.

Szentgáliné ± Rausch Vilma

Szül. Budapesten 1876 jun. 16.
Rk. 6 polg. leányk.
1915/16. I. harmadéves műnövendék
Nőv. Deák Ebner L.
1915/16. II. harmadéves n. o.
1916/17 I. negyedéves n. o.
1916/17 II. " " "
1917/18 I. ötödéves n. o.
1917/18 II. " " "

± Antalné

Ékroeser, rómaikori VI. 179

Szentgáliné Antalné Rausch Vilma

Művészeti lexikon Pécs

1924. évi kiáll. 345

1928. tav. kiáll. 615, 623

Horthy Miklós út 86.

1929. tav. kiáll. 789

Budapest, 1917.....

(— III.)

— ~~Sarkautyn II. 204/120.~~

utatása. Pénztári maradvány

y-befizetés: .....K;

.....K; pártfogóktól nyert

jak: .....K; használati dijak

ok: .....K; rendkivüli bevé-

.....K.

vtári: .....K; régiségtári.....K;

zeti:.....K; természetraj -

.....K.

.....

.....

.....

Muz. ei KR. Om. Tamaisa II. 66—70.

Szentgáli Antalné

szül. Budapesten 1876
jún. 16. Rk. 6 polgári
leányiskola.
1913/14 I. másodéves
beli növendéke
Dear Ebner L.
1913/14. II. másodéves.
u. o.

A vall. és közokt. m. kir. mini
160.601. sz. a. kelt s a IX. ke
rendeletének másolata:

A Műemlékek Orsz. Biz
zésére az 1916/17. évre I-ső ré
gedélyezvén, utasitom az államp
lékek Orsz. Bizottsága elnökéne
kötelezettsége mellett, fizesse

ir. Minisztertől.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
7 1917. szám
Érk.: 917 év 1/5. hó n.

Szentgály Antalné festőművész
Csendélet rézkancsóval, olajf
Kelenföldi Művészek kiállitása
Bpest, 1915 február

A hivatalos másola

Mezőgyán[illegible]
igazgató.

Szentgály Antalné festőművész
Csendélet rézkancsóval, olajf.
Kelenföldi Művészek kiállitása
Bpest, 1915 február

Szentgály Antalné festőmüv sz
Szobarészlet, vizf.
Kelenföldi Müvészek kiállitása
Bpest, 1915 február

MDK

Szent-Galy Dezső, Békéscsaba

Falusi utca télen, tollr.
Erdő széle, "
Oláh falu, "

Képzőművészek Vidéki Szöv. I. kiáll. N. Szal.
1928. jan. 11 1.

.....

e./ Főiskolai végzettség ese
időpontja, továbbá a tudori
ges birói vagy ügyvédi vizsg
tási vizsga letételének az i
a tanügyi képesitás megszerz
szóló oklevél kiállitásának

.....

.....

f./ A hivatali eskü letételé
időpontja.....

g./ A tényleges szolgálat me
kezdésének időpontja ...

h./ Természetbeni lakást él

i./ Fizetőhely : .....

.....

..... 193.....

A fenti adatokat igazolom

Szentgály Antalné festőművész
Szobarészlet.Vizfestm.
Kelenföldi Művészek kiállitása
1915. február

Szentgály MDK

Országos Mezőgazdasági Kiállitás, 1948

Mücsarnok 1960. Magyar plakát-történeti kiáll.

M. D. K.

SZENTGÁLI Antalné

1918-ban Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya ... Bp. 195 . 3331.

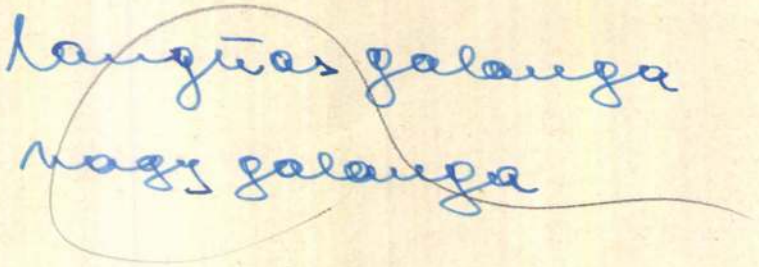
langues galanga
nagy galanga

Szentgáli ref. templom

1771

Kepe repr.

Mathmagnépmüv. IV.

- 18.1

Szentgáli rkat. templom

Kepe repr. m.o. 19. l

?. Dávid-sorozat: 2. Dávid a pap előtt térdel. Német (emdeni?) műhely a XVI. sz. második feléből. Bordűr nélküle. Gyapjú, 270 × 135 cm.

Az Ipolyi-gyűjteményből

Sutka 51–99 l.

(1930)
Őszi kiállítás, Ipolyi, 62. szám.

Szerelem PA, 258 l.

Szentgáli ref. templom

Veszprém megye
XVII. sz.

l.

Ravasz Boriska:

A magyar állam és a
protestántizmus Mária
Terézia uralkodásának
második felében.
Sopron, 1935.

82. l.

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN és PITTNER VINCE, éremművészek

---- ----

2 PENGŐ.-Súly 10 gr.-Átm. 27 mm. Vast. 2.1 mm.-Anyag ezüst /640/1000 fin./.-E/. Felirat MAGYAR KIRÁLYSÁG, lent 2 PENGŐ. értékjelző díszekkel elválasztva. Középen a magy. címer felett két lebegő angyal a koronát tartja.--H/. Körben: MAGYARORSZÁG VÉDASSZONYA, verési év. Középen a Madonna glóriával, felhőkön, fején a magy. korona, balján a kisded, kezében kormánypálca.--1930. jún. 25-től 1942. jan. 31-ig. Tervezők: Szentgyörgyi és Pittner. a hátlapot.-16. old. Fekete repr. 16. old

LEÁNYFALUSI KÁROLY-NAGY ÁDÁM: Magyarország érmépénzei 1926-1972

A Magy. Éremgyűjtők Egy. kiadványa, 3. csop. 9. sz
Bp. 1974

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN és PITTNER VINCE, éremművészek

--- ---

2 PENGŐ.-Súly 10 gr.-Átm.27 mm.-Vast.2.1 mm.-Anyag ezüst 764/1000 fin./.-E/.ent MAGYAR KIRÁLYSÁG,lent 2 PENGŐ, értékjelző.dísszel elválasztva.Középen a mygy.cimer fe lette két lebegő angyal a koronát tartja.--n/.körben MAGYARORSZÁG VÉDASSZONYA,verési év,középen a Madonna glória val,felhőkön,fején a magy.korona.balján a Kisded,kezében kormánypálca.-1930.jún.25-től 1942.jan.31-ig.-Tervezők:Szentgyörgyi/elől/,Pittner/hátul/. 16.old.. Kép. 16.

LEÁNYFALUSI KÁROLY-NAGY ÁDÁM: Magyarország érmészei 1926-1972

A Magy.Éremgyűjtők Egy. kiadványa, 3.csop. 9.sz
Bp. 1974

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN, szobrász, éremművész

Bégaszentgyörgy, 1881, jún. 20.-Bpest. 1938. szept. 28./-
Szobrász, főiskolai tanár. A két világháború közti időben sokat foglalkoztatott mester. Az Iparművészeti főiskolán és Brüsszelben tanult. Főleg klasszicizáló aktokat és portrékat mintázott. 69.old

LEÁNYFALUSI KÁROLY-NAGY ÁDÁM: Magyarország fémpénzei 1926-1972.

A Magy. Éremgyűjtők Egy. kiadványa, 3. csop. 9. sz.
Bp. 1974

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN, szobrász

Gáty-Goldmann fülöp 1921-ben az általa elérhető összes magy.szobrász-éremművésztől megrendelte önarcképüket 100+100 mm.plaketten.-De hiányzik közülük pl.Szentgyörgyi István,valamint Pásztor János önarcképe. 26.old.Mindketten érmeket is készitettek,de nevük inkább a nagy szobrászatban vált ismertté.

GOSZTONYI JÁNOS: Magyar szobrászok és éremművészek önarcképplakettjei 24.old

AZ ÉREM. XXXII.évf. 1976.-1. sp. 1976

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN, szobrász

Gáty-Goldmann Fülöp önarckép-plakett sorozatából hiányzik Szentgyörgyi portréja.-Szentgyörgyi volt mestere éremművészetünk oly kiválóságainak,mintCsúcs Ferenc, Ispánky József és Madarassy Walternak.- 26.old

GOSZTONYI JÁNOS: Magyar szobrászok és éremművészek önarcképplakettjei 24 old

AZ ÉREM, XXXII.évf.-1975-i. Bp. 1975

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN, szobrász

Telcs Ede atyamesterévé vált egy fiatalabb generációnakTanitványai mind hires művészek lettek.Igy Szentgyörgyi István is. 126.old.

SZIGETI ISTVÁN: Telcs Ede szobrászművész érmei és plakettjei 126.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyűjtés köréből.
--------- XX. 1964. 27-28.sz. bp.

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN, szobrász

Radnay Dezső szobrászművész Radnai Miklósnak és Szentgyörgyinek volt a tanitványa a Képzőművészeti Főiskolán/1921-1928/. 10/170/.old.

SZIGETI ISTVÁN: Mrdey Dezső szobrászművész érmei és plakettjei/1902-1957/. 10/170/.old.

AZ ÉRME, Közlemények az éremgyűjtés köréből.
------- XV. 1959. 11.sz. 8p.

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN, éremművész

Berán Lajos, Reményi József, Iván István, Szentgyörgyi István, Pittner Vince személyében maradt annyi művésztartalékunk és a pénzverde szakembereinek személyében oly technikai igényességünk, hogy a Horthy-pengők színvonala miatt nem kell szégyenkeznünk. 25.old.

VADÁSZ GYÖRGY: Esztétikai kérdések a modern magyar pénzekről 19.old

A Magy.Numizmatikai Társulat Évkönyve, 1972
Bp. 1973

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN, szobrász, /1881-1938/

A századfordulón közép-európai viszonylatban az akadémikus naturalizmus, a realizmus pedig még inkább helyérvaló alkotómódnak tekinthető, ezek virágzását azonban 1945-ig, sőt napjainkig olyan jeles mesterek konzervaltak, mint, pl. Szentgyörgyi István szobrászművész. 568.old

HECKENAST JÁNOS: Rumi Rajki István szobrászművész 564.old

VASI SZEMLE, XXV.évf. 1971. 4.szám, Szombathely

Szentgyörgyi István

"Kecses "Tenniszező" művét igen nagy elismerés-
sel méltatja a kritika:"ritka erős plasztikai
vénáról beszél a művész alkotása"-irja Tövis:
"A téli kiállitás" cimmel a Mücsarnok tárlatán
szereplő szoborról, a Művészet c. rovatban.

A HÉT, Bp. 1909. nov. 21. XX. évf.
47. sz. 778-779. lap.

Szentgyörgyi István

1. Gyilkélnek V. erőst 18–18
2. Hegyeghi Ferenc V. bs. 46×80

Telcs Ede és tanítóságai
MNG és Türr István M. Baja, 1974.

Szentgyörgyi István

1. Bozsiczky Albert Ö. kr. 95 mm

2. I. Ferenc József Ö. kr. 109 mm

Teles Tde és tanítványai
MNG és Türr István M. Baja, 1974.

Szentgyörgyi István

1. Fiatal férfi arcképe ö. kr. 113×88

2. Herczegh Ferenc U. kr. 69×47

Teles Ede és társai
MNG és Tárr István M. Baja, 1974.

Szentgyörgyi István

Aubrózy Sándor színházmester
volt.

Hátoldal üres: A szabadmaki nemzetőrök esküje...

Országos Vöröskereszt 1968/6 2 fold.

Szentgyörgyi István
szobrász

Szentgyörgyi István a „Nagybecskereki impresszionisták csoportjával" állított ki.

Béla Duranci: Modern magyar képtár Szabadkán.
MŰVÉSZET, 1973.január - 38.oldal

Szentgyörgyi István
Szobrai

Méltatás

Béla Duranci: Modern magyar képtár Szabadkán.
MŰVÉSZET, 1973.január - 38.oldal

Szentgyörgyi István

A szobrászok közül Szentgyörgyi István "pietással mintázott női feje", Sambugnac Sándor "brutális erejü "Győző"-je", és Telcs-Stricker Gina "artisztikus mellszobra" minden dicséretet megérdemel, mint a Művészet c. rovatban, "A tavaszi tárlat" cimmel közölt, Mücsarnokban rendezett kiállitást ismertető kritika megállapitja.

A HÉT, Bp. 1917. ápr. 8.
XXVIII. évf. 14. sz. 223. lap.

Szentgyörgyi István

"Egészen uj ember, aki fejlett formaérzést, biztos rajztudást és a karakterisztikus elemek megtalálásához való sok érzéket mutat" -mondja kritikájában Marco: Tavaszi tárlat cimmel.

A HLT, Bp. 1905. ápr. 23. XVI. évf. 17. sz. 280-282. lap.

Szentgyörgyi István

2

Panart

„Bágető jú /MNG/" c. gobrai

emléke

Népmava 1972 augusztus 5

f. old.

Szentgyörgyi István vonatai
(1881-1939)

a Brüsseli Királyról
van der Stappen mintemében tanult

Kappis Antal
A magyar érmeművészet története

Nógrádi
1972 augusztus 5
Sold.

Szentgyörgyi István

Neve a hildebrandi elvetet követő magyar nobbnok közt említve.

Heitler Károly: Vedres István 23 p.

Szentgyörgyi Éva

Dombovszky Endre „Fegyencek" c. fabelinjét, mely két nőnek, két szerelemnek és fél világnak – és az Igazságszolgáltatás hallgatásának művészetével együtt két évvel ezelőtt ihlette a művészetét.

Budapesti Hírlap, 1942. dec. 12.

Szentgyörgyi Edit

Ph 1974-75 tanévben fejezte be tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán, gobrányrestaurátor szakon, az V. évfolyamon

Címe: 1222 Bp. Vág u. 6

Magyar Képzőművészeti Főiskola

Szentgericzey Jakab Piroska festőművész

Az Alkotóművésznők Egyesületének a Nemzeti Szalonban rendezett kiállitásán szereplő festményei feltünést keltettek. A lap bemutatja a művész egyik festményét, mely tükör előtt fésülködő félaktot ábrázol. Repr.

Délibáb, Bp. 1931. juni. 2o. V. évf. 25. sz. 26. lap.

MDK

Szentgniczay Jakab Piroska

Csendélet, o.f.

"A Magyar Művészetért" Képzőm.Kiall.Kat.
Műcsarnok,1940 Dec.15-1941 Jan.12. 6.1.

MDK

Szentgericzey Piroska

Az Alkotó Művésznők Egyesületének első kiáll.
Képzőművészet 1931. 42. sz. 163.l.

MDK

Szentgericzey J.Piroska,.

Gyergyói székely menyecske.
Cigánylány.

Nemzeti Szalon.-Tavaszi tárlat. 1931.junius. Kat.

MDK

Szentgerinczey J. Piroska

A N. Szalon tavaszi tárlata. Képzőművészet 1931. 42. sz. 164.l.

Szentgericzey J.Piroska
Nő tükör előtt, olaj

AME I.kiáll. N.Szal. 1931. jun. 11 1.

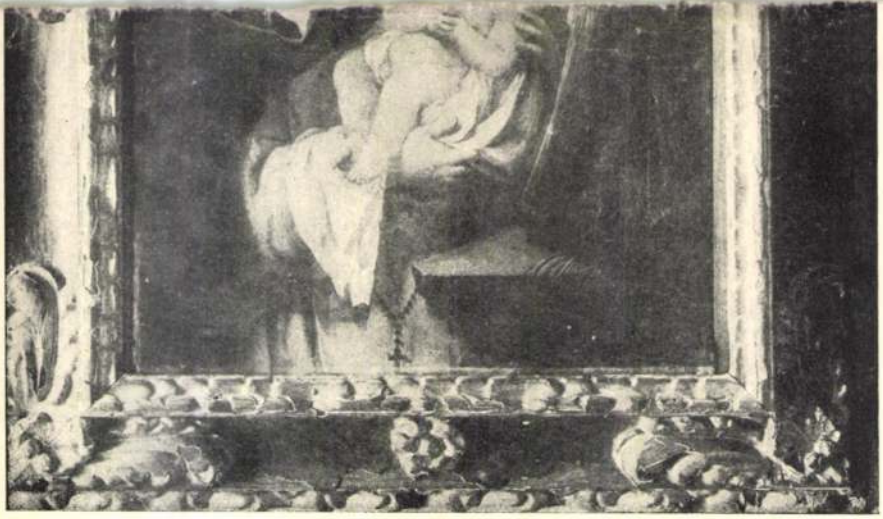

73

XVI.

Szentgericzey Z. P.

61. Angyóka olajf.

Nagybánya kiáll. 1942

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

Szentgericzei ref. templom

Ernst és Önedényei -
Himzések.
Egy kis barok maradvány
Rokoko növényornamens
1785.

Debreczeni László
1934, 128-129. l.

Vasárnap **27** Bl Advent 1. v.	NOVEMBER 30 NAP Prot. Bl Virgil
Hétfő **28** Pignatelli hv.	Prot. Stefánia
Kedd **29** Szaturnin	Prot. Noé
Szerda **30** András aps.	Prot. András
Csütörtök **1** Elegy pk.	DECEMBER 31 NAP Prot. Elza
Péntek **2** Bibiana vt	Prot. Aurélia
Szombat **3** Xavér Ferenc	Izr. S. Vajeze 49. hét Prot. Olivia

< Szentgerice >

Kelemen Lajos

< 7 3 kappel :

Magyar Nép

1926. VI. 545-547 l

Szakelemen

Kumlik Tódor másodpolgármester

VIII. 164

Szentgericei unit

A cimplom

Jeotek mengerete

1670

Kéritette Gálfalvi

Kozma András

Kelemen Lajos = Szent-

gerice. Magyar Nép

1926.

Kelemen L. Müvészet

Halom 1928. 6-7 f.

Foglár - 27. l.

Karetes Kapesolóti IV. 6.

Szentgericei úrit.
templom fertett
famennyezéle
1670.
Keresztes Kozma Mihály

Kelemen XVII
29-l—33-l
36—39-l
koppel

Szentgáloskéri rk. templom

Szt Donát tiszteletére

(Veszprém vm)

1749-ben épittette Biró Márton püspök.

Pehm. 460. l.

110

Szentgáloskéri rk. templom

(Somogy vm.)

Szt Donát tiszteletére

1748-ban épittette

Bíró Miatyus püspök.

Pehm. 460. l.

MDK

Szentgály Zoltán ,festö

Csendélet. Olf.

Nemzeti Szalon.-Tavaszi tárlat. 1932.junius. Kat.

MD K

Szent-Gály Zoltán, festö

Tanulmányfej. Olajf.

Nemzeti Szalon.-Öszi Tárlat. 1932. szept. Kat.

Szentgály Zoltán

Tanulmányait nevelőnél a
Nemzeti Szalon mai tavaszi
kiállításán

Magyarország 1927 VI. 16.

Kertgály Zoltán festő

kerüljel a Nemzeti Galéria Nagy
Tavaszi Kiállítására

Pest. Napló 1977 VI. 16.

MDK

Szentgaly Zoltán

Szt.Erzsébet rózsa legenda.

Arpadhazi Szentek Modern Egyhazmuvészeti Kiallitasanak Katalogusa.Spest.1930.Aug. Nemzeti Szalon.

Szent-Gály Zoltán MDK

Szentgálycz Dezső

Tanulmányfej, of.

M.Szel. kiáll. 1927. jun. 25. l.

MDK

Szent-Gály Zoltán

Viharos reggel, of.

Balatoni Társ.3. N.Sal. 393. kiáll. 1928. ápr.

23. 1.

MDK

Szentgály Zoltán, festö

Csendélet. Olf.

Nemzeti Szalon.-Tavaszi tárlat. 1931.junius. Kat.

MDK

Szentgály Zoltán

Interieur, olaj

N.Szal. tavaszi kiáll. 1929. jun.

17 1.

Szentgáli Tóth Zoltán festő

— **Csoportkiállitás.** *Szentgáli Tóth* Zoltán és *Sztelek* Dénes festőművészek gyüjteményes kiállitása január 23-án, vasárnap délután 3 órakor nyilik meg a Vasuti és Hajózási Club félemeleti helyiségében (Csengery-utca 68.)

Nemzeti Ujság
1927. I. 14.

MDK

Szent-Gály Dezsö, festö

Egres patak.	Pasztell
Kikötö.	Tollrajz.
Fekete tó.	"
Röcse hid télen.	"

Nemzeti Szalon.-Tavaszi tárlat. 1931.junius. Kat.

MDK

Szent-Gály Dezső /Békéscsaba/

Résztvett a Képzőművészek Vidéki Szövetsége I. kiállitásán.

Gál Endre dr.: A Képzőm.Vidéki Szövt.I.kiáll.

Képzőművészet, 1927. 6.sz. 23.l.

MDK

Szent-Gály Dezsö, gróf.

Fa lusi utca télen.	Tollr.
Erdöszéle.	"
Oláh falu.	"

Nemz. Szal. 388. kiáll.
Képzömüvészek vidéki Szövetségének I. kiáll.
1928. jan. Kat.

MDK

Szent Gály Dezső

Fa tanulmány, toll

A kiáradt Kőrös,"

Téli táj, "

MAPE 13. kiáll. N.Szal. 1927. máj. 13. 1.

MDK

Szentgály Dezső

Erdő széle, toll.

Legelőn, "

Erdei patak, "

N.Szal. kiáll. 1927. jun. 25. 1.

Szentgály Dezső MDK

Sóhajok utja Keszthelyen, rajz

Nemzeti Szalon 1928.
Tavaszi Szalon

Szentgáby Dezső

Tollrajzokkal illusztrál a Nemzeti Szalon mai tanulmányi kiállítása.

Magyarország 1927 VI. 16.

Kontgály Dezső

Toll-rajzbója mesterek a Nemzeti Szalon tavaszi tárlatán (emlékbe)

Pesti Hirlap 1927 VI. 16.

Szentgály Dezső

Szeretettel a Nemzeti Szalon tavaszi
tárlatára

Leipzig 1927 VI. 16.

MDK

Szentgály

Országos Mezőgazdasági Kiállitás. 1948.,
84x58 FSZEK

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.1960.
Műcsarnok. Kat. 38.l.

Szentgály ?

"Országos Mezőgazdasági Kiállitás" 1948.

MAGYAR PLAKÁT-TÖRTÉNETI KIÁLLITÁS. Bp. 1960.

38.1.

MDK

Szentgály

Orsz. Mezőgazdasági Kiállitás

1885-1960. M. plakáttört. kiáll. Műcs. 1960.

Szentgályné Rausch Vilma MDK

Imaoka Dzsui tsiro tanár arcképe, olf.

Műcsarnok 1929 tavaszi kiállitás

SZENTGÁLYNÉ RAUSCH VILMA

Sz.Á.főhadnagy. Olajf.

A Magyar Képzőművésznők Egyesülete tizedik rendes tárlatának katalógusa. Nemzeti Szalon 1918.ápr-máj.

MDK

ÁSzentgállyné Rauscher V.

Képzőműv. Főisk. ifj.kiáll. 1913-14. Deák Ébner L. növendékei.

MDK

Szentgályné Rausch Vilma

Sz. Á. főhadnagy, of.

Magyar Képzőművésznők Egyesülete X. kiáll. 1918. ápr.

SZENTGÁLI ANTALNÉ RAUSCH VILMA

Fiatal kozák.
Tükör előtt.

KMT 1928.tav.kiáll.kat. 31.oldal

Szentgáliné Rausch Vilma MDK

Tükör előtt

Műcsarnok 1928 tavaszi kiállitás

Szentgáliné Rausch Vilma MDK

Tükörelőtt, olf.

Műcsarnok 1932.Budapest közönségének képzőművészeti gyüjteményéből rendezett kiállitás

M. N. Museum III. 204, 205

Szentgály Zoltán

1928. jun. Nemz. Halon
dar. társ.

Vihar a regel. dagg.
Jéghordás, dagg.

Alpesi göte IX. 105. — havak X. 49.

Szentgáli Tóth
Zoltán

U. 4243

Zpravodajský Muzeum V. 184.

Szentgáli Tóth Zoltán

Nemzeti kálvária

1924 őszén.

Photo A. Keller, Bonn

Szentgáli Tóth Zoltán
festő

Nemzeti Emlék Csarnok
Pekingből. Mint főhadnagy Emlék fogságba. Nagy Emlékkönyvek. A volt osztrák-magyar Követség kitűnőinek, Krisztinemonak póvoltából pitoll műtermében. Első kiállítása Trencsinben volt. Aztán Pekingben állított ki. Ott azalatt első sikerét Elsa Tischer Thaizi portréjával. Itthon csak erután végezte el az akadémiát. Nemzetőrben volt főhadnagy. Kiállítása a Nemzeti Szalonban. Most portréfestés mellett Feltámadás c. képen dolgozik.

Karikás, 1932. I. évf. pl.

MDK

Szentgáli Tóth Zoltán

Csoportkiállitás. Nemzeti Ujság 1927. jan. 14. 11.l.

Szentgáli Poor Lili MDK

Arcmás, gipsz

Mücsarnok 1939 dec.-1940 január

SzentgáliPDór Lili MDK

dr. Gerlóczy Géza, bronz

Mücsarnok 1941 Arcképkiállitás

Szentgáli Poór Lili MDK

dr. Papp Károly, bronz

Mücsarnok 1941 Arcképkiállitás

Szentgáli Poór Lili MDK

Tavasz, gipsz

Mücsarnok 194o Tavaszi tárlat

Szentgály Pöör

Lilly

Nobiart

lásd

Pöör Lilly

alatt

MDK

Szentgály Poór Lili

Plakettportréi, női torzó c.műve, a Nemzeti Szalonban rend. csoportkiallitason.

Cikk: A Nemzeti Szalon 65.csoportkiall.

Képzőművészet, 1929. 21.sz. 144.l.

MDK

Szentgály POÓR Lili, szobrászművésznő.
A Nenzeti Szalon 65.csoportkiállitása.

Képzőművészet,1929.21.sz.144.l.

Szentgáli Poór Lili

MDK

Árkádiában, gipsz

Műcsarnok 1939
Derü a müvészetben kiáll.

Stanford Food Mill

Szentgáli Poor Lili

Szerepelt a Műcsarnok tav. tárlatán.

E.K.932.IV.24.

Szentgály Poór Lilly

szobrász

Csoportkiállitás - Nemzeti Szalónban - a szobrászatot az igen tehetséges fiatal szobrásznő képviseli, az Álom, a Bánat c. finom női aktjaival s egy kitünő akttorzójával; szép fejek és plakett-képmások is hirdetik hogy a müvésznőnek Szödy Szilárdban kiváló mestere van.

Pesti Hirlap
1929.V.30.

Szentgálly Poór Lilly

szobrász

LXV.csoportkiállitás - Nemzeti Szalonban - szoborral szerepel.Néhány munkája komoly felkészültségre vall.

Magyarság
1929.V.30.

Szentgály Poór Lilly

szobrász

LXV.csoportkiállitás - Nemzeti Szalonban - szoborral szerepel.

Nemzeti Ujság
1929 V.29

Szentgály Poór Lilly

szobrász

Csoportkiállitás - Nemzeti Szalonban - szoborral szerepel. Torzójával feltünést kelt.

Nemzeti Ujság
1929.V.30.

Szentgály Poór Lilli

szobrász

Csoportkiállitás - Nemzeti Szalonban - szoborral szerepel. Müvei lelkiismeretes tanulmányokról tanuskodnak.-

Budapesti Hirlap
1929.V.30.

Szentgály & Poór Lilly

szobrász

Hatvanötödik csoportkiállitás - Nemzeti Szalonban - szoborral szerepel. Izmos szobrásztehetség. Szobrai formaérettek, előadása finom s alakjai költői mozgásuak. A bánat cimü márványa müvészi befejezettség.

Esti Kurir
1929, VI.5.

Szentgáli Poór Lili MDK

Az élet forrása, gipsz

Mücsarnok 1942 Tavaszi kiállitás

MDK

Szentgáli Poor L[illegible]li

Arcmás, gipsz

Horthy jub. kiáll. Műcs. 1939. dec.

7. 1.

1937, 67. - Schürer-Wiese 1938, 197.

v. Zólyom vm./

d e l ő s z o b o r, 1500-1510.

ertyatartóval . . . . . 40 cm.
ertyatartóval . . . . . 40 "

MDK

Szentgáli Poór Lili

Tavasz, gipsz.

Tavaszi Tárlat. 1940 ápr.-máj. 7.l.
Mücs.

MDK

Szentgáli Poór Lili

alsóviszokai Gerlóczy Géza dr.

Tavaszi Tárlat. 1940 ápr.-máj. 6.l.
Mücs.

Szentgáli Poór Lili

Szerepelt a művészcsoportos művésznői ki-
állításon.

Pfl. 1931. II. 22.

MDK

Szentgáli Poór Lili

Tárlatok. Képzőművészet 1931. márc. 68.l.

Szentgáli Poór Lili MDK

Dr. Salacz Gábor, plakett

Műcsarnok 1932 tavaszi kiállitás

Szentgáli Poór Lili [illegible]

Tánc, gipsz

Műcsarnok 1931 Művészcsoportok kiállítása

Szentgáli Poór Lili MDK

Tavasz, bronz

Műcsarnok 1932 tavaszi kiállitás

Szentgáli Poór Lili MDK

Árkádiában, gipsz

Mücsarnok 1939 Derü a müvészetben

TOJÁSTARTÓ,
zománcos és áttört.
XIX. század.
Réz, mag. 5·6 cm.

VILLA ÉS KÉS
féldrágakő-nyéllel.
XIX. század.
Ezüst, 10 és 8·5 cm.

KÉS, KANÁL, VILLA
XIX. század.
Réz, díszes, 17·5 cm.

KÉS,
domború nyéllel.
XIX. század.
Fém, hossza 21 cm.

KANÁL,
katonafej-nyéllel.
XIX. század.
Ezüst, hossza 14 cm.

KANÁL,
címerekkel.
XIX. század.
Aranyozott ezüst, 20 cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből.

KÉS ÉS VILLA
XIX. század

Szentgáli PóorLili
Tavasz, bronz

Tavaszi Tárlat. Műcsarnok, 1932. április,
16 l.

Szentgáli Poór Lili, Halmos-féle kisplasztikai dij

Tavasz, szob.

Uj Magyarság, 1940. máj. 19.

Szentgáli Károly

szül. 1879 ápr. 19.
Csáród (Zala vm.) †
Kemesd 1945. máj. 23.
Fővárosi tanító, majd
r. o. népiskolai igazgató.
Numizmata, rajzos,
művészdivatú festő. Egy ideig
a Magyar Numizmatikai Társu-
lat főtitkára és Az Érem
c. szaklap szerkesztője. Fenti
tervezte a Numizmatikai
Társulat 10 és 20 éves
jubileumára vert ze-
mlét.

Faludi Géza dr.:
Szentgáli Károly. 1879–
1945. Numizmatikai
Közlöny. 1947–48. 1–
6. l. Arcképpel.

SZENTGÁLI KÁROLY, grafikus

A Magy.Numizmat.Társ.20 éves jubileumát egy Szentgáli által tervezett zseton örökiti meg.30 mm.ezüst,ill bron
Elöl magy.pénzek motivumai,fenn szt.korona,két oldalt
magy.cimer,ill.a Madonna,alatta 19?1.A MAGYAR NUMIZMATI
KAI TÁRSULAT HUSZ ÉVES.Hátul páncélkesztyü mérleget t
melyen csupasz kard.Körirat:A BÉKE HARMADIK ÉVÉBEN.
3.ábra. rekete repr. 30.old

dr.VARANNAI GYULA:A Magyar Numizmatikai Társulat
emlékérmei 29.old

AZ ÉREM. XXVIII.évf. 1972. 1.szám. Bp.

SZENTGÁLI KÁROLY, grafikus

A Magy.Numizmat.Társ.10 éves fennállása alkalmából Szentgáli antik motivumok felhasználásával egy.kb.27 mm átmérőjű zsetont tervezett,melyet Exner Károly ezüstbe és bronzba vésett.Elől:MAGYAR NUMIZMATIKAI TÁRSULAT.körirat. Babérkoszorúban VOT X/votis decennalibus/.Hátul:római hadigálya,MCMI-MCMXI.Előlap a római köztársaság,hátlap császárság korát idézi. 2.ábra.

dr. VARANNAI GYULA: A Magyar Numizmatikai Társulat emlékérmei 29.old

AZ ÉREM, XXVIII.évf. 1972. 1.szám,Bp

Hadjárat.

Az előtérben balra ágyúkk
pedig egy sebesültet szallitan
nek. Felirata:

Die Vertheidigung der Lerc

alól jobbra: zu haben bei Fran
a bal sarokban: Lenz.

Kny., mér. a vk.

Szentgotthárd irodalma

Vakarcs Kálmán.

Szentgotthárd és Vidéke
nyelvének szótára.
Szombathely, 1935
50 [6] l.

Fővár. Könyt
R 91.439.069.

5.

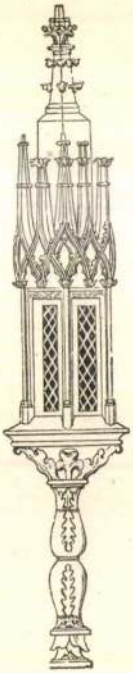

16.

17.

Szent Gotthárd

Lalamerge.

Rom. fl. haggaccha

1) a szentgotthárdi csata topográfiai létképe 1664.
~~szerű~~ vérmetnes.

2) nyugvainak rémlete.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Szentgotthárdi apátsági és templom homlokzata barok

Hary Gyula rajza

repr.

Békéstanulmk

71. l.

A Szentgotthárdi apátsági templom belsője

Repr.

c. uo. 77. l.

Szentgotthárd
ev. templom

Szentgotthárdi ág. hitv. ev. missziós (anya) egyház

VII. 234.

Mur. és Kul. Ev.

Koldal

Szentgotthárdi
ciszterci apátsági
templom

i.

Thirring Gyula munkája

289. l.

Térkép:

„Germania Et On
24-45 hosszuságí fok k
Germanico Occidentale
na" alatt, mely 100-ra
Rézmetszet, méret
35.6 Cm.
Historia delle
Vngaria breuemente
Venczia 1685. pag.

Lapa 3

Szentgotthárdi ciszterci apátság temploma

Az apátságot 1184-ben III. Béla alapította.

Dévaldi Nagy műve.

Gy. L.

Hont)

Varsány (Hont) tgl

6

Szentgotthárdi cist.
apát, templom
és vérhár
Mepi repr.
Kőszikkathedlap
1069 c.

	Egységár	Összeg	Összesen
képpel ar.P.	12.-	1488.-	
	3.-	339.-	
	2.-	22.-	
		384.-	
ról:/		2233.-	
		3.-	
			ar.P. 2236.-

rminchat aranypengő.

ra 4568/1931
RANYPENGŐ
IRODA R. T.
SZTÁLY

M. T. I. rt. nyomdája 30626

Szentgotthardi csata

Egyforn. metszet.
után repr.

Széchy Károly

gróf Zrínyi Miklós
1620–1664. V. k.
M. Tört. Elet-
rajz. 1902. 127. l.

BUDAPEST,.....
IX. RÁKOS-UTCA 10
TELEFON: 82-5-95

Szentgotthardi ciszterci-
apátság

† Dr Pinter Imre.

Szent Gotthard püspök
és a szentgotthardi ciszter-
ci-ta apátság rövid törté-
nete.

Szombathely
1938

fd.

rania

TÁRGYMUTATÓ-CSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

Holics.

MESTER

SZEMÉLYI VONATKOZÁS

EGYÉB MUTATÓBA VALÓ ADAT

Szentgothárdi győre
Jem 1664. aug. 1.
Ujság lap egykorú másolata.

Repr.
Bubics Zsigmond
Erdélyi Tár Monumenta Hungaricae. Pp.
1895. 76-l. alatt

½ Centgothardi Pozze-

lem 1664. aug. 1-en

Eq. Rom. reim

Jelnése F. fec

(Schweizer Lucas?)

repr.

Buchholtz

188. Pontai

Nagymihály
(Zemplén m.)

A Krasznahorkavárallyai Mauzoleumi
Őr~~egylet~~ illetményei ügyében folyó hó 4.-én
580. szám alatt kelt iratunkra hivatkozólag
van szerencsém Nagyságodat arról értesíteni, hogy
Kalatovics Venczel, a Mauzoleum őrét, ~~a kapuzási pénzéből a folyó 254 korona~~
~~viszafizetésére utasítottam~~, folyó hó 9.-én Esztergomba
elutazván, ~~hogy~~ a kapuzási pénz-
tárból június havi fizetésére ——— 50.— K.
" " " külső világításra 4.— "
a folyó 1913. első félévre 50.— "
a ruházati " " " 50.— "
és a Mauzoleum fenntartására " " " 100.— "
összesen tehát 254 koronát

~~folyó~~, a rovatunkról adókivetéskor ~~folyó~~
~~folyó~~ június összes járandóságának június havi
részletei (fizetés, stb.) a következő összegeket kell
kifizetni:

június havi fizetése ——	50.— K.
" " külső világításra	— 33 "
a folyó június havi részlete	8.34 "
ruházati " "	8.34 "
Mauzoleum fenntartására " "	16.68 "
összesen tehát	83 korona 69

Fillért.

Szentgyörgyi piarista

templom és rendház

Füredi J.: A szent-
györgyi kegyes tanító-
rend háza és a temp-
lom története. 94 l.
Pozsony. 1897.

Gent (7:8)

85

tto:
szeptember 29-én vagy 16-án
t 1594 május 31-én.

ábrázolt zsidó férfi,
élben ~~kitüntetés~~, jobb kezét mellére tette
döke, bajusza és hosszú szakálla barna.
ilágos-vörös, kabátjának szük ujja alól
k. A háttérben balról fal látható. Az

.3 cm.
én L. Resiminitől 400 lirán. (179 frt. 40 kr.)
II. 31-én (246/95.)
ásd az 54347/95 min. számot.

358 80

Szentgyörgyi tk.

templom

Pozsony vm.

gótikus

Jedlicska Pál:

A pozsonyszentgyörgyi szentgyörgyi egyházról leírása.

Magyar Sion

1869. VII. 572–

5-22. 1

MDK

Szentgyörgyi

s.f: Grafikai ... művészetünk ...
Az Est, 1934. máj. 19.

M.D.K.

Kenyérgyúrás ... nővérén

A kommün bukása után kinevezik
Becket a Fészerből

Beck Ö. Fülöp Emlékezései. Bp. 1957 333.

MDK

Szentgyörgyi

br.Fejérváry Géza, gunyrajz

Siklóssy L: Politikai gunyrajzok. Tükör, 1940. 12.sz.

574 (

BUDAPEST
42 III

Szentgyörgyi rk. temetők

(Sárvármegye)

XIV. sz.

l.

Erdélkassai cyphum

I. 325. s.

Bull.

Szentgyörgyi templom

Füredi J.

A szentgyörgyi Kegyes tanítórendi ház és templom története.

Petrik 1886-1900

Szentgyörgyhegyi

Szent Kereszt

Kápolna

Kéje 1 épr.

Boggay Tamás dr

A Balatonvidék

műemlékei.

Magyar Építőművészet

1944. 198. l.

Szentgyörgyhegyi rk. templom

(Zala vm.)

Szt. Antal tiszteletére 1756-ban építtette Bíró Máton püspök.

Pehm. 461. l.

Gerlóczy György

részlet olajfestményéből:

Buda és Pest a Gellérthegyről 1835

Granasztói Pál bev. Pest-Budai város képei 22-23.

Magyar [illegible] 1969

Szentgyörgyi

Buda és Pest létképe, of.

Csányi Ernst iparm. 39. o.

MDK

Szentgyörgyi (festő)

Két 1820-ból származó dunai tájképe a Fővárosi Múzeum birtokában van.

Dr. Feleky Géza: A művelődéstörténeti múzeum problémája és a Fővárosi Múzeum.
Városi Szemle, Bp. 1914. 82. l.

M.D.K.

Szentgyörgyi

Két rajz: Krencsey Marianne repr.
Mátrai-Betegh Béla "

Szendrő József: Az igazgató bemutatja két uj rendezőjét.
Szinház és Mozi. Bp. 1956. ápr. 6. IX. évf. 14. sz. 9. l.

Szentkúti

olajfestmény

A kút látképe

1827.

63.

Pesa: 101 kép a régi Pest-Budáról, Kelikon 1959

Szentgyörgyi István

Buda és Pest látképét ábr. festményének
keletkezését körli

Perbmzy Károly: Műemlék lakóépületek restaurálása a
pesti Belváros rekonstrukciójában. /Művtört.Ért.
1969.4.sz. 288.l.

MDK

Szentgyörgyi János, 1793-1860.

Virágcsendélet, of.

Árverési Közl. 1938. febr. 2.rk.

23 l.

Szentgyörgyi
festő

M.D.K.

"Harc a Monitorokkal"

D. Fehér Ilona: Gondolatok másfél évtized magyar képzőművészetéről
Művészet, 1960. augusztus 13 lap

Badál

Szentgyörgyi: Illusztráció

Müvelt Nép

I.évf.4.sz./1950.jun./ 32.l.

/Kalotai Gábor: Közös érdek /

M.D.K.

Szentgyörgyi
festő

Méltatás.

D. Tolnai Lajos: Kiáltó szikla
Művészet, 1965. április - 3 lap

Szent György
festő

M.D.K.

Imre festőművésszel készített
1952-ben falképet festett

Gyetvai László: Dr 1962. évi monumentális falképei
művészet, 1964. február. - 20 lap

Szentgyörgyi István János
Magyar nemes arcképe, olaj
Nő virággal, ~~xxxx~~ vizf.
Virágcsendélet, olaj

Reformkor művészete. Főv.Képt. XXXVI.kiáll.
1948. jul. 11 l.

M.D.K.

Szentgyörgyi

A Fővárosi Képtárban-"Reformkor müvészete"-cimmel rendezett kiállitáson szereplő müveit kiemeli Berend Ilona: "Kiállitások" c. beszámolójában.

Szinház, Bp. 1948. juli. 13-19. IV. évf. 29. sz

MDK

Szentgyörgyi Horváth Zsigmond, 18.sz.

Árv. Csarnok 1o4. aukc. 1942. máj. 8. 1.

M.D.K.

Szentgyörgyi Horváth Zsigmond

rajzolta 1792-ben Sándor Lipót nádor emléklapját, melyen Buda látképe látható. Egész lap 62 x 39.3 cm, rézlap kb. 20 x 27.8 cm. Valószínűleg Tischler Antal rézmetsző, aki a XVIII. sz. második felében Egerben, majd Budán működött.

Rózsa György: Budapest régi látképei /1493-1800/

Bp. 1963. 84. old. XCIV. t.

Szentgyörgyi Gyula MDK

épitőmester

A Kamara uj tagja

Magyar Mérnök és Épitész Egylet Közlönye 1925.
88.o.

van ábrázolva.

Gyarapodás.

és

Balkezén

a faragott asztalon (rajz-

ja, a mely mellett hangjegyek vannak,

ja rizsporos) szemöldöke és szeme barna)

es. Sötétkék ruhájának kivágott derekát

tik) fejdiszének csipkeszalagja pedig

ztalon) kék párnán, korona és hermelines

lóg. A háttérben vörös függöny tünik sze-

) koronáért Valkovszky Elektől. (40/90,

én. (17/91.).

157)

1907: V. 18

83

Szentgyörgyi Gyula

miskolci műépítész
Vágó László tervei
szerint végezte a
miskolci műhár-
általakító munkála-
kat 1925-ben.

U. 4166

Miskolc. A Nemzeti Hitelbank kirendeltségének melléklete 1926. márc. 4. 6, 9. l. Aricléppel

Szentgyörgyi Ilona

Jestono

1882 - Fiókasfehérvári képviselői kinevezése volt ellátva tőle lép-

Képviselőtársa a vidéken. Vas

Uj 1882. 799. l.

Szentgyörgyi Gyula

építészmérnök

Győr.

felvételét a Győri

Mérnöki Kamarába

MMÉE kör

1925. 150 f.

Ezüstpénzek, XVII. és XVIII. sz.-ból.

VII. 241

Szentgyörgyi Gyula

ápoló

U. 4166.

Székesfehérvár TK. 116-117.

Szentgyörgyi Gyula

építész.

Erd

3

Liker Középítk.

26. C.

MDK

Szentgyörgyi Gyula épitész

magánépitési engedély

Épitő Ipar-Épitő Művészet, 1922. okt. 15.
~~mkty~~ 152 l.

MDK

Szentgyörgyi Gyenes Lajos festő.

179. Candle Grande. Pastel

180. Velencei bárkák. "

Képkiáll. Társ. - 1931 őszi kiáll. - Kat. - 34. l.

MDK

Szentgyörgyi Gyenes Lajos, festö

Pártos István hegedümüvész. Rajz.
Tanulmányfej. "
Milano Mussolini bevonulásakor. "

A M.K.Y. Akv.- és Pasztt.fest. Egy. X .kiáll. 1923 nov.
Nemz. Szal. Kat.

MDK

Szentgyörgyi Gyenes Ajos

Országház, cer.

1919 május 1. szin.rajz

[illegible]. Studio 1. graf. kiáll. 1921. márc.

~~12~~ 13 l.

MDK

Szentgyörgyi Gyenes Ajos

Dunapart, cer.
Palatimusházak, "

Nagy. Studio l. graf. kiáll. 1921. márc.

~~123~~ 13 l.

Szentgyörgyi Szegedi László:

Képek szerepek a Nemzeti társulatban.

Nemzeti Ujság, 1927. dec. 18.

Szentgyörgyi Gyenes Lajos

szerepelt a dülcsanos Tavasi bálatán.

PfE 1927. IV. 2.

Szentgyörgyi Szemes Lajos

szerepelt a nemzeti kiállításon.

†ft 1933. IV. 20.

Szentgyörgyi Gyenes Lajos.

A szolnoki művésztelep 25. éves fennállásának ünnepi kiállítására, a művészek téli tárlatára, mesterei műveit Tita királynő városának szalonjának képe. (Rajz.)

Pesti Hírlap, 1927. dec. 18.

Szentgyörgyi Gyenes Lajos

Független Művészek Társaságának kiállításain a Nemzeti Szalonban szerepelt.

Feltünik *Hadzsics Camillo* érdekes *Meditációja*, jó *Szentgyörgyi Gyenes Lajos* három csendélete élénk színeivel. A festők közül *Pap Domokos*, *Klimo István*, *Gulyás Sándor*, ifju *Gaár Vilmos*, vitéz *Pataky Ferenc*, *Endrey Sándor* és *Náray Aurél* nevét emlitjük meg.

PH. 929. X. 13.

Szentgyörgyi Gyenes Lajos

"Csedélete"-vel

szerepelt a Független Művészek Társaságának kiáll.-án a Nemzeti Szalónban.

B.H.930.I.5.

Szentgyörgyvári - Gyenes Lajos

Művével részvett a Műcsarnok
Téli Tárlatán.

P. K. 929. XII. 24.

M.D.K.

Szentgyörgyi Ferenc

Herczeg Ferencről készült szobrának repr.-ját bemutatja a lap "Akik már életükben szobrot kaptak" c. közl. keretében.

Szinházi Élet. Bp. 1933. január 22-28. XXIII. évf. 5. sz. 33. lap.

Szentgyörgyi Ferenc.

Az Ady-emlékpályázaton
versét vers pályaművével.

Nemzeti Ujság, 1928. febr. 14.

Szentgyörgyi Éva M.D.K.

az Iparmüv. Áll. gobelin-müterének szövője

Redő Ferenc "Szeged" c. 6 négyzetméteres goblinjének kivitelezője

Vajna Éva: Uj gobelinek Szeged városának

Magyar Nemzet 1963. október 17. 4.l.

MDK

Szentgyörgyi Dezső építész

magánép.eng. Bp. Vállak. Közl. 1907. márc. 20.
4.l.

Szentgyörgyi Denis, építész

Nouvelle Revue de Hongrie

1933. XXVI. a. XLVIII. f. 609-613. l.

Gerevich Tibor: Képzőművészeti kiállítás a Műcsarnokban.

MDK

Szentgyörgyi Darabos János

Menyecske csirkékkel. Gipsz.

III.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.1935.
Márc.24-Máj.15.Műcsarnok. Kat. 7.1.

Szentgyörgyi Darabos János MDK

Valamit sugok magának, gipsz

Mücsarnok 1939 Derü a müvészetben c. kiállitás

Szentgyörgyi Darabos János [redacted]

Lemondás, gipsz

[redacted] 1932/33 téli kiállitás

Szentgyörgyi Darabos János MDK

Menyecske csirkékkel, gipsz

Mücsarnok 1935 III.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

MDK

Szentgyörgyi Darabos János

Kubikos, gipsz

KMTárs kiáll. 1941. dec. Mücs. 8. 1.

MDK

Szentgyörgyi Darabos János, szobrászm.

1o3. Kubikos. Gipsz.

KMTárs. 1941.dec.-1942.jan. téli kiáll. Kat. 8.old

MDK

Szentgyörgyi Darabos Janos

Vallomás. Gipsz.

Az Orsz.Magy.Képzőm.Társ.jubileumi kiáll.
képes tárgymutatója.1936.máj-jun. 15.1.

Szentgyörgyi Darabos János MDK

Kubikos, gipsz

Mücsarnok 1941 Téli Kiállitás

szentgyörgyi Darabos János

MDK

Evődés, gipsz

Műcsarnok 1942-43 téli kiállitás

szentgyörgyi Darabos János

MDK

Hazafelé, gipsz

Műcsarnok 1942-43 téli kiállítás

Szentgyörgyi Darabos János MDK

Női arcmás, gipsz

Műcsarnok 1941 Arcképkiállítás

Szentgyörgyi Darabos János MDK

Aratók, gipsz

Mücsarnok 1942 Tavaszi kiállitás

Szentgyörgyi Darabos János

Vallomás, gipsz

Műcsarnok 1936 Jubileumi Kiállitás

Szentgyörgyi Darabos János MDK

Vallomás, gipsz

Miccarnok 1936. máj-jun. Jub. kiáll.

Szentgyörgyi Darabos János MDK

Valamit sugok magának,..gipsz

Miccarnok 1939.
Derü a művészetben kiáll.

MDK

Szentgyörgyi Béla, festőm.

Szépen fejlődik, angoloktól egyre több megrendelést kap és képeivel állandóan sikereket arat.

Pont: Magyar művészélet New-Yorkban.
New-York. julius 21.
Magyar Napilap. -Hungarian Daily News. Cleveland.
1907. I.évf. 174.sz.

Szentgyörgyi Béla, graf. MDK

rajzolta a 314. oldal fejlécét.

Művészet.1964. 36.l.

M.D.K.

Szentgyörgyi Béla

Falúdi Gábor-ról, a Vigszinház igazgatójáról
készitett karikaturáját hozza a lap Pierrot
"A Vigszinházból" c. beszámolójának illusztrálására.

Szinház, Bp. 1904. márc. 27- ápr. 3. II. évf
13. sz. 211. lap

M.D.K.

Szentgyörgyi Béla

Tréfás rajz a belső cimlapon és ugyanazon a rajzon karikatura Festetich-ről is.

Szinház, Bp. 1904. márc. 13-20. II. évf. 11. sz. belső cimlap

M.D.K.

Szentgyörgyi Béla

"König Péter és Társai Hangszerelési üzlet"
cimmel tréfás rajz a lap belső cimlapján.

Szinház, Bp. 19o4. febr. 28.-márc. 6. II.évf
9. sz. belső cimlap

M.D.K.

Szentgyörgyi Béla

Karikaturáját -gróf Keglevich Istvánról- hozza a lap "A szinházi gróf" c. tréfás irás illusztrálására.

Szinház, Bp. 19o4.febr. 7-14. II. évf. 6. sz. 9o. lap

M.D.K.

Szentgyörgy Béla

"Magyar szerzők temetkezési helye" cimmel tréfás rajza a lap belső cimlapján.

"A két Somló" cimmel a drámairó és az igazgató tréfás kettős rajza a Nemzeti Szinház igazgatójáról szóló tréfa illusztrálására.

Szinház, Bp. 1904. január 24-31.II.évf. 4.s
" " 1904. " 31.-febr. 7. II. évf. 5. sz. 65. lap

M.D.K.

Szentgyörgyi Béla

Rajza Molnár Ferencről, az íróról magáról szó
ló tréfa illusztrálására.

Tréfás rajza "Zsazsádnak rendületlenül
Légy hive óh magyar..." cim-
mel Fedák Sáriról és Beöthy-ről.

Szinház, Bp. 19o4. január 1o-17. II. évf.
2. sz. 23. lap
19o4.jan. 17-24. II. évf.3.sz. 46. lap

M.D.K.

Szentgyörgyi Béla

"Ujesztendő a Nemzeti szinháznál" cimmel
"Visszautasitott darabok kiadása január 1.-é
alcimmel tréfás rajz.

Szinház, Bp. 1904. január 3-1o. II. évf.
1. sz. 1. lap

M.D.K.

Szentgyörgyi Béla

A Szinház c. folyóirat cimlapját tervezte.

"Főpróba a Váci utcában" cimmel két karikaturáját hozza a lap a belső cimlapon.

Szinház, Bp. 1903. nov. 29.- dec. 6. I.évf. 3. sz.

M.D.K.

Szentgyörgyi Béla

"A szerző olvas" cimmel két karikaturát készitett.
Repr.

Falk Richárd- ról készitett karikaturáját hozza a lap.

Szinház, Bp. 1903. nov. 22-29. I. évf.
2. sz. 25. lapon.
36 "

Cyclopsfalak X. 50.

Szentgyörgyi Béla

Arverési Cramok anteciokat

32. sz. 1926. ápr.

34. sz. 1926. okt.

Szentgyörgyi Béla

Nemzet 1902 274, 289,
318, 319, 342, 347, 354
– 1903. 196, 252, 316.
– 1904. 29, 258, 314
– 1911. 287

Korpay Zoltán

Szulovszky Béla

lásd.

Vasárnapi Könyv X. 172

Szentgyörgyi Béla

1906 graf.

kiáll. Nemzeti Szinházban

könyvéig

MDK

Szentgyörgyi Béla

fejléc, rajz

Művészet, 1911. 313 l.

Francia csipke III. 160

Szentgyörgyi Béla

festő Budapesten

1904. graf.

kiáll. Nemzeti Szalonban

In Memoriam, karcolat,

a Művészet tulajdona.

Szentgyörgyi Albert

5 gimn.

nyilv. rajztanf.

Tanár Vezetőcz Manó

5 hónap, jeles

Iparrajiskola 1908

laiban. Az északi renaissanceok és
a viszonylatok többet jelentenek,
épek egyszerű átvételét és látszólag
12. század végének és a 13. első
ől egészen kiváltságos jelentőségük
nusunk két váltakozó intenzitású
is az egész nyugati kultúrkört
rintik, melyek hatása az egymást
vén bizonyos időközökben folyton
forrásként újabb nyomatékos ihle-
tfogó hatásokat hozott Konstanti-
) elfoglalása és kirablása a »latin«
; az iparművészet termékei özön-
területeket. Már korábban is kivált
lénk ~~ex~~porttal kell számolnunk
álián és Szicilián át.[16])
úrterületet átfogó áramlaton kívül
lések tapasztalhatók, melyek a régi
nciáira szorítkoztak. Áll ez első-
12. századig terjedő időközben,
e és jólét uralkodott, a klasszikus
dag emlékeire és maradványaira
szellem visszfényét érezzük raj-
olt magasra ez az érdeklődés: a
es Campaniájában.

Szent-Györgyi Albert

5 gimn.
zsidó. rajztanf.

Tanári Vezetőképző Intézet
4 hónap, jó eredm.

Gyakorlóiskola 1909

~~Baeck, Elias, rèkmetre IV. 106.~~

Szentgyörgyi

rajzai

(könyvillustrációk)

a Tűzvendég

1945. 3. számában

~~Firenze Galleria d'Arte Moderna~~

VII. 210.

Ο Ρουμάνος
Ιλλυριοπαίδας
Βουκουρέστι 4 Δεκ.
Κύριε Γρηγορίου
Γαννιότη

Murányi fennsík VIII·43.

Szentgyörgyi Alajos

épülete

Kolozsvárról, 1857-ben

20 évs.

laid

Fleischer Bécs

89. l.

Mihalik József: Egy ismeretlen magyar
rézmetsző" V. 22–25.

Szentgyörgyi Alajos

Geb. in Kolozsvár, Maler

1858-59

Bécsi akadémia
Ujbányi

IRODALOM

Könyvkiáll. Emlék; Corvin Codexek 9/vld. 2146. —

JEGYZET

Szentgróti Kastély

(Zala megyében)

képe repr.

Nagy Magyarkép

II. r. 281. l.

1791-909-1
Térey-szobája.

203. Könyv-szekrény.

Két simán fényezett könyv-szekrény fölül két, léczczel ketté osztott üvegszárnynyal, nyithato oldalrészekkel, alól középütt pedig öt külön zárhato fiókkal. Méretei: 170.5 cm. magas, 152 cm. széles 38.5 cm. mély.

Ára per 375 K.....750.00 K

Készitette Csepreghy János és fia az 1905:I. 25-én kötött és 1905:III.23-án 17753 sz. alatt jóvahagyott szerződés alapján (1494-907).

Szentgrót vára

Kepe regr.

Darnay Kálmán

Brájdosó gyöngyös
Pp. é n. 284. l
után

A vár története
u. o. 287 é
Kv. U.

ROSNER KÁROLY

A PLAKÁT KÉZIKÖNYVE

MÁSODIK
BŐVITETT KIADÁS

Szentgyörgyi István

IV. Béla megerősíti a premontreiek íratait.

Relief a premontreiek győrött gimnáziumában.

Repr.

Magyar Iparművészet

1925. 52 l.

Jérusalem visel kőrajzon a premontreiek győrött internátusának homlokzatán. Repr.

M. O. 54. l.

csak óvatos kritikával ~~XXXX~~ használ
ható aukciói katalógusaira voltunk
utalva./*/

Franz Jaschk
volt az első jelentékenyebb osztr
művész,aki bejárta Magyarországot
s több vidékünket,s etnográfiai é
dekességünket lerajzolta.Jaschkey
az udvar kedvelt festője volt.180
1808-ban Lajos főherceget kisérte
el törökországi,1910-ben Rajner
herceget bukovinai,galíciai,erdél
és délmagyarországi,majd 1816-ban
ugyanőt felsőmagyarországi utjára
Utközben állandóan rajzolt,de ola
képeket is festett.A Magyar Kurir
1825.nov.1.számában hirül adja,ho

Szentgyörgyi István

Két bronz bolla
vgy.

Magyar Iparművészet

1916. 52. l.

Szentgyörgyi István

Magyarság

1925 okt. 25

* (Jókai emléktáblája a Petőfi-házon.) *Jókai* Mór születésének százéves évfordulója alkalmából a székesfőváros tanácsa elhatározta, hogy emléktáblát állít a Petőfi-ház Bajza-utcai oldalán, ahol Jókai 1892-től 1899-ig vejénél, Feszty Árpád családjánál lakott. Az emléktáblát *Szentgyörgyi* István jeles szobrászművészünk mintázta és a főváros kedden e hó 27-én délben leplezi le a törvényhatósági bizottság az országos Jókai-bizottság és a Petőfi-Társaság tagjainak jelenlétében. Az ünnepi beszédet *Sipőcz* Jenő polgármester, utána az avató beszédet *Ferenczi* Zoltán a társaság titkára mondja.

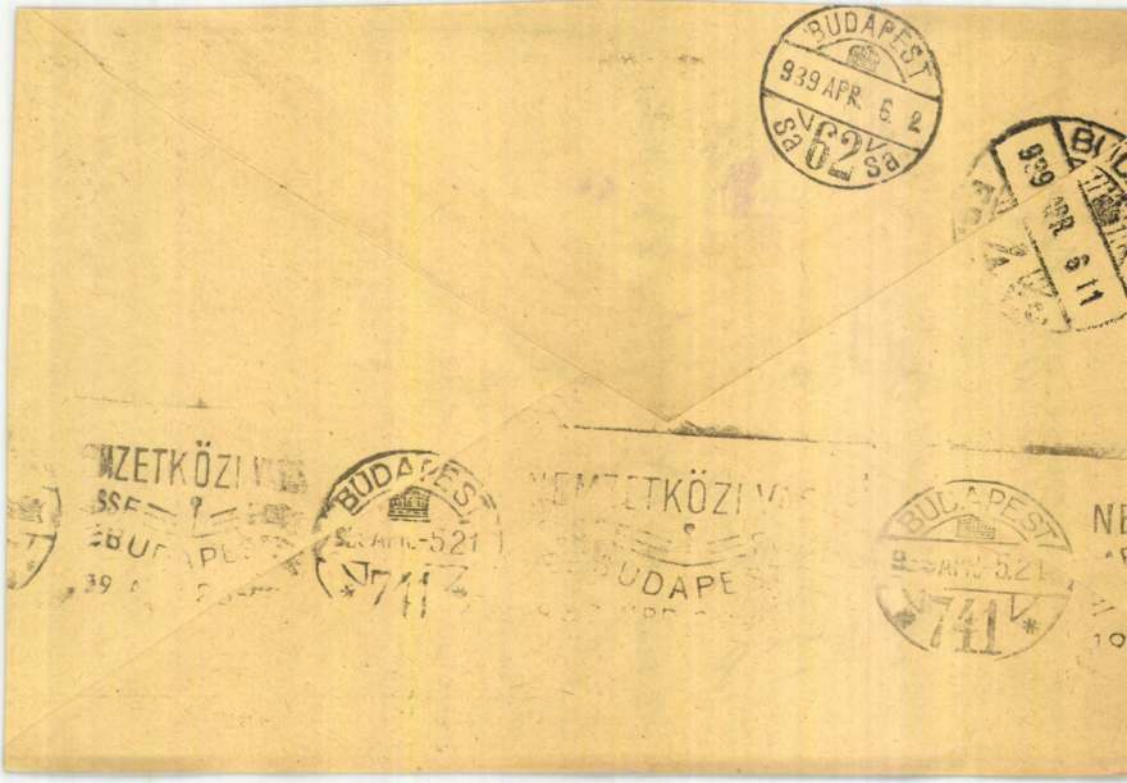
BUDAPEST
939 APR. 6 2
62
BUDAPEST
939 APR. 6 11
BUDAPEST
741
BUDAPEST
741

Szentgyörgyi István

A Pesti Városlára

1937. 10. sz. 17 l.

A Tengerész-emlékmű a Horthy Miklós-kilátóval. (képpel.)

Szentgyörgyi István

„Ligyó büvölő", bronz, 166 cm.

Die Kunst der Jahrhundertwende,
Ausstellung: István Király múzeum
közleményei, Serie D, Nr. 41, Szekes-
fehérvár, 1965. 171.

Szentgyörgyi István

Siremlékei a debreceni köztemetőben.

A képzőművészetek Debrecenben /szerk Bőgel József/
1961. Debrecen 101.l.

Szentgyörgyi István

Történeti reliefet készít a szegedi dóm-téren.

Szegedi Új Nemzedék 1929. VII. 5.

Szentgyörgyi István

Világ 1937. X. 23.

— **A Sipőcz- és Liber-siremlékpályázat eredménye.** A főváros Sipőcz Jenő főpolgármester és Liber Endre alpolgármester sirjára emléket kiván állittatni. Ebből a célból szükebbkörü pályázatot hirdetett és tiz-tiz neves magyar szobrászművészt szólitott fel a pályázaton való részvételre. A Károlyi-palotában levő Fővárosi Képtár helyiségeiben állitották ki a beérkezett siremlékterveket. A birálóbizottság pénteken döntött a pályázat sorsáról és Schuler Dezső alpolgármester elnöklésével Sipőcz Jenő siremlékére Szentgyörgyi István szobrászművész, Liber Endre siremlékére pedig Pásztor Árpád szobrászművész tervét fogadta el kivitelre, mind a kettőt egyhanguan. A Sipőcz-siremlék bronzból készül és pálmát tartó géniuszt ábrázol, mig Liber Endre sirja fölé kerülő emlékmű nőalakot ábrázol, amely egyik olalon egy anyát és gyermekét, a másik oldalon egy férfit ölel magához, ezzel is jelképezve, hogy Liber Endre a család védelmezője, oltalmazója volt. A Liber-emlékművet márványba faragják. A zsüri határozata alapján a két szobrászművész megbizást kap a tervek kivitelére.

Szentgyörgyi István

Kis brosmotorokkal működő
automatikus állítású
kádas és tekercsbélkészítő (emelőtrel)
Csigás gép

"

Magyarország 1925 XII. 6.

Szentgyörgyi István
szobrán

Münchenben magyar reprezentatív kiállítás-
szobrával szerepel.

Csemadok újság
1929.11.28.

Szentgyörgyi István
szobrász

Prohászka Ottokár emlékbizottság számára rajza-
zatra kiírta meg.

Veszprém, május
1928 XI. 25

Szentgyörgyi István.

Az Alpár-emlékkiállításon be-
mutatásra került a robot-pá-
lyázatra készített terve.

Pesti Hírlap, 1928. Okt. 28.

Szentgyörgyi Istvánról.

Alpár Ignáczról készített szobrának
modelljét mutatták be az Alpár-
emlékkiállításon. (emlitve.)

Budapesti Hirlap, 1928. Okt. 28.

Szentgyörgyi István.

Az Alpár Ignác-emlékkiállításon bemutatták az Alpár-palotasorozat készített mintázatát.

Ujság, 1928. Okt. 28.

MDK

Szentgyörgyi István

A bigéző, repr.

Szépm.Muz. Uj magyar képtárának kat. 1928.

MDK

Szentgyörgyi István

A bigéző, br.

Szépm.Muz. Uj magyar képtárának kat. 1928.

MDK

Szentgyörgyi István

Mécses, gipsz

Akt-kiáll. 1925. dec. Mücs.

Szentgyörgyi István

MDK

Csigás fiu

Akt-kiáll. 1925. dec. Műcs.

MDK

Szentgyörgyi István

Vocation, br.

Akt-kiáll. 1925. dec. Műcs.

MDK

Szentgyörgyi István

Gyufatartó, br.

Akt-kifil. 1925. dec. Mücs.

MDK

Szentgyörgyi István

Táncosnő, br.

Danaida, fa

Akt-kiáll. 1925. dec. Műcs.

MDK

Szentgyörgyi István

Tenniszező, br.

Anya, br.

Hólabda, br.

Akt-kiáll. 1925. dec. Műcs.

MDK

Szentgyörgyi István

Bölcselkedés és bölcseség, gipsz

Táncosnő, br.

Akt-kiáll. 1925. dec. Műcs.

MDK

Szentgyörgyi István

Fürdő után, br.

Öröm, br.

Akt-kiáll. 1925. dec. Mücs.

MDK

Szentgyörgyi István

Leány teknősbékával, márv.

Május, br.

Akt-kiáll. 1925. dec. Mücs.

MDK

Szentgyörgyi István

Menekülő, fa szobor

Nyilas, br. "

Főv. Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Bp. 1952.

ől.

, arczélben és egy sima kari-
e előlapján lévő kerek medail-
ámos haja, barkója és bajusza
ált. Öltözete : ing és kabát
a kép alatt : »ZICHY JÁNOS
.NYI«.

. — Lelt. sz. 1317. — Vétetett
8 K-án (717–911). — Kifizette-
16–911). — Elszámoltatott 1911
— Az elszámolásra nézve lásd a

Szentgyörgyi István

Napló

Pesti Napló

1913. május 25.

(Erzsébet királyné

emléke.)

U. 308.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

A Szinyei M.P.Társ.által dijazott.

Bigózö. Gipsz.

Nemz. Szal.333.kiáll. -1925.III.15.-29. Ka t.

MDK

Szentgyörgyi István

Marczali Poly úrhölgy portréja. Szobormű.
Lenkeffy Jtza úrhölgy portréja. "

Képzőm. Társ. 1912/13. téli kiáll.kat.
53.láp

MDK

Szentgyörgyi István szobrásztanár

Klebelsberg gróf III.Ince pápa márvány epitáfiumát gondolta a torony alsó falsikjára aplikálni. A márvány emlékmű modelljét Kertész Róbert épitőművész és Szentgyörgyi István szobrásztanár el is készitették. A mű nem valósult meg.

Lechner J.dr.: Az Orsz. Műemlékbizottság ujabb működése.

Épitő Ipar - Épitő Művészet, 1928.Jan.15. 9-11.lap

Szentgyörgyi István.
szobrászművész

A Műcsarnok téli kiállításán kis gyűjteményét láttuk. „Szüret" c. kútrobra is szerepelt. (említve.)

Népszava, 1928. dec. 21.

Szentgyörgyi István,

szobrászművész.

A Műcsarnok téli kiállításán szerepel Róth Miksát ábrázoló bronzfeje, – egy művészkutat szoborcsoportja, – egy női alakkal élete párviadala. (aulétes.)

Budapesti Hírlap, 1928. dec. 16.

Szentgyörgyi István.

Szobrászművész.

Az ősz. magyar képzőművészeti társulat téli „ kiállításán Tisza Kálmánnál készített szobrai- vel és „ Szüret" c. kútszobra szerepel.

(emlitve)

Esti Kurir, 1928. dec. 16.

Szilágyi Gyula
aranyérmes szobrász.

A Műcsarnok téli tárlatán 11 db-ból álló gyűjteményével szerepel. Szilágyi dr. Petőfi Sándorról készített mellszobrait, síremlékét és hőscsoportját is láttuk. (említve.)

Magyarság, 1928. dec. 16.

Szentgyörgyi István

szobrász

Céhbelick-jubiláris kiállitása - Nemzeti Szalonban 2 szoborral szerepel.
Juditka és gróf Klebelsberg dombormü

Pesti Hirlap
1934.I 14.

Szentgyörgyi István

szobrász

Tisza- szobor pályaműve.: Dombormüvekkel ékesített kettős pilon közé állította Ferenc József- bakator tövével. -

Budapesti Hirlap
1929.VI.16.

Szentgyörgyi István szobrász

M.D.K.

Művei a kiállitáson

Bigéző fiu

Csap Erzsébet: Magyar szobrászat a XIX-XX. században
186.l.

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA KÖZLEMÉNYEI II. Bp. 1960.

Szentgyörgyi István

Erzsébet királyné szobra, gipszminta

Szépmüv.Muz. háborús veszteségeinek jegyzéke
Sp.1952.

Szentgyörgyi István

szobrára

A Tisza István gróf szobrára benyújtott tervezeteket felülbíráló bizottság 3000 pengős jutalomban részesítette benyújtott pályázatát.-

Nagyérség
1929.VI.16.

Szentgyörgyi István

szobrász

Magyar szobrászművészeti kiállitás - Genfben a genfi Musée d-art,ed d,Histoire termeiben - szoborral szerepel. Herczeg Ferenc [illegible] művészi szobrászatának örvendő Szentgyörgyi művész bémutatását s elismerő birálatát közli ma.

Ujság
1929.VIII.20.

Szentgyörgyi István
szobrász

A Tisza-szoborpályázaton benyujtott pályamüvén két reliefekkel diszitett félgula közé állitotta a kissé előretolt pesztamentre helyezett főalakot.

Nemzeti Ujság
1929, VI. 16.

Szentgyörgyi

szobrász

Tisza-szobor tervei - Műcsarnokban - pályaművét benyujtotta. Részleteiben hoz komoly értéket, de egészében a konvenció hatalmasodik el rajta, ahogy megjeleniti a főalakot.

Pesti Napló
1929. VI. 16.

Szentgyörgyi István

szobrász

A Tisza István gróf szobor folyóiratra vonatkozó pályaművét.-

Nemzeti Újság
1929.VI.5.

Szentgyörgyi István.

szobrász

A Tisza István gróf emlékoszlopára adományozott pályadíját.-

Nagyvárad
1913.VI.5.

Szentgyörgyi István

szobrász

Tisza István szobor pályaművek kiállításán - Műcsarnokban - tervével szerepel. Díjak valamelyikében állítja élénk, bár magasra nyúló felfogásait bronzban, melyek az 1914-1918-as évszám emlékművét fejezik kifejezésre. Sűrű csoportokkal. A fiúalak részletei szépek.

Pesti Hirlap
1929.VI.16.

Szentgyörgyi István.

szobrászművésznek

az Alpár-emlékkiállításon bemutatkozó pályázati tervét az Alpár-szobortól. (Emlékirat.)

Nemzeti Újság, 1928. Okt. 26.

Szentgyörgyi István.

Az építőmesteri érdekképviseletek alapí-
tópiac építési szakmának megalkotási-
ra pályázatot írtak ki, melyre
meghívtak annak részvételére.

Uj Nemzedék, 1928. Okt. 20.

Szentgyörgyi István.

Alpár Sopáról kérített robramak
mintája az Alpár-emlékkiállí-
táson kerül bemutatásra. (emlitve)

Magyarság, 1928. Okt. 28.

Szentgyörgyi István

szobrász

Genfben a Nemzeti Múzeumban - bemutatásra kerülő magyar reprezentatív jellegű képző- és iparművészeti kiállítás anyagában - szoborral szerepel.

Budapesti Hírlap
1928. VIII. 15.

Szentgyörgyi István (1881-1938)

Menekülő.
Szobor.Fa.Sign.

Nyilas.
Szobor.Mad.Bronz.Sign.1911.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

Szentgyörgyi István

MDK

Teniszező nő, akt, br.

Álló női akt, br.

" " " "

Egyéb köztulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke

Bp. 1952.

Szentgyörgyi István.

szobrai.

A Nemzeti Szalon vendége megnyitó kollektív kiállításán néhány szobra szerepel: „Boxoló" (bronzban), „Tenisztenő", „Cigány fiú", „Kútnál" – „Május" – „Dunalda" (kőfaragás).

(emlitve.)

Pesti Napló, 1927. febr. 27.

Szentgyörgyi István MDK

Menekülő, fa

Horthy Miklósné, márvány

Mücsarnok 1944 Székesfőv.Képtár Jub. Kiáll.

Szentgyörgyi István

A Tűzér Emlékmű pályázatra beküldött művét megvették.

Függetlenség, 933.X.8.

M.N.K.

Szentpétery István, Rubens
(1881 - 1939)

Brüsszelben tanult és van der Stappen utolsójából egy szubjektív realizmust hozott magával, mely-ben fiatalkori művein, még Hildebrand hatása is hozzájárult. Minden plasztikáját klasszikusan tiszta formanyelv jellemzi.

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp. 1966. Corvina, 348. old.

Szentgyörgyi István

szobrász

A budapesti 1.honvédek és népfölkelők emlékmü pályázatán résztvesz,szobortervével.-

A Reggel
1935.XI.18.

Pesti Hirlap P.H. 936. IX-16.

Szentgyörgyi István

A Klebelsberg-szoborpályázat tervei.

A gróf *Klebelsberg Kunó* szobrára hirdetett pályázat beérkezett és felülbirált terveit az *Ernst Muzeum* termeiben mutatják be a közönségnek.

Meglehetősen lehangoló az a pályázati eredmény, amelyet itt látunk. Mintha ettől a bűvös szótól: *pályázat*, szárnyaszegetten hullna alá szobrászművészeinknek egyébként oly erőteljes képzelete, — csupa sablón, vagy legalábbis erőtlen, kifejezéstelen dolgozat az, amit beküldenek. Pedig ha valaki, akkor éppen Klebelsberg az, akinek személye, pályája megihlethette volna szobrászainkat: Klebelsberg, a nagy alkotó, a nagy épitő, a nagy nemzetnevelő. Mindebből semmit sem látunk a beküldött szobortervekben testet ölteni. Diszmagyaros népszónok, vagy zsakettes államférfi áll a legtöbb talapzaton, amelynek mellékalakjaiban, vagy reliefjeiben is alig-alig érzünk utalást a nagy kultuszminiszter alkotói géniuszára.

A pályázat — persze — eredménytelen, bár *négy művészt jutalommal tüntetett ki és zárt pályázatra hivott meg a szoborbizottság.*

Ezek közül *Szentgyörgyi István* pályaműve, zsinóros magyar viseletbe öltöztetett főalakjával és a talapzat oldalreliefjeivel, semmivel sem kifejezőbb *Horvay János* tervénél, aki gondterhelt és fájdalmas tünődésben ábrázolja a tetterős, alkotó minisztert, feje felett egy *leláncolt*, sulyos férfialakkal. *Grandtner Jenő* legalább két tetszetős akttal jelképezi a diszmagyaros szoboralak két oldalán a tudományt és művészetet, de két akt között csak annál furcsábban hat a diszmagyar. *Pátzay Pál*, ez az egyébként oly finom ötletekkel dolgozó szobrász, emlékszobor helyett síremléket küldött be, bár a terv női alakja, a szent láng őrzője, szép gondolat és szobrászi szempontból is jó munka.

Jóvátehetetlen hiba volna, ha Klebelsberg szobra, amelynek a tetterő, ihlet, alkotás, szellem kultuszát és kultuszminiszterét kellene megörökitenie, csak arra volna jó, hogy Budapest ezer rossz szobrát egy ezeregyedikkel szaporitsa.

F. J.

Szentgyörgyi István

Megvették a tüzér-emlékmű pályázatra beküldött művét.

N.U.933.X.8.

Szentgyörgy István

szobrász

Klebelsberg emlékkiállítás - Budapesten - szoborral szerepel. Lovascsoportja

Pesti Hirlap
1933.II 12.

Szentgyörgyi István

A Tűzér Emlékmű pályázatra beküldött művét megvették.

M.933.X.8.

Szentgyörgyi István

Május c. műve

szerepelt a Magyar Művészeti Sorsjáték nyereménytárgyai között.

N.U.933.VI.21.

Szentgyörgyi

szobrász

Egyes honvéd emlékmüre beérkezett szobormüvek kiálli
tása a Mücsarnokban - szobrával vesz részt.

Uj Magyarság
1935.XII.1.

Szobrászművész

Szentgyörgyi István.

A Nemzeti Szalon új gyűjteményes kiállítá-
sának 13 albotára szerepel, közülük: „A bűnös"
„Danaida" – „Tévelygő". (emlitve)

Esti Kurir, 1927. márc. 1.

Szentpéteri István.

A Művészti Szalonban kollektív kiállítása nyílt meg, Brauer, Gépész, Patay szerepelnek. (emlitve.)

Magyarság, 1927. febr. 27.

Szentgyörgyi István

Műcsarnok reprezentatív kiállításán "A puszták művésze" c. filmjével szerepelt.

B.H. 932.II.21.

Генеральный Латыш

"А Шифровщик с. мыло в Запуск-тяжелый
Яйцо".-ли ее Ермит-м кошмар.

Р.Н.ойл.У.24.

Szentgyörgyi István

"A bigézőfiu c. műve a Szinyei-társaság kiáll.-án az Ernst-múzeumban.

P.H.931.V.24.

Szentgyörgyi István

Erdő

Az Ujság, 1910. dec. 8.

(A téli találat pályadíjai.)

4.239.

Kiggóbüvölő c. művére Lipótvárosi Kaszinó díja.

Historien

Augsburg 1630.

Szentgyörgyi István

Kobrák

Nyitlas, bronz

Budapest székesfőv. tulajd

Szentgyörgyi István

szobrai

Magyarlónd számára

készítette Tirzakál-

-mán szobrát

Lyka szobr. 96-14

34. l.

KAZINCZY FERENCZ ÖSSZES MŰVEI.

HARMADIK OSZTÁLY.

LEVELEZÉS.

KAZINCZY FERENCZ LEVELEZÉSE.

A M. T. AKADÉMIA IRODALOMTÖRTÉNETI BIZOTTSÁGA MEGBIZÁSÁBÓL

ÖZZÉTESZI

Szentgyörgyi István

Sipőcz Jenő volt főpolgármester születésének
kétszázadik évfordulóján a
Magyarország
1937 okt. 23.

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN:

115. Tarnay Kornélia. Gipsz.
116. Anya. Bronz.
117. Biszterszky Gézáné. Gipsz.
118. Szüret. Bronz.

KM Társ. A nő a művészetben. 1936.

ALBUM

WORT UND BILD

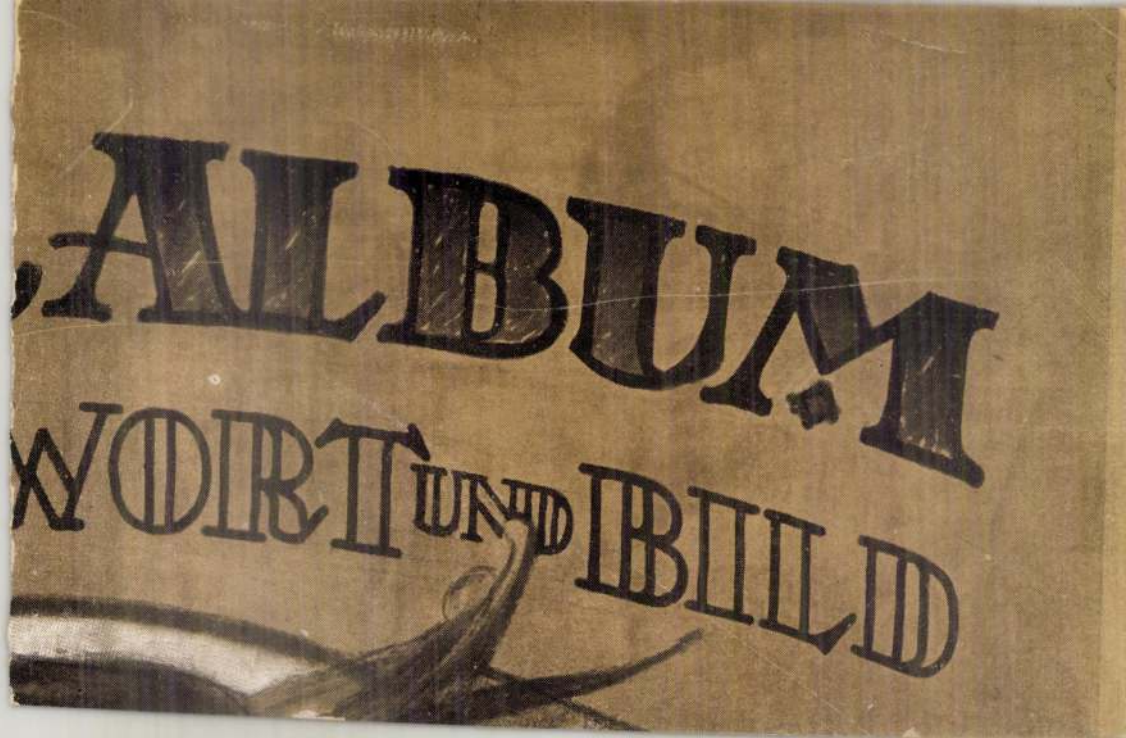

438. PÁSZTOR JÁNOS: Fürdő nő. Bronz. Eladó.
439. SÁMUEL KORNÉL: Fürdés után. Bronz. Magántulajdon.
440. SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: Gyufatartó. Bronz. Magántulajdon.
441. SÁMUEL KORNÉL: Táncosnő. Bronz. Magántulajdon.
442. SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: Vocation. Bronz. Eladó.
443. HORVÁTH GÉZA: Táncosnő. Bronz. Eladó.
444. KISFALUDI STRÓBL ZSIGMOND: Boxoló. Bronz. Eladó.

Szentgyörgyi István

419. BORY JENŐ: Monna Vanna. Márvány. Eladó.
420. SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: Megriadt. Bronz. Eladó.
421. SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: Leány teknősbékával. Márvány. Dr. Herczeg Lajos tulajdona.
422. SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: Május. Bronz. Schwarcz Alfréd tulajdona.
423. SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: Tenniszező. Bronz. Telcs Gina tulajdona.
424. SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: Anya. Bronz. Hanák Miksa tulajdona.
425. SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: Hólabda. Bronz. Eppinger Géza tulajdona.
426. SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: Bölcselkedés és bölcseség. Gipsz. Bronz vagy márványban eladó.
427. SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: Táncosnő. Bonz. Eppinger Géza tulajdona.
428. SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: Fürdő után. Bronz. Lingel Károly tulajdona.
429. SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: Öröm. Bronz. Dr. Herczegh Lajos tulajdona.
430. SÁRDI NAGY LAJOS: Táncosnő. Aranyozott bronz. Magántulajdon.
431. VÖRÖS JÓZSEF: Fekvő női akt. Márvány. Eladó.
432. PETRI (PICK) LAJOS: Danae. Bronzban eladó.
433. PÁSZTOR JÁNOS: Vízhordó leány. Bronz. Eladó.
434. BORY JENŐ: Női akt. Márvány. Eladó.

Az üvegszekrényben.

435. LUX ELEK: Táncosnő. Körtefaszobor. Eladó.
436. SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: Danaida. Faszobor. Eladó.
437. SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: Táncosnő. Bronz. Eladó.

K.

Műcsarnok 1925/26
art kiáll.

XIII. TEREM.

Szoborművek. Az eladó művek árai az ajtó mellett vannak kifüggesztve; a magántulajdonnak jelzett művek nem eladók.

402. LAJOS BÉLA: Női akt. Gipsz. Bronzban eladó.
403. PETRI (PICK) LAJOS: Táncosnő. Bronzban eladó.
404. PETRI (PICK) LAJOS: Napkelte. Bronzban eladó.
405. PETRI (PICK) LAJOS: Az élet. Bronzban eladó.
406. PETRI (PICK) LAJOS: Futó. Bronz. Eladó.
407. PÁSZTOR JÁNOS: Pihenő vízhordó leány. Márvány. Eladó.
408. KISFALUDI STRÓBL ZSIGMOND: Fürdő után. Karrarai márvány. Magántulajdon.
409. KISFALUDI STRÓBL ZSIGMOND: Reggel. Ruskicai márvány. Eladó.
410. KISFALUDI STRÓBL ZSIGMOND: A kis makrancos. Bronz. Magántulajdon.
411. KISFALUDI STRÓBL ZSIGMOND: A strandon. Márvány. Eladó.
412. SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: Csigás fiú. Barta Károly tulajdona.
413. RUBLECZKY GÉZA: Pihenő. Márvány. Eladó.
414. SZÉKELY MÓRIC: Női akt. Gipsz. Eladó.
415. SÁRDI NAGY LAJOS: Tükör előtt. Bronz. Eladó.
416. JÁLICS ERNŐ: Tékozló fiú. Bronzban eladó.
417. SIDLÓ FERENC: Aphrodite. Bronz. Magántul.
418. FARKAS ANDRÁS: Nympha. Gipsz. Bronzban eladó.

XII. TEREM.

Olajfestmények. Az eladó művek árai a terem sarkában vannak kifüggesztve; a magántulajdonnak jelzett művek nem eladók.

381. RAUSCHER JULISKA: Kútnál. Magántulajdon.
382. GÁBOR MÓRIC: Esti hangulat. Eladó.
383. HELLEBRONTH BERTA: Nyugvó nő. Eladó.
384. KAZACSAY GERŐNÉ: Félakt. Magántulajdon.
385. MIHÁLTZ PÁL: Akt. Eladó.
386. ZSOTÉR ÁGOST: Fekvő akt. Magántulajdon.
387. SZÁNTHÓ MÁRIA: Rabszolgavásár. Eladó.
388. SZEGEDI KOVÁCS ÁGOSTON: Szőke nő. Eladó.
389. HEGEDÜS LÁSZLÓ: Az első család. Dr. Petz István tulajdona.
390. TÓTH BARTÓK JENŐ: Ifjúság. Eladó.
391. LENGYEL REINFUSS EDE: Fekvő női akt. Eladó.
392. BOLDIZSÁR ISTVÁN: Akt. Eladó.
393. MEILINGER DEZSŐ: Vénus istenasszony. Püspöky Sándor tulajdona.
394. CSERMELY JÁNOS: Akt-tanulmány. Eladó.
395. PORTER PAULA: Hiúság. Eladó.
396. SZÖLLÖSSY JÁNOS: Akt tanulmány. Eladó.
397. Z. HADZSY OLGA: Ádám és Éva. Eladó.
398. SPÁNYIK KORNÉL: Danae. Eladó.
399. N. FODOR OLGA: Nő tükörrel. Eladó.
400. ROTTMANN MOZART: Merengő. Eladó.
401. PÁLDY ZOLTÁN: Női akt. Pastel. Eladó.

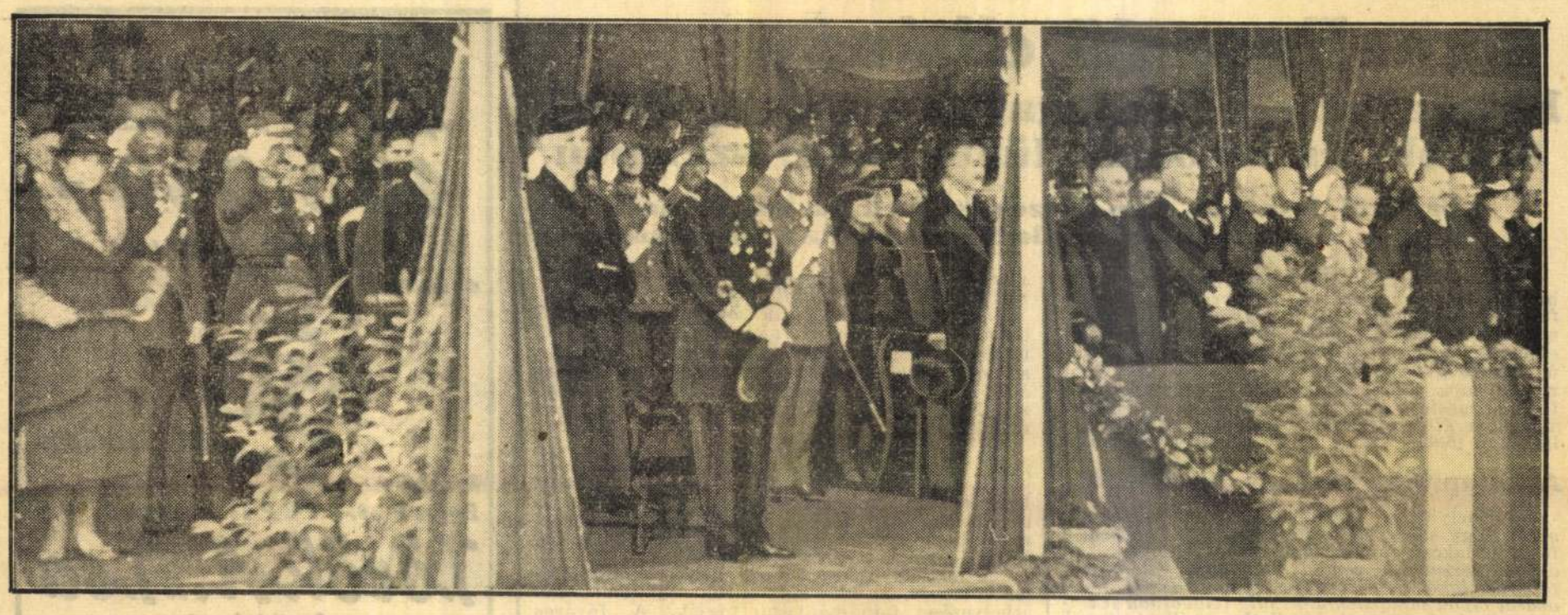

A díszpáholy a tengerészemlékmű vasárnapi felavatása alatt: középen áll Horthy Miklós kormányzó és felesége, baloldalt Auguszta főhercegnő, jobboldalt Darányi Kálmán miniszterelnök, gróf Széchenyi Bertalan, Sztranyavszky Sándor, Kánya Kálmán, Röder Vilmos és Hóman Bálint

Horthy Miklós kormányzó jelenlétében vasárnap leleplezték a haditengerészeti emlékművet

(Saját tudósítónktól.) A *kormányzói pár, Auguszta* főhercegnő, *József Ferenc* főherceg, a miniszterelnök és a kormány tagjai jelenlétében vasárnap délelőtt *leplezték le a Horthy Miklós híd budai hídfőjénél a haditengerészeti emlékművet, amely a volt közös flotta és magyar hősi halottainak emlékét hirdeti.*

A pompásan feldíszített híd környékére tíz óra után egymásután érkeztek *Auguszta* főhercegnő, *József Ferenc* főherceg, *Darányi* Kálmán miniszterelnök feleségével, a kormány és a diplomáciai testület tagjai, a felsőház, az országgyűlés tagjai. Féltizenegy órakor érkezett meg kíséretével a *kormányzó*, aki ellépett a folyamőrség díszszázada és a volt haditengerészek előtt, majd helyetfoglalt a díszemelvényen. A kormányzói pártól balra ült *Darányi* Kálmán miniszterelnök feleségével, gróf *Széchenyi* Bertalan, a felsőház, *Sztranyavszky* Sándor, a képviselőház elnöke, majd a kormány tagjai következtek. Mögöttük *Karafiáth* Jenő főpolgármester és *Szendy* Károly polgármester ült. A kormányzói pár jobbján *Auguszta* főhercegnő, *József Ferenc* főherceg, *Sónyi* Hugó hadseregfőparancsnok, a diplomáciai kar foglalt helyet.

A Himnusz eléneklése után *Konek* Emil ny. altengernagy ismertette az emlékmű keletkezésének történetét s engedélyt kért a kormányzótól a leleplezésre. Miután lehullott a lepel az emlékműről, Konek Emil megtartotta ünnepi beszédét. A volt cs. és kir. haditengerészetről beszélt, amely soha le nem győzött piros-fehér-piros lobogója alatt mindig híven teljesítette kötelességét.

— Megelevenednek emlékezetünkben, — mondotta — a régi meghitt emlékek, látjuk a dicső flotta büszke egységeit, és átéljük és átérezzük újból a világháború haditengerészeti eseményeit, melyek mind a leghívebb kötelességteljesítésről, önmegtagadásról, elszánt vitézségről, igazi tengerészségről, tengerészszellemről tesznek tanuságot.

Konek Emil idézte a volt közös flotta haditetteinek emlékeit, majd kijelentette, hogy kettős ez az ünnep: *a mély gyász ünnepe*, amelyet haditengerészetünk eltűnése és hős bajtársaink eleste felett érzünk, másrészt *a jogos büszkeség ünnepe*, mely haditengerészetünk multja és elesett bajtársaink hősies vitézsége révén tölt el bennünket. Kettős az ünnep: a gyász ünnepe és az élet, a feltámadás ünnepe.

— Régi igazság az, — mondotta — hogy *a nemzet, amely multját tiszteli, nemcsak önmagát becsüli meg, hanem életképességét is erősíti.* Volt haditengerészetünk történetében a hősiesség és kötelességteljesítés annyi lelkesítő példáját mutatja fel, hogy méltó helyet foglalnak el azoknak a kiváló haditetteknek koszorújában, melyek leginkább hivatottak a fiatal nemzedékekben ébrentartani az ősi erényeket.

Elmondotta Konek Emil, hogy a flotta hadihajóin a legkiválóbb tüzérek, torpedisták és gépészek *magyarok voltak*, a búvárok között pedig alig lehetett más nemzetiségbelit találni, mint magyart. A világháború kitörésekor a flotta tiszti és hivatalnoki állományának 14 százaléka, a legénységnek pedig 20 százaléka volt magyar. A magyar haditengerészek csakúgy, mint a világhíres szárazföldi katonabajtársaik, mindenütt és mindenkor vitézül kivették részüket a dicsőségből s vérüket ontották a haza oltárán.

Az altengernagy ezután német nyelven üdvözölte a német és osztrák bajtársakat, majd ismét magyarra fordítva a szót, kijelentette, hogy különleges büszkeség hevíti az egykori tengerészek keblét afelett, hogy a magyar flotta hősi halottainak lelke *utolsó flottaparancsnokukat, a legendáshírű Novara parancsnokát, Otranto hősét láthatja itt, mint Magyarország államfőjét s együttal az ország első katonáját*, aki szilárdan és célbiztosan tartja erős kezében a kormánykereket, amellyel megcsonkított hazánk hajóját máris sok viszontagságon kormányozta át.

— És az, amit ilyképpen a magyar haditengerész hősi halott áldott lelke lát, — fejezte be Konek Emil beszédét — az megnyugtatja, megbékélteti, bizalommal tölti el, úgyhogy mi élők bizvást óhajthatjuk és mondhatjuk: »*Maris heroes Hungarici requiescant in pace*«.

Ezután *Somogyváry* Gyula lépett az emelvényre s elszavalta erre az alkalomra írt ódáját, majd *Sónyi* Hugó honvédfőparancsnok a honvédség nevében mondott beszédet. A magyar haditengerészek páratlan erkölcsi erejéről s példaadásáról beszélt, azokról az erkölcsi erőkről s arról a tündöklő katonaszellemről, amelynek a volt haditengerészet dicsőséges harcait, bámulatos eredményeit köszönhette. A volt haditengerészet nemes hagyományainak örökségéért — mondotta — most *jelentkeznek a honvédség többi részei is a vér és kegyelet jogán.* Sónyi Hugó így fejezte be beszédét:

— Ha a volt magyar haditengerészeknek nemes erkölcsi felfogását a nemzet apraja-nagyja megőrzi s nemzedékről nemzedékre adja, akkor az Adria hősei nem haltak meg hiába. Amikor a honvédség ezt az emlékművet őrizetébe veszi, szívből kívánom, legyen a hősök erénye a mi kincsünk, a mi nagy örökségünk.

A honvédfőparancsnok beszéde után a kormányzó felemelkedett helyéről és *Koós* Miklós ezredes-szárnysegéd kíséretében elhelyezte az emlékmű talapzatán hatalmas babérkoszorúját. Mikor a kormányzó koszorúját elhelyezte, *eldördült az őrnaszádokról az első ágyúlövés, s az ágyúk mindaddig szóltak, míg az utolsó koszorút le nem tették.* Egymásután koszorúzta meg az emlékművet gróf *Széchenyi* Bertalan, a felsőház, *Sztranyovszky* Sándor, a képviselőház elnöke, *József Ferenc* főherceg, *Darányi* Kálmán miniszterelnök, *Baar-Baahrenfels* osztrák, *Sztoilov* bolgár követ, *Werkmeister* német ügyvivő, Anal *Salvet* török ügyvivő, *Sónyi* Hugó honvédfőparancsnok, *Terziev* bolgár katonai attasé, *Porta* osztrák alezredes, *Dietrich* Richárd folyamőrvezérfőkapitány, *Karafiáth* Jenő főpolgármester, *Schultze* német ellentengernagy, Bruno *Dittrich* osztrák korvettkapitány, végül *Konek* Emil altengernagy.

Ezután a kormányzó kíséretével felment az emlékmű emlékcsarnokába s megszemlélte az ott elhelyezett domborműveket. Miután visszatért helyére, az ünnepséget a folyamőrség díszszázadának, a volt haditengerészek és a vízicserkészek díszmenete fejezte be. A díszmenetet a kormányzó kíséretével *a »Viribus Unitis« parancsnoki zászlója előtt fogadta.* A díszmenet elvonulása után az egykori szertartás szerint *bevonták a »Viribus Unitis« parancsnoki lobogóját.*

Vasárnap este az emlékmű leleplezésének alkalmából *az Operaházban díszelőadás volt*, amelyen megjelentek a *kormányzói pár, József* főherceg, *Auguszta* főhercegnő, *Darányi* Kálmán miniszterelnök feleségével, a kormány tagjai, *Kornis* Gyula, a képviselőház alelnöke, *Karafiáth* főpolgármester, *Szendy* polgármester. A díszelőadáson a *Pillangókisasszony* első felvonását adták elő, majd a Liszt Ferenc zenéjére írt »Magyar ábrándok« balett került színre.

Meller Arthur

a m. kir. Állami Jegyintézet ny. főfelügyelőjét

vasárnap kísértük utolsó útjára. Bánatunkat, veszteségünket szavakkal kifejezni nem tudjuk.

Csendes részvétet és látogatás mellőzését kérjük.

A gyászoló család.

Lebrun elnök az új kormányrendszerekről s a szabadság és jog elvéről

Párizs, október 11.

A külföldi franciák nagygyűlését vasárnap zárták be ünnepélyes keretek között. Az ünnepélyen megjelent *Lebrun* köztársasági elnök. A nagygyűlés után 1200 terítékes lakoma volt, amelyen Berenger felköszöntőjében utalt a francia szellem termékeny életképességére.

Lebrun köztársasági elnök ugyancsak felszólalt a lakomán és a többi között a következőket mondotta:

— Önök közül sokan ismernek olyan új kormányrendszereket, amelyeknek megalapítói büszkén követelik vissza jogaikat. Mi azonban joggal gondolhatjuk és mondhatjuk, hogy ezek *eltávolodnak azoktól az örök elvektől, amelyekért az emberiség évszázadokon keresztül annyit küzdött: a szabadság, a jog, az igazság, az emberi tekintélytisztelet, a hűség és az adott szó elvétől.* Az bizonyos, hogy ezeket az elveket nem hangos tüntetések és lármás propaganda útján lehet megvalósítani, hanem a köz- és magánéletben tanusított bölcsességgel és méltósággal.

Merénylet Mosley ellen

Az angol fasiszták vezérét kődobással súlyosan megsebesítették

London, október 11.

Liverpoolból jelentik: Sir Oswald *Mosley*, az angol fasisztapárt vezére ellen politikai ellenfelei a fasiszták népgyülésén *merényletet* követtek el. Amikor a fasisztavezér a hangszórókkal ellátott szónoki gépkocsi lépcsőjére lépett, hogy beszédet mondjon, a tömegből valaki követ hajított Mosley felé. A fasisztavezért a kő *fején találta.* Mosley sebesülése *oly komoly természetű*, hogy haladéktalanul kórházba kellett szállítani. Kezelőorvosai közölték, hogy a merénylet következtében Sir Oswald Mosley *nyitott fejsebén kívül agyrázkódást is szenvedett.*

Egész ház **BUTOR** szabott árak **NAGY ZSIGMOND** Lázár ucca 3.

Egyenlő elbánást

követeltek a közigazgatási bizottság ülésén a jobb- és baloldali tüntetőkkel szemben

„Bárkiről lesz szó, nem teszek kivételt és kíméletlenül el fogok járni a rendbontók ellen" — mondotta a főkapitány

(Saját tudósítónktól.) A főváros közigazgatási bizottsága hétfőn tartotta októberi ülését. *Karafiáth* Jenő főpolgármester kegyeletes szavakkal emlékezett meg *Szemethy* Károly tisztifőügyész elhúnytáról, majd üdvözölte *Feigler* Károlyt, az új tisztifőügyészt. Felolvasták *Ferenczy* Tibor nyugalomba vonult főkapitány búcsúlevelét és a főpolgármester köszöntötte az ülésen elsőízben megjelent *Eliássy* Sándor új főkapitányt, aki válaszában többek között a következőket mondotta:

A főkapitány erélyes kijelentései

— Ehelyütt is biztosítom a főváros lakosságát arról, hogy sohasem fogom szem elől téveszteni a főváros lakosságának életbevágó érdekeit. *Az állami, társadalmi rend fenntartását, valamint a főváros lakói élet- és vagyonbiztonságának megóvását olyan mindenekfölött álló feladatnak tekintem, amelyet, ha kell, kíméletlen erélyel fogok mindenkor teljesíteni.*

Igéretet tett ezután arra, hogy a polgárság és a rendőrség közti érintkezésnek esetleg még fennálló merev, *bürokratikus nehézségeit fokozatosan megszünteti* és gondot fordít majd arra is, hogy az őrszemélyzet létszámának erősítésével *különösen a külterületeken az őrszemszolgálat erőteljesebbé váljék.*

A főkapitány nagy helyesléssel fogadott bemutatkozó beszéde után az új tisztifőügyész mondott köszönetet a szeretetteljes fogadtatásért, majd a polgármester havi jelentéséhez többen szóltak hozzá. *Gaár* Vilmos azt kérte, hogy a 30-as autobuszok budai végállomását helyezzék a déli vasút érkezési oldalára. Kifogásolta, hogy a tisztviselők későn járnak be a hivatalokba. *Bánóczi László* új óvodákat sürgetett. Kérte, hogy a polgármester védje meg a főváros közönségét a kartellek drágításaival szemben. Tiltakozott a gyönyörű barokkstílusú, Piarista-épület mellett álló *Kriszt-ház* lebontása ellen.

A sajtószabadság súlyos megsértése volt a „Magyarország" kitiltása az uccákról

A »Magyarország« kolportázsjogának megvonása miatt is felemelte tiltakozó szavát az ülésen *Bánóczi* László. Kijelentette, hogy *ez a sajtószabadság súlyos megsértése volt.* Még ha bírói ítélettel történik az ilyesmi, akkor bele lehet nyugodni, *de tűrhetetlen, hogy közigazgatási intézkedéssel állapítsák meg azt, hogy egy ujságcikk vét a magyar érdekek ellen.* Azt beszélik, hogy *egy idegen követség küzbenjárására intézkedett az a hatóság,* amely mélyen belenyúlt a magyar sajtószabadságba. *Szüntessék meg a közigazgatási intézkedéseket a sajtó terén,* mert az ilyen intézkedések az egész magyar közéletnek kárára vannak.

Csilléry András kaotikusnak mondotta a Boráros téri közlekedési állapotokat. Sürgette a XII. és XIII. kerületi elöljáróságok megépítését. *Lázár* Ferenc elítélően szólt arról a lassúságról, amellyel a Margithíd és a Szent István körút átépítése folyik.

Fábián Béla a köztisztviselők fizetésemeléséért

Fábián Béla rámutatott arra, hogy a kincstár bevétele minden esztendőben 100 millióval növekszik. *Szakítsanak az adópótlékolás rendszerével is.*

Az 1935. évi adóstatisztika szerint az ország 200.000 önálló iparosa közül 165.000 adózott 1000 pengőt meg nem haladó adóalap után és *csak 611 olyan iparos volt, aki 10.000 pengőt meghaladó adóalap után volt adóztatva.* Most egyre emelik az adókat *s ma már az állami bevétel egyezik a szanáláselőtti korszak bevételeinek végösszegével.* Az adóemelés nemcsak azokat sujtja, akik a gazdasági konjunktúra áldásaiban részesülnek. *Az iparos-, kereskedő- és lateinerosztály nem érzi a gazdasági javulást,* sőt a drágaság miatt megélhetése nehezebbé vált. *Nem szereti az éhező köztisztviselőt.* A köztisztviselők fizetését a szanálás során 30 százalékkal csökkentették *s most amikor az államnál többletbevétel jelentkezik, vissza kellene állítani a régi köztisztviselői fizetéseket.* Ez mindenképpen indokolt, mert *a felemelt köztisztviselői fizetések a fogyasztás révén visszakerülnek a gazdasági élet csatornáiba.*

Petrovácz Gyula ismét szóvátette a galiciaiak beszivárgásának ügyét, amiről már a legutóbbi ülésen is beszélt. Elmondotta, hogy próbaképpen az uccán sétálva *tíz kaftános zsidót szólított meg, akik közül csak egy tudott valamennyire magyarul.* Nagy derültséget keltett, amikor *Peyer* Károly közbeszólt:

Biztosan óbudai svábok voltak!

Petrovácz a zuglói elöljáróság épületének kibővítését kérte ezután. *Peyer* Károly elismerte, hogy a köztisztviselők fizetése alacsony, de a munkásoké még alacsonyabb. Mivel nem lehet tudni, hogy az állam többletbevételhez meddig fog jutni, legalább *mérsékeljék az adókat.*

A felszólalásokra *Szendy* Károly polgármester válaszolt. A 30-as autobuszok végállomásának áthelyezését tanulmányozni fogják. A főváros vezetőségének is az az álláspontja, hogy a nagy drágaság miatt a tisztviselőknek az elvont jövedelmekből valamit vissza kellene adni. A későn jövő tisztviselőket meg fogják büntetni. *Külterületeken új óvodákat fognak építeni.* Ha szükséges lesz, a főváros intézkedéseket tesz a kartellek ellen. *A Kriszt-házat meg kell menteni a lebontástól, majd javasolni fogja, hogy a főváros a házat vásárolja meg.* A Boráros téri közlekedés problémáját minden szakértő megvitatta. *(Usetty Béla, a Beszkár elnökhelyettese ekkor közbeszólt: — Mégsem jó!)* Tavasszal befejezik a XIII. kerületi elöljáróság építkezését, a XII. kerületiét pedig sürgősen megkezdik. *Elismerte a polgármester, hogy lassú a Margithíd átépítése,* de úgy kell építeni, hogy a közlekedést ne zavarják, éjjel pedig a drága munkabérek miatt ne mdolgozhatnak. Végül megígérte, hogy bővíteni fogják a XIV. kerületi elöljáróságot.

Ha kesztyűs kézzel bánnak a rendbontókkal...

Ezután elfogadták a polgármester havi jelentését. A főkapitány jelentéséhez elsőnek *Fábián* Béla szólt hozzá, aki kijelentette, hogy *egyedül a főkapitánytól függ, lesz-e rend Budapesten vagy sem. Ha kesztyűs kézzel jár el a rendőrség a rendbontók ellen, akkor azok nem éreznek rizikót.* Már kezdetben mutassa meg erélyét a főkapitány. Felhívta a figyelmet arra, hogy a külterületeken rendőr hiányában nagyon elszaporodtak a bűncselekmények. Petrovácznak válaszolva a galiciai bevándorlás ügyében *Fábián* kijelentette, hogy a legnagyobb veszedelem volna, ha a törvény kijátszásával beszivárgások történhetnének. Van sok idegenellenőrző detektív, akik *50—60 év óta itt élőket kutatnak ki, elképzelhetetlen tehát, hogy tűrnék a galiciaiak beszivárgását.* Vagy pedig valami baj van az ellenőrzéssel?... Kérdi, hogy *ha a pajeszosokat nem veszik észre, miképpen veszik észre a kémeket és ügynököket, akik pajesz nélkül jönnek be?* (Derültség.) Konkrét adatokat kért a főkapitánytól az idegenek állítólagos beszivárgásáról.

Peyer Károly a „közveszélyes csavargóról"

Peyer Károly arról beszélt, hogy a Tompa uccai botrány még mindig foglalkoztatja a közvéleményt. Mintegy 120 fiatal leányt és férfit vittek be a főkapitánysságra, ahol *négy napig tartották őket őrizetben.* A rendőrségnek törvény szerint nincs joga valakit meghatározott időn túl őrizetben tartani. *Nem lehet a törvényt kijátszani azzal, hogy az illetőt nem tartóztatják le, hanem csak őrizetbe veszik.* Egy egyesületbe behatolt a rendőrség, ott az egyik detektív nyomban egy szekrény alá nyúlt és csodálatos módon egy revolvert húzott onnan elő. A revolver tükörfényes volt, holott a helyiséget napokon át festették. Az ilyen »nyomozás« nem méltó a rendőrséghez. *Egyenlő elbánást* kért ezután *Peyer* minden tüntetővel szemben. Letartóztattak olyanokat, akik ellen csak gyanú merült fel, viszont *elengedtek olyan nyilaskeresztesvezért, aki súlyos testisértést követett el,* ismételten összeütközésbe került a rendőrséggel, sőt még a nemzetiszínű zászlót is sárba taposta. Miért nem lépnek fel ezzel az egyénnel szemben úgy, mint ahogy *közveszélyes csavargóval* szemben szoktak fellépni. *Kik ennek az atrocitásokat elkövető egyénnek magas protektorai, akik miatt ilyeneket eltűrnek?*

November elsejétől több lesz a rendőr

Éliássy Sándor főkapitány válaszolt a felszólalásokra. Ujra hangsúlyozta, hogy a főváros rendjét meg fogja óvni és *bárkiről lesz szó, kíméletlenül bánnak el a rendbontókkal. Kivételt nem tesz.* Bejelentette, hogy *november 1-től kezdve felemelik a rendőrlegénység létszámát.* Az idegenek beszivárgására az idegenellenőrző hivatal detektívjei ügyelnek. Peyernek válaszolva kijelentette, hogy intézkedni fog, ha tüntetőket visznek be a főkapitánysságra, azokat a legrövidebb időn belül *priorálják* s ha ellenük nem merül fel gyanú, azonnal bocsássák őket szabadon. A Szent István Bajtársi Szövetség száz egyetemi hallgató tagjának védelmére egy rendőrtisztet és tíz rendőrt rendelt ki.

Usetty Béla csodálkozva szólt ekkor közbe:

— Ennyi rendőr volt ott és még sem lehetett a zavargást megakadályozni?

A főkapitány végül közölte, hogy a felvonulást megtámadó ifjúsági vezért azért nem lehetett letartóztatni, mert megállapították, hogy *a letartóztatáshoz nem voltak meg a törvényben előírt feltételek,* nem követett el olyan bűncselekményt, ami miatt a rendőrség letartóztathatta volna. *Peyer* Károly erre megjegyezte, hogy a zászló letépése *nemzetgyalázás, Bánóczi* László pedig azt, hogy őt sokkal kisebb dologért letartóztatták.

A főkapitány válaszát ezután tudomásul vették és ezzel az ülés véget ért.

Töröknél
nyerték ismét a nagy jutalmat
400.000 P
I. osztályu huzás már e héten
OKTÓBER 16
kezdődik
Sorsjegyárak:
Egész P 28.— Fél P 14.— Negyed P 7.—
Török A. és Tsa
bankház rt.
Budapest, IV., Szervita-tér 3.
Rendelés levelezőlapon vagy postautalványon.
Telefon: 180—961, 182—066.

Kiutasítja Anglia a „nemkívánatos külföldi elemeket"

London, október 11.

A *Sunday Express* jelentése szerint az angol hatóságok a téli hónapok folyamán nagyszabású akciót indítanak a nemkívánatos külföldi elemek eltávolítása érdekében. Két hónapon belül mintegy *tízezer külföldi állampolgár kiutasítására számítanak.*

Furfangos dohányszélhámos garázdálkodik Budapesten

(Saját tudósítónktól.) Veszedelmes szélhámos garázdálkodik hetek óta a fővárosban. Jómódú emberekhez csenget be a jókülsejű fiatalember, aki azt állítja, hogy apja a Dohányjövedék igazgatója és fizetésének egyrészét természetben kapja. Nem dohányzik, éppen ezért *eladja* a dohányt, sokkal olcsóbban, mint ahogy trafikban lehet kapni. A mesét sokan elhiszik, megalkusznak vele és akkor kétféle módon csapja be áldozatait a rejtélyes fiatalember. Van, aki kap tőle egy csomag dohányt, kifizet érte 35—40 pengőt és csak mikor a szélhámos már eltűnt és hozzá akarnak fogni a cigarettahüvelyek megtöltéséhez, derül ki, hogy *a csomagban csak felül van vékony réteg dohány, alatta papír és hulladék van.* Sokan kapnak egy kisebb szállítmány dohányt azzal, hogy a többit majd később szállítja a fiatalember, de az egész dohánycsomagért *előre kell megfizetni* a pénzt. Természetes, hogy az igért dohánynemű sohasem jut el a vásárlóhoz. A kárvallottak *nem merik feljelenteni a szélhámost,* mert azt hiszik, hogy jövedéki kihágás miatt nekik gyülik meg a bajuk a hatóságokkal.

Miért Artin
az orvosok és nagyközönség kedvelt hashajtója? Mert este 2–3 szem Artint bevéve, reggelre kellemes, teljesen fájdalommentes ürülést biztosít és észre sem veszi, hogy előzőleg hashajtót vett be.
hashajtó?

A KÉK GILLETTE
PENGÉK A HOSSZÚKÁS NYÍLÁSSAL
tartósabbak, élesebbek, erősebbek, keményebbek
Gillette

Szentgyörgyi István

Nobrmf

Nül. 1881. Begazentgyörgy
1924-től tanár a Képző-
művészeti főiskolán

Kutfigura, bronz
1928
Fürdőnő, bronz
kisplastika

Kat Nürnb 1929

34. l.

ORSZÁGOS TÁRSADALOM

50.123.771/2.
1932.

T á

Dr. Szentiványi Gyul
háztartási munkaadó felszólalása
után az 1932.évi március hó 2.-tő
időre felszámitott 15 P 50 f. öss
baleseti biztositási dij ellen.

H a

A kerületi választmá
elutasitja s egyben kötelezi őt a
évi julius hó 31.-ig felszámitott
a tőke után 1932. évi augusztus h
delmi pótlék megfizetésére.

Ez a határozat kiada
a kézbesitéstől számitott 15 nap

MDK

Szentgyörgyi István

Panasz

Kigyóbüvölő

Thirring G.dr.: Szépmüv. Muzeum. Bpest részletes kalauza. Részletes helyi kalauzok 1. Bpest. 1926. 91.l.

Beantwortet Letzt

Phrase

Klavierstück

MDK

Szentgyörgyi István - Hikisch Rezső

Erzsébet emlékmü pályaterve

Müvészet XII.évf. 1913, 2o6-11 o.

:a valamilyen más /megyei, iskolai
:n és milyen eredménnyel?

ati/ tervei:

.....

.....

cim: .....

~~Hírlevél Rovat~~

és

Szentpétery István

K

rövid nincs cím.

Alfa: A Erzsébet királyné emlékkönyv.
Budapesti Hírlap
1913. máj. 28.

749. sz.

lief-díszítéssel, testén friezalakban hegyes tájkép ala-
Lack mit Reliefdekor graviert. China.

nz. Kina. — Schildkröte mit Schlange. Bronze. China.

Liegender Kilin. Bronze. China.

k, öntött bronz. Kina. — Liegende Kuh, am Rücken

ep, fekvő bikaalakon áll, fatalapzattal. Kina. Tempel-
f einem Stier. China.

jelenet. Kina, XIX. sz. — Humpen, Porzellan, mit

ist és arany tausirozással, három kihajló lábon áll.
Silber und Goldtauschierung. China.

ázzal, bronz talapzaton. Kina. — Flaschenvase,
China.

lyzetben. Kina. — Hotei, Steinzeug, stehend. China.

négyzetes áttört talapzaton, aranyozás nyomaival.
en von Vergoldung. China.

DR. NÉMETHY KÁROLY TANÁCSNOK NYILATKOZATA A MŰCSARNOKBAN RENDEZENDŐ REPREZENTATIV KIÁLLÍTÁSRÓL

Mióta a *Képzőművészet* szeptemberi számában felvetettük annak a kiállításnak a gondolatát, amely módot nyujtana a magyar művészek teljességének irányokra való tekintet nélküli együttes felvonulására, ez az idea állandóan foglalkoztatja ugy a művészeket, mint a hivatalos művészeti politika irányító tényezőit. Legutóbbi számunkban közöltük a legkülönbözőbb művészeti csoportokhoz tartozó mesterek nyilatkozatait, akik valamennyien helyeselték azt a gondolatot, hogy a főváros ezt a kiállítást megrendezze, mert ebben a kiállításban biztos eszközét látják annak, hogy a magyar művészek egy jó kiállítást produkáljanak és hogy a közös kiállítás letompitsa azokat az ellentéteket, amelyek elválasztják egymástól a magyar művészek különböző csoportjait legtöbbnyire vélt ellentétek miatt. Ennek az átfogó, a magyar művészet keresztmetszetét egyetemesen bemutató kiállításnak gondolata annyira kézenfekvően képviseli a magyar művészet és a magyar művészek érdekeit és a művészek összehozásának oly természetes eszköze, hogy az idea hódításában nem állt meg a művészeknél, hanem utat talált a hivatalos körökhöz is és most már pozitívumnak tekinthető, hogy egy ilyen kiállítás rendezését a Műcsarnokban a közoktatásügyi minisztérium művészeti ügyosztálya is tervbe vette és azt az Országos Képzőművészeti Tanácsra akarja bizni.

HALÁSZ HRADIL ELEMÉR (Kassa): Dr. MALÉTER ISTVÁN

Ilyen körülmények között időszerűnek találtuk, hogy kérdést intézzünk dr. *Némethy* Károlyhoz, Budapest székesfőváros közművelődési tanácsnokához, aki a *Képzőművészetben* felvetett kiállítás tervéről a következőket mondotta:

— Ha a székesfővárosnak a nagy magyar reprezentativ képzőművészeti kiállítással szemben elfoglalt álláspontját akarom körvonalazni, a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter urnak a művészetek kérdésében adott nagyjelentőségű nyilatkozatára kell legelsősorban utalnom, mely a legmagasabb helyről pregnánsan megállapította egy ilyen, a művészet minden irányát és a művészek minden rétegét összefogó egységes kiállítás időszerűségét és szükségét, egy-

több mint száz kisipari ágat jelölt meg, mint olyanokat, melyekre vonatkozóan a forgalmi adót törlik.

4. *Művészi kamara.* A művészeti élet közállapotai olyanok, hogy a művészek erkölcsi érdekeit ma már csak egy művészi kamara tudná hatékonyan megvédeni, képviselni. Ennek felállítására a kezdeményező lépéseket az Országos Képzőművészeti Tanácsnak kellene megtenni.

5. *A társadalom megszervezése.* Béke időben intenziv munka folyt abban az irányban, hogy a társadalom különböző rétegei bekapcsolódjanak érdeklődésükkel, közreműködésükkel a művészeti életbe. Ezzel tehermentesült az állam sok megterheltetéstől. Ma a társadalom ebből a szempontból teljesen szervezetlen. Ebben az akcióban is az állam tekintélyére lenne szükség.

Kegyelmes Uram! Ennek az öt pontnak végrehajtása csupán jóindulat és ügyszeretet kérdése. Semmiféle pénzügyi oldala a megoldásnak nincsen. Eredményeiben mégis nem kevesebbet jelentene, mint hogy: Helyreállítaná a művészek anyagi helyzetét, mert műveiket összehasonlíthatatlanul kedvezőbben tudnák értékesiteni, mint ma. Helyreállítaná a közönség bizalmát, mert tudná, hogy törvény védi őt a visszaélések ellen. Helyreállítaná azt a tisztultabb erkölcsi felfogást, azt a magasabb szempontot, amellyel úgy maga a művész, mint a közönség a műtárgyakat valamikor nem árucikknek, hanem művészi termelésnek tekintette. Helyreállítaná a művészek bizalmát az államhatalom művészeti politikája iránt, amelyről ma kénytelen a tények hatása alatt igen gyenge véleménynyel lenni, mert csak az előkelő idegen érdektelenségében mutatkozik előttük.

Nagyméltóságod személye iránt való teljes bizalommal, vagyok tisztelő híve *Gyöngyösi Nándor dr.*

ÚJ PESTI SZOBROK. Két szobor leleplezés ünnepélye jelenti a legújabb képzőművészeti eseményeket művészeti életünkben. *Szőcy* Szilárd Przemysli emlékművét avatták fel nagy ünnepélyességgel a Margithíd budai hídfőjénél lévő téren. A monumentális emlékmű, melyet egy oroszlán hatalmasan mintázott figurája ural, pompásan érvényesül. Az emlékmű általános nagy tetszést aratott. — A másik szoborleleplezés *Szentgyörgyi* István Nagyatádi Szabó István emlékszobrát adja át a nyilvánosságnak. Már méltattuk a szobrot a pályaterv kiállításán és most örömmel állapítjuk meg, hogy a figura portrészerűsége erősen emeli az emlékmű művészi értékét.

ÁLDOR JÁNOS LÁSZLÓ: KALMÁR JUCI

A Műcsarnok Őszi Tárlatáról

FERENC JÓZSEF KESERŰVIZ

Négymillió pengő az átdolgozott fővárosi költségvetés hiánya

A belügyminiszter a 11 milliós költségvetési deficit eltüntetésére nemrégiben leiratot intézett a fővároshoz és a kölségvetésből sok tételt törölt. A belügyminiszter többek között kifogásolta, hogy a főváros sok új állást szervez. A polgármester ezzel kapcsolatban a költségvetést módosító előterjesztésében rámutat arra, hogy a közigazgatás feladatai állandóan szaporodnak, mert Budapest lakosságának száma is növekszik, tehát időnkint szükség van új állások szervezésére. A belügyminiszter az idei költségvetésből 250.000 pengőt törölt az építésvezetések és az épület fenntartások műszaki ellenőrzésének előirányzatából, mert véleménye szerint az ellenőrzés a főváros mérnöki személyzetének olyan hivatali kötelessége, amelyért különdíjazás nem jár. A polgármester válaszában ismerteti, hogy a nagy munkatöbblet miatt az ellenőrzést csak a hivatalos időn kívül bonyolíthatják le a mérnökök, *nem lehet tehát megkívánni, hogy hivatalos időn kívül költségtérítés nélkül dolgozzanak.* A továbbiakban a munkadíjak, az élelmezési és eljárási díjak, a statisztikai hivatal építésének, az ingatlanok kisajátításának és a kegyúri kiadásoknak tételeiből történt törlés mellőzését kéri a polgármester.

A belügyminiszter leiratában közölte, hogy a nép- és családvédelmi pótadóból 1942-ben mindössze 12,402.000 pengőt enged át a fővárosnak, s ezért a költségvetésből 4,548.000 pengőt törölt. *Ennek következtében a polgármester kénytelen volt teljesen elejteni a szükséglakások megszüntetése végett kislakások építésének céljára előirányzott 4 millió pengőt és 548.000 pengővel csökkenteni a szükségmunkák előirányzatát.* A kislakások építésének fontosságára való tekintettel a polgármester azt javasolja, hogy *a törvényhatóság újból kérje a belügyminisztertől a nép- és családvédelmi pótadó teljes átengedését.*

A továbbiakban a polgármester részletesen válaszol a belügyminiszteri leirat észrevételeire az üzemek hozzájárulásaival kapcsolatban és rámutat arra, hogy a három nagyüzem közül egyik sem felelt meg a mostani helyzetben teljes mértékben a községi háztartással szemben vállalt minden kötelezettségének. Az üzemek termelési költségei állandóan emelkednek s *a változatlan díjszabás mellett pénzügyi helyzetük folytonosan rosszabbodni fog.* Kölcsönt az üzemek nem vehetnek fel, mert a főváros a mátravidéki centrálé céljaira szükséges 40 millió pengős kölcsönt sem tudta felvenni az Otitól és a Mabitól. A polgármester végül határozati javaslatot terjeszt a közgyülés elé, *amelyben a költségvetési hiányt 4,000.481 pengőben irányozza elő.*

Ülést tartott a képviselőház igazságügyi bizottsága

Szerdán délelőtt tíz órakor *Petró* Kálmán elnöklésével ülést tartott a képviselőház igazságügyi bizottsága, amely *Radocsay* László igazságügyminiszter részvételével, vitéz *Zerinváry* Szilárd előadásában tárgyalta részletesen *a közélet törvényességét és tisztaságát biztosító egyes büntetőrendelkezésekről* szóló törvényjavaslatot. Az egyes szakaszokhoz *Mezey* Lajos, *Torkos* Béla, *Cselényi* Pál, *Mosonyi* Kálmán, *Nagy* László, *Tusa* Gábor, *Paczkó* Elemér, *Esterházy* Móric gróf, *Rupert* Rezső, *Vukovich* Gergely és *Bocsáry* Kálmán szólt hozzá, majd az igazságügyminiszter válasza után a bizottság *kisebb módosításokkal részleteiben is elfogadta a javaslatot.*

Csütörtökön délelőtt kilenc órakor a képviselőház *állandó összeférhetetlenségi* bizottsága tart ülést, amelyen *Mezey* Lajos elnöklésével *Müller* Antal összeférhetetlenségi ügyét tárgyalják.

Zsidók vezették a kémkedésért halálraitélt volt holland tiszteket

Berlin, május 6.

(Az Uj Magyarság tudósítójának telefonjelentése.) Mint ismeretes, Hollandiában a megszálló német hadsereg hadbirósága szabotázs, kémkedés és hasonló bűncselekmények miatt hetvenkilenc volt holland tisztet és intellektuelt halálra ítélt.

Erről az ítéletről most újabb részletek kerültek nyilvánosságra. Jólinformált helyen kiemelték, hogy *nem kommunisták voltak ezek az elítéltek, hanem nagyrészt a volt holland hadsereg tisztjei és intellektuelek, azonban a vezető szerepet közöttük zsidók játszották. A vádlottaknak tiznél több százaléka zsidó volt.* Kiemelték német részről azt a tényt is, hogy az elítélt volt holland tisztek *kivétel nélkül mind megszegték adott tiszti szavukat.*

A holland hadsereg kapitulációja alkalmával ugyanis német részről szabadlábra helyezték a foglyul ejtett tiszteket azzal a feltétellel, hogy becsületszavukat adták: *nem fejtenek ki semmiféle olyan tevékenységet, amely a megszálló német csapatok ellen irányulna.* Voltak a holland tisztek között többen, akik jelentkeztek később a német hatóságoknál és azt kérték, hogy visszavonhassák adott szavukat. A németek ezt az eljárást őszintének és férfiasnak tartották, *egyáltalában nem vették zokon, hanem fogolytáborokba internálták ezeket a volt tiszteket.* Az elítéltek azonban nem vonták vissza előzetesen becsületszavukat.

Az ítélet kiszabásánál egyáltalában nem vehették figyelembe azt a tényt, hogy zsidók inspirálták és ugratták be őket, sem pedig azt a szándékukat és hitüket, hogy hazájuknak tesznek szolgálatot a szabotázsokkal. Ilyen védekezést egyetlen megszálló csapat sem vehet figyelembe. *Több volt holland tiszt halálos ítéletét kegyelmi úton életfogytiglani fegyházra változtatták át.*

Mikes Ferenc

Itéletek a zsidótörvény megszegése miatt

A zsidótörvény végrehajtása körül tapasztalt visszaélések és mulasztások miatt a rendőrhatóságok a következő ítéleteket hozták:

Budapesten a III. kerületi rendőrkapitányság *Friedländer* Jenő, az óbuda—újlaki takarékpénztár rt. ügyvezető igazgatóját 1000 pengőre, vagy 30 napra, *Holzspach* Nándor helyettes igazgatót 500 pengőre, vagy 15 napra, a IV. kerületi rendőrkapitányság *Landesmann* Márk állatbizományost 1000 pengőre, *Landesmann* István állatbizományost 3000 pengőre, az V. kerületi rendőrkapitányság *Rácz* Sándort, a Gergely és Rácz rövidárunagykereskedő cég tulajdonosát 1000 pengőre, vagy 10 napra, *Pencz* Sándor, az angol biztosítási képviselőségek rt. igazgatóját 1000 pengőre, *Gold* István dr. igazgatósági tagot 300 pengőre, *Miskolczi* Ferencet, a Miskolczi és társa aszbeszt-, cement- és palagyár felelős vezetőjét 4000 pengőre, vagy 80 napra, a VI. kerületi rendőrkapitányság *Rózsahegyi* Istvánt, a Müller testvérek vegyészeti gyár rt. igazgatóját 1000 pengőre, vagy 20 napra, *Nádas* Adolf cégvezetőt 1000 pengőre, vagy 20 napra, *Schoer* Ernőt, a Solo kereskedelmi bank vezetőjét 2000 pengőre, vagy 40 napra, *Schwarcz* Károlyt és *Hercz* Endrét, a Hercz és Schwarcz divatárukereskedő társtulajdonosait egyenkint 10—10 napi elzárásra, továbbá 1000—1000 pengő pénzbüntetésre, vagy 20—20 napi elzárásra, a VII. kerületi rendőrkapitányság *Müller* Károlyt, a Széchenyi irodalmi és művészeti rt. ügyvezető igazgatóját 30 napi elzárásra, továbbá 50 napi elzárásra átváltoztatható 10.000 pengő pénzbüntetésre és 1200 pengő előzetes eljárási költség megfizetésére, a VIII. kerületi rendőrkapitányság *Kastner* Gyulát, a Warner Bross magyarországi képviselőjének cégvezetőjét 2000 pengőre, vagy 20 napra, *Hodászi* Béla ügyvezetőt 500 pengőre, vagy 10 napra, a IX. kerületi rendőrkapitányság *Walter* Ernő Gyulát, a cukorkaáru-készítő és forgalombahozó kft. ügyvezető igazgatóját 1000 pengőre, vagy 10 napra, az I—XII. kerületi kapitányság *Györki* Béla dr., a svábhegyi szanatórium rt. igazgatóját 4000 pengőre, vagy 10 napra, *Géczi* Lajosnét, a Lomnicpanzió tulajdonosát 2000 pengőre, vagy 20 napi elzárásra ítélte.

Vidéken a miskolci rendőrkapitányság *Weitzenfeld* Pál röföst 1000 pengőre, a nagyváradi rendőrkapitányság *Korvin* István dr.-t és *Leichner* Józsefet, a Hungária szücs- és szőrmeárugyár igazgatóit 1000—1000 pengőre, vagy 30—30 napra, *Ullmann* István részvénytársasági igazgatót 1000 pengőre, vagy 60 napra, a szegedi rendőrkapitányság *Wolf* Mihály kenyérgyárost 3000 pengőre, vagy 30 napra, a hajduszoboszlói rendőrkapitányság *Reiszfeld* Elek röföst 1000 pengőre, vagy 40 napi elzárásra ítélte.

Másodfokon a budapesti főkapitány *Brück* Jenőt, a selyem- és bélésárugyár kft. ügyvezetőjét az elsőfokon kiszabott 500 pengő pénzbüntetés megváltoztatásával másodfokon 2500 pengőre, Gömör és Kishont vármegye alispánja pedig *Gescheit* Béla és Izidor putnoki fakereskedőket az 1000—1000 pengős, vagy 15—15 napos elzárásra szóló elsőfokú ítélet megváltoztatásával 60—60 napi elzárásra átváltoztatható 2000—2000 pengő pénzbüntetésre ítélte.

A szociális munka és a nevelés kérdéseiről tárgyalt a református konvent

Szerdán évi rendes ülésezésébe kezdett a református egyetemes konvent. *Ravasz* László dr. püspök imája után *Balogh* Jenő dr. főgondnok megnyitójában hangsúlyozta, hogy az első világháború alatt hadseregünk az ezeréves határok megmaradásáért küzdött, *napjainkban pedig a magyar nemzet nagy baráti szövetségeseivel együtt még nagyobb értékekért kénytelen küzdeni: azért, hogy mint önálló és független nemzet fennmaradhasson, hogy templomainkat, családunkat, otthonunkat, iskoláinkat el ne veszítsük.* De egyúttal meg kell vívni ezt a védelmi háborút minden földi dolognál becsesebb erkölcsi javakért is, a nagyhatalommá növekedett istentagadás ellen. A főgondnok megköszönte Ravasz László püspöknek azt a nyiltlevelet, amelyet a hadrakelt magyar honvédhez intézett.

Kiemelte a továbbiakban Balogh Jenő dr., mennyire szükséges, hogy *a lelkipásztorok az igehirdetésben, a nemzeti lélek ébrentartásában, a tanitók, tanárok pedig a nemzetnevelés terén* dolgukat a legnagyobb erőfeszítéssel is teljesitsék. A háború miatt még fokozottabban kell magunkra venni a szeretetmunka és társadalomsegités feladatait. *A református egyház minden munkatéren közreműködni kiván, ahol az állam a széles néprétegek s ezek között a törzsökös magyar falusi és tanyai lakosság millióinak felemelésén dolgozik.* Kívánatos, hogy az egyház tisztesei bekapcsolódjanak az országos szociális felügyelőség munkaközösségeibe, s ugyanez áll a presbiterekre nézve is. Az egyház halottai között elparentálta a világi elnök Farkas István püspököt, Puky Endrét, Juhász Andort, Némethy Károlyt, Bernát Istvánt, Kovács Sándor evangélikus püspököt, Sztranyavszky Sándort, majd üdvözölte az új püspököt, Enyedy Andor dr.-t és az új konventi tagok között fáji Fáy István államtitkárt.

Az egyes jelentésekben a parohiális és ifjúsági könyvtárak ügyét tárgyalták és a fokozódó tanárhiány leküzdésére ösztöndijas helyek alapitását sürgették. Kiemelték a középiskolai tanulmányi versenyen *a református iskolák növendékeinek győzelmét, valamint az ifjúságnak a sportban és a jótékonysági munkában elért eredményeit.* Csurgón *téli gazdasági iskolát és mezőgazdasági szaktanácsadó állomást* állitanak fel a földmivelésügyi kormányzat hozzájárulásával, a gyönki gimnázium pedig szeptembertől kezdve ötödik osztályt nyit. A konvent elrendelte, hogy a jeles magaviseleti érdemjegyet ezentúl az elégséges rendü tanulók is megkaphatják, ha viselkedésük erre érdemessé teszi őket. A tanárhiány miatt a konvent *a tanári fizetés olyan rendezését ajánlja a kormánynak, hogy az a bíróitól lényegesen eltérő ne legyen.* Az évi jelentés feltünteti, hogy a református népoktatás fenntartására csupán egyházi és alapitványi jövedelemből 4,801.786 pengőt fordítottak, 330.000 pengővel többet az előző évinél.

Tisza Kálmán szobra Nagyváradon

Nagyvárad, május 6.

A Szent László-ünnepségek sorozatában hétfőn este visszaállitották a régi helyére *Szacsvay* Imre szobrát, amelyet a megszállás alatt eltávolitottak a románok. Az ünnepségek során áthelyezték *Tisza* Kálmán szobrát is. A szobor, amely *Szentgyörgyi* István alkotása és ülőhelyzetben ábrázolja a „generálist", még a világháború alatt készült el, de felállítására a forradalmak miatt már nem kerülhetett sor. A szobrot aztán — bár a kommunizmus alatt a vörösök meg akarták semmisiteni — sikerült megmenteni *és 1928-ban Berettyóújfaluban állitották fel,* már akkor azzal a szándékkal, hogyha a trianoni bilincsek széttörnek, Nagyváradon a Tisza Kálmán-térre helyezik át, a Tiszák ősi kuriája helyére.

Nagyszámú közönség jelenlétében kedden délelőtt zajlott le az áthelyezési ünnepség, amelyen a vármegye és a város igen sok előkelősége is résztvett. A Himnusz eléneklése után *Nadányi* János alispán átadta a szobrot a vármegye nevében Nagyváradnak, majd koszorút helyezett az emlékműre. *Soós* István polgármester ünnepi beszédében hangoztatta, hogy a szobor hazatérése nemcsak egyszerű helycserét jelent, hanem az egykori csonka Bihar vármegye régi nagyságának megújulását. A város nevében koszorút helyezett a szoborra, majd az ünnepség a Szózat eléneklésével befejeződött.

Ugyancsak kedden délután ünnepi közgyűlést tartott *a Szigligeti-társaság.* A közgyűlést *Némethy* Gyula dr. kanonok nyitotta meg, majd *Horváth* Jenő egyetemi tanár Nagyváradról irt tanulmányát és *Kursinszky* Kálmán Nagy Lajos király életével foglalkozó irását olvasták fel. Az ülést szavalat zárta be.

Az ankarai pör

Ankara, május 6.

Szerdán tartották meg a német nagykövet elleni merénylet résztvevői ellen indított per hatodik tárgyalási napját. Az ülés megkezdésekor *Szuleyman* vádlott a bíróságnak védőiratot nyujtott át, amelyben *szabadonbocsátását kéri.* Kérését azzal indokolta meg, hogy *nem volt tisztában azzal, mit jelent a kommunizmus.* Mivel *Pavlov*, az egyik szovjetvádlott szerdán reggel taktikájához hiven a tárgyalás menetét késleltetendő, kifogásolta, hogy csak ki nem elégitő módon és nem megfelelő időben ismertették vele az ülések jegyzőkönyvét, a tárgyalás első óráiban még nem merültek fel újabb mozzanatok.

A HÉT FILMJEI

Remek felvételek! Izgalmas filmregény!
Határvadászok
Főszerepben: Attila Hörbiger és H. A. Schlettow
Kizárólag: PÁTRIA

Az ELIT filmszinház bemutatja kizárólagos joggal a szezon legizgalmasabb egyetlen amerikai Grand Guignol filmjét:
A mumia bosszuja

HEDY LAMARR és SPENCER TRACY csodaszép filmje
Az asszony, az orvos és a harmadik
BELVÁROSI

Sirni fog a nevetéstől, ha megnézi a
Kölcsönkért férjek
c. vidám magyar filmet
Főszereplők: SIMOR ERZSI, RAFFAY BLANKA, SZILASSY, BILICSI
Simplon Hollywood

Minden idők legnagyobb repülőfilmje:
Csak angyaloknak van szárnyuk
Gary Grant, Jean Arthur
SAVOY Sláger-film LLOYD

A miniszterelnök tájékoztatást adott a két Ház külügyi bizottságának

A Magyar Távirati Iroda jelenti:

A *képviselőház* külügyi bizottsága szerdán délelőtt 11 órakor *Teleki* Mihály gróf elnöklésével ülést tartott. A kormány részéről *Kállay* Miklós, a külügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök, *Hóman* Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszter, vitéz *Bartha* Károly honvédelmi miniszter, *Győrffy-Bengyel* Sándor közellátásügyi miniszter, *Varga* József kereskedelmi- és iparügyi miniszter, *Bánffy* Dániel báró földmivelésügyi miniszter, vitéz *Lukács* Béla tárcanélküli miniszter és *Antal* István nemzetvédelmi propagandaminiszter vett részt az ülésen, továbbá ott voltak *Tasnádi Nagy* András, a képviselőház elnöke, valamint *Szinyey-Merse* Jenő és vitéz *Törs* Tibor, a képviselőház alelnökei is.

Kállay Miklós miniszterelnök külügyminiszteri minőségében *részletes tájékoztatást adott a legutóbbi külügyi bizottsági ülés óta történt és Magyarországot érintő külpolitikai eseményekről.*

A nagy tetszéssel fogadott beszámolóhoz hozzászólt, illetőleg kérdéseket tett fel *Bródy* András, *Hunyady* Ferenc gróf, *Rátz* Kálmán, *Árvay* Árpád, *Maróthy* Károly, *Kolosváry-Borcsa* Mihály, *Jaross* Andor, *Matolcsy* Mátyás, *Turchányi* Imre, *Balás* Károly, *Rajniss* Ferenc, *Rassay* Károly, *Nagy* Iván és vitéz *Imrédy* Béla. *Kállay* Miklós miniszterelnök a felszólalásokra kimerítő választ adott. A bizottság ülése délután 3 órakor ért véget.

Délután a *felsőház* külügyi bizottsága tartott ülést, amelyen a miniszterelnök külügyminiszteri minőségében ugyancsak beszámolt az országot érintő külpolitikai eseményekről.

Corregidor erődje megadta magát

Washington, május 6.

A hadügyminisztérium a szerdára virradó éjszaka a következő közleményt adta ki: *Wainwright* tábornok azt jelenti, hogy *kedden hajnalban az ellenség röviddel éjfél után megkezdte a rohamot Corregidor ellen s partraszállási műveletei előrehaladnak.*

A következő jelentésben a hadügyminisztérium már *bejelentette Corregidor elestét*, a következőképpen:

A hadügyminisztérium Corregidor szigetéről jelentést kapott, amely szerint az amerikai csapatok ellenállását megtörték. A harc véget ért és tárgyalások folynak a sziget, valamint a Manilai-öbölben levő erődök átadásáról.

Tokió, május 6.

Noha Corregidor elestét hivatalosan még nem erősítették meg, ez *kétségtelenül a luzonszigeti hadműveletek megkoronázásának tekinthető.* Az erőd elfoglalásával a japán hadsereg biztosította a manilai-öböl és Cavite flottatámaszpont zavartalan használatát a tengeri haderő számára, ami *különösen a délnyugati hadműveletek szempontjából döntő fontosságú.* Miután Mindanao szigetén már sikerült a mintegy 30.000 főnyi amerikai csapatmaradványokat a külvilágtól teljesen elzárni, *Corregidor elfoglalásával a fülöpszigeti hadjárat most már végső fejezetéhez közeledik.*

Sanghaj, május 6.

Mint a *canberrai* rádió jelenti, *MacArthur tábornok megerősítette azt a hírt, hogy Corregidor erődje feltétel nélkül megadta magát.*

Amszterdam, május 6.

Az angol hírszolgálat *melbourne*i jelentése szerint az ausztráliai főhadiszállás a következő jelentést tette közzé:

Wainwright altábornagy feladta Corregidort és a manilai öbölben fekvő többi megerősített szigetet, köztük a Hughes-, a Drum- és a Frank-erődöt.

Az Egyesült Államok hadseregének szóvivője szerint *a Bataan-félszigeti japán előretörés előtt a corregidori helyőrség létszáma 3000 főn felül volt, de azóta emelkedett.* Amikor a Bataan-félsziget elesett, az ottani helyőrség egy részét átvitték Corregidorba s ezért pontos számot nem lehet közölni a mostani létszámról.

Kalkutta a japán légierő hatósugarába került

Az angol járom lerázására szólította fel az indus népet Rasch Behari Bose

Tokió, május 6.

A császári főhadiszállás jelentése szerint a Burmában harcoló *japán csapatok május 4-én elfoglalták a bengáli öbölben fekvő Akyab repülőterét.*

Bár hivatalos jelentést még nem adtak ki, tokiói jólértesült körökben úgy tudják, hogy a japán csapatok *május 5-én Akyab várost is elfoglalták.*

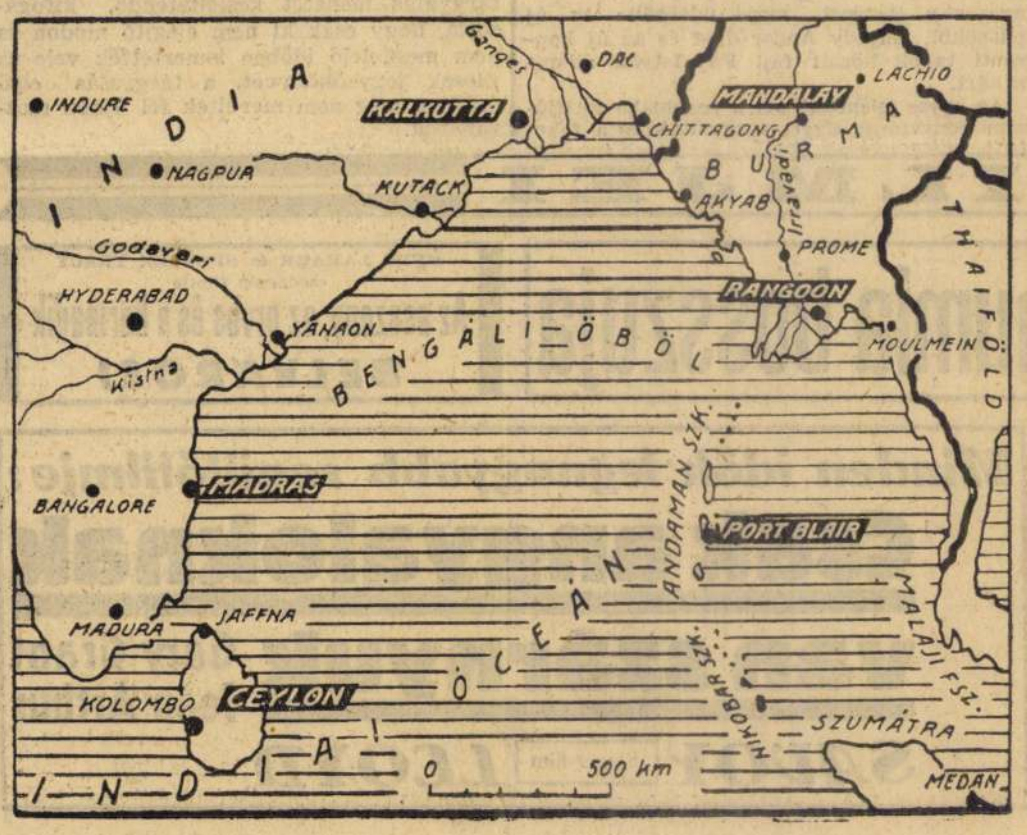

Tokiói katonai körök Akyab repülőterének elfoglalásával kapcsolatban kiemelik, hogy *ez a légitámaszpont 500 kilométernyire fekszik Kalkuttától, amely így a japán légierő hatósugarába esik.* A japán repülők Akyabból könnyen megakadályozhatják továbbá, hogy a burmai ellenséges csapatok hadianyagsegítséget kapjanak a tenger felől. *Nagyjelentőségű Akyab végül az esetleges indiai hadműveletek szempontjából is.*

A burmai arcvonalon különben *a japánok feltartóztathatatlanul folytatják előnyomulásukat északkelet felé.* A frontról érkezett legújabb jelentések szerint *a japán légierő nagy kötelékei szünet nélkül támadják a burmai út kínai szakaszán levő támaszpontokat.* A fokozott japán légitámadások *erősen veszélyeztetik a Burma és Kína határán harcoló kínai csapatok összekötő vonalait.* A japán hadvezetőségnek rendkívül ügyes taktikával *sikerült a burmai angol-kínai arcvonalat szétugrasztani és az angolokat nyugat felé, a kínaiakat kelet felé visszaszorítani.* Így vált lehetővé, hogy az ellenség két szárnyát egyenként támadják meg és döntő csapásokat mérjenek rájuk.

A *Domei-iroda* jelentése szerint kedden *nagy japán légi kötelékek heves támadást intéztek Jünnan fővárosa, Kunming ellen.* A városban és környékén, valamint *Paosanban* sok katonai berendezést súlyosan megrongáltak.

Mint a Domei-iroda jelenti, Rasch Behari *Bose*, az indiai függetlenség előharcosa, szenvedélyes hangú rádiófelhívást intézett az egész világon élő indiai vezérekhez, felszólítva őket, hogy *keljenek fel és haladéktalanul rázzák le az angol jármot.*

— Az indusoknak — mondotta Bose — már most fel kell ébredniök, különben a burmaiak mai sorsa holnap az indusok sorsa is lesz. Mandalay bevétele újból emlékezetébe idézheti az indusoknak az angol zsarnokságot. Mindannyian tudjuk, hogy *a mandalayi angol fogházakban sok indiai hazafi sok éven át sínylődött.* A burmai nép most kénytelen elszenvedni a visszavonuló angol csapatok által alkalmazott *felperzselt föld* harcmodorának borzalmait. *Ha az indusok nem térnek át a haladéktalan cselekvésre, akkor ugyanúgy kell majd szenvedniök, mint a burmaiaknak, mert a Burmából kivert angol csapatok most Indiába szándékoznak visszatérni, hogy keletázsiai utolsó gyarmatukat az indusok vérével védjék meg.*

Bose, India nemzeti forradalmának vezére

— *A japánok tisztelik és becsülik az indus népet. Most jött el az idő az indiai nép számára, hogy felkeljen és végleg megszakítson minden összeköttetést angol uraival.*

A kormány rendelete a munkáslakás-építkezés előmozditására

A hivatalos lap május 7-iki száma közli azokat a szociálpolitikai szempontból nagy jelentőségű rendeleteket, amelyeket a kormány *a munkáslakás-építkezés előmozdítása érdekében kibocsátott.* A munkáslakások építésének hatékony előmozdítását múlhatatlanul szükségessé tette az iparban és bányászatban foglalkoztatottak számának állandó növekedése. A rendeletek jelentősége nemcsak abban mutatkozik, hogy a jelenlegi nehéz háborús körülmények között is lehetővé teszik a magasabb színvonalú munkáslakások építését, de kereteik biztosítják, hogy a békés idők beköszöntével az akció teljes erejében kibontakozhassék.

A kormány a kibocsátott rendeletekkel a kérdést úgy kívánja megoldani, hogy elsősorban az ipari, kereskedelmi és bányavállalatoknak, vagy az ilyen vállalatok elismert nyugdíjpénztárainak folyósított *kölcsönökkel biztosítja a munkáslakások állandó termelését.*

A kölcsönöket a vállalatok részére a *lakásépítési állandó bizottság* (LÁB, Budapest, II. Lánchíd-utca 2) hozzájárulása alapján az *országos lakásépítési hitelszövetkezet* (OLH, Budapest V. Tisza István-utca 12) folyósítja a telekérték és az építési költség együttes összegének 50 százalékáig, 95 százalékos árfolyamon évi 5.5 százalék kamat mellett, 20 évi törlesztési időtartamra. A tőketörlesztő részleteket, valamint a kezelési díjat és a kamatot magában foglaló évi annuitás 8.6 százalék. A kölcsönön felül az építkezéshez még szükséges tőkét az építtető vállalatoknak *saját hitelük* terhére kell megszerezniök.

A vállalatok részére — az OLH által nyujtott előnyös kölcsönön felül — a rendelet még *további kedvezményeket* is biztosított. A lakóházakat — ha azokat legkésőbb 1948 november 1 napjáig lakható állapotba helyezik — 30 éves, községi pótadóra is kiterjedő *rendkívüli házadómentesség illeti,* a munkáslakóházak felépítése céljára vásárolt ingatlanok szerzése pedig *illetékmentes.*

A vállalatok részére biztosított kedvezményekkel a kormány azt a célt is elérni kívánja, hogy a felépített korszerű munkásházakban *a munkás által fizetendő lakbér a lehető legméltányosabb legyen.* Ugyancsak ezt a célt szolgálja az a kormányelhatározás is, hogy mind a kincstár, mind az építtető vállalat az OLH-kölcsönnel nem fedezett építési tőke után 2 százalékos kamathozzájárulást vállal, mely hozzájárulások *a munkás lakbérét csökkentik.* Az állami kedvezményeket a vállalatok csak abban az esetben kapják meg, ha kötelezik magukat arra, hogy a munkás által fizetendő lakbért a LÁB hozzájárulásával állapítják meg.

A rendelet részletesen ismerteti azokat a feltételeket, amelyek mellett a kölcsön felvétele lehetséges, illetőleg amelyek az adó- és illetékkedvezmények elnyerését lehetővé teszik.

A kölcsön folyósításának egyik jelentős feltétele, hogy *a lakások a korszerű egészségügyi és szociális kívánalmaknak megfeleljenek, a házak lehetőleg teljesen épüljenek s a telepek az új városrendezési törvény előírásainak megfelelően létesüljenek.*

PALOTA SZÁLLÓ
LILLAFURED
május 9-én nyilik
Uj strandfürdő a parkban
Föidényre minden szoba foglalt

Tisza Kálmán szobrát felállították Nagyváradon

Nagyvárad, május 6. A Szent László ünnepségek sorozatába illesztették bele *Tisza Kálmán szobrának Nagyváradra való áthelyezését.* A szobor — *Szentgyörgyi* István alkotása — még a világháború alatt készült el, de nagyváradi felállítására a forradalmak és a megszállás miatt már nem kerülhetett sor. A kommunizmus alatt a vörösök meg akarták semmisíteni, de öntőmestere, *Vignoli*, mint svájci állampolgár, védelmet kért követségétől és megmentette a szobrot. Bihar vármegye 1928-ban Berettyóújfalun állította fel azzal, hogy *ha széttörnek a trianoni bilincsek, Nagyváradra helyezi át, arra a térre, ahol annakidején a Tiszák ősi kúriája állott.*

Most volt az áthelyezési ünnepség. A Himnusz eléneklése után *Nadányi* János alispán a vármegye nevében átadta. *Soós* István polgármester pedig a város nevében átvette a szobrot és ünnepi beszédet mondott. Az ünnepség a Szózat eléneklésével ért véget.

Délután félhatkor a Szigligeti Társaság tartott ünnepi közgyűlést a Szent László hét alkalmából.

Ujabb árvízveszély fenyegeti a Tisza-Maros szögét

Makó, május 6. *(A Pest tud.)* A napokban nagy aggodalmat keltett az az Erdélyből jövő hír, hogy

a Maros áradásnak indult, több helyen kiöntött

s így a békési, csanádi és csongrádi belvizek növekedésével kell számolni.

Szegeden éppen az Alföld víztelenítésére irányuló nagygyűlés folyt, amikor köztudomásúvá vált Csanád vármegyében, hogy az erdélyi részek kiöntése folytán a vadvizek szintje, ha nem is lényegesen, de emelkedett.

Ugyanakkor a Maros alsó folyásáig, Makóig jutott el az erdélyi esőzések következtében beállott áradás. A Maros, amelynek az elmult napokban még 250 centiméteres, normál vízállása volt,

vasárnap gyorsan áradni kezdett és mára elérte a 405 centiméteres magasságot.

Úgy látszik, hogy a határon túli esőzések a hegyekben olvadást idéztek elő, mert az állandóan áradásban lévő Maros hullámai az olvadás kétségtelen bizonyítékait:

takarmányt és fatörmelékeket sodornak magukkal.

A zavaros vízről további áradásra lehet következtetni, ami magával hozza *Makó és környéke elöntésének veszélyét.* Ezt bizonyítja az a körülmény is, hogy a Maros a túlsó oldalon.

Kiszombor felől már ki is lépett a medréből.

A vízveszély elhárítására az intézkedések megtörténtek.

— **Erdély öröksége VII. Erdély változása.** Az *Erdély öröksége* című sorozatnak ez a kötete a XVIII. század elejétől a közepéig tárja fel Erdély életét. *Apor* Péter, *II. Rákóczi* Ferenc, *Mikes* Kelemen, *Szakál* Ferenc, *Dániel* István, *Dienes* József és *Bethlen* Kata írásain keresztül. A naplók, életrajzok oly sokoldalúan világítják meg a korabeli Erdély történetét, politikájától a nemesi udvarházak hétköznapi eseményein keresztül a háborúkig, hogy az olvasó előtt valóságos mozgóképsorozat vonul el. A magas bevezető tanulmányt *Tolnai* Gábor írta. *(Franklin kiadás.)*

Kállay Miklós külpolitikai tájékoztatót mond ma a két Ház külügyi bizottságaiban

Ma ülést tart *az országgyűlés két külügyi bizottsága* és mindkét bizottságban *Kállay* Miklós miniszterelnök és a külügyminisztérium ideigtenes vezetésével megbízott külügyminiszter *tájékoztatót mond az általános helyzetről és az időszerű külpolitikai kérdésekről.* Politikai körökben mindkét bizottsági ülés iránt nagy érdeklődés nyilvánul meg.

A képviselőház külügyi bizottsága ma délelőtt 11 órakor ült össze gróf Teleki Mihály elnöklésével.

A felsőház külügyi bizottsága *Kánya* Kálmán elnöklésével *délután 6 órakor tartja nagyjelentőségű ülését.*

Ma délelőtt a *képviselőház igazságügyi bizottsága* is összeült. Az ülésen részletes tárgyalásra kerül *a közélet törvényességét és tisztaságát biztosító törvényjavaslat.* Délután a *pénzügyi bizottságban* részleteiben is letárgyalják az 1914—18. évi hadikölcsönök rendezéséről szóló törvényjavaslatot.

CORREGIDOR MEGADTA MAGÁT

Melbourne, május 6. *(OFI)* Mint a szövetséges haderők főhadiszállásának jelentése mondja, Corregidor erődje megadta magát a japánoknak.

Az amerikai főparancsnok Burmából a csungkingi csapatok roncsaival Yünnanba vonult vissza

Az asszami-út kiépítését abbahagyták

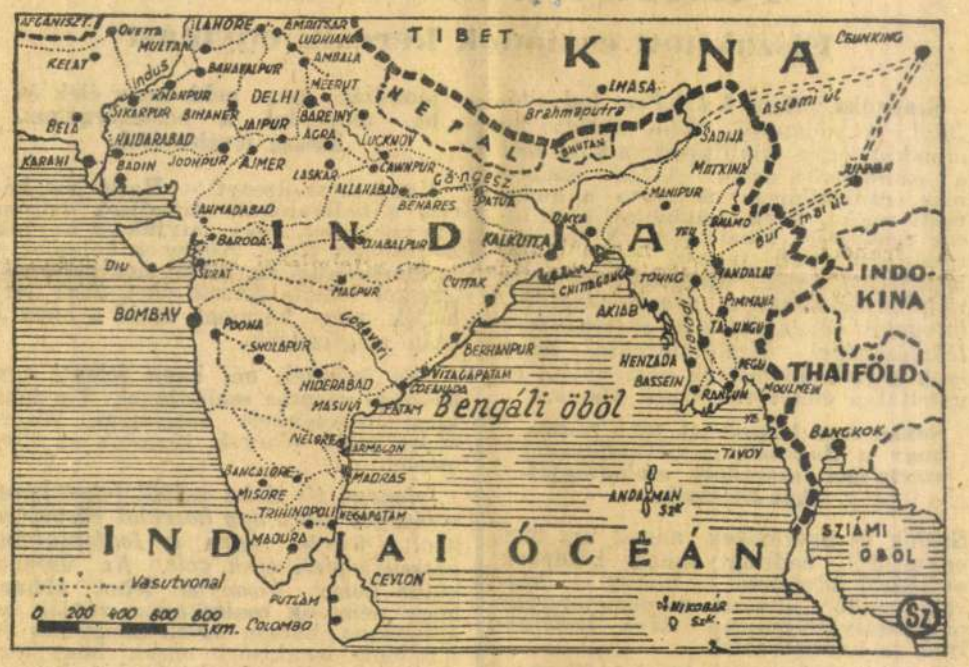

A BURMAI ÚTON VONULNAK A JAPÁNOK DÉL-KÍNÁBA

Nanking, május 6. *(Német TI)* Csang Kung Csuan, a csungkingi kormány szállításügyi minisztere, aki nemrég tért vissza Csungkingba, az Indiába vezető útvonalon tett felügyelő útjáról ujságírók előtt kijelentette, hogy

az indiai útvonal építési munkálatait pénzügyi nehézségek miatt félbe kellett szakitani.

A csungkingi hadsereg burmai veresége alapjaiban rendítette meg a csungkingi kormányt a Domei iroda értesülése szerint.

Alexander tábornok, az angol főparancsnok kedden úgy nyilatkozott, hogy

küszöbön áll egész Felső-Burma kiürítése,

a legészakibb vidék, Sin-Phu kivételével. Stilwell tábornok, a csungkingi csapatok amerikai főparancsnoka

hadseregének roncsaival Yünnan tartományba vonult vissza

és Bhamo városát, mint az utolsó fontos útcsomópontot, a végsőkig akarja védelmezni. A japánok előnyomulásuk közben Lashióu túl már 120 kilométernyire közelítették meg a várost. Az Iravadi völgyében észak felé előrenyomuló japán hadcsoport Csungking és India utolsó összekötő útvonalát fenyegeti.

Bhamo elesett

Zürich, május 6. *(A Pest külön tudósítójától.)* Két modernül felszerelt erős japán hadoszlop átkelt a Burmát a délkinai tartományoktól elválasztó Vanting folyón és most

kinai területen harcol Csangkaisek csapatai ellen.

A japán haderők zöme azonban még Burmában van, de gépesített csapatok száguldanak a délkinai határ felé, hogy

Yünnan ellen megindítsák a döntő támadást.

Csangkaisek, a kinai csapatok főparancsnoka a csungkingi főhadiszállásról repülőgépen Yünnan tartományba ment, hogy az ellenállást megszervezze.

A középső japán hadoszlop, amely Lashio irányából tört előre észak felé, tegnap

elfoglalta Bhamo fontos útcsomópontot

és tovább nyomul előre Myitkyina felé, amely Felső-Burma legészakibb részén fekszik. A brit csapatok itt kisérlik meg az utolsó ellenállást burmai földön.

Japán felvonulás a „burmai út"-on

Stockholm, május 6. Csungkingi hir szerint a japán csapatok a burmai úton nyomulnak tovább előre északi irányban. A csungkingi kinai hadsereg szóvivője kijelentette, hogy a kinai hadsereg és a nép előkészül a bekövetkezendő eseményekre. *(Bud. Tud.)*

Akyab repülőterét elfoglalták a japánok

Tokió, május 6. *(OFI)* Hivatalosan jelentik, hogy a burmai szárazföldi japán csapatok május 4.-én elfoglalták Akyab repülőterét.

100 millió dollárt költ naponta az USA a háborúra

Bern, május 6. *(Stefani)* Az Exchange Telegraph washingtoni jelentése szerint kormányrendelettel megtiltották 500 olyan cikk gyártását, amely előállításánál vasat vagy acélt alkalmaznak. Többezer gyár és üzem utasítást kapott arra, hogy három hónapon belül fejezze be termelését. Igy a többek között megszűnik a fürdőkádak, különböző fürdőberendezések, gépkocsikellékek, töltőtollak, fémceruzák, öngyujtók, szerszámdobozok és irodai cikkek gyártása.

Svájci lapok washingtoni jelentése szerint az Egyesült Államok hadikiadásai már elérik a napi 100 millió dollárt. A Fehér Ház számítása szerint a hadikiadások ennek az évnek a folyamán megkétszereződnek. *(MTI)*

Corregidor szigetén partraszálltak a japánok

Zürich, május 6. *(A Pest külön tudósítójától.)* Corregidor, az amerikaiaknak a Fülöp-szigeten lévő utolsó védőbástyája ellen megindult a döntő japán támadás. A japán nehéztüzérség tegnap reggel rendkívül heves gránáttüzelés alá vette a corregidori erődöket, ugyanakkor a japán légiflotta nem kevesebb mint tizenhárom heves légitámadást intézett a sziget ellen.

A nehéz tüzérség és a japán flottarajok védelme alatt sikerült a japán csapatoknak tegnap éjszaka partra szállani Corregidor szigetén.

A támadás röviddel éjfél után történt, vakmerő rohammal. Több kis erőd ellenállását már leverték. A harcok folyamatban vannak.

Spolarich kávéház

az ideális vacsorázó hely

Farkas Jenő cigányzenekara

Mindszenthy István énekel

VIII., József-körút 37/39

Budapestre érkezett Raoul France, a világhírű természettudós, aki mindig magyarnak vallotta magát

Raoul Francé, a világhírű természettudós hosszas külföldi távollét után Budapesten tartózkodik. Azon kivételes egyéniségek közé tartozik, aki tudományos munkásságával külföldön vívta ki hírnevét, de ragaszkodása s a magyar faj szeretete arra ösztönzi, hogy *munkáját mindig nemzete javára fordítsa.* Külföldön született, ereiben idegen ősök vére csörgedezik, ma is a németek leghíresebb népszerűsítési írója, de Magyarországról indult el, itt nevelkedett és bejárva a nagyvilágot,

nem felejtette el, mit jelent magyarnak lenni.

Felkerestük, hogy legújabb magyarvonatkozású munkájának előzményeiről felvilágosítson. Egyik budai penzió előcsarnokában fogad egy délceg, őszeshajú öregúr, *Raoul* Francé, a világhírű tudós. *Tökéletes magyarsággal szól,* de kiejtésében, kifejezéseiben meglátszik a sok külföldi nyelvben való jártasság.

Magyarország legnagyobb kincse az Alföld fekete televénye

— Szükségét láttam annak, — mondotta többek között — hogy *Magyarország nagyközönségének írjak egy munkát, amelyben feltárom az ország gazdag természeti kincseit.* Mi magyarok sokat panaszkodunk, hogy szegények vagyunk. Pedig

országunk tele van a legpompásabb kinesekkel.

Itt van a bauxit, amely úgy a háborúnak, mint a békének ma már pótolhatatlan nyersanyaga. *Az alumíniumé a jövő és Európa egyik legnagyobb bauxitkincse, a magyar bauxit még* alig kellően kiaknázva. *Sóban, vasban és aranyban gazdagok vagyunk,* de

van még egy nagy kincsünk, amelyre sokáig nem jöttek rá: a humus, az Alföld fekete televénye.

Minősége ugyanaz, mint az ukrán földé, amelynek birtokáért most eszmék küzdenek egymással és ezrek véreznek el. Éppen ilyen minőségű fekete termőföldünk lehetne nekünk is öntözéssel, s különböző talajjavításokkal.

— Az öröklástan indult ma nagy fejlődésnek — folytatta Raoul Francé. — Ezzel kívánok most foglalkozni. Németországban és Svédországban gyönyörű eredményeket ért el a mezőgazdasági termelés terén az öröklástan segítségével. Agrárállam lévén, különösen érdekelhet minket, hogy a cári időkben egy orosz búzakirály 90 fajta különböző búzát tenyésztett ki.

Németországban sikerült tudományos keresztezések útján kitenyészteni egy olyan fajtát, amelyik a búza és a rozs között áll.

Evelő növény, tehát nem kell minden évben újra vetni. Ennek ma óriási jelentősége van, de ha mi ezen a téren is dolgozni fogunk s *megtaláljuk azt a búzafajtát, amelyik a magyar talajon a legalkalmasabb,* gazdasági életünk soha nem látott fejlődésnek fog indulni és *Magyarország újra a világ búzacentruma lesz.* Klímajavítás öntözéssel, árvizek megakadályozása, a szikes talajok javítása, ezek Magyarország gazdasági jövőjének főkérdései.

Ma minden magyar emberre szükség van

Mikor afelől érdeklődöm, hogy került ilyen szoros kapcsolatba a magyarsággal, kissé elgondolkozva kezdi:

— Itt nevelkedtem, középiskoláimat itt végeztem, egyetemi tanulmányaimat Budapesten és Magyaróváron folytattam, majd a *Műegyetemen lettem asszisztens.* 1900-ban hagytam el Magyarországot, Németországban telepedtem le, de azóta

bejártam a világot, éltem Amerikában is,

de egészségi állapotom miatt kénytelen voltam délvidékre költözni és *már évek óta Raguzában élek.*

Hogy a gyönyörű tengerparton milyen az élet, csak annyit mond: *Dalmácia örökké szép volt és az is marad.* Kóborló partizánok s rablóbandák még akadnak, de hála a német és olasz katonaság éber őrködésének, már mind ritkábban.

— Öt napig utaztunk Szarajevón át, sokszor nem alaptalan rettegés közepette. Nagy volt így az örömöm, amikor Gyékényesnél elértem a rég nem látott magyar határt. Néhány hónapig maradok itt, mivel a Lukácsfürdőben kezeltetem magam. Ha egészségem helyreáll, megyek vissza másik hazámba, Dalmáciába, mert én ezen az országon is igyekeztem mindig segíteni.

— Köztudomású, hogy odalent 9000 négyzetkilométernyi bevetetlen föld van, amely nem terem semmit.

A Mexikóban élő agave növényfajtát kezdtem Dalmáciában tenyészteni, amelynek rostjaiból igen erős és tartós szövetet lehet készíteni.

A horvát kormánytól már sikerült jelentős területet kapni erre a célra és a német hatóságok is érdeklődéssel nézik munkámat. Igy a német és horvát kormány szolgálatában még nagy munka vár rám.

Búcsúzáskor annyit mond:

— Mindig magyarnak érzem és tartom magam,

a világ bármely részén éljek is. Az új Európában új Magyarország van kialakulóban, tudom, *minden magyar emberre szükség van* és én ezutáni munkásságomat is mindig hazám szolgálatának fogom szentelni.

Tragédiák a zágrábi vásár rádióüzeneteiben

Elszakított családok keresik egymást

Szabadka, május 6. *(A Pest tudósítójától.)* A budapesti rádió vezette be annakidején a kiállítások alkalmából a rádióüdvözléseket. Azóta számos más rádióállomás utánozta a budapesti rádiót, főleg különböző kiállítások rendezése alkalmából. A zágrábi rádió a mostani tavaszi vásár során honosította meg újításként ezeket a rádióüdvözléseket. *A zágrábi kiállítás látogatói bőven élnek az üzenetküldés lehetőségével.* Megállapítható, hogy ezek a rádióüdvözletek nem vidám és gondtalan életet tükröznek vissza.

Sokan arra használják fel a rádiót, hogy a Jugoszlávia széthullásával szerte-szét szóródott családtagjaikat keressék.

Szülők és gyermekek adnak így hírt egymásról, hadifoglyoknak küldenek otthonról üdvözletet — hiszen a zágrábi rádió adásait a németországi hadifogolytáborokban lévő hadifoglyok is hallgathatják.

Sokezer ember csak most tudta meg ilyen rádióközvetítésekből, hogy hova lett a családja. Vannak esetek, hogy például *a macedóniai Üszkübben élő család feje Virkovcira vagy Raguzába került, a háború aztán elsodorta és most Zágrábból küldött üzenetet övéinek.*

— Aki tud szüleimről, akik a háború kitöréséig Valjevóban laktak... — így kezdődött minap egy üdvözlet és az üzenetközvetítő leány hangja elcsuklott, amikor be akarta fejezni a rövid üzenetet.

A zágrábi rádióban nemcsak horvátul és szerbül, hanem magyarul, németül, olaszul is lehet üzenetet küldeni.

Budapestre például magyarul üzent egy női hang és a zágrábi kiállításnak még debreceni látogatója is volt. Olaszul is sokan mondanak üzenetet.

Jellemző ez az üzenet, amelyet egy orvos olvasott be a mikrofónba egy vidéki rokonához.

— A töpörtyűt megkaptam, nagyon finom volt, sohasem fogom elfelejteni!

Töpörtyű. Istenem, milyen nagy dolog ez most Zágrábban. Az orvos, diplomás ember alig talált szavakat és örök háláról beszélt. Hát ha még egy szál jó bácskai kolbászt, vagy egy egész füstölt sonkát kapott volna, jó magyar lisztből félbarnakenyérrel.

Tarkán érik egymást az üzenetek. Apró kis tragédiák és vidámabb színek vegyülnek össze.

— Kérem a rádióhallgatókat Kragujevácon, — hangzik egy üzenet — adják át üdvözletemet anyámnak, X. Y.-nak, aki a háború kitöréséig ebben és ebben az utcában lakott,

mondják meg neki, hogy élek és ha megindul a postaforgalom, hosszú levelet írok.

Vagy ez az üzenet: — Halló Nis, kérem a hallgatókat, értesítsék három gyermekemet, hogy atyjuk és anyjuk Zágrábban élnek. Kérjenek kölcsönt a jó emberektől, ha nincs megélhetésük, ezennel felhatalmazom őket, hogy terheljék meg házamat, majd a háború után megfizetjük.

Egy örömteli női hang jelenti egy boszniai városba családjának: Tíz deka igazi feketekávét szereztem, vasárnapra talán odaérek, várjatok az állomáson.

Istenem, tíz deka valódi feketekávé, valóságos kincs egy boszniai városban, ahol a fekete régen a legfontosabb közszükségleti cikk volt. Az üzenetküldő hölgy bizonyos lehet abban, hogy nemcsak családtagjai várják az állomáson, hanem egész népgyűlés és mindenki megkísérli majd, hogy legalább egy-két deka kávét kicsikarjon tőle.

Manapság a posta lassan közlekedik egyes országok között.

A zágrábi rádió üzenetei között sok a részvétnyilvánítás.

Vannak, akik csak most szereztek tudomást, egy év után arról, hogy ismerőseik, vagy rokonaik Belgrád bombázása, vagy a szendrői robbanás során életüket vesztették. Most kondolálnak tehát az éter hullámain keresztül. Sok más érdekes dolgot is megtudni a rádióból, ilyeneket például, hogy *majdnem minden horvát városban* van Dr. Pavelics Ante-tér, Dr. Budák Mile-utca stb. Kiderült az is, hogy *Hitrec, az ismert horvát labdarúgó főhadnagyi rangban valahol a keleti fronton harcol.*

Csuka János

— **Wolff Schenke:** *A sárgák háborúja.* Wolff *Schenke a Völkischer Beobachter*nak volt hosszú esztendőkön keresztül távolkeleti tudósítója, hónapokat töltött a kínai fronton, remekül ismeri az ottani életet és írásában események, érdekek, politikai mozgalmak és gengszterbandák története szövődik egybe, világosan mutatva, mi folyt és folyik Kínában a harctereken és a kulisszák mögött. Ebben az izgalmas műben az olvasó elé tárul a háború jelenetei mellett a kínai milliók vándorlása, a harcterek mellett dolgozó paraszt élete, és az a szellem, amellyel Japán Ázsia újraépítéséért küzd. A könyvet *Székely* Tibor fordította. *(Révai kiadás.)*

Fa- és szénkereskedői kongresszus a Baross Szövetségben

Az ország keresztény fa- és szénkereskedői *kongresszust tartottak a Baross Szövetségben.* A megnyitó beszédet *Ilovszky* János, a Baross Szövetség elnöke mondotta, majd *Koncz* Kálmán, a Baross Szövetség tüzelőanyagszakosztályának elnöke önálló *érdekképviseleti szerv felállítását* tette szóvá. *Szabó* Ödön, a *faellátás rendezéséről, Fényi* Béla pedig *a szénellátás problémáiról beszélt.* Elmondotta, hogy az idén a szállításokat a tél rendkívüli ereje gátolta. *Szederjessy* Tibor *a kokszellátás keresztény kézbe való vételét* sürgette, dr. *Battay* Kornél viszont *a faszénkereskedelem helyzetéről* számolt be.

Az előadók után vitéz *Kiss* Vilmos, a közellátási miniszter megbízottja beszélt a *keresztény magyar kereskedelem szellemé*ről, hangoztatva, hogy *a közellátás egyetemes nemzeti érdek.* Adatokkal bizonyította, hogy a tüzelőanyagkereskedők száma mily nagy mértékben növekedett, kifejtve, hogy a kereskedőknek maguknak kell végrehajtaniok a szelekciót, mert ha újabbak kapcsolódnak be ebbe az üzletágba, az csak a kereskedői kontingensek terhére történhetik. *A kereskedőknek* — mondotta vitéz *Kiss* Vilmos — *meg kell elégednie a közepes megélhetési lehetőséggel, mert nem lehet cél a mai háborús világban az egyéni meggazdagodás.*

A főváros átdolgozott költségvetése négymilliós deficittel számol

A főváros 1942. évi költségvetése 11.5 millió pengő hiánnyal zárult. *A deficit eltüntetésére a belügyminiszter a költségvetésből sok tételt törölt.* A miniszter kívánságának megfelelően a költségvetést a városházán átdolgozták. *Az átdolgozott költségelőirányzat 4 millió pengő deficittel számol.*

A belügyminiszter a főváros költségvetéséből többek között törölte a nép- és családvédelmi pótadóbevétel egy részét. A pótadóból 11.5 millió pengőt enged át a kormányhatóság a fővárosnak, ugyanannyit, mint tavaly, amivel szemben a Budapesten befolyó nép- és családvédelmi pótadó teljes összegének átengedését kérte a főváros vezetősége és ezért már 4.5 millió pengővel többet állított be a költségelőirányzatba. Ebből 4 millió pengőt kislakások építésére akartak fordítani, a kislakásépítések fontosságára való tekintettel az átdolgozott költségvetéssel kapcsolatban a polgármester azt javasolja, hogy a közgyűlés újból kérje a belügyminisztertől a nép- és családvédelmi pótadó teljes átengedését.

Dohányadagolás Belgiumban

Berlin, május 6

(A Pest berlini szerkesztőségének telefonjelentése)

Megbízható értesülés szerint *Belgiumban* is bevezetik a dohányneműek adagolását. A németországi, hollandiai és norvégiai hasonló intézkedésektől eltérően azonban Belgiumban *nem dohányjegy* lesz, hanem a dohányfejadag kiszolgáltatását az illető fogyasztó *ruhajegyén bélyegzővel* üntetik fel. A 18 éven felüli férfiak és a 25 éven felüli nők vásárolhatnak ilymódon dohányneműeket. **O. v. H.**

RÁDIÓ

Szerda, május 6.

BUDAPEST I.: 12.00 Harangszó. Fohász. Himnusz. — 12.10 Rádiózenekar — 12.40 Hírek. — 13.20 Időjelzés, v zállás. — 13.30 Honvédeink üzennek. — 14.00 Légierők fúvószenekara. — 14.30 Hírek. — 14.45 Műsorismertetés. — 15.00 Árfolyamhírek, piaci árak, élelmiszerárak. — 15.20 Tánczene. — 16.15 Diákfélóra. — 16.45 Időjelzés, hírek. — 17.00 Hírek szlovák és ruszin nyelven. — 17.15 Timkó Margit magyar nótákat zongorázik. — 17.35 Előadás. — 18.00 Zarah Leander és Karl Schmitt-Walter műsorából. — 18.30 Honvédműsor. — 19.00 Hírek magyar, német és román nyelven. — 19.20 Olaszországi képeskönyv. — 20.00 Külügyi negyedóra. — 20.15 Magyar nóták. — 21.15 Amitől újra visszatér az élet. — 21.40 Hírek. — 22.10 A Szent László-hét műsorából. — 23.00 Hírek német, olasz, angol, francia és finn nyelven. — 23.25 Filmdalok. — 24.00 Hírek. — 0.15 Üzen az otthon.

BUDAPEST II.: 18.30 Francia nyelvoktatás. — 18.58 Tánczene. — 19.25 Az Operaház előadásának ismertetése. — 19.30 Az Operaház előadásának közvetítése: „István király". — 20.40 Hírek.

Nyilttér

FERENC JÓZSEF KESERŰVIZ

~~Hétköd Perző~~

és

Kentaj örgyi Ilvan

K

Pesti Napló

1913 máj. 28.

(L. Gy.: Az Ernst-beck-emlék. A pályaterek kiállítása.)

750 m

— Sitzender Priester, Bronze. China, XVIII. Jh.

ies trónuson. India. — Sitzender Buddha, Bronze,

s nyomaival. India. — Sitzender Buddha, Bronze

ögü talapzaton. Kina. — Gottheit, Bronze. China.

hőcsomón áll, hátán gyertyatartó idomu kehellyel.
uf Wolken sitzend, am Rücken leuchterförmiger

Kvanonfigur, Holzschnitzerei. China.

yomaival. Tang-korszak (618—907). Kina. Stehende
r. China.

zzal, fején magas föveg. Tang-korszak (618—907).
elb weisser Glasur. China.

ezett mázzal, fején szarvas állatfej. Tang-korszak
nit grüngelber craquelé Glasur, am Haupt Tierkopf

talapzaton, aranyozás nyomaival. India, XVII—
schnitzerei auf Lotussockel, mit Spuren von Ver-

Szentgyörgyi István

A szolnoki 1914–18.
évi hősök emlékszobra,
mészkőrelief fen-
tről

Láttam 1947. V. 12

Szentgyörgyi István

Arcképe
a Mezőtúri Hírlap cí-
kére festette.

Lelepleztetett 1933
okt. 8.

Reggeli Ujság.
1933. okt. 9.

A kiadvány hiteléül.

Utiszámla érvényesitése tb.

Melléklet száma: 4

e n t i v á n y i G y u l a a Műemlé-
kárának folyó évi március hó 29-től -
lőben Budapestről-Tápéra és vissza tör -
alkalmával felmerült utiköltségeiről és
55 P 50 f, azaz Ötvenöt pengő 50 f-rel
, valamint folyó évi február hó 23- febru-
Budapestről- Kerepesszentpéterre és visz-

SZÍNIHÁZ

Kiss Ferenc mint Beethoven

Megkezdték Ortner darabjának próbáit a Nemzeti Színházban

A Nemzeti Színház művésze, *Kiss* Ferenc, néhány napig Bécsben volt és ott múzeumokban, könyvtárakban tanulmányozta a *Beethovenre vonatkozó irodalmat*, korabeli rajzokat és festményeket. Felkereste azokat a helyeket is, ahol Beethoven lakott, mert legközelebbi új nagy szerepe Heinz *Ortner* osztrák író »Beethoven« című drámájának címszerepe lesz. A darabot *Balassa* Imre fordította.

Ma délelőtt kezdték meg a Nemzeti Színházban a *Beethoven* próbáit. Miután a nagy színpadon *Bónyi* Adorján *Hódítás* című darabjából folynak a próbák, a háziszínpadon pedig a *Csongor és Tündé*-nek volt a rendelkező próbája, a »Beethoven« szereplői az elsőemeleti büfébe vonultak.

Február elején kerül bemutatóra a *Beethoven* a Nemzeti Színházban. *Kiss* Ferenc Beethovenje mellett Brunswick Teréz grófnőt *Rápolthy* Anna, Giulietta Giuccardit *Eszenyi* Olga, Deym grófot *Gabányi* László, Galgenberg grófot *Kovács* Károly, Bernadettót *Táray* Ferenc és *Bonaparte néma szerepét Abonyi Tivadar fogja játszani.*

Saljapin az idén elkerüli Pestet

„Becsapta" a bécsi közönséget

Saljapin

Saljapin három nappal ezelőtt *Kitzbühelből*, ahol tudvalevően villája van, frissen, jókedvűen és kitűnő diszpozícióban *Bécsbe* érkezett, ahol tegnapelőtt a *Musik-Vereinssaal*-ban igen nagy sikerrel hangversenyezett.

Az ujságíróknak adott nyilatkozatában elmondotta legközelebbi útiprogramját, amelyből kitünik, hogy *az idén elkerüli Budapestet*, bár Bécs után *Bukarestben ad koncertet* és így *kétszer is átutazik Pesten*. Hogy mi ennek az oka, arról *nem beszélt*. Bukarestből *Berlinbe* megy, onnan *Londonba* és aztán *Párizsba*, ahol *az orosz operatársulattal tíz előadásban* lép fel.

A nagy orosz énekes ismert kedves közvetlenségével megint új »stiklit« csinált *bécsi hangversenye közben*. Amikor egyik nagysikerű száma után már számtalanszor visszatért a pódiumra megköszönni a zúgó tapsokat, felemelte a karját, mint aki csöndet kér, mert *meg akarja ismételni a számot*. Amikor erre a taps zaja elült, Saljapin hamiskásan kacsintott és dörgő hangon lekiáltott a terembe:

— *Most pedig menjünk egy kicsit szivarozni!*

30—50. előadás
Bársony Rózsi
és
Dénes Oszkár
telléptével az
új Ábrahám-operett
3:1 a szerelem javára
Royal Színház
Telefon: 1-427-28

Február 22 délután 5 óra: Elárverezik a Király-színház épületét

A vagyonbukott *Unio Színházüzemi Rt.* csődügyében most váratlan fordulat történt. *A telekkönyvi hatóságok kikézbesítették a Király-színház épülete elárverezéséről szóló határozatot.* Az Unio bukása után már többször szó volt arról, hogy kalapács alá kerüljön a Király-színház épülete, amely a Magyar Színház épületének elárverezése után a vagyon legnagyobb komplexuma maradt. *Az árverést azonban — törvényes joggal — megakadályozták a hitelezők.* Egy részük ugyanis azt mondotta, hogy *várják meg, amíg az ingatlannak magasabb lesz az ára.* A sok várakozás után

több mint százezer pengő veszteség érte a hitelezőket,

mert az ingatlan ára nem hogy felment volna, de *csökkent*. Most már megszűntek azok a törvényes kifogások, amelyeket a hitelezők felhasználhattak és így a főhitelező Magyar Általános Ingatlanbank újból kérhette az árverés kitűzését.

A telekkönyvi hatóság idézése szerint

február 22-én délután 5 órakor lesz az árverés a Markó uccai járásbíróságon.

118.000 pengő az Általános Ingatlan Bank követelése és ezen az alapon árvereztet.

A színházi világban most nagy érdeklődéssel figyelik az eseményeket. *Lesz-e vevője a Király-színház épületének?* Az épület megvásárlójának ugyanis olyan *nehézségekkel kell számolnia*, amelyek régebben nem álltak fenn. A nehézség főleg abban rejlik, hogy

kap-e az új vásárló színháznyitási engedélyt?

Az utóbbi idők eseményei — *Lesing*, a német színházbérlő esete — azt mutatják, hogy *a hatóságok bizonyos átalakítást kívánnak a Király-színház épületével kapcsolatban.* Az új bérlőnek sok pénzt kell befektetnie, ha komoly színházat akar játszani a Király-színház épületében.

Kit fognak kielégíteni az árverési összegből? *Elsősorban a Magyar Általános Ingatlan Bankban dolgozó zárgondnokot*, akinek öt év óta költségei vannak és aki ezt a költséglistát be fogja nyujtani. Ezután kerül a sor a többi hitelezőre. Körülbelül *százötvenen vannak*, akik az Unió csődvagyonából akarják kielégíteni követeléseiket.

(K—f)

Újabb 300 színész kizárására készül a Budapesti Színészek Szövetsége

Nagy feltűnést keltett a minap az a hír, hogy *a Budapesti Színészek Szövetsége tagrevíziója alapján 440 színészt és színésznőt, köztük sok »telefonszínésznőt« is, kizártak a szövetségből.*

Dr. *Antalfi* Antal miniszteri tanácsos, a Budapesti Színészek Szövetsége miniszteri biztosa, a legnagyobb szigorral jár el a tagok tekintetében. Átvizsgálták a listát és *kiderült, hogy még 300 olyan színész és színésznő van, aki közel két éve nem adott magáról életjelt.* Budapesti színházban nem játszik, tagdíjat nem fizet és a színjátszáshoz már semmi köze.

A szövetség most levélben felszólítja ezt a háromszáz tagját, hogy *nyolc napon belül jelentkezzék.* Váltsák ki színészigazolványukat, mert *ellenkező esetben az alapszabályok szerint nem lehetnek többé a Budapesti Színészek Szövetségének tagjai.*

BALLA LICI február elején Hollywoodba utazik a férjével

Pozsonyba utazott néhány nappal ezelőtt *Balla* Lici, hogy elbucsúzzék nagyszüleitől és rokonaitól, mert február első napjaiban *Hollywoodba utazik.*

— Férjem, Felix *Joachimson* filmíró, — mondotta nekünk, — aki Joe *Pasternak*-nak és Henry *Koster*-nak (Kosterlitz-nek), az Universal írójának jóbarátja, *meghívást kapott Hollywoodból és engem is magával visz.* Budapesti lakásunkat felmondjuk és megyünk az újvilágba, ahol férjem *filmszcenáriumokat fog írni.*

* **Rédey Tivadar előadása Ódry Árpádról.** Kedden, január 12-én este ¾8 órakor a *Vajda János Társaságban Rédey* Tivadar a társaság »Színészportrék« sorozatában *Ódry* Árpádról tart előadást. *Ascher* Oszkár a modern színészpedagógia problémáiról beszél. *Radnóti* Miklós új versesköteté*t Bálint* György ismerteti.

Roswaenge-esték az Operaházban

Hírül adtuk már, hogy Helge *Roswaenge*, a kiváló dán tenorista *kedden, január 19-én* kezdi meg idei vendégjátékait az *Operaházban.*

A művész »A trubadur« Manricojában lép fel első estjén, aztán, mint értesülünk, januárban *még kétszer* fog vendégszerepelni: *pénteken, 22-én* a »Traviata« Alfrédjában és *vasárnap, 24-én* a »Faust« címszerepében.

* **Egy hétig nézi a pesti újdonságokat Alfred Grünwald.** *Bécsi szerkesztőségünk jelenti:* Alfred *Grünwald*, az ismert osztrák színpadi író és kritikus, tömérdek világhírű operett szövegírója és nem kevesebb magyar operett német átdolgozója, *holnap ismét Budapestre utazik*, ahová gyakran ellátogat. De míg eddig mindig csak egy-két színházi estére rándult Bécsből Budapestre, most — mint mondotta — *egy hétre megy*, mert ennyi időre van szüksége, hogy megismerkedjék valamennyi budapesti újdonsággal, **különösen** *az új operettekkel.*

Cerrutiné-Paulay Erzsi és fia Budapesten

Olaszország párizsi nagykövetének felesége: *Cerrutiné* Paulay Erzsi, a Nemzeti Színház egykori művésznője és örökös tagja, *Budapestre érkezett édesanyja és barátai meglátogatására.* Ezúttal vele jött első házasságából származó fia, *Czárán* Péter is, aki most olasz repülőhadnagy. Paulay Erzsi budai *úriuccai* házában szállt meg és körülbelül két hétig marad Budapesten.

A színházak jövő heti műsora

OPERAHÁZ. Hétfő: Nincs előadás. Kedd: Istenek alkonya (A. bérlet). Szerda: Rigoletto. Csütörtök: Othello (Gyenge Anna vendégfellépésével. B. bérlet). Péntek: A varázsfuvola (C. bérlet). Szombat: A nürnbergi mesterdalnokok (D. bérlet). Vasárnap d. u.: Pillangókisasszony; este: János vitéz. Hétfő: Nincs előadás. Kedd: A trubadur (Helge Roswaenge vendégfellépésével. A. bérlet). Szerda: Siegfried (Népm. Biz.)

NEMZETI SZINHÁZ. Hétfő: Kísértetek (K. bérlet). Kedd (B. bérlet), szerda (C. bérlet), csütörtök (F. bérlet), vasárnap: Szülők lázadása. Péntek (Először. A. bérlet), szombat, kedd (B. bérlet): Hódítás. Vasárnap d. u.. Feltételes megállóhely. Hétfő: Ki vagyok én? (Népm. Biz.)

VIGSZINHÁZ. Hétfő (A. bérlet), szerda (C. bérlet), csütörtök (M. bérlet): Nem adok hozományt! Kedd, péntek, szombat, vasárnap d. u. és este: Társasjáték.

MAGYAR SZINHÁZ. Hétfő, kedd, csütörtök: Nincs előadás. Szerda: Thomas Mann előadóestje. Péntek: »A szűz és a gödölye« nyilvános főpróbája. Szombat (Először), vasárnap, hétfő (II. bérlet): A szűz és a gödölye. Vasárnap d. u.: Szakítani nehéz dolog.

BELVÁROSI SZINHÁZ. Hétfő, péntek, vasárnap d. u.: Megvédtem egy asszonyt. Kedd, szerda, csütörtök, szombat, vasárnap: Egymillió pengő.

PESTI SZINHÁZ. Egész héten minden este és vasárnap d. u.: Vihar az Egyenlítőn.

MŰVÉSZ SZINHÁZ. Egész héten minden este és vasárnap d. u.: Egy lány, aki mindenkié.

VÁROSI SZINHÁZ. Kedd, szerda, csütörtök, szombat, vasárnap d. u. és este: Hulló falevél.

ROYAL SZINHZ. Egész héten minden este és vasárnap d. u.: 3:1 a szerelem javára.

ANDRÁSSY-UTI SZINHÁZ. Egész héten minden este és vasárnap d. u.: Jöjjön elsején!

KAMARASZINHÁZ. Egész héten minden este és vasárnap d. u.: Urilány szobát keres.

BETHLEN-TÉRI SZINHÁZ. Egész héten minden este és vasárnap d. u.: Charley nénje.

TERÉZKÖRUTI SZINPAD. Egész héten minden este és vasárnap d. u.: Dr. Kerekes Mária és kabarémüsor.

PÓDIUM. Egész héten minden este és vasárnap d. u.: Új, második műsor.

KOMÉDIA. Egész héten minden este és vasárnap d. u.: Az ember nincsen fából.

RENDKÍVÜLI SZÍNHÁZI KEDVEZMÉNY

Az alábbi színházi előadásokra olvasóink és előfizetőink KÜLÖNBÖZŐ RANGU JEGYET RENDKIVÜL LESZALLITOTT ARON válthatnak Az Est kiadóhivatalában, VII ker., Erzsébet körút 18—20. sz. (Telefon 1-43-68-38). Reggel 9 órától délután 5 óráig, vasárnap délelőtt 9—2 óráig.

A kedvezményes áru előadások műsora:

VASÁRNAP, JANUÁR 10-ÉN

VIG: Társasjáték (3½ d. u.) MAGYAR: Bikfic tanár úr (3½ d. u.) Szakítani nehéz dolog (8). BELVÁROSI Megvédtem egy asszonyt (4 d. u.) MŰVÉSZ: Egy lány, aki mindenkié (4 d. u. és 8 este). PESTI: Vihar az Egyenlítőn (4 d. u.) ROYAL: 3:1 a szerelem javára 4 d. u. és 8 este). VÁROSI: Hulló falevél (4 d. u. és 8 este). ANDRÁSSY ÚTI: Jöjjön elsején (8). KAMARA: Urilány szobát keres (4 órakor d. u. és 8 este). BETHLEN TÉRI: Charley nénje (4 d. u. és 8 este). KOMÉDIA: Az ember nincsen fából (8½). ERZSÉBETVÁROSI: Dr. Szabó Juci (8¾).

MINDEN JEGYVÁSARLÓ INGYEN KAPJA A TELJES SZINLAPU »MAGYAR SZINPAD«-OT

— **Szentgyörgyi István új szobrai.** Az Ernst-múzeumban *Koszta József* kiállításának keretében mutatják be *Szentgyörgyi* Istvánnak, a kiváló szobrásznak új műveit. Arcmásokat, tanulmányfejeket s néhány kisebb akt-kompozíciót. Szentgyörgyi valamennyi portréjánál halálos biztossággal, minden izgalom és felindulás nélkül oldja meg feladatát. Úgy látszik, hogy tökéletesen kitanulmányozza modelljét, mielőtt megkezdi a munkát. Szemét, kezét semmi meglepetés nem érheti mintázás közben. Innen a gőgös nyugalom minden művén. A testi valóság igazságából lelki tartalom sugárzik, az ő szobra nemcsak hasonlít, hanem igazat is mond. Egyformán vallomást tesz rajta a művész magáról és modelljéről. Szentgyörgyi kerüli a hatásos szobrászi külsőségeket, mintázó fája simán, folyamatosan, az objektivitás hűs légkörében végzi munkáját. Okmányszerűen pontos, mint az a jegyzőkönyv, amelyet egy jóhiszemű és becsületes ember mondott tollba. *(—ny.)*

Egy hét Budapest életéből

az 1936 december 27-től 1937 január 2-ig terjedő héten

1. Születések száma 289 (217)
2. Halálozások száma . . . 301 (342)
3. Öngyilkos lett 14 (5)
4. Házasságkötések száma . (157 462)

(Zárójelben a multheti adatok)

— **A fiatal férj hirtelen meghalt, az asszonynak gyermeke született.** *Debrecenből* jelenti tudósítónk: *Ackermann* Sándor debreceni ügyvéd tegnap délután meghalt. Az ügyvéd fiatal házas volt. Tegnap délután rosszul lett, beszállították a klinikára, itt megállapították, hogy *vakbélgyulladása volt, de már bélátfúrádás történt.* Halálhírére felesége rosszul lett, a szülészeti klinikára kellett szállítani, ahol egészséges lánygyermeke született.

— **Súlyos munkásbaleset.** Súlyos szerencsétlenség történt tegnap este Csepelen, a Neményi-féle papírgyárban. *Halász* Lajos gyárimunkás az udvaron a sínek között akart átmenni, miközben *két mozgó csille közé került.* Halásznak a combja összeroncsolódott. Súlyos állapotban került a Szent István-kórházba.

— **A Krausz—Moskovits Egyesült Ipartelepek Rt.** XIX-ik rendes közgyűlését dr. *Moskovits* Miklós elnök-vezérigazgató elnöklete alatt 1936 december 31-én tartotta meg, mely az 1935—36. üzletévre P 6.— (a mult évi P 5.50-nel szemben) osztalék kifizetését határozta el, ami a részvények névértéke 6%-os kamatozásának felel meg. A szelvények 1937 február hó 1-étől fogva a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank főpénztáránál (V., Gróf Tisza István utca 2.) és a részvénytársaságnál (VIII., Őrömvölgy utca 8.) kerülnek beváltásra.

— **Gázfőzőtanfolyam Budán.** A »Volt Iskolatársnők Szövetsége« január második hetében a következő *hathetes gázfőzőtanfolyamokat* rendezi: 1. *Kezdők* részére kedden és pénteken 5—8-ig. 2. *Haladók* részére kedden és pénteken 10—1-ig. 3. *Diétás főzőtanfolyam* hétfőn és csütörtökön 5—8-ig (e három tanfolyamon a tandíj beírási díjjal és anyagmegtérítéssel együtt *20 pengő*). 4. *Háztartási alkalmazottak* részére szerdán 5—8-ig, tandíj anyagmegtérítéssel együtt 8 pengő. Beiratkozás naponként délután 5—7-ig a II. ker., Batthyány utca 8. sz. alatt az igazgatói irodában. (Telefon: 1—518—60).

Hetek óta az egyetlen divatos téma:

DUNAPARTI RANDEVU

— **Két dobott a fiába.** Véres családi veszekedés játszódott le tegnap Budafokon. A *Diósdi út* 272. számú házban *Klinger* József 25 éves gazdalegényt korholta az édesapja. Az apa és fia között heves veszekedés támadt, *a fiatalember rátámadt apjára,* idősb *Klinger* Józsefre. A dulakodás során *az apa felkapott egy kést és azt fia felé dobta.* A kés ifjabb *Klinger* József hátában állott meg. A legényt a mentők kórházba vitték.

Asszonyom

bizonyára Önt is érdekli:

hogy a dió 1932 óta nem volt olyan olcsó, mint az idén. Akkor is 60—70 fillér volt egy külónak a nagykereskedelmi ára;

hogy Palesztinába, Haifába szállítunk már élő halat. A mult héten két vagón magyar ponty érkezett Haifába, a jövő héten ismét útnak indítanak egy vagón árut;

hogy a liba-, marha-, borjú- és sertéshús megdrágult, ezzel szemben a hal már olyan olcsó, hogy a kilós nagyságú nagyon szép élőponty nagykereskedelmi ára 85 fillér, a viszonteladóknál 1.— pengő;

hogy az almaárak 5 fillérrel estek;

hogy a vörösbélű narancs 2 fillérrel olcsóbbodott, a sárgabélű viszont 1 fillérrel megdrágult;

hogy a meszestojás árát a nagykereskedők újabb 2 fillérrel leszállították, úgyhogy nagyban 88, kicsiben 108 fillér kilója;

hogy a város különböző piacain dolgozó és különböző testületekbe tömörült árusok vasárnap délután ½4-kor Molnár utca 11. szám alatt »Vásárcsarnokok és piacok kereskedői egyesületeinek szövetsége« cím alatt ciúcsszervezetbe tömörülnek.

— **Villamos főzés, fánksütés és háztartási készülékek bemutatása.** A farsangra való tekintettel az V., Honvéd utca 22. sz. alatti Elektromos Kiállításon a hetenként *szerdán délután ½6 órai kezdettel* tartandó bemutatóelőadáson és a minden *hétfőn, csütörtökön és pénteken délelőtt ½10 órakor* kezdődő *főzési* gyakorlatokon *szalagos farsangi fánk* sütését, valamint a villamos háztartási készülékeket is bemutatják. Belépés, ruhatár díjtalan. A kiállítás nyitva: hétköznapokon délelőtt 8—2 és délután 4—7 óráig.

— **Adomány.** Dr. Perényi Alfréd elhalálozása alkalmából *Ehrentheil* Arnold koszorúmegváltás címén 20 pengőt küldött be hozzánk az Ingyenkenyér Egyesület részére.

x A **Parisien Grill** új, januári műsora csupa *szépség, művészet* és meglepetés. Ennyi pompás, érdekes és művészien tökéletes számot *régen láttunk egy* műsorba zsúfolva, hiszen egyik belőlük is elegendő lenne egy műsor koronájának. Volt is siker a premier óta mindennap. *Wyn* és *Huswyn* ördöngős táncával alig győzik betelni a közönség. Na és Mary Ann, a Trio Brito és a többi szám is remek!

x **Opel Kadett** a neve a legújabb *General Motors* kiskocsinak. A *Kadett* modern 4 személyes, kényelmes, teljes értékű, csukott automobil, mely mindazt nyujtja, amit az 1937. év automobiljától elvárunk és olyan előnyáron, hogy hivatva van a széles vevőközönség igényeinek 100 százalékban megfelelni. Az *Opel Kadett* megjelenése *esemény* a magyar autóplacon, mert ilyen kitűnő kivitelben és ilyen alacsony ár mellett automobilt a magyar közönségnek eddig nem kínáltak. Ugyancsak megjelent a már közismert *Olympia* 1937. évi típusa is, szintén hidraulikus fékekkel, változatlan ár mellett.

Szenvedő beteg asszonyok már egy kis pohár természetes Ferenc József keserűvízzel is könnyű, lágy bélkiürülést érhetnek el, ami igen sok esetben rendkívül jótékony hatással van a beteg szervekre. Orvosok ajánlják.

Február 1-én ujra eldördül a budai időágyú

— Az Est tudósítójától —

A főváros szanálásának van egy intézkedése, amelyen a pesti oldalon mosolyoghattak, Budán pedig nagyon rossz néven vettek. Régi hagyomány Budán az, hogy a Toldy Ferenc reáliskola erkélyén

pontosan déli tizenkét órakor elsütöttek egy ágyút

és ezzel jelezték az időt. Amikor a főváros pénzügyi helyzetét átvizsgálták, *megakadtak azon a 400 pengőn, amelybe ez került.* A

kék ceruza törölte a tételt

és ennek következtében *december 31-én sütötték el utoljára az időjelző ágyút.*

A budaiak úgy találják, hogy *a hagyományokban amúgyis nagyon szegény magyar élet így egy kedves színt veszített.* Mozgalmat indítottak a naponkénti ágyúlövés visszaállítására. A mozgalom élén *Ripka* Ferenc volt főpolgármester és *Hellebronth* tábornok, a Vitézi Szék parancsnoka áll. A küldöttség már felkereste *Szendy* Károly polgármestert és elpanaszolta a budaiak sérelmét. *Az Est* munkatársa beszélt *Ripka* Ferenc volt főpolgármesterrel, aki a következőket mondotta:

— **Nem helyes dolog, ha minden hagyománnyal szakítunk.** Mi is elismerjük, hogy *a fejlődés az időjelzésnek ezt a módját bizonyos mértékig már illuzóriussá tette,* hiszen a rádió az egész

ELSÜTIK A TOLDY-REÁL DÉLJELZŐ KISÁGYÚJÁT

országban pontosan jelzi az időt, **de azért** *ezt a régi szokást meg kellene tartani.*

— A polgármester kijelentette, hogy maga is átérzi a hagyományok ápolásának szükségességét és

igyekezni fog valahonnan előteremteni azt a négyszáz pengőt,

amely ennek a hagyománynak fentartására szükséges.

— Egyelőre pihen az ágyú, de abban reménykedünk, hogy

február elsején újra megszólal.

Azért ragaszkodunk a február elsejéhez mert ekkor van hetvenéves jubileuma annak, hogy a középeurópai zónaidőt innen jelezték először.

— **Egymilliódolláros bál Hollywoodban.** A korlátlan lehetőségek hazájában a bál is másképpen fest, mint Európában. A mult héten filmbálat hirdettek Hollywoodban, de az előzetes beharangozásnak nem volt nagy sikere. Az utolsó pillanatban a bál rendezőségének az az ötlete támadt, hogy *árverésre bocsátotta a meghívókat,* azzal, hogy az utolsó vevő a bál fővédnöke lesz. Az ötlet bevált és a kontinens minden részéről Hollywoodba siettek az árverezők. Kemény csata után végül is Oliver *Brandes,* a csikágói húskirály került ki győztesként. *18.000 dollárjába került a meghívó, amely őt tette a filmbál fővédnökévé.* Ez volt Amerika báli szezónjának a szenzációja, míg Magyarországé *február 8-án, hétfőn este lesz a Vigadóban.* Az ujságíróbál a fényes külsőségekben gazdag *Operabálat fogja pótolni.* A születési, szellemi és pénzarisztokrácia közös mulatsága lesz az ujságíróbál, amelyen a kormány tagjai, valamint a diplomáciai testület is megjelenik. Filmet is készítenek a bálról és megörökítik a legszebb toalettek viselőit, a legjobb táncosokat és a legszebb bálozó lányokat. Meghívókat a rendezőség (Erzsébet körút 9—11.) reggel 9-től este 9-ig bocsát rendelkezésére. A jövedelem az Ujságírók Szanatórium Egyesületének céljait fogja szolgálni.

— **A csatorna vizébe fulladt egy 73 éves földbirtokos.** *Nyíregyházi tudósítónk jelenti:* Tragikus halálesetet történt a Nyíregyházával határos Nyírszőlős község határában. *Liptay* Géza 73 éves földbirtokos nyírszőlősi birtokáról a Sóstógyógyfürdőre ment át egy gazdasági ügyben tartott tárgyalásra. A tárgyalás kissé sokáig elhúzódott s késő este indult haza. Útja az Ér csatorna mellett vezetett el s úgylátszik, a sáros talajon megcsúszott, *arccal a vízbe bukott s eszméletét vesztve az egyébként sekély vízbe belefulladt.* Holttestére csak reggel bukkantak rá.

— **Diétás konyhatechnika a háztartásban** címmel tart a Népmüvelési Bizottság rendezésében dr. *Mikes* Margit előadássorozatot január 11-től kezdődőleg minden hétfőn délután 6 órakor a Gázművek VI., Vilmos császár út 3. I. emeleti előadótermében. Tandíj az öt előadásból álló sorozatra 1.50 P, napijegy 60 fillér. Az előadásokkal kapcsolatban a Gázművek gyakorlati főzőbemutatókat tartanak.

Ma este egy jó lábfürdő

valódi Szent Rókus lábsóval

Egy kiadós valódi Rókus-csomag már 70 fillérért beszerezhető.

a lábfájásokat mintha elvágták volna.

ÁLLHAT vagy **járkálhat órákig FÁRADTSÁG** vagy **fájdalomérzet nélkül** a jótékony, balzsamos Rókus-fürdő milliónyi oxigénbuborékaival még a legelhanyagoltabb lábakat is tökéletesen **rendbehozza.**

Szentgyörgyi

Lábl I. 112

IV. 126

Szentgyörgyi István

Képzőművészeti Közlöny

1939. I. 11. l.

SZÖVETSÉG HALOTTAI

Szentgyörgyi István szobrászművész, a Képzőművészeti Főiskola tanára, a Szövetség szobrászszakosztálya egyik elnökének váratlan halálával nagy veszteség érte a magyar képzőművészetet. A Szövetség lelkes, munkás vezetőtagját vesztette el, ki a művészszociális kérdések lelkes harcosa és apostola volt.

A Magyar Képzőművészek Ors.

O SZENTGYÖRGYI ISTVÁN, 1881 jun 20—1938 szept 29.
Dél, V., Szabadság-tér.
Egészség kútja, VIII., OTI székház, fsz. előcs.
Gellért szálló előcs.: Teknősbékás nő, díszkút.
Haditengerészeti emlékmű, XI., Horthy híd budai hídfő.
Harminckettes emlékmű, VIII., Harminckettesek-tere.
Jókai Mór dm., Petőfi ház, VI., Bajza-u. 21.
Kacsás kút, IV., Kp. Városháza, I. udvar.
Kelety Dénes, VI., Podmaniczky-u. 111.
Magyar Igazság kútja, VIII., Baross-u.—Reviczky-u. s.
Nagyatádi Szabó István, V., Kossuth-tér, Földműv. Min. előtt.
Széchenyi fürdő, kupolán: 2 fantasztikus lovas; nyug. [illegible] akt.

Medvey 136.l.

Lipót, I-ső, magyar király. IV. 223.

Szentgyörgyi István

Dél c. orvba repr.

Magyverecke.

I. 418. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN

135	Juditka gyerekfej	gipsz	Megrendelhető
136	Szőts Ernő	mellszobor gipsz	Megrendelhető
137	Gróf Klebelsberg Kunó dombormü	gipsz	Megrendelhető

Szabadiskola jubiláris kiállítása
Nemzeti Salon 1934. jan.

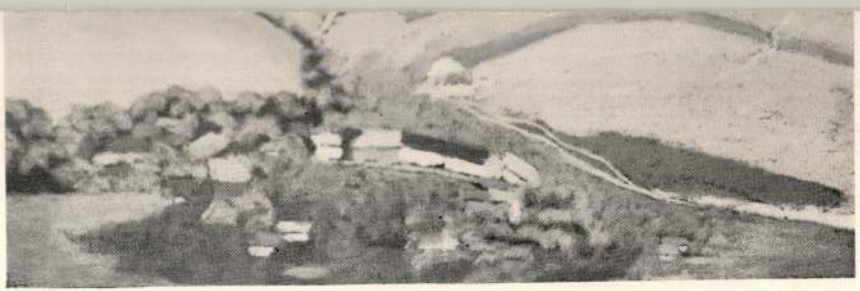

115. ORBÁN DEZSŐ: Besztercebánya felett

Szentgyörgyi István

Szobrász

Szentgyörgyi Stefano.
n. 1881, Bégaszentgyörgy.

123 L'artista della Puszta (bronzo).
124 Ragazza con tartaruga »
(app. al Ministeso della Pubbl. Istr.).
125 Busto »

Catalogo della XXI.
biennale. Venezia,
1938—XVI. 312. l.

Kikiáltási ár pengőben

3033. ZRINYI-KIÁLLÍTÁS. Gróf Zrinyi Miklós, a költő és hadvezér születésének háromszázados évfordulója alkalmából rendezi a Magyar Tudományos Akadémia. 1618—1918. Bpest, 1919. 8r., fűzve . . . . . 1.—

3034. ZUBER MARIANNE, A hazai németnyelvű folyóiratok története. 1810-ig. Irodalomtörténeti Bpest, 1915. 8r., fve . . . . . 1.—

3035. ZWEIG, ARNOLD, Ritualmord in Ungarn. Jüdische Tragödie in fünf Aufzügen. Berlin, 1914. K. 8r., fve . . . . . 2.—

3036. ZWINGLI, ULRICH, Antwurt Huldrychen Zwinglins über Doctor Strussen Buechlin (wider inn geschriben) das Nachtmal Christi betreffende. (am Ende:) Zürich, Christoffel Froschouer im Wyngarten, 1527. 12r., 47 számozatlan levél. Igen ritka Z.-kiadás. Címlapja alsó fele pótolva. MELLÉKELVE ZWINGLI ÉS IFJ. Z. ULRIK EGY S. K. ÍRÁSÚ ALBUMLAPJA 1587-BÓL ÉS SAJÁTKEZŰ (?) ÍRÁSA EGY NEGYEDRÉTŰ LAPON THEOLÓGIAI TARTALOMMAL, VALAMINT IFJ. ZWINGLI ULRIK EGY EREDETI NÉVALÁÍRÁSA 1576-BÓL . 100.—

Szentgyörgyi István

Arckép

Anya, gipsz

Bruchsteiner Istvánné

mellkép

A fekete ló, bronz

plakett

Céhbeliek III. kiáll.

Nemzeti Szalon

1921

Szentgyörgyi István

182 „Bölcselkedés és bölcseség" Gipsz
(Eladó bronzban vagy kőben)
183 Vocation Bronz
184 Plakettek (Megrendelhetők)

Csibolick tv. kiáll

Nemzeti Szalon
1923

VÉSZET

LSEJÉN – FŐSZERKESZTŐ MARIAY ODON
N — SZERKESZTŐSÉG BUDAPEST IV., GRÓF
ATAL KIR. MAGYAR EGYETEMI NYOMDA,
146—145. — LAPZÁRTA MINDEN HÓ 15-ÉN —
2 P. — POSTATAKARÉKPÉNZTÁRI CSEKK-
OMDA 37.473. — KIADÓTULAJDONOS: KIR.
YOMDA, BUDAPEST.

– *A mellékleteknél a fényképész nevét nem közöljük.*

BELLE ARTI

RIVISTA D'ARTE — DIRETTA DA
ODON MARIAY E ZOLTÁN VITÉZ NAGY

AMMINISTRAZIONE: R. TIPOGRAFIA UNI-
VERSITARIA UNGHERESE DI BUDAPEST.
BUDAPEST VIII, MÚZEUM-KRT. 6.

ABBONAMENTO ANNUO Lit. 120.

Szentgyörgyi István

— A Céhbeliek 1921 évi művészi elismerésének tulajdonosa. —

— A Céhbeliek 1923 évi babérkoszorujának és aranyérmének tulajdonosa. —

194 Díszkut. Bronz és márvány
195*Zádor Istvánné. Gipsz mellszobor
196 L. O. Gipsz mellszobor.

Céhbeliek V. kiáll.
Nemzeti Szalon 1924

r Jenői „Accipe Coronam"

Szent-györgyi István

nobrás

részt vett az alábbi
épület nobrászi dísz-
teiében -

Tér és Forma

1931. 179. l.

(az Országos Társada-
lombiztosító Intézet
székháza.)

Szentgyörgyi István
gyűjtemény

1715. FIÓKOS SZEKRÉNY, diófa, hu

1716. FIÓKOS SZEKRÉNY, üvegezett
kis fiókkal. Tölgyfa, szalagos ber
Aufsatz, Nussholz, mit Bandintar

1717. KOMMOD, három fiókos, hullám
rakással. Magyar, XVIII. sz. v. —
Ungarisch, E. XVIII. Jh.

1718. ÓRÁSZEKRÉNY, emeletes, d
része üvegajtós. Osztrák, XV
Österreich, XVIII. Jh.

1719. KULUM-SZEKRÉNY,
két ajtaján pásztor é
mit Holz intarsie

1720. SZEK vfa, négy ajtóv
— Schra Spanisch, XV

1721. ALACSONY RÉNY, di
Schreibschran VI. Stil.

1722. KÉT, EMELETE NY,
XIX. sz. — Zwei inke

1723. SZALONKÉSZLET, k kanapé,
letes szekrény, fehérre festett fa
zwei Kanapee, vier Armstühle

1371. LEBEGŐ NŐALAK, öntött bronz, két kezével lebegő leplet tart, eres rajzu, hengeres fehér márványtalapzaton. Jelezve: Szentgyörgyi I. Magyar, modern. — Schwebende Frauenfigur, Bronze. Sign.: Szentgyörgyi. Ungarisch, modern.

Ernst Museum aukciói

XXXIII

yozott fa, zöld damaszt kárpitozással, kanapé, két karos-
. Louis XVI. stilus. — Salongarnitur, vergoldet, ein Sofa,
under Tisch. Stil Louis XVI.

efa. Biedermeier. — Kanapee und 3 Stühle. Biedermeier.

, faragott és aranyozott Louis XVI. stilusu diszitéssel,
XVI. stilus. — Kanapee und 2 Armstühle. Louis XVI. Stil.

K ÉS EGY ASZTAL, diófa, berakott diszitéssel, 1920-as
Tervezte Kozma Lajos. Magyar, modern. — Kanapee, drei
nit Intarsia und Brokattapezierung. Entwurf von Ludwig

ZÉK ÉS EGY KÁRTYAASZTAL, diófa, berakott diszi-
l. Tervezte Kozma Lajos. Magyar, modern. — Grosses
Kartentisch, Nussholz, mit Intarsia. Entwurf von Ludwig

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN (1881—1939)

78. Sipőcz Jenő síremléke, gipsz mgt.

Nemzeti Szalon

1940 jan.-febr.-

Szinyei Társ

VII-kiáll

FŐTITKÁR:

SIDLÓ FERENC

TITKÁR:

PÁTZAY PÁL

PÉNZTÁROS:

ZÁDOR ISTVÁN

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN / 1881 - 1938 / :

248. Menekülő. - Szobor, fa. Mag.: 30.5 cm.
Jelz.a talapzaton: "Szentgyörgyi I."

249. vitéz nagybányai Horthy Miklósné. -
Szobor, márv. Mag.: 81 cm. Jelz. j.:
"Szentgyörgyi I."

Székesfőv. Képt. jub. kiáll.
1944.

KOMÁROMI KACZ ENDRE :

144. Ophelia. - Olajf., v. 78 x 99 cm.Jelz. f.j.s.: "Komáromi Kacz E."

N. KONTULY BÉLA :

145. Egy szerzetes képmása. - Olajf., v.90 x 110 cm. Jelz.l.j.:"Kontuly Béla".

146. Proletárfiu. - Olajf., v. 60 x 78 cm. Jelz.l.j.: "Kontuly Béla 1935".

KÓS ANDRÁS :

147. Judás. - Dombormü, fa. 44 x 58 cm. Jelz.l.b.: "Kós X 1942."

Szentgyörgyi István

a Dél-sobrának
alkotója.

Az Erdélyes Nyáj

1921 jan. 20. szá-
mában.

A sobrot 1945-ben
lebontották és
elszállították.

1068

1068. Ja

Sz. Amsterdamban 1695-ben. †

Az annunciatio.

Az áldozati oltárnál jo
balrafordult szent szűzet, ki r
jobb kezét a Madonna vállá
Mária jobb kezével kék pal
tűz felé nyujtotta ki. Kör
Az egyik segítségére látszi
kézzel imádkozik. A háttérb
göny lóg és balról égi fény

Vászon, méretei 111 : 8(
tett 1893 deczember 19-én
(219–93). — Kifizettetett 189
tott 1894 deczember 31-én. —
junius 29-iki 3304 szvsz. hat

Kifüggesztésére vonatkoz
ban. 1906: X. 390. *Jacob*
1910: X. 390. *Jacob de Wit:*

III.

Vea
1893

X. KÖNYVEK. AUTOGRAMMOK.

558:5 K 559:5 K 560:3 K 561:2 K
562:6 K 563:4 K 564:10 K 565:—K
566:6 K 567:5 K 568:3 K 569:3 K
570:4 K 571:1 K 572:3 K 573:6 K
574:6 K 575:2 K 576:5 K 577:3 K
578:5 K 579:6 K 580:8 K 581:2 K
582:3 K 583:8 K 584:1 K 585:—K

586. DEÁK FERENC sajátkezü levele és aláirása. 1867 50
587. KOSSUTH LAJOS sajátkezü és aláirásával ellátott német levele. 1839 50
588. LÉVAY JÓZSEF sajátkezü levele és aláirása. 1911 8
589. GRÓF SZÉCHÉNYI ISTVÁN sajátkezü levele és aláirása. 1846 45
590. TOMPA MIHÁLY sajátkezü levele és aláirása. 1847 50

XI. KISPLASZTIKA. KELETI IPARMŰVÉSZET.

591. ANGYAL, szallagon e fölirást tartja: Gloria in excelsis Deo. Barokk. 46 cm. 45
592. ANGYALFEJ, barokk fafaragvány 15
593. MADONNA GRÁNÁTALMÁVAL. Az u. n. máriacelli Madonna. (Hasonló a gróf Károlyi-féle kornétán.) XVIII. század. 17 cm. . . . 35
L. az illusztrációt 159. l.
594. KUGLER FERENC: Egy szebb haza felé. Márványrelief. 100×136 5000
L. az illusztrációt «A Gyüjtő» 1914., 111. l.
595. ANGYALFEJ, szinesen festett faragvány. XVII. század . . 25
596. NEPOMUKI SZENT JÁNOS, szinesen festett faszobor. XVIII. század. 96 cm. 100
597. NŐI ALAK, empirekorbeli aranyozott fafaragvány. 12 cm. . . 15
598. NŐI ALAK, jobb kezében könyvet, baljában olajágat tart. XVIII. századbeli elefántcsontszobrocska. 25 cm. 250
L. az illusztrációt 165. l.
599. PATRONA HUNGARIAE, fafaragvány a XVIII. század végéről. 24 cm. 15
600. PATZÓ PÁL, Schlosser plakett 4
601. PLAKETT 35
602. SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: Odaadás. Bronzcsoport. 24×44×90 1500
L. az illusztrációt 177. l.
603. USZKÁR, bronz, aranybronz-talapzaton. Empire 90
604. VIASZSZOBROCSKA üvegbura alatt. Szentet ábrázol. XVIII. század. 13 cm. 35
L. az illusztrációt 159. l.

—o—

605. BAMBUSZFA, rajta Buddhát és egy pagodát ábrázoló vésés. 28 cm. Két darab. Darabja 40
606. BRONZTÜKÖR plasztikus disszel. XVII. század. 30 cm. . . . 150
607. BRONZURNA fedővel, domboru és vésett disszel. 33 cm. 400
608. BUDDHA, gyikon ülő alak. A Ming-dynastia idejéből. Bronz. 24 cm. 400
609. BUDDHA, sárkányon ülő. Bronz. 25 cm. 350
610. GONG, bronz, plasztikus disszel és tüskékkel. 22 cm. 150
611. IJJ ÉS HÁROM NYIL, régi. Kinai 150
612. IRÁSTUDÓ, kinai elefántcsontszobrocska. 7 cm. 35
613. KŐVETŐ IJJ, régi. Kinai. 44 cm. 80
614. KINAI ISTEN, elefántcsontszobrocska. 4 cm. 35
615. OPIUMPIPA, sárgaréz, dus vésséssel. Kinai. 22 cm. 300

A GYÜJTŐ művészeti folyóirat 1912. évi I. és 1913. évi II. évfolyama kapható — amig a csekély készlet tart — a kiadóhivatalnál, VIII., Üllői-út 14. sz. Ára a Szent-György-Czéh tagjainak kötetenként eredeti vászonkötésben 20 K.

A Gyüjtő 1914. 5–6. f.
XIX. aukció
Ugyanaz kiállítva.
XXI. aukció. A Gyüjtő 1915. 69. l.
XXII. aukció. " 1915. 124. l.

521. KÁVÉSKANNA kék lombdiszitéssel. Bécs, 1796. 17 cm. . . . 10
522. KÁVÉSKANNA kék indadiszitéssel. 15 cm. 8
523. KÁVÉSKANNA ÉS HÁROM CSÉSZE aljjal, arany virágokkal és belső aranyozással. Francia . 55
524. KÁVÉSKANNA, CUKORTARTÓ ÉS KÉT CSÉSZE. Plasztikus diszei dusan aranyozva, szines virágokkal. Schlaggenwald. Együtt 70
525. KOMPÓT-TÁL, bordázott, aranyozással. Biedermeier. 9×24 . . 25
526. LEVESESTÁL fedővel, apró szines virágokkal diszitett. Bécs, 1813 60
L. az ilusztrációt 170 l.
527. LEVESESTÁL, fedővel és alátéttányérral. Bécs, 1803 45
528. MÉCSES 2
529. SAUCIÈRE, plasztikus oroszlánfej és körte-disszel, körbefutó kék vonalakkal. Chodau. 13 cm 10
530. TÁL, áttört szélü. Bécs, 1831. 27 cm. 7
531. TÁNYÉR, plasztikus diszü szegéllyel, apró buzavirágdisszel. Herend F. M. 1847. 25 cm. 20
532—536. TÁNYÉROK, kék, vörös és aranydiszitéssel, kinai modorban. Bécs, 1847. Hat darab, darabja . . 15
537. TÁNYÉR. Bécs, 1806. 24 cm. 12
538. TÁNYÉR. Bécs, 1831. 21 cm. 10
539. TÁNYÉR, domboruan ékitett széllel és szines virágcsokorral. Cseh. 20 cm. 10
540. TÁNYÉR, domboru és részint arany, részint kékkel festett disszel. Cseh. 20 cm. 10
541. TEAKANNA, japáni modoru kék inda- és levéldiszitéssel. Bécs. 1800 körül 20
542. VIRÁGTARTÓ, Pirkenhammer. 26 cm. 10
543. VIRÁGVÁZA, Pirkenhammer. XIX. század első fele. 33 cm. . . . 100
544. VIRÁGVÁZA. Bécs, 1830. 33 cm. 100

PORCELLÁNSZOBROCSKÁK.

545. A HÁROM TESTVÉR. Szinesen festett csoport. Téntatartó. Cseh gyártmány 35
L. az illusztrációt 162. l.
546. FIUCSKA, szines szobrocska, höchsti jellel. 11 cm. . . . 20
547. GYERMEKCSOPORT. Meissen 60
L. az illusztrációt 162. l.
548. HALDOKLÓ KATONATISZT. Szinesen festett bonbonnière. Cseh 20
L. az illusztrációt 162. l.
549. HÁROM LEÁNYKA. Szinesen csoport. Téntatartó. Cseh gyártmány 30
L. az illusztrációt 162. l.
550. LEÁNYKA, virágcserepet tartó. Szines szobrocska, bécsi jellel. 12 cm. 15
551. NAGYANYA ÉS UNOKA. Szinesen festett csoport Téntatartó. Cseh gyártmány 40
L. az illusztrációt 162. l.
552 NŐRABLÁS. Szinesen festett csoport. Meissen 18 cm. 90
L. az illusztrációt 162. l.
553. OSZTRÁK FŐHERCEG mellszobrocskája. Biscuit Prág, 1842. 14 cm. 12
554. VADÁSZ KUTYÁJÁVAL. Bonbonnière. Cseh gyártmány . . 12
555—557. HÁROM CSEHORSZÁGI PORCELLÁN FIGURINE, együtt 30

A Szent-György-Czéh következő (XX.) aukciójának anyaga máris biztositva van. Aki annak gyarapitásához hozzájárulni kiván, kérjük, jelentkezzék azonnal az igazgatóságnál (Budapest, VIII. kerület, Üllői-ut 14. szám. Telefon 152—32.)

602. SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: Odaadás. — ÉTIENNE SZENTGYÖRGYI: Amour.

IV. ÜVEGTÁRGYAK.

372. CUKORTARTÓ, fedővel, rózsaszin és arany disszel. Biedermeier-kori 12

373—374. EGY PÁR HOLLANDI ÜVEGFESTMÉNY 17×15 együtt 100

375. FRITT ÜVEGPOHÁR, korsó, tányér és cukortartó, együtt . . 40

376—377. KÉT FLACON, csiszolt üvegből, ezüst fejjel. 12 cm. Darabja 15

378. KRISTÁLYPOHÁR, füllel. Metszett és csiszolt. Biedermeier. 12 cm. 7

379. KRISTÁLYPOHÁR, metszett és csiszolt. Biedermeier. 12 cm. 8

380. KRISTÁLY ÜVEGKÉSZLET, metszett és csiszolt. Áll: 18 vizes, 18 boros ⟨fehér⟩, 18 vörösboros, 18 pezsgős, 12 likőrös, 12 sörös, 12 ujjcsésze, 18 tányér, 2 flakón, 1 karaffa, 2 tálból. Angol 2000

381. MOSDÓKÉSZLET szinesen festett tejüveg. Palack és lavoir-ból áll. Biedermeier. 28 cm. 25

382. PALACK, magyar, vésett diszszel. 1806. 25 cm. 20

383. POHÁR kék-fehér szinesen festett virágguirlanddal. Biedermeier. 13 cm. 30

384. POHÁR vésett koszoru-övvel. 10 cm. 3

385. SERLEG csiszolt és metszett. Piros-fehér. Felső részét körülfogó vésett vadászjelenettel. Biedermeier. 54 cm. 100
L. az illusztrációt 165. l.

386. SERLEG, kék-fehér, metszett és csiszolt. Valamely bazilika képével. Biedermeier. 29 cm. 70
L. az illusztrációt 165. l.

387. SÖRÖS SERLEG, zöld, verses felirás és szinesen festett cimerrel. 45 cm. 60

388. SÓTARTÓ kékes tejüvegből. Biedermeier 3

389. TALPAS POHÁR, fehér-rózsaszín és szintelen rétegében csiszolva és metszve. Biedermeier. 12 cm. 25

390. TOILETTE-FLACON csiszolt, zöldes üveg. 13 cm. 15

391. TOILETTEÜVEG, csiszolt kék üveg. Empire. 16 cm. . . 10

392. TOILETTEÜVEGCSE csiszolt és metszett. Kék üveg aranyozással. Biedermeier. 10 cm. 45

393. TOILETTEÜVEGCSE, metszett és csiszolt zöld üveg aranyozással. Biedermeier. 6 cm. 12

394. TOILETTEÜVEGCSE, fekete, arany diszités. Kinai. 25 cm. . 50

395. ÜVEGTÁL, Biedermeier, ezüst aljjal 30

A Gyüjtő. 1914. 5—6. sz.

V. SZELENCÉK, ZOMÁNC-, ELEFÁNTCSONT-, GYÖNGYHÁZ- ÉS TEKNŐCHÉJTÁRGYAK.

396. ÁLLÓKERESZT, dusan gyöngyházzal berakva, a megfeszitett Jézus és a hétfájdalmas Mária képével. XVIII. század eleje. 34 cm. . 50

397. BOULE-CASETTA. 11×17×19 80

398. BURNÓTSZELENCE, kerek elefántcsont, zománcdisszel, belül teknőccel bélelve. Empire. 2×7 . . 80

399. CASETTA rézpántolással, zárral. Biedermeier. 11×12×15 . . . 12

400. CLOISONNÉ DOHÁNYZÓKÉSZLET, hat darab együtt . 60

401. CSOKORTARTÓ, aranyozott réz. Biedermeier. 17 cm. . . 8

402. EZÜSTSZELENCE lábacskákon, D E. A. monogrammal. Biedermeierkori. 2×4·5×7 40

403. FESZÜLET gyöngyház-berakással. Kimutathatólag II. Rákóczi Ferenc nővére, Julia tulajdona volt. 41 cm. 200

404. GYERTYATARTÓ aranybronzverettel, ellenzővel, melyen festett kinai jelenetek. Empire. 30 cm. . . 60

405. IDŐJELZŐ SZENT faházikóban. Csontdiszités 35

406. KÉZIMUNKAKOSÁRKA teknőchéjból, áttört diszitéssel és Wien felirással. Biedermeierkori. 10×14×20 65

407. KÉZIMUNKAKOSÁRKA teknőchéjból. Áttört diszités. Baden föliras. Biedermeierkori. 7×8×20 . . 50

408. LEGYEZŐ diszesen festett figurális jelenettel és empire modoru hátlap diszitéssel. Empire. 22 cm. . . 60

409. LEGYEZŐ, teknőchéjból. Biedermeierkori 75

410. NÉVJEGYTÁRCA. Zománcfedelén szinesen festett virágcsokorral. Biedermeier. 7×10 30

411. NÉVJEGYTÁRCA, elmélyitve faragott kinai jelenetekkel. Elefántcsont. 4·5×8·5 40

412. PAPIRVÁGÓKÉS, gyöngyház ezüst verettel. 21 cm. 20

413. PÉNZTÁRCA kék zománcu fedelekkel, melyek egyikén rózsacsokor medaillonban. Biedermeier. 6×8 45

414. PÉNZTÁRCA zöld zománcfedelekkel, melyek egyikén szines rózsacsokormedaillon. Biedermeier. 6×9 . . 55

415. SALI SZENT FERENCET és Páduai Szent Antalt ábrázoló két darab u. n. apácamunka, együtt . . . 30

416. SZELENCE, cloisonné . . 70

417. SZELENCE, teknőc, arany és ezüsttel berakott tájképpel. Empire. 4×5×9 80

418. SZIVARSZIPKA, tajték. Két egymást fogó kezet ábrázol . . . 20

419. SZIVARTÁRCA gyöngyhimzéssel. A 60-as évekből. 8×14 . . . 8

420. TAJTÉKPIPA, ezüst verettel. Domboru faragásban magyar lakodalmi jelenetekkel 40

421. TEAKANNA-FEDŐ. Velasquez baba, festett porcellán fej és karokkal, brokát ruhában. 36 cm. . . . 50

422. TAKARÉKPERZSELY, réz, márvány-alapon. Biedermeier. . . 36

423. I. FERENC KIRÁLYI PECSÉTJE, egykoru arany-bronz szelencében 2×9 40

VI. BUTOROK, ÁLLÓÓRÁK ÉS INTARZIA-KÉPEK.

424. ÁLLÓLÁMPA, régi porcellán-aljon, fehér selyem ernyővel, villamra szerelve. 100 cm. 400

425. ÁLLÓÓRA, mahagoni-tokban, bronz és aranyozott fadiszekkel, tetején sassal. Egész, fél és negyedórát ütő. Naptáros. Johann Kralik in Wien. Empire. 58 cm. 180
L. az illusztrációt 170. l.

426. ÁLLÓÓRA. Négy alabástrom-oszlopos mahagoni óraháza, dus bronzverettel. Tetején sas. Empire. 70 cm. 110

Szentgyörgyi István

Magyarság, 1927. Nov. 15.

— **Leleplezték Szilády Áron kiskunhalasi szobrát.** *Kiskunhalasról* jelentik: Vasárnap délben leplezték le az ottani református egyház néhai nagynevű papjának, *Szilády* Áronnak szobrát, melyet a város, a református egyház és a református főgimnázium volt növendékeinek áldozatkészsége hozott létre. A szobrot, amely *Szentgyörgyi* István kiváló alkotása, *Halas* egyik főutvonalán, a Kossuth Lajos utcában, állitották fel. Többezer főnyi közönség jelenlétében déli fél egy órakor a diák-énekkar Hiszekegy-e és *Thuróczy* Dezső dr., polgármester bevezetőszavai nyitották meg az ünnepet, majd *Pataky* Dezső, a halasi református prohuslelkész, Szilády Áron utóda, mondott nagyhatásu ünnepi beszédet. Az ünnepi beszéd alatt lehullott a lepel a szobor-Szilády alakjáról. *Ravasz* László dr., dunamelléki református püspök, beszélt ezután: — Szilády Áron — mondotta többek között a püspök — nagy tudományos értéke mellett egy életen át hüségesen foglalkozott, nagy harcokat vivott és fényes győzelmeket aratott magyar református intézmények megalapitásával, megerősitésével és megvédelmezésével. Midőn Szilády Áron alakja előtt hódolunk, megvalljuk, hogy a dunamelléki egyházkerületnek az ő neve és egyénisége egyik legnagyobb emléke, egyik legnagyobb áldása és egyik legforróbb, legvonzóbb biztatása. *Morel* Gyuláné, Szilády Áron unokája, a család részéről, *Szabó* Zsigmond lelkész a helybeli református egyház megbizásából helyeztek el koszorut, majd *Szász* Károly a *Magyar Tudományos Akadémia és a Kisfaludy-Társaság nevében*. *Kiss* Zsigmond esperes pedig a kecskeméti református egyházmegye nevében beszélt. *Szalontay* Barnabás tanácsnok *Kecskemét* város virágait, *Kristóf* János igazgató a halasi Szilády-főgimnázium, *Thuróczy* Dezsőné dr.-né a református polgári leányiskola koszoruját tette le a szobor talapzatára. A Himnusz eléneklése fejezte be az ünnepet, majd a város lakomát adott, melyen *Pataky* Dezső, *Teleki* József grófot köszöntötte, amire a főgondnok igen meleg szavakkal válaszolt.

Hála a magyar bíróságnak, felmentéssel végződött a bünügy, mert elvégre az is megtörténhetett volna, hogy a belügyminisztérium lassusága miatt elitélik azokat a lelkes budai polgárokat, akik nem tettek mást, mint önelhatározásukból és saját áldozatkészségükből egy kulturális egyesületet létesitettek.

— **Benedek János emléktáblájának leleplezése.** Vasárnap délelőtt diszes ünnepség keretében leplezték le *Benedek* Jánosnak szülőhelyén elhelyezett emléktábláját. Az ünnepségen megjelent nagyszámu közönség soraiban ott voltak a Benedek-család összes tagjai, közöttük *Benedek* János özvegye, *Benedek* Sándor, a közigazgatási biróság másodelnöke, feleségével, *Benedek* Zsolt, *Benedek* Szabolcs és *Benedek* Sándor. Az ünnepélyt *Nánássy* Antal országgyülési képviselő nyitotta meg, aki rámutatott arra, hogy *Benedek* János nem csak hirdette az

Szentgyörgyi István

— **Szentgyörgyi István készíti el a 32-es emlékművet.** A budapesti 32-es háziezred emlékművére hirdetett pályázat május 2-án járt le és a birálóbizottság vitéz *Tinódy Vargha* Sándor tábornok elnöklete alatt titkos szavazással *Szentgyörgyi* Istvánt bizta meg a szobor elkészitésével. Az 500 pengős második dijat *Márton* Ferenc és *Siklódy* Lőrinc együttes müve, a 400 pengős harmadik dijat *Pásztor* János és *Lechner* Jenő közös pályamüve, a 300 pengős negyedik dijat pedig *Horvay* János müve nyerték el.

N.u. 932. V. 4

NU. 932. V. 4.

M.932.v.h.

Szentgyörgyi István

*** Szentgyörgyi István kapta a végleges megbízást a 32-es emlékmű elkészítésére.** A budapesti 32-es háziezred emlékművére hirdetett zártkörű pályázat május 2-án járt le és a birálóbizottság vitéz *Tinódy Vargha* Sándor tábornok elnöklete alatt ült össze döntésre. A zárt pályázaton résztvett a nyilvános pályázaton szereplő hat müvész és pedig *Cser* Károly, *Horvay* János, *Márton* Ferenc és *Siklódy* Lőrinc (együtt), *Ohmann* Béla és *Weichinger* Károly együtt), *Pásztor* János és *Lechner* Jenő dr. (együtt), végül *Szentgyörgyi* István. A zsüri titkos szavazással Szentgyörgyi Istvánt bizta meg a szobor elkészitésével. Az 500 pengős második dijat Márton Ferenc és Siklódy Lőrinc együttes müve, a 400 pengös harmadik dijat Pásztor János és Lechner Jenő dr. közös pályamüve, a 300 pengős negyedik dijat pedig Horvay János müve nyerte el. Az ezeken kivül szereplő másik két tervet 200—200 pengővel megvásárolta a szoborbizottság. Szentgyörgyi pályanyertes müve egy kézigránátvető 32-es bakát ábrázol. A talapzat két oldalán dombormüvek lesznek. Az egyik azt a momentumot örökiti meg, amikor Mária Terézia az ezredet megalapitotta, a másik relief a háboruba vonuló ezredet ábrázolja. A 32-es emlékművet a Baross-utca, Kisstáció-utca és Kisfaludy-utca közötti téren állitják fel és a leleplezési ünnepség előreláthatóan a jövő év elején lesz.

GYÜMÖLCSKÚRA

Sokakat érdeklő s nem csekély gondot okozó probléma a női test fiatalos karcsuságának minél hoszabb időn át való megtartása. A legtöbbször öröklött hizásra való hajlam, melyet a helytelen életmód: kevés mozgás, bőséges táplálkozás rendszerint elősegit, sokszor már egész fiatal korban veszélyezteti a női test vonalainak harmoniáját.

Bár megfelelő óvintézkedésekkel könnyü volna megakadályozni az idomok felesleges tulteltségét, a hölgyek tulnyomó része ezt elmulasztja. Annál különösebb ez a nemtörődömség, mert hisz a karcsu termetet a divat is előirja. A valóságban mégis azt látjuk, hogy a hölgyek vagy akkor fogyasztják magukat, mikor erre nincs semmi szükség, vagy akkor, midőn már késő. Ezek a fogyókurák természetesen minden esetben az orvos háta mögött folynak. Inkább ártalmas, mint eredményes eszközeik: az önsanyargató koplalás, ecet, citrom, továbbá titkos összetételü, veszedelmes sóványitószerek.

Bár nagyrabecsüljük a jóindulatu barátnők önzetlenségét és szaktudását, mégis azt ajánljuk, hogy orvosi tanács és felügyelet nélkül se egészségi, se kozmetikai célból fogyókurát senki se tartson.

Egészséges szervezetü ember tisztán étkezésének megfelelő beállitásával szabályozhatja korpulenciáját. A mindennapi életben használatos élelmiszerek tápérték, vitális erő és kalóriatartalom tekintetében ugy csoportosithatók, hogy táplálkozásunk a szervezet minden szükségletének kielégitése mellett a zsirlerakódást, más szóval a hizást lehetetlenné teszi. A megengedett ételek hosszu sora teszi változatossá és élvezetessé ezt az étrendet, melyben a főszerep a friss főzeléknek és gyümölcsnek jut. A kalóriaszegény, de vitamindus anyagok kiválóan alkalmasak egy hizás ellen védő, esetleg fogyasztókura keretében magasabb kalória értékü tápanyagok pótlására.

Teljesen felesleges a karcsuságra vágyó hölgyeknek koplalással kinozni magukat. A nyár, mely a kozmetika terén a korlátlan lehetőségek évszaka, gondoskodik a molett hölgyekről is és friss gyümölccsel, főzelékkel terit nekik asztalt.

Aki okosan kihasználja a nyári hónapok nyujtotta lehetőségeket, könnyüszerrel, „fájdalom nélkül" megszabadulhat egy pár felesleges kilótól. Nem szükséges vegetáriánussá lennünk. Étkezésünk lehet igen változatos azért, mert benne a friss főzelék és gyümölcs fontos szerepet játszik.

Példaképpen fölvázoljuk itt egy nap étrendjét.

Reggeli: citromos tea vagy lefölözött tejjel készült kávé kevés cukorral, 10 dg kenyér vagy zsemlye, egy lágytojás.

Tizórai: gyümölcs, izlés és lehetőség szerint megválasztva. Itt megjegyezzük, hogy a legkalóriadusabb, azaz legtáplálóbb gyümölcsök az alma, körte és szőlő.

Ebéd: zsirszegény leves, zöldfőzelék, tök, burgonya stb., szárnyas, vad, borju, hal, gyümölcs. Kenyeret, főtt és sült tésztát lehetőleg kerüljük. Hizlal a szárazbab, borsó, lencse és a rizs.

Uzsonna: gyümölcs.

Vacsora: tea, kávé, hideg szárnyas, lágytojás.

A kura hatását szükség szerint fokozhatjuk még azáltal is, hogy hetenkint egyszer gyümölcsnapot tartunk. A hét egy meghatározott napján csak gyümölccsel táplálkozunk.

A gyümölcsevés egészséges gyomru embernek nemhogy ártana, hanem határozottan javára válik. Gyomor- vagy cukorbajos ember azonban ne kisérletezzék a gyümölcskurával.

Azok a hölgyek azonban, kiknek minden panaszuk csupán az, hogy pár kilóval tulhaladták a divatot, inkább gyümölcskurával igyekezzenek alakjukat korrigálni, mint más módon.

Ady Ferenc.

— **Sok gyomorbajos ember** nagy megkönnyebbülést ér el, ha félórával étkezés előtt 3—4 evőkanálnyi természetes **„Ferenc József"** keserüvizet vesz be. Az orvosok ajánlják.

— **(Sulyos nyomorban élő),** teljesen leron*gyolódott* ÁDO B-listás álláshoz jutna, ha megfelelő ruházata volna. Végső kétségbeesésében életlehetősége megteremtéséhez jószivü emberek segitségét kéri. Elviselt ruhára volna szüksége, mit bármilyen munkával hálásan megszolgálna. Szives értesitést lapunk kiadóhivatalába kér.

Találkozó.

Felkérem a pozsonyi királyi katolikus főgimnáziumban érettségizett öregdiákokat, tekintet nélkül az évfolyamra, hogy a negyedéves állandó találkozó megrendezésére sziveskedjenek cimüket velem közölni. Lábán József, Budapest, Magyar Nemzeti Bank.

VIZÁLLÁS

A földmivelésügyi minisztérium vizrajzi osztálya jelenti:

A Duna Steinig és Komárom—Gombos közt apad, másutt árad, Paksig alacsony, lejebb közepes vizállásu.

Mai dunai vizállások: Schaerding 228, Passau 303, Aschach 164, Struden 297, Stein 40, Bécs 18, Pozsony 205, Komárom 300, Budapest 243, Paks 160, Baja 266, Mohács 304, Gombos 418, Ujvidék 326, Zimony 297, Drenkova 246, Orsova 324.

A Dráva Barcsnál 38, Drávaszabolcsnál 134, Eszéknél 180.

A Száva Bródnál 281.

A Tisza Vásárosnaményig és Tokaj—Csongrád között apad, másutt árad, alacsony vizállásu.

Mai tiszai vizállások: Tiszaujlak minusz 84, Vásárosnamény minusz 122, Tokaj minusz 45, Tiszafüred minusz 18, Szolnok minusz 40, Csongrád minusz 77, Szeged 27.

A Szamos Csengernél minusz 3.

A Körös Békésnél minusz 42, Gyománál minusz 24.

A Maros Makónál fl.

A Balaton Siófoknál fl.

A Velencei-tó Agárdnál fl.

— **(Kilenc népbiztost fogyasztott el Sztalin.)** A párisi Journal érdekes adatokat közöl a szovjet „tisztogatási akciójának" kéthónapos eredményéről. *Tuhacsevszki* kivégzése óta *Sztalin* „eltávolitott" *kilenc népbiztost*, 4 szovjet köztársasági elnököt, 5 nagykövetet, valamennyi lap vezető szerkesztőjét, igen sok ismertnevü irót, magasrangu párthivatalnokokat és az idegenforgalmi intézmények, valamint a szovjet rádióállomások vezetőit.

A londoni *Daily Herald* beszámol arról, hogy a Volga—Don csatorna-terveket ikdolgozó mérnökök *valamennyiét letartóztatták*. Azzal vádolják őket, hogy helytelenül készitettók el a terveket és ennek következtében *négy évi munka és 15 millió rubel teljesen kárbaveszett.*

HÁLÓ- EBÉDLŐ- KOMBINÁLT- **BUTOROK**
Nagy választék, jó minőség, olcsó árak.
BOG-MIL, VI., Vilmos császár-ut 43.

— **(A párisi főiskolai világbajnokságra)** válogatott a MUSz és a MFSE. Csik, Zólyomi, Abay-Nemes, Kiss, Dienes, Lengyel, Gróf, Kánásy, Kuhinka, Hazai, Székely, Gombos, Doszpoly, Lengváry, Mezei, Tolnai, Laki, Gyulai, Bozsi, Tarics, Somóczy, Hidvéghy és Hódy mennek ki.

Keveset használt férfiruhák nagy választékban kaphatók.
Frakk, zsakett és szmoking ruhák kölcsönzése
Telefon: 12-35-92.
POLACSEK és BERGER VI., ANKERKÖZ 1. sz. Felemelet, (Anker-palota).

Élelmiszerpiac

A szombati piacra vasuton 63 vagon élelmiszert hoztak fel. (Ebből sárgadinnye 8, burgonya 7, gyümölcs 6, görögdinnye 4, alma, paprika 2—2, káposzta, hagyma 1—1 vagon. Hajón 139 mázsa árut hoztak fel és eladásra várt még 464 ketrec élő és 98 mázsa tisztitott baromfit (48 mázsa liba, 36 mázsa kacsa, 12 mázsa csirke, 2 mázsa tyuk). A nagyvásártelepen és a piacokon mindvégig élénk volt a forgalom. A dinnye ára kis mértékben emelkedett. Olcsóbbodott a zöldség és a paprika. Az árak különben lényegesen nem változtak.

Az élelmiszerpiac kicsinybeni árai kilogramonként. (Zárójelben a nagybani árak).

Husok: Marhahus: rostélyos és felsál 180—280, leveshus (fartő, tarja, szegye) 136—200, borjuhus: comb 220—300, vesés 160—240, pörkölt 90—160, juhhushátulja 160—200, eleje 90—160, sertéshus: karaj 180—240, tarja, comb 140—192, oldalas 124—156, libahus 180—240, aprólék 100—120, zsirszalonna 144—160, sertéshéj 166—184, sertészsir budapesti 164—180, libazsir 220—240, libamáj 300—1000 fillér.

Halak: Ponty élő 160—220, szeletelt 300—320, jegelt 100—160, harcsa élő 300—340, szeletelt 700—800, sülő 350—420, kecsege 400—700, fogas 500—700, keszeg 60, keverthal 80—120 fillér.

Baromfi és tojás: Élőbaromfi: tyuk drb 200—320, kg (120—130), csirke rántanivaló drb 90—240, kg (130—140), sütnivaló drb 180—250, kg (140—155), kacsa (110—120), lud (125—140). Vágottbaromfi: tyuk Ia 160—180 (130—145), IIa 130—150 (115—120), csirke Ia 240—300 (170—200), IIa 160—180 (140—160), kacsa hizott Ia 160—200 (120—130), IIa 110—140 (90—115), lud hizott Ia 160—180 (130—150), IIa 140—150 (110—120), pulyka jérce (100), kakas (40—50) fillér. Teatojás válogatott 7—8.5, kg 135—145, dunántuli ládaáru 125—135 (108—112), tiszavidéki ládaáru (108—112), kosáráru 125—135 (114), főző és apró 6—7, kg 110—140 (100—110) fillér.

Tej és tejtermékek: Tej lt. 28, tejföl 100—120, teavaj tömb 320 (280—290), tehénturó 40—100 (34—40) fillér.

Kenyér: fehér 40—44, félbarna 32—40, barna 20—22 fillér.

Zöldség és főzelékfélék: Petrezselyem Ia (4—7), IIa (1—4), zöldjével (6—12), sárgarépa karotta (6—10), sárgarépa Ia (4—7), IIa (1—4), vegyeszöldség zöldjével (4—7), zeller (5—16), cékla Ia (10—15), IIa (6—12), torma vékony erős (40—50), nemesitett hazai édes (60—140), kalarábé (1—3), kapor (10), karfiol hazai levéllel (14—35), tisztitott (40—100), póréhagyma (6—10), vöröshagyma érett makói (9—10), közönséges (8), fokhagyma Ia (20—26), IIa (10—20), uj (6—12), fejeskáposzta Ia 14—24 (12—18), IIa (8—10), kelkáposzta Ia 12—20 (8—10), IIa 8—12 (5—7), vöröskáposzta Ia (14—20), IIa (12—14), savanyukáposzta 32—36, fejessaláta Ia (5—10), IIa (3—4), főzeléktök 4—6 (1.5—3), gyalult kg 12—16, feketeretek 16—20 (6—10), hónaposretek 16—20 (4—5), zöldpaprika apró 14—28 (10—15), nagy 16—30 (10—25), paradicsom 16—24 (12—20), zöldbab 16—28 (4—12), zöldborsó 40—64 (24—30), velő 40—64 (22—34), zöldtengericsö 3—6 (2.5—4), gomba: csiperke (50—120), vargánya (80—100), ugorka: savanyitanivaló 4—16 (6—8), salátának 4—16 (2—5), naraj tisztitott 16—20 (10—14), sóska 10—20 (5—12) fill.

x **Főfájás, idegesség, hypochondriás állapotok** gyakran a legrövidebb idő alatt megszünnek, ha bélmüködésünket reggelenként éhgyomorra egy kis pohár természetes „Ferenc József" keserüvizzel elrendezzük.

— **(A „Műterem" kiállitása.)** Péntekn nyilt meg a *„Műterem"* hatodik csoportkiállitása. A mintegy 80 képből álló kiállitás anyagából magasan kiemelkedik *Gáll* Ferenc hat olajfestménye, amelyeken erősen érzik az impresszionista hatás. Különösen párisi képei érdemelnek dicséretet és „Műterem" cimü vászna. Meg kell még emlitenünk *Sikorska Zsolnay* Julia, *Kenedi* Andor és *Kenéz* János müvészetét is.

Jégszekrények
Villamos hütőkészülékek, sörkimérő-készülékek, ragyialtgépek, jéggyártóberendezések. **HENNEFELD** jégszekrénygyár VI., Ó-utca 6. sz.
Árjegyzék ingyen és bérmentve. Telefon: 1-120-26 és 1-156-44.

LÉLEKVÁNDORLÁS

Nemrégiben jelent meg Varsóban Paul Siwek jezsuita páternek, a neves tudósnak tollából egy könyv, melynek cime „A lélekvándorlás". A kiváló tudós főként az okkult pszihológiával és az ezzel kapcsolatos problémákkal foglalkozik. Könyvének első részében széleskörü szaktudással ismerteti a lélekvándorlás elméletét a hindu buddhista ideológiából kiindulva. A buddhista ideológiában a megismerés alapja nem a valóság és a történés, hanem tisztán logikai természetü gondolat, amely azonban gyakorlatilag teljesen elfogadhatatlan. A második részben a történeti filozófia világánál mutatja be a lélekvándorlás elméletét, mig a harmadik rész a pszihológia szempontjából foglalkozik a kérdéssel és kimutatja, hogy a minden lélekben élő óriási emlékanyag nem egyeztethető össze a lélekvándorlás elméletével, minthogy egyetlen lény nem emlékszik arra, hogy valaha már más testben élt volna. A müvelt tudományos körökben igen magasra értékelik és a modern pszihológia egyik legjelentékenyebb alkotásának tartják, de nagy a jelentősége abból a szempontból is, hogy az ujabban már Európában is elharapódzni kezdő lélekvándorlási elméletnek szinvonalas és kimeritő kritikáját nyujtja.

Nélkülözhetetlen kézikönyv.
SZECSI FERENC:
VILÁGATLASZ
64 gyönyörü, hatszinü fő- és melléktérképpel és külön Magyarország térképmellékletével.
Földrajzi, statisztikai, gazdasági, történelmi és legujabb politikai világadatok. 25.000 helységneves tárgymutató.
Szüksége van rá: a müvelt embernek, az ujságolvasónak, a diáknak, katonának és a keresztrejtvényfejtőnek.
Megrendelőinknek P **8.50** bolti ár helyett kivételesen csak P **6.80** kedvezményes áron, diszes vászonkötésben.
Megrendelhető: a **Nemzeti Ujság kiadóhivatalában, Budapest V., Honvéd-u. 10.**

x **„Mélyenható"** gyors borotvakrémet hozott forgalomba hosszu kisérletek után a Johann Maria Farina Rudolfplatz cég. A „mélyenható" borotvakrémhez nem kell idő, viz, ecset, borotvaszappan, borotvatál stb. Mélyhatásánál fogva a szakállt már tövénél puhitja meg, tehát ott, ahol a kés éri és igy valóban játszi könnyedséggel borotválkozhat. A „mélyenható" borotvakrém, melyet Rosita névvel hozott forgalomba a Rudolfplatz cég, az összes jobb szaküzletekben kapható. Dobozban P 1.80, P 0,88. Tubusban P 2.—.

x **A Diana-sósborszesz** a forró nyárban olyan, mint hüs oázis a Szaharában.

x **Aki nem akarja fogait időnek előtte elveszteni,** használja naponkint a Solvolith-fogpépet. A Solvolith-fogpép az egyetlen, amely természetes karlsbadi forrássót tartalmaz, miáltal meglazitja a fogkövet és megakadályozza uj képződését. A Solvolith-fogpép fogainak védője. 35 év óta kipróbált szer; orvosok ajánlják.

x **Zogu albán király nővérei:** Ruhije, Myzejen és Maxhide királyi hercegnők meglátogatták a közismert Neumann M.. Muzeum-körut 1. számu ruhaüzlet női osztályát, ahol különféle női ruhákat rendeltek és ezek átvételénél a királyi hercegnők legnagyobb elismerésüket fejezték ki.

Rendkivül kedvezményes hatnapos tengeri hajóutazás
a Dalmát partok mentén.
SUSAK—ARBE—SPALATO—RAGUZA és CATARO megtekintésével. A hatnapos hajóut teljes ellátással **91.50 P-be** kerül. Hétvégi oda-vissza érvényes **vasuti jegy ára 46.- P.** Dijtalan vizum. Jelentkezés Utazási osztályunkon, **CHRISTOPHOROS,** Kossuth Lajos-utca 5. Telefon 18—95—33.

Hétnapos hajóut a Dunán,
7 nap teljes ellátás **VÁRNÁN** a Fekete tenger legszebb fürdőhelyén. **Részvételi dij Budapesttől - Budapestig P 129.—** Részvételi dijban bennfoglaltatik: II. oszt. hajójegy Budapest—Russe és vissza viszonylatban III. oszt. vasutijegy Russe—Várna és vissza viszonylatban. **7 nap teljes ellátás Várnán,** elhelyezés **kétágyas szobákban napi háromszori étkezéssel, kiszolgálási dijjal.** Bolgár vizum. Az utazás tetszés szerint meghosszabbitható. Háromnapos kirándulás Konstantinápolyba 40.— P. **Indulás minden héten** vasárnap, szerdán, pénteken.
Jelentkezés a Nemzeti Ujság és az Uj Nemzedék Utazási osztályán, **CHRISTOPHOROS,** Kossuth Lajos-utca 5. Telefon 18—95—33.

VÉDETT GAZDÁK FIGYELEM!

Illetékes helyről nyomatékosan felhivják a védett gazdák figyelmét arra, hogy a **„védett birtok egyes terheinek átalakitással, illetőleg könyvadósságvállalással rendezése tárgyában"** legutóbb kibocsátott s a hivatalos lapnak mult vasárnapi (julius 18-i) számában közzétett 5000/1937. M. E. számu rendelet a védett gazdák szempontjából rendkivül *fontos határidőket állapitott meg, amelyeknek elmulasztása az érdekeltekre nézve sulyos hátránnyal jár.*

Ezek a *határidők* a következők:

1. Azok, akiknek védettségét az előirt fizetések elmulasztása miatt törölték, *1937. évi október 15-éig kérhetik a védettség visszaállitását* az illetékes kir. járásbirósághál mint telekkönyvi hatóságnál.

2. Ha valamelyik védett gazdaadósnak olyan védettség alá vonható ingatlana is van, amely *a védettségből annakidején kimaradt,* vagy ha a védett gazdaadós a védetté nyilvánitás után, de a gazdaadósságok rendezéséről szóló 10.000/1935. M. E. számu rendelet közzététele előtt (vagyis az 1935. évi október 12-éig), öröklés utján vagy más módon védetté nem nyilvánitott, de egyébként védettség alá vonható ingatlant szerzett, az ilyen ingatlanra nézve ugyancsak *1937. évi október 15-ig bármelyik érdekelt* (tulajdonos, hitelező, kincstár, adóstárs, kezes) *kérheti a védettség kiterjesztését.*

3. A védettség visszaállitását kérheti az olyan gazdaadós is, *akinek védettségét amiatt törölték, mert annakidején nem valamennyi ingatlanára nézve kérte a védetté nyilvánitást,* vagy akinek a védettségét esetleg olyan követelés alapján törölték, amely nem esik a védettséggel járó fizetési és behajtási korlátozások alá (például: köztartozás miatt vagy 1932 március hó 31-e után keletkezett tartozása alapján). Az ilyen gazdaadós is *1937. évi október 15-ig terjesztheti elő a védettség visszaállitása iránti kérelmét.*

4. *A teherrendezéshez szükséges adatokat* az érdekelt gazdaadósok *1937. évi november 15-éig* kötelesek bejelenteni a m. kir. adóhivatalok mellett müködő illetékes helyi bizottságnál. *A bejelentés céljaira külön nyomtatvány készült, amely rövidesen kapható lesz az adóhivataloknál, a helyi bizottságoknál és a községi elöljáróságoknál.* A bejelentést — tekintet nélkül arra, hogy mennyi a teher — minden olyan védett gazdaadósnak meg kell tennie, akinek védett birtoka *tiz katasztrális holdnál nem nagyobb,* vagy ha nagyobb is, de *birtokának kataszteri tiszta jövedelme* (a házadóalap 30 százalékának hozzászámitásával) *a száz koronát meg nem haladja,* mert az ilyen védett kisbirtokoknak a negyvenszeresen belül eső rövidlejáratu tartozásai is általában rendeztetnek, hosszulejáratuvá való átalakitással.

A többi, tehát a tiz kataszteri holdnál nagyobb és egyben száz korona kataszteri tiszta jövedelmen felüli védett birtok esetében a bejelentést csak akkor kell megtenni, *ha a védett birtok terhe a kataszteri tiszta jövedelem negyvenszeres szorzatát meghaladja,* mert ezeknél csak a negyvenszeres szorzaton felül eső terhek rendeztetnek.

Az ezer kataszteri holdnál nagyobb és hétezer korona kataszteri tiszta jövedelmen felüli védett birtokosoknak nem kell bejelentést tenniök, mert reájuk a könyvjóváirással való rendezés nem terjed ki.

5. A teherrendezéshez szükséges adatokat az *érdekelt hitelezők is kötelesek bejelenteni,* még pedig ugyancsak 1937. évi *november 15-éig.*

6. A teherrendezésre vonatkozó bejelentéseket az érdekeltek a m. kir. adóhivataloknál (helyi bizottságoknál) megtekinthetik és azokra 1938. évi január 31-éig észrevételeket tehetnek.

Illetékes helyről figyelmeztetik még az érdekelt gazdaadósokat arra, hogy *a védettség hatályát,* amely az eddigi rendelkezések szerint 1937. évi *október 31-ével megszünt volna, a legutóbb kiadott rendelet 1938. évi október 31-éig meghosszabbitotta.* A meghosszabbitást *nem kell külön kérni.*

Végül figyelmeztetik a gazdaadósokat arra is, hogy *a védettségi fizetéseket az alatt az idő alatt is teljesiteniök kell, amig teherrendezési ügyüket jogerősen el nem intézik* és ez alatt az idő alatt is *kötelesek a megujitási váltókat adni,* mert különben a védettséggel járó összes kedvezményeket — tehát a teherrendezési kedvezményeket is — elvesztik.

— **(Hajdu-hét.)** A hat hajduváros szeptember 5—12 között hatalmas arányu ipari, kereskedelmi, mezőgazdasági és kulturális megmozdulást rendez Hajduböszörményben. A páratlan kulturális megmozdulásra több filléres vonat indul és az egész ország területéről 50 százalékos menetdijkedvezménnyel érhető el a hét egész tartama alatt az ősi hajdu-kultura főfészke: Böszörmény. Mindennemü felvilágositás a Corvin Utazási és Fürdőirodánál, VIII., Blaha Lujza-tér 1—4. Tel.: 1-838-36.

NEDVES FAL
és padló **légszigetelése** garanciával.
Képviselőket keres az ország minden részéből **AMBRUS mérnök,**
Budapest, VI., Izabella-utca 77. Tel. 120-864.

Tudja

Szerkesztő ur, remek ez a nyaralás, meg a jó levegő, meg minden, de mégis legtöbbet ér a strand. No, nem csak a viz, meg a homok miatt, hanem főleg azért, mert csuda, hogy mit tud az ember itt magában összeröhögni egy pár figurán.

Itt van mindjárt a monoklis. Mindenki csak igy ismeri. Láthatóan az idén érettségizett. Monoklisan napozik és monoklisan megy be a vizbe, sőt monoklisan uszik viz alatt. Ugylátszik nem lát másképp uszni. Közben rém előkelő. Átkiált egy barátjának, hogy aszongya: Hello Boy! Igy, angolosan, mintha Oxfordban végzett volna. Érdekelt a fiu, titokban délbe utána mentem. A telep végén laknak egy házban, ahol ezenkivül még cipőjavitást jutányosan vállalnak és Ottrenyák Borbála szülésznő is müködik. A monoklis papája derék pesti nyersbőrkereskedő, mamája még derekabb pesti mama és monoklisunk otthon monokli nélkül ül a kismenühöz.

Aztán ott van még a strandon a hölgy a huszféle zsiradékkal. Leterit egy fürdőköpenyt és körülrakja magát üvegcsékkel. Bagarolin, Bronzalin, Feketerol, Sziu-krém, Tropus-oil, Barnalin és Negrolin képezik hölgyünk kisded drogériáját. Féldélelőtt kenceficézi magát, amig ugy néz ki, mint egy kis doboz szardinia, majd a vizbe mártja lábait és tüstént visszatér pótolajozni. Szemén lila szemüveg, orrán zöld falevél, feje necben, hogy ki ne menjen az ondulálás, mig vállán vállkendő, keblét mellkendő, lábait pedig ógörög gumiszandál védelmezik a nap ártalmas sugaraitól.

Szeretem még az öregurat is. Ez szabályszerü fürdőtrikóban leül a büffé elé, megiszik délig hat krigli sört, aztán szépen felöltözik és hazamegy ebédelni. Legfeljebb még betér közben egy-két kriglire, ami nem rossz ebédelőtt étvágycsinálónak. Az öreg még nem volt a vizben, de távozás előtt mindig gondosan letussolja lábáról a homokot.

Kedvesek a Jachtosok is. Ezek bősz tengerészsapkában müködnek. Egy rozoga csónakra rászerel az ember egy öreg lepedőt és kész a jachtos fiatalember. Amikor a fürdőző bakfisok szuverénitása alá tartozó vizekre érnek, a viharedzett pénzügyi gyakornokok, malomellenőrök, városi dijnokok és más tengerészek, különböző német vezényszavakat kiáltanak egymásra, mire egy-egy tengeri dijnok ráncigál egyet a lepedőn, amitől a jacht hasrafeküdni készül s csak az admiralitás első lordjának, bizonyos Csuzlikovics Ferinek erélyes „az anyád" vezényszavára fordul a yacht ismét a kivánt Patymaz-füred—Pizsama-telep hosszusági fok irányába.

Rém hercig még az öreg kabinos, bizonyos Ficere bácsi is, aki saját bevallása szerint utoljára akkor fürdött, amikor kilencvenhatban felállitották a faluban Kossuth apánk mellszobrát és az utána való hazafias kadarkázás során belökték a vizbe. Egyébként a meleg ellen spriccerkurát alkalmaz az öreg, még hozzá olyan sikerrel, hogy délután hat felé már csak rövidszivarral lehet rábeszélni, hogy beeressze az embert a kabinjába. A homokdémonokról, ötvenéves vizisellőkről és a szegény öreg parasztasszonyról, aki kétrészes trikóban árul perecet és kukoricát — majd máskor. **Fintor.**

— **A forró égöv betegségeinél, különösen napszurásnál, bálhurutnál és vérhasnál, valamint olyan gyomor- és májbajoknál, amelyek maláriás kiséretében lépnek fel, a természetes „Ferenc József" keserüviz szerfelett értékes hatást fejt ki. Az orvosok ajánlják.**

— **(Istenes legyőzte Huhnt.)** A Millenáris kerékpáros körpályán szombaton este 3000 főnyi közönség előtt a bukósisakos motorvezetéses verseny során *Huhn* német versenyzővel szemben *Istenes* mindkét futamban győzött. A 20 kilométeren *Istenes* ideje 16 perc 23 mp volt, 2. Huhn 100 méterrel, 3. Nagy Béla. A 30 kilométeren *Istenes* 24 perc 27.4 mp idővel győzött, 2. Szekeres 20 méterrel, 3. Nagy Béla 50 méterrel, 4. Huhn 150 méterrel. A pontfőversenyt *Moravetz* (FTC) nyerte 11 ponttal. A 30 körös párosversenyben *Orczán—Pázmándi* (Törekvés) győzött 15 ponttal.

ŐZHIVÁS ÉS CSERKELÉS

Julius jötte az utolsó hónap a vadászidény kezdete előtt. Sokan várják már türelmetlenül, hogy a tarisznyán lógó aggatékon a *fogolymadarak* szép csokorba helyezkedjenek. Julius második felében kezdődik az őzbakhivás ideje. Ez a máskor óvatos, éber állat ilyenkor mintha kissé elvesztené a fejét...

Őzbakra leginkább *cserkelve* és *csalsippal* vadászunk. *Csalsipot* készen is lehet kapni, de aki érti a módját, még tökéletesebben tudja utánozni az őzsuta „sirás"-át, egyszerü füszállal, falevéllel. Ennek pedig az az előnye is megvan, hogy otthon hagyni vagy elveszíteni nem lehet, mindig kéznél van és nem romlik el soha. Boldogult *Bársony* István, legnagyobb vadászirónk és vadászunk, az őzsirást és szarvasbőgést minden segédeszköz nélkül, csupán szájjal és kézzel oly hüen tudta utánozni, hogy lehetetlen volt megkülönböztetni az eredetitől. Igaz, hogy ő ott kint élt az erdőnmezőn, mindent látott, mindent észrevett és mindent megtanult. És pedig tökéletesen.

Ahol sokat vadásznak őzbakra csalsippal, ott elővigyázóbb, óvatosabb lesz a vad és mester legyen, aki becsapja. Hiába válogatjuk ki a legjobb helyet, hiába vigyázunk: csak nem sikerül szép trofeához jutnunk. Az ilyen „vén róka" a vén rókánál is rókább lesz s ha hallja a suta sirását, nem rohan ész nélkül, nagy csörtetéssel, már messziről elárulva magát, hanem nyugodtan, megfontoltan, figyelve közeledik s mikor már biztosan megállapitotta a helyet, ahonnan a hang jő és pedig mindig arról az egy helyről, akkor figyelembe veszi a szél irányát, *„szél alá"* kerül és ugy jön észrevétlenül. Ha azután a szimatcsóva az orrába vágódik, szépen kereket old s messziről „ugat", „riaszt" dühösen. Sokszor félóráig is elméltatlankodik a vadász nem kis bosszuságára; — figyelmessé teszi társait is a veszélyre és ilyenkor nyugodtan ballaghatunk — haza, vagy távolabb, uj helyet kell keresnünk.

Legeredményesebb volna az őzhivás éjjel, holdvilágnál, de még a jó *Heliafir* távcső sem elég fényerős ahhoz, hogy a jó bakot meg lehessen különböztetni, — vaktában lődözni pedig nem szabad. Igy tehát a megfelelő idő a *hajnali*, meg a *délelőtti* órák, amikor teljes csendben az előre kiszemelt helyre megyünk, azután kellő megfigyeléssel megállapitott időközökben — nem tulsokszor egymás után — megfujjuk a sipot. Türelmesen kell várakoznunk minden mozgást elkerülve és mindent meglátva. A bak sokszor már az első hivásra „ugrik", rohan felénk, már messziről hallani, azután egyszer csak csend lesz. Többszöri hivásra sem hallani semmi neszt, mig a végén a vadász megunva a csendben várakozást, feláll, ...ugyanakkor nagy robajjal ugrik el egy bokor mögül, közvetlenül közelről a hangtalanul belopakodott s mozdulatlanul figyelő bak. Ekkor repül az után a földhöz a zöld vadászkalap... Az ilyen elügyetlenkedett bak még egyszer nehezen lesz becsapható. Ha éretlen legénykét zavartunk meg valamikép, pár száz méterrel odébb próbálkozva a sippal, legtöbbször ismét beugrik.

Az őzcserkelés mégis a legszebb módja a bak kézrekeritésének. A környezethez hasonló ruhában, puha filc- vagy gumitalpu cipőben, *mindig a széllel szemben járva*, hangtalanul keressük a bakot az erdőben, kora reggel vagy — még alkalmasabb — késő délutáni órákban. A cserkelésnél ügyeljünk és el ne hamarkodjuk a lövést, mert a suta áll mindig elől, a bak mögötte. Ha a bak elugrott, várjunk nyugodtan, mert mig a suta áll, a bak rövidesen vissza fog jönni. Szeles időben és eső után könnyebb őket becserkelni. Sokszor megtörténik, hogy figyelmetlenül, pár lépésre megyünk el a bak mellett és el sem ugrik. Éppen ezért lassan, sokszor megállva egy helyen 5—10 percre, különösen a nyiladéknál, óvatosan mindent megnézve haladjunk s ha mégis megugrik a bak, menjünk tovább, beszélgetve, fütyülve, akkor nem fut messzire. Azután óvatosan megkerülve, más oldalról csővégre kaphatjuk.

Kolossy Gábor.

— **(Sikkasztott és öngyilkosságot kisérelt meg egy postahivatalnoknő.)** A budapesti 62. számu postahivatal épületében szombaton délután luminállal megmérgezte magát *Halász* Erzsébet, a dömsödi postahivatal vezetőnője. A mentők a Rókus-kórházba vitték, ahol ápolás alá vették s állapota még a szombati nap folyamán annyira javult, hogy kihallgathatták. A detektivek megállapitották, hogy Halász Erzsébet a dömsödi postahivatal pénztárából több ezer pengőt a saját céljaira forditott. Néhány nappal ezelőtt rovancsolást tartottak a postahivatalban s ekkor derült ki, hogy a pénztárban hiány van. A postahivatal vezetőnője nem várta be a rovancsolás következményeit, felutazott Budapestre, jelentkezett a 62-es postahivatal vidéki osztályánál, majd egy óvatlan pillanatban luminállal megmérgezte magát. Még szombaton csendőrök kisérték vissza Dömsödre *Halász* Erzsébetet, részletesen kihallgatták, majd a pestvidéki törvényszék fogházába vitték.

A MAGYAR HADITENGERÉSZETI EMLÉKMŰVET OKTÓBER 10-ÉN AVATJÁK FEL

Az *Országos Haditengerészeti Emlékmű Bizottság* Propaganda Albizottsága szombaton délután sajtóértekezlet keretében ismertette a közeljövőben felavatásra kerülő haditengerészeti emlékmü leleplezésének terveit.

A világháboru hősihalált halt tengerészeinek emlékét fogja hirdetni a *Szentgyörgyi* István szobrászmüvész és *Miskolczy* Gyula épitészmérnök által tervezett és rövidesen elkészülő emlékmű, amely a most épülő Boráros-téri Horthy Miklós-hidnál kap elhelyezést. A márványból készült hajóorról álló lendületes tengerészalakot fog ábrázolni a szobormű, amely mögött a fiumei világitótorony 20 méter magas, mégis kicsinyitett mása kap helyet. A „miniatür" világitótorony belső terében lesz a világháborus hősök aranykönyve, melyben az 1914—1918. évek valamennyi hősihalált halt tengerészének nevét és életrajzi adatait is feljegyzik. A leleplezés — mint azt az értekezleten dr. Osgyáni *Rónay* Tibor volt fregattkapitány, közjegyző, az OHEB propagandabizottságának elnöke közölte — függetlenül a hid felavatásától, október 10-én lesz.

— **(Meghosszabbitották a japán devizatörvény hatályát.)** *Tokióból* jelentik: A behozatali és devizaellenőrzésre vonatkozó rendelkezések hatályát bizonytalan időre meghosszabbitották. E szerint a jövőben is engedély nélkül csak havi 1000 yen értékig van megengedve a behozatal. Az osztalékok, üzleti nyereségek, valamint a szabadalmak és ipari jogok használatáért járó összegek külföldre átutalása a tőkemenekülés megakadályozása céljából engedélyhez van kötve. Külföldi tartózkodásra és utiköltségekre évenkint legfeljebb *5000 yent* tettek szabaddá.

Vasárnap tiltakozó nagygyülést tartanak az ármaximálás ügyében a tüzifakereskedők. A napokban jelent meg a tüzifa maximálásáról intézkedő rendelet, amely a fogyasztók körében némi megnyugvást keltett, annál nagyobb izgalmat váltott azonban ki a tüzifakereskedők körében. A kiskereskedők sérelmesnek tartják a rendeletet és ezért julius 25-én, vasárnap délelőtt 10 órakor az Erzsébetvárosi Kör Dohány-utcai épületében tiltakozó nagygyülést tartanak. A nagygyülést a Fa- és Szénkiskereskedők Egyesülete, a Fővárosi Fa- és Szénkiskereskedők Kereskedelmi Egyesülete, továbbá a Magyarországi Szociáldemokrata Párt Kisiparos és Kiskereskedő csoportja hivta össze. A meghivó szerint az ármaximálásról szóló rendelet előkészitésénél a kiskereskedelem érdekképviseleteit egyáltalán nem hallgatták meg és ennek tulajdonitható, hogy a rendelet több oly intézkedést tartalmaz, melyeket, ha sürgősen nem orvosolnak, a kereskedők nagy része kénytelen lesz üzletét bezárni.

— **(Dohánytermelési tanulmányutat és gyülést rendez az OMGE.)** Régen hangoztatott kivánságnak tesz eleget az OMGE, amikor a kerti dohányok termelésének megismerése és tanulmányozása céljából tanulmányi szemlével egybekötött gyülést tart a tolnavármegyei Nagydorogon. A tanulmányi szemle célja bemutatni főként a nagylevelü dohányokat termelő gazdáknak a kerti dohány helyes termelését. A tanulmányi társaság megtekinti a nagydorogi dohánybeváltó hivatalt, ott gyülést tart, majd Széchenyi Domokos gróf nagydorogi uradalmának dohányföldjeit és özv. somogyturi Kunffy Károlyné fácánkerti gazdaságának dohánytermelését tanulmányozzák. A gyülés keretében *Juhász* Árpád előadást tart a kerti dohánytermelés jelentőségéről, valamint a nagylevelü és kerti dohányok termelése közti különbségről. Résztvesz a tanulmányi szemlén az OMGE vezetőségén kivül a Dohányjövedék vezetősége *Fattinger* Sándor miniszteri osztályfőnökkel az élén, képviselteti magát az Országos Mezőgazdasági Kamara, a Dohánytermelők Országos Egyesülete, az Alsódunántuli Mezőgazdasági Kamara és a Tolnamegyei Gazdasági Egyesület is. A tanulmányi társaság julius 28-án reggel indul Budapestről és 29-én érkezik vissza.

FENYVES-NAPTÁR
A naptárból látható... hogy mi a nagy szenzáció!

HÉTFŐ 26	Valódi lenvászon törlők, Törülközők		
	Gummisapkák, Melltartók	Bármelyik	-.68
	Alpacca kanalak és villák kis hibával, öntött		
KEDD 27	Pické női mellények, Övek		
	Női harisnyatartók	Bármelyik	-.78
	Bútorkretonok		
SZERDA 28	Lenvászon, Shantung és Pickéujdonságok		
	Női és leányka nadrágok	Bármelyik	-.98
	Különö férfi úszónadrágok		
CSÜTÖRTÖK 29	Gyermek játszóruhák, Napozók		
	Leánykaruhák 45 cm hosszúak	Bármelyik	1.25
	Gyermek tiroli nadrágok 2. sz.		
PÉNTEK 30	Hernyóselyem női harisnyák		
	Tiszta gyapjú női ruhakelmék	Bármelyik	1.90
	Sarkos női házicipők		
SZOMBAT 31	Divatos ruhaselymek Viszkóz más. fonalból		
	Női strandpizsamák	Bármelyik	2.90
	Csinos pongyolák		

Eladás mennyiség és időbeni korlátozás nélkül.
KÁLVIN TÉR 7
Kérje képes árjegyzékünket

IDŐJÁRÁS

A pénteki átmeneti hőcsökkenés után szombaton szinte ugrásszerüen emelkedett hazánkban a hőmérséklet. A légáramlás délies irányu volt és szubtrópusi eredetü száraz, meleg levegőt szállitott az országba, melyet azután a felhőtlen égről tüző nap még erősebbre felmelegitett. A nappali felmelegedés csak a Dunántul északi részén maradt 30 fok alatt, az ország többi vidékén 31—32, Kaposvárott 33 fokot ért el. Még az esti órákban is 30 fok körül volt igen sok helyen a hőmérséklet. A Kékestetőn 22, a Dobogókőn 25 fok volt a déli felmelegedés. Az ország északnyugati határszélén a délutáni órákban gyenge zivatar fejlődött ki. Sopronban jelentéktelen eső esett. A Balaton vize 23—24, a Duna 21 fok hőmérsékletü volt. Sajnos, a nyugatról közeledő hüvös levegő már Ausztriát elérte és nálunk is növekszik a zivatar-hajlam.

Nyugateurópában esős az idő. Angliában alacsony a hőmérséklet. A nappali felmelegedés 20 fokot sem ért el. Franciaország déli felén még meleg volt az idő, 25—30 fok hőmérséklettel. Középeurópában legnagyobb részt megszünt már az esőzés, csak az Alpokban voltak erős zivatarok. Innsbruckból 45 milliméter csapadékot jelentettek. A hőmérséklet lényegesen emelkedett Németországban, ahol 25—28 fok meleget mértek. Olaszországban és a Balkánon kánikula uralkodott, a hőmérséklet sok helyen 35 fokot ért el.

B. N.

*

A Meteorológiai Intézet jelenti julius 24-én este 9 órakor:

Budapesten a hőmérséklet 26 Celsius fok, a tengerszintre átszámitott légnyomás 756 milliméter, gyengén emelkedő irányzatu.

Várható időjárás a következő huszonnégy órára: Élénk nyugati-északnyugati szél, felhőátvonulások és több helyen, főleg délután zivatar; a meleg tovább tart.

KORSZAKALKOTÓ FELFEDEZÉS az **EXPRESS HEATING**
kályha, mert **központi fütésszerüen,** de vezeték és radiátor nélkül, bármily nagy **lakást, termet,** vagy **templomot** is **percek alatt, lilliérekért átfüt.**
Világszabadalom. Télen fül, nyáron hül.
«FERROMETALL», VI., Andrássy-ut 19.

x **Nem vagyunk elég gazdagok ahhoz, hogy silány és olcsó szövetekből viseljünk ruhákat.** Többszöri csináltatási költséget takaritunk meg, ha tiszta szingyapju szöveteket veszünk közvetlenül a Trunkhahn Posztógyártól. Ez a gyárunk szállitója a magyar uriszalódoknak angolosan gyártott ruhaszövetekben. Kérje a szövetmintakollekció költség- és kötelezettségmentes elküldését a gyártól: Budapest, XI., Lenke-ut 117. Jól jár vele.

x **Lakása csak akkor egészséges, ha a falak** és padlók tökéletesen szárazak. Nedves falat és padlót gyorsan, teljes garanciával viztelenit szab. légszigeteléssel Ambrus mérnök, Izabella-utca 77. Telefon: 120—864.

Az egyszerü polgár panaszai

Ó, azok a sorompók!

Szeret Ön kirándulni, Szerkesztő Ur? Már hogyne szeretne, hiszen ki ne élvezné gyönyörrel és boldogsággal Budapest környékét, ki ne vágyakozna sóvárogva a budai hegyek közé, ahol gyengéd lankák és hüvös erdők várják a tikkadt pesti polgárt. Szokott-e Ön utazni, Szerkesztő Ur? Ki ne utazna manapság, kinek ne kellene elhagynia gyakorta ezt a várost, mert élete, egészsége, üzlete vagy más kötelezettsége igy parancsolja. Ha szokott ön kirándulni és ha szokott ön utazni, Szerkesztő Ur, aminthogy szokott, azt mondja meg nékem, panasszal telt egyszerü budapesti polgárnak, miért nem szoktak utazni vagy kirándulni azok az urak, akik felállitották a fővárosi vámsorompókat? Mert ha utaznának és kirándulnának, akkor már régen nem volnának [illegible]ók!

Olvasom, Szerkesztő Ur, hogy amikor *Rothermere* lord Pestre jött, nem akarták átengedni csomagját a vasutnál, amig meg nem nézték, hogy nem hozott-e egy rud szalámit és egy élő csirkét messze Angliából. Avagy talán egy pint bort? *Rothermere* lord csomagját végre átengedték ugyan, ellenben méltóztassék most megfigyelni az állomáson, a pályaudvarok akármelyikén, hogy micsoda kinszenvedésük van azoknak a budapesti polgároknak, akik nyaralásból térnek haza, csomaggal, ágynemükkel és mondjuk csak, két gyerekkel. Jaj, mi az, amig átvizsgálják a csomagokat, jaj, hogy megy el addig az utolsó taxi és jaj, hogy kell szétdulni a gondosan összepakkolt csomagot, hogy azután órahosszat kelljen dolgozni, amig megint fel lehet azt tenni a kocsira!

Avagy kirándul Ön és visszafelé jön az utolsó villamoson és egy üveg bort adott önnek ajándékba a sógora Hüvösvölgyben. Méltóztatik tudni, mi történik akkor önnel? Akkor önnek le kell szállni erről az utolsó villamosról, vámbárcát kell váltania és közben, elmenvén a villamos, gyalog bandukolhat be a Francia-utra. Avagy méltóztatik-e tudni Szerkesztő Ur azt, hogy *akárhova akar Ön kimenni a zöldbe, akkor az autótaxi tarifáját visszafelé is meg kell fizetnie, minekutána az autótaxi a tarifáért csak a vámig köteles kimenni s azontul visszafelé is jár neki a pénz.* Már pedig hol vannak a pesti vámok? A város határán talán, ahogy ezt lehetne képzelni józan ésszel. Ó, dehogy, kérem! A pesti vámvonalak a város közepén huzódnak végig. Egész városrészek vannak még mindenhol a vámvonalon tul. Példának okáért, *Kőbánya ugy, ahogy van, mindenestül összes lakóival, kivül él a fővárosi vámvonalon.* Méltóztassanak nekem azt megmagyarázni, hogy a tizedik kerület miért van a vámvonalon tul, vagy miért van a vámon tul a Hüvösvölgy és a Zugliget, a Farkasrét és a Kelenföld, amikor ugyanezzel a fáradsággal a vámon tul lehetne például a Belváros is.

Ön azt hiszi, Szerkesztő Ur, hogy tréfálok. Eszemágában sincs tréfálni. Sokkal szomorubb ügy ez kérem alássan. És csak tudom azt a város történetéből, hogy volt idő arra, amikor a pesti vám részben a *Két pisztoly*-nál volt, a mostani Kálvin-téren, a Baross-utca és az Üllői-ut összeszögelésénél, részben epdig odaesett, ahol most a Nemzeti Szinház épülete van. Ha ezeket a vámvonalakat idővel kijebb lehetett tolni, mert a város megnőtt, *miért nem tolják most is ki a vámvonalakat, amikor a város még jobban megnőtt.* Egyáltalán, *miért nincsenek a vámvonalak a város határán?* Miért vannak a fővárosnak olyan polgárai, akik, ha az egyik kerületből a másikba átmennek, vámfizetésre kötelezettek.

Azt mondják azért, mert ez a városnak jövedelmez. Node, sokkal több jövedelme volna a városnak abból, ha a vámvonalak mondjuk, a Kossuth Lajos-utca és a Muzeum-körut sarkán állitaná fel. Erre azt mondanák, hogy ez képtelenség! Nos hát éppen ilyen képtelenség a vámvonal a Házmán-utca sarkán is.

Nem tudom, mennyi jövedelme van a városnak s mennyi bevétele abból, hogy vámvizsgálattal zaklat mindenkit, avagy hazatért pesti polgárt. Azt sem tudom, mennyi jövedelme van abból, hogy *a város belterületén belül nyugatja a saját polgárait.* Azt azonban tudom, hogy mindenfelé azt hangoztatják, hogy szabaddá kell tenni a forgalmat és hogy állandóan azt mondják, hogy Budapest számára idegenforgalmat kell csinálni. *Már pedig se idegenforgalmat nem lehet csinálni, sem pedig magának a város lakosságának hajlamosságát tulságosan megnövelni az iránt, hogy a város külső területeit látogasa és élvezze, nem lehet mindaddig, ameddig vámőrök zaklatják és vámsorompók korlátozzák a szabad mozgást.* Olyan emberek, akik vidékről járnak fel Budapestre, panaszolják, hogy a vasuti vámmotozás milyen rémes számukra és azok, akiknek külső területen van villájuk, vagy ott nyaralnak, felháborodva beszélnek arról, hogy *ha a város egyik részéről élelmiszert visznek a város másik részén lévő lakásukba, ezért fizetniök kell.* Olyan képtelenség ez, amelyet sehol a világon meg nem értenének, de amelyet Budapesten sem lehet megérteni. *Képtelenség az, hogy amikor valaki Budapestre jön, akkor a csomagjában körvadászatot rendeznek egy pár tormásvirstli vagy pedig egy ital bor után.* Lehet, hogy ezek finánepolitikai szempontból nagyon jól átgondolt dolgok, de én azt hiszem, Szerkesztő Ur, hogy nem is olyan nagyon átgondoltak, mint amilyennek mondják. Én azt hiszem ugyanis, hogy *ennek a vámnak ellenőrzése és fentartása majdnem akkora költségbe kerül, mint amekkora a bevétel.* A városnak más módon is lehetne jövedelmeket szereznie a maga számára, mint abból, hogy a vasuton érkező utasokat zaklatja és hogy a villamosról szállitja le az embereket.

Bocsásson meg, Szerkesztő Ur, hogy nem folytatom a dolgot. De nagyon fáradt vagyok, mert kirándulni voltam és csak a vámig tudtam menni autótaxin. Onnét gyalog kutyagoltam tovább, mert nem győztem volna a dupla-tarifát.

Egyszerü polgár

Franciaország politikája jobbfelé kanyarodik

Az Action Française és a baloldali kartel harca — Miért nem egyesülnek a jobboldali erők? — A hadsereg a nacionalista politika mellett — A polgárság fél a kommunisták térhóditásától

Páris, julius 2.

(A Nemzeti Ujság tudósitójának jelentése Berlinen át.) Azok, akik a francia, de főleg a párisi pszihé ismeretére támaszkodva azt hitték, hogy a Daudet-ügy is egyike azoknak a szenzációknak, amelyek néhány nap alatt minden egyéb szenzációhoz hasonlóan ellaposodnak, megunódnak, ezuttal alaposan csalatkoztak. Mert az excentrikus royalistavezér sorsa, letartóztatása, fogsága és csodálatos kiszabadulása ma még talán jobban érdekli a közönséget, mint azelőtt. Nemcsak odaadó hiveit vagy azokat, akik világnézet vagy pártállás tekintetében többé-kevésbé hajlanak feléje, hanem ellenfeleit is a jobboldali köztársaságiaktól a legsötétebb radikálisokon és a szocialistákon keresztül még azokig is, akik Franciaország boldogulását csak a harmadik internacionálé alapelveire helyezkedve vélik elérhetőnek.

Mert Léon *Daudet* különösen a háboru utáni Franciaországban, dacára annak, hogy a Herriot által összekovácsolt, de ma már ujra ezerfelé repedt baloldali kartel uralomra kerülése alkalmával, 1924 májusában kibukott a parlamentből, szinte varázserővel biró fogalommá vált. És ha harcos lapjának első hasábjain *évtizedek óta kivétel nélkül mindennap* megjelenő, legtöbbször maró cinizmussal, de mindig a kiváló stiliszta fogalmazásával megirt cikkeit nem is jegyzi többé a büszke *„Deputé de Paris"* (Páris követe) aláirással, azért befolyása és hatalma politikai tekintetben ma hasonlithatatlanul nagyobb, mint csak pár esztendővel ezelőtt is.

Pedig Leon Daudet-t éppen végtelenül sangvinikus és sok tekintetben meggondolatlanul heves temperamentuma néhányszor olyan helyzetekbe ragadta, amit később ő maga sajnált legjobban. Ilyen volt az is, amikor másfél évvel ezelőtt — *a katolikus egyházzal került sajnálatos konfliktusba.* Akkoriban általános föltünést keltett, hogy a majdnem kizárólag katolikus „Action"-tábor feje, nem ismervén föl a konzervativ katolikus egyház támogatásában rejlő mérhetetlen erőforrást, nyiltan ujjat huzott az egyház legfőbb képviselőivel. S ha azóta el is simult valahogyan az affér, azért végleg még ma sincs rendezve.

Leon Daudet — ezt ő maga sem tagadja — féktelenül heves, de őszinte és igaz érzésü férfiu. Rendkivüli az a szuggesztiv erő, az a játszi könnyedséggel meggyőzni tudás és — aki csak egyszer is hallotta őt a szószékről beszélni, tanuságot tehet róla — az a képesség, amellyel hallgatóságát percek alatt rabul ejti, magával ragadja . . .

Sarraut és Daudet

Demagóg ő, vérbeli, igazi demagóg a szó legnemesebb értelmében, nemes és hazafias célok szolgálatába állitva képességeit, akinek törekvéseiben az önző célok árnyékát sem volt képes eddig még leghalálosabb ellensége sem fölfedezni. Jól tudja ezt róla a baloldali kartel is, amely régtől fogva tisztában van azzal, hogy Daudet személye egyedül hatalmasabb és félelmesebb ellenfele, mint az egész jobboldal együttvéve. Ami lélektanilag tökéletesen megmagyarázza azt a habozást és zavart meg kapkodást, ami a kormányt mindannyiszor elfogja, valahányszor Daudet — *ellen kellett fellépnie.* Hiszen amikor börtönbüntetése kitöltésére szólitották fel s Daudet vezércikkben válaszolta *Sarraut* belügyminiszternek, hogy a felhivásnak eszében sincs eleget tenni, a belügyminiszter a fülét vakarva jegyezte meg az érdeklődő rendőrprefektusnak:

— Csak semmi heveskedés . . . Hagyják békében!... *Utóvégre Leon Daudet-ról van szó!*

S ha néhány nap mulva mégis egy kis hadsereget vezényelt ki a *Rue de Rome* büszke ujságpalotája elé, ezt csak a — legvégső kényszerből... a nevetségességtől való félelemből tette meg, anélkül, hogy ezzel csakugyan sikerült volna megelőznie azt a világraszóló kacajt, amely most, a royalista vezér különös kiszabadulása után elemi erővel tört elő a humor iránt mindig kitünő érzékkel biró párisiak kebléből.

Tulajdonképpen azonban — s komoly politikai szemüvegen át tekintve a dolgot, ez a valódi és tulzás nélküli beállitása a helyzetnek — a Leon Daudet-val most megesett kalandok csak jó alkalmat adtak arra, hogy a *„Bloc des Gauches"* dicstelen szereplését rég megunt hazafiasan érző polgárság nyiltan fölemelje a szavát s ha egyelőre még jórészt csak a kormány ténykedését rosszalló, vagy rajta mulató megjegyzésekre szoritkozik is, a figyelmes szemlélő máris megállapithatja, hogy mindenképpen jelentős hangulatváltozásról van szó.

A kormány tehetetlen a kommunistákkal szemben

Ezt a hangulatváltozást, amely *Franciaország politikájának határozott jobbfelé való eltolódását lesz hivatva eredményezni,* a Poincaré cégjelzésével enyhitett baloldali kormány régtől fogva aggodalommal figyeli s hogy a tavalyi választások még mindig a baloldali pártok jelentős többségét hozták létre, tisztán annak az elképzelhetetlen szervezetlenségnek lehet betudni, amellyel az egymással áldatlanul versengő jobboldaliak a küzdelembe bocsájtkoztak. Vajjon ki hinné el, hogy a *Valois* ujkeletü, talán kétéves fascisztái sokszor ádázabb kirohanásokat intéznek az „Action"-ba tömörült royalisták, mint akár Cachin és Doriot elvtársak sötét tábora ellen... S hogy a legutóbbi általános választások alkalmával olyan közismerten jobboldali kerületekben, ahol a kartel eleve lemondott mindennemü propagandáról, minden küzdelemről, ott — fasiszta jelöltet állitottak a royalista vagy nacionalista jelölt ellenében?... Bár ennek is megvan a magyarázata! Egyik ismert nacionalista politikus kijelentése szerint könnyebb az egyik jobboldali pártnak a másiktól hiveket hóditani, mint a — szocialistáktól vagy kommunistáktól!...

Ilyenformán könnyen megérthető, hogy — az egyéni vagy mondjuk pártárnyalati ambiciók ilyen méltatlan előtérbe helyezése folytán a jobboldali erők, bármily impozáns kilátásokkal indultak is harcba, csak szétforgácsolódtak s nagyrészt megsemmisültek a választási számok matematikai egyenleteiben.

Leon Daudet szintén látta ezt a veszedelmet s a választások előtt heteken át harsogta az egyetértés és együttmüködés szükségességét, azonban csak azt érte el vele, hogy végül — ő maga is kinrekedt a Palais Bourbonból...

A legutóbbi események tehát — mint emlitettem — váratlanul oly hathatós propagandaeszközhöz juttatták az *Action Française* lelkes táborát, amit Leon Daudet és harcos társai nem is sejtettek. (Félreértések elháritása céljából meg kell jegyeznünk, hogy az *Action Française* kifejezés nemcsak a hasonnevü napilap cime, hanem főleg és elsősorban *annak az óriási harcos jobboldali szervezetnek a neve, amely a királyság visszaállitását irta liliomos fehér zászlajára.)* Ez a szervezet olyan kiterjedt ma már az egész országban, főleg a földmivesnép és kisvárosi polgárság körében, hogy csak a szocialisták szervezete mulja felül. Nagyságban, de nem — fegyelemben. Az Action Française tagjai — közismert tény, nincs benne semmi tulzás — az életükkel is bármely pillanatban készek ügyük szolgálatára állni.

Nos, ez a hatalmas, már eddig is félelmetes tábor hirtelen ugy megszaporodott, hogy a párt hivatalos orgánuma, az *„Action Française"* amely eddig — a vidéki példányokkal együtt, csak alig százezer példányban fogyott (Franciaországban ez igen kevés!), most Leon Daudet kiszabadulása óta közel háromszázezer példányban jelenik meg!... Az egyik ismert kartelista a parlament folyosóján tegnap bosszusan fakadt ki:

— Örület!... Szavamra mondom, örület!... A kormány erővel mártirokat akar csinálni?... Elfogja, üldözi Daudetet! . . . Kell-e ennél hatásosabb royalista propaganda?... Hát nem okultak abból, hgy amikor Cachint bebörtönözték, Saint Denis válaszul egyhanguan megválasztott kommunista képviselőt küldött a parlamentbe!... Ugy látszik, azt akarják, hogy a jövő választáson csupa royalista jusson be . . .

A közigazgatási zürzavar

S ha egyelőre talán nem is tulajdonitunk neki tulzott jelentőséget, tény az, hogy a francia közigazgatásban ma már általános a zürzavar és kapkodás. Senkisem mer parancsolni attól való félelmében, hogy nem találnak neki engedélmeskedni. S ez a félelem — valljuk meg, sokszor mindenképen alapos is. A hivatalok, bíróságok, az egyes közigazgatási hatóságok alulról-fölfelé minden fokon rojalista, fascista, vagy legalább is jobboldali nacionalista őrszemekkel, megfigyelőkkel vannak ellátva, olyanokkal, akikről a kormány még csak nem is sejti, hogy nem a kartel vakbuzgó hivei s akiknek hivatali iróasztalán, vagy a kabátzsebükben feltünően elhelyezve a *„Quotidien"*, vagy a kartel egyéb hivatalos lapjai kandikálnak elő, de az *Action Française*, vagy a többi nacionalista lapot *boritékban* titokban kapják a reggeli postával!...

Nem titok már az sem, hogy a jobboldaliak mozgalma a — *hadsereg kebelében is rengeteg kivőre tett szert*, nemcsak a „poilu"-k és „petit caporal"-ok ifju és könnyen lelkesülő sorában, hanem *a magasrangu tisztek, sőt tábornokok közül is sokan szivesebben látnák már csapataik élén a — liliomos fehér lobogót* a forradalmi trikolór helyett. Már pedig — kenyértörés esetén, vagy Leon Daudet szavai szerint —, „ha a polgárháboru borzalmai szakadnának az országra", *a hadsereg véleménye mindenesetre döntő sullyal esnék a politikai mérlegre* . . . A legujabb idők történelme nem egy példáját mutatta a hadsereg eredményes állásfoglalásának.

S ha egyelőre az eddigi jelek szerint ilyen sulyosra aligha fordul is a helyzet Franciaországban, egyet mégis egész bizonyossággal állithatunk. Az a tragikomikus felsülés, amely a Daudet-ügyben a kormány eddigi szerepét jelenti, minden bizonnyal alkalmas lesz arra, hogy a jobboldali politika párthiveit megszaporitva és még szorosabban összetömöritve, olyan ellenfelet állitson a düledező és roskadozó „Bloc"-kal szembe, amely egy erős koalicióba tömörülve, *bármikor átvehesse a — jobboldali Franciaország politikájának irányitását.*

Z. B.

VARRÓGÉPEK,
kerékpárok, gramofonok közvetlen gyári lerakata. Meglepő olcsó árak, részletre is! Hatalmas választék minden fajtában. Vidékre árjegyzék! Krausz Henrik Budapest, IV., Veres Pálné-utca 30.

A Bigéző fiu — Bécs városában

Látogatás Szentgyörgyi István szobrászművésznél

A Bigéző fiu fényképmását a kezemben tartom, amint a művésztelep felé visz a zörgő villamoskocsi, amelyet megtölt aranyos ragyogással a péterpálos nyár. Szentgyörgyi István szobrának képét ugy fogom a kezemben, hogy a villamos utasai is jól láthatják és mosolyogva örülök a képre forduló szemeknek, a szobormás felé suhanó meleg pillantásoknak, amelyekben felcsillan a legszebb, legemberibb öröm: a szépséglátás öröme.

A Bigéző fiu egyike a legszebb sportszobroknak, amely az emberi test rugalmasságát, a térbefeszülő izmok pompás játékát s a ruhától megfosztott emberi test szabadságos örömét fejezi ki.

A meleg nyári nap csak a fényét szórja be a művész fogadójába, amely kellemesen hüvös. A szoba sarkaiban szobrok, a falakon tömött könyvespolcok, amelyeken a legnagyobb angol, francia orosz és német irók művei között ott vannak a magyar irodalom klasszikus és modern reprezentánsainak a könyvei is. A konzolon áll Szentgyörgyinek egy régebbi alkotása, amelyet még Brüsszelben készitett. Szintén sportszobor, mint a Bigéző fiu, amely tenniszező fiatal lányt ábrázol, amint tenniszütővel kezében előreszökken. Ugyancsak ebben a szobában van a kiváló mester egyik legujjongóbb szoborműve a gyufátcipelő gyerek, amelyben az akkor még csak kétesztendős fiacskáját mintázta meg a művész.

— A Bigéző fiu — válaszol Szentgyörgyi kérdésemre — néhány évvel ezelőtt született meg s azóta Budapestről eljutott Brüsszelbe s a mostani bécsi kiállitáson szintén megvették.

Szentgyörgyinek ez az alkotása egyike a legérdekesebb sportszobroknak, ha ugyan egyáltalán sportszobornak lehet nevezni. Ha a mester ruhát mintázott volna a testére, akkor magyar zsánerszobor is lehetne, hiszen mindannyiunk játszotta valamikor ezt a játékot az utca kövén, az árnyékos park lombos fái alatt, vagy a falusi porban. Fiatal gyerkőc-magunkat látjuk ennek a tizenötesztendős gyermeknek rugalmas alakjában, finom, kecses mozdulatában és óvatos ügyeskedésében, amint ráüt a bigére és szurkol: Jaj! hátha elhibázom! De Szentgyörgyi Bigéző fiuja mégsem zsáneralkotás, nem csak azért, mert akt, hanem mert a szobor formakompozíciója olyan tökéletes, annyira az örök művészet kivételesen revelálódó benső törvényszerüségei szerint van megalkotva, hogy egy ilyen szobor nem lehet zsáner, még akkor sem, ha témája és tartalma még ugy a mindennapból is van véve. A formáknak az egyensulya, a sziluett finomsága s a konturok közti tér ritmikus megoldása olyan értékel ennek az alkotásnak, hogy a legkitünőbb atlétaszobrok sorába utalják ezt a müvet, amely az üdeségnek, az élet öntudatlan szeretetének és az örök játéknak a szobra.

— Lássa — mondja Szentgyörgyi — a Margitsziget gyönyörü pázsitjain, egy-egy facsoport alatt hány nagyszerü szobornak volna helye, milyen kies kertmuzeum volna ebből a kedves parkból, ha egypár abszolut művészi értékü márvány- vagy bronzszobor diszitené. Budapesten ugyis alig van más szobor az emlékműveken kivül.

— Dolgozik valamin, mester?

— Igen, kisebb megrendeléseim vannak, köztük egy levente-plakett, amellyel nagy szeretettel foglalkozom. Ez a kis ezüstplakett fiatal fiut ábrázol, amint előrenyujtott karral üdvözli a felkelő napot, a feltámadás napját.

Szentgyörgyi István meditáló hajlamu lelkisége a konkrétumokról a filozófia elvont fogalmai felé görgiti a beszélgetést. Csöndes egyszerüségü mondatok olvadnak le az ajkáról s nem is vesszük észre, hogy a spiritizmus, a teozófia, a gnószticizmus és a buddhizmus gráduszain át lejutottunk az élet kibogózhatatlan gordiuszi csomójához, amelyet még nagysándori karddal sem lehet megoldani. És mint mindazok, akik az élet felett töprengenek, az utolsó mondatban mi is eljutunk a Halálhoz, pedig Szentgyörgyi müvészetének igazán semmi köze a Halálhoz, hiszen minden szobra az öröktiszta, emberentuli lélek megformázódása . . .

Péter és Pál van ma . . . Ma nem szabad filozófálni. Ma a töprengőket tele szájjal kikacagja a Nyár. Ma a Péter és Pál sokezeréves ősereje jár a mezőkön és a sirok között s arany kaszával aratja a buzát és a kereszteket, amelyek beledülnek a marokszedő napfény ölébe.

Ma nem szabad meditálni.

Ma csak alkotni szabad . . .

Szigethy Endre

Hogyan keletkezett a pénz?

A tüzkőlándzsától a pengőig — Különféle cserepénzek — Kisázsia a modern pénzrendszer hazája — Kinai pénzfurcsaságok Hogyan lett a késből a „kes" — Ásó, harang és szellemfejpénzek

Itt van a pengő hathónapos jubileuma. Zsebünkben csörög a szép ezüstpénz, a a sok piszkos papiros helyett uj érát jelentve pénzvilágunkban. Sajnos, danaida ajándéknak bizonyult a csillogó pénzdarab. A bölcs előrelátással ránktukmált osztószám által keletkezett indokolatlan drágaságot mindenki megérzi és okolja az illetékeseket, akik ezáltal ránk szabaditották ezt a gyülölt kisérletet. Hiába mosakodnak felül, a köztudatban a szerencsétlen osztószámot okolja mindenki. A pengő annak dacára, hogy európaizálta pénzforgalmunkat, *nem népszerü*, mert a forgalom könnyitését keservesen kellett megfizetni.

Ennek az életünkre, ekzisztenciánkra nézve olyan fontos „világot mozgató" dolognak keletkezéséről aránylag keveset tudunk. *Friedensburg*, aki a tárggyal foglalkozik és a pénz kulturtörténei szerepét vizsgálja, nem tud sokat mondani a pénz legelső kezdetéről. A legrégibb nyomok a mithos vagy legenda homályába vesznek. Egy mondákban élő király neje, Demodike, lenne a feltaláló. Mások szerint a ciprusi Aphrodite papnői találták volna fel. Egy plauzibilisebb verzió szerint kereskedők vezették be az eleinte ormótlan ércdarabokat. Kinai források szerint ott már Kr. e. 2800-ban ismerték az ércpénzt. Ez az adat azonban tulzott, mert Kr. e. 400—500 táján tünik fel itt az első pénzdarabnak nevezhető fémtárgyak. Pénzrendszerünk eredete, értve alatta az arany-, ezüst- és réz-, illetve bronzpénzek használatát, Kisázsiára utal. Kr. e. 700-ban a hires Krőzus király alatt tünnek fel az első arany-ezüst keverékből, „elektronból" készült pénzdarabok.

KINAI „SZELLEMFEJPENZEK" No. 1.

Hogy a mai értelemben vett pénz pontosan hogyan keletkezett, arról pozitiv adataink nincsenek. Mint sok mindennél, itt is logikus elgondolással, elméletekkel segithetünk magunkon. Semmi sem keletkezett egyszerre, minden berendezést a fejlődés hosszu sora vezet be. A természetben található értékes anyagok elosztása egyenetlen. Az ősember apró csoportokban élve, használati tárgyait maga készíti el. Bizonyos nyersanyagokhoz, főleg a nem mindenütt található, neki olyan értékes tüzkőhöz, nem jut olyan könnyen, tekintettel arra, hogy vadászterületén nem fordul elő. Ezért csere utján igyekszik hozzájutni, de egyben nagyobb készletet is felhalmozni arra az esetre, ha vándorutjában nem jutna ujból a tüzkőben gazdag vidékre.

Az első *„tárgypénz"* valószinüleg a tüzkőből készült lándzsahegy, vagy nyilhegy volt. Olyan őskori telepeken, ahol több száz kilométer körzetben nem található megmunkálható tüzkő, mindig akad tüzkőből pattintott szerszám. Erre utal a ősrégi „obolus" szó is, amely eredetileg dárdahegyet jelent. Ez a bronzkorba is átterjed és mikor a tüzkövet kiszoritja, az uj fém még nagyobb cserefontosságra tesz szert. Annál inkább, mert a fém előfordulása még inkább helyhez kötött. Különösen a régieknél áll ez, akik egyes gazdagabb érclelőhelyek felfedezésénél nem támaszkodhattak geológiai tapasztalatokra, hanem a szerencsés körülmények összejátszásának köszönhetik az érceben gazdag erek felfedezését. Az uj anyag előfordulása és a szinitás mesterségének ismerete már nagyobb „értékké" teszik a bronzot, mint elődjét, a tüzkövet. Bár kevés támpontunk van rá, de valószinü, hogy Európában is eleinte „bronztárgypénz" volt forgalomban. Bár alapvonalaiban azonos, de formailag rendkivül szemléltető és az európai pénzekből teljesen elütő a kinai pénz története. Hogy az első pénz 2800-ban Kr. e. keletkezett, *Jaeckel* szerint nem tartható fenn. *Lacouperie* szintén csatlakozik ehhez a felfogáshoz. A kinaiak általában szeretnek kulturájukkal előttünk tüntetni és igyekeznek annak ősrégi voltát feltüntetni. Az általuk felhozott adatok kritikai méltatása már nem egy izben döntötte meg azokat. Igy van a pénzforgalom eredetével is. Igen valószinü, hogy az első pénz Kinában akkor keletkezett, amikor Görögországban már általános volt és müvészi érmek voltak forgalomban. (Kr. e. 400 táján.)

A legrégibb kinai pénzek annyira magukon viselik a használati tárgy jellegét, hogy első pillanatra még a laikusnak is feltünik a cseretárgy, tárgypénz, pénzdarab fejlődési kapcsolata. A kinai nép konzervativizmusa tette lehetővé, hogy ezek a különleges, esetlen pénzformák évszázadokon keresztül érvényben maradjanak. A leggyakoribb pénzformák az ásó, kés és „szellemfej" pénzek. Anyaguk bronz, mert a kinai nem ismerte régen az aranyat, ezüsöt, legalább pénznek nem használta. A legősibb formák felirat nélküliek és többé-kevésbé használható tárgyak még. Igy az ásópénzek nyele a legrégibb példányokon még üres, később már csak vékony, tüvastag csatorna lesz belőle, mig végre teljesen eltünik. A legrégibb késpénzek — bronzkések — feliratnélküliek és élük van. Később tompák lesznek, kisebbek tünnek fel és végre csak az alsó gyürü marad meg apró pengemaradvánnyal. Ennek az alsó gyürünek igen érdekes a szerepe. Eredetileg arra szolgált, hogy fel lehessen füzni az esetlen fémdarabokat egy zsinórra, később mind nagyobb lesz és a penge kisebb. Végül a penge teljesen eltünik és keletkezik a tipikus kinai váltópénz, a „kes". Kerek formája van, középen négyszögletü nyilással, hogy fel lehessen füzni. Egész koszorukat hord belőle a kinai pénzváltó. Hogy a magyar „kés" szó és a kinai kés-

A KINAI KÉSPÉNZ ALAKJAI

ből keletkezett „kes" (angolul „cash") között kapcsolat van, az a nyelvészek dolga. Mindenesetre figyelemreméltó az a fejlődés, ami a kés nyelét diszitő gyürü és a mai kinai váltópénz között fennáll.

A kés- és ásópénzeken kivül még egy sor más forma létezik. A „szellemfej" pénzek hasonlitanak a legelső kisázsiai pénzdarabokhoz. Tojásalaku, kifurt jellel ellátott bronzdarabok. Nevüket onnan nyerték, hogy a halottak orrnyilásaiba tették őket, hogy a gonosz szellemek ne tudjanak a halotthoz férni és „fejüket" beleüssék, tekintettel arra, hogy egy becsületes kinai szellem fejjel előre igyekszik a halott orrlikain át az áldozat fejébe jutni. Hogy ez a szokás kapcsolatban van-e a régi görögök szokásával, mely szerint pénzdarabot adtak annak szájába, szintén érdekes kérdés.

A kinai pénzformák, melyek ebben az alakban Krisztus utáni első századokban még léteztek, sőt északi népeknél még a középkorban is értékkel birtak, szemléltetően mutatják azt a fejlődést, melyet az első kőlándzsahegytől az első éremdarabig megtett az ember.

A „tárgypénz" tulajdonképpen a legősibb kereskedelem formáján épül fel a csérén. Jelentősége egyes civilizációban alacsony népeknél ma is tetemes. A hires kauri csiga, állati fogak, gyöngyök, gyöngyház gyürük, teatéglák és sótömbök mindmegannyi cseretárgyak állandó értékmérettel. Akad kuriózum is közöttük. Ilyen a Yap-szigetén „forgalomban" levő „malomkőpénz". Óriási kőből faragott malomkőformáju korongok. Közepükön át vannak furva, hogy szállitani lehessen őket. Tisztára cseretárgy, illetve értékmérőnek, tehát pénznek használják őket. Szállithatóságuk, nehézkessége és nagy alakuk ellentmond a pénzforgalom főkellékének, a könnyü transzportabilitásnak és az oszthatóságnak.

Ma kényelmesen történik minden: Odaadok egy pengőt és visszakapok nikkel- és rézpénzt. (Ez néha szürke elmélet marad a Beszkár vonalain.) Régente ez nem ment olyan könnyen. Ezért azon igyekeztek, hogy a cseretárgy vagy tárgypénz osztható legyen. A *drótpénz* [illegible]ből készült drótkarika, szülötte ennek a gondolatnak. Arany- és ezüstdrót kezdett forgalomba jönni. Hogy azonban kronologikusan ez megelőzte-e az első kisázsiai aranypénzeket, nem dönthető el olyan egyszerüen. Ennek keletkezése *egy fix mérték- és sulyrendszer létezését feltételezte.* Ha ez nincsen, a pénzdarabok vagy értékes fémtárgyak állandó érték- azaz sulymértéke illuzórikus. A pénz és sulymérték egymáshoz való szoros kapcsolatát mutatja a „font" szó és az angol „£" jelzés, ami eredetileg librát, szóval sulyegységet jelent. A régi babyloniaiak ajándékozták meg az emberiséget az első állandó sulymértékkel. Igy történt, hogy Kr. e. 450 táján minden nagyobb görög városnak már volt pénze. A legelső ismert pénzdarabok Aegina szigetéről maradtak ránk. Hogy az állandó sulyegység minden darabon meg legyen és el lehessen kerülni annak csökkentését, ellátták a pénzdarabokat egy jelzéssel. Az első pénzek durva, tojásdadalaku fémdarabok. Egy vagy két négyszögletü bemélyedés vagy párhuzamos karccal igyekeznek meggátolni a fémdarab lefaragását. Később már komplikált jeleket vésnek a pénzdarabra. Idővel ezekből alakulnak ki a csodálatosan artisztikus görög pénzdarabok. Az egyes érmek értéke csak későbbi időben kerül a feltüntetésre.

KINAI ÁSÓPÉNZEK. BALROL AZ EREDETI FORMA, KÖZÉPEN ÉS JOBBRÓL KÉSŐBBI ALAKOK (Kr. u. 22)

Arany-, elektrón-, ezüst- és rézpénzek használata rendesen egyidejü. A gazdag kisázsiai ércelőfordulások adták meg ennek a hármas ércértéklépcsőnek keletkezését. Az ókorban az obulus futott be nagy karriért, ujabban a tallér mondhatja azt magáról. Eredetileg Joachimstalban, a szász érchegységben, vert „Joachimstaler" vagy röviden Thaler, tallér, tett szert rendkivül nagy népszerüségre. Szerepe mint „Mária Terézia-tallér" még ma is nagy Afrika egyes vidékein és Mexikóban. Belőle keletkezik a „dollár", illetve egyenesen a mexikói dollár, mely ma domináló pénz Kinában is. A régi jó idők forintja egy a XIV. században Florencben keletkezett aranypénz, a florentini aranyból származik. Belőle lesz a német „Gulden" (arany), de a hivatalos jelölés még ötszáz év mulva is kitart a „fl." vagy „florentiner" elnevezésen.

—t. —t. dr.

SEZLONOK, matracok, készpénzárban, 5 pengő heti részletre is kaphatók. Kárpitosnál. VI. ker., Jókai-tér 9. (Mozsár-utca sarok)

Üzlethelyiségek

műhely részére is alkalmasak, VI., Reiter Ferenc-utca 77. sz. és VII., Fogarasi-ut 8 sz. ujonnan épült bérházainkban azonnalra kiadók. VII., Kertész-utca 24. számu bérházunkban néhány szoba lakásnak vagy irodának kiadó „CYKLOP" Epitő- és Ingatlanforgalmi Rt. IV., Régiposta-utca 7—9 délelőtt 10—2 óráig

BUTOR! Háló-, ebédlő-, uriszoba-, szalon-, előszoba berendezések Erzsebeti-körut 28. (bejárat Wesselényi-utcai oldalon) és Wesselényi-utca 47. sz.

Nomád levele

A diktaturások

kedvenc vesszőparipáinak egyikével némileg baj van, tekintetes szerkesztőség. Annak a vesszőparipának reformiskolás lovaglói ugyanis szóban és irásban elég sürüen meghirdették, hogy a közéleti visszaélések, nálunk is meggyökeresedett idegen szavakkal szólva: a korrupció, a panama kiirtására pedig nincsen kitünőbb szer, mint a parancsuralom. *Nos, Sztalin diktátor hónapok óta egyebet sem tesz, mint panamistákat, korrupt szovjetalkalmazottakat lövet főbe vagy adat kötélre, vettet börtönbe* — hivatalos szovjetközlemények sem titkolják ezt a tényállást. Már pedig ha Sztalinék maguk mondják, hogy az ő Szovjetoroszországukban ekkora a korrupció, akkor igazán nincs miért nálánál is Sztalinabbnak lennie senkinek, még ha diktaturapárti viharsarkos is. Miután pedig Szovjetoroszországban nem mostanában kezdenek csak korrupcióról panaszkodni, nem most indult meg a panamázó szovjetalkalmazottak bebörtönzésének vagy kivégzésének sorozata, ebből a mostani „tisztogatás"-ból kétrendbeli tanulság kinálkozik. Az egyik az, hogy *a vörös diktatura alatt legalább is akkora közéleti erkölcstelenség burjánzik, mint amino a cárizmus idején volt,* a második pedig az, hogy a megvesztegetésre és megvesztegettetésre való hajlamot *sem Lenin, sem Sztalin diktatúrája nem tudta kiirtani még a legradikálisabb eszközökkel sem,* hiszen a halálbüntetésnél radikálisabb megtorlást eddig nem tudott kieszelni semmiféle földi igazságszolgáltatás.

Már most ami ezeket a tanulságokat illeti, tekintetes szerkesztőség, bizonyára teljes joggal vethetjük fel a kérdést: ha egyszer a vörös diktatura ebben a tekintetben sem tudott különb világot teremteni, mint amilyen a cárizmus korszakában volt, *akkor minek nyelte le a szerencsétlen orosz nemzet a békát, és pedig ezuttal (bocsásson meg a budai Rana Rossa-vendéglő!) a — vörös békát?* Igaz, hogy e kérdés felvetésekor nyomban látom is, amint a viharsarok vagy a szubvencionált sajtó tájékán arra a feleletre csücsöriti ajkait valamely lelkes totalista, hogy: de hát ott van az olasz, ott van a német diktatura, az bezzeg nem tür korrupciót. Pardon, felelem erre, *türni — ugy látom — Sztalin sem türi, csak nem tudja, mert nem győzi végét vetni,* még puskagolyóval és akasztófával sem. Viszont Németországban sem, Olaszországban sem olyan erős a korrupcióra való hajlandóság, hogy még a halálbüntetéssel is dacolna, mert ha igy állna a helyzet, akkor abban a két országban sem győznék a megtorlás munkáját. Denikve: sem Németországban, sem Olaszországban nem volt halálosan sürgető szükség a diktaturára ebből a szempontból, Oroszországban pedig a diktatura is tehetetlennek bizonyul ebben a tekintetben.

Napnál világosabb, hogy a korrupció kérdésének gyökere is *erkölcsi* kérdés. Ahol az erkölcsök romlottak, sőt — mint Oroszországban — fölülről a legkiméletlenebb anyagelvüség, a teljes istentelenség hirdetésével éppen azok sulyosbitják, akik aztán golyóval és akasztófával büntetik e tanitások végső következményeinek levonóit, ott a diktatura sem tud rendet teremteni. Ahol pedig etekintetben rend van, ott ebből a szempontból sincs szükség diktaturára. *Szent István, Szent László alkotmányos király létükre igen erélyesen tudtak rendet tartani a maguk korának gonosztevőivel, korrupt embereivel szemben* — és némely totalistáinknak legalább hallomásból kellene tudniok, hogy *a megboldogult I. Ferenc József uralma alatt a köztisztviselőknek — akármilyen magas méltóságuk volt, sőt annál inkább — mennyire kellett vigyázniok a tógájuk tisztaságára,* mert „Európa *legelső* gavallérja" a legkisebb foltot sem türte azon. És befejezésül még egyet: Sztalin próbálhat rendet csinálni, de mit tehetne az orosz nemzet az ellen, *ha — miközben ő szerzetesien tiszta volna — a diktátorok és vezérkara akár a félország szemét is kilopná a maga fegyveres hatalmának védelme alatt?* Nincs ugyanis sehol sem megirva, hogy minden diktátor olyan puritánnak születik, mint Mussolini vagy Hitler — és ami egy nemzet megsarcolását illeti, azt Sztalin is véghezviszi, ha nem is csak a maga személyének, hanem a maga uralmának a zsebére. A parlament, a szabad sajtó, a komoly demokrácia tehát nem olyan fölösleges valamik, és a diktatura sem mindig és mindenütt papsajt. Mindezeken talán elgondolkozhatnának a mi totalistáink is.

Igaz tisztelettel

Buda, 1937 julius 24.

Nomád

*

U. i. Legutóbbi levelemmel kapcsolatban megrótt a Székesfehérvárott megjelenő *Fejérmegyei Napló,* amelyben — mint most értesülök — Pálffy-Daun József általam kommentált nyilt levele megjelent. Készséggel megállapitom, hogy ez a valamikor kifejezetten katolikus napilap, amelybe már tizenötéves koromban dolgoztam, ma sem „liberális." De a budapesti lapok szerint a nyilt levél a *Székesfehérvári Friss Ujság*ban látott napvilágot, azt pedig ma sem nevezhetem másnak, mint — ősliberálisnak. Szellemesség dolgában, persze, nem tudnám utólérni a *Fejérmegyei Naplót,* mert ehhez — megvallom — egyenlőtlenek vagyunk.

A nyilt utcán agyonlőtte Abonyi Dezső kispesti ügyvédet egy volt ügyfele

Szombaton délután félhárom óra tájban gyilkosság történt Kispesten az Üllői-ut és a Petőfi-utca sarkán. *Tar* Lajos 62 éves amerikás magyar, háztulajdonos és volt gépkocsivezető, revolverrel agyonlőtte *Abonyi* Dezső dr. 34 éves kispesti ügyvédet. A merénylet Abonyi dr. háza előtt történt, amikor az ügyvéd gépkocsiba akart szállni, hogy menyasszonyához, *Stern* Magdához Debrecenbe utazzék. Tar a gépkocsi elé lépett és rövid szóváltás után revolvert rántva rálőtt. A golyó a felsőkaron át a mellkasba hatolt s az ügyvéd, mire a mentők kiérkeztek, tüdővérzésben meghalt.

A gyilkos merénylőt *Pruha* Károly hentes és *Fésüs* György lefogták, kicsavarták kezéből a pisztolyt és a rendőri bizottság megérkezéséig megvédelmezték a fenyegetően viselkedő közönségtől. Tar Lajost bekisérték a kispesti kapitányságra, ahol kihallgatása során kijelentette, hogy *Abonyi* Dezső, akinek ügyfele volt, tönkretette őt s tettéért viseli a következményeket.

Értesülésünk szerint a meggyilkolt ügyvédnek vasárnap lett volna az esküvője.

Abonyi menyasszonyának édesapját, *Stern* Ignác nagykállói fakereskedőt telefonon értesitették Abonyi Dezső tragikus haláláról.

A gyilkos vallomása

A kispesti kapitányságon délután részletesen kihallgatták *Tar* Lajost, a gyilkossággal kapcsolatban. Tar elmondta, hogy mintegy husz évvel ezelőtt kiment Amerikába, feleségével és két gyermekével együtt. Ő mozdonyvezetőnek szegődött, a felesége pedig zöldséget és gyümölcsöt árult egyes nagyobb városokban. Ami pénzt meg tudtak takaritani, azt postára adták és elküldték özvegy *Csaplár* Ferencnének Kispestre, aki Tarnak az anyósa. Ebből a pénzből Csaplárné *házat vásárolt Kispesten.* Amikor többévi amerikai tartózkodás után hazajöttek, az anyós kijelentette, hogy a házat nemcsak a küldött, hanem *a saját pénzéből* is vásárolta és követelte, hogy a *haszonélvezeti jogát kebelezzék be a házra.* Közös megegyezéssel fölmentek *Abonyi* Dezső dr. kispesti ügyvédhez, akinél Tar meghatalmazást irt alá és beleegyezett abba, hogy a bekebelezést végrehajtsák. Évek mulva Tarék tönkrementek és nagy nyomorba kerültek, ugy hogy a mindennapi ellátásukat is csak nehezen tudták megszerezni. Közben két gyermekük tüdővészben meghalt. Tar nem tudta anyósának a haszonrészesedést fizetni és kérte, hogy anyósa mondjon le erről. Amikor kérése eredménytelen maradt, *följelentést tett Abonyi ügyvéd ellen* s abban azt hangoztatta, hogy annakidején az ügyvédi irodájában *üres lapot irattak vele alá* és a szöveget később irták az aláirása fölé. Ezt a pört Tar a bíróság előtt *elvesztette,* Abonyi Dezsőt a csalás vádja elól *fölmentették.*

A nézeteltérések ezután napirenden voltak özvegy Csaplárné és veje között, később azonban Csaplárné hajlandónak mutatkozott a megegyezésre és vissza akarta vonni Abonyitól az ügyvédi megbizatást. Abonyi ragaszkodott Csaplárné képviseletéhez és Csaplárné követeléséért pört inditott Tar Lajos ellen. A pört megnyerte, *2800 pengős ügyvédi költséget számitott föl* s mivel a pör föllebbezés folytán a felsőbiróságok elé került, az ügyvédi költség tetemesen megnövekedett.

Tar Lajos legutóbb Budapesten a Cserhát-utca 16. számu házban lakott egy kis egyszobás lakásban feleségével együtt, mégpedig a legnagyobb nyomorban, mert nem tudott álláshoz jutni. Mint ő maga mondta, hatvankétéves soffőrt ma sehol sem vesznek fel. Abonyi Dezső ügyvédi költségének biztositására pénteken *végrehajtási árverést vezetett Taréknak kispesti házára.* Az árverésen *majdnem huszezer pengő folyt be.* Tar kérte az ügyvédet, hogy tekintettel nagy nyomorára, juttasson ebből az összegből számára is valamit, amiből tovább tudná tengetni életét feleségével. Előadása szerint Abonyi *kérését ridegen elutasitotta.* Szombaton, amikor az ügyvéd gépkocsiba akart szállni a háza előtt, hogy elutazzék, megismételte kérését. Budapestről gyalog ment ki Kispestre és tele volt keserüséggel amiatt, hogy hosszu évek fáradságos munkájával szerzett vagyonkáját elvesztette. Amikor az ügyvéd másodszor is elutasitotta, *revolvert rántott és lelőtte.* Hangoztatta, hogy semmi lelkiismeretfurdalást nem érez, itélkezett tönkretevője fölött. Vallomása végén még megemlitette, hogy az ügyben egy másik kispesti ügyvédnek is része van.

A rendőrség széleskörü nyomozással igyekszik a gyilkosság összes részleteit és előzményeit kideriteni.

A kiküldött rendőri bizottság ismételten kihallgatta Tar Lajost, aki később kijelentette, hogy nem akarta megölni az ügyvédet, csupán ijesztésül lőtt rá. Az ügyvéd azonban felemelte a karját, a golyót ilymódon eltéritette az utjából és igy kapta a halálos lövést. A revolvert azért vitte magával, mert *öngyilkosságot akart elkövetni.* Az előre megfontolt szándékot tagadta s mint kijelentette, ha gyilkolni akart volna, másodszor is rálőhetett volna az ügyvédre, abban senki se akadályozta volna meg.

Mohácson tartja rendkivüli közgyülését a Magyar Városok Országos Szövetsége

A *Magyar Városok Országos Szövetsége* rendkivüli közgyülését augusztus 20-án tartja Mohácson. A közgyülésen *Szendy* Károly polgármester elnöki megnyitója után a *Városok Nemzetközi Szövetségének* párisi és kölni értekezleteiről szóló jelentéseket, a városi számvevőségek államositásáról szóló törvénytervezetet, a városok rendőrségi hozzájárulásának és forgalmiadó részesedésének ügyét, végül pedig a tisztviselői jóléti intézmény föláliitásának tervezetét tárgyalják. A rendkivüli közgyülést megelőzőleg széles programu választmányi ülést tartanak.

Állatkinzásért elzárásra és pénzbüntetésre itéltek két fuvarost

A VI. kerületi kapitányság, mint rendőri büntetőbiróság szombaton sulyos itéletet hozott két fuvaros ellen, akiket állatkinzás miatt jelentettek föl. A fuvarosok a följelentések szerint kisebesedett testü lovakkal vontatták kocsijaikat. A rendőrbiró *Grünsberger* Béla fuvarost, aki a Frangepán-utca 58. számu házban lakik, *kétnapi elzárásra és 50 pengő pénzbüntetésre, Katz* Mórt, a Lipótvárosi Szállitmányozó kft. igazgatóját pedig *200 pengő pénzbüntetésre és kétnapi elzárásra* itélte. Mindkét itélet jogerős. Katz Mórt egy másik állatkinzási ügyből kifolyólag még külön *ötnapi elzárással és 600 pengő pénzbüntetéssel* sujtották. Ez az utóbbi itélet még nem jogerős.

Buzavirág dirndli-ruha különlegesség, Goldberger-anyagból ..... P 6.80
Short, napozóval Goldberger-anyagból ..... P 3.90
Fürdőköpeny Goldberger-anyagból ... P 6.20
Butorkreton 70 cm széles ..... P 1.48
Stór-függöny 150×260 ..... P 6.50
Maradékok fillérekért
WEISZ MARISKA
V., Szent István-körut 22. (Lipót-körut)

A Horthy Miklós-hid budai pillérénél állitják fel a magyar haditengerészek hősi emlékmüvét

A közelmultban Országos Haditengerészeti Emlékbizottság néven *Wulff* Olaf, a magyar folyamőrség vezértörzskapitányának elnökségével és ezzel együtt a magyar haditengerészek egyesülete bekapcsolódásával, amelynek *Konek* Emil nyugalmazott ellentengernagy az elnöke, mozgalom indult, hogy a világháboru hősi halált halt magyar tengerészeinek emlékére *Budapesten méltó emléket állitsanak.* Az emlékmü létesitése *Horthy* Miklós kormányzó kivánsága volt és az emlékmübizottság megalakulása után a legszélesebb körökben megindították a mozgalmat ennek a hiányzó budapesti nevezetességnek mielőbbi megvalósitása érdekében. Az Országos Haditengerészeti Emlékmübizottság megalakulása óta már többször tanácskozott és ezekután a tanácskozások után országszerte felhivásokat küldtek ki hatóságokhoz és magánosokhoz, időközben pedig kiirták a pályázatot is és a kivitelezést *Szentgyörgyi* István, a neves szobrászmüvész és *Miskolczy* müépitész nyerte el, több pályázó közül. A diszes emlékmü a szeptemberi felavatására várakozó *Horthy Miklós Dunahid* budai oldalán az északi parti pillérnél áll majd és hirdeti a világháboruban elvesztett magyar hadihajók, a *Zenta* cirkáló, a *Kaiserin Elisabeth,* a *Szent István* csatahajó, a *Wien* partvédő csatahajó, a *Viribus Unitis* és más kisebb elsülyedt hajók hősi halált halt magyar tengerészeinek emlékét. Az emlékművet, amely külsőre boltives, kápolnaszerü épitmény lesz, belül pedig szentélyre emlékeztet, külsején müvészi reliefek és szobormüvek diszitik, ugyanakkor a belsejében helyezik el azt a diszes emlékalbumot, amely megörökiti az összes hősi halált halt magyar tengerészek neveit és fontosabb életrajzi adatait. Az emlékmü felavatási ünnepsége országos pompával a *Horthy Miklós-hid* avatóünnepsége utáni időkben, október 15-én lesz.

Befejezés előtt áll a minisztériumi sikkasztás vizsgálata

A földmivelésügyi minisztériumban történt sikkasztási bünügy vizsgálata befejezés előtt áll. *Nagy* Pál dr. vizsgálóbiró végzett a kihallgatásokkal s most már csak néhány részletkérdés tisztázására van szükség. Értesülésünk szerint a vizsgálóbiró augusztus elején szabadságra megy. Amennyiben a vizsgálatot kiegészitik, azt *Engedy* Róbert dr. vizsgálóbiró fogja lefolytatni.

Kivégeztek Berlinben két kémet

Berlinből jelentik: Szombaton reggel kivégezték Berlinben a hazaárulás miatt halálraitélt 28 éves *Michnia* Józsefet és a 27 éves *Matischek Pált.* A két halálraitélt, akinek bünösségét a néptörvényszék február 17-én allapitotta meg, a német határ mentén lakott. Egy külföldi határőr mindkettőjüket megvesztegette és arra csábitotta, hogy az illető külföldi állam hirszerző szolgálatába lépjenek. A két halálraitélt és most kivégzett ember elárulta a tervbevett és előkészitett helyőrségi állomásokat és a határvidéken tervezett védelmi rendszabályokat és ezzel veszélyeztette a német véderő ujjáépitésének sikerét.

KÖLTÖZÉS-
kor, előtt, után
mindig és csak —
DITRICHSTEIN
VII., Kertész-u. 27. 1416-55, 54 és 53

Öröklakások a Lipótvárosban
a gyönyörü Lipótvárosi-park és Dunapart közvetlen közelében 1-2-3 és 4 szobás hallosak, **Tátra-utca 28.,** Légrády Károly-utca sarok
Ez az utolsó 25 éves adómentességgel épülő lipótvárosi öröklakásos-palota. Minden lakás önálló telekkönyvi tulaidon. Előnyös fizetési feltételek. — Bérbeadás esetén 9 százalék biztos jövedelem.
A **Pozsonyi-ut 49.** számu 7-emeletes öröklakásos palotánkban még kapható egy drb kettőszobás hallos, egy drb egyszoba hallos öröklakás, továbbá a
Hollán-utca 33. számu ötemeletes sarokpalotánkban még kaphatók 1-2-3 szoba hallos öröklakások.
Érdeklődés: **Hollán-utca 33,** épitési irodában, vagy telefon: 29-33-48, 29-02-37. — Prospektus.

HÁROM LEVÉL

Takarékos háziasszony gázzal főz — a gyakorlatban

A Magyarság szerkesztőségének
Budapest

Hivatkozással a „Magyarság" f. évi julius hó 11-i számának 12. oldalán „Takarékos háziasszony gázzal főz — a gyakorlatban" cimmel megjelent közleményre, tisztelettel kérjük, hogy a következő helyreigazító közleményt közzétenni sziveskedjék: 1. Valótlan az, hogy a gázvasaló óránkénti fogyasztása 1½ köbméter, ezzel szemben való az, hogy a gázvasaló óránkénti fogyasztása: 250 liter, tehát ¼ köbméter, árban pedig: 5 fillér. Mivel pedig egy csomag vasalószén ára: 22 fillér, a cikk irója 1 órai gázvasalás áráért még egy negyed csomag vasalószenet sem kaphat. 2. Valótlan az, hogy a cikk irójának gáztüzhelyét rossz helyre szereltük fel és ezzel konyháját deformáltuk. Ezzel szemben való az, hogy a tüzhelyet először a konyhában volt gázfőző helyére szereltük, majd amikor ezt a cikk irójának felesége meg nem felelőnek találta, áthelyeztük a gáztüzhelyet az ő kivánsága szerint oda, ahol azelőtt a széntüzhely állott. A cikk irójának neje ezzel az elhelyezéssel meg is volt elégedve. 3. Valótlan az, hogy a cikk irójától a tüzhely áthelyezéséért szerelési költséget kértünk. Ezzel szemben való az, hogy a cikk irója azt a kivánságát fejezte ki, hogy helyezzük vissza a tüzhelyet az általunk eredetileg igénybevett felszerelési helyre. Mivel ilyenképpen a munkát kizárólag a cikk irójának, illetve feleségének határozatlansága és álláspontjának megváltoztatása tette volna szükségessé, nyilvánvaló, hogy a végzett felesleges munka megtérítését kérjük. Később azután a cikk irója azzal a további kivánsággal állott elő, hogy ne is a tüzhely eredeti helyére, hanem a konyha másik sarkába helyezzük a tüzhelyet. Ez azonban a gázvezeték meghosszabbitását tette volna szükségessé és a vezeték-meghosszabbitás költségét kértük a cikk irójától. 4. Valótlan tehát az, hogy a gázzal való főzés takarékos mivoltára történő utalás a gyakorlatban másként fest, ezzel szemben való az, hogy ha a fogyasztó kivánságait az elvégzett szerelési munka után, tárgyi szükség nélkül változtatja és ha ezen változtatás következtében többletköltségek merülnek fel, ezeknek felszámitása nemcsak az általános kereskedelmi alapelvek szerint jogos, hanem jogos azért is, mert a közüzemnek, mint közületi tulajdonnak nincs módja és nincs is jogcime arra, hogy munkásait a szükségen tul azzal foglalkoztassa ingyenesen, amit utólag felmerült, tárgyilag nem indokolható kivánságok okoznak. Teljes tisztelettel: olvashatatlan aláirás, h. vezérigazgató.

*

A panaszos levél irója ismételten eljárt a Gázmüveknél, ahol azt kérte, hogy a szerelő munkáját és jelentését szakértővel vizsgáltassák felül és a széntüzhelyet állitsák vissza eredeti helyére, hogy mindkét tüzhely üzemképes legyen. Ez a kérés a mai napig sem teljesült. A gáztüzhely felállitásáért számitott 6 pengő költséget a Gázmüvek által kiállitott 56.938/1937. VII. 5. számu számla igazolja.

Dicséret egy Beszkárt-kalauznak

A Magyarság szerkesztőségének
Budapest

A villamos- és autobuszkalauzok oly sokszor adnak okot arra, hogy a lapokban támadják őket, hogy szinte jólesik, ha egynémelyiket meg tudjuk dicsérni. Engedje meg tehát a t. Szerkesztőség, hogy egy párját ritkitó dicséretes esetet megirjak. Az 1-es autobuszon jöttem Budáról, a Szent Imre-körtérről, utközben felszállt egy uriasszony és a mellettem lévő helyre ült le, a kalauztól kért egy átszállójegyet, a kalauz a jegyet átadja és meglepetve halljuk, amint azt mondja: „Bocsánatot kell kérnem nagyságos asszonyomtól multkori eljárásomért, mert azóta megtudtam, hogy önnek volt igaza és a jegy érvényes volt, ezért a mostani jegyért a pénzt nem fogadom el, mert nem akarom, hogy az én tudatlanságom miatt ön károsodjék." Az illető hölgy nem akarta ugy a jegyet átvenni és csak erőszakkal tudta a kalauzt rábirni, hogy a pénzt elfogadja. Ezt a szép esetet hallva, kérésemre elmondta az urinő, hogy két hét előtt történt, hogy ő egy átszállójeggyel felszállt egy 1-es autobuszra, a kalauz azonban nem fogadta el a jegyet, mert az szerinte arra a vonalra nem érvényes és kényszeritette egy másik jegy váltására. Tehát oly hosszu idő eltelte után a kalauz megismerte az utasát, kivel ő igazságtalanul járt el és hibáját jóvá tette, amit bizony nem mindegyik kalauz tett volna meg. A kalauz — ki megérdemli, hogy nyilvánosan megdicsérjük — száma 7672. Kiváló tisztelettel:

Engel Imre.

Néhány megjegyzés egy fegyelmi ítélethez

A Magyarság szerkesztőségének
Budapest

Többször volt alkalmunk a *Magyarság* hasábjain oly közleményeket olvasni, melyekben a cikkirók a köztisztviselők fegyelmi ügyeinek elbirálására független bíróság szervezését követelték, többféle indok alapján. Alábbi soraink célja szintén az, hogy gyakorlati példával igazoljuk ennek szükségességét és reámutassunk arra: mennyire fontos közérdek füződik ahhoz, hogy ugy a tisztviselők, mint a társadalom széles rétegének e jogos kivánsága mielőbb — az alsóbbfoku közigazgatási bíróságok megszervezése kapcsán — teljesüljön.

Csongrád vármegye közigazgatási bizottságának fegyelmi választmánya a napokban — mint azt a *Magyarság* is közölte — ítéletet hozott Szentes város nyugalmazott polgármestere és nyugalmazott főügyésze ellen folyamatban volt fegyelmi ügyben és az eljárást *elévülés* cimén mindkettőjük ellen megszüntette. Magával a fegyelmi üggyel nem kivánunk foglalkozni, sőt azt teljes egészében nem is ismerjük, azonban az itéletben felfedeztünk egy jogi abszurdumot, s arra akarunk reávilágitani.

Nevezetesen a közigazgatás rendezéséről szóló törvény 76. §. bekezdésének (3) pontja szerint nyugdijas tisztviselő ellen fegyelmi eljárást csak oly fegyelmi vétség miatt lehet elrendelni, amely hivatalvesztés büntetést vonhat maga után. Ugy gondoljuk, hogy afegyelmi eljárás megindítása a hatóság előtt valószinünek látszott, hogy a két nyugalmazott tisztviselő ellen e sulyos büntetés kiszabásának lehetősége forog fenn, s eddig előttünk is érthető a hatóságok magatartása, érthetetlen azonban a fegyelmi választmány itélete, melyben *elévülés* cimén szünteti meg az eljárást nevezettek ellen.

A hivatkozott törvény 93. §-ának (1) bekezdése szerint ugyanis: „Az elévülés kizárja a fegyelmi eljárás megindítását a cselekmény elkövetésétől, vagy a mulasztástól számitott három év multán. *Ha azonban a fegyelmi vétség olyan sulyos, hogy szolgálattól felmentés-, vagy hivatalvesztés büntetést vonhat maga után tiz év multán.*" Ha tehát a törvény eme szakaszát egybevetjük a 76. §. emlitett részével, világosan megállapithatjuk hogy nyugdijasokra vonatkoztatva *elévülési időként* csupán a 10 éves jöhet tekintetbe, miután ellenük fegyelmi eljárás csak oly esetekben inditható, ha hivatalvesztés büntetés kiszabása látszik valószinünek.

Ebben a konkrét esetben azonban, *mint illetékes helyről értesültünk*, a fegyelmi vétség alapjául szolgáló cselekmény legelső mozzanatának elkövetésétől számitva mindössze 6—8 év telt el, tehát jogi lehetetlenség az eljárást *elévülés* cimén megszüntetni.

Azért kérjük soraink szives közlését a tekintetes Szerkesztőségtől, mert a fenti esetet, mint teljesen a gyakorlatból vett példát szintén dokumentumként kivánjuk felsorakoztatni azon érvek mellé, melyek amellett szólnak, hogy köztisztviselők fegyelmi ügyeiben független, *szakképzett birókból álló* bíróság itélkezzék.

Szükségesnek tartjuk megjegyezni, hogy az emlitett fegyelmi választmány a társadalom oly megbecsült tagjaiból állott, akik a maguk foglalkozási körében kiválóak. *Cs. K. (Szentes).*

Haldoklik a lillafüredi szerelmi dráma áldozata

Megemlékezett a *Magyarság* a lillafüredi Látókő sziklán történt szerencsétlenségről, *Pál* Gergelyné földbirtokosné turistakirándulás alkalmával lezuhant a Látókő sziklájáról. Sulyos sebesüléssel szállitották be a miskolci kórházba.

A szerencsétlenség ugy történt, hogy a szentléleki turista menedékházban turistakirándulás után reggelizni tért be a társaság, köztük volt özvegy *Pál* Gergely Józsefné nagyon szép, 24 éves fiatalasszony, a közeli Mályinka községből. Amig a társaság reggelizett, Pálné a menedékháztól száz lépésnyire levő romokhoz sétált. *Nem jött vissza.* Távolléte föltünt a társaságnak és amikor keresésére indultak, össze-vissza zuzva, véresen találták a romok között. A koponyája bezuzva, össze-vissza törve, ugy, hogy az első pillanatban reménytelennek tetszett életben maradása. Mindenki véletlen szerencsétlenségre gyanakodott, azt hitték, hogy Pálné megcsuszott, leesett a lépcsőn és igy törte össze magát.

A késő esti órákban sikerült a szerencsétlen fiatalasszonyt Miskolcra szállitani.

Nem szerencsétlenség — büntény!

Senki se hitte, hogy a szerencsétlen asszony élve érkezik Miskolcra, Pálné azonban élt, azonnal megvizsgálták és mielőtt mütőasztalra fektették volna, röntgenvizsgálat alá vetették.

A vizsgálatnak szenzációs eredménye lett: *a röntgenfotografia világosan megmutatta, hogy a sebesült koponyájában, az agyvelő és a koponyacsont között revolvergolyó fekszik.*

A hatóságok azonnal megkezdték a nyomozást a titokzatos ügyben. *Senki se hallotta a lövést* és fogalma se volt senkinek arról, Pálnét ki lőtte le.

A nyomozás során a csendőrség kihallgatta a szentléleki menedékház alkalmazottját, a 23 éves *Murek* Józsefet, aki már régebben ismerte a szép asszonyt, sőt *Balassa* Mihálynak, a turista menedékház bérlőjének felvilágositása szerint sokat járt Pálné után. Mályinka a menedékháztól nem messzire fekszik és a fiatal legény állandóan begyalogolt a faluba, a szépasszony látogatására.

Murek a csendőrök vallatására eleinte tagadni akart. Azt sem akarta beismerni, hogy ismerte a fiatal özvegyet, majd később a csendőrök annyit mégis kiszedtek belőle, hogy alkalmaztatása ügyében tárgyalt néha az asszonnyal.

A vallatást vezető tiszthelyettes akkor azt mondta a fiunak, hogy megtalálták a revolvergolyót és az pontosan beillik Murek József gazdájának, *Balassa* Mihálynak a revolverébe. A revolver pedig Mureknek *a kezében volt, erre tanuk vannak.*

Szerelem? Véletlenség?

A legény remegni kezdett, aztán sirva fakadt és beismerte, hogy *ő lőtte le az asszonyt.* Egész testében reszketve, alig érthető hangon mondta el, hogy a szerencsétlenség reggelén több barátjával együtt a menedékház másik felén tartózkodott. Tényleg nála volt Balassa Mihály revolvere, játszott vele, mutogatta és a játék közben a revolver *elsült.* Félelmében nem mert szólni a dologról senkinek.

A csendőri nyomozás kideritette, hogy Murek elbeszélése *nem minden tekintetben fedi a valóságot.* Négy évvel ezelőtt Murek egyik legbensőbb barátja, *Tircz* József erdőkincstári vasuti fékező majdnem hasonló körülmények között végzett menyasszonyával, a lillafüredi Palota-szálló egyik alkalmazottjával.

Valószinünek látszik az, hogy a feltünően szép és jómódu özvegy egy időben türhette Murek udvarlását, de az utóbbi időben *elhidegült tőle* és a féltékeny fiatalember felelősségre vonta ezért, valószinüleg kedvezőtlen választ kaphatott, mire a szerelmes legény egyetlen lövéssel pontot tett a szerelmi história végére. Ez a nyomozó hatóságok föltevése.

Pálné eszméletlenül fekszik a kórházi ágyon és az orvosok minden percben várják a halál bekövetkezését.

Szükkörü tervpályázat a Rudas-fürdő környékének rendezésére

A Rudasfürdő átalakitási és átépitési munkálatai olyan gyors tempóban folynak, hogy szeptember végére az épitkezés előreláthatóan befejeződik. Sürgősen gondoskodni kell tehát arról, hogy egyidejüen a fürdő környéke is rendeztessék és megfelelő keretekbe kerüljön. A környék rendezésével kapcsolatban a főváros egyéb terveket is szeretne megoldáshoz juttatni a Rudasfürdőnél. Elsősorban a fürdő előtti ivócsarnokot kivánja bővittetni, még egy második ivócsarnokot is épitenének, a kettőt fedett sétánnyal kötnék össze, azonkivül a müemléknek nyilvánitott török kupolát akarják külsőleg restaurálttatni.

Schuler Dezső alpolgármester szombaton intézkedett, hogy mindeme munkák tervezésére az ügy sürgősségére való tekintettel a főváros szükkörü tervpályázatot rendezzen. A kibocsátott rendelet hivatkozik arra, hogy miután a Rudasfürdő átalakitási és tatarozási munkálatai befejezéshez közelednének, szükségessé vált az ivócsarnok bővitése, a gyógyforrások céljait szolgáló terület rendezése, továbbá a gőzfürdői kupolacsarnok külső kiképzésének végrehajtása. A meglevő ivócsarnokot megnagyobbitják. Ott akarják ugyanis elhelyezni az Attila-forrás téli ivókutját is. A csarnokban ezenkivül több uj helyiséget épitenek. A Juventus-forrás fölé egy kisebb ivópavillont terveztetnek. A két ivócsarnokot fedett sétafolyosóval kötik össze. Ez a fedett sétány nyáron nyitott, télen pedig beüvegezett lesz. A tervezés feladata a fürdő és ivócsarnok előtti sétányok rendezése és a kert kiképzésének megtervezése. Nemrégen a Rudasfürdő előtt feltárták egy középkori templom szentélyének falait. A tervezőknek figyelemmel kell lenniök arra, hogy ezek a falmaradványok a kertészeti kiképzés keretében megfelelően fenntarthatók legyenek. Megtervezendő a müemlék jellegü gőzfürdőmedence csarnok külső homlokfalának stilusos kiképzése kőburkolattal, felirásos táblával, esetleg diszkuttal. Az ivócsarnok déli részén, vagy a fedett sétány meghosszabbitásában aluljáró bejáratot kell elhelyezni. Ez az aluljáró az ivócsarnokot, illetve a gyógysétányt a sziklafal mellett elvonuló és lesülyesztett járdával fogja összekötni, hogy igy a sziklaforrásokat a sétálók a kocsiforgalom elkerülésével közelithessék meg.

A főváros hat épitészt kért fel a szükkörü tervpályázaton való részvételre. *Fischer* József és *Sebestyén* Artur közös felszólitást kaptak, rajtuk kivül *Gyenes* Lajos, *Halászy* Jenő, *Kopeczky* Raoul, *Rottmann* Elemér, valamint *Schmitterer* Jenő épitészek kaptak felhivást a pályázati tervek elkészitésére. Az idő rövidségére való tekintettel augusztus 28-án jár le a szükkörü tervpályázat és még az ősz folyamán annak alapján a rendezési munkálatokat elvégzik.

Önmüködő megfigyelő állomások az északi sarkvidéken

Kopenhága, julius hó

Az ezidőszerint Moszkvában tartózkodó ismert iró és sarkkutató, *Freuchen* Peter, akinek kutatásairól a *Magyarság* többizben részletesen beszámolt és aki egy északsarki expedicióhoz akar csatlakozni, az egyik nagydán ujságban részletesen ismerteti az oroszok sarkvidék kutatásának tehnikai ujitásait. Mivel lehetetlen, hogy emberek állandóan kitartsanak az Északi sarkon, viszont mivel másfelől az ottani megfigyelések a legnagyobb jelentőségüek az időjárás tanulmányozására és a hajózásra, tudományos állomást szerelnek föl ott, melynek müszerei állandóan végezhetik a megfigyeléseket, még pedig *önmüködően, emberi segitség nélkül.*

Ez az automata-állomás elsősorban a mozgó jég mozgásának irányát, mértékét fogja megállapitani.

*

Long, a szerencsétlen amerikai kutató, mikor egy idő előtt beállott tél visszavonulásra kényszeritette, jóformán egész fölszerelését kénytelen volt visszahagyni a jégen, hogy gyorsabban haladhasson. Ez azonban nem használt, mert mielőtt emberi segitséget érhetett volna el, éhenhalt. Halála azonban haszonnal járt a tudomány számára, mert öt évvel később Délgrönland partján találták meg a sark közelében hátrahagyott fölszerelést, ami azt bizonyitotta, hogy a jég nyugati Grönland partja mentén délnek huzódott. Ez adta *Nansen* Fridtjofnak azt a gondolatot, hogy megépitse hajóját, a *Framot,* mely ki tudta birni a jégnyomást. A Frammal keresztül akarta magát hajtatni az Északi sarkon.

Mivel azonban hajója befagyott a jégárba, nem tudott eléggé keletre jutni és a mozgó jég a sarok mellett, délre a sarktól vitte el, anélkül, hogy célját elérhette volna.

Amundsen hasonló kisérletet tett *Maud* nevü hajójával, de, dacára, hogy 42 hónapig volt a jégárban, szintén siker nélkül.

Ezek a kutatások idáig edzett tudósokat igényeltek, akik nem riadtak vissza a legnagyobb fáradságtól és nélkülözéstől sem a tudomány szolgálatában.

*

Az uj állomás, melyet az oroszok az Északi sarkon felállitottak, *robotkészüléknek* nevezhető, mert önmüködően, emberi segitség nélkül müködik. Naponta háromszor jegyzi föl a hőmérsékletet, a barometer állását, a szél erejét és irányát s a hely szélességi és hosszusági fokát, ahova a jég vitte. Végül megállapitja a tenger mélységét is és a megfigyeléseket rádiótelegramm utján közli a legközelebbi állomással.

Ezzel a robotkészülékkel, anélkül, hogy egy ember fáradságoknak, életveszélynek tenné ki magát, a jövőben az év minden szakában és a legszélsőségesebb időjáráskor is, az összes meteorológiai megfigyeléseket el lehet végezni az Északi sarkon és vidékén. Erőforrás gyanánt nagy akkumulátorok szolgálnak s ha ezek az akkumulátorok kimerülnek, a készülék szükségjeleket ad le, jelezve, hogy az utántöltés szükségessé vált. E célból aztán repülőgépeket küldenek ki. Miután a készüléket, most nyáron állitották föl, arra számitanak, hogy az akkumulátorok egy évig kibirják s igy kedvező időszakban tölthetik meg ujra.

Ha a készülék, amint azt biztosan remélik, beválik, még egész sor hasonló készüléket állitanak föl, ugy hogy pár év mulva az egész sarkvidéket be fogják hálózni ezek a tudományos kutatásokat végző önmüködő készülékek.

Szentgyörgyi István szobrai

62. Dr. FÁBIÁN GÁSPÁR: A ceglédi zárda és polgári iskola. II.
63. NAGY MÁRTON: Pestújhelyi r. k. polgári leányiskola, *a), b), c).*
64. PÁSZTOR JÁNOS: Ad astra. A svábhegyi csillagászati intézetben.
65. DAMKÓ JÓZSEF: Stróbl Alajos arcmása.
66. SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: Szeged város emléktáblája. Szegedi egyetem alapítása emlékére.
67. KÖVESHÁZY KALMÁR ELZA: Madách. emléktábla.

Szoborművek.

67. KÖVESHÁZY KALMÁR ELZA: Madách.
68. MARGÓ EDE: Anyaság.
69. ÓHMAN BÉLA: Szent Norbert. Vázlat. (A gödöllői rendház részére.)
70. LUX ELEK: Semmelweiss-emlék. Terv. (A szegedi Nemzeti Emlékcsarnok részére.)
71. SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: Vázlat. (A szegedi Nemzeti Emlékcsarnok számára.)
72. SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: Jézus Szíve szobra. (A premontrei-rend gödöllői templomában.)
73. KALLÓS EDE: Ybl Miklós.
74. A Kir. Magy. Pázmány Péter Tud. Egyetem. Asztalterítője.
75. A bécsi Collegium Hungaricum asztalterítője.
76. A római Collegium Hungaricum asztalterítője.
77. Izabella-terítő.

A terítőket készítette az Izabella háziipari egylet.

Klebelsberg emlékkiáll. kiáll.

Párizs. 1933.

IV. TEREM.

SZOBORMŰVEK.

1. HORVAY JÁNOS: Petőfi. (Szeged.)
2. MARKUP BÉLA: Gróf Széchenyi István. (Szeged.)
3. RÁPOLTI LAJOS: Ürményi József. (Szeged.)
4. MÁTRAY LAJOS: Bessenyei György. (Szeged.)
5. B. HADZSI DUCI: Hunfalvi Pál. (Szeged.)
6. KISFALUDI-STRÓBL ZSIGMOND: Benczur Gyula. (Szeged.)
7. Vitéz SZÉKELY KÁROLY: Hermann Ottó.
8. HORVÁTH GÉZA: Lorántffy Zsuzsánna.
9. PÁSZTOR JÁNOS: Kinizsi. (Testnevelési Főiskola.)
10. PÁSZTOR JÁNOS: Szenczi Molnár Albert reformátor. (Debrecen.)
11. FÜREDY RICHÁRD: Meliusz Juhász Péter reformátor. (Debrecen.)
12. RÓNA JÓZSEF: Árpádházi Kálmán herceg. (Gödöllő.)
13. OHMANN BÉLA: Huszár Gál reformátor. (Debrecen.)
14. KISFALUDI-STRÓBL ZSIGMOND: Komáromi Csipkés György reformátor. (Debrecen.)
15. PÁSZTOR JÁNOS: Toldi. (Testnevelési Főiskola.) Részlet.
16. KISFALUDI-STRÓBL ZSIGMOND: Tisza István. (Debrecen.)
17. PAP JÓZSEF: Plósz Sándor. (Szeged.)
18. Ilyefalvi LŐTE ÉVA: Gróf Mikó Imre-emléktábla. (Szeged.)
19. PAP JÓZSEF: Venczel Gusztáv. (Szeged.)
20. SOMLÓ SÁRI: Apáthi István. (Szeged.)
21. PETRI LAJOS: Báró Korányi Frigyes-emléktábla.

715. *Károlyi István gr*

Mellig látható, kissé
haja, szemöldöke, bajusza
szakálla barna, szeme szürke
nyakkendője rojtos, atillá
mentéje, a melynek csatjá
prémes.

Vászon, méretei 70·8 : 57·7
40 K. — Vétetett a gr. Kre
A megszerzésére vonatkozó ad
lelt. sznál. — Átvétetett 1895 ár
jegyzék 33. — Az átvételt tu
8-iki 14895 sz. leirat (159–96)

Szentpétery István

megbízás a nagyváradi
Tisza Kálmán szobor
elkészítésére.

Irod

Nagyvárad. 1913.
jún. 3. (Tisza Kálmán
szobra.)

736/913.

Szentgyörgyi István

szobrai

Petőfi szobor kőtalap-
zaton a városház
előtti parkban
Kiskörös 1927

Bizotsága Tekintetes

sége.

B U D A P E S T.

k a t.Elnökséget,hogy a Magyar

tiratukba foglaltak figyelembe v

Szentgyörgyi István

Természetes mű, bronz

Szeged 1917

don, Hévizen, Füreden, Tihanyban és Almádiban találunk nagyobb szállodapalotákat és ízléses nyaralókat.

A balatonmenti templomfestészet régebbi nyomai részben azok műérzék nélküli átalakításaival, részben a rombadőlt templomokkal teljesen elpusztultak. Igy a román és gótstílus korából egyetlen emlékünk sincs. De viszonylag annál több van a barokk-korból. Ennek az időnek két messze kimagasló festőművésze Maulpertsch Antal és Dorfmeister István. Az előbbi a sümegi plebánia-templom s a veszprémi püspöki palota freskóciklusával emelkedett az elsők közé. Az utóbbi művészetét a kiskomáromi-, nóvai-, türjei-, templomok freskói hirdetik. A monostorapáti és kápolcsi templomok freskóit Xaversich Ferdinánd-, a kerkaszentmiklósi és zalaegerszegi falképeket Cimbal János festette.

A XIX. század templomfestői közül megemlítjük Pesky Józsefet (Akali); Jakobey Károlyt (Raposka); Emec Józsefet (Szigliget); Ébner Lajost, Székely Bertalant, Lotz Károlyt (Tihany)); Bucher Ferencet (Balatonfüred); Vaszary Jánost (Tihany, Füred, Keszthely) és Steiner Rudolfot (Veszprém). A Balaton tájszépségeit megörökítő festőművészeink közül legnevesebbek Aggházy Gyula, Bosznay István, Deák Ébner Lajos, Edvi Illés Aladár, Glatz Oszkár. Mednyánszky László, Telepi Károly, Tölgyesi Artur, Neográdi Antal, Szinnyei Merse Pál; de valamennyiök közül a legnagyobb mester Mészöly Géza, kinek művészetét egyik festőtársa Bosznay István ekképen jellemezi: Mészöly Balatonja nem tájkép, hanem lelki élmény. Nem száraz próza, hanem mély érzelmes líra. Az ő Balatonja misztikus, páratelt levegőben úszik. Ezüstös fátylak és felhők borítják. Szürke, kékes, hol szür-

Szentgyörgyi István
Nobrán

l

Regi – Renaissance Béla
A regedi templomtér
Bp. 1932. 89. l.

de tomay
MCCCC.
ıy-nembeli

ett évszám
zött.
llékén. Ha
a a török
iradt meg
itja a ba-
király volt
időben a
: ki a so-
5k, címer-
idő foga,
a mohácsi
vásonkői
si (†1494.)
között a
árat csak-
1554-ből.
mentén is
kastélyok

Könyismertetés: Heltai Gáspár: Fáló.
Kolozsvár, 1570. Kiadta Tricsaiuyi
Zoltán. Budapest, 1915. IX. 182–
183. (Harsányi István). — Ma-
gyar Tört Élete és emlékei. IX. 183.

Szentgyörgyi István

4.

A nagyváradi Tisza Kálmán-szobor szűkebb pályázatán Szentgyörgyi István Margó Ede és Pongrácz Szigfrid, továbbá Pásztor János vettek részt. A birálóbizottság tagjai Miskolczy Ferencz főispán Fráter Barnabás alispán. Keszthelyi Zoltán főjegyző, Csányi Károly dr. az Iparművészeti

Múzeum igazgatóőre, Kertész K. Róbert osztálytanácsos és Szenes Imre építész. A zsűri az első díjat Szentgyörgyi István művésznek ítélte oda. A másik két pályaművet ezer-ezer koronával jutalmazták. Szentgyörgyit a kivitellel is megbízták, azonban azzal a föltétellel, hogy a szobor férfi mellékalakját meg kell változtatnia. Az iparművészeti Múzeumban kiállított pályaterveket Tisza István gróf is megtekintette s kívánságára Szentgyörgyi tervén az egyik ülő alak helyzetét is megfogják változtatni.

Művészet 1913. 237. l.

Szentgyörgyi István

Csaholi Ferenc csanádi
püspök elenik a vasha-
ri csatatéren. Relief.
Fenti műve az alabbi
emléktáblán
Arad
Szegedi emléktáblán.

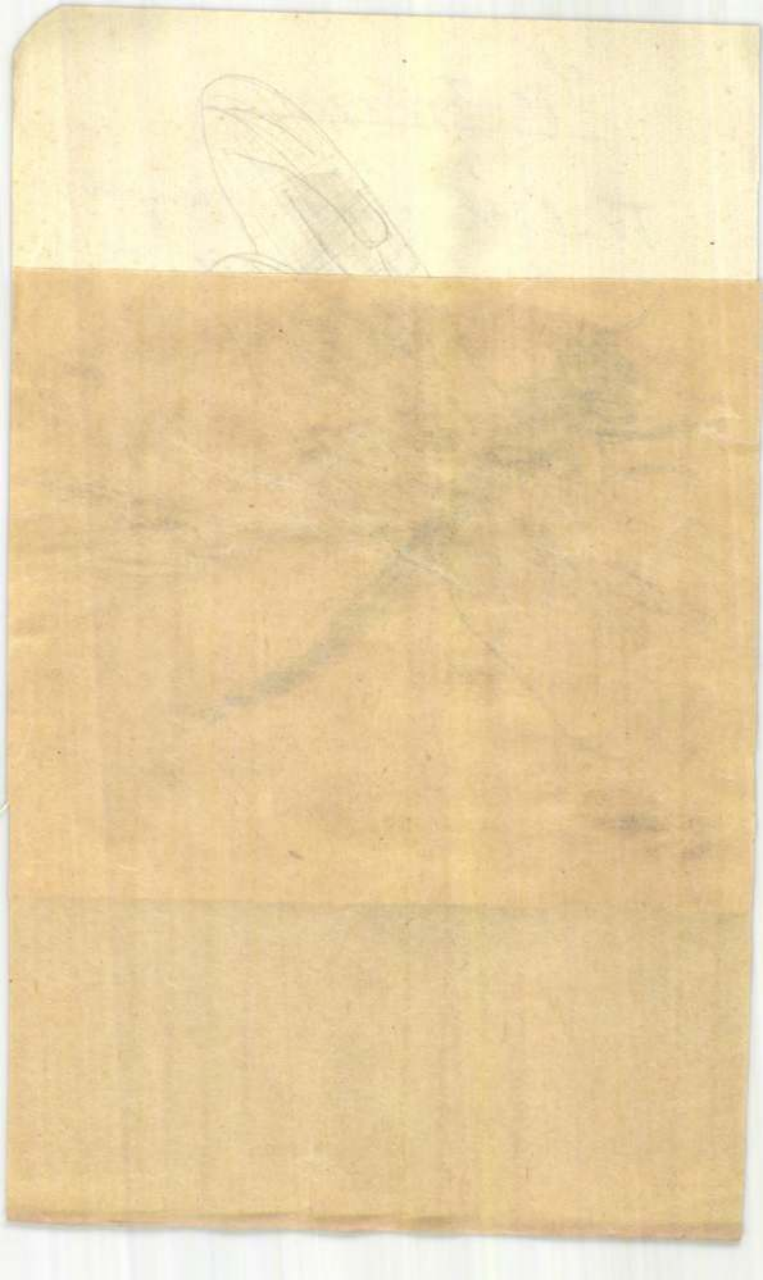

Szentgyörgyi

IV. Béla városi rangra emeli Szegedet. l. részletét az alábbi oklevélben:

ind. – Szegedremeklet oklev.

Szentgyörgyi István

Balról Sipőcz Jenő síremléke (Szentgyörgyi István műve),

1928. nov. 6.

BUDAPEST
112K

Szentgyörgyi István

MAGYAR MŰVÉSZEK KÜLFÖLDI LAPOKBAN. A londoni Sporting and Dramatic News júliusi számában cikket közöl Sport a szobrászatban címmel és bemutatja többek között Szentgyörgyi István tenniszezőnőjét, mint a bájos mozdulat példáját, megjegyezve, hogy Szentgyörgyi a magyar iskola egyik kiválósága, amely iskola ma Európában a legjobbak közé tartozik. A művész az emberi formának, mint a szépség legmagasabb kifejezésének művelője és a sport- és táncban találja meg tudásának és ügyességének alkalmas kifejező eszközét. Ugyancsak Szentgyörgyitől a londoni *Graphic* novemberi száma közölte a *Bigéző fiút.*

MAGYAR MŰVÉSZET
1927. 591. l.

Szentgyörgyi István

1931 jún. 1-én helyezték el az egyetemi épületen azt az emléktáblát, amelyet Szeged város közönsége kitüntetett gróf Klebelsberg Kuno iránt érzett szeretete, akit Szeged nagyjainak sorában örökös időkre tisztelni fog. Az emléktáblát Sz. alkotta.

Pesti Hirlap. 1931 jún. 2.

(Klebelsberg-emléktábla a szegedi egyetem épületén.)

Sz. 3107.

Szentgyörgyi István

művész a bécsi irredenta
robotok közül a Dél.
Lelepleztek 1920 dec. 5.

Védő Lugák könyvtárosnő
megbízásából.

U. 3009

Szentgyörgyi István

— **Készül a Haditengerészeti Emlékmű.** Október elejére tervezik a Horthy Miklós híd lágymányosi hídfőjénél emelt haditengerészeti emlékmű leleplezését. A kivitelre elfogadott emlékmű *Szentgyörgyi* István szobrász és *Miskolczy* László építész alkotása. Felirata: »*A cs. és kir. haditengerészet és magyar hősi halottai emlékének.*« Az emlékmű magassága a hídpálya felett 40 méter. Alapzata a *Novara* cirkáló hullámokat hasító orrát ábrázolja, ezen messzetekintő hajókürtös áll, mögötte a harci Géniusz. A kőalapzatot, a szoborcsoportot és az alapzatban kiképzett emlékszobát haditengerészeti jellegű domborművek és feliratok díszítik. Az emlékszoba belső feliratai *Herczeg* Ferenctől származnak. Az emlékmű építése programszerűen folyik, a szoborcsoportozatot most öntik bronzba.

Pesti Napló 1937

Szept. 5.

Tisztelettel értesítem, ha igazi jó háziebédet kiván, úgy szíveskedjék a »Magyar gazdasszony« konyháját felkeresni, ahol ízletes és változatos minden igényeket kielégitő étlap szerint választható ételeket kaphat.

Kivánt időre házhoz szállítom.

Magyar gazdasszony konyhája.

XI., VERPELÉTI-ÚT 5. AJTÓ 11.

Telefon: 258–455.

Szentgyörgyi István

ivod

A szegedi vashon-
véd (így!) Szegedi
Hírlap. 1915. szept. 7.

U. 1606

Ere -ei ere- nyöget
vernek bele, így lesz a
~~bete~~ fahonvédből
vashonvéd.
A fahonvéd fanti
nyúvel.

Szentgyörgyi István

beszélő arcképe

rod

Tallián Emil emlékműve.

Törökkanizsa és Vidéke

1912 dec. 12.

2 levelet írtak az említett emlékműről, amelyet bemutattak az ottani bíró Hagnak

U. 20.

1909.

3909. Szentgyörgyi István.
Sz. Begaszentgyörgyön 1881 június 20-án.

A panasz.

Kifejezője egy egész alakban és kissé balrafordultan ábrázolt fiatal leány, ~~fejjel kif~~ a ~~kit~~ jobb kezét felemelte és baljával olyan mozdulatot tesz, mintha beszélne. Testével bal lábára nehezedik, míg jobb lábával lépni látszik. Felfelé fésült és ~~kontyon~~ megtüzött haját leeresztett kontyban viseli. Jelzése alól balra: »Szentgyörgyi J.«.

Bronz-szobor, magassága 166 cm.
Vétetett az 1909. január 12-iki 5410 sz. leirat alapján 4500 K-án (114 ex 909).-- Kifizettetett 1909. január 27-én a 60 sz. nyugtára.-- Elszámoltatott 1909. május 15-én 848 sz.a.

III3-163

Pl.
Vét. 1909.

3-19

702

Kat
418

Plast.

1912

4099. Szentgyörgyi István.
Született Szentgyörgyön 1881 június 20-án.
Vas t'en.

Vétetett az 1912 január 17-iki 2172 sz. leirat szerint 420 K-án (157-912).

Kifizettetett 1912 január 29-én. -- Elszámoltatott 1912 február 8-án (666-912).

A márvány talapzata kerek és méretei alól 13,4:13,4 cm.

III$_3$–178

Érték

Sz. n. 345-912.
Át. lelt. 6918.

Pl.
Vét. 1912

370 korona.

V

805

Fegy kissé előrehajlt,

Az eszme kifejezője egy egész alakban ábrázolt fiatal nő kifejét jobbra fordítva és bal kezével elutasító mozdulatot tesz, mialatt jobbját leeresztve tartja. Haját kontyba tüzötten viseli. Testével jobb lábára nehezedik, bal lábát pedig kissé felemelte. Jelzése balról: Szentgyörgyi J.

Bronz-szobor, magassága 33.5 cm.-- Lelt.sz.4099.-- Vétetett

3967. Szentgyörgyi István.
Sz. Begaszentgyörgyön 1881 junius 20-án

Kigyóbűvölő.

Egész alakban és négyszögletes talapzaton ~~állva~~ ábrázolt fiatal nő, ki a bal karjára négyszeresen felcsavarodott kigyóhoz beszél, mi közben nevet és jobb karjával szavait kisérő mozdulatot tesz. Kissé hullámos haja rövid és oldalt elhelyezett fejdisze szalagcsokor. Testével jobb lábára nehezedik, mig a ballal hátra lép. Jelzése balról, de hátul: »Szentgyörgyi J.«

Bronz-szobor, magassága 166 cm. és a talapzat méretei 43.5:53.5 cm. -- Lelt. sz. 3967. —

Vétetett az 1910 deczember 29-iki 145575 sz. leirat alapján 8000 K-án (8-911).

Sz. n. 4-911
57-911-1
Át. lelt.

Pl.
Vét. 1910.

III 3-171

343

750

Szentgyörgyi István

A 32-es volt bpesti kári
ezred szobra, mely a pályázaton első díjat nyert.

Pesti Napló

1932 máj. 4.

Képpel.

U. 3163

Szeretettel üdvözlöm
a Pozsonyi Zsidó
Szemináriumban
Kelco és minden
Barát Gyula
Szeretettel üdvözlöm
Nagyszombat
1929 ápr. 3.
Dr. Bisz

DANTE KÖNYVKIADÓ

Könyvtermés — Könyvterjesztő

BUDAPEST, VI, Ó-U. 27 — Telefon: 161-16, 169-76

Nagyságos
Méltóságos

Dr. Szabóvárnyi Gyula

múzeumi titkár

úrhölgynek
úrnak

H.

Lovics sor 12. IV. 5.

11. sz.

Szentgyörgyi István

Szentgyörgyi István bútor meg a bpesti házi czred emlék műveinek elkészítésével -

Pesti Hirlap 1932 máj. 4.

U. 3158

Nagyságos

dr. Szentiványi Gyula urnak,

Budapest

I.Lenke tér 7.sz

Szentgyörgyi István

1918-19-ki állami
arany érem

Ernst Klára
mázolt mellképe

Művészet 1918. 52

Kossó üvegből, római IX 117.

Szentgyörgyi István Kolrán

Tér és Forma, 1931

IV. évf. 175-179.o.

Az Országos Társadalombiztosító Palotáról készült rajza.

Körplasztika - Emlékmü

Szentgyörgyi István:
Nagyváradi Tisza Kálmán
szobor

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
237.
"Nagyváradi Tisza K.szobor"

Plasztika, 1900-1919. - Köplasztika
?

Szentgyörgyi István:
Kigyóbűvölő .
/Céhbeliek kiáll./

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
234-236.
"A Céhbeliek."

Szentgyörgyi István úrhoz

Pesti Hirlap. 1932. máj. 4. 8

Szentgyörgyi István bíztak meg a budapesti tárgyalások megindításával

Szentgyörgyi István
szobrász:

MŰVÉSZET
XII.évf.1913.
206-211.
"Az Erzsébet emlékmü"

S z e n t g y ö r g y i István
szobrász

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
237.
"Nagyváradi Tisza K.szobor"

Szentgyörgyi István 1886-1922

Pesti Hírlap. 1920. okt. 31. 4

K. K. A. Szobrát készülő emlékpót-
ra ...

AZ EST

OSZTÁLYSORSJÁTÉK GYORSLISTÁJA

A 31. osztálysorsjáték V. osztályának főhúzása. 6. nap.

*

10.000 pengőt nyert: 22018

3000 pengőt nyert 53341

2000 pengőt nyertek: 6024 51027 65673

1000 pengőt nyertek: 28033 29198 30380 33965 45156 47948 54277 66759 67780 69243 80212

800 pengőt nyertek: 2360 4720 9097 32638 43809 51946

600 pengőt nyertek: 48528 49929 51292 55359 60672 61157 76981 78440

500 pengőt nyertek: 4179 18445 39216 41981 47645 64684 66421 71269 76184 80798

400 pengőt nyertek: 1024 7261 7820 11977 18049 18349 19178 21058 21169 21644 22335 23631 26159 26839 27232 27517 32077 32120 34336 40161 42208 44639 45030 47964 52982 55665 59263 60958 62159 68168 69929 70078 70657 70907 74094 76866 77738 80562 82052 82323 82369 82840

300 pengőt nyertek: 220 5204 11021 12172 12878 14872 14889 15516 16687 18355 19037 20103 20388 21854 21963 21975 22771 23260 24860 25610 25949 26378 27266 27670 27689 28115 28402 29491 31038 31634 33001 33761 34134 34143 34321 34991 35094 35208 35362 36129 36913 37233 38631 39150 39545 40250 40598 41045 42131 42458 47250 47808 49503 49857 51199 52755 52396 54571 55373 55515 58905 59999 60635 60760 60993 61135 61363 62650 63450 63884 64220 65037 65478 66090 66434 66846 66994 68726 68997 71167 71900 72702 72880 72923 74127 74726 76053 76205 76860 77171 79028 81909 82386 82803

150 pengőt nyertek:

020 73 80 101 180 184 214 341 358 374 400 455 541 546 597 663 684 717 786 885 902 940 995 1005 078 113 116 160 191 229 326 330 333 354 396 398 440 487 533 579 732 756 846 923 977 995 2038 082 096 251 286 310 359 441 471 493 810 833 908 965 3002 031 087 135 157 177 333 441 471 482 517 589 758 761 798 867 962 972 979 993 4050 134 205 242 273 301 399 534 542 583 588 641 648 675 728 761 789 795 861 904 971 5120 175 225 240 264 412 440 547 573 577 637 725 861 948 6007 020 300 347 405 874 893 916 925 931 934 7066 118 158 161 188 302 378 431 502 516 648 754 776 868 905 945 963 999 8132 161 181 191 266 320 333 484 512 535 580 733 754 763 816 823 881 893 968 983 992 9073 372 388 390 396 426 434 456 490 511 523 542 592 608 650 693 754 881 927

10090 183 280 300 361 410 667 729 804 808 11036 061 192 258 295 298 338 383 387 400 413 419 452 474 498 539 595 604 665 742 796 899 948 996 12036 116 125 194 271 435 446 457 500 544 585 607 660 739 786 881 897 13025 064 202 244 262 277 291 305 349 353 443 453 480 531 555 560 585 602 614 728 813 863 900 995 14063 081 106 115 151 186 202 214 268 290 313 374 383 396 448 508 553 625 750 765 825 882 887 958 978 15018 051 069 090 175 216 225 235 293 353 363 380 381 546 623 627 680 695 783 835 850 906 923 944 960 16023 079 090 139 253 343 359 434 451 459 503 528 578 600 708 723 762 832 915 935 941 988 17011 022 121 249 356 370 384 436 480 481 483 504 506 713 756 894 967 18035 117 123 137 184 185 197 205 330 366 599 677 721 747 757 758 849 873 932 981 19032 052 085 131 200 287 332 371 393 452 453 469 472 495 585 587 613 637 654 683 695 715 724 743 771 783 789 794 804 811 844 848 859 898 984 992 999

20006 012 054 067 125 296 360 385 409 527 579 622 688 697 716 895 929 997 21003 010 034 052 119 247 253 306 326 376 540 768 815 831 884 906 22021 046 070 184 205 206 228 231 244 245 281 374 437 438 444 514 535 620 634 825 23000 092 133 145 328 391 397 453 473 504 589 611 615 616 623 675 860 932 949 24042 074 092 115 227 264 282 306 561 582 615 624 661 721 776 814 853 938 25075 078 113 178 209 236 238 284 321 459 549 566 573 576 621 647 700 711 730 750 823 824 827 863 881 883 887 908 915 935 954 989 26023 121 195 334 347 367 368 440 520 588 635 709 765 809 829 832 867 899 929 933 959 974 27111 275 343 425 503 596 623 627 862 965 28031 048 052 125 142 207 279 348 354 417 509 542 560 573 612 618 637 702 720 728 759 784 826 830 895 934 29090 113 150 157 182 225 231 356 372 377 409 516 599 625 651 660 737 741 868 882 965

30003 054 158 170 179 186 205 291 297 370 463 467 481 487 582 587 613 629 676 851 858 867 886 949 959 31031 054 074 279 351 455 486 489 639 667 678 709 735 762 799 820 855 959 989 3205. 0.0 127 146 174 202 221 262 280 341 375 406 526 584 588 593 606 713 739 770 779 857 989 990 991 33027 087 140 250 258 304 321 355 372 408 438 478 500 518 567 581 672 699 710 711 767 783 784 818 842 899 946 982 34012 117 182 281 312 313 334 338 440 443 519 604 622 647 698 704 725 766 807 854 860 872 887 896 914 35142 211 233 285 345 346 361 388 395 516 543 553 713 719 727 755 762 778 802 833 940 993 36037 053 073 179 236 244 252 269 275 304 334 343 359 392 395 427 485 499 551 595 683 735 776 874 935 37009 025 052 060 066 118 175 274 467 488 609 649 661 695 698 725 760 766 791 841 894 916 938 963 977 38018 028 045 097 161 170 172 199 265 369 401 439 498 504 525 560 561 594 660 685 841 920 975 39023 223 261 299 353 354 358 398 412 413 425 430 473 571 638 666 673 809 845 852 919 939

40038 074 081 087 130 132 195 230 233 283 361 375 434 440 473 489 490 553 687 689 762 776 812 847 953 41026 263 266 271 273 348 381 465 483 504 506 550 595 666 702 756 760 779 810 815 865 867 884 985 42079 102 253 271 321 402 566 666 675 694 753 771 787 814 851 872 893 923 981 986 43008 102 130 216 299 307 308 326 444 455 469 475 476 515 635 692 715 729 746 763 802 829 848 897 900 912 44079 175 211 306 320 325 360 388 415 541 641 764 782 797 873 983 45075 224 277 389 394 435 516 537 552 564 752 854 920 954 46038 047 053 130 300 313 342 345 571 594 634 639 652 653 707 809 810 852 856 47003 188 196 210 215 231 292 405 485 507 546 611 615 621 694 732 783 877 882 894 911 922 947 48069 125 225 253 289 336 395 414 466 534 547 573 623 627 636 670 679 680 747 766 775 842 49129 225 229 243 341 369 389 428 453 479 489 514 650 686 687 731 736 737 782 821 865 915 980

50009 010 035 089 106 132 141 267 290 312 325 384 413 414 441 494 508 557 662 677 702 791 858 879 903 984 995 51023 040 042 063 091 214 217 226 241 301 383 412 527 538 644 686 783 846 852 987 52105 108 147 165 405 522 565 570 585 599 622 685 735 808 826 844 916 943 53006 133 139 279 352 477 489 535 610 666 713 719 722 733 873 887 945 956 980 54042 115 125 153 177 226 259 301 343 379 406 488 545 590 631 720 769 813 861 884 907 952 980 55020 028 031 041 077 150 189 250 279 295 297 300 326 358 407 424 463 542 558 579 602 687 744 784 836 961 982 56036 089 204 262 391 465 503 534 546 571 684 849 864 909 998 57078 084 094 105 171 190 213 290 293 309 345 463 527 629 649 777 810 821 849 854 879 883 888 896 931 995 58029 107 121 138 159 212 228 238 249 325 376 439 518 538 569 600 636 658 700 705 717 857 897 953 975 59002 013 042 059 076 125 207 226 372 378 435 486 506 543 549 581 632 651 657 721 794 819 876 906 924 938

60036 076 120 191 204 212 235 241 393 420 428 438 470 508 524 599 650 655 670 722 744 793 888 922 962 997 61153 176 328 330 340 341 353 368 404 407 422 597 603 625 750 850 877 878 943 62017 065 071 396 397 487 499 526 538 609 701 712 720 799 837 852 905 982 63038 094 138 209 293 297 336 407 424 533 543 562 676 767 768 807 827 872 891 921 974 64174 254 289 334 354 359 384 451 455 476 531 539 570 598 685 727 800 891 955 964 970 980 65056 065 076 156 252 393 412 423 475 493 542 554 560 599 634 658 664 727 782 831 891 892 910 914 66015 036 056 061 079 153 235 277 341 585 602 653 655 713 868 871 893 67005 048 094 216 346 378 401 405 501 516 580 620 643 713 746 828 932 941 960 967 68289 334 448 594 650 696 810 823 854 954 956 960 961 965 69026 040 050 083 206 227 255 377 406 533 541 545 562 628 684 714 786 980 989 998

70006 072 189 265 293 430 452 463 530 540 553 651 663 717 864 921 946 962 71000 017 051 063 112 171 229 267 282 320 326 327 330 344 382 421 430 460 471 475 478 488 493 517 519 590 632 672 677 897 930 72037 135 142 161 186 196 224 307 314 339 353 728 736 857 863 885 930 73085 108 216 227 256 289 299 307 318 438 491 556 564 630 659 685 701 765 777 868 951 74015 016 036 074 086 131 236 284 311 317 345 357 374 425 429 446 457 488 490 495 503 619 718 778 795 814 844 852 864 923 952 958 75024 069 149 358 384 482 532 547 653 666 672 705 738 977 811 856 926 940 930 955 994 76010 075 137 327 329 341 344 364 422 424 436 628 684 733 793 837 903 997 77062 151 228 238 287 357 366 380 423 490 521 535 615 661 698 701 709 763 964 978 983 993 999 78051 090 108 149 153 221 418 446 493 689 738 747 811 868 888 918 936 968 998 999 79002 017 078 083 156 179 282 362 401 438 485 496 566 571 590 612 720 758 794 798 878 890 893

80084 115 162 175 199 250 462 530 584 634 677 698 715 780 890 981 81049 088 125 141 146 192 193 229 270 388 399 43. 572 661 689 821 877 882 972 977 998 82043 096 114 116 161 185 260 261 341 377 465 70? 725 750 767 780 817 889 924 940 974 83038 045 147 177 261 273 304 438 505 532 550 553 664 727 763 789 812 876 889 900 943 960 971

*

Minden felelősség nélkül.

*

Az Est gyorslistáját, amely a ma kihúzott összes számokat tartalmazza, a húzásteremben összeállította a Glória ker. rt. osztálysorjegy főárusítása, Budapest, VI., Andrássy út 16. Telefon 189—99.

*

A húzás folytatása hétfőn, 19-én lesz.

Imrédy pénzügyminiszter nyilatkozata a nyugdíjazásokról

— Az Est tudósítójától —

Az állami nyugdíjasokkal kapcsolatban különböző hírek terjedtek el.

Az Est munkatársa ma délelőtt kérdést intézett *Imrédy* pénzügyminiszterhez, aki a következőket jelentette ki:

— A nyugdíjtörvény kihirdetésére a legközelebbi napokban kerül a sor. *Ugyanekkor napvilágot látnak a végrehajtási utasítások és*

nyomban megkezdődik a törvény rendelkezéseinek megvalósítása.

Arra vonatkozóan, hogy hány közalkalmazott kerül nyugdíjazás alá és hogy a törvényt az egyes ágazatokban miképpen hajtják végre, *e pillanatban még nem lehet érdemben nyilatkozni.*

A törvény állapítja meg a nyugdíjazási eljárás szabályait

és ezen az alapon történik minden közigazgatási ágazatban a törvény végrehajtása.

A baranyai gyilkos a pécsi törvényszék előtt

Pécs február 16

(Az Est tudósítójának telefonjelentése)

Mult év november 28-án a baranyamegyei Pelérden meggyilkolták *Átal* Józsefet, a falu egyik legmódosabb gazdáját. Az elvetemült tettes

baltacsapásokkal valósággal szétroncsolta

a gazdálkodó fejét. A gyilkos *rátámadt Átal Józsefnére is,* de amikor az asszony kiáltozni kezdett, *elmenekült.*

A gyilkos, *Bognár* György 33 éves hosszúhetényi születésű csavargó, ma állott a pécsi törvényszék *Szabó* tanácsa előtt.

Az ügyészség egyrendbeli *gyilkosság büntette,* egyrendbeli *gyilkosság büntettének kísérlete, rablás büntette* és *lopás büntette* címén emelt vádat *Bognár* ellen.

A gyilkost két szuronyos fegyőr kísérte fel a tárgyalóterembe. *Bognár*

beismerte bűnösségét

és elmondotta a gyilkosság történetét. Tagadta azt, hogy előre megfontolt szándékkal követte volna el tettét.

A tárgyalás tart.

Elfogták a lemezesek vezérét

— Az Est tudósítójától —

Szabadkay Béla építészmérnök néhány napal ezelőtt panaszt tett a főkapitányságon amiatt, hogy a *Gellérthegyen*

lemezjátékosok

kifosztották. Elmondotta, hogy feleségével sétált, amikor az egyik útkereszteződésnél elegáns, bundás férfiakat látott játszani. Kíváncsian megállt mellettük, azok invitálták és mire feleszmélt, *175 pengőjét elvitték.* Az építészmérnök által adott személyleírás alapján a Gellérthegyen garázdálkodó lemezjátékosok vezetőjét, *Reich* Vilmos 31 éves kereskedőt elfogták. *Reich* csak

véres dulakodás után adta meg magát

a detektíveknek. Előállították a főkapitányságra, ahol *letartóztatták.*

A rendőrségen *Reich* érdekesen vázolta a lemezjátékosok szervezetét. Bevallotta, hogy *őrségekkel dolgoznak,* ha valahol felütik tanyájukat, akkor kilométernyi távolságokra *őröket állítanak fel,* akik jelzik a rendőrök közeledtét. Ezért nem lehet tettenérni a lemezjátékosokat. A rendőrség keresi *Reich* társait.

Szentgyörgyi készíti a Návay-szobrot

Makó, február 16

A makói megyeházán most határoztak *Návay* Lajos makói szobrára beérkezett pályázatokról. A pályázatot *öt szobrászművész közül Szentgyörgyi István nyerte el.* A művészbizottság első helyen *Pásztor* János, a másodikon *Szentgyörgyi* szobrát ajánlotta, de a bizottság az *50.000 pengős munkát szótöbbséggel Szentgyörgyinek adta.* A szobrot ősszel már le is leplezik.

RÁDIÓ

„Tannhäuser" az Operaházból

Cortot Rómában, Manén Stockholmban, Mainardi Bécsben

Péntek, február 16.

Budapest I.: 3.30 Diákfélóra. — 4.00 Leányoknak. — 5.00 Hanglemezek. — 5.30 Kreybig Rudolf: Mandsuria hősei. — 6.10 Jazz. — 7.00 Munkásfélóra. — 7.30 »Tannhäuser«, Wagner dalműve az Operaházból. — **Utána:** Cigányzene.

Külföld. Hangversenyek. Alfred *Cortot* zongorázik **(Róma 4.00).** Juan *Manén* hegedül zenekarral **(Stockholm 8.00).** Szimfonikus est **(Milánó 9.00).** *Kabasta* vezényel, *Mainardi* gordonkázik **(Bécs 9.00).**

Megjelent a 2-ik kiadása a

„15 SUPER CSODAKAPCSOLÁS" könyvének „1934"

Ára: Budapesten: 20 fill. Vidékre:..... 30 fill. (Bélyegben)

DYNAMIKUS HANGSZÓRÓKBAN óriási választék!

2+1-től 5+1-ig egyen- és váltóáramú fémszerelvények!

Rádiócentrum

Budapest, VII., Erzsébet Körút 5. Tel. 41-6-97

— **Telepítéssel szünteti meg a munkanélküliséget Anglia.** *Londonból* jelentik: Az angol kormány nagyszabású *telepítési akcióval akarja enyhíteni a munkanélküliséget.* A munkanélküliek egyrészét *Kanadába* és *Ausztráliába* akarják kiszállítani. Egyelőre *16.000 munkanélküli kitelepítéséről volna szó.* A munkanélkülieknek a gyarmatokon földet adnak. A kormány *50 millió fontot* szán erre az első telepítési kísérletre.

— **1400 millió szivart szívtak el tavaly a hollandok.** *Londonból* jelentik: Dr. *Colijn* holland miniszterelnök legutóbbi londoni látogatása alkalmával elmondotta, hogy a világ legnagyobb dohányosai a hollandusok, akik az elmult évben *1410 millió szivart szívtak.* Ez fejenként évi 176 szivar fogyasztásának felel meg.

— **Hivatalos nyilatkozat Dimitrovék sorsáról.** *Berlinből* jelentik: Tegnap *elhangzott az első hivatalos nyilatkozat Dimitrovék sorsáról. Erbe* belügyminisztériumi tanácsos a következőket mondta:

— Dimitrov kommunista agitátor, aki nagyon veszélyessé válhatna Németország számára, ha most szabadon bocsátanók. *Őt és társait akkor fogjuk majd szabadon engedni, ha a külföldi országokban már elcsitult az izgalom és nem lesz többé németellenes hangulat.* Hogy ez mikor fog bekövetkezni, azt természetesen nem tudhatjuk.

— **Nem volt jogos önvédelem.** *Győrből* jelentik: *Kisbér* község főuccáján *Vida József pénzbeszedő agyonlőtte Zapletár Gyula kisbéri cipészt,* aki egy mulatság után megtámadta és fojtogatni kezdte őt. A törvényszék előtt *Vida jogos önvédelemre hivatkozott,* de a bíróság nem fogadta el érvelését és szándékos emberölés büntette miatt *nyolc évi fegyházra ítélte őt.* A győri tábla most *hat évi fegyházra* mérsékelte a büntetést.

— **Jossua Budapesten marad.** Jelentettük, hogy *Jossua* Albert, a *Filtex* nagy részvényese eladta részvényérdekeltségét és hogy ennek következtében megvált a Filtex kötelékétől, egyúttal lemondott a Textilgyárosok Országos Egyesületében viselt alelnöki tisztségéről is, ezt a lemondását azonban az Egyesület igazgatóságának felkérésére visszavonta és továbbra is tagja marad az elnökségnek. Ugy értesülünk, hogy *Jossua* Albert ennek következtében *nem költözik el Budapestről, itt marad és újabb terveinek megvalósításával foglalkozik.*

— **Mellbelőtte magát egy fogtechnikus.** Sashalmon, a *Szent László ucca* 2. szám alatti lakásán *Oravecz* József 21 éves fogtechnikus tegnap este öngyilkossági szándékból *mellbelőtte magát. Életveszélyes* állapotban volt, amikor a mentők a Rókus kórházba vitték.

— **Házasság.** *Dombay Freund* Ernő (Siófok) és *Weinberger* Anny (Wien) e hó 12-én házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Bajcsy-Zsilinszky Endre debreceni előadása.** *Debrecenből* jelentik: A debreceni *Reform Társaság* meghívására *Baltazár* Dezső, *Juhász-Nagy* Sándor, *Tápay-Szabó* László *és Auer* Pál után legközelebb *Bajcsy-Zsilinszky* Endre országgyülési képviselő tart előadást a kollégiumban *Magyarország külpolitikai helyzetéről.*

— **A Hirdetésszerző Tisztviselők Egyesülete** tegnap tartotta ezévi közgyülését s a hirdetési szakmát érintő fontos és a gazdasági helyzet alakulásával szorosan összefüggő kérdésekkel foglalkozott. Az alapszabályok módosítása után a közgyülés megválasztotta új tisztikarát. Elnök *Keleti* Géza, alelnök *Radványi* Géza, titkár *Kraus* Jenő, pénztáros *Kraus* Ede, ellenőr *Steiner* Pál.

— **Az ellenfél elismerése.** Bécsben két film futott óriási sikerrel, míg a hatóságok a mozikat be nem zárták. Ez a két film Josef *Schmidt,* a világhírű énekes *»Dalol a vágy«* című legújabb filmje és a *»Csibi«.* A *»Csibi«* film tulajdonosai elismerik az új Josef *Schmidt*-film óriási sikerét azzal, hogy közlik, hogy a *»Csibi« ugyanolyan kasszasikerrel fut, mint a legendás győzhetetlenségében tündöklő, új Josef Schmidt-film.*

x **Dömpingárak a Boccaccióban.** A Boccaccio igazgatósága lényegesen leszállította az árakat. Az árleszállítás dacára az igazgatóság óriási és igazi attrakciós műsort nyujt.

Mikor ők védik Ausztriát...

Eddig csak fegyvereivel jelent meg Prága az osztrák válságban — most már szónoklataival is. Eddig csak polgárháborúba kergette Ausztriát — most úgylátszik, háborúba kergetné egész Európát. Leszállították a katasztrófát Bécsnek — most egy nagyobb katasztrófaszállítmányról álmodik: egész Európa számára. Erre vall *Krofta* beszéde, aki lelkesen hangoztatta, hogy Csehország egyáltalában nem avatkozhatik be az osztrák viszonyokba — ugyanakkor azonban egész beszéde valódi tartalmában és tendenciájában nem volt más, mint beavatkozás... beavatkozás nemcsak Ausztria belügyeibe, de egész Európa belügyeibe is. Fenyegetés. Fenyegetés a beavatkozással. Hangsúlyozása »az állandó veszélynek, hogy olyasmi adódik elő, ami Ausztria függetlenségét veszélyeztetné«. Oh, ez az aggodalom... oh, Prága, mint Ausztria függetlenségének bajnoka! Van olyan veszély, amilyenről Krofka beszél — azáltal van, hogy Krofka beszél róla. És Krofka azért beszél róla, hogy legyen...

Mert Prágának a zavar kell. Prága fenn akarja tartani a zavart, mert csak a zavar tartja fenn ezt az egész kisantant-politikát. Prága fenn akarja tartani »az állandó veszély« rémét, hogy legyen neki — nem, mit elhárítani, hanem hogy ürügye legyen egész mostani politikájának létére. Ausztria függetlensége? Azt Ausztria meg fogja védeni — a nácipropaganda ostromgépeivel szemben. Most, ezekben az elmult szomorú napokban az osztrák kormány megmentette Ausztria rendjét és életét — ezekután épp úgy meg fogja menteni Ausztria függetlenségét a nácirohammal szemben. Ez valóban nemcsak osztrák belügy, de európai közügy is; ép azért nem lehet cseh ügy, mert a cseh politika egész rendszerében, szellemében, módszerében elszakadt Európa közügyétől — mint Krofta beszéde is mutatja.

— **Gyilkos versenyagarak az expresszen.** *Londonból* jelentik: Pokoli üvöltésre riadtak fel tegnap éjszaka az aberdeen—londoni expresszvonat utasai. *Vonítás, üvöltés, hörgés hallatszott ki az egyik kocsiból* és nem akart szünni. A vonaton pánik támadt, *az utasok meg-megrántották a vészféket, az expressz nyilt pályán megállt* és a vonat személyzete a szörnyü hangok irányába rohant. Hamarosan kiderült, hogy mi történt: az egyik kocsiban *40 versenyagarat szállítottak a londoni versenyekre. A kutyák ismeretlen okokból összevesztek és marakodni kezdtek.* Vad vérengzés támadt, amelynek során *három agarat valósággal széttéptek társaik,* hármat pedig olyan súlyosan megsebesítettek, hogy *kegyelemből agyon kellett őket lőni.* A incidens után a vonat némi késéssel folytatta útját.

— **Sürítsék a 18-as autobuszjáratot.** *(Panaszos levél.)* A 18-as autobusz vonal, amelyet lehetetlenül megnyomorítottak, egyáltalán nem elégíti ki a közönséget. *Harmincötpercenként indítják a kocsikat* s így csak az száll fel rájuk, aki éppen véletlenül elcsípi az autobuszt, egyébként *inkább gyalog vág neki az útnak,* hiszen így hamarabb hazaér. Emiatt az a pár kocsi, ami ezen a vonalon végig megy, üresen fut. Az ilyen közlekedésre természetes, hogy ráfizetnek. *Süríteni kellene a járatot s jó volna, ha bevezetnék ezen az útvonalon a kisszakasz rendszert is.* Tisztelettel: *Károlyi* Sándor, *Százados út* 6. szám.

„A hetvenegy éves férfi a vadállatok arénájában"

A francia sajtó tüntető lelkesedéssel ünnepli a Doumergue-kormányt

Párizs, február 16

A Doumergue-kormányt — amelynek tegnap éjszaka 277 szótöbbséggel bizalmat szavazott a képviselőház — valósággal ünnepli ma a francia sajtó. A szélső jobb- és baloldali lapok kivételével *egyhangú lelkesedéssel magasztalják az agg államférfit, aki 71 éves kora ellenére bátran és fiatalos határozottsággal állott a nemzeti egység élére.*

— Tegnap egy 71 esztendős férfi szállott le a vadállatok arénájába — írja a *Matin.* — Nem dicsvágy, nem feltűnési vágy, nem is a küzdelemben lelt élvezet, hanem

a nemzet iránti kötelesség érzete vezette.

Doumorgue tegnap megragadó volt, mint mindenki, aki egyszerű formák között nagy dolgokat hajt végre. *Doumorgue* tegnap valóban csodát művelt, noha hangoztatta, hogy

nem várhatunk tőle csodatevést.

A *Journal* szerint *Doumergue* beszéde elütött a szokásos parlamenti beszédektől. A képviselőház mesterkélt és bonyolult légkörében

ez a beszéd a külvilág, a nép egészséges millióinak hangját szólaltatta meg.

Az *Oeuvre* hangoztatja, hogy a tegnapi szavazás nem a szó szokásos értelmében vett szavazás, hanem a *pártok fegyverszünetének első kifejezője volt.*

Megtorló intézkedések a cseh valutarontással szemben

— Az Est tudósítójától —

Londoni távirat szerint a nagytekintélyű *Financial News* hosszabb cikkben foglalkozik a csehkorona erőszakos értékcsökkentésének problémájával és azt írja, hogy *Csehország szomszéd államai állandó érintkezésben vannak egymással, hogy Anglival egyetértésben megtorló intézkedéseket léptessenek életbe Csehországgal szemben.* Szó van arról, hogy a cseh valuta csökkentése arányának megfelelő behozatali vámokkal sujtják a cseh árukat és hogy ugyanilyen arányú kiviteli díjakat fizessenek államsegély címén a Csehországba kivitt áruk után.

Érdekes a nagyfontosságú cikknek az a megállapítása, hogy *a cseh lépés nem befolyásolhatja Franciaország magatatását az aranyalappal szemben,* de másrészt *némi aggodalom érezhető a svájci és a hollandiai pénz kilátásai iránt,* amely pénznemeket általában kevésbé sebezhetőnek tartanak, mint a francia frankot.

Mindebből nyilvánvaló, hogy *milyen veszedelmes következményekkel járhat, ha egy ország hozzányúl valutájához és ha azon bármiféle erőszakos változtatást visz végbe.* Ha már Franciaországról és vele kapcsolatban mint az aranyalapon álló két államról, Svájcról és Hollandiáról is szó esik, akkor nagy valószínűséggel bir az a feltevés, hogy az európai gazdasági közvélemény már lehetségesnek kezdi tartani még azt is, hogy *talán Franciaország is hozzányúl a frankhoz.*

Hisz Franciaország eddig valósággal gyámkodás alatt tartotta Csehországot, a cseh nemzeti bank egy lépést sem tehetett a francia jegybank jóváhagyása nélkül, feltételezni sem lehet tehát, hogy a cseh kormány a franciák tudta nélkül merte volna megtenni a csehkorona értékcsökkentésére vonatkozó intézkedését. *Lehetségesnek tartják tehát, hogy Franciaország Csehországot küldte előre és vele kísérletezik.* Hisz a konzervatív pénzügyi körök magatartása, főleg az európai vonatkozásban is nagytekintélyű bankelnöknek. Pospisilnek lemondása is ezt mutatja.

Franciaország bizonyára védelmére fog kelni Csehországnak, azonban azt a kárt, amit a valutarontás máris okozott, aligha lehet jóvá tenni. A jegybankok szolidárisan védelmezték mindig hagyományos valutapolitikájukat és Csehország csakhamar meg fog győződni arról, hogy valutáris téren az eddig is bevált konzervatív politikával való szakítás milyen veszedelmekkel járhat.

Épen ezért biznunk kell abban, hogy a csehszlovák események minden ország illetékes pénzügyi politikusai számára elrettentő hatással lesznek.

Egy pillanatra...

Széchenyi Aladár gróf a bolsevista propaganda fokozottabb ellenőrzésére hívta fel a kormányt abból az alkalomból, hogy Moszkva követet küld Budapestre. De ebben az elienőrző védekezésben a kormánnyal együtt részt vesz az egész magyar társadalom.

*

Röbbeling, a bécsi Burgszínház igazgatója, Budapesten és az első előadás, amivel a polgárháborúban elnémult Burgszínház újra nyit: »Az ember tragédiája«. Emberek tragédiája után ember tragédiája. Színpadról a bölcs és a költő szava ezek után a napok után, amelyek sem bölcsek, sem költőiek nem voltak.

Dömpingárak
Belépődíj, couvert: nincs
INEZ GARCIA
cuba gyöngye, a párizsi Empire énekesnője.
FERRY KOVARIK
Bécs kedvenc zongoristája a
BOCCACCIOBAN
Nagymező ucca 30. Telefon 209-70

JULIAN BELL

— Egy fiatal angol halálára —

London, szeptember. Pontignyben találkoztam vele először, Paul Desjardins házában, ebben a franciaországi Bölcsesség Iskolájában.

Julian husz éves volt. Testes, rendetlen ifju, nyakkendőjét cukorspárga helyettesitette, nadrágja állandóan félárbócon lógott, mivel szij helyett fürdőköpenyének a zsinorja tartotta. Szemüveget viselt és dus, aranyos szakállt, melyről azt remélte, hogy tekintélyt ad neki.

Cambridgeből érkezett, hol nagy feltünést keltett volt Pope-ról irt értekezésével. Kidülledő zsebeiben ógörög nyelven irt verseket hordott: saját verseit. Rendkivül szeretett labdázni, ám rövidlátó lévén, gyakran elhibázta a labdát. Amikor mégis elkapta, boldogan, nyeritve nevetett. Nyolcvan kilójával, szakállával, lengő sörényével, rohanó járásával vidám és nehézkes ember-csikónak játszott — de esténként szivesen, igen szépen s olyan értelmesen beszélt az angol 17. századról, mint az illet Clive Bell fiához, meg Virginia Woolf és Lytton Strachey unokaöccséhez. Az egyetemi tanárok, a német és spanyol akadémikusok, akik Pontignyban találkoztak, első pillantásra felismerték benne azt, amit hosszu pályájuk alatt, kissé nehézkesen, nagy jövő előtt álló fiatalembernek szoktak nevezni.

Julian Bell jövőjében magam sem kételkedtem, annak ellenére, hogy Pontigny után kilenc évig nem láttam. Mindössze egyetlen üzenet jött tőle: vékony, szépen nyomott verseskötet, ha jól emlékszem, Wintersets volt a cime. Nehéz nyelv, s valami különös keveréke bölcsességnek, feszültségnek, meg ellágyulásnak, ezt a halvány benyomást őriztem meg a sok éven át. Később a könyv elfeküdt valahol a többi száz kötet között s én huzamos ideig alig gondoltam Julian Bellre.

E tél elején azután váratlanul viszontláttam Londonban, a klubban ahol vacsoráztam. Reform-Club a neve e helynek, a liberális párt fiatalsága jár ide, főként politikai társaság, mint mondják haladó szellemü, ami azt jelenti, hogy programszerüen nyugtalan. Julian a szomszédos asztalnál ült, testesebben, mint valaha, szemüvegesen, de szakáll nélkül. Megismertük egymást és kicseréltük cimünket. Amikor a névjegyére néztem, meglepődtem. Kinai jelek álltak rajta.

Julian Bell zavarba jött. Bocsánat, mondta, még nincs angol névjegye. Tiz napja jött vissza Kinából, ahol két évig tartózkodott. A Woo-Hang egyetem hivta volt meg tanárnak. ott adta elő két esztendőn keresztül az angol irodalom történetét.

Figyeltem a rövid idő alatt mig beszélgettünk. Julian vidám volt, nevetése ép oly harsány mint egykor, de fejét sokkal határozottabban emelte s tekintete merőben uj keménységet tükrözött. Kérdeztem, megtanult-e kinaiul. Valamit tud, válaszolta. Egy ideig arra gondolt, hogy sokáig kint marad. Tanulni akart a kinaiaktól és kiváncsi volt rá, hogy mi van ott utban. Azután mégis hazajött. Haza Európába. Voltak dolgok, amelyek megrontották álmát. Ugy érezte, nincs joga elfecsérelni kint az idejét, mig annyi a tennivaló itthon.

Pillanatig maga elé nézett merev, uj arckifejezésével, akkor ismét felnevetett, megigértük egymásnak, hogy találkozni fogunk, majd visszaültünk asztalunkhoz és folytattuk a vacsorát.

Julian igérete ellenére nem jelentkezett s utána hónapokig hiába kerestem Londonban. Ma végre megtaláltam. A Daily Expressben, az ötödik oldalon.

„Julian Bell, Clive Bellnek, az ismert kritikusnak a fia, tegnap halálosan megsebesült a spanyol fronton, hol vöröskeresztes autót vezetett. Éjjel autója alatt aludt közel a fronthoz, mikor egy gránátszilánk a mellébe hatolt."

Magam elé néztem. El kellett képzelnem, hogy igy semmisült meg ez a különös, pótolhatatlan kis világ, hol megfért és kiegészitette egymást a görög költészet, Pope, a kinai gazdaságpolitika s az az öntudta felelősség, mely ehhez a szóhoz füződik: Európa, hogy igy halt meg Julian Bell, ki egyetemi katedrát hagyott ott, hogy vöröskeresztes autót vezessen a harctéren.

Arról szó sem lehetett, hogy Julian „teljes ember" akart lenni, hogy „a gondolat" után „a cselekvés" következett a számára. Julian tudta, hogy a puszta cselekvésvágy mást mint kalandort alig csinál az emberből. De gondolkozni és utána cselekedni — igen, pirulás nélkül, hős volt. S felfedeztem, hogy van ujra értelme e szónak.

S Julian nem az egyetlen. Egyre gyakrabban hallani, legalább is Nyugaton, az európai fiatalság egyik részéről, mely kinai legendákkal és modern történelemmel tömi ki zsebeit, de ez csak jogcim a számára, hogy akarjon és helytálljon. Néha világhirüek, mint Malraux, néha névtelenek, mint Bell. S minthogy a rendkivüli egyéniség leggyakrabban uj fajta keletkezését jelzi, Julian kétségkivül már a jövőben élt. Benne már kifejlődött és uralkodott az az érzés, aminek fel kell bukkannia, hogy megmentsen minket: az emberi fajta iránti felelősség érzése. Julian Bell nem tudta eltürni, hogy mig ő Honkong mellett kinaiul tanult és angolul tanitott, itthon gyerekeket öltek le ezrevel, találmányokat kizárólag a pusztitásnak szenteltek, egységes szervezetek[illegible]ocsá löttek, hogy a területet, mely évszá[illegible]ókig az emberi szellem egyik középpontja volt, hosszu időre életképtelenné silányitsák. Beleszólni, tiltakozni, példát adni saját testével, észretériteni önzés, érdek, számitás nélkül: szegény nyeritő, heves, ügyetlen, végtelenül civilizált Julian már az uj fajtát képviselte. Érzékenysége fejlettebb emberiségre vall, finom elméje, jósága, érdektelensége százszorosan erre.

Annyit akart érni, amennyit meg fog érni a jövő. Mert az biztos, hogy többet ert koránál, amelyikért meghalt.

Köves Tibor.

Öltöny, felöltő, átmeneti- és télikabát

ujdonságaink már elkészültek és

öt hatalmas kirakatunkban láthatók

Megbizható minőségek Kitünő izlés Olcsó árak

Méretutáni szabóság

Állandó nagy **BUNDA raktár** és nemes szőrme választék

SCHNUR HENRIK cég különleges készitményü férfiruhaházában és uriszabóságában **Rákóczi-ut 15**

Gyilkosság egy naphegyi villában

Ismeretlen tettes agyonlőtte a Nemzeti Muzeum főkönyvtárosának a villában egyedül tartózkodó szobalányát

A főváros egyik legelőkelőbb villanegyedében, a Naphegyen, szombaton este rejtélyes gyilkosságot fedeztek fel. Dr. *Sikabonyi Antalnak*, a Nemzeti Muzeum főkönyvtárosának a Dezső-utca 4-A. számu villájában holtan találták a villában egyedül tartózkodó szobaleányt. Körülbelül három héttel ezelőtt Komárommegyébe, Monostorpusztára utazott Sikabonyi Antal családjával együtt és a villában egyedül *Molnár Mária* 23 éves szobalány maradt. Sikabonyi megbizta a Fő-utca 69. számu bérházának házmesterét, *Ramharter Jánost*, hogy távolléte alatt időnként menjen el a villába és nézze meg, hogy minden rendben van-e ott, nincs-e valamire szüksége a szobaleánynak? Ramharter héfőn délután járt utoljára a villában, akkor beszélt is a leánnyal és megmondta, hogy szombaton valószinüleg ujból eljön.

Szombaton este hét órakor Ramharter valóban elment a Dezső-utcai villába. A rácsos kerti kapuhoz kulcsa volt a házmesternek, bement, majd az angol kerten keresztül a villa hátsó részében levő személyzeti szobák felé tartott. Megkerülte a villát és bekopogtatott a konyha, valamint a cselédszobák közös kijáratán, egy kis ajtón. A kopogtatásra nem kapott választ. Dörömbölni kezdett, de senki sem jelentkezett. Be akart nézni a cselédszoba ablakán, de zárva volt és a függönyök is le voltak huzva. Ramharter a legközelebbi rendőrőrszobára ment és arra kérte a rendőrt, nyittassa fel a villát, mert a leánnyal valami baj történt. A rendőr lakatost hivatott, aki a személyzeti folyosó ajtaját felnyitotta és amikor beléptek a cselédszobába, *megdöbbenve látták, hogy az ágyon holtan fekszik Molnár Mária.*

A rendőre jelentést tett a főkapitányság központi ügyeletének. *Krizsanec Kálmán* rendőrkapitány és *Somogyi Béla* rendőrorvos nyomban a villába mentek, a rendőrorvos megvizsgálta a leány holttestét és *megállapitotta, hogy a jobb halántékán és a szív fölött lőtt seb van.* A lövés kiskaliberü pisztollyal történt és a pörkölési nyomok szerint közvetlen közelről. Keresték a szobaleány életét kioltó fegyvert, de *nem találták.* A szobában semmiféle dulakodás nyomára nem akadtak és a leány holttestén külső sérüléseket sem találtak. A rendőrség felnyittatta a mükincsekkel teli villa szobáit, *de mindent a legnagyobb rendben találtak. Sehonnan semmi sem hiányzott. A gyilkos nemcsak a fegyvert vitte el magával, hanem minden nyomot eltüntetett, bezárta maga után a villát, a kerti kaput és a kulcsokat magával vitte.*

A rendőrség nyomban széleskörü nyomozást inditott a gyilkos felkutatására. Azt igyekeztek mindenekelőtt megállapitani, hogy *kikkel érintkezett Molnár Mária és mikor történhetett a gyilkosság?* Pénteken délután látták utoljára a leányt, akkor a postás egy levelet hozott Sikabonyi Antalnak és a levelet a leány vette át. Ezt a levelet is megtalálták a főkönyvtáros asztalán.

Az éjszakai órákban a detektivek mindenütt keresnek egy fiatalembert, aki a tanuk vallomása szerint az utóbbi napokban többször tlálkozott a leánnyal és állitólag pénteken este ezt a fiatalembert látták a villába bemenni. Ennek a kutatásnak azonban eddig még semmi eredménye sincs.

Csehország aggodalommal figyeli a tót önkormányzati mozgalom uj fellángolását

Prága, szept. 4. A tót autonomista néppárt vezére, *Hlinka András*, aki most érkezett vissza lengyelországi propaganda-utjáról, néhány nap mulva Amerikába utazik, hogy *propagandát kezdjen az amerikai tótok körében Tótország önkormányzatának megvalósitása érdekében.*

— Nem engedünk jogainkból — mondotta Hlinka legbizalmasabb munkatár[illegible], *Tiszó* képviselő egy gyülésen — és ragaszkodunk a pittsburgi szerződésben lefektetett önkormányzathoz. *Nem fogjuk megengedni, hogy a csehek elraboljak jogainkat.*

Prágai politikai körökben a legnagyobb aggodalommal figyelik *a tót autonomista mozgalom uj fellángolását*, annál inkább, minthogy az ősz folyamán a szudétanémet ellenzék is teljes erővel meginditja mozgalmát a német területek önkormányzatáért.

Szavának állt

I.

Falusi állomás. Nyárvégi délután. Feri érzékenyen bucsuzik Olgától.

— A viszontlátásra jövő nyárig.
— Igérje meg, Feri, hogy más lányra rá se néz.
— Megigérem, Olga.
— De necsak jövő nyárig, hanem ameddig él. Örökké.
— Száz évig elég lesz?
— Becsrem hatvannal is.
— Hát akkor hatvanig.
A többit elnyeli a vonatzakatolás.

II.

Feri behuzódik a fülkébe. Se lát, se hall. Csak Olga jár az eszében.

A hatvani állomáson aztán felszáll a vonatra egy szőke, matrózblúzos lány. Éppen szembe ül le Ferivel.

Egymásra néznek.

Ferinek tetszik a lány. Pillanatig még küzd magával. Igéretére gondol.

De aztán vállat von:

— Végre is, szavamnak álltam! Hatvanig egyetlen nőre se néztem.

DYMI

A román király magánjellegü látogatása a Tótföldön

Prága, szept. 4. A Venkov megbizható forrása alapján azt irja, hogy Károly román király szeptember végén és október elején egy hetet a Tótföldön tölt. Valószinü, hogy vadászatra hivták meg a Kárpátokba. Utja szigoruan magánjellegü.

A török külügyminiszter Athénban

Athén, szept. 4. Rüstü Aras török külügyminiszter Genfbe menet, ma Athénba érkezett. A miniszter találkozik Metaxas görög miniszterelnökkel, akivel általános politikai megbeszélést folytat.

Svédország tizenegy hadihajót épit

Stockholm, szept. 4. A tengerészet ujjáépitésére vonatkozó jelentés szerint 1938-tól 1942-ig három páncéloscirkálót, négy torpedóhajót, három partvédelmi tengeralattjárót és egy tengeralattjáró kisérőhajót fognak épiteni. Az építési költség mintegy 180 millió svéd korona.

Ajándék utalvány

melynek beküldői között **500 darab különféle szőrmekarmantyut** zippzárral osztunk szét csupán csekély kezelési költség megtérítése ellenében.

Töltse ki az alábbi szelvényt és küldje be

HERMELIN szőrmeszalon

Budapest, IV., Mária Valéria-utca 7. címére.

Név .....

Cim .....

Örömhir fájóslábuaknak!

Befutott a népszerü 28 filléres Szt. Rókus csomag!

A budapesti Szt. Rókus laboratórium az összes fájós lábuak részére lehetővé akarja tenni, hogy a Szent Rókus lábsó csodálatos tulajdonságait minden szenvedő kipróbálhassa. Ezért kísérlet meg[illegible] Egy kanálnyi valódi Szt. Rókus lábsót felold egy lavór meleg vizben. Áztassa fájós lábait vagy tiz percig. **A fájdalmakat mintha elvágták volna!** Nem szorit a cipő. A lábégések megszünnek. Elmulnak a szurások, nyilalások. A tyúkszemek és bőrkeményedések annyira megpuhulnak, hogy kézzel eltávolithatók. Megszünik az ólomnehéz érzés. Friss érzés költözik a lábakba és testbe

A LÁBAK UJJASZÜLETNEK!

Járhat vagy állhat egyhelyben órákig fáradság nélkül. Hordhat egy számmal kisebb cipőt.

Tegyen próbát még ma 28 filléres valódi Szt. Rókus népszerü csomaggal!

Október elején leplezik le az Országos Haditengerészeti Emlékművet

Október elejére tervezik a világháboruban volt szövetséges haditengerészbajtársak részvételével az Országos Haditengerészeti Emlékmű leleplezését. A magyar haditengerész-társadalomban és a Magyar Hajózási Szövetségben is több terv merült fel az emlékmű megvalósitására s amikor a Horthy Miklós-hid épitészeti kiképzésénél úgy döntöttek, hogy a hid korszerű vonalvezetésével egy hatalmas obeliszk lenne összhangban, magától adódott a gondolat, hogy *ez az obeliszk legyen a haditengerészet emlékműve.*

Az Országos Haditengerészeti Emlékmű-Bizottság legfőbb védnökségét *maga a kormányzó vállalta el.* A bizottság felkérésére a kereskedelmi miniszterium tervpályázatot hirdetett, amelynek eredményeként *Szentgyörgyi István* szobrász és *Miskolczy László* épitész kaptak tervük alapján a kivitelre megbizást. A kivitelre elfogadott emlékmű, művészi kiképzése mellett, monumentális hatásu s nemcsak a hősi halált halt magyar tengerészeknek, de a világ tengereiről eltünt volt közös haditengerészetnek emlékét is megörökiti. Ez a gondolat érvényesül az alapzat keleti és nyugati oldalán tervezett következő felirásban is: *„A cs. és kir. haditengerészet és magyar hősi halottai emlékének".*

Az emlékmű, amely a Horthy Miklós-hid pillérének északi kiugrásánál kapott helyet, a hullámokat hasító cirkáló orrát ábrázoló kőalapzatból, valamint a távolba lövő hajókürtös és az őt vezető harci Géniust ábrázoló bronzcsoportból áll. Az emlékmű magassága a hidpálya fölött mintegy negyven méter. Tengerészeti jellegét a *Novara* cirkáló orrát ábrázoló kőalapzat, valamint a fedélzeten álló szoborcsoport s az alapzatban kiképzett emlékszoba bejáratának két oldalán elhelyezett dombormüvek, ugyszintén a világitótorony adja. A szoborcsoport mögött emelkedik a magasba a fiumei tengeri kikötő világitótornyának természethü mása. Az emlékmű talapzatán levő emlékszobát mauzoleumszerüen képezték ki. Ebben az emlékszobában helyezik el a haditengerészet emlékkönyvét és az ereklyegyüjteményt. Az emlékszoba belső felirata *Herczeg Ferenctől* származnak. A bejárati ajtó felett „Non omnis moriar", a félkörü szentélyben pedig a következő felirat olvasható: „[illegible]lességtudó és soha le nem győzött magyar haditengerészetnek 1914—1918". Az emlékkönyvet tartó állvány felirata pedig: „Vivere militare est".

Az emlékmű épitése szépen folyik és a szoborcsoportozat is készül a bronzöntőkben.

Maitland angol képviselő a dunai kérdésről

A *„Danubian Review"* legutóbbi számában *Maitland* angol képviselő érdekes tanulmányt irt a dunai kérdés megoldásáról. Sulyos birálatban részesiti az utódállamok cinikus szerződésszegését, amellyel lábbal tiporják az általuk aláirt és alaptörvényül elfogadott kisebbségi szerződéseket.

Szerinte a mostani ellentétek és feszültségek kiéleződésének egyik főokát — a békekonferencián elkövetett igazságtalanságok és tévedések mellett — abban kell keresni, hogy a népszövetségi alapokmány revizios cikkelyét a gyakorlatban a mai napig nem alkalmazták, holott a béke biztositásának ez lenne az egyetlen eredményes módja. Anglia ezért nem is támogathatja azt a kisantantpolitikát, amely mereven elzárkózik az egykori magyar területek visszaadásának lehetőségétől.

Hajnali út

Irta Erdős Renée

Éjfél után két órakor a vendég felállt az asztaltól.

Az utolsó vonatát lekéste s a vendégmarasztaló házigazda most hazavinni akarja autón az otthonába. A vendég a harmadik határban lakik.

Mikor búcsúzkodik háziaktól, a ház asszonya azt mondja: Én is magukkal megyek. Szép, holdas juliusi éjszaka van. Utrakelnek. Hazaviszik a vendéget, elbúcsúznak tőle, akkor az asszony az ura mellé ül és megindulnak visszafelé.

Hajnali három óra. Mennek az országutakon, a csendes falvakon keresztül.

Nem beszélnek. Kissé fáradtak is. A kocsi inkább lassan megy, mint gyorsan. Ráérnek. S hogy a falu utolsó házaihoz érnek, egyszerre éles, hangos gyermeksikoly tör ki az éjszakába.

Az asszony összerezzen. Vajjon miért sir a gyermek? Nem az a nyügös, panaszos sirás volt ez, ahogy álmatlan gyermekek sirni szoktak! Mi történhetett a gyermekkel, aki ilyen kinzottan sikoltott és hangjában a rémület volt?

A kocsi már messze jár s az asszony fülében még mindig ott van a sikoly.

Aztán megint országutak jönnek. Most a kocsi lámpája egy pár emberre vetődik. Ott állnak az országut szélén, egy fa alatt, erősen összeölelkezve, mint egy kővévált szerelmes pár.

Kik lehetnek és miért állnak itt az éjszakában, ilyen görcsösen egymásbatapadva, mintha a halál sem választhatná el őket? Mióta ölelkeznek igy a hold alatt, ebben a nagy, dermedt csöndben? Még a fejüket sem mozditják meg, amikor a kocsi elrobog mellettük? Mintha csak ők ketten volnának a világon. Közömbös nekik a reájuk vetődő fény, a motorbúgás és a szemek, amik talán látják őket? Miért lopakodtak ki az éjszakába? Hova tartoznak? Kihez? Ha egymáshoz tartoznának, akkor talán volna egy kis zuguk, ahol meghuzhatnák magukat! Egy szalmazsák, amin egymáshoz simulhatnának.

Ki szenved, ki sir miattuk az éjszakában, mig ők ketten összesimulva állnak, szinte halotti merevségben és mozdulatlanságban?

S a kocsi megy tovább, erdők és rétek mellett, a sápadó hold alatt, ami olyan, mintha már fáradt volna.

Két ember áll az ut közepén, beszélgetnek egymással.

Alig térnek ki, mikor a kocsi szorosan mellettük elsiklik. Csak állnak tovább és folytatják a beszédet.

Miről beszélhetnek igy hajnali három órakor, amit nappal el nem mondhatnak egymásnak? Micsoda titok van köztük, amit csak egy elhagyott országuton suttoghatnak el egymásnak? Micsoda szörnyü fontossága lehet annak, amiről beszélnek?

S a kocsi megy tovább. Ki találja ki, miért megy egy kocsi hajnali háromkor az országuton? Honnan jön és hová megy? Ki találja ki, miért sikoltott a gyermek, mért állt a fa alatt a szerelmespár megkövülten az ölelésben?

Ki tudja, ki ismeri az emberi utakat és az emberi életeket? Ki ismeri a titkokat, amik szövődnek a csendben, a magányban, az éjszakában, amig a hold békésen vándorol az égen és a csillagok szeliden ragyognak?

És ki tudja: mire gondol a házaspár, amely ott ül egymás mellett a kocsi belsejében? Régi házasok már, de egyik sem tudja, mire gondol a másik. Gondolataik talán olyan távol vannak egymástól, mint egyik csillag a másiktól. És mind a lelkek, akik itt bolyonganak, távoliak és ismeretlenek egymás előtt és nem tudni: mi köti össze őket: Sors? Véletlen? És mióta és meddig?

Szörnyü, szörnyü idegenség és fojtogató titok, ami körülvesz bennünket . . .

Készségesen bemutatja:

Sternberg

Telefon: 136—088, 144—354, 137—706

Magy. kir. és udv. hangszergyár

VII., Rákóczi-ut 60.

Az ország legnagyobb és legszebb rádiótermé

Kezdődik az iskolaév...

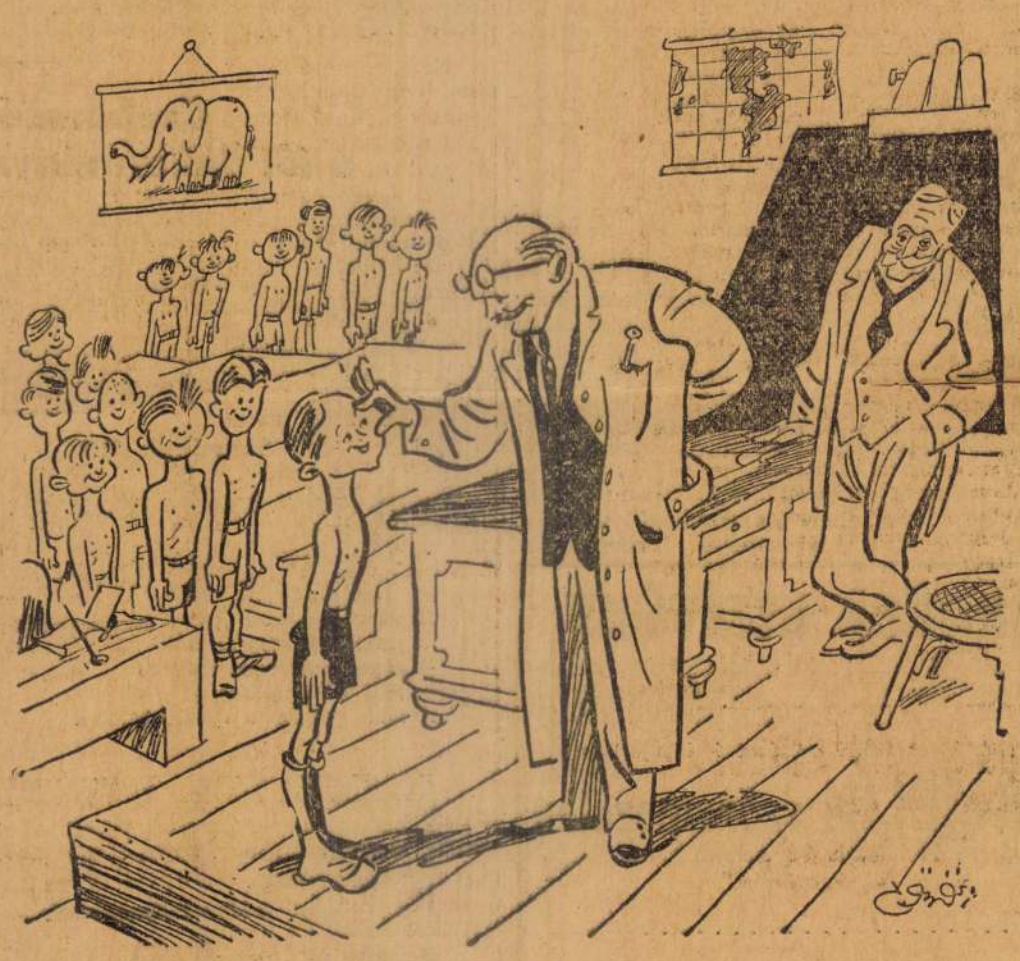

Minek ide orvos? Hisz ezek mind Tungsram-fénynél dolgoznak!

Szentgyörgyi István

Jobboldali kép: a Boráros-téri Horthy Miklós-híd budai hídfőjén állítják fel a tengerész-emlékművet, Szentgyörgyi István szobrászművész és Miskolczy László építészmérnök alkotását.

Képes Pesti Hirlap 1937. május 7

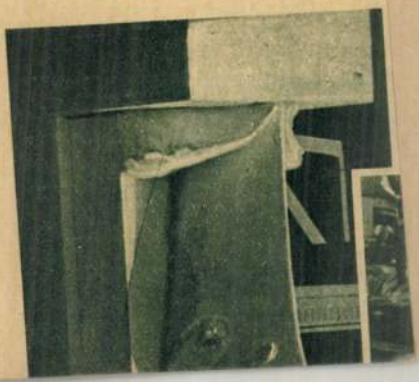

Imodan

művészieségét és költőiségét. A dialóg Herczeg Ferenccel fejlődött abszolut művészivé, a tradíció vonalán, — s ma több, mint egy emberöltő után már történelmi távlatból állapítható meg róla, hogy e részben korszakalkotó munkát végzett. Ő az, aki a közönség egyetemével jobban össze tudott forrni, mint Szigligeti vagy Csiky, talán azért is, mert más irodalmi mezőkön is dúsan aratott, s ha mi most Szigligetivel és Csikyvel emlegetjük együtt: a köztudat és közvélemény már régen Jókai és Mikszáth örökébe helyezte.

Herczeg Ferenc máskülönben is túlnőtt a Nemzeti Szinházon. Darabjai nemcsak itt kerültek szinre, hanem más szinházakban is, hiszen Csiky Gergely kora óta — Istennek hála — a drámai szinházak elszaporodtak Budapesten. S mi Herczeg Ferencet ezért is szeretjük, dicsérjük és magasztaljuk, hiszen ezzel ő a Nemzeti Szinház élő hagyományát tovább vitte és terjesztette más szinházakban. Az Ocskay brigadérossal és Dérynével a Nemzeti Szinház fáklyáját lobogtatta fel más, budapesti drámai szinpadon s annyival mélyebb és forróbb ezért a mi hálánk, mert hiszen azok a darabjai is, amelyek másutt kerülnek szinre, csak kiröppent madarak, amelyeknek ősi fészkük a Nemzeti Szinház s előbb-utóbb — ide térnek vissza mind, ahogy már eddig is hazatértek a Gyurkovics leányok, a Balatoni rege, már a ciklusra hazatért a Kék róka s őszre megtér Ocskay brigadéros is. Herczeg Ferenc tehát akkor is a Nemzeti Szinházé, — Herczeg Ferenc akkor is a Nemzeti Szinház, amikor nem itt adják a darabját.

Ő egy a Nemzeti Szinházzal — és a Nemzeti Szinház egy ő vele. Ő a mi korunk élő hangja, a mi múltunk zengő visszhangja, a mi jövőnk eleven igéje — s ezen a szinpadon nem fog elnémulni soha. Aki annyit ád korának, amennyit ő adott, bőven ád az útókornak. És a Nemzeti Szinház, fennállásának majdnem kilencvenesztendős ormáról boldogan és büszkén köszönti e napon nagy fáklyahordozóját és boldog és büszke lehet a magyar közönség is, — a melynek ilyen fáklyahordozói vannak.

A Szinyei-Társaság jutalomérme. Szentgyörgyi István plakettje a Szinyei-Társaság kiállításán

Kosár

— Elbeszélés —

Irta: **Falu Tamás**

Sok utasa volt naponta a reggeli vonatnak. Álmos, fáradt, félig kialudt hivatalnokokat, gyulladt szemű diákokat szállított be Pestre. Negyedórával a vonat érkezése előtt az utcák mintegy varázsszóra megelevenedtek. Kapuk nyíltak, kapuk csapódtak és sietős lábak dobogtak a hol sáros, hol poros kövezeten.

A vonat minden utasa ismerte egymást. Mindenki tudta a másikról, hogy melyik hivatalba jár, mennyi a fizetése, s milyenek előlépésének reményei. Legalább száz ember rohant a berobogó vonatra, de olyan jó szemük volt, hogy a száz közül is észrevették a rendes utasok valamelyikének hiányát. Úgy voltak, mint az óra ketyegését megszokott ember, aki álmából is felijed, ha az óra megáll.

Igy járt be naponta Hévizy Irénke és Csütörtök András is. A leánynak a főpostán volt alkalmazása, a fiú egyik minisztériumban gyakornokoskodott.

A vonat, a közös folyosón való álldogálás, az egyazon fülkében való üldögélés összehozta őket. Eleinte csak véletlenül jutottak egymás közelébe, később már messziről összemosolyogtak, mikor célba vették a nemdohányzók kocsiját. Az egyik az egyik végén szállt fel, a másik a másikon.

— Kezét csókolom! — szólt a napi köszöntés.

— Jó reggelt! — hangzott a folyosó másik végéről.

A folyosó közepén, vagy egy hellyel kinálkozó fülkében kezet is szorítottak.

Tavasszal már egészen közel álltak lélekben egymáshoz. Nem is kellett beszélgetniök. Eltalálták egymás gondolatát is. Visszafelé jövet leolvasták egymás arcáról a napi kellemetlenségek árnyait, vagy a ritka hivatali örömök fényét.

Gyönyörűség volt kinézni a vonat ablakán. A vetés csodaszépen sarjadt, a fákon már látszott, hogy nemsokára rügyek fognak gömbölyödni az ágakon.

— Irénke . . . — súgta Csütörtök a folyosón, Pest felé menet.

— Tessék.

— Van egy nagyon szép eszmém.

— Halljuk.

— Holnap, ha elindulunk a félhetessel, leszállunk a következő állomáson. Gyönyörű sétaút van a másik állomásig. Feledhetetlen élvezet lesz a tavaszi reggel melegében és ragyogásában magával sétálni. Félórás gyalogút az egész. A következő vonat egy óra múlva jön, arra felszállunk s megyünk tovább. Egy órát késünk a hivatalban. Maga sem szokott késni, én sem, egyszer egy évben megkockáztathatjuk. Jó?

A nap forrón csókolta az ablakot. A vetések bátorító zöld fényt csillámlottak, s a vonat mintha csak a szívet ringatta volna.

Irénke belekapcsolta tekintetét Csütörtök tekintetébe, s halkan felelte:

— Jó.

Másnap reggel az utolsó kocsiba szálltak. Be sem ültek a fülkébe. Mikor a vonat a következő állomáson megállt, észrevétlenül kiszálltak.

A gép zihált, erőlködött egy hatalmasat s vitte maga után a hosszú kocsisort Pest felé.

A leány és a fiú egy darabig a sínek között ment. Nem akartak ismerőssel találkozni. Azután letértek a gyalogútra, melyet aranyba kezdett vonni a bőkezű áprilisi nap.

A fiú megfogta a leány kezét. A leánykéz enge-

Uj Idők
1926.

delmes volt, bennemaradt a fiúkézben. Úgy érezték, hogy a nap a kezük közé csúszott, nemcsak meleget éreztek, hanem fényességet is.

Már a fele úton voltak így, kéz a kézben, szótlanul, de a szívükben egész szótárak zsongását hallva. Egy fordulóhoz értek. Magas domb emelkedett az út mellett. A fiú megállt, megállt a leány is. A fiú a leány elé állt, két kezével meleg rámát képezett az arca köré, s magához vonta a rózsaszín lángolással befutott arcot. Hosszú csók következett. Az első csók, amelynél hosszabb és rövidebb többé nem csókoltatik.

Mikor magukhoz tértek, a fiú az órájához kapott. Már ki kellene lépni egy kicsit. A leány az ajka tüzét akarta hűteni s illatos fehér zsebkendőjét tapasztotta rá. De mikor a kendőt levette, csaknem felsikoltott.

— Megharapott!

— Bocsásson meg. Nem akartam s a szívemmel haraptam.

A leány ijedten tükröt vett elő. Vörös folt volt az ajka alatt, melyből vér serkedt ki.

— Szaladjunk, — mondta a fiú, hogy az ijedtséget elmulassza. — Az őrház már kongatott. Estére nem lesz semmi nyom az ajkán.

Megcsókolta a leány kezét s elkezdtek vidáman trappolni a porban.

Mikor az átjáróhoz értek, gyanús szaladgálást láttak és furcsa hangokat hallottak az állomás tájékáról. Csodálatosképpen vonat is állt bent. A fiú megint kivette óráját.

— Nem értem. Ilyenkor nem lehet vonat az állomáson. A miénk csak tíz perc múlva érhet be.

— Micsoda vonat ez? — kérdezte a leány egy szembe jövő igáskocsi kocsisától.

— A reggeli, felelt a kocsis. Már régen Pesten kellene neki lenni, de nekiment egy tehervonatnak.

A fiún és a leányon a halál borzalma borsózott végig és a félelem, hogy most kiderül a vonatról való lemaradásuk.

— Külön-külön megyünk az állomás közelébe, — mondta a fiú. — Az emberek közé csempésszük magunkat, s mindenkinek azt mondjuk, hogy az utolsó kocsiban voltunk.

Pestről már kinn volt egy mentő-vonat. Az utasok félőrülten szaladgáltak, egyik a másikba kapaszkodott s úgy magyarázták, hogy mit éreztek az összeütközés pillanatában. A halottak és a sebesültek nevét jajgatták az emberek s ismerősök ismerősöket, hozzátartozók hozzátartozókat kerestek a kidőlt kocsik romjai alatt.

Csütörtök újra rátalált Hévizy Irénkére.

— Irénke, majd sürgönyzök magukhoz is, hogy szerencsésen megmenekült. Ne legyenek odahaza nyughatatlanok.

Este várták Irénkét a vonatnál. Látni akarták, hogy igazán él-e?

— Az ajkadon . . . — mondta ijedten az anyja.

— Egy kosár volt a fejem fölött, az esett reám. Kicsit megsértett.

A nagymama nem tudott kimenni a vonathoz. Hozzája külön kellett bemenni Irénkének, s elmesélni a vasúti szerencsétlenség részleteit.

A nagymama végighallgatta a rémes történetet, azután megfogva unokája kezét, komolyan szólt:

— Most egy fogadalmat fogsz nekem tenni, édes leányom.

Irénkében elhűlt a vér. Azt hitte, a nagymama mindent tud, s engedelmesen felelte:

— Tessék mondani, édes nagymama.

A nagymama szeme megtelt könnyel, féloldalt tartotta fejét s reszkető hangon mondta:

— Meg kell fogadnod, drága kisleányom, hogy többé sohasem ülsz kosár alá.

Szentgyörgyi István

Gyulai Pál

— Emlék —

Irta: **Szász Károly**

Szász Károly, a hírneves esztétikus és kritikus, *Emlékek* címmel könyvbe gyüjtötte össze ama hirlapi cikkeit, amelyek nagy férfiakkal való találkozásairól számolnak be. Az érdekes kötetből közöljük azt a fejezetet, amelyben *Szász* Károly a legnagyobb magyar kritikusról emlékezik meg: *Gyulai Pál*-ról. Ez az írása azért is időszerü most, mert a magyar irodalmi világ a napokban ünnepelte *Gyulai* Pál születésének századik évfordulóját.

*

Gyulai édesapámnak is egyik legrégibb barátja volt — emlékeik erdélyi tanuló korukba nyúltak vissza. De amint Gyulai kritikusi természete egy hosszú életre terjedő barátságukat soha egy percre sem zavarta — éppúgy ez az igen meleg baráti viszony távolról sem feszélyezte benne a kritikust, édesapámmal szemben. Igazi, komoly barátok voltak ők, nem léha pajtások, — s mint ahogy émelygős frázisok és a ma annyira divatos szertelen jelzők nélkül meg tudta dicsérni Gyulai édesapám költői munkásságában — kora ifjúságuktól késő vénségükig — mindazt, amit jónak és szépnek tartott, éppúgy nem hallgatta el sem négyszem között, sem a nyilvánosság előtt észrevételeit és megrovásait.

Édesapám fiatal diák korától kezdve éveken át naplót vezetett. Ennek megfakult lapjain egy helyen — 1849 május 3-án, Debrecenben — megemlékezik arról, hogy az ott átutazó Gyulai nála töltött egy estét, s ő (t. i. apám) felolvasta neki akkoriban készült, s *Zrinyi*-ről szóló költői beszélyét. A beszélyben az ifjú kritikus talált ugyan dicsérni valót is, ám oda konkludált, hogy a történeti adatokon kívül a költő a cselekvényt a maga lelkéből mivel sem gazdagítván: „az egész nem egyéb, mint ezen egyes históriai adatok s jelenetek feletti ábrándozás".

Ám ez őszinte bírálat nem haragította meg a naplóíró fiatal költőt, sőt inkább azt jegyezte föl kritikus barátjáról: „Csodálatos, hogy mily élesen, helyesen, igazán tud ítélni szépirodalmi dolgokban. Más emberben nem tapasztaltam soha ily helyes ítéletet..."

Később is, az ötvenes években, mikor már édesapám ismert nevű költő, Gyulai elismert kritikus volt, s egymás közti levelezésükben persze minduntalan irodalmi tárgyakról váltottak szót — Gyulai sok erős, de mindig nagyszerűen megindokolt kritikai megjegyzést hangoztatott. S hogy mily jó és bölcs tanácsokkal is szolgált, arra legyen elég csak egy példát hoznom fel, pár sornyi idézetet egy 1855 augusztus 11-én Pesten kelt leveléből, mit Gyulai akkor Kézdivásárhelyen lelkészkedő édesapámhoz írt. Abban az időben már nagyon foglalkozott az irodalmi közvélemény Shakespeare teljes lefordításának gondolatával s édesapám is készült fordítói munkára. E tárgyban, sok egyéb jó tanács között még ezt is írta Gyulai, említett levelében:

„Előlegesen arra figyelmeztetlek, hogy tégy egy kis magyar nyelvi tanulmányt is, azaz olvasd a régi magyar írókat, például Pázmányt, Zrinyit, Mikest stb., kiknél sok oly erőteljes és ódon szinezetű szót és kifejezést találhatsz, minőknek sehol sem vehetni úgy hasznát, mint Shakespeare fordításánál".

Milyen különbség van ezen álláspont és amaz között, amelyre a mostanában készülődő új Shakespeare-fordítók helyezkednek, akik még az Arany, Petőfi és Vörösmarty klasszikussá nemesedett fordításaihoz is hozzá akarnak — a felröppentett híradás szerint — nyulni, amit pedig bizony-bizony csak szentségtörő kézzel tehetnének.

A kedves jó Gyulai bácsi! Nekem, aki kisdiák

A Szépművészeti Muzeum szobortárából. Szentgyörgyi István: Képmás

Asszony a bakon

— Regény — 13. folytatás

Irta: **Csathó Kálmán**

— Igen! — felelte Frici szenvedélyesen. — Lázadó vagyok! Rajtuk mult, hogy ne legyek azzá. Csak egy kicsit kellett volna, hogy jól bánjanak velem! Nem kellettem barátnak? Rendben van. Majd leszek ellenség!

— Ez személyes harag. Az ország dolgába pedig csak higgadtan lehet beleszólni, mert aki haragszik, az nem tudja megítélni, mi jó a hazának, csak azt, hogy mivel lehet ártani az ellenségnek.

— Hát nem mindegy az? Ami az ellenségnek rossz, az jó nekünk!...

— Nem mindig. Éppen ez az, amit mondok. De ez csak az érem egyik oldala. Van azonban egy sokkal súlyosabb dolog is. Ez pedig az, hogy a haragvó ember megbízhatatlan.

— Hogy-hogy? — kérdezte Frici és elfehéredett. — Miért megbízhatatlan?

— Mert aki haragszik, azt ki is lehet békíteni. Téged nem aggaszt a haza sorsa és ha a dolog úgy

Ujság 1926.

Szentgyörgyi István

fordul, hogy azok, akik most megbántottak, elégtételt adnak neked esetleg, sőt ennél többet is, akkor megint mellékjük fogsz állni, tekintet nélkül arra, hogy jó-e ez a hazádnak, vagy nem . . .

— Soha! Hogy mondhatsz nekem ilyet?

— Még tovább is megyek! — folytatta Péter zavartalanul. — Tegyük fel, hogy nem ők békítenek ki, hanem a haza talál megharagítani. Mert ahogy te nézed a dolgokat, szerinted a haza nem az a szent közösség, amelytől még a méltatlan bánást is alázatos áhitattal kell elszenvedni, hanem egy csomó ember, akik a boldogulásod útját egyengetik, s akik közt poziciót akarsz magadnak szerezni. Tegyük fel, hogy mellőznek. Meg fogsz haragudni a hazára és éppen úgy bosszút esküszöl ellene. Terád csak addig lehet számítani, amig a szeszélyeidnek útját nem állják . . .

Frici a fejét csóválta:

— Szép kis véleményed van rólam! — dörmögte. — Hiszen, ha így volna, igazán nem érdemelném meg, hogy a nap rámsüssön . . .

Pétert egyszerre ellágyította ez a hang és örömmel kapott a Frici keze után.

— Nincs igazam? — kérdezte. — Bár úgy volna, hogy ne legyen. És ha belátod, amit mondok, ha csakugyan . . .

Frici élénken ugrott fel erre a hangra:

— Persze, hogy félreértettél. Te most azt hiszed, engem csak a bosszú vezet és a harag. Pedig ez nem igaz. Az igazság az, hogy amíg itthon voltam, untattak a szavaló hazaffyak, akik akkor is kuruc frázisokat mennydörögnek, mikor arról van szó, hogy borssal egyék-e az uborkasalátát, vagy paprikával. Ezektől csömörlöttem meg és ezért mentem fel Bécsbe. De nem éreztem ott jól magam, mert láttam, hogy az, amit én itthon agyrémnek gondoltam, hogy a magyarságot el akarják nyomni, az csakugyan igaz. Ott fenn csakugyan azt akarják. Amint erre rájöttem, már megbántam, hogy odaszegődtem, de eleinte nem tudtam, hogyan szabaduljak. Bevallom neked őszintén, hogy szégyeltem, hogy a csalódásomat beismerjem. Aztán . . . aztán egyre jobban beláttam a kártyáikba és végül, mikor láttam, hogy most, hogy a békét megkötötték, egyszerre azt is soknak kezdik találni, amit már egyszer beigértek a magyaroknak, hát akkor betelt a mérték. Csak ürügyre vártam, hogy otthagyhassam őket. Mert azt, ami történt, hidd el nekem, ha mondom Péterkém, azt csak ürügynek használtam fel. De engem nem a gyülölet és a bosszú hozott haza, hanem a hazaszeretet, amit végre megtaláltam magamban.

Egészen kipirult, mialatt ezt a szónoklatot elmondta, mert érezte, hogy eltalálta a helyes hangot Péterrel szemben, s most maga is hinni kezdett abban, amit mondott. Azt várta, hogy Péter meghatottan fogja magához ölelni, mint hajdanában nem egyszer, mikor a vitáik azzal végződtek, hogy szájaize szerint kezdett beszélni, azt állítva, hogy ez az igazi véleménye, amit pedig addig mondott, az csak az álarc, amit azért visel, mert szemérmes természete elleneszegül annak, hogy valódi és mély érzéseit feltárja a világ előtt. Péter ezelőtt mindig nagy megelégedéssel fogadta ezeket a „vallomásokat", elhitte őket és az volt a véleménye Friciről, hogy csak a modora rossz, a szíve azonban aranyból van. Ilyenkor mindig felmelegedett Frici iránt és mindenkivel szemben síkra szállt érte.

Ezúttal azonban elmaradt a várt hatás. Péter nem lelkesedett föl úgy, ahogy Frici szerette volna, bár helyeslően bólintott és azt mondta:

— Ha így van, nagyon örülök neki! És szívesen segítek, ha valamiben hasznodra lehetek . . .

Ennyi volt az egész és ez bizony elég hűvösen hangzott. Frici tapsot remélt, s meg kellett elégednie annyival, hogy nem fütyölték ki. De ez is eredmény volt s egyelőre jobbnak látta nem erőltetni a dolgot, mert érezte, hogy valami hidegség van iránta a Péter szívében, amit el kell majd oszlatnia.

— Bizonyosan Lujzi! — gondolta magában. — Ez már a Lujzi hatása. Hiszen Sári is eleget mondta. De majd . . . Majd megtalálom én a Lujzi gyöngéjét. Csak Sárinak legyen elég belátása hozzá, hogy el ne rontsa a dolgot.

Ezt gondolta, hangosan pedig ezt mondta:

— Nagyon köszönöm Péterkém. Én számítottam is rá, hogy majd tájékoztatni fogsz a dolgok állásáról itten. Én csak azt tudom, amit a lapokból olvashattam, meg amiket odafenn pletykáltak. Ezeket viszont neked lesz érdemes meghallgatnod . . .

— Egyelőre mi a szándékod? — kérdezte Péter. — Itt maradsz, vagy a birtokodra utazol?

— A birtokra? Nem. Oda nem. Ott Sári halálra unná magát és talán én is. Most itt maradunk a feleségem anyjánál. Egyelőre.

— Mikor érkeztetek?

— Ma reggel. Sárit nagyon kifárasztotta az út, azért nem jött el. De alig várja, hogy a kis fiadat láthassa és a mienket bemutathassa. A tied pompás kis kölyök . . .

Mindez erőltetett volt és kényszeredett. A két férfi érezte, hogy valami hideg árnyék áll közöttük, amely nem engedi, hogy a régi meghittséggel cseréljék ki gondolataikat egymással. Udvariaskodtak és szíveskedtek, mintha idegenek lennének. Péter úgy gondolta, az a bizalmatlanság az oka ennek, amit ő érez Frici iránt, akit mégis csak nagyon elítélt a szíve mélyén a bécsi kalandért s akinek nem tudott hinni a megtérésében. Frici arra gyanakodott, hogy Péter talán attól fél, hogy az ő politikai fellépése esetleg ártani talál a pozíciójának; és arra gondolt, hogy talán Lujzinak kellemetlen a Sári itt való esetleges térfoglalása.

— Hát ti? — kérdezte Frici. — Nagy házat vísztek?

— Ó dehogy. Még nem is viziteltünk sehol. Előbb a gyász miatt, most pedig a kisfiu köti le Lujzit . . . Alig érintkezünk egy-két emberrel. Igaz! Ha valami pénzdologban szolgálatodra lehetek . . .

— Ó nem! Köszönöm! Rendben vagyok egészen. Sőt azt a tizenkétezer forintot is, amivel még a régi időkből tartozom, legközelebb . . .

Péter közbevágott:

— Ugyan kérlek! Az igazán ráér. Majd, ha egyszer felesleges pénzed lesz . . .

Mikor Frici elment, Péter felkereste a feleségét. A gyerekszobában kis éjjeli mécs égett, Lujzi egy zsámolyon ült a bölcső mellett és kötött. Péter rögtön rátért arra, amit legfontosabbnak érzett ebben a pillanatban:

— Haragszol? — kérdezte és Lujzi vállára tette kezét. — Nem akartalak bántani, de látod, nagyon rosszul esett, hogy már nem is érdekel semmi, ami rám vonatkozik.

Lujzi felemelte könnyes szemét az urához és ingatta a fejét.

— Nem haragszom, — felelte szomoruan. — Nem bántottál és nincs is okom haragudni. Csak rosszul esett, hogy szó nélkül elmentél.

— Nagyon dühös voltam. Ki akartam fújni magam.

— De miért? — tört ki most az asszonyból az elkeseredett kérdés. — Miért? Hiszen én százszor jobban szenvedek, amiért nem tudok úgy résztvenni a

később: az öregúrnak évek óta sűrű-sűrű homály sötétül már az agyán.

Nem bírta el: hogy kiöregedett a sorból. Nem nyugodott meg: hogy az emberek már nem keresik fel. Nem tudott beleilleszkedni a dolgok örök rendjébe.

Ő csak azért is dolgozott.

Tovább.

Nem bántott senkit. Roham is csak néha-néha lepte meg. Hagyták a házában. S mosolyogtak a rigolyáin.

*

Néhány évig élt így.

Egy kezdődő, szeptemberi alkonyon halt meg. A szobájában akadtak rá: az íróasztala mellett, a kéziratára dőlve.

Nagy munkájának az ötödik kötetét írta.

S künn ezer halállal haltak a levelek.

Hadd haljak úgy meg...

Hadd haljak úgy meg, mint a tói rózsa,
Oly szépen, észrevétlen, hallgatag,
Midőn a hajnal első fényét szórja
S a kék habokból feltűnik a nap.

Hadd haljak úgy meg, mint az égi pályán
A futó csillag, útja csupa fény
Repül ragyogva, fényből fénybe szállván
A végtelenség kéklő mezején.

Hadd haljak úgy meg, mint a hattyú, halkal
Ringasson el az álom szelíden,
S végsőt sóhajtva egy utolsó dallal
Érjen pihenni elfáradt szívem.

Szalay Fruzina

Kis Tárca

Nincs pénz

Azt mondják: nincs pénz. Tehát megakadt minden Németországban, Ausztriában, nálunk is. Bebizonyították, hogy soha a világon nem volt annyi csőd meg kényszeregyezség, mint most Berlinben, Bécsben s nálunk is. Általános lett az elszegényedés.

Ám, aki Berlin, vagy Bécs, vagy Budapest utcáin sétál, a legújabb tipusú autók száguldozását látja s lát *breitsvanc*-ba bugyolált divathölgyeket, remek cipőt az aszfalton, *dernier-cri* ruhát a koncerteken s látja ezt száz meg ezer kiadásban, minek megtapasztalása után lehetetlen föl nem vetni a kérdést: ha tehát nincs pénz, honnan ez a fényűzés? Ki fizeti?

Amire aztán semmi orákulum nem tud szöget fején találó választ adni.

Sebaj. Egy titokkal több van a világon.

Ha azonban a szegény, tönkrejutott Berlint, Bécset járom s nem csupán ruhát szemlélek: egyébre is akadok, amiben aztán a szegény, tönkrejutott Budapest már nagyon is eltér e testvér fővárosoktól. Rájövök, hogy a „luxus" beköltözködött ott a tudonyos intézetekbe, laboratóriumokba, kísérleti telepekbe, a nagy táncintézetekbe, szóval oda is, ahol a kultura üstje fortyog. A szegény Berlin és Bécs ezen intézményei ugyanis ma jobban fel vannak szerelve, gazdagabban vannak minden szükségessel ellátva, mint egy évtizeddel ezelőtt. Van mindenük, amivel előbbre lehet vinni a tudást. Egy főiskolai segédtanár ott jobban van dotálva, mint nálunk két öreg professzor. Szóval nagy elszegényedés érezteti a maga luxuskönnyelműségét a bundán, cipőn, ruhán, autón túl a kulturával is.

Ez az, amit az elszegényedett Budapesten nem látni sehol.

Tudom, hogy az állam szegény s takarékoskodnia kell. Ez igen szép elv. Ámde a pőre elven kívül van e világon másvalami is: az élet. És ha ez a kettő farkasszemet kezd nézni egymással: keserves és gyógyíthatatlan bajok keletkeznek.

Egy bölcs öreget idézek újra, Pulszky Ferencet, aki azt mondta, hogy ha kulturára nem költünk *erőnkön felül:* nemcsak zsellérekké süllyedünk magunk, hanem igavonó paraszt gyarmattá csenevészedik az ország is.

Berlinben, Bécsben ezt úgy látszik, jobban tudják, mint nálunk. Vagy erősebb a lelkiismeretük. Mert ott ugyan szintén van bunda, autó meg táncos-bar, de van könyv, van élő tudomány, van mohó kulturmunka is. Arrafelé tehát annyira könnyelmű az állam, hogy tékozolni mer a kultura luxusára is.

A különbség, ami ebből adódik az, hogy majd egyszer — eljön ez az idő is — a krachok szennyes árja visszatakarodik a medrébe s ha megint ránk kezd mosolyogni jobb idők napja: Berlinben és Bécsben éretté pirulnak a kultura zamatos gyümölcsei, amelyeket oly szépen ápoltak nehéz, keserves, borús időkben, nekünk meg bor helyett vinkó, dinnye helyett tök fog teremni. S magunk leszünk az oka.

Krónikás

A pulykapecsenye

— Elbeszélés —

Irta: **Arkadij Avercsenko**

Az asszony benézett a szobába a férjéhez, aki szivarozva, kényelmesen terpeszkedett karosszékében, reggeli ujságja mellett.

— Vaszily Nikolajevics... itt az unokaöcséd!

— Mit akar?

— Minden bizonnyal boldog ünnepeket jött kívánni...

— Menjen a pokolba!

— Nono,... hát mégis csak a rokonod,... a szegény ördög. Adj neki egypár garast, hiszen olyan messziről jött.

— S ezt te magad nem tudod elintézni?

— Én nem téphetem magam százfelé... Uristen,... nekem ezer dolgom van a konyhában, ki kell sütni a pulykapecsenyét...

— Hm,... persze,... a pulyka! De végre is hogyan fogjuk megoldani ezt a kérdést?

— Kétségbeejtő, amit csinálsz... Egyetlen pulyka van a házban és te mára is, meg holnapra is,... az ünnep mindkét napjára, vendégeket hívtál ebédre... Más férj ehelyett meghivatja magát! Már most hogyan traktáljak meg ennyi embert egyetlen pulykával...

— Nem lehetne a felét ma, a felét pedig holnap feladni ebédre?

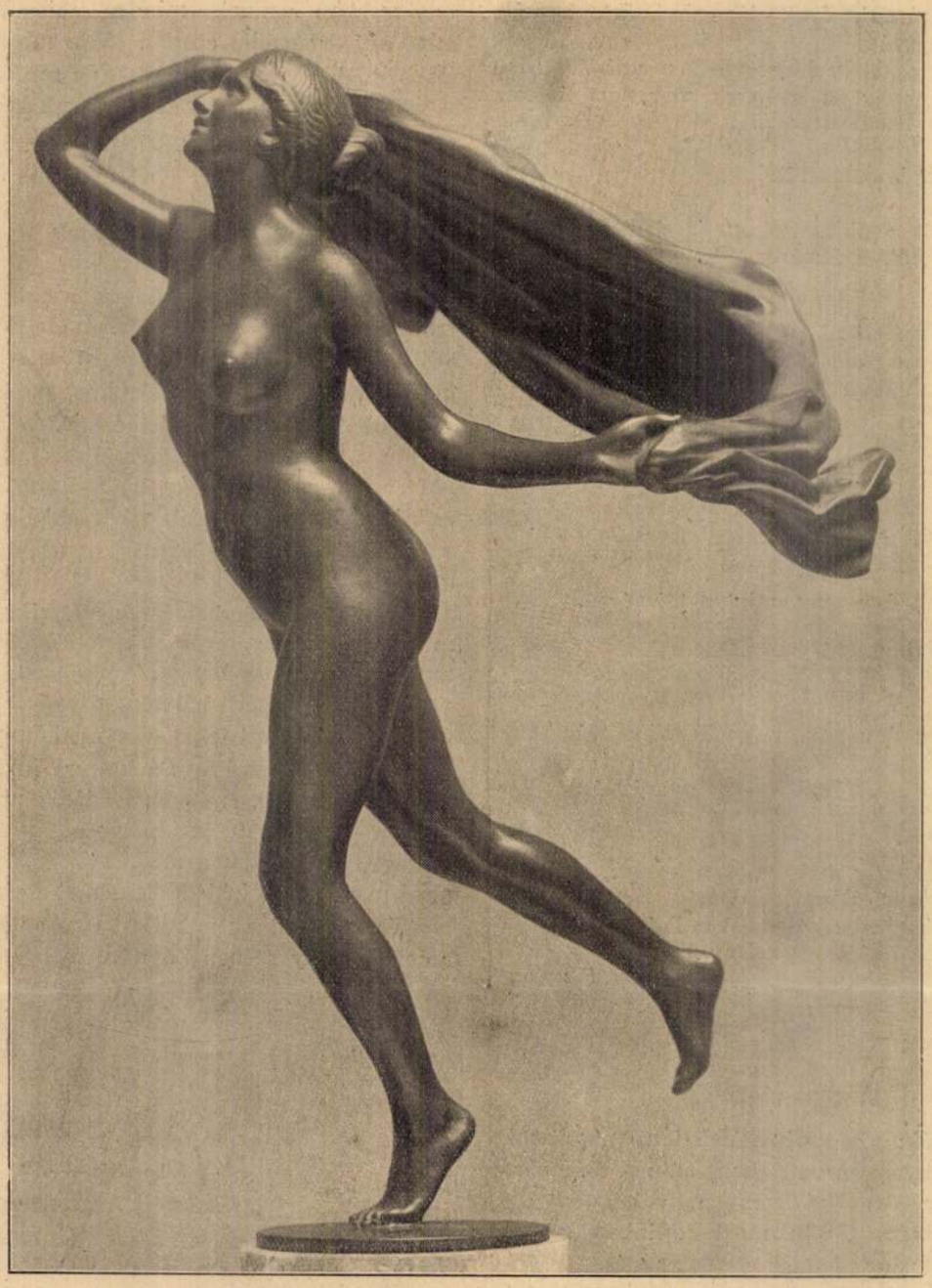

Május. Szentgyörgyi István szoborműve

nem tudtam, tulajdonkép milyen titokkal is állok szemben.

S mentem.

Rozoga, düledező ház előtt álltunk végre meg. Fából ácsolt, nyikorgó csigalépcső vezetett fel az emeletre. A dolgozószobában alig volt valami bútor, csak a középen terpeszkedett a nagy íróasztal, a sarokban egy ócska ágy. Székek, szekrény. És a földön, az ablakokon, a bútorokon, mindenfelé: elszórt papírlapok.

Az asztalon is egy nagy csomó.

Az öregúr diadalmasan a halomra ütött:

— A munkám!

Udvariasan az utolsó, félig teleírt lap fölé hajoltam. Olvasni kezdtem a szöveget.

És ekkor néhány pillanat alatt felágaskodott bennem a rémület. Verejtékesre döbbentem: egy őrülttel vagyok egy szobában!

A sűrűn teleírt papírlapon egyetlen mondat ismétlődött sokszor egymásutánban.

Egyetlen felkiáltójel:

— Azért is dolgozom! Azért is dolgozom! Azért is dolgozom!

Egyszer, kétszer, ötször. Sokszor.

Előre lapoztam, odébb forgattam: kis és nagybetűkkel, kúszán, nyugodtabban, dülöngélve, keresztbeírva, kaótikus, elharapott, vad összevisszaságban, egy irtózatos rendszer őrült rendjében, mindenhonnan ugyanazok a szavak csaptak meg:

— Azért is! Azért is!

Az öreg ördögien elfintorította az arcát és diadalmasan kacagott a hátam mögött:

— Óriási, mi?

S azzal a kéziratnak esett. Dobálni kezdte a lapokat, szertehányni a teleírt íveket, valami láthatatlan fejezet felé túrt:

— Ezt nézze meg . . . még ezt . . .

Lihegett.

S a beállott zavarban én köszönés nélkül, észrevétlen elsurrantam.

Akkor már tudtam, amit másoktól is hallottam

SEILER LIPÓTNÉ ÉS TÁRSA
BUTORÁRUHÁZA
BUDAPEST, VI., ARADI UCCA 12.
TELEFON: 1-297-28.
FIÓKÜZLET: VI., TERÉZ-KÖRUT 22.

Nagyságos
Méltóságos

Szentiványi Gyula úr

Budapest

Nagymányoki út 12.

Szentgyörgyi István

Képes Pesti Hírlap
1938. III. 10.
— a Nemzeti Szalon a Képes Pesti Hírlap-szobor kiállításon

Szentgyörgyi István és

Szentgyörgyi István Sipőcz Jenő síremléke.

Nemzeti Szalon 1940. jan.-febr.
Szinyei Társ
VII - kiáll.

Szentgyörgyi István
Szobrai

4.

Kisfaludi Strobl Zsigmond: Pázmány Péter.

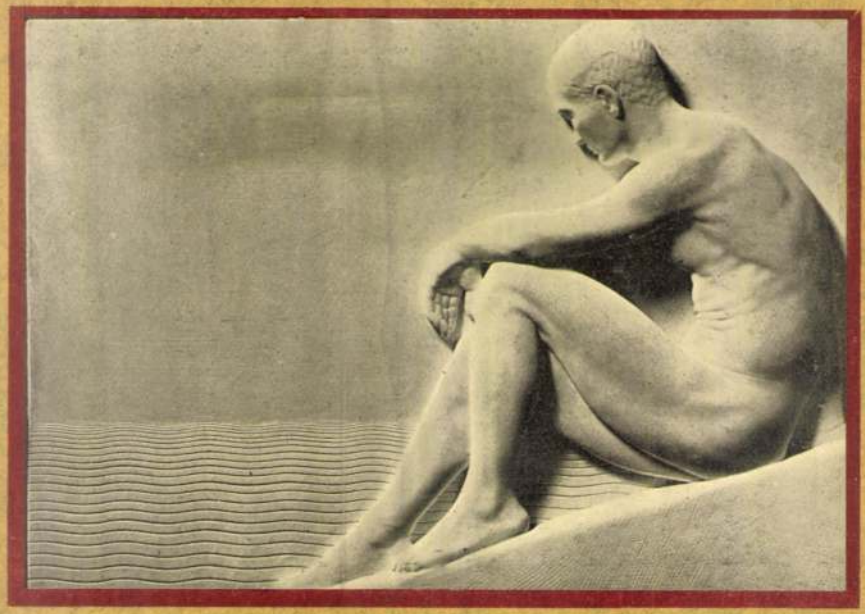

234. Szentgyörgyi István: Siremlék relief

Szentgyörgyi István

rabsir

Cékbolick VI. kiáll.

Veszeti halvin

1926.

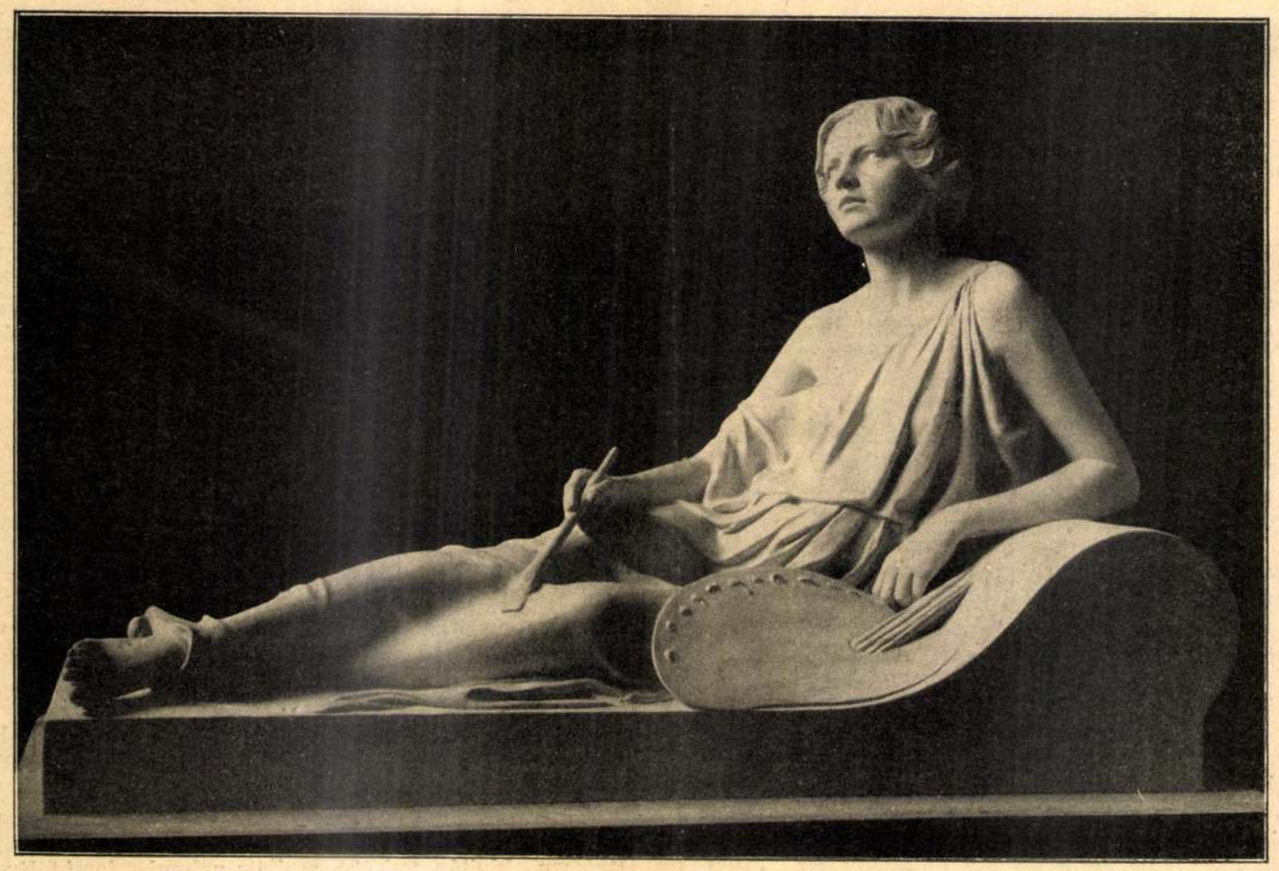

Egy festőművésznő síremléke. Szentgyörgyi István szobormüve

tette meg az az érintés. Odakaptam. Egy vékony vessző volt, valamelyik bokorról téphették.

— Hál' Istennek, csakhogy már felébredt, — hallottam suttogva az ajtó felől. — Én vagyok itt. Csendesen legyen!

Én... Ez a Clare hangja!

Amilyen óvatosan csak lehetett, odagurultam az ajtóig. Ott ült Clare a létrán, kezében a vesszővel.

— Azonnal öltözzék fel. De csendesen. Nyomban indulunk.

— Hova?

— Ne fecsegjen. Szedje össze magát. Mindenki alszik. Papa már útrakész és vár bennünket.

Gépiesen engedelmeskedtem. Nem volt nehéz felöltözni. Csizma, nadrág és megvan. Egy perc mulva ott álltam lent, a létra lábánál. Ekkorra már kiment az álom a szememből.

— Clare, — mondtam meghökkenve, — maga engem meg akar szöktetni.

— Eltalálta.

— El akar szöktetni az elől a párbaj elől.

— Az elől az őrültség elől, úgy van.

— Csakhogy ez gyávaság lenne. Köszönöm, hogy ilyen jó hozzám. De nem mehetek.

Clare halkan, idegesen suhogtatta a pálcáját.

— Nézze, Fadi. Én most bevallom magának, hogy ezt a Jimet én már régóta ismerem. Ezzel nem lehet kiállni. A legjobb galamblövő Newyork államban.

— Ha galamb lennék, talán én is megijednék tőle, — feleltem mosolyogva.

Clare most szembenézett velem. A szeme tündöklött.

— És ha azt mondom, hogy kimondhatatlanul féltem magát?

Ha lett volna bátorságom, a két karomba kaptam volna nyomban.

— Nem érdemlem meg... — hebegtem.

— Azzal maga ne törődjék. Én se töröm rajta a fejem, hogy miért? Nincs idő vallomásokra. Három nap óta ismerjük egymást. Ez nekem elég ahhoz, hogy ne engedjem magát lepuffantani, semmiért.

— Higyje el, sokkal boldogabban mennék én is magával. De a férfinak a szívén kívül még ott a becsülete is.

— Ahhoz semmi köze a becsületnek, hogy egy őrült ember, aki sheriffnek képzeli magát, kiad egy őrült parancsot és annak engedelmeskedni kell.

— Ez igaz. De ha én most elmegyek, ez az őrült ember jogosan gondolhatja felőlem, hogy gyáva voltam.

— És aztán? Mit bánja maga azt, hogy ez az ember mit gondol maga felől?

— Akárki, ha őrült is, ha sheriff is, ha senki is, ha utolsóbb is egy szemeteskocsisnál. De ember, férfi. És én, Clare, valaha a világ legderekabb ármádiájának a legszebb és legbüszkébb uniformisát viseltem.

Clare idegesen tördelte apró darabokra a vesszőjét.

— Minden perc drága és maga, ahelyett, hogy közelednék és megértene, egyre távolodik tőlem. Mit tegyek, hogy engedelmeskedjék nekem?

— Clare... — annyira meg voltam hatva, hogy suttogni is alig tudtam. — Hagyjon engem. Elveszett ember vagyok. Egy napig gyönyörű álomban éltem. Az a kis kínai faragás, mint a kék égboltozat, úgy borult fölém és ez alatt a kék égboltozat alatt akkor maga is ott állt mellettem. Aztán a sors azt mondotta, hogy elég volt az örömből, én átkozott vagyok, szerencsétlen és feldúlja minden utamat és minden szándékomat, mindig lealáz és földre sújt, nekem nem szabad boldognak lennem.

Uj Idők 1928. XXXIV. 25. sz.

— De én azt akarom, hogy boldog legyen, — suttogta Clare könnybelábbadt szemekkel.

— Ebben a pillanatban még az vagyok, mert szeretem magát.

Elhangzott, egyszerűen, tisztán és anélkül, hogy ki akartam volna mondani.

— És mégsem jön velem.

Clare fehér arcán tűzrózsák virítottak ki.

— Mégsem.

— És ha azt mondom — a lány szája reszketett, — hogy én minden büszkeségemet odaadom azért, amit a büszkeségéből elveszít, ha velem jön? És ha azt mondom, hogy ... boldogtalanná tesz engem is, ha nem fogad majd szót? És ha azt mondom, hogy ... én is szeretem magát?

Egyszerre ott volt a feje a vállamon és éreztem az ingemen keresztül a könnyei melegét.

— Siessünk ... siessünk — sugta — mert késő lesz ...

És úgy állt ott, mintha soha, soha nem akarna onnan elmozdulni. Aztán mégis ... hirtelen kézen fogott és gyöngéden vitt maga után. S visszamosolygott rám:

— Igy jó lesz? ...

Zúgott minden csöpp vérem:

— Így jó ...

Az öregúr türelmesen várakozott ránk. Mosolygott, tetszett neki a kaland, hogy most innen észrevétlen megszökünk.

— Már untam magam — motyogta. — Kell egy kis változatosság.

— Szedje csak azt a hátizsákot — parancsolt nekem most már ragyogó arccal Clare — van benne egy kis elemózsia.

— A többi?

— A többi limlom itt marad. Majd Sam barátja, ha van elég esze, a sátorba beleköltözik.

Sam ... belesajdult a szívembe. A szegény, hűséges, öreg Sam. Megkérdeztem Claret:

— Nem jöhetne velünk ő is?

— Nem, nem, nincs idő ... és különben is, hátha elárulna, nem bízok meg senkiben. Mehetünk! Szaporán. Papa, ne szuszogj olyan hangosan.

A hold már lehanyatlott, komor, ködös derengés ült a tájon. Öt perc mulva a sleepylandi kastélyt elnyelte a szemünk elől ez az opálos félhomály.

Clare az erdő felé vágott át, nem a rendes úton.

— Ha utánunk erednének, így nyomunkat vesztik. Nagyon jó, rövid gyalogútat találtam Carrytown felé az este a térképen.

Ebből megtudtam, hogy Clare már az este elhatározta utazásunkat.

A kis csapatot egyébként Boy vezette. Aprókat vakkantott, előreszaladt, visszatért, felnézett úrnőjére, oda-oda dörzsölte hozzá az orrát, aztán megint előre vágtatott. Turnwell apó valami régi katonamarsot fütyörészett és fiatalosan szedte a lábait.

Két három lépéssel utólértem Claret. Ő is halkan dúdolgatott magában.

— Clare — kezdtem, nagyon bátortalanul, mert a boldogságnak az az édesen forró rohama, amely indulás előtt, arra az ő egyetlen, mindennél drágább mondatára elfogott, csak most kezdett bennem kissé csillapodni.

Clare azonban leintett:

— Csitt, egy szót se szóljon. Nem szabad. Sietnünk kell és a beszélgetés fárasztja az embert. Különben is ...

Rámnézett, kötekedve:

— Különben is, minek itt a sok beszéd. Már mindent elmondtunk egymásnak. És én rettentően röstellem magam. Olyan szamárságot még senkinek se mondtam, mint magának. Egy szót se szóljon! Szamárság volt és nem is tudom, hogy' szaladt ki a számon ...

Szöges botjával keményen lépdelt és halkan azt mondta:

— Inkább dúdolgasson csendesen maga is valami nótát. Olyasmit, mint első este ... emlékszik?

— Igen, emlékszem ... magyar nóta volt.

És akkor egyszerre eszembe jutottak azok a nóták, amiket a huszárjaim énekeltek, amikor már bakává vedlettek szegények. Ezek a keservesen vidám bakanóták, amikre halálba és pihenőbe, sárban és hóban, búbánatos vígsággal mentünk, mentünk hónapokon és éveken át ...

Így történt, hogy egy öreg ember, egy fiatal lány, egy kopott férfi és egy fekete kiskutya órákig haladtak nagyszerű lépésben a somogyi, meg a bihari, meg a kunsági katonanóták mellett, a szikkadt és roppant amerikai mezőn, a rettentő idegenségben, ahol ezeknek a nótáknak semmi rokonuk nem volt, csupán fent a magas ég ... és mégis remekül esett menni mellettük és mégis hamarosan már Clare is együtt dalolta őket, édes kis vidám hangján, ropogtatva és nyeldesve egy-egy elkapott szót ... csoda, hogy fénylett és lelkendezett körülöttem az egész hajnalodó pusztaság? ... csoda, hogy valóban nem kellett semmit beszélni, csak ölelni őt ezekkel a jámbor kis nótákkal és öleltetni magam az ő drága duruzsoló hangjával? ...

Így haladtunk egy vágtában jó ideig, jókora úton. Az öreg úr is, a lány is kitünő turisták voltak. Egészen kivilágosodott, amikor valami dombfélére értünk.

Itt az öreg úr visszanézett.

— Teringettét! — kiáltotta. — Valaki kerget bennünket.

Messze lent a puszta rekettyései közt egy apró pontocska iparkodott sebesen felénk. Kétségtelen: csak emberi lény lehetett és Sleepyland irányából jött. Észrevette, hogy megálltunk és őt figyeljük, mert úgy tünt, hogy integetni kezd.

— Kedvem volna odaküldeni egy golyót, — harciaskodott Clare, — de inkább tünjünk el.

Bozótos szálerdőbe értünk és Clare mesteri kanyarodóval tüntetett el bennünket földi szemek elől. Illatos, ifjú bokrok közt haladtunk és az ébredő madarak orgonazengése köszöntötte a kelő napot:

— Gyönyörű — lelkendezett Clare.

— Tíz évvel fiatalabbnak érzem magam, — dicsekedett az öreg úr.

Én pedig arra gondoltam, hogy az idők végtelenségéig tudnék így haladni ez után a leány után. S egyéb nem is jutott eszembe.

Délig nem volt semmi baj. Néha megpihentünk egy fa alatt, egy vízmosás szélén, elropogtattunk egy kis ennivalót, aztán uccu, tovább. Néha, távolról egy-egy farm sárgállott felénk, de útközben se emberrel, se állattal nem találkoztunk.

Vidám, zöld réten ballagtunk a heves napban, amikor Turnwell megint visszanézett.

— Ott van ni! Az az alak megint a nyomunkban van.

A pontnyi emberke ezuttal a domb tetején haladt, egyenesen abban az irányban, mint mi. A távolság nem csökkent, de nem is nőtt köztünk.

Clare aggodalmasan figyelte:

— Gyorsabban kell mennünk. Birod még, öreg apó?

Turnwell megtörölte fénylő tar koponyáját.

— Megpróbálom. Szívesebben sietek, mert közben mindig arra gondolok, hogy minden lépéssel

Szentgyörgyi István: Kut.

RESZTÉNY
GETLENSÉGI PÁRT

. KOZMA JENŐ

5

6 7 8

VAY TIBOR dr.
MA JENŐ dr·
BÓCZ IMRE
ERT DEZSŐ dr.
LLER GYULA
OLA JÁNOS
ER IGNÁC
ES GÉZA

May J. nyomda részvénytársaság

MAGYARSÁG

Szentgyörgyi István
szobrász

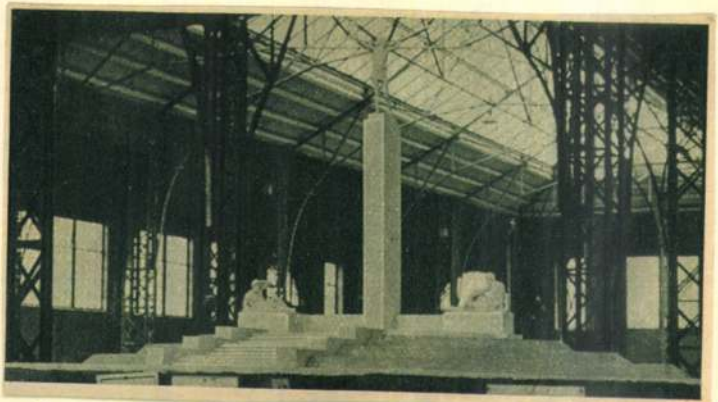

A volt budapesti 1. honvéd és 1. népfelkelő gyalogezredek emlékmű pályázatán első díjjal kitüntetett pályamű

Pesti Hírlap
1935 XI. 24.

	Pengő		Pengő	
esen				
	Le a bevételt			
	Kifizetendő összeg			

30. sorsz. Könyv. minta. — Pallas nyomda, Budapest.

osztály:

.....

A fizetés $\frac{\text{készpénzben}}{\text{cheque kibocsátásával}}$ megtörtént

193..... cheque száma .....

A főpénztár:

.....

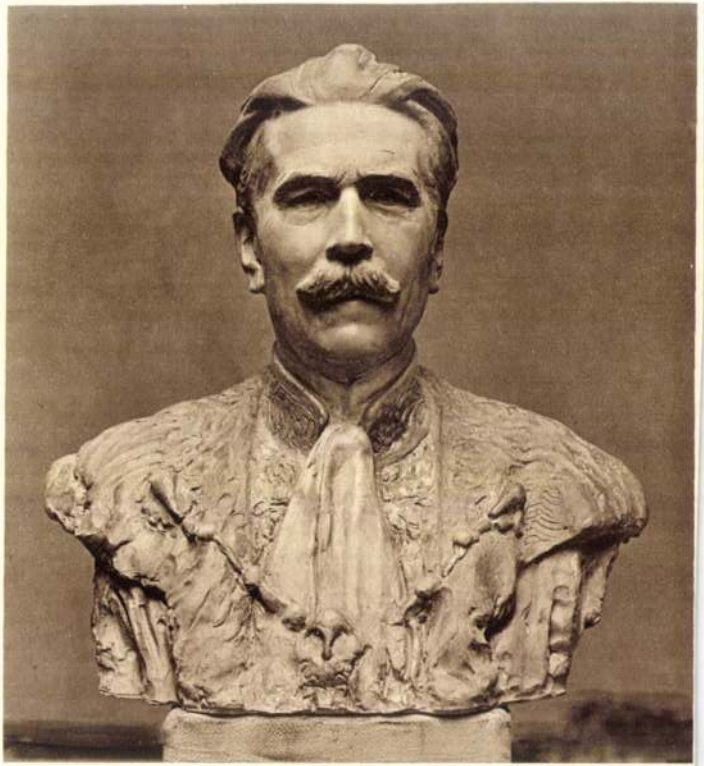

BORY JENŐ: DR. HÜLTL DEZSŐ ARCMÁSA

Szentgyörgyi István

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: „SZÜRET"

Művtört 1928/29. téli kiáll

PONGRÁCZ
SZIGFRID
SZOBRÁSZ,
GYÖRGYI
DÉNES
ÉPÍTÉSZ

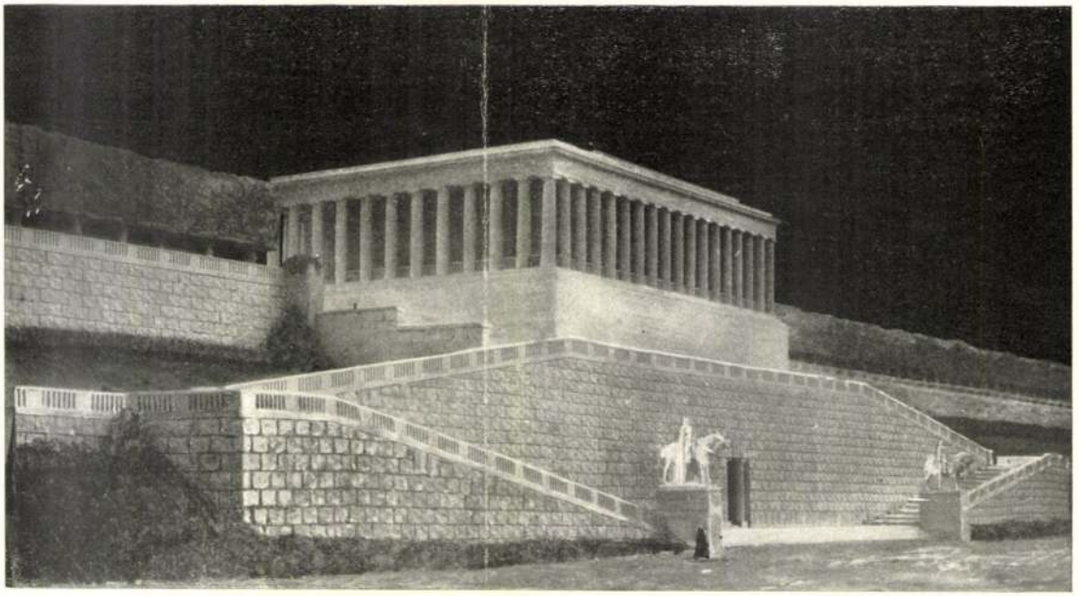

249

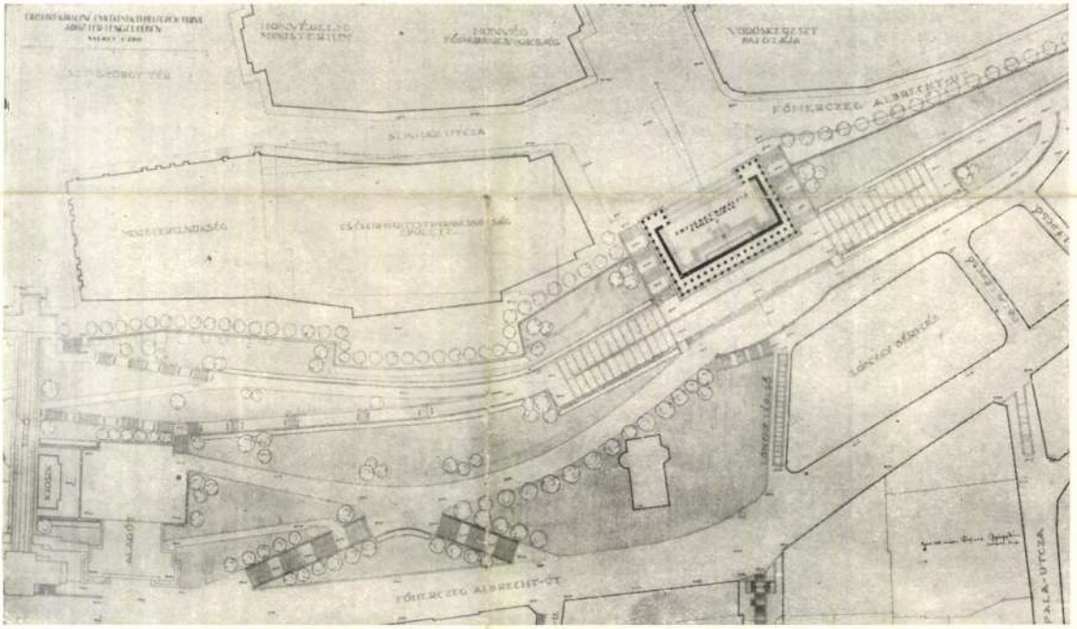

250

249—250. II. díj 5000 K. A Duna felé néző rész.

249—250. II. Preis. Ansicht gegen die Donau.

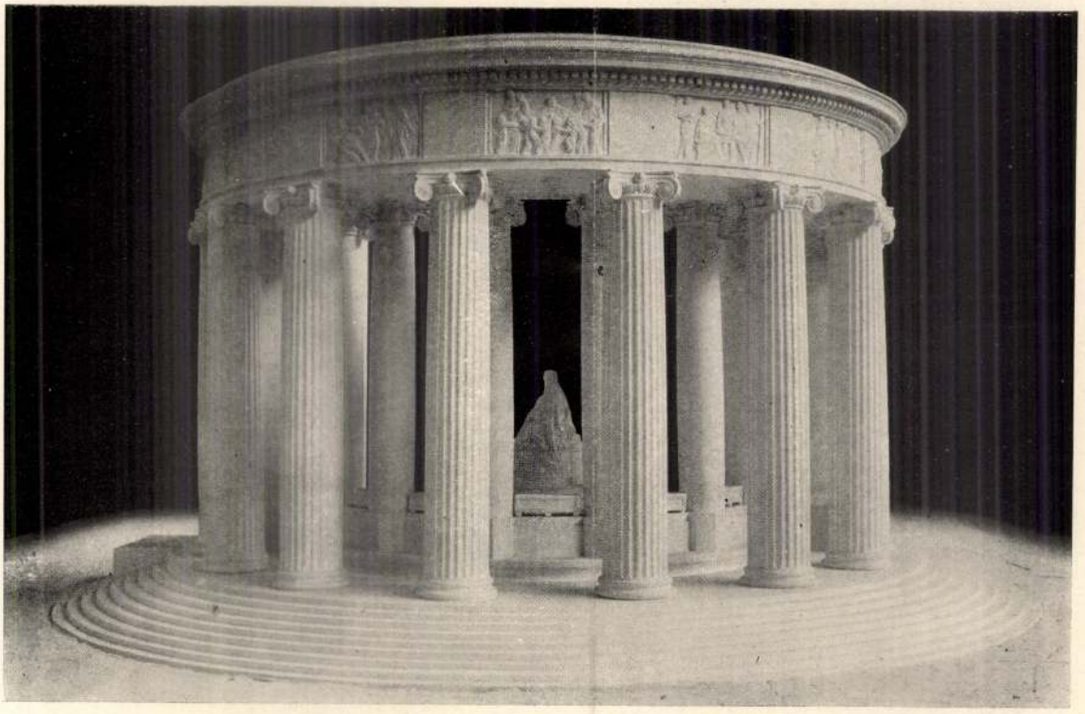

SZENT-GYÖRGYI ISTVÁN
SZOBRÁSZ,
HIKISCH REZSŐ
ÉPÍTÉSZ

247

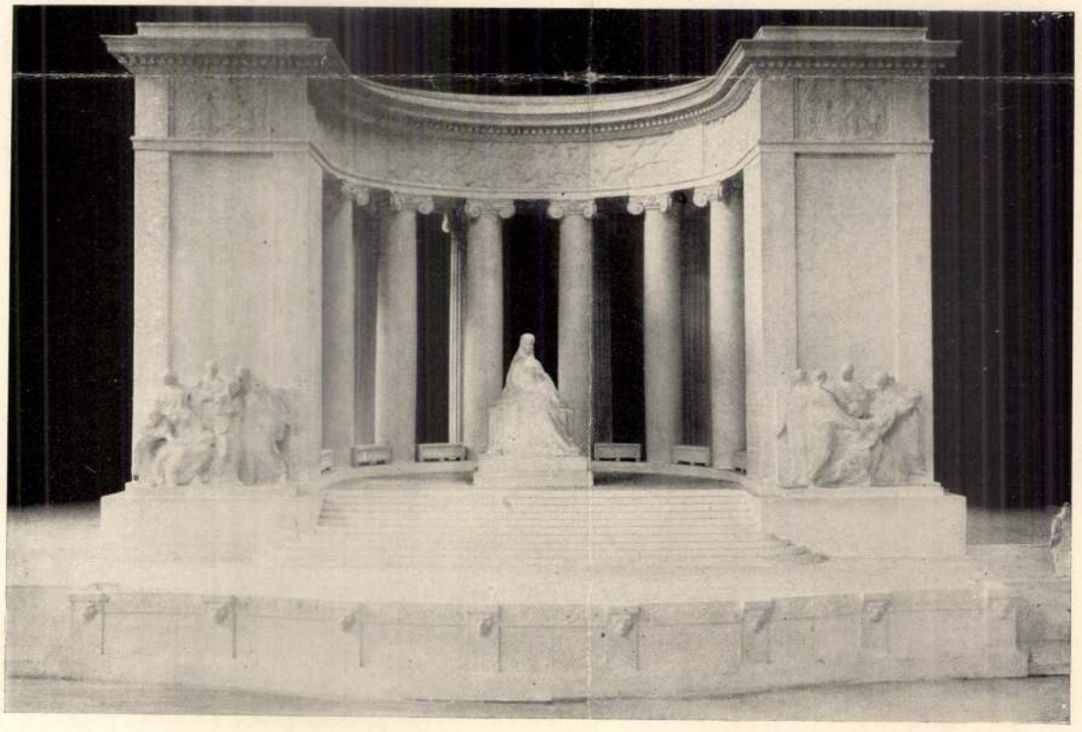

248

247—248. I. díj 3000 K (a szobrászati részért). Városligeti megoldás.

247—248. I. Preis. (Betrifft den figürlichen Teil des Projektes.) Geplant in das Stadtwäldchen.

236-ó
237-l

Magyar Iparművészet
1916.

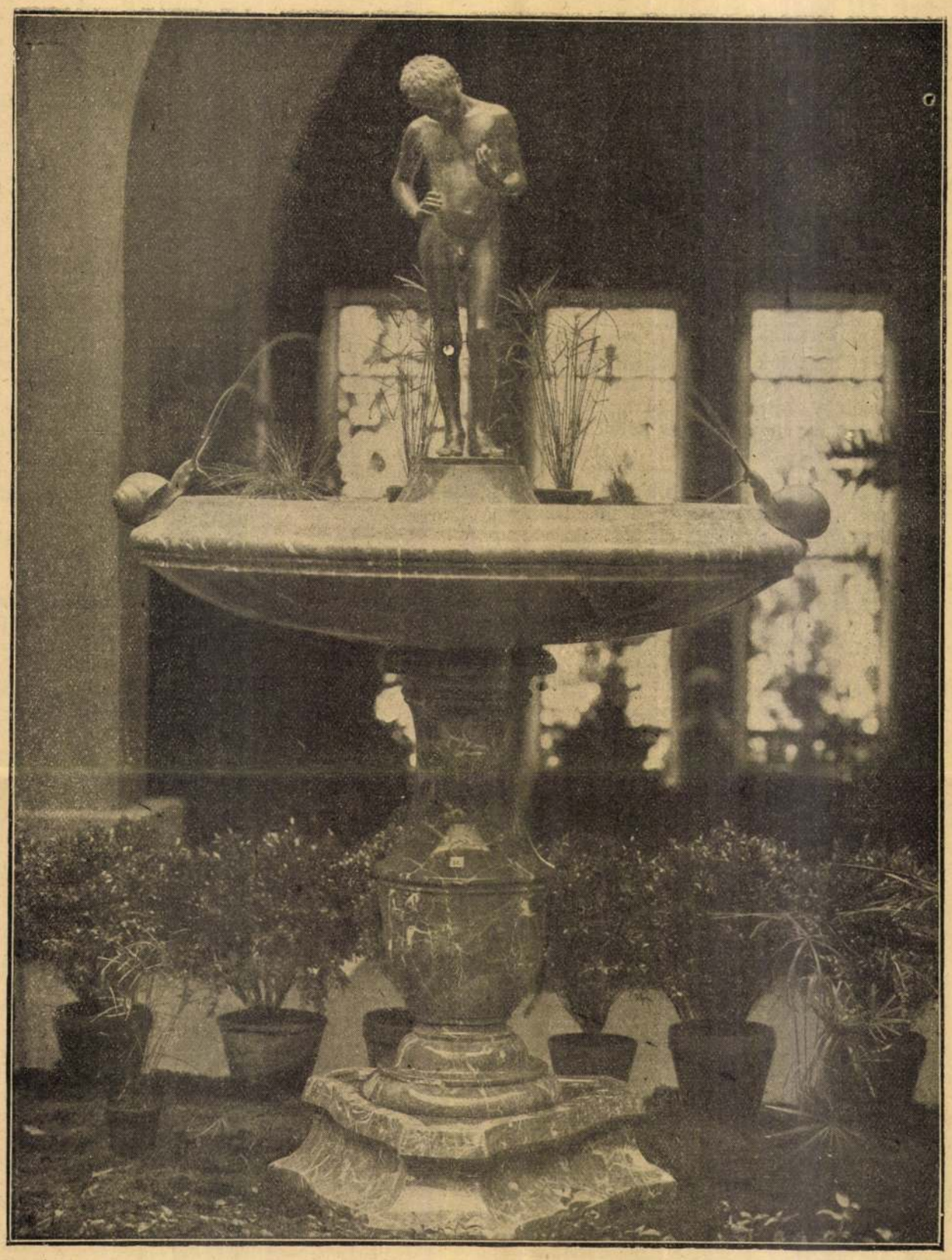

A Szinyei Társaság kiállításából. Szentgyörgyi István: Csigabigás kut

mint egyetlen hárfa, mely olyan hangot ad, amilyet a művész ki tud belőle hozni. A nép hangszer, melyen ma ez játszik, holnap amaz és amely a saját dalától mindig megmámorosodik. Nincs olyan szenvedés, melyet el ne viselne egy gondolatért, melyről azt hiszi, a csillagokból hullott alá és nincs olyan szörnyüség, amit el ne követne, ha azt hiszi, hogy eszmét szolgál vele.

— Gondolat, ... eszme, — suttogta a királyné, — eddig azt mondták, a nép éhes ...

— A gazdasági viszonyok javultak — szólott nyugodtan a király.

— A nép éhes is és az éhség befolyásolja a gondolatot. Az éhség haraggá változik és a harag gyülöletté. A két partról ismeretlenül, gyülölködve néz farkasszemet a királyság és a nép és rémmesékkel izgatja indulatát.

— Azt gondolja, az idő elérkezett és a királynak menekülni kell? — vetette közbe élénken a királyné.

— Madame, ha valaki hátat fordít a veszélynek — elveszett. A bajnak szeme közé kell nézni, mint a vadnak, hogy meghunyászkodjék. A nép rettenetes, amint úgy érzi, hogy gazdátlan, de engedelmes és kezes, amint urára akad.

Uj Idők 1922 XXVIII. 50 sz.

— A nép csak egyet ösmer: a fegyvert — suttogta Mária Antónia.

Mirabeau lehajtotta fejét.

— A nép csak egyet ösmer el: a törvényt.

Csend lett. A király kissé előbbre hajolt:

— Tanácsa?

— Sire, itt már csak egy segít. Meg kell ösmerni a királynak a népet és a népnek a királyt. A nép fejlődésében századonként uj ideálok szolgálatába szegődik. Az ideál ma az ember, ki mer, akar, cselekszik, felemel és ha kell lesujt rá. A nép most éhezik és kenyeret akar, és éhségében lázálmokat lát. Rettenetes szinekben vibrál fantáziája. Úr akar lenni — vagy urat akar. Az embert kivánja, ki uj viziókat ad neki, kit ha kiábrándult önmagából, kezes bárányként követhet. Jöjjön el hozzájuk Sire és jöjjön el hozzájuk Madame. Én elől megyek, testemmel fedezem az útjukat, míg megértik, hogy a király barátjuk, ki értök él, ki tudja, hogy egyetlen célja és kötelessége az ő javuk és a törvény. Hogy ő az ember, akit hívnak és várnak. Én vállalom a sikert Madame, ha én mondom nekik, tudni fogják, hogy kit kell követni. És azon a nagyszerű hárfán, melynek millió lélek a hurja, uj dal csendül, a megértés dala... Sire, ez az utolsó kisérlet. Mindent merni kell, hogy el ne veszszen minden —

— Gondolkozunk...

A király felemelkedett. Páris felől hüvös szél borzolta a leveleket. A királyné szeme Mirabeauról a királyra tévedt és onnét vissza. Az éjszakában rejtelmesen égtek az elhangzott szavak:

— A király ember... az ember király...

Egy pillanatig mint rettenetes láz-álom hevítette és didergette egy gondolat. *Az ember,* ott állott vele szemben, lobogó szemmel, égő szájjal, hatalmasan, vonzón, parancsolón. A király beleveszett egészen a homályba...

— Madame, — hangzott édesen, mint egy ima — az ön felséges anyja, ha valakit jelenlétének kegyébe részesített, sohase búcsuzott anélkül, hogy kezét csókra ne nyujtotta volna...

— Az anyám, — suttogta Mária Antónia és az alabástrom kezecske előrenyult az éjszakában és tűrte, hogy a gyűlölt Mirabeau izzó szája megérintse.

Az óra éjfélt ütött.

— Madame, — suttogta Mirabeau — az életem az öné, de gyorsan rendelkezzék vele — — az óra tizenkettőt ütött.

A királyné összerezzent.

— Az ember, az idegen, csodálatos és félelmetes. És a nép — embert kiván.

Keze a király kezét kereste és míg lelkében összevegyült a gyűlölet a csodálattal, a fehér fej hüvösen gondolta.

— Az ember nekünk csak ellenségünk lehet...

Dr. PLANK BELLA TÁNCMESTER
KIRÁLY-UTCA 103 *KÜLÖN ÓRÁK*

Harisnya, keztyü, Jaeger tanár-féle alsóruházat

Antoni Dániel

— *Dobosi Pécsi Mária regénye* —

„Ha valami tetszik nekem a lélekben, — írja az Antoni Dániel szerzője, — úgy az az aránytalan kiterjedés egy bizonyos irány felé, a részrehajlás, az elbillenés. Kétségbeejtő a szárazsága az olyan léleknek, amelyben rend van, akár egy törvényszéki iktatóhivatalban. Óvakodjatok a pedáns emberektől, mert hidegek azok."

Dobosi Pécsi Mária uj regényének hőse nem pedáns. S a lelkét egyetlenegy hit, vágy, cél, érzés tölti be s növeli kiterjedését aránytalanná egy bizonyos irány felé. Antoni Dánielt az egész világon csak egy dolog érdekelte: Antoni Dániel. Hinni pedig csak egyben hitt: Antoni Dániel személyiségének mindenen túlmagasodó fontosságában, abban, hogy a világ Antoni Dánielért van s hogy akaratának ereje mindent lebír. Antoni Dániel hite miatt szembekerül a Sorssal s Dobosi Pécsi Mária regénye, helyesebben: sorsszimfóniája azt a párviadalt állítja elénk, amelyet ők ketten vívnak egymással: a Sors és Dániel s amelyben a hős, hőshöz illően megsemmisül.

A tárgy sejteti, hogy méltóan csak az tudja elénk állítani, aki filozófiai távlatba helyezi. A regény külső történései és Antoni Dániel világszemlélete, hite között kölcsönös és egyértelmü az összefüggés, Antoni Dániel összeomlása: az ő hitének összeomlása. (Dobosi Pécsi Mária szép hitvallásának alaptétele, hogy a lélek mindenre képes, ereje korlátlan s csak az az ember semmisülhet meg, akinek a lelkét érte halálos csapás.)

Dobosi Pécsi Mária gondolkodó fő. A bölcselkedés erős oldala. Nem lehet kétséges, hogy kiváló essai-k telnének tőle. Szerencsére azonban, nemcsak gondolkodó, de költő is. E költőnek az élettel való érintkezése vajmi csekély. Azt hisszük, nem helyez különös súlyt a megfigyelésre s a rajz pontosságára. Nemcsak az elrajzolt lelkeket szereti, de az elrajzolt embereket is. Az „elrajzolás" azonban itt egy magasabb művészi cél érdekében történik s ez a cél minden eszközt szentesít. Elvonultan a saját nagykulturáju lelki világába, csukott szemmel nézi az életet. De jól látja.

Szemben első regényével: az Antoni Dániel kompoziciójában, de hangjában is egységes. Ez a hang gyakran szinte lirai. A költő mélységesen együtt érez alakjaival s ahol hallgat, ott is érzed, hogy elfojtja feltörő érzelmeit. Nemcsak a gondolatok, de az érzelmek túltengése is akadályozza őt abban, hogy megközelítse Flaubert előadását, aki a regények regényét, az Education sentimentalt a közigazgatási tényállás-felvételek tárgyilagos hangján beszéli el.

Az Antoni Dániel szerzője ráadásul okos asszony is. Tudja, hogy a nagyközönség nem bocsátja meg a mély gondolatokat, s az előadás választékosságát. Stilusának előkelőségéért és mélységéért épp ezért elmésségével igyekszik kiengesztelni azokat, akiknek az olvasás csak szórakozás. Az elmésség már az ókorban is lekenyerezte úgy a szfinkszeket, mint a fáraokat. Reméljük, hogy az ötletek kedvéért a nagyközönség ez alkalommal hajlandó lesz megbocsátani a gondolatokat is.

Az Antoni Dánielben még sok megbocsátani való akad. Dobosi Pécsi Mária, ahelyett, hogy a jól bevált sablonokat, a kipróbált recepteket, az általánosan kedvelt és könnyed hangot követné, — ami kezeskednék a sikerért — uj, sőt: egyéni hangon szólal meg benne, bár a nagyközönség idegenkedik az uj dolgoktól. Legyen szabad mentségére felhoznunk, hogy hangja érdekes és figyelmünket szüntelen ébren tartja.

Ma még nem lehet megmondani, hogy százezrek fogják-e olvasni, vagy csak tizezrek. Olyan országban,

mindkettőnek olyan szeme volt, amely keresztüllát a kőfalon is, mindazt, amit hallomás után már tudtak egymásról, hamarosan ki tudták egészíteni teljes képpé.

A trónon ülő a született uralkodó. Nem pap, hanem katona-király. A férfiak férfia: erős, bátor, büszke, hajhatatlan, mint valami nemes ragadozó. A szíve izzó acél. A lelke a sasé: repülni tud. Szédítő magasságokban kereng, onnan felülről kicsinek lát minden földi dolgot és kevésre kecsüli az embereket. Ilyen tetterő csak minden ezer esztendőben születik. Az erő fölöslege átárad másokra és megnöveszti a környezetét is, a papjait, a művészeit, a katonáit, egész hadseregét. Ő azonban csak a maga erejében bízik, de abban föltétlenül. Mindenre mer vállalkozni és ha nem ő volna Isten földi helytartója, talán megostromolná az egeket is. De már kezd öregedni, láz emészti; a gyöngesége nem ijeszti meg, csak felháborítja.

A másik a vadkanember. Földet turó ösök származéka. Ennek nincs szárnya, egész életében gyalog járt. De erős, irgalmatlanul józan, ravasz. Bár senkitől sem fél, mégsem harcias, de maga a hideg és rettenthetetlen szívósság. Hirrel, dicsőséggel nem sokat törődik, de ha megszimatol valami prédát, utána veti magát és a hallatlan csökönyösségével végül is legyalogolja. Nincs az a bozót, amin keresztül nem törtetne, nincs az a mocsár, amelyen át nem gázolna. Most a pápai tiara után vetette magát . . .

Amit parasztfiú elérhet Magyarországon, azt mind elérte, primás, patriárka, az ország kancellárja lett, mérhetetlen gazdagság ura. A király vakon engedelmeskedik neki, a mágnások földig hajolnak előtte.

És miután már mindennel betelt és jóllakott, a tekintete ráesett arra a gigantikus romboló erőre, amely évtizedek óta lassan hömpölyög Magyarország felé, halálos következetességgel, egy vándorló hegylánc, útjában minden életet összemorzsolva.

Annyit beszéltek a török veszedelemről, hogy már meg is szokták, talán komolyan sem vették, de Bakócz most egyszerre megértette benne egy természeti törvény irgalmatlan logikáját. De minek dolgozott, minek harcolt és élt, ha maholnap mindent elnyel a pogány éjszaka?

Most egyszerre a maga és családja hatalmával együtt félteni kezdte a hazáját. És szívébe nyilalt a forró szánalom és az ő szegény, nyomorult, szép és szent országának szerelme.

Miután egy életen át a féktelen önzésével maga is segített a nemzetet az örvény felé vonszolni, most az élete árán is megmentette volna a bukástól. Ez őszinte érzés volt. És elhatározta, hogy megnyitja a haldokló Magyarország előtt az Élet Kapuját. És Rómába jött, hogy megszerezze a kulcsokat.

A Szentatya jól tudta, mit keres az örök városban Bakócz. Ez nem azért jött, hogy misét hallgasson a Lateranban.

Szerette volna kitudni, mely uralkodók támogatására számít a patriárka. De volt benne annyi olasz ravaszság, hogy csak nagy általánosságban kezdett beszélni az európai királyokról és az ellentétekről, melyek őket egymástól és a Vatikántól elválasztják, hogy így pártvallásra szorítsa a kardinálist.

Kitünt azonban, hogy Bakócz Tamás valamennyi uralkodó pártján áll. Ékes szavakkal magasztalta az ugráló eszű Maximiliánt, fiui alázattal ajánlotta a Szentatya szeretetébe a perfid veneziai signoriát, majd a megindulástól könnyes szemmel könyörgött neki, hogy béküljön meg a franciákkal. Amit mondott, az a béke és a szeretet himnusza volt.

És hogy kétkulacsosnak ne lássék, mindjárt hozzátette:

— Mi szegény magyarok a pogányság siralomházában ülünk, mi nem engedhetjük meg magunknak, hogy perbe szálljunk keresztény testvéreinkkel, akiktől szabadulásunkat kell reménlünk.

Szóval: valamennyi uralkodó segítségére számít!

A fogadás véget ért, a pápa megáldotta a távozót.

— Milyen ép a hetven esztendejével, milyen fiatal még! — gondolta fájdalmas irigységgel.

— Nem fog már sokáig élni, — gondolta Bakócz, miközben térdet hajtott Rovere Julius előtt.

A szentatya fölkelt trónjáról és csúzos lábával végigbandukolt a szobán, miközben botjával ingerülten döfködte a padlót.

Mi lesz, ha a magyar csakugyan beleül Szent Péter székébe? Erőskezű pápa lesz, az kétségtelen. De mire fogja fordítani erejét?

Arról szó sem lehet, hogy Bakócz folytassa azt, amit elődje megkezdett. Szent Péter temploma? A Vatikán? Romba dőlnek, mielőtt még fölépülnének, Julius pápa hebehurgyaságának tragikomikus emlékei maradnak Pasquino gúnyiratainak örökös témái.

Mert bizony Bakócz Tamás nem fogja a kereszténység összeharácsolt pénzét római palotákra és márványkutakra költeni, hanem török háborúkra.

Folytatjuk

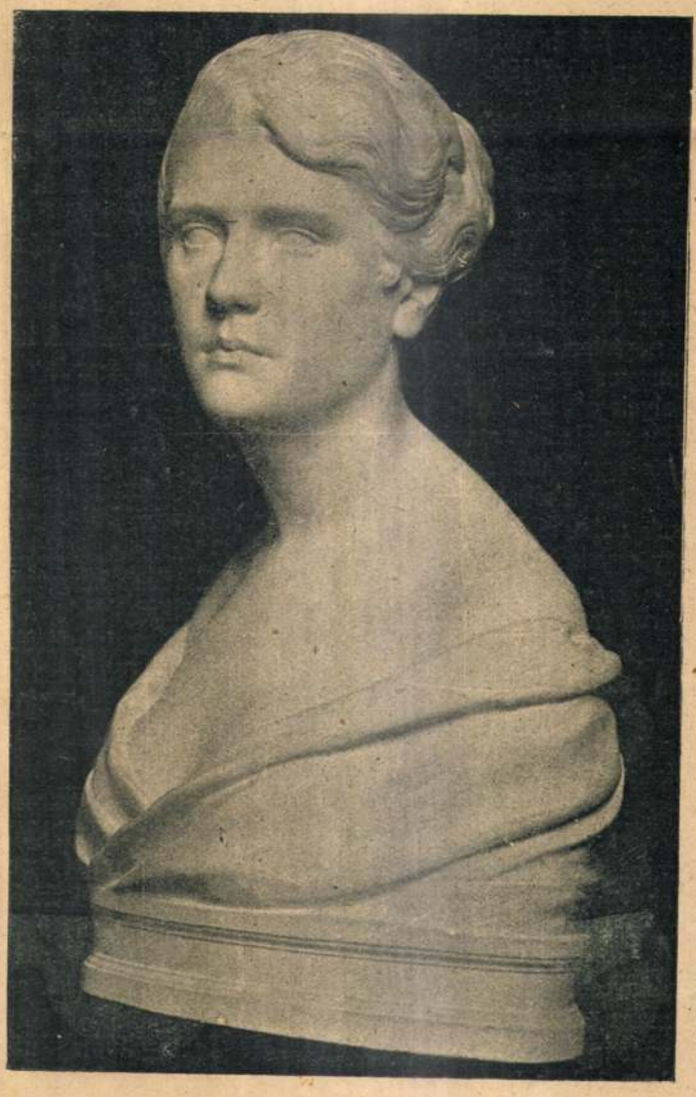

A Műcsarnokból. Szentgyörgyi István: Női arckép

Uj Idők 1918/19. XXV. 16.

Modern külföldi költők

Émile Verhaeren

Az alig hatvan éves korában nemrég elhunyt belga költő, egyike volt a francia nyelvű, nyugati irodalmak legtartalmasabb és legismertebb nevű munkásainak. Az Európaszerte lábrakapott újabb költői irányzat híve volt s legjelentősebb képviselője annak az iskolának, mely a szabályos strófaszerkezetet elvetette s a hagyományos formák által nem kötött „szabad verselés"-t művelte. Költői táj- és életképeit különös előszeretettel Flandriából vette, melynek nyomorúságos vidékei és életviszonyai mélyen érdekelték. Különben is az életnek csak a szomorúbb, kietlenebb oldalai iránt voltak a szemei első sorban fogékonyak és élesen látók. Ez itt közölt egyik legérdekesebb költeményében is a flandriai mocsaras tájak lázaitól sanyargatott nép vigasztalan életéről fest erősen reális és egyben szimbólikus megható képet. Festi pedig eleven szemlélettel, bőséges szókészlettel, plasztikus képekkel és valami mélységesen szomorú hangulattal. A szép költeményt Jakab Ödön művészi fordításában közöljük.

A lázak

— Émile Verhaeren —

Komor a vidék, mély lapálya
Színtelen, álmos, kirabolt,
Megjött November s szürke szárnya
Búsan mindenre ráhajolt.
A néptelen, sivár fenyéren
Rongyos tapaszú viskók gyéren,
Melyek ott törpén úgy megbújnak,
Mint az ijedten meglapúlt vad;
S az aggodalmas, fojtó csendbe,
Mely a viskókra nehezül,
Csak néha rikkant élesen le
Egy-egy kóborgó keselyű.

Már a mezőnek nyirkos esték
Ülik felsebzett, pőre testét,
Hol a hináros, bőre duzzadt,
Szotyakos vizek megmozdulnak
S a lápon és a láp alatt
Főzik a mérges lázakat.

Itt-ott felcsuklik egy habocska,
Amint a partok tövét mossa,
Melyeknek agyagföldje végre
Belézuhan a zöldes pépbe.

Aztán csend lesz megint utána,
Simára száll a víz hulláma,
S varangyok másznak most elé:
Fekete békák lusta népe
Gyűl ki az iszap tetejére,
Felfújt bőrrel, mit két szemük
Átallyukasztott két helyütt.
S a hold, elnöki dobogóján,
Közömbösen az égen űl,
Mint egy nagy ostya,
Tétlenül.

Ahonnan kúsza lápnövények
Vézna fonala szerteszétmegy:
A lágy iszapból gőzölögve
Füstölnek fel a fertőző ködök,
S mint egy nehéz vonat szalagja
Mozdulnak meg, lassan haladva
A szennyes vizek sáncai között.
Végesvégig a mezőségen
Szemmel követni lehet szépen,
A gyilkos lázak amint útra kelnek
És egymásután, hosszú rendben,
Dögvészes fátyolöltözetben
A néma viskók felé menetelnek.

A lázak,
Azok, azok mennek ottan,
Lesúnyva, olyan alattomban,
Hogy lépteiket nem is hallani;
S habár a tanyák ajtai
És ablakai zárva vannak,
Azért azokon mégis besuhannak.
Látatlan oda telepednek
Székére görnyedt öregeknek,
Elrejtőznek, halk észrevétlen,
Síró porontyok bölcsejében,
Vagy az ágyakba feküsznek be,
Hol szálló évek során rendre
Az utódokból ősök lesznek.
A pislákoló tűzhelyeknél,
Hol gyógyulóban már a kór,
Felszítják emesztő parázsát
Ismét a húnyó hamv alól.
Amin a szegény nép tengődik:
Szűk kenyerét is megfertőzik,
S belebújnak a kútak sárga
Iszappal kevert italába.
Felkúsznak, mint a tolvaj, lopva,
A viskókból a padlásokra,
S kosárba, zsákba, ócska rongyba,
Mik összehányva ott hevernek:
Minden lim-lomba fészket vernek.
Aztán csak hallszik már egy reggel,
Amint fokain a lépcsőnek
Sötét végzetű, bús léptekkel
Lefelé jőnek.

Hiába itt a bucsújárás,
Gyermekét védő, jó szüle,
Fogadalom és szent-imádás,
Védő angyal és feszület:
A baj bevette már magát a házba!
Esténként, mindig ugyanakkor,
Pontosan, mint a napszakok,
Oda látogat a sáppadt kór,
Osztogatván kínt s bánatot;
S készen áll ütni már az óra,
Mint aki vár, hogy bucsúzóra,
A halálhörgés majd mikor felhang-
[zott,
Megkondítsa a lélekharangot.

S telnek közben a sorvasztó napok,
Csontig fogyúak a bús áldozatok,
Karuk erőtlen, a lábuk nehéz,
Olvasót perget szüntelen a kéz,
Felkelnek s ismét ágyba térnek,
Félik és mégis várják a véget,
Elhallgat s újból sír a panaszuk,
Mindnyájuk már csak halvány,
Mely félig kialudt! [gyönge mécs,

Elvánszorognak házról-házra,
Egyik tűzhelytől más tűzhelyhez,
Hogy lássák egymást utóljára,
Mielőtt rajtuk gyászlepel lesz;
Kölcsönös búval elzokogják,
Hogy azok, akik itt vesződnek,
Mért is fizetnek ily nagy dézsmát
A sovány anyaföldnek!
S míg néha-néha a panaszözönt
Félbeszakítja hosszasan a csönd:
A kis ablak kétes világán
Sokáig néznek össze szótlanúl,
Mintha csak azt akarnák véle,
Hogy, boldogabb hazába érve,
Felismerjék majd egymást oda túl.

Érzik, hogy már az asztal mellett,
Hol gyorsan eszi a szegényes,
Kevés ételt a többi éhes,
Ők csak fölösleg-számba mennek.
Szívök elszorul, rágondolva,
Hogy velök alig állnak szóba,
S hogy őket még a kutya is
Csak úgy fitymálva szimatolja,
És hogy örökös káromlás, rossz
[kedvek
Környékezik, míg kínosan szenved-
[nek.

Még éjszaka, akkor sem alszanak,
Hánykolódnak a takarók alatt,
Tűnődve, hogy künn a mezők fölött,
Sorra keresvén fel a falvakat,
Most vándorolnak a fehér ködök.
De vajjon mernék az ajtót kizárni,
Hogy a láz rögtön oda vigye őket,
Hol a mocsarak bonyolúlt indái,
Mint egy oszló test erezetje,
Borítják el a szomorú mezőket?
S ahol felcsuklik egy-egy kis
[habocska,
Amint a partok tövét mossa,
És ahol testük, mint egy nagy batyú,
Holt-hidegen pihenve végre,
Bezuhanna a zöldes pépbe.

S a hold, elnöki dobogóján,
Közömbösen az égen űl,
Mint egy nagy ostya,
Tétlenül. *Jakab Ödön*

gyógyvá fingának előttem az édes, szögletes, naiv ónémet madonnák, a Rembrandt belülről világító csodái, az olasz renaissance bódító alakjai s szinte tolakodó elevenséggel: a nagy Rubens-vásznak fehér és rózsás, kicsattanón rózsás, nagyon is duzzadó húsos szépségei. Teringettét! Ezek aztán nem háborus ételekkel éltek, mondom szinte hangosan. Szinte látom mögöttük a dúsan megrakott flamand-asztalokat, a nehéz ezüsttálakat, súlyos és kövér lakomákat, a pecsenyék illata ingerli orrom és a vastag húsu gyümölcsökbe mohón szeretném belefúrni szomjas ajkamat. Most jutok csak rá: milyen éhes vagyok! Persze, persze, amióta eljöttem hazulról, bőségesebb a lelki táplálékom, mint a testi.

Hál' Istennek, helyben is vagyunk, a kis vendéglőben, ahol kilencven márkáért egész menüt kapot. Kicsi terem, de a kefélt padló tükrözve ragyog, a világos spanyolfalak alkotta fülkékben ragyogó fehéren terített asztalok, rajtuk (sötét van a befelé terjedő helyiségben) apró, rózsaszín-lámpaernyős villanygyertya, no meg egy kis csinált bokréta. Élő virágra nem telik itt — nem a Café Anglais, nem is a Heliopolis Palace terraszán vagyunk, — de mily kedves, tiszta, étvágygerjesztő ez a kicsit német esztétika!

Étvágy az volna is, jöjjön az étel. Itt áll előttem: nagy tányér szürkés-szósz — főleg a szósz, oh! — ugyanaz. S ugyanaz az előkelő belvárosi helyeken is, ahol meg nem ebédelhet az ember 300—400 márkán alul. Teljesen ugyanaz. Azt hiszem, ezt a szószt főzik itt valami rettentő üstben, vízzel és . . . és enyvvel vagy lisztpéppel, meg

nék — sok mindent. Néhány új pszichológiai és filozófiai munkát szeretnék hazavinni, meg egy-két jó regényt. Valami ajándékot vennék kedves berlini barátnőmnek, hogy megköszönjem szíves vendéglátását. Ő angol, csak most ismerkedik meg a német iroda-

Szentgyörgyi István: Virágzás

gesnek, azoknak a boldogos pillanatoknak, amikről a költők annyit nyavalyognak, olyan nagy jelentőségük van. Az emberek túlbecsülik a szerelmet. Az emberek fantáziáját izgatják vele. Tévedés, roppant nagy tévedés. A munka. A társadalmi munka, az önfeláldozó munka az, ami az embert igazán emberré teszi. Haszontalanság, önámítás, csalás, hazugság, minden szerelmi ömlengés. Keserü kiábrándulás a vége.

Józsi bácsi (nyugodtan, bensőséggel): Te kiábrándultál valamikor?

A férj (megütődve néz vissza): Én? Ki beszél itt rólam? Én elvégeztem a kötelességemet... (ingerülten): Ugyan, kérlek! Miféle kérdés ez?

A leány (nyel egyet, a férjre néz, s lecsukja a szemét).

Az asszony (szemrehányással Józsi bácsihoz, a hangjában fájdalmas melegség reszket): Minek bántja Pált? Minek?

Józsi bácsi (lassan fölnéz az asszonyra, nem szól, az asszony lesüti a szemét).

A leány (hirtelen elpirul, a könyökével meglöki az asszonyt): Nézd! Nézd! (szorongva, kíváncsi félelemmel): Nézd! (A fiatal pár felé néz. A fiu lopva, hirtelen megcsókolta a leány arcát. Egy pillanatig csönd. Valamennyien odanéznek, csak Józsi bácsi néz lefelé. A diáklegény párja egy picit megriad, fölpillant, majd hirtelen lesüti a szemét, az arca boldogságtól ragyog.)

Az asszony (hirtelen feláll): Leszállunk.

(Valamennyien leszállnak. A két fiu előre fut a keskeny hegyi úton. Józsi bácsi még egy pillanatig az elsuhanó villamos után néz. A leány előre megy a káról, a szemét törli, mosolyog. A férfi egész testében remeg, lassan, szeliden bólongat a fejével. Az asszony feláll. Végigsimogatja a ruháját. A férfi is feláll).

Az asszony (melegen néz a férfira, suttogja, mintha mást akarna mondani): Nagyon előre haladtak...

Józsi bácsi (lassan mondja): Nem baj. Nézze! (Hirtelen egy vastag törzs mellé vonja az asszonyt. Fenn a hegyoldalon, ahol az út emelkedve tovább kanyarog, a cserjék egy kicsit megnyíltak, hirtelen, mint két fecske, surrant el a két fiu, nemsokára utánuk a férj s a vén leány. Egymás kezét fogták. Meg-megállanak. Hosszan egymásra néznek).

Az asszony (meglepetéssel, lassan feléjük néz): Ők is! Hát ők is? (A fejét lehajtja, lassan megindul az úton, a férfi mellette. az asszony szeme újra átázik).

Józsi bácsi (szeliden, gyöngéden, egy kis szégyenkező búsongással megfogja az asszony kezét).

Az asszony (visszanéz reá. Leányosan, kedvesen, panaszos lemondással mosolyog): Egy kicsit elkéstünk, Józsi... Józsi bácsi... (Hozzásimul).

Józsi bácsi (az asszony keze fölé hajlik a feje, ünnepélyesen): Egy meleg kézszorítás, amiben szívünk beleremeg, sohasem késő... Egy összemosolygás, amiből hirtelen megértjük egymást, sohasem késő. (Már könnvezik is, amint az asszony újjait éri az ajka.) Egy ilyen kézcsók, amiben húsz év eltitkolt fájdalma remeg, sohasem késő... Az örökkévalóságot, egy pillanatra megérezni, sohasem késő...

(Fölérnek ők is a hegyoldalra. Lenn a zöld gyep fölött rózsaszín álmot álmodó fákra hunyorgat a nap, a bágyadt, tejszínü felhők közül.)

Szentgyörgyi István

NEMZETI + MAGAZIN

— Emil, hadd már azt az állatot, a csíkos már ugysem divat.

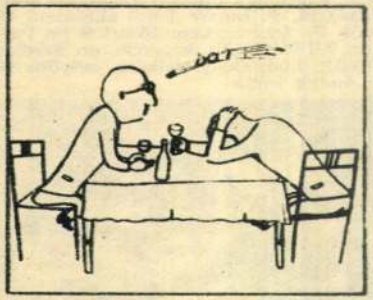

— *Mostanában sokat iszol.*
— *Tudom, felejteni akarok.*
— *És mi akarsz felejteni?*
— *Azt már elfelejtettem.*

. . . és most te jössz öregem.

SZOMORÚ HAZATÉRÉS

— *Az unoka lenyelte a vasúti tértijegyet.*

A hangszóró bereked!

NEMZETI MAGAZIN 1934 aug. 5

A Nagyvárad-őri-telepi most felszentelt Lisieuxi Szent Teréz templom, amely az első erdélyi kis Teréznek szentelt templom

Készül a Návay Lajos-szobor Szentgyörgyi István műtermében

A missziókba induló budatétényi hithirdetők, a vendégek és a Názáret-Missziósház páterei és noviciusai között. Balról jobbra ülnek: P. Rohner Albert noviciusmester, P. Schmidt József a Világposta szerkesztője, Kerner István lelkiigazgató, P. Tarnay János hithirdető, P. Hanszen Hubert tartományfőnök, P. Scheuermann József és Fr. Purmann Aquilinus hithirdetők, dr. Pál Mátyás tb. kanonok, dr. Szedlay István teol. tanár. P. Zimits Mihály budatétényi lelkész, mögötte áll Flach András káplán

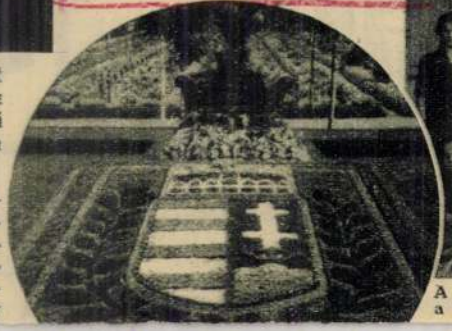

A hősök temetőjének bejáratánál most készült el ez a színes virágszőnyegekből összeállított magyar címer, Pro-patria felirattal. Tervezte és készítette vitéz Pusztagyimóthy

A tokodi r. k. elemi iskola gyermekkara aug. 5-én hangversenyez a Várplébánia templomban dr. Torma Ferenc esperes és Steiner

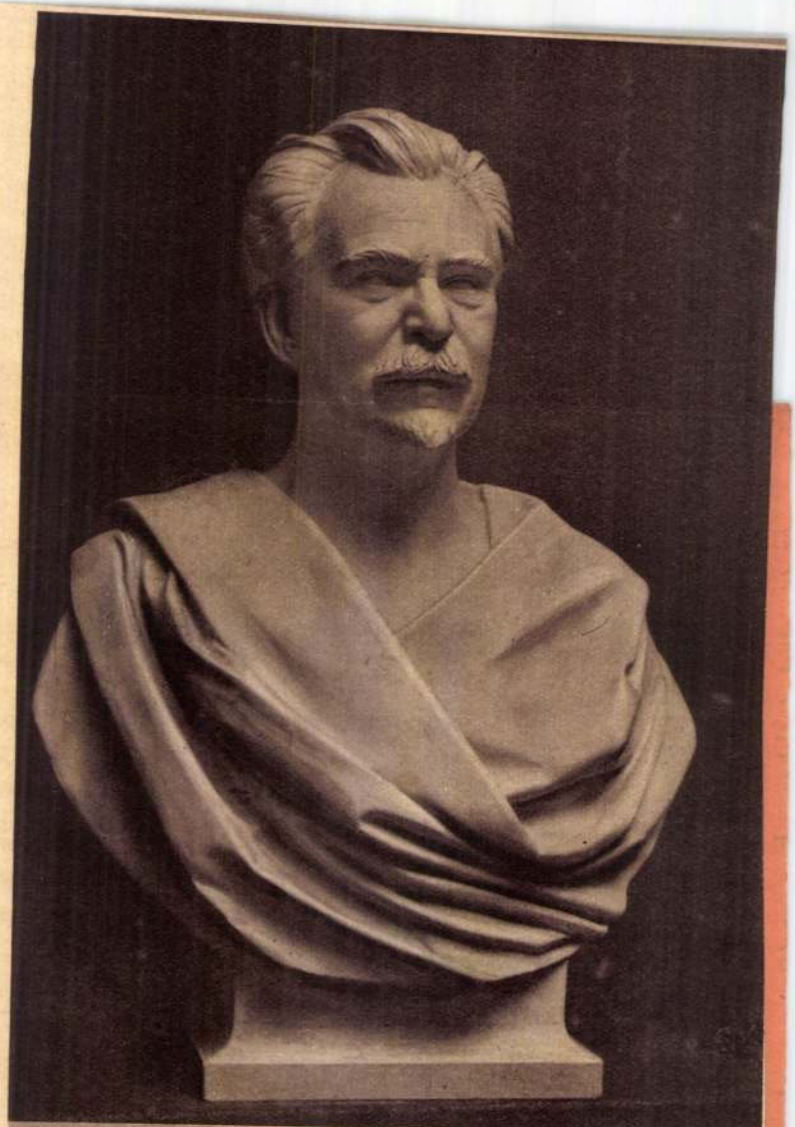

Szentgyörgyi István: Hubay Jenő

Szentgyörgyi István
Új Magyarság Naptárának
1937 évre.

…be a kormánnyal, hogy megállitsam azon az uton,
…elyzethez és az áldatlan belpolitikai zavarokhoz
…viselőház feloszlatása előtt kiléptem a kormány

… aggodalom és választóim ezreivel való személyes
…üzdjek a kormány politikája ellen, mely a nemzet
…dasági megélhetést veszélyezteti.
…ma eszme szolgálatában, mely egyedül vezetheti
… és

…us zászlaját a fővárosban!

…rályért, Hazáért"

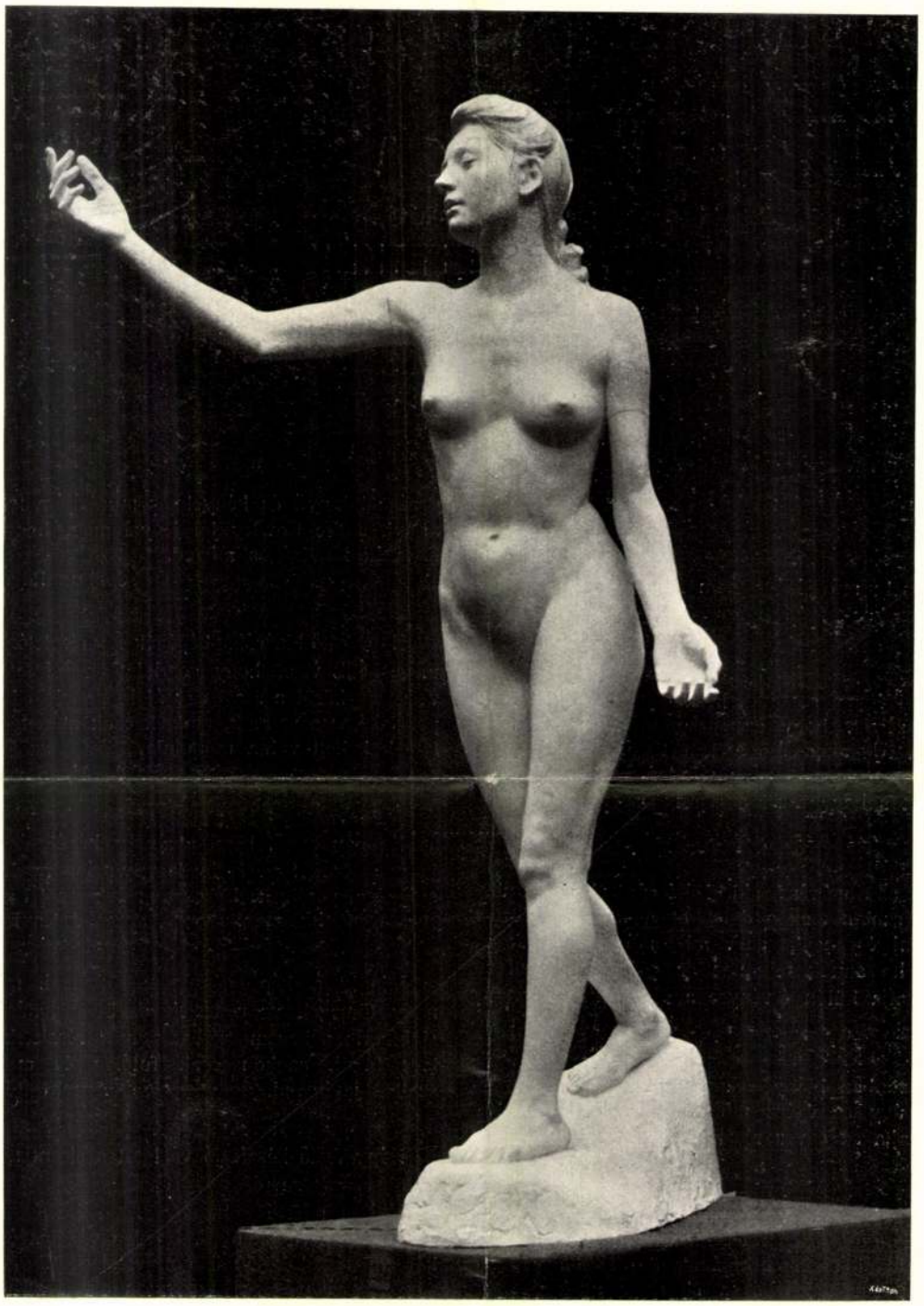

A PANASZ
SZENTGYÖRGYI ISTVÁN MŰVE
A RÖKK SZILÁRD-JUTALOM NYERTESE

Művészet 1909

KIVITEL

Valamely mű jósága nem függ a szép részletektől; ezeknek szép egésszé kell olvadniok.

Lessing

*

Semmiképpen se hidd, hogy oly szépre kell festeni a szemet, hogy az aztán már nem is hat szemnek. Ugyanez áll a test többi részeiről is. Inkább arra ügyelj, hogy minden rész megkapja a magáét s hogy ezzel az egész széppé váljék.

Platon

*

Nincs az a művész, aki kiváló eredményre jutna, ha nem szokta meg a dolgokat a maguk egészében nézni és megfigyelni, mily módon hatnak a szemre, ha annak tekintete az egészre irányul s nem juttatja külön érvényre a részleteket.

Joshua Reynolds

*

Ha azonban hiányosság mutatkozik a mű egészében, úgy az egész mű hiányos, ha még oly jók is rajta az egyes részletek. Goethe

*

A mi művészetünkben semmi sem kíván oly szakadatlan erőfeszítést és körültekintést, mint az egész mű általános hatásának figyelembe vétele. Sok tanulmányt kíván ez és nagy gyakorlatot; igénybe veszi a festő egész szellemi erejét, holott ezzel szemben a részletek finom vonásokkal dolgozhatók ki, ami nem akadályozza meg, hogy ezalatt a festő elméje egyéb dolgokkal is foglalkozzék. Figyelhet akár egy színdarab vagy elbeszélés felolvasására is, anélkül, hogy ez megzavarná. Az a művész, aki a maga renyheségét legyezgeti, mindig azon lesz, hogy kitérjen e megfeszitő munkásság elől, erejét inkább az egyes részletek finom kidolgozása könnyű és kényelmes munkájára fogja fordítani, amire Cowley jól jegyzi meg, hogy az „a lustaság fáradságos műve".

Joshua Reynolds

*

Ha a festő kizárólag képének egy részletére ügyel, megeshetik vele, hogy gondolatban szinte kerettel veszi azt körül s ezzel egy új kompozició kiindulópontjává tesz valamit, aminek csak alárendelt részletnek kellett volna maradnia.

R. A. M. Stevenson

*

Ha egy festő, bemutatván a képét, észreveszi hogy a nézőket meglepi valamely másodrendű részlet szépsége, percig se habozzon: áldozza fel a művét.

Jules Breton

*

Mindig a kép egészén kell festeni, mindig a nagy tömegek vagy testek együttes hatásán kell alakítani; sohasem szabad egyes részletek kivitelébe fogni, azokon csak futólag és mellékesen szabad javítgatni. Arnold Böcklin

*

Hány festő készít jó vázlatot s elrontja, amikor ki akarja dolgozni.

Vajjon miért?

Azért, mert azt hiszi, hogy a vázolás és kivitel két egymástól különböző művelet.

Ez a tévedés aztán zavarba ejti.

Szélesen, összefoglalva fog a vázlathoz, anélkül, hogy az egésznek összhangját szem elől tévesztené. A kivitelnél azonban másként jár el. Félénkké válik a figyelem túlfeszítésétől; szeretettel becéz minden részletet, nehézkessé, bágyadtá, merevvé teszi, a mű egésze pedig egyre kevésbé kifejezővé válik.

Éppen ez okból legyen a kivitel ugyanannak a műveletnek a folytatása, amellyel a vázlat készült, ugyanannak a széles, összefoglaló látásnak alapján.

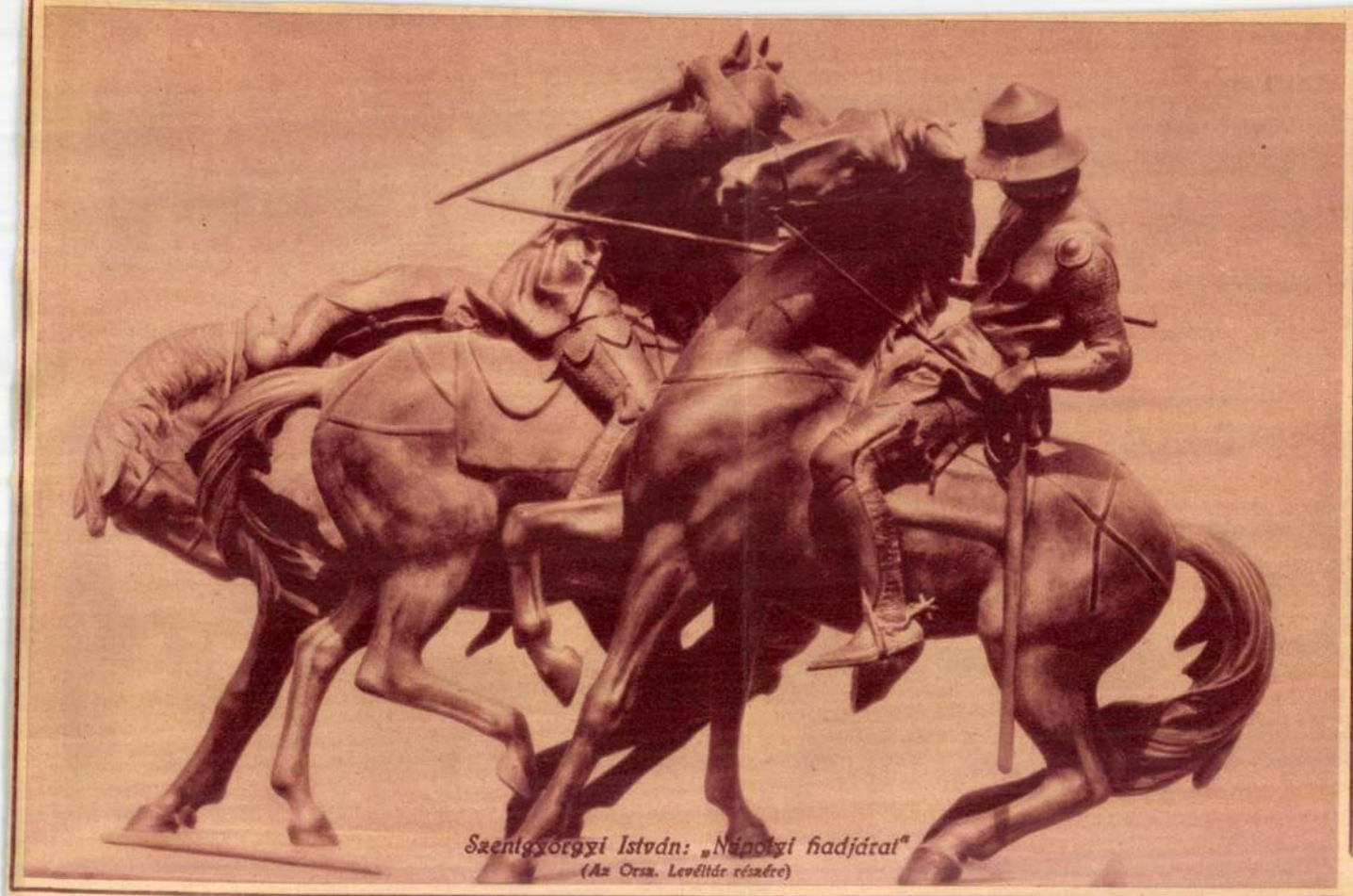

Szentgyörgyi István: „Nápolyi hadjárat"
(Az Orsz. Levéltár részére)

Magyarság, 1937. ápr. 18.
Nevés mell.

1935 julius óta most először költözött az angol királyi család a windsori kastélyba, ahol a lakosság kitörő örömmel fogadta a rajongásig szeretett uralkodócsalád tagjait. — Fent: VI. György király, a királyné és leánykáik megérkezése Windsorba. Balról: a királyi család megjelenését váró lakosság a kastély előtt. Jobbról: Windsor város hódoló képviselete historicus öltözetekben vonul fel

Jelenetek a belga választási küzdelemről, mely az alkotmányos VAN ZEELAND óriási győzelmével végződött. (Az egyik plakát ezt mondja: „Háromszor szavaztak a rexisták együtt a kommunistákkal Van Zeeland ellen! Ki keveri a kártyát Moszkvának?")

ncken III.
1667 szeptember 2-án.
2. r. 11.).
ásajtóhoz lajtorját támasz-
ık a jobbrafordultan ülő
s fehér gyolcscsal letakart
ogja. Ez utóbbi előtt az
közeledő napkeleti bölcsek
deles aranyserleget nyujt
b kezével nyúl és a kinek
ja. Közelükben Menyhért
ljában turbánnal, a melyet
füstölővel látható, kiket
, munkások és házi állatok
y szamár áll és egy ökör
znél József ül jobb kezében
adba nyerünk kilátást, a

elt. sz. 4047. — Vétetett az
38–911), az 1911 november
az 1911 deczember 14-iki
11) alapján 1911 november
Gusztávféle gyüjteményből
november 12-én (1903–911)
911). — Elszámoltatott 1911
11 január 8-án (199–912).
0493– és 10644–912 szvsz.

III.
582 (4047)
613 (166).

582

Szentgyörgyi István

Menekülő. (Fa)

Tem Bp 1932.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Dr. Frentiváryi Szilla úrhölgynek
úrnak

BUDAPEST

Lenke tér 7

Szentgyörgyi István

A bpesti 32-es honvédezred
emlékművét
az I-ső díjat nyert terv alapján.

Képes Pesti Hírlap

1932 május 15.

U. 3165.

— **Szent-Györgyi Albert diszdoktorrá választása.** Szegedi tudósitónk jelenti: Amikor dr. *Szent-Györgyi Albert* tanár a Nobel-dijat elnyerte, a szegedi egyetem orvostudományi kara elhatározta, hogy a világhirü tudóst az orvostudományok diszdoktorává avatja és emlékét művészi plakettben örökiti meg. A diszdoktoravatáshoz a kormányzó hozzájárulása szükséges és ennek megérkezése után fog ünnepies formák között megtörténni a diszdoktorrá avatás. Egyidejüleg leleplezik az emlékplakettet is, amelyet *Szentgyörgyi István* Korvin-koszorus szobrászmüvész készitett el és amely már megérkezett Szegedre. Az életnagyságu bronzplakettet, amelyen a művész a Nobel-dijas tanár arcmását mintázta meg, az orvosi kar tanácstermének falán helyezik el. A plakett felirata: „*Nagyrápolti Szent-Györgyi Albert. Szeged. 1937.*" — *(Felvételünk a Képes Pesti Hirlapban.)*

Pesti Hirlap 1938. jan. 15

Szentgyörgyi István

Szent-Györgyi professzor életnagyságu bronzplakettje, Szentgyörgyi István szobrászművész alkotása, amelyet a szegedi egyetem orvosi karának tanácstermében helyeznek el.

Fradics

Képes Pesti Hírlap 1938. január 15.

Szentgyörgyi István

A NYOL

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN (1881—)
KLÁRIKA

Pesti Napló, A Pesti Napló
ajándék-albuma
1850-1930

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: JÓKAI MÓR EMLÉKTÁBLA
A Petőfi ház falán

Épily mostoha elbánásban részesülnek a művészek kitüntettjei. Ismét csak az élő legkiválóbb külföldi s hazai kitüntetett művészeket számítva, körülbelül 150 művészt kellett volna megemlíteni s ebből a lexikon csupán 30-at fedezett fel.

De ne folytassuk, bármily érdekes lenne mindezeket nevekkel bizonyítani, kérdezzük csupán: mi köze ennek az irodalmi szörnyszülöttnek a magyar feltámadáshoz, művészetekhez, kultúrához, de még a becsületes üzlethez is!

Csak sajnáljuk magunkat, egy ismeretlen vállalkozásnak beugrott művészeket, akik áldozatai lettünk ily lelkiismeretlen félrevezetésnek.

Közérdekből kérve soraim közlését, vagyok Szerkesztő úrnak

Budapest, 1931. augusztus.

kiváló tisztelettel
Holló Alajos,
festőművész.

Képzőművészet
1931. 42. 17.

A VIDÉKI MŰVÉSZEK ORSZÁGOS KIÁLLÍTÁSA BUDAPESTEN. A Képzőművészet júniusi számában megírtuk, hogy a Műcsarnok titkárságától nyert információnk szerint az Országos Képzőművészeti Társulat igazgatósága előreláthatóan átengedi a Műcsarnok helyiségét a vidéki művészek reprezentatív kiállítása részére, úgyhogy az Szent István napján meg is nyílhat. Ugyancsak a titkárság felhívására megírtuk, hogy minél többen jelentkezzenek a magyar vidék művészei közül és jelentsék be részvételüket a művésztelepek és egyesületek is, hogy az igazgatóságnak tiszta képe legyen arról, mekkora lelkesedéssel fogadták a vidék művészei ennek a kiállításnak eszméjét. Felhívásunknak meg is volt a várt eredménye. Az ország minden részéből nagy számban jelentkeztek úgy az egyesületek, mint az egyes művészek a kiállításon való résztvételre. Annál nagyobb sajnálkozással kell jelentenünk, hogy a Társulat igazgatósága nem adta át a Műcsarnokot a kiállítás céljaira, hanem úgy határozott, hogy a Téli Tárlat keretén belül fogja megrendezni a vidéki művészek kiállítását. Az igazgatóság határozatát azzal indokolja, hogy az alapszabályok szerint a Műcsarnokban csak a Képzőművészeti Tanácsnál akkreditált művészeti egyesület vagy csoport rendezhet kiállítást.

Véleményünk szerint a Téli Tárlat keretein belül ezt a kiállítást nem lehet megrendezni, mert annak reprezen-

ERDEI DEZSŐ: VÍZHORDÓ
A Stefánia úton

(*) **A Hajsza bemutatóját elhalasztották.** Úgy volt, hogy a Belvárosi Színházban pénteken este kerül bemutatóra *Nyiri* Tibor komédiája, a *Hajsza*. Most ez a terv megváltozott. A *Hajsza* nem pénteken, hanem szombaton este kerül bemutatóra. A főpróba nem csütörtökön, hanem pénteken este lesz s nem lesz nyilvános, *csak meghívott közönség* nézheti végig.

(*) **A lélek bosszúja.** A *Palace* mozgóképszínház mutatta be hétfőn délután *A lélek bosszúja* című filmet. Egyike a legtökéletesebb grand-guignol filmeknek. A Paramount studlóban készült Hollywoodban. A Paramount előkelő és finom eszközökkel dolgozik és így csak természetes, hogy még ez az idegizgalmakra épített film is komoly nívót és művészetet jelent. A lélekvándorlás misztériumairól szól a film. Nagyon érdekes és izgalmas formában. Ruth *Rogen* a lakásán rendezett vad mulatság után megölte barátját, bíróság elé került és a törvényszék halálra ítélte. Dr. *Houston*, a híres lélekbúvár azzal a kéréssel fordul a börtönfelügyelőhöz, hogy a kivégzés után adják ki neki néhány napra Ruth Rogen holttestét különleges kísérletekre. A gyilkos nő kivégzése előtt azt állította, hogy ő egy titokzatos férfi befolyására követte el a gyilkosságot és Houstonnak az az elmélete, hogy egy bűnös halála után a lélek kiszabadul és más testben igyekszik bűnös tevékenységét folytatni. Ezt az elméletét akarja most a tudományos világ előtt igazolni. Houston kérelmét teljesíti a börtönfelügyelő és ekkor kiderül, hogy a titokzatos férfi, akiről a bünper folyamán annyi szó esett, Paul *Bavian*, spiritiszta, de valójában közönséges, lelkiismeretlen szélhámos. Ez a Bavian Ruth Rogen kivégzése után arról értesül, hogy a dúsgazdag fiatal John *Courtney* váratlanul meghalt és minden vagyonát húga, *Roma* örökölte. Bavian elhatározza, hogy megkaparintja ezt a vagyont. Most következik az az izgalmas és szinte lélekzetelállítóan különös történet, amelybe szervesen belekapcsolódik Ruth Rogen személye is, akinek lelke átvándorol Roma Courtney testébe és csak akkor távozik onnan, amikor a többszörös gyilkos Bavian életét veszti. Nem lehet visszaadni ennek a sokfelé ágazó és egészen különös filmnek a meséjét. Bizonyos az, hogy a film a maga nemében egészen elsőrangú munka, rendezése is hibátlan és Carole *Lombard* nemcsak szép színésznő, hanem kitünően játszik is. *(f. i.)*

(*) **Saljapin lánya varietészínésznő.** Az amerikai *Selwyn and Franklin* színházi cég *Continental Varieties* címmel új revűt mutat be. Színésznői között szerepel *Saljapin Lydia*, a nagy énekes lánya is.

(*) **A Londoni Film Társaság alaptőkéjének emelése.** *Korda* Sándor, a Londonban élő magyar filmrendező, az általa alakított *London Film Production* vállalatot az alaptőkének 350.000 fonttal való felemelésével kibővíti. A kibocsátandó előrészvényeket a *Prudentia Biztosító Társaság* veszi át. Korda óriási filmstudiót épittet 300.000 font költséggel. Elstreeben, az angol Hollywoodban, 40 hektárnyi területen. *Korda* a színes filmek fejlesztésével is foglalkozni fog. Ezenkívül állandó összeköttetést akar létesíteni a film és a színpad között és e célból saját színtársulatot szervez fiatal és tehetséges művészekből, akik az ifjabb szerzői nemzedékeknek külön az ő számukra írt darabjait fogják játszani. Az a célja, hogy lehetőleg ugyanazok a színészek játsszák az azonos szerepeket a színpadon és a filmen.

(*) **Ernst Toller új darabja.** Ernst *Toller*, a szocialista német író, aki a náciuralom óta Londonban él, új darabot fejezett be. A darabot angolra fordíttatta és még ebben a szezónban színrehozatja Londonban.

(*) **Két Pirandello-bemutató Londonban.** *Pirandellonak* a legközelebbi időben két darabját mutatják be Londonban. Az egyiket október elsején, a másikat október 4-én. Az egyik darabot, amelynek angol címe: *The life I gave thee*, Pirandello *Duse* számára írta akkor, amikor a művésznő amerikai vendégszereplésre indult. Duse ennek a darabnak egyik előadásán lett rosszul a színpadon.

(*) **Noel Coward és a zátonyra jutott jacht.** Noel *Coward*, a világhírű angol színész-író, a *Daily Mail* párizsi munkatársának elmondotta ismeretes hajókalandja történetét. Kiderül ebből az elbeszéléséből, hogy maga Coward nem tartózkodott a jacht fedélzetén akkor, amikor a hajót a nagy vihar elütötte horgonyáról és nyilt tengerre sodorta. Mikor a hajót a vihar a zátony felé vitte, a jacht legénysége a tengerbe ugrott és partraúszott. Csak másnap, mikor a tenger elcsendesedett, sikerült megközelíteni a közben zátonyra futott hajóroncsot. Coward egy barátjával a szétzúzódott hajóhoz úszott és átkutatta. Sikerült megtalálnia útlevelét és készülő önéletrajzának kéziratát, de *14 öltözet ruhája és mintegy 60.000 pengő értékű ékszere és készpénze odaveszett.*

(*) **A Théâtre Français-t hosszabb időre bezárják.** *Párizsból* jelentik, hogy 1935-ben a Théâtre Français-t négy hónapra bezárják. A képviselőház 3,500.000 frankot szavazott meg a színház régi épületének átalakítására. A nézőtér beosztását lényegesen módosítani fogják, az épület vízvezetéki és tűzbiztonsági berendezéseit kicserélik, a színpad technikai felszerelését korszerűbbé teszik. A munkálatok júniustól októberig tartanak és ez alatt az idő alatt a színház művészei nagy *vendégszereplő* világkörutat tesznek. Szó van arról, hogy a társulat az Egyesült Államokba és Kanadába is ellátogat. A kérdésben véglegesen a Théâtre Français tagjainak a közeljövőben összeülő közgyülése dönt. A tagok egyrésze nem idegenkedik attól a gondolattól, hogy a munkálatok tartama alatt a társulat *egy párizsi színházat béreljen* és ott tartsa előadásait.

(—) Gyenes tánciskolában okt. 2-án első esti tanfolyam kezdődik. József körút 8. T. 402—17.

A szegény ördög bemutatóján
Titkos Ilona, Medgyaszay Vilma, Zágoni Margit, Latabár Kálmán, Dely Ferenc, Solthy György és Komlós Vilmos játsszák a főszerepeket
a Király Színházban
SZOMBATON, SZEPTEMBER 29-ÉN

Bianco világhírű argentinai tangózenekara 30-án,

vasárnap este fél 9-kor a Zeneakadémiában.

Az egész város beszél már a legelső *argentinai zenekar*, a *királyi udvarok* és a *hollywoodi filmgyárak* muzsikusainak bemutatkozó estjéről. Műsoron nemzetközi slágerek, *Dél-Amerika csodálatos táncmuzsikája* (ének, tánc, gitár, szólók). Jegyek 1—8 P **Koncertnél.**

Mozi műsor

Admirál filmszínház (Margit körút 5. Telefon: 537—07): Feketeszárú cseresznye (Kay Francis). Mi lesz veled, emberke? (Hans Fallada regénye). Híradó. (Előadások kezdete: ½4, ½7 és ½10 órakor.) — **Alkotás mozgó** (Alkotás utca 11. szám. Telefon: 353—74): Feketeszárú cseresznye (Hunyadi Sándor színműve). A cárnő (Elisabeth Bergner). (Előadások kezdete: ¾4, ½7 és ½10-kor.) — **Belvárosi mozgó** (Irányi utca 21. szám. Telefon: 833—29): A kolostor gyermeke (Dorothea Wieck). Ma még az enyém vagy! (Bing Crosby). (Jobbterem: 5, ½8, 10; balterem: ½9.) — **Budai Apolló** (Csalogány utca 46. sz. Telefon: 51—5—00): Riviera expressz (Charlotte Susa). Bestiák (expedíciós film: Pluhár István kouferál). Kanári—macskaháború (rajzos trükkfilm). Híradó. (Előadások kezdete: ½4, ½7 és ½10-kor.) — **Capitol filmpalota** (Baross tér 32. szám. Telefon: 343—37): A méltóságos asszony trafikja (Nagy Kató). Hacsek és Sajó: Az égő nadrág. Híradók. (Előadások kezdete: ½4, ½6, ½8 és ½10 órakor.) — **Casino filmszínház** (Eskü tér 5. sz. Telefon: 881—02): Tarzan és pajtása (Johnny Weissmüller). Atléták régen és most (sportfilm). Velence, az Adria királynője. Híradók. (½4, ½6, ½8 és ½10.) — **City filmszínház** (Vilmos császár út 36. Telefon: 111—40): Földi pokol (Constance Cummings). Híradók. (Előadások: 4, 6, 8 és 10-kor.) — **Corso mozgó** (Váci utca 9. Telefon: 87—4—02): A méltóságos asszony trafikja (Nagy Kató). Megy a gőzös (bolyongás az Ardennek vidékén). Papa mint dada (trükkfilm). Légi expressz (riport). Híradók. (Előadások kezdete: ½4, ½7 és ½10 órakor.) — **Corvin filmszínház** (József körút és Üllői út sarok. Tel.: 395—84): A méltóságos asszony trafikja (Nagy Kató, Willy Fritsch) és a kísérő műsor. (Előadások: ½4, ½6, ½8 és ½10.) — **Dézsi filmszínház** (Teréz körút 28. Telefon: 259—53 és 213—43): Csak te és senki más! (Karl Brisson). Híradók. (Előadások: 4, 6, 8 és 10-kor.) — **Elit hangos mozgó** (Lipót körút 16. szám. Telefon: 161—51): Mi lesz veled, emberke? (Hans Fallada regénye). Fox Follies 1934 (revü). (4, 7, 10.) — **Fórum filmszínház** (Kossuth L. u. 18. Telefon: 897—07): Prolongálva! Bécsi bál (Maskerade; Paula Wessely). Magyar és Fox világhíradók. (½4, ½6, ½8, ½10.) — **Glória filmszínház** (Thököly út 56. szám. Telefon: 448—00): Erős férfi — gyenge nő (Max Baer). Ma még az enyém vagy! (Bing Crosby). (Előadások kezdete: 4, ¾7 és ½10 órakor.) — **Kamara mozgó** (Dohány utca és Nyár utca sarok. Telefon: 44—0—27): Prolongálva! Lila akác (Agay Irén, Biller Irén, Kabos Gyula). Babaálom (zenés film). Híradó. (4, 6, 8 és 10).

— **Nyugat mozgó** (Teréz körút 41. szám. Telefon: 271—62): Bestiák (Franck Buck vadászfilmje; Pluhár István magyaráz). Egy asszony, akiről beszélnek (John Boles). (Előadások: 4, ¾7 és ¾10-kor.) — **Olympia mozgó** (Erzsébet körút 26. Tel.: 429—47): Fox Follies 1934. (revü). Ma még az enyém vagy! (Bing Crosby). Híradók. (4, 7 és 10 órakor.) — **Omnia filmszínház** (József körút és Kölcsey u. sarok. Telefon: 301—25): Tarzan és pajtása (Johnny Weismüller). Az élő labdák (artistafilm). Atléták régen és most (sportfilm). Híradó. (Előadások: 4, 6, 8 és 10-kor.) — **Palace mozgó** (Erzsébet körút 8. Telefon: 305—23): A lélek bosszúja (Carola Lombard). Little Jack zenekara. Exótikus állatok. Híradók. (4, 6, 8 és 10-kor.) — **Pátria mozgó** (Népszínház utca 13. szám. Telefon: 456—73): Tanja, a moszkvai lány (Kay Francis). Bestiák. Zenés Castilia. (Előadások kezdete: 4, ¾7 és ¾10-kor.) — **Phönix mozgó** (Rákóczi út 68. Telefon: 379—10): Fantom (Ricardó Cortez). Bestiák (dsungelfilm; magyaráz Pluhár István.) Holdfény fantázia (a melódiák filmje). Híradó. (Előadások kezdete: 4, ¾7 és ½10 órakor.) — **Rádius filmszínház** (Nagymező utca 22—24. Telefon: 220—98): Híradók. Néger bál Newyorkban (zenefilm). Muszka majális (rajzos trükkfilm). Görkorcsolya-revü (varieté-film). Rivaldafény (Coctail 1934; revü). (Előadások kezdete: 3, 5, ½8 és ½10 órakor.) — **Royal Apoló** (Erzsébet körút 45. Telefon: 420—46. és 419—02): Rothschildok (George Arliss). Híradók. (Előadások: 4, 6 és 8 órakor.) — **10-kor díszbemutató: Az új rokon** (Persel Zita, Delly Ferenc).

— **Scala filmszínház** (Teréz körút 60. sz. Telefon: 26—0—00): Üldözött szerelmesek (Robert Montgomery). Ugrás, futás (sportfilm). Pogányok paradicsoma. Híradó. (½3, 5, ½8, ½10.) — **Tivoli mozgó** (Nagymező utca 8. Telefon: 230—49): Bestiák (Franck Buck kalandjai; dsungelfilm). Ma még az enyém vagy! (Bing Crosby). A kolostor gyermeke (Dorothea Wieck). Híradók. (Előadások kezdete: ½4, ¾8 és ½10 órakor.) — **Turán mozgó** (Nagymező utca és Mozsár utca sarok. Telefon: 264—20): Tanja, a moszkvai lány (Kay Francis). Fox Follie 1934 (világattrakció). A fantóm (Ricardó Cortez). (Előadások kezdete: ½4, ½7 és ¾10 órakor.) — **Uránia filmszínház** (Rákóczi út 21. Telefon: 460—45): Az elcserélt menyasszony (zenés vígjáték; Anny Ondra kettős szerepben). Kísérő műsor. (5, ½8 és ½10 órakor.) — **Vesta mozgó** (Erzsébet körút 39. sz. Telefon: 32—6—39): Bestiák (konferál: Pluhár István). Tanja, a moszkvai lány (Kay Francis). Zenés Castilia. Híradó. (Előadások kezdete: ½4-től folytatólag.)

(*) **Egy filmet csak korlátozással engedélyezett, egy másikat nem engedélyezett a filmcenzura.** A filmcenzurabizottság a *Mr. Stampfield árnyéka* című filmnek megváltoztatására utasította a forgalombahozó magyar kölcsönzőcéget azzal az indokolással, hogy az egyébként is idegizgató film egyes részletei olyanok, melyeket a gyengébb idegzetü nézők csak nagy idegmegrázkódtatással szemlélhetnének. Maga a változtatás, melyet a filmen eszközöltek, nem túlságosan jelentékeny, mindössze az egyik gyilkossági jelenetet hagyták ki a filmből. Ezzel a változtatással a belügyminiszter a film játszási engedélyét kiadta. A másik filmnek, amelynek *A rémület szigete* a címe, ugyancsak nagyon izgalmas a meséje, egy trinidadi gyémántcsempészbanda rémtetteiről van benne szó, amelyet a filmről már jólismert *Lynch* mesterdetektív leplez le. A filmcenzura a filmet idegizgatónak találta és a belügyminisztérium ezzel az indokolással *megtagadta a játszási engedély kiadását.*

(*) **Huberman Szegeden és Debrecenben.** Évek óta nem járt *Huberman* Broniszláv a magyar vidéki városokban. *Szegeden* és *Debrecenben* az idén egy-egy hangversenye lesz. *Szegeden* október 4-én és *Debrecenben* október 6-án hangversenyezik. A debreceni hangversenyt a *Zenebarátok Egyesülete* rendezi.

(*) **Magyar művész külföldi szereplése.** *Engel* Iván decemberben *Svájcban* és *Hollandiában* fog szerepelni. Hollandiából három hangversenyre és egy rádiószereplésre kapott meghízást. *Engel* Iván Hollandia után *Londonban* vendégszerepel, ahol egy szóló- és két zenekari hangversenyt ad.

(*) **Elmer Rice új darabja.** A newyorki *Belasco*-színházban a minap került bemutatóra a Budapesten is ismert Elmer *Rice*, amerikai drámaíró színműve: *Judgment day*, — az ítélet napja. A newyorki sajtó elismeréssel fogadta *Az ügyvéd* és a *Számológép* szerzőjének új művét, de nem jósol a darabnak hosszú életet, *mert politikai tendenciájú és túlkomoly.* Elismerik őszinte voltát és igazságait, de elfogultnak is ítélik meg. Egy diktátorról szól, aki ellen fellázad a *nép pártja* — Peoples Party. — A kormány elfogja az elégedetleneket és egy öttagú bíróság ítél felettük. *A darab a törvényszéki tárgyalás.* Elmer Rice feleségével együtt *három színdarabra* bérelte ki a *Bedasco*-színházat. Mindhárom darabot ő írta. A most bemutatott Judgment day volt sorrendben az első a három közül.

SZÍNHÁZAK KEDDI MŰSORA

Nemzeti Színház: Aranybástya (½8). — **Vígszínház:** Az orvos (8). — **Magyar Színház:** Muzsikusok (8). — **Fővárosi Operettszínház:** Dubarry (½9). — **Városi Színház:** Helyet az ifjúságnak! (8). — **Andrássy-úti Színház:** Békebeli boldogság (9). — **Terézkörúti Színpad:** Cirkusz a színházban (9). — **Budai Színkör:** Dorozsmai szélmalom (8). — **Kamaraszínház:** Az abbé (8). — **Bethlen-téri Színpad:** Tiéd leszek! (½9). — **Komédia Kabaré:** Nyelvbotlás, óh! (9).

Rádió műsor

Szeptember 25. **Budapest I. 6.45:** Torna. Utána: Hanglemezek. **9.45:** Hírek. **10.00:** 1. Beszédes számok (statisztikai érdekességek kivitelünk és behozatalunk fejlődéséről); 2. Háztartási tanácsok: Hogyan óvakodjunk a tüzelőanyagtolvajoktól (felolvasások). **12.00:** Harangszó, időjárásjelentés. **12.05:** A Budapesti Koncert Szalónzenekar. Közben: Hírek. **1.20:** Időjelzés, időjárásjelentés. **1.30:** Rácz Zsiga és cigányzenekara. **2.40:** Hírek, árak. **4.00:** Asszonyok tanácsadója. Arányi Mária előadása. **4.45:** Időjelzés, időjárásjelentés, hírek. **5.00:** »Költői verseny Eperjesen.« Kuhárszky László előadása. Az előadás keretében előforduló költemények Kuhárszky Lászlóné adja elő. **5.35:** Bársony Dóra énekel zongorakísérettel. **6.15:** Francia nyelvoktatás. **6.50:** Közvetítés a Rajna-cukrászdából. Kalmár Rezső és Balázs László szalónkvintettjének műsora. **7.30:** »A magyar művészet szelleme és szerepe.« Gerevich Tibor dr. egyetemi tanár előadása. **8.05:** Részletek Kelemen Viktor—Bert Reisfeld—Rolf Marvot: »Tiéd leszek!« című zenés vígjátékából, Kosáry Emmi és Érckövy László énekszámaival, a szerzők zongorakíséretével. **8.40:** Somogyi Erzsi és Kürthy József előadói estje. **9.30:** Hírek, időjárásjelentés. **9.50:** Melles vonósnégyes. Tagjai: Melles Béla (I. hegedű), Banda Márton (II. hegedű), Gáti István (mélyhegedű) és Hüttor Pál (gordonka). **11.00:** Közvetítés a Metropole-szállóból. Csorba Gyula és cigányzenekara muzsikál. — **Budapest II. 9.55—10.55-ig:** Weidinger Ede szalónzenekara. — **Telefonhirmondó:** Egész nap Budapest I. műsora. — **Közvetítőállomások. 9.30-ig:** Budapest I. műsora. **9.55—10.55-ig:** Budapest II. műsora. **Utána:** Budapest I. műsora.

ALPÁR GITTA
DUBARRY
UTOLSÓ HÉT
FŐVÁROSI OPERETT SZÍNHÁZ

A RÁDIÓ ma este 8 óra 5 perckor kapcsolja a **Bethlentéri Színház** „Tiéd leszek...“ című zenés vígjátékát **Kosáry Emmy**-vel és **Érckövy László**-val a főszerepekben.

Premier a Király Színházban
Szombaton, szeptember 29-én **A szegény ördög**

A VILÁG LEGÉRDEKESEBB ARTISTÁJA **GIOVANNI**
A ZSEBTOLVAJOK KIRÁLYA
és még 5 ragyogó külföldi attrakció lépnek fel a **Royal Orfeum** pénteken bemutatásra kerülő „Fogják meg“ c. mulatságos, énekes, táncos varieté-revüjében. **Rott, Rátkai, Solti Herceg, Radó, Peti** játsszák a főszereposztást. A színház ragyogóan átépítve külön szenzáció. Jegyek már válthatók. — **Olcsó helyárak!**
ROYAL ORFEUM
Erzsébet körút 31. Telefon: 41-1-66

— **Felavatták Nagyatádi szobrát Kaposváron.** *Kaposvárról* jelentik: Kaposvár Virágos Hetének megnyitó ünnepén avatták fel *Nagyatádi Szabó* István érczszobrát, *Szentgyörgyi* István művét, a budapesti szobor pontos mását. Megjelent az ünnepségen nagyatádi Szabó István feketébe öltözött fejkendős felesége is. *Lázár* Andor igazságügyminiszter mondott beszédet a szobornál a kormány nevében. Többek közt a következőket mondta:

— A nemzetek tragédiáját rendszerint az idézi elő, hogy vezetőikben nagyobb az ambíció, mint a nemzetben a képesség és az ambíciót a nemzettel fizettetik meg. Fantaszta és hazaáruló az, aki a nemzet elé olyan feladatot tűz, melynek megoldására az nem képes.

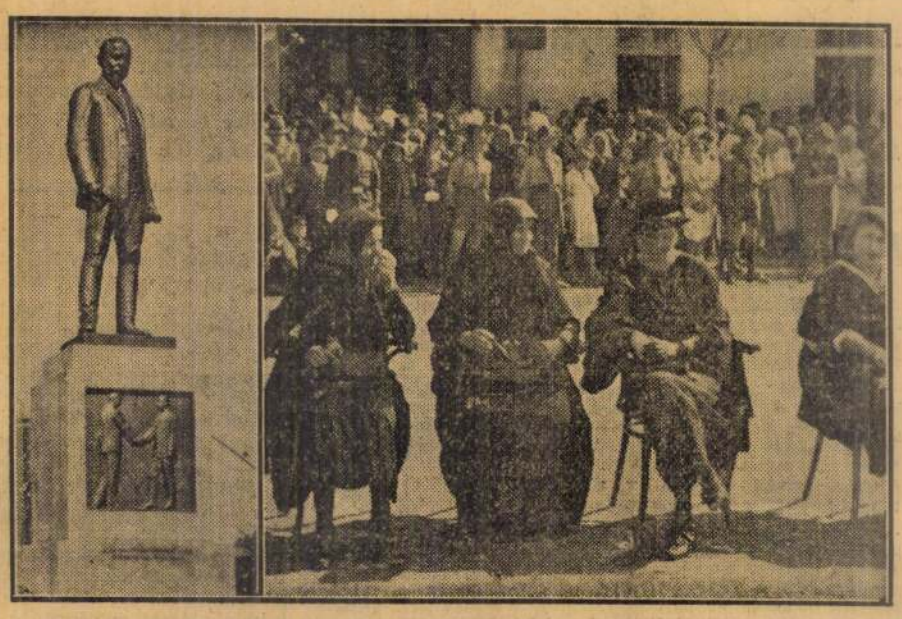

Vasárnap leplezték le Kaposvárott Nagyatádi Szabó István szobrát. Baloldalt a szobor, amely Szentgyörgyi István műve, jobboldalt Nagyatádi Szabó István özvegye és lánya a szoborleleplezési ünnepélyen

Mayer János volt miniszter Bethlen és Nagyatádi kézfogásáról beszélt. Ez a kézfogás nagyjelentőségű volt, mert azt dokumentálta, hogy Magyarország vezetői maguk közé fogadták a népet. Ha a kisgazda és a történelmi osztály kezét elszakítják egymástól, a mai időkben nehezen tudnak mégegyszer egymásra találni.

Maday Gyula országgyűlési képviselő ódáját olvasta fel, majd 250 terítékes bankett következett.

— **30 tanszék megszűnt a francia egyetemeken.** *Párizsból* jelentik: A közoktatásügyi miniszter takarékossági okokból *30 tanszéket megszüntetett a francia egyetemeken.* Párizsban tízzel csökken az egyetemi tanszékek száma. A megmaradt tanszékekre osztják szét az eddig előadott tudományágak művelését.

— **Vasárnap tartották hagyományos ezrednapjukat** a volt budapest 1-es honvédek és népfölkelők a Ferenc József-laktanya udvarán. *Mátéffy* Viktor prépost mondott szentbeszédet, majd *József Ferenc* főherceg megkoszorúzta az ezred volt parancsnokainak arcképét. *Parravicini* Jenő, a mostani 1-es honvédezred parancsnoka vette át a képeket lelkes beszéddel.

LÓSPORT

Ime az új lóversenyhatárnapok, újfajta versenyek

Pót Leger lesz új formában

Mint azt *Az Est*-lapok elsőnek tudatták: a Magyar St. Leger idei sorsa kétessé vált. Most azután a Magyar Lovaregylet igazgatósága *teljesen új őszi programot* adott. Új határnapok, új propozíciójú versenyek és egy »St. Leger-pótlék«, melyet a szerencsétlen járvány tett szükségessé. A lóversenyközönség ezt az őszi pótmítinget is nagy örömmel fogadja. A kényszeregyesség, melyet a betegség és a versenyek teljes elmaradása között kötni kellett, így is igen elfogadható eredményre vezetett: *rendes sorrendben egy csomó érdekes versenynap következik, egészen október hó végéig.*

Ime a sorrend:

Október 6-ikán: A nagy gátverseny.

Október 7-én: Széchenyi díj, 2000 méter (2800 helyett).

*

Október 13-ikán: Prince of Wales-hendikep. 2000 méter (2800 helyett).

Október 14-ikén: *Magyar St. Leger*, 2000 méter (2800 helyett), 10.000 pengő (20.000 helyett).

*

Október 20-ikán: Totalizatőr-hendikep (2800 m helyett 2400 m).

Október 21-ikén: *Szt. László-díj* (1300 m helyett: 1100 m, 20.000 pengő helyett: 10.000 pengő).

*

Október 25-ikén: Őszi kísérleti verseny.

Október 28-ikán: Lovaregyleti díj (16.000 pengő helyett 8000 pengő).

A megváltozott propozíciók természetesen *teljesen új indulókat* is jelentenek. (Így például a Szt. László-díjban az annak idején bejelentett és azóta *törölt* csikók újból futhatnak.) A Legernek is *szebb mezőnye* lesz, mint várni lehetett.

*

A megyeri versenyek határnapjai is változatk. Így:

Pestvidéki: Október 3. és 11., azonkívül november 4., 7. és 11.

Őrlovasok: Október 17., 24., 27., 31., azonkívül november 1.

Nagyon jól sikerültek a vasárnapi ügetőversenyek

Tavasz óta nem volt az ügetőknek vasárnapja egészen a tegnapelőtti napig, amikor a rendkívüli szeptemberi míting első napjának versenyeit futották. A gyönyörű időben óriási közönség (12.000 néző) kereste fel a pályát. A programnak megfelelően kitünő versenyek alakultak. A mezőnyök igen jók, az eredmények általában reálisak voltak.

Részletes eredmény:

I. *Ilona* (Kovács II) 1. Lali (Feiser) 2. Ida (Zwillinger) 3. F. m.: Ráma, Prókátor, Rejtély, András, Moravka, Risiko. 10:25, 13, 17, 15. 1½, 3, 4. Olasz: 49. Idő: 30.6.

II: *Anny* (Kéry) 1. Kolozsvár (Feiser) 2. Parittya (Kovács II) 3. F. m.: Olga, Bohumila, Kohinor, Vajda, Balaton, Jászmin, Csákány, Fácán. 10:305, 36, 24, 15. 25, 8, pari. Olasz: 61. Idő: 34.8.

III. *Magvas* (Zwillinger) 1. H. Boriska (Kovács István) 2. F. m.: Rózsi, Opál, Upupa Epops, Ugrabugra. 10:15, 12, 27. 5/10 reá, 12. Olasz: 59. Idő: 28.9.

IV/I. *Ragyogó* (Kovács II) 1. Olivia (Benkő) 2. Ingeborg (Steinitz) 3. F. m.: Jeles O. S., Feri O., Vinko, Sacy. 10:16, 12, 12. 28. Pari, 2, 16. Olasz: 30. Idő: 30.

IV/II. *Éber B.* (Steinitz) 1. Ibrány (Marschall) 2. Berci (Maszár I.) 3. F. m.: Jutalom, Tenore lánya, Thyra, Harpia. 10:63, 30, 38, 21. 5, 12, 8. Olasz: 115 Idő: 28.7.

V. *Engelbert* (Zwillinger) 1. Gondolat II (Kovács II) 2. F. m.: Búfelejtő, Tündér, Sámson, Dárda. 10:16, 13, 20. 5/10 reá, 5. Olasz: 27. Idő: 30.6.

VI. *Vadorzó* (Wiesner) 1. Felix (Jónás) 2. Tigris (Földi) 3. F. m.: Vág, Lili of Pamuk, Galli Curci, Krilatica, Dolly. 10:48, 17, 16, 19. 6, 3, 6. Olasz: 40. Idő: 31.9.

VII. *Obester* (Hauser) 1. Semmi (Wiesner) 2. F. m.: Rebeka G., Babám, Lysander, Lugos. 10:22, 14, 23. 1½, 1½. Olasz: 43. Idő: 34.6.

Kettősfogadások: Ilona—Anny 10:943. Ragyogó—Éber B. 10:299. Vadorzó—Obester 10:128.

Szerdán lesz a következő ügetőnap.

Egy német állatorvos-professzor érkezik Budapestre. A lovak köhögési járványának állítólag biztos széruma van. Újabban ez a betegség *Németországban nem fordul elő.* Most egy német tudós repülőgépen érkezik Budapestre, hogy a telivéreket beoltsa és további megbetegedéseket megakadályozzon.

Kérdésünk: nem jöhetett volna a professzor *repülőgép* helyett *személyvonaton* — ezelőtt három héttel?

Dr. HORVÁTH SZANATÓRIUM ÉS PENZIÓ ABBAZIA

Legszebb üdülőszezón! Ragyogó napfény! Fürdés a szabadban! Meleg tengeri fürdők — diéták — felár nélkül. Igen előnyös pausálék. Budapesten dr. Horváth-iroda. HOTEL ASTORIA délelőtt 11—5-ig. Telefon: 878—40

SZINHÁZ

Lansing Brown moziszínész megölte legjobb barátját, Russ Columbot

Hollywoodi tragédia

Hollywood, szeptember.

Egész Hollywood gyászba borult. Lansing *Brown*, a közismert moziszínész véletlenül megölte legjobb barátját, a másik mozihírességet, *Russ Columbót.*

A szerencsétlenség Brown otthonában történt, ahova a két jóbarát együtt tért be, hogy megünnepelje a sikert, amelyet Russ új képével aratott.

Brownnak volt egy revolvere, amellyel meg szokta tréfálni vendégeit. Rájuk emelte a fegyvert, — *»Most meghalsz!«* — kiáltotta és kezében pattogó gyufát sütött el a halálra ijedt vendég orra előtt.

Ezt a játékot ismételte meg Russ Columbóval is. *De a revolver most meg volt töltve és a vendég lehanyatlott a székről.* Brown eleinte azt hitte, hogy Columbo tréfából játszik halottat, de mikor elöntötte a vér, látta, hogy a játék halálos volt.

— *Megöltem a legjobb barátomat!* — kiáltotta a házból kirohanva.

A szomszédok összefutottak, Russ Columbót kórházba vitték, de többé nem tért magához és reggelre meghalt. Az utolsó képet, amelyben játszot, zsúfolt házak előtt adják.

(*) **A Belvárosi Színház legközelebbi bemutatója a Városi Színházban.** Körülbelül tíz-tizenkét nap mulva új bemutatót tart a Belvárosi Színház együttese a Városi Színházban. Eddig még nem döntöttek, hogy melyik darab következik soron. Egyelőre csak az bizonyos, hogy az *Irja hadnagy*, a *Tűzmadár* és az ujonnan átdolgozott *Szerencse fia* között választanak.

(*) **A Budapesti Színészek Szövetségének választmányi ülése.** Hétfőn délután tartották meg a *Fészek Klubban* a *Színészszövetség* választmányi ülését, amelyet egyesítettek a *negyvenes bizottság* ülésével. Az ülés legfontosabb pontja az volt, hogy *az egyes színházak eleget tettek-e kötelezettségüknek a törzstársulatok megszervezésére vonatkozóan.* Egy színház kivételével, amely eddig még nem küldhette be tagjainak jegyzékét, valamennyi budapesti színházzal foglalkozott a hétfő délutáni ülés. Az alapos vizsgálat eredménye az volt, hogy a választmányi ülés és a negyvenes bizottság *négy budapesti társulatot nem tartott megfelelőnek.* Az ülés kimondotta, hogy a négy társulat igazgatóságát azonnal felszólítja, hogy *három napon belül* egészítse ki társulatát és ha ennek nem tenne eleget, *választott bírósághoz* fordul, hogy az kötelezze a kiegészítésre a négy igazgatót. *Békeffi* László bejelentette, hogy a pénzügyminiszter engedélyt adott a színészek számára rendezendő *tárgysorsjátékra*, amelyet a betegellátási alap javára kell rendezni. A hétfő délutáni ülés tárgyalt a film kollektív szerződéséről is, amely szabályozza a filmgyártók és a filmszínészek közötti jogviszonyt.

(*) **Nádor Mihály és a Király Színház.** *Nádor* Mihály, a kiváló magyar zeneszerző évekkel ezelőtt a *Király Színház* első karmestere volt. Most ismét a Király Színházban van, zenei vezetője és karmestere ennek a nagymultú színháznak. Ő mondja a következőket:

— Amikor *Beöthy* eltávozott a Király Színház éléről, én is otthagytam a színházat. Azóta dirigáltam a *Magyar Színházban* az Yvain-operetteket, dirigáltam a *Belvárosi Színházban*, zenét komponáltam az *Irja hadnagyhoz* és a *Lysistratához.* Az elmult szezónban dirigáltam az *Operaházban*, amikor az *Elssler Fannyt* játszották, amelynek librettóját *Faragó* Jenő írta és én komponáltam a muzsikáját. Most visszajöttem a Király Színházhoz, ahova zenei vezetőnek és karmesternek szerződtettek. A *Szegény ördög* című darabot, amelyet *Emőd* Tamás és *Török* Rezső írt, s amelynek zenéjét *Komjáthy* Károly komponálta, én dirigálom. Előadják a Király Színházban a szezón folyamán egy operettemet is, amelynek *Szép Heléna visszatér* a címe. Librettóját *Lakatos* László és *Kulinyi* Ernő írták.

— Október 5-én lesz a bécsi *Staatsoperben az Elssler Fanny* bemutatója. Sajnos, a bécsi előadásokat nem dirigálhatom végig, mert itteni rendkívüli elfoglaltságom nem engedi. Megnyugvást jelent azonban számomra, hogy legalább olyan jó kezekben van a bécsi zenekar, mintha én állnék a dirigensi pulpituson, mert hiszen Bécsben Josef *Krips*, a Staatsoper első karmestere dirigálja az *Elssler Fannyt.* Mult szombaton fentjártam Bécsben. Láttam egy próbát és el vagyok ragadtatva, sohse hittem volna, hogy ilyen szép dolgot is lehet csinálni ebből a táncjátékból. A színház primabalerínája, Margerete *Wallmann* egészen új felfogással táncolja szerepét. Igaz, hogy a nyár folyamán a zenét teljesen átdolgoztam és a darabhoz egy új (ötödik) képet komponáltam. Remélem, hogy legalább a bemutató előadáson megjelenhetek Bécsben, mert *Komjáthy* Károly megígérte, hogy egy-két estén át, amíg én távol leszek, a Király Színházban ő dirigálja saját operettjét.

A SZEGÉNY ÖRDÖG
bemutatója szombaton szeptember 29-én a Király Színházban

Az angolok hatalmas kormányzója három pecsétviaszkockát adott Abbynak. Két fehéret, egy pirosat.

— Milyen szép piros kocka! Nekem adod?

— Nem, kislányom. Másnak szántam. Emeld fel csak a függöny sarkát és nézz át a másik szobába. Szemközt a falnál három kapitány áll, arccal a fal felé fordulva, hátrakötött kézzel. Menj oda hozzájuk és mindegyiknek ejts egy kockát a kezébe. Aztán gyere vissza ide.

Abby eltünt a függöny mögött.

A kormányzó egyedül maradt és arra gondolt, hogy, ime, Isten kivette kezéből a döntést, hogy ártatlan, kis küldöttje útján Ömaga intézze a három ember sorsát. Csodálatosak Isten útjai. Áldott legyen Neve.

A kis tündér összehúzta a függönyt háta mögött és megállt.

Tetszett neki a rideg siralomház, a merev foglyok, a fegyveres őrök.

Aztán felcsillant a szeme és örömmel suttogta:

— Apa! Megismerem a hátát. Neki adom a legszebb kockát!

Lábujjhegyen odatipegett és kiosztotta a kockákat. Aztán apjának karja alá bújva, nevetve felkiáltott:

— Apa! Édesapám! Nézd, mit kaptál *tőlem!*

A kapitány egy pillantást vetett a végzetes ajándékra és letérdelve, a fájdalomtól és szeretettől túláradó szívvel, némán ölelte magához ártatlan kis hóhérát. A katonák, a tisztek és a két megszabadult fogoly, egy percig némán nézték ezt a nagy tragédiát, aztán könny szökött szemükbe, s a viharedzett, erős katonák úgy sírtak, mint a gyermek.

Csend lett.

A tiszt lassan előlépett és gyengéden megérintette a fogoly vállát:

— Sajnálom, uram, de indulnunk kell.

— Indulni, hová? — kérdezte a gyermek.

— Egy... egy... jaj Istenem!... egy más részébe az erődnek.

— Apa nem mehet. Úgy-e apukám, nem mégy? Inkább gyere haza. Mama szegény nagyon beteg.

És apja karjába kapaszkodva, teljes erővel húzni kezdte az ajtó felé.

— Drága kis leányom, nem mehetek haza...

S megszólalt a tiszt is:

— Apa nem mehet haza. Istenem, bár mehetne.

— Eressze el apát, kis Abby... Katonák! Vigyázz! Előre! Indulj!

Abby eltűnt, mint a villám és a következő percben a kormányzóval tért vissza.

Cromwell megjelenése megállította a katonákat.

A szakasz tisztelgett.

— Kormányzó úr! Állítsd meg a katonákat! Abby megmondta nekik, hogy a mama beteg és mégis el akarják vinni a papát.

Cromwell meglepve állt meg.

— A *te* apádat, gyermek? Ő a *te* apád?

— Hát persze, hogy ő. *Mindig* ő volt a papám! Azért adtam neki azt a szép piros kockát, mert őt, meg a mamát szeretem legjobban a világon.

A kormányzó nem tudta elrejteni megdöbbenését.

— Megfogadtam, hogy az hal meg közülük, akit a gyermek kijelöl. Ez a legkegyetlenebb dolog, amit ember valaha elkövetett. De már nem segíthetek rajta. Köt a szavam.

Abby türelmetlenül rántotta meg Cromwell kabátujját.

— Engedd haza apámat, — zokogta. — Engedd haza! Lásd, megigérted, hogy mindent megteszel, amit parancsolok és íme, most parancsolok először valamit és már ezt sem teljesíted.

Fürdő után. Szentgyörgyi István szoborműve. A római kiállításon megvette az olasz király.

Szomorú mosoly suhant át Cromwell szigorú, öreg arcán:

— Hála Istennek, hogy eszembe juttatta ezt a meggondolatlan ígéretemet. Hála Istennek, hogy ez az igéret feloldja azokat a kötelékeket, amelyekkel magamat a halálos ítélet mellett elköteleztem. A fogolynak megkegyelmezek, engedjétek szabadon!

Angolból fordította: *darásporpáczi Darás Rózsa*

Uj Idők 1928. 33. sz.

Párizsi jegyzetek

Irta: **Ruzitska Mária**

Párizs, 1928 augusztus

Mistinguette, Raquel Meller és a revűk

A Moulin Rouge-ban még mindig Mistinguette és a Palace-ban még mindig Raquel Meller. Nem hiába hívnak egy utcát Rue de la Fidélitének Párizsban. *A hűség utcájának*. Meg kell hagyni, hogy hűségesek.

Raquel Meller legalább fiatal és gyönyörű. Nem kell megerőltetnie magát. Puszta megjelenésével frenetikus hatást vált ki. A sok levetkőzött, ugrándozó girl között egyszerű előkelősége szinte megrendítő. Zárdai szigorúsággal öltözött föl. Ruhája állig begombolt és a földet sepri. Még a haját is többnyire eltakarja. Csak a két csodálatosan szép, mélytűzű fekete szeme világít alig kendőzött, elefántcsont arcából. Hat-nyolc percig van a szinpadon. Semmi köze a revűhöz, amelybe beleillesztették s amelyet őmiatta végig kell szenvednünk. A vérbeli párizsi csak az ő kedvéért váltja meg a százfrankos jegyét, csak az ő száma előtt jelenik meg s elhagyja páholyát, mihelyt Raquel Meller eltünik a színfalak mögött.

Kis chansonokat énekel, előbb spanyol dámának, azután apácának öltözve. Mielőtt a szinpadra lép, egy boynak öltözött girl fehér táblát mutat a közönségnek, amelyre nagy betűkkel ráfestették a chanson címét. A harmadik táblán ezt olvassuk: *Hongrie*. Magyarország. Kissé ijedten nézünk össze. Mi lesz most? De nincs semmi baj. Csak egy kis tévedés. Raquel Meller nem magyar, hanem tót nemzeti viseletben jelenik meg és spanyolul énekel valami tót dalt.

S aztán végül természetesen „La violetera“ következik. Az Egyesült-Államoktól a legsötétebb Balkánig minden utcagyerek évek óta fütyüli ezt a dalt, de a párizsiak még mindig nem únták meg. Pontosan ugyanaz a régóta bevált, rettenetesen kihasznált és elcsépelt trükk. Raquel Meller ibolyaárusleánynak öltözve, karján kosárral lejön a szinpadról s éneklés közben incselkedve hol ennek, hol annak dob egy kis ibolyabokrétát. A közönség úgy tombol, mintha ma látná először. Pontosan éppenúgy, ahogyan három évvel ezelőtt tombolt.

Raquel Meller

A revűk is ugyanazok. Káprázatos ragyogás, folyton változó kaleidoszkóp, sok mezitelenség. Az idén feltünően sok a fehér selyemparóka s a fényes jet-ruhákba belefájul az ember szeme. Uj ötlet, szellemesség: semmi. Mistinguette Madame Dubarryt játssza a revűjében. Tánc és csillogás és vad zene, szédítő kavarodás, féktelen élnivágyás — és egyszerre Madame Dubarryt a vérpadra hurcolják. Mirevaló ez? A mi észjárásunkkal nem tudjuk megérteni, hogy a léhaságok csarnokában miért idézi Párizs egyszerre a multak véres árnyait.

De a java még csak ezután jön. A Concert Mayolban, ebben a kopott kis szinházban, ahova idegen nem igen téved, Mismorguette kisasszony esténként Mistinguette-et parodizálja. El kell ismerni, hogy nagyon jól. És ő is éppen a Dubarry-jelenetet választotta. „Sansculotte“ = girlök táncolva, ugrándozva halált üvöltenek Madame Dubarry fejére. S mikor a vérpadra viszik, s Madame Dubarry ájuldozva panaszkodik, hogy fáj a feje, az egyik polgártárs azt feleli neki, hogy vegyen be egy aspirint. S a Concert Mayol közönsége ezen percekig, harsogva nevet. Hiába, furcsa nép ez a francia, amely július tizennegyedikét három nap és három éjjel egyfolytában dorbézolva ünnepli és amelynek a mulatságához hozzátartozik, hogy a forradalom legvéresebb jeleneteit kedvenc szinésznői revűszinpadon játsszák el előtte.

A Concert Mayol egyik slágerszáma az, hogy kisorsolnak egy sweatert azok között a férfinézők között, akiknek a méretei legjobban megközelítik a Belvederei Apolló méreteit. A szinpadra kihoznak egy Apolló-szobrot, az egyik girl megméri a szobor koponyájának kerületét, az orra hosszát, a nyakát stb., a többi girl pedig lemegy a nézők közé és a jelentkező férfiak orrát, homlokát, száját méregeti centiméterrel. Közben fogyó- vagy hízókúrát, massaget, tornát ajánlanak azoknak, akik kissé nagyon is távol esnek a klasszikus tökéletességtől.

Majd egy Painlevének maszkirozott színész jelenik meg a szinpadon. S a Ház padsoraiban tőle jobbra-balra a képviselők valamennyien Painlevé arcképét viselik maszk gyanánt. A miniszter úr javaslatait a tizennégy vagy tizenhat Painlevé természetesen zajosan helyesli és egyhangúan elfogadja. A végén a képviselők ledobják fekete kabátjukat, kiderül róluk, hogy girlök s Painlevét közre fogva, vad táncot lejtenek.

A pesti ember, ha külföldre megy és ha nem túlságosan elfogult mindennel szemben, ami idegen — (bár úgy veszem észre, ez a tipus kiveszőfélben van s a külfölddel való összehasonlítások mostanában inkább a mi javunkra ütnek ki) — kénytelen elismerni, hogy nekünk odahaza óriási igényeink vannak, szinházzal, szinészekkel szemben s hogy nem egy olyan darab, vagy kabarészám, amelyet itt száz meg száz estén keresztül zsufolt ház előtt játszanak, odahaza a harmadik előadáson megbukott volna. És ennek nem-

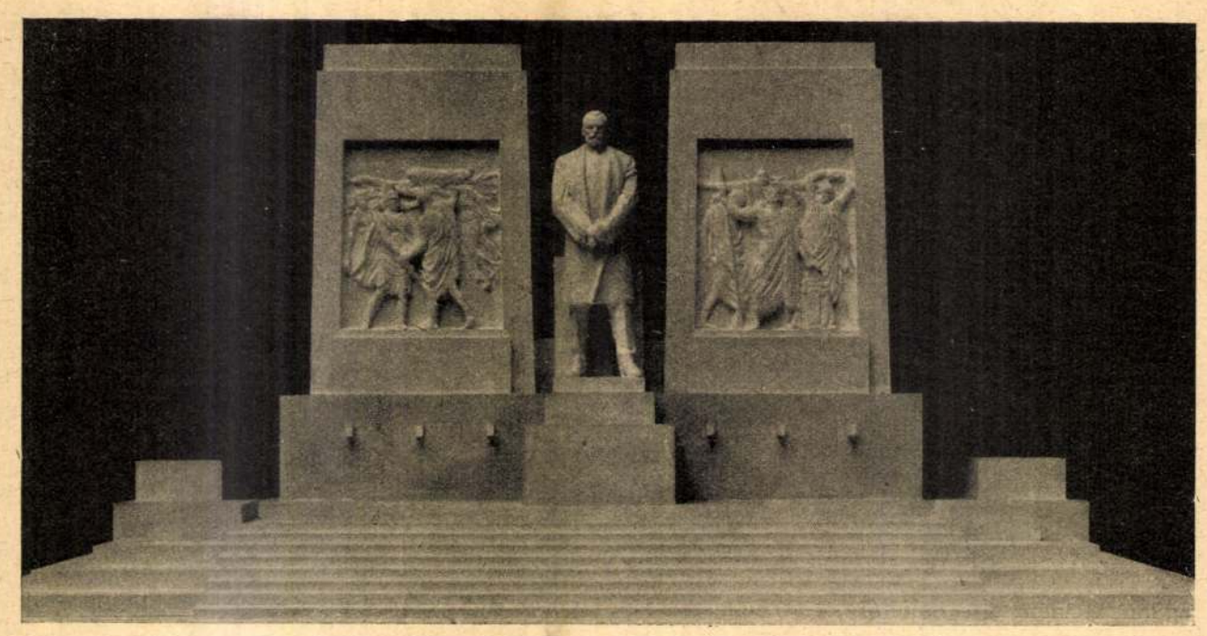

A Tisza-szoborpályázat. Szentgyörgyi István jutalmazott műve

Az uj magyar irodalom és a magyarság uj arca

Herczeg Ferenc pontosan hat esztendő előtt, 1923 június 24-én cikket írt „Új magyar irodalom" címmel. Ebben a cikkében megállapítja, hogy „a mai magyar irodalom nem ama tükör, amelyben a megváltozott magyarság új arca visszaverődik és idézi De Voguë francia irodalomtörténetíró „Az orosz regény"-ről írt művének előszavát, hogy megfeleljen arra a kérdésre: miért nem a magyarság megváltozott, új arcát tükrözi a mai magyar irodalom?

Tizenöt évvel a francia-német háború után, amelyet a franciák akkoriban „a nagy szerencsétlenség" néven szoktak emlegetni, írta De Voguë ezt az előszót, amelynek Herczeg Ferenc következő sorait idézi:

„A nagy szerencsétlenség után sokan azt képzelték, hogy a nemzeti szellem egy csapásra meg fog változni és hogy az irodalom is tanuskodni fog a megváltozás mellett. Akik ezt hitték, nagyon rosszul ismerik a történelmet és a természetet, amelynek erői lassan működnek. Emlékezzünk vissza a forradalom — a nagy francia forradalom — borzasztó megrázkódtatásait követő évek „muzsájára": tovább senyvedt és minden pontban egészen olyan volt, mint közvetlenül a nagy dráma előtt. Reá nézve a világ nem mozdult. Chateaubriand csak hat évvel a rémuralom után lép ki az irodalom küzdőterére és egyetlen kivétel maradt: a hatalmas irodalmi mozgalom, amely a francia szellem nagyszerű átalakulását megmérni engedte, *csak húsz évvel később* nyilvánult meg. Ez onnét van, hogy a katasztrófák nem oktatják ki és nem módosítják a már érettkorú szemtanukat; ezek hívek maradnak szokásaikhoz, előítéleteikhez és a routine-hoz. A katasztrófák azonban megmagyarázhatatlan módon hatnak a még gyönge képzelmekre, a gyermekekre, akik még sokkal nagyobbnak látják a katasztrófákat, rájuk meresztvén azokat a szép bámuló szemeket, amelyek minden látványt nagyobbnak látnak. Ezekből a kicsinyekből férfiak lesznek és bennük megismerjük a vihar gyermekeit. Igy lesz ez a mi korunkkal is. Tizenöt év óta íróink tovább hánykolódnak a régi ágyon, amelyen a nemzet megsebesülve találta őket, az elavult formákon élősködnek; az irodalom nem változtatott a régi eszközökön. Az ember azt hihette volna, hogy senki sem óhajt egészségesebb táplálékot. Hogy ez nagy tévedés volt, jól tudják azok, akik figyelemmel kisérik az ifjúságot. A mi fiatalságunkat nem kell nehány lármás és bizarr szeszély után megitélni stb." (Huszár Imre fordítása.)

Ehhez az idézethez Herczeg Ferenc a következő megjegyzést fűzi:

„Ha igaz a nagy francia megállapítása — pedig azt hiszem, hogy igaz! — akkor Nagy-Magyarország összeomlása akkor fog csak mennydörgő visszhangot adni az irodalomban, ha majd munkához látnak azok az írótársak, akik ma még a budapesti körutakon vágtató antant-autók után meresztik szép, bámuló gyermekszemüket."

Azok, akik hat év előtt még a budapesti körútakon vágtató ántánt-autók után meresztették szép, bámuló gyermekszemeiket, „a vihar gyermekei" még nem szólaltak meg irodalmunkban, de igenis megszólaltak időközben a korársak, első sorban maga Herczeg Ferenc, aki *„Északi fény"* című regényében, amelynek közlését most fejezte be az *Uj Idők*, mesteri rajzát adta az őszirózsás forradalom, az úgynevezett proletárdiktatura s az újjászületés korszakának. *Ebből a regényből már a magyarság új arca tekint felénk*, aminthogy Csathó Kálmán regényében, a *„Felhők lovagjá"*-ban is, amely oly nagy sikert aratott az *Uj Idők* olvasói körében, — megváltozott, új magyar arcokkal találkozhatott az olvasó.

Mai számunkban új regény közlését kezdjük meg, *Zilahy Lajos: „A szökevény"* című regényét. Ez a regény azt fogja megmutatni, hogy a magyarság arca, miért, hogyan változott meg a ferencjózsefi aranykor békés, napsugaras delétől Trianon sötét éjszakájáig. A regény hőse: Komlóssy István, a nyugattal, némettel, osztrákkal szembeforduló kuruc, rebellis, magyar, kinek sorsában a magyar nemzet tragikuma testesül meg. Komlóssy harca a Végzettel: a magyarság tragikus fellázádása Végzete ellen. Zilahy Lajosnak ez az új regénye oly nagyszabású, hogy kevés hozzá hasonlót találhatni irodalmunkban. Izzó magyarsága azé a költőé, akinek a „Szibériá"-t, a „Süt a nap"-ot és „A fehér szarvas"-t köszönhetjük s aki, úgy érezzük, „A szökevény"-nyel minden eddig megírt műve fölé emelkedik.

Az *Uj Idők* szerkesztősége büszke rá, hogy ez a regénye is az *Uj Idők* hasábjain lát napvilágot.

Uj Idők 1929. 27. sz.

Amit mindenkinek tudnia kell

Pápaszem és rövidlátás

Az Uj Idők számára elmondotta:

Grósz Emil dr. egyetemi tanár

1319-ben, *Juta* osztrák hercegnő esküvőjén, *Bécsben* óriási feltünést keltett *Padua podestájának: Buanaparte Pietronak* szemüvege, melyet orrán viselt. Ma pedig a német egyetemeken a hallgatók 50—60 százaléka hord pápaszemet.

A mai nemzedék el sem tudja képzelni, hogy milyen volt a helyzet akkor, amikor a látást szemüvegekkel még nem volt lehetséges javítani. Pedig ez a korszak nincs is olyan távol tőlünk. Igaz ugyan, hogy sokan vitatták, hogy az ókorban az egyiptomiak, a görögök s a rómaiak is ismerték már a szemüvegeket, de ennek nincs semmi alapja sem. Sokáig azt is vitatták, hogy *Nero császár* pápaszemet használt. E nézet alapja a nagy római író: *Plinius* egy megjegyzése. Plinius azt mondja, hogy *Nero* smaragdon át nézte a gladiatorok küzdelmét. Ezen az alapon *Renan* is azt írja, hogy *Nero* rövidlátó volt s monocle-t használt, *Sienkievicz* is rövidlátónak írja le *Nerót*. Pedig *Nero* nem volt rövidlátó, hanem legfeljebb gyenge szemű, ami arcának fennmaradt ábrázolásán látható is, amennyiben a nagy fejen kis, mélyen ülő szeme volt. Nero a smaragdot nem mint fényszóró lencsét használta, hanem legfeljebb mint védő üveget vagy azért, hogy a zöld színezésben gyönyörködjék.

Anachronismus, hogy a XV. és XVI-dik századbeli festők *Pythagorast, Virgiliust,* az apostolokat pápaszemmel ábrázolják, sőt a szemüveg feltalálásának történetírója: *Greeff* berlini tanár azt írja, hogy *Budapesten* látta *Leonardo da Vinci* egy tanítványának egyik festményét, amelyen a gyermek *Jézus* kezében tartja *Szent József* szemüvegét.

A pápaszem védőszentje különben *Szent Hieronymus,* ki a IV-ik században élt s akit állandóan pápaszemmel ábrázolnak.

Minden jel oda mutat, hogy a szemüveg bölcsője *Velence,* s feltalálása a XIII-ik század végére esik. Az eszmei alapot ugyan *Roger Bacon* tudós angol szerzetes adta meg, de az eszme megvalósítása a velencei nagyügyességű üvegcsiszolók érdeme. Sokáig *Pisa* és *Firenze* vetélkedtek, hogy melyik város szülöttje a pápaszem feltalálója, sőt a *firenzei* temetőben sírkő is látható oly felírással, mely szerint ott nyugszik *Salvino D'Armati,* a pápaszem feltalálója (1317). De kiderült, hogy a sírkő későbbi századok hamisítványa.

A szemüveggyártás első székhelye kétségtelenül *Velence,* illetve *Murano* szigete volt, *Velence* közelében. A szemüveg használata a XIV. században gyorsan elterjedt; *Petrarca* és *Dante* is említik. A szemüvegek a végrendeletek értékes tárgyai lettek. Beszerzésük kezdetben igen nehéz volt. A szász herceg a XVI. században *Velencébe* küldött egy lakájt 15 magyar arannyal, hogy szemüveget vásároltasson. A szemüvegek vásárlása csak hónapok multán sikerült s darabjáért 50 tallért, mai értékben körülbelül 1500 pengőt kellett fizetni.

A pápaszem nagy jelentőséget csak a könyvnyomtatás felfedezésekor nyert. Jelentősége nőtt, amidőn a lencséket optikai eszközökbe illesztették, s ezekkel egyrészt a világegyetemet kutatják, másrészt a végtelen kis élőlényeket sok ezerszeres nagyításban tanulmányozták.

De mindig akadnak okoskodók, kuruzslók, képzelődők, akik azt állítják, hogy *a kultúra veszélyezteti a szemet s hogy a pápaszem a rövidlátás, a gyengelátás oka.* Azt mondják, hogy a rövidlátást a pápaszem növeli, az olvasás idézi elő. Akik ezt állítják, azok elfeledik, hogy a pápuák között is előfordul a rövidlátás, már pedig a pápuák szabadban élő vad néptörzsek, akik nem olvasnak s akiknek nincs szemüvegük. Feledik, hogy rövidlátás előfordul a lovaknál és a szarvasmarháknál is. Sőt az is kiderült, hogy a közeli munkának még annyi szerepe sincs a rövidlátás keletkezésében, amint azt még nemrég is hittük és tanítottuk.

Hatvan év előtt *Cohn Hermann* boroszlói szemorvos vizsgálataival azt igyekezett kimutatni, hogy a német középiskolákban osztályról-osztályra növekedik a rövidlátók aránya. A nagytudású dán *Tscherning* pedig arra vonatkozóan közölt adatokat, hogy a rövidlátás elterjedtsége arányos a közeli munkával járó foglalkozással. Földmívesnél ritka, iparosnál gyakoribb, leggyakoribb a tudományos foglalkozásúaknál. De csakhamar kiderült, hogy ezekből a leletekből nem lehet törvényszerűségre következtetni. Feltünt, hogy a német egyetemi hallgatók között aránytalanul több a rövidlátó, mint a magyar egyetemeken. A nagy különbséget nem lehetett avval magyarázni, hogy a német egyetemi hallgató állítólag többet olvas. Viszont megállapítást nyert, hogy nagyfokú rövidlátás földmívesek között is előfordul, olyanok között, akik olvasni sem tudnak.

A kérdést kísérletekkel is tanulmányozták, azt akarták bebizonyítani, hogy majmok, akiket fejjel lefelé lógattak, rövidlátókká váltak.

A közeli munka kizárólagos szerepét a rövidlátás előidézésében már rég megcáfolták a tapasztalatok. Fel kellett venni egy másik tényező befolyását s ezt a veleszületett *hajlamban* találták meg.

Steiger svájci szemorvos hangyaszorgalommal végzett vizsgálatai alapján azt a megállapítást tette, hogy a távollátás, a rövidlátás, a rendes látás elterjedése éppen olyan törvényszerűséget mutat, mint akár a testmagasság. Öröklés és selectio játszanak szerepet. S csakugyan, ha a rövidlátók szüleinek látása felől érdeklődünk, feltünő, hogy milyen gyakori a szülők vagy azok egyikének rövidlátása.

Most már érthető, hogy miért nem vezettek kívánt eredményre az iskola-hygienenek azok a rendszabályai, amelyeket *Németországban,* éppen a rövidlátás leküzdésére, életbe léptettek. De azért túlzás volna azt állítani, hogy a közeli munkának a rövidlátás előidézésében semmi szerepe sincs. Legfeljebb azt mondhatnók, hogy a rövidlátás keletkezésében és növekedésében nincs az a *döntő* befolyása, amelyet neki eddig tulajdonítottak. Ehelyett *az öröklés tényezője* lépett előtérbe. Hogy ennek milyen szerepe van a látószervre, azt minden művelt ember tudja. A színtévesztés, az alkonyatban rossz látás, az úgynevezett farkassötétség, a szürkehályog egyes családokban évszázadokon át öröklődik. Ugyanezt tapasztaljuk a rövidlátással is. Még nagyon sok gondos megfigyelésre van szükség, míg a rövidlátás keletkezésének törvényszerűsége minden részleteiben megállapítható lesz, annyi azonban máris kétségtelen, hogy mindkét szülő nagyfokú rövidlátása a gyermekek rövidlátását valószinűvé teszi. Ez azonban eddig egyetlen esetben sem akadályozta meg két egymásba szerelmes nagyfokú rövidlátó egybekelését!

Alí

— Elbeszélés —

Írta: **Kosztolányi Dezső**

— Multkor egy társaságban — azt hiszem, Weiler Bellánál — igen, ott — a névnapi ozsonnán — arról beszélgettek az asszonyok, hogy kit miért szeret az ura?

— Gizi ezt mondta: engem a szememért. Palkovitsné: engem a hangomért. Aranka: engem a lábamért. Volt olyan is, aki az orrát, vagy a fülcimpáját emlegette.

— Körbe ment ez, mint valami társasjáték, tréfásan és komolyan. Amikor hozzám érkezett, zavarba jöttem. Tünődtem, hogy voltaképp miért is szeret engem az uram? Csakhogy hiába tünődtem.

— Mert nem vagyok szép. Ne tiltakozz, édesem. Sohase is voltam. Se a szemem, se a hangom, se a lábam. Még a fülcimpám sem. Hogy az egész szép? Nagyon kedves vagy, de nincs igazad. Nem, az se szép.

— Azért mégis szeret az uram. Te, ezt oly biztosan érzem, mint ahogy élek. Ha néha azt mondja: „szép vagy", akkor tudom, hogy nem hazudik, se nekem, se magának.

— De hogy mért szeret? Tudja Isten. Talán azért, mert szeretem őt. Őszintén szólva, erről még nem gondolkoztam.

— Ennélfogva én egy kukkot se tudtam válaszolni, csak makogtam, még el is pirultam, mint az iskolában, mikor kiszólítottak felelni. Vonogattam a vállam. Az asszonyok kacagtak. Nálam be is fagyott a mulatság. Vitatkozni kezdtek. Arról vitatkoztak, hogy mi az: „szeretni".

— Kalina Ella vitte a szót. Nem ismered? Külföldön nevelkedett, egyetemet végzett, gondolom Svájcban. Néha ír is. Nemrég olvastam tőle egy igazán hangulatos kis tárcát valami osztrák fürdőhelyről. Igen művelt asszony. A francia és angol regényeket — azt mondják — eredetiben olvassa. Mindent csak eredetiben.

— Legalább huszan voltunk. Gizi, Palkovicsné, Aranka, Jakabné, aztán Csiszérné, aztán Sőtérné, aztán Lóth Lola, akinek az orrát kiskorában megharapta egy kutya és még mindig látszik rajta a forradás, aztán Ica, aztán Viczayné, aztán Erzsi, aki keresztrejtvény-rovatot szerkeszt egy lapnál, aztán Juci, aztán Józsa, aztán Groszné, az az elvált asszony, aki társadalomtudománnyal foglalkozik, aztán Terka, aztán Bohátiné, aztán — várj csak, szívem — Kovács Magda, mind a kettő, két darab Kovács Magda, de ezek nem rokonok, csak névrokonok, véletlenül, nem is hasonlítanak, az egyik szőke, a másik barna. Mondd, nem furcsa?

— Hát kérlek, Ella, Kalina Ella azt állította, hogy minden szeretet csak ellenszolgáltatás. Ha szeretnek bennünket, akkor okvetlenül valamiért szeretnek. Ok nélkül nincs szeretet. Az oktalan szeretet képtelenség. olyan természettudományi képtelenség, mint az volna, hogy a mérleg nyelve kibillen akkor is, amikor valamelyik serpenyőjét nem terhelik meg. Azzal pedig, hogy lemérjük a szeretet okát, nem lesz kisebb, sőt nagyobb és minél több, nyilvánvaló oka van, annál szilárdabb, igazabb a szeretet. Végül kifejtette, hogy minden szeretet érdeken alapul, — minden szerelem is — s minden házasság — egy vagy más szempontból — érdekházasság.

— Körülbelül így beszélt. De természetesen sokkal fordulatosabban és tudományosabban, latin szakkifejezésekkel, melyeket én nem értettem. Mindenki helyeselte. Engem azonban minden szava sértett. Bevallom, a társasjáték is bosszantott. Léhának és üresnek találtam. Nem nevetséges, ha valaki azt állítja, hogy a szeméért, vagy a lábáért szeretik? Eleinte mosolyogtam rajta, de később, miután komolyan kezdték tárgyalni, elszomorodtam és összeborzadtam. Szerettem volna megkérdezni Gizit, mit csinál, ha idült szemgyulladást kap és Palkovicsnét, hogy mit csinál ő, ha hangszálai történetesen fölmondják a szolgálatot és Arankát is, hogy mit csinál, ha — Isten ments — megsántul. Akkor nem szeretik őket többé? Akkor vége a játéknak? Akkor nem érvényes az egész? Nekem ez elképzelhetetlen.

— Amikor Ella elhallgatott és vizet ivott, megjegyeztem halkan és félénken, — tudod, milyen muja

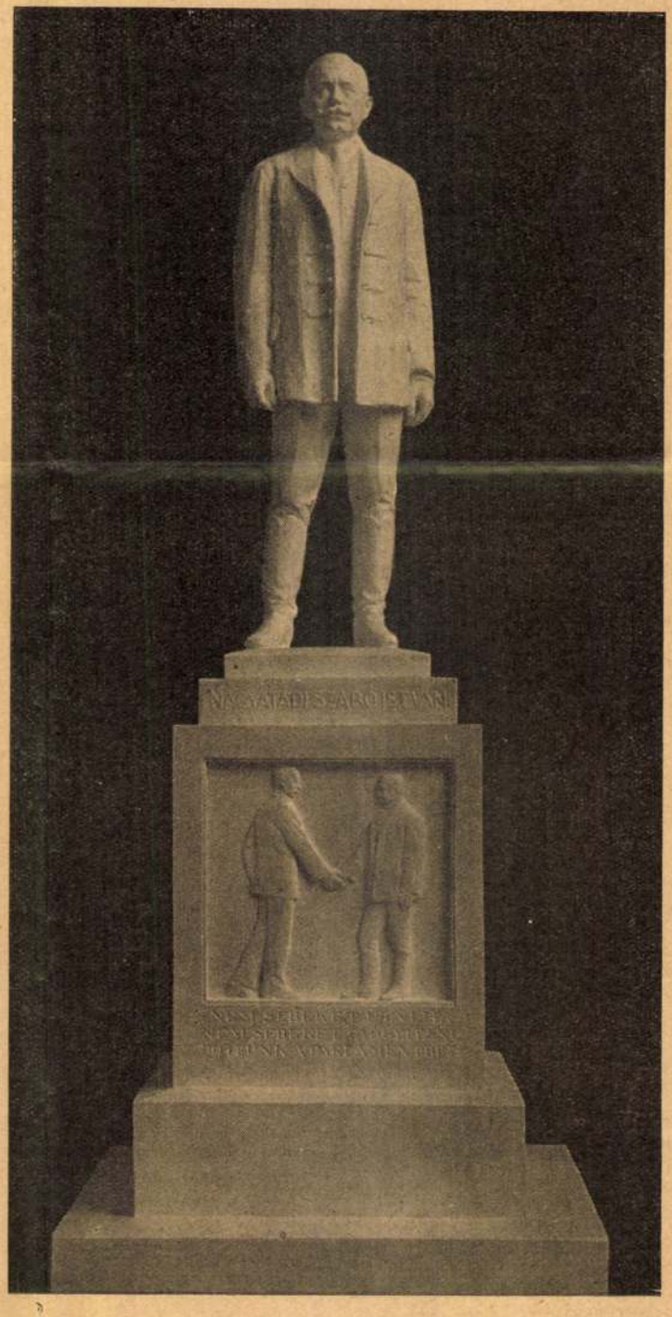

Nagyatádi Szabó István szobra
A szoborpályázaton kivitelre elfogadott pályamű
Szentgyörgyi István szobormüve

Uj Idők 1931. 41/27.

vagyok a társaságban, — hogy mégis csak önmagunkért kell szeretni bennünket. Ella azzal vágott vissza, hogy ez az „önmagunk" tág fogalom s ebben benne van a körmünk is, meg az is, hogy zongorázni tudunk és ismerjük Ibsent, aztán sok más minden. Erre azt mondtam, hogy a lelkünkért kell szeretni bennünket. Most egyszerre többen közbeszóltak és egyszerre öten-hatan kiabáltak, hogy a lélek csak működése és megnyilatkozása annak, amit testnek nevezünk, vagyis a kéznek, a lábnak stb. Ami ezen túl van — állapították meg — vagy csalás, vagy öncsalás.

— Hát ez már nemcsak sértett, hanem meg is alázott. Nemcsak megalázott, hanem föl is háborított. Sértette a hitemet, megalázta a lelkemet és fölháborított — igen, mélységesen fölháborított — az ő nagy biztonságuk, az ő nagy hetykeségük, az ő nagy fönnhéjázásuk, amellyel mindent ily könnyedén elintéznek. Nem tudtam, hogy mire olyan gőgösek. Már a nyelvemen lebegett a kérdés, hogy mit ismernek a lelkünkből, hogy mit értek el a sokféle tudományukkal, hogy sikerült-e újabban föltámasztani a halottakat és eltársalogni velük, sikerült-e megvigasztalniok csak egyetlenegy embert is, aki eltemette hozzátartozóját és általában micsoda titkuk van, hogy így lemosolyogják azokat, akik a világ teremtése óta hisznek és imádkoznak, a földre borulva: — de megint nem beszéltem, lehajtottam a fejem és hallgattam. Bajos is lett volna ellentmondani ennyi okos nőnek. Mindnyájan sokkal műveltebbek, mint én. Aztán Ella csodálatos vitatkozó, gazdag fegyvertára van s elmés és gyors.

— De ha műveletlen is vagyok, édesem, azért ostoba még nem vagyok. Én értettem őket. Csak ők nem értettek engem. Én megértettem, hogy mindig valamiért szeretnek bennünket, ha szeretnek, csak azt nem értettem meg, hogy ez a valami olyan bizonyos, amint ők hiszik, mert ez a valami, amennyiben igazi szeretetről van szó, mindig rejtély. Én azt is megértettem, hogy a kezünk és lábunk hozzánk tartozik, csak azt nem értettem meg, hogy a kezünk és a lábunk mi magunk vagyunk. Reám mingyárt roppant kínosan hatott, mikor annál a hülye társasjátéknál úgy beszéltek egyes testrészeikről, mint ruhájukról, a ruhájuk egy csatjáról vagy gombjáról. „A szemem, a lábam." Nem undok ez? Igen, én is ezt mondom, mert általában így szokták mondani, de közben érzem, hogy a szemem mégsem egészen az enyém, a lábam se, kölcsön kaptam ezeket és minden Istené. Csak a lélek az enyém, az, amit ők nem látnak, amiben ők nem hisznek, amit ők kisugárzásnak, üzemi terméknek tekintenek, a szabad, önálló lélek, a végtelen lélek, amellyel szeretünk egy másik végtelen lelket s minden, ami ezen alul van, minden egyéb szeretet adsza-nesze üzlet és kufárkodás, nem is kell nekem, mert se hideg, se meleg, a szájamba veszem és visszaokádom, kiköpöm. Bocsáss meg ezért a kifejezésért. A Bibiliában van.

— Na most megeredt a nyelvem, mert megint négyszemközt vagyunk. De ott bezzeg hallgattam, mint a sült hal. Szánalmas is lehettem. Jakabnénak megesett rajtam a szíve. Foglalkozni kezdett velem, bizonyos jóságos leereszkedéssel. Azt kérdezte, hogy ki volt az apám. Mondtam, hogy állatorvos volt és szegény már rég meghalt, mert vérmérgezést kapott egy lóoperációnál. Jelentősen bólintott. Azt kérdezte, hogy ki volt az anyám. Mondtam, hogy egy számvevő egyetlen leánya. Erre elmosolyodott és Ella fülébe súgta: „regresszió". Mondd, micsoda az a regresszió? Te se tudod?

— No sebaj. Én csak azt tudom, hogy amit ők szeretetnek tartanak, az egy hajítófát sem ér és jaj annak, akit csak így szeretnek. Pórul jár, mint szegény Lozzay Ali. Nyomban el akartam nekik mesélni a történetét, mert éppen erre vonatkozik, de meggondoltam. Ők már bridzseztek. Hát hazamentem Viczayné val. Most azonban elmesélném neked, ha meghallgatnád.

— Hű, már félnyolc? Nem, édesem, rohanok, az uram nyolckor jön, fáradt, vacsorát kell készítenem, azaz csak fölmelegítenem a délről maradt paradicsomos káposztát. Micsoda? Siet? Vagy előre igazítottad? Mennyivel? Egy félórával? Mindig így teszel, hogy el ne késs? De ha tudod, hogy egy félórával igazítottad előre, nem szoktad leszámítani? Sokan így csinálják. Érdekes.

— Tehát csak így kutyafuttában annyit, hogy Lozzay Miklós a nagybátyám volt, jómódú ember, földbirtokos. Hajdan velünk szemben lakott, egy kétemeletes bérházban, a saját házában. Az ő fia az az Ali, akiről szó lesz.

— Amikor Ali négyéves lehetett, — vagy csak három? — a nagybátyámat elhagyta a felesége, — gyönyörű, szőke asszony volt, — megszökött egy gyárossal, aki fiatalabb is, gazdagabb is, szebb is volt, mint előző ura. Miklós bátyám később törvényesen is elvált tőle.

— Ekkor az asszony keserű könnyhullatások közepette végleg elbúcsúzott a kisfiától, akit a törvény az apának ítélt. Fuldoklott a zokogástól. De mégis csak elment. Hátat fordított mindennek.

— Ali anya nélkül nevelkedett. Miklós bátyám, aki már deresedett, nem nősült meg többé. A „nagymama" maradt a kis unokaöcsém mellett, az ő édesanyja. Mint kislány, gyakran átjártam hozzájuk. Jól emlékszem, ebben az időben az ő kongó, tölgyfával berakott, nagy ebédlőjükre. Ali a perzsaszőnyegen kockákat gurigált, az apja órákhosszat szótlanul nézte, a nagymama sóhajtozott.

— A nagymama óriástestű asszony volt, kövér, roppant kövér, a száz kilót is megközelítette. Mindig feketében járt, mindig valami fehér kendővel kötötte át homlokát, mintha fájna a feje és mindig szánta az ő „szerencsétlen fiát", az én Miklós bátyámat, aki különben — úgy látszott — alig sinylette meg a válást, titokban talán örült is neki, csak hallgatott, mint általában. De a nagymamának könnybe lábbadt a szeme, valahányszor rátekintett és utána a kis unokájára, erre az „ártatlan csöppség"-re, akit itt hagyott az a „komisz bestia". Csak bestiának nevezte a volt menyét és mindenkinek, még nekünk gyermekeknek is, még a cselédeknek is, még a hordároknak és boltifiúknak is, akik valamit hoztak a házhoz, hosszú históriákat mesélt „ennek a minden emberi érzésből kivetkezett cudar teremtésnek a szívtelenségéről".

— Bizonyára túlzott. Nem volt egészen igaza. A gyűlölködésnek soha sincs igaza. Ezt az asszonyt, aki annyira tudott szeretni valakit, hogy ilyen keresztet vállalt, mindennek lehetett nevezni, csak szívtelennek nem. Alit — legalább a maga módján — szintén szerette, — ahogy mondani szokás: — „imádta" és „bálványozta". Megállapodásuk szerint a gyermek minden csütörtökön őnála ebédelt, az új otthonában. Ezt a napot alig várta. Már reggel kilenckor, de sokszor nyolckor is a régi ház elé hajtatott pompás úri hintójában és ott izgatottan várt, föl-föltekintvén az ablakokra, sokáig, nagyon sokáig, míg a nagymama — szándékos késedelemmel és tüntető túlbuzgósággal

Az *Uj Idők* rózsadombi családi háza, az Eszter-utca végén, elkészült. A 17-es autóbuszról a Szemlőhegy-utcánál kell leszállni. Onnan csak néhány lépés az *Uj Idők* villája. Az érdeklődők bármikor megtekinthetik

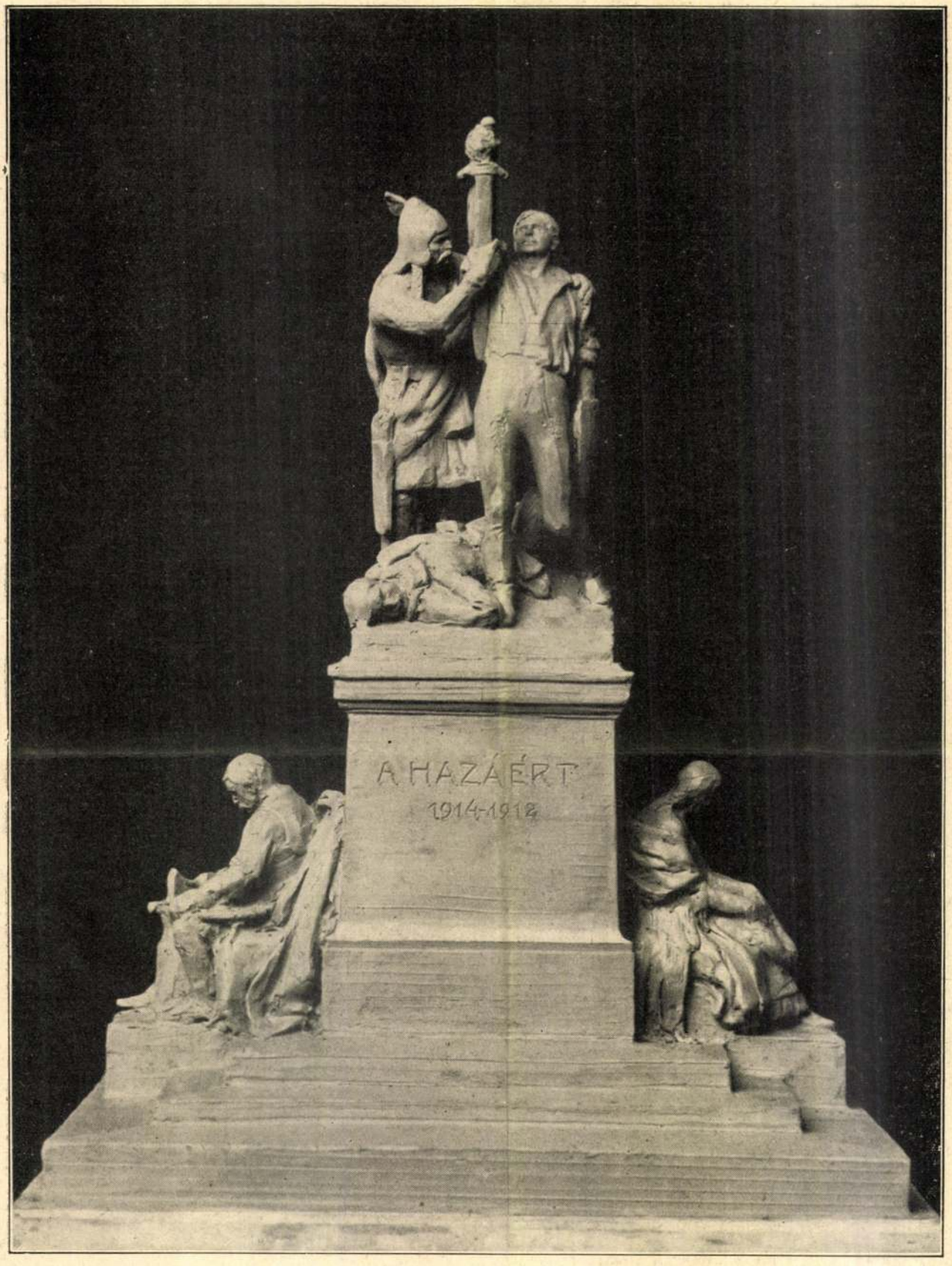

A hazáért. A makói hősi emlékmű-pályázaton a zsüri által kivitelre ajánlott terv. Szentgyörgyi István szoborműve

hogy rajtad üssön egyet. Mert gyenge és hiú és a felesége rá fogja venni minden komiszságra ... És ne feledd el, hogy Sári most már téged is gyülölni fog, nemcsak engem.

— Engem? Miért? — kérdezte Péter csodálkozva, pedig érezte, hogy a felesége igazat mond, mert visszaemlékezett arra a tekintetre, amit Sári akkor vetett rá, mikor kiment az „Angol királynő"-beli szobájából.

Lujza mosolygott.

— Hogy miért? Ugyanazért, amiért Putifárné meggyűlölte Józsefet. Hidd el, meg fog rágalmazni az ura előtt ...

Harmadnap Sitery csodálkozva állított be Péterhez.

— Nézd csak, micsoda furcsa levelet kaptam, — szólott. — Az Első Hazai azt írja, hogy Szervácz Frigyes gróf úr lefizetett ott a részedre negyvenkétezer forintot. Micsoda pénz ez? Tudsz te erről?

Uj Idők 1926. II. félév

Szent-györgyi István

Péter meglepetten futotta át a takarékpénztár értesítését.

— Frici tartozott nekem ennyivel. De hogy mi ütött hozzá most hirtelen? És hogy miért adja meg?... Meg nem foghatom.

Lujzi sápadtan állt az ura mellett.

— Én tudom, — sóhajtotta. — Kezdődik, amit mondtam. Frici szabad kezet akar.

— Eh! Bolondság! — legyintett Péter, pedig érezte, hogy a feleségének most is igaza van. — Bizonyosan nyert... Vagy mit tudom én!...

Hanem ettől a perctől kezdve úgy érezte, hogy várják és hogy nem szabad kitérnie a ráváró találkozás elől. Lujzi megértette, hogy az ura miért akar Pestre menni, de nem marasztalta. Pedig már közel volt a karácsony és az országgyülés is szünetelt.

— Mit hozzak neked karácsonyi ajándékul? — kérdezte tőle Péter, mikor elbúcsuztak.

Lujzi aggódó, könnyes szemmel nézett a szemébe:

— Magadat! — mondta. — Csak magadat hozd meg épen és sértetlenül.

— Na, ez nem fog sokba kerülni! — nevetett Péter, bár neki is kellemetlen előérzet nyomta a szívét.

— Nekem mégis az lesz a legdrágább! — suttogta az asszony és forrón megcsókolta mégegyszer.

Folytatjuk

Bolondok

— Látogatás az elmegyógyintézetben —

Irta: **Karinthy Frigyes**

A tágas csöndes folyosónak, kedves szobáival és csinos padjaival vége szakad: zöldrefestett vasajtó áll előttünk. Az orvos kulcsot vesz elő és kinyitja — hideg, idegen levegő csap meg, tompa és hideg fény. Visszanéz rám, int a szemével, aztán előre enged, bezárja mögöttünk az ajtót. Zavartan állok egy pillanatra. A komoly és tiszta kórházi csönd, ami odakint hangunkat és lépteinket letompította, egyszerre megszakad: hurrogó, recsegő és sipító zaj csap felénk, mintha valami szövőgyár műtermébe léptünk volna, a vezérigazgató előkelő, tapétás szobájából.

Az elmebetegek osztálya, a közös helyiségek. Kőkockákkal borított széles és kurta folyosó visz a nagy terembe — két oldalt ajtótlan fülkék. Amint elmegyünk az egyik előtt, bepillantok — a hideg kövön bádogkád áll az üres helyiség közepén. A kád színültig vízzel, a vízben sovány karjait kilógatva, leaszott arcu nő kibontott, ősz hajjal. Gyermekkoromban a sötét szobában rajzoltam magam elé ilyen arcokat és szemeket, hogy frászt kapjak az ijedtségtől, rémítgettem magam. Odabent a terem mélyén, ahogy közeledünk, sietö alakok válnak ki. A kékcsíkos ruhába bújtatott őrültek, valami különös rendszer szerint, fel és alá járkálnak, keresztül-kasul, össze-vissza: mindegyiknek megvan a maga útja, gyorsasága: nem ütköznek össze egyszer sem, mindegyik megteszi a maga útját, megfordul és visszamegy. Mindegyik el van foglalva a maga dolgával, nem tud róla, hogy mások is vannak a teremben. Az egyik hangosan beszél, szünet és megállás nélkül, mindég ugyanazt, mindég ugyanabban a tempóban — a másik széken áll, tölcsért csinál a kezéből, a falba telefonál valamit. A harmadik némán, összeszorított szájjal guggol és hajlong maga elé, két tenyerét gépiesen ki- meg befordítja, egyformán mint a lokomotív. A negyedik sebesen száguld, fel-le, a fal mellett, nem néz jobbra, se balra, két mutatóujja a fülében, szemei befelé fordítva, valamit morog, egyhangú, jajongó litániát. És mindegyik végzi a dolgát és szinte hihetetlen, hogy mindég egyfolytában ezt csinálja, egész nap, szakadatlanul. Az ember inkább volna hajlandó azt gondolni, hogy csak most az ajtónyílásra fogtak hozzá, az idegen előtt produkálják magukat — mintha egy nagy panoptikumba léptünk volna, melynek ravaszul szerkesztett viaszautomatáit közös gép hajtja, amit az igazgató, mulattatásunkra, abban a percben megindított, mikor beléptünk: — és most zakatolva működni, mozogni kezdenek az automaták és csinálja mindegyik azt a néhány mozdulatot, amit a szerkezete megenged — a baba lélekzik, a katona trombitál, a bohóc gombócot eszik, a gyilkos felemeli a tőrt, a ló nyeríteni kezd.

Úgy látszik, az emberi test, abban a pillanatban, mikor elhagyja őt az öntudat szent-háromsága: akarat, belátás és megismerés, géppé válik, mely összeomlása pillanatáig tehetetlenül ismétli azt a mozdulatot és cselekedetet, *amit* utoljára produkáltatott vele az értelem. A szem néz, de nem lát, a fül hall, de nem figyel, — az érzékek felveszik a külvilág képét, de nem viszik be a sötét kamarába. Egy mozdulat, egy hang, egyetlen akció fanatikus rajongói ezek, csupa átszellemült fakir, kínozzák és ostorozzák magukat, mindegyik másféle kínpadon — önmaguk iránti engesztelhetetlen gyűlölettel szentelik hátralévő éveiket a szörnyü penitenciának, valamely bűnért, talán azért, hogy éltek.

Ime az ajtóhoz közel, sápadt, bajuszos fiatalember. Össze van csücsörítve a szája és a kezeit ütemesen lóbálja. Öt éve csinálja ezt, öt éve vár valahonnan egy isteni csókot a szájára és nem unja meg. Szóra, érintésre nem reagál: ha leültetik, ülve marad, ha fektetik, folytatja. Lobogó hajú fiatalember lép hozzám, gunyosan mutat rá: szegény, bolond — mondja kárörömmel. Ő tudniillik nem az. Ő Hindenburg szárnysegédje, egy évre szabadságolták, magyarázza, mert ötmillió koronát kellett felvennie az egylettől, amit nem tud kikapni. Ne szóljak senkinek, de az a gyanuja, hogy az orvosok ellopták az összeget, majd lesz itt, ha Mussolini megkapta az ő levelét.

Rikoltó, ugató hang a sarokból. Ijesztő lény ugrik elő, négykézláb — hátrafelé csapott koponya, vicsorgó fogak, tompa orr, apró orángutánszemek. Hirtelen odaugrik mellém, hosszú karját, befelé fordított kézfejjel, a vállamra csapja, a lába is megrándul, olyan mozdulatot tesz, mintha fel akarna mászni rám, mint egy fára. Az ápolók fejtik le rólam. Ez a különös lény, így és ilyennek született — ha állatnak nevezem, túlsokat mondtam róla, mert pl. a kutya jóval intelligensebb nála. Lehetetlen holmi hajmeresztő kereszteződésre nem gondolni ember és majom között, e lény családjában — hacsak fel nem teszem, hogy az atavizmus rejtelmes törvénye visszanyúlhat a gibbonig.

Egy mezitlábos úr, egyetlen ingben, széles mozdulatokkal rajzol terveket a falra. Udvariasan és elfogulatlanul nyujt kezet.

— A király vagyok. Nevezzen felségnek.

A hang, mozdulat, mélyen fájdalmasan banális, mintha valami rossz színész adná az őrültet, rossz író darabjában. De a valóság úgylátszik ilyen. Őfelsége kegyesen megbíz, hogy azonnal értesítsem a miniszterelnököt, hogy hívja össze az országgyülést. Hódolattal közlöm vele, hogy már meg is történt. Akkor el kell hozni a gyerekeket, összekötözni a lábukat. Fáradságomért ötezer koronát ajánl fel, amit pillanatnyi habozás után ötmillióra emel. Kegyesen elbocsát és tovább telefonál a falba. Egy csapzott bajuszu úr lép hozzám és részvéttel ingatja a fejét, rámutat a királyra, homlokához emelt ujjal jelzi, hogy az szegény egészen bolond.

Albert belga király

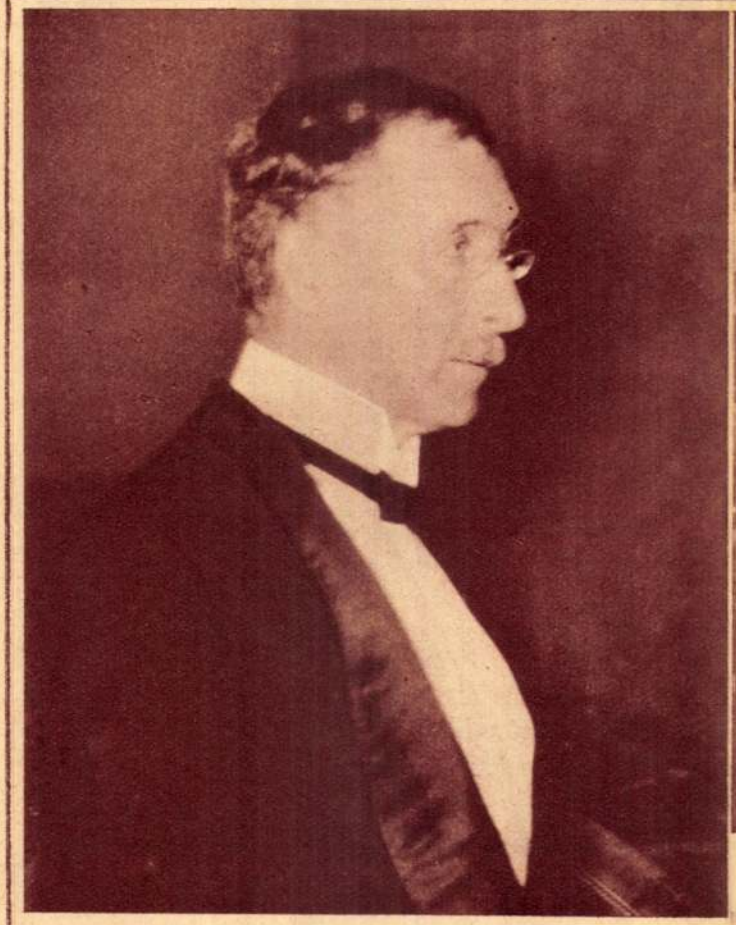

Albert király utolsó fényképe

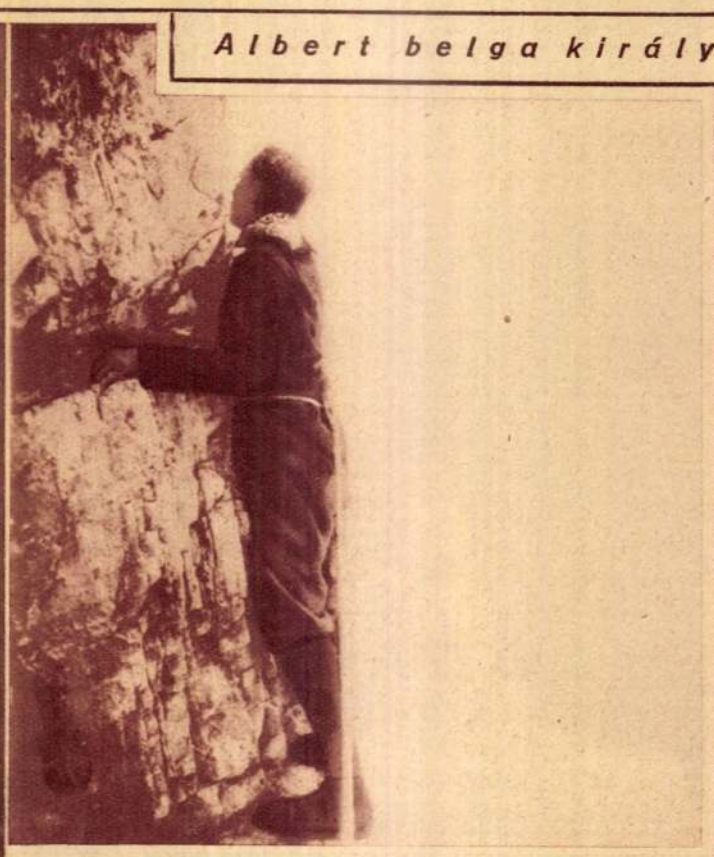

A király vakmerő turista volt és többször megmászta az Alpesek és más hegységek legveszélyesebb pontjait is

A szerencsétlenség színhelyén megtalálják a király hátizsákját és sapkáját

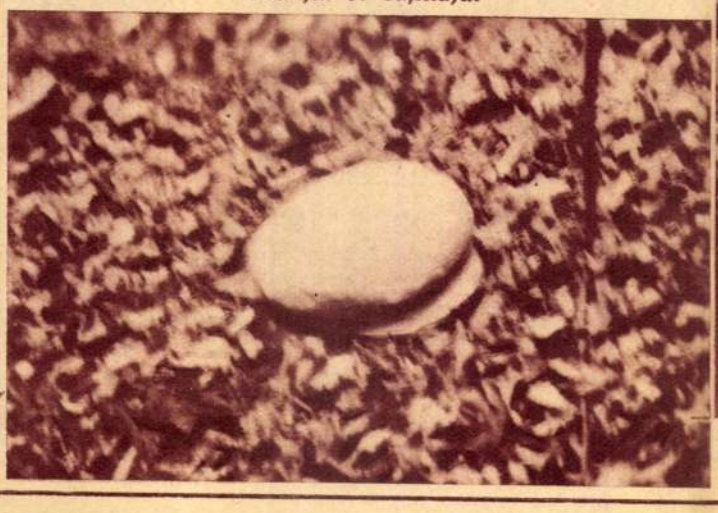

A kereszttel megjelölt helyen csuszamlott meg a szikla-oldal, ahonnét a király lezuhant és halálra zuzta magát

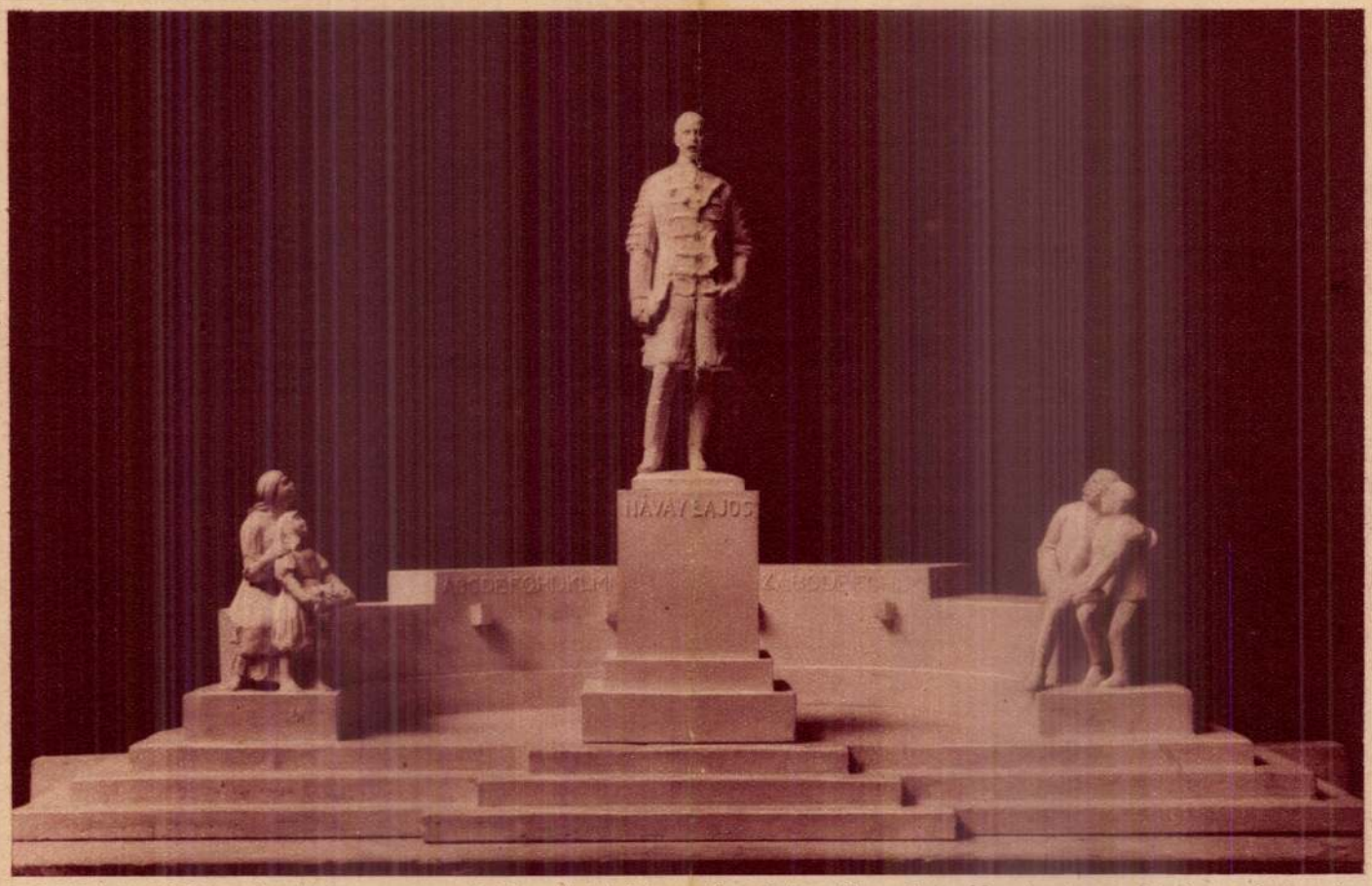

A Makón felállítandó N á v a y - e m l é k m ű kivitelre elfogadott pályaműve. (Szentgyörgyi István szobrász és Müller Tibor építész alkotása)

Festői csoportkép a balassagyarmati helyőrség tisztikarának gróf Leiningen negyvennyolcas tábornok emlékére rendezett nagyszabású ünnepségéről

(Dr. Baintner Ottó felvétele)

OZOTT EZÜST ÉS
ÁZAD.
EMPLOM TULAJDONA.
ONGRIE. XVe SIÈCLE.

91.

91. KEHELY, ARANYOZOTT EZÜST.
ERDÉLYI, XV. SZÁZAD. AZ ESZTERGOMI
FŐSZÉKESEGYHÁZ KINCSTÁRÁÉ.
CALICE EN VERMEIL DE TRANSYLVANIE. XVe SIÈCLE.

Szentgyörgyi István

88. TENNISZEZŐ LEÁNY.
BRONZ. MAGYAR, MODERN.
SZENTGYÖRGYI ISTVÁN MŰVE.

88.

 1912. 125. l.

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN

143 Szüret Bronz

144 Kútcsoport három részben Bronzba öntve 8000.—

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: Kútcsoport részlet.

Hősi emlékek kiállítása a Műcsarnokban. Szentgyörgyi István műve, amely Budapest székesfőváros első díját nyerte

akarok útjában állni a boldogságának. De mikor rá került volna a sor, nem bírtam soha megmondani neki! . . .

— Már pedig meg kell! — szólt az öreg úr. — Ödön így is csak akkor fogja elvenni azt a leányt, ha úgy érzi, hogy nem tehet másként. Mert a te ellenzésed akkor is nagy akadály lesz neki, ha nem is olyan áthághatatlan, mint a becsületszó.

György úr idegesen dobolt az asztalon:

— Hát én ezt nem értem! Teljességgel nem értem! Egy huszonkét esztendős kölyöknek a szerelméből ekkora kázust csinálni!

Lujzi tágrameresztett szemmel gondolkozott maga elé, az öreg úr pedig csendesen simogatta a szakállát és sokáig nem válaszolt. Egyszer aztán hosszas hallgatás után azt mondta:

— Ödön nem olyan, mint más huszonkétéves fiú. Ez nagyon komoly ember. Halálosan komoly. — És mert senki sem felelt semmit, kis idő mulva folytatta: — Az apja is komoly ember, a nagyapja is az volt, de ez különb mind a kettőnél. Karakter, férfi, de amellett eszes is. Péter is az, de Ödön még sokkal tehetségesebb. És ez lesz az, aki meg fogja találni ennek a szerencsétlen nemzetnek a számára az Igéret-Földjére vezető utat. Majd meglátja, aki megéri.

— De megnőtt egyszerre a becsülete ennek a fiúnak édes apám előtt, — szólt György úr gúnyosan, — mióta tudja róla, hogy Szervácz Ágnest szeretné elvenni! Az imént még a hazafiságát is kétségbevonta!

Lujzi hevesen pattant fel, de az öreg Sitery szelíden lefogta.

— Lujzi, Lujzi! Te tudod jól, hogy sokkal több eszed van, mint ennek a dühös Tisza-huszárnak! Minek ugrasz be neki? . . . Neked pedig azt felelem, hogy fogod te még Ödönt sokkal dühösebben és hűségesebben szolgálni, mint ma Tiszát. Csak megérjük! Mert ez a jövő embere.

— De mire alapítja apám ezt a feltevést?

— Arra a tapasztalatomra, hogy az emberek rendesen vagy komolyak, vagy tehetségesek. De hogy egy ennyire tehetséges ember ennyire komoly legyen, az olyan ritkaság, hogy abból csak nagy ember lehet. A hajlamai és a nevelése egyformán a politikai pályára predesztinálják. Tehát azon fogja sokra vinni. És minthogy nem stréber, nem a saját érdeke lesz neki fontos, hanem a közügy . . . Mindezt ki lehet számítani papiroson, annyira világos . . .

— Adja Isten, hogy így legyen — sóhajtott Lujzi. György úr nagyon szeretett volna felelni, de annyi gyöngédség volt benne Lujzi iránt, hogy elhallgassa a gúnyos megjegyzését. Csak a bajuszát rángatta idegesen.

Az öreg úr azonban annyira beleélte magát az Ödön nagyszerű jövőjének az elképzelésébe, hogy prófétaszerű jövendölésekbe bocsátkozott róla, mint új Messiásáról az országnak és nemzetének. Lelkes hangon, egyre melegebb színekkel beszélt és bár nyilván túlzásba esett, az, amit mondott, még Györgyre sem maradt minden hatás nélkül. Ő is kénytelen volt beismerni, hogy nagyon sok igazság van abban, amit az apja mond s mire jó későn aludni tértek, már ő is meg volt róla győződve, hogy Ödön csakugyan a jövő embere és kezdte a fiút egészen más szemmel nézni, mint eddig.

Ezt akkor állapította meg önmagán, mikor a szobájába menet találkozott a folyosón Ödönnel, aki éppen akkor tért haza. György úr valami szokatlan tiszteletet és respektust vett észre magában az öccse iránt és majdnem olyan alattvalói hódolattal és melegséggel köszöntötte, mintha az már pártvezére lenne:

— Szervusz Ödönkém! Szervusz! Most jössz? . . . Kimész holnap Kalánosra?

— Igen. Kimegyek. Korán reggel. Két nap mulva visszajövök és utazom Pestre. Hogy van nagymama?

— Már egészen jól . . . Teljesen láztalan.

György egy pillanatnyi kisértést érzett, hogy talán meg kellene mondani Ödönnek, hogy az anyja fel akarja oldani a becsületszava alól. De aztán arra gondolt, hogy ez először is indiszkréció lenne, másodszor pedig, hogy minek hajtsa ő a vizet a Szervácz Frici malmára.

— Sötét gazember! — mondta magában olyan gyűlölettel, amilyenre csak a pártszenvedély képes és egyszerre az Ödön jövőjébe vetett hite is inogni kezdett. — Ez se lehet egészen hibátlan mégsem! — gondolta és hirtelen elrestelte magát az imént való nyájaskodásért. Fölényes hangon mondta: Hát csak vigyázz, fiam! Szervusz! — és azzal gyorsan belépett a szobájába.

Ödön mindebből nem vett észre semmit. A saját töprengései sokkal jobban lekötötték, hogy sem a György bácsi viselkedésével foglalkozzék, akit különben is jelentéktelen embernek tartott s csak éppen a rokoni kapcsolatnál fogva volt iránta illő tisztelettel. Most is inkább örült, hogy megszabadult tőle, pedig ha tudta volna, hogy az majdnem hogy megfelelt az ő

Uj Idők 1927. 36-12.

Uj Idők

Szépirodalmi, művészeti, képes hetilap és kritikai szemle

Előfizetési ára
Egész évre 24.— pengő
Félévre ... 12·50 „

Szerkeszti Herczeg Ferenc

Negyedévre 6 pengő és 40 fillér
Egyes szám
ára 50 fillér

XXXIII. évfolyam | 1927 szeptember 4 | 36. szám

Mindhalálig

— Regény —

Írta: **Csathó Kálmán**

19. folytatás.

Az öreg Sitery halkan füttyentett egyet, aztán fejcsóválva mondta:

— Tyűha! Ez már aztán bolond egy eset! A világ valamennyi leánya közül éppen ezt birta kiválasztani?

Lujzi sóhajtott:

— Ez az én nagy bajom! Elképzelheti Pista apa, hogy se éjjelem, se nappalom azóta, hogy ezt tudom.

Sitery György méltatlankodva szólalt meg.

— El vagyok képedve, hogy ilyesmi megeshetik! Ez hallatlan és igazán nem vártam volna Ödöntől!

Az öreg úr csudálkozva nézett a fiára:

— Mit nem vártál volna?

— Hogy belé mer szeretni egy ilyen haszontalan ringy-rongy embernek a leányába! Ennél igazán komolyabb embernek tartottam.

Az apja legyintett:

— Te, úgy látszik, azt képzeled, hogy a szerelem is a pártállás szerint igazodik? Csak nem gondolod, hogy Ödön, ha ránéz egy leányra, akkor Tisza Kálmánra gondol? Nevetséges!

György úr nem elegyedett vitába az apjával, de már sokkal szelidebb volt a hangja, mikor azt kérdezte a nénje felé fordulva:

— De remélem, arra a képtelenségre csak nem gondol Ödön, hogy azt a leányt feleségül vegye?

Lujzi felhúzta a vállát és nagyot sóhajtott:

— Nekem becsületszavát adta, hogy nem veszi el.

Sitery Györgynek egyszerre kiderült az arca:

— Nna! Hála Istennek! . . . Mégis derék fiú ez az Ödön! Nagyon derék fiú! Én mindig mondtam! . . De hát akkor nincs is semmi baj!

Az öreg úr nagyokat szítt a csibukján és a fejét csóválta:

— Hm? Te azt hiszed, hogy így rendben van a dolog? Hm? . . . Én nem szeretem ennek a fiúnak a viselkedését! . . . Ez valami nagyon nehéz helyzetben érzi magát és attól olyan levert! Mert egy kis szerelmi bánattól nem lehet annyira oda egy fiatalember! Ennek a baja mélyebben rejlik.

Lujzi könnyes szemét törülgetve kapott ezen a szón:

— Ugy-e! Ettől félek én! És csak ne útálnám annyira Szerváczékat, már régen feloldottam volna a szava alól.

György úr elszörnyedt:

— Te beléegyeznél, hogy a fiad elvegye a Szervácz Frici leányát?

Az öreg szeliden, de komolyan szólt:

— Az a kérdés, arravaló-e a leány? Igen vagy nem?

Lujzi habozva vont vállat:

— A leány nagyon kedves . . .

— Egyéb kifogásod is van ellene, vagy csak a család?

— Csak a család. Az anyja főleg. Az a rettenetes Sári!

— Nekem az apja is elég! — szólott György úr. — És nem is értem, hogy hogy lehet erről még csak beszélni is, ilyen körülmények között? Ödön már lemondott róla, mikor a szavát adta. Ha egy kicsit szomorú, hát szomorú! Majd megvigasztalódik és punktum!

Az öreg Sitery legyintett:

— Könnyen beszélsz! Nagyon könnyen beszélsz! Neked nem kényelmes, hogy a Szervácz Frici sógora légy, hát feláldozod az öcséd boldogságát! Ez azonban nagyon önző eljárás . . .

— Hát talán rábeszéljem Ödönt, hogy vegye el azt a leányt? — fortyant fel György úr.

— Ne, de viszont Lujzit se hecceld Szerváczék ellen. Anélkül se lesz elfogult a javukra!

— Apa azt hiszi, hogy fel kell mentenem Ödönt a szava alól? Ez annyi, mintha rábeszélném erre a házasságra.

— Nem annyi! — rázta fejét az öreg. — Ödön tudja és meg is mondhatod neki újra, hogy nem örülsz ennek a házasságnak. Hogy félsz, aggódol, sőt, hogy rettenetes neked a gondolat, hogy ő abból a családból házasodjék. De viszont nem akarod, hogy ő a becsületszó kényszere alatt álljon. Nem tudom, milyen körülmények kényszerítették ki belőle azt a becsületszót, de . . .

Lujzi közbevágott:

— Ezzel vett rá, hogy Sárival kibéküljek . . .

— Most értem már! — csapott a homlokára György. — El nem bírtam képzelni, mi vitt rá erre a lépésre . . .

— Nagy kár volt! — csóválta fejét az öreg. — Nagy kár volt! Nem lett volna szabad ilyesmit követelni szegény fiútól, ha láttad, hogy annyira van a dolog . . . Vagy kibékülni, feltétel nélkül és őszintén, vagy nem békülni, de azt is őszintén.

Lujzi egy pillanatig habozva hallgatott, majd hirtelen sírvafakadt:

— Istenem! Istenem! Hiszen én annyit töprengtem már ezen. És már el is határoztam nem egyszer, hogy megmondom Ödönnek, hogy én nem

Reklámbaba. Nem igazi gyerek. Nem eléggé naiv. (Puderezi arcát.)

Farkas: És maga, gyönyörüségem?

Piroska (szaját pirosítja): Én rendkivül naiv vagyok. Olyan naiv vagyok, hogy nem is tudom, milyen naiv vagyok.

Farkas: Ah, ah. És akkor honnét tudja ezt?

Piroska: A kritikákból. Én három vagyok. Naiv, mesterkéletlen és közvetlen. Tessék, itt a kritikakönyv, anyukám beragasztotta az összes kritikákat. Nekem egyéniségem is van ám. „A kis művésznőt orkánszerü tapssal fogadta az ő rajongó közönsége bájos, egyéni játékáért . . .“ Némely ujságíró oly gyönyörü-szépen tud irni.

Farkas (fitymálja): Ó, ó. Én tíz sort kaptam, ha tudni akarja, akkor mikor maga egyet. A *Nőstény-tigris* címszerepében. Olvasta.

Piroska: Én nem tudok olvasni.

Farkas (halk megvetéssel): Analfabéta!

Szolga (óriási papírdobozt hoz, melyet a középső asztalra tesz): A művésznőnek küldték. (El.)

(Farkas és Piroska együtt az asztalhoz siet. Farkas leemeli a doboz tetejét, nagy matyóbaba látszik benne, Piroska kikapja, magához öleli, s közben földrehull egy névjegy.)

Piroska: Jaj de szép baba.

Farkas: Matyóbaba. Mutassa csak. (Kiveszi Piroska kezéből.)

Piroska (visszaveszi tőle): Ez az enyém.

Farkas: Ez az enyém. (Fölemeli a névjegyet.) Igenis. (Olvassa.) „A nagy művésznőnek.“

Piroska: Az én vagyok.

Farkas: Az én vagyok, cicám. (Megsimogatja.) Maga a kisművésznő. Én pedig a nagyművésznő. Ha majd annyit jászik és tanul, mint én, akkor maga is a nagyművésznő lesz.

Piroska: De én gyerek vagyok. A baba a gyereké.

Farkas (toppant): Ugyan, édesem. A baba az enyém, mert először nekem küldték, másodszor, mert mindenki tudja, hogy én babákat gyűjtök s a nivósabb színházi lapok egymásután közlik is hires babagyűjteményem. Maga nem látta? Nekem van Schottola-babám, Stein-babám, Kaethe-Kruz-babám, kaucsuk-babám, porcellán-babám, gummi-babám és fa-babám, német karakter-babám, japán gésa-babám és francia beszélő-babám. Van egy pólyás-babám is. És van egy angol tengerésztiszt-babám is. (Meg akarja fogni a Piroskánál levő babát, de az hátrál, Farkas utána, a játék e párbeszéd alatt addig tart, míg nagymama elé nem érkeznek.)

Piroska: Csak nem akarja elvenni tőlem? (Nagymama felé.) Nagymama és ezt te engeded? Miért nem beszélsz? Lámpalázad van? Megnémultál?

Nagymama (közben már fölált, beszélni akar, de csak légüres térben hápog).

Farkas (szintén Nagymama felé, kapacitálja): Bocsánat, csak nem tetszik képzelni, hogy egy gyereknek babát küldenek? (Nagymama megsemmisülten leül).

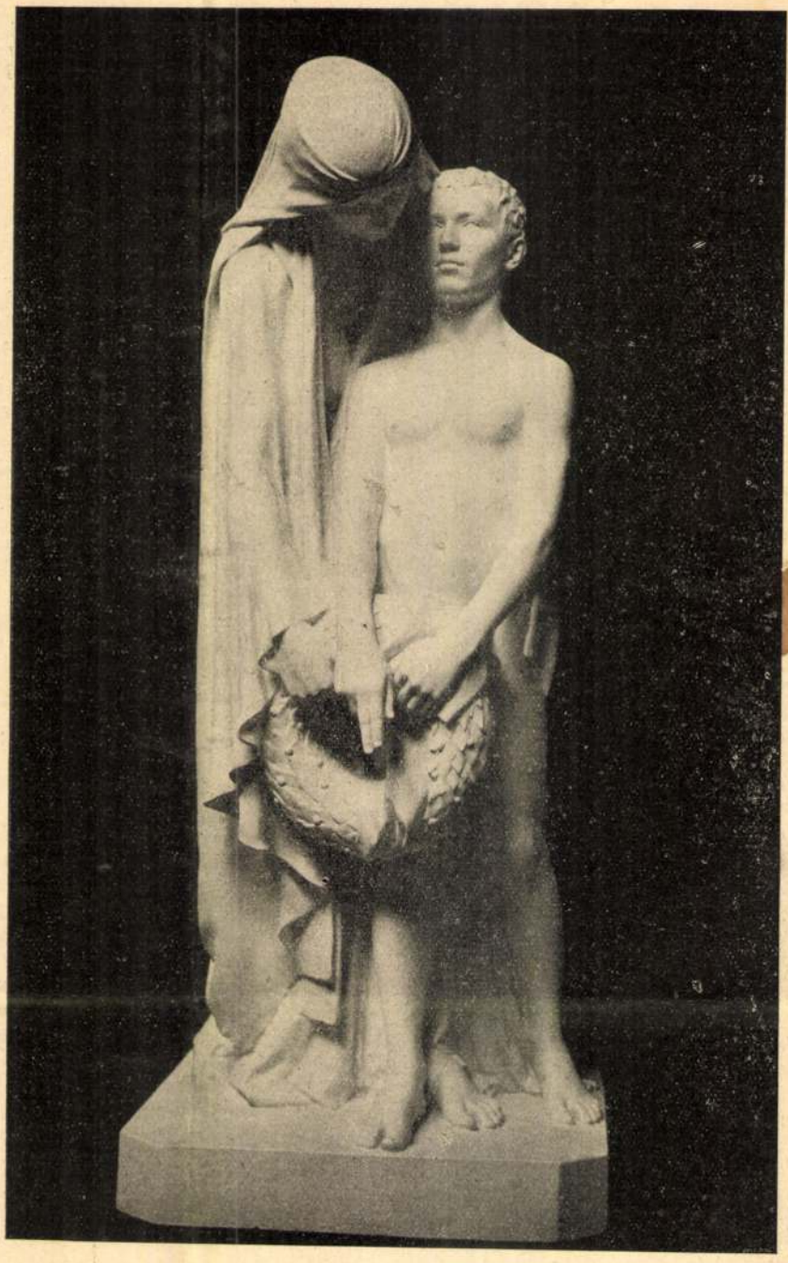

Hősi emlék. Szentgyörgyi István szoborműve az Ernst-Múzeumban

Piroska (miután Farkast egy sarokba szorította): Már pedig ez az enyém, ha a fejetetejére áll is.

Farkas: Nézze, drágaságom, én nem vitatkozom magával. Engem illet és punktum. Azértse adom.

Piroska: Miért? Hány éves a néni?

Farkas (nyel): Huszonnyolc.

Piroska: Ujjé. Anyuka azt mondta, hogy legalább harmincnyolc.

Farkas: Mondja meg az anyukájának, hogy tisztességesebben nevelje. Hallatlan. Otthon szemtelenkedjék. Itt nincs otthon. Itt szinházban van. Maga kis dilettáns.

Piroska: Dilettáns, aki mondja. Már akkor főszerepet játszottam, mikor a néni csak akkorka szerepet kapott, hogy a tenyerében is elfért, mint egy szakaszjegy. Dilettáns én? Hát ki pendlizett Szilveszterkor egyik szinházból a másikba, egyik kabaréból a másikba? Kihez jönnek interjura ujságirók? Kinek irnak darabot szerzők? Ki filmezett a nyáron Berlinben? Ki ült repülőgépen? Kit nyomtatnak vastag betüvel? Ki hangversenyezik és ki szaval állandóan a matinéken?

Farkas: Pósa bácsit?

Piroska: Kikérem magamnak. Ady Endrét. „Léda asszony ajkai között!“ Ugy ám! Aztán én már voltam angyal, fiú és halott is. (Hirtelen hanyattvágódik.) Koszoru a fejemen, kis üvegkoporsóban alszom, gyöngyvirágok fölöttem. (Lehunyt szemmel szerepet mond.) „Fehér, mint a hó, piros, mint a vér, fekete, mint az ébenfa . . .“ (Szünet, szemét dörzsölve felül és ámul.) „Jaj, hol vagyok? Tagjaim zsibongnak, csöng a fülem . . .“ (Elkacagja magát, talpra ugrik.) Mondja, néni, de esküdjön, meghalt már maga szinpadon?

Farkas: Meg.

Piroska: A Rákosi szini-iskolában?

Farkas: Romlott béka. Adja ide azt a babát.

Piroska: Nem adom.

Farkas (kicsavarja a kezéből):

Uj Idők 1925. XXXI. 10 sz.

Látja, oda akartam ajándékozni, de most majd ezt kap. (Csipiszt mutat.) Előbb tanulja meg, hogy mi az a kollégialitás.

Piroska: Kollégialitás? még mer kollégialitásról beszélni. Maga, ki mindig elnyeli a végszót, csak azért, hogy belesüljek a szerepembe, nem adja oda a kelléket, trombita helyett kefét nyom a markomba, aztán mikor a közönség nevetni akar, szavamba vág, rám borul, össze-vissza nyal, hogy befogja a szájam és rikácsol azzal a kellemetlen páva-hangjával. Pedig nem értem, mit henceg. Hiszen ma is úgy megbukott, hogy csak úgy zugott, mindenki kiröhögte. De megpukkad az irigységtől. Tudja mi a néni? Közönséges könyök-színész.

Farkas: Mit mondott?

Piroska: Azt, hogy könyök-színésznek tetszik lenni!

Farkas: Taknyos. (Sírva fakad, a középső asztalra dobja a babát, tükre elé ül).

Piroska: Ripacs. (Sírva fakad, elmegy az asztaltól, tükre elé ül).

(Mind a ketten duzzognak tükrük előtt, mimelve egymás mozdulatát. Porbadöntött művésznői ábrándjukat síratják).

Nagymama (feláll, be akar avatkozni, de Vezér jöttére leül).

Vezér (nyugodtan lép be): Tessék? (Megáll.) Ajjé. (Körülnéz.) Mi történt itt?

Farkas: Semmi.

Piroska: Semmi.

Vezér (óráját nézi, Farkashoz): Egy perc mulva kezdjük a másodikat. Miért nem öltözöl?

Farkas: Migrénem van.

Vezér: Bűbájos. És Piroska, neked is migréned van?

Piroska: Nem. Nekem csak nagyon fáj a fejem.

Vezér: Édes.

Farkas: Igen, az édes, az édes kis kígyó, a cukros kis vipera. Belémharapott, összevissza mart, agyonkarmolt. A drága kis vadmacska.

Vezér: Aha, Piroska, te meg akartad enni a Farkast? (Fenyegeti.) Ez nem illik.

Farkas: Ne tréfáljon vele, direktor, hanem inkább tisztázzuk, hogy mi ez. Színház vagy lelencház? Bemutató vagy gyermeknap? Én gyermeknapon nem játszom. Alaposan elvette a kedvemet.

Piroska: Én se játszok. Nekem pedig elvette a babámat.

Vezér (meglátja a babát az asztalon): Ez az a baba?

Farkas (Piroskára mutat). Az az a baba; az pimaszkodik velem folyton, az sérteget. Nem tűröm, nem tűröm. Belegázolt művésznői reputációmba. Elégtételt, színházi törvényszéket. Egyelőre azonban nem lépek fel. Vagy ő, vagy én.

Vezér: Beszéljünk okosan. Kinek küldték ezt a babát?

Farkas: Énnekem.

Piroska: Énnekem.

Vezér (olvassa a névjegyet): „A nagy művésznőnek." Várjunk csak. (Farkashoz.) Te vagy a nagy művésznő. (Piroskához.) No, ne sirj szívem, te is nagy művésznő vagy. Mind a ketten nagy művésznők vagytok. A dolog tulajdonképp nem is oly bonyolult, mint ahogy látszik. Sokkal egyszerűbb. Farkas, add oda neki a babát.

Farkas: Nem adom.

Vezér: Nézd, engedj, az okosabb enged. Ne légy gyerek.

Farkas: A baba az enyém.

Vezér (Piroskához): Drágám, fözd le és add oda te neki a babát.

Piroska: Nem adom.

Vezér: Nézd, te olyan értelmes, képzett, nagyműveltségü nő vagy, minek neked az a baba? Piroska, ne légy gyerek.

Piroska: A baba az enyém.

Vezér: Akkor nem marad más hátra, mint hogy én döntsek. Szóval (Farkashoz) te azt mondod, hogy a baba a tied?

Farkas: Igen.

Vezér: (Piroskához): Te pedig szintén azt mondod, hogy a baba a tied.

Piroska: Igen.

Vezér: Helyes. A babát most megfelezem, kettévágom, és az egyik fele a tiéd lesz, a másik fele pedig a tiéd . . . (Megragadja az asztalon levő színpadi kardot.) Egy . . .

Farkas: Csak rajta, inkább törd össze.

Vezér: Kettő . . . (a kardot már magasra emeli, hogy lesújtson vele.)

Piroska (vad sikollyal odarohan, a kardot Vezér kezéből kikapja): Nem, nem, a babát nem szabad összetörni.

Vezér (diadalmasan): Ő mondá. (Farkashoz.) Hallottad ezt a sikolyt? Ez a gyerek úgy sikoltott, mint a bibliai nő. Egy kislány anyaszíve sikoltott. Kimondom az ítéletet: a baba az övé.

Farkas (gúnyosan): Salamoni ítélet. Az igazgató ítélt. Nagyon elmés. (Kezet nyújt.)

Vezér (Piroskához): Fogd, drágám, ezt a babát és menj azonnal öltözködni.

Piroska (babával): Nagymama!

Vezér: Á, ez a nagymama? A nagymama majd felöltözteti a Piroskát. (Piroska, Nagymama a spanyolfal mögé megy.)

Farkas: Én pedig majd magamat. (Ő is a spanyolfal mögé megy.) Nem játszom.

Vezér: Püff neki.

Vadász (lelkendezve): Készen vagyunk?

Vezér: Azt hiszem, egészen. A Farkas nem játszik.

Vadász: Hogy-hogy nem játszik? Megbolondult?

Vezér: Dehogy, csak kicsit összeveszték.

Vadász: Kik?

Vezér: Ők ketten. (Mutatja.) A primadonnák. Az egyiket (mutatja) már kibékítettem én. A másikat (mutatja) békítsd ki te.

Vadász: Csak bízd rám.

Vezér: Jó mulatást. (El.)

Vadász (székre teszi egyik lábát, úgy beszél Farkas spanyolfala felé, kit nem látni): Farkaskám?

Farkas (spanyolfal mögött, szünet után): Tessék.

Vadász (cigarettára gyújtott): Hogy vagy?

Farkas: Köszönöm. Mindjárt jó leszek, mihelyt átlépem ennek a műintézetnek a küszöbét. Hozass kocsit.

Vadász: Haza mész?

Farkas: Haza.

Vadász: Te, van egy jó ötletem. (Szünet.) Ne menj haza. Ha nem tudnád, megsúgom neked, hogy premier van és neked fel kell lépned. Rég nem eredeti már ez a trükk. Talán valamikor, Aiszkülosz idejében . . .

Farkas: Megmásíthatatlan szándékom. Rettenetes idegrohamom volt. Sem fizice, sem pszihice nem lennék rá képes.

Vadász: Ezt szépen mondtad. És ki játsza el a szerepet?

Farkas: Majd ez a kis hárpia.

Vadász: Ne viccelj. Az még kicsi, Farkaskám. (Megint szünet.) Csak nem veszed komolyan ezt a kukacot? Ezt a kis szajkót? Ezt a grammofonlemezt?

Farkas: Már hogy ne venném komolyan, ha ti mind komolyan veszítek. Ő a csoda.

Vadász: Meddig tart? Három napig. Vagy azt hiszed, hogy minden csodagyerek Mozart, ki négyéves korában már zongorázott, de negyvenéves korában is zongorázott? Dehogy, fiam. Ezek itt szaladgálnak egy darabig az arzén-poros színpadi erdőkben, sütkéreznek a színpadi ívlámpák fényében, le is barnulnak néha, de aztán, egyetlen életem, belekerülnek a lomtárba, mint azok a játékszerek, mit a nagyok elrontottak. És senki sem beszél többet róluk. A csodagyerekekből nem lesznek csodafelnőttek. Ennek a kis csipásnak is hány éve van még? Most ötéves.

Farkas: Legalább hét.

Vadász: Bánom is én, legyen nyolc. Egy év, két év. Akkor tíz. Ki léptet föl manapság egy tízéves gyereket? Az már vén. Akkor aztán *finitá la comédia* (füttyent), vége a komédiának. De gondold el, hogy neked mennyi, mennyi éved van.

Farkas (sértődötten): Micsoda?

Vadász: Nem úgy értem. Mennyi éved van ezután még, ezután, tíz év, husz év, s egyre tündöklőbb leszel, egyre csodásabb, (gondolkozik) egyre fiatalabb. Ez az igazi csoda, nem pedig az. Esküszöm, fog még az autogrammot kunyorálni tőled harminc-nyolcéves korában. Hát ne törődj az ilyen tehetségtelen kölyökkel. Csodagyerek? Ma már annyi tolong itt, hogy Dunát lehet velük rekeszteni, az artista-iskolában évente ötvenet dobnak a piacra, mint egy gyárból. Nagyüzem, „házhoz szállítva és garantálva". Önmüködő embrió. A közönség alapjában már unja is őket.

Farkas: De te mégis neki irtad a főszerepet.

Vadász: Neki? Dehogy is, tündérviolám. Hát mondd, nem te jössz be automobilon? Nem te mászol föl tüzoltólétrán a fényesen kivilágított rádió-antenna tetejére? Nem te énekelsz, korcsolyázol az üvegszekrényben? Nem téged mentenek ki a tengerből, a nagyária közben, a virágos mentőövvel?

Farkas: Ez mind igaz, de az első felvonás után mégis elutaztatsz Párizsba.

Vadász: Mennyi időre, halhatatlan

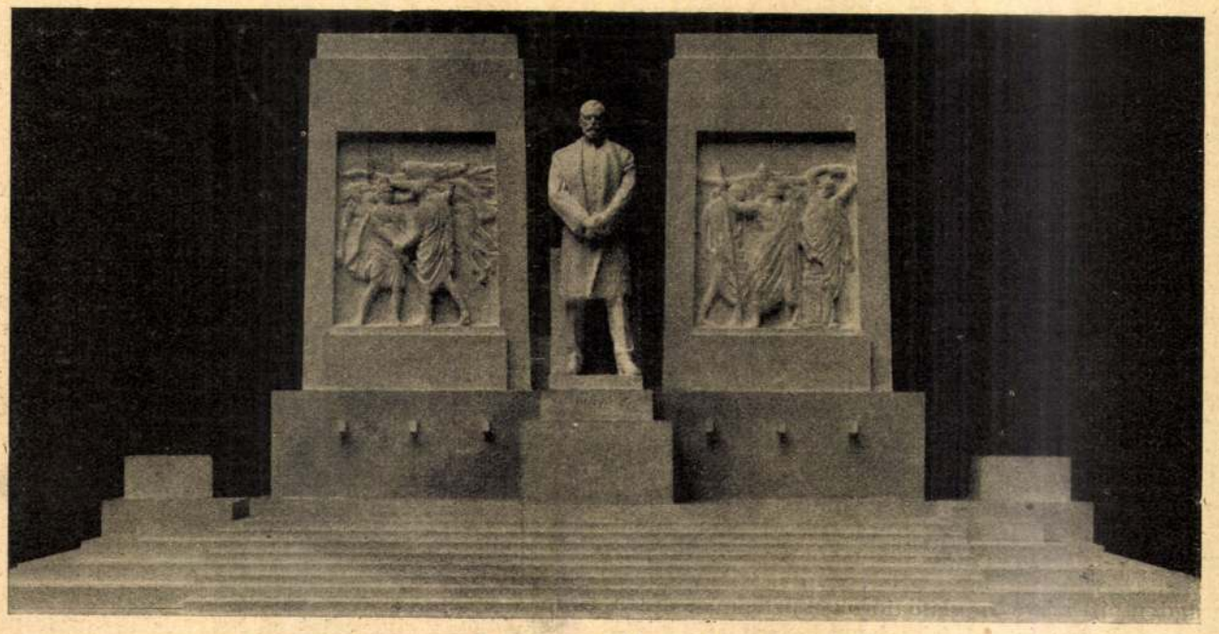

A Tisza-szoborpályázat. Szentgyörgyi István jutalmazott műve

Az uj magyar irodalom és a magyarság uj arca

Herczeg Ferenc pontosan hat esztendő előtt, 1923 június 24-én cikket írt „Új magyar irodalom" címmel. Ebben a cikkében megállapítja, hogy „a mai magyar irodalom nem ama tükör, amelyben a megváltozott magyarság új arca visszaverődik és idézi De Voguë francia irodalomtörténetíró „Az orosz regény"-ről írt művének előszavát, hogy megfeleljen arra a kérdésre: miért nem a magyarság megváltozott, új arcát tükrözi a mai magyar irodalom?

Tizenöt évvel a francia-német háború után, amelyet a franciák akkoriban „a nagy szerencsétlenség" néven szoktak emlegetni, írta De Voguë ezt az előszót, amelynek Herczeg Ferenc következő sorait idézi:

„A nagy szerencsétlenség után sokan azt képzelték, hogy a nemzeti szellem egy csapásra meg fog változni és hogy az irodalom is tanuskodni fog a megváltozás mellett. Akik ezt hitték, nagyon rosszul ismerik a történelmet és a természetet, amelynek erői lassan működnek. Emlékezzünk vissza a forradalom — a nagy francia forradalom — borzasztó megrázkódtatásait követő évek „muzsájára": tovább senyvedt és minden pontban egészen olyan volt, mint közvetlenül a nagy dráma előtt. Reá nézve a világ nem mozdult. Chateaubriand csak hat évvel a rémuralom után lép ki az irodalom küzdőterére és egyetlen kivétel maradt: a hatalmas irodalmi mozgalom, amely a francia szellem nagyszerű átalakulását megmérni engedte, *csak húsz évvel később* nyilvánult meg. Ez onnét van, hogy a katasztrófák nem oktatják ki és nem módosítják a már érettkorú szemtanukat; ezek hívek maradnak szokásaikhoz, előítéleteikhez és a routine-hoz. A katasztrófák azonban megmagyarázhatatlan módon hatnak a még gyönge képzelmekre, a gyermekekre, akik még sokkal nagyobbnak látják a katasztrófákat, rájuk meresztvén azokat a szép bámuló szemeket, amelyek minden látványt nagyobbnak látnak. Ezekből a kicsinyekből férfiak lesznek és bennük megismerjük a vihar gyermekeit. Igy lesz ez a mi korunkkal is. Tizenöt év óta íróink tovább hánykolódnak a régi ágyon, amelyen a nemzet megsebesülve találta őket, az elavult formákon élősködnek; az irodalom nem változtatott a régi eszközökön. Az ember azt hihette volna, hogy senki sem óhajt egészségesebb táplálékot. Hogy ez nagy tévedés volt, jól tudják azok, akik figyelemmel kisérik az ifjúságot. A mi fiatalságunkat nem kell nehány lármás és bizarr szeszély után megitélni stb." (Huszár Imre fordítása.)

Ehhez az idézethez Herczeg Ferenc a következő megjegyzést fűzi:

„Ha igaz a nagy francia megállapítása — pedig azt hiszem, hogy igaz! — akkor Nagy-Magyarország összeomlása akkor fog csak mennydörgő visszhangot adni az irodalomban, ha majd munkához látnak azok az írótársak, akik ma még a budapesti körutakon vágtató antant-autók után meresztik szép, bámuló gyermekszemüket."

Azok, akik hat év előtt még a budapesti körútakon vágtató ántánt-autók után meresztették szép, bámuló gyermekszemeiket, „a vihar gyermekei" még nem szólaltak meg irodalmunkban, de igenis megszólaltak időközben a korársak, első sorban maga Herczeg Ferenc, aki *„Északi fény"* című regényében, amelynek közlését most fejezte be az *Uj Idők,* mesteri rajzát adta az őszirózsás forradalom, az úgynevezett proletárdiktatura s az újjászületés korszakának. *Ebből a regényből már a magyarság új arca tekint felénk,* aminthogy Csathó Kálmán regényében, a *„Felhők lovagjá"*-ban is, amely oly nagy sikert aratott az *Uj Idők* olvasói körében, — megváltozott, új magyar arcokkal találkozhatott az olvasó.

Mai számunkban új regény közlését kezdjük meg, *Zilahy Lajos: „A szökevény"* című regényét. Ez a regény azt fogja megmutatni, hogy a magyarság arca, miért, hogyan változott meg a ferencjózsefi aranykor békés, napsugaras delétől Trianon sötét éjszakájáig. A regény hőse: Komlóssy István, a nyugattal, némettel, osztrákkal szembeforduló kuruc, rebellis, magyar, kinek sorsában a magyar nemzet tragikuma testesül meg. Komlóssy harca a Végzettel: a magyarság tragikus fellázádása Végzete ellen. Zilahy Lajosnak ez az új regénye oly nagyszabású, hogy kevés hozzá hasonlót találhatni irodalmunkban. Izzó magyarsága azé a költőé, akinek a „Szibériá"-t, a „Süt a nap"-ot és „A fehér szarvas"-t köszönhetjük s aki, úgy érezzük, „A szökevény"-nyel minden eddig megírt műve fölé emelkedik.

Az *Uj Idők* szerkesztősége büszke rá, hogy ez a regénye is az *Uj Idők* hasábjain lát napvilágot.

Amit mindenkinek tudnia kell

Pápaszem és rövidlátás

Az Uj Idők számára elmondotta:

Grósz Emil dr. egyetemi tanár

1319-ben, *Juta* osztrák hercegnő esküvőjén, *Bécsben* óriási feltünést keltett *Padua podestájának: Buanaparte Pietronak* szemüvege, melyet orrán viselt. Ma pedig a német egyetemeken a hallgatók 50—60 százaléka hord pápaszemet.

A mai nemzedék el sem tudja képzelni, hogy milyen volt a helyzet akkor, amikor a látást szemüvegekkel még nem volt lehetséges javítani. Pedig ez a korszak nincs is olyan távol tőlünk. Igaz ugyan, hogy sokan vitatták, hogy az ókorban az egyiptomiak, a görögök s a rómaiak is ismerték már a szemüvegeket, de ennek nincs semmi alapja sem. Sokáig azt is vitatták, hogy *Nero császár* pápaszemet használt. E nézet alapja a nagy római iró: *Plinius* egy megjegyzése. Plinius azt mondja, hogy *Nero* smaragdon át nézte a gladiatorok küzdelmét. Ezen az alapon *Renan* is azt irja, hogy *Nero* rövidlátó volt s monocle-t használt, *Sienkievicz* is rövidlátónak irja le *Nerót*. Pedig *Nero* nem volt rövidlátó, hanem legfeljebb gyenge szemű, ami arcának fennmaradt ábrázolásán látható is, amennyiben a nagy fejen kis, mélyen ülő szeme volt. Nero a smaragdot nem mint fényszóró lencsét használta, hanem legfeljebb mint védő üveget vagy azért, hogy a zöld színezésben gyönyörködjék.

Anachronismus, hogy a XV. és XVI-dik századbeli festők *Pythagorast, Virgiliust,* az apostolokat pápaszemmel ábrázolják, sőt a szemüveg feltalálásának történetírója: *Greeff* berlini tanár azt irja, hogy *Budapesten* látta *Leonardo da Vinci* egy tanítványának egyik festményét, amelyen a gyermek *Jézus* kezében tartja *Szent József* szemüvegét.

A pápaszem védőszentje különben *Szent Hieronymus,* ki a IV-ik században élt s akit állandóan pápaszemmel ábrázolnak.

Minden jel oda mutat, hogy a szemüveg bölcsője *Velence,* s feltalálása a XIII-ik század végére esik. Az eszmei alapot ugyan *Roger Bacon* tudós angol szerzetes adta meg, de az eszme megvalósítása a velencei nagyügyességű üvegcsiszolók érdeme. Sokáig *Pisa* és *Firenze* vetélkedtek, hogy melyik város szülöttje a pápaszem feltalálója, sőt a *firenzei* temetőben sírkő is látható oly felírással, mely szerint ott nyugszik *Salvino D'Armati,* a pápaszem feltalálója (1317). De kiderült, hogy a sírkő későbbi századok hamisítványa.

A szemüveggyártás első székhelye kétségtelenül *Velence,* illetve *Murano* szigete volt, *Velence* közelében. A szemüveg használata a XIV. században gyorsan elterjedt; *Petrarca* és *Dante* is említik. A szemüvegek a végrendeletek értékes tárgyai lettek. Beszerzésük kezdetben igen nehéz volt. A szász herceg a XVI. században *Velencébe* küldött egy lakájt 15 magyar arannyal, hogy szemüveget vásároltasson. A szemüvegek vásárlása csak hónapok multán sikerült s darabjáért 50 tallért, mai értékben körülbelül 1500 pengőt kellett fizetni.

A pápaszem nagy jelentőséget csak a könyvnyomtatás felfedezésekor nyert. Jelentősége nőtt, amidőn a lencséket optikai eszközökbe illesztették, s ezekkel egyrészt a világegyetemet kutatják, másrészt a végtelen kis élőlényeket sok ezerszeres nagyításban tanulmányozták.

De mindig akadnak okoskodók, kuruzslók, képzelődők, akik azt állítják, hogy *a kultúra veszélyezteti a szemet s hogy a pápaszem a rövidlátás, a gyengelátás oka.* Azt mondják, hogy a rövidlátást a pápaszem növeli, az olvasás idézi elő. Akik ezt állítják, azok elfeledik, hogy a pápuák között is előfordul a rövidlátás, már pedig a pápuák szabadban élő vad néptörzsek, akik nem olvasnak s akiknek nincs szemüvegük. Feledik, hogy rövidlátás előfordul a lovaknál és a szarvasmarháknál is. Sőt az is kiderült, hogy a közeli munkának még annyi szerepe sincs a rövidlátás keletkezésében, amint azt még nemrég is hittük és tanítottuk.

Hatvan év előtt *Cohn Hermann* boroszlói szemorvos vizsgálataival azt igyekezett kimutatni, hogy a német középiskolákban osztályról-osztályra növekedik a rövidlátók aránya. A nagytudású dán *Tschering* pedig arra vonatkozóan közölt adatokat, hogy a rövidlátás elterjedtsége arányos a közeli munkával járó foglalkozással. Földmívesnél ritka, iparosnál gyakoribb, leggyakoribb a tudományos foglalkozásúaknál. De csakhamar kiderült, hogy ezekből a leletekből nem lehet törvényszerűségre következtetni. Feltünt, hogy a német egyetemi hallgatók között aránytalanul több a rövidlátó, mint a magyar egyetemeken. A nagy különbséget nem lehetett avval magyarázni, hogy a német egyetemi hallgató állítólag többet olvas. Viszont megállapítást nyert, hogy nagyfokú rövidlátás földmívesek között is előfordul, olyanok között, akik olvasni sem tudnak.

A kérdést kísérletekkel is tanulmányozták, azt akarták bebizonyítani, hogy majmok, akiket fejjel lefelé lógattak, rövidlátókká váltak.

A közeli munka kizárólagos szerepét a rövidlátás előidézésében már rég megcáfolták a tapasztalatok. Fel kellett venni egy másik tényező befolyását s ezt a veleszületett *hajlamban* találták meg.

Steiger svájci szemorvos hangyaszorgalommal végzett vizsgálatai alapján azt a megállapítást tette, hogy a távollátás, a rövidlátás, a rendes látás elterjedése éppen olyan törvényszerűséget mutat, mint akár a testmagasság. Öröklés és selectio játszanak szerepet. S csakugyan, ha a rövidlátók szüleinek látása felől érdeklődünk, feltünő, hogy milyen gyakori a szülők vagy azok egyikének rövidlátása.

Most már érthető, hogy miért nem vezettek kívánt eredményre az iskola-hygienenek azok a rendszabályai, amelyeket *Németországban,* éppen a rövidlátás leküzdésére, életbe léptettek. De azért túlzás volna azt állítani, hogy a közeli munkának a rövidlátás előidézésében semmi szerepe sincs. Legfeljebb azt mondhatnók, hogy a rövidlátás keletkezésében és növekedésében nincs az a *döntő* befolyása, amelyet neki eddig tulajdonítottak. Ehelyett *az öröklés tényezője* lépett előtérbe. Hogy ennek milyen szerepe van a látószervre, azt minden művelt ember tudja. A szintévesztés, az alkonyatban rossz látás, az úgynevezett farkassötétség, a szürkehályog egyes családokban évszázadokon át öröklődik. Ugyanezt tapasztaljuk a rövidlátással is. Még nagyon sok gondos megfigyelésre van szükség, míg a rövidlátás keletkezésének törvényszerűsége minden részleteiben megállapítható lesz, annyi azonban máris kétségtelen, hogy mindkét szülő nagyfokú rövidlátása a gyermekek rövidlátását valószinűvé teszi. Ez azonban eddig egyetlen esetben sem akadályozta meg két egymásba szerelmes nagyfokú rövidlátó egybekelését!

Szentgyörgyi István

Szikra KMT 1929 l.

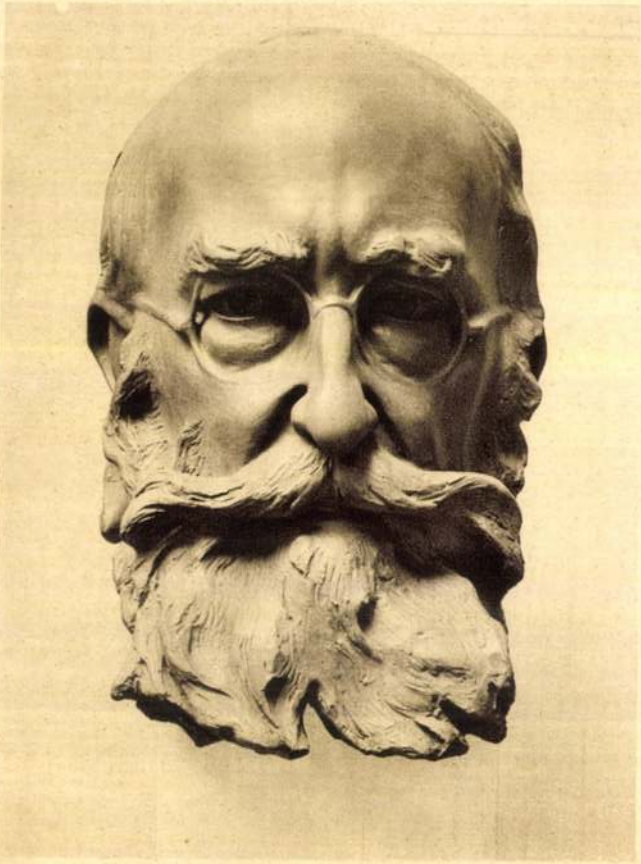

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: TISZA KÁLMÁN.

retet és művészet van benne.

Aage Madelung „Hadinaplójában" sok mindent elmond. Mesél az éhségről, a fájdalomról, mesél a Szent Kenyérről, melyet az orosz fogoly áhitatosan csókol meg a Kárpátok alatt, mesél golyózáporról, bőgő ágyúrémekről és Zosiákról, a szegény kis lembergi leányról, aki eltévedt a háború viharában és nem talált többé haza; mesél Zwinin legendás német hőseiről..

Mesél... De mikor a magyarságról szól, akkor szinte dal lesz abból amit mond, feltörő, ragyogó dal, szívetrázó nagy himnusz, a mi katonáinknak, a mi népünknek, a mi földünknek a himnusza, melyet egy igaz művész, okos, finom pszichológus, meleglelkű poéta énekelt.

„Ave Hungaria"... ez a címe a könyv legszebb dalának: belemarkol mindnyájunk szívébe, könnybelábad tőle a szemünk. És, akár ez lehetett volna az egész kötet címe is, hiszen minden sora egy megindult, rajongó ave Hungaria!

Aage Madelung „Hadinaplója" most jelent meg, egyidejüleg a német és a magyar könyvpiacon. Itthon minálunk a tehetséges ifj. Bókay János művészi fordításában látott napvilágot.

A németek háborús irodalmának egyik legértékesebb alkotása fog maradni ez a kötet. Nekünk több ennél.

Olvassa el mindenki! Ez a mi könyvünk. Ez a könyv egy új magyar hajnal

Tormay Cécile

A szegedi „vas-honvéd". Szentgyörgyi István, a szobor megalkotója, munka közben. Ivankovits Imre fényképe

címmel a Nemzeti Áldozatkészség szobráról és a német „vas-Hindenburg" szoborról, amely szintén a jótékony célt szolgálja. Farkas Imre a magyar nótáról írt lelkes költeményt. „Az Én Ujságom" regénye is aktuális regény: címe „Viz fölött és víz alatt" és ebben Balla Ignác eleven és költői szárnyalású tollal egy fiatal magyar haditengerész élményeit írta meg. Bartáné Sz. Máriától szép elbeszélést közöl a lap, míg Babits Mihály megkapó szépségű mesét írt Ilus csodanapjáról. V. Sipos Ida kedves története, melynek címe „Ujságolvasó Jóska", ösmertető cikk Hollandia népéről, Garády Viktor csevegése a békákról, versek, rajzok, képek stb. tarkitják még a kitünő gyermekujság legújabb számát. „Az Én Ujságom" minden előfizetője külön ajándékkönyvet is kap minden évnegyedben. Most „Az akarat diadala" című gyönyörű regényét küldi el minden előfizetőjének „Az Én Ujságom", amelynek kiadóhivatala (Budapest, VI., Andrássy-út 16.) kivánatra készséggel küld mutatványszámot. A lap előfizetési ára félévre öt korona.

Az Uj Idők új előfizetői az eddig megjelent Szomaházy- és Croker-köteteket egyszerre is megszerezhetik a kedvezményes áron.

Uj Idők 1915. XXI. 41 sz.

vartalanságának biztosítása ma részben az ő vállaikon pihen. Az itthonmaradottak közért folyó szociális munkájából, amelyet fölemelő nyugodtság és fölényes bizakodás jellemez, tiszteletreméltó erővel veszi ki részét a gyengébb nem, amely most adhatja és adja is az edzett férfit igénylő munkákra való alkalmatosságának bizonyságát.

A háború lombikjában, ahol véres ergyar asszonyai ma újra élemednek.

A fronton, ahol a halál ül dús tort, ott van a magyar nő is. A XX. század mondaine-je, akinek piperézett, illatos, törékeny graciozitását annyiszor pellengérezték csipkedő szavak apró ostorcsapásaival, ma hősök tudnak lenni. Nem hősnők, hősök a szó minden férfias nemességének értelmében.

De nemcsak a fronton hős a magyar

Német nők a világháborúban. Asszonyok a német munició-gyárakban. A gránátok csiszolását és fényezését nők végzik el

lyere azok női családtagjait fogadták föl. A fárasztó, nehéz munkában annyira használhatóknak bizonyúltak az első nőkalauzok, hogy mind nagyobb számban vették föl őket. Ma már pár száz nőkalauz dirigálja a kocsikat és neveli a publikumot ildomosabb, türelmesebb magaviseletre. Mert noblesse oblige, — a nővel szemben még az ideges pesti utas is udvariasságra kötelezettnek érezi magát.

Tanui voltunk egyszer egy jelenetnek, amikor a kalauznőre kemény hangon rászóló utast a többiek részéről erős letorkolás érte.

Háborús női foglalkozás az utcasöprés is. Az úttesteket fürgén tisztogató nőknek, akik nagy lelkiismeretességgel szednek össze minden kis giz-gazt, ez a pálya bizonyára kedves. Végre más háza előtt is söpörhetnek.

Újabban az Auer-lámpákat is nagyrészt nők kezelik. Az Auer-kisasszonyok pár hetes tanfolyamon nyernek oktatást abból, hogyan kell rendbehozni az Auer-harisnyákat és az iskola padjairól kikerülve följebbvalóik teljes megelégedésére végzik Budapest világítása körüli teendőiket.

Pár héttel ezelőtt az Andrássy-út és Nagymező-utca sarkán megjelent az első női cipőpucoló, egy özvegységre jutott asszony, aki a lábbelik fényesítéséből, ha

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN SZOBRÁSZ MŰTERMÉBEN. *Balogh Rudo*

Vas. Ujs 1912. 646. l.

A NAGY KIKÖTŐ BEJÁRATA.

A CSONTOK KÁPOLNÁJA VALLETTÁBAN.

KÉPEK.

Az Est fotoriportja Nobel-díjas tudósunk tegnapi napjáról

SZENT-GYÖRGYI ALBERT A KORMÁNYZÓI KIHALLGATÁS UTÁN MEGLÁTOGATTA ÖZVEGY GRÓF KLEBELSBERG KÚNONÉT. (MÖGÖTTÜK SZENT-GYÖRGYI ALBERTNÉ ÁLL)

AZUTÁN SZENTGYÖRGYI ISTVÁN SZOBRÁSZMŰVÉSZT KERESTE FEL. A MŰVÉSZ SZOBROT KÉSZÍT NOBEL-DÍJAS TUDÓSUNKRÓL S TEGNAP DÉLUTÁN TANULMÁNYOZTA ELŐSZÖR A TUDÓS MODELL ARCÁT

A SZOBRÁSZMŰVÉSZ MŰTERMÉBŐL BÁRÓ DR. KORÁNYI SÁNDORHOZ, A NAGY MAGYAR ORVOS-TUDÓSHOZ SIETETT ÉS HOSSZÚ BESZÉLGETÉSBE MERÜLT VELE

Főbelőtte magát?

Szarvas, november 5

Sárkány János nyugalmazott mérnökkari alezredes, szarvasi lakost csütörtökön hajnalban *főbelőve holtan találták.* Mellette vadászfegyvere hevert. Az ügyészség elrendelte holttestének felboncolását és a csendőrség a haláleset körülményeinek tisztázására megindította a nyomozást.

„Az ősi alkotmány és a közbiztonság ellen irányuló kilengéseket nem fogom tűrni!"

mondja az új bihari főispán

Kaposvár, november 5
(Az Est tudósítójának telefonjelentése)

A hivatalos lap péntek reggeli száma közli, hogy a kormányzó *Szilágyi* Lajos bihari főispánt állásától felmentette, ugyanakkor pedig nagybarcsai *Barcsay* Ákos főszolgabírót Bihar megye főispánjává kinevezte. Az új főispán — aki kaposvári főszolgabíró volt — kinevezésének reggelén fogadta *Az Est* tudósítóját, akinek a következőket mondotta:

Barcsay Ákos

— Lelkes bizakodással fogadom főispáni kinevezésemet, mert úgy érzem, hogy három évtizedet meghaladó közigazgatási szolgálatom tapasztalataival és őszinte jószándékaimmal a rámbízott vármegye javát fogom szolgálni. Célkitűzéseimről e pillanatban részletes programot még nem adhatok, mert hiszen még nem ismerem a vármegye problémáit, azt azonban máris kijelenthetem, *különös figyelmet akarok fordítani a szociálpolitikai kérdésekre,* hiszen tudom, hogy az évek óta aszállyal sujtott bihari lakosság legsürgősebb megsegítésére van szükség. Arról is biztosíthatom a közvéleményt,

hogy a közbiztonság és az ősi alkotmány ellen irányuló kilengéseket nem fogom tűrni és hivatali hatalmam teljes súlyával törekedni fogok a rend fentartására.

Ma a főispán egyik legfőbb feladata: *összhangot teremteni a vármegye és a központi hatalom között és a vármegye érdekeit szem előtt tartva buzgón támogatni minden közérdekű törekvést.*

Dollárpánik

London, november 5

A Financial News szerint komoly dollárpánik van kialakulóban és megkezdődött az idegen tőke menekülése Newyorkból. A tőkemenekülés azoknak a hireszteléseknek következménye, hogy a washingtoni kormány törvényhozásilag kötelezővé akarja tenni a dollár újabb aláértékelését 59-ről 50-re.

HÍREK

— **Új tisztifőügyész-választás lesz Pestszenterzsébeten.** Ez év elején *Pestszenterzsébeten* tisztifőügyészválasztás volt és ezen dr. *Gunda* Vazul és dr. *Varga* Samu egyenlő számú szavazatot kapott. *Sorshúzással döntöttek* és *Gundának* kedvezett a szerencse, ő lett a tisztifőügyész. A választás ellen *Varga* Samu fellebbezett azon az alapon, hogy *az előző választáson, amikor még a többi jelölt pályázott, relatív többséget kapott.* Kérte, hogy semmisítsek meg *Gunda* Vazul megválasztását és mondják ki őt a relatív többség alapján tisztifőügyésznek. A vármegye kisgyűlése *Varga kérelmét elutasította ugyan, de a választást is megsemmisítette* és új választást rendelt el. Újabb fellebbezés után a közigazgatási bíróság jóváhagyta a vármegye kisgyűlésének határozatát és így rövidesen újra tisztifőügyészt választanak Pestszenterzsébeten.

— **Az angol ipari jóléti szövetség igazgatójának budapesti látogatása.** Dr. *Lukács* György, a Népegészségügyi és Munkásvédelmi Szövetség elnökének meghívására ma Budapestre érkezik Rev. R. R. *Hyde*, az Industrial Welfare Society (Ipari Jóléti Szövetség) igazgatója, aki *a yorki herceggel, a jelenlegi angol királlyal együtt megindítója volt a ma már általánossá vált angol ipari jóléti mozgalomnak.* Több előadást fog tartani Budapesten és a nagyobb vidéki városokban a jóléti tevékenység fontosságáról.

— **Lázár igazságügyminiszter feleségét tanunak idézte meg az egri törvényszék.** *Egerből* jelentik: Érdekes, gondatlanságból elkövetett súlyos testi sértés vétségének ügyét tárgyalta ma az egri törvényszék dr. *Szabó* Ignác-tanácsa. *Halmai* János 30 éves miniszteri sofőr volt a vádlott, aki ez év augusztus 19-én délután Diósgyőrből az ott nyaraló dr. *Lázár* Andornét, az igazságügyi miniszter feleségét szállította haza Budapestre a Diósgyőri Kőszénbánya Rt. autóján.

Füzesabony község határában a vád szerint nagy sebességgel haladó autó egyik hidon elgázolta *Szabó* János bogácsi gazdálkodót, aki örökre rokkant marad.

Számos tanut hallgattak ki s valamennyien azt vallották, hogy az autó sebesen rohant, nem dudált, ez okozta a szerencsétlenséget. Dr. *Kálnoky* Viktor védőügyvéd indítványozta dr. *Lázár* Andorné, a miniszter feleségének, továbbá ugyancsak a gépkocsiban ült két szobalányának kihallgatását. Kijelentette a védő, hogy a kegyelmes asszony készséggel áll a bíróság rendelkezésére és nem veszi molesztálásnak, ha tanuként megidézik. A bíróság elrendelte a bejelentett tanuk megidézését és a főtárgyalást elnapolta.

Európa egyetlen tökéletes éter-menetrendje:

a MAGYARORSZÁG

SÁRGA RADIÓJA

Orarendben közli hosszú-, közép- és rövidhullámon a legrészletesebb műsorokat.

Ara a MAGYARORSZÁG vasárnapi számával együtt 12 fillér

A KERESKEDELEM ÉRDEKÉBEN

Irta: Szász Zoltán

A kereskedelemnek ma már nélkülözhetetlen útcsinálója és sikerfegyvere a reklám, a mindenféle hirdetés, plakát, jelmondat, amivel a közönség figyelmét egyes árukra lehet vonni. Úgylátszik azonban, nemcsak az egyes kereskedelmi ágazatoknak, az egyes áruknak, de magának a kereskedelemnek, mint gazdasági tevékenységnek a maga egészében is szüksége van reklámra. A most terjeszkedő állami önellátásra való törekvés egyben kereskedelemellenes irányzat is. Elsősorban a nemzetközi kereskedelmet igyekszik ez kikapcsolni, de közben a belföldit is állandóan sorvasztja. Világszerte pusztít ez a kereskedelemellenes irányzat, mindenütt nyomort, hanyatlást vagy legalább is szükösséget idézve elő. Nagyon is időszerű tehát magának a kereskedelemnek s elsősorban a világkereskedelemnek érdekében felvonultatni a kereskedelem érdeklődésébresztő eszközeit s ezek között a most olyan divatos reklám-jelszót vagy ahogyan Nyugaton nevezik, a »slogan«-t.

Ezt gondolhatta az a párizsi gazdasági egyesület, mely pályadíjat írt ki egy olyan jelmondatra, mely röviden és megkapóan fejezi ki a nemzetközi kereskedelem nagy előnyeit. A beérkezett pályaművek száma, amely nem kisebb, mint tizenegyezer, arra vall, hogy rengeteg ember gondolkodását mozgatta meg ez a probléma. Pedig itt nemcsak arról volt szó, hogy valaki otthonos legyen a világgazdaságra, a nemzetközi munkafelosztásra és főleg a nemzetközi szabadkereskedelemre vonatkozó gondolatok körében, hogy lelkesedjen ezekért az eszmékért, hanem egy kis irodalmi alkotás megteremtéséről, egy jelszónak kikukumlálásáról és kifaragásáról is, ami már művészet. És íme mégis tizenegyezren pályáztak s ami különösen örvendetes, a pályadíjnyertes jelmondat egy igen ügyes, tömör és formás kis mondás. Commerce mondial — bienetre national! Szóról szóra ezt jelenti ez: Világkereskedelem — nemzeti jólét. Rámutat egy tényre, amire rámutatni a mai autarkiás világban nagyon is fontos feladat: arra, hogy a kereskedelem szabadsága és ennek a szabadságnak legnagyobb mértékű kiteljesedettsége, a világkereskedelem a legnagyobb mértékben nemzeti érdek. Egy olyan fordításban, mely a francia mondás formai értékeit is átmenteni igyekszik, talán így hangzanék ez a jelmondat: *nemzetközi csere — nemzetek ereje!* Ebben a formában ajánlom figyelmükbe ezt a mondást a magyar gazdasági életet irányító kormányférfiaknak és mindazoknak, akiknek a magyar gazdasági életre vonatkozólag szavuk van, végső soron tehát az egész választóközönségnek. Végre is állítólag nemzeti irányzat uralma alatt élünk. Érdemes tehát tisztába jönni azzal, hogy mi az igazi nemzeti érdek.

— **A gazda mindig elégedetlen.** Közmondásos dolog, hogy a gazda mindig panaszkodik. Soha sincsen egészen megelégedve, mert olyan esztendő nincs, hogy mindenből rekordtermés legyen, hogy a legtöbb és legjobb teremjen búzától mákig. Akármilyen jó esztendőben se mondja hát senki gazdaismerősének, hogy: no, az idei csak jó év volt, most csak meg van elégedve«, mert könnyen olyan feleletet kaphat, mint egy úr, akinek ezt válaszolta földbirtokos ismerőse:

— Igaz, elég és jó minőségű gabona termett. A kapások is mind jól viselték magukat. Jól sikerült a szüret is, mák, bab, lencse, gyümölcs, széna, mind jól viselkedett, de... (és itt elsavanyodott az ábrázata) az árvalányhaj megtetvesedett...

— **Újból 3 hónapi fogházat kapott Steinoch Ferenc.** Többnapos tárgyalás után tegnap ítélkezett *Merschitz* Kálmán törvényszéki bíró abban a perben, amelynek vádlottja *Marton* Béla dánosi tejgazdaságának budapesti telepvezetője: *Steinoch* Ferenc volt. A törvényszék annakidején *háromhónapi fogházbüntetésre* ítélte sikkasztás miatt. A tábla megsemmisítette az ítéletet és új bizonyítási eljárást rendelt el. A tegnapi folytatólagos tárgyaláson véget ért az új bizonyítás és elhangzott az ítélet is: a *törvényszék háromhónapi fogházbüntetésre ítélte Steinochot sikkasztás vétsége miatt.*

x **Székrekedésben szenvedőknél** reggelenként egy pohár természetes »*Ferenc József*« keserűvíz a belek eldugulását gyorsan megszünteti, a gyomor működését előmozdítja, az anyagcserét megélénkíti, a vért felfrissíti, az idegeket megnyugtatja s így kellemes közérzetet és fokozott munkakedvet teremt! Kérdezze meg orvosát.

x **Kitünő alkalom** a világhírű Tokalon cikkek kipróbálására. Felhívjuk külön is olvasóink figyelmét lapunk mai számában megjelent Tokalon hirdetésre és különösen arra, hogy a felajánlott próbadoboz megszerzését az ott közölt feltételek mellett el ne mulassza.

x **Hallgasson az okos szóra,** Biolax legyen hashajtója. Kapható minden gyógyszertárban. Magyarországi főraktár Budapest, VIII., József körút 10. Zrinyi patika.

— **Betörtek egy cipőüzletbe.** Az éjszaka betörtek *Grün* Lipót cipőkereskedő *István* út 36. számú házban lévő üzletébe. A betörők kifosztották a raktárt, felfeszítették a kézipénztárt. *A kár többezer pengő.*

— **Hegedüs Loránt előadása.** A *Magyar Cobden Szövetség* szemináriumában *ma, pénteken* este *Hegedüs* Lóránt ny. pénzügyminiszter »*Lord Beaconsfield és gróf Andrássy Gyula*« címmel előadást tart. Az előadást *az Ernst Múzeum* (VI., Nagymező u. 8.) nagytermében tartják ¾7 órakor.

— **Konferansz-est.** *Nagy* Endre konferansz-estet tart a Hétfői Társaságban november 8-án, este félkilenc órai kezdettel, a Royal-szálló különtermében.

x **László Klári** és a közkedvelt Kalmár boys jazzenekar domborítja ki a Pavillon dancing ragyogó novemberi műsorát.

— **Külön lakáshivatalt állított az eucharisztikus kongresszus rendezősége.** A budapesti eucharisztikus világkongresszus szervezési munkálatai nagy iramban haladnak előre. A kongresszus rendezősége *Központi Vendéggondozó Hivatalt* állított fel a *Vámház* körút 2. alatt, amelynek 24 helyiségében egyelőre *négy osztály* készíti elő a kongresszus belföldi és külföldi vendégeinek elhelyezését és ellátását. Megkezdte működését az az osztály is, amely a *hírszolgálat* és a *rádiószolgálat* idejének technikai felvételeit biztosítja. Az új hivatal keretében fog működni az *IBUSz* kongresszusi kirendeltsége, amely máris megkezdte tevékenységét, hogy a külföldi nagy utazási irodákkal karöltve lebonyolítsa a kongresszus idegenforgalmi szolgálatát.

— **Szent-Györgyi bélyeg, Szent-Györgyi ucca.** Mélyen tisztelt Főszerkesztő Úr! Magyarország számára nagy boldogság és dicsőség, hogy *Szent-Györgyi* Albert tudományos kutatásai, az egész emberiségre mérhetetlen horderejű eredményei a *Nobel-díjjal* is méltánylásra és elismerésre találtak. A jobb sorsra érdemes szétmarcangolt *Magyarország most a tudomány terén is újból bizonyságát szolgáltatta a világ előtt nagyrahivatottságának.* Az a fény, amely a Nobel-díjas nagy tudósra most sugárzik, kötelességgé teszi, hogy Magyarország is *történelmi elismeréssel* vegye ki részét az értékes, komoly tudományos munka méltánylásában. Szerény véleményem szerint ennek egyik módja az lenne, hogy *levélbélyegeinken jelenjék meg Szent-Györgyi Albert képe is* és tiszteljük meg sürgősen *fővárosunk egyik szép útját Szent-Györgyi Albert nevével.* Kiváló tisztelettel: *G. R.*

— **Nagygyűlést tartanak holnap a jegyzők.** Az Országos Jegyzőegyesület november 6-án délelőtt tartja hatvanadik évi közgyűlését. A közgyűlés tárgysorozatán nemcsak a jegyzői kar, hanem a magyar falu népét közelről érintő kérdések egész sora szerepel.

— **Gyászrovat.** Dr. *Révész* Vilmosné Korn Ilona november 3-án hosszas szenvedés után meghalt. Temetése ma délelőtt ½12-kor volt a rákoskeresztúri újtemetőben. Az elhúnytban dr. *Révész* Vilmos orvos feleségét, *Mezey* Sándorné Révész Margit és *Révész* György, *A Mai Nap* szerkesztője, édesanyjukat gyászolják.

— **Megfojtotta az apját egy endrődi fiatalember.** *Karcagi* tudósítónk jelenti: Tegnap délután *Hurnyec* Vince endrődi gazdalégény összeveszett apjával, aki ellenezte nősülését. A fiú negyedórai dulakodás után *megfojtotta édesapját.* A gyilkos fiatalembert letartóztatták.

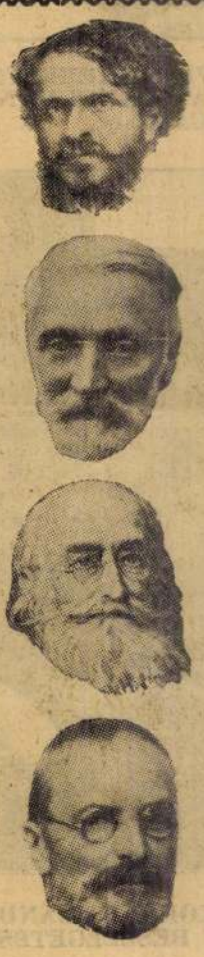

Hegedüs Loránt

KÉT ANDRÁSSY ÉS KÉT TISZA

A magyar közelmult négy nagy államférfiának izgalmas érdekességgel megrajzolt, emberi közelségbe hozott alakja. Kötve, számos eredeti képmellékkel 6 P. Athenaeum

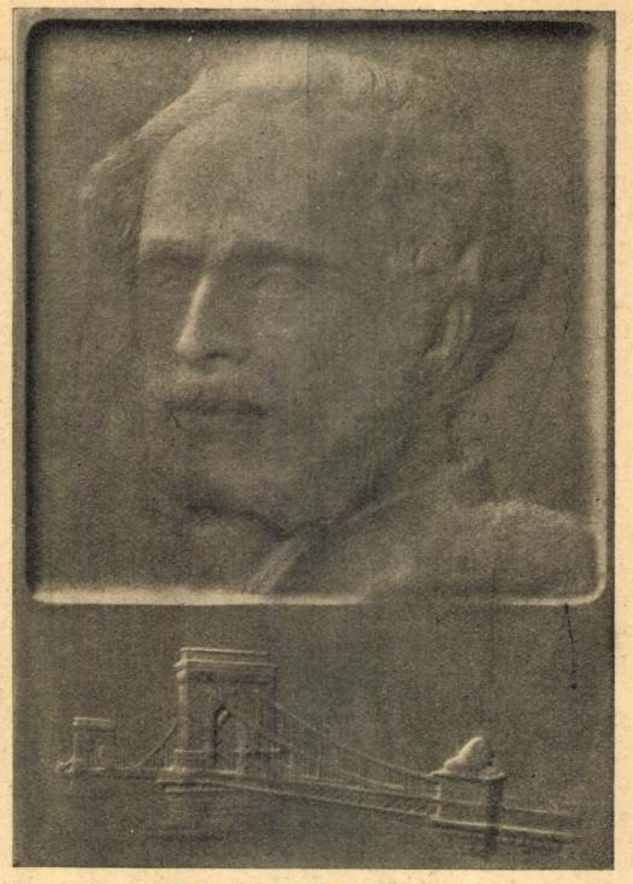

Herczeg Ferencnek, „A híd" szerzőjének 40 éves írói jubileuma alkalmából a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter. Szentgyörgyi István plakettje

Kis Tárca

Fekete XXXII. János

Megálltam a rendőr közelében s jól szemügyre vettem. Megnéztem a szemét, orrát, a két kezét, a kiállását. Ez tehát ő, a renaissance ideálja: *homo universalis*. Ez az egyetlen ember, akinek mindenhez kell értenie. Ő az, aki a pszichologus szemével kémleli a közönség körében a betörőt. Ő az a filologus, aki a tolvajnyelvet is érti. Ő a szociologus, aki külön tudja választani a bolsit a burzsujtól. Ő a geométer, aki megállapítja, hogy az utcakereszteződésnél valóban „négyszögben" mennek-e át az emberek a túlsó oldalra. Ő az orvos, aki megállapítja éjfél után az akut alkoholmérgezést. Ő a dada, aki az eltévedt gyermeket anyjához vezeti. Ő az élő stopper-óra, aki egy szemvillanatra megállapítja a gyorshajtást. Ő a vegyész, aki a kanálisba önti a megkeresztelt tejet. Ő a botanikus, aki lecsap a kofa gyanus gombáira.

Ő a mindentudó.

Vajjon melyik egyetemi tanár merné ezt magáról mondani?

Akár tetszik neki, akár nem, Fekete XXXII. Jánosnak mindezekhez a dolgokhoz s ezeknek köbre emelt mennyiségéhez értenie kell. Tévednie azonban nem szabad. A hivatalnok nem téved — mondta nekem egyszer egy német vasuti pénztáros, amikor egy márkával többet adott vissza a kelleténél. Hiába bizonyítgattam neki tévedését kézzelfogható módon: gőgös öntudattal korholt le: a hivatalnok nem téved. A rendőr sem téved. A rendőrnek, bár mindenhez kell értenie, tévednie még sem szabad. Mert tévedni emberi dolog s a szabályrendeletek nem veszik tekintetbe az embert, csak a rendet. Azt az emberfeletti bálványt, amelynek főpapja a rendőr.

Nézem, nézdegélem Fekete XXXII. Jánost, mert emlékezetembe akarom vésni, hogyan fest egy olyan ember, akinek erre a százféle tudományra vállalkoznia muszáj. Vajjon ki ő és merre van hazája? Valahol a kiskunfélegyházi tanyák közül került föl Pestre. A betüt nem nagyon gyötörte. Az se őt. S most itt a kulturcentrumban *Ő* a mindentudó s nem az egyetemi tanár.

Azonban Fekete XXXII. János is csak ember s nem tudom, el fogja-e birni a legújabb megterhelést. Mert ezentúl olyasmit is kell tudnia, amit eddig senki emberfia nem tudott, nem volt képes tudományosan hiteles formulába önteni. Ezentúl a kirakatba tett könyvekről, a képes levelezőlapokról, rézkarcokról és szobrokról neki kell megállapítania, nem lépik-e túl a művészet határait s nem tévedtek-e bele olyasmibe, amit a szabályrendeletek erkölcstelenségnek neveznek. Művészet és erkölcs közt kell ezentúl megkülönböztetést tennie Fekete XXXII. Jánosnak, meg kell oldania valamit, amit eddig nem voltak képesek végérvényesen megoldani a világ összes jogászai, bölcselői, esztétikusai. Nem tudta megoldani a német parlament sem a *lex Heintze* idején, pedig fölfegyverezte magát az egész tudományos szerelménnyel, amit néki a német szellemi élet kínált. A Magyar Tudományos Akadémia egykor pályázatot írt ki e kérdésre. És kiadta a díjat egy pályaműnek, amelyet a szerzője, midőn aztán kinyomatta, rögtön ellentétes értelemben dolgozott át. Azaz neki sem volt határozott, biztos, egyetlen itélete a problémáról.

Hiába volt fejek törése, elmék facsarása, verejtékek sűrű potyogása annyi századon át.

És most szegény Fekete XXXII. Jánosra nehezedik a probléma. Neki meg kell oldania, mert parancs. Erre az oldatra kiváncsi lehet az egész müvelt világ.

Krónikás

Uj Idők 1927. XXXIII. 11. 2

a hajó orrán, Karola asszony társaságában. Egész nap mindig külön vonultak és úgy viselkedtek, mintha megrészegedtek volna a természet szépségétől. Most olyan közel voltak egymáshoz, hogy a hold, amelyet Zsófika elől eltakartak, válltól könyökig alig ujjnyi széles fénysávval választotta csak el őket egymástól.

De mi volt ez? Most eltünt a fénysáv, a két kar egyetlen sötét tömegbe olvadt össze. Karola válltól könyökig odatapadt Gyulához és mind a ketten szinte megdermedtek az érintés édességétől.

Vagy káprázott volna a Zsófika szeme?

— Jaj, a kis bestia! — dühöngött magában; ő is, mint annyi más asszony, ilyen esetekben mindig a nőt okolta. A férfi, az csak szamár.

Fölkelt és lassan, cserkészve, a hajó orra felé közeledett, de akkor kitünt, hogy mégis tévedett, vagy pedig azok ketten résen voltak, mert a karjuk jó arasznyira volt egymástól és ők éppen azon tanakodtak, hogy hol is van az égen az Androméda köde?

Zsófikának azonban már el volt rontva a kedve. Újból szemlét tartott az elmult napok apró-cseprő eseményei fölött és most már úgy látta, hogy az ő kedves Karola barátnője egyebet sem tesz, mint Gyulusra horgászik.

Persze, az ő szelíd, passzív modorában, amelynek alapja azonban — Zsófika szerint — az elképesztő cinizmus. Hiszen Csalányiné nem is nagyon titkolódzott. Első találkozásuk alkalmával megmondta, hogy Várday tetszik neki. Ami azóta történt, az ebédek, a kirándulások és korhelykedések, az mind csak alkalomszerzés volt. Ők valamennyien hajtók voltak Karola vadászatán. Maga Zsófika is.

De Gyula? Hiszen Gyula szereti a feleségét? Persze, szereti, de amit annakidején Zsófikának a legénykori dolgairól elmondott (önmagát vádolva és mellékesen kissé hencegve), az nyilvánvalóvá tette, hogy a házasember, aki adott esetben a hitvesi hűséget hangsúlyozná, komikus figurává lenne.

Szerencsére véget ért a végtelen hosszú kirándulás is. Mire hazaérkeztek a penzióba, Zsófika már a robbanásig megtelt keserűséggel. Olyan volt, mint a villamostelep: Gyulának csak hozzá kell nyúlnia, hogy szikrák pattanjanak ki belőle.

Gyula azonban nem nyúlt hozzá. Álmodozva járt-kelt a szobájában és az arcán ott világított az a bizonyos mosoly, amellyel már elbájolta Móric-kutyát és Csalányinét.

Zsófika álomba sírta magát és az éjjel azt álmodta, hogy kihullottak a fogai, ami tudvalevően nem jelent jót.

Várday másnap reggel csakugyan leutazott Nyír-Várdára. Harmadnapra megint visszajött és ekkor az volt az első kérdése, hogy nem jött-e levele?

Eddig még nem jött, de félórával később egy vén hordár jelentkezett a penzióban, gépírásos címzésű levéllel a kezében.

Zsófika gyanakodni kezdett... Az ura fölbontotta a borítékot, belenézett a levélbe és azt mondta:

— Igen, a szenzál — a gyapjú miatt... — A levelet azonban nem tette az asztalra, a többi íráshoz, hanem a mellényzsebébe dugta...

Zsófika élesen szemmel tartotta minden mozdulatát, a mohó tekintetétől majd hogy ki nem égett az ura mellénye.

Négy felé átöltözött Várday, a levetett ruháját odatette a székre, maga pedig bevonult a fürdőszobába, anélkül, hogy a levélre gondolt volna.

Zsófika ekkor nesz nélkül odaosont és nyílsebesen átkutatta a mellény zsebeit. Egy üres papirlapot talált, csak a sarkában volt egyetlen gépírásos számjegy: 5.

— Mit jelent az 5?

Gyula megint kijött a fürdőszobából, odabenn simára borotválkozott és magára vette a legelegánsabb utcai ruháját. Antilopbetétes lakkcipő volt a lábán és az egész ember csakúgy illatozott az Eau de Cologne russetől.

Valami sanda fény égett a szemében, amint Zsófikára nézett:

— Na, szervusz mama, vacsora előtt itthon leszek!

— Hová mégy?

— A Meteor-kávéházba, szenzálokkal kell találkoznom tudod, a gyapjú miatt...

A szenzálok kedvéért csíkos selyemharisnyát is viselt...

Most már tudta Zsófika, mit jelent a gépírásos ötös. Karola öt órára várja. Hol? Azt is tudta: otthon, a lakásán! A vasember biztosan megint úton van és Zsófika nem felejtette még el barátnőjének egy cinikusan naiv mondását:

— Úri asszony csak otthon ad légyottot.

— De a kíváncsi cselédek? — kérdezte valaki.

— A jól fizetett cselédek nem kíváncsiak, — mosolyogta akkor Karola.

Folytatjuk

Az élet elsuhant

— Feleségemnek —

Fölöttünk, bizony, elsuhant az élet!
Bús őszirózsák árnyéka kisértget;
De a virághullásban, hervadásban,
Nézd, mennyi pompa, mennyi színes báj van!

Csókunk most is méz, ajkunk most is lángol!
Szemünk ragyog emlékek mámorától!
S a föllegek most is sietnek, szállnak,
Megkönnyezni gondterhes éjszakánkat!

Most is szeretlek, én hűséges párom!
Most is te vagy a legszebb a világon!
Két karod most is lángra gyújt s elaltat...
Most is mi vagyunk a legboldogabbak:
— Legfiatalabbak.

Lőrinczy György

Idegen irók

Miss Bates szerencséje

— Elbeszélés —

Irta: **O. Henry**

Newyorkban van egy régi, nagyon régi szálló. A hetilapokban sokszor lehet látni a képét. Akkor épült, amikor még ... várjunk csak ... akkor, amikor még a Tizennegyedik Utca fölött csak Boston felé járt a vonat. A régi szállót nemsokára lebontják. S ha a hatalmas falak ledőlnek és a téglák dübörögve zuhannak alá, az utcasarkon majd összegyűlnek az emberek és megsiratják a kedves öreg házat.

Ebbe a szállodába szállt meg Mrs. Maggie Brown. Mrs. Maggie Brown hatvan év körüli szikár delnő volt, aki mindig feketében járt s az őskorból való alligátorbőrből készült utazótáskát cipelt magával. A felső emeleten mindig ugyanazt a kis hálószobát és fogadószobát bérelte, napi két dollárért. Amikor ott volt, mindennap sok, nyugtalan tekintetű, sietö férfi látogatta meg. Mrs. Maggie Brownról ugyanis azt beszélték, hogy a világ leggazdagabb asszonyai között a harmadik helyet foglalja el s ezek az urak a város leggazdagabb börzespekulánsai s egyéb üzletemberek voltak, akik az ózonvíz előtti táskával utazó öreg hölggyel valamennyien üzleti összeköttetésben állottak.

Az Acropolis-szálló (az ám! most jut eszembe, hogy a nevét majd kifelejtettem) gép- és gyorsírója Miss Ida Bates volt. Klasszikus görög szépség. Néha diktáltam neki és minthogy pénzt sohse fogadott el tőlem, valami baráti viszony fejlődött ki köztünk. Nagyon kedves leány volt és olyan tiszteletet parancsoló a megjelenése, hogy a legutolsó vigéc sem mert vele szemben nem tisztességesen viselkedni. Meg is járta volna, aki szemtelenkedik. Az Acropolis egész személyzete védelmére sietett volna Miss Ida Batesnek, kezdve a tulajdonoson, aki Bécsben lakott, a főportásig, aki tizenhat éve ágyban fekvő beteg volt.

Egy reggel, midőn Miss Ida Sanctum Remingtorium-a előtt elhaladtam, valami fekete gombolyagot láttam az írógép fölé hajolva. Egy pillanatig arra gondoltam, hogy milyen mulandók a földi dolgok és tovább mentem. Másnap kétheti szabadságra utaztam. Mikor visszajöttem, megint Miss Ida Bates tökéletes görög profilját láttam az írógép fölött. Éppen készülödött hazafelé és azt mondta, hogy várjam meg. Leültem a diktáló székbe.

— Hogy mennek a novellák? — kérdezte.

— Köszönöm, jól.

— Hiányoztam, úgye?

— Bizony hiányzott. A jó gépírás a legfontosabb feltétele annak, hogy a novellák jól sikerüljenek. Már pedig önnél különb gépírót el sem tudok képzelni. Senki sem tudja olyan jól elhelyezni az írásjeleket a szövegbe, mint ön.

— Köszönöm a bókot.

— De mondja kérem: ki volt az a fekete gombolyag a maga helyén a multkor?

— Éppen azt akartam elmondani. Hallgasson ide.

— Ismeri Maggie Brownt, aki ide szokott szállni? Negyvenmillió dollárja van. Yerseyben egy tízdolláros lakásban lakik. Állandóan több készpénz van nála, mint amennyi egy féltucat köztársasági elnök évi fizetése. Nem tudom biztosan, hogy a harisnyájában tartja-e a pénzét, de azt tudom, hogy nagyon népszerü mindenütt, ahol az aranyborjút imádják.

— Körülbelül két hete Mrs. Brown megáll az

Szentgyörgyi István: Női képmás. Márvány-szobormű a Műcsarnok Tavaszi Kiállításán

ajtóban és vagy tíz percig mereven néz rám. Profilból láthatott csak. Valami rézbánya ajánlatot sokszorosítottam egy kedves öreg úrnak. Nagyon kellett sietnem, de én azért mindent látok az oldalfésüimen keresztül, sőt, ha hátul egy gombot nyitva hagyok a blúzomon, még azt is látom, ami mögöttem történik. Pedig föl se nézek, mert ha mindig fölnéznék, nem kereshetnék tizennyolc-húsz dollárt hetenként.

— Aznap este értem küldött Mrs. Brown. Dolgom lett volna akkor is, de kiváncsi voltam rá, mit akar, hát fölmentem a szobájába. És képzelje, mi történt! Azt mondja nekem: „Gyermekem, maga a leggyönyörűbb teremtés, akit valaha láttam. Hagyja ott az állását és jöjjön hozzám lakni. Nekem se gyermekem, se rokonom nincsen, kivéve a férjemet meg egykét fiamat, de azokkal nem érintkezem. Egy dolgozó asszonynak nagy teher a család ... Szeretném, ha maga a leányom volna. Tudom, azt beszélik rólam, hogy fösvény vagyok és az ujságok azt hazudják, hogy magam főzök és magam mosok ... Szemenszedett hazugság, mert a nagy ruhát kiadom, csak a zsebkendőimet, a harisnyáimat, a finom fehérneműimet meg a gallérjaimat mosom magam. Negyvenmillió dollárom van a bankban és rengeteg értékpapírom. Magányos öreg asszony vagyok és megértő társra volna szükségem. Maga a legszebb emberi lény, akit valaha láttam. Nem volna kedve hozzám költözni? Megmutatnám a világnak, hogy tudok költeni ...“

— Maga mit csinált volna a helyemben? Természetesen belementem. Sőt, hogy őszinte legyek, kezdtem megszeretni az öreget. Nemcsak a negyven millióért, meg azért, hogy jól bánt velem. Tudja, én is magányos ember voltam. Mindenkinek szüksége van valakire, akinek elpanaszolja, hogy reumás a balválla és hogy a lakkcipő milyen hamar tönkremegy, ha egyszer repedezni kezd. A férfiaknak, akikkel a hotelben

Kálmán Testvérek cipőkülönlegességei Koronaherceg ucca 2. szám Magasin Francais

Uj Idők 1924. XXX. 20.

találkozik az ember, nem lehet ilyesmiről beszélni, ők mindjárt félreértik . . .

— Tehát otthagytam az állásomat és Mrs. Brownhoz költöztem. Észrevettem, hogy igen nagy hatással vagyok rá. Olykor, ha ujságot olvastam, képes volt egyfolytában félórahosszat nézni rám.

— Azt mondom neki egyszer: „Emlékeztetem talán valamelyik elhalt kedves rokonára, vagy gyermekkori barátjára, Mrs. Brown? Látom, hogy sokszor rajtam felejti a tekintetét".

— „Egy nagyon jó barátomhoz hasonlít maga, gyermekem — mondta, — a legjobb barátomhoz."

— Tudja, mi történt? Mrs. Brown úgy felolvadt, mint a márciusi hó. Elvitt egy előkelő szalonba és tetőtől talpig felöltöztetett. Azt mondta a *Madame*nak, hogy a pénz nem számít. Kerül, amibe kerül. *Madame* aztán zárt ajtók mögött éjjel-nappal teljes gőzzel dolgozott.

— Azután elköltöztünk. Mit gondol, hova? Találja ki. Igen, a Hotel Bontonba. Hatszobás lakosztályunk volt. Naponta száz dollár. Láttam a számlát. Mondom: határozottan szeretni kezdtem öreg pártfogómat.

— És amikor a ruháim megérkeztek! Különben maga ezt úgy sem érti, hát inkább nem beszélek róla. Akkor már Maggie néninek szólítottam. Ismeri a Hamupipőke meséjét? Hát olyanféleképpen éreztem magam, mint Hamupipőke, mikor a herceg a lábára húzta a harmincnégy és feles selyemcipőt.

— Egyszer azt mondta Maggie néni, hogy bankettet akar adni a tiszteletemre a Bontonban. S hogy a Fifth Avenue valamennyi öreg hollandusa, akinek ott a *van* a neve előtt, meg fog mozdulni a bankett hírére. Olyan társaság lesz, amilyet legföljebb Edward királynak vagy William Travers Jérome-nak sikerülhet összehívni. Többnyire férfi és mindegyik vagy tartozik már neki, vagy ezután fog tartozni. Lesznek vagy ötvenen. Némelyiknek a felesége nem fog eljönni, de a legtöbbje eljön.

— Sajnálom, hogy maga nem volt ott a banketten. Az asztalon nem volt más, mint arany és kristályüveg. Lehetett vagy negyven férfi és nyolc nő. Meg se ismerte volna a világ harmadik leggazdagabb aszszonyát. Vadonatúj fekete selyemruha volt rajta s annyi gyöngy, hogy valahányszor megmozdult, mindig az az éjszaka jutott eszembe, amit egyszer jégesőben egy barátnőm padlásszobájában töltöttem.

— Az én ruhám . . . különben magának nem érdemes a ruhámról beszélni. Csupa kézzel varrott csipke. Háromszáz dollárba került. Láttam a számlát. A férfiak mind kopaszok voltak, vagy fehér pofaszakállt viseltek és derekasan nekiláttak a fejedelmi menünek.

— Balról valami bankárféle ült mellettem, jobbról pedig egy fiatalember, aki valamelyik nagy ujság rajzolója volt.

Amikor a társaság szétoszlott, fölmentünk a szobánkba. Ujságírók sorfalát kellett keresztültörnünk a hallban. Ez már a nagy vagyonnal jár . . . Igaz, nem ismer véletlenül egy Lathrop nevű rajzolóművészt? Magas fiatalember, szép szeme van és kitünő modora. Nem, nem emlékszem, melyik lapnál dolgozik.

— Na de menjünk tovább.

— Amikor fölértünk a szobánkba, Mrs. Brown telefonált a számláért. Rögtön felküldték. Hatszáz dollárról szólt. Láttam a számlát. Maggie néni elájult. Lefektettem a diványra és kinyitottam az ablakot.

— Mi volt az, gyermekem? — kérdezte mikor magához tért. — Kamatlábemelés vagy jövedelmi adó? . . .

— Csak egy kis ebéd, — mondtam. — Szót se érdemel. Egy csöpp a tengerben . . .

— Tudja, mi történt? Másnap reggel kilenckor elköltöztünk a Bontonból. Bútorozott szobát bérelt az Alsó West-Siden. Egyetlen egy szobát, amelyben nem volt vízvezeték s az ablaka a világítóudvarra nyílott. Amikor kicsomagoltunk, nem volt más a szobában, mint ezerötszáz dollár értékű, legújabb divatú gyönyörű ruha és egy egylángú gázlámpa.

— Maggie néni egyszerre veszedelmesen kezdett takarékoskodni . . . Tudja, a takarékosság szép erény, de negyven millió dollárral... Nna... Hanem, azt akarom kérdezni, nem ismer-e véletlenül egy Lathrop nevű rajzolóművészt? Valamelyik nagy ujság rajzolója. Csinos, magas fiú. Vagy kérdeztem már ezt? Nagyon kellemes meleg hangja van. Roppant figyelmes volt hozzám a multkor. Azt hiszem, azt gondolta, hogy örökölni fogok Maggie néni után . . .

— Három nap alatt torkig voltam a világítóudvarra nyíló szobával. Maggie néni változatlanul kedves volt. Le nem vette a szemét rólam. Hanem a fösvénységnek akkora mértékéről álmodni sem mertem volna. Legföljebb hetvenöt centet költött naponta. Az ebédet magunk főztük a szobában. Képzelje el azt a bolond helyzetet! Ezer dollár értékű legelegánsabb, legdivatosabb ruha a szekrényben és magam sütöm a birkacombot a gázlángon!

— Mondom, harmadnapra megúntam a dicsőséget. Képtelenség tizenöt centes borjúvesést sütni velencei csipkével díszített, százötven dolláros háziruhában. Fölvettem tehát a legolcsóbb ruhát, amit Maggie nénitől kaptam. Ezt, ami rajtam van . . . Hetvenöt dollárért ez se rossz, úgy-e? A régi ruháim ugyanis Broklinban maradtak, a nővéremnél.

— Mrs. Brown (azelőtt Maggie néni) kétségbe volt esve, amikor kijelentettem, hogy visszamegyek a szállodába. Könnyezve igérte meg, hogy átköltözik egy nagyobb szobába, ahol vízvezeték van és két gázláng.

— „Nagyon sok pénzt költöttem, gyermekem, — mondta — egy darabig össze kell húzni magam. De maga a leggyönyörűbb teremtés, akit valaha láttam és nem akarok megválni magától . . ."

— Hát tudja, én egyenesen az Acropolisba mentem és megkértem az igazgatót, hogy vegyen vissza. Maga is sokat vesztett, amíg távol voltam, hogy nem volt, akinek diktáljon . . . Mondja, sohase gondolt még rá, hogy illusztráltassa a novelláit? Erről jut eszembe, nem ismer egy rajzolóművészt, aki . . . Ó, már kérdeztem egyszer? . . . Vajjon melyik lapnál dolgozik? Olyan furcsa, de azt hiszem, hogy ő nem gondolt arra, hogy én azt gondolom, hogy ő azt gondolja, hogy én azt gondolom, hogy örökölni fogok Maggie nénitől . . . Ha ismernék valami szerkesztőt, akkor . . .

Könnyű léptek közeledtek a hallból. Ida Bates az oldalfésűjén keresztül látta, hogy ki jön és gyönyörű, görög istennő-arca lángszínűre gyúlt.

— Megbocsát egy pillanatra — fordult felém a legbájosabb mosolyával. — Mr. Lathrop jön. Mit gondol, nem a pénzért . . . —

*

Természetesen meghívtak az esküvőre. A szertartás után karonfogtam Lathropot.

— Művész létére — mondtam neki, — nem találta még ki, miért szerette Maggie Brown olyan nagyon a menyasszonyát? Ha nem, akkor nézzen ide.

A menyasszony egyszerű fehér crêpe de chineruhát viselt, amely a régi görög szobrok mintájára festői redőkben omlott alá. Kivettem néhány levelet az egyik virágcsokorból, koszorút fűztem belőle, a koszorút rátettem Mrs. Lathrop fényes barna hajára és úgy fordítottam az arcát, hogy az ura profilból lássa.

— Csakugyan! — kiáltott föl Lathrop. — Hajszálra olyan, mint a női fej az ezüst dolláron!

Fordította: Ruzitska Mária.

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: KERTÉSZ K. RÓBERTNÉ ÚRNŐ.

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: KÖRNYEI BÉLA.

a 2 filléresnél Hurtay Lajos, az 1 filléresnél Pálinkás János tervezete. Harmadik díjban részesítettek az 50 filléresnél Seregélyi Dezső, a 2 filléresnél Tóth Gyula és az 1 filléresnél Szántó Gergely tervezete. A végleges kivitelre vonatkozó döntés joga a pénzügyminisztert illeti.

Külön e célból a Tanács kebeléből összehívott szakértekezlet foglalkozott a népművészet és a népviseletek védelmének kérdésével, amely értekezlet igen érdekes szempontokra mutatott rá és javaslatot tett a kormánynak a védelmezés terén való eljárásokat illetően.

Számos egyéb a Tanácshoz a kormány által véleményezésre odautalt ügyön kívül továbbra is tárgyaltattak a Hősök Emlékműveinek Bíráló Bizottságában a fölterjesztett emlékmű-tervezetek. Eddig 809 emlékműtervezet nyert megbírálást.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI TÁRSULAT. Az új alapszabályok alkotta mederben frissen folyik a magyar kulturális élet egyik legrégibb tudományos egyesületének, az Országos Magyar Régészeti Társulatnak működése. Két év mulva fennállásának ötvenedik fordulóját fogja ünnepelni a Társulat, mely a legkiválóbb magyar régészeket és művészettörténeti írókat számította mindig tagjai közé. A Régészeti Társulat az archaeologia művelése mellett a művészettörténet kérdéseit is állandóan figyelemmel kiséri s különösen az egyetemes művészettörténetnek a magyar műtörténeti kérdésekkel való kapcsolatait igyekszik minél jobban megvilágítani. Fontos része működésének a történeti Magyarország mindenfajta régészeti és művészettörténeti emlékeinek ismertetése, méltatása.

A Társulat havonta felolvasó ülést tart, amelyen az előadók vagy eredeti tárgyak bemutatásával, vagy vetített képekkel illusztrálják előadásaikat, melyeket állandóan nagyszámú érdeklődő látogat.

Az üléseken az előadott anyag fölött nem egyszer parázs vita fejlődik a jelenlevő szakemberek között, melynek eredménye sok esetben egy-egy kérdésnek teljes tisztázása. A Társulat híven gondoskodik arról, hogy a legfrissebb régészeti leleteket, melyek közérdeklődést keltettek, időről-időre eredetiben bemutassa és megbeszélje ezeken az üléseken. Amíg a külföldi szakirodalom megszerzése közintézményeinknek is nehezen volt lehetséges az elmult inséges esztendők alatt, nehányszor könyvismertető üléseket is rendeztünk, hol a legjelentősebb külföldi és belföldi szakmunkákat rövid méltatással mutattuk be a közönségnek.

Az elmult évek alatt a Társulat fokozott mértékben gondolt a magyar külföldi tudományos kapcsolatok kiépítésére, E célból európai nevű, sőt világhírű tudósokat (F. W. Freiherr von Bissing egyiptológus, Henri Breuil őskori barlangkutató, Theodor Wiegand berlini múzeumi főigazgató, Pergamon, Miletos, Magnesia feltárója, stb.) sikerült előadások céljaira megnyerni, kiknek Budapestre jövetele az előadáson kívül is jelentős eredményekkel (könyvcsere, ösztöndíjadományozás, tudóscsere, stb.) járt tudományos életünkre. A Társulat a magyar kulturális és tudományos élet nehány vezéregyéniségét a közelmultban választotta tiszteleti tagjává s a már említett külföldi tudósokon kívül még Arduino Colasanti olasz szépművészeti államtitkár, Wilhelm Kubitschek bécsi egyet. tanár és Hugo Obermeyer madridi professzor tartoznak a külföldi tiszteleti tagok sorába. Levelező tagjai pedig kiváló osztrák, bolgár, finn és német tudósok, kik közül Josef Bayer, a bécsi praehisztorikus gyüjtemény igazgatója és Bogdan Filow bolgár professzor szintén egy-egy előadással köszönték meg megválasztásukat.

A Társulat ebben a szezónban eleddig három felolvasó ülést tartott. Okt. 31-én *Bella Lajos* a nagyjelentőségű erősdi praehisztorikus leleteket mutatta be, *Jónás Elemér* nehány jelentős római érmészeti emléket tárgyalt, *Fettich Nándor* pedig az állatviaskodási jelenet ábrázolásáról beszélt a nomád művészetben, egyszersmind a külföldi népvándorláskori művészeti kutatásokról adott fontos beszámolót. Nov. 30-án *Pigler Andor* mutatott be egy fontos részletet készülő Donner-monografiájából, melyben Donner és az antik, francia és olasz művészetek között való kapcsolatokat méltatta. *Péter Andor* az újonnan fölfedezett vatikáni magyar képes legendárium művészettörténeti jelentőségéről beszélt. Jan. 30-án *Horváth Henrik* a Zsigmond király korabeli magyar protorenaissance két kiváló alakját, Giovanni di Giacomo d'Ungheriá-t és Giovanni delle campane e delle bombarde-t ismertette és méltatta részben a sienai levéltárakban kutatásai alapján előkerült adatok alapján. *F. Takács Zoltán* pedig Kina történelemelőtti idejéből származó keramiai leleteket ismertetett, amelyek egynémelyike az európai kerámia festett díszeihez hasonló ornamentikát mutat.

A Társulat legfőbb irányítója a 30 tagú választmány; a tisztikar élén Kuzsinszky Bálint egyet. tanár elnök, Hekler Antal egyet. tanár másodelnök és Gerevich Tibor egyet. tanár titkár állnak. Tagsági díj évi 5 aranykorona. A tagilletményül járó Társulati Évkönyvek II. kötete pár hónapon belül fog nyilvánosságra kerülni s tartalomban legalább is egyenértékű lesz az I. kötettel, mely három évvel ezelőtt mindenütt, kül- és belföldön egyaránt, elismerő méltánylással találkozott. A M. Tud. Akadémia szívessége folytán tagjaink között legújabban az Archaeologiai Értesítő XXXIX. kötetét osztjuk ki rendkívüli tagilletmény fejében. Sajnos, a Társulat anyagi

Szentgyörgyi István

Szentgyörgyi István : vitéz nagybányai Horthy Miklósné

Pesti Napló kéjes vnak
1936. okt. 31

Mikor Mr. Jimble utoljára megint Afrikában volt, ahol gyakran járt oroszlánra, tigrisre és vízilóra vadászni, egy szép napon váratlanul emberevők kezébe került.

A fekete legények, akik hordágyon szállították őt, többi fekete kísérőjével együtt gyorsan kereket oldottak Mr. Jimble egyedül maradt az emberevőkkel. Ezek megragadták őt és jó erősen bekötözték a függőágyba, úgy, hogy épen csak lélekzelni tudott, de lábait és karjait nem mozgathatta. Ezután elszállították a törzsfőnök elé, aki így szólott:

— Nagyszerű véletlen! Már jó ideje nem ettünk fehér embert! Igazi ünnep lesz! Végre egy kis változatosság az étrendünkben!

Mr. Jimble szerényen válaszolt:

— Ez bizonyosan így van. De azt hiszem, hogy elfogyasztás előtt helyes volna, ha kissé meghízlalnának. Vagy nem? A nagy melegben alaposan lesoványodtam, attól félek, hogy a húsom rágós lesz.

A törzsfőnök nagyon meglepődött, hogy egy angol az ő nyelvükön szólal meg, rögtön megkérdezte tőle, hogy hol tanulta ezt.

— Ó, — mondta Mr. Jimble — én mindig érdeklődtem a nyelvek iránt, az önök nyelvét Oxfordban tanultam meg! De nem utasítaná egyik emberét, hogy szabadítson meg kötelékeimtől, megigérem, hogy nem szaladok el!

A törzsfőnök leoldatta a köteléket Mr. Jimble-ről és így szólt hozzá:

— Jöjjön a sátramba, ott kedélyesen elbeszélgethetünk.

A törzsfőnök és Mr. Jimble bementek a sátorba, ahol nagyon kellemetlen szag volt. De Mr. Jimble örvendett, hogy árnyékba került. Mert az afrikai nap kegyetlenül tűz. A sátorban egy kis fiú is volt.

— Ez bizonyára az ön fia, — mondta a főnöknek Mr. Jimble. — Milyen iskolába jár?

— A fiam még nem jár iskolába, — válaszolt a törzsfőnök, — pedig nagyon szeretném iskoláztatni és megtaníttatni angolul. Mit gondol, hogy csináljam ezt?

— Hát, — válaszolt Mr. Jimble — én az eton-i iskolába jártam, ez jó iskola. Ha akarja, adok önnek ajánló levelet a rektorhoz.

— Nagyon köszönöm — válaszolt a törzsfőnök, — mielőtt önt megennénk, figyelmeztetni is fogom a dologra. Remélem, hogy a fiam ott is megtarthatja szokott étrendjét. Különben vele küldhetnék erre a célra pár embert a törzsemből, akikre itt nincs szükségem. Természetesen csak abban az esetben gondolok erre, ha Eton-ben nem tudnának azzal törődni, hogy kis fiamnak táplálkozás céljából pár fehér embert bocsássanak rendelkezésre.

— Természetesen — válaszolt helybenhagyólag Mr. Jimble. — Ehhez azonban az eton-i iskolával külön megállapodásra volna szükség. De arról volt szó, hogy önök engem még ez előtt akarnak megenni. Ha nincs kifogása ellene, akkor pontosan elmondom, hogyan tápláljanak ahhoz, hogy a megfőzés után jó ízem legyen. Mert ha a tanácsomat követik, akkor inkább főzve esznek meg, mint sütve, főzve biztosan sokkal finomabb lesz a húsom.

— Ennek a kívánságának — mondta bólintgatva a törzsfőnök — minden további nélkül eleget tehetünk. Nem messze folyik egy folyó, ott lyukat áshatunk és meleg vizet is szállíthatunk oda tökhéjjakban.

— Akkor mindjárt ásassa meg a lyukat — mondta

geket vezettünk. Éreztük, hogy a fejlődés nagy hátránya a túlméretezett értelmiségi-osztály és az iparosodás hiánya. Majd a földgáz... — emlegették. A gyárak hiányoztak,

mint nyugtalan mosoly egy szép
asszony kifestett céda száján.

BISZTRAY GYULA.

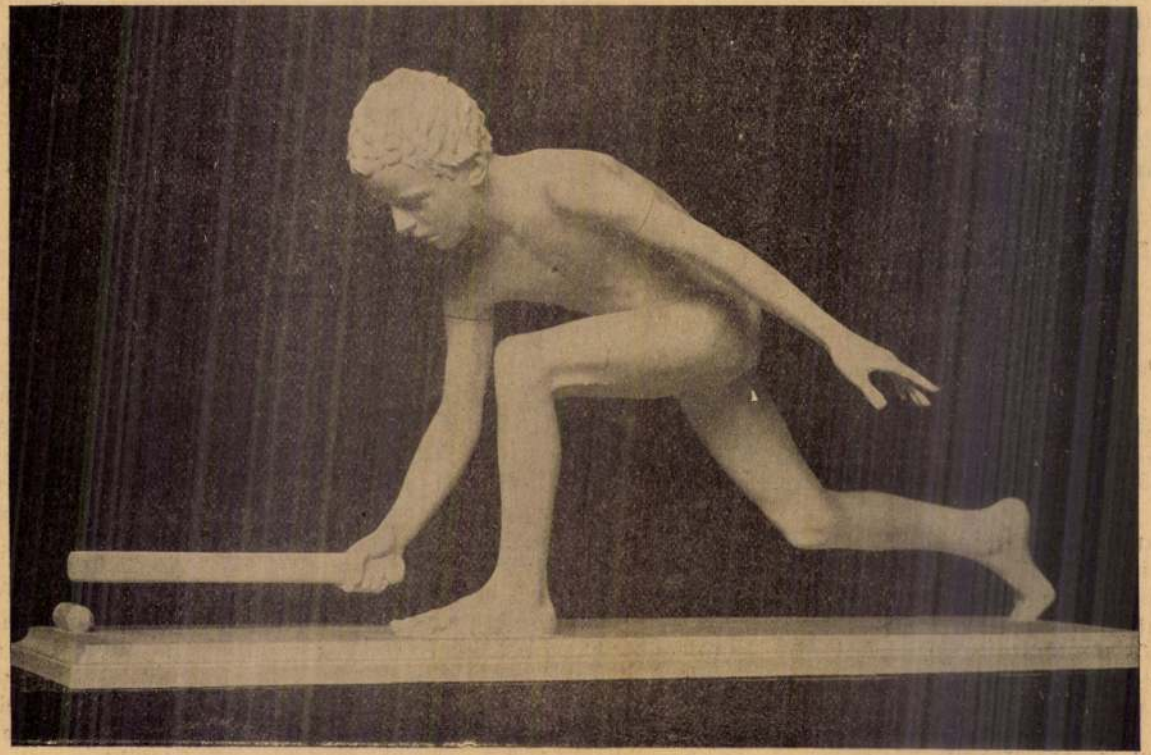

Szentgyörgyi István: A bigézõ. Új Magyar Képtár.

Pásztortűz. 1934. sept. 15-30.

SPORT A MŰVÉSZETEK TÜKRÉBEN. (I.)

A testedzés érdekessége nemcsak a sportoló és szemlélő lelket fogja meg, hanem a művészt is megihleti a *sportoló test mozdulataiban rejlő szépség, az akarattal telitett arcizmok, cél-felé-tekintő szemvillanások, és a küzdelem izgalmának páratlansága.*

Az óhellén szobrászok (Myron, Phidias, Polykletos) marandandó becsű atléta-szobraitól, vagy az 1300 éves, egykorú lóversenyt ábrázoló japáni selyemfestménytől kezdve egészen korunk nagyszerű, kolosszális stadion- és sportépítményig, mindenütt megtaláljuk a testedzés inspiráló hatását.

Az izmok megfeszülésében felhalmozódó erő, az ügyeskedésben kivillanó tudás és finom csel, a párviadal lélekzetállító érdekessége együttesen pazar témául szolgáltak mindig a festő ecsetjének, a szobrász mintázó pálcikájának, a komponista hangjegysorakoztató ironjának, vagy az író tollának.

S amilyen mértékben foglalkoztak az egyes korok népei a sporttal, úgy születtek a szebbnél-szebb sport-műalkotások.

Valójában mindnyájan ismerünk néhány ilyen sportvonatkozású szobrot, képet, verset, de bizonyára kevesen próbálkoztunk meg azzal, hogy megismerjük ez alkotások mestereit s azokat a gyakran történeti körülményeket, melyek az alkotót vagy alkotást a sporttal eljegyezték.

Versenyfutás közben egy fiú tüskét húz ki a talpából. Praxiteles korának híres szobra.

A következőkben bemutatom e műalkotások közül a legjellemzőbbeket.

Nem kizárólag művészettörténeti kalauzolás a célom; — inkább a sport nemesítő, ideális vonatkozású szerepének a föltüntetése; mert hiszen egy művészt sem a durvaság, alantos érzés indított sportvonatkozású művének megalkotására.

Kezdem a szobrokon.

A görög antikvilág szobrászait kell első helyen említeni. *S. Reinach* jeles műtörténetíró mondja a Louvre iskolájában 1902-ben tartott egyik előadásában: „A görög művészet a játékban győztes atléta kifaragásában jelzi az erő és ügyesség azon kiválóságát, amellyel az illető kitüntette magát."

Valóban, sehol annyi sportvonatkozású szoborfigurát nem találunk, mint éppen az óhellén művészeknél.

A Phidias előtti görög művészet legmaradandóbb emléke az olimpiai Zeus-templom (Kr. e. 460) oromcsoportozatának keleti része volt, amely a versenyre való készülődést ábrázolja. (Egyik csoportban a mithológiai Peop és Oinomaos birkóznak.) E műemlék megőrzése az olymposi ásatásokat végző német professzor, *Curtius Ernő* érdeme! A szoborrészeket alkalmam volt Berlinben a Friedrichs-museumban megszemlélni, a pergamóni áldozati oltárral együtt, melynek méreteire jellemzésképpen megemlítem, hogy egy négyemelet magasságú külön üvegtetős teremben van felállítva.

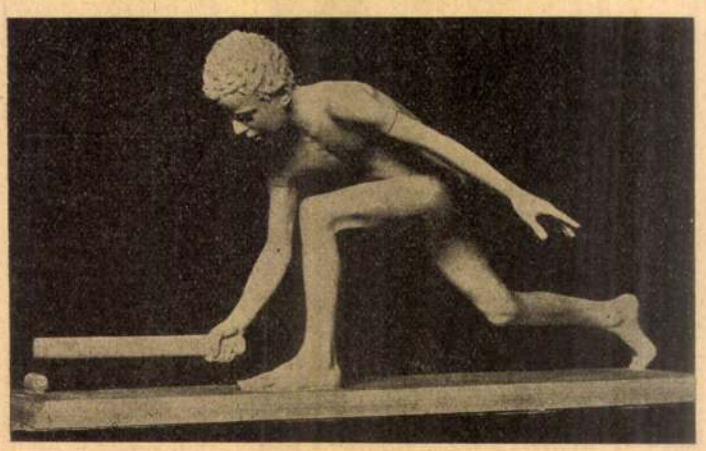

Szentgyörgyi István műve: „A bigéző". (Az olasz állami vette meg.)

A Kr. e. V. század hatalmas szobrász triásza: az athéni *Myron*, az argosi *Polykletos* és az athéni köztársaság vezérének tanácsadója: *Phidias*.

Myron diszkoszvető szobra, a *„Discobolos"* előrelendülő fiatal atlétát ábrázol, amint diszkoszának elhajítására készül. Az ideálisan szép emberi test megmintázása mesteri, s bár az arc hideg, szenvtelen, az izmok élnek és a szemlélőben felkeltik a dobás előtti izomfeszültség érzetét.

Polykletos „Doryphoros" c. szobra lándzsát vivő ifjú versenyzőt örökít meg. A fej, melyet Herkulaneumban épségben megtaláltak, valami különös szépséget és erélyt fejez ki. Néhány amazon-szobra is fennmaradt. A harcosnők érdekes típusát alkotta meg bennük, akik a monda szerint azért jöttek Ázsiából, hogy megmérkőzzenek a görögökkel. Az amazon és atléta ellentétek sikerült hangsúlyozása teszi értékessé néhány figuráját.

Phidias a legnagyobb művész ebben a társaságban. *„Küzdő Zeus"*-a a mithológia főistenét is kapcsolatba hozza a testedzés nemességével. Mint Perykles városépítő tanácsadója, alkalmat talált művészi ötleteinek méltó megörökítésére. S mivel a kor hangulatát a testedző játékok szeretete színezi, szobraiban a fiatalság, ügyesség, lendület eszméit juttatja kifejezésre.

Kronológikus sorrendben: *Praxiteles, Skopas* és Nagy Sándor udvari művészének: *Lysippos*-nak személyében ismét triász következik. Mindhármuk művészete magán viseli a sport kitüntető jelét s különösen legutóbbinak *„Apoxyomenos"*-a érdemli meg a felemlítést. Szintén atléta-figura, amelynek póza nem a küzdést, hanem annak befejezését mutatja be, amint az olajat és a versenytér porát tisztogatja le magáról. *„Borghesei vívó"* című szobrát hosszú ideig *Agasias*nak tulajdonították, de a műtörténelem kideritette, hogy másolója volt csupán az eredeti kifejezésű *Lysippos*-nak. A nyilát kilövő *„Belvederei Apolló"* szép figurája is ehhez a korhoz tartozik még.

Ezek a művészek Nagy Sándor jóvol-

Elnyujtott tagolatlan hörgésbe fúlt a jajkiáltás, majd életteien test tompa puffanása tett a végére elrémítő pontot.

A hirtelen támadt borzasztó csendben dermedten meredt egymásra a két fiatal. Pillanatra még szavuk is elállt, csak a szívük zakatolt, vert, mint mázsás vaskalapács.

Dombmagasságnyira emelkedő hullám csapott át a fedélzeten, majdnem tesodorta őket is a lábukról, azonban még a visszaomló víz robaját is túlharsogta a bordáikat belülről ostromló szív lármája.

Minutum tört része volt ez az idő, de mintha évek préselődtek volna benne egymásba. Homlokukra fehér verítékcseppek ültek ki a torkukat fojtogató meglepetéstől és izgalomtol, nyelvük szájukhoz tapadt és valami sós íz csípte ki szájuk szélét.

Pillanat parányi hányada volt csupán az egész s már magához tért mind a kettő. Agyuk villámnál is gyorsabban váltotta tettre a felvillant gondolatot.

Andrea volt a gyorsabbik egyetlen hajszállal. Őseitől örökölt s beidegződött tengerész vére és a gyakori hajón való utazásai tüstént a valóságra döbbentették. Kitörő hevességgel ragadta vállon Giannit és forrón, izgatottan zihálta fülébe:

— Mio Dio!... Nem jár a kormánykerék, hallod?!

A siket, koromszínű éjszakába füleltek.

Hullámok csapdosták a hajót s mégis iszonyú, idegeket tépő volt az a *csend*, ami most fülüket ólmositotta. A kormánykerék... igen... csakugyan nem járt... Kellemetlen zöreje, amihez úgy hozzászokik a tengerészfül, most elnemult.

Mintha a hajó szíve szűnt volna meg dobogni vele és a hatalmas alkotmány mint bolygó rémhajo úszott a hullámokon. Az evezők nyögtek, sohajtoztak még, de ki-kihagyott munkájuk, mintha idegszálai lettek volna a kormanyhoz kötve és most annak elhallgatásában ők is megszúntek volna.

— Nem jár a kormány — hördült fel Andrea s hangja most már nem is úgy mint kérdés, hanem mint valami vészkiáltás süvített bele az éjszakába.

— Amitől tartottam — szakadt ki Gianniból nehezen a szó.

— Előre a kormánykerékhez! — vezényelt Andrea, — beszélni ráérünk...

Ezt már futtában harsogta vissza Gianninak. A kátrányos, síkos fedélzeten hatalmas ugrásokkal igyekeztek a kormánykerék felé. Andrea világosságot lobbantott, lehajolt a földön heverő ormótlan tömeg fölé.

Elborzadtan hőkö.t vissza s ösztönösen szeme elé kapta tenyerét, de önuralma s a veszedelem érzése magához térítette.

— Vincenzo mester... öreg barátom... beszélj az Istenért... mi történt...

Az öreg tengerész nyakából egyre ömlött a vér, zuhatagozott, lövelt a fedélzetre. Teste meg-megrándult, szeme üvegesen vibrált a két ifjún s töredezetten rebegte:

— Leszúrtak... hátulról... mio Dio... Madonna segits!...

Még egyet rándult a teste, aztán feje hátra koppant, vége volt.

Gianni iszonyattal fogta le a halott szemét. Andrea már is talpra szökkent, mint egy párduc.

— Maledetti... Átkozottak, malefaktorok, latrok... megölték... Lázadás... vagy a Madonna tudja, mi van itt... Te itt a kormánynál, én pedig...

Gianni kézbekapta a kormányt izmos markával és az máris működésbe jött. Andrea pedig ösztönösen a hajóközépre vezető lejárathoz loholt, ahol a kapitány és a tisztek kabinjai voltak. *(Folyt. köv.)*

Köcsög Muki ügyességét
Senkisem tagadja.
Hogy ő milyen „zseniális",
— E kép is mutatja.

A jó Isten teleszórta
A hegyeket hóval,
S Köcsög Muki sportolni ment
Jófajta szánkóval.
Bodrit s Bundit, — „paripáit" —
A szánkóba fogta:
Cirmos cicát a zsákjából
Szepen kioldozta.
„— Ott szalad a Cirmos cica,
Bodri, most előre!"

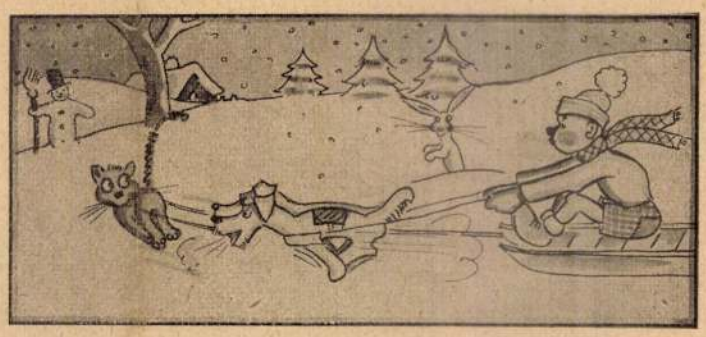

Kutya-macska-barátság lett
A hajtóereje.

Bodri s Bundi eszeveszett
Vad iramba kezdett.
Nagyszerű volt ez a túra,
— De ám csak a — kezdet!
Mert a vége... Nézd a képet,
S te is kitalálod:
Mi történt a fánál, ahol
A hóember állott.
A cica a fáról nézte
A drámai véget,
Hogy a szánkó, s a hóember
— Puff neki! — mivé lett!

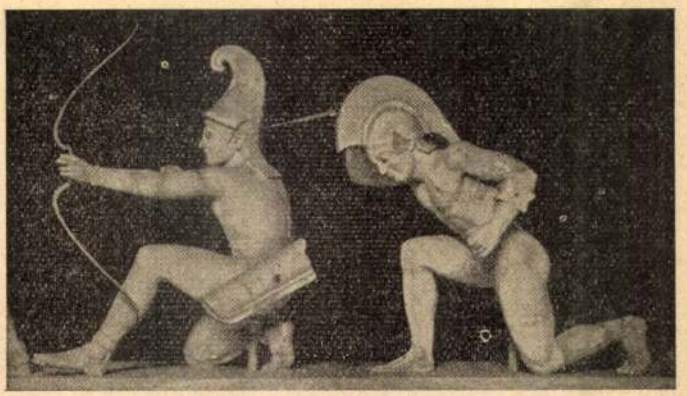

Aphaia templomának sport-vonatkozású szobor-alakjai.

szerepet tölti be, hozzáteszem, utánozhatatlanul. (Talán a japáni iparművészet versenyez vele.

Ez a görög iparművészet, akárcsak a modern is, apróbb-nagyobb használati eszközök feldíszítését célozta. Váza, háromláb, tükör, pecsétnyomó, terracotta, harcibárdok, sisakok, kardok díszítése; — sőt idesorolom a pénzérmék vésett, vagy domború díszeit is. Tele vannak sporttorna vonatkozású alakokkal. A híres korinthusi vázákat (Kr. e. 750) körülfogó sávokon amazonok, fegyveres futók és birkózók figuráit (andokidok) égették, festették, rajzolták; előszeretettel fehér és fekete színárnyalatokban. Az etruszk vázákat (Kr. e. 500) meg éppen fekete alapon vörös figurákkal díszítették. *Polygnotos, Apelles* és *Mikon* voltak nagy mesterei ennek a díszítő antik festészetnek.

A legszebb pénzeket Sziciliában találták (Kr. e. V. század): *Evenetes* és *Cinon*, sportoló uralkodókat vésték rá, legtöbbször nyilazó, vadászó helyzetben. A berlini Staatliches múzeum (Museum-insel) numizmatikai gyüjteményét az 1936. évi olympia alkalmából kiegészítették; nagyon sok ritka érmét láttam itt. Egészen vékony aranylemezre sokszor egész jeleneteket rávésztek. (A Kr. e. 400 körüli olympiáknak külön pénzérmecskéjük volt!)

Archipelagos szigetén leltek különös alakú köveket. A homorúak (intaglio) pecsétnyomásra szolgáltak, legtöbbször egy olympiai győző képmásával; a domborúak (karnéa) pedig vésett kövek voltak, — ékszerek. Ez utóbbiak között azonban nagyon ritka a sportvonatkozású díszítés.

A japánoknál köztudomású, hogy minden csecsebecsét művészien díszítenek. Akadnak könyvjelzők, lampionok, haneczuki (toll-labdajáték) ütők, gekken, azaz botvívó szerszámok, melyeken labdázó, ugró, futó alakot láthatunk, legtöbbször gyerekfigurát. A Párisban élő híres japáni Fujita művei között láttam díszes legyezőket, melyeken lovas és birkózó (dzsiudszicu) jelenetek voltak festve és szőve.

A legújabb kor iparművészetét nem kell bemutatnom. Éppen a legutóbbi berlini olympia tett bizonyságot, hogy a művészet semmit sem veszít értékéből és vonzóerejéből, ha azt néha az apróbb díszítések szolgálatába állítjuk. Az olympiai harang, ötkarika, stadion-sziluettek díszeit láthattuk az öngyujtókon, porcellántárgyakon és nippeken.

Ime, így lett hirdetője és pártolója a művészet, magasabbrendűségével és ideális eszközeivel a „szebb" és „ideálisabb" sportnak. *Kátay Jusztin Tibor.*

A Szentföldi Biztosi Hivatal jelenti: „Hogy az emberek figyelmét Jézus szülőföldjére és a szentföldi misszióra minél hathatósabban felhívjuk, az újonnan alakult hüvösvölgyi szentföldi ferencrendi zárdával kapcsolatban szentföldi múzeumot állítunk fel és fokozatosan igyekszünk megépíteni a szentföldi szentélyeket: bethlehemi Barlangot, Kálváriát, Szentsírt, stb., hogy akik nem mehetnek el Szentföldre, azok legalább így láthassák ezeket a szentélyeket és imádkozhassanak bennük... Ez lesz a **Magyar Szentföld**, ahonnan állandó engesztelés, imádás és esdeklés száll majd az Ég felé, hogy Isten bő áldását, bocsánatát és kegyelmeit érdemeljük ki. Építeni akarunk. Az építéshez pedig téglák kellenek! Egy szentföldi tégla 6 fillér. Ezek a téglák szentföldi szentélyeket és jeleneteket ábrázolnak. Sok százezer téglára van szükségünk, hogy szépet alkothassunk! A téglák kaphatók a szentföldi biztosi hivatalban: Budapest, I., Heinrich István-út 5. A szentföldi múzeum számára szívesen elfogadunk bélyegeket, palesztinai vonatkozású térképeket (különösen régieket), szentföldi, sziriai, egyiptomi vonatkozású művészeti és népművészeti tárgyakat, állat- és növénygyüjteményeket és mindent, amivel a most kialakuló szentföldi múzeumot értékessé tehetjük. Így pl. szép fölvételeket, filmeket, tájképeket, a Szentföld vallási (keresztény, zsidó és mohamedán) életét és a népszokásokat feltüntető képeket, festményeket, könyveket, a Szentföldön járt zarándokok neveit, leírásait; a Szentsír lovagjaira vonatkozó dolgokat; ásatási leleteket, szentírásokat és bibliákat; egyházi ruhákat és fölszereléseket."

Mint tudjuk, Gömbike fényképezőgépet kapott a születésnapjára. Gömbike most nyakra-főre fotografál: lekapta már a Mállnénit, a Tóni bácsit (véletlenül a Sajó kutyával együtt egy lemezre), s kebelbarátait. (A gép egy kicsit elmozdult.) Ugy hírlik, hogy Gömbi részt vesz az intezet fényképkiállításán is.

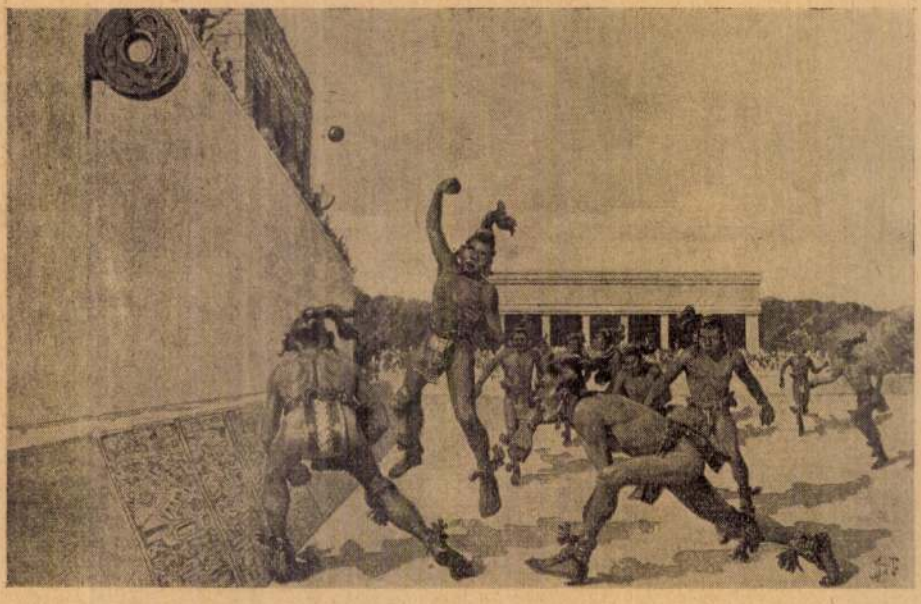

A mexikói mája kultúra érdekes adata. Labdajáték kétezer évvel ezelőtt a mája sportpályán. (H. M. Herget festménye.)

tából lehettek naggyá, hiszen iskolai leckéinkből ismerjük művészpártoló hajlamát.

Halála után megszűnt azonban Athén művészeti középpont lenni. Egyiptomban Alexandria, Sziriában Antiochia és Kisázsiában Pergamon szabad városok lettek a művészet „lelőhelyei" az apró görög államok helyett.

A szobrászat, különösen a sportvonatkozású, kezd mindinkább jelentéktelenebbé lenni, mert közben az olimpiai játékokon rabszolgák is megjelenhetnek, kisázsiaiak, akiknek részvétele „lejáratja" az olymposi eszmét s végül is ezen játékoknak megszüntetéséhez vezet.

Azonkívül az uralkodók kényét és ízlését nem elégíti ki a szobormás. Kifejezésbeli művészet helyett méretek, fényűzés, pompa kell: kolosszeumok, amelyekről később fogok megemlékezni.

A görög szobrászat fejlettségét kétségtelenül a sport szeretete és népszerűsége siettette, hiszen szebb és népszerűbb témát úgysem találhatott az akkori művész, mint a viaskodó, küzdő, győző emberi testet.

S hol tartottak ugyanakkor a világ más tájainak művészei?

Akadnak ugyan századokkal később művészetileg hatalmas alkotások, mint *Michelangeló „Dávid"*-ja (1475), a magyar *Kolozsvári fivéreknek „Sárkánnyal viaskodó Szent György"* szobra a prágai Hradsin udvarán (1373) és *„Szent László"* nagyváradi lovasszobra (1370), melyből a törökök ágyút öntöttek, stb., azonban a sporthoz annyi közük van mindössze, hogy erőteljes, küzdő férfialakot ábrázolnak, izmokat, nyugvó koncentrációban, vagy éppen lendületben.

A sportrajongást a véres küzdelmek kora, a keresztes háborúk, a vallási rajongás, majd a nő tiszteletének kultusza, a trubadur-szellem váltja fel, s kiegészítésképpen a lovagi tornák rendezése.

Viaskodó páncélos lovagok szerepelnek itt-ott, kőbe vésve, de az izmok feszülését páncél takarja, a küzdő arc szépségét sisakrostély.

A görög művészethez hasonló sportvonatkozású szobrokat csak a legújabb kor mesterei alkotnak újra, mert a *Coubertin Péter* báró kezdeményezésére felújított Olympiai Játékok világsikere a művész és szemlélő érdeklődését egyaránt újra a sport felé fordította.

Csak úgy rangsor nélkül felemlítek néhányat ezek közül.

A japániaknál legnevesebb *Okuni Teizo: „Szemben az Oceánnal"* c. erőteljes férfialakja természetjárót, azaz turistát mutat be, amint nekivág a tájnak.

A németeknél *A. Kremer* (München) labdarúgó-szobrai, *Renée Sintenis* birkozó figurái érdekesek. *Lederer* tanár ökölvívó szobra a berlini Heerstrasse egyik terét díszíti.

Nálunk a nemrég elhúnyt *Manno Milliadesz* Losangelesben a szobrászat 2. díját nyerte el *„birkozó pár"*-jával. — *Szentgyörgyi István: „Bigéző fiú"* c. művét, mely a milánói világkiállításon szerepelt, az olasz állam megvásárolta. *Lux Elek* labdarúgó és cserkész típusai márványban és porcellánban egyaránt gyönyörűek.

Akad néhány városdíszítő szobrunk is, amely szintén sportvonatkozású. Ilyen például: *Kisfaludy Stróbl Zsigmond „Mátyás kútja"* (vadászt ábrázol) és *„Íjász"*-a a városligeti korcsolyacsarnok előtt. Ugyancsak a városligetben láthatjuk *Holló Barnabás „Földi"* című szobrát, mely a farkassal való viaskodás „sportját" mutatja be.

Ezek a felsorolt legfontosabb szoborművek mutatják nagyjából a sport és művészet szoros kapcsolatát. Hiányos lenne a beállított kép, hogyha nem tennék említést a rokon művészeti ágról, az iparművészetről.

A görög művészet itt is az alfa, azaz kezdeményező

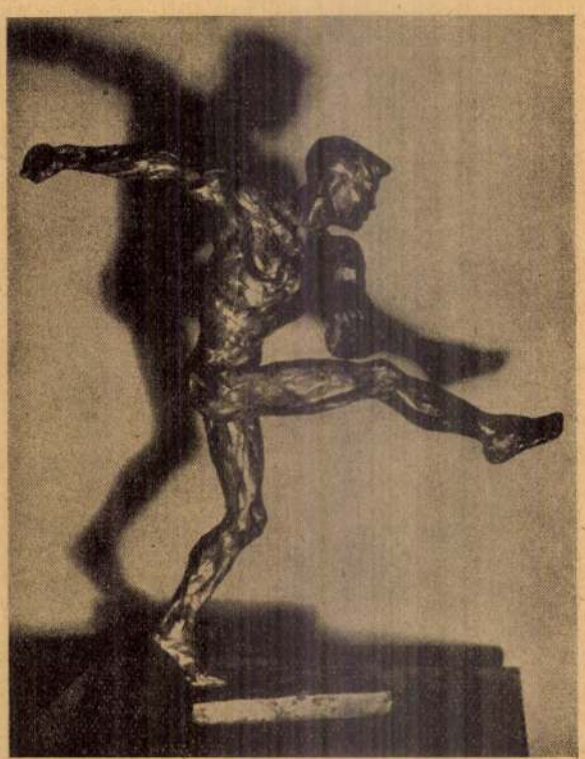

Renée Sintenis híres szobra: „A futball-játékos."

Szentgyörgyi István

Az Est. 1938 okt. 1.

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN UTOLSÓ ALKOTÁSA:

néhai Sipőcz Jenő síremléke, amelyet rövidesen felállítanak Budapest elhúnyt főpolgármesterének sírján

Orsó és rokka 27
Protestáns egyházművészet 27
Gobelinek értékelése 28
Goethe színelméletétől Ostwald színorgonájáig 29
A szent Kristóf-patika 65
A Lingel-gyár jubileuma 66
Kérünk még egy adót 66
A szerzői tulajdonjog 66
Lakásberendezések és műtárgyak vagyonváltsága 66
A mexikói nemzeti színház 67
A stokholmi Svéd-magyar egyesület 67
A pénzügyminiszter budget-beszéde 67
A Turáni-Szövetség 67
A washingtoni Fehérház gobelinje 67
Turáni szőnyegek 68
A HEMOB 68
Felhőkarcolók a látóhatáron 68
Az olasz szépművészeti államtitkár a magyar kultúráról 68

SZAKIRODALOM:

A budai várpalota Mátyás király korában . . 23
Benczúr Gyula-album 23
Az Iparművészeti Múzeum népszerű füzetei . 23

Szentgyörgyi István

rend

Készül Budapest leg-
nyabb emlékművel.

Képes Vasárnap

1937 július 25.

(képekkel)

Szentgyörgyi István: Vitéz Nagybányai Horthy Miklós, Magyarország kormányzója.

Szinyei Tais III. kiáll
(1931)

Szentgyörgyi István: A szegedi egyetem alapitása.

Szentgyörgyi István

Szentgyörgyi István: Vitéz Nagybányai Horthy Miklós, Magyarország kormányzója.

Szentgyörgyi István: A szegedi egyetem alapítása.

Szinyei Tais III. Kiáll
(1931)

L. XXXI.

A SZINYEI MERSE PÁL TÁRSASÁG MŰVÉSZTAGJAINAK

MÁSODIK KIÁLLITÁSA

AZ ERNST-MÚZEUMBAN

1926. ÉVI
JANUÁR HÓ 24-TŐL FEBRUÁR HÓ 28-IG

HARMADIK EZER

AZ ERNST-MÚZEUM KIADÁSA
BUDAPEST, 1926 JANUÁR-FEBRUÁR HÓ

MAGYAR MŰVÉSZET

Öt évvel ezelőtt, pár nappal Szinyei Merse Pál halála után, alakult meg a Szinyei-Társaság, hogy ápolja a magyar művészi kultúrát. Ezt a célt akarja szolgálni azzal is, mikor a magyar művészet híveihez fordul azzal a kéréssel: tömörüljenek köréje, hogy lehetővé tegyük egy magas színvonalon álló ***művészeti folyóirat*** megalapítását, mely közvetítőül szolgáljon a művészek törekvései és a művészetet szerető nagyközönség azonos céljai között. A Szinyei-Társaság kéri a közönséget, lépjen vele eszmei közösségbe és csatlakozzék a

SZINYEI-TÁRSASÁG BARÁTAINAK

díszes köréhez, melynek tagjai évi 30 aranykorona tagsági díj fejében az Athenaeum által kiadott

MAGYAR MŰVÉSZET

című díszesen és gazdagon illusztrált havi folyóiratot kapják, évente tízszer megjelenő 60 oldal terjedelmes füzetekben.

Az első szám megjelent. Irtak bele: ***Petrovics*** Elek, ***Lyka*** Károly, ***Elek*** Artúr, ***Ybl*** Ervin. A második szám Munkácsy emlékének van szentelve. Irtak bele: ***Csók*** István, ***Lázár*** Béla, ***Rippl-Rónai*** József. Színes műmelléklettel. A 3. szám Iványi-Grünwald Bélát, a 4. szám a főváros gyüjteményeit, az 5. szám Vaszary művészetét, a 6. szám a Wolfner-gyüjteményt ismerteti. A 7. szám az aktkiállitást mutatja be. A 8. szám a Hopp-Múzeumot.

Kapható az Ernst - Múzeum pénztáránál.

ÜSZT TITKÁRSZTÓ
SZENTIAMÁS

T.

„Europa"

kuglóskodóval

Budapest I.

Szentgyörgyi István

Akt (fametsz.)
Repr.

Ernst Museum kiállításai

© VI. (1929)
Munkácsy-céh kiáll.

Szentgyörgyi István

Magyarság képes vasárnapja 1937. nov. 7.

Kinai államférfi portréja. Szentgyörgyi István szobrászműve

Felelős kiadó: Ifj. Dr. Rupprecht Olivér. Glob

Szentgyörgyi István

Kobrák

IV. Béla megerősíti a magyarországi premontrei rend privilégiumait. A gödöllői rendház reliefje fentről

Repr.-

Magyarság

képes mell.

1925. jun. 18.

U. 4082

TIKÁTS ADOLF

BUDAPEST, VI., MOHÁCS-UTCA 8/a IV. EM.

Telefon: 910—41

Vállalja olajfestmények és akvarellek szakszerű, művészi restaurálását

WODIANER F. ÉS FIAI GRAFIKAI INTÉZET ÉS KIADÓVÁLLALAT R.-T. KÖNYV- ÉS HIRLAPNYOMDAJA
Telefon: 88-8-10. BUDAPEST IV., DALMADY-UTCA 3-5 7 Felelős: Kiss Ferenc

Szentgyörgyi István

Nobrain

U. 4015

Magyarság. 1925. okt.
28. (Jókai-emléktábla
a Petőfi-házon.)

Carton
Szénrajz. 3587 ~~Lotz Károly:~~

3587. A Festészet és Szo

Balról ül[illegible] a Festész
kezét [illegible] készületképen nyugtatja, ba
a hol az előre hajló [illegible] Szobrász
tőjök ruhája lecsuszott.
Szénrajz, méretei ~~145:285~~
Vétetett az 1905: III. 7-
(213-905)

1905

Express hirdetések

Ebbe a rovatba délelőtt 10 óráig fogadunk el hirdetést. — A szombati és hétfői lapok részére a hirdetések már előző nap feladandók. — A legkisebb hirdetés ára 4 pengő.

Saját hímzett monogrammjával vásárolhat fehérneműt, asztal- és ágyneműt, törülközőt, törlőt, zsebkendőt
FENYVES
KÁLVIN TÉR 7

Jó húst akar? Olcsó húst akar?
Vásároljon a
LÁSZLO
hentesárugyárban
CSAK Német ucca 21—23

Ruhacsere! Használt ruháit divatos szövetre becserélem, vagy megveszem
Leitersdorfer Kisdiófa ucca 4 Tel. 1-352-83
7050

BÉRAUTÓ túra km 24 fillér-től
8 P-től temetőbe. óránként P 2.50
1-885-77

Városban, vidékre, külföldre
HANOMAG bérautó
1 óra 3 pengő, túrakm 24 fill
Szolgálat éjfélig. **T. 1-246-66**

Használt ruhákért csodálatos árakat fizet
Fischbein, Dob ucca 25. Tel. 1-354-22
7049

BÉRAUTÓ 1 óra P 3.—
LUXUS BALILLA
SOFORISKOLA ÚRVEZETÉS Túra km 22 fill.
T. 1-128-80 Grünspan Béla Hollán ucca 15.

Használt férfi és női ruhákért, egyenruhákért, cipőkért legtöbbet fizetek **Freund,** Dobozi ucca 27. Tel 1-426-73. Hívásra jövök, vidékre is

Új áramvonalas
EXPRESS **BALILLA**
BÉRAUTÓ 1 ó. P 3
Temetőbe P 7.—
Tel. **1-2-3-4-4-5**
Túra km 22 fillér.

Használt férfi női ruhákért **zálogjegyért** szenzációs árat fizetek. István út 28. Gerstl T 1-346-85. Hívásra jövök.

BÉRAUTÓ
2.50 ÚJ LUXUS KOCSIK
óránként BOGNÁR. 1-427-10
Olcsó vidéki túrák.

7 D.K.W. BÉRAUTÓK P TEMETŐBE.
Óránként 2.50 Turakm 23 fill **T. 1-105-79**

Uj Detra Bérautók
túra km 24 fill., városban óránként 2.50 pengő. Temetőbe 8.— pengő.
Telefon 122-833

RAPID BÉRAUTÓ
Gyári uj luxuskocsik
Olcsó óradíjszabás **14-00-24**
Túra-km 24 fillér Temetőbe P 7.—

BÉRAUTÓ
1 órára 3 pengő
Budapesten vámon belül Temetőbe és kirándulási helyekre megegyezés szerint.
UNITAS Rt.
Telefon A-2-923-85

Komoly, szép sikerünk van a P 14.80-as „Lavable" hálóingekkel!
KOVÁCS VICTOR
IV., Szervita tér 4.
VI., Király ucca 2.

„Csak"
Halász-kabátot kosztümöt viseljünk! Nívója magas! Ára alacsony!
HALÁSZ DEZSO
női divatháza, Rákóczi út 54.

Orosz L. Irén
fűzőszalónja
Á-VÉ-KÁ kötelékében
6 havi részlet
Erzsébet körút 18. I. 5. (Az Est-házban)

Használt finom **bőröndök** szekrénykofferek, neszeszerek vétele, eladása, becserélése. **Weil,** Népszínház ucca 26. Telefon: 1-442-08

Gyorsmérlegek, márványpultok, **jégszekrények,** rakott tőkék, zománcozott húshorgok és pultüvegfelszerelések, használtak, nagyon olcsón.
ROSENFELD, Népszínház ucca 31

Lányiné
Ferda Manyi
megjött
Párizsból

Vasbetónmérnököt vagy építészmérnököt, némi gyakorlattal, jó rajzolót, lehetőleg azonnalra **keresünk.** Jelige „Megbízhatóság" 8290

Dunántúli megyeszékhelyen jómenetelű **kölcsönkönyvtár eladó** „Nyugodt megélhetés" jeligére Blocknerhez, Városház u. 10, v. tel. 3-321-01

Sportegyesületnek Weekend-ház 3 szoba nagy terasz, kerítéssel bekerítve **bérbeadó.** Bürgermeister csónakház, Római part. Tel. 1-632-49

ELADÓNŐ
szakmabeli **felvétetik.**
Havas Erzsébet
IV., Kecskeméti ucca 13.

Sertésszállító teherautó emeletes nagy rakterülettel **eladó.** X., Állomás ucca 11. szám

Ford A tip-top. üzemben, ezerért **eladó.**
Telefon: 1-402-41. 7067

FIAT 525-ös
elsőrangú állapotban, új gumikkal sürgősen **eladó.** Tel. 1-862-19. 7066

Mielőtt autót vásárol, saját érdekében tekintse meg legújabb típusú
Skoda autókat
40 P adó, 7 lit. fogyasztás, lengőtengely, 4 a. tó. Képviselet: Nagymező ucca 19. T. 1-240-07

1 liter
VAJBAB 28 fillér
Uvegbetét 24 fillér
Párisi Nagyáruházban

Különleges ***fonalaimból*** kössön **PULLOVERT** és **RUHAT!** Készítésére megtanítom
NÁDAS
IV., Petőfi Sándor ucca 11.

Elegánsan járhat! 2 viselt ruháért 1 újat, vagy raglánt, felöltőt készít la szövetből **Reiter** angol úriszabó, Teréz körút 4. II. 8. Tel. **1-270-46**

Daniel
női kalapszalón, Erzsébet körút 22.
felveszek
eladónőket és kézilányokat

Pénzhez juthat Zálogcédulákért mindenről, férfiruhákért, fehérneműkért, perzsaszőnyegekért legtöbbet fizet **Nutovits,** Népszínház u. huszonhat. Tel. 1-414-67

Diadal! Diadal!
Béby
márkájú
vérnarancsot kér
öreg és fiatal

SOFŐR kitűnő bizonyítványokkal, lehetőleg nőtlen, **felvétetik** 7065
IX., Lónyay ucca 12. 9—12 óráig

Lépcsőházi bejáratú, világos, szép
félemeleti helyiség (esetleg kirakattal) május 1-ére kiadó. **Rákóczi út 14**

SZILVA
(aszalt) 0.64, aszalt alma, körte 0.48, baralma 0.64, grape fruit 0.56, frisstörésű dióbél (sötét) 1.30, mazsola 1.28, szmirnafüge 0.90, názi szilvalekvár 0.76 Házhoz is szállítja: **Zálogügy- és Gyűjteményértékesítő,** VIII., Sándor u. 5. T. 1-398-54

Állványpallók, saluzódeszka, gerendák, hatóslab, bakok, használt eternit **eladó** „forma" Szövetkezet, Dohány u. 57. 12—2 között

Elto-Evinrude
csónakmotorok 1937. évi modelljei **útban vannak** 350 pengőtől Képviselet: **Urbach,** Hunyadi tér 12

Balilla 2-üléses, kifogástalan állapotban **eladó**
Cserépfalvy, Zárolya ucca 26

3 vagón búzabér
mellett bérbeadott birtok — vasút mellett, Budapesttől 1 - óránvira, jó épületekkel — 600 m. hold P 110.000-ért eladó. Bővebbet: **Reich Jenő,** V. Géza ucca 3. Telefon **1-136-63**

Megszűnt az eljárás a Rajniss-féle hamis fotokópiás levelek ügyében,

mert Rajniss nem jelent meg a tárgyaláson

— Az Est tudósítójától —

Emlékezetes még az úgynevezett

Rajniss-féle hamis fotokópiás levelek körül keletkezett parlamenti vihar.

A mult év májusában *Györki* Imre a képviselőházban interpelláció formájában szóvátette, hogy *Rajniss* Ferenc országgyűlési képviselő és *Barasits* Tivadar, az Uj Magyarság közgazdasági szerkesztője lapindítással kapcsolatban *a német kormány erkölcsi és anyagi támogatását* akarta igénybe venni. Györki állításának igazolására *fotokópiás leveleket* mutatott be, amelyeken mint aláíró Rajniss és Barasits Tivadar szerepelt.

Rajniss és Barasits *tagadta, hogy ilyen leveleket aláírt volna.* Kijelentették, hogy azok hamisítványok. Egyúttal az ügyészségen

ismeretlen tettesek ellen magánokiratthamisítás címén

feljelentést is tettek.

Az ügyészség lefolytatta a vizsgálatot, megállapította, hogy a hamisítások elkövetésével *Nagy* István többszörösen rovottmultú magántisztviselő gyanusítható, aki betöréses lopásért most tölti büntetését. Az ügy másik gyanusítottja *Schmidt* László magántisztviselő volt, aki *beismerte, hogy ő hamisította a fotokópiás leveleket.* Az ügyészség azonban magánokiratthamisítást nem látott fennforogni, *csupán rágalmazást, ezért az iratokat*

áttette a járásbíróságra.

Dr. *Dán* Andor büntetőjárásbíró többizben tűzött ki az ügyben tárgyalást, amelyre azonban hol *Schmidt* László, hol *Nagy* Istvánt nem lehetett előállítani. A járásbíró az ügyben most ismét tárgyalást tűzött ki, amelyen azonban

sem a gyanusítottak, sem Rajniss Ferenc nem jelent meg.

Nagy István a szegedi csillagbörtönben tölti büntetését, Schmidt ismeretlen helyen tartózkodik, Rajniss nem jött el a tárgyalásra és meglepetésre

ügyvédjével sem képviseltette magát.

Tekintettel arra, hogy magánvádas ügyről van szó és a főmagánvádló Rajniss nem jelent meg, a bíróság az ügyben

az eljárást megszüntette

és ezzel a nagy politikai vihart keltett fotokópiás levelek ügye befejeződött.

Szeles, esős, hűvösebb idő

— Az Est meteorológiai tudósítójától —

Az *Óceán* hidegebb tájairól jövő légtömegek *Közép-Európán* át elérték a *Kárpátok* medencéjét is. Útközben Eszak-Németországban bőséges csapadékot okoznak. Hazánkban is csaknem mindenütt voltak esők. A legtöbb esett a *Székesfehérvár—Somogyszob—Harkány—Szekszárd* közötti területen, továbbá *Szécsény—Bodvaszilas* között és a *Halas—Mezőtúr* közötti területen.

Itt mindenütt öt milliméternél több volt a csapadék. A legtöbbet mértek *Szekszárdon,* 8 millimétert, *Barcson,* a *Mecsinatetőn, Mezőturon* és *Putnokon* 7 millimétert. Ma reggel még a talajmentén is mindenütt fagypont fölött volt a hőmérséklet. Az időjárás meglehetősen szeles volt, a *Dunántúl* északi, *keleten* délnyugati volt a légáramlás és helyenkint, mint például *Sopronban, Baján, Nyiregyházán* és *Debrecenben viharos volt az erőssége. Budapesten ma hajnalban a 70 kilométert meghaladta a szélsebesség.*

A reggeli órákban *Egerben* és *Baján* havazott, *Salgótarjánban, Kaposvárott, Kecskeméten, Szegeden, Túrkevén, Nyiregyházán, Debrecenben* és *Mátészalkán* eső esett. Tegnap a hőmérséklet, különösen Dunántúl, 8—10 fokra is emelkedett, míg keleten 5 fok volt a maximum. Mivel a hidegebb óceáni beáramlás tovább tart, *hazánkban élénk északnyugati szél, sok helyen még eső, a magasabb hegyeken hó várható és a hőmérséklet némi csökkenésére is számítanunk kell.*

Az időjárási elemek várható értékei Budapesten: Legalacsonyabb éjjeli hőmérséklet +2, +4 fok. Déli hőmérséklet holnap: +5, +6 fok.

Dr. M. E.

Értéktőzsde

— Az Est tudósítójától —

Prágában és Pécsben szilárdak a magyar papirok. A budapesti értéktőzsdén nyugodt a hangulat, a piac felvevő képessége jó. Londonban a fémek és a nyersanyagok ára ismét jelentősen emelkedett. A *Rima,* a *Kohó* és a *Bauxit* részvények ára ezért ismét javult, de emelkedett a visszavásárlások következtében egyes *malompapirok* és *vaspapirok* ára is. — A *fixpiacon* néhánynapos élénkség után ismét elcsendesedett az üzlet. — *Zürichben* a londoni, amszterdami és bécsi kifizetések ára emelkedett, a brüsszeli, milánói és berlini kifizetések ára esett.

Gabonatőzsde

— Az Est tudósítójától —

A *búzaforgalomban* a gyenge kínálat következtében szűkebb keretek közé szorult. A készárupiacon az árak 5—10 fillérrel estek és a felsőtiszai 80 kg-os búza budapesti ára 20—20.10 pengőre csökkent. — *Rozs* iránt megcsappant az érdeklődés, egyes relációkban a kínálat megerősödött. A pestvidéki rozs budapesti ára 18.40, a nyírvidékié 18.60—18.70, tiszai rakodó állomásokon 18.05 pengő. — Az *árpa* elgyengült, a *takarmányárpa* elhelyezése csak olcsóbb árakon lehetséges. A 65 kg-os árpa 15, a 67 kg-osé 15.50 pengő Budapesten. — A *sörárpa* ára nem változott. — A *zab* ára 10 fillérrel esett. A paritásos ár 16.90—17, beszállítva 17.30 pengő. — A *tengeri* ellanyhult, a kínálat élénkülése következtében az árak 10—20 fillérrel estek. — A tiszavidéki tengeri délelőtti ára 11.60, a dunántúlié 11.50 pengő. — A *határidőpiacon* a forgalom teljesen összezsugorodott, az árak tartottak. A hivatalos forgalom megkezdése előtt a *májusi rozs* 18.85, a *májusi tengeri* 12.40 pengő.

Felelős szerkesztő és kiadó: Salusinszky Imre
Szerkesztő: Kemény Simon
Kiadótulajdonos: Az Est lapkiadó r.-t.
Igazgató 1910-től 1930-ig Sebestyen Arnold
Bécsi fiókkiadóhivatal: I., Kohlmarkt 7.
Kéziratot nem őrzünk meg és nem adunk vissza

Ma a 15. oldalon is közlünk Express hirdetéseket

Az Athenaeum irodalmi és nyomdai részvénytársulat nyomása. Felelős nyomdavezető: Kárpáti Antal.

ROOSEVELT FELTŰNŐ TERVE

Roosevelt

a vámhatárok lerombolására és a fegyverkezés korlátozására

Párizs, február 23
(Az Est külön tudósítójától)

Az itteni amerikai klub tegnap lakoma keretében ünnepelte George Washington emlékét. Az ünnepi beszédet William *Bullitt* párizsi amerikai nagykövet tartotta és erről a nyilatkozatról a ma reggeli párizsi lapok azt írják, hogy

felért a vámhatárok lerombolására és a fegyverkezés korlátozására irányuló diplomáciai demarssal.

Blum miniszterelnök, aki felköszöntő beszédében az Egyesült Államok és Franciaország szabadságszeretetét dicsőítette, *nem tért ki az amerikai nagykövet javaslataira*, nyilván azért, — jegyzi meg a párizsi sajtó — mert a francia kormány ezeknél *részletesebb és pontosabb tervet vár a washingtoni kormány részéről. Pertinax* az *Echo de Paris*-ban azt írja, hogy a párizsi amerikai nagykövet javaslata megegyezik azzal, amelyet Anthony *Eden* angol külügyminiszter és *Blum* miniszterelnök annakidején a németbirodalmi kormánynak tett a nemzetközi áruforgalom fellendítése céljából. Ugy tudják itteni diplomáciai körökben, hogy

maga Roosevelt elnök sugalmazta Bullitt párizsi amerikai nagykövet beszédét

és annak szövegét megelőzőleg *telefonon felolvastatta magának*. Bullitt nagykövet legközelebb Washingtonba utazik. Előrelátható, hogy a washingtoni kormány már legközelebb úgy Londonban, mint Párizsban Bullitt nagykövet nyilatkozatának értelmében *új és részletekbe menő tervvel* fog előállani. *(T.)*

Megbízták Szentgyörgyi Istvánt és Miskolczy Lászlót a tengerész-emlékmű elkészítésével

— Az Est tudósítójától —

A Horthy Miklós-híd budai hídfőjénél fogják felállítani

a tengerész-emlékművet,

amelynek megtervezésére legutóbb szűkebbkörű pályázatot írtak ki. A bíráló bizottság a szűkebbkörű pályázatot is eldöntötte már és most az emlékmű elkészítésére megbízást adott

Szentgyörgyi István szobrászművésznek és Miskolczy László építésznek.

Beszéltünk *Szentgyörgyi* Istvánnal, aki az emlékműről a következőket mondotta:

— A tengerész-emlékmű szobrászati része *két bronzalakból* fog állni. Az egyik figura *a támadás géniusza*, aki a távolba nézve nagy lendülettel vezeti a másik figurát, *a matróz megszemélyesítőjét*. A talapzat, melyen állanak, *Horthy* Miklós kormányzó híres hajójának, a *Novarának orrát ábrázolja*. Az architektura befejezése *a fiúmei világítótorony hű mása*. Az egész emlékmű beleolvad a híd pillérjébe és tulajdonképpen annak szerves folytatása. A szobrászati rész, a két bronzalak *hat és fél méter magas*.

Az emlékmű elkészítéséhez a művészek most kezdenek hozzá és októberre, mire a Horthy Miklós híd elkészül, az emlékművet is felállítják. *Semmiesetre sem fog 150.000 pengőnél többe kerülni.*

Rendkívüli érdeklődés mutatkozik Az Est-IBUSz husvéti cserevonatai iránt

Igen nagy örömmel és megelégedéssel állapítjuk meg, hogy ismét sikerült olyan utazási programmal szolgálni a nagyközönségnek, amely minden szempontból kielégítő és amelynek keretében mindenki megtalálhatja a kedvére való húsvéti üdülést.

Mind a négy különvonatunkra, úgy a fővárosból, mint az egész országból beérkezett nagyszámú jelentkezés szükségessé teszi, hogy felhívjuk ismételten k. olvasóink figyelmét: *jelentkezzenek minél előbb a kiválasztott utazásra, hogy teljes mértékben figyelembe vehessük minden kívánságukat!*

Kivonatos husvéti programunkat alább közöljük:

A HUSVÉTI ÜNNEPEK RÓMÁBAN!

I. Különvonat: **Venezia—Firenze—Napoli — Pompei—Capri—Roma — Padova—Venezia,** III. 21—31. P 195.—

II. Különvonat: A) utazás: **Firenze — Fiesole — Roma—Napoli—Taormina — Siracusa—Napoli,** március 21—április 5 (16 napos) P 281.—

B) utazás: Üdülés az olasz Rivierán. **San Remo, Ospedaletti, Bordighera,** március 21—április 5 (16 napos) P 234.—

C) utazás: 16 napos üdülés a Comoi-tavon, Cadenabbiában, március 21—április 5. P 269.—

III. Különvonat: Abbazia, Laurana, márc. 21—31, illetve április 5-ig P 127.—

IV. Különvonat: A dalmát tengerpartra, Ragusa, Hvar, Spalato, március 21—31-ig P 149.—

A részvételi díjakban (Abbaziát kivéve) az utazás egész tartama alatt az étkezőkocsiban való étkezés is bentfoglaltatik!

A Magyar Nemzeti Bank 581., 582., 570., 577. sz. eng. alapján.

Az Est—IBUSz különvonatok elismerten a legkitűnőbben szervezettek és minden szempontból a lehető legtöbbet nyujtják. Azokról felvilágosítás és jelentkezés:

Az Est Utazási és Menetjegyirodájában, VII., Erzsébet körút 18—20. és *IBUSz MÁV Hiv. Menetjegyirodában*, V., Vigadó tér 2.

Express hirdetések

Csodaszép tavaszi model **kosztümök** 29.–, 39.–, 49.–, 59.– P szebbnél szebb tavaszi **kabátok** 38.–, 48.–, 58.–, 68.– P **Klein Antal** divatház konfekcióosztálya, Király ucca 49. (A Teréztemplomnál)

ARLON SZÁLLÓ Budapest, VI., Paulay Ede ucca 52. sz. **modernizált szobák** havibérben ..... P **60**-tól Központi fütés, folyó hideg-melegvíz!

Vidéki bankrészvényeket, kényszerkölcsönt vásárol: **BARNA BANK**, Budapest, Nádor ucca huszonhat. T. 1-213-16

Legsikkesebb és legolcsóbb tavaszi különlegességek **kosztüm**, legjobb szabómunka P **55** **kabát** ..... P **50** **»Modellek«** Váci ucca 8., I. em.

Rakovszky parkban legluxuriózebb, hallos, **2—3-szobások,** központi fütés, meleg vízzel, **panoráma** kilátással. Pozsonyi út 43. 7060

Használt modern **bútorok** igen olcsón. **Brüll,** Klauzál u. 26

Vennék zongorát tanulónak és háló- vagy kombinált szobát kizárólag magánféltől **sürgősen.** Tel. 1-215-98. 7072

Elsőrangú eladó hosszabb belvárosi gyakorlattal, aki szalónokban is jól be van vezetve, felvételtik. Jelentkezés Wekerle Sándor u. 12. IV. 2. 2–3 között 7075

Használt jókarban lévő hosszú késes **emeltyűs lemezollót** **keresünk.** Ajánlatokat „Lemezolló" jeligére Rudolf Mossehoz, Váci ucca 18

Tradux fordítóiroda, 18 európai nyelven. kifogástalan, mindennemű **fordítás.** Idegennyelvű diktandó, gépírás házonkivül is. V., Vörösmarty tér 3. Tel. 1-811-19

Sarokbérpalota 4-em., 20 összkomfortossal, üzlettekkel, ademenles, **19.000** bérjövedelem, R. T. átírásmentes, **149.000**-ért, felével **megvehető.** 1-453-39. 7073

Tisztviselők kerestetnek **gyors- és gépírónő,** hosszabb irodai gyakorlattal, gyakorlott kereskedelmi kézzelttséggel és könyvelő, **délutáni** elfoglaltságra. Ajánlatokat: „Mobil 750" jeligére a főkiadóba

4-szobás hallos gyönyörű, napsütéses lakás, közp. fütés, meleg víz, nagy erkély, méltányos bér, máj 1-re V, Sziget u. 23 (Pannonia u. sarok). Tel. 2-920-84

Agilis **posztóügynököt** fixfizetéssel **felveszünk** Ajánlatokat „Szövetnagykereskedésbe" jeligére Blocknerhez, Andrássy út 4.

Földfúrógép és szerszámok 89 millimeter átmérőju és 114 milliméter átmérőju fúrócső **eladó.** X., Állomás ucca 11.

Szanatórium és üdülő létesítéséhez Pest mellett **vezető főorvost vagy főorvosnőt keresek,** epitkezés kiegészítéséhez szükséges megfelelő tőkével Ajánlatokat rendelkezésre álló tőke megjelölésével „Szanatórium 24" jeligére főkiadóba kérek.

Ezüstrókaboá, gyönyörű diófa **ebédlő,** lakásfelosztás miatt **eladó.** Horthy Miklós út 37, II. 7. 7070

MODERN tervek szerint átépítettük bútorüzletünket **ÉBNER** VIII., Karpfenstein ucca 2a, sarokház.

LEGJOBBAN ÉTKEZHET: Körúti-étteremben **Bőséges ebéd vagy vacsora** menük –.90, 1.10 P **Előfizetőknek engedmény** Minden délután **BACHMANN-JAZZ** Erzsébet körút 33. (volt Papagáj)

A mindennapi **ANGOL** **beszélgetésre** Önt 3 hónap alatt megtanítja nyelvtanár, pedagogus (University London) **Tel.: 1-868-86.**

Rendelésből visszamaradt **különleges műbútor kombinált szoba** olcsón eladó. **Braun** kárpitos, VII., Megtekinthető: Alsóerdősor ucca 8. (Magyar Divatcsarnok mellett)

Garszónlakások nagy teakonyhával vagy anélkül, modern házban **kiadók.** II., Horváth ucca 9. Margit körútnál. Tel. 1-425-86

Fűzősnő **elhelyezkedhet** előkelő belvárosi ruhaszalonba. Ajánlatokat „Fix bér 50" jeligére **TENZER hirdetőjébe, Szervita tér 8.**

Tégla- és cserépgyári **üzemvezető** 15 éves gyakorlattal, budapesti vagy vidéki gyárban **elhelyezkedne.** Akkordot vállal. „Megbízható 6828" jeligére főkiadóhivatalba

Dr. FEHÉRVÁRY JOGI ZEMINÁRIUM akvizitőrt keres. Írásbeli ajánlatok. VIII., Múzeum ucca 15.

Perfekt áruházi **csomagolók** felvétetnek azonnalra. „Csomagoló" jeligére Blockner hirdetőjébe, Városház u. 10

Üzletrész fehérneműüzletben külön próbafülkével, fűzősnek, kalaposnak olcsón **kiadó.** „Horthy körtér" jeligére Patak hirdetőirodába, Vilmos császár út 21.

Külföldi államok részére Németország, Csehország kivételével világszab. gumiáru cikk alkalmat nyujt tőkeerős egyének bekapcsolódásához. Magyarország egyik legnagyobb gyára gyárija. Vidéki városok részére körzetvezérképviselőt keresünk. Ajánlatokat „Nagy lehetőség" jeligére Leopold Cornél hirdetőiroda, Teréz körút 3. (erábbit

Barokk-garnitúra kitűnő állapotban, 6 darabból álló, olcsón **eladó.** Szüts, Liszt Ferenc tér 4 7076

Fiatal, flott **gyors- és gépírónő** **felvétetik** Esterházy ucca 12. fsz.

1- és 2-szobás lakások kiadók Ferenc körút 8.

Fiatal olasz hölgytől órákat vennék Leveleket „Heti 6 óra" jeligére Singer hirdetőirodába, Jósika ucca 13

Thököly úti végállomásnál **2 kis telek eladó.** 3000 pengővel átvehető Baross tér 2, szálloda. 7074

Kifogástalan állapotban levő **3-soros Schrammel- vagy jazz-harmonikát** **vennék priváttól.** Ajánlatokat ármegjelöléssel „Harmonika Ve 40" jeligére a kiadóhivatalba kérek

KOMBINÁLT berendezések új és használt legnagyobb választékban **ÉBNER** VIII., Karpfenstein ucca 2a, sarokház.

Influenza után utókúrára jöjjön **Svábhegyi Mátyás király üdülőbe** Mátyás király út 7. Központi fütés, melegvíz. Elsőrangu ellátás. Utószezón árak. Telefon 1-653-62

Vágógép 1 méteres (Krause-féle) és **bronzirozógép** **eladó** Telefon: 2-597-73.

Veszek perzsaszőnyeget (zálogjegyet is) és **minden régiséget, töröttet is.** Műkereskedés, Váci ucca 55. szám. Telefon: 1-839-66

Külföldi képesitésü **textilvegyész** nagy gyakorlattal **állást cserélne.** Szives megkeresések „Magyar állampolgár" jeligére **Haasenstein és Vogler rt.**-hoz, Dorottya ucca 8, kéretnek.

KÉTSZOBÁS GARSZÓNLAKÁS fütéssel, bútorozva vagy üresen **átadó.** Tel. 1-169-30

Női divatszalón céljára **keresek albérletbe helyiséget** csak a Belvárosban „Március 1-re 7079" jeligére a főkiadóhivatalba

Nőikonfekció szakmában nagy vevőkörrel rendelkező rutinirozott szakember **osztályvezetőnek, manipulánsnak,** esetleg **helyiképviselőnek ajánlkozik.** Sz. megkeresést, Bevezetett fiatal erő" jeligére Patak hirdetőirodába, VI., Vilmos császár út 21 kér

Képzett **kozmetikusnőt** gyakorlattal, azonnalra **keresek.** Ajánlatok referenciával „Orvosi kozmetika" jeligére **Balogh hirdetőbe,** Lipót körút 9

Friedrich János Gubacsi út 21. sz. alatti **hentesüzletét megvettem,** miértis helyesbitem a tegnap tévesen közölt Földváry uccai számot. **Lampérth Béla**

Keresek bérházat 100.000—150.000 pengőig, jó épitkezésü, belterületen. Részletes leirási közvetlenül háztulajdonostól a főkiadóba kérek „Ügynök nélkül 35" jeligére

Ház Futó ucca 16 **eladó,** alapbér 4500 P. Telefon: 1-872-78. 7071

Háromszobás összkomfortos **uccai lakás,** **május 1-re kiadó.** VI., Eötvös ucca 23/a

VARRÓGÉP **konyhaberendezés** és egy **porcelán evőkészlet** 42 darabból, **olcsón eladó,** Üllői út 57., II. emelet 17. 7077

Kettőszobás etázsfütéses **villalakás** május 1-ére **kiadó** Amerikai út 76. Telefon 1-339-84

Pipagyüjtemény 7050 Regiségi kardok, egyéb antik tárgyak **eladók.** Kereskedő és ügynök kizárva. Rottenbiller ucca 37/b. II. 14

Fodrászüzletben ahol udvari bejárat is van kozmetikának megfelelő **üzletrészt keresek.** — Cim kozmetika manikür, Akácia u. 13. II. 22. 7078

Körút legforgalmasabb részén bevezetett női **ruhaszalón, kalapos bérlőtársat keres.** Telefon 1-157-36

Zongoraórákat vállal jutányosan Thomán mesteriskolát végzett zongoraművésznő Házonkivül is. **E. Baumhorn én,** Podmaniczky ucca 67. félemelet 3

BUTOROK szőnyegek, csillárok, dísztárgyak nagy választékban **ÉBNER** VIII., Karpfenstein u. 2a, vétel és csere

Éles állásfoglalás a hercegprímás házasságjogi tervezete ellen a Dunántúli Református Egyházkerület közgyűlésén és lelkészértekezletén

Pápa, szeptember 23.

Vasárnap reggel nyilt meg a *Dunántúli Református Egyházkerület* ezévi közgyűlése a főiskola dísztermében. *Medgyasszay* Vince püspökelnök imádkozott, dr. *Balogh* Jenő főgondnokelnök bevezetőt mondott, *Győry* Elemér, az új egyházkerületi lelkészi főjegyző hivatali esküt tett. A megalakulás formaiságai után elparentálták az egyházkerületnek vasárnap reggel elhúnyt világi tanácsbíráját, *Sárközy* Jenő földbirtokost. *A főiskolai igazgatótanács* tartott ülést ezután *Darányi* Kálmán földmüvelésügyi miniszter és *Vargha* Kálmán esperes, gondnokok elnöklésével.

Délután megérkezett *Pápára* az egyházkerület másik minisztertagja, *Lázár* Andor is.

Az egyházkerület lelkészei vasárnap délután Medgyasszay püspök elnökletével értekezletet tartottak, amelyen *Németh* Károly keszthelyi lelkész *a hercegprímás törvényjavaslatáról* adott elő.

— Azma már el sem képzelhető, — mondotta — hogy *ne az állam legyen a jogalkotó és jogfenntartó hatalom*. A nemzeti egység érdeke feltétlenül megkívánja, hogy egységes jogrend foglalja magába az állam összes polgárait, hogy ne legyen az állampolgároknak egyetlen része sem, amely az általános jogrenden kívül áll. Fejtegetései végén határozati javaslatot terjesztett elő, amelyben kimondották, hogy az egyházkerületi lelkészértekezlet *nem tartja kívánatosnak, hogy a házassági jog szabályozásának hatáskörét akár részben, akár egészben kiadja kezéből az államhatalom*. Építse a jogrendet a magyar állam, az egyházak pedig tartsák fenn a jó erkölcsöt. Kívánatosnak tartja az értekezlet az egyházpolitikai törvények továbbfejlesztését olyan irányban, hogy *a vallásfelekezetek egyenjogúságát és békéjét a mainál erőteljesebben biztositsák*.

Medgyasszay Vince püspök hozzászólása után az előadói javaslathoz egyhangúan hozzájárult az értekezlet. *Bakó* Lajos lelkész szakelőadása töltötte ki az értekezlet további részét.

A *Pápai Kollégium Diákszövetség* ülését *Faragó* János egyházkerületi középiskolai felügyelő nyitotta meg. A szövetség új elnökévé *Medgyasszay* püspököt választották. Este a templomban műsoros ünnep volt a Pápai Református Nőegylet rendezésében.

A dunántúli református egyházkerület hétfőn fogott ezévi közgyűlésének érdemleges tanácskozásaihoz. D. *Balogh* Jenő főgondnok, zsinati és konventi világi elnök megnyitójában hangsúlyozta, hogy a magyar törvényhozás és a kormány főleg szociális, gazdasági, müvelődési és egyéb téren a fontos tennivalók nagy halmaza előtt áll.

Medgyasszay püspök jelentésében méltatta az augusztusban *Budapesten* lezajlott *Keresztyén Szövetségi Világkonferenciát*.

Medgyasszay püspök valamennyi javaslatát elfogadta a gyűlés. *Tóth* Sándort rendes rajztanárrá választotta a közgyűlés a pápai gimnáziumhoz. *Apostol* Bertalannak rendes tanárrá kinevezését javasolják a kultuszminiszternél. A pápai gimnáziumnál megüresedett latin-görög tanszéket angol-magyar tanszékké szervezték át és erre *Molnár* Benjámint alkalmazták, egy magyar-német tanszékből testnevelési tanszék lett, erre *Gölöncsér* Juliánnát hívták meg. *Fazekas* Sándor csurgói gimnáziumi tanárt nyugalombavonulása alkalmából igazgatói címmel tüntette ki a közgyűlés. Érdekes határozat az, hogy a pápai teológiai akadémián ingyenes helyre vesznek fel egy *sk*ót teológust. *Dr.* Tóth Ernő teológiai tanár az egyházkerület zsinati pótképviselője lett.

A tárgysorozatot *Győry* Elemér egyházkerületi főjegyző, *Vargha* Kálmán, *Jakab* Áron esperesek, dr. *Matolcsy* Sándor kormányfőtanácsos, dr. *Tornyos* György és *Szabó* Bálint egyházkerületi jegyzők ismertették.

A kerületi *lelkészértekezletnek a hercegprímás házasságjogi reformjavaslata ügyében* hozott vasárnapi határozatát az egyházkerületi *közgyűlés* is tárgyalta. Dr. *Matolcsy* Sándor egyházkerületi jegyző, kormányfőtanácsos jelentette, hogy *a pápai egyházmegye tiltakozik a házasságkötéseknek az egyházak kizárólagos hatáskörébe utalása ellen*, a veszprémi egyházmegye pedig attól tart, hogy *a házassági jog reformja megbontaná az eddigi egységet, privilégiumot biztositana*. A gyülés véleménye szerint a házasság állandósága és a családi élet tisztasága *a házasfelek erkölcsiségétől és nevelésétől függ, nem pedig a házasságkötés és felbontás módjától*. Az egyházkerületi közgyülés, tudatában annak, hogy *a magyar társadalom át van szőve vegyesházasságokkal, — készséggel lemond a megegyezés, a reverzális vételének lehetőségéről*, az egyház lelkészei az eddigi gyakorlatuknak megfelelően *a jövőben is készséggel megáldják azoknak a vegyespároknak házasságát, akik reverzális nélkül kérik az áldást*. Az egyházkerületi közgyülés a hercegprímási javaslattal *ellentétes előterjesztésre kéri az Egyetemes Konventet*. A mezőföldi egyházmegye javaslatára megállapította a kerületi gyülés, hogy *az államsegélyek folytonos csökkentése miatt* az egyházak képtelenek szociális és kultúrális kötelességeiket teljesíteni. *Fejenkint 18 pengő az átlagos közteher a dunántúli reformátusoknál akkor, amikor négyötödrészük havi 20—25 pengőből él!* Kétségbeejtő a lelkipásztorok anyagi helyzete is, s az *Egyetems Konventet* kéri a közgyülés, tárja fel ezeket az állapotokat a kormány előtt.

Külön határozatot hozott az egyházkerület a *reverzális* lehetősége ellen.

— **Ravasz püspök felavatta az Emlékezet Templomát.** Vasárnap avatta fel *Ravasz* László református püspök az Emlékezet Templomát, mely most épült fel a Szent István-kórházzal szemben. Ennek a templomnak építési költségeit *Szabó* Imre esperes gyüjtötte össze, úgyszólván fillérekből. A templomban fehér táblák hirdetik a hősi halottak nevét. *Szabó* Imre esperes beszédében a templomok jelentőségét méltatta, felvetette a problémát, mi történne, ha eltünnének Budapesi uccáiról a templomok? Eltünne a csend, megnövekednének az öngyilkosságok, sokszorozni kellene a rendőrséget és katonaságot és az emberek nyiltan egymás ellen szervezkednének, az osztozkodásért való végső leszámolásra. A tisztviselőtelepi református templom felszentelésének napján, vasárnap délután 5 órakor rendezték az első vallásos estélyt az új templomban. *Szabó* Károly vallásoktató lelkész mondott bevezető imát, majd *Gál* Lajos angyalföldi lelkipásztor végzett keresztelést. Ezután dr. *Borbély* Kálmán min. tanácsos, gazd. főtanácsos, presbiter és felesége, *Ericz* Paula tartották ezüstmennyegzőjüket, amely alkalommal a házaspárhoz *Haypál* Béla, a budai ref. egyház lelkésze intézett szivből és lélekből fakadó beszédet.

— **Dorgères francia parasztvezér megsebesült.** *Párizsból* jelentik: A parasztfront vasárnap Párizs egyik külvárosában gyülést tartott, melyet kommunisták megzavartak. A parasztfront vezére, Dorgères képviselő a tumultusban a fején *megsebesült*.

— **Az osztrák külügyminiszter Genfbe utazott.** *Bécsből* jelentik: *Berger-Waldenegg* szövetségi külügyminiszter hétfő este *Genfbe utazott*.

— **Strassburgban letartóztattak egy német és egy dán állampolgár szovjetkémet.** *Párizsból* jelentik: Strassburgban letartóztattak egy *német* és egy *dán* állampolgárt, kommunista üzelmek miatt. Megtalálták náluk a francia kommunisták eljárásának részletes tervét, mely utasítást ad a francia kommunistáknak *a hadiiparral szemben tanusitandó magatartására*. A *Jour* cimü lap jelentése szerint a letartóztatott emberek *a szovjet javára kémkedtek*. Hir szerint a francia kormány *diplomáciai lépéseket tesz az üggyel kapcsolatban*.

— **Návay Lajos szobrát felavatták Makón.** *Makóról* jelentik: Országos ünnepség keretében leplezték le vasárnap a vármegyeház előtti téren *Návay* Lajos szobrát. Návay Lajost, a képviselőház egykori elnökét 1919 április 29-én *a kommunisták meggyilkolták*. A szoborleleplezés kegyeletes ünnepségén a kormányt *Preszly* Elemér államtitkár, a felsőházat báró *Radvánszky* Albert, a képviselőházat *Bobory* György képviselte. Megjelent az ünnepségen *Eckhardt* Tibor is, akinek az elhúnyt rokona volt. A megye községeit népes küldöttségek képviselték. *Tarnay* Ivor alispán mondott beszédet, majd megkoszorúzták a szobrot, *Szentgyörgyi* István alkotását, melyet *Nikelszky* Jenő főpolgármester vett át. Az ünnepség után 600 terítékes közebéd volt.

— **Halmy Artúr Budapesten.** *Halmy* Artúr, a kitünő magyar festőművész, aki évek óta Amerikában dolgozik, hétfőn Newyorkból feleségével együtt Budapestre érkezett. Valószinüleg több hetet tölt Magyarországon.

— **Pattanásos, zsíros arcbörnek:** Essenciát! Orvosi tapasztalatot, ellenőrzést és használati utasítást kap a dr. med. László V.-féle Essenciával. Kapható kizárólag a főlerakatban: Múzeumpatika, IV., Kossuth Lajos ucca 22. (Astóriával szemben.)

— **Kannisto finn egyetemi tanár a debreceni egyetem díszdoktora.** *Debrecenből* jelentik: A debreceni Tisza István Tudományegyetemen a város előkelőségeinek jelenlétében hétfőn avatták a bölcsészeti kar díszdoktorává dr. *Kannisto* Artúrt, a helsinkii egyetem tanárát, aki a finn-ugor rokonság kiderítése és különösen a vogul nép szótárának, népszokásainak összegyüjtése terén szerzett érdemeket. Az avatási ünnepségen a kollégiumi kántus a Himnuszt énekelte, majd dr. *Hankó* Béla bölcsészetkari dékán méltatta a tudós munkásságát. Dr. *Benedek* László, az egyetem rector magnificusa az eskütétel után átnyujtotta dr. *Kannisto* Artúrnak a magyar színekkel ékesített »Honoris causa« diplomát, közben a kántus a finn Himnuszt énekelte. Kannisto díszoklevelének átvétele után *tökéletes magyarnyelvü beszédben köszönte meg a felavatást*.

— **Irországban ért földet a litván óceánrepülő.** *Londonból* jelentik: Felix *Waikus* litván óceánrepülő, aki Newyorkból Kaunasba akart repülni leszállás nélkül, az irországi Balinrobe közelében benzinhiány miatt *kényszerleszállást végzett*.

— **Vasutasnagygyülés volt vasárnap Nagykanizsán.** *Nagykanizsáról* jelentik: A VOGE vasárnap Nagykanizsán vasutasnagygyülést tartott igen sok vasutas részvételével. *Maróthy* Oszkár intéző elnöki megnyitója után *Csinos* László országos kiküldött a vasutasság problémáiról beszélt. *Vasváry* Lajos, VOGE-titkár beszédében elpanaszolta, hogy a magyar vasutasok helyzete *súlyos*. A pályafenntartó munkások 18 filléres órabért, a fütőmunkások havi 50—60 pengőt kapnak. A VOGE a létminimum megállapitását kéri. *Pillich* Viktor központi főtitkár is a vasutasok sérelmeiről beszélt. A vasutasság kenyere nemcsak kicsi és száraz, de bizonytalan is. A VOGE 10 százalékos béremelést követel. A vasutas sehol sem tudja gyermekét elhelyezni, a vasútnál sem, mert ott igazolványos altiszteket helyeznek el. Határozati javaslatot nyujtott be, mely szerint a vasutasok *követelik a régi munkabér visszaállitását, tiltakoznak minden tervbe vett bércsökkentés* ellen, követelik, hogy *a vasútnál a vasutas gyermekek előnyben részesüljenek*. Követelik végül, hogy *a családi pótlékot a munkásokra is kiterjesszék*. A nagygyülés egyhangúlag elfogadta a javaslatot.

— **Eltemették Haverland Antalt.** Hétfő délután kísérték utolsó útjára a Kerepesi-úti temetőben *Haverland* Antal liftgyárost, a Baross Szövetség társelnökét, a lakatosipartestület elnökét, aki szombaton halt meg. A 75 éves öregúr mindvégig tevékeny részt vett az iparosság gazdasági érvényesüléséért és társadalmi helyzetének javításáért folytatott küzdelemben. Ő volt *a magyar liftgyártás megteremtője*, a millenneumi időket követő esztendőkben alapította meg liftgyárát. Temetésére százan és százan jöttek el volt munkásai közül, az iparostársadalom vezetői is ott voltak a ravatalnál. Az egyházi szertartás után *Horszky* János, a Baross Szövetség elnöke búcsúztatta Haverland Antalt, a sírnál *Müller* Antal, *Purébl* Győző és többen mondtak beszédet.

— **A beomló föld eltemetett ásás közben egy fiatal régészt.** *Bajai* tudósitónk jelenti: *Burányi* István fiatal tudós évek óta magánszorgalomból folytat ásatásokat *Madaras* környékén. Nemrégiben kiásta *az évszázados madarasi ősi templom romjait*. Számos ereklyét küldött fel a *Nemzeti Múzeumnak* is. Egy héttel ezelőtt azzal távozott hazulról, hogy tovább fog ásni, mert értékes leleteket remél. *Azóta hiába várták haza*. Vasárnap délután egy gazda a mezőn egy ásót talált, amelyben a fiatal tudós hozzátartozói *Burányi* István tulajdonát ismerték fel. Az ásó megtalálásának helyén ásni kezdtek és *a földben megtalálták a fiatal tudós már oszlásnak induló holttestét*. A nyomozás megállapította, hogy nyolc nappal ezelőtt két méter mélységben egyedül ásott a fiatal tudós, közben *a földtömeg meglazult és úgy maga alá temette, hogy körülötte az eltemetésnek semmi nyoma sem maradt. A rázudult földtömeg nyomban megölte*. Ha az ásója kint nem marad, sohasem akadtak volna holttestére.

— **Megérkeztek Budapestre a német diákvezérek.** Vasárnap éjfélkor *Budapestre* érkeztek a *Német Nemzeti Diákszövetség* vezérei, hogy viszonozzák a magyar diákság mult esztendei berlini látogatását. A tíztagú küldöttséget a Nyugati pályaudvaron, ahol a német követség részéről dr. *Schnurrer* követségi tanácsos jelent meg, dr. *Králik* Lajos és *Kozma* Emil fogadta a *Magyar Nemzeti Diákszövetség* nevében. A küldöttség tagjai hétfőn délelőtt megkoszorúzták a Hősök Emlékkövét és délben kihallgatásra mentek *Hóman* Bálint kultuszminiszterhez. A német követségen tett látogatás után a *Műegyetemen* ebédeltek, majd a *Pálosok* kolostorát tekintették meg. Délután a *Gellért Szálló* vendégei voltak a német diákvezérek. Kedden reggel *Debrecenbe* utaznak, ahol két napot töltenek, majd visszatérve, a diákcsoport vezetője, *Faeickert* előadást tart a rádióban.

— **Gróf Forgách Jánost megoperálták.** Gróf *Forgách* János felsőházi tag, a monarchia volt nagykövete, három héttel ezelőtt sárgaságban megbetegedett, egy héttel ezelőtt Budapesre jött és a Fasor-szanatóriumba vétette fel magát. A vizsgálatok elvégzése után *Ritoók*, *Bencze* és *Ádám* tanárok konziliumot tartottak, amelyből kifolyólag Ádám professzor hétfő délelőtt megoperálta gróf Forgách Jánost. A műtét jól sikerült.

— **Szent Gellért-ünnep.** Az Actio Catholica vasárnap rendezte az országos Szent Gellért-ünnepséget. Ünnepi mise után *Strommer* Viktorin tihanyi bencésapát vezetésével körmenetben vitték Szent Gellért ereklyéit a Szent Gellért-szoborhoz. A körmenetben 15.000 ember vett részt. *Kühár* Flóris budapesti bencés házfőnök mondott beszédet Szent Gellért mártíréletéről.

— **Vonat elé vetette magát.** *Schreibmüller* Károly 56 éves lakatos, aki *Rákosszentmihályon Károly király* út 9. szám alatt lakott, hétfőn délután a sashalmi vasúti megálló előtt *a vonat elé vetette magát, amely teljesen összeroncsolta* Holttestét csak órákkal később találták meg és beszállitották a törvényszéki orvostani intézetbe.

— **Országzászlóavatások.** *Nyirbátor* vasárnap avatta fel országzászlóját. Az avatáson megjelent *Mikecz* Ödön főispán, *Virányi* Sándor alispán, *Thuránszky* Pál országgyülési képviselő. A megnyitóbeszédet *Árkosi* István görögkatolikus lelkész mondotta. *Urmánczy* Nándor, az *Ereklyés Országzászló Nagybizottsága* elnöke mondott avatóbeszédet, majd *Baloghy* László főjegyző átvette az új országzászlót. Tiszaszalka község vasárnap ünnepség keretében avatta fel a *Hősi emléket* és *Országzászlót*. A *Hősi-emléket* a Vitézi Szék képviseletében *László* Béla ny. őrnagy, az *Országzászlót* dr. *Javornitzky* Jenő, az *Országzászló Nagybizottság* társelnöke avatta fel. Szavalat, ének és díszfelvonulás követte a felavatást.

ABBAZIA DR. HORVÁTH szanatórium és penzió
Közvetlen a tengerparton. Kifogástalan ellátás. Saját park. Diéták felár nélkül. Budapesten felvilágositás és szobafoglalás: Britannia szállodában, 11—3-ig. Telefon: 20-6-46.

BÉREljEN VOGEL-CSILLÁRT!
Vétel esetén a fizetett bérleti díjakat beszámítjuk!
VIII., Mária Terézia tér 3. Telefon: 30-1-23

JAVÍTTASSA perzsa stb. szőnyegeit
MANUS -nál legszakértőbben, legjutányosabban
József körút 10—12. T. 401-59

NAPI HÍREK

JÓ REGGELT!

Hétfőn tovább tárgyalt az ötös bizottság. Olaszországnak az az álláspontja, hogy a bizottság az eddigi munkáért ötöst kap.

Néhány nap mulva megáll az eső Abesszíniában. A benszülöttek már alig várják a szép időt, amikor már csak bomba fog esni.

Beszélgetés a kávéházban: »Olvasta? A szovjet is bevezeti a válópert.« »Nagyon bölcs elgondolás. Legalább az orosz asszonyoknak is lesz mivel szórakozni.«

A nap aktuális kérdése: »Vajjon a prágai válogatott csapat örült, hogy olyan »markos« legényre akadt Budapesten?«

A nap hőse: Matolcsy, aki kilépése után elmondta első ellenzéki beszédét. Ezzel olyan sikert aratott, hogy most már tovább is hajlandó az ellenzék keserű kenyerét enni.

Egy gólt lőttek csupán a magyarok a csehszlovák válogatott csapatnak. Nem helyes, hogy ezen a téren is az egyke hívei.

Beszélgetés a villamos perrónján: »Olvasta? Dél-Baranyában ricinustenyészet indult meg a magyar földeken.« »Ennek örülhetnek a gazdák, a mai rossz világban. Végre egy termény, amely bizonyosan fog hajtani!«

Mindenben első a Pesti Napló

— Llevellyn-Jones budapesti beszéde Kossuth nemzetéről. *Llevellyn-Jones* angol képviselő vasárnap végignézte az őrségváltást az Országzászlónál, nagy beszédet mondott: — Megszentelt földön állok itt, — mondta — mert alattam nemcsak Budapest, hanem Kassa, Pozsony, Kolozsvár és az elszakított vármegyék földje van. *Kossuth nemzete a magyar, melynek szabadságszeretetét Kossuth tette a világon ismertté és tiszteltté.* Az angol képviselő szavai uán a zenekar eljátszotta az angol Himnuszt.

— Meghalt a népszövetségi ujságírók doyenje. *Genfből* jelentik: Filiol *Franck*, a Népszövetség mellett működő ujságírók doyenje, a *Svájci Távirati Iroda* genfi osztályának igazgatója, vasárnap hirtelen *meghalt*.

— Gunde nagykanizsai őrnagy motorbalesete. *Nagykanizsáról* jelentik: Gelse határában vasárnap este *Gunde* Géza nagykanizsai őrnagy motorkerékpárjával haladt, amikor szembe jött vele egy fásszekér. A két jármű összeütközött, az őrnagy kirepült az úttestre, ahol *eszméletlenül terült el.* Dr. *Kajtár* főorvos a súlyosan sérült katonatisztet a nagykanizsai Horthy Miklós-kórházba szállította be.

— A fenyegető háború, a tőke szerepe s a magyar semlegesség a szegedi katolikus nap programján. *Szegedről* jelentik: Vasárnap katolikus nap volt Szegeden. Az ünnepségeket körmenettel kezdték meg, amelyet dr. *Glattfelder* Gyula csanádi püspök vezetett. Ugyancsak ő elnökölt a rókusi tornacsarnokban megtartott díszgyűlésen. Számos előadás hangzott el, majd Glattfelder püspök záróbeszédében azt hangoztatta, hogy az ellenségeskedéseknek és különböző harcoknak az eredménye, hogy ma senki sem tudja, hogy mit hoz ránk a holnap és mikor tör ki a gyűlölködő háború. *»Mi vissza akarjuk fordítani a végzetes történelmet s meg akarjuk állítani a gyűlölet árját«* mondotta a püspök. Délután a katolikus gazdák tartottak gyűlést, amelyen dr. *Schandl* Károly országgyűlési képviselő hangoztatta, hogy *a tőkét a termelés szolgálatába kell beállítani.* Nem igaz, hogy a tőkének nincs erkölcse. Vannak tőkék, amelyeknek van erkölcsük és hála Istennek, nem minden tőke kapható piszkos spekulációra. Az olaszabesszín háborúval kapcsolatban a szónok azt hangoztatta, hogy *nekünk semlegeseknek kell maradni.* Mi nem akarunk semmiféle háborúba belekeveredni. A gazdagyülés után a Városháza nagytermében a szegedi katolikus nők tartottak díszgyűlést, melyen *Ernszt* Sándor mondott beszédet. Szükségesnek tartja, hogy *a nőknek befolyásuk legyen a közéletben.*

Tarpan a haj megmentője!

— A velszi herceg Ausztriában is jól érzi magát. A velszi herceg *St. Wolfgangba* utazott, ahol a régi salzburgi népviseletbe öltözött helyi zenekar népszerű előadást rendezett a tiszteletére. Az angol trónörökös azután Ischl környékére ment, ahol *Rettenbachgrabenben* vadászott. *Ischl* Ferenc József korában jóformán Európa összes uralkodóit vendégül látta. A velszi herceg megtekintette mindazokat a helyeket, ahol a történelmi események lejátszódtak, majd az esti órákban *zergevadászatra indult az Ischl fürdőtől északra elterülő Zimitzre.*

Az *Iglón* megjelenő *Szepesi Híradó* egyébként a velszi herceg budapesti látogatásával foglalkozva azt írja, hogy a velszi herceg magyarországi látogatásainak *mélyreható jelentősége van a kisebbségi sorsban élő magyarság szempontjából is.* »Minekünk, — írja a szlovenszkói magyar lap — akik hosszú időn át az iskolai katedrán, szónoki emelvény és az ujságok hasábjain félművelt és rosszindulatú tollforgatók és tanítók becsmérlő állításait voltunk kénytelenek tűrni a magyarországi állítólagos »ázsiai állapotokról és barbarizmusról«, most elégtételül szolgál, hogy az angol birodalom leendő feje, a kiteljesedett kultúrigényesség fogalma *egy éven belül másodízben is szívesen tartózkodott Magyarországon.* A számtalan kommentár mellett, amelyek e látogatással kapcsolatban napvilágot láttak, szükségét éreztük az erkölcsi elégtétel e szerény kifejezésének is hangot adni.

— A francia hadügyi költségvetés előadója a »német veszedelem«-ről. *Párizsból* jelentik: Az olasz-abesszin ügy pillanatnyilag talán háttérbe szorította, de korántsem feledtette el *a Rajna felé tekintő francia biztonsági politika* aggodalmait. Németország újrafegyverkezése, keleteurópai tervei és gyarmati követelései továbbra is állandó lappangó nyugtalanságban tartják a francia közvéleményt. Ez a nyugtalanság éles hangnemben és feltűnéstkeltő módon jutott kifejezésre *Archimbaud* volt államtitkárnak, a hadügyi költségvetés előadójának és a radikális párt egyik vezérének *Chatillonban* mondott politikai beszédében.

— Addig fogom hangoztatni, — mondotta Archimbaud — hogy *Németország részéről mindenre el kell készülnünk,* amíg végül is a szemek kinyílnak és az ország megérti a veszélyt. *Hitler politikája az európai békére sokkal veszélyesebb, mint Róma politikája.* A német hadsereg rövidesen olyan erős lesz, mint a mienk. A német hadianyag mindennap gyarapodik. Mindenki tudja, hogy a Rajna vidékére vonatkozó tilalmakat már régen nem tartják be. Anglia is tudja ezt. Most várjuk, hogy Sir Samuel Hoare nagy beszédében mit fog errevonatkozóan mondani. Amidőn holnap Hitler ráteszil a kezét a Memel-vidékre, akkor már minden késő lesz. Minden figyelmünket ennek a súlyos kérdésnek kell szentelni.

— Az osztrák szövetségi elnök *Neumann* István kereskedelmi tanácsosnak, az osztrák ruhaipari szövetség elnökének, a közismert Neumann M. cég főnökének az osztrák érdemrend I. osztályú lovagkeresztjét adományozta.

— Orvosi hír. Dr. *Epstein* Tibor belgyógyász szabadságáról visszaérkezve rendel, Király ucca 67., délután 3—5. Telefón: 312—52.

Dr. *Sulzer* Andor kórházi főorvos szabadságáról megérkezett. Andrássy út 10.

Hogyan születik a találmány?

(Tarján Ferenc könyve.) A technikai kultúrával kevesebb magyar könyv foglalkozik, mint amennyit a tárgy jelentősége megérdemel. *Az elmult ötvem év folyamán az emberiség mindennapi életét gyökerében megváltoztatta a villanylámpa, az autó, a repülőgép, a szikratávíró, a film és a rádió feltalálása.* Hogy milyen út vezetett ezekig a találmányokig, kik a voltaképpeni feltalálók, milyen munka előzi meg egy találmány megszületését: erről kevés fogalmunk van. *Tarján* Ferenc könyvében kitűnően vázolja a találmányok keletkezését és fejlődését, gyakorlati útmutatással, tanáccsal látja el a kezdő kutatókat, akik különösen munkájuk megindításakor sok hibát követnek el. *Beszámol arról, hogy mi a feltaláló teendője találmánya bejelentése, védelme, a szabadalom megszerzése és értékesítése körül.* Rámutat arra, miképpen születnek régi, elavultnak látszó fizikai törvényekből és jelenségekből modern találmányok s miként segíti egymást az elmélet és a gyakorlat.

Könyve második részében a magyar feltalálók ismertetésével foglalkozik, majd a Nobel-díjas kutatók névsorát közli. A könyv ezután rátér a nevezetesebb találmányok és fölfedezések ismertetésére a legrégibb időtől napjainkig. Igen érdekes az a rész, amely a magyar feltalálókkal foglalkozik. *Báró Eötvös Lóránt, Irinyi János, Jedlik Ányos, Hupin Mihály, Kandó Kálmán, Kempelen Farkas, Puskás Tivadar és társaik életét és találmányait igen bőven ismerteti.* A könyvet a fontosabb találmányok és fölfedezések ügyes kis lexikona teszi teljessé.

Bally CIPŐK ismét kaphatók!
KULPIN ÉS TÁRSA
Kristóf tér 7.

— Ír ujságíró előadása Írországról. G. S. *Childs* ír ujságíró és az ír szabadállam cserkészmozgalmának egyik vezető tisztje Budapesten, a Külügyi Társaság felkérésére előadást tartott az ír szabadállamról. Történelmi bevezetés után hangsúlyozta, hogy *Írország túlnyomórészt agrárország, politikailag, Ulster kivételével, teljesen szabadállam.* 1912 óta már autonómiája volt, a háború után teljesen felszabadult. 1918-ban megválasztották első parlamentjét, amelynek 103 tagja van. 1921-ben *Lloyd George* teljes autonómiát ajánlott Írországnak, amit az ír nemzetgyűlés *Valera* ellenzésére hét szótöbbséggel elfogadott. *Childs* előadását vetített képekkel kísérte, bemutatva hazájának legszebb tájait és történelmi emlékeit. A közönség az illusztris előadót melegen ünnepelte.

— Állami kölcsönt kérnek a fűszeresek. A *budapesti fűszerkereskedők* vasárnap izgalmas gyűlést tartottak a Vörösmarty uccában lévő székházukban, amelyen az elosztó- és termelőszövetkezetüknek sérelmeit tárgyalták. A gyűlésen, amelyen többszázan vettek részt, *Prosz* István elnökölt. *Farkas* Vilmos hosszabb beszédben ismertette a fűszerkereskedők elosztószövetkezetének sérelmeit. Rámutatott annak a hasznos működésére. A szövetkezet ügyeinek intézésével szemben a kormány is egyoldalú elbánást tanusított. Többek hozzászólása után a gyűlés egyhangúlag elhatározta, hogy *monstreküldöttség útján keresi fel Gömbös Gyula miniszterelnököt,* valamint a szakminisztereket, akiktől azt kérik, hogy az érdekelt fűszerdetailkereskedők meghallgatásával a kormány hívjon össze szaktanácskozást, amelyen a szövetkezetük ügyéről objektív felvilágosítást kívánnak adni annál inkább is, mert a pénzügyminisztérnek a szövetkezetről *valótlan jelentést tettek.* A monstreküldöttség egyik sürgős kívánsága, hogy addig, amíg a detailfűszerkereskedőket és jogos törvényes panaszaikat a kormány nem ismeri, a *végrehajtásokat függesztesse fel.* Az egybehívandó szaktanácskozás pedig tegye alapos mérlegelés tárgyává, hogy a fűszerkereskedők rendelkezésére bocsátott 200.000 pengő, illetve 50.000 pengő állami kölcsön arányban áll-e azokkal a bel- és külföldi szolgáltatásokkal, amit a magyar fűszerkereskedelem nehéz munkával végez és hogy nem volna-e az ország elsőrendű közgazdasági érdeke, hogy a kormány ezt a kölcsönt *egymillió, de legalább 500.000 pengőre egészítse ki,* illetve jegyezze le és a szövetkezet állami ellenőrzésével tegye egyúttal lehetővé azt, hogy a 200 000 pengős kölcsönt és a fűszerdetailkereskedő szakmát *a teljes pusztulástól megmentse.*

— Klein Ödön síremlékét felavatták. Vasárnap felavatták *Klein* Ödön miniszterelnökségi sajtófőnöknek, a Magyar Távirati Iroda első igazgatójának síremlékét a rákoskeresztúri temetőben. Az avató beszédet dr. *Schwarcz* Benjámin rabbi mondta.

— Az utolsó négy fertőzött nyulat is visszavitték a pécsi kir. boncani intézetnek. *Pécsi tudósítónk* jelenti: A pécsi kórbonctani intézetből ellopott kísérleti nyulak ügye hétfőn délután végre befejeződött. Az ellopott nyulak közül négyet beszolgáltattak az intézetnek. *Valamennyi súlyos fertőző betegséggel volt beoltva.* Az intézet beváltotta az ismeretlen tolvajnak tett igéretét és nem tett feljelentést a rendőrségen, amely ennek ellenére is hivatalból megindította az eljárást annál is inkább, mert megállapították, hogy hónapok óta rendszeresen lopkodták az ismeretlen tolvajok a klinika kísérleti állatállományát. Az ügyben érdekes nyomra akadtak, úgyhogy a vakmerő állattolvajok *rövidesen a rendőrség foglyai lesznek.*

— A Monte Grappa katona-temetőjének felavatása. *Rómából* jelentik: Vasárnap avatta fel *Viktor Emánuel* olasz király a *Monte Grappa* oldalában elhelyezett katonai temetőt, amelyben *13.000 olasz és 10.000 osztrák és magyar katona* holtteste fekszik. Az ünnepségen megjelent báró *Villani* Frigyes magyar követ és vitéz *Szabó* László alezredes katonai attasé is.

— Házasság. *Balogh-Kovács* Christa és vitéz *Kalotay* Béla m. kir. tüzérfőhadnagy szeptember 21-én tartották meg esküvőjüket a soproni dómtemplomban.

Rácsay Károly és neje szeptember 20-án tartották házasságuk huszonötödik évfordulóját.

17 NAPOS HAJÓÚT OKT. 2—18
a Jugoszláv Lloyd 18.000 tonnás „Kraljica Marija" luxusgőzösével
Észak-Afrika—Spanyolország—Olaszország
Részvételi díj P 470.—től
Felvilágosítás: Jugoszláv Utazási Iroda, V., Dorottya u. 6 és IBUSz, V., Vigadó tér

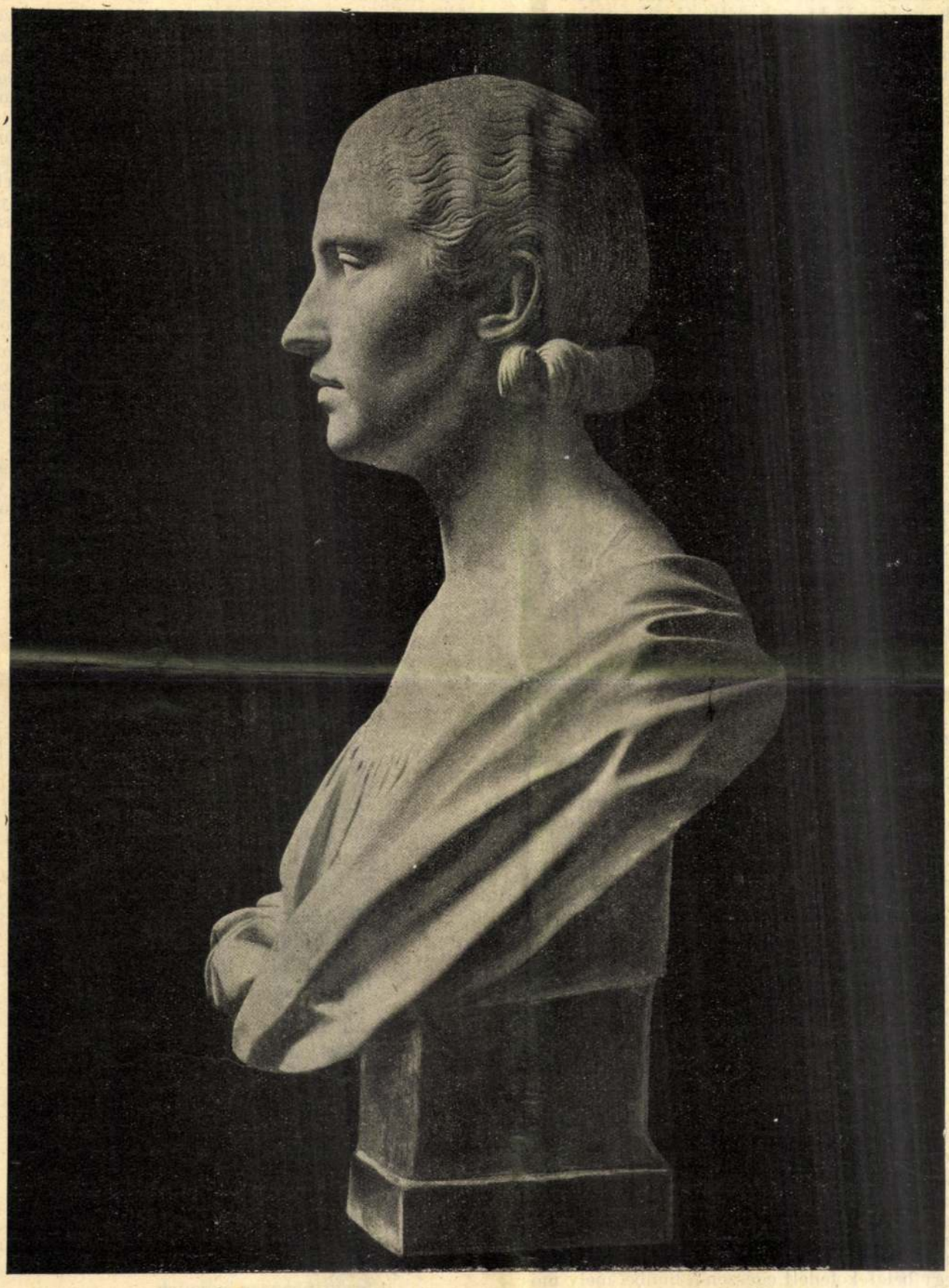

Szentgyörgyi István: Női mellszobor.

Párizsban 1929 dec. 22.

Ehhez fogható felséges hangversenyt azóta se hallott a világ. Az eddig visszhangtalan emberi hangot megszázszorozták a frissiben épült hegyek. Megerősítették a szelek, melyek a hegyek válláról alásiettek a síkságra. Búgott a Kereső orgonája, mint valami mennyei zeneszerszám és csodálatos kiséretet szolgáltatott a csodálatos hangversenyhez.

Csak az óriások anyja hallotta úgy, mintha egy hang állandóan kirína ebből a nagyszerű együttesből. Hol előtte, hol utána ballagott ez a hang a többinek s megzavarta a roppant kórus égi harmóniáját. Egyszer aztán az öreg óriás is fülelni kezdett s hadonázni összevissza a jáspisbolttal.

— Halt! Megálljatok. Melyikőtök énekel hamisan?

— Én nem! Én nem! Én nem! — hangzott a válasz a világ tizenkét sarkából.

Újra rákezdtek, de ujra abba kellett hagyni. Most már mindenik hallotta a hamis hangot. A Lusta hangja volt ez, aki alatt hazugságból épült a hegy s a világ legtisztább hangját is hamis mellékzöngékkel erősítette volna fel. Az óriások anyja sírva tipegett be a házába. Az ő anyaszíve jóelőre érezte, hogy ebből baj lesz, mert ez a hamis hang meg fogja bontani eddigi életük zavartalan összhangját. És összeszorította szívét a tudat, hogy az ő egyik gyermeke lesz az oka ennek.

Este az egész háznép szótlan bosszúsággal telepedett a vacsorázó asztal köré. Mindegyik magát okolta, hogy édesanyjának öröm helyett könnyeket fakasztott a szemébe. Apjuk azt tanácsolta, nézzenek utána reggel, hátha a hegyek építésében van a baj oka? A fiúk összenéztek s erősen megfogadták, hogy a legszorgosabban átvizsgálják másnap az építkezést, egyedül Lusta mondta el félrefordított fejjel a fogadalmat. Reggel aztán kimentek mind a tizenketten.

*

Kereső volt a legjobban felzaklatva. Úgy érezte, az ő műve, az ő tervének becsülete forog itt kockán. Napkelte előtt talpon volt már s alig pirkadt, sietett a maga orgonájához.

De Lusta sem aludt azon éjjel. Lelkiismeretfurdalásai voltak. Tudta már, hogy az összhangnak egyetlenegy titka van: senkinek sem szabad csak magára gondolni, mikor a közösség megnyilatkozásáról van szó. Csak úgy lehet igazán szép a szép, ha mindenkinek egyformán öröme lehet benne. De aztán más, ördögi gondolat fogamzott meg az agyában: Kereső az oka, hogy ő nem tud a többivel együtt énekelni. Miért építette elébe a hegyet? És elvégezte magában, hogy ezért Keresőnek lakolnia kell.

Pirkadatkor ő is talpon volt. Öccse után sietett lopva. Kereső már régen kinn volt és szorgos gonddal vizsgálgatta, kopogtatta a sziklákat. Nem hagyott-e rést, üreget valahol, mely elnyelje, vagy megmásítsa a hangot. Emlékezett rá: egyszer vad indulatában fegyelmezetlenül dolgozott. Talán ebben lehetett a hiba?

Már-már elérte a hegy tetejét. Lusta mindenütt észrevétlenül a nyomában. S mikor közeljárt a tetőhöz már, bátyja meglódította alatta a sziklát. És szegény Kereső sziklástul lezuhant a mélységbe, amelyet éppen Lusta vájt ki, mikor a sárga kincs után kutatott. Nem is kellett sírt ásni neki, csak néhány sziklaszálat letördelni még s utánahányni a mélybe. Mire fölkelt a nap, sziklasírban pihent már Kereső s a hegy tetején Lusta szálas alakját sugározta körül az isteni Fény.

De a hegy belefeketedett egészen a bűnbe, mely most az ormain akart ágálni mocsoktalanul. És meggörnyedt az egész föld háta a diadalmas Bűn roppant sulya alatt. A patakok kiléptek medrükből és elárasztották a mélyebben fekvő területeket. Hiába kiabált óriásapó, hogy hallják-e őt és látják-e jáspisbotját? A földgolyó tulsó oldaláról nincs az az óriás, aki az innensőre lásson. Vaktában kezdtek el énekelni az óriásgyerekek és az egész földet betöltötte a dal, amelyben ugyan már nem volt hamis hang, de valahogy üresebb, kongóbb lett az összhang. Mióta Kereső meghalt, nem tökéletes a világ. Egy árnyalattal több benne a gonoszság, mint a jóság. Egy emberrel kevesebb van, mint lenni kellene s egy gonosszal több.

Ama hegy pedig, mint roppant fekete kőorgona, töredezett bazaltsipjain a szelek messzesikoltó gyászdalával Keresőt gyászolja azóta. Tövénél apró emberférgek turkálnak: vajha tizkörmükkel kiáshatnák a hiányzó jóságot? Keresőt keresik, a mindíg újat, mindig szebbet próbálót, hogy adja vissza a teljesebb összhangot ennek az elfeketedett, kevés napfényű, kevés örömű, kínjában összezsugorodott világnak. De helyette máig csak azt a csillogó sárga ércet találják, amit Lusta könnyűszerrel piszkált ki a kövek közül. Ma már keserves verejték árán jutnak csak hozzá s talán azért hiszik azt, hogy ezzel fogják megváltani a világot. Pedig a kenyerük napról-napra feketébb ott az embereknek és a szemükben napról-napra feketébb gyűlölet lobog. Keresnek és az igazi Keresőt nem találják.

És a törött orgona zúg, egyre zúg. Talán az arany világának gyászdalát zúgja, pedig ezt a világot még csak ezután fogják eltemetni. És villámok csapkodják szakadatlanul a hegyet. Omló orgonasipjai hirdetik, hogy az égnektörést ezen a tájon a menny haragja is veri hetediziglen.

Azért hivják ezt a kőorgonát Detonátának.

ERDÉLYI BUKOLIKÁK

NEM ÉREK HOZZÁTOK

Nem vettem észre magam
és nem láttalak meg titeket
A nagy csodát kutattam eddig:
Hol a megváltó élet-hit?

A magasba néztem,
hol ég, föld összeér.
És nem, nem kérdeztem:
a vak hajsza mit ér?

De most megbűvölte szemem.
Most látom a vérző tömeget
A bús föld nyögését hallgatom.
Most halkan a mezőkre lépek.

Most látom véres ágyát a földnek.
Most hallom:
a vetések nőnek, nőnek.
Most hallom:
a szél búsan sivít.
Imádkozik, imádkozik.

Most holt-csendben
nagy birodalomba
bevonulok.
Kín, élet s virág közt
csak nehezen megyek.
Csillagokat könnyen átallépek.
De hozzátok sohse, sohse érek.

Bartalis János

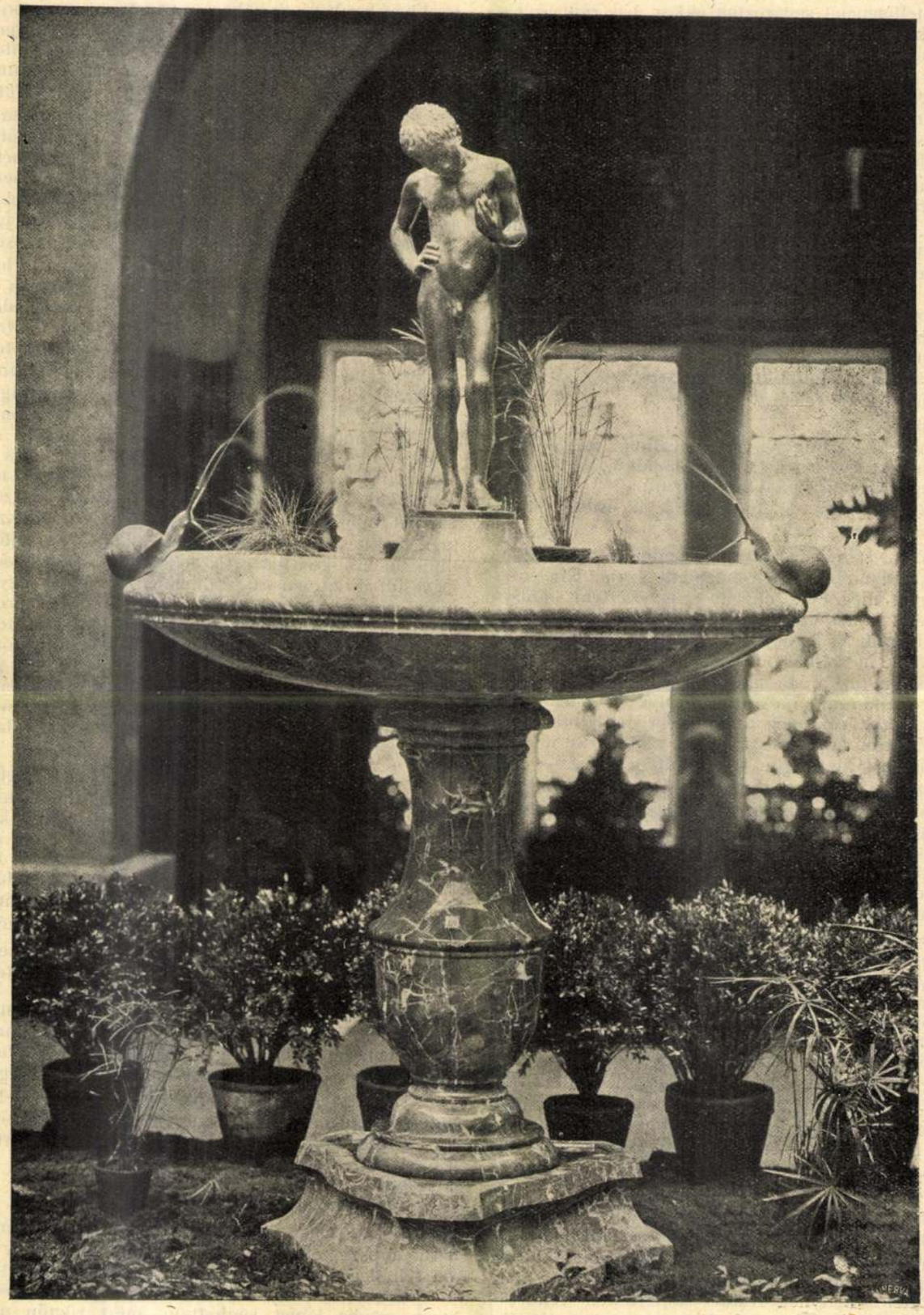

Szentgyörgyi István: Díszkút.

súlyozott és céltudatos egyéniségét is. Mindez még szembetünőbbé változott akkor, midőn valamiről beszélni hallotta őt az ember. Símára borotvált arcának vonásai rendkivül energiát és intelligenciát sugároztak ekkor, bár rám az első beszélgetésünk alkalmával szokatlanul hatott a szélesen domboródó homloka alatt mélyen fekvő barna szemeinek szinte liraian mély és állandóan kissé elgondolkozott, fátyolozott pillantása. Ezt a feltünő kontrasztot nem korrigálta az a pár hajszálvékony finomságú, apró erezésű ránc sem, melyek szemszögletétől futottak halványan ezüstösödő halántékai felé. Szép és érdekes férfi volt.

... Még ma is, — szinte egy egész emberélet multán, — élesen és tisztán szinte magam előtt látom az akkori jelenet minden egyes kis fázisát, amellyel az egész, számomra mindvégig furcsa és érthetetlenül izgató kaland megkezdődött. Élénken és közvetlen frissességgel él bennem a kép, amint akkor ismeretlen látogatóm dideregve, ide-oda topogva igyekszik megszabadulni nedves felső ruhadarabjaitól az előszobában, míg én türelmesen várakozom reá, kezemben Forel könyvével, ahogy a csengő zajára ajtót nyitni eléje siettem. Gummiköpenyét szegre akasztva, tétovázás nélkül fordult felém:

— Ön az...?

És kiváncsian szemügyre vett. Bevallom, meglepett ez a szokatlan bevezetés és nem titkolt csodálkozással néztem reá, mire magyarázólag sietett hozzáfűzni:

— ... aki a visszatérő álmokról azt az értekezést irta a „Psychical Rewiew"-be?!

Várakozóan, szinte feszült figyelemmel nézett reám, miközben halványan mosolyra húzódott szája. Kijelentése csodálkozásomat még csak növelte s igyekeztem hamarosan visszanyelni a már-már rendreutasításra feltóluló szavaimat. Azt hiszem, a legteljesebb zavarban lehettem, amit ő most már nyilt mosollyal honorált. Ténylegesen valahogy büszke is voltam az általa említett értekezésemre, mely hosszú hetek önálló munkája volt és amelyet — véleményem szerint, — a szakkörök még akkor nem méltattak eléggé figyelemre. Zavaromból kissé nyersen vágtam ki magam:

— De hiszen láthatta Ön, — fordultam feléje, — hogy lenn, a kapunál ki van írva a nevem és, — mit tagadjam? — tényleg, szoktam írni hasonló témákról a „Rewiewbe" is egyet-mást...

— Akkor rendben van, — szakított félbe látogatóm, elégedetten dörzsölve össze meggémberedett kezét, — Ön az én emberem, Mr. Bentham és igen örülök, hogy alkalmam van megismerhetni!

Gyöngén meghajtotta a fejét.

— Ne vegye, kérem, rossz néven tulságosan, hogy ilyen, — hogy úgy mondjam, — szokatlan módon, már itt, az előszobájában Önnek szegeztem a kérdést: de higyje el, útálom a fölösleges időpocsékolást, mellyel már annyi mindent veszítettem és — talán van tudomása róla? — Newyorkban Önön kívül még pontosan öt Dr. Bentham George van, amint a cimjegyzékből pár napja megállapítottam: három ügyvéd, egy doctor honoris causa és egy magánnyomozó irodavezető... Fájdalom, őket vettem először sorra...

— Nos, de végül is, — nézett várakozóan reám, — Ön az igazi, Mr. Bentham! Bocsásson meg, én Baross vagyok, mérnök.

Udvariasan meghajoltam és magam előtt engedtem a furcsa, de megnyerő modorú látogatóm. Kiváncsian, kissé bizalmatlanul tekintett körül gazdagnak nem mondható rendelőmben, melynek háromnegyed részét már akkor is könyvek töltötték tele, melynek festői csoportokba rendezve, igyekeztek feledtetni a bútorok hiányát, aztán tétovázó mozdulatokkal helyezkedett el a velem szemben álló, második bőrfotöjömben. Amint leült, egész modora lassan-lassan megváltozott: csendesebb lett és kevésbbé energikus. Várakozásteljesen foglaltam helyet, vele szemben; ügyelve szokásom szerint arra, hogy az ablakon át beszürődő fény megvilágítsa arcát.

Most már, — nevének ismerős hangzására, — mind teljesebben kezdtem tisztába jönni vele, hiszen nem volt ismeretlen ez a név az akkori idők egy ujságolvosója előtt sem. Mint az egyik nagy kapacitású elektromos építési vállalat technikai igazgatója, Baross Pál ismert volt mindkét amerikai kontinensen a *Délamerikai Egyesült Államok* megalakulása és az Északhoz történt lecsatlakozása óta. Ez a szerencsés magyar mérnök házassága útján került be annak a mammuth-vállalatnak igazgatóságába, melynél technikai karrierjét már jóval azelőtt megfutotta s akinek szolgálatait az Egyesült Kontinensek Végrehajtóbizottsága vette már akkor, mint vasutügyi szakértőé, igen gyakran igénybe. Ha jól emlékszem, nagykoncepciójú elektrifikálási tervei is éppen akkor kerültek a reálizálás stádiumába lenn, Délen; az addig eléggé fel nem használt őserdők és szavannák irtózatos kiterjedésű területeit vékony közlekedési hálóval kapcsolva hozzá az *Északi és Déli Energia-Centrumok* gócpontjaihoz, megnyitva az ipar és kereskedelem útjait és lehetőségeinek új korszakát az *Egyesült Kontinensek* kulturtörténete és civilizációja számára. Az ujságok szenzációra éhes riporterei, — emlékszem, — heteken át őt vadászták kimerítő intervjuért, amidőn az egyik új villamos vasutvonal lefektetésénél nem habozott véres cafatokká ágyuztatni az egyik félvad délamerikai törzset, midőn azok a munkálatok területén, primitiv stratégiával szervezett támadást intéztek a munkásbarakkok és a titokzatos, rossz szellemeknek vélt munkagépek ellen. Ugy sejtem, valami diplomáciai konfliktus is lebegett a levegőben ezért az Egyesült Kontinensek diplomáciája és az egyik európai nagyhatalom között, amely az illető törzset protegálta, de az angol intervenció hamarosan mindent elsimított. Érthető kiváncsisággal szemléltem tehát érdekes látogatóm: mi hozhatta őt ide hozzám? Idegkimerültség? Lelki zavar? Önkéntelenül is valami izgatottság fogott el, hasonlatos a felfedezők lázához, akik már akkor, amidőn tisztán még nincsenek tudatában, előre megérzik, hogy most valami egészen különös, szokatlan élményben lesz részük.

Látogatóm nem is késlekedett soká kielégíteni kiváncsiságom. Kellemes, halk hangján megszólalt, de egyre erősödő meglepetéssel figyeltem meg, mennyire akadozik: tétovázva keresi a kifejezéseket, láthatólag küzd a mondanivalójával. — Paralizis? — villant át az agyamon, de máris legyintve hessegettem el magamtól a gondolatot. Nem, ez a férfi bizonyosan egészséges. De hát mit akar? Szinte a gondolatomra látszott válaszolni, midőn megszólalt:

— Nos, elárulom máris, Mr. Bentham; az egyedüli ok, melyért felkerestem, az Ön igen érdekes értekezése „A visszatérő álmok psychologiájáról", amelyet, — már most bevallom Önnek, — egészen véletlenül, egy szálló halljában történt pár percnyi várakozásom alatt olvastam el, hogy aztán hetekig vadásszam a példányt... Mondhatom, érdekes és ügyes munka volt, alaposan lekötötte a figyelmemet...

Tétovázva elhárító mozdulatot tettem, mely nem kerülte el figyelmét. Komolyan nézett rám, miközben folytatta:

— Nos igen, hiszen tényleg, nincs semmi értelme, hogy én itt Önnek dicséretet mondjak a szemébe. Nem is ez a célom...

Kis szünetet tartott, aztán kimondotta:

— Segítségére van szükségem, Mr. Bentham... Az orvosi, a pszichologusi, vagy nevezze Ön, ahogy akarja, — de feltétlenül csak Ön az, aki segíthet rajtam!

Megkönnyebbülve és várakozásteljesen nézett rám. Nagyon ostoba képet vághattam, mert rögtön utána sietve folytatta:

— Persze, persze, hiszen ezzel, ugyebár, nem mondottam még semmit. Az értekezését említettem, ugy-e? Hát talán kezdjük azzal.

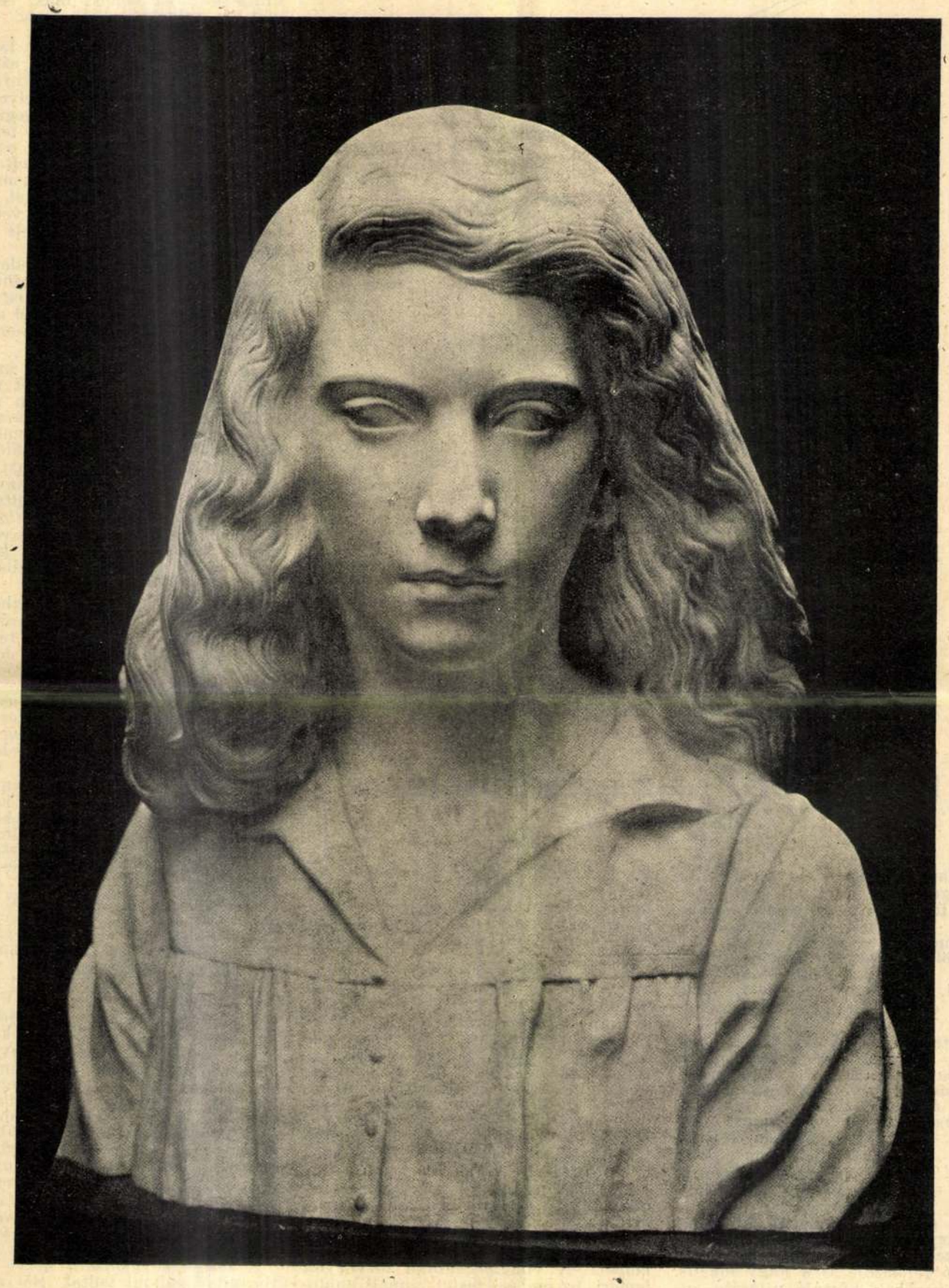

Szentgyörgyi István : Leányszobor.

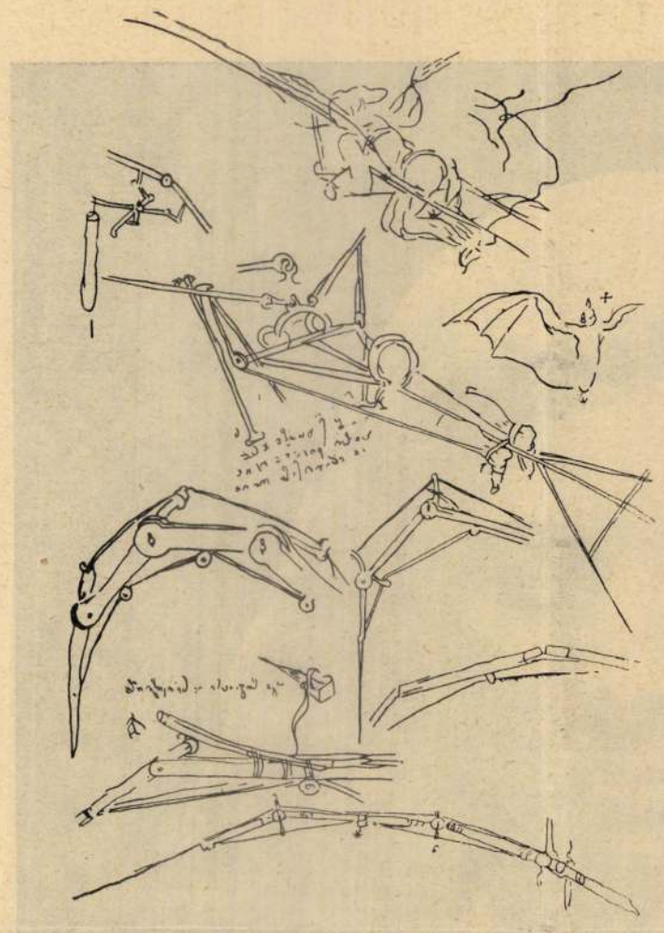

Repülő-szerkezetek Leonardo vázlatkönyvéből.

Leonardo, — az ezermester

Irta: Dr. Szász Ferenc

Az olasz quattrocento csodálatos egyéniségeket teremtett. A természetkutatás természet-megfigyelés naturalisztikus művészeti irányzatokban és új eszmékben kristályosodtak ki. Messzi földeket vándoroltak be a quattrocento nyugtalanvérű tudósai és művészei. Mindenütt újat, eddig nem hallottat és látottat hirdettek s alkottak.

A quattrocento művészi és szellemi égésének áldozati tűze kihamvadt, a lángok helyén csak pernye és hamúrakás maradt már. Áldott melege azonban át meg átjárta az emberiséget és úgy látszott, hogy nagy eredmén[illegible] nyugodtan halad a kultura csón[illegible] — mikor hatalmas szikra patta[illegible] hülő pernyéből: *Leonardo da V[illegible]* akinek szelleme újból hullámzá[illegible] hozta a lelkeket.

Ez az ezermester démon, ki korát több száz évvel megelőzte, a quattrocento szellemi és művészi kincseinek összefogó rendezője. Ő a nagy mágus, aki a levegőben kószáló világító sugarat gondolatának prizmáin megtöri és szivárvánnyal káprázatja el kortársait.

A legrejtélyesebb egyéniség egyike. Hasznot nagy tudományából alig húzott. Ezer számra végezte a kisérleteket, jegyzetei, vázlatai egész könyvtárra való anyagot tesznek ki. Sőt nemcsak, hogy nem használta ki egyéniségének varázslatos erejét, hanem tudásának egy részét magába zárta és sírbavitte.

Ez az ember — ha akarta volna — az emberiség életmenetének új ritmust diktálhatott volna, de nem tette. Talán az *aranymetszet és világharmónia* törvényeinek tanulmányozása intette őt, hogy ne bolygassa meg korának életfolyását? Talán önző is volt és senkit sem akart boldogítani új világeszmék hirdetésével? Talán aggódott, hogy munkáját nem tudja befejezni és a túlzott lelkiismeretesség tartotta vissza prófétai küldetésének betöltésétől?

Mágikus tekintete mögé olyan dolgok tudását rejtette el, amelyek ma is értékek és amelyek 2—3 száz évvel előzték meg a korszellemet.

Kiismerhetetlen, kiszámíthatatlan ember! A világmechanika törvényeit ismeri, az emberi testet, annak anatomiáját, tövétől-hegyéig elemzi. Óriási kincs és tudás birtokosa, de a köznek ebből keveset ad. Csak, mikor már az elementáris erővel felbuzogó tudást nem tudta lelkébe visszakényszeríteni, találjuk nyomát annak, hogy másokért is élt. Anatomiai tudását képein nem tudta megtagadni, alakjainak lelki kifejezéseit az izmok, inak, ezek formái és színei szabják meg. Lényeg adja a lényeget!

Többször felvetették, hogy Leonardo *önhitt* volt. Formulázzuk ezt másképpen! Talán érezte, hogy korát megelőzte, talán érezte, hogy elveivel az élet mindennapi folyását megzavarja, hagyta, hogy dilettánsnak tekintsék, hagyta hogy önhittséggel vádolják. Tudta, hogy nem önhitt, tudta, hogy nem dilettáns, mert hiszen nem a régi eszméken folytatott szú-életet, hanem állandóan új gondolatokat vetett fel, állandóan új lehetőségek felé kereste az útat.

De bárhogyan is illeszkedett *Leonardo* nagy szelleme a mindennapi élet kereteibe, az emberiség egyik legnagyobb bölcsésze volt, akinél nagyobb évszázadokon át nem volt, sem előtte, sem utána.

Ha természettudományos kutatásai között futólagos seregszemlét tartunk, elsősorban sokoldalusága lep meg. A repülőtechnika terén tőle származik a *szállóernyő*, a *légcsavar* eszméje. Sokat foglalkozott a *madárrepülés* elméletével. Ő a levegőben nem azt a semmit látta, amelyben egy súlyos test nem lebeghet. *Leonardo* tudta, hogy a levegőnek *súlya* és *ellenállása* van. A levegőben egy súlyos *vasdarab* ugyan leeshetik, de adott *körülmények* között a levegő ellenállása egy *síklapot* el is törhet.

De nemcsak a levegő meghódításában jutott *Leonardonak* úttörő szerep. A *vízépítés* és *víz-technika* terén korát meghaladó éles látással dolgozott. A *vízcsavar*, amely nélkül óceanjáró hajóink a tengert nem hódították volna meg, szintén az ő találmánya. Az ő vezetése mellett és tervei szerint építették az *Adda* és *Martesana* csatornáit, sőt ő vetette fel legelőször a *Szuezi-csatorna* eszméjét. A víz fizikája terén legnevezetesebb munkája a *hullám-elmélet* felállítása. Leonardo szerint a *hullám* a lökés hatása, amelyet a víz visszaver. Ez elméletével megelőzte a nagy *Newton* Izsákot is!

Tengeralatti *torpedókat* és *buváröltönyöket* szerkesztett. Sőt a haditechnikában való jártasságát újfajta *ágyuk* tervezésével is bebizonyította.

A *csillagászat* terén felfogása meglepően felvilágosodott. A Földet tengelye körül forgó égitestnek tartotta. A *Föld* nem a világ közepe! A *Hold* éppen olyan égitest, mint a Föld. Sőt azt is állította, hogy a földközpont felé eső súly a *Föld* forgása következtében eltér a függőleges iránytól.

Ide kapcsolhatjuk, hogy, mint mathematikus is igen becses munkákat hagyott az utókorra. Ő alkalmazta először a + és — jeleket. Kimondotta, (amit még sokan ma is próbálgatnak), hogy *a kört nem lehet négyszögesíteni*. Mathematikai törvényt és praktikus útmutatást hagyott az utókorra.

A sötét kamara eszméje *Leonardo*tól származik. Ezenkívül az *optikában* és *távlattanban* sok, ma is helytálló, új törvényszerűséget fedezett fel.

A testek surlódására nézve egészen tisztult fogalmai voltak. Sőt a *golyós csapágyak* vizsgálata közben meglepő éleselméjüséggel elemzi a különböző fajtájú surlódásokat.

Érdekes elméleti vizsgálatokat végzett a *csigarendszerben* keletkező erők nagyságára nézve is.

Ami történt, megtörtént

Irta: Grazia Deledda

Amikor átlépte nagyanyja házát, feltette magában, hogy erős lesz, noha tudta, hogy az öregasszony haldoklik. És mégis elsápadt a nagy és erős Catarin, amikor lenyomta a kilincset és ez a sápadtság napbarnított arcának, amelynek meg volt a maga hangsúlyozott keménysége, különös karaktert kölcsönzött.

A konyhában senkisem volt és amikor észrevette, hogy bácsiai, akik már régebben magukhoz váltották a házat, a beteg nagyanyó körül gyülekeztek, könnyű léptekkel felszaladt a kis falépcsőn, amelyet olyan jól ismert gyermeksége napjaiból.

Fenn a hideg és világos kövön ismét megállott és önuralma dacára ismét érezte, hogy elsápad és hangosan ver a szive. Megnyugtatta magát, hogy ennek csak a meredek lépcső az oka, letette kis kofferjét a földre, egy pillantást vetett az ablakon keresztül a völgybe, amely tele volt kövekkel, mintha a háttérben álló hegy minden sziklatörmelékét lehajigálta volna és ő maga zölden és szabadon, mint egy csokor virág, nyúlik fel a vöröses égre. Közben megállapította, hogy megnőtt, feje az ablak fölé emelkedett és meg kellett hajolnia, nehogy a hegyet elveszítse szem elől.

De még mindig fog nöni. Tizenkilenc éves volt és a tanítónőképezdében már magasabb volt, mint a tanárai. És ime most még föléje is nőtt a hegyeknek. Ez különben nem okozott fejtörést neki, de bosszankodott, hogy oly sok pénzt kellett kiadni ruhákért és hogy mindig mélyen le kellett hajolnia, hogy kisebb kolléganőinek titkairól tudomást szerezzen. És úgy történt azután, hogy csaknem le kellett térdepelnie, hogy fülével a nagyanya ajkaihoz közelítsen, aki kinyújtózkodva feküdt egy alacsony ágyon.

Amikor a nagyanya megpillantotta unokáját, kinyította nagy, fekete szemeit, amelyeket a világosság udvara vett körül, mint valami fecskét és a vér úgy áramlott láztól csillogó arcán, hogy az erek megpattanással fenyegettek; úgy tetszett, mintha valami rettenetes ijedtség lepte volna meg őt; utána ismét sápadt lett, mint

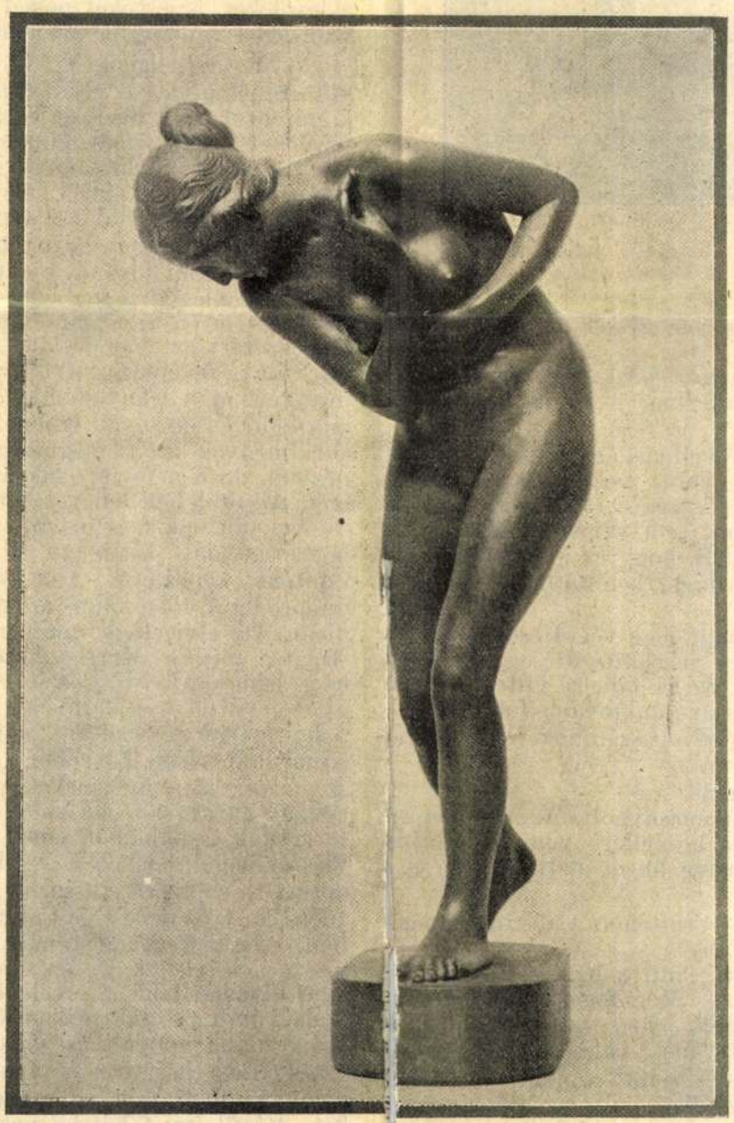

Szentgyörgyi István: Megriadt.

Pásztortűz 1930. jan. 26.

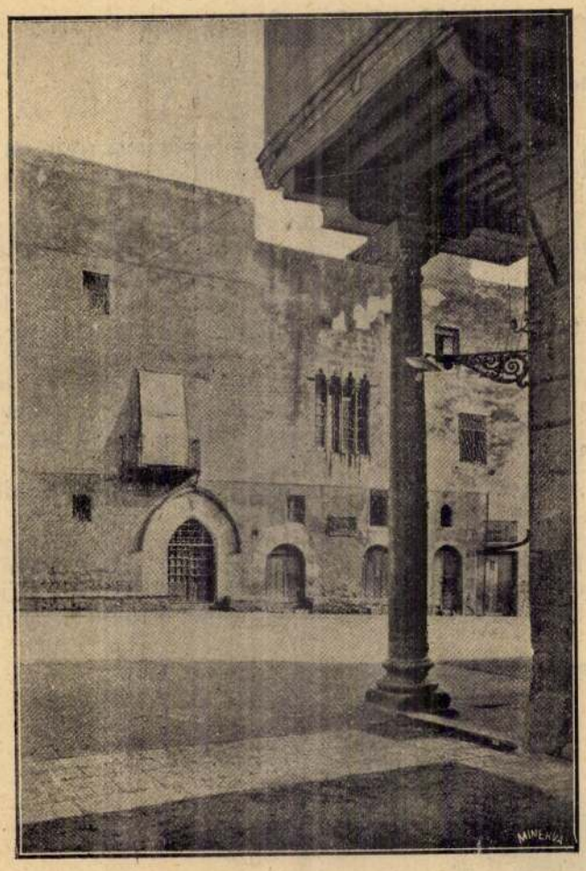

Barcelona. Casa Rectoral.

volt annak előtte és csöndes remegéssel feküdt a szürke szőttesen.

— Nagymama! Nagymama! Csak nem félsz tőlem? Én vagyok a te unokád, Caterina, aki után küldöttél. Miért vagy beteg?

Forró arcát a kezei közé vette és úgy tetszett, mintha tényleg szemrehányást tett volna neki a betegségéért, amikor eddig mindig oly egészséges és ellenálló tudott lenni. De a nagyanya semmit sem válaszolt és csak tapogatódzott a leány keze után, hogy ez a hatalmas ember, aki testével az egész világot betöltötte, valóban az ő Caterina unokája.

— Tehát eljöttél — szólalt meg végül csöndesen. — Éppen arról álmodtam, hogy megjöttél. De egyszer csak álarcos emberek toppantak be és táncba vittek. — Elhallgatott egy pillanatra és azután tovább folytatta. — De most fontos dolgokról kell beszélnünk. Valamit át kell adnom neked...

— Testamentumot? Pénzt?

A nagyanya szomorúan mosolygott. Azután megragadta az unokát kezénél és a mellére vonta. Caterina valami keményet érzett a beteg bluza alatt, mintha egy köteg levél lett volna.

— Beszélj, nagyanya! — suttogott Caterina és egészen lehajolt a beteghez.

— Igen, pénz is van itt, amit a házért kaptam, — szólott halkan a nagyanya. — Meg fogsz elégedni vele, jól tudom, hogy milyen derék leány vagy. Az adósságokat is kifizettem, Nina! De most valami egészen mást akarok közölni veled. Két éves voltál, amikor apád meghalt és anyád éppen a te korodban volt: tizenkilenc éves. Apád nem volt gonosz ember, de szeretett inni és amikor berugott, úgy veszekedett anyáddal, hogy holtra rémült tőle; anyád ugyanis kistermetű volt és erőtlen szegényke. Amikor apád meghalt, rengeteg adósságot hagyott hátra és anyádnak kellett megfizetni. Egy bizonyos Ballista Oppos jött hozzánk, aki barátja volt az apádnak és többször megfordult a társaságunkban. Ballista Oppos akkortájt meglehetősen szegény volt és a boltja is parányi. Lassanként azonban felküzdötte magát, mert mindenek előtt nagyon lelkiismeretes volt és szivesen nyújtottak hitelt neki. Amikor már tehetős embernek tartották, egy gazdag asszonyt vett feleségül és nem jött többet hozzánk. Anyád ugyanis szegény volt és egészség dolgában sem állott a legjobban. És már te is ott voltál és egy kereskedő, aki felfelé tör, kétszer is meggondolja, hogy egy családos özvegyasszonyvt vegyen el feleségül. Igy egy másikat vett feleségül és anyád belebetegedett a fájdalomba. Ám azért nem panaszkodott, mert már úgy szokta meg, hogy szenvedjen... Battista Oppos azonban egy olyan ember volt, aki tudta, hogy mit akar. Amikor anyád súlyosan megbetegedett, gyakran meglátogatta, de mindig éjszaka, mert nagyon féltékeny volt rá a felesége. Ágya szélénél ült és a kezét a kezében tartotta. Amikor egy este feljöttem, hogy lefektesselek, hallottam, amint sóhajtott és ezt mondotta az anyádnak: Add vissza nekem azokat a leveleket, amelyeket neked írtam valaha, Mártha! Mi szükséged van rájuk? Ami megtörtént, az megtörtént.

— Értesz engem, Nina? — kérdezte a nagyanya rövid szünet után, — eljött anyádhoz, mert vissza akarta kapni azokat al eveleket, amelyeket írt neki. Ezeket a leveleket anyád annak idején nekem adta át és szivemre kötötte, hogy halála után adjam át Opposnak. Ezt válaszolta neki: A leveleket anyámnak adtam át megőrzés végett. Követeld őtőle vissza." Hozzám jött, anyád is támogatta a kérését és azt mondta nekem: Add vissza a leveleit! Ami történt, megtörtént! Mert nézd, Nina, ő meg volt elégedve, ha hébe-hóba jött és megszorította a kezét. De én arra gondoltam, hogy mit tett ő Mártával és ezért azt mondottam neki: Én nem tudom, hogy mi van a levélben, mert nem tudom elolvasni. De én megigértem a leányomnak, hogy nem adom vissza halála előtt és én olyan ember vagyok, aki szavát minden körülmények között megtartja. És akkor hosszasan megnéztem, de ő nem tartozik azok közé, akik pirulni tudnak. Adjátok ide a leveleket — szólott halkan hozzám. — Ami történt, megtörtént. Én kitartok Mártha mellett betegsége alatt, kifizetem az adósságait és a gyermekből tanítónőt képeztetek. Alig birtam elviselni a szavait és undorodtam tőle, mint az ittas ember óbégatásától az utcán. De elviseltem mindent, csakhogy jöjjön néha és szorítsa meg a Mártha kezét. Végül is, amikor látta, hogy nem kapja vissza a leveleit, nem jött többet. Anyád az ő nevével az ajkain halt meg és ő aznap tartotta a polgármester gyermekét a keresztvíz alá, felesége selyemruhát viselt és zokogott az örömtől, hogy a falu szegényei és a gyermekek megcsókolták a kezét, mert néhány garast közéjük vetett. Legalább is engem így informáltak, csakhamar ismét megjelent nálam és ismét visszakövetelte leveleit. — Itt van egy váltó — mondotta — és ezért a pénzért, amit kap érte, kifizetheti adósságait, az orvost és Caterinát taníttathatja. Ami történt, megtörtént, most már tartsa be igéretét és adja vissza a leveleket. De én csakhamar rájöttem, hogy valami olyasmi lehet a levelekben, amelyről senkinek sem szabad tudni s csak néztem őt és hallgattam. Egy pillanatig utána gondolt és sóhajtva mondotta: Talán nem viselkedtem helyesen leányával szemben, de az ember nem követheti mindig a vágyait. Adja tehát a leveleket. Végűl így feleltem neki: maga megölhet engem, Battista Oppos, ahogyan a leányomat is megölte. De a

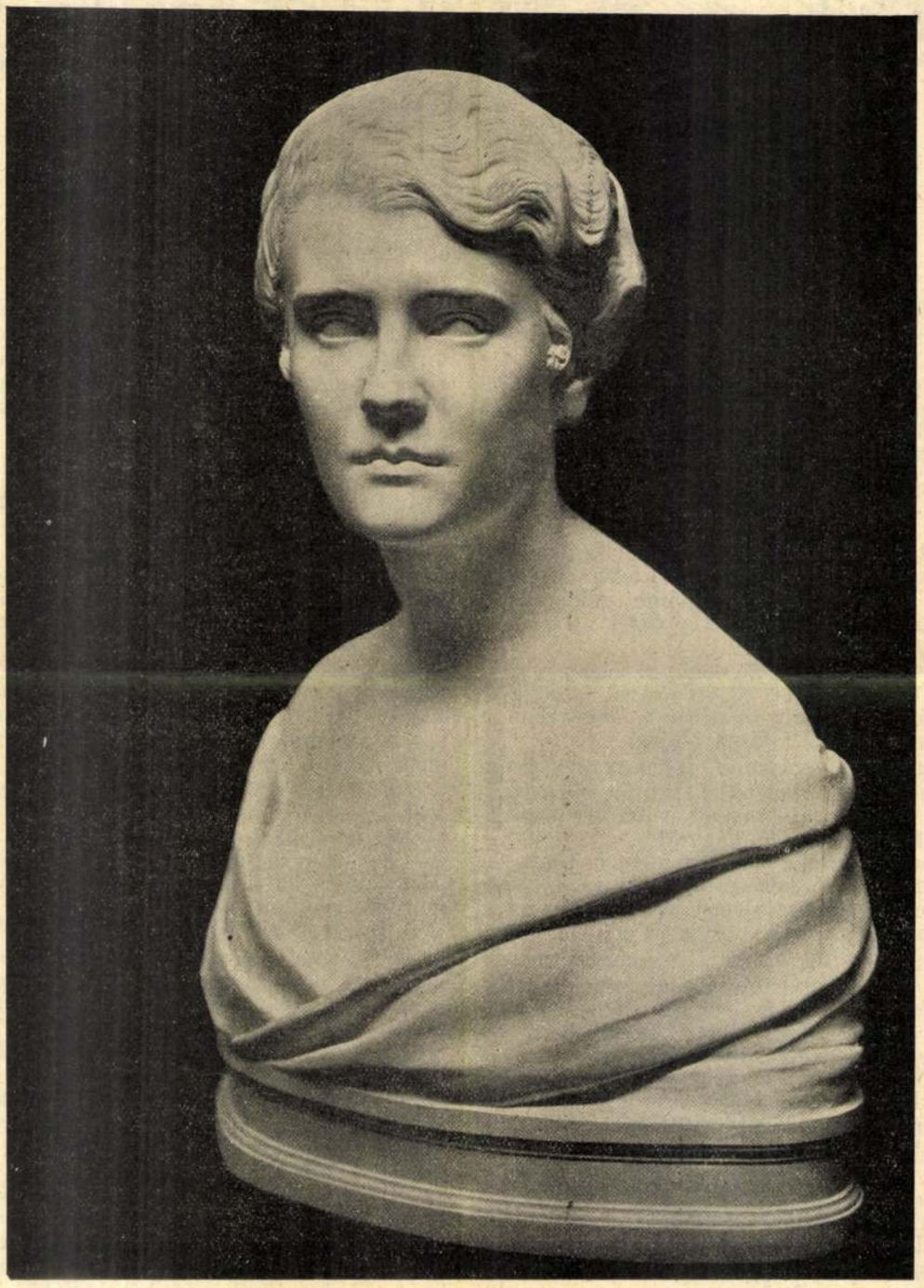

Szentgyörgyi István: Női mellszobor.

Pásztortűz 1930. január 26

A magyar ajándék

Irta: Dr. Szász Ferenc

Őseink Ázsia tulipán-himes mezőiről lóháton indultak el, hogy szebb és jobb hazát keressenek ott, ahol a nap ágyasházába nyugodni tér.

Téres mezőket, rengeteg erdőket, égbenyuló hegyeket hagyott maga mögött a vándorló sereg. Elmaradtak a tulipános mezők. — (Istenem mennyi tulipánt gázoltak le szilaj lópaták!) — elmaradtak a határtalan pusztaságok, minden, minden elmaradt, ami az őshazában az *övék*, a hosszu útra kelt vándoroké volt. Honfoglalók sorsa!

Hazátlan bolyongás, minden fáradságot és akadályt legyőző hit és kitartás jutalma lett az új haza: *Magyarország!* A bátor sereg átkelt a Kárpátok sziklás ösvényein, merész harcosaik szilaj *lovakon* űzték az ellent s így teremtettek *új* földön *új* hazát.

A *ló*, hűséges, jó szolga, mindenütt kísérte, mindenütt segítette a bátor sereget. Eljött urával bajárskent a messzi Keletről. Vele volt örömben-boldogságban s vele szenvedett a megpróbáltatások idején.

És végig zúghatott évszázadok mulva az országon a tatár és török veszedelem, jöhetett bármiféle ellenség, a magyar ló kitartott gazdája mellett, mindig megsegítette, hütlenül soha cserben nem hagyta!

A magyar mindig tudta, vagy ha nem is tudta, de érezte, hogy közte és a ló között olyan kapcsolat van, amely örökidőkre való elköteleztetést jelent ember és — állat között. Nemcsak a férfiak, de a magyarok asszonyai és leányai is szerették a lovat. A magyar nő versenyre kelt lóháton a pusztában száguldó szelekkel. *Kalotaszeg* virágszép asszonyai és leányai ma is viselik a *muszujt*. Ez a felhajtott szoknya arról beszél, hogy valaha a magyar *nő* is lovon töltötte élete jórészét.

De meg is látszik, hogy a magyar ember ért a lóhoz! Sok anyagi és erkölcsi sikert hozott a ló a magyarnak.

Ezelőtt harminc esztendővel, 1900-ban, a *párizsi világkiállítás* alkalmával mindenki megcsodálta a Magyarország által kiállított lovakat. Különösen a *bábolnai* állami ménes arabs telivérei arattak világraszóló sikert. Résztvettek a kiállításon az *arab* és *sziriai* törzsfőnökök és fejedelmek is a mesékben-regékben sokszor megénekelt tüzes, arabs paripáikkal, amelyek csikókorukban datolyán nevelkedtek. De a magyarországi arabs lovak láttán szégyenkezniök kellett. A magyar lóban nemcsak a pusztai telivérek ősi izmai, inai, idegei voltak és vannak meg, hanem a szakszerű ápolás oly nemes állatokká formálta azokat, hogy a biráló-bizottság a bábolnai *Koheilan*, arab félvér ménnek ítélte a „*Grand Championnat*“ díjat.

Mit is adhatott vona most a szegény *magyar* nemzet nászajándékul az *olasz* királyfinak mást, mint lovat?

Életerejében meggyengítve, területében megcsonkitva, drága ajándékokat adni nem tud. Ám adjanak nagy és gazdag nemzetek drágaköveket, hordjanak halomra ezüstöt-aranyat, Magyarország egy darab *magyar életet* adott. A magyar négyes fogattal bevonult a *Kvirinálba* egy darab *Magyarország*.

Az olasz nép testvéri lelkesedéssel üdvözölte a magyar fogatot. A lovak patáinak csattogása, a magyaros hámszer ezüst veretének csilingelése, a sallangok és szíjazat lágy muzsikája szokatlan zene volt olasz füleknek. De mindenen tulcsendültek a zenéből a magyar együttérzés és magyar szeretet akkordjai.

Mikor *Petkó Szandtner* Tibor őrnagy a magyaros hajtókocsival végigrobogott az *örök város* uccáin, a tömeg azt sem tudta, hogy mit nézzen? A négy telivért bámulja, az őrnagy hajtóstilusát csodálja, vagy pedig a kikent-kifent bajszú, magyar dolmányba öltözött két kocsis szoborszerű mozdulatlanságát kísérje-e figyelemmel?

Horthy Miklós Magyarország kormányzója szebb és jobb ajándékot nem küldhetett volna Olaszországba a királyi nász alkalmából.

Az olasz ujságok hasábokat szenteltek a magyar nászajándék leírására és méltatására. A „*Popolo d' Italia*“ többek között ezeket írta:

„*Horthy Miklós kormányzó ajándékával másoknak esetleg kincset érő meglepetései sem versenyezhetnek. A magyar nép ősi foglalkozásának, a magyar népművészetnek, s a magyar iparnak hármas szimbolumát kell látnunk e fogatban.*“

A magyar négyes fogattal tehát Rómába valójában bevonult egy darab Magyarország. Hisszük, hogy amint hajdan a háború vérzivatarai között megállotta helyét a magyar ló, éppen úgy be fogja tölteni a négy szürke Rómában is hivatását, ahova a béke és szeretet jegyében küldötték őket.

Hajdanában *fehér lovat* áldoztak őseink *Hadúrnak*. Igy ősi magyar szokás szerint hálát is tolmácsol a négy fehér paripa. Hisszük, hogy az olasz nemzet átérzi Magyarország hálájának jelentőségét. Ez ajándék lehet, hogy sokak szemében csekély értékünek látszik, hiszen hasonló ajándékot még ma is sok magyar birtokos küldhetett volna Rómába. De nem is ez dönti el az ajándék értékét!

Ezt tudja az *olasz*, tudja a *magyar* és tudja az *egész világ*.

A magyar ajándékot szeretettel adták és szeretettel fogadták. Igazi ajándék volt!

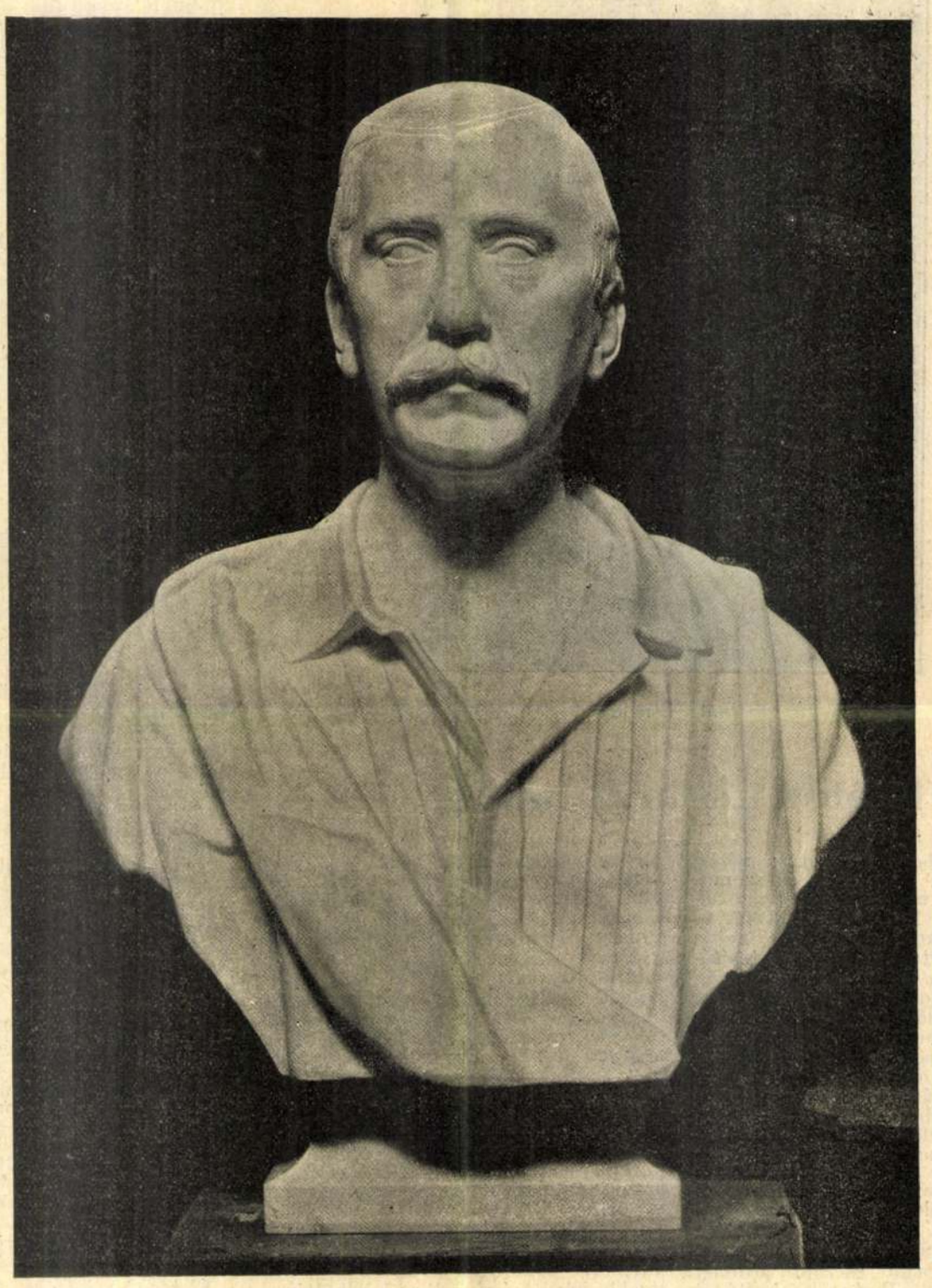

Szentgyörgyi István:

Herczeg Ferenc mellszobra.

Pásztortűz, 1930. márc. 23.

Fráter Lóránd

Fráter Lóránd halála

Egy tragédiába kényszerült népre nézve alig lehet súlyosabb és szomorúbb valóság, mint amikor naprólnapra veszíti el azokat az etikai és kultúrális értékeket, amelyek nehéz életének fenntartó elemei és biztosítékai voltak. Az erdélyi magyarság élete ezt a haldokló dekrescendót mutatja tíz esztendő óta. Mindennap egy dallal és egy mosollyal kevesebbünk van. Egy nép pedig, amelyik dalolni nem tud, halott nép. Az élet és megpróbáltatások súlyos korbácsai véresre verték daloló ajkunkat, az ének szép virágait letörte a sok nyomorúság, reménytelenség és jövőtlenség, a szív keblünkben megdermedni készül és fogyóban vannak a lélek energiái, amelyek új küzdelemre, új áldozatokra animálják azt a kétmillió embert, aki a Kárpátok alatt magyarnak nevezi magát.. Dalt jajjal cserélni, örömet könnyel, jólétet éhséggel, kultúrát nyomorral, végzetes út egy nemzet életében.

Ezért fáj különösen az a hir, amelyet a napokban röpített szét a táviró, hogy a magyar kultúra egyik értékes munkása, a híres dalköltő, a „nótás kapitány". Fráter Loránd meghalt 1930 március 14-én. Meghalt akkor, amikor dalaira a legnagyobb szükségünk volt. Egy nótás ajakkal kevesebb ismét. A dal fascináló ereje életszükség és bennsőnket felkavaró gyönyörű boldogsága, az a titkos erő, amely mint valami elektromos áram járja át a szívet: az ő halálával egy időre gyászba borult. Egy nép ajkára vetett gyászfátyolt az ő elmulása. Akkor történt ez, amikor már az egész világ kezdett felfigyelni a magyar dalra. *A magyar dal ugyanis hamarabb eljutott a világ füleihez, mint a magyar jaj.* — És ebben nagyrésze volt Fráter Lorándnak. Bartók és Kodály a székely népdalt tették világhírűvé, Fráter Loránd pedig a magyar műdalnak volt apostola és rázta meg velük idegen népek rólunk alig hallott más fajtájú, más érzés és gondolatvilágú emberek ezreinek szívét is.

Akármilyen szép és hasznos magyar missziót is teljesített a magyar nóta külföldi kolportágejával, sokkal nagyobb jelentősége volt az ő dalköltészetének a magunk belső világa szempontjából.

Bensőleg összehullott magyarok milliói támadtak fel az ő nótáitól. A sok fájdalomtól összezúzott és elalélt szívek újabb reménységet nyertek attól a hímes ajkérintéstől, mely a nóta révén új életet kiáltott a haldokló nép fülébe. Ez a bensőleg való életrekelés a legszebb missziója a magyar dalnak. *Nem véletlen, hogy Erdélyben elsőnek a magyar dal támadt fel* és támasztott sokakat. Mikor a legkétségbeejtőbbnek látszott helyzetünk, egyszerre ezrek és ezrek ajkán tört fel nemcsak városi dalárdák, hanem a falu népének sivár és borzalmasan fáradt életében is. Az egyik legnagyobb erőt ez a dal nyújtotta, hogy tovább birjunk szenvedni. Kétségtelen, hogy a dal ébredése evangéliumi jelentőséget kapott kisebbségi életünkben. — Ezért is pótolhatatlan veszteség, hogy Fráter Loránd, aki apostola és hivatott költője volt a magyar dalnak, a föld alá vitte nótás szivét.

A Fráter Loránd költészetének jelentőségét nem szabad a műdal szokásos, tűnő, múló, kis káprázatnak, vagy mulatságnak szánt hasonló termékekkel egy napon sem említeni, mert az ő munkássága igaz költészet volt. Ha nem tudtuk volna, hogy belőle fakadtak, nyugodtan tarthattuk volna a legszebb magyar népdaloknak azt a több kötetre terjedő szebbnél szebb magyar nótát, amellyel életében megajándékozta nemzetét. Ezekben a dalokban ugyanis nemcsak a kultúrált zeneköltő rutinja, nivója, vagy fantáziája érvényesült, hanem mindent elsodró erővel a magyar nép pszihéjéből származó teremtő erő, a mindannyiunk lelkéből kiszakított érzésvilág és az egész magyar horizontot a dal mikrokozmoszában magában rejtő gyönyörűséges magyar lélek nyilatkozott meg. Eszközeiben is a magyar népdal egyszerű de annál fennségesebb és halhatatlanabb kincseiből merített. Nem mesterség, hanem kultúra volt tehát, amit ő csinált. A jazz-band és erőszakolt kabarénóták, pezsgőhöz, mámorhoz és bűnhöz szánt hangkörzetek nyakatekert, tőlünk idegen, kéjre és fizikai hatásokra számító raffinált lélekmérgezése helyett, minden dalában egy-egy szép virágcsokrot szakított le, amelynek illata nemcsak a szépség gondolatait ébresztette fel bennünk, hanem új erőket is nyújtott a további élethez és belső felemelkedéshez.

Ebben van a Fráter Loránd dalainak hatása. Ezt a gondolatot fejezte ki a temetésén a magyar nép, amikor finom érzéssel egy vaggont megtöltő őszirózsa koszorút helyezett érckoporsójára. Ezzel visszaadta a tőle kapott szép nótát, az „Őszi rózsa, fehér őszirózsá"-t, amelyben a szép gyermekkor nosztalgiája az ártatlanság, tisztaság, derü és boldogság rég álomba merült idejét juttatta ezsünkbe. Fráter Loránd sohasem szakadt el attól a magyar törzstől, amelynek ősi sarja volt. Minden dala ebből a magyar fából virágzott ki gazdag színekben, üdén és harmatosan. Dalköltészetében a magyar pszihé széles skáláját találjuk meg a meghatott finomságú, szépséges szerelemtől kezdve a viharzó harag és szenvedélyek súlyos ritmusán át a magyar rónák délibábos romantikájáig.

Életrajzi adataira alig is gondol az ember, amikor a nótái eszünkbe jutnak. Mint ahogy ezek mögött feloldvadt a költő és a hangok világának szépségében nem volt számos az ember, ánen annyira lényegtelen és csak a halál súlyos aktualitása kivánja meg, hogy pár szóval elvégezzük ezt a keresztelőirást is.

Fráter Loránd 1872-ben született a bihar megyei Érsemjénben, régi gentri családból. Katonai pályára ment a

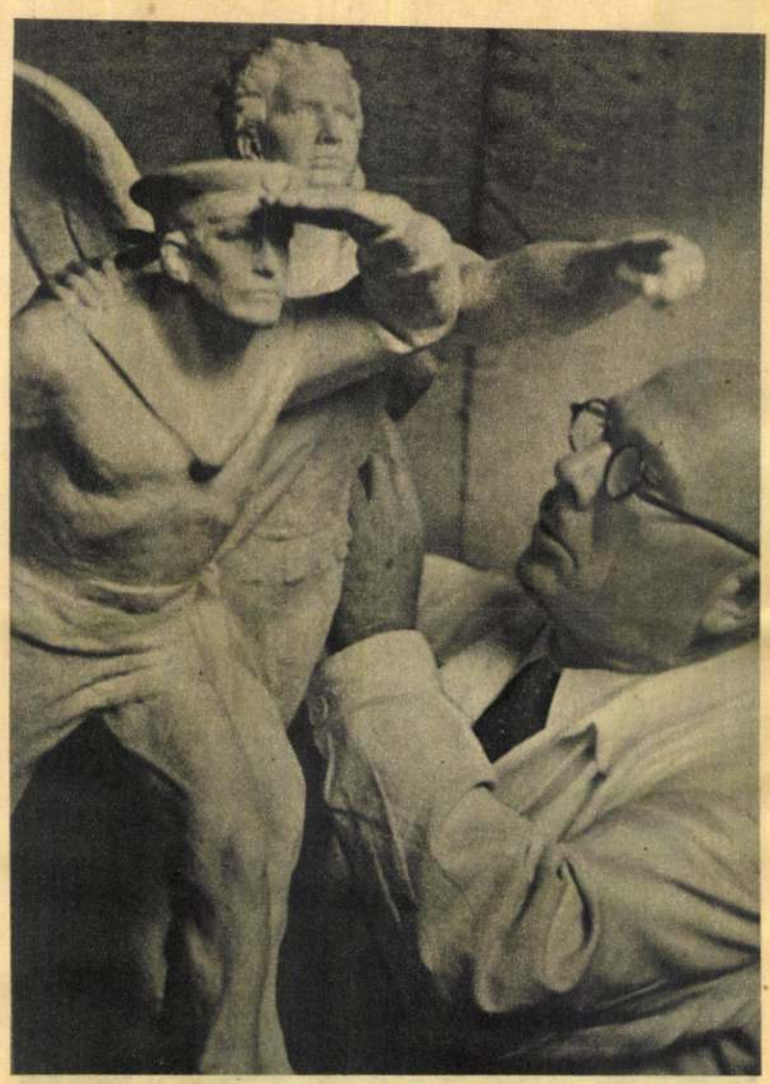

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN A TENGERÉSZ-EMLÉKMŰ MODELLJÉVEL

és Anya gyermekével -

Az Est Hármaskönyve. 1938. 378, 379. l.

Szentgyörgyi István

eszközökkel ad.Az ujérzést me
és megér etni akarja a valósá
kelhető eszközeivel,amely opti
mindenkihez szól, nem pedig c
keveseknek szóló agymértani s
ció.

Adolfo Wildt,a mai
szobrászat egyik kiválósága,
halt meg.Mussolini portréja.N
minden kis részletet,a formák
fogja,plasztikailag összegyur
a kevesebb részlet ellenéreis
tikusabb,még nagyobb hatással
meg,mintha galvanoplasztikai e
sal minden apró részletet megm
Nagyszerü a mesterségi része i
teoretikusa is a márvá vfaragt

Szentgyörgyi István

Dr Herczeg Lajosné
arcképe, művainak
rövid
repertóriuma

Magyar Művészet
1925. I. évf. 15. l.

Szentgyörgyi István

Az igazság kutyája,
Budapest, 1929.
Repr.
Magyar Művészet
1929. 6. sz. 352 l.

Szentgyörgyi István

Kiggyóbűvölő c. vígjáték, mely a Lipótvári Casino díjat nyerte

repr.

Művészet 1911. 25. l.

37. l.

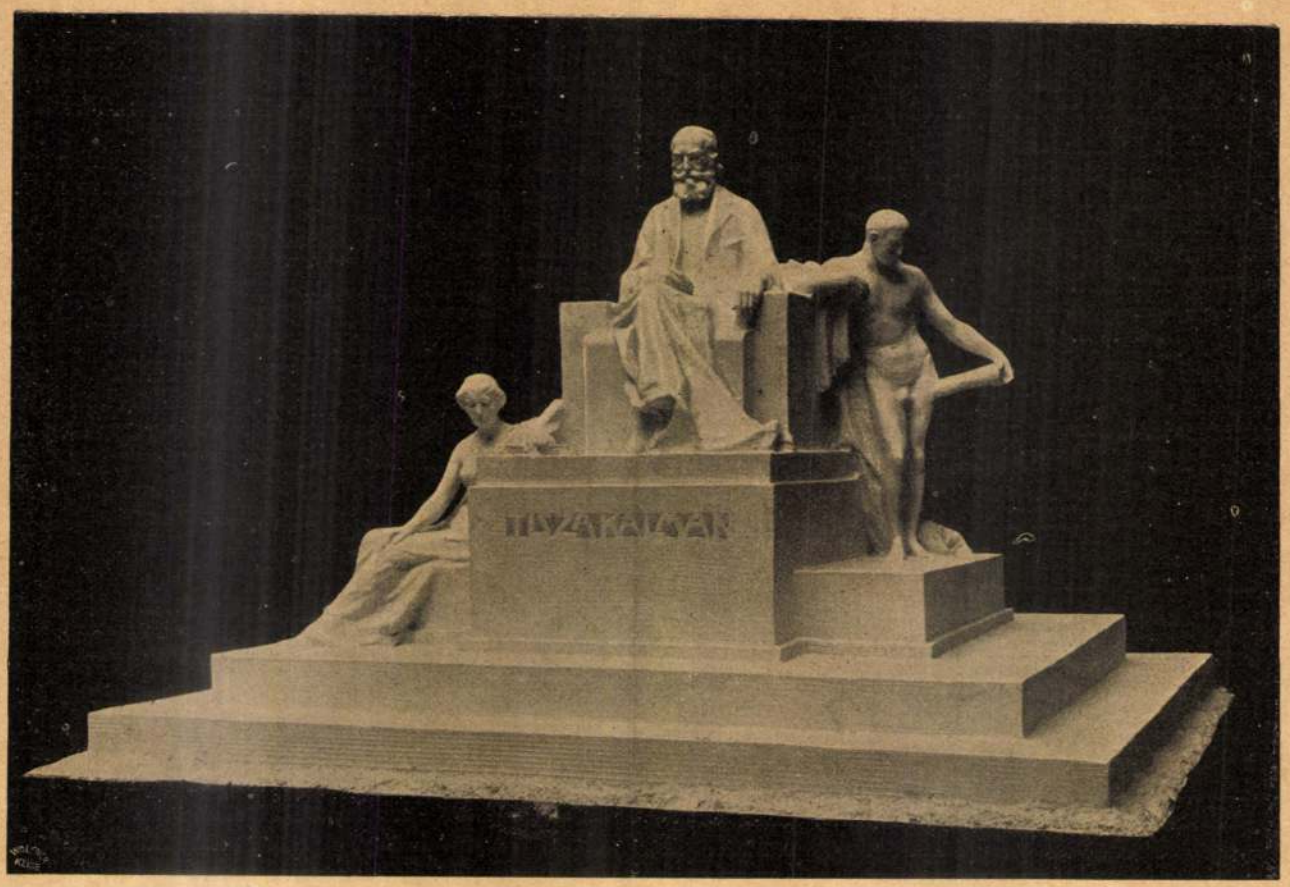

Tisza Kálmán nagyváradi szobrának díjnyertes mintája. Szentgyörgyi István műve

Versek

Capriccioso

Szeretnék elmenni, de te csak maradj itt.
Szeretnék nevetni, de ne te okozzad.
Szeretnék már tőled elszakadni, hagyj itt,
Rossz légy, hadd gyűlöljem tebenned a rosszat.

Amit te szeretnél, azt én ne kívánjam,
S amit én akarok, azt te ne akard.
Akarom . . . a karod rámsimuljon lágyan
S szíveddel a szívem újra betakard.

Akarom . . . leigázz, alázatos legyek,
Sírjak és nevessek szemöldököd szerint
S ha ezt is elúntam s majd egyszer elmegyek,
Térdeiden hívj és kérj vissza megint.

A fáklyavivő

A lázadásom
Kinek a szivén
Fog sebet ejteni?
És hajam a szélben
Minek lobog?
És fiatal éltem
Kinek lobog?
Ki látja kigyúlni
Ifjúi fáklyám
Örömtüzes éjben?

. . . S földnek fordítani ki fogja?

Lányi Sarolta.

A kappan

Elbeszélés

Irta Móricz Zsigmond

A Városi szálloda fehér asztalait, a belső sarkot vidáman ülték körül az urak. Az ebédelőtti egy pohár sörre néztek be s nagy örömmel találták itt Buckó bácsit, aki mostanában már nagyon is ritkán néz be faluról, de mindig hoz valamit a tarsolyban. Egy-egy röptiben lőtt adomát.

Buckó bácsi azonban hallgatag volt, lappadó kedvü, mogorva, mint az utolsó bölény, aki már nem leli régi életének barátait a világban. Mélyről fölszakadt lélekzettel hordozta körül apró sötét szemeit a régi dohányfüsttől evült falakon. Szinte látszott rajta, arra gondol, micsoda borcsaták estek, milyen tekintetes vígságok itt még csak tíz esztendővel ezelőtt is.

Hogy egy-két fiatalember elment, az öreg úr megrengett, mozdult, mint a hajó, ha a köd fölszakadni indul előtte.

— Miféléh voltak ezek? — kérdezte, hogy végre kupaszerzette atyafiai között maradt.

— Hát, ügyvédek . . . Doktor urak . . . Mióta itt van a járásbiróság, sok az új arc . . .

Vén sasok igenlettek össze s fanyar lett a szájukban a szivar.

— Mindig újak, mindig csak újak, — morogta Buckó bácsi, — új nevek, olcsó nevek . . . De hol vannak a régiek, a drága szép prédikátumos familiák nevei. Akik annyit költöttek a nevükre . . . Annyit adtak rá, annyi becsületet vallottak vele . . .

— Hát jobb a friss, harapós kutya, mint a régi fogatlan eb, — vigasztalta öngúnnyal hajdani cimboráját az öreg Vasadi, a hajdan híres fogas fiskális.

— Eh, — szólt Buckó bácsi, — kutyából nem lesz szalonna, de az igazi úr, aki annak született és egyébnek nem, az úr marad még a poklokon túl is.

Uj Idők 1913. I.

mégis valahogyan egészen természetesnek találtam. Mintha nem is mondhatott volna mást.

Egyszerre azután Sári szólalt meg:

— Én is kérdeznék magától valamit.

— Válaszolni fogok.

— Igaz, hogy *azért* jött föl ide?

Azt mondotta, hogy *azért*. Semmi mást. De én nem kértem magyarázatot.

— Igaz, — válaszoltam, és a földre néztem.

Azután nem beszéltünk többet az erdő széléig.

Az erdő szélén Kitty várt.

— Már egy negyedórája várlak benneteket, — kiáltott messziről. — Gyorsan, gyorsan. Haza kell sietnünk. Maga is jól teszi, ha hazafelé tart, mert nem kap majd vacsorát. Igaz. A papa szívesen látja holnap ebédre. No, gyere, Sári. Gyere hát.

Igy volt.

— — — — — — — — —

Attól tartok, hogy Volóczy Jánossal ezúttal nem voltam egészen őszinte.

Május 28.

Kitty boldog. A választásra egy század ulánus érkezett meg és a tisztek, amint azt nekem bizalmasan kijelentette, „rém helyesek". Tegnap este maga köré gyűjtötte őket és magyar népdalokat adott elő cimbalomkísérettel. A tisztek azután táncoltak is a verandán, bosztont táncoltak és csárdást, Kitty pedig lelkiismeretesen igénybe vette valamennyiök tudományát a kapitánytól a kadétig. Tehetséges fiatal barátnőm átlagos számítás szerint hatvan kilométert tehetett meg tánclépésekben, de biztosított mindnyájunkat, hogy „isteni jó" volt és hogy úgy mulatott, mint már nagyon régen nem.

Az ulánusok azonban nem jöttek kizárólag Kitty mulattatására. A főispán távirati úton kérte őket, mert a ladnóci kerületben most már igazán kezd minden fenekestül fölfordulni. Sohasem hittem volna, hogy a politika ennyire el tudja vadítani az embereket. Egykori betegeim, akik máskor messziről lekapták a kalapjukat és majdnem kezet csókoltak, most vérbenforgó szemmel gyűlölködve néznek, csak azért, mert én is az urakhoz tartozom. Legszivesebben mindnyájunkat az utcán vernének agyon, mint a veszett kutyákat. A másik oldalon Evesits akasztatni akar, sortűzért kiabál és minden tótot ki akar irtani a világból. És mindez csak azért, hogy vagy egy fanatikus pap, vagy egy minden meggyőződés nélkül imbolygó politikai nulla legyen-e a képviselő.

Tegnap délután óta különben állandó veszedelem gyanánt Rond Izsó barátunk is megjelent Ladnócon. Az iskola előtt láttam Szedlacsek társaságában, amint buzgón jegyezgetett. Már most aggodalommal gondolok arra az időre, amikor ezekből a jegyzetekből cikkek lesznek. És még jobban aggaszt az a kilátás, hogy Evesits fölfedezi ellenségét. Nem hiszem, hogy Rond Izsó nagyon járatos a boxolásban, pedig szüksége lesz erre a tudományra, mert Evesits erősen el van határozva a tettlegességekre.

Mindenki izgatott, csak jelöltünk őrzi meg fölényes nyugalmát. Ő természetesnek tartja azt, hogy a fejeket beverik érette és legföljebb csodálkozik olyanok fölött, akik nem élvezik eléggé ezt a kitüntető szerepet. Szó ami szó, önteltebb szamarat még igen keveset láttam, mint Tarczaly Oszkárt. Ha levakarom róla a buddhista közhelyeket és hasonló tréfáit, olyan ürességet látok, amelyen néha mulatok és néha bosszankodom... Azért a nők mégis különös teremtések. Jó termet, csinos vonások, fehér fogak és néhány könyvekből lopott paradoxon úgy látszik elég nekik. Vagy talán később mégis reájönnek, hogy... hogy ez mégsem elég. Nem vagyok tisztában Sárival... sohasem értettem meg és most még kevésbbé értem, mint valaha.

Oszkár különben ma nagyon leereszkedő volt hozzám. Szóbaállt velem és közölt velem egy és mást jövő terveiből.

— Nem fektetek súlyt a mandátumra, — mondotta azzal a különös affektáltsággal, amely mindig dühbe hoz. — Valóban nem fektetek súlyt reá. De van néhány eszmém... néhány ötletem, amelyeket komolyan veszek. Szeretném ugyanis a kulturánkat bizonyos mértékben átalakítani... mert úgy érzem, hogy erre égető szükség van. Nekünk nincs igazi kulturánk, doktor úr. Nálunk még mindig sokan késsel eszik a halat... itt valaminek történnie kell.

Kitty, aki szintén jelen volt, tiszteletlenül nevetett.

— Ajánlom, hogy erről a kérdésről tartsa majd első nagy beszédét, — biztatta. — Azt hiszem, hogy szenzációs sikere lesz.

Sári homlokán mintha egy kis ránc jelent volna meg. Én legalább úgy láttam.

Nagy sajnálatomra nem tájékozódhattam tovább Oszkár jövő tervét illetőleg, mert egészen váratlanul Volóczy János báró lépett a verandára. Csakhamar kiderült, hogy Volóczy tegnapelőtt csakugyan künn járt Bodránszkyéknál és ezen alkalommal nagy barátságot kötött Kittyvel. Semmi sem mutatta komolyabban ezt a barátságot, mint azon tény, hogy a báró egy sajátságos külsejű néger fejdíszt hozott át ajándékba. Kitty azonnal fölpróbálta a fejdíszt és természetesen ezt is „rém helyesnek" találta. Azután kikérte az ulánuskadét véleményét is. A fiatal harcos el volt ragadtatva és Kitty emelkedett hangulatban sétált körül a verandán. Egyszerre azután hozzám fordult.

— Maga még nem mondott véleményt, doktor úr. Pedig tudja, hogy a magáéra adok a legtöbbet.

Elém állt és meleg, hogy úgy mondjam, hipnotikus pillantást vetett reám. Oszkár erre nevetett és én ismét konstatáltam, hogy nevetése kissé bamba.

— Úgy látszik, maguk pompásan értik egymást, — állapította meg.

Ennek az elmés mondásnak csak egy látható következménye volt. Sári fölkelt a székéről és elhagyta a verandát.

— — — — — — — — —

Gyalog mentem haza Volóczy Jánossal. A báró nagyon jókedvű volt. Sárit nem említette, ellenben többször mondotta mélységes meggyőződéssel:

— Annak a Kittynek sok esze van. Annak a Kittynek van a legtöbb esze az egész társaságban.

Ladnócon irtózatos ordítás fogadott. Amennyire meg tudtam érteni, valami újabb sérelem érte az ellenzéket és ezért rettenetesen el vannak keseredve. Én azonban nem nagyon érdeklődtem. Hazamentem... és azután sokáig jártam föl és alá a kerek asztalom körül. És arra gondoltam, hogy valamit kellene tennem. Úgy van... valamit kellene tennem. Vége köv.

MAGYAR LÁNYOK
A LEGJOBB KÉPES HETILAP
FIATAL LÁNYOK SZÁMÁRA

Szentgyörgyi István

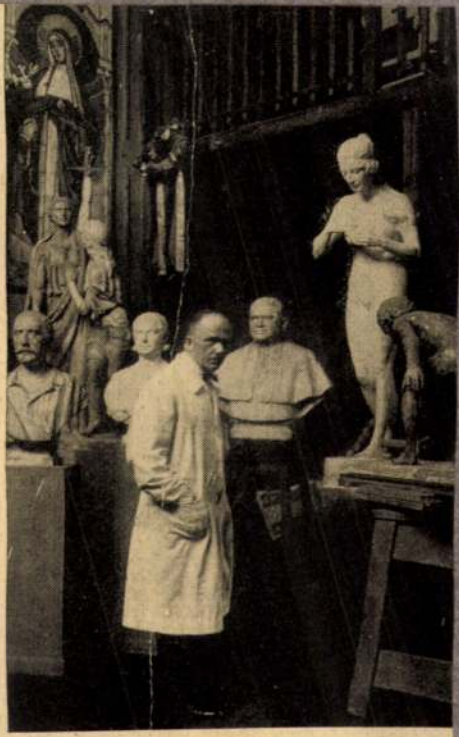

Szentgyörgyi István mütermében.

Rát Sk. 267. l.

Szentgyörgyi István

Pesti Napló képes mell. 1934 febr. 11.

Klebelsberg Kunó gróf reliefje,
amelyet Szentgyörgyi István szobrászművész készített
szegedi nagy Klebelsberg-reliefje után

Népek a 48-as eszmék valósulásáért a szabadságért folytatott harcukban

---

F. és a Bécsi forradalom

1849 júliusában ~~a~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]

A különszoba fehér ajtaja kitárult. Pezsgős üvegek durrogása fogadta a belépőket. Az egybegyültek már javában „ünnepeltek“ . . .

Ezalatt Helga is hazaért.

A kocsisnak meghagyta, hogy várjon rá. Felment a lakásába s meggyújtotta a villanyt. Elővette a kézitáskáját, ruhát és fehérnemüt csomagolt bele s egy necessairet, azután kulcsra lezárta. Mindezt nyugodt, biztos mozdulatokkal, mint aki sokszor átgondolt, rég elhatározott tervet hajt végre.

Meggyújtotta az íróasztal lámpáját is s a karosszékbe ült. Sápadt, komoly arcán mi sem változott, miközben papirra vetette ezt a levelet:

Kedves Robert!

Ma dél óta már nem titok előtted, hogy nem maradhaok tovább a feleséged. Engedd meg, hogy ne kezdjem elölről azoknak az okoknak a fölsorolását, amelyek engem tőled a mai naptól elválasztanak s hogy ne vizsgáljam: valóban csak a mai nap óta választanak-e el egymástól kettőnket azok az okok s nem már sokkal régebb idő óta-e? Elmegyek tőled, mert beteg vagyok, beteg a vágyakozástól. Arra vágyom, amiben soha részem nem volt. A művészet kegyetlen s nem engedi, hogy vágyaim beteljesüljenek. Az élet, remélem, könyörületesebb lesz irántam. Minthogy elhatároztam, hogy elmegyek, nem fog engem visszahozhatni soha, semmi. De miért is kisérelnéd meg, hogy visszaszólíts? Távozásom néked is javadra válik. Ha véled maradnék, csak fölösleges teher lennék karriered gyors vitorlásában. Mert énekelni soha többé nem fogok véled ebben az életben. Ez a közlésem, hiszem, döntően fontos a számodra, szegény Robertem. Szegénynek azért mondalak, mert érzem, hogy a jövőben gazdagabb leszek nálad, gazdagabb, mert a te életed eliramlik anélkül, hogy valóban éltél volna, én azonban a magam életét fogom élni. Amerikába kábel útján küldök orvosi bizonyítványt arról, hogy elviselhetetlen idegességem minden nyilvános szereplést meghiusit. Ha az igazgató ennek ellenére is ragaszkodnék a poenale megfizetéséhez, úgy azt meg kell fizetni. Ami viszont közös keresetünkből rám esnék, arról én lemondok. Ujra akarom kezdeni az életet elölről, kis örökségemmel, amelyet kasseli ügyvédem kezel. Tőled csak azt kérem, hogy azonnal add be a válókeresetet. Ügyvéded majd talál okot a válás kimondására. Gondolj arra, hogy becsültük egymást, hogy úgy szép, ha ez a becsülés akkor sem múlik el, amikor elválunk s hogy lealacsonyító a válással addig várni, amíg kölcsönös sértések és csúf jelenetek még az egymás iránt való becsülést is kiirtották szivünkből. Köszönöm azokat az esztendőket, amelyeket együtt töltöttünk. Ma még úgy érzem, hogy köszönettel tartozom néked értük és szivből fakadó szerencsekivánatokat küldök utadra utánad. Legyen életed útja tovább is diadalmenet. Bocsásd meg, hogy elutazom, anélkül, hogy erről előzetesen értesitettelek volna. Hidd el, igy szebb, jobb, becsületesebb. Mit is mondhatnánk egymásnak? Kezem nyújtom feléd s megszorítom a kezed. Isten veled.

Helga Nuntius.

A borítékot leragasztotta és megcímezte, azután a levelet az állólámpa mellé helyezte. A lámpát nem oltotta el.

Még egyszer végigjártatta tekintetét a szobákon, a falakon, amelyeken művészetének diadaljelei függtek, babérkoszoruk széles selyemszalagjai és barátai: a képek.

Krisztus. Szentgyörgyi István szoborműve a premontreiek gödöllői rendházának homlokzata számára

— Kedves, kedves képeim . . . isten veletek . . .

Kiegyenesedett s hangosan igy szólt:

— El kell, hogy hagyjalak benneteket. Nem vihetek magammal emlékeket. Emlékekkel nem indulhatok neki az uj életnek. Emlékekkel nem, csak reménnyekkel.

Vette a táskáját és elment.

A lakásban egyedül virrasztott az égő lámpa a lezárt levél fölött.

HATODIK FEJEZET

Szordinós szerenád

Richard Marschall már kora reggel felkerekedett és kirándult Blankenesebe. Azt akarta, hogy a tengeri szellő kikergesse fejéből az éjszakai bankett lármás emlékét. Ő maga ez alkalommal alig ivott. De nagy csodálkozással nézte, hogy Braun, szokása ellenére,

úgy issza a pezsgőt, mintha víz lett volna. Miért? Ezen nem ért rá gondolkozni. A fehér asztal mellett ugyanis az emberekből ellenállhatatlan erővel tört ki a szónoklási düh, felköszöntőre felköszöntő következett s akadt néhány, amelyre válaszolni kellett. A zeneszerző csak úgy három óra tájban vetődött haza, miután gondoskodott arról, hogy Róbert Braunt, aki nehezen forgó nyelvvel jelentette be tiltakozását az ellen, hogy bárki is beleavatkozzék az ő legszemélyesebb magánügyeibe és gyámkodni próbáljon felette, kocsin szállítsák haza uhlenhorsti lakására.

Reggel, amikor felébredt, átfutotta az ujságokat. Szakszerü kritikák számoltak be a Hadwigáról. Abban valamennyi megegyezett, hogy ő, Marschall, kivételes tehetség s hogy a muzsikája megrázó erejü, uj, érdekes, eredeti és egyéni. A szállóból a postahivatalba ment és Johannának, valamint az udvari szinház főigazgatójának megtáviratozta a sikert. Végül a Sankt Pauli-Landungsbrücken motorcsónakba szállt. A motoros Klein Flottbeck és a Teufelsbrücke mentén Blankenesebe vitte. Ment felfelé a terraszos utcákon, de hasztalan keresett kilátást az elbei tájra. Ködfátyol takarta azt. Erre céltalanul kezdett bolyongani a hamburgi kereskedőkirályok óriási parkjában s az Unterelbe partján. A nap lassan mégis csak legyőzte a ködöt. Friss, tiszta koratéli reggel derült a tájra.

Bolyongásában falusi korcsmához ért. Ott megvillásreggelizett. Azután folytatta az útját. Valami üzte, kergette. Még mindig nem látott tisztán, fejében még mindig kaotikusan kavarogtak a gondolatok. A Hadwiga heves és lángoló Helgáját még mindig nem tudta összhangzásba hozni azzal a Helga Braunnal, aki sápadtan, komolyan és szomorún intett búcsút néki tegnap a kocsi ablakából. És Róbert Braun nekikeseredett duhajkodásának sem találta meg a magyarázatát. A tenorista növendékkorában is szigoruan tartotta magát az előirásokhoz és sohasem ivott többet annál, amennyi szomja enyhítésére elengedhetetlenül szükséges volt.

Most mégis miért ivott vajjon? Csak nem azért, hogy elkábítsa magát? S Helga szenvedélyes éneklése — az is a mámor fájának virága lett volna? Nem tudott válaszolni erre a kérdésre. Történt kettőjük között valami? Vagy készülőben volt?

Mintha lidérc feküdte volna meg a mellét. Mintha hívta volna a távol:

— Hahó, hahó! Hol bolyongasz? Merre kószálsz? Jőjj! Siess! Szükség van rád!

Megállt. Felfigyelt. Ajkát szorosan összezárta. Ráeszmélt arra, hogy már reggel óta nyugtalan. Nyugtalan volt már akkor is, amikor a csónakba szállt. De a tengeri szellő a nyugtalanságát is magával vitte. Elvitte, de az visszatért. Már néhány órája. Mintha el sem hagyta volna őt, percre sem. Ott rejtőzött minden gondolata mélyén. S bár a lélegzete el-elszorult és nehezen vert a szíve, a vére mégis forrni kezdett. Amint előre ment, minden lépésnél úgy érezte, hogy valami visszarántja. Megfordult. S futásnak eredt. Rohant át a réteken, a mezőkön s a szántóföldeken a kikötő felé. Szíve úgy kalapált a mellében, hogy rohanását lassitani kellett.

Bár még csak négy óra volt délután, a nap már lenyugodott. Motorost nem talált s a következő gőzös indulására még egy óra hosszat kellett várnia. Hogy fogja ezt az órát eltölteni? nem tudta még csak elképzelni sem. Soha, sohasem fog az elmúlni.

A Süllbergre ment, a vendéglőterrasz kerítése mellett foglalt helyet s a táj nézésébe merült.

A természet végtelen nyugalma lecsöndesítette szíve heves dobogását.

A hatalmas Elbe beláthatatlan felszíne aranyveresen ragyogott feléje. Nagy ibolyaszín foltok és smaragdzöld sávok szinezték az aranyveres alkonyi folyót, amelybe a nap elmerült egészen, felgyújtván az egész tájat rettentő tűzcsóvájával. A lángban álló tájból egyszerre csak fekete sávok bukkantak elő. A sávokon előkúszott az este és óvatosan a vidékre borította szürke köpenyét.

A tenger felől érkező hajókon színes jelzőlámpák villantak fel s a felvillanó fényeknek felvillanó fényekkel felelt a folyó. A partról vakító villanylámpák fehérlettek s a Hamburgból kifutó hajókon zöld, piros, kék foltok égtek izzón. Egy szörnyü hajóóriáson hosszan, vonítva felsírt a sziréna. Olyan volt a hangja, mint egy rettentő bika üvöltése, amely szabad utat követel magának.

Richard Marschall felugrott ültéből.

Sötét lett körülötte s a sötétséggel együtt visszatért a nyugtalansága is.

— Hogyan is bolyonghattál a kertek között s a réteken, miközben a városban . . .

Így szólt az egyik hang bensejében.

A másik letorkolta:

— Ostobaság! Kísérteteket látsz. Rémeket. Szégyeld magad!

Fel-alá járt a hajón. Leült. Felugrott. A hullámokba bámult. Az eget kémlelte. Minden percben elővette az óráját. S összehasonlította egy matrózéval.

Amikor a hajó kikötött, rohant a hajóállomásra, kocsiba vágta magát s a legrövidebb úton a szállóba hajttatott.

Végre megérkezett.

— Jött valami a számomra? — kérdezte a portástól.

— Két sürgöny, udvari karnagy úr.

Feltépte a sürgönyöket, összegyűrte, zsebébe tette. Szerencsekívánatokat tartalmaztak. Johannától és az udvari szinház főigazgatójától.

— Más nem érkezett?

— Semmi.

— Keresett valaki?

— Braun úr. Csak ő.

— Ő . . .

A lélegzete elállt.

— Mikor?

— Reggel. Tiz órakor. És délután is. Négykor.

— Mit mondott?

— Hogy nagyon fontos ügy hozta ide.

— Köszönöm. Ha visszajön, azonnal vezessék a szobámba.

Lassan felment a lépcsőn, a szobájában felgyújtotta a villanyt s leült a divány sarkába. Ó bárcsak jönne már Braun! Bárcsak megérkeznék azonnal.

— Nem birom tovább, — gondolta. — Nem birom idegekkel a várást. Elmegyek. Felkeresem a lakásán.

De nem ment. Hátha elkerülik egymást s Braun éppen akkor ér a szállóba, amikor ő belép az uhlenhorsti villa kapuján.

Ebben a pillanatban hevesen és keményen kopogtak az ajtón.

— Szabad!

Felemelkedett ültéből. Szomjas szemmel fordult az ajtó felé. A belépőről egyetlen szempillantással le akart olvasni mindent.

Az ajtó kinyilt.

Folytatjuk

Szeplők hámlasztása öt nap alatt legujabb mód szerint, minden foltot eltüntet, az összes szépségfibák legmodernebb módszer szerint kezelése: GAOG-kozmetika, Muzeum-körut 13. József 102—87.

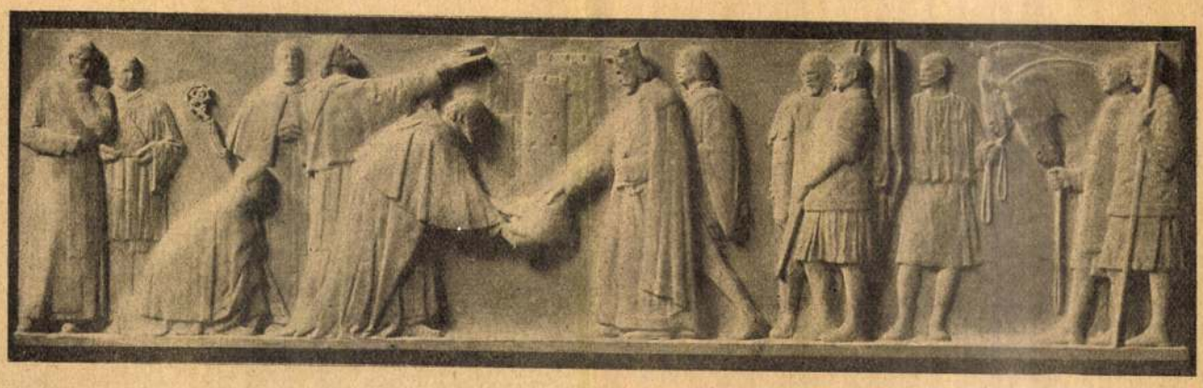

IV. Béla király megerősíti a premontrei rendet. A premontreiek uj gödöllői rendházának csarnoka számára mintázta Szentgyörgyi István

nyája meliől? Azt már nem. Nem vagyok én papucshős! Rosszul tette, hogy hazament. Én azonban nem követem sem őt, sem a példáját és egészen természetes, hogy veletek tartok. Pfordtelioz megyünk, ahogyan megbeszéltük. Csak azért is.

— Akkor hát siessen átöltözni.

— Megyek már, igazgató úr.

Amikor a zeneszerző egyedül maradt az igazgatóval, így szólt hozzá:

— Nem szeretném, ha feltartanám önt, igazgató úr. Ön csak menjen előre. Én a szomszédos postahivatalban feladok néhány sürgönyt. Ezalatt majd Braun is elkészül s akkor aztán elviszem őt a vacsorára. Nem kell, hogy önnek erre is gondja legyen.

— Köszönöm, hogy ilyen szíves hozzám, szegény, fáradt, öregemberhez. A viszontlátásra.

— A viszontlátásra, igazgató úr.

Nem a táviróhivatalba ment.

Megkerülte a szinház épületét és — szemben a színészbejáróval — meghúzódott egy sötét sarokban.

— Olyan vagyok, mint egy szerelmes nyolcadista — gondolta és dobogó szívvel várta, hogy Helga Braun megjelenjék a kapuban.

Ha valaki feltünt a küszöbön, összerezzent. Először a kardalosok és kardalosnők hagyták el a szinházat, boldogan, hogy lerázhatták a napi robotot. Azután nehány magánénekes következett. A hüvös őszi estben felhajtották kabátjuk gallérját, a világért sem nyitották volna szóra szájukat, csak jelekkel adták egymás tudtára, hová mennek vacsorázni, iddogálni.

Minden elcsendesedett.

Marschall képzelme előtt megjelent a frankfurti Bleidenstrasse s látta önmagát, amint a Bettermann-ház előtt áll és néz, néz fel, a kivilágított ablakokra. Gyakran cselekedte ezt a Grube-házból jövet.

S eszébe jutott az az este, amelyen Helga először énekelt a zenedében közönség előtt s amelyen mind a hárman megjelentek, hogy a hangversenyre elkisérjék. Franz Grubenak jutott a kisérő tiszte, Robert Braun a dobogón volt véle s haza ő hozta, Richard Marschall.

Ó, ha haza vihetné . . .

Helga Braun megjelent a szinház kapujában.

Karcsu alakjához hosszu kabát simult, a nyakát szőrmeboa vette körül. Egy pillanatra megállt a kapuban, azután gyors léptekkel megindult a körút felé és bérkocsinak intett. Miközben a kocsis megfordította kocsiját s az asszony azon fáradozott, hogy felhuzza a lebocsátott ablakot, Helga tekintete találkozott a Marschalléval. A férfi előlépett rejtekéből. Nem szólt. Csak mélyen megemelte kalapját.

Az asszony kihajolt az ablakon — szép arca sápadt volt és komoly, nagyon komoly — és búcsút intett neki . . .

— Találd meg az utat, amely haza vezet és légy boldog . . . — mondotta Marschall csöndesen, amikor a kocsi eltünt szeme elől az eszplánádon.

A hátamögött lépteket hallott. Robert Braun is elkészült végre.

— Nem láttad: elment már a feleségem?

— Két perc előtt ült kocsiba.

— Beszéltél vele?

— Csak a kalapomat emelhettem meg.

— Köszönöm, hogy vártál rám. Menjünk.

Marschallba karolt.

— Mondd: milyennek találod?

— Kit?

— Kit? Helgát!

— A feleségedet? Az, hogy én milyennek találom, aligha fontos. Az a fontos, hogy te találd szépnek.

— Ne beszélj ostobaságokat. Nem arról van szó, hogy szép-e vagy nem szép, hanem arról, hogy te, aki a barátja vagy, meg vagy-e elégedve véle, nem teszi-e rád ideges, fáradt, kimerült, beteg nő benyomását?

— Ember, hallod-e! Beszélj világosan! Van valami baja? Vagy összevesztetek?

— Mind a két kérdésedre igennel kell felelnem. De ha te éles szemeddel nem vettél rajta észre semmit sem, akkor a dolog nem komoly. Egyebekben ne beszéljünk róla többet. Nem hiszem, hogy pont az én ügyeim érdekelnének különösképpen.

— Bizony, belőlem nem lett volna jó gyóntató.

Amikor a Pfordte-étterem elé értek, Braun ismét megszólalt:

— Azt, ugy-e, tudod, kérlek, hogy dalműved második előadásán már hamburgi művészek éneklik a főszerepeket, mi csak a bemutatóra vállalkozhattunk, minthogy szerződésünk Amerikába szólít?

— Tudom. És hálásan köszönöm a fáradozástokat. Nem hiszem, hogy megbántad volna, hogy a szerepet elvállaltad. Tökéletesen „fekszik" néked s úgy énekeltél, mint egy isten. Az amerikai lapok ismét teli lesznek a dicséreteddel.

— Látod, ez az! Amerika! Erre gondoltam én is. Az első gőzössel áthajózom. Ez az átkozott Németország Helga idegeire megy és a beszámithatatlanságig elérzékenyiti őt. Az ilyesmi nem nekem való.

— Bizony nem — hagyta helyben a zeneszerző.

A lépcsőn az emeleti különszoba felé tartottak. Braun fölényes hangon folytatta:

— Az iróniád nem érint. Minden szentnek maga felé hajlik a keze . . . Mondd: nem adnád meg nekem és Helgának mindenki mást kizáróan azt a jogot, hogy a tengeren túl a Hadwiga főszerepeiben felléphessünk? Te sem járnál rosszul . . .

— Csak nappal kötök szerződéseket . . .

— Hát akkor majd holnap beszélünk a dologról. De ne feledd el, hogy súlyt helyezek rá . . .

Uj Idők 1924. XXX 41. 7.

Az élet dala

— Elbeszélés — 15. folytatás

Irta: **Rudolf Herzog**

A királynő már átlépte Robert Braun országának határait, erről azonban senki sem tudott, ezt senki sem sejtette, még Richard Marschall sem.

Ő azt hitte, hogy azokat a pillantásokat, amelyekkel Helga a tenoristától búcsúzott, a szerelem hevíti és hogy a dal, amelybe az asszony művészetének minden szépségét tenette, áldozati-ének a szerelem oltárán, amelyen, mint bálvány, a tenorista trónol.

Ismét ott állott közöttük a szinpadon, kéz a kézben s miközben zúgott a taps, ők hárman hajlongtak a rivalda fényében.

Az igazgató viharosan megölelte.

— Tegyen meg valamit a kedvemért, — mondotta Marschallnak. — Ezentúl ne beszéljen velem. Szót se szóljon hozzám. Ami közölni valója van, ne szóval mondja el, de hangjegyekkel. Uram! Tiz esztendő óta nem hallottam ilyen tapsot, mint ez itt. Ezt a tapsot gyümölcsözetni kell. Erre önnek új muzsikával kell felelnie. Bizza minden üzleti dolgát reám és utazzék haza az íróasztalához, a hangjegyei közé. Ne gondoljon semmi másra, csak legujabb művére. Érti? Arról, hogy pihenjen, hogy kipihenje magát, szó sem lehet. Ha egyszer kegyeibe fogadott a művészet, szőröstől-bőröstől oda kell, hogy adjuk magunkat néki, minden percünket, minden gondolatunkat. Kikapcsolódni az alkotó munkából pillanatra sem szabad. A diadalok útján nincs megállás.

Most a tenoristához fordult, rákacsintott, miközben hüvelyk és mutatóujjának végét egymáshoz dörzsölte, ezzel a konvencionális jellel juttatván kifejezésre azt, hogy pénzre gondol.

— Maga „művészi" dolgokban kiváló szaktekintély, Braun. Nyilatkozzék hát! Nincs igazam abban, amit mondok?

— De még mennyire igaza van! Addig üsd a vasat, amig meleg! — mókázott az énekes.

Marschall ajkához emelte Helga kezét és így szólt:

— Ó, csak egyszer megköszönhetném, szivem szerint azt a sok szépet és jót, amivel ön elhalmoz engem, nagyságos asszonyom. De ön olyan gazdag, olyan kimondhatatlanul gazdag, hogy az én köszönetem önnél úgy sem jöhetne számításba . . .

— Hogy én önt széppel és jóval halmozom el? Hogy érti ezt?

— Nem magyarázom meg. A magyarázat aligha tarthatna számot az ön érdeklődésére. De annyit mondhatok: ha másért nem, azért, amit ma este dalművem sikeréért tett, örökre adósa maradok. Mert viszonozni azt én sohasem fogom tudni. És ezzel kapcsolatosan még valamivel tartozom.

— Ugyan mivel?

— Bocsánatkéréssel.

— Bocsánatkéréssel? Nem értem.

— Sohasem hittem volna, hogy az ön lelke olyan mély, olyan nagy, olyan őserejü érzésekkel van telve, mint amilyenek ma az énekén keresztül megnyilatkoztak. S hogy ezt nem tételeztem fel önről, azért kell bocsánatát kérnem. Ne haragudjék rám, amiért kevesebbet tételeztem fel önről annál, ami önben rejtőzik.

Helga hosszan a szemébe nézett, azután megszorította a kezét.

— Nem haragudhatom önre. Hogyan is tudhatta volna, hogy mi rejtőzik bennem, amikor azt én magam sem tudtam? De most megyek átöltözni. Isten önnel, Isten önnel, Marschall úr.

— De Helga! Te, úgy látszik, elfeledted, hogy

Látnoknő. Farkas István festménye az Ernst-Muzeumban

Marschall ma estére vendégünk? Ha lemaszkiroztuk magunkat, valamennyien a Pfordte-étterembe megyünk, ahogyan megbeszéltük. Ott lesz az igazgató, a karmester s az összes szereplők is ott lesznek. Hiszen mi is búcsúzunk Hamburgtól, nemcsak Marschall . . .

— Épp ezért . . .

— Nem értelek! Épp ezért akarsz tüntetni a távolmaradásoddal?

— Nem szeretem a hangos, a lármás búcsút, Robert.

Kezet fogott az igazgatóval, Marschallal és legvégül, az urával is.

— Isten veled. Én hazamegyek.

Elment. Ruháját kissé megemelte, mintha nem akart volna porszemet sem magával vinni a kulisszák világából. Áthaladt a színpadon s az egyik diszlet mögött eltünt. Nehány perc mulva künn, a folyosón, becsapódott egy ajtó.

— Ezek az asszonyok . . . ezek az asszonyok — mondotta az igazgató rövid hallgatás után és megveregette Robert Braun vállát.

A tenoristába ettől az érintéstől visszatért az élet. Marschallhoz fordult:

— Van enyhítő körülmény az asszony számára. Most történik legeslegelőször, hogy szembehelyezkedik velem. Eddig még sohasem szenvedtem a szeszélyességétől. Olyan új, rendkivüli, szokatlan jelenség ez, hogy — azt hiszem — bizonyára van mögötte valami. Talán nem érzi jól magát, de nem mondja meg, hogy el ne rontsa az estémet. Talán . . .

— Kár rá szót vesztegetni, Braun. De csak természetes, hogy néked is megvan az ilyen

— Mire?

— . . . arra, hogy a felesé

— Már minthogy én? Utána mersz engem, barátocskám. Csak az ifjú amorosót játszom és nem m

1936. 6 27 -

Dr. Ágoston Géza árvaszéki elnök síremléke,

amelyet most avattak fel a Kerepesi-uti temetőben. A siremlék Szentgyörgyi István szobrászművész, a Képzőművészeti Főiskola tanárának alkotása. A csonkagúla alaku siremlék tövében két ruhátlan putto koszorut tesz le. Az emlék nemes arányu épitészetéhez szerencsésen alkalmazkodik a szobrászati disz.

VARSÓ AJÁNDÉKA

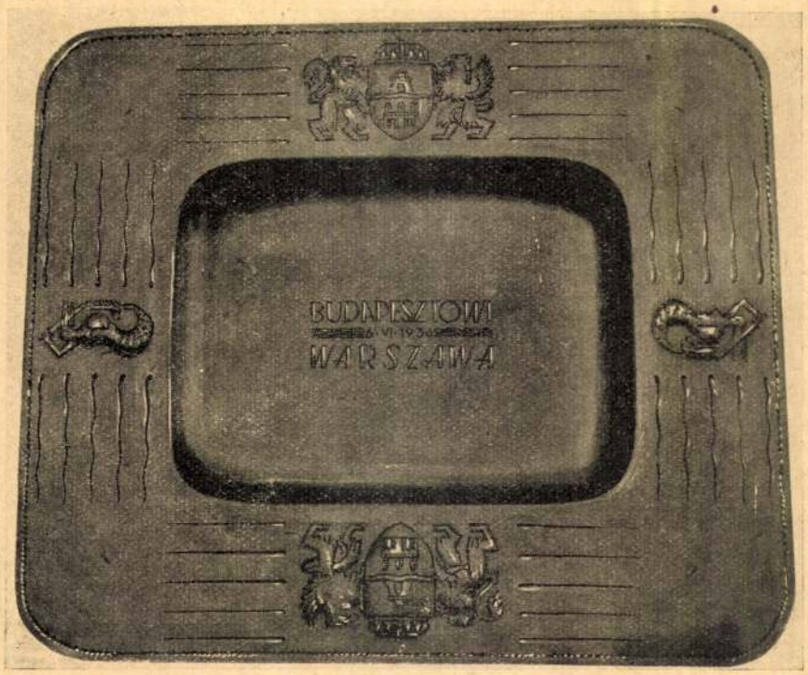

Hatalmas bronztál Varsó és Budapest cimerével. Az ötvösművészeti elemekkel gazdagon diszitett tállal Varsó városa Szendy Károly polgármestert tisztelte meg, emlékez tetőül ottani látogatására. A tálat a polgármester a fővárosnak adományozta.

A BSE sportünnepélye Kenesén

A fővárosi tisztviselők sportegyesülete a szokásos évi sportünnepélyét ezidén Balatonkenesén tartotta meg, amely a motor szakosztály tagjainak indulásával kezdődött. A Szent Gellért-térről 27-én mintegy *negyven autó és motorkerékpár indult Balatonkenesére.*

Junius 28-án reggel a vitorlás szakosztály ünnepélyes zászlófelvonását *tábori mise* követte, amelyet *Bednarz* Róbert pápai prelátus celebrált. A tábori mise után a prelátus *megáldotta az uj vitorlásokat,* melyeknek keresztanyai tisztségét *Szendy* Károlyné, *Liber* Endréné, dr. *Lamotte* Károlyné, dr. *Bódy* Lászlóné, *Dulácska* Jenőné, *Jordán* Richárdné, dr. *Uhl* Raoulné és *Kisgyörgy* Béláné vállalták el. A keresztelő alatt a repülő szakosztály gépei keringtek a kikötő felett, ahol 43 hajó *várta a versenyeket.*

A keresztelő után megkezdődött a szenior dinghy verseny, amelyen a Balatonon eddig még nem tapasztalt nagyszámu mezőny indult. A 17 induló közül első lett «Kelet», kormányos: dr. *Uhl* Raoul (BSE), második: «X», kormányos: *Kovács* Béla (B.Y.C.), harmadik pedig «Akarattya», kormányos: dr. *Göllner* Lajos (BSE).

A 22 négyzetméteres yolle-versenyben első lett: «Mauwourneen», kormányos: dr. *Sándor* Pál (KMYC), második: «Szellő», kormányos: dr. *Göllner* Lajos (BSE), harmadik: «Polgármester», kormányos: dr. *Friedrich* Géza (BSE). (Itt nyolc hajó indult.) A 18 éven aluliak dinghy-versenyében *tizenhat hajó indult,* amelyek közül első «Kelet», kormányos: *Herzum* Edgar (BSE), második: «Akarattya», kormányos: *Gecső* Tamás (BSE), harmadik: «Nyugat», kormányos: *Dulácska* György (BSE).

Junius 28-án délután a Balatonkenese melletti repülőtéren mintegy négyezer főnyi néző előtt rendezték meg a *repülődélutánt,* amelynek során a BSE négy repülőgépe rajrepülést, bemutató repülést, ballonvadászatot és ejtőernyődobást mutatott be. A mürepülés során *Majoros* István, a BSE pilótája mutatott be szebbnél szebb mutatványokat. Az utasrepülés során elsőnek *Szendy* Károly polgármester a dr. *Buzay* Árpád által vezetett gépen emelkedett a levegőbe. A repülésben résztvettek még: dr. *Morvay* Endre tanácsnok, dr. *Kabakovics* József bizottsági tag és sokan mások.

Az esti programm nagyszabásu tüzijátékkal kezdődött, amelyet a *yachtbál* követett. Ezen résztvett: *Szendy* Károly polgármester, *Liber* Endre, *Lamotte* Károly dr. alpolgármesterek, *Kovácsházy* Vilmos, dr. *Bódy* László, dr. *Szepesváry* Pál, dr. *Morvay* Endre és dr. *Farkas* Ákos tanácsnokok, *Ilovszky* János kormányfőtanácsos, dr. *Kabakovics* József, dr. *Szakáll* Antal bizottsági tagok, az üdülőtelep és a környékbeli fürdők nagyszámu vendégei.

A sportünnepély második napján *vitorlás versenyek* voltak, amelyek közül a 25 négyzetméteres turayolle versenyen első lett: „Novara", kormányos dr. *Uhl* Gyula (BSE), második: „Virradat", kormányos dr. *Uhl* Raoul (BSE), harmadik: „Csobogó", kormányos *Ilovszky* János (BYC). A szenior dinghy-versenyen első lett: «X», kormányos *Kovács* Béla (BYC), második „Mókuskám", kormányos dr. *Uhl* Raoul (BSE), harmadik: „Dicky", kormányos *Jordán* Richárd (BSE). Tőkesulyosok versenyében győzött dr. *Reményi-Schneller* Lajos által vezetett „Glória" (KMYC) *Krayer* K. Arnold „Lucifer"-je előtt.

Buda utolsó romantikus lovagja

Talán az utolsó romantikus alakja tünt el Budapestnek J. Viraág Bélának, aki 73 éves korában itthagyta ezt a szürke, színtelen világot, amely már sehogyan sem illett az ő szines, érdekes figurájához. Halála előtt néhány nappal még találkoztunk vele, de már ott volt rajta a bucsuzás árnyéka, már távozóban volt: utoljára emelte meg végtelenül udvarias mozdulattal szürke kemény kalapját, aztán elment. Végleg és visszavonhatatlanul. Csendesen, finoman, mint az egy régi divatu, a mult századból ittmaradt uriemberhez illik.

J. Viraág Béla

Halála után fekete gyászkeretben jelent meg a Budai Napló, amelyet ő alapitott és szerkesztett 34 esztendőn keresztül. A Budai Napló megmaradt és hirdeti emlékét, az alkotó azonban elpihent. Élt, küzdött, verekedett: ideálokért, a maga külön világáért, Budáért, álmainak imádott városáért, a magyarságért, annak multjáért és jövőjéért, mindig egyenes gerinccel, tiszta fegyverekkel. Ennél többet, szebbet és jobbat nem lehet mondani egy ujságíróról, aki több mint félszázadon át a nyilvánosság reflektorsugaraiban küzdötte végig az életet.

*

Mintha Krudy Gyula valamelyik regényéből lépett volna ki, ugy járt-kelt ez a magányos, érdekes öreg ujságiró a megifjodó Pest és Buda utcáin. Az ő számára nem egyesitették Budát és Pestet, nem vette tudomásul, hogy a törvény a három városból egyet teremtett: Budapestet. Ő budai volt és az is maradt végesvégig. A budai Dunaparton, a hidak feljárója előtt volt a demarkációs vonal, amelyet lelke nem lépett át. Ügyesbajos dolgai, természetesen rákényszeritették, hogy olykor átjöjjön a Duna balpartjára is. — Kiméletlen és erőszakos dolog az Élet — ilyenkor rosszkedvü volt, dohogott magában és dolgavégeztével sietett vissza, haza, Budára. Pest nem érdekelte. Idegen város volt néki, sőt több: ellenséges. Ellenség, konkurrense és sorvasztója Budának, az egyetlennek.

Buda még ma is külön világ. Nemcsak a Duna választja el Pesttől. Még mindig van külön budai lélek, más mint a pesti. Ennek a külön világnak volt megszemélyesitője, J. Viraág Béla ur, szürke kemény kalapjával, szürke zsaketjével, rövidrenyirt oldalszakállával, egyenes keménygallérjával, régimódi gavalléros külsejével. Jól esett látni: hangulatokat hozott magával. Régi emlékeket, a soha vissza nem térő békevilágot. A Gromon Dezsők, Podmaniczky Frigyesek, Rohonczy Gidák és Náday Ferencek világát, amelyet nem lehet feledni, de — sajnos — feltámasztani se. Ez a világ most halt meg véglegesen, amikor utolsó reprezentánsa, J. Viraág Béla is elment társai után.

*

Igazi ujságiró volt. Külön egyéniség, külön szin és hang a magyar ujságirásban. A lokálkolorit, amely lapján végigömlött, nem Buda hangja volt, hanem az övé. Ez tette vonzóvá, érdekessé, élvezetessé a Budai Naplót: J. Viraág Béla egyénisége, amelyet maradéktalanul sikerült átmentenie lapjába. Reméljük, hogy ez a külön szin nem fog elfakulni, azok, akik a lapot folytatják, meg fogják azt őrizni, mint valami drágamivü, régi ékszerdarabot.

Ha külön világot, egyéni laptipust alkotott is magának, nem volt a modern idők Don Quichote-ja, aki szélmalomharcot viv a rohanó uj időkkel. Nem. Mint ahogy a vén Buda is tud megifjulni, ő is lépést tartott a haladással. A Vár ódon utcái, történelmi levegőjü palotái alatt uj házsorok bujnak ki a földből, központi fütésü, modern, Bauhaus-stilusu betontömegek, hirdetve a mult és jelen egymáshoztartozóságát, ugy Viraág Béla szerkesztő is tudott friss és uj maradni, ha nem is hódolt be ezeknek az uj irányzatoknak. Ő még a Várhoz, a lebontott Tabánhoz, a Viziváros és Óbuda kicsiny házaihoz tartozott. Meg-megállt budai sétautjain, ha látta, hogy valahol lebontanak egy régi házat, elővette noteszát, hogy feljegyezze, milyen történelmi emlék omlik össze a csákányok alatt, mit kell erről megirni a Budai Naplóban, de aztán elégtétellel vette tudomásul, hogy «palota támad a kunyhó helyén»: utóvégre Buda mégse hagyhatja magát, nem maradhat el Pest mögött!...

Mint ujságirónak harmónikus, szép élete volt. Megtehette azt, amit a legkevesebben a mi mesterségünkben: azt irhatta és cselekedhette, ami közelállt lelkéhez. Nem politizált, még a várospolitika sem izgatta. De a történelem, Buda történelme, a városesztétika, a szépités, haladás, fejlődés, Buda dicsősége, multja és jövője, ez volt az ő világa. A budai kávéházakban és vendéglőkben, asztaltársaságokban és egyesületekben mindig erről beszélt, tüzbejött és magyarázott. Az asztalt csapkodta, ha értelmetlenséget látott, ha valamely intézkedésről ugy látta, hogy az nem szolgálja Buda érdekeit. Mert harcos egyéniség volt, akinek meggyőző varázsa alól kevesen vonhatták ki magukat.

*

Most elnémult az ősz harcos. Nem lelkesit, nem támad és nem izgul többé. Nem tanit már Buda szeretetére, a magyar multhoz való törhetetlen ragaszkodásra, nem ad többé termékenyitő gondolatokat a Budai Napló hasábjain. Elment kortársai után és vele együtt eltünt egy külön rész a rohanó világváros életéből, egy kedves, meleg szinfolt. Csak egy ember Budapest millió lakosa közül, — mégis egy egész világ. Meghatottan, elérzékenyülten köszönünk el J. Viraág Bélától és attól a régi Pest-Budától, amelynek ő volt az utolsó mohikánja. A túlvilágon találkozik majd Abdi basával, Buda utolsó török védőjével, a várostromok magyar és török vitézeivel, a budai vár ezer titkának letéteményeseivel. Viraág szerkesztő ur noteszének sok dolga lesz: meg fogja tudni mindazt, ami itt eddig titok volt.

De a Budai Napló-ban már nem számolhat be ezekről a titkokról.

Lippay Gyula dr.

Gólya a pesti utcán

Az utóbbi időben gyakran fordult elő, hogy áldott állapotban levő nők az utcán rosszul lettek és mire a mentők megérkeztek, már boldog siránkozással napvilágot is látott a kis ujszülött. *A gólya kelepelése a pesti utcán* egyre megszokottabb jelenség lesz. Mi az oka ennek? Kevés a kórházi ágy? Lehet az, hogy ne jutna hely azoknak, akik a jövendő honpolgárokat hozzák a világra?

dr. SALAMON GÉZA közegészségügyi tanácsnok

felel ezekre a kérdésekre:

— A főváros közkórházaiban szülő- és nőbetegek részére körülbelül *700 ágy áll rendelkezésre.* Ez a szám egymagában, — tehát nem tekintve a klinikákon, a különböző magánkórházakban, szanatóriumokban és szülőotthonokban még rendelkezésre álló ágyakat, — a Budapesten előforduló szülések lebonyolitására *tökéletesen elégséges.* A fővárosban ugyanis *évenkint körülbelül 15.000 intézeti szülés fordul elő.* A szülő- és nőbetegek részére rendelkezésre álló 700 ágyból ötszázra tehető *az a szám, ami állandóan a szülőnők rendelkezésére áll.* A normális szülés átlagban 10 ápolási napot vesz igénybe. Az 500 ágy tehát *több mint 18.000 szülés lebonyolitására elégséges.*

— Hangsulyozom, hogy kizárólag csak a főváros közkórházaiban rendelkezésre álló ágyak számát hasonlitottam össze a szülésekkel és nem voltam figyelemmel a fővárosban a szülőnőknek *más helyen* rendelkezésre álló ágyakra.

— Azt, hogy ennek ellenére gyakran fordulnak elő utcai szülések, *nem a kórházi ágyhiány okozza,* — mert hiszen, ha esetleg szülészeti osztályon hely nincsen, ugy *másik osztályon* biztositanak helyet a szülőnőknek. Az utcai szülések oka kizárólag az, hogy különösen az alsóbb néposztályhoz tartozó asszonyok *orvossal nem állapittatják meg előre szülésük várható időpontját,* s igy a szülés sokszor *váratlanul* éri őket, továbbá, mert a szülőnők egy részét körülményeik arra kényszeritik hogy *az utolsó pillanatig vezessék háztartásukat* és csak, ha arra már képtelenek, indulnak el a kórházba.

JAPÁN PARTI ŐRSÉG

KÉPES VASÁRNAP

1937 október 17

Szentgyörgyi Tokaren

Tengerész hőseink emléke

Tulajdonkép hatalmas méretü bajtársi találkozó volt az az ünnepség, amelynek keretében felavatták a budapesti uj tengerész hősi emlékművet. Itt adtak egymásnak találkozót a volt monarchia egykori tengerészei, akik közel 20 évvel ezelőtt vonták be a lobogót és azóta szerteszórta őket a sors. A régi bajtársak emlékét és dicsőségét hirdető emlékműnél találkoztak azok a bajtársak, akik tulélték a nagy harcokat és megpróbáltatásokat és most, 20 év multán könnyes szemmel, meghatottan ölelték meg egymást.

Az ünnepség pár órájára megjelent előttünk a régi világ, a régi egyenruhák, a régi kitüntetések feszültek és csillogtak a felvonuló és kemény léptekkel menetelő öreg tengerészeken, de ha feszült is az egyenruha és ha régi fényében csillogott és csilingelt is a sok kitüntetés, a 20 esztendő nem mult el nyom nélkül. Csupa deresfejü, még igy, teljes díszben is megviseltnek látszó hadfi vonult el a régi dicsőséget hirdető emlékmű, parancsnokuk és az egykori zászlóshajó magasan lobogó zászlója előtt. Nem is tudtunk csodálkozni, hiszen az az idő, amikor ők a tengereket járták büszke hajóikkal, ma már a történelmi távlatokba merült és ha husz esztendő nem is olyan sok a mai ember életében, de *az elmult husz* esztendő nagyon nagy időt jelent . . .

Horthy Miklós kormányzó kiséretével elvonul a felavatott hősi emlékmű előtt. Baloldali kép: Bevonják a parancsnoki lobogót. Alsó kép: a fiumei világitótorony, amelynek kicsinyitett mása disziti a budapesti tengerészemlékművet.

Mégegyszer felhangzottak a régi, jól ismert és százszor, ezerszer hallott kürtjelek, amelyekre most marcona, szél- és napbarázdálta öreg tengerészarcokon folyt végig a könny sürü cseppekben, ujra megdördültek az ágyuk és az előirásos ünnepélyességgel vonták be az ünnepség végén a Viribus Unitis, az utolsó zászlóshajó parancsnoki lobogóját. E szintén százszor és ezerszer látott aktus is belemarkolt az öszszesereglett öreg tengerészek szivébe. Ki tudja, lesz-e még alkalmuk, hogy feszes vigyázzban tisztelegnek parancsnokuk zászlója előtt?

KÉPES VASÁRNAP

1937 július 25

Szentgyörgyi István

Készül Budapest legujabb emlékműve

Októberben avatják fel az uj budapesti Duna-hidat, a Horthy Miklós-hidat, de ugyanakkor egy nagyszabásu emlékművet is lelepleznek. A Horthy Miklós-hid budai pillérjének a város felé néző északi oldalán lesz az a hatalmas emlékmű.

Szentgyörgyi István tanár szobrászművész és *Miskolczy László* épitész azt a gondolatot öntik ércbe és faragják kőbe,

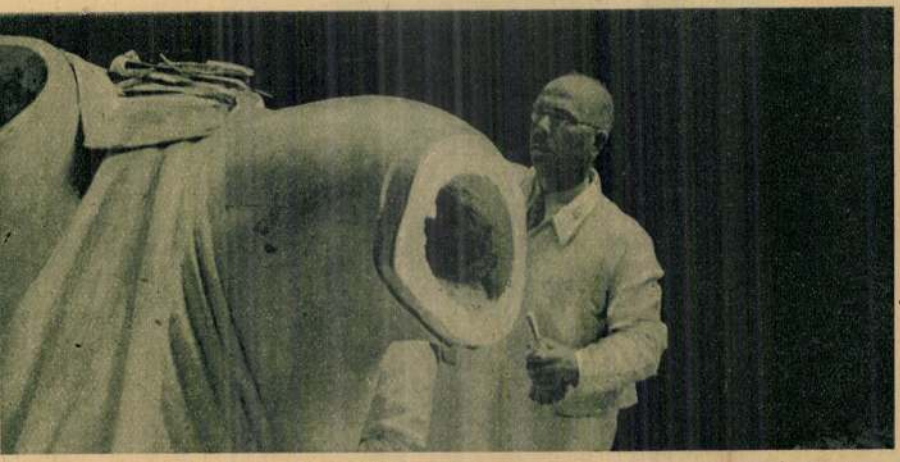

Készül az uj Horthy Miklós-hid tengerész-emlékműve Szentgyörgyi tanár szobrászművész műtermében.

Az iránytmutató géniusz jobbkeze. Alsó kép: a géniusz feje.

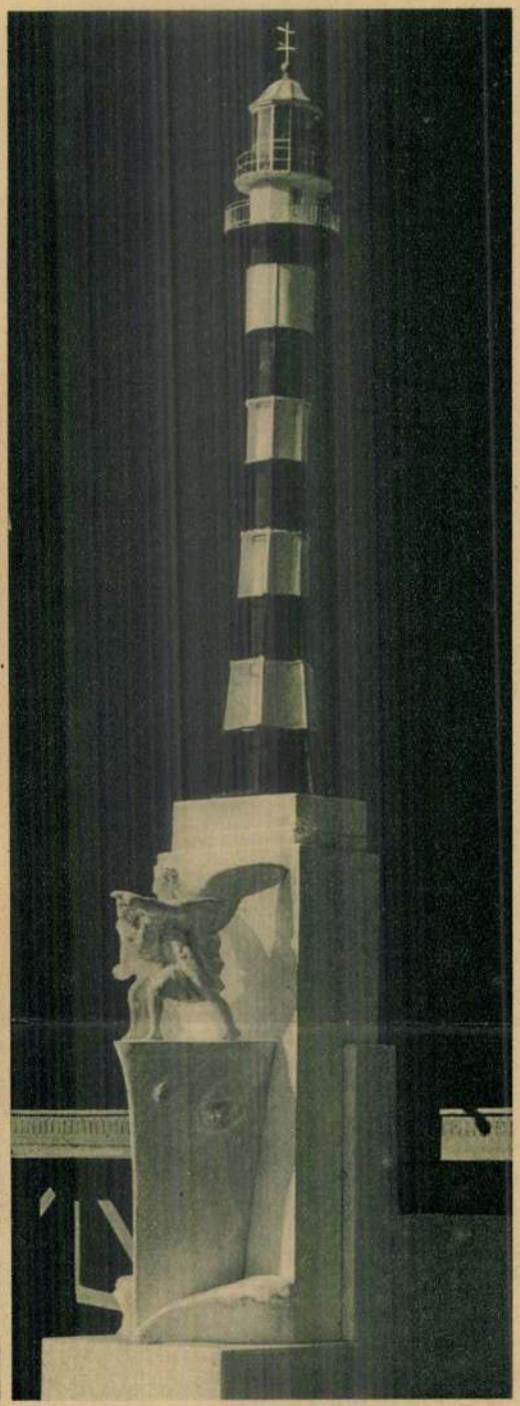

A tengerész-emlékmű modellje.

hogy a támadás géniusza vezeti a tengerészt. A nagyháboruban a monarchia hajóhadát erőssé és naggyá tette az a támadó szellem, amely merész és komoly haditettek véghezvitelében nyilvánult meg. A tengerész-emlékművön egy matróz áll, figyelve a hullámokat és keresi az ellenséget, a támadás géniusza pedig kinyujtott karral mutatja neki az irányt. A matróz és a géniusz egy hajóorron, a legendáshirü Novara hajó orrán állnak.

A szoborcsoport az alsó pillértől számitva 14 méter magasságban áll és impozánsan emelkedik ki a környezetből. Maga a szoborcsoport bronzból készült, a hajóorr pedig kőből. A méreteire elég az az adat, hogy a tengerész alakjának teljes magassága hat és fél méter, az előretörő géniusz pedig 7 méter magas, ugyhogy ez az emlékmű lesz Budapest legnagyobbméretü szoborműve.

A louvaini katolikus egyetem

Belgium leghiresebb egyeteme a louvaini Université Catholique. A város és az uralkodó brabanti hercegek kérésére V. Márton pápa még 1425-ben alapitotta meg a Sorbonne mintájára.

A hires egyetem nagy látogatottságát a filozófia erőteljes kultuszának köszönhette. A 17—18. században a kis Louvain és nagyhirü egyeteme heves

Az egyetem főépülete és könyvtára, amelyet a háboruban felgyujtottak. Ma már nagyrészben ujjáépitették.

A Szt. Péter katedrális, amelyhez a város eredete füződik. Alapjait I. Lambert vetette meg. (1015.)

viták és összeütközések szinhelye volt. Az aristotelesi és Descartes—Copernicus-féle világnézet itt vivta legelkeseredettebb harcait s amikor a Kopernicánus világnézet győzött, a louvaini Alma Mater is csakhamar becsukta kapuit. A francia forradalom azután három évtizedre elnémitotta a katolikus filozófiát.

Abban az időben még ez a hires iskola moddó formalizmusba sülyedt s a logika cimén üres szalmát csépelt. Ezt a szellemet gunyolja ki egy érdekes egykoru képünk, amely a 17. század azon szerencsétlen diákjainak sorsát ábrázolja, akik a szillogizmusnak veszélyes hidjáról szamárrá változva a mélységbe zuhantak.

Ma a louvaini egyetem ujra régi fényében ragyog. Mercier bíboros megtalálta azt a platformot, amelyen a történeti haladás gondolata a modern természettudományi és müszaki kulturával összhangba csendült. A százados egyetemen megalapitotta a maga nemében páratlan filozófiai főiskolát, amelyen olyan kiválóságok tanitják a filozófiát, mint Nys és Wulf. A nagyhirü Alma Mater dicsőséges fennállásának 455-ik évét 25 épületben 4000 hallgató látogatja.

Fechert Margit dr.

IV. Béla megerősiti a magyarországi premontrei rend privilégiumát. (A gödöllői rendház relifje, Szentgyörgyi István müve.)

A magyar rendőrség a karlsruhei nemzetközi rendőrkiállításon

A kiállítás magyar anyagának egy részlete.
Kelety Géza dr. főkapitányhelyettes, aki a gyüjteményt összeállította.

Junius 7-én nyilt meg ünnepélyes keretek között a badeni Karlsruheban a nemzetközi rendőrtechnikai kiállítás, amelyen tudvalevően a magyar királyi államrendőrség is reprezentáns szép anyaggal képviselteti magát. Többszáz érdekes fénykép, egész sereg müvészi kivitelü grafikontábla, a bünügyi laboratórium, daktiloszkopia, mikroszkopiai fényképezés csodái adják a nemzetközi rendőrkiállitás magyar termének anyagát, — mert sajnos a belügyminiszter részéről rendelkezésre bocsájtott tizmillió koronából a szállitási költség sem futotta volna, ha a budapesti bünügyi muzeum európai érdekességü anyagából a valóságban akartak volna kiküldeni tárgyakat, — a gyüjtemény azonban igy is rendkivül érdekes és méltó módon reprezentálja a magyar államrendőrséget a kiállitáson.

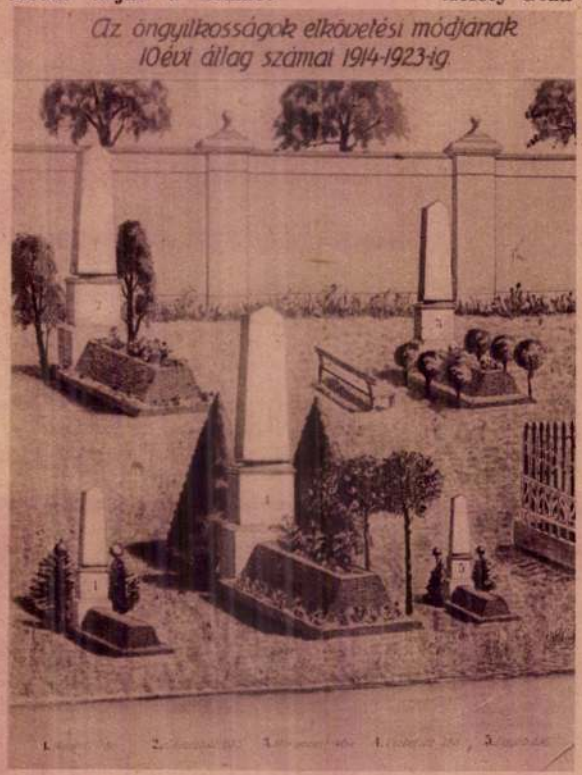

Az öngyilkosok grafikonja.
A leggyakoribb a revolveres (786), azután önakasztás (633), majd a mérgezés (464), vizbeugrás (283) s egyéb öngyilkosság (236).

A karlsruhei kiállitás célja az, hogy bemutassa a rendőri müködés technikájának, a bünözésnek, a nyomozás segédeszközeinek fejlődését 1914-től napjainkig. A kiállitás magyar anyaga — mit *Kelety* Géza dr. főkapitányhelyettes, a bünügyi nyilvántartó

Tejrazzia a vásárcsarnok környékén.

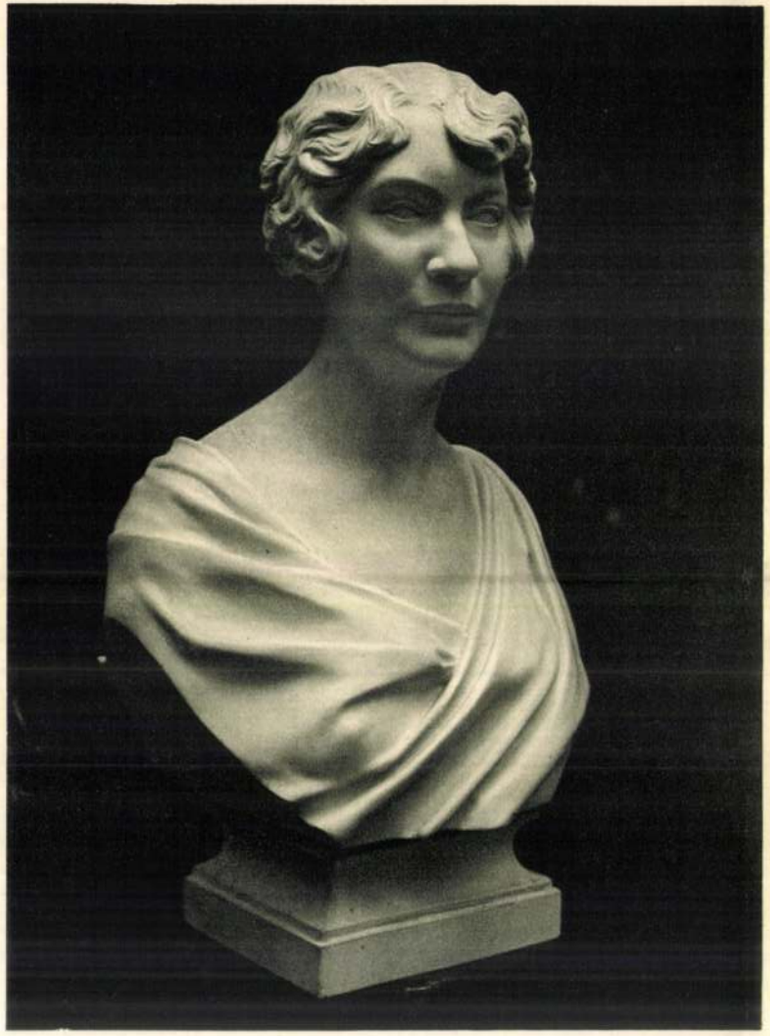

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: KERTÉSZ K. RÓBERTNÉ ÚRNŐ.

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: KÖRNYEI BÉLA.

A magyar Nemzeti Múzeum
1926. I. 12.

a 2 filléresnél Hurtay Lajos, az 1 filléresnél Pálinkás János tervezete. Harmadik díjban részesíttettek az 50 filléresnél Seregélyi Dezső, a 2 filléresnél Tóth Gyula és az 1 filléresnél Szántó Gergely tervezete. A végleges kivitelre vonatkozó döntés joga a pénzügyminisztert illeti.

Külön e célból a Tanács kebeléből összehívott szakértekezlet foglalkozott a népművészet és a népviseletek védelmének kérdésével, amely értekezlet igen érdekes szempontokra mutatott rá és javaslatot tett a kormánynak a védelmezés terén való eljárásokat illetően.

Számos egyéb a Tanácshoz a kormány által véleményezésre odautalt ügyön kívül továbbra is tárgyaltattak a Hősök Emlékműveinek Bíráló Bizottságában a fölterjesztett emlékmű-tervezetek. Eddig 809 emlékműtervezet nyert megbírálást.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI TÁRSULAT. Az új alapszabályok alkotta mederben frissen folyik a magyar kulturális élet egyik legrégibb tudományos egyesületének, az Országos Magyar Régészeti Társulatnak működése. Két év mulva fennállásának ötvenedik fordulóját fogja ünnepelni a Társulat, mely a legkiválóbb magyar régészeket és művészettörténeti írókat számította mindig tagjai közé. A Régészeti Társulat az archaeologia művelése mellett a művészettörténet kérdéseit is állandóan figyelemmel kiséri s különösen az egyetemes művészettörténetnek a magyar műtörténeti kérdésekkel való kapcsolatait igyekszik minél jobban megvilágítani. Fontos része működésének a történeti Magyarország mindenfajta régészeti és művészettörténeti emlékeinek ismertetése, méltatása.

A Társulat havonta felolvasó ülést tart, amelyen az előadók vagy eredeti tárgyak bemutatásával, vagy vetített képekkel illusztrálják előadásaikat, melyeket állandóan nagyszámú érdeklődő látogat.

Az üléseken az előadott anyag fölött nem egyszer parázs vita fejlődik a jelenlevő szakemberek között, melynek eredménye sok esetben egy-egy kérdésnek teljes tisztázása. A Társulat híven gondoskodik arról, hogy a legfrissebb régészeti leleteket, melyek közérdeklődést keltettek, időről-időre eredetiben bemutassa és megbeszélje ezeken az üléseken. Amíg a külföldi szakirodalom megszerzése közintézményeinknek is nehezen volt lehetséges az elmult inséges esztendők alatt, nehányszor könyvismertető üléseket is rendeztünk, hol a legjelentősebb külföldi és belföldi szakmunkákat rövid méltatással mutattuk be a közönségnek.

Az elmult évek alatt a Társulat fokozott mértékben gondolt a magyar külföldi tudományos kapcsolatok kiépítésére, E célból európai nevű, sőt világhírű tudósokat (F. W. Freiherr von Bissing egyiptológus, Henri Breuil őskori barlangkutató, Theodor Wiegand berlini múzeumi főigazgató, Pergamon, Miletos, Magnesia feltárója, stb.) sikerült előadások céljaira megnyerni, kiknek Budapestre jövetele az előadáson kívül is jelentős eredményekkel (könyvcsere, ösztöndíjadományozás, tudóscsere, stb.) járt tudományos életünkre. A Társulat a magyar kulturális és tudományos élet nehány vezéregyéniségét a közelmultban választotta tiszteleti tagjává s a már említett külföldi tudósokon kívül még Arduino Colasanti olasz szépművészeti államtitkár, Wilhelm Kubitschek bécsi egyet. tanár és Hugo Obermeyer madridi professzor tartoznak a külföldi tiszteleti tagok sorába. Levelező tagjai pedig kiváló osztrák, bolgár, finn és német tudósok, kik közül Josef Bayer, a bécsi praehisztorikus gyüjtemény igazgatója és Bogdan Filow bolgár professzor szintén egy-egy előadással köszönték meg megválasztásukat.

A Társulat ebben a szezónban eleddig három felolvasó ülést tartott. Okt. 31-én *Bella Lajos* a nagyjelentőségű erősdi praehisztorikus leleteket mutatta be, *Jónás Elemér* nehány jelentős római érmészeti emléket tárgyalt, *Fettich Nándor* pedig az állatviaskodási jelenet ábrázolásáról beszélt a nomád művészetben, egyszersmind a külföldi népvándorláskori művészeti kutatásokról adott fontos beszámolót. Nov. 30-án *Pigler Andor* mutatott be egy fontos részletet készülő Donner-monografiájából, melyben Donner és az antik, francia és olasz művészetek között való kapcsolatokat méltatta. *Péter Andor* az újonnan fölfedezett vatikáni magyar képes legendárium művészettörténeti jelentőségéről beszélt. Jan. 30-án *Horváth Henrik* a Zsigmond király korabeli magyar protorenaissance két kiváló alakját, Giovanni di Giacomo d'Ungheriá-t és Giovanni delle campane e delle bombarde-t ismertette és méltatta részben a sienai levéltárakban kutatásai alapján előkerült adatok alapján. *F. Takács Zoltán* pedig Kina történelemelőtti idejéből származó keramiai leleteket ismertetett, amelyek egynémelyike az európai kerámia festett díszeihez hasonló ornamentikát mutat.

A Társulat legfőbb irányítója a 30 tagú választmány; a tisztikar élén Kuzsinszky Bálint egyet. tanár elnök, Hekler Antal egyet. tanár másodelnök és Gerevich Tibor egyet. tanár titkár állnak. Tagsági díj évi 5 aranykorona. A tagilletményül járó Társulati Évkönyvek II. kötete pár hónapon belül fog nyilvánosságra kerülni s tartalomban legalább is egyenértékű lesz az I. kötettel, mely három évvel ezelőtt mindenütt, kül- és belföldön egyaránt, elismerő méltánylással találkozott. A M. Tud. Akadémia szivessége folytán tagjaink között legújabban az Archaeologiai Értesítő XXXIX. kötetét osztjuk ki rendkívüli tagilletmény fejében. Sajnos, a Társulat anyagi

87. SZEKRÉNY DIÓFÁBÓL. OLASZ, XVI. SZ.
BEHR LAJOS TULAJDONA.

87.

CABINET ITALIEN EN NOYER.
XVIe SIÈCLE.

88. TENNISZEZŐ LEÁNY.
BRONZ. MAGYAR, MODERN.
SZENTGYÖRGYI ISTVÁN MŰVE.

88.

FILLE JOUANT AU TENNIS.
BRONZE
HONGRIE MODERNE.

Magyar Iparművészet
1912.

89.

89. EREKLYETARTÓ, ARANYOZOTT EZÜST ÉS KRISTÁLY. MAGYAR, XV. SZÁZAD.
A NAGYDISZNÓDI ÁG. H. EV. TEMPLOM TULAJDONA.
RELIQUAIRE EN VERMEIL. HONGRIE. XVe SIÈCLE.

90.

90. EREKLYETARTÓ, ARANYOZOTT EZÜST, MAGYAR, XV. SZÁZAD.
AZ ESZTERGOMI FŐSZÉKESEGYHÁZ KINCSTÁRÁÉ.
RELIQUAIRE, EN VERMEIL
HONGRIE. XVe SIÈCLE.

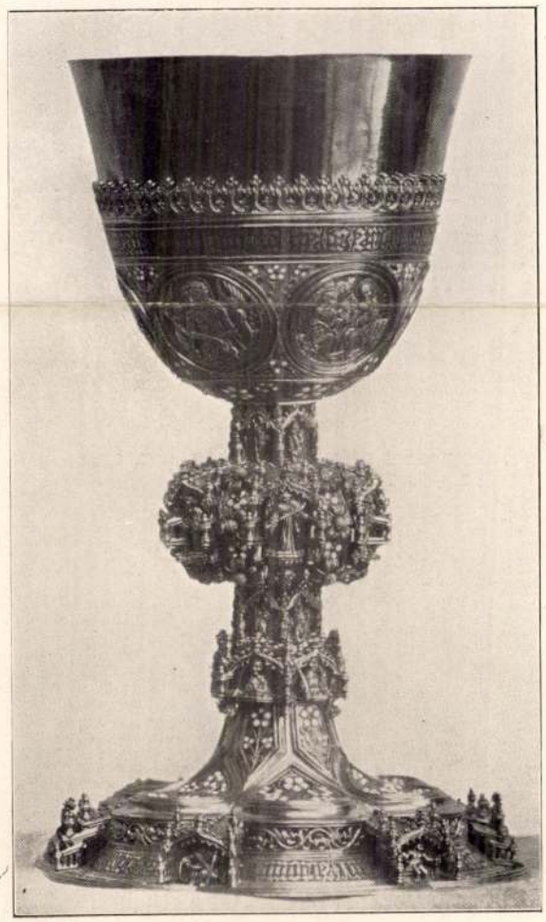

91.

91. KEHELY, ARANYOZOTT EZÜST.
ERDÉLYI, XV. SZÁZAD. AZ ESZTERGOMI FŐSZÉKESEGYHÁZ KINCSTÁRÁÉ.
CALICE EN VERMEIL DE TRANSYLVANIE. XVe SIÈCLE.

Szentgyörgyi István

Vasárnapi Ujság. A
Pesti Hirlap képes
melléklete. 1935 jan. 27-

Kisplasztika
és
szoborképmások
a Tamás-galériában

Szentgyörgyi István: „Női akt."

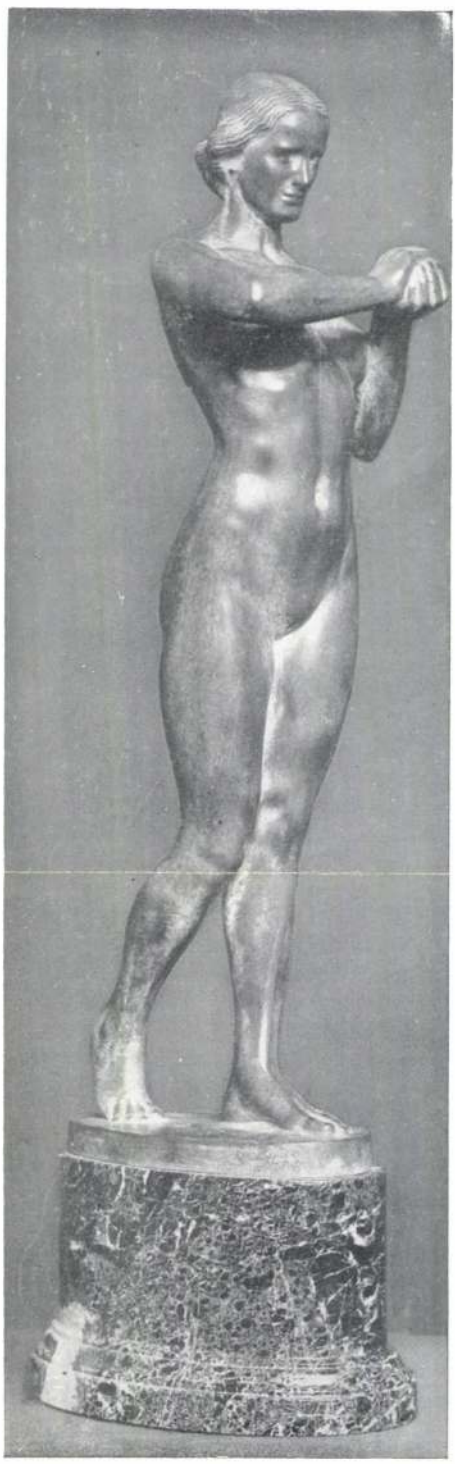

356

Bronz kisplasztika: 356. Szentgyörgyi István. — 357. Bődy Kálmán.

Magyar Iparművészet. 1916 333. l.

359

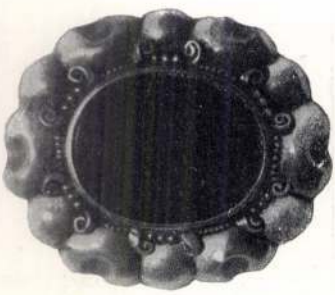

360

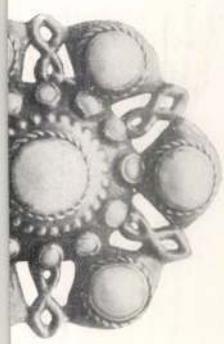

362

363

365

366

368

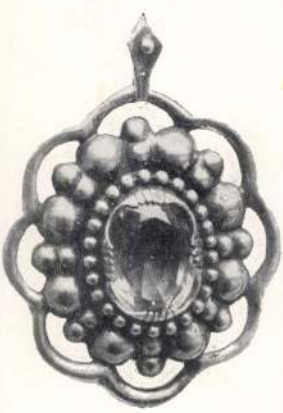

370

369

358—367. u. 369—370. Emma Schmid: Silberschmuck. —
368. A. Gombássy: Ring.

Készül a hadi tengerész-emlékmű

A hadi tengerész-emlékmű munkálatai gyorsan haladnak előre

(Foto Inkey)

A kisméretű gipszmodellről az ugynevezett „pontozási" módszerrel lesz a szobor monumentális méretekre felnagyítva. Az alakok 8 m. magasak

Az emlékmű Géniusz alakjának feje

Szárítókemence, ahol az öntésre szolgáló formákat tűzállóvá égetik

Az öntés

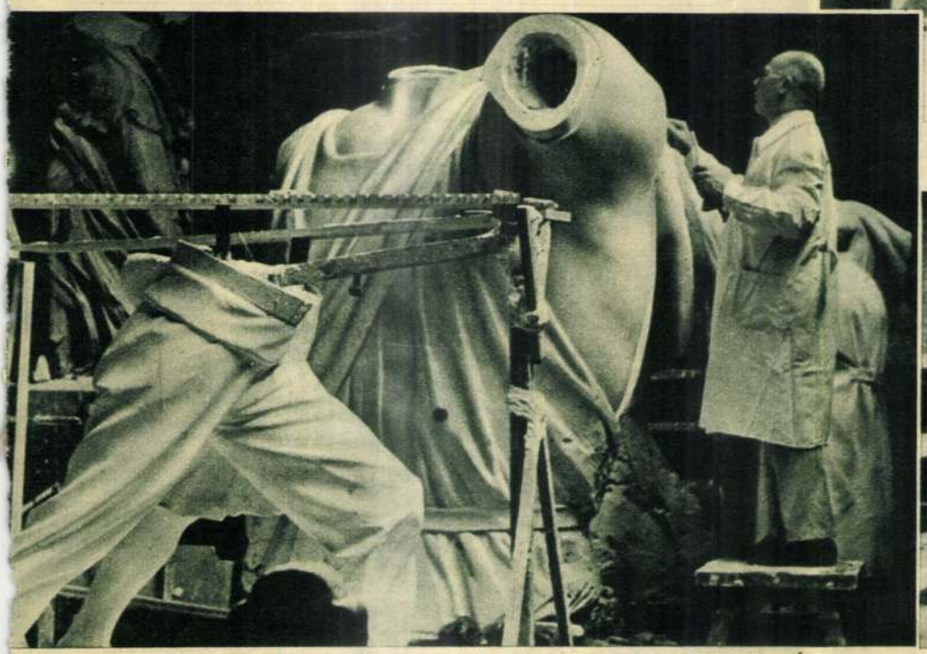

Balról a mérce közé állított modell. A mérce után történik az arányos felnagyítás. Jobbra Szentgyörgyi tanár végzi az utolsó simításokat a már felnagyított szobor részein

Az olvasztókemencéből kiemelik az olvadt fémet tartalmazó tégelyt. A fém olvasztásához 1200 fokos hő szükséges

Barangolás a

Kreutzenstein lovagvára. A várkastély láthépe

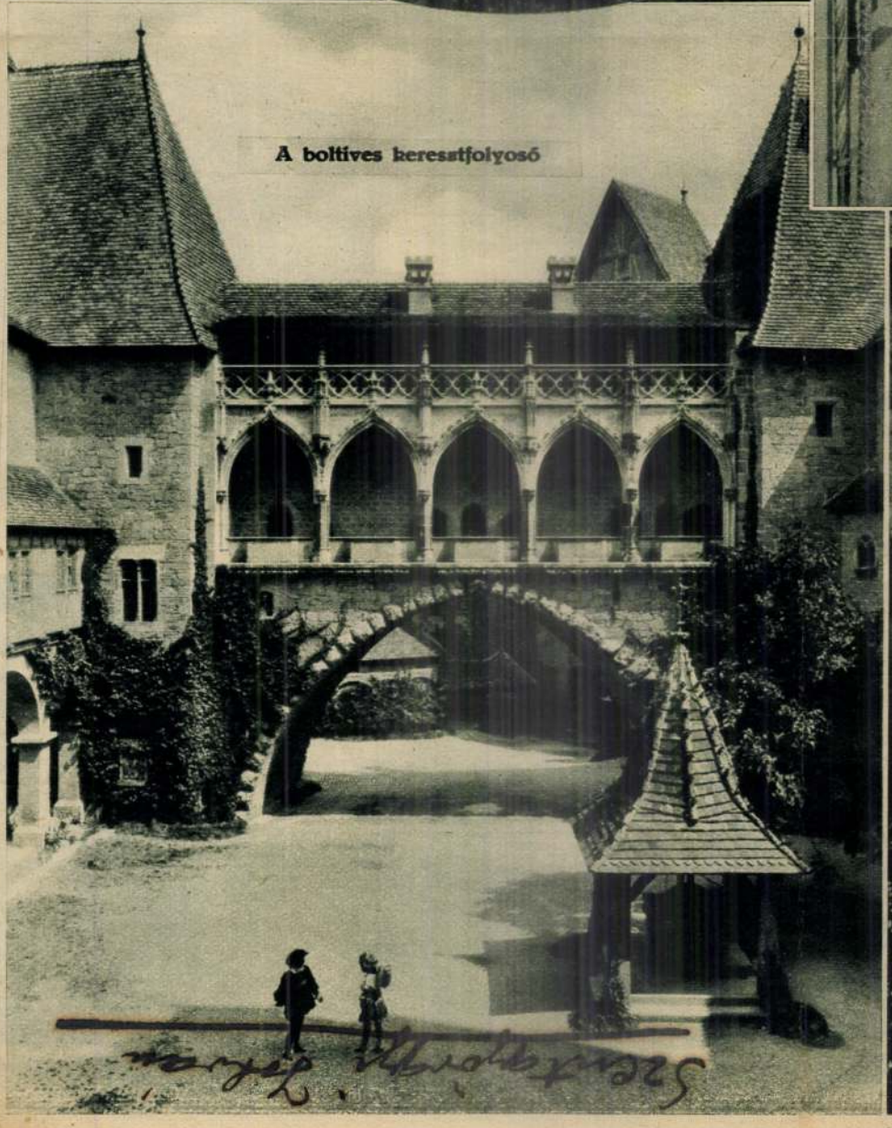

A boltives keresztfolyosó

A várkápolna főoltára

A belső várudvar

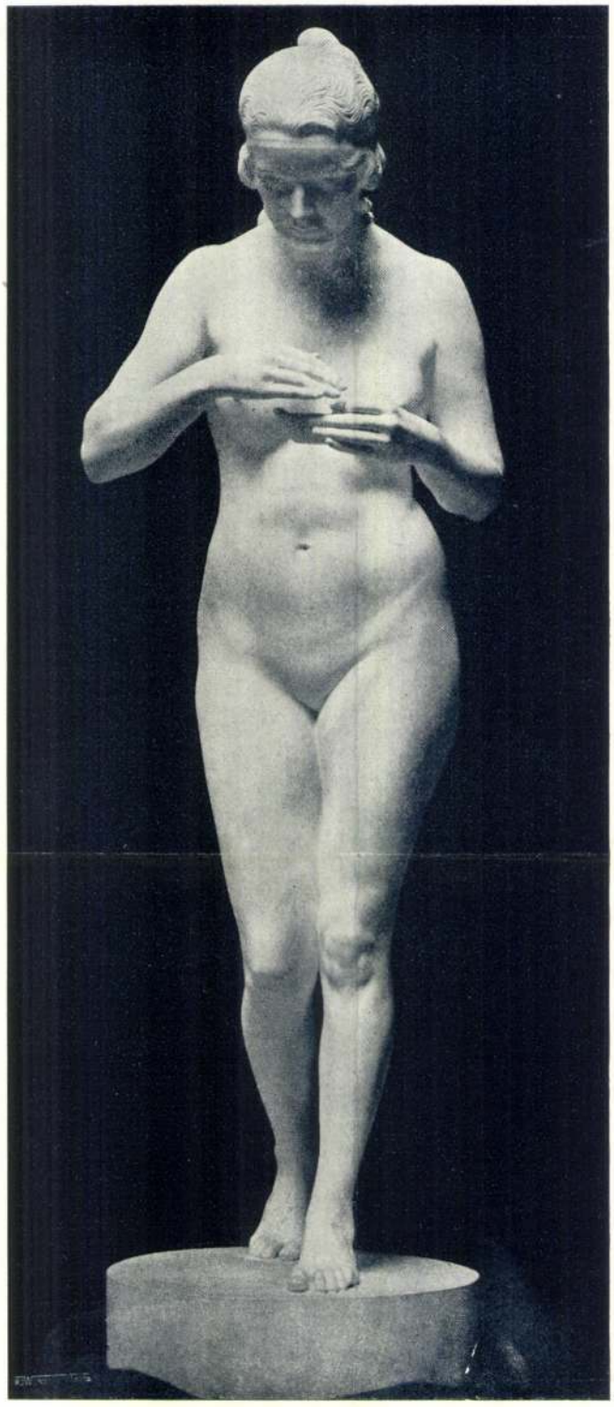

Szentgyörgyi István:

Das Nachtlicht. A mécses. La veilleuse.

60, 61

Magyar Iparművészet
1924.

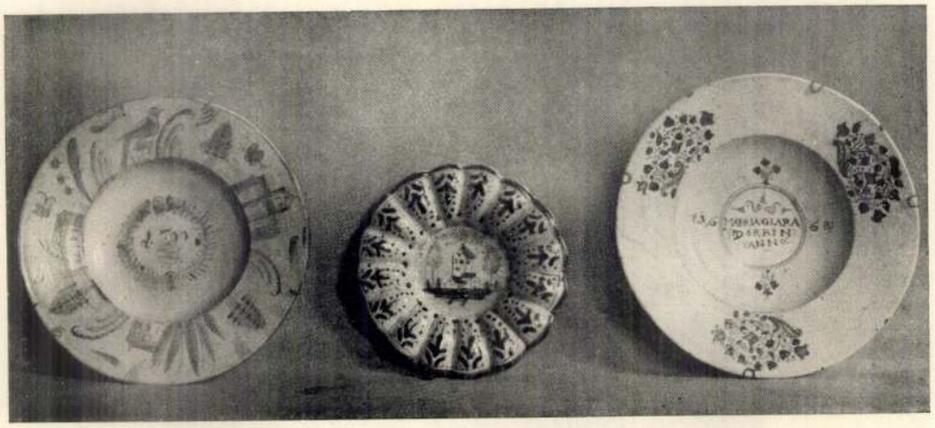

Wolfner Gyula gyűjteményének kiállításából. Felvidéki és (az alsó sorban) erdélyi ónmázas cserepek. Oberungarische und Siebenbürgische (unterste Reihe) Glasierte Tongefässe. Aus der Sammlung *J. Wolfner*, Budapest. :: Poteries de la Hongrie septentrionale (en haut) et de Transsylvanie (1, en bas). Collection M. J. *Wolfner*, Budapest.

L. ERNEST BLUMENSCHEIN : Ritratto di Pedro.

Szentgyörgyi István

STEFANO SZENTGYÖRGYI: L'artista della Puszta.

Catalogo della XXI. Biennale Veneziana, 1938 – XVI. 59. tábla.

Szentgyörgyi István
mvész

Czóbel T. kiáll.
Nemzeti Szalon 1924

195. SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: „ZÁDOR ISTVÁNNÉ"

Szentgyörgyi István

520.

Árverési Közlöny 1939. 4. sz.

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN

Észak, Dél, Kelet, Nyugat

Nyolcvan éve állították fel a Szabadság téren az úgynevezett irredenta szobrokat

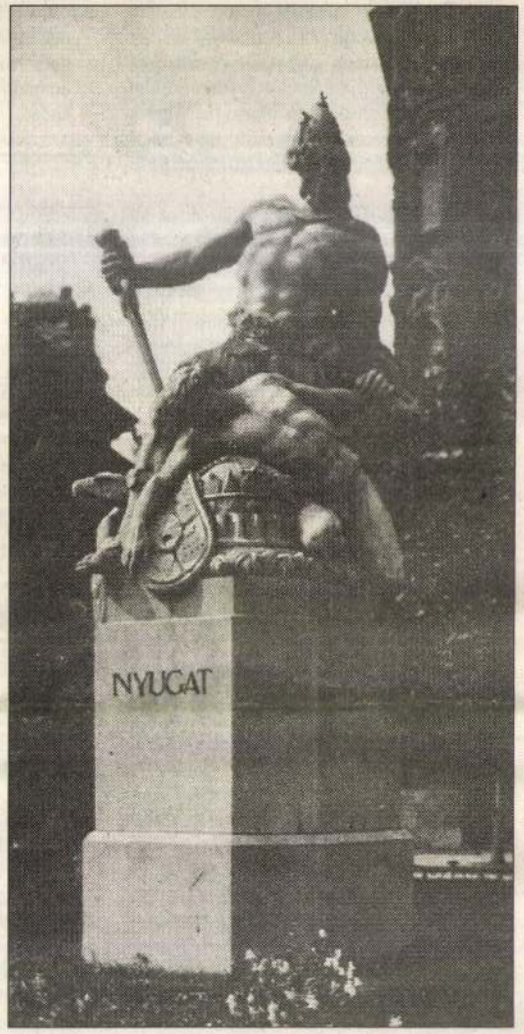

Ma már csak régi fényképeken láthatók a korszak neves szobrászainak művei

A trianoni békediktátum a magyar történelem egyik legszomorúbb fejezete. Függetlenül az odáig vezető okoktól és előzményektől, nem szükséges érveket keresni, hogy megértsük: az ország tragédiaként élte át területe kétharmadának elvesztését. Az ellene irányuló tiltakozást szervezetten összefogó irredenta mozgalmak aktivitása lényegében a béke aláírásának percétől jellemzi a politikai közéletet. Megkondították a harangokat, leállt a közlekedés, az üzletek, vendéglők bezártak a béke aláírásának idején. A két háború közötti új Magyarország külpolitikájának egyik sarokkövévé vált a revízió, amelynek fontosságát az állam minden létező módon és formában megpróbálta hangsúlyozni. Ennek egyik jellemző megnyilvánulása volt, hogy 1921 januárjában – néhány hónappal a trianoni béke aláírása után – a főváros lakóit a Szabadság téren már egész szoborcsoport, az elszakított területeket jelképező, úgynevezett irredenta szobrok emlékeztették Trianonra.

Mindez része volt az egész országot behálózó irredenta szellemiség megnyilvánulásainak: pályázatot hirdettek a revíziót kérő ima megírására, s ennek győztese a ma is közismert szövegű Magyar Hiszekegy lett. Ugyancsak pályázatot írtak ki az ugyanezt a szellemiséget kifejező jelmondatra is. Az e kategóriában nyertes szöveg ugyancsak nem halt még ki a köztudatból: „Csonka Magyarország nem ország, egész Magyarország mennyország."

Budapesten, a Szabadság téren – alig több mint fél évvel a trianoni békeszerződés aláírása után – 1921 januárjában rendkívüli ünnepélyességgel, ünnepi mise keretében avatták fel a négy elszakított országrészt szimbolizáló szoborkompozíciót. Nem volt véletlen a „korai" időpont (a béke aláírásának idejéhez képest) és a hangsúlyos helyszín sem. A főváros egyik legszebb, központi terén kapott helyet a szoborcsoport, ezáltal is kiemelve az általa sugallt mondanivaló lényeges voltát. A helyszín emellett hivatalos jelleget is kölcsönzött a revíziós üzenetnek. Hozzá kell tenni, hogy adott történelmi helyzetben a revíziós igény nem pusztán politika volt, hanem a lakosság többségének őszinte fájdalmát, és akkor még nem feltétlenül irreálisnak tűnő vágyait is kifejezte. Így nem meglepő, hogy a korszak neves szobrászait sikerült megnyerni a művek megalkotására (Kisfaludy Stróbl Zsigmond ekkor még aligha gondolta, hogy művészetére később egész másféle politikai rendszerben is igény lesz). Pótó János 1988-ban a Históriában közzétett tanulmányában az alábbi leírást idézte a négy szoboralakról. A leírás, mint cseppben a tenger, tükrözi vissza a szobrokkal is kifejezni hivatott ideológiát, ezért talán nem érdektelen hosszabban idézni. A megjelenített gesztusok, az alakok (Hungária, Hadúr stb.), az, hogy a Bánátból a sváb lakosságot ábrázolták, de még a szóhasználat is (tót) tökéletes kifejezője a mondanivalónak: „Az Észak című emlékmű főalakja 3 méter magas, keresztre feszített Hungária. A hozzásimuló fiú a tót nemzet ragaszkodását jelképezi az anyaországhoz. A kettős egységét kivont karddal előretörő kuruc alakja védi, emlékeztetvén arra, hogy a magyar szabadságért Rákóczi hadaiban tótok is küzdöttek. Alkotója Kisfaludy Stróbl Zsigmond. A Dél című szobron karddal és a magyar címerrel díszített pajzzsal védőleg áll a Délvidéket jelképező svábleány védelmére. Az előtte lévő búzakévék Nagy-Magyarország éléstárát, a Bácskát és a Bánságot jelképezik. Szentgyörgyi István műve. A Kelet című szobron az ősi magyar erőt megtestesítő Csaba vezér a megtorlás pillanatát várva felszabadítja a bilincsekbe vert, Erdélyt jelképező – kezében az országrész címerét görcsös reménységgel szorító – alakot. Pásztor János műve. A Nyugat című szoborcsoporton az ifjú az elszakított nyugati vármegyéket jelképezi. Térdre hullva borul a magyar szent Koronára, s míg jobbjával a nyugati vármegyék címerpajzsát öleli magához, addig baljával görcsösen tartja a nagy magyar kettős keresztes pajzsot. Fölötte áll Hadúr alakja, kezét nyugtatva az ifjú címert szorító karján – jobbjában védően tartva a nemzet pallosát. Arcán kemény dac, hit és önbizalom. Lábainál szárnyait repülésre tárva a Turul. Sidló Ferenc alkotása."

A helyszín hivatalos jelleget is kölcsönzött a revíziós üzenetnek.

Minden egyébtől függetlenül elmondható, hogy érdekes alkotások születtek. Az 1945 utáni idők azonban – hasonlóan sok más korszakhoz – ugyancsak kedveztek a szobrok ledöntőinek, elszállítóinak és áthelyezőinek. A Szabadság tér irredenta szobrai sem maradhattak a helyükön, igaz, akkor már legfeljebb történelmünk egy korszakának jellemző emlékei lehettek (volna).

Katona Csaba

TÁRLATOLGATÓ • HANGVERSENYEK • PÓDIUM • BULI VAN • SZÍNHÁZMŰSOR

HANGVERSENYEK

NÁDOR-TEREM (XIV., Ajtósi Dürer sor 39.) 21-én 19 órától Egri & Pertis Duó – Egri Mónika és Pertis Attila kétzongorás estje. Műsoron Csajkovszkij: Diótörő (részletek); Mendelssohn: Gyermekdarabok Op. 72.; Liszt: Nagy koncertdarab; Mendelssohn „Dalok szöveg nélkül" témáira (bemutató); Gőncz Zoltán: Három darab két zongorára: Örvény (in memoriam Lutovslawski); Palimpsest; Pentium (bemutató); Field–Liszt: Noktürnök (bemutató); Liszt: Rákóczi-induló.

OLASZ KULTÚRINTÉZET 17-én 19.30-tól az MR Szimfonikus Zenekara. Közreműködik: Rácz Ottó (oboa), Varga Gábor (klarinét), Pfujd Zsanett, Tallián Dániel (fagott), Varga Zoltán (kürt). Vezényel: Vásáry Tamás. Műsoron Victor Máté: Fagottverseny; Mozart: Esz-dúr sinfonia concertante, K. 297/B.; Muszorgszkij–Elgar Howarth: Egy kiállítás képei (rézfúvós-zenekari változat).

ÓBUDAI TÁRSASKÖR (III., Kiskorona u. 7.) 18-án 19 órától Paulikovics Pál (gitár) és Bálint János (fuvola) koncertje. Műsoron Piazzola, Villa-Lobos, Rodrigo, Machado művei. 19-én 19 órától Budapest Ragtime Band. Vendég: Széki József. 22-én 19 órától Pro Camera Vonósnégyes – Line Ildikó, Botár Gerő (hegedű), Bányai Miklós (brácsa), Török Béla (cselló). Közreműködik Maria Teresa Uribe (ének), Bálint János (fuvola). Műsoron Mozart: G-dúr fuvolanégyes, K. 285/A; Takács Jenő: Variációk egy Paisiello-témára fuvolára és hegedűre; Respighi: Il Tramonto – lírai költemény vonósnégyesre és mezzoszopránra; Dór kvartett.

ZENEAKADÉMIA (VI., Liszt Ferenc tér 8.) 17-én 19.30-tól a Bartók Konzervatórium művésztanárainak hangversenye. Közreműködik: Eckhardt Gábor, Csalog Gábor, Pozsgai Zoltán, Friedeczky Katalin (zongora), Büki Mátyás (hegedű), a konzervatórium szimfonikus zenekara, énekkara és kamaraegyüttese. Vezényel: Szabó Tibor és Ugrin Gábor. Műsoron Király László: Ifjúsági zongoraverseny; Schubert: a-moll szonáta; Liszt: 19. magyar rapszódia; Poulenc: Hegedű-zongoraszonáta; Bach: Jesu, meine Freude – motetta, BWV 227.

PÓDIUM

AFRIKA CENTRUM (XIV., Thököly út 164.) 21-én 10 órától Az őserdő ajándéka – afrikai játszóház: kunyhókészítés, házfalfestés, kézműves-foglalkozás, táncház.

BÁLINT ZSIDÓ KÖZÖSSÉGI HÁZ (VI., Révay u. 16.) 16-án 14.30-tól A teremtés százada – Nyitrai Ákos építész előadása. 15 órától Évszakok versben és zenében – Pálos Zsuzsa és Fenyő Gábor új sorozata. 17-én 17 órától Verő Tamás rabbi Kósersági című előadása. 18 órától Ki védje meg a gyerekeket? – dr. Herczog Mária szociológus előadása. 18-án 18 órától Perlaki Tamás filmesztéta előadássorozata: Antonia Bird: Pap (angol film).

BUDAFOK-TÉTÉNY MŰVELŐDÉSI HÁZ (XXII., Nagytétényi út 35.) 19-én 19 órától Hegedűs D. Géza estje. 21-én 10 órától a Budai Bábszínház A bátor sün című zenés előadása.

BUDAPESTI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT (XI., Etele út 55.) 20-án 19 órától Jean Cocteau: Az emberi hang (monodráma), Max Frisch: Ha egyszer Hotz úr dühbe gurul (bohózat) – a Theatrum 14.30-tól és 17.30-tól vers- és prózamondó verseny felső tagozatosoknak és középiskolásoknak; 17-én 14.30-tól ének- és hangszerszólisták versenye; 19-én 18 órától gálaműsor. 21-én 10 órától Bálint Ágnes: Mazsola – zenés bábjáték a Futrinka utcából.

V.A.M. – R.S. GALÉRIA (V., Váci u. 62–64.) Arcok építészeti előadássorozat: 18-án 18 órától Kapy Jenő: Építészeti gondolkodásunk rétegei: adaptációk, analógiák és az analitikai gondolkodás.

BULI VAN

AFRIKA CENTRUM (XIV., Thököly út 164.) 17-én 18.30-tól Afrika táncház.

ALMÁSSY TÉRI SZABADIDŐKÖZPONT (VII., Almássy tér 6.) 20-án 18 órától VilágVeleje Fesztivál: Műszaki Hiba, Pál Utcai Fiúk, Tragédia Dell Arte, Heaven Street Seven, Anima Sound System, Sajnos Batár, dj. Palotai. 21-én 18 órától Sirtos görög táncház.

BESZKÁRT KLUB (VII., Akácfa u. 15.) Minden pénteken és szombaton 20-tól 1 óráig előzenés táncest ismerkedéssel.

CAFÉ ROLLING ROCK (III., Bécsi út 53–55.) 19-én 21 órától Gemini Trió. 20-án 23 órától nosztalgia disco dj. Sosóval.

DÓZSA MŰVELŐDÉSI HÁZ (XVII., Pesti út 113.) 21-én 20 órától a Kaltenecker trió koncertje.

E-KLUB (X., Népligeti út 2.) 19-én 21 órától nagyterem: Club Music, dj. SpigiBoy, dj. Lu-Yí. UnderHouse: dj. Cool, dj. N-Tony. Kisterem: Buli zenék, dj. Duffy. 20-án 17 órától Viva Teenager Party. 22 órától nagyterem: Club Music, dj. Dead Mike, dj. Mozsó. UnderHouse: dj. Peet, dj. Vick, dj. Demario. Kisterem: buli zenék, dj. Duffy.

ERZSÉBETLIGETI SZÍNHÁZ (XVI., Hunyadvár u. 43/C.) 19-én 20 órától táncos buli a Moonflower együttessel.

FÁKLYA KLUB (VI., Csengery u. 68.) 22-én 19.15-től Rece-Fice balkáni táncház.

FÉSZEK MŰVÉSZKLUB (VII., Kertész u. 36.) 17-én 19 órától Lakatos Ágnes és triójának dzsesszhangversenye.

FORTUNA DANCE PUB (Bajcsy-Zsilinszky út 63.) Pénteken és szombaton funky disco a legjobban táncolható zenékkel.

HADES JAZZTAURANT (VI., Vörösmarty u. 31.) 16-án Pikács Duó. 17-én, 18-án és 22-én Dzsessz a zongorán. 20-án Szalay Gábor Duó.

HAMINGWAY ÉTTEREM (XI., Kosztolányi D. tér 2.) 16-án Night Café gitárduó (latin). 17-én és 19-én Gyurkovics Tamás (dzsesszgitár). 18-án Latin Perspective (dzsessz). 20-án Sexuality (dzsessz). 22-én Café Latino (Kuba, latin, dzsessz).

JAILHOUSE (IX., Tűzoltó u. 22.) 18-án dj.-k: Erká, Ludmilla, Myoko, Jean Paul, Poulos. 19-én dj.-k: Tomkin, Ozon, Acryl, Statik. 20-án dj.-k: Mango, Negro, Futureboy, Erká.

JANIS' PUB (V., Királyi Pál u. 8.) 16-án 21 órától Creol. 17-én 21 órától Potári József. 22-én 21 órától Gerendás Péter.

JOSEFINA BLUES BELL (X., Kerepesi út 97.) 19-én Tátrai, Mohai, Szappanos, Borlai, Jamie: Boom Boom. 20-án Project, Black and Wecker.

KŐBÁNYAI SZABADIDŐKÖZPONT (X., Előd u. 1) 19-én 20 órától Redless klub és koncert. 20-án 16 és 18 órától magyar táncház gyerekeknek és felnőtteknek, mulatság a Folk Kocsmában.

MACSKAFOGÓ MUSIC PUB (V., Nádor u. 29.) 19-én élő kívánságműsor dj. Osztermajerrel. 20-

Kockológia

A tárgy a tér egységnyi része, a kocka és a hexaéder nem más, mint a tér torzulása: az új perspektíva akkor jelenik meg a festményen, ha egy test megtöri a teret és ezzel újabb síkokat teremt. A térrel kapcsolatban próbálok meg véleményeket és ítéleteket megfogalmazni – definiálta Paizs Péter képzőművész nonfiguratív, geometrikus formanyelvét.

Paizs Péter, az ötvenes évek op-art (optikai művészet) irányzatával, Victor Vasarely, Bridget Riley és Escher festményeivel rokon képein a geometrikus formák, kockák, hexaéderek variációi mérnöki pontossággal jelölik a teret.

A tíz képből álló sorozat variáció egy témára: a játékos, érzékcsaló geometriai formák végtelen számú kombinációs lehetősége tárul fel. Ugyanaz a háromszög alakú fekete forma árnyékot, új síkot vagy egy test oldalát is jelezheti.

Most kiállított képei teljesen grafikai jellegűek lennének, ha a színkombinációk nem kapnának ekkora szerepet rajtuk. Az akrilfestményeken a fekete, a fehér és a szürke szín dominál, de számos árnyalatukat fedezhetjük fel. A fekete szín festészetben megszokott jelentése is megváltozik: ezúttal nemcsak valaminek a negatívját vagy hiányát fejezi ki, hanem árnyalataival új perspektívákat teremt. A feketébe ágyazott festmények átértelmezik a kint és a bent, a fent

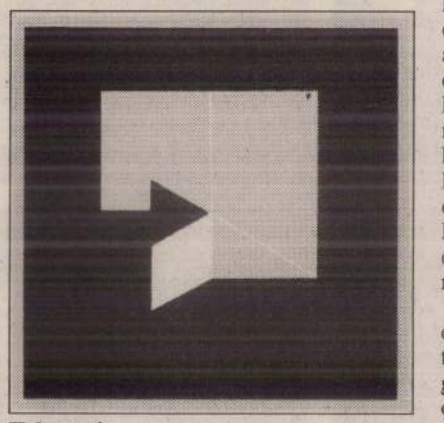

Fekete tér

és a lent, a mögötte és a fölötte, és egyáltalán a tér fogalmát.

Duna galériabeli tárlatán tíz képet állított ki a művész: a tízes szám azért fontos, mert pont tíz éve volt ugyanitt kiállítása. A kerek évforduló koncepciója a konkrét számok, a geometriai derékszögek, a kíméletlenül egyenes vonalak és a hideg, férfias színek világába pontosan illeszkedik. Paizs Péter gondolkodásmódjának többféle természettudományos vonatkozása is van: a felületek létrehozása, lefedése és kitöltése a diszkrét geometria alapproblematikája, a perspektívák játékának pedig optikai és kísérleti pszichológiai vonatkozásai lehetnek. Térbeli variációi építészeti vonatkozással is bírnak: ez nem meglepő, hiszen Paizs Péter a Képzőművészeti Főiskola elvégzése után, a nyolcvanas években a Budapesti Műszaki Egyetem Építészmérnöki Karának színdinamikai és építészeti formatervező szakán is tanult. Jelenleg belsőépítészeket is oktat.

A Szentendrén élő képzőművész tíz éven keresztül tanított rajzot a budapesti Eötvös József Gimnáziumban. Elgondolkodva említi, hogy talán épp az óráról órára újraalakított geometrikus formák tanításának hatására kezdte megfogalmazni a saját véleményét. Ahogy egy művészettörténész barátja állította nemrégiben a megnyitón: épp a rajzolni-festeni tanulók többségének visszatérő rémálma, a kockológia lett tanáruk konstruktív, szűkszavú és végtelen lehetőséget rejtő festői nyelvének az alapja.

Margit Patrícia

TÁRLATOLGATÓ

AULART ISKOLA-GALÉRIA (XIII., Karikás F. u. 3.) Dolezsán Ágnes és Báli Péter művésztanárok és tanítványaik kiállítása.

BOD ÉVA KIÁLLÍTÓTERME (II., Bimbó út 72.) Kerámiaszobrok, mozaikasztalok, vázák.

BRASSÓ UTCAI ÁLTALÁNOS ISKOLA (XVIII., Brassó u. 1.) Pestszentlőrinc története Nagy-Budapest kialakításáig című vándorkiállítás. (Megtekinthető tanítási időben.)

BUDAPESTI TÖRTÉNETI MÚZEUM, VÁRMÚZEUM (Budavári Palota E épület) Buda középkori királyi várpalotája. A másik Budapest. Budapest a középkorban. Budapest az újkorban. Ősi népek, antik kultúrák – Budapest története az őskortól az avar kor végéig. Gótikus szobrok a budai királyi palotából. A budavári királyi palota évszázadai. A másik Budapest.

BUDATÉTÉNYI GALÉRIA (XXII., Nagytétényi út 35.) Filotás Viktória szobrász- és Kaintz Regina ötvösművész kiállítása

CORVIN GALÉRIA (XVI., Thököly út 13.) A krakkói Minden Művészetek Zwierzynieci Baráti Körének Krakkó és környéke és A város templomai című kiállításai.

CSEPEL GALÉRIA (XXI., Szent Imre tér 3.) Kiss László László szobrász kiállítása.

DEÁK ERIKA GALÉRIA (VI., Jókai tér 1.) Kupcsik Adrián Lola T című kiállítása.

DOVIN GALÉRIA (V., Galamb u. 6.) Kovách Gergő Forgó(o)k című kiállítása.

DUNA GALÉRIA (XIII., Pannónia u. 95.) Tíz – Paizs Péter kiállítása.

ERDÉSZ GALÉRIA (Szentendre, Bercsényi u. 4.) gyűjteményéből. Nyomdák és újságok Buda(-)Pesten. Emlékek Pest-Budáról, XVIII–XIX. század. Barokk szoborcsarnok. Kiscelli Várostörténeti Szoborpark. Stuiber Zsuzsa emlékkiállítása.

KORTÁRS MŰVÉSZETI MÚZEUM – LUDWIG MÚZEUM (I., Szent György tér 2.) Brassai-kiállítás. Lovas Ilona Stáció No. 32. című kiállítása. Sandro Chia Passio című kiállítása.

LENGYEL INTÉZET (VI., Nagymező u. 15.) A krakkói Szépművészeti Akadémia Plakáttervező Műhelyének kiállítása.

MACSKÁSSY IZOLDA GALÉRIA (V., Kecskeméti u. 8., udvar) Macskássy Izolda grafikáinak, selyemkollázsainak kiállítása. Losonci Lilla festőművész kiállítása.

MAGYAR FOTOGRÁFUSOK HÁZA (VI., Nagymező u. 20.) Budapesti életképek 1947–49. Diploma után. Pólya Zoltán fotóművész Etüdök villanygépre (I–XX.) című kiállítása.

MAGYAR NEMZETI GALÉRIA (Budavári Palota C épület) Középkori és reneszánsz kőtár. Gótikus faszobrok és táblaképek. Késő gótikus szárnyas oltárok. Reneszánsz és barokk művészet. Munkácsy Mihály és Paál László művészete. XIX. és XX. századi festészet és szobrászat. Habsburg nádori kripta.

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM (VIII., Múzeum krt. 14–16.) Magyarország története István királytól 1990-ig. Római kori kőtár. Középkori és kora újkori kőtár. Új szerzemények 2000. Gróf Klebelsberg Kunó (1875–1932) emlékezete.

MAGYAR RÁDIÓ (VIII., Pollack M. tér 8.) Boldog születésnapot rádió! – kiállítás a magyar rádiózás 75. évfordulója alkalmából.

MAGYAR TERMÉSZETTUDOMÁNYI MÚZEUM (VIII., Ludovika tér 6.) Ember és természet Magyarországon.

OTP BANK GALÉRIA (V., Szabadság tér 7–9.) Kortárs magyar festőművészek kollektív kiállítása.

ÓBUDAI MÚZEUM (III., Fő tér 1.) Játékkaleidoszkóp 2000 – Karlócai Mariann magángyűjteményéből rendezett kiállítás. Köbe zárt múlt – Lapidárium a Zichy-kastélyban.

ÓBUDAI TÁRSASKÖR GALÉRIA (III., Kiskorona u. 4.) Pasqualetti Zsófia kiállítása.

RÉT GALÉRIA (XI., Törökugrató u. 9.) Végh Zoltán bőrképeinek kiállítása.

SOROKSÁRI HELYTÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNY (XXIII., Szitás u. 105.) Zwick József magángyűjteményének kiállítása.

STUDIO 1900 GALÉRIA (XIII., Balzac u. 30.) Rácmolnár Sándor és Hetényi Judit Call me now! című kiállítása.

STÚDIÓ GALÉRIA (V., Képíró u. 6.) Szabó Eszter Ágnes és Miklósvári Andrea E 330 című kiállítása.

SYNERGON KORTÁRS GALÉRIA (IV., Baross u. 91–95.) Szilárdi Béla festőművész kiállítása.

SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM (XIV., Dózsa György út 41.) Egyiptomi kiállítás. Antik gyűjtemény. Régi Képtár. XIX–XX. századi gyűjtemény. Barokk csarnok: XVII. századi olasz festmények. Gipszmásolatok. Gótikus szobrok kiállítása. Mesterrajzok Dürertől Daliig.

SZINYEI SZALON (VI., Szinyei u. 2.) Olescher Tamás festőművész Orgona-liliom-aranyeső (rajzok, festmények, színpadképek 1998–2000) című kiállítása.

SZOBORPARK MÚZEUM (XXII. Balatoni út–Szabadkai u. sarok) A kommunista diktatúra gigantikus emlékművei.

TEXTIL MÚZEUM (III., Lajos u. 136–138.) A textilnyomás története.

TRAFÓ – KORTÁRS MŰVÉSZETEK HÁZA (IX., Liliom u.

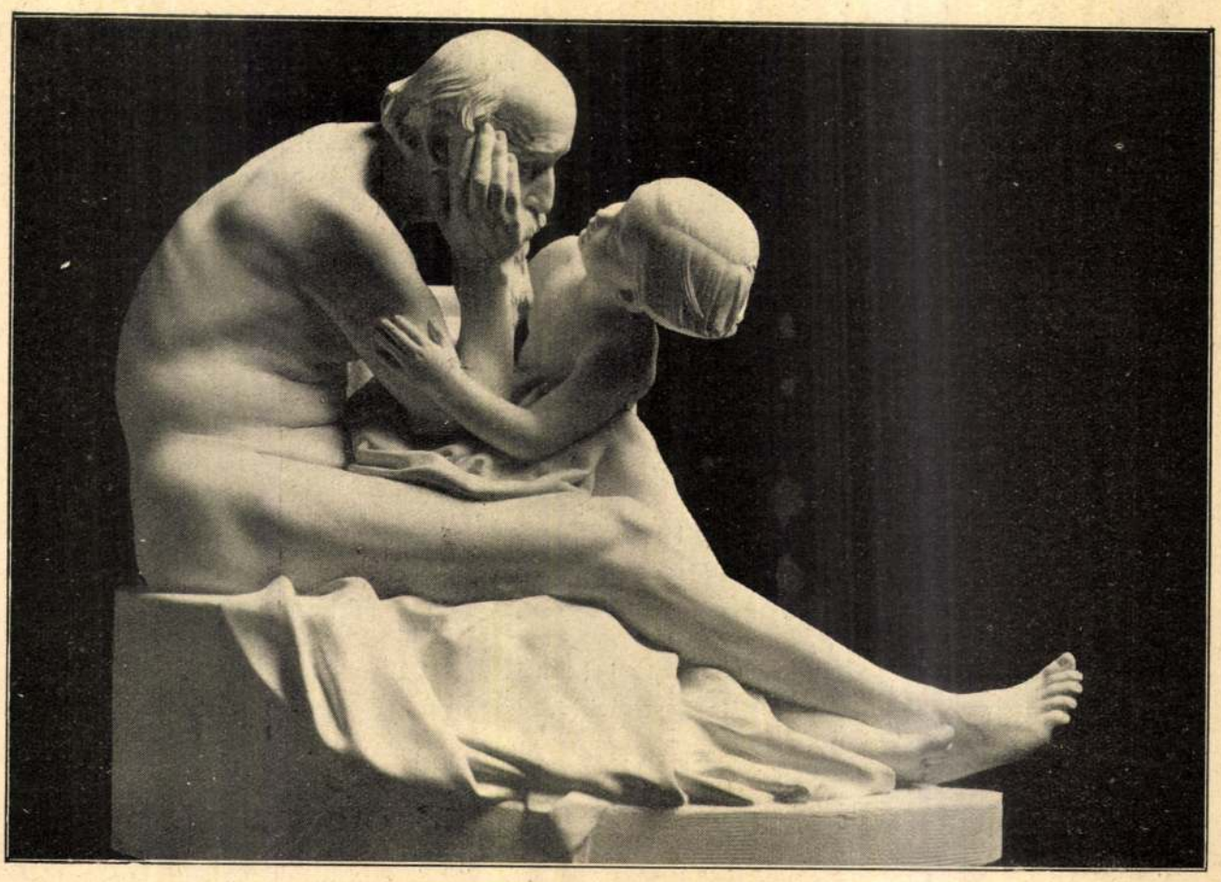

Az Ak?-kiállításból. Szentgyörgyi István: Bölcseség

Kis Tárca

Tegeződés

A legtöbb külföldi embernek, aki kissé közelebbről megismerkedik a mi társadalmi életünkkel, feltünik, mily gyorsan tegeződnek egymással az emberek. Valami, ami nyugat felé meglehetősen ismeretlen, a nyugati ember számára pedig minálunk nagyon idegenszerű.

Angliában évek hosszu sorának bizalmas jó ismeretség kell ahhoz, hogy végre a hivatalos címzést felváltsa a keresztnéven való megszólítás, de tegezés nélkül. Nálunk gyakran megesik, hogy első látásra tegezik egymást az emberek, sőt esetleg még sértésnek is vennék, ha nem tegeznők őket társas összejövetelen.

Az érintkezésnek ez a feltünő formája nálunk hagyományon alapul. Különösen egyazon pályán működőknél. Hogy a katonatisztek, a miniszteriális hivatalnokok első látásra tegeződnek, annak oka félig-meddig az is, hogy az ily pályán működőket a közös sors, közös érdek körülbelül egy nagy családdá forrasztja össze. Itt az érintkezés e formája nem oly feltünő, mint egy olyan uri társaságban, ahol életpálya szempontjából meglehetősen heterogén elemek kerülnek össze s csak abban egyeznek, hogy mindnyájan — urak.

Ez a fogalom: úr, nehezen definiálható. S mégis benne rejlik történeti oka, hagyománya, kulcsa a könnyü, sőt sok esetben kötelező tegeződésnek.

Valamikor, a táblabíró-korszakban, úr volt, aki földbirtoka után élt. Emellett hivatalt is vállalt, de nem államit, mert az ilyet svarcgelbnek nézték, hanem megyeit, amely függetlenséget biztosított számára s nem járt fizetéssel. Ily hivatalt természetesen csak jómódu birtokos engedhetett meg magának: az a bizonyos gentry, a nemesség, amely privilégiumai révén úgyis elkülönödött a többi polgártól vagy az istenadta néptől. Ez a nemesség végeredményben egyetlen nagy családnak tartotta magát s nem volt nehezen kisüthető a pontosan nyilvántartott leszármazási táblák alapján, hogy tegnap, tegnapelőtt vagy száz év előtt valóban rokoni kötelékek is kapcsolták össze a gentry-familiákat. Ily alapon nagyon természetes dolog volt, hogy a megyegyűlésre fölrajzó fiatalság ott első látásra, mint rokon, nagy-atyafiságosan tegeződött s a bátyám és öcsém volt a megszólítás rendes formája. Ez a világ letünt ugyan, de megmaradtak keretei: a hivatalok s megmaradt bennük a régi szokás is, amely aztán a megyeházából átáradt az állami hivatalokba is és azokba a társas összejövetelekbe, mulatságokba, amelyeknek közönsége a lateinerségből került ki. Oka, értelme rég megszünt, a forma azonban megmaradt mindmáig.

S nem fog egyhamar elmulni, mert kicsiny ország vagyunk s a kicsiny országban közelebbnek érzik magukat egymáshoz az emberek, mint másutt, természetesebb benne a patriarchális szokás. Azután a kicsi országban mindig legnagyobb a címkórság s a társaságban való tegeződés mintegy nagylelkü gesztus akar lenni a magasabb rangú részéről, aki a tegezés révén felmenti a kisebb rangút az alól, hogy titulálttassa magát. A bizalom édes pilulája, a leereszkedés papirosába csomagolva.

A tegeződés elburjánzásával igazi értelme és értéke elveszett. Közömbös, jelentőség nélkül való, elkopott forma.

Oly országokban, ahol a nyelvszokás és érintkezési mód egyszerüre csiszolódott, nem is kapott lábra. A francia monsieurnek, madamenak szólít mindenkit. E szólásformáknak is más volt egykor értelme és eredete: az élet ezeket is puszta formává koptatta.

Nálunk a tegeződés is formasággá válik. Sem nem rossz, sem nem jó. Csak éppen szokás, amellyel különváltunk sok más néptől.

Krónikás

Uj Idők 1925. karácsony
57–52 sz.

Szörnyű gyanú villant át rajta. Megcsókolta a kislány száját.

Jéghideg volt. Nem érezte lehelletét.

Mialatt ő az arannyal, amelyet tőle lopott, vagyont nyert, a hajléktalan gyermek megfagyott.

Szörnyű fájdalom szorította össze torkát. Kiáltani szeretett volna... A nagy erőfeszítés felébresztette. Ott ült a bőrpadon, ahol éjfél előtt elnyomta az álom. A szolgának, aki reggel ötkor utolsóként távozott a körből, nem volt szíve, hogy felébressze.

A decemberi köd lehellete párázott az ablakokon. Lucien elment. Az óráját zálogba tette, megfürdött, megreggelizett, aztán önként jelentkezett az egyes vadászezred sorozóirodájában.

Azóta Lucien de Hem-et hadnaggyá léptették elő. Zsoldjából él, de meg tud belőle élni, miután kártyát soh'sem vesz a kezébe. Úgy látszik, még félre is tud tenni, mert a mult napokban Algirban egy barátja, aki néhány lépésre követte, észrevette, hogy szokatlan nagy alamizsnát dobott egy alvó spanyol kolduslánynak.

Egy Louis-d'or-t.

Franciából fordította: *Pajzs György*

Beszélgetünk

Irta: **Erdős Renée**

I.

Ha látom gyermekeimet
Öledben ülni, szavaidon csüggni:
Dalokon és meséken:
Azt gondolom: értük jöttél te hozzám,
Nem értem.

Ha látom karjaikat fejed körül,
Mint puha, eleven glóriát
És csókjaikat rajtad:
Azt gondolom: nem az én
[boldogságom —
Az övékét akartad.

S ha hallom zengő kacagásukat,
Mikor veled évődnek és csevegnek:
Túlárad hálával a szivem —
Olyan nagyon szeretlek!

Már nem látom benned a régi férfit:
A tétlen órák kedves társát,
Pihentetőjét a munkás napnak!
Ezek a szivek forró dobogással
Makacsul hozzád tapadnak.

Már nekik adtalak egészen —
Ha betegek: téged akarnak!
Ha fáradtak: öledbe vágynak,
S ha szomoruság éri kis szivük:
Te vagy kinél vigaszt találnak.

Én téged magamhoz hivtalak,
Hogy elbirjam életem terhét,
Harcát és szomorúságát.
S ők elfogták szíved mint a madarat
S kalitkájukba zárták.

Arany kalitka! Benne énekel most
Szived, a mindent megértő, fiatal,
[áldott!
S én elfeledtem minden harcot,
Terhet és szomorúságot.

És elfeledtem mért hívtalak —
S már nem is tudom mit akartam —
S hogy csilloghatott kis ideig is
Az asszonyi vágy bűvölete rajtam!

Oh szent csalás, mely megtévesztett
[engem:
Hogy hívjalak! Oh játékos végzet!
Most érzem: nem is tudnálak szeretni,
Ha ők téged nem szeretnének...

II.

Asszonyom, benned sok a nagy szeszély!
És sohasem tud pihenni a lelked.
És keresed azt, amit panaszolsz,
A harcot és a terhet!

Te egy asszonyi Don Quijotte vagy
S magadtól üzött asszonyi Ahasvér!
Te nem maradsz meg soha az örömnél,
Soha a szerelemnél.

Te mindenünnen fölkelsz és tovább
[mégy.
S utadat jelzik romok és könnyek.
Te leteszed a teli serleget
És azt mondod: Nem iszom többet.

Te szerelmes vagy a lemondásba.
S igazán: csak anya tudsz lenni!
Te gyűlölöd magadban az asszonyt
S szégyenled a férfit szeretni...

S jön majd a nap, amikor engem is
Nyűgnek és láncnak érzesz —
S újra kibontod szárnyaidat
Idegen messzeségnek.

S akkor elhagysz majd engemet is,
Mert mindent elhagysz, ami
[megpihentet.
Csak gyermekeid tudod szolgálni,
Mert örök harc és lemondás
[a gyermek.

Asszonyom, téged nem könnyü
[szeretni.
A te szíved kinzókamra és szentély.
S engem ily rejtektelen, egyszerű
Halandót, soká hogyan is szeretnél?

Elhagysz, elhagysz tudom, de mi
[lesz majd,
Ha engem, e négy drága kar, nem
[enged?
Mi lesz majd, ha rám kulcsolódik
És sírva maraszt a két gyermek?

Ők mondják: az apjuk én vagyok.
S magam is így érzem, látod.
Téged még el tudnálak hagyni,
De soha a két kis lányod.

Mert engem sem szeretett senki úgy,
Ahogyan ők szeretnek.
Ha elválunk, úgy kell elválnunk,
Hogy nálam marad a két gyermek.
S akkor a te szíved is itt marad,
A konok, az örömre irigy —
És akarsz, nem akarsz, szeretned kell
Örökre, a sírig, a sírig. —

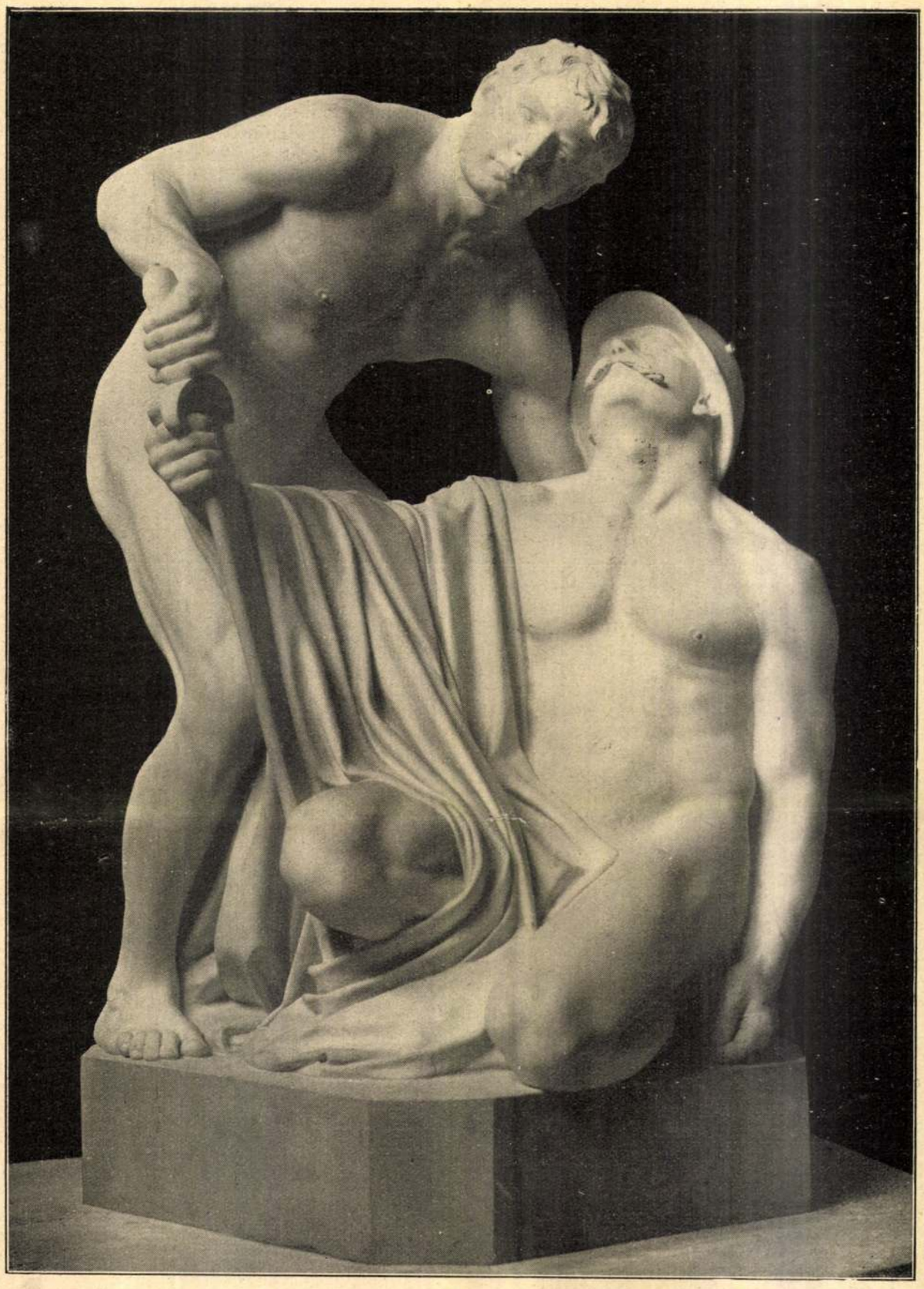

Az Akt-kiállításból. Szentgyörgyi István: A szolnoki hősök emléke

Az apostol és a hitetlen

— Elbeszélés —

Irta: **Pekár Gyula**

Véletlenül kerültem a félreeső kis umbriai városkába, s igazán csak úgy találomra mentem be abba a kihaló kolostorba. Mélázva jártam a celláit, folyosóit s mire a vezető öreg barát a sekrestyében kissé magamra hagyott, a nagy csendben egyszerre csak zsibbasztóan fogott el a legendák álma. Künn az őrködő sötét ciprusokon túl a tomboló modern élet... itt még a csodák levegője élt a félhomályban; fohászok suttogtak, zsolozsmák zsongtak s misztikus rajongás áradt rám a százados tömjénszagból. Elvadult kert az ablak alatt, sok-sok korhadó fakereszt a magnolialomb árnyában, de lám az a sok virág, mely a porladó szerzetesek szivéből nő, csak annál üdébben pompázik a Beato Angelico paradicsomi színeiben. A magnolián s az omló falon túl a szelid assisii hegyek

kékellenek, ott ama völgyekben járt egykor Szent Ferenc, ott beszélgetett az ég ártatlan madaraival s a föld gonosz embereivel. A nyugvó nap aureolája tűzvirágként nyílik ki a kék hegyek mögötti olajzöld égen; sugarai mámorító dús fénnyel búcsúznak a sekrestye ódon fóliánsaitól s szinte kedvtelve pótolják a régi kódexek immár kopó, hiányzó aranyozását... Egy rozoga székbe telepedve, épp ez öreg könyveket lapozgatom. Ahogy sorjában kinyitom őket, mintha megannyi fogságba rekedt sóhaj, félbemaradt ima szállna, szabadulna ki a sárguló levelek közül. Sok-sok kéz lapozhatta e leveleket; a Madonna nevéről itt-ott szemmelláthatólag le van csókolva az arany... Tovább! De mi ez? Egy kézirásos latin Szentek Életének a végén különös függelékre találok.

Nagy gonddal van ez írva. Azzal az ájtatos szeretettel, amellyel csak a középkor szerzetesei tudtak dolgozni cellájuk ihletett magányában. Aranyos iniciáléktól ragyog a szöveg s ezeknek naiv képecskéiből, mint új evangéliumból, egy jámbor ifju apostolnak az élete bontakozik ki. A skolasztikus bevezetés mondja: „ez a krónika azért van a Szentek Életéhez függesztve, mert egy olyan elfeledett apostolról szól, aki rég megérdemelte volna már, hogy szentté avassák..." Hm, hát ugyan miért nem avatták szentté? Ki is ez a „csodatévő umbriai próféta"? Fra Paolo... a neve véges-végig piros betűkkel van írva a krónikában. Olvasom s kezdem érteni: egy XII-ik századbeli rajongóról van szó, egyikéről ama istenes szent szegényeknek, kik, mint Joachimus de Flora, a sötét kor véres éjszakájában felemelték a szelid szavukat. A barbár erőszakkal a szenvedéses jóságot állították szembe, a rosszravivő tudás ellenében pedig az ájtatos tudatlanságot hangoztatták... hát bizonyára valami helyi hazafiság is szól a függelék kegyes bőbeszédűségéből, de azért igaz apostol lehetett ez az ifju szerzetes s a krónika nem ok nélkül nevezi őt az assisii próféta előhirnökének. Kár, hogy nem másolhatom le az egészet, de ott künn a vén barát már a kulcsait csörgeti s így csak egy rövid részecskére szorítkozhatom. Arra, mely arról szól, hogy akkor, mikor már egész hazája Isten küldöttének tartotta őt, ki volt az, aki még akkor se akart hinni ő benne. Itt az a passzus, közlöm szószerint:

Cap. XXI.... és tanítványaitól, nemkülönben a hivők nagy seregétől körülvéve így halt meg akkor a város feletti sziklafokon Fra Paolo. Ifju volt még, de mivel a maga bánatán felül még az egész szenvedő emberiség gyötrelmeit is viselte, halandó formája nem birta tovább az élet terhét. És mi láttuk, a lélek mily nehezen tudott elszakadni mostoha testvérétől, a testtől, mely egykor annyit ártogatott neki kisértéseivel s mely nagyvégre most mégis csak megadta magát. Fra Paolo utolsó pillantásával a lemenő napot kísérte: „fel fog az én napom még jönni, de nem keletről, hanem észak felől, az assisii hegy orma megől". Utolsó szava pedig ez volt: „legyetek jók, — az az erősebb, aki szenved, mert az megbocsáthat". És azzal lelke fehér galambocska formájában kiszállt a szájából. És a sokaság ámultan nézte: a galamb búcsúzva keringett felettünk, aztán mind feljebb szállva, végre is eltünt a bárányfellegek közt. És ekkor még a kétkedők is döbbenve érezték, hogy Istennek küldötte hagyta el őket. Ráborultak a temre, melynek szájából, mint ahogy ez csak nagy szenteknél észlelhető, csudás, édes illat áradt elő.

Cap. XXII. Meghalt az apostol, de szent hivatottságának tünetei hamar sokasodni kezdtek. A kegyes nép egyre látta őt, csakúgy, mint életében. Látták szelid jelenését a mezőkön, ahogy az előtte hajlongó virágokkal beszélgetett, látták éjjel a csukott templom ablakán át imádkozva az oltár előtt s hallották a szélben szent szava ekhóját. De csudái is újra éltek. Fra Paolo megjelent a betegek ágya mellett s sziklasirja valóságos búcsújáróhellyé vált, melynél napról-napra nagyobb sokaság keresett írt a sanyargató nyavalyák ellen. A madarak, melyek annak előtte hirnökökként jártak előtte, egyideig szomorúan keresték elköltözött gazdájukat mindenfelé, majd seregestől szálltak rá a sziklafokra és szárnyuk rebbenésével mutatva afeletti örömüket, hogy végre rátaláltak, csicseregve zenéltek ott neki naphosszat. A népben nőtt a hit, — immár „kis Szent Jánosnak" kezdték hívni apostolukat s egy napon méltatlankodva, sőt forrongva járultak a város helytartó kapitánya elé, hogy oltárt követeljenek templomukban Fra Paolo számára. A kapitány, név szerint Ruggiero Manfredi, meggondolta a dolgot. Belátta, hogy a városnak csak hasznára lehet, ha idővel csudatévő szentje leend s megigérte, hogy supplicatióval fog fordulni Őszentségéhez az umbriai apostol boldoggá avatása iránt...

Cap. XXIII. A bölcs és nagytudományu III. Coelestin pápa kegyesen fogadta a város küldötteit s biborosaival együtt komoly examen tárgyává tette a Fra Paolo csudatételeiről beterjesztett adatokat. Ám Őszentsége sokkal inkább el volt foglalva akkor a hetvenkedő világi nagyok szükséges megalázásával, semmint hogy a koldusok apostolának a hamaros felemelésére gondolhatott volna.

Fenn északon ezalatt egyre nőtt az umbriai apostol türelmetlen hiveinek a száma; mikor aztán végre híre jött, hogy e türelmetlenek már-már fegyverkeznek s esetleg seregestől átállnak a császár pártjára, szent és bölcs elhatározás érlelődött meg a pápa szívében. Elhatározta, hogy fényes kisérettel szent maga megyen el oda az umbriai hegyek közé s személyes jelenlétével nyugtatja meg a kedélyeket.

Cap. XXIV. Szent karácsony napjára zúgtak a harangok, mikor végre a pápa tiarásan, a halaszgyűrűvel ujján, fehér lovon bevonult a város falai közé. Orsini római kapitány vezetése alatt ezer zarándokköpenyes testőr kísérte Szent Péter helytartóját s a néppel együtt így vonultak fel mindannyian a Fra Paolo sziklafokára. Ott, az apostol sírjánál a fabrianoi gróf fogta a lóról szálló pápa kengyelét s ő kísérte fel Őszentségét a baldachin alá emelt trónemelvényre. III. Coelestin megáldotta az immár a szomszéd hegyeket is ellepő sokaságot s azzal elkezdődött az ünnepély. Tudós doktorok magasztalták Fra Paolo érdemeit, majd a betegek és mindenféle nyavalyás nyomorultak seregei vonultak fel, hogy az apostol sírjánál a pápa szent jelenlétében gyógyulást szerezzenek. És a sír csodálatos ereje, a pápai jelenlét szent hatalmától öregbíttetve, valóban még csodásabban hatott: mind egy szálig meggyógyultak a nyavalyások s az egyfelől jövők síró rimánkodása a túlfelől elmenők örömteli ujjongásába fúlt bele. Mikor az utolsó beteg is hálásan csókolta meg a sírkövet, a pápa a nagy csendben mint *bene informatus* kelt fel trónjáról s imára kulcsolva kezét, az egekbe nézett fel, hogy onnan merítsen ihletet a szent döntéshez. Megszólalt végre: „Láttam és kérdem most, van-e, aki meg nem gyógyult közületek?" Feleltek az ezerek: „nincsen!". A pápa pedig, ahogy a *processus canonisationis* előírja, folytatta: „van-e hát, aki nem hisz eme halott szent voltában?" Feleltek az ezerek ismét: „nincsen!".

Cap. XXV. Ekkor azonban sajátságos forrongó zúgás hallatszott onnan a hegy lába felől. Orsini kapitány testőreivel már-már a tömeg közé hatolt, de csakhamar kicsinylő mosollyal tért meg és jelentette:...

„Semmi, szent atyám, a nép egy hitetlent hoz elé, az egyetlent, aki nem hisz a szentéletü Fra Paoloban". És íme, csakugyan megnyíltak a sorok: vagy százan tuszkoltak előre egy nyomorult aggastyánt, ki szabódva húzódott és mindenáron menekült volna. Ki ez? A tömeg eleinte álmélkodott, majd elfordult és csak bosszúsan szidta az okvetetlenkedőt. Mire az aggot a pápai trón elé lökték, csend lett s Krisztus helytartója fejcsóválva nézett végig az ünneprontón:

— Ki vagy? Te is beteg vagy, ember?

— Az vagyok. Beteg, szent atyám.

— Beteg, és nem gyógyultál meg e sírnál?

— Nem, szent atyám.

— Ott voltál, próbáltad?

— Próbáltam, sanctissime, és nem ment. Ime, lásd nyavalyámat, nem lettem egészséges . . .

A pápa háborodottan tört ki:

— Mert nem hiszesz! Hitedben a hiba! Nem szégyenled? Egymagad vagy, ki nem hiszesz e szent halottban.

Az öreg térdreesett:

— Egymagam . . . tudom, sanctissime . . . de igaz lelkemre, én erről nem tehetek . . .

A bölcs Coelestin haragosan emelte jobbját:

— Bizonyára eretnek, apostata, vagy pláne tán pogány vagy . . .?!

— Ne . . . ne sújts, sanctissime, — kérdezd a várost: igaz, hű keresztény vagyok . . .

— Az, hű keresztény! — zúgott a nép.

A pápa összecsapta kezét:

— De hát akkor miért nem hiszesz benne, benne, akiben mindenek hisznek?

— Miért? — tördelte kezét az öreg. — Épp mert oly igaz, hű, becsületes és alázatos keresztény vagyok . . . Mondd, szent atyám, hogy hihessek én Paoloban? Hisz láttam őt szopni, hallottam gagyogni, a térdemen lovagoltattam . . . az én gyarló testem, a magam vére ő: abban higyjek?

— Apja vagy?

Az öreg vállat vont:

— Persze, sanctissime . . . és ugyan már hogy lehetne az én Paolom nagy, avagy szent, mikor csak . . . az én fiam?

Téli rege

Mohón unszoltalak napestig:
— No, szólj, szeretsz, egyetlenem? —
Fürtös fejecskéd rázogattad
s nevetve mondtad egyre: Nem!

Már este lett. A halk homályban
a kályha volt csak langypiros.
Bújó kezecskéd kézbe fogtam,
úgy mondtam: — Édes, mért kinoz?

— Csak egyszer, csak egyetlenegyszer,
aztán nem zaklatom tovább! —
. . . Te hallgattál s csak nézted egyre
az estbe süllyedt kis szobát.

— Igy hát, — kérdeztem végre, — köztünk
érdekházasság lesz csupán? . . .
Válasz helyett halkan nevetve
nyúltál a tűzkotró után.

Jó! — mondtam végleg elbúsultan. —
Többször már nem is kérdezem . . .
. . . Dúdolt a kályha dajkahangon,
hozzám simultál, édesem.

Gács Demeter

Az Akt-kiállításból. Szentgyörgyi István: Fürdés után

Gondolatok

Az élet feldobott kőhöz hasonló, egyre lassúdik az emelkedése és miután felcsillant a legmagasabb ponton, folyvást gyorsuló ütemben hanyatlik vissza oda, ahová tartozik: a földre.

*

A következetesség néha nem más, mint a kényelemszeretet egy fajtája, amelyért még dicséret is jár.

*

Szorgalom az erények Hamupipőkéje, mely szerényen meghuzódik a siker mögött. Mindig büszkébbek vagyunk sikerünkre, mint szorgalmunkra.

*

Mindig rokonszenvezünk azokkal, akikben saját hibáinkat véljük felfedezni, anélkül, hogy vélt jótulajdonságainkat is feltalálnók bennük. . .

Bakonyi László

Uj divat. Fényes kreppszatinból készült délutáni ruha, színesen hímzett organdibetétekkel. Az alj bőven ráncolva simul a meghosszabbított derékra

Meg lehet-e jövendölni a kemény teleket?

Az idei rendkivül kemény tél, mely egészen váratlanul érte Európát, ujra felvetette azt a kérdést, hogy a meteorológia nem tudhatná-e előre megmondani az ilyen abnormis évszakok bekövetkeztét. A rendes napi időprognózis alapján nem lehet huszonnégy óránál tul következtetni az időjárás változására s ha hosszabb időre való prognózisról van szó, akkor a meteorológia nem tehet egyebet, mint szabályos periódusokat keresni a multban s ezeket a periódusokat összefüggésbe hozni az időjárásra döntő befolyással levő égitestek megfelelő periódusaival. Köztudomású, hogy a napfoltok maximumának határozottan kimutatható kapcsolata van a földi időjárással, illetve az éghajlattal. Tizenegy és fél esztendős ez a napfoltperiódus és ezt a tizenegy és fél esztendőt pontosan meg lehet figyelni egész sor földi tüneménynél: az indiai Oceán ciklonjainál, az indiai esőperiódusban, a légnyomás átlagában, a sarki fénynél, a földmágnességi zavaroknál s a földrengéseknél.

A napfolt-perióduson kívül a meteorológia megállapitott még egy 34—35 esztendős periódust, amely úgy nyilvánul meg, hogy 17 meleg esztendő után 17 hideg következik s ez a periódus is összefüggésben van a Nap tevékenységével.

A Napon kivül azonban van még egy égitest, melynek észlelhető hatása lehet a földi időjárásra s ez a Hold. A hatásnak jólismert példája a tenger árapálya, mely hatalmas energiát képvisel s igy — még ha nem is tudjuk egyelőre megmagyarázni, hogy milyen uton — nem lehet tagadni, hogy a Hold vonzása a légkörben is okozhat olyan jelenségeket, melyek döntő hatással vannak az időjárás kialakulására. A levegő árapályát természetesen nem tudjuk közvetlenül megfigyelni, de a meteorológia annyit meg tudott állapitani, hogy a tengerpartok közelében a magas légnyomás mozgása sokszor határozottan követi a Hold mozgását.

Ha van összefüggés a Hold és a földi időjárás között, akkor ennek az összefüggésnek periódikusnak kell lennie, mert hiszen a Hold mozgása jól ismert szabályossággal történik a Föld körül. A legkisebb periódus a négy hét, mely két ujhold közt van, azonban ily rövid periódus nem nyilvánulhat meg az időjárásban. Sokkal valószinübb, hogy a Holdpálya csomópontjának mozgásával lehet biztosabb kapcsolatot találni. A csomópont az a hely, ahol a Hold a Föld körül való keringésében áthalad a Földnek a Nap körül való keringésének pályasikján. A Hold-csomó lassan mozog hátrafelé s körülbelül 18 és fél év (6793 nap) kell ahhoz, hogy a maga részéről is elvégezzen egy keringést a Föld körül. A Föld viszont 365 nap alatt kerüli meg a Napot, tehát a Holdcsomó s a Föld keringésének *közös periódusa* 93 esztendő. I. *Lévine*, francia meteorológus a párisi környéki éghajlat tanulmányozása közben meg is állapította, hogy a légnyomás átlagának változásában pontosan megtalálható egy 96 esztendős periódus, tehát máris valószinünek tarthatjuk, hogy az összefüggés megvan.

Egy másik francia meteorológus, abbé *Gabriel*, még tovább kutatott ezen a téren s különösen a földmágnességi tünemények periodicitását vizsgálva, olyan periódusokat keresett, melyek a 93 esztendő többszörösei. A kutatásainak az lett az eredménye, hogy egy *744 esztendős csillagászati ciklust* fedezett fel, mely pontosan nyolcszorosa a fent kiszámított holdcsomó-periódusnak. Ez a ciklus negyven holdcsomó-keringést foglal magában, azonkivül 67 tizenegyvesztendős napfolt-periódust. A kiszámított csillagászati ciklus 271.740 nap, tehát hétfelé osztható, azaz pontosan 38.630 hétből áll.

Ez a csillagászati ciklus magában

Nyomtatvány

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Szentgyörgyi István

Nobrász

Horthy Miklósné

arcképe

Repr.

Szépmüvészet

1943. 62 l.

után

levegő és világosság szabadon járhassa. Politika, közgazdaság, társadalom: mindenik látta herkulesi erejét. Vaskapu, vízszabályozás, dunai hajózás, Lánchíd, alagút, lóverseny, kaszinó, színház, képzőművészet, kereskedelem: mind érezte termékenyítő szellemét, alkotó erejét és szíve melegségét. Magyarországnak minden ereje, minden gyengesége, minden sebe, minden veszedelme, minden vágya, minden szüksége, minden tehetetlensége, minden kétsége és minden hite ott tolongott az ő agyvelejének labirintusaiban és kergette, űzte, zaklatta őt, hajszolta, marcangolta benne egymást. Nem volt a magyar nemzetnek nagyobb százada, mint a múlt század. Királyok gyakran fölemelték, félelmessé tették, dicsőséggel borították és a világhír szárnyaival felövezték. De a múlt század epopeisztikus szakában nem királyok adták a nemzetnek nagyságát, hanem a nemzet fiai, királyok segítsége nélkül, sőt kedve ellen is. Mindent a kor nagy hazafiai cselekedtek, mindent ők hoztak létre, ami a nemzet kultúráját jelenti.

A magyar nemzet, mielőtt jött, élén Széchenyivel, ez a nemzedék egy élve eltemetett emberhez volt hasonlatos. És megtörtént ez egyetlenegyszer a csoda, hogy a sors által halálraítélt s élve eltemetett föl-feszítette a koporsóját és kiásta magát a földből a napvilágra és újra lélekzett s megkezdte utját a második évezredbe. Széchenyi munkája ehhez a magát elföldelt koporsóból kiásott emberéhez hasonló. Nekem ő volt minden idők legnagyobb magyarja, legönzetlenebb hazafia, legönfeláldozóbb fia, aki a haza- és fajszeretet tüzében égett el.

Áldás és a nemzet hálája a mi dicső vértanuinknak, akiket zsarnoki önkény hurcol a halálba. Széchenyinek egész élete martirium volt. Széchenyi kegyetlen zsarnoka az ő legdicsőbb erénye volt: a kegyetlen, vérfagyasztó hír a dobbingi katasztrófáról. Széchenyi hite elfogyott akkor, amikor a nemzet hite éledni kezdett, mert az osztrák rendszer pántjai pattogni és szakadozni kezdtek. Mi, tízen-tizenöten a bencés gimnázium tanulói, nekivágtunk a cenki országútnak, hogy ott legyünk a legnagyobb magyar temetésén. Az egyházi szertartás komorsága, a circumdederunt szívfacsaró dallama, a gyászbeszédek siralma a mi fiatal lelkünk életvágyát nem tudta lefojtani. Bennünk már a hajnal fényétől megfogant a feltámadás reménye ott, mikor az apostol koporsója mögött a cenki kripta kapuja bezárult. Mi már hittünk és bár komoran zarándokoltunk a temetésre, hazafias dalokat énekelve tértünk vissza Sopronba. Mert az ifjúság olyan, mint a nemzet. A halál sem rettenti meg, mert neki öröknek látszik az élet.

A szegedi Vivó-Egyesület jubiláris érme.
Szentgyörgyi István műve

Uj Idők. 1925. nov. 1.
44 n.

negyven évvel azelőtt. És hát bomlottak is. Legendává lettek az ő második császárságbeli sikerei s ő e régi sikerek szuggesztiv erejével pótolta eltünt ifjúsága varázsát, — való igaz, én egy sereg fiatal asszonyt ösmertem, akik hiúságból, divatból, de valósággal is komolyan szerelmesek voltak beléje. Tudtuk, most is mért jött le ide Trouvilleba. Egy huszonkétéves sápadt fiatal nő írt volt neki. Ott volt közöttünk, sálba burkoltan ott ült, ott didergett a sötétben a herceg oldalán. Hallgatag, komoly teremtés, sohse nevetett a víg ötleteken, olykor-olykor köhögött kicsit. Mellbeteg volt; tudta, meg fog halni. Lestük e bizarr vonzalom nyitját: micsoda bűvöletből indult? Hol tartanak? Az elején még? Vagy már a végén? Semmi ismérv . . . a herceg alig szól hozzá, ceremóniás udvariassággal hanyagolva el őt. Persze, van neki itt Trouvilleban más hölgye is, egy negyed-világi híres szépség, ki utána utazott le ide s gyűlölködő pillantásokkal üldözi a mellbeteg fiatal asszonyt. Hopp, most is erre jár; igen, ő az ott lenn a függőkert alatt; nagy udvarral sétál . . . most megáll, felnéz s kacagva lódít fel egy szerpentint a lugas felé. A herceg vígan kapja el s kibontja a szerpentin fortélyos végét, — cinikus tréfa: egy halálfő vigyorog a selyempapirról . . . Ideges köhögés, a fiatal asszony fuldokolva súgja:

— Nem önnek . . . nekem szól ez a jó kívánság...

*

A herceg felsóhajtott. Egy pillanatra igazán vénnek láttam. Az öreg marquise, ki a beteg fiatal asszonyt gardirozta s kinek a herceg egykor régen az udvarlója volt, méltatlankodva csapott le rá:

— Óh, nagy bűnös, még maga mer sóhajtozni? Sohse volt egy kellemetlen perce életében . . .

finzoan sürgette.

— Volt-e? Feleljen . . . Ön szokta mondani: a feledni tudás a boldogság alapja . . . csak az képes új boldogságra, aki előbbi boldogságait teljesen elfeledi, aki szíve lapjáról minden elhervadt, elmúlt érzést le tud törölni s mindig tiszta lappal áll készen az új véletlenre . . . Az ön mottója: „nem emlékszem“ . . . Nos, mindezek ellenére van-e mégis oly perce, oly szerelme, oly légyottja, amit még se tudott elfelejteni?

A herceg összerezzent:

— Van . . . És ön, madame, ki is mondta azt a „légyott“ szót, amelyre — láthatják — annyi év múltán még ma is összerezzenek. Azóta sok száz szerelmen mentem keresztül s a szó babonás hatalma mégis érintetlenül megmaradt felettem. Valahányszor új boldogság előtt álltam, előbb mindig kínosan kellett átküzdenem magamat ennek a rózsás, illatos, de rám nézve oly rettentő szónak az örökké új és ki nem törölhető, sohse enyhíthető iszonyatán — — —

Megállt. A köhécselő asszonyra nézett. Furcsán, rejtelmesen, szinte kegyetlenül:

— Elmondjam?

A marquise tiltóan integetett. A beteg fiatal asszony zsebkendőbe fúló szóval sürgette:

— Mondja, mondja . . .

*

— Pardon, ha az eleje kissé banális, vagyis csupa érzés. Nagy szerelem volt az. Én huszonnégy, ő huszonkettő: egy törékeny, szőke Watteau-pásztornő Winterhalter-krinolinban; szegény, minek is kellett velem találkoznia? Vettem, mert az utamba került, — pár nevezetes kaland már megalapította volt hirnevemet s Morny csak úgy hívott: „ifjabb Richelieu“; én Istenem, annyi mámorító siker közepette töröd-

61. Szentgyörgyi István: Környei Béla.

9

Ernst Múzeum kiállításai.
LXXXI. (1926)
Szinyei Társ. II-ik kiáll.

64. Koszta József : Leányfej.

— Köszönöm a meghívást, de azt hiszem, nem fogadhatjuk el, — mondta határozottan.

— Miért nem?

— Attól félek, hogy végnélküli kellemetlenségeket okozunk önnek s éppen a legjobb barátaival kerül bajba miattunk. Lehetnek ismerősei itt Londonban, főképpen amerikaiak, akik kellemetlen megjegyzéseket tehetnének reánk s kínos helyzetbe hozhatnák önt.

— Téved, Éva. Jövendő feleségemről sem nekem, sem másnak nem mondhat semmi rosszat senki sem.

— Nem tudom, mit kezdjek véle, Daddy! — mondta Éva, a tettetett kétségbeesés hangján.

— Attól tartok, ha Mr. Walmsley így folytatja, végül mégis csak hozzá kell mennie feleségül, — jelentette ki Parker komoran. — Ha csak nem jutunk bajba előbb, mint hogy erre sor kerülne, — tette hozzá reménykedve.

— Addig is: nyolc órakor ebéd a Milanban! — vetettem oda merészen.

— A Milanban? — sóhajtotta Parker csüggedten. — A helyzet egyre rosszabbodik. Felismernek, meglátja. Többek között lakik ott egy gentleman, akit pár száz fontjától fosztottam meg. Az illetőnek ugyan nincs semmi bizonyíték a kezében, de igen jól tudja, hogy én vagyok a tettes. Kedves Walmsley, térjen észre és ejtse el lovagias tervét.

— Az ebéd elhatározott dolog. Ezen nem változtathatunk — válaszoltam erélyesen. — Kölcsön kérhetem Miss Évát egy autósétára?

— Sajnálom, most lehetetlen, Sir. Évának éppen most el kell intéznie valamit a számomra.

— Remélem, nem teszi ki őt ujabb veszélynek? — kérdeztem ingerülten.

Parker komoly tekintettel mért végig.

— Ne feledje el fiatalember, — mondta ridegen, — hogy Éva az én leányom. Egyelőre még én vagyok felelős érte. Ne ártsa magát az én dolgomba.

Éva megérintette karomat.

— Délelőtt csakugyan dolgom van, Daddy számára kell elintéznem valamit. Teljesen ártatlan dologról van szó. Délután pedig a szabónőmhöz kell mennem. Nyolckor azonban ott leszünk a dineren.

— De csak egy feltétel alatt, — vágott szavába Parker hirtelen. — Nevem, mely utlajdonképpen nem is a sajátom, kissé már ismert. Arra kérem, hogy ha barátaimnak bemutat, mutasson be bennünket Mister és Miss Bundercombe néven. Ez a feltétele annak, hogy meghivásának eleget tegyünk.

— Miért választja a Bundercombe nevet? — kérdeztem csodálkozva.

— Az okot épp most mondtam meg, — felelte az öreg makácsul. — Parker nem az én nevem és egymás közt bevallhatjuk, eléggé hirhedtté is tettem a Parker nevet. Amerika egyik távol nyugati államában él egy bizonyos Mr. Bundercombe a leányával. Ez a két jó lélek sohasem tette ki lábát a városból, amelyben született s nem valószínű, hogy valaha is átjöjjenek Európába. A leány csinos kis fruska, olyan mint az én Évám, az öreg pedig jóképű legény, akár csak én. Kölcsön vesszük a nevüket, ha nincs ellene kifogása.

— Jöhetnek névtelenül is, csak eljöjjenek — mondottam, amikor elbucsuztam tőlük.

6.

Az ebéd, amelyet a Milan-vendéglőben rendeztem fényesen sikerült. Nővérem, aki a háziasszony tisztét töltötte be, el volt ragadtatva Évától s a társaság többi tagjait is elbűvölte a bájos teremtés.

Mr. Parker elbeszélései állandó jókedvben tartották a társaságot és a Samuelson-ügy is végérvényes elintézést nyert. Mister és Mistresz Samuelson ugyanis közvetlenül a szomszédságunkban telepedtek le barátaikkal és hálásan fogadták szives köszöntésünket. Az est folyamán kocintottam is Mr. Samuelsonnel s éreztem, hogy a gyanunak még árnyéka sem maradt lelkében két barátom iránt.

Sokáig ültünk együtt. Éva keresztapám, Earl of Enterdean és unokafivérem között ült, aki a parlament tagja.

A diner tizenegy órakor ért véget. Átmentünk a különszobába, ahol feketekávé, likőrök s néhány bridge-asztal várakoztak reánk. Itt kisebb csoportokra oszoltunk. Éva nővéremmel csevegett, én pedig éppen Mr. Parker közelébe akartam férkőzni, amikor Enterdean grófné, egy bájos öreg hölgy, aki már gyermekkoromtól fogva ismert, magához intett.

— Kedves Paul, — mondotta, — nem tudom eléggé megköszönni magának, hogy megismertetett ezekkel a végtelenül kedves amerikaiakkal. Egész idő alatt sejtettem, hogy a Bundercombe nevet hallottam már valahol s most egyszerre eszembe jutott, hogy hol hallottam? Megkérdeztem Mr. Bundercombetól, hogy Amerika melyik táján van otthona s most már tisztán áll előttem minden! Istenem, milyen kicsiny is a világ! Tudja-e, hogy éppen ez a két ember: Mr. Bundercombe és a leánya volt végtelenül kedves Reggiehez, amikor útban volt Dicky ranchje felé?

Egy pillanatig úgy álltam ott, mintha villám sujtott volna belém.

— Emlékeztette ön Mr. Bundercombeot erre? — kérdeztem, erőt véve zavaromon.

A kedves öreg asszony fejét rázta és ravaszkodóan mosolygott.

— Nem emlékeztettem. De azt is megmondom: miért nem? Reggie néhány napra bejött a városba. Telefonáltam neki. Magánkivül volt az örömtől, amikor meghallotta, hogy Mr. Bundercombe és leánya itt vannak. Azt mondta: gyorsan átöltözik s rögtön itt lesz. Képzelheti, milyen boldog, hogy ezeket a kedves embereket viszontláthatja! Nem is tudom, mit tegyek, hogy valamiképpen én is meghálálljam a jóságukat.

Folytatjuk

Jókai-emléktábla, amelyet e napokban lepleztek le Jókai Bajza-utcai lakóházán. Szentgyörgyi István műve

Szentgyörgyi István

Mozgóképszinház

A boldogság tolvaja.

(The thief in the Paradies.)

A boldogság után vágyunk és a szenvedésre születtünk! Szomorú, hányatott életünk hosszú regénye e két sarkalatos igazságon alapszik. A boldogság, ez a színes, álomszerű lepke, csak néha-néha száll reánk, néha azt hisszük, hogy megtaláltuk, megfogtuk, ám a másik percben csalódottan vesszük észre, hogy elillant, elszállt tőlünk messze és nyomába még jobban vágyunk: az igazi, nagy boldogság után!... Ilyenkor arra eszmélünk, hogy a boldogságnak, még ha csak pillanatnyi is: szenvedés az ára. De azért mindannyian, boldogtalan élő emberek, vergődünk, szaladunk utána, mert boldogok akarunk lenni... Hogy vannak szenvedő lelkek, akik nagy áldozatokra, veszedelmekre is képesek, csakhogy a boldogság érzését hordozhassák szívükben, ha kevés ideig is, — azt gyönyörűen példázza az a hatásos filmtéma, amely a dicsőséges amerikai filmművészet legremekebb, újabb alkotásában, a *Boldogság tolvaja*-ban jut színesen, invenciózusan és művészies keretek között, hatásosan kifejezésre... A regényírói kvalitások ritka tökéletességével dicsekedhetik a *First National Pictures* hét felvonásra osztott filmsujetje: a Boldogság tolvaja, amely az amerikai filmromanticizmus egészségesen tiszta, kedves levegőjében kelti életre a gyönyörű regénytémát.

A Boldogság tolvajának főhőse: Bob, egy fiatal gyöngyhalász, könnyű módon, — tolvajlás útján — akarja megszerezni a maga számára a boldogságot... Mert Bob még nem tudja, hogy az emberi boldogságnak nagy ára van: a szenvedés!... Bob a Sárga-tengeren elpusztult bankárfiú, Philip Jardin álarca mögé rejtőzve jelenik meg Philip apjánál, mint hazatért bűnbánó fiú és ennek helyét foglalván el idehaza, szerelmes lesz a bankárfiú egykori kis játszópajtásába, Helénbe. Helén viszontszereti Bobot és így az apák kölcsönös beleegyezése folytán, semmi sem áll látszólag a boldogság útjába . . . Ámde Bob majdnem rajtaveszt a boldogság megszerzésének ilyen könnyű módon való megszerzésén. Egyik régi kedvesétől való félelmében és lelkiismereti furdalások közepette, a nászéjszakán mindent bevall Helénnek és a leány apjának, akik érthetően megvetéssel fordulnak el tőle... Bob ekkor számot vet magával, hogy ő tulajdonképpen tolvaj, aki ellopta a boldogságot — a tolvajnak pedig bűnhődnie kell!... Ezért revolverével magára lő, de súlyos sebesüléséből felépül. És miután felesége és ennek apja megbocsátanak neki, mivel szeretik őt — de mert Bob is bűnhődött a bűnéért —, Bob most már boldogan indul szerelmes kis feleségével megtisztult, reményteljes új élete felé...

Ime, az emberi érzések szuggesztiv erejű, filmszerűen folyamatos és nem mély drámai összeütközésekre épített, de mégis lüktetően eleven, bő cselekménye, amely a Boldogság tolvaját a szezon legtökéletesebb, legművésziesebb filmattrakciójává fogja avatni nálunk is, épp úgy, mint külföldön, ahol *The thief in the Paradies* címen bejárta a világ összes mozgóképszínházainak vásznait óriási sikerrel...

Olyan ez a hatásos filmregény, mint a legérdekfeszítőbb olvasmány, amelyet nem tud abbahagyni az olvasó, ha már egyszer belekezdett, mindaddig, míg a végére nem ért. A Boldogság tolvaja ezenfelül filmtechnikailag is az amerikai filmgyártás chef d'oeuvre-je. Georg *Fitzmaurice*, a filmattrakció zseniális rendezője, kétségtelenül ezzel a művével került egy sorba a nagy Griffithek, Lubitschok vagy Rex Ingramok sorába. Van-e annál bravurosabb jelenet, mint például az, amikor a tenger mélyén kagylók és tengeri növények között a Boldogság tolvajának két szereplője párviadalt vív egymással? Vagy pedig az, amikor egy megbokrosodott ló végigszáguld egyik legszebb, legizgalmasabb jelenetében, a multimilliárdosok miliőjében lejátszódó filmcselekménynek?... De minden egyes jelenet megrendezése művészi, látványos és bravuros e világattrakcióban... És a Boldogság tolvaja főszereplői?!... Amerika két legkiválóbb filmművésznője: Ronald *Kolman* és Doris *Kenyon* új nevek ma még előttünk, de bizonyos, hogy az ő dicsőségüktől lesznek hangosak mozgószínházaink, hol képeiket játszani fogják, mint ahogyan a külföldi filmművészet is egyszerre a legnagyobb művészeknek ismerte el őket.

A Boldogság tolvaját a *Kamara* és a *Corvin*-szinház vetíti elénk e héten, de bizonyos, hogy a *Star-filmvállalat* e hatalmas külföldi produktumát uralni fogja az egész további filmszezon...

(g. j.)

A legjobb gyermeklap

Az én Ujságom

Kiadóhivatal:
Budapest, VI., Andrássy-út 16.

MAGYAR DIVATCSARNOK

RÁKÓCZI-UT 74

Garantált jó valódi férfi szarvasbőrkeztyű

Seeländisch	89.000
Tüzött	108.000
Körülvarrott	130.000

BŐRKEZTYŰK
Garantált jó minőségü

Női pécsi glaszé fehér, feketе, szines	72.000
Női mosó (seeländisch), fehér és sárga ...	95.000
Kutyabőr bélelt, női, 120.000 férfi	130.000
Női kutyabőr bélelt divatos szőrmeszegéllyel	142.000

Francia flanellek
kitünő szintartók

Divatmintás	25.000
Ratiné minden szinben ...	32.000
Eponge-flanell	42.000

KALAPOK
mint uj cikk, nálunk először

Divat minden szinben ...	78.000
Keménykalap minden formában	98.000
Olaszkalap legszebb kivitel, selyembélés	175.000

Kivánatra mintát küldünk. Megrendeléseket pontosan eszközlünk. Meg nem felelő árut becserélünk vagy a pénzt visszaadjuk. Utánvételes csomagokat küldünk. KERESKEDŐKNEK külön NAGYBANI OSZTÁLY

ESŐERNYŐK
legjobb minőségben, legnagyobb választékban

Női tartós minőségü	79.000
Női félselyem, divatnyelü ...	140.000
Férfi cégünk reklámja ...	88.000
Férfi félselyem, divatnyelü .	150.000

SELYEM-SÁL
a legnagyobb választékban
39 ezer
49 ezer
55 ezer

Kabátkelmék
olcsóbb, mint a kész kabát

Gyapjuvelur 140 cm széles minden szinben	165.000
Divatmintás 140 cm széles gyapjuvelur	170.000
Fekete posztó 140 cm sz. divatszinekben	270.000
Kabát otománkelme minden divatszinben	320.000

neur, les petites salles de délibérations et les chambres

proportions dans le plan vertical (fig 15). De ce point

flèche, au lieu de se terminer en bulbe comme sur le premier projet, affecte la forme d'une pyramide allongée. Dans cette forme se fait sentir particulièrement l'influence de l'Hôtel de Ville de Vienne (fig. 8), œuvre de son maître Schmidt, et dans la configuration de la coupole celle de la Fünfhauser Kirche (fig. 16), à Vienne, mais avec un art très individuel il les adapte à sa propre conception.

Le premier coup de pioche fut donné le 12 octobre 1884 et vingt ans plus tard le corps législatif s'installa dans son nouveau palais. L'inauguration proprement dite eut lieu en 1896, dans la salle de la coupole, déjà terminée, en même temps que les deux Chambres célébraient le millième anniversaire de la conquête du pays. Mais les travaux ne furent entièrement achevés qu'en 1904. Au-dessus de la fosse de fondations remplie de cailloux, de la profondeur de 4,04 m au-dessous de l'étiage du Danube, jusqu'au niveau proprement dit du bâtiment, soit 2 m au-dessus de l'étiage du fleuve, s'étend une couche de béton épaisse de 30—35 cm. Elle sert d'assises au corps de bâtiment, dont l'étendue est de 17 745,45 m², la lon-

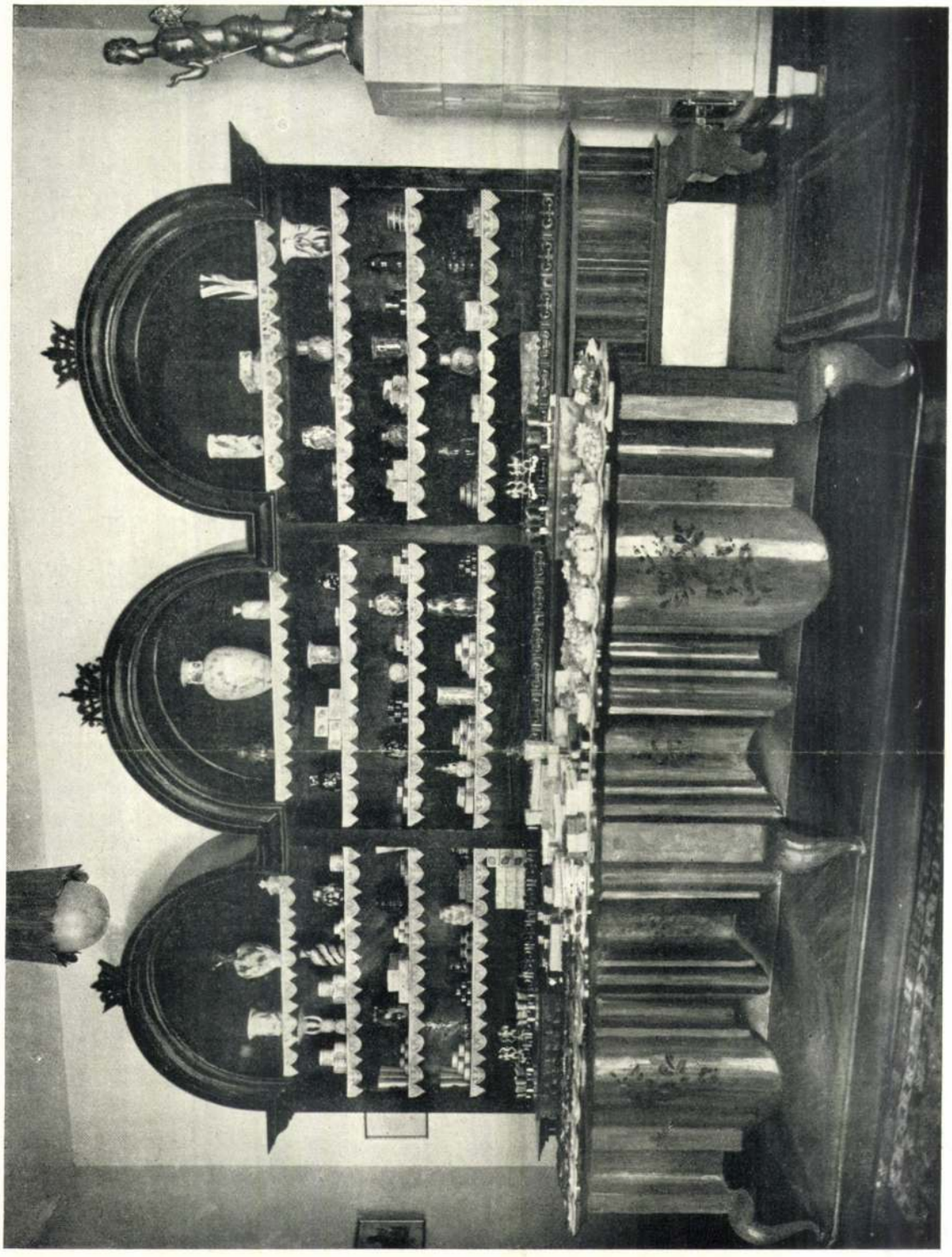

Dankó Ödön: A Floris cukorkaboltjának belseje.
Innere der Confiserie Floris, Budapest. L'intérieur de la Confiserie Floris, Budapest.

60 *Szentgyörgyi István:* Diszkút, márványalapzat bronzalakokkal. Az alapzat *Seenger Béla* gyárában készült.
S. Szentgyörgyi: Zierbrunnen. Marmor und Bronz. *E. Szentgyörgyi:* Fontaine. Marbre et bronce.

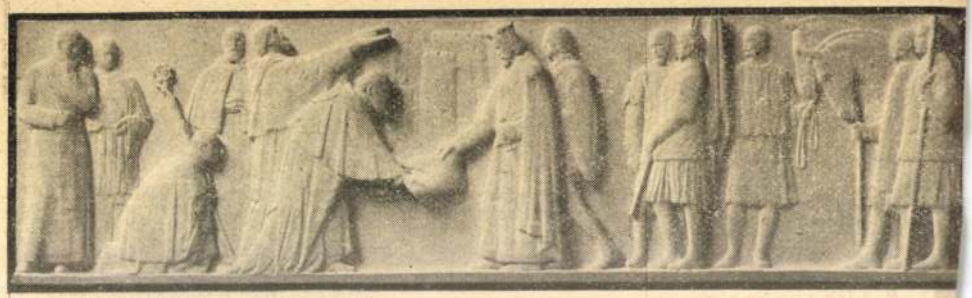

Szentgyörgyi István: IV. Béla király megerősíti a magyarországi premontrei rend kiváltságait. (Dombormű a gödöllői rendház részére.) *Ernszt-Muzeum*

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN

Irta: LIPPAY GYULA

Lehet vagy harminc esztendeje annak, hogy egy napon beállitott a falusi tanitó — rendkivül intelligens, jóravaló ember — az egyik begaszentgyörgyi gazdához, akinek a fiát ő tanitotta és magyarázni kezdte az apának, Schreiner urnak:

— Schreiner uram, a Pista gyereket tovább kell tanittatni. Valami olyan pályára kell adni, ahol érvényesülhet a fiu n rajzbeli készsége, mert én már sok gy ket tanitottam, sokat láttam életemben, olyan rajzoló tehetséget, mint amilyen Schreiner Pistáé, még soha.

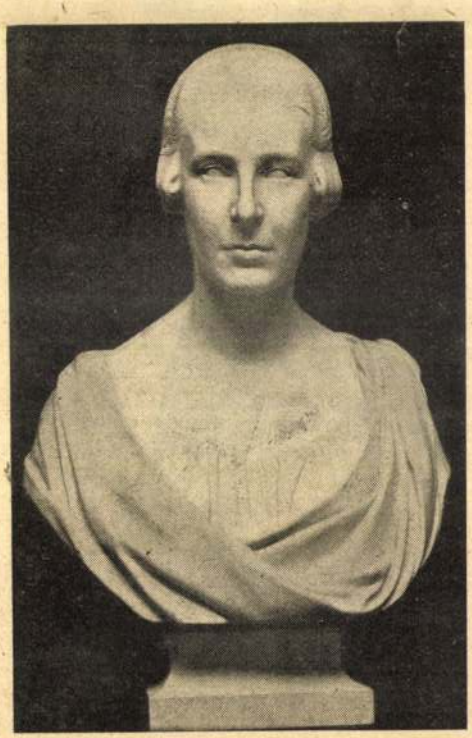

Szentgyörgyi István: Zádor Istvánné portréja. *Ernszt-Muzeum* (*Lifka felv.*)

Schreiner bácsi megkérdezte a tan milyen iskolába adják a fiut, mire ez vette zsebéből az akkor megnyilt szeged és fémipari szakiskola prospektusát s ajánlotta, irassák be a gyereket, a P ebbe az iskolába. Pista Szegedre ke elkezdett fa-faragással foglalkozni, és is ott őrzi mütermében azt a kis faragv amely életének első munkája volt a p tika terén

Ettől az első kis munkától — egy faragott virág-diszitéstől — az Ernszt zeum mostani kiállitásáig nagy és nehé vezetett, ut, amely tele volt virágokka tövisekkel, dicsőséggel és szomorusá Müvészut.

A kis begaszentgyörgyi sváb fiu, Sc ner Pista, ma az ország egyik legnag szobrásza, aki amikor elindult maré aratta a dicsőséget itthon és a külfö egyaránt. Kilencéves korában elkül cseregyereknek Gyömrőre, s mikor egy mulva hazament a falujába — nem t németül, magyarrá lett, s az is mara legmagyarabb szobrászmüvészek egy Szentgyörgyi István.

Huszonhatéves volt és még egy fi sem keresett. A pénz nem tulságosan kelte: tanulni, tanulni, haladni, fej ez volt minden vágya. Pedig kellett vo

Képzőművészet

szerkeszti:
Lippay Gyula dr.

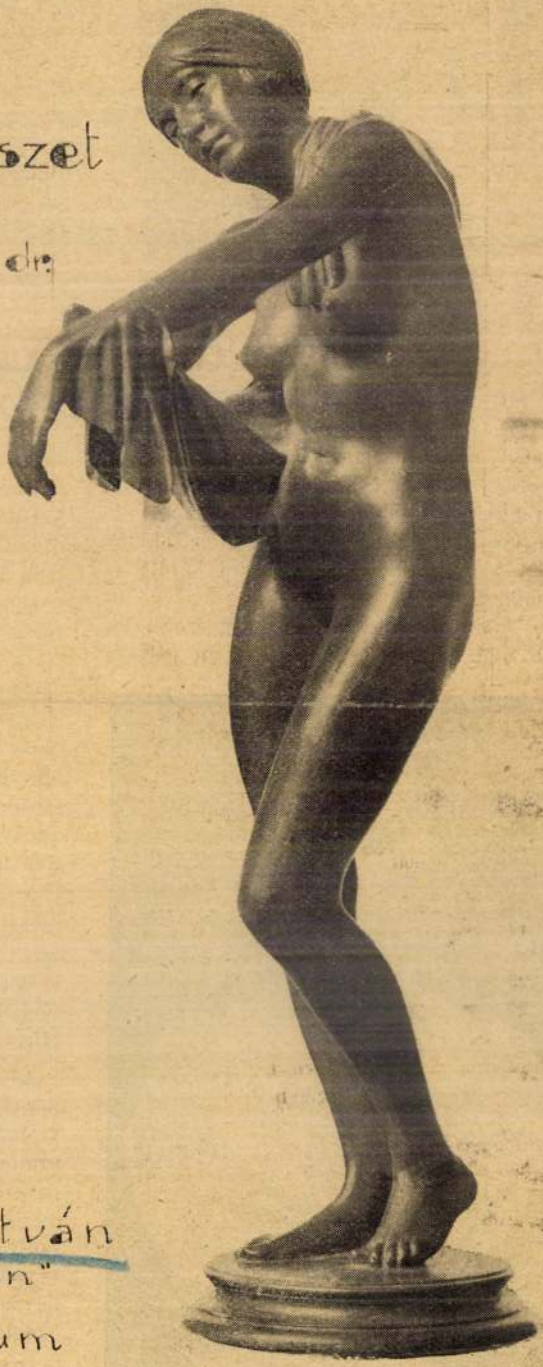

Szentgyörgyi István
„Fürdő után"
(BRONZ)
Ernst múzeum

énz is, mert igaz ugyan, hogy a brüsszeli kadémián a legelső növendék volt, aki a itüzött négy dij közül hármat vitt el, de z csak annyit jelentett, hogy neki, a magyar fiunak, a belgák ingyenes mütermet ocsátottak rendelkezésére és hozzá 300 ranc modellpénzt adtak. Nagy dolog volt z: de hát élni is kell, mit ér az elismerés, a nincs meg a kenyér, a tanulás legfon sabb lehetősége?

Hazajött Begaszentgyörgyre, elmondta, mi baj. Édesapjának több gyermeke volt m tudott Pistának annyit adni, amennyi ég lett volna. Állami ösztöndijat nem tutt kapni. Fogta magát Szentgyörgyi, be zott Nagybecskerekre, felment az alánhoz a vármegyeházára: hátha?

Sokáig volt a mindenható alispán urnál, mikor kijött, sugárzott az arca. Az alán megnézte a szobrokat, rajzokat és kitette, hogy Torontálvármegye fog gondkodni a továbbiakról. És gondoskodott. volt az első anyagi sikere, mehetett za Brüsszelbe, ahonnan mint kész mü z tért vissza, hogy bemutassa itthon első nyörü munkáját, a „Kigyóbüvölnő"-t.

Nemrégiben együttjöttem be a Százados-uti müvésztelepről Szentgyörgyivel. A villamoson szót sem szólt, csendesen nézett maga elé, roppant ünnepiesen viselkedett. Egyszerre azonban lehajolt, karjait nyujtogatni kezdte, egész teste vonagloti s sz arca különös módon elváltozott. A villamos közönsége bámulva nézte, én megijedten ugrottam fel:

— Pista, mi bajod? Rosszul vagy?

Rámnézett, kiegyenesedett s nyugodt hangon felelte:

— Egy szép mozdulat jutott eszembe, azt próbálom. Azt hiszem, vonalban nagy és szép lesz, most már tisztán látom magam előtt.

Ez Szentgyörgyi István. Mindig és mindenütt müvész, aki keres, kutat töpreng, izzik és forr: nincs nyugalma, nincs pihenése. Nem ismer megállást, nem ismer lankadást, halad egyenesen fölfelé, a magasba, azon az uton, amely a nagyság az igazi, tökéletes müvészet felé vezet. Adja Isen, hogy még sokáig haladhasson ezen az uton, hogy elérhesse azt, amit akar: a nagyok a legnagyobbak utját.

Magyar-Mannheimer Gusztáv műtermében készül az Ernszt-Muzeumbeli kiállitásra *(Harsányi felv.)*

Pihenjünk egy negyedórát

és mondja el, Etel, mi ujság a műtermekben?

— Hát először is kérdezek valamit. Tudja-e, művész ur, hogy uj méltóságos ur van a festők közt?

— Kicsoda?

— Dudits ur, a mult héten nevezték ki kormányfőtanácsossá. Mindenki örül a kinevezésnek, mert Dudits ur igazán népszerü ember. A Benczur-társaságban külön ünnepelték is a kedves Dudits mestert.

— A Benczur-társaságban? Mi ujság ott, már rég nem hallottam róla?

— Kiállításuk lesz márciusban. A kiállítást a Mücsarnokban rendezik és négy nagyobb kollekció is lesz a kiállításon: Burghardt, Frank Frigyes, Gy. Lándor József és Knopp Imre nagyobb gyüjteménnyel lépnek a nyilvánosság elé.

— És a Szinyei-Merse Társaság?

— Ők csak a jövő szezonban rendeznek kiállítást az Ernst-muzeumban. Ezen a kiállításon Perlmutter mester állit ki egész teremre való anyagot. Egyébként uj tagja is van a társaságnak, Pásztor János, akit most vettek fel a Szinyei-Társaság tagjai közé.

— Hát még milyen kiállításról tud?

— A „Mentor" állandó grafikai kiállítási helyiségében vasárnap nyilt meg Bortnyik Sándornak, a tehetséges grafikusnak kiállitása. Petri Lajos, a szobrász, Szegeden készül kiállításra, hogy végre szülővárosában is bemutassa gyönyörü szobrait, mig New yorkból most jött a hir, hogy Pólya Tibor ur megállapodott a Fifth Avenue egyik legelőkelőbb műkereskedőjével abban, hogy szeptember közepére kiállítást rendez ott. Lehet, hogy Pólya ur hazajön néhány hó napra — itthon nyugodtabban készülhet kiállításra — és szeptemberre visszamegy Amerikába feleségestől.

— Szóval dolgoznak a piktorok.

— Nemcsak a festő urak, hanem a festőnők is. Székely-Kovács Olga nagyságánál voltam, rengeteg portrét csinált. De ő kiállitást akar rendezni, most kompozíciókon dolgozik, nagy meglepetés lesz, amit csinál. Sidló szobrász urnál is voltam e héten, — vizi nimfa vagyok nála egy szökőkuton — Sidló ur nagyon sokat dolgozik. Csinált egy nagy csoportot, nyilazó ősmagyarokat az Országos Levéltár-ra, nemsokára leleplezik egy emléktábláját, amelyet Ferenczy Istvánnak, az első magyar klasszikus szobrásznak emlékét fogja hirdetni a várbeli Országház-utcában, csinált két nagy hősi emléket, portrékat és sok mindenfélét.

— Hát ilyen nagyobb munkájuk is akad a szobrászoknak?

— Akad bizony, művész ur. Most Szolnok városa készül egy nagyobb hősiemlék felállitására s a művész urak erősen dolgoznak a pályamunkákon. Miskolc is készül hősi emlékpályázatra s mostanában jár le Návay Lajos — emléktábla pályázat, amelyet az országházában fognak felállitani.

— Na, Etel, elég volt, kezdjünk a munkához.

— Csak előbb hadd mondok el egy pikánt dolgot. Nem tudom, hallott-e arról művész ur, hogy két akadémiai növendéket letartóztattak, mert az utcán „ébredtek" a Beregi tüntetés után. Az egyikről mondják, hogy épen két-három nappal ezelőtt kapott a Szinyei-Társaságtól nagyobb ösztöndijat egy nem egészen fajvédő származásu mecénás jóvoltából és egy még kevésbé fajvédő Szinyei-Társasági tag protezsálása folytán. Hát nem mulatságos? Előbb felvette a pénzt, aztán ment fejeket beverni!

Szentgyörgyi István: A megriadt (bronz). Ernszt-Muzeum (Lifka felv.)

Szentgyörgyi István

Siremlék. Repr.

Kő és kerámia

1926. I. 7. 8. l.

fel művészetét, melyben falra vágyó lelkének álmait szeretné alakitani. Olajfestményeiben is az egyszerüt, a lapidáris vonalat keresi, mint az ó-német fametszetek, melyek szelleme oly közel áll lelkéhez, nála inkább látjuk ezt, mint a német expresszionisták végeláthatatlan soránál, kik folyton idegen mesterek lábnyomaiban tévelyegnek, mig Belányi hű marad a természethez, melyet nagy szemmel lát és erős formaismeret alapján egyszerüsit. Ez biztos ut a monumentális hatáshoz.

Kiállitásunkat kiegészitik *Lukátsovits* Ily gazdag ornamentális fantáziáját bemutató himzett sárközi csipkéi, melyekkel csak az imént aratott nagy sikert dresdai kiállitásán.

Dr Lázár Béla.

Szentgyörgyi István : „Feleségem."

Párizs, Atür 1930 febr. 9.

IRODALOM - MŰVÉSZET

Szent Grimasz

— Fekete Lajos versei. —

A könyv Szabadkán jelent meg, Jugoszláviában, mint a Vajdasági Írás kiadása, s a vajdasági magyar irodalomnak eddig kétségtelenül legjelentősebb lírai cselekedete. A cím s a címet adó vers azonban nem fedi a kötet lényegét. A szent grimasz hivős, közönyös, „józansagszülte" fintor akar lenni az ember s az emberiség minden meddő harca, keserű szenvedése, öngyilkos mámora felé. E versben kifejezett hangulat után azt várna az olvasó, hogy ez a költő a szemlélet kopár, de nagyszerű csúcsairól figyeli a zajló életet, s vele szemben csak fölényes, elutasító gesztusai vannak. Legalább is azt lehetne hinni, hogy beburkolózik önmagába, mint egy színes palástba, és külön, mindenki mástól elszakadva vívja meg a maga párbaját a világgal, külön gondolja végig a maga problémáit, külön nyaldossa saját metafizikai sebeit, mint valami istenek berkébe menekült vad, aki egyedül kíván meghalni is. Nem így történik. Fekete Lajos nemcsak hogy nem a „splendid isolation" költője, de egyenesen a tömegeké. Sociális költő a szó legmélyebb és legnemesebb értelmében. Vannak itt-ott elszórt sikoltó vérnyomok, melyek tetemre hívják „az embereket", akik űzték, bántották őt, személyesen, azonban az embergyűlöletnek ezek az egyéni hangjai beleolvadnak nyomtalanul abba a kórusba, mely belőle harsog az egyetemes igazságtalanság ellen a minden ember, a minden pária, az örök ember nevében... Félreérteni nem szabad ezt a magatartást. Fekete nem az osztályöntudat költője, még kevésbbé az osztályharc hirdetője. Annál mélyebbre látó lélek, és magasabbra szárnyaló poéta. Legmegrázóbb versei ugyanabból az élményből fakadnak, melynek szítója a szegénység, a „Fenséges nyomor", legdübörgőbb ritmusait e borzasztó fejedelem aposztrofálása közben találja meg, (A szombatesték, Kenyér, Dologtalan malmok ritmusa, Egy a sok közül, Gonosz cselédek házai, Házbér, ez talán a legközvetlenebb s legfélelmesebb) mindamellett ő azt mondja: „Vagyok mindenkivel", és csakugyan mindenkivel van, nemcsak az anyagi, de mindenfajta lelki nyomorúság elesettjeivel is. „A pillanathoz épit templomot", a szociális élet minden pillanatához, gazdagnak, szegénynek egyformán. Mélyen földizű, emberizű, poéta Fekete. Komoly, súlyos, mély gordonkahangokat talál a föld s a szántó-vető ember életének érzékeltetésére. (Kapás cselédek, Hétszűkesztendős bánatok, A falusi ember egész esztendejének színes és mégis végtelenül komor szimfóniáját zendíti meg „A föld és fia jó ismerős" című költeményében. Ezzel a földdel a súlyos, zsiros, kövér, fekete bácskai földdel különös viaskodása is van neki, akár Adynak a magyar ugarral. Sokszor ugart lát benne, a szellem gyilkosát. Olyankor eszébe jut erdélyi, szilágysági származása, és sóhajtó nosztalgia kél benne az elvesztett hegyek után (Egyetlen szál kalász, Pusztába hördült imádság, Vissza a hegyekbe).

Fekete formai megoldása körülbelül középúton halad a szlovenszkói Mécs László lazább versformái közt (Mécs klasszikus rimei idegenek tőle) és a mi Olosz Lajosunk szabad rapszodiái közt (Olosz metszett, acélos hajlékonyságát nem közeliti meg, csak ritkán). Tartalmilag is van érintkezése e két költővel, de hiányzik belőle Mécs vallásos ihlete, épen úgy, mint Olosz sokszor arisztokratikus költői individualizmusa.

Az a tény azonban, hogy e két kiváló poétával mégis tartja szerintem a földalatti, vízalatti, véralatti, utódállamokalatti rokonságot, bizonyítja magábanvéve is, hogy Fekete szintén poéta a javából, s tőle még sokat és nagyot várhatunk.

Reményik Sándor.

Török Zsike, a kolozsvári Magyar Színház művésznője, aki Móricz Zs. új darabjának főszerepében nagy sikert aratott.

Légy jó mindhalálig

— Móricz Zsigmond drámájának bemutatója a kolozsvári Magyar Színházban. —

A kolozsvári Magyar Szinház január 20-án mutatta be Móricz Zsigmond a „Légy jó mindhalálig" című darabját.

A „Légy jó mindhalálig" annak idején, mikor regény alakban jelent meg a könyvpiacon, a világ egik legkiválóbb gyermektragédiáját jelentette. Móricz a gyermeklélek ismeretében túltett Molnár Ferencen, De Amicis-en, Wedekind-en. Oly pompás erővel állította szembe a jóság felé forduló gyermeket a világ galádságaival és szűklátókörűségeivel, hogy nincs az az olvasó, aki ne érezne valami fenségesen meghatót.

Nyilas Misi negyedik osztályu tanulója a debreceni ref. kollégiumnak, az osztály első eminense, van tanítványa és pénzt keres azzal is, hogy egy vak öreg úrnak délutánonkint 5—6-ig felolvas. Az öreg úr sorsjegyet vásároltat vele, ha nyer, a jövedelem felet Nyilasnak fogja adni. Egy ismerős familia züllött férfi tagja a húzás napján ellopja a sorsjegyet Nyilas Miskától. A gyermek a maga tisztaságával és érzékenységével a gyanuk özönébe jut. Ő azt hitte, hogy a nagyok jók, kereste a nagyok társaságát, a nagyok azonban megkeseritik az életét, kétségbeesésbe sodorják s a darab végén Nyilas Misi, az ambiciókkal és hittel teli gyermek letaroltan néz a világba. Mikor ártatlansága napfényre jut, az inkább a nézőnek elégtétel, a felzavart lelket nem lehet egyensúlyba hozni.

A regény színre alkalmazásánál, minthogy nagyobbrészt belső cselekmény húzódik végig a darabon s a külső cselekmények kevés kivétellel epizódok, minden súly Nyilas Misire irányult. A gyermek környezetének bemutatása, a sok szín, melyekben a szereplők majdnem kivétel nélkül mellékszereplők, kissé felaprózottá teszik a darabot oly néző előtt, aki a drámai hármas egység nélkül semmi szépséget nem tud meglátni. De a „Légy jó mindhalálig" színpadon is hat. Klasszikus emelkedettsége, tragikus erejének különös, a jövőre is vetithető szomorúsága a legkomolyabb magyar írónak dícséretét hozza ismét.

A kolozsvári előadásban *Török Erzsébet* játszotta Nyilas Misit. Feledtette, hogy nő, feledtette, hogy színpadon játszik. A művészet legnagyobb fokán állott. Reméljük, hogy gyakrabban látjuk majd hasonló szerepben.

Merő Béla.

Jairus fia

— Donáth László novellásköteie. —

Az erdélyi humor hangján szólalt meg Donáth László második kötetében is. Meglepetéssel és csodálkozva látjuk, hogy kiforrott művész, aki mondanivalóit, a megfigyelések nagy sorozatát, a falusi lelek nehezen megközelíthető homályát nagyszerűen illeszti bele elbeszéléseibe.

A székely néplélek ismerői az erdélyi írók közt bőven akadnak. Nyirő és Tamási a székely ember subjektiv, szerető szemével írtak székely elbeszéléseiket. Szini Lajos a humor legteljesebb irányzatosságával szedi csokorba a székely faluk epizódjait.

Donáth László írásai a humor és bánat közt lebegnek. A szomorú történetekbe szatirát kever, a vidámságba valami csendes szomorúságot önt. Kis történeteit, melyeknek menetét és összefüggését a hang és stilus adja meg, többnyire az életből veszi, költői szelleme síkján művészi perspektivába állítja. Vezérnovellája lehetetlenül erőltetett ugyan, szinte részletei miatt látszik élni, az utána következők egyikmásikában fedezhetünk fel a világirodalomban már előfordult motivumot. *Az akasztott ember kötele* vezérmotivuma megvan *Plautus*-nál, a *Külde Isten rusnyát* majdnem a *Jókai* Barát-

M Ű V É S Z E T
VIII.évf.1909.
41.l.

Péczely
Béla

S z e n t g y ö r g y i István:

A panasz.

Gipszszobor fényképe.

A Rökk Szilárd-jutalom nyertese.

Magyar Müvészet 1925.15.o. Kerényiné

Szentgyörgyi István: Dr.Herczeg Lajosné arcképe.

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: VOCATION. 1922.

Bierbauer V.: Szentgyörgyi László

WILLIAM TIERNEY CLARK ÉS ADAM CLARK REMEKMŰVE, A SZÉCHENYI-LÁNCHÍD

I. A híd mint műremek.

A XIX. század második felében néhány nagy elméleti fizikus megalkotta a mechanikának és statikának tisztán tudományos részét s az elmélet gyakorlati alkalmazási módszereit. Az eredmény a hídépítés terén az volt, hogy az egy tisztára racionális szellemi műveletté vált, amelyben a célszerűségi és számszerűleg megfogható szempontok voltak az egyedül irányadók. Az újonnan épült hidak — legnagyobbrészt vashidak — ez elmélet megvalósulásai voltak, semmi egyebek. A hídépítés művészi lehetőségei pedig feledésbe mentek, a hídépítő mérnöktől senki sem várt művészi teljesítményeket. S a köztudatba is átment az a fölfogás, hogy egy híd megépítése tisztára mérnöki feladat, amelynek semmi köze a művészethez, művészi tartalmakat keresni abban szükségtelen. Ma — sőt már egy negyed század óta — kezdünk másképp gondolkodni. Egyfelől azért, mert vannak hidak, amelyeknek művészi jelentőséget tulajdonítunk, másrészt pedig, mert visszatekintve a multba, néhány már elpusztult, néhány pusztuló s néhány ma is fennálló régi híd meggyőz arról, hogy a híd igen is lehet művészi produktum. Talán elég lesz, ha csak néhány régi hídra mutatunk rá: a hihetetlenül merészül a magasba szökkenő mostari „zöld híd"-ra, a — sajnos — már átépített dresdeni Alte Brückére, a regensburgi híres Dunahídra s hogy el ne felejtsük, a csodálatos római hidakra, például a Provence-ban a Pont du Gard-ra (Nimes közelében). Ezekhez fűzhetnők a modern hidak egy kisebb sorát.

Meggyőződésünk lévén az, hogy az esztétikusnak nem szabad felelősség nélkül dícsérni, nem szabad az olvasó előtt tekintélynek lennie, hanem ellenkezőleg, lehetővé kell tennie ítéletének megértését, sőt ellenőrzését, módszerét alkalmazhatóvá kell tennie a laikus számára, néhány sorban le kívánjuk fektetni, hogy mi az, ami által egy híd, a mérnök észszerű alkotása, művészivé válik, mi az a mérnöki alkotásban, ami a művészi megítélések sugarába esik. Minden művészi alkotás egyik gyökeréhez kell mindenekelőtt lenyúlnunk. A műremekben csak a legnaívabb szemlélő keresi a természet hű mását, pontos tükörképét. A legprimitívebb szintű műélvezet az, amelyik a képben a természettel való azonosság minél fokozottabb mértékét keresi. A képzőművészeti műremek lényegében mindig a természet valamely kivágását, az egészből kiemelt résznek bizonyos értelemben fölfokozott képét adja, mert az részben, a rész által az egészet kívánja a szemlélőnek nyujtani. A teljességet akarja éreztetni, a részbe sűríti a mindenséget. A feladat nehézsége most már az, érezhetővé tenni egy elem által az egészet. Ennek egyik leglényegesebb alapfeltétele, hogy a műben semmi se legyen önkényes, ne akadjon abban egyetlen olyan elem sem, amely megokolatlan, amely kiesik a kép megkomponáltságából, mert ha abban idegen és a mű architektúráját felborítja, ezen alapföltételnek nem tehet eleget. Egyszóval egy olyan képnél, amely a szűk kereteiben nem a természet végtelenségéből véletlenszerűen kivágott részecske akar lenni, a hatás egyik legfőbb eszköze a képen belüli világ szerves mivolta, kerek zártsága, a részek egymásközt való összefüggése.

De a művész nem egyszer megfest olyasvalamit, aminek a valósághoz semmi köze nincsen, hanem képzeletének szülötte. De nyilvánvaló, hogy a művészi fantázia szülöttei elfogadhatóvá, értékelhetővé válnak, bármily távol is vannak mindennemű valóságtól, mihelyt azt a művész elhiteti velünk, amint valamilyen titokzatos módon úgy építi föl művét, hogy azt egy igen távoli, a mi világunktól merőn idegen világ részének érezzük. Amint ez bekövetkezik, elfogadjuk és elismerjük, műremeknek tartjuk, sőt visionárius tartalmai miatt jobban becsüljük, mintha csak a valóságnak puszta képe lenne. Innen tekintve a műremek egy

Magyar Művészet 1926 4. arch + kép

Az építkezés nagy nehézségekkel indult meg. A vezetést *W. T. Clark* névrokonának, *Adam Clark*nek kezébe fektette le, aki ember lehetett a talpán, mert Magyarország egész területéről hordta összze az építőanyagokat, Szlavóniából a 40-80 láb hosszú cölöpöket, Beocsinből a trassz-földet és az ausztriai Mauthensteinből a gránitot. A faanyag olyan hírre tett szert, hogy 1845-ben az *angol admiralitás* megkérdezte W. T. Clarket, hogy hol szerzi be a szálfákat, mert számukra fontos tudni, hogy ilyen kitünő hajóépítő-anyagot Európában hol lehet találni. Az acél alkatrészeket tengelyen szállították egész Európán keresztül Angliából, a láncokat *Howard és Rawenhill* cégtől, a sarukat *Hunter és Englishtől*, míg a munkagépeket *Harwey* készítette. Az öntöttvasalkatrészeket *Ganz Ábrahám* pesti vasgyárából és *Andrássy György* gróf vashámorából hozták. A munka előrehaladását jellemzi, hogy 1848. júliusában vonták föl az utolsó láncokat s decemberben Kossuth rendeletére már csapatok és a honvédség is használják a hidat, amelyet a következő évben nagy veszély fenyeget: *Hentzi* fel akarja robbantani. Adam Clark ügyességének azonban sikerül megmenteni alkotását a barbár merénylettől s így csak a hídpályát robbantják föl az osztrákok. A bombázás alkalmával is csak kisebb kárt szenvedett a lánc. Dembinszky visszavonulásakor megint csak a hídpályát szedik föl a honvédek. A szabadságharc leverése után befejezik az építést, 1849. november 20-án a hidat *Haynau* ünnepélyesen megnyitja.

A híd első szerkezete 65 évig állott fenn. Akkor a forgalom megnövekedésével járó nagyobb igénybevétel szükségessé tette az átépítést, amikor is a híd szerkezete kétszer olyan nehéz lett, de megjelenésében alig változott. Hogy az ország e 65 év alatt mennyire fejlődött, azt megvilágítja az a tény, hogy ez alkalommal már minden alkatrész magyar kezek munkáját dícséri.

III. A Széchenyi-Lánchíd kritikája.

A hidak fölépítésének főelemei: a pillérek és a többnyire ívesáthidaló szerkezetek. Míg a pilléreknek a támasztás, a magasbatörés, a kiemelkedés a feladatuk, addig az íveknek a horizontális irányú átfogás, összefűzés a kötelességük. A magunk részéről úgy látjuk, hogy a statikai megszerkesztés után a mérnöki munka lényege ezen motívumoknak lehetőségig tiszta kidolgozásában, statikai jelentőségük kidomborításában rejlik. Mert mint mondottuk, nem elég, hogy a híd megálljon és használható legyen: elhihetőnek, egy odapillantásra elfogadhatónak is kell lennie. A bizonytalanság érzésének nem szabad fölmerülnie, ellenkezőleg a szemlélőnek a szerkezeti biztonság megérzésével egyidejűleg éreznie kell a szerkezet erejét és biztonságát. És éppen itt jelenik meg a szemlélőben az esztétikai érzés: mikor megérzi, hogy a mérnök a szerkezetbeli gondolatának hatalmával győzött a matérián, az anyagi tehetetlenségen, a nehézségen s lehetővé tette a lehetetlent. A győzelemnek érzését kell a hídnak kifejeznie, győzelmi monumentum legyen az, amely a tér minden ellenállásán áthalad és így a tömege révén roppant erejű nehézkedés legyőzésének tropheája. Avagy egy más koncepció szerint a tompa nehézségnek ellentétjét is kifejezheti: a gravitáció fölött való könnyed eltáncolást. Ezek a kifejezésbeli értékek egy emberi akarásnak megjelenítésévé tehetik a hidat.

William Clark lánchíd-terve, ahogyan azt *Adam Clark* megvalósította, mint a hídépítő művészet teljesítménye, egészen kiváló. Pompás a lecsüngő láncok vonala, amely ugyan fizikai törvények alapján szabályosan adódik a lecsüngés előre megadott mértékéből és a teherből. Viszont a láncok méretezése — különösen abban az időben, mikor az még nem volt egyszerűen számítható — pompás ösztönű kéznek a műve. Néhány más egykorú lánchíd, például a *prágai*, bizonyítja azt, hogy a láncszemek vastagsága, piskótaszerű végződése a megjelenésben milyen lényeges. A prágai hídnál a láncszemek vérszegények és soványak. A szerkezet légies könnyűségét a Lánchíd eredeti formájában növelte a felfüggesztett hídpálya könnyedsége, mert azon a kereszttartók szinte teljesen láthatatlanok maradtak, a hídpályát a rács András-keresztjei szegték. (Az átépítés mérnökei igen finom tapintattal jártak el, mikor a forgalmi igénybevehetőség kedvéért szükséges merevítő szerkezetet teljesen elrejtették s így az az eredeti megjelenéstől

alig is tér el. Hogy a merevítés mily mértékű lehet, azt az Erzsébethíd illusztrálja.)

A folyampillérek megjelenésükben az építészeti nagyszerűségnek és páthosznak mintaképei lehetnek. *William Tierney Clark* a hatalmasba fokozta arányaikat s a részletképzésben is mindenekelőtt a nagyságra törekedett. A rusztika lábazatot befejező szalagfonatának nagystílusú faragása, a koronázó párkány egyszerűsége, a dús árnyékok nagyon erőteljes hatásúak. A legérdekesebb azonban a hídpillérek élének kissé görbített vonala. E nélkül egy római diadalkapunak klasszicisztikusan leegyszerűsített változatával állanánk szemben. Így azonban a hídpillér a legpregnánsabban fejezi ki hivatását, egy nagy tehernek erőteljes magasba emelését, de kifejezi azt is, hogy e terhet könnyedén viselik, pompás rugalmassággal tartván a sarúkat. Magasbatörésük nem hogy megtorpan a teher alatt, hanem ellenkezőleg olyan hatalmas, hogy a vertikális tendencia mindig jobban fokozódik s végül is eléri a függőlegest. A sokkal nagyobb broocklyni kábelhíd pilonjai mereven függőlegesek, hatásuk meglehetősen tompa, viszont az Eiffeltorony magasbaszökkenésének vonala némileg hasonlít a Lánchídéhoz. Az hisszük, hogy a Lánchíd grandiozitásának egyik legfőbb oka épp e pillérek tömegében keresendő, másfelől abban a rugalmasságban, melynek hatását e görbe él kelti.

S igen érdekes, ha most az 1839-ben megjelent metszetek ábrázolta eredeti terveket összevetjük a fölépült pillérekkel. Azokon ugyanis a pillérek keskeny oldalait oszlopsorok díszítették volna, ugyancsak oszlop került volna az átjáró ív jobb és bal oldalára és így a pillér tömegei oszlopok közé rejtőztek volna. Ez oszlopok a kivitelnél elmaradtak s ezzel a folyampillérek monumentalitása nagyon is megnövekedett, mert a tömegek nem oldódtak föl a fénynek és árnyéknak gazdag játékában, viszont megmaradt a hatalmas gránittömegnek zordon fensége. Elismerés illeti azt, aki a túlnagy gazdagságról lemondott a nagyobb monumentalitás kedvéért.

De van a metszetekben föllelhető eredeti tervnek még egy, a kiviteltől eltérő sajátsága. Azokon a híd a parton nem fejeződik be vámházzal, a felhajtó töretlen lejtőben folytatja a hidat s a lánc vége szinte belefut a földbe, a föld alatti lánckamrába. A kivitel módosítása: a kockaalakú vámházak alkalmazása, viszont a lánc megkötésének remek kifejezése. S e vámházak roppantul finom architektúrájára külön fel kell hívnunk a figyelmet. Itt is a klasszicisztikus formáknak erős leegyszerűsítését látjuk, pld. a főpárkány tartó konzoljainak formája: ezek egyszerű hasábalakú gerendavégek. A leegyszerűsítésnek ez a primitivig menő bátorsága meglepő és a két Clark vagy munkatársainak művészi készségét dicséri. Épp e művészi kérdések személyi részének tisztázása szempontjából kívánatos lenne a Lánchídépítés történetének részletes felkutatása az Országos Levéltár elfeledett aktáiban. Érdekes lenne tudni, milyen része volt a munkában a két Clarknek s vajjon a pesti mesterek között nem-e voltak munkatársaik.

A Lánchíd Budapest legjellegzetesebb műemlékei között első sorban foglal helyet. Ez a híd a magyar kultúrtörténelem egyik nagy emléke, — de ugyanakkor művészileg is igen jelentős. Széchenyi emberi teljességét ez a sokoldalúság nagyon is jellemzi. Kultúra, tudomány és művészet. S eszünkbe jut az is, hogy az egészen nagyformátumú emberek fokmérője az, hogy hogyan választják meg munkatársaikat. A Lánchíd azt bizonyítja, hogy Széchenyi ebben is nagy volt!

DR. BIERBAUER VIRGIL.

CLARK ÁDÁM. (Barabás Miklós litho.)

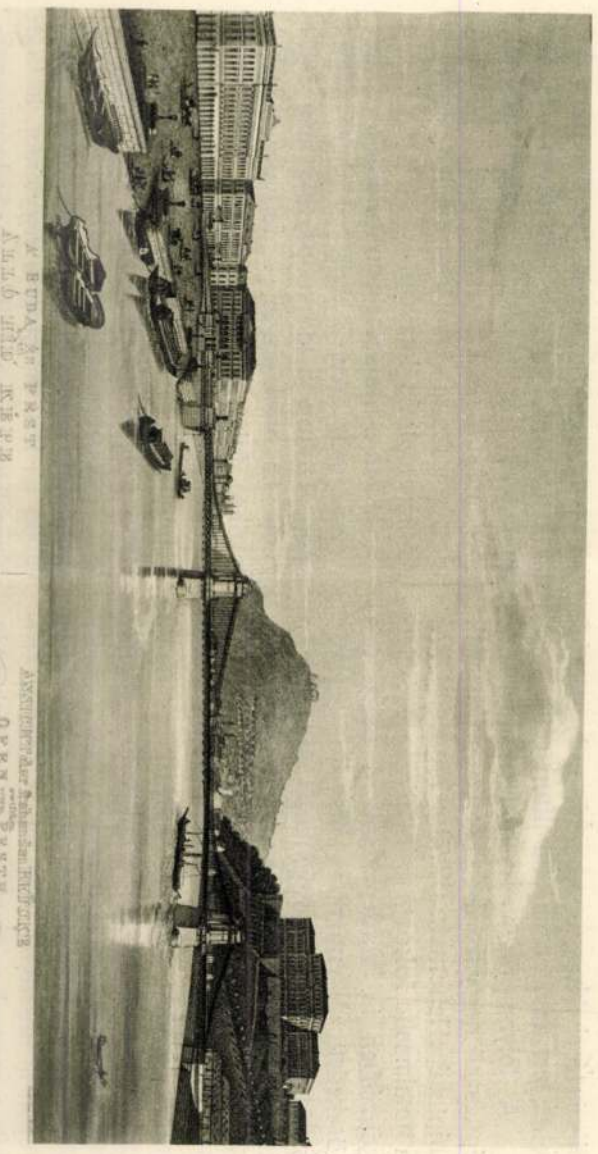

A BUDA ÉS PEST KÖZTI ÁLLÓ HÍD KÉPE.

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: MÉCSES. 1923.

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: TEKNŐS KÚTFIGURA.

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: ERZSÉBET KIRÁLYNÉ.
(Szűkebbkörű pályázat.) 1918.

William *Clark*et, a hammersmithi és morehami lánchidak szerkesztőjét s mindketten megnyugtatják, hogy Pest és Buda között pompás lánchidat lehetne építeni — s a folyóbeli pillek „kacagni fogják a leghatalmasabb dunai jeget is". A hídjelentés s háromévi harc árán sikerül a törvényhozást rávenni, hogy elhatározza a lánchíd megépítését, az 1836-iki XXVI. törvénycikk elfogadja Széchenyi alapelveit, nevezetesen a híressé vált általános vámfizetési kötelezettséget. Országos bizottság küldetik ki, amely elhatározza, hogy csak annak adja át az építést, aki már alkotott hasonlót. Ebből következett, hogy Széchenyinek a külföldhöz kellett fordulnia, dacára annak, hogy több magyar mérnök foglalkozott ez évek legaktuálisabb kérdésével. Az egyik vasgyár, Maderspach és Hoffmann ajánlatot is tett, közrebocsátja terveit Győri Sándor 1833-ban és Vásárhelyi Sándor 1838-ban. Ez utóbbi a hídpillérek közé csapóhidat tervezett, a hídpillérek tetejére pedig kis mulatóházakat, amelyekben kávéházak foglaltak volna helyet s ott a vendégek magasan a víz felett zene mellett kávézhattak, fagylaltozhattak volna, amint a tervező az Athenaeum 1838-as évfolyamában leírja „megtaláltál volna minden jót, amit kívánsz, ezen felül a rheumát". A választás *William Tierney Clark*re esett, aki már előzőleg 1834-ben tanulmányozta a híd elhelyezését. 1837-ben a híd fölépítésének finanszirozására két ajánlat érkezett, az egyik Clark s a híres Sina báróé, a másik Wodianer és Ullmann ajánlata, a híres angol *George Rime* terve alapján, aki hétnyílású kőhidat avagy öntött vashidat ajánlott, mert a „lánchidak ringását veszélyesnek tartja". Ez persze nagyszerű fegyver volt Széchenyi ellenségei kezében és Sina báró még két angol hídépítő mérnököt hivat Pestre, akik éppen a nagy árvíz idejében jártak itten és Clark véleményét támogatják, úgy hogy azt 1838. szeptemberében elfogadják s négy év mulva, 1842. augusztus 24-én elhelyezik az alapkövet, amely jelenetet Barabás híres képéről jól ismerjük.

A SZÉCHENYI-LÁNCHÍD RÉSZLETE.
Balogh Rudolf úr felvétele.

MŰVÉSZETI ÉLET

SIR COLVILLE BARCLAY angol követ és LUKÁCS GYÖRGY úr, az O. M. Képzőművészeti Társulat elnökének beszédei az angol-magyar kiállítás megnyitása alkalmából a Fészek-Clubban tartott ünnepi lakomán: —

Lukács György:

Uraim és Hölgyeim! A világháború szétszakította a kötelékeket, melyek Magyarországot a nagy nyugati népekhez kapcsolták. Ha a béke, mely véget vetett a háborúnak, igazságos lett volna, nem lett volna nehéz a régi viszonyt helyreállítani. De a béke rémes szenvedést hozott Magyarországra, darabokra tépte az országot, amely a legtökéletesebb földrajzi, gazdasági és művelődési egység volt, melyet a történelem valaha ismert. Magyarország elvesztette területének és népességének két harmadát, természeti kincseinek és művelődési örökségének nagy részét, megfosztották hadseregétől és oly terheket kellett elviselnie, amelyek egy kevésbbé erőteljes nemzetet minden bizonnyal tönkre tettek volna.

De a magyar nemzet nemcsak hogy tiszta öntudatával és a jövőbe vetett reményei segítségével fentartotta magát, hanem elég ereje volt kultúrális és gazdasági tekintetben megerősödnie és — visszaszerezte helyét Európa nemzetei között. Itt a hatalmas brit birodalom segítségére támaszkodtunk, amelynek vezetői először látták be, hogy a legyőzöttek kérlelhetetlen elnyomása a győzőkre nézve is káros következményekkel fog járni. A brit birodalom tényleges segítséget nyujtott, hogy pénzügyeinket szilárd alapra fektessük, a nemzetközi kölcsönt, gazdasági újjáéledésünk alapját a City segítségével folyósították, amely jó példával járt elől az egész világ előtt. Anglia jóakaratát élvezzük sok más tekintetben is és mély hálával tartozunk az angol nemzetnek azért a bölcs politikáért, amellyel áthidalni igyekszik az ürt, amelyet a békeszerződések nyitottak győzők és legyőzöttek között.

Bizonyára Anglia lesz az első hatalom, amely revizió alá fogja venni a békeszerződések kiáltó igazságtalanságait.

Az angol gondolkodás józanságának és bölcsességének egyik bizonyítéka az angol művészet alkotásainak megjelenése itt előttünk Magyarországon a Magyar Képzőművészeti Társulat termeiben, amely Társulat elnökének van szerencsém lenni. Így Nagy-Britannia az első, amely meglátogatja a magyar művészet ez otthonát, az Angol Művészek Kiállítása, — mely művészetet mindig tiszteltek és megbecsültek Magyarországon, — Európa kulturális egységének jelképe, — az igazi nemzetközi barátságnak egyik külső jele az első, háború utáni, nemzetközi kiállítás Budapesten a mi falaink között. A magyar nemzet háláját tolmácsolom Angliának és az angol társadalomnak ezért a tettéért. Reményt és biztosítékot nyujt ez nekünk, hogy a magyar művészet rövidesen ismét az őt megillető helyet fogja elfoglalni a művészi világban.

A Magyar Képzőművészeti Társulat nevében, melynek épületében az angol művészet művei kiállítva vannak, legszívélyesebb köszönetemet mondom a nagy angol nemzetnek és a brit követnek, Sir Colville Barclay-nak.

Sir Colville Barclay kezdettől fogva a legnagyobb készséggel karolta fel a magyar-angol kiállítás gondolatát és a legkegyesebben pártfogolta. Fogadja Nagyméltóságod legmélyebb köszönetünk kifejezését kegyességéért és kérjük, hogy kegyeskedjék hálánkat hazájának művészei előtt is tolmácsolni.

Poharamat ürítem Sir Colville Barclay egészségére. Éljen!

Sir Colville Barclay:

Uraim és Hölgyeim! Őszinte örömmel fejezem ki szerencsekívánataimat Lukács úr ő kegyelmességének és a Magyar Képzőművészeti Társulatnak országaink modern művészetének igen érdekes gyüjteményes kiállítása alkalmából. A kiállításon szereplő kiváló magyar művészeti alkotásokról hozzáértőbb bírálók szólottak, de legyen szabad megmondanom, mennyire lekötelezve érezzük magunkat Nékam tanár úrral szemben azért a buzgóságért és ítélőképességért, amelyet a mi korunkbeli festőinknek és szobrászainknak jellemző művei összeválogatásánál bizonyított. Valamennyien tudatában vagyunk a nehézségeknek, amelyekkel az ilyen kiválogatás jár és hogy egy s más okból annak, akire a tárgyalások bízva vannak, gyakran lehetetlen megfelelő műveket találnia még azoknak a művészeknek műveiből is, akiket leginkább csodál. De míg egyrészt sajnálattal látjuk, hogy oly festők, mint Nicholson, Orpen, Augustus John és John Lavery és mások hiányzanak a kiállításról, másrészt örömmel látjuk több kiváló fiatalabb művészünknek, így Oliver Hall, Cayley Robinson, Ernest Procter, valamint Laura Knight és Anna Airey, jellemző műveit; az utóbbi két festőnő tökéletes művészetére a feministák méltán hivatkozhatnak mint olyanra, amely semmivel sem áll alatta férfi vetélytársaik művészetének. A régi mestereink műveiből összeállított kis gyüjtemény, melyet különböző magyar műgyüjtők kölcsönöztek, — egy másik érdekes oldala a kiállításnak.

E kiállítás művészi oldaláról áttérve annak nemzetközi vonatkozására, azt szeretném megjegyezni, hogy büszkeséggel és örömmel hallottam, mennyire nő a magyar közönség szimpátiája az angol művészet iránt. A művészi lényeges vonása tehát az elhitetés, az organikus valószerűség fölépítése.

A mérnök munkáját vizsgálva, következőket látjuk. A mérnök a legfantasztikusabb módon szerkeszthet, olyan térbeli formákat építhet föl, amelyeknek állékonyságát soha föl nem tételeztük volna, de amelyek megállanak, sőt igen messzemenőleg igénybevehetők általunk. 1913-ban a leipzigi építőipari kiállításon láthattunk egy lépcsős kiállítási tornyot, vasból és betonból, amelynek megjelenése félelmetes volt. Azzal fenyegetett, hogy menten feldől — s mikor 15—20 ember ment föl a tetejére, akkor is megállt. De a hatás a lehető legkínosabb volt, mert hiába bizonyították a tények, hogy a szörny nem fog előre borulni, mégis mindenki azt várta, hogy a térbe szögellő terrasz a következő pillanatban lezuhan. Ezzel a mérnöki képtelenséggel szemben állanak a mérnöki alkotóképesség múlhatatlan dokumentumai, a legmerészebb konstrukciók, melyek a biztonság érzetét adják, beléjük vetett hitünket egy pillanatig meg nem ingatják. Azonfelül merész mivoltukban a földi súlynak és nehézségnek minden törvényét megtagadni látszanak. A mostari „zöld híd" magasba szárnyalásával művészi élmény számba megy. És éppen ez a mérnöki tudásnak művészetté válása, mikor a statikai fantázia, a mathematikailag kiszámított végső teljesítmény nemcsak kézzel fogható valóság, hanem ezenfelül érzékeink számára is elfogadható valóság. Amikor tudjuk és látjuk, hogy ez így van, így van jól és másként nem is lehetne, mert ennek így kell lennie és ezenfölül szép, mert merész, mert bátor, mert győzelmet jelent földhözragadtságunkon, mert az emberi elme szárnyalása épúgy, mint mikor a szobrász vésője egy szép, soha nem látottan tökéletes, testet farag ki a márványból s a holt kődarab egy valóságos élet érzését adja nekünk. A mérnöki alkotás tehát ugyanaz által válhatik műalkotássá, ami a képzőművészeti remeket azzá teszi: egy távolinak, messzinek, magasztosnak elénk állítása és elhitetése által. Amíg csak hideg számítások eredményét adja a mérnök, amíg csak száraz szükségszerűségeket formál, addig esztétikailag nem jöhet szóba — de amikor mindezeken túl látható valóságokat ad, a művészihez érkezett. Másrészt azonban a mérnök-művészetben is csak zavaró mindaz, ami nem tartozik szervesen bele a mű egészébe, ami csak utólagos toldalékként hat, habár artisztikus szándék szülte is. Emlékeztetünk a budapesti Erzsébet-hídra, amely mérnökileg remek koncepció, statikai biztonságán fölüli visuális biztonságában műalkotásszámba megy, de amelynek úgynevezett„ művészi kialakítása" bádogból és öntött vasból készült, szecessziós sallangokkal minden jóízlésű embernek kellemetlen. Nemcsak mert anyagszerűtlen, hanem még inkább, mert felesleges foltozgatás. Épp így vélekedünk a híres párisi Pont Alexandre-ról, melynek szép ívét vasból készült renaissance girlandok törik meg.

A mérnöki alkotásoknak csak egy kis hányadát nevezhetjük műalkotásnak, csak egynéhány az, amelyről azt tartjuk, hogy művészi kéz szülötte. Ezek egyik legnagyobbika a Széchenyi-Lánchíd: három nagyember közreműködésének gyümölcse.

II. A Széchenyi-Lánchíd története.

A pest-budai állandó híd gondolata Széchenyié. Szellemének komplexitása folytán a legkülönfélébb meggondolások vezették el Széchenyit ezen eszményéhez. Közgazdasági és közjogi gondolatok, a reformtörekvéseknek egész tömege. De a túltengő fantázia fűtötte lényét mindenesetre izgatta a feladat esztétikuma is: a híd nemcsak arra volt hivatva, hogy közlekedési kapcsot teremtsen az ország két része között, — megvalósulásában az egységesebb, az összeforrottabb országnak szimbolumává kellett lennie. Két-három évtizeden át foglalkoztatta Széchenyit a híd ügye. Fáradságot és költséget nem kímél, 1821-ben pendíti meg először az eszmét, felajánlja egyesztendei jövedelmét az álló hídra. 1829-ben egy tervet mutat be József nádornak s 1831-ben a „Világ"-ban újra feltárja az ügy nagy jelentőségét. A következő évben a Hídegyletben maga köré gyüjti híveit s három hónapig tanulmányozza Angliában a hídépítés problémáit. Ez útjáról írt tanulmánya nyomtatásban is megjelenik. Kitűnik ez írásból, hogy Széchenyi a leghírnevesebb angol hídépítőket kereste fel: *Telford*ot, a skóciai Mena-híd építőjét és

A nyolcadik teremnek is jutott néhány kiváló mester, mint *Edvi* Illés Aladár, *Nádler* Róbert, *Tury* Gyula, *Olgyay* Ferenc, *Knopp* Imre, *Zombory* Lajos és *Wellmann* Róbert. Ismert művészetük reprezentáns darabjaival szerepelnek valamennyien. Nádler Róbertnek dr. Krepuska Gézáról festett portréja különösen sikerült. Semmiben sem marad azonban e mesterek műveinek színvonala alatt *Kemény* Nándor önarcképe. Kemény évtizedek óta kiállító művésze már a Műcsarnoknak és így módunkban áll működését figyelemmel kisérni. Megállapíthatjuk, hogy festői pályája állandóan felfelé ivel, szinte évről évre ujabb fejlődést jelent minden megjelenése. Most kiállított önarcképe klaszszikusra érlelt teljesítmény. *Neógrády* László piros színre pointirozott kitünő portréját már ismertük, fekvő aktja is izléses és tartalmas munka. *Rubovits* Márk, *Endrey* Sándor, *Burghardt* József, *Komáromi Kacz* Endréné és vitéz *Darvassy* István képei állítanak még meg. Két pompásan mintázott bronz is van e teremben, *Nemes* György és *Markup* Béla művei.

Ebben a teremben egész sor kitüntetett festményt találunk. Igy *Horváth* Béla, *Prohászka* József, *Éder* Gyula *Neógrády* László műveit tüntették már ki díjjal vagy elismeréssel. Ezeken kivül is azonban sok kitünő alkotás adja meg ennek a teremnek nivóját. Itt vannak mindjárt a nagytehetségű Gy. *Sándor* József nagy műgonddal készített művei, *Huber* István Fekete gyöngy c. impresszionáló aktképe, *Wellmann* Róbertnek Wertheimer Adolfról készített életteljes portréja, *Bosznay* István mesteri tájképei, *Vigh* Bertalan erős színekben tüzelő figurális képei, *Kunwald* Cézár karakterben találó portréja, *Udvary* Pál folthatásokra és kontraszt színekre épitett vásznai, *Márton* Ferenc erősen rajzos Doberdója, *Gaál* Ferenc Kukoricatörése, mely színeinek erejével és a téma hangulatának pompás visszaadásával tünik ki, *Kemény* Nándor kedves zsánerképe és szentgyörgyvári *Gyenes* Lajos, aki monumentális hatásu csendéleteken kivül ezuttal kiállította Ferenc József fogadószobája c. ismert, nagy kvalitású festményét is. *Basch* Árpád, *Benkhardt* Ágost, *Major* Jenő, *Juszkó* Béla és *Szlányi* Lajos még ennek a teremnek értékei. Összefogva a kiállítás tengelyétől jobbra eső termek anyagát nem is tartjuk véletlennek, hogy szokás szerint erre az oldalra jutnak azok, akik hely hijján kiszorulnak az első, a második és a harmadik teremből. Évek óta megszokott jelenség, hogy az első három termet ugyanazok a festők birtokolják, akiket a sors ez alkalommal is kitüntetett kegyeivel. Nem összehasonlítás, nem rekriminálás, pusztán a véletlen szemle alapján, anélkül, hogy a Műcsarnok bármelyik termét alább értékelném az első termeknél, az az érzésem, hogy nyolc tiz képet sokkal nagyobbb nyugalommal tudnék a jobb oldalról az első termekbe helyezni, mint ahogyan e termek anyagának többségét nézem.

Boross Mihály

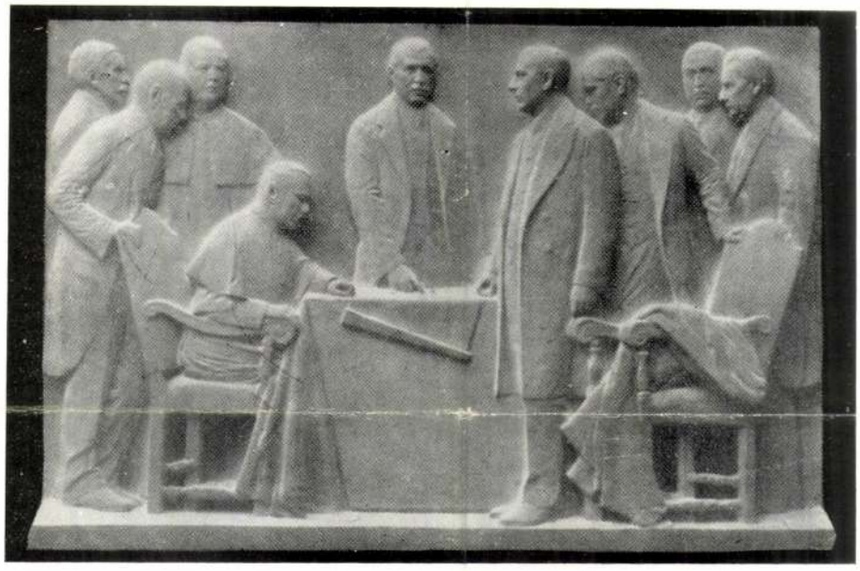

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: A SZEGEDI EGYETEM ALAPITÁSA

A Szinyey Társaság jubiláris kiállításáról

X—XIII.

A Műcsarnok baloldalán a tizes számú teremben találjuk *Gimes* Lajos három hangulatképét. Mindegyiket a színek biztos meglátása jellemzi. Érdekes problémát ragad meg *Szánthó* Mária Modern Vénusza, a selyem játéka szembetünő. *Kövér* Gyula Álom cimü akttanulmánya kivételesen szép mű, akárcsak A sztár cimü képe, *Benczúr* Béla Határfákja nyomasztó hangulatot kelt a szemlélőben. *Neógrády* Antal Vetélytársak-ja a mester művészetének mély lelkiségét tükrözi. *Kemény* Nándor genre-képe, *Bardócz* Dezső figurális művei nivósak. Kellemes benyomást gyakorol *Edvi* Illés Ödön hangulatos tájképe, melyek szinkezelése magas fokon áll. Z. *Hadzsy* Olga Immaculatája sikerült munka

Képzőművészet
1931. 37. sz.

s époly lelkiség eredménye, mint *Fayl* Frigyes Megnyugvása, habár ez utóbbinak képalji szövegközlése egyeseknek talán mesterkéltnek tünik fel. *Rökk* Károly téli képe hangulatos, komoly munka. *Heintz* Henrik három alakos kompoziciója ezúttal is tehetséges. Kifejező *Berkes* Ili Szegényember-e s a megszokottan kedves R. *Istvánffy* Gabriella állatképe. Még *Klammer* Mariska, *Mérő* István és *Huber* István képei biztosítják ennek a teremnek szinvonalát.

A tizenegyedik teremben látjuk *Sándy* Gyula építőművészetéből, miként tudja az épitészet az antik formákat a modern lehetőségekkel egyesiteni s miként telik meg épen e szintézis utján uj tartalommal a felfokozott életnek megfelelőleg e művészet. Különösen nagyszabású építészeti elgondolásra vall a genfi népszövetségi palota pályaterve. *Fábián* Gáspár szigorúan ragaszkodik a történelmi stilusokhoz s igy nem sok ujat ad. *Wälder* Gyula, *Frisch* Vilmos és *Gregersen* Hugó terveiben sok érdekesség és gondolatmozdító van. *Konek* Ida antik hangulatu képe megállít. Jól esik a szemnek megnyugodni kissé a formák nyugodtságán s tetszik az ecset erős, férfias kezelése. *Kemény* Nándor Tereferéje a vérbeli genrefestő készségével van pointirozva. *Mészárosné Kisfaludy* Mária Havas ucca képe csupa festői erő. *Kováts* József két vizfestménye ragyogó, világos színeivel, harmonikus meglátásaival határozott értéket képvisel. *Haranghy* Jenő Spanyol vásár-a a kiforrott díszitő-stilus, a jólkevert színek, a tökéletes rajztudás és a beleélés művészét mutatja. *Oppel* Magda vízfestménye talán valamilyen mesekönyv kisérőképeként megállná a helyét. *Bruck* Hermina tájképe kellemes impresszió. *Dörre* Tivadar és *Kokesch* Kató vizfestményei a mesterségbeli tudás, *Koszkol* Jenő és *Makoldy* József vizfestményei a hangulat finomságával tünnek ki. *Biczó* András bájos és csodálatos rajzművészete hatásos. *Lühnsdorf* Károly boszorkányosan ügyes ceruzája ismét két szellemesen rajzolt portréval ragad meg. A rajzok közül *Wellmann* Róbert és *Györffy* István, a vízfestmények közül *Hessky* Iván, gy. *Takách* Béla, *Balogh* Sándor, *Páris* Erzsi, *Jármay* Edit, *Csizik* Gyula és *Bundschuh* Ottó, a pasztellek közül pedig *Horváth* István és *Emánuel* Béla művei a jelentőségteljesebbek. *Spányik* Kornél Otthon-a szokott mesteri elrendezést és mély színhatást mutat. *Kacziány* Aladár Tavaszi misztériumának szemlélete egyre erősebb Puvis de Chavanes-képzeteket idéz fel, részben a francia mester gyöngéivel. Szépek *Benczúr* Béla Bajor parasztszobája, *Bakoss* Tibor uccarészletei, *Tóth-Bartók* Jenő arcképe és *Fagl* Frigyes, fekvő aktja. *Gánóczyné* és *Hoffné* miniatürjei gondos munkák. *Szabó* Béla Leó képe finom hangulatú.

KACZIÁNY ÖDÖN: PITYÓKOSAN

A Műcsarnok jubiláris kiállításáról

A tizenkettedik teremben a kitünő arcképek egész sorát találjuk. Végtelen tárgyszeretet és melegség sugárzik *Spányik* Kornél Feleségemmel című művéből. *Englerth* Emil két arcképével művészetének teljében bontakozik ki. Kepes Kató c. portréján különösen megkapó a lélekrajz diszkrét finomsága. *Prohászka* József a kecskeméti művésziskola sajátos stilusát fejleszti ki érdekes férfiarcképében és akttanulmányában. *Müller* Ágosta Voronoff tanár arcképének háttere ragadja meg a figyelmünket. A barna színezet helyes lezárást és a tudós magas szellemiségének a kivetítését adja. Gy. *Sándor* József Licitációja egyéni beállitottságával s különös színszerűségével ujszerű. *Kacziány* Ödön A Parlament éjjel című képe díszítő hatásra törekszik. *Mányay* József kedveli a szinte a láthatatlanságig sötét színezést. *Berkes* Ili hideg színei még a Falusi kovácsműhely verőfényében sem olvadnak fel. *Rottmann* Mozart Hódolat-a Rubensnek gyakran l'art pour l'art testiségét juttatja eszünkbe. Czigány Dezső Szerzetes-e a művész sajátos stilusának egyik legsikerültebb terméke. *Senyei*

353. Rombaux, Egide: A sátán leányai.

Szentgyörgyi István

234. Szentgyörgyi István: A panasz.

Műcsarnok 1908/9. tél.
nemzetk. K.

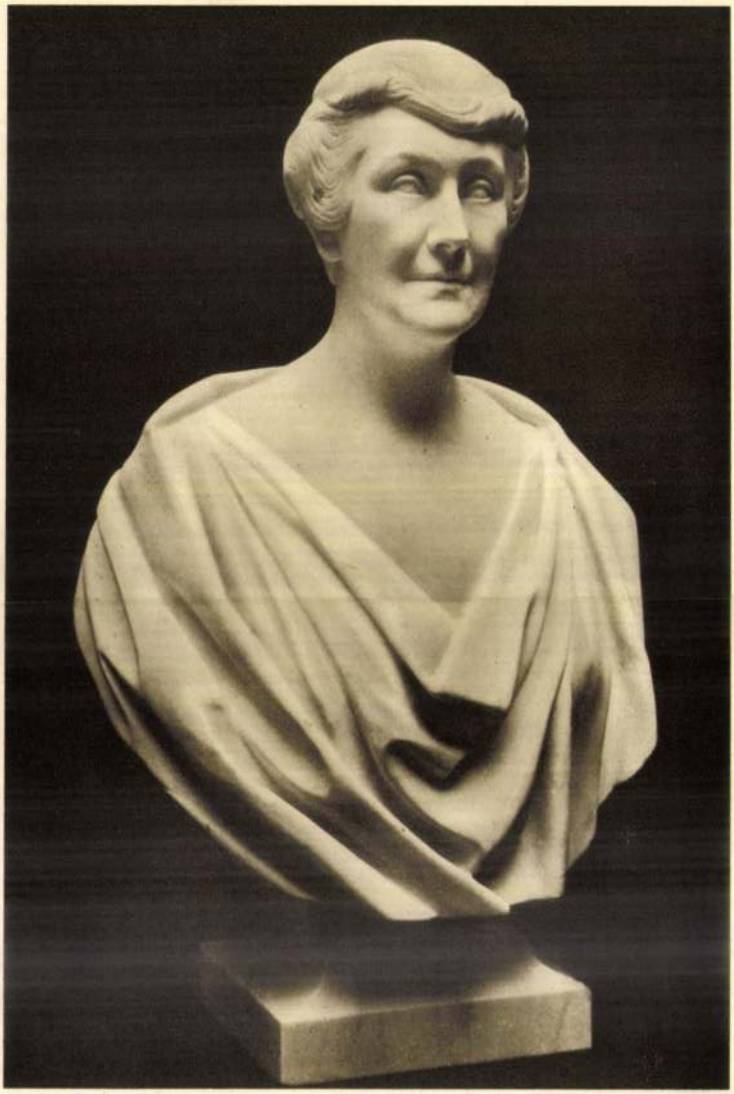

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: NAGYBÁNYAI VITÉZ HORTHY MIKLÓSNÉ

Nemzeti képz. kiáll. 1933

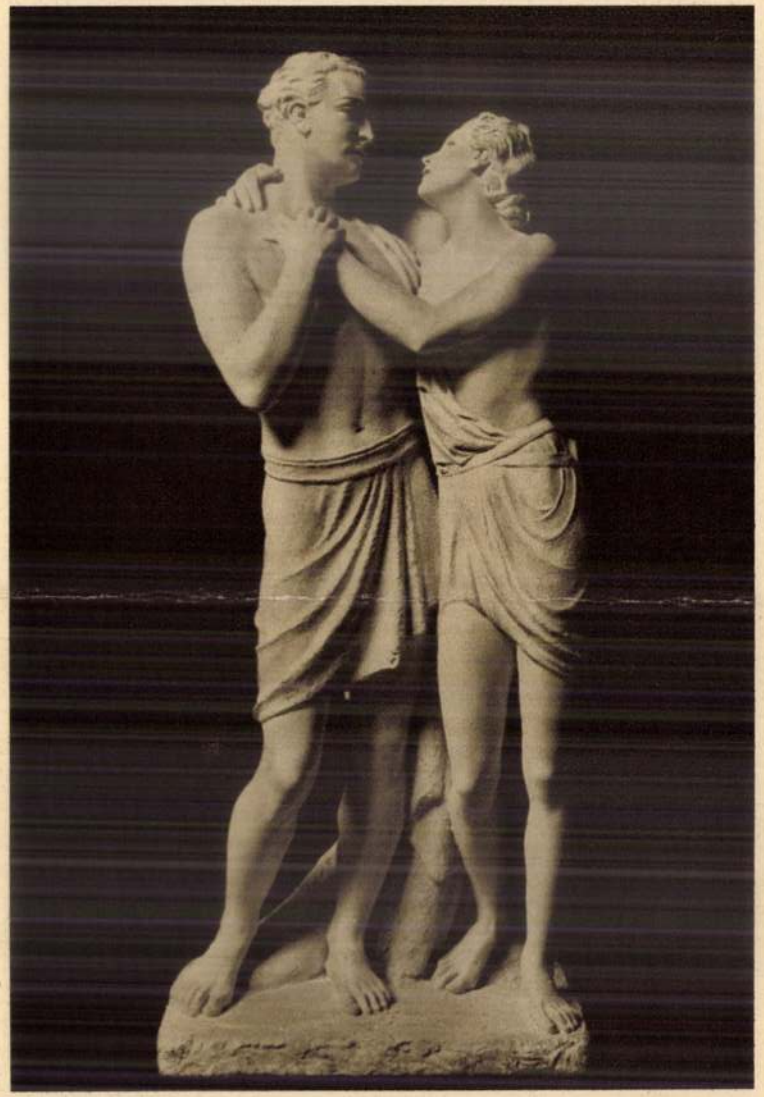

SIDLÓ FERENC: TAVASZ

MAGYARSÁG

Melléklet a Magyarság 1937 október 10-iki számához (113.)

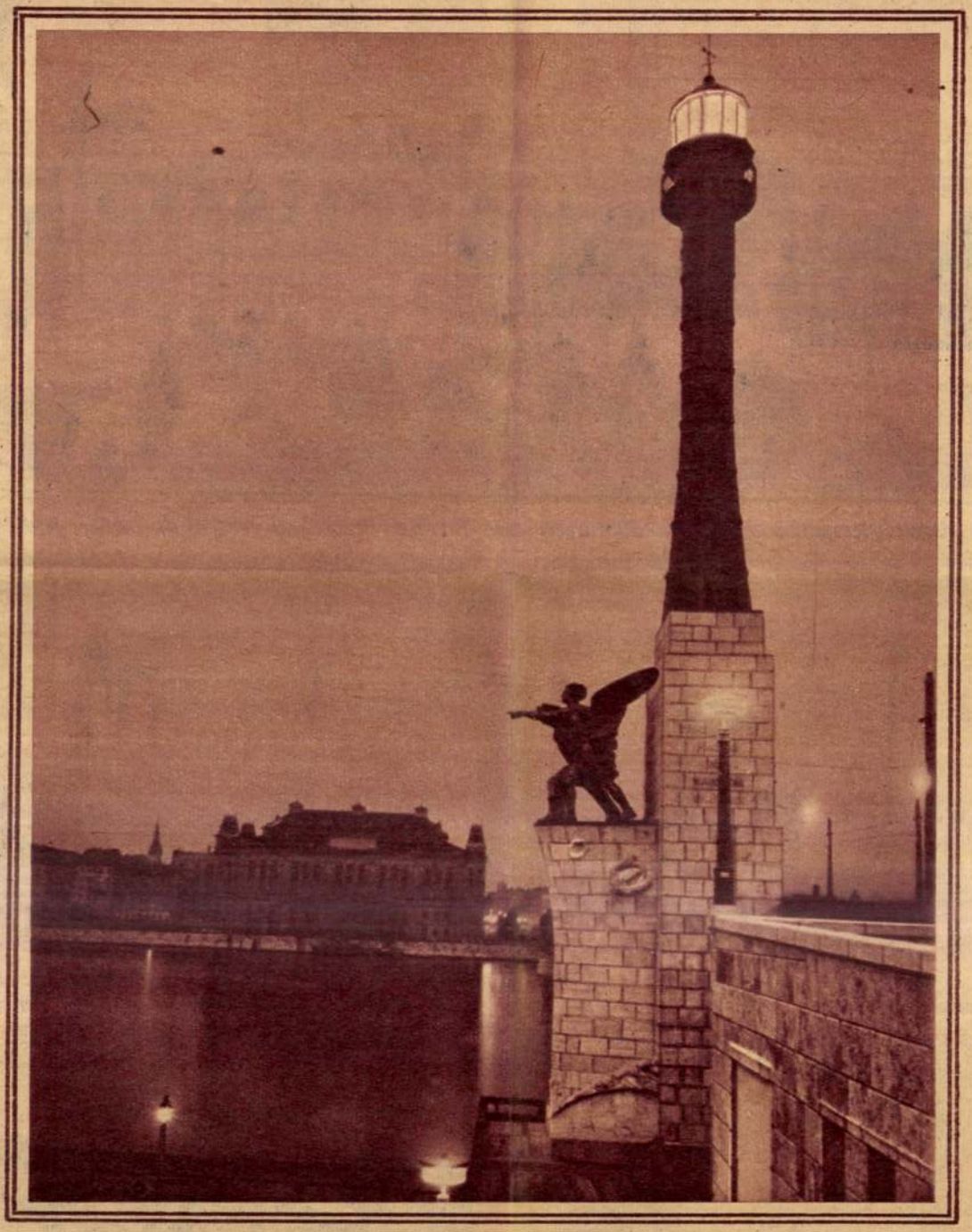

A TENGERÉSZEMLÉKMŰ

a Horthy Miklós-hídon, melynek ma van a felavatása

A XXXIV. Eucharisztikus Világkongresszus alkalmából a Hősök-terén emelendő diszoltár pályázatai

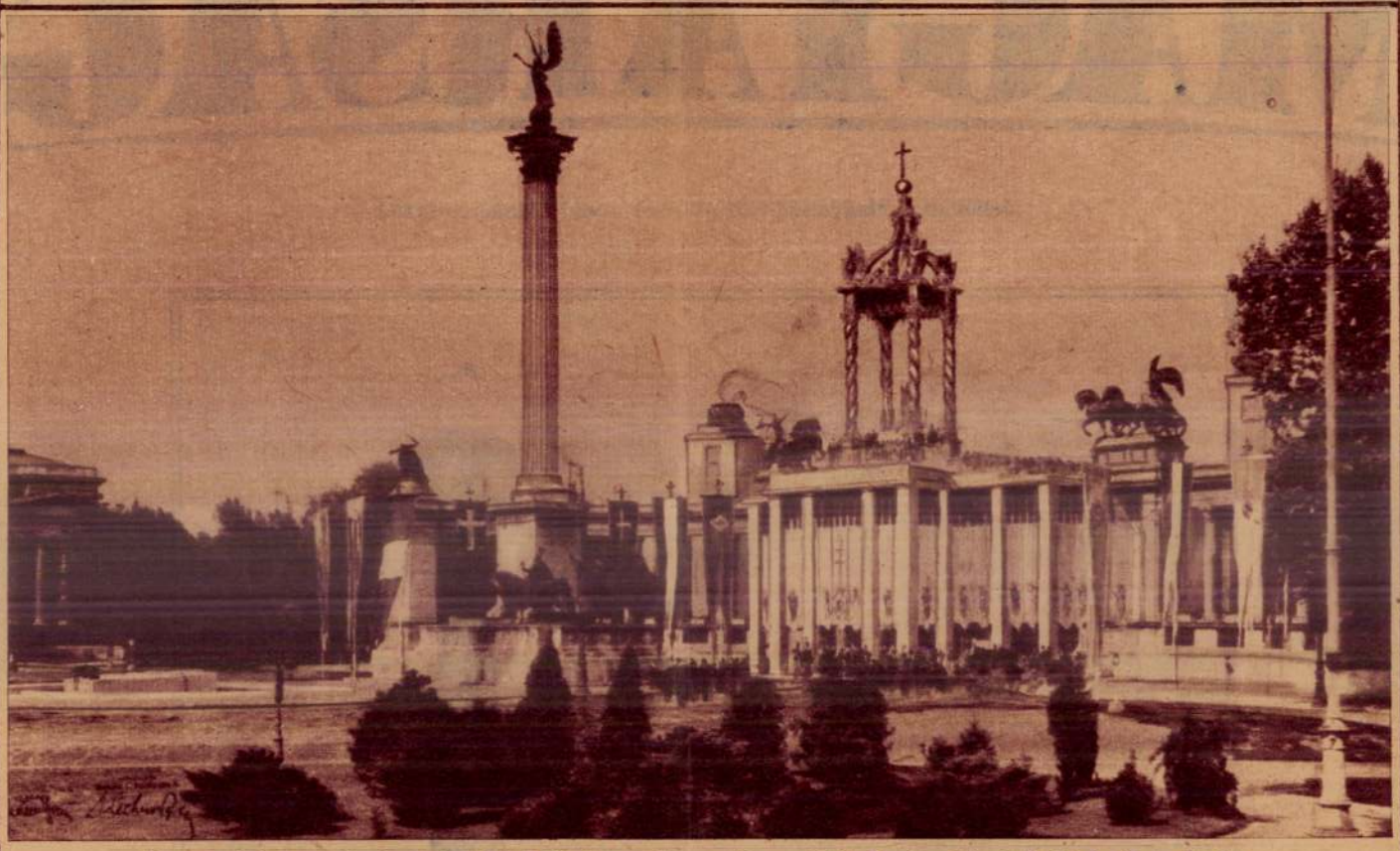

A diszoltár tervpályázatának első díjat nyert terve. Tervezők dr. Lechner Jenő és ifj. Lechner Jenő

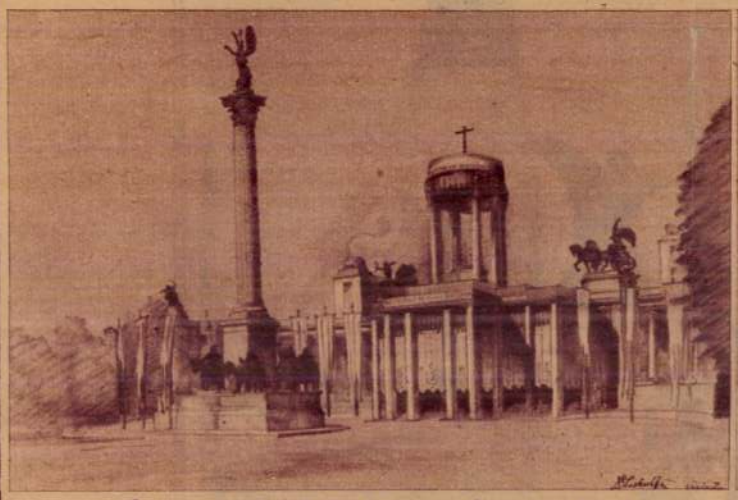

A diszoltár első díjat nyert alternatív terve

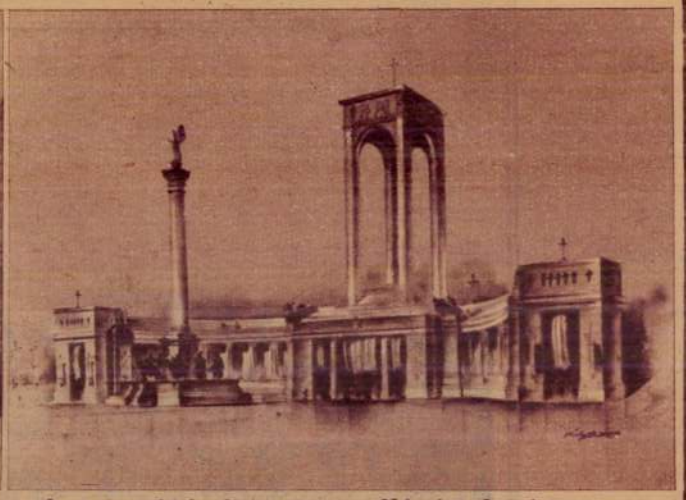

A második díjat nyerte: Károlyi Antal terve

A harmadik díjat nyerte: Pázmádi István

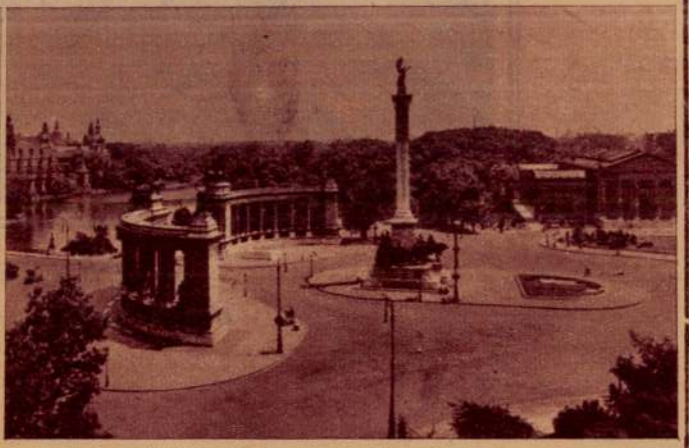

A Hősök tere mai állapotában

AZ ERZSÉBET-SZOBOR-PÁLYÁZAT.

Huszonöt pályamű érkezett be az Erzsébet-emlékmű pályázatának legújabb kiírására. Bár a jury a megbízást most sem adta ki, azért a pályázatot eredményesnek mondhatjuk, mivel a Műcsarnokban kiállított huszonöt pályamű szobrászatunk nagy haladásáról és fejlettségéről tanuskodik. A pályázatok építészeti része kevésbé sikerült és éppen azért helyeselnünk kell a jurynek azt az eljárását, hogy a megbízást ezúttal sem adta ki. Ennek oka részint a pályázati feltételekben, részint magának a témának a nehézségeiben rejlik. Erzsébet királyné a legteljesebb mértékben rászolgált a magyar nemzet lojális és lovagias hódolatára, életében azonban nincsenek olyan kiemelkedő nagy események, melyek szobrászati feldolgozásra alkalmasak volnának és egy nagy koncepciójú, monumentális szobrászati és építészeti műhöz tárgyul szolgálhatnának. Az ő egyéniségéhez jobban illenék egy intim, kisebb méretű emlékszobor, mint ezek a nagy, architektonikus emlékművek, melyeknél a szobrászati rész és ezzel együtt az ő emlékezete egészen háttérbe szorul.

Különös, de úgy van, hogy míg más pályázatoknál a pénzhiány, itt éppen a pénzbőség szolgál akadályul. A legtöbb pályamunkán ugyanis meglátszik az a törekvés, hogy az egész rendelkezésre álló összeget — három milliót — fel akarja használni. Persze ez csak úgy lehetséges, ha egész nagy épületeket, panteonokat, oszlopcsarnokokat tervez. Ezekhez a nagy, monumentális művekhez persze — az előbb említett körülménynél fogva — Erzsébet királyné életéből nem tudnak elég motívumot találni és így az ő alakja, az ő emlékezete egészen másodrangúvá lesz. Éppen olyan ez — irodalmi példával élve — mintha egy hőskölteményt, egy époszt akarnának az ő emlékére iratni. Ez sehogyan sem sikerülne, ellenben például ódát gyönyörűt lehetne írni hozzá. A másik ok, ami a rendelkezésre álló összeg nagyságán kívül az emlékmű monumentalitását szükségessé teszi, az, hogy az emléknek meg kell küzdenie a várhegy és a környező nagy épületek tömeghatásával, ami persze csak nagy arányok és monumentális építészeti kiképzés által lehetséges.

Szemlélve a pályaműveket, azt látjuk, hogy a szobrászati rész igen jól sikerült és sok elsőrangú Erzsébet-szobrot kapunk. Azonban a véletlen iróniájából a jó szobrok kevésbé jó építészeti keretben jelennek meg és viszont az építészetileg helyes megoldásoknál gyengébb a szobrászati rész. Még leginkább harmóniában van a két rész *Telcs Ede* művénél, aki a *Györgyi Géza* építész által tervezett szép görög hemiciklusban helyezi el a királyné igen sikerült álló szobrát. Ennek a műnek ítélte oda az első díjat a jury, amit általánosságban helyeselnünk kell. A második díjat *Szentgyörgyi István* szobrász és *Hikisch Rezső* építész nyerték, akik egy görög templomot terveznek, benne a királyné ülőszobrával. *Maróti Géza*, aki a harmadik díjat kapta, egy panteonba helyezi a királyné álló alakját, mellette áll a gyermek Rudolf alakja. Jó szobrokat mutatnak még be *Zala György*, *Füredi*, *Kállós*, *Róna* és *Szeszák*, a pályaművek építészeti részét pedig azok oldják meg a legsikerültebben, akik nem nagy panteonokat és tornyos, emeletes épület-kolosszusokat hanem egyszerű, nyugodt hemiciklusokat terveznek.

b. j.

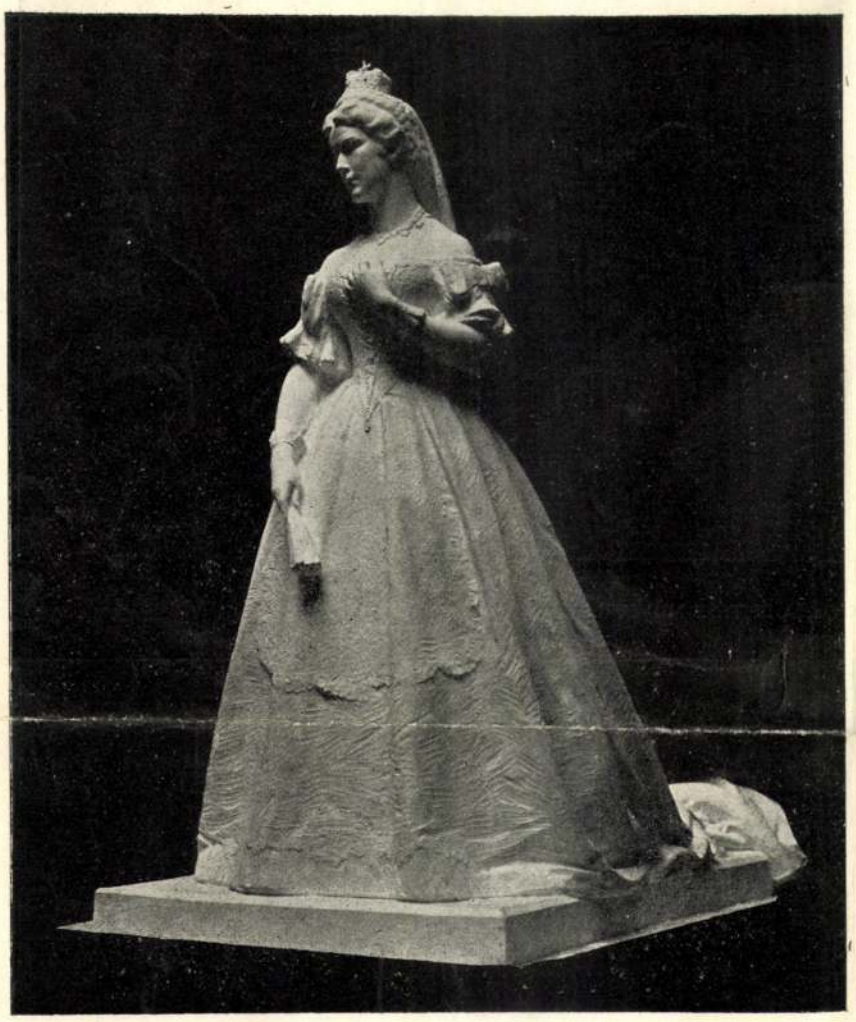

TELCS EDE ERZSÉBET-SZOBRA. (I. díj.)

Az Erzsébet királyné emlékére kiírt pályázatról.

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN ERZSÉBET-SZOBRA. (II. díj.)

Kiszer Nándor felvételei. (Budapest VI, Nagymező-utca 6.)

A szeretet oltára olyan magas és olyan széles, hogy elfér rajta az egész világ.

Van lélekjelenlét, van lelkiismeret, van lelkesedés: és mégis azt mondják, hogy — lélek nincsen.

Akik az ostobaságuknak hasznát veszik, azoktól okos emberek is tanulhatnak.

Az ember természete sohsem változik meg, csak a modora és viselkedése.

A „pardon!" felhatalmazza az embereket, hogy ügyetlenek lehessenek.

SZÖLLŐSY BALÁZS.

HÜTTL TIVADAR

PORCELLÁNGYÁROS, CSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI UDVARI SZÁLLITÓ BUDAPESTEN, V. KERÜLET, DOROTTYA-UTCA 14. SZÁM ALATT.

Saját porcellángyára Budapesten. Bel- és külföldi porcellán, angol fayence és üvegárúk. Legnagyobb választék étkező-, kávés-, teás-, jour- (sandwich) és mosdókészletekben. Használati és dísztárgyak. Aluminite francia tűzálló porcellán főzőedények. Magyar és belga üvegkészletek. Teljes kelengyék. Most megjelent képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

XXXIV. ÉVFOLYAM. BUDAPEST, 1913. JUNIUS 1. 23. SZÁM.

ELŐFIZETÉSI · ÁR · (BELFÖLDÖN): EGÉSZ ÉVRE 16 K, FÉL ÉVRE 8 K, NEGYEDÉVRE 4 K ÉS EGYES SZÁMONKINT 40 FILLÉR. / VASUTI ÁLLOMÁSOKON PÉLDÁNYONKINT 50 FILLÉR./DÍSZPÉLDÁNY ELŐFIZETÉSI ÁRA EGÉSZ ÉVRE 50 K, EGYES DISZPÉLDÁNY 1 KOR./AZ ELŐFIZETÉSI PÉNZEK AZ ORSZÁG-VILÁG KIADÓHIVATALÁBA KÜLDENDŐK.

ORSZÁG-VILÁG
KÉPES HETILAP

ELŐFIZETÉSI · ÁR · KÜLFÖLDÖN (NEGYEDÉVENKINT): A NÉMET BIRODALOMBA 5 MÁRKA (6 K) SVÁJC, BELGIUM, SPANYOL-, FRANCIA-, OLASZORSZÁG ÉS A BALKÁN ÁLLAMOK TERÜLETÉN 7 FRANK (7 K), ANGLIÁBA 3 SHILLING (7.20 K), OROSZORSZÁGBA 3 RUBEL (7.50 K), AZ ÉSZAKAMERIKAI EGYESÜLT ÁLLAMOKBA 2 DOLLÁR (10 KORONA)

SZERKESZTŐSÉG: BUDAPEST V, HOLD-UTCA 7.

SZERKESZTIK: DR. VÁRADI ANTAL ÉS DR. FALK ZSIGMOND

KIADÓHIVATAL: BUDAPEST V, HOLD-UTCA 7.

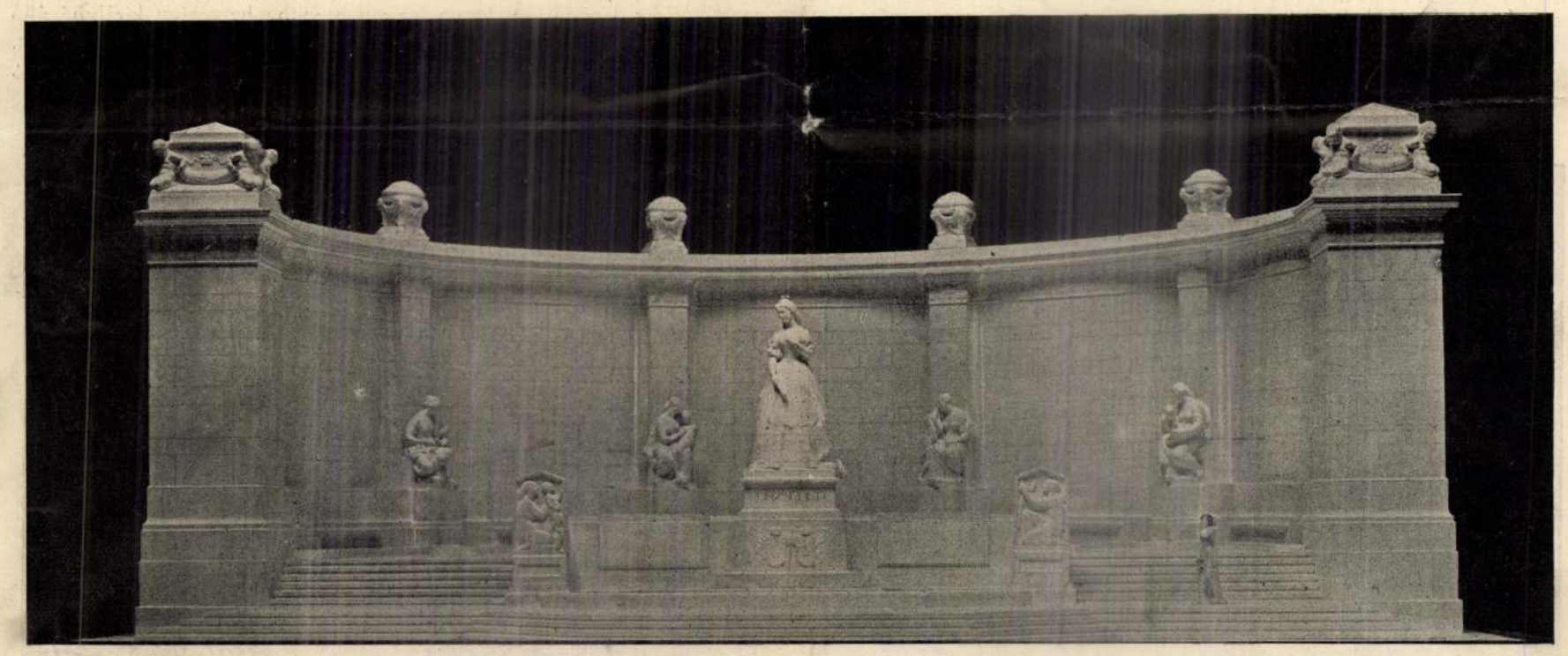

TELCS EDE SZOBRÁSZ ÉS GYÖRGYI GÉZA ÉPITÉSZ MŰVE. (I. díj.)

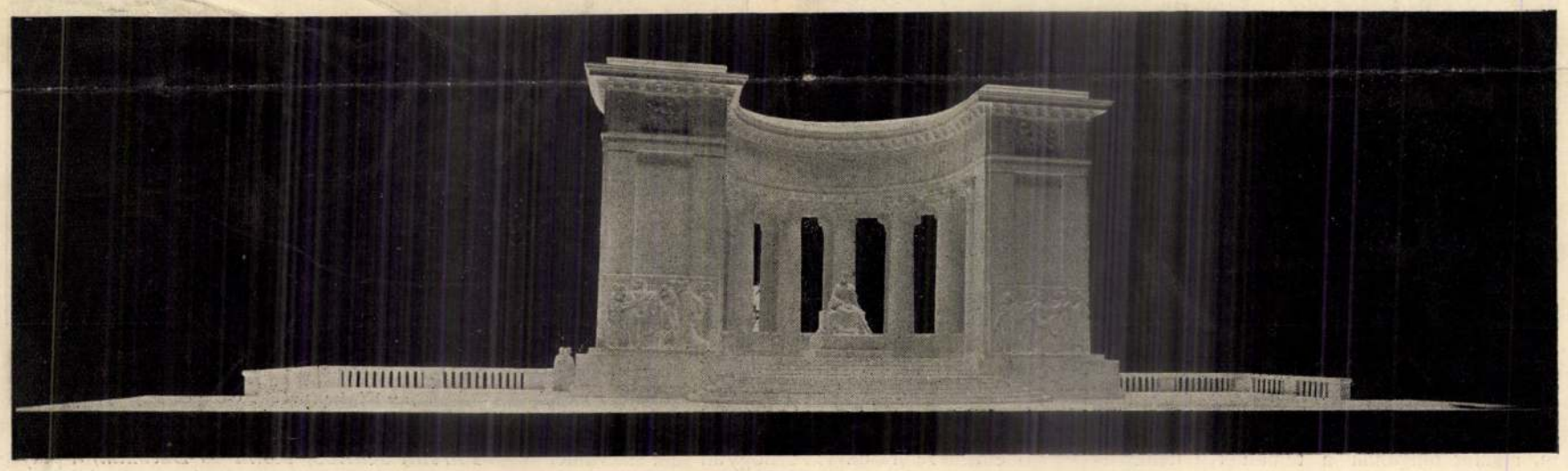

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN SZOBRÁSZ ÉS HIKISCH REZSŐ ÉPITÉSZ MŰVE. (II. díj.)

Az Erzsébet királyné emlékére kiirt pályázatról. ZALA GYÖRGY SZOBRÁSZ S BÁLINT ÉS JÁMBOR ÉPITÉSZEK MŰVE. Kiszer Nándor fölvételei. (Budapest VI, Nagymező-utca 6.)

JÓ FÉNYKÉPÉSZETI PILLANATKÉSZÜLÉKEK szórakoztató és üdülő foglalkozásul a művelt körök részére 20 koronától 200 koronáig terjedő árban. — Előhivás, kopirozás, nagyítás stb. fényképészeti műtermemben. — Nagy képes árjegyzék. MOLL A., CS. ÉS KIR. UDVARI SZÁLLÍTÓ, WIEN I, Tuchlauben 9

A nyolcadik teremnek is jutott néhány kiváló mester, mint *Edvi* Illés Aladár, *Nádler* Róbert, *Tury* Gyula, *Olgyay* Ferenc, *Knopp* Imre, *Zombory* Lajos és *Wellmann* Róbert. Ismert művészetük reprezentáns darabjaival szerepelnek valamennyien. Nádler Róbertnek dr. Krepuska Gézáról festett portréja különösen sikerült. Semmiben sem marad azonban e mesterek műveinek színvonala alatt *Kemény* Nándor önarcképe. Kemény évtizedek óta kiállító művésze már a Műcsarnoknak és így módunkban áll működését figyelemmel kisérni. Megállapíthatjuk, hogy festői pályája állandóan felfelé ivel, szinte évről évre ujabb fejlődést jelent minden megjelenése. Most kiállított önarcképe klaszszikusra érlelt teljesítmény. *Neógrády* László piros színre pointirozott kitünő portréját már ismertük, fekvő aktja is izléses és tartalmas munka. *Rubovits* Márk, *Endrey* Sándor, *Burghardt* József, *Komáromi Kacz* Endréné és vitéz *Darvassy* István képei állítanak még meg. Két pompásan mintázott bronz is van e teremben, *Nemes* György és *Markup* Béla művei.

Ebben a teremben egész sor kitüntetett festményt találunk. Igy *Horváth* Béla, *Prohászka* József, *Éder* Gyula *Neógrády* László műveit tüntették már ki díjjal vagy elismeréssel. Ezeken kivül is azonban sok kitünő alkotás adja meg ennek a teremnek nivóját. Itt vannak mindjárt a nagytehetségű Gy. *Sándor* József nagy műgonddal készített művei, *Huber* István Fekete gyöngy c. impresszionáló aktképe, *Wellmann* Róbertnek Wertheimer Adolfról készített életteljes portréja, *Bosznay* István mesteri tájképei, *Vigh* Bertalan erős színekben tüzelő figurális képei, *Kunwald* Cézár karakterben találó portréja, *Udvary* Pál folthatásokra és kontraszt színekre épitett vásznai, *Márton* Ferenc erősen rajzos Doberdója, *Gaál* Ferenc Kukoricatörése, mely színeinek erejével és a téma hangulatának pompás visszaadásával tünik ki, *Kemény* Nándor kedves zsánerképe és szentgyörgyvári *Gyenes* Lajos, aki monumentális hatásu csendéleteken kivül ezuttal kiállította Ferenc József fogadószobája c. ismert, nagy kvalitású festményét is. *Basch* Árpád, *Benkhardt* Ágost, *Major* Jenő, *Juszkó* Béla és *Szlányi* Lajos még ennek a teremnek értékei. Összefogva a kiállítás tengelyétől jobbra eső termek anyagát nem is tartjuk véletlennek, hogy szokás szerint erre az oldalra jutnak azok, akik hely hijján kiszorulnak az első, a második és a harmadik teremből. Évek óta megszokott jelenség, hogy az első három termet ugyanazok a festők birtokolják, akiket a sors ez alkalommal is kitüntetett kegyeivel. Nem összehasonlítás, nem rekriminálás, pusztán a véletlen szemle alapján, anélkül, hogy a Műcsarnok bármelyik termét alább értékelném az első termeknél, az az érzésem, hogy nyolc tiz képet sokkal nagyobbb nyugalommal tudnék a jobb oldalról az első termekbe helyezni, mint ahogyan e termek anyagának többségét nézem.

Boross Mihály

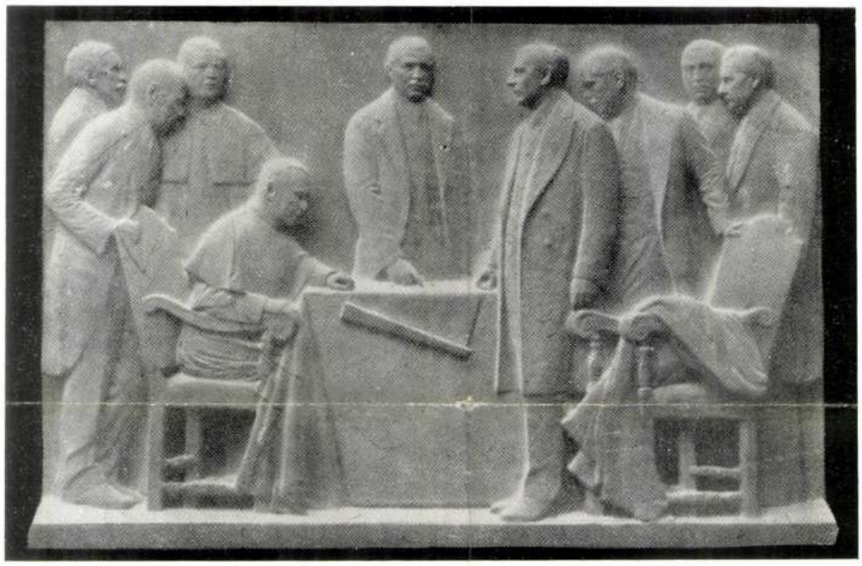

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: A SZEGEDI EGYETEM ALAPITÁSA

A Szinyey Társaság jubiláris kiállításáról

X—XIII.

A Műcsarnok baloldalán a tizes számú teremben találjuk *Gimes* Lajos három hangulatképét. Mindegyiket a színek biztos meglátása jellemzi. Érdekes problémát ragad meg *Szánthó* Mária Modern Vénusza, a selyem játéka szembetünő. *Kövér* Gyula Álom cimü akttanulmánya kivételesen szép mű, akárcsak A sztár cimü képe, *Benczúr* Béla Határfákja nyomasztó hangulatot kelt a szemlélőben. *Neogrády* Antal Vetélytársak-ja a mester művészetének mély lelkiségét tükrözi. *Kemény* Nándor genre-képe, *Bardócz* Dezső figurális művei nivósak. Kellemes benyomást gyakorol *Edvi* Illés Ödön hangulatos tájképe, melyek színkezelése magas fokon áll. Z. *Hadzsy* Olga Immaculatája sikerült munka

Képzőművészet 1931.

s époly lelkiség eredménye, mint *Fayl* Frigyes Megnyugvása, habár ez utóbbinak képalji szövegközlése egyeseknek talán mesterkéltnek tünik fel. *Rökk* Károly téli képe hangulatos, komoly munka. *Heintz* Henrik három alakos kompoziciója ezúttal is tehetséges. Kifejező *Berkes* Ili Szegényember-e s a megszokottan kedves R. *Istvánffy* Gabriella állatképe. Még *Klammer* Mariska, *Mérő* István és *Huber* István képei biztosítják ennek a teremnek szinvonalát.

A tizenegyedik teremben látjuk *Sándy* Gyula épitőművészetéből, miként tudja az épitészet az antik formákat a modern lehetőségekkel egyesiteni s miként telik meg épen e szintézis utján uj tartalommal a felfokozott életnek megfelelőleg e művészet. Különösen nagyszabású épitészeti elgondolásra vall a genfi népszövetségi palota pályaterve. *Fábián* Gáspár szigorúan ragaszkodik a történelmi stilusokhoz s igy nem sok ujat ad. *Wälder* Gyula, *Frisch* Vilmos és *Gregersen* Hugó terveiben sok érdekesség és gondolatmozdító van. *Konek* Ida antik hangulatu képe megállit. Jól esik a szemnek megnyugodni kissé a formák nyugodtságán s tetszik az ecset erős, férfias kezelése. *Kemény* Nándor Tereferéje a vérbeli genrefestő készségével van pointirozva. *Mészárosné Kisfaludy* Mária Havas ucca képe csupa festői erő. *Kováts* József két vizfestménye ragyogó, világos színeivel, harmonikus meglátásaival határozott értéket képvisel. *Haranghy* Jenő Spanyol vásár-a a kiforrott diszitő-stilus, a jólkevert színek, a tökéletes rajztudás és a beleélés művészét mutatja. *Oppel* Magda vizfestménye talán valamilyen mesekönyv kisérőképeként megállná a helyét. *Bruck* Hermina tájképe kellemes impresszió. *Dörre* Tivadar és *Kokesch* Kató vizfestményei a mesterségbeli tudás, *Koszkol* Jenő és *Makoldy* József vizfestményei a hangulat finomságával tünnek ki. *Biczó* András bájos és csodálatos rajzművészete hatásos. *Lühnsdorf* Károly boszorkányosan ügyes ceruzája ismét két szellemesen rajzolt portréval ragad meg. A rajzok közül *Wellmann* Róbert és *Győrffy* István, a vizfestmények közül *Hessky* Iván, gy. *Takách* Béla, *Balogh* Sándor, *Páris* Erzsi, *Jármay* Edit, *Csizik* Gyula és *Bundschuh* Ottó, a pasztellek közül pedig *Horváth* István és *Emánuel* Béla művei a jelentőségteljesebbek. *Spányik* Kornél Otthon-a szokott mesteri elrendezést és mély színhatást mutat. *Kacziány* Aladár Tavaszi misztériumának szemlélete egyre erősebb Puvis de Chavanes-képzeteket idéz fel, részben a francia mester gyöngéivel. Szépek *Benczúr* Béla Bajor parasztszobája, *Bakoss* Tibor uccarészletei, *Tóth-Bartók* Jenő arcképe és *Fagl* Frigyes, fekvő aktja. *Gánóczyné* és *Hoffné* miniatürjei gondos munkák. *Szabó* Béla Leó képe finom hangulatú.

KACZIÁNY ÖDÖN: PITYÓKOSAN

A Műcsarnok jubiláris kiállításáról

A tizenkettedik teremben a kitünő arcképek egész sorát találjuk. Végtelen tárgyszeretet és melegség sugárzik *Spányik* Kornél Feleségemmel című művéből. *Englerth* Emil két arcképével művészetének teljében bontakozik ki. Kepes Kató c. portréján különösen megkapó a lélekrajz diszkrét finomsága. *Prohászka* József a kecskeméti művészisk ola sajátos stilusát fejleszti ki érdekes férfiarcképében és akttanulmányában. *Müller* Ágosta Voronoff tanár arcképének háttere ragadja meg a figyelmünket. A barna színezet helyes lezárást és a tudós magas szellemiségének a kivetítését adja. Gy. *Sándor* József Licitációja egyéni beállítottságával s különös színszerűségével ujszerű. *Kacziány* Ödön A Parlament éjjel című képe diszitő hatásra törekszik. *Mányay* József kedveli a szinte a láthatatlanságig sötét színezést. *Berkes* Ili hideg színei még a Falusi kovácsműhely verőfényében sem olvadnak fel. *Rottmann* Mozart Hódolat-a Rubensnek gyakran l'art pour l'art testiségét juttatja eszünkbe. Czigány Dezső Szerzetes-e a művész sajátos stilusának egyik legsikerültebb terméke. *Senyei*

Szentgyörgyi István

Horvay

István Szentgyörgyi:
244. Flordans

Ödön Moiret:
223. Efter Velsignelsen

Géza Horváth:
201. Omvendelse

Christiania magy. királ. 1923
apr.-maj

János von Vaszary: 165. Bulgarske Kameeltrain i Üszküb

Szentgyörgyi István

K.

Művészet 1932 febr. – márc. K.

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: A PUSZTÁK MŰVÉSZE

FELSŐEŐRI FÜLÖP ELEMÉR: A KÖLTŐ HALÁLA

~~Bory Jenő~~

BORY JENŐ: DR. HÜLTL DEZSŐ ARCMÁSA

Kultúr. 1928/29. tél
Kiáll.

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: „SZÜRET"

KÉPES VASÁRNAP

1937 július 25

Készül Budapest legujabb emlékműve

Októberben avatják fel az uj budapesti Duna-hidat, a Horthy Miklós-hidat, de ugyanakkor egy nagyszabásu emlékművet is lelepleznek. A Horthy Miklós-hid budai pillérjének a város felé néző északi oldalán lesz ez a hatalmas emlékmű.

Szentgyörgyi István tanár szobrászművész és *Miskolczy László* épitész azt a gondolatot öntik ércbe és faragják kőbe,

Készül az uj Horthy Miklós-hid tengerész-emlékműve Szentgyörgyi tanár szobrászművész műtermében.

Az iránytmutató géniusz jobbkeze. Alsó kép: a géniusz feje.

A tengerész-emlékmű modellje.

hogy a támadás géniusza vezeti a tengerészt. A nagyháboruban a monarchia hajóhadát erőssé és naggyá tette az a támadó szellem, amely merész és komoly haditettek véghezvitelében nyilvánult meg. A tengerész-emlékművön egy matróz áll, figyelve a hullámokat és keresi az ellenséget, a támadás géniusza pedig kinyujtott karral mutatja neki az irányt. A matróz és a géniusz egy hajóorron, a legendáshirü Novara hajó orrán állnak.

A szoborcsoport az alsó pillértől számitva 14 méter magasságban áll és impozánsan emelkedik ki a környezetből. Maga a szoborcsoport bronzból készült, a hajóorr pedig kőből. A méreteire elég az az adat, hogy a tengerész alakjának teljes magassága hat és fél méter, az előretörő géniusz pedig 7 méter magas, ugyhogy ez az emlékmű lesz Budapest legnagyobbméretü szobormüve.

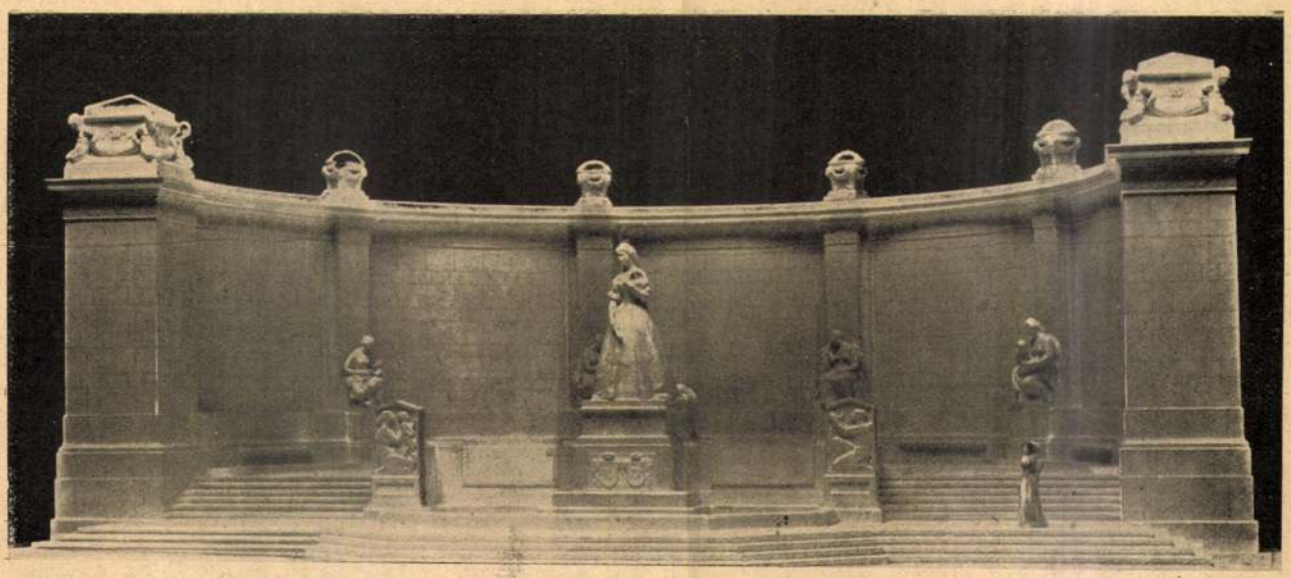

Balogh Rudolf fényképe

Az Erzsébet-emlékmű pályázata. Az első díj nyertese. Telcs Ede és Györgyi Géza terve

képű, nyakigláb öles ember, mindig duzzogni látszik, kiállhatatlan egy fráter! No, Annus... hogy is hívják ezt a semmirekellő lump amicét? Nem tudod, ugy-e?

Újabb könnycsepp, de ez már nem ért rá megfagyni a piruló, forró arcon. Tragikus sóhaj:

— De tudom, Samu bácsi: „Johann Jörg Christian, Graf von und zu Drachenstein."

Samu bácsinak magasra szöktek a havas szemöldökei:

— Beh hosszú neve van! Olyan hosszú, oly zavaros, mint bolond ő maga... Ebadta éhenkórász németje!

Csöndes tiltakozás:

— Nem éhenkórász ő, Samu bácsi. A nagybátyja, a Markgraf, nagyon gazdag, vára van a Neckarvölgyben, Heidelberg mellett...

— Ej, ej, — óbégatott Pepi néni, — és hogy az a vasasnémet ráért mindezt elmondani neked az éjjel a „Langaus" alatt!

— Na hát, — tromfolt Samu bácsi, — én mint szittya Kazinczysta szóba se állok ilyen néppel, de azért mégis többet tudok: grófnak gróf, de amilyen izgága és összeférhetetlen, örökre összeveszett a nagybácsijával s ezért is van osztrák szolgálatban. És tudd meg, nem ő lesz a majoreszkó, hanem az unokatestvére, aki mint várományos máris benn ül Drachenstein várában. Szóval, nincs a grófodnak semmije, — punktum!

— Nekem mindegy, Samu bácsi...

Annus vállat vont, az öregek meg durmaszkodva néztek egymásra a havas bibifőkötő fölött: „No, pupák, odaégett a rántás!" Csend lett. Szaladt a szán, — a leány a szeretve melegítő két kályha dacára is dideregni kezdett. A táncoló pihékre meredt, melyek lassan a Langaus dallamára kezdtek zizegni előtte. A suhanó fátyol mögött Krisztián gróffal látta lejteni kettejüket. Nyurga? Hórihorgas? Lehet, de mikor oly jól esik ez öles szőke férfi mellett kicsinek lennie! Igazi „halber zwölf", jól emlékszik: csak éppen a harmadik gombjáig ért föl a fehér waffenrocknak... Hogy mord és duzzogó? Az is lehet. Krisztián bizony nem beszédes. De hisz épp az a veszedelem, mikor az ilyen duzzogó ember aztán egyszer beszélni kezd és, ha csak egy percre is, kedvessé lesz. Egy ilyen perc többet ér más mosolygó figura egész évi folytonos nyájaskodásánál... Csúf lenne? Nem lehet oly igen csúf, ha Dérynének tetszik. Oh, gonosz Déruska! Boldog Rozina, ő Kassán marad és Krisztián ma délután már újra nála lesz. Rettentő! Nem lehet ezt túlélni. De mikor az ember még csak meg se halhat itt a bácsi meg a néni közt. Beh nehéz is a leány élete, kivált így hamvazó szerdán, bál után...

Öreg este lett, mire pislogó Miskolc városába, a Mindszenthy-porta elé értek. Samu bácsi, — már amennyire a terjedelem engedte, — közel ágaskodott Pepi nénihez. Harciasan súgta:

— Épp idején hozzuk el onnan. Még csak ez kéne?! Tűzzel-vassal verem ki azt a vasasnémetet a fejéből! Te csak vigasztaljad, szórakozzék...

II.

Hát nehezen ment. Kassa után nem kellett Annusnak többé semmise Miskolcon, se bőjti tánc, se barátnő, se színház, se udvarló, főként nem az ottani gyalogos katonarendből! Az ő gondolatai nagyon lóháton jártak... a Krisztián gróf telivér Minka lován és egyre csak vissza a paripa gazdájához, annak is a fehér waffenrockos szíve tájékához. Ott az ő helye, gondolatban arcát a harmadik gomb alá hajtotta, aztán sírt, annyit sírt, hogy az a gomb akár százszor is megrozsdásodhatott volna tőle. Csak néha riadt föl: hátha a valóságban az ő feje helyett más fő, a Déruska arca pihen azon a fehér waffenrockon? Jaj... Persze, ha a néni szuszogását hallotta az üvegajtó mögül, menten ismét a kézimunkája fölé hajolt. Romantikus kis hajképecske volt ez: díszes, kacskaringós szomorúfűz édes anyja fürteiből, alatta haj-sírkő s ezen bús betűk szintén hajból: „Hier ruhet mein Hertz..."

Egy délelőtt nagy lemondóan, épp a „Hertz" utolsó „tz" betűjét fejezte be, midőn lelkendezve Pepi néni vitorlázott be hozzá:

— No, de ma estére színházba megyünk! Képzeld csak: Kilényi uram, a játékszín-igazgató Miskolcra szöktette Dérynét Kassáról. Nézz már ki, itt jönnek...

Annus sápadtan kelt föl. Az ekhós szekér csakugyan ott zúgott el az ablak alatt. A leány az üveghez nyomta forró homlokát:

— Nem... kérem, ne menjünk, néni.

Aztán ajkbiggyesztve tette még hozzá:

— Én nem tartom Dérynét oly nagy művésznőnek...

— Bolond beszéd! — szólt a begördülő Samu bácsi. — Megyünk! Küldetek is már a rondellába a lózse-bilétáért!

Az öregek tipegve fordúltak ki az üvegajtón. Annuska magára maradt. Épp azt gondolta, hogy inkább

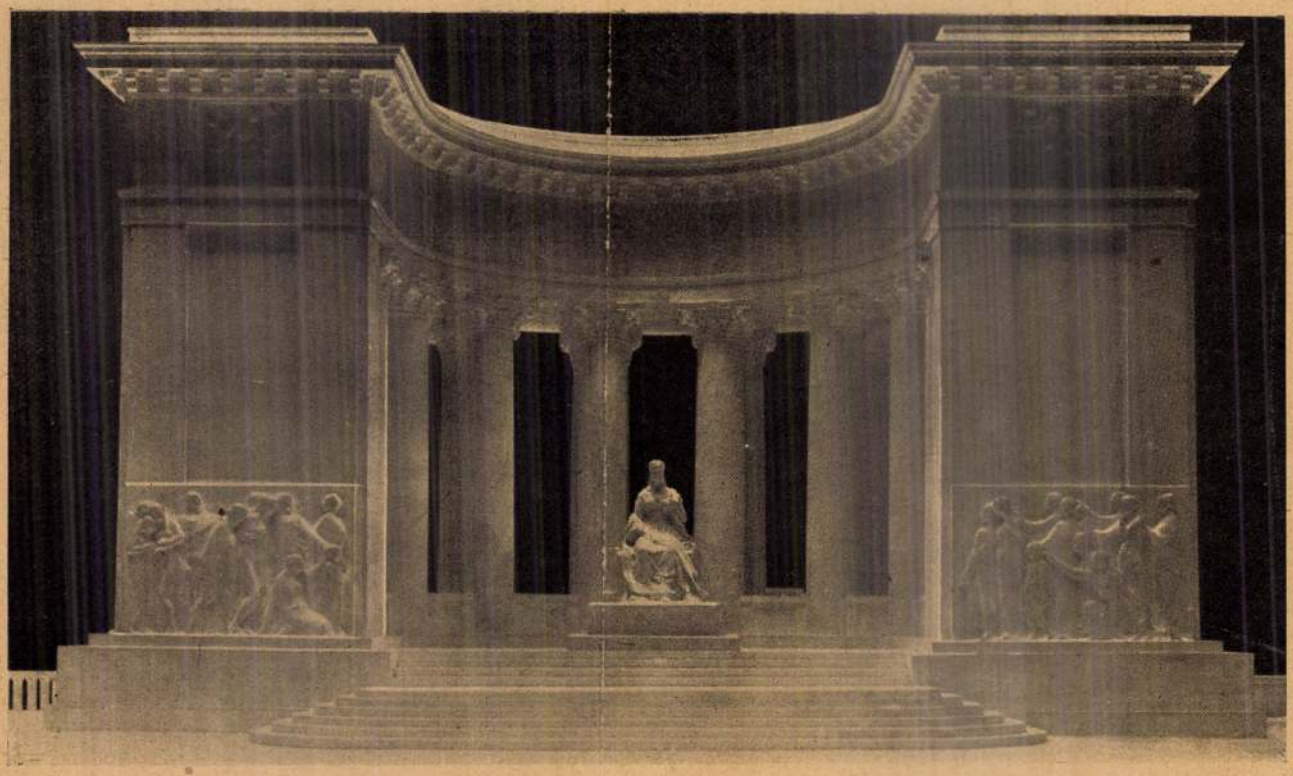

Balogh Rudolf fényképe

Az Erzsébet-emlékmű pályázata. A második díj nyertese. Hikisch Rezső és Szentgyörgyi István terve

belehal, semmint hogy azt a gyűlölt Déruskát kelljen néznie egész este, mikor egyszerre csak összerezzent. Mi az ott? Egy kutyát, egy gyönyörű nagy orosz agarat látott ott lenn az utcán a hóban. Oly ismerős... nézte, aztán pirulva kezdett ujjongni: hisz ez a Krisztián agara, az! Hamar az alsó ablaktáblát... kihajolt és hívogatóan kiáltott le: „Junker, Junker!" Az állat fölnézett, indult már a kapu felé, de aztán hirtelen nyurga nagy vágtával fordult vissza az utcán. Mi az? Lódobogás; a leány alig ért rá a fejét visszakapni: trapp-galoppban két hetyke lovas érkezett és csörtetett tova, nyilván az ekhós szekér után. Fehér ló, selyembojtos kék takaró, persze Csáky Theodor ül rajta, ő az híres sallangos bekecsében, de az a másik ott mögötte, ki az? Arcát a cilinder széles karimája rejti, alakját pedig begroni lebernyeg takarja *„à la Abellino"*, — az agár feléje ugrándozik... Annus tapsolt, majd szívéhez kapott: az ő Krisztián grófja civilben, az! Oh, csakhogy viszontláthatja! Hütelen gonosz, Déruska után jön ide Miskolcra, de sebaj. Megállj, Déruska! A leány harciasan egyenesedett ki: majd ő, Mindszenthy Annus is ott lesz ma este a színházban... A néni boldogan örült jókedvének: „Mégis csak szófogadó jó gyerek vagy te! Hát itt az esti theátrum-cédula: „Kunigundá"-t adják, nem afféle fityfirity, hanem gyönyörű, érzelmes és kiadós darab lehet, itt van ni, — németből átplántált érzékeny-játék vagy mi a nyavalya... kilenc fölvonásban!

Bánta is Annus; hej, lenne bár tizenkilenc fölvonás, annál jobb volna, mert annál tovább láthatná Krisztiánját! Csak valahogy meg ne tudják a bácsiék, hogy ki az a Theodorral jött civilista, ez baj lenne, mert menten visszaküldenék a lózse-bilétát... De nem tudták meg. Este hét órára nagy parádéval állt elő a vattirozott és kézikályhás, címeres négyes batár. Csak épp egyet fordult a sarkon és máris letette őket a rondella elé. No, annak a rondellának se igen juthatott eszébe, hogy egykor csizmadiaszín volt, oly módisch úri rendek feszengtek és fényeskedtek benne. Tele volt a nézőtér, — hátul a nép és polgárság dörömbölt, elől pomádés és világfáj-dalmas nemes ifjak lelkesedtek, a páholyokban honleányok hevültek. Samu bácsinak könnye csordult a bajusza felső emeletére. Fölsóhajtott:

— Magyar játékszín! Örülne szegény Kazinczy barátom... Csak épp ez a két lózse itt velünk szemben mért üres?

Nagy szívdobogva Annus is azt a két lózsét nézte. De ő sejtette már, hogy kiké lehet. A két vetélytárs kezdet előtt bizton még Déruska körül settenkedik a színfalak mögött... Samu bácsi újra kezdte:

— Fékomadta, bosszant ez az űr! Szégyen! Megyek, megveszem azt a két lózsét, inkább a kocsisomat ültetem beléjük, csak teli theátrum legyen!

— Hagyja, Samu bácsi...

És e percben csakugyan nyilt is már a két páholy ajtaja. Nagy garral az egyikbe a kassai Adonisz, hetyke Csáky Theodor lépett be, — a másikba egy agár. A „Junker" kutya szép illedelmesen ült föl egy zsámolyra és hegyezett füllel, érdeklődve nézett a széjjellibbenő függönyre. A közönség mulatott a dolgon. Csak Samu bácsi jött dühbe:

— Per amorem, hát ez az agár vette ki a lózsét? Mars ki!

De nem volt szükség rá. Jött már a gazdája s a szék alá intette le az ebet. Mozgalom, suttogás: ki ez a komor idegen, ez a lebernyeges Abellino? Samu bácsi a térdére ütött:

— Mit rezzensz úgy te, Annus? Ahá... Hisz ez az az átkozott vasasnémet! Tyűh, az áldóját, Pepi, kelj föl, megyünk!

A néni háborodottan csitította: „Samukám, nem lehet, skandál lenne...", Annus is könyörgött:

— Ne, bácsi, oly érdekes ez a darab...

— Érdekes?! Hát jó, akkor azt nézzed, és csak annyit mondok: oda ne merj pillantani arra az agaras páholyra!

Denikve maradtak. Tapsvihar, jött már Déryné és úgy elragadott, úgy lekötött mindeneket, még a bá-

Ujsdok 1913. I. 582 lap

ciusi számában), kissé feljebb *Beszédes* Lászlónak egy klasszikus tömörséggel mintázott Pányvavető c. szobra áll egy négyszög alakú kövön, vele szemben *Holló* Barnabás pompás Toldi szobra, melyen a lendület szépsége párosul a mintázás nagyvonalúságával és a szerkesztés összefogó erejével. Utánuk *Stróbl* Alajosnak költői szépségű Olvasó leányok c. kettős figurája következik. Szerkezeti különössége, az az epizódszerűségében is magábanvalóság, ami oly érdekessé teszi ezt a két pompás női figurát, különösen magával ragadja a szemlélőt. Szemben, a túloldalon *Erdei* Dezsőnek egy modern felfogású figurája, a Vízhordó fiú vonja magára a sétálók figyelmét. A test finom vonalai, az egyensúly érdekes vonalalakító hatása és tömegeloszlása igen figyelemreméltó művé teszik ezt a hatásos szobrot. Az Erzsébet téren is találunk két díszszobrot. Az egyik *Füredi* Richárd carrarai márványból faragott érdekes beállítású félaktja, mely kedvesen bukkan elő a tér zöld bokrai közül, a másik *Horvai* Jánosnak Népdal c. hangulatos szoborcsoportja, melyen nagy kár a méretek elhibázott vétele. A pesti oldalon van még *Kiss* Györgynek kedves zsánerszobra a Csirkefogó, mely a József körúton beszögellő kis teret díszíti. A budai sétányokon találjuk *Tóth* Istvánnak Polypölő c. küzdő izmos férfiaktját, mely a Várhegy oldalán a Hunyadi János útra néz. A Döbrentei parkban állították fel *Ligeti* Miklósnak egy ifjúkori szobrát, a Rákászfiút, melyet még 1893-ban készített. Bámulatos, hogy ennek ellenére meny-

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: A MAGYAR IGAZSÁG KÚTJA
A Fővárosi Könyvtár előtt

nyire modernnek, újnak hat, ez a figura. Felfogásában, vonalvezetésében egészen mai. Ez is azt a tételt igazolja, hogy a jó művész mindig modern és csak a rossz művész hat, mint egy meghaladott álláspont. Még egy szoborról kell megemlékeznünk, mely a Szentháromság téren áll. Ez egy régi barokk szobor, Carlo Adami 1784-ből származó Városvédő Athéne c. szép szobra, melyet nem régen állítottak fel. Érdemes munka volt ennek a bájos barokk szobornak publikálása. Kora szobrászművészetének nívós darabja.

*

emlékművét, ugyancsak fővárosi hozzájárulással készült el a Rothermere lord nagylelkű adományozásából emelt Rákosi Jenő-szobor, *Istók* János 7. huszárok emléktáblája a Szervita téri templom falán, a 32. gyalogezred hősi emléktáblája, *Reményi* József műve a Mária Terézia laktanya falán, az Izabella főhercegasszony ajándékozta Szent Imre-szobor, *Kisfaludy Stróbl* Zsigmond alkotása, a Képzőművészeti Tanács megbízásából *Sidló* Ferenc mintázta meg Ferenczy István emléktábláját, ajándék a Kamarerdei Szeretet otthonban *Kugler* Ferenc gr. Széchenyi Istvánja és a honvédelmi minisz-

HORVAI JÁNOS: NÉPDAL
Az Erzsébet téren

A díszítő szobrok mellett kivette részét a főváros az emlékszobrok felállításából is. Az utolsó 10 évben felállításra került ilyen szobrok mindegyikénél ott volt a főváros segítő keze, amennyiben nem teljesen a maga erejéből hozta meg a szobormű felállításának áldozatát. Így a főváros hozzájárulásával országos gyüjtésből állították fel *Damkó* József Kapisztrán Szent János, *Szentgyörgyi* István, *Kisfaludy Stróbl* Zsigmond, *Pásztor* János és *Sidló* Ferenc Szabadságtéri irredenta szobrait, *Lechner* Jenő Országzászlótartóját, *Horvai* János Kossuth szobrát, *Stróbl* Alajos Jókai Mór szobrát, *Orbán* Antal Zichy Nándor szobrát, *Margó* Ede Pósa Lajos szobrát, az állam és a székesfőváros közösen emelték a hősök térium megbízásából állították fel a Ludovica előtt *Horvai* János Névtelen hősök emlékművét.
Ezeken kívül módot talált még a főváros vezetősége arra, hogy kizáróan a saját erejéből emeljen emléket a vértanú Batthyány Lajosnak. *Pogány* Móric örökmécsese a legartisztikusabb és egyben a leghatásosabb mindazok között, amiket hasonló nemben ismerünk. Ízlés és egyszerűség szerencsésen találnak egymásra a hatás fokozására. Szerencsés gondolat volt a nagy magyar balneológusnak, Zsigmondy Vilmos szobrának áthelyezése az új Széchenyi-fürdő elé. *Széchy* Antal nobilis egyszerűségű szobra éppen akkor került új helyére, mikor a balneológusok világkongresszusa Budapesten tartózkodott. Egy

Szentgyörgyi István

Horthy Miklósné mell-
szobra, repr.

Képzőművészet

1933. 60-61. sz.

Szentgyörgyi István (2)

10.) Náray-emlékkiadás egész vonalon 1935.
11) Kínai államférfi 1936.
12) Tebúrtanúk 1936.
13) Bölcselkedés a bölcsőnél 1923.
14) Reis István arcképe.

italisme international".

n article paru dans "Fasistické Listy",
chécoslovaque, au sujet des sanctions
tent pour le monde entier.

- affirme le journal - les vrais res=
sions que le monde ressentira, seront
ns et les ont appliquées, ceux qui
alie, ceux qui ont adhéré à la folle
s tenté de s'y opposer.

présentent qu'un excellent travail en
e véritable danger pour la paix d'Eu=
demander: qui peut avoir intérêt au fait
l'amour des sanctions, soit entraînée
ns instamment la réponse. Le Pays doit
mener à une guerre périlleuse et à une
ascistes tchécoslovaques, nous ne vou=
l'autre".

tion que la "N.O.F." avait organisée

ARIO SETTIMANALE
MAZIONI DEI COMITATI
IE PER LA
I ROMA
R O M A
PALAZZO CAETANI
Via Botteghe Oscure, 32
Tel. 561.151 - 561.152

e 1935 = XIV

TIONNISTE DE LA "SOLIDARITÉ FRANÇAISE"

darité Française", on a tenu à la Sal=
laquelle ont participé plus de dix
nal, parmi lesquels plusieurs milliers
son éloquence chaleureuse, l'Hon.Phi=
and discours sur l'amitié italo-fran=
des pactes genevois et les funestes dé=
re l'Italie.

Szentgyörgyi István

vród

=

Kampis Antal: Szentgyörgyi István újabb művei. Magyar Művészet 1937.

297 – 311. l.

Reprodukálva:

1) Tüza Kálmán - szobor terv. 1913
2) Madách - szobor terv 1936.
3) Tengerész-emlékmű 1927
4) A kormányfőné mellszobra 1935
5) Tarnay Kornélia mellszobra 1936.
6) P. Buttkay mellszobra 1934
7) Menj! (női akt) 1911.
8) Fiam kutyával 1927
9) Perlmutter - síremlék 1936.

Szentgyörgyi István

Szent-Györgyi Albert
nobeldíjas, repr.-
Magyar Művészet
1938. 18. l.

1/3-os dobozban ... P —.40 és —.50

REGGELIHEZ JAMET 10 dkg ... P —.20
barack, eper, meggy, málna, áfonya stb.

ZÖLDBORSO	1 kg	P —.72	1/2 kg	—.40	1/4 kg	—.26
VAJBAB	1 „	P —.80	1/2 „	—.45	1/4 „	—.27
SPÁRGA	1 „	P —.98	1/2 „	—.58	1/4 „	—.30
LECSÓ Döry	1 „	P —.98	1/2 „	—.54	1/4 „	—.30
PARADICSOM	1 „	P —.80	1/2 „	—.46	1/4 „	—.20

1/10-es süritett paradicsom ... P —.10
Hungária lecsó 1 kg... P —.66 1/2 kg P .36

Tölteni való paprika paradicsomban 1 kg P -.80 1/2 kg — 50

1 kg kitünő minőségü Vénus **étolaj** sütésre, főzésre, salátára ... P 1.80

3 dob. I-a szardinia kitünő olajban ... **P —.96**
1 „ Tonhal ... P —.40
1 „ 4 nagy halas i-a szardinia ... P — .68
1 „ 20 dg pisztráng szeletek ... P — .82

1 csomag 150 lap toil

6 drb 1/4 kg-os II-a szappan ... P —.96
1 „ I-a Liz mandula szappan ... P —.18
1 kg buzakeményitő... P —.58

Minden megrendelést leggy

1 kg BUZADARA... P —.40

Márc. 1-én Hutter ételzsir propag

Felelős kiadó: SCHÖNFELD D.

Magyar Iparművészet
1926.

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: KERTÉSZ K. RÓBERTNÉ ÚRNŐ.

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: KÖRNYEI BÉLA.

a 2 filléresnél Hurtay Lajos, az 1 filléresnél Pálinkás János tervezete. Harmadik díjban részesítettek az 50 filléresnél Seregélyi Dezső, a 2 filléresnél Tóth Gyula és az 1 filléresnél Szántó Gergely tervezete. A végleges kivitelre vonatkozó döntés joga a pénzügyminisztert illeti.

Külön e célból a Tanács kebeléből összehívott szakértekezlet foglalkozott a népművészet és a népviseletek védelmének kérdésével, amely értekezlet igen érdekes szempontokra mutatott rá és javaslatot tett a kormánynak a védelmezés terén való eljárásokat illetően.

Számos egyéb a Tanácshoz a kormány által véleményezésre odautalt ügyön kívül továbbra is tárgyaltattak a Hősök Emlékműveinek Bíráló Bizottságában a fölterjesztett emlékmű-tervezetek. Eddig 809 emlékműtervezet nyert megbírálást.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI TÁRSULAT. Az új alapszabályok alkotta mederben frissen folyik a magyar kulturális élet egyik legrégibb tudományos egyesületének, az Országos Magyar Régészeti Társulatnak működése. Két év mulva fennállásának ötvenedik fordulóját fogja ünnepelni a Társulat, mely a legkiválóbb magyar régészeket és művészettörténeti írókat számította mindig tagjai közé. A Régészeti Társulat az archaeologia művelése mellett a művészettörténet kérdéseit is állandóan figyelemmel kiséri s különösen az egyetemes művészettörténetnek a magyar műtörténeti kérdésekkel való kapcsolatait igyekszik minél jobban megvilágítani. Fontos része működésének a történeti Magyarország mindenfajta régészeti és művészettörténeti emlékeinek ismertetése, méltatása.

A Társulat havonta felolvasó ülést tart, amelyen az előadók vagy eredeti tárgyak bemutatásával, vagy vetített képekkel illusztrálják előadásaikat, melyeket állandóan nagyszámú érdeklődő látogat.

Az üléseken az előadott anyag fölött nem egyszer parázs vita fejlődik a jelenlevő szakemberek között, melynek eredménye sok esetben egy-egy kérdésnek teljes tisztázása. A Társulat híven gondoskodik arról, hogy a legfrissebb régészeti leleteket, melyek közérdeklődést keltettek, időről-időre eredetiben bemutassa és megbeszélje ezeken az üléseken. Amíg a külföldi szakirodalom megszerzése közintézményeinknek is nehezen volt lehetséges az elmult inséges esztendők alatt, nehányszor könyvismertető üléseket is rendeztünk, hol a legjelentősebb külföldi és belföldi szakmunkákat rövid méltatással mutattuk be a közönségnek.

Az elmult évek alatt a Társulat fokozott mértékben gondolt a magyar külföldi tudományos kapcsolatok kiépítésére, E célból európai nevű, sőt világhírű tudósokat (F. W. Freiherr von Bissing egyiptológus, Henri Breuil őskori barlangkutató, Theodor Wiegand berlini múzeumi főigazgató, Pergamon, Miletos, Magnesia feltárója, stb.) sikerült előadások céljaira megnyerni, kiknek Budapestre jövetele az előadáson kívül is jelentős eredményekkel (könyvcsere, ösztöndíjadományozás, tudóscsere, stb.) járt tudományos életünkre. A Társulat a magyar kulturális és tudományos élet nehány vezéregyéniségét a közelmultban választotta tiszteleti tagjává s a már említett külföldi tudósokon kívül még Arduino Colasanti olasz szépművészeti államtitkár, Wilhelm Kubitschek bécsi egyet. tanár és Hugo Obermeyer madridi professzor tartoznak a külföldi tiszteleti tagok sorába. Levelező tagjai pedig kiváló osztrák, bolgár, finn és német tudósok, kik közül Josef Bayer, a bécsi praehisztorikus gyüjtemény igazgatója és Bogdan Filow bolgár professzor szintén egy-egy előadással köszönték meg megválasztásukat.

A Társulat ebben a szezónban eleddig három felolvasó ülést tartott. Okt. 31-én *Bella Lajos* a nagyjelentőségű erősdi praehisztorikus leleteket mutatta be, *Jónás Elemér* nehány jelentős római érmészeti emléket tárgyalt, *Fettich Nándor* pedig az állatviaskodási jelenet ábrázolásáról beszélt a nomád művészetben, egyszersmind a külföldi népvándorláskori művészeti kutatásokról adott fontos beszámolót. Nov. 30-án *Pigler Andor* mutatott be egy fontos részletet készülő Donner-monográfiájából, melyben Donner és az antik, francia és olasz művészetek között való kapcsolatokat méltatta. *Péter Andor* az újonnan fölfedezett vatikáni magyar képes legendárium művészettörténeti jelentőségéről beszélt. Jan. 30-án *Horváth Henrik* a Zsigmond király korabeli magyar protorenaissance két kiváló alakját, Giovanni di Giacomo d'Ungheriá-t és Giovanni delle campane e delle bombarde-t ismertette és méltatta részben a sienai levéltárakban kutatásai alapján előkerült adatok alapján. *F. Takács Zoltán* pedig Kina történelemelőtti idejéből származó keramiai leleteket ismertetett, amelyek egynémelyike az európai kerámia festett díszeihez hasonló ornamentikát mutat.

A Társulat legfőbb irányítója a 30 tagú választmány; a tisztikar élén Kuzsinszky Bálint egyet. tanár elnök, Hekler Antal egyet. tanár másodelnök és Gerevich Tibor egyet. tanár titkár állnak. Tagsági díj évi 5 aranykorona. A tagilletményül járó Társulati Évkönyvek II. kötete pár hónapon belül fog nyilvánosságra kerülni s tartalomban legalább is egyenértékű lesz az I. kötettel, mely három évvel ezelőtt mindenütt, kül- és belföldön egyaránt, elismerő méltánylással találkozott. A M. Tud. Akadémia szívessége folytán tagjaink között legújabban az Archaeologiai Értesítő XXXIX. kötetét osztjuk ki rendkívüli tagilletmény fejében. Sajnos, a Társulat anyagi

Frontharcos seregszemle

Harminchatezer frontharcos tartotta seregszemléjét vasárnap Budapesten

Az ország minden részéből hoztak koszorut a Hősök sirjára

Kigyulnak a lángok . . .

Vasárnap leplezik le a Haditengerészeti Emlékművet

NEMZETI UJSÁG
1937 • OKTÓBER • 10

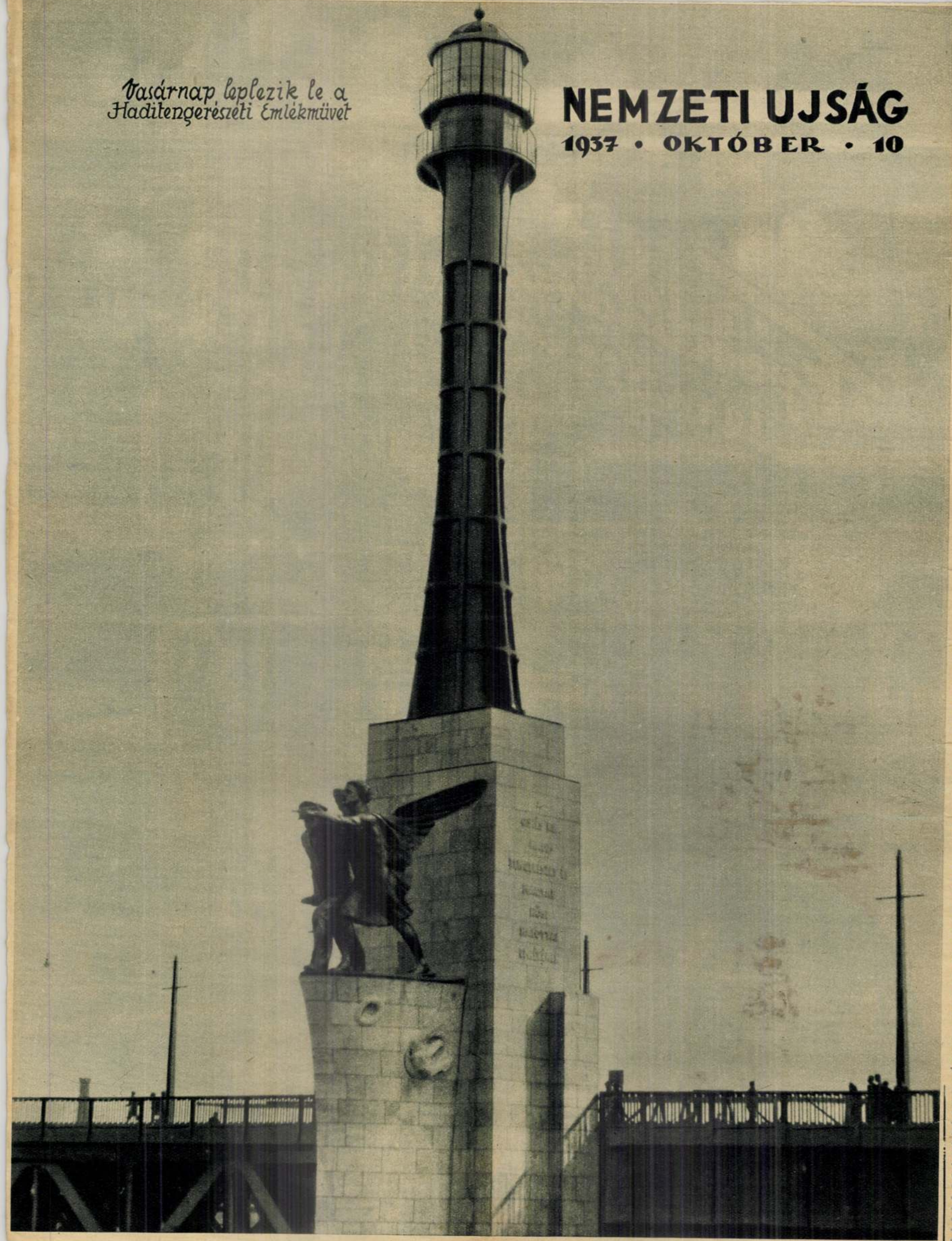

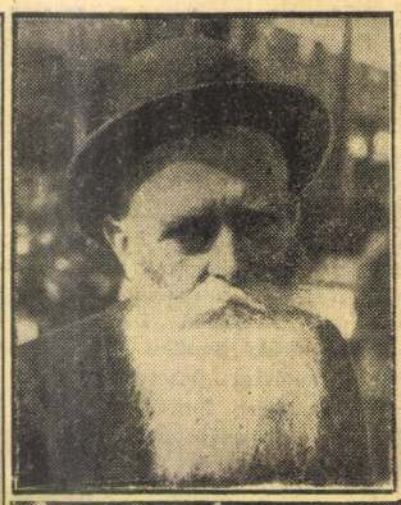

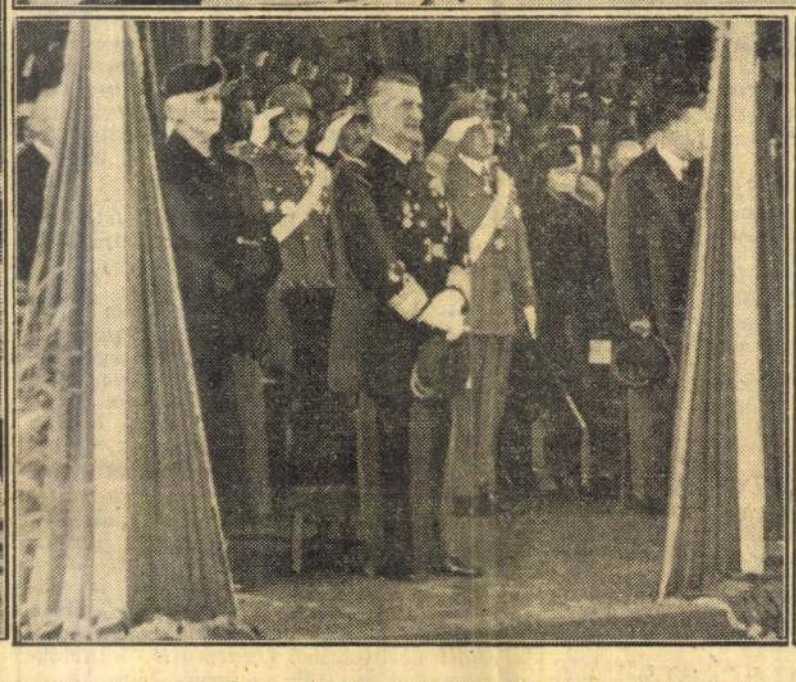

A felső képen a vizicserkészek csapata elvonul a kormányzó előtt. A bal felső sarokban Lengyel György, aki 1880-ban haditengerész-önkéntes volt. Balról a leleplezett emlékmű. Az alsó sorban baloldalt Horthy Miklós kormányzó és felesége az ünnepi díszsátorban, jobboldalt Darányi Kálmán miniszterelnök távozik az emlékműtől annak megkoszorúzása után

A kormányzó felavatta a

TENGERÉSZ EMLÉKMŰVET

— Az Est tudósítójától —

Napfényben úszó októberi reggelen készült a Horthy Miklós-híd zászlódíszben pompázó előtti térség a nagy parádéra, a haditengerészeti emlékmű, *Szentgyörgyi* István és *Miskolczy* Lajos művének felavatására. Zászlóerdő, százezer főnyi tömeg, katonai és polgári pompa.

A dísztribün előtt három hatalmas árboc. Jobbról-balról a piros-fehérzöld lobogót lengeti a dunai szél, középen a volt császári és királyi egykori flotta vezérhajójának, a »Viribus Unitis«-nek parancsnoki piros-fehér-piros lobogója.

A parancsnoki lobogó alatt a folyamőrség díszszakasza. A második sorban a volt K. und K. haditengerészet bajuszos magyarjai régi formaruhájukban.

A Dunán felsorakoztak az őrnaszádok, az első az osztrák őrnaszád, a »*Birágó*«, mögötte a négy magyar őrnaszád teljes lobogódíszben, fedélzetén a legénységgel.

Tíz óra után gyülekeztek az előkelőségek. Az elsők között jött Auguszta királyi hercegasszony József Ferenc királyi herceg, majd *Darányi* Kálmán miniszterelnök feleségével, a kormány és a diplomáciai kar tagjai.

Féltizenegy. Felharsan a díszjel.

érkezik a kormányzó

a főméltóságú asszonnyal.

Vitéz nagybányai *Horthy* Miklós kíséretével együtt ellép a folyamőrség díszszázada és a volt haditengerészek arcvonala előtt és a díszemelvényre ment.

Az »Acélhang« énekkara a Nemzeti Himnusszal nyitotta meg az ünnepélyt, majd *Konek* Emil nyugalmazott altengernagy beszéde után

a kormányzó engedélyt adott az emlékmű leleplezésére.

Azután vitéz *Somogyváry* Gyula lépett az emelvényre tiszti vitézi díszruhában és *elszavalta erre az alkalomra írt ódáját*, amelyet a haditengerészet kürtjelei kísértek. Ezután vitéz *Sónyi* Hugó gyalogsági tábornok, a honvédség főparancsnoka ment az emelvényre és a honvédség nevében beszélt.

Most a kormányzó vitéz *Koós* Miklós ezredes, első szárnysegéde kíséretében az emlékmű talapzatához ment és ott *elhelyezte hatalmas nemzetiszínű szalaggal díszített babérkoszorúját*. Amikor Horthy Miklós kormányzó tisztelgéshez emelte kezét,

eldördült az őrnaszádokról az első ágyulövés

és mindaddig dörögtek az ágyuk, míg az utolsó koszorút le nem tették az emlékmű talapzatára. Amikor ez megtörtént, a kormányzó kíséretével felment az emlékmű emlékcsarnokába és *megtekintette az ott elhelyezett emlékeket*, majd visszatért helyére.

Az ünnepélyt a folyamőrség díszszázadának, a volt haditengerészeknek és a vízicserkészeknek díszmenete fejezte be, amelyet a kormányzó kíséretével együtt a »Viribus Unitis« parancsnoki zászlója előtt fogadott.

Vasárnap este az Operaházban díszelőadás volt.

SZÉN-, BRIKETT, KOKSZ vagy FA-tüzelésre

„PERPETUUM" „MINDENNEL-ÉGŐ" „KALOR"-„REX" bevált „REX-KOKSZ" „KOKSZ-PERPETUUM" új „LIGNOR" „LIGNOR A" legjobb

FOLYTONÉGŐ KÁLYHÁK

BUDAPEST-SALGÓTARJÁNI GÉPGYÁR ÉS VASÖNTŐ R.-T. Kapható minden jobb vaskereskedésben.

Igazgatóság: VI., Váci út 19. Mintaraktár: VI., Andrássy út 28.

Olcsón is vásárolhat jó vászon- és pamutárukat

Pamutvászon tartós, jó ágyneműanyag 1 m P 1.25

Pamut lepedővászon kb. 140 cm széles... 1 m P 1.68

Angin vastagszálú minőség, 1 m P -.85

Kanavász szolid mintázattal .. 1 m P -.88

Fehérneműbatiszt pasztellszínekben... 1 m P -.98

Rayéköper alsó fehérneműre ... 1 m P -.98

Fresco nyomott inganyag.. 1 m P -.98

Zefir világos alapon, divatos csíkozással ..... 1 m P 1.10

Damaszt ágyneműre, modern és virágos mintázattal .... 1 m P 1.98

Paplanlepedő kreton, jó minőség, kb. 180 cm széles... 1 m P 2.78

Színes ágyneműanyagokból (sifónok, damasztok, lepedő- és paplanlepedőanyagok) nagy választék áll vászonosztályunkon rendelkezésre

Sifón jó fehérneműanyag, 1 m P -.75

Mosott sifón erősszálú, kelengyére alkalmas 1 m P -.98

Fehéráruink minősége megbízható

CORVIN AJÓ MINŐSÉGEK ÁRUHÁZA

HÍREK

— **Az országos bírói és ügyészi egyesület jubiláris közgyűlése.** Az Országos Bírói és Ügyészi Egyesület *fennállásának harmincéves évfordulóján* vasárnap az Akadémián ünnepi közgyűlést tartott. *Finkey* Ferenc társelnök megnyitó beszéde után *Puky* Endre, a közigazgatási bíróság elnöke szólalt fel, majd *Kuncz* Jenő az egyetem, *Kövess* Béla az ügyvédi kar képviseletében. *Vladár* Gábor kúriai tanácselnök tartotta meg ezután emlékbeszédét. A tisztikarválasztás során elnökké ismét *Székács* Aladárt választották, társelnökké dr. *Finkey* Ferencet, ügyvezető igazgatóvá dr. *Mészáros* Alajost.

— **Oroszlán és sün halálos párbaja.** *Londonból* írják: A tanganyikai vadászati felügyelőhivatal tudósítása érdekes *állatdrámáról* számol be. *Egy oroszlán és egy tüskésdisznó közt folyt le a harc*, amely mind a kettőnek az elpusztulásával végződött. A benszülöttek állítása szerint a tüskésdisznó tüskéivel szabályszerűen »lőni« *tud*, azaz izmainak összehúzásával *oly erővel tudja a tüskéket kilövellni, hogy még egy oroszlán bőrén is áthatolhatnak.* A tudományos felfogás szerint egy úgy értelmezendő, hogy a tüskésdisznó *tüskéitől meg tud szabadulni, mihelyt azokat egy másik állat testébe szúrja.* Ez történhetett az említett esetben is, de az oroszlán, úgylátszik, megsebesülése után még meg tudta ölni a sünt.

— **Elkönyveltette magát, mint halottat.** *Debrecenből* jelenti tudósítónk: *Balogh* Béla, a debreceni sebészeti klinika portása, hosszabb időn keresztül *elsikkasztotta a klinika alkalmazottai, tisztviselői számára érkező pénzküldeményeket.* Most kiderültek visszaélései s a portás ekkor *bejelentette saját halálát az anyakönyvi hivatalban.* A sebészeti klinikának e célra szolgáló bejelentőívén gondosan kitöltötte az adatokat, a halál okának *szívbénulást és genyes vakbélgyulladást* írt be, az ívre ráhamisította *Schmidt* Lajos egyetemi tanár nevét, bevitte az ívet az anyakönyvi hivatalba, ahol *szabályszerűen elkönyvelték, mint halottat.* A sikkasztón azonban ez a furfangosság sem segített, a debreceni rendőrség rádiókörözése alapján *Budapesten elfogták*, letartóztatták és visszahozták *Debrecenbe.*

— **Ma megalakul a nemzetközi fürdőszövetség.** A fürdőügyi kongresszus tagjai vasárnap megtekintették *Balatonfüredet.* Ma a kongresszus szakosztályai folytatják tanácskozásukat. Délben a székesfővárosi gyógyfürdők központi igazgatósága ad *ebédet* tiszteletükre, délután pedig *megalakul a nemzetközi fürdőszövetség*, amely kiépíti a világ gyógyfürdőinek nemzetközi együttműködését. *A kongresszusnak holnap, kedden lesz ünnepélyes záróülése.*

— **A francia lapok felemelték a hirdetések árát.** *Párizsból* jelentik: A francia sajtó a papírárak és a munkabérek nagyméretű emelkedése következtében *súlyos anyagi nehézségekkel küzd.* A lapvállalatok a lapok árának *újabb emelésére* gondolnak. Addig is, míg ebben a kérdésben döntést hoznának, az árvizsgáló bizottság felhatalmazta a lapvállalatokat, hogy *hirdetési díjszabásukat 25%-kal felemeljék.* Ez az intézkedés módot nyujt arra, hogy a lapárak emelését későbbre halasszák.

DUNAPARKI
ÖRÖKLAKÁSOK
Szent István park 22
TELEFON 291-573 Vasárnap is!!

— **Eltemették dr. Glücksthal Samut.** Nagy részvét mellett temették vasárnap délután dr. *Glücksthal* Samu felsőházi tagot, a főváros törvényhatósági bizottságának örökös tagját, a Pesti Izraelita Hitközség elnökhelyettesét. A hősök emléktemplomának dohányuccai udvarán állították fel a ravatalt. A felsőházat a temetésen dr. *Gaár* Vilmos képviselte. Megjelen-

DR. GAÁR VILMOS FELSŐHÁZI TAG beszédet mond Glücksthal Samu ravatala felett a dohányuccai templom udvarán

tek a temetésen *Szendy* polgármester, *Salamon* Géza tanácsnok, *Harrer* Ferenc, *Láng* Lajos, *Lázár* Ferenc, *Nagybákay-Sesztina* Jenő, *Ripka* Ferenc, *Papp* József, *Székáts* Antal és *Vida* János felsőházi tagok, *Bródy* Ernő, *Fábián* Béla, *Terbócz* Imre képviselők, *Márkus* Jenő, *Kövess* Béla, *Politzer* Sándor, a főváros törvényhatósági bizottságának pártjai, a Pesti Izraelita Hitközség és az izraelita intézmények képviselői. *Hevesi* Simon főrabbi gyászbeszéde után *Stern* Samu búcsúzott a Pesti Izraelita Hitközség nevében az elhunyttól. Dr. *Désy* Géza, majd dr. *Gaár* Vilmos beszélt ezután, utóbbi a NEP fővárosi szervezete nevében. *Blauner* Mór az ügyvédtársadalom részvétét tolmácsolta. *Balkányi* Kálmán az OMKE nevében, dr. *Stein* Emil a Lipótvárosi Kaszinó nevében, dr. *Sebestyén* Károly az elhunyt barátai, *Szemere* Samu az Országos Izraelita Tanítóképző és *Thuróczi-Trosller* József a hitközség tantestületének nevében beszélt. Az elhunytat a rákoskereszturi izraelita temetőbe kísérték ezután, ahol koporsóját elhantolták.

x **Agyvérlödulás, szívszorongás, nehéz légzés, félelemérzet, álmatlanság** a rendkívül enyhén ható természetes »Ferenc József« keserűvíz használata által — reggelenként éhgyomorra egy pohárral — igen sokszor gyorsan megszüntethetők. Kérdezze meg orvosát.

x **Minden út a Kossuth Lajos ucca 4-be** vezet, ahol *Dörge Frigyes* főárusítónál még egynéhány egész és fél sorsjegyet ... Telefon: 18-880.

x **Biztos tőkebefektetés egy 25 évig adómentes újlipótvárosi öröklakás.** Telefon: 29—25—72.

x **Keresse fel kályhavásárlás előtt a Héber kályhagyár mintaraktárát, hol fatüzelésű Zephir- és szénfütéses Rekordkályhák dús választéka látható. Vilmos** császár út 39. (Hajós ucca sarok.)

x **Világítási költségeink** terén az áramfogyasztás sokkal nagyobb szerepet játszik, mint izzólámpáink vételára. Nagy szó tehát, ha olyan lámpa áll a modern ember rendelkezésére, mely jobb fénye mellett annyira gazdaságos áromfogyasztású, hogy megtakarításából egy-két további lámpa is kitelik. Takarékos ember ilyen gazdaságos Tungsram Duplaspirállámpát vásárol.

HARASZTI ISKOLA
Diákok és egyetemi hallgatók részére zártkörű és az iskola vezetősége által összeállított
TÁNC-TANFOLYAMOKRA
a beiratkozás megkezdődött
Megbeszélések d. e. 11—1 és d. u. 4—8-ig
V., Gróf Tisza István ucca 1. Telefon: 182-822.

— **A windsori hercegi pár Berlinbe utazott.** *Párizsból* jelentik: A windsori herceg és felesége tizenötnapos párizsi tartózkodás után *Berlinbe utazott.*

— **Megalakult az MMNSz.** Vasárnap megalakult a Magyar Munkások Nemzeti Szövetsége. Minden politikától mentesen a *munkásság szociális helyzetének megjavításáért* akar dolgozni a szövetség, amely zászlójára a nyugalmat és a békét tüzte ki jelszónak. Díszelnökké *Usetty* Bélát, elnökké *Szentesi* József fővárosi törvényhatósági bizottsági tagot választották, országos főtitkárrá *Kosztandy* Istvánt. Társelnökökké egyszerű munkásokat választott az alakuló közgyülés. A szövetséghez számos pestkörnyéki és vidéki munkáscsoport csatlakozott.

— **Eckhardt Tibor beszél a Deák Ferenc Társaság vacsoráján.** Október 18-án este 8 órakor rendezi évadnyitó vacsoráját a *Deák Ferenc Társaság* a Pannonia szállodában. Az összejövetelt a magyar önvédelem jegyében rendezik. Gróf *Dessewffy* Gyula elnöki megnyitója után *Kállay* Tibor nyugalmazott miniszter mondja el Deák-emlékbeszédét, majd *Rónai* András és dr. *Bodor* György szólalnak fel. Ezután kerül sor *Eckhardt Tibornak, a kisgazdapárti vezérnek nagy érdeklődéssel várt beszédére, mely az őszi politikai élet nagy eseményének ígérkezik.* Meghívójegynyilés Az Ország Útja szerkesztőségében, IV., Váci ucca 46., II. 3., telefon 18—22—40.

— **Couture s. r. l.** Ruhaszalon k. f. t. (Váci ucca 34.) költözködése miatt modelljeit, téli és nyári ruháit okt. 25-ig eladja.

— **Agyonlőtte a vetélytársa édesapját.** *Csögle* községben *Gyarmati* Gábor és *Gáncs* Zoltán gazdalegények egy leánynak udvaroltak s *nem tudták eldönteni, melyikük vegye el a lányt.* Egyik sem akart róla lemondani. Egyik éjjel összevesztek, *Gyarmati* hazarohant vadászpuskájáért, hogy társát agyonlőjje, de mire a fegyverrel visszatért, *Gáncsnak* már csak az apját, *Gáncs* Lajos földmívest találta meg. — *Ha nincs itt a fia, jó lesz az apja vérében is gázolni!* — ezekkel a szavakkal lelőtte az idős gazdát, aki hamarosan *belehalt* sérüléseibe. *Gyarmatit* letartóztatták s átadták az ügyészségnek.

— **Orvosi hír.** Dr. *Blum* Simon sebész-urologus főorvos hazaérkezett. Ujból rendel VII., Erzsébet körút 8. (Newyork palota.) T.: 14—11—00.

— **Az orr fényessége és a nyitott** pórusok házilag is kitünő eredménnyel ápolhatók a dr. med. László-féle Rázókeverék és Arcpúderrel. Egyedárusítás: Múzeum-patika, IV., Kossuth Lajos u. 22.

— **Részedre megnyugvást,** derüs öregséget, szeretteidnek gondtalan megélhetést teremt minden eshetőségre és mellettük áll a szomorú órában az *életbiztosítás.*

Mégis
a legszebb eredmény:
3:1
a szerelem javára!
Bársony Rózsi — Dénes Oszkár
Csütörtökön díszbemutató!
KAMARA · DÉCSI · ATRIUM

— **A kecskeméti ügyvédi kamara új vezetősége.** A kecskeméti ügyvédi kamaránál most tartották meg a választásokat. Elnök lett vitéz dr. *Márkus* Ferenc volt kamarai elnök, helyettes elnök dr. *Nóta* István, titkár dr. *Máté* József, ügyész dr. *Fehér* Pál, pénztáros dr. *Nagy* Lajos, ellenőr dr. *Holzsnyai* Ambrus.

— **Császár Elemér lesz a Petőfi Társaság elnöke.** A Petőfi Társaság vasárnap felolvasó ülést tartott, amelyen *Császár* Elemér kegyeletes szavakkal emlékezett meg az elhúnyt Komáromi Jánosról. *Havas* István, a Társaság egyetlen életbenlevő alapító tagjáról, a 98 éves *Torkos* Lászlóról beszélt. *Baja* Mihály költeményeiből adott elő, ifj. *Hegedüs* Sándor felolvasta Kossuth-tanulmányát, *Bán* Aladár pedig egy értekezést. Ezután a Társaság tagjai zárt ülésen *egyhangúan Császár Elemért jelölték néhai Pekár Gyula utódjául az elnöki székbe.* Az elnökválasztó közgyülés decemberben lesz.

— **Egyesítették a budapesti hentesek és mészárcsok ipartestületét.** Vasárnap a budapesti hentesek és mészárosok közgyülésükön kimondották, hogy ipartestületeiket *egyesítik.* A hentesipartestület közgyülését *Koch* elnök nyitotta meg, aki hangoztatta, hogy *a két azonos érdekü szakma közös ipartestületben fokozottabb mértékben tud eleget tenni feladatainak.* Ezután egyhangúan kimondották, hogy *a hentesek ipartestülete január elsejével beolvad a mészárosipartestületbe.* A budapesti mészárosok ipartestülete is közgyülést tartott, amelyen ugyancsak kimondották a fúziót. A két ipartestület határozatát jóváhagyás véget felterjesztik az iparügyi miniszterhez.

— **Zoltán Béláné halála.** Felejthetetlen emlékü főszerkesztőnk legidősebb nővére, *Zoltán* Béla igazgató felesége, *Miklós* Fanny, rövid betegség után tegnap Budapesten meghalt. Jóságos, finom lélek volt és az igaz testvér meleg szeretetével kísérte néhai fivérének ragyogó magasságba törő életpályáját. A rokonok és barátok nagy táborának szeretete kíséri utolsó útján, kedden délután félnégykor, a kerepesi temetőben.

— **Postatutalvány az október 15-én lejáró előfizetések megújítására.** Vidéki előfizetőink lappéldányaihoz, amennyiben előfizetésük október 15-én lejár, ma postautalványt mellékelünk. Kérjük előfizetőinket, hogy a megújításra szánt összeget mielőbb adják fel, nehogy a lap küldésében fennakadás legyen.

— **Családirtás.** *Eberswaldeból* jelentik: Haus Adolf *Czech* itteni lakos reggel 5 óra tájban agyonlőtte feleségét és megsebesítette három gyermekét, akik közül az egyik hat, a másik három és a harmadik egyéves volt. Czech ezután maga ellen fordította fegyverét. A tett felfedezésekor az asszony, a hároméves és az egyéves gyermek már belehalt sebesüléseibe. A gyilkost és idősebb fiát *reménytelen állapotban* szállították a kórházba.

Szerencsés lesz, ha GLÓRIÁNÁL sorsjegyet vesz!
UTOLSÓ NAPOK
HÚZAS már október hó 16-án
Sorsjegyárak:
1/1 P 28.—, 1/2 P 14.—,
1/4 P 7.—, 1/8 P 3.50.
Glória Ker. Rt.
Andrássy út 18. Telefon 118-999

A kormányzó és kísérete a Haditengerészeti emlékmű leleplezési ünnepségén

VIRIBUS UNITIS

Az öreg tengerészek összehajtják a Viribus Unitis zászlaját

A kormányzó megkoszorúzza az emlékművet

A középső árbocra felhúzzák a Viribus Unitis csatahajó egykori zászlaját. A háttérben a Dunán az őrnaszádok

Dombormüvek az emlékmün

Szentgyörgyi István

Nemzeti Újság képes mell. 1937
okt. 17.

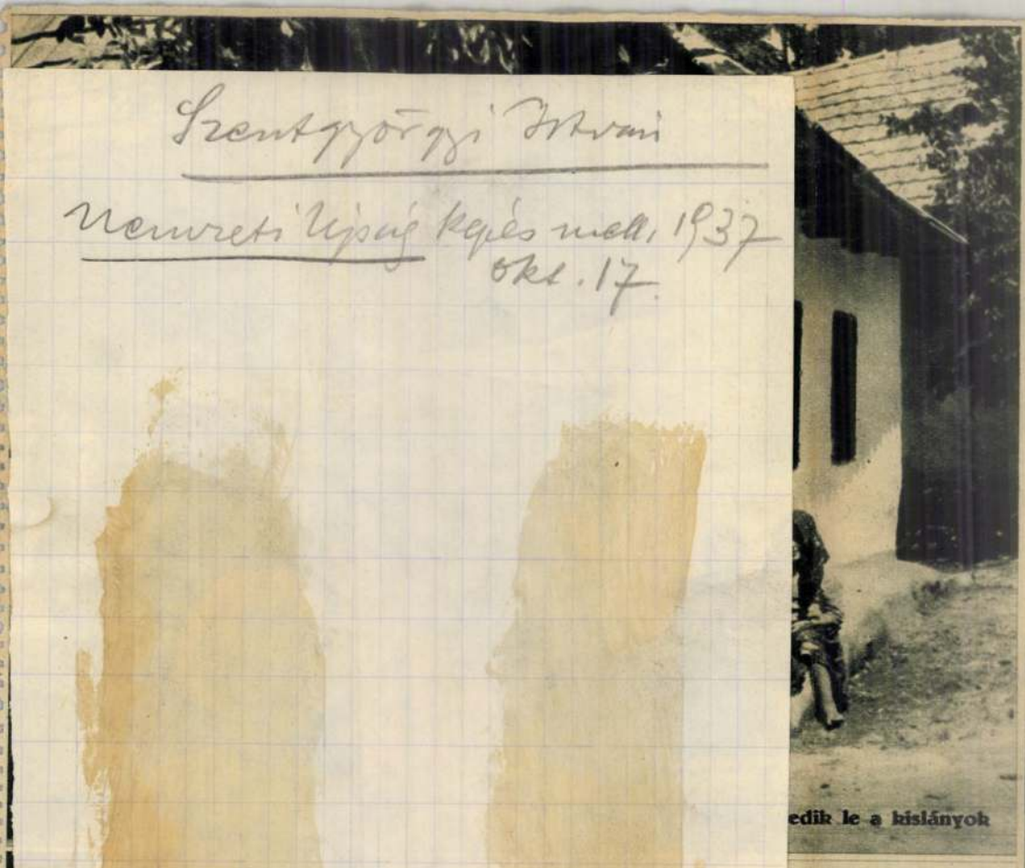

edik le a kislányok

Hollókő várának keleti oldala

Aratók

HOLLÓ

Menyasszonyok, lobogós lányok

Körtét szedő menyecske

Nagylányok és kislegény a fűben

„Megbízható, fiatal jeligére.

T.

ERKEZ
1941 NOV. 17
PEST

„Magyar Nemzet" Kiadóhivatal

Budapest

VI. Vilmos császár-u. 65.

Szentgyörgyi István

Horthy Miklós kormányzó mellszobra, repr.

Rátóti 266. l.

VASÁRNAPI ÚJSÁG

ÚJ MAGYARSÁG KÉPES MELLÉKLETE

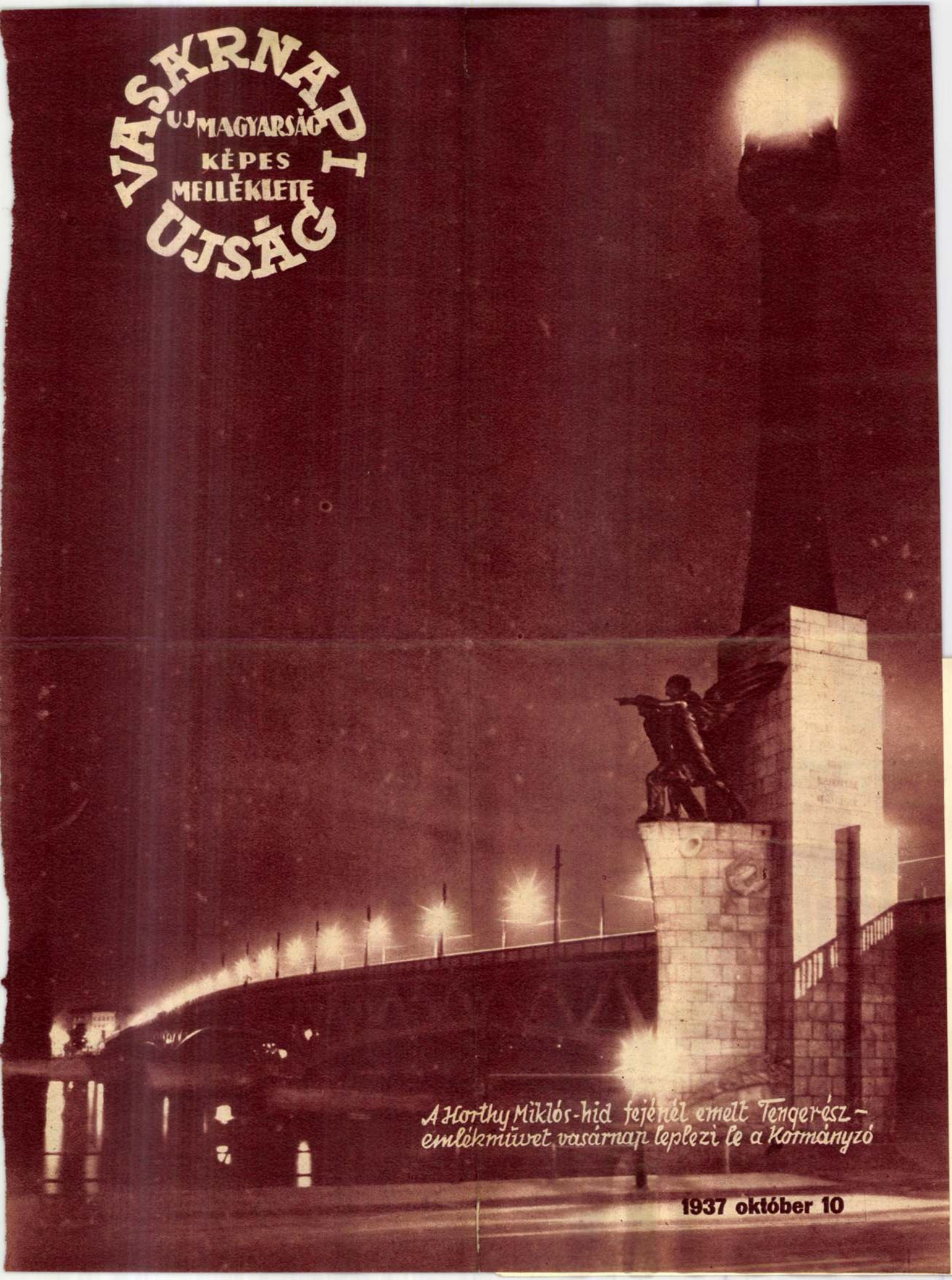

A Horthy Miklós-híd fejénél emelt Tengerész-emlékművet vasárnap leplezi le a Kormányzó

1937 október 10

A homonnai Andrássy-kastély udvara.

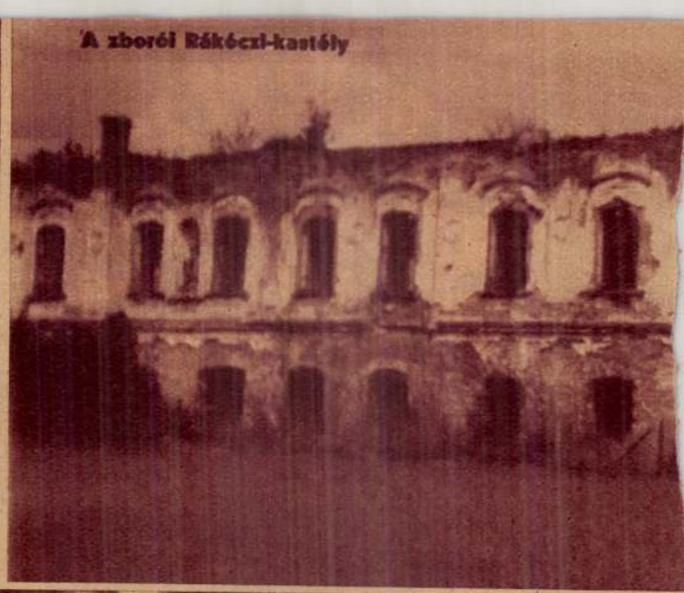

A zboróí Rákóczi-kastély

Krasznahorka. Várkapu.

dorogi Farkas Ákos tanácsnok felvételei.

A magyar mult e
az elszakitott fel

MA AVATJÁK FEL A TENGERÉSZ-EMLÉKMŰVET

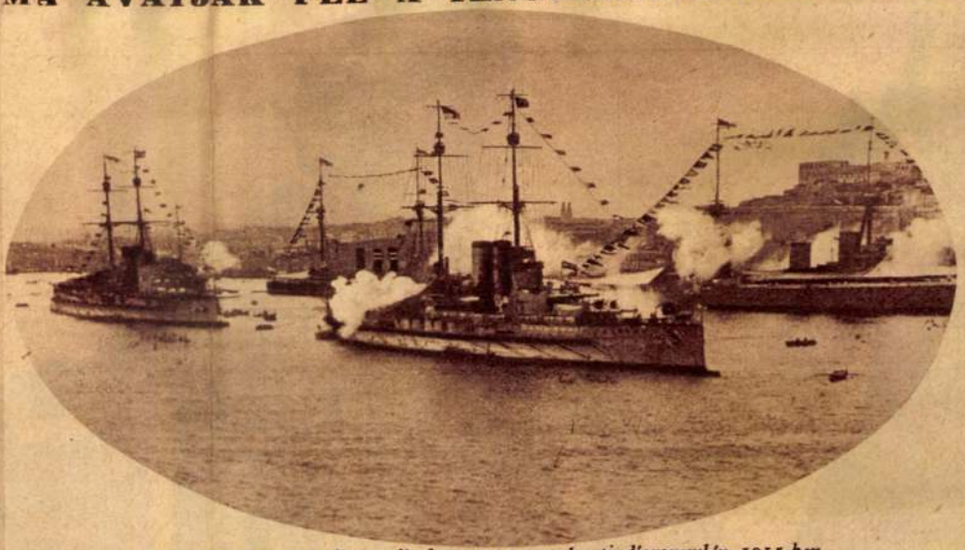

Az osztrák-magyar flotta díszben egy tengerészeti díszszemlén 1915-ben

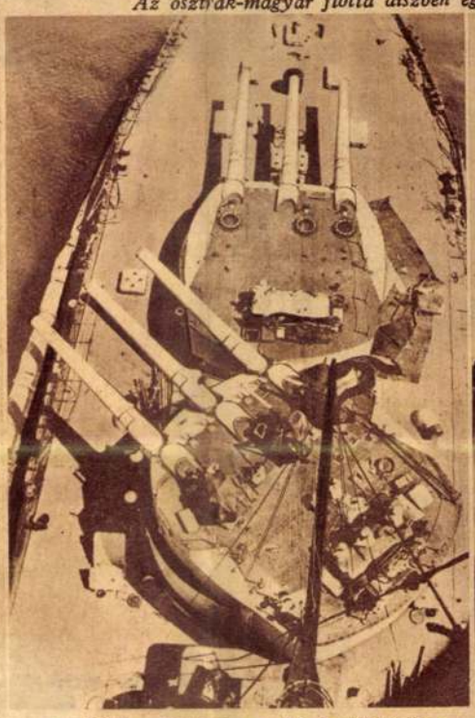

A „Viribus Unitis“ a pólai hadikikötőben

A „Viribus Unitis“ egykori parancsnoki lobogója a tengerész-emlékmű előtti árbocon

A tengerész-emlékmű, amelyet ma lepleznek le a Horthy Miklós híd budai hídfőjénél

A ZSÍROS, VISZKETŐ NŐI HAJ KOZMETIKÁJA: AZ ORVOSI UTASÍTASSAL ELLÁTOTT HAJTINKTURA ÉS RESORCIN-GYÓGYSZAPPANI

Dr. med. László V-FÉLE

KOZMETIKAI KÜLÖNLEGESSÉGEK

EGYEDÁRUSÍTÁS: MÚZEUM PATIKA, IV., KOSSUTH LAJOS UCCA 22

ÚJ DIVATHÓBORTOK

Az amerikai Portlandban »pulykakirálynőt« választottak a farmerek. A furcsa »királynő« jelmeze néhány pulykatoll

latollas, érdekes alakú lapos kalap

Érdekes fekete nemezkalap fe hosszú tolldí

iparművészetben és építészetben már jóval az ő szereplése előtt megjelent a klasszicista stílus, melyet később „empire"-nak kereszteltek el. A festészetben szintén többen voltak olyanok, akik — közvetlen David előtt — már a görög-római művészet mintájára alkották képeiket. Maga a David mestere, *Vien*, kihez rokona, az agg Boucher ajánlatára ment tanulni, szintén klasszikus modoru és tárgyu képeket festett, főleg Caylus gróf régészeti írásainak hatása alatt. Ő ébresztette fel a rokokónak hódoló ifju Davidben rajongását az antik művészetek iránt. Igy az irány megalapitójának tulajdonképen Vient kell tekintenünk.

Mi már nehezen értjük meg azt a népszerűséget, melynek David a maga korában örvendett és csak feltételesen tudjuk méltányolni azt az óriási ünneplést, mellyel a francia közönség és a tanitványainak hatalmas tábora ugyszólván minden egyes festményét külön-külön megtisztelte. Az ilyen kivételes lelkesedés csak a legnagyobb művészeket illeti meg. David pedig korántsem tartozik ezek sorába. Nem zseni. De igen kiváló tehetség, hangyaszorgalommal és fékezhetetlen ambicióval egyenesen arra teremtve, hogy a határozatlanabbak, a gyöngébb akaraterővel birók utmutatója legyen. A festőké, noha ő maga igazában nem is volt festő, — vagy helyesebben, csak ritkán volt az: amikor a valóság közvetlen szenzációjának hatása alatt alkotott. Ezen képei azután nem is valódi klasszicista művek, hanem a realizmus jegyében fogantak és elsőszülöttei a 19. századi francia festészet másik nagy családjának, melynek ennélfogva szintén David az őse.

A klasszicizmus receptje szerint művei többnyire antik jeleneteket ábrázolnak. A *Horatiusok esküjén* a három római testvért látjuk, amint a Curiatusokkal való viadalra indulva atyjuk kezéből átveszik a

Az Akt-kiállításból. Szentgyörgyi István: A szolnoki hősök emléke

Az apostol és a hitetlen

— Elbeszélés —

Irta: **Pekár Gyula**

Véletlenül kerültem a félreeső kis umbriai városkába, s igazán csak úgy találomra mentem be abba a kihaló kolostorba. Mélázva jártam a celláit, folyosóit s mire a vezető öreg barát a sekrestyében kissé magamra hagyott, a nagy csendben egyszerre csak zsibbasztóan fogott el a legendák álma. Künn az őrködő sötét ciprusokon túl a tomboló modern élet... itt még a csodák levegője élt a félhomályban; fohászok suttogtak, zsolozsmák zsongtak s misztikus rajongás áradt rám a százados tömjénszagból. Elvadult kert az ablak alatt, sok-sok korhadó fakereszt a magnolialomb árnyában, de lám az a sok virág, mely a porladó szerzetesek szivéből nő, csak annál üdébben pompázik a Beato Angelico paradicsomi színeiben. A magnolián s az omló falon túl a szelid assisii hegyek

kékellenek, ott ama völgyekben járt egykor Szent Ferenc, ott beszélgetett az ég ártatlan madaraival s a föld gonosz embereivel. A nyugvó nap aureolája tűzvirágként nyílik ki a kék hegyek mögötti olajzöld égen; sugarai mámorító dús fénnyel búcsúznak a sekrestye ódon fóliánsaitól s szinte kedvtelve pótolják a régi kódexek immár kopó, hiányzó aranyozását... Egy rozoga székbe telepedve, épp ez öreg könyveket lapozgatom. Ahogy sorjában kinyitom őket, mintha megannyi fogságba rekedt sóhaj, félbemaradt ima szállna, szabadulna ki a sárguló levelek közül. Sok-sok kéz lapozhatta e leveleket; a Madonna nevéről itt-ott szemmelláthatólag le van csókolva az arany... Tovább! De mi ez? Egy kézirásos latin Szentek Életének a végén különös függelékre találok.

Nagy gonddal van ez írva. Azzal az ájtatos szeretettel, amellyel csak a középkor szerzetesei tudtak dolgozni cellájuk ihletett magányában. Aranyos iniciáléktól ragyog a szöveg s ezeknek naiv képecskéiből, mint új evangéliumból, egy jámbor ifju apostolnak az élete bontakozik ki. A skolasztikus bevezetés mondja: „ez a krónika azért van a Szentek Életéhez függesztve, mert egy olyan elfeledett apostolról szól, aki rég megérdemelte volna már, hogy szentté avassák..." Hm, hát ugyan miért nem avatták szentté? Ki is ez a „csodatévő umbriai próféta"? Fra Paolo... a neve véges-végig piros betűkkel van írva a krónikában. Olvasom s kezdem érteni: egy XII-ik századbeli rajongóról van szó, egyikéről ama istenes szent szegényeknek, kik, mint Joachimus de Flora, a sötét kor véres éjszakájában felemelték a szelid szavukat. A barbár erőszakkal a szenvedéses jóságot állították szembe, a rosszravivő tudás ellenében pedig az ájtatos tudatlanságot hangoztatták... hát bizonyára valami helyi hazafiság is szól a függelék kegyes bőbeszédűségéből, de azért igaz apostol lehetett ez az ifju szerzetes s a krónika nem ok nélkül nevezi őt az assisii próféta előhirnökének. Kár, hogy nem másolhatom le az egészet, de ott künn a vén barát már a kulcsait csörgeti s így csak egy rövid részecskére szorítkozhatom. Arra, mely arról szól, hogy akkor, mikor már egész hazája Isten küldöttének tartotta őt, ki volt az, aki még akkor se akart hinni ő benne. Itt az a passzus, közlöm szószerint:

Cap. XXI.... és tanítványaitól, nemkülönben a hivők nagy seregétől körülvéve így halt meg akkor a város feletti sziklafokon Fra Paolo. Ifju volt még, de mivel a maga bánatán felül még az egész szenvedő emberiség gyötrelmeit is viselte, halandó formája nem birta tovább az élet terhét. És mi láttuk, a lélek mily nehezen tudott elszakadni mostoha testvérétől, a testtől, mely egykor annyit ártogatott neki kisértéseivel s mely nagyvégre most mégis csak megadta magát. Fra Paolo utolsó pillantásával a lemenő napot kísérte: „fel fog az én napom még jönni, de nem keletről, hanem észak felől, az assisii hegy orma megől". Utolsó szava pedig ez volt: „legyetek jók, — az az erősebb, aki szenved, mert az megbocsáthat". És azzal lelke fehér galambocska formájában kiszállt a szájából. És a sokaság ámultan nézte: a galamb búcsúzva keringett felettünk, aztán mind feljebb szállva, végre is eltünt a bárányfellegek közt. És ekkor még a kétkedők is döbbenve érezték, hogy Istennek küldötte hagyta el őket. Ráborultak a temre, melynek szájából, mint ahogy ez csak nagy szenteknél észlelhető, csudás, édes illat áradt elő.

Cap. XXII. Meghalt az apostol, de szent hivatottságának tünetei hamar sokasodni kezdtek. A kegyes nép egyre látta őt, csakúgy, mint életében. Látták szelid jelenését a mezőkön, ahogy az előtte hajlongó virágokkal beszélgetett, látták éjjel a csukott templom ablakán át imádkozva az oltár előtt s hallották a szélben szent szava ekhóját. De csudái is újra éltek. Fra Paolo megjelent a betegek ágya mellett s sziklasirja valóságos búcsújáróhellyé vált, melynél napról-napra nagyobb sokaság keresett írt a sanyargató nyavalyák ellen. A madarak, melyek annak előtte hirnökökként jártak előtte, egyideig szomorúan keresték elköltözött gazdájukat mindenfelé, majd seregestől szálltak rá a sziklafokra és szárnyuk rebbenésével mutatva afeletti örömüket, hogy végre rátaláltak, csicseregve zenéltek ott neki naphosszat. A népben nőtt a hit, — immár „kis Szent Jánosnak" kezdték hívni apostolukat s egy napon méltatlankodva, sőt forrongva járultak a város helytartó kapitánya elé, hogy oltárt követeljenek templomukban Fra Paolo számára. A kapitány, név szerint Ruggiero Manfredi, meggondolta a dolgot. Belátta, hogy a városnak csak hasznára lehet, ha idővel csudatévő szentje leend s megigérte, hogy supplicatióval fog fordulni Őszentségéhez az umbriai apostol boldoggá avatása iránt...

Cap. XXIII. A bölcs és nagytudományu III. Coelestin pápa kegyesen fogadta a város küldötteit s biborosaival együtt komoly examen tárgyává tette a Fra Paolo csudatételeiről beterjesztett adatokat. Ám Őszentsége sokkal inkább el volt foglalva akkor a hetvenkedő világi nagyok szükséges megalázásával, semmint hogy a koldusok apostolának a hamaros felemelésére gondolhatott volna.

Fenn északon ezalatt egyre nőtt az umbriai apostol türelmetlen hiveinek a száma; mikor aztán végre híre jött, hogy e türelmetlenek már-már fegyverkeznek s esetleg seregestől átállnak a császár pártjára, szent és bölcs elhatározás érlelődött meg a pápa szívében. Elhatározta, hogy fényes kisérettel szent maga megyen el oda az umbriai hegyek közé s személyes jelenlétével nyugtatja meg a kedélyeket.

Cap. XXIV. Szent karácsony napjára zúgtak a harangok, mikor végre a pápa tiarásan, a halaszgyűrűvel ujján, fehér lovon bevonult a város falai közé. Orsini római kapitány vezetése alatt ezer zarándokköpenyes testőr kísérte Szent Péter helytartóját s a néppel együtt így vonultak fel mindannyian a Fra Paolo sziklafokára. Ott, az apostol sírjánál a fabrianoi gróf fogta a lóról szálló pápa kengyelét s ő kísérte fel Őszentségét a baldachin alá emelt trónemelvényre. III. Coelestin megáldotta az immár a szomszéd hegyeket is ellepő sokaságot s azzal elkezdődött az ünnepély. Tudós doktorok magasztalták Fra Paolo érdemeit, majd a betegek és mindenféle nyavalyás nyomorultak seregei vonultak fel, hogy az apostol sírjánál a pápa szent jelenlétében gyógyulást szerezzenek. És a sír csodálatos ereje, a pápai jelenlét szent hatalmától öregbíttetve, valóban még csodásabban hatott: mind egy szálig meggyógyultak a nyavalyások s az egyfelől jövők síró rimánkodása a túlfelől elmenők örömteli ujjongásába fúlt bele. Mikor az utolsó beteg is hálásan csókolta meg a sírkövet, a pápa a nagy csendben mint *bene informatus* kelt fel trónjáról s imára kulcsolva kezét, az egekbe nézett fel, hogy onnan merítsen ihletet a szent döntéshez. Megszólalt végre: „Láttam és kérdem most, van-e, aki meg nem gyógyult közületek?" Feleltek az ezerek: „nincsen!". A pápa pedig, ahogy a *processus canonisationis* előírja, folytatta: „van-e hát, aki nem hisz eme halott szent voltában?" Feleltek az ezerek ismét: „nincsen!".

Cap. XXV. Ekkor azonban sajátságos forrongó zúgás hallatszott onnan a hegy lába felől. Orsini kapitány testőreivel már-már a tömeg közé hatolt, de csakhamar kicsinylő mosollyal tért meg és jelentette:

„Semmi, szent atyám, a nép egy hitetlent hoz elé, az egyetlent, aki nem hisz a szentéletü Fra Paoloban". És íme, csakugyan megnyiltak a sorok: vagy százan tuszkoltak elóre egy nyomorult aggastyánt, ki szabódva húzódott és mindenáron menekult volna. Ki ez? A tömeg eleinte álmélkodott, majd elfordult és csak bosszúsan szidta az okvetetlenkedőt. Mire az aggot a pápai trón elé lökték, csend lett s Krisztus helytartója fejcsóválva nézett végig az ünneprontón:

— Ki vagy? Te is beteg vagy, ember?

— Az vagyok. Beteg, szent atyám.

— Beteg, és nem gyógyultál meg e sírnál?

— Nem, szent atyám.

— Ott voltál, próbáltad?

— Próbáltam, sanctissime, és nem ment. Ime, lásd nyavalyámat, nem lettem egészséges . . .

A pápa háborodottan tört ki:

— Mert nem hiszesz! Hitedben a hiba! Nem szégyenled? Egymagad vagy, ki nem hiszesz e szent halottban.

Az öreg térdreesett:

— Egymagam . . . tudom, sanctissime . . . de igaz lelkemre, én erről nem tehetek . . .

A bölcs Coelestin haragosan emelte jobbját:

— Bizonyára eretnek, apostata, vagy pláne tán pogány vagy . . .?!

— Ne . . . ne sújts, sanctissime, — kérdezd a várost: igaz, hű keresztény vagyok . . .

— Az, hű keresztény! — zúgott a nép.

A pápa összecsapta kezét:

— De hát akkor miért nem hiszesz benne, benne, akiben mindenek hisznek?

— Miért? — tördelte kezét az öreg. — Épp mert oly igaz, hű, becsületes és alázatos keresztény vagyok . . . Mondd, szent atyám, hogy hihessek én Paoloban? Hisz láttam őt szopni, hallottam gagyogni, a térdemen lovagoltattam . . . az én gyarló testem, a magam vére ő: abban higyjek?

— Apja vagy?

Az öreg vállat vont:

— Persze, sanctissime . . . és ugyan már hogy lehetne az én Paolom nagy, avagy szent, mikor csak . . . az én fiam?

Téli rege

Mohón unszoltalak napestig:
— No, szólj, szeretsz, egyetlenem? —
Fürtös fejecskéd rázogattad
s nevetve mondtad egyre: Nem!

Már este lett. A halk homályban
a kályha volt csak langypiros.
Bújó kezecskéd kézbe fogtam,
úgy mondtam: — Édes, mért kinoz?

— Csak egyszer, csak egyetlenegyszer,
aztán nem zaklatom tovább! —
. . . Te hallgattál s csak nézted egyre
az estbe süllyedt kis szobát.

— Igy hát, — kérdeztem végre, — köztünk
érdekházasság lesz csupán? . . .
Válasz helyett halkan nevetve
nyúltál a tűzkotró után.

Jó! — mondtam végleg elbúsultan. —
Többször már nem is kérdezem . . .
. . . Dúdolt a kályha dajkahangon,
hozzám simultál, édesem.

Gács Demeter

Az Akt-kiállításból. Szentgyörgyi István: Fürdés után

Gondolatok

Az élet feldobott kőhöz hasonló, egyre lassúdik az emelkedése és miután felcsillant a legmagasabb ponton, folyvást gyorsuló ütemben hanyatlik vissza oda, ahová tartozik: a földre.

*

A következetesség néha nem más, mint a kényelemszeretet egy fajtája, amelyért még dicséret is jár.

*

Szorgalom az erények Hamupipőkéje, mely szerényen meghuzódik a siker mögött. Mindig büszkébbek vagyunk sikerünkre, mint szorgalmunkra.

*

Mindig rokonszenvezünk azokkal, akikben saját hibáinkat véljük felfedezni, anélkül, hogy vélt jótulajdonságainkat is feltalálnók bennük.

Bakonyi László

Uj Idők 1925, 51–52.

Uj divat. Fényes kreppszatinból készült délutáni ruha, színesen hímzett organdibetétekkel. Az alj bőven ráncolva simul a meghosszabbított derékra

Meg lehet-e jövendölni a kemény teleket?

Az idei rendkivül kemény tél, mely egészen váratlanul érte Európát, ujra felvetette azt a kérdést, hogy a meteorológia nem tudhatná-e előre megmondani az ilyen abnormis évszakok bekövetkeztét. A rendes napi időprognózis alapján nem lehet huszonnégy óránál túl következtetni az időjárás változására s ha hosszabb időre való prognózisról van szó, akkor a meteorológia nem tehet egyebet, mint szabályos periódusokat keresni a multban s ezeket a periódusokat összefüggésbe hozni az időjárásra döntő befolyással levő égitestek megfelelő periódusaival. Köztudomású, hogy a napfoltok maximumának határozottan kimutatható kapcsolata van a földi időjárással, illetve az éghajlattal. Tizenegy és fél esztendős ez a napfoltperiódus és ezt a tizenegy és fél esztendőt pontosan meg lehet figyelni egész sor földi tüneménynél: az indiai Oceán ciklonjainál, az indiai esőperiódusban, a légnyomás átlagában, a sarki fénynél, a földmágnességi zavaroknál s a földrengéseknél.

A napfolt-perióduson kívül a meteorológia megállapitott még egy 34—35 esztendős periódust, amely úgy nyilvánul meg, hogy 17 meleg esztendő után 17 hideg következik s ez a periódus is összefüggésben van a Nap tevékenységével.

A Napon kivül azonban van még egy égitest, melynek érezhető hatása lehet a földi időjárásra s ez a Hold. A hatásnak jólismert példája a tenger árapálya, mely hatalmas energiát képvisel s igy — még ha nem is tudjuk egyelőre megmagyarázni, hogy milyen uton — nem lehet tagadni, hogy a Hold vonzása a légkörben is okozhat olyan jelenségeket, melyek döntő hatással vannak az időjárás kialakulására. A levegő árapályát természetesen nem tudjuk közvetlenül megfigyelni, de a meteorológia annyit meg tudott állapitani, hogy a tengerpartok közelében a magas légnyomás mozgása sokszor határozottan követi a Hold mozgását.

Ha van összefüggés a Hold és a földi időjárás között, akkor ennek az összefüggésnek periódikusnak kell lennie, mert hiszen a Hold mozgása jól ismert szabályossággal történik a Föld körül. A legkisebb periódus a négy hét, mely két ujhold közt van, azonban ily rövid periódus nem nyilvánulhat meg az időjárásban. Sokkal valószinübb, hogy a Holdpálya csomópontjának mozgásával lehet biztosabb kapcsolatot találni. A csomópont az a hely, ahol a Hold a Föld körül való keringésében áthalad a Földnek a Nap körül való keringésének pályasikján. A Hold-csomó lassan mozog hátrafelé s körülbelül 18 és fél év (6793 nap) kell ahhoz, hogy a maga részéről is elvégezzen egy keringést a Föld körül. A Föld viszont 365 nap alatt kerüli meg a Napot, tehát a Holdcsomó s a Föld keringésének *közös periódusa* 93 esztendő. I. *Lévine*, francia meteorológus a párisi környéki éghajlat tanulmányozása közben meg is állapította, hogy a légnyomás átlagának változásában pontosan megtalálható egy 96 esztendős periódus, tehát máris valószinünek tarthatjuk, hogy az összefüggés megvan.

Egy másik francia meteorológus, abbé *Gabriel*, még tovább kutatott ezen a téren s különösen a földmágnességi tünemények periodicitását vizsgálva, olyan periódusokat keresett, melyek a 93 esztendő többszörösei. A kutatásainak az lett az eredménye, hogy egy *744 esztendős csillagászati ciklust* fedezett fel, mely pontosan nyolcszorosa a fent kiszámított holdcsomó-periódusnak. Ez a ciklus negyven holdcsomó-keringést foglal magában, azonkivül 67 tizenegyesztendős napfolt-periódust. A kiszámított csillagászati ciklus 271.740 nap, tehát héttel osztható, azaz pontosan 38.630 hétből áll.

Ez a csillagászati ciklus magában

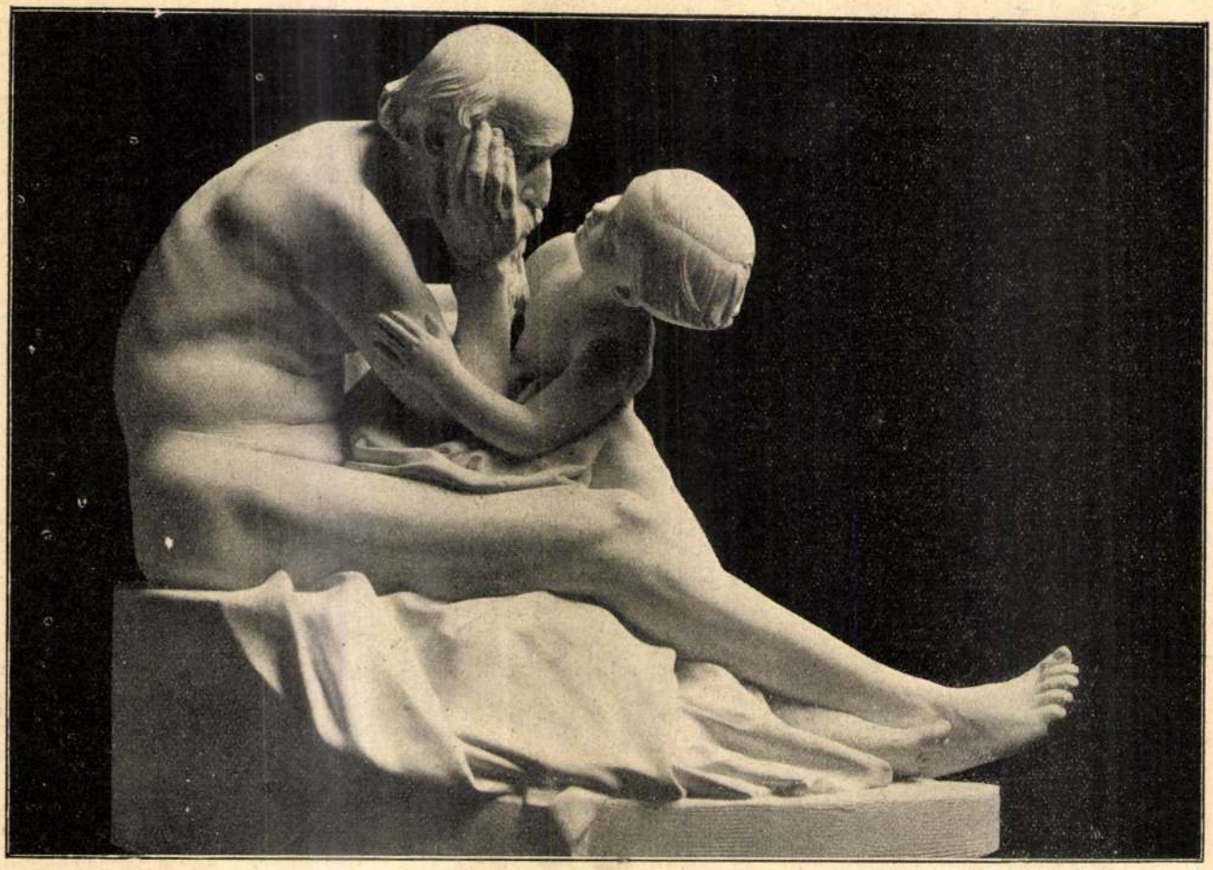

Az Akt-kiállításból. Szentgyörgyi István: Bölcseség

Kis Tárca

Tegeződés

A legtöbb külföldi embernek, aki kissé közelebbről megismerkedik a mi társadalmi életünkkel, feltünik, mily gyorsan tegeződnek egymással az emberek. Valami, ami nyugat felé meglehetősen ismeretlen, a nyugati ember számára pedig minálunk nagyon idegenszerű.

Angliában évek hosszu sorának bizalmas jó ismeretség kell ahhoz, hogy végre a hivatalos címzést felváltsa a keresztnéven való megszólítás, de tegezés nélkül. Nálunk gyakran megesik, hogy első látásra tegezik egymást az emberek, sőt esetleg még sértésnek is vennék, ha nem tegeznők őket társas összejövetelen.

Az érintkezésnek ez a feltünő formája nálunk hagyományon alapul. Különösen egyazon pályán működőknél. Hogy a katonatisztek, a miniszteriális hivatalnokok első látásra tegeződnek, annak oka félig-meddig az is, hogy az ily pályán működőket a közös sors, közös érdek körülbelül egy nagy családdá forrasztja össze. Itt az érintkezés e formája nem oly feltünő, mint egy olyan uri társaságban, ahol életpálya szempontjából meglehetősen heterogén elemek kerülnek össze s csak abban egyeznek, hogy mindnyájan — urak.

Ez a fogalom: úr, nehezen definiálható. S mégis benne rejlik történeti oka, hagyománya, kulcsa a könnyü, sőt sok esetben kötelező tegeződésnek.

Valamikor, a táblabíró-korszakban, úr volt, aki földbirtoka után élt. Emellett hivatalt is vállalt, de nem államit, mert az ilyet svarcgelbnek nézték, hanem megyeit, amely függetlenséget biztosított számára s nem járt fizetéssel. Ily hivatalt természetesen csak jómódu birtokos engedhetett meg magának; az a bizonyos gentry, a nemesség, amely privilégiumai révén úgyis elkülönödött a többi polgártól vagy az istenadta néptől. Ez a nemesség végeredményben egyetlen nagy családnak tartotta magát s nem volt nehezen kisüthető a pontosan nyilvántartott leszármazási táblák alapján, hogy tegnap, tegnapelőtt vagy száz év előtt valóban rokoni kötelékek is kapcsolták össze a gentry-familiákat. Ily alapon nagyon természetes dolog volt, hogy a megyegyűlésre fölrajzó fiatalság ott első látásra, mint rokon, nagy-atyafiságosan tegeződött s a bátyám és öcsém volt a megszólítás rendes formája. Ez a világ letünt ugyan, de megmaradtak keretei: a hivatalok s megmaradt bennük a régi szokás is, amely aztán a megyeházából átáradt az állami hivatalokba is és azokba a társas összejövetelekbe, mulatságokba, amelyeknek közönsége a lateinerségből került ki. Oka, értelme rég megszünt, a forma azonban megmaradt mindmáig.

S nem fog egyhamar elmulni, mert kicsiny ország vagyunk s a kicsiny országban közelebbnek érzik magukat egymáshoz az emberek, mint másutt, természetesebb benne a patriarchális szokás. Azután a kicsi országban mindig legnagyobb a címkórság s a társaságban való tegeződés mintegy nagylelkü gesztus akar lenni a magasabb rangú részéről, aki a tegezés révén felmenti a kisebb rangút az alól, hogy titulálttassa magát. A bizalom édes pilulája, a leereszkedés papirosába csomagolva.

A tegeződés elburjánzásával igazi értelme és értéke elveszett. Közömbös, jelentőség nélkül való, elkopott forma.

Oly országokban, ahol a nyelvszokás és érintkezési mód egyszerüre csiszolódott, nem is kapott lábra. A francia monsieurnek, madamenak szólít mindenkit. E szólásformáknak is más volt egykor értelme és eredete: az élet ezeket is puszta formává koptatta.

Nálunk a tegeződés is formasággá válik. Sem nem rossz, sem nem jó. Csak éppen szokás, amellyel különváltunk sok más néptől. *Krónikás*

Szörnyű gyanú villant át rajta. Megcsókolta a kislány száját.

Jéghideg volt. Nem érezte lehelletét.

Mialatt ő az arannyal, amelyet tőle lopott, vagyont nyert, a hajléktalan gyermek megfagyott.

Szörnyű fájdalom szorította össze torkát. Kiáltani szeretett volna... A nagy erőfeszítés felébresztette. Ott ült a bőrpadon, ahol éjfél előtt elnyomta az álom. A szolgának, aki reggel ötkor utolsóként távozott a körből, nem volt szíve, hogy felébressze.

A decemberi köd lehellete párázott az ablakokon. Lucien elment. Az óráját zálogba tette, megfürdött, megreggelizett, aztán önként jelentkezett az egyes vadászezred sorozóirodájában.

Azóta Lucien de Hem-et hadnaggyá léptették elő. Zsoldjából él, de meg tud belőle élni, miután kártyát soh'sem vesz a kezébe. Úgy látszik, még félre is tud tenni, mert a mult napokban Algirban egy barátja, aki néhány lépésre követte, észrevette, hogy szokatlan nagy alamizsnát dobott egy alvó spanyol kolduslánynak.

Egy Louis-d'or-t.

Franciából fordította: *Pajzs György*

Beszélgetünk

Irta: **Erdős Renée**

I.

Ha látom gyermekeimet
Öledben ülni, szavaidon csüggni:
Dalokon és meséken:
Azt gondolom: értük jöttél te hozzám.
Nem értem.

Ha látom karjaikat fejed körül,
Mint puha, eleven glóriát
És csókjaikat rajtad:
Azt gondolom: nem az én [boldogságom —
Az övékét akartad.

S ha hallom zengő kacagásukat,
Mikor veled évődnek és csevegnek:
Túlárad hálával a szivem —
Olyan nagyon szeretlek!

Már nem látom benned a régi férfit:
A tétlen órák kedves társát,
Pihentetőjét a munkás napnak!
Ezek a szivek forró dobogással
Makacsul hozzád tapadnak.

Már nekik adtalak egészen —
Ha betegek: téged akarnak!
Ha fáradtak: öledbe vágynak,
S ha szomoruság éri kis szivük:
Te vagy kinél vigaszt találnak.

Én téged magamhoz hivtalak,
Hogy elbirjam életem terhét,
Harcát és szomorúságát.
S ők elfogták szíved mint a madarat
S kalitkájukba zárták.

Arany kalitka! Benne énekel most
Szived, a mindent megértő, fiatal, [áldott!
S én elfeledtem minden harcot,
Terhet és szomorúságot.

És elfeledtem mért hivtalak —
S már nem is tudom mit akartam —
S hogy csilloghatott kis ideig is
Az asszonyi vágy bűvölete rajtam!

Oh szent csalás, mely megtévesztett [engem:
Hogy hívjalak! Oh játékos végzet!
Most érzem: nem is tudnálak szeretni,
Ha ők téged nem szeretnének...

II.

Asszonyom, benned sok a nagy szeszély!
És sohasem tud pihenni a lelked.
És keresed azt, amit panaszolsz,
A harcot és a terhet!

Te egy asszonyi Don Quijotte vagy
S magadtól űzött asszonyi Ahasvér!
Te nem maradsz meg soha az örömnél,
Soha a szerelemnél.

Te mindenünnen fölkelsz és tovább [mégy.
S utadat jelzik romok és könnyek.
Te leteszed a teli serleget
És azt mondod: Nem iszom többet.

Te szerelmes vagy a lemondásba.
S igazán: csak anya tudsz lenni!
Te gyűlölöd magadban az asszonyt
S szégyenled a férfit szeretni...

S jön majd a nap, amikor engem is
Nyűgnek és láncnak érzesz —
S újra kibontod szárnyaidat
Idegen messzeségnek.

S akkor elhagysz majd engemet is,
Mert mindent elhagysz, ami [megpihentet.
Csak gyermekeid tudod szolgálni,
Mert örök harc és lemondás [a gyermek.

Asszonyom, téged nem könnyü [szeretni.
A te szíved kinzókamra és szentély.
S engem ily rejtektelen, egyszerű
Halandót, soká hogyan is szeretnél?

Elhagysz, elhagysz tudom, de mi [lesz majd,
Ha engem, e négy drága kar, nem [enged?
Mi lesz majd, ha rám kulcsolódik
És sírva maraszt a két gyermek?

Ők mondják: az apjuk én vagyok.
S magam is így érzem, látod.
Téged még el tudnálak hagyni,
De soha a két kis lányod.

Mert engem sem szeretett senki úgy,
Ahogyan ők szeretnek.
Ha elválunk, úgy kell elválnunk,
Hogy nálam marad a két gyermek.

S akkor a te szíved is itt marad,
A konok, az örömre irigy —
És akarsz, nem akarsz, szeretned kell
Örökre, a sírig, a sírig. —

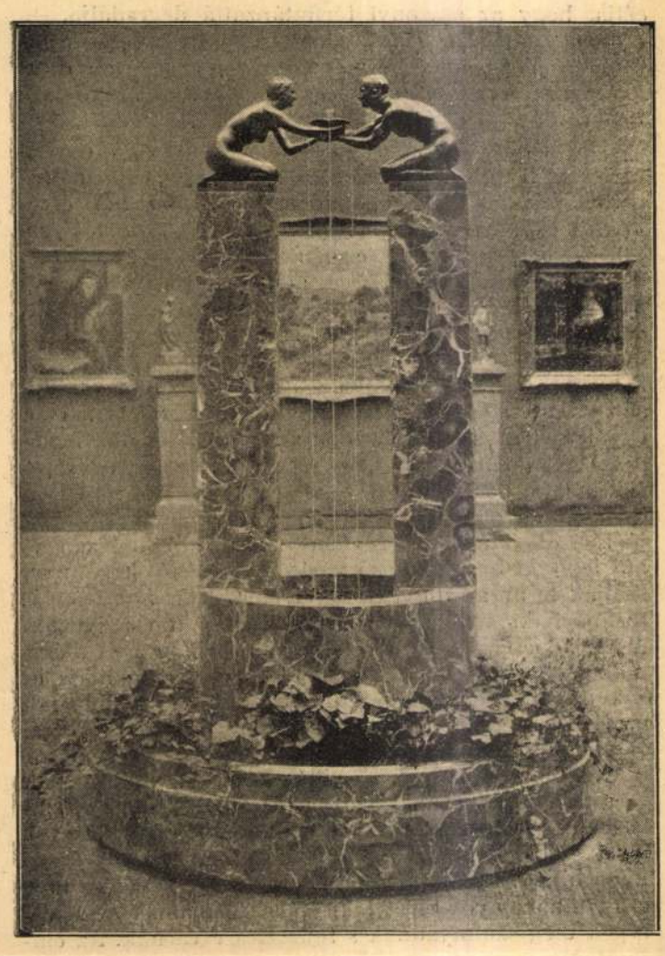

A Céhbeliek kiállításából. Szentgyörgyi István: Díszkut

A százegyedik szoba

Ócska szobában vak tükör a polcon,
Kopott homály, rég csukott ablakok.
De néha meglebben a függöny szárnya,
Betör egy régi, tüzes nyár sugara,
Messzi fényt isznak a tükörlapok.

Forró szél zúg a holt szobán keresztül,
Kábít rég-hervadt rózsák illata,
Törött hegedü pattant húrja rezdül,
Míg tünik a fény, a szobára csend ül
S mindent belep hétköznapok pora.

Tábori Piroska

Várni

A szerelemre is csak úgy kell várni,
Akár az álomra: sok éjszakán.
S ha végül jő s megérinti a pillád,
Hamar elrebben, tovasuhan ám.

A szerelem is illan, mint az álom,
Ha legjobban várod, nem érkezik
S vannak félálmok s féligcsókolt csókok,
Melyek az életet megmérgezik.

Andersen György

Templom a Tisza partján

A szegedi fogadalmi templom ünnepére

irta: **Herczeg Ferenc**

Hangokat keressetek, forrón zengő, vakító lánggal fölcsapó hangokat, mik megolvasztják a jégszíveket.

Selymek közt válogassatok, gyöngyfényben rengő, szivárványtüzben égő selymek közt, hogy ünneplőbe öltözzenek a hétköznapok.

Az elmult napok. a fakó napok óra-inga-lábakon ketyegve ügetnek; néma katonák, az árnyékos Feledés Völgyébe vonulnak, halálra szántan.

Szürkék, — csak egyik fekete közülök, fekete, mint a rémület, a gyász; némák, — csak egyik sikolt, zokog egy emberöltő ködös távlatában.

Ez az egy nap hallotta egykor az Apokalipszis lovasait végigcsattogni Szeged piacán; ő látta a Halált gigantikusan kiágaskodni a Tisza medréből; az ő sápadt fényében omlott iszapsírjába a haldokló város.

Azután csend lett . . . A vizi sárkány jóllakott, a gyilkos Tisza lomhán elkotródott és sirkertek némasága ült a romváros fölött.

És ezer árva gondolat, mint fölszabadult galambraj, a borus ég felé szárnyalt.

*

Isten csodát teszen, ha gondolat-szövétneket gyújt az agyvelőkben; ha bátorságot önt a férfiak szivébe; Isten csodát teszen, ha százezrek lelkét *egy* akarat hevíti.

Méhemberek nyüzsögnek, ásó peng, kalapács döng, kocsikerék nyikorog, gátak épülnek, kőívek feszülnek, tornyok emelik büszke fejüket a déli ég azuros sátra felé . . .

Óh gyönyörü csoda; a nádviskós rongy falu helyén, mely tunyán álmodott Ázsia posványos határszélén: az Alföld szép királynője mosolyogva hajtja pártás homlokát a megszelídült folyam aranytükre fölé.

Óh gyönyörü csoda: a halál virágzó ifjuság, szent élet szülője lett.

Hol a város, mely ugy érezte az Atya sujtó kezét, és hol a város, melyet cirógatva úgy megszentelt az Ő teremtő keze.

— Kik végigmentek Szeged utcáin, borzongva keressétek az Ő lábanyomát.

Ha sehol a világon nem épült még Isten háza, Szegeden kell, hogy álljon.

A ház legyen a forró sziv, mely édesen lüktet a város kőtestében; legyen az aranyhid, mely a föld porából az örök csillagok felé ivel; a ház legyen reménység, igéret, fogadalom:

ahányszor zavaros ár borítja a magyar földet: az Ő kegyelme bölcseséget gyujtson a magyar agyvelőkben, bátorságot öntsön a férfiszivekbe, százezrek lelkét *egy* akarat hevítse, és teljesüljön a gyönyörü csoda:

A halál legyen virágzó ifjuság, szent élet szülője.

Uj Idők 1924. XXX. 11.

A nő szabadságharca

Irta: **Pekár Gyula**

Vázlatos laza képekkel kíséreltem meg a nagy világharc, a nő szabadságharcának a fejlődését illusztrálni a századokon át. Szinte találomra elevenítettem fel egyes korokat, egyes reprezentativ női egyéniségeket; ugyanígy lehetne tiz más szempontból, húsz más egyéniséget idézni és tanúságra hívni, de azt hiszem, mindez alig változtatna a vörös fonál menetén s az elért eredményen, melynek summája mégis csak az marad, hogy a diadalmas asszony lépésről-lépésre biztonhalad előre a férfival való teljes egyenlőség felé. A döntő nagy csaták (amazonok, Sappho, kereszténység, Theodóra, troubadourok, boszorkányvád, Don Juan, Kékszakáll) után a küzdelem modern része igazában a renaissanceszal kezdődik: győz a nő a XVI. század európaszerte uralkodó olasz kulturájában, emelkedik a XVII. század spanyolos világában s nem nyer, inkább tán veszít a XVIII. század franciás rokokójában. E szellemes és bájosan hazug világ a maga hajporos cinikusságával, szépségflastromos érzékiségével nem kedvez a fensőbb női érzékeknek; ott, ahol a szerelem, *Chamfort* szerint, már csak „két epidermisz érintkezése", ott megszünik az Éva isteni szerepe. S ott, ahol a nőnél az isteni végződik, ott mindjárt az ördögi kezdődik... a fensőbb érzékek helyett a legalantasabb ösztönök kerülnek felül s a ledérséget az amorális gyönyör magas iskolájává, művészetévé fejlesztik. Ebből a szempontból a rokokó egy ildomosabb és szellemesebb bizánci világ, de a nő romlottsága alig kisebb benne; a hajporos Éva nem öl többé, nem lármás, nem kegyetlenkedik, mint a Theodórák... nem akar többé boszút állni, mint ezek, de bizton viszi a férfit a lejtőn a forradalom bosszúja, a guillotine alá. Ő is elvérzik vele s mire Európa a napoleoni empireégisz után magához tér, új ura van a világnak s a XIX. századnak: az angol. S a mult század nagy női szabadságharca anglo-amerikai jegyben indul meg.

Csak pár dátumot! A XVIII. század végén nemcsak a nagy *Condorcet,* hanem a forradalmár *Cambacerès* is a nemek teljes egyenlőségét hangoztatja, — *Turgot* viszont férfi és nő számára egyenlő munkaszabadságot biztosít. Maga a forradalmi többség azonban meglehetősen szűkkeblü s a *III. év prairial 8-ki* törvénye megtiltja ötnél több nő gyülekezését s eltiltja az asszonyt mindennemü politikai szerepléstől. *1792 szept. 20-án* megengedik a nőnek a polgári ügyekben való tanuskodást, de hamar vissza is vonják s e jogot Éva majd csak száz év múlva, 1897-ben nyeri vissza... 1830 felé jönnek aztán a szocialisták *Fourrier*-val és *Saint-Simonnal,* de ők se nagyon rajonganak a nőemancipációért s *Proudhon* megvetően úgy nyilatkozik, hogy a nő helye valahol a „férfi és az állatvilág közt van". *Balzac* is beleszól a vitába, szerinte a férjes asszony „oly rabszolga, akit valamiképp mégis trónra kellene emelni..."

A század derekán svéd és angolszász oldalról megkezdődik a nagy harc a szavazati jogért s a házassági rabszolgaság ellen. A mi a politikai jogokat illeti, egy bölcs pápa, IV. Ince, már megadta volt ezeket a nőnek a XIII. században, s hogy a nő szükség esetén kitünő békítő diplomata tud lenni, arra fényes példa a *sienai Szent Katalin* híres békeszerző missziója.

Jönnek aztán a nagy feminista kongresszusok 1889-ben és 1900-ban s az új század elején az angol *suffragette*-mozgalmak, melyeknek nagy hibája, hogy egészen férfi-plateformra terelik az ügyet, s férfiaskodó brutalitással követelik a teljes férfi-analógiát. Itt a baj!

A nő szabadságharcának nem lehet az a célja, hogy az asszonyt férfiutánzattá degradálja, — e nagy és szent harcnak ellenkezőleg az a célja, hogy *minden férfiaskodástól mentesen a fensőbb női érzékeknek szerezzen érvényt, fejlődhetést s ezeket illessze bele a modern élet kereteibe.*

Itt a döntő pont. Nem a férfiakkal való egyenrangú és férfiaskodó szereplés, a fórumon való suffragette-tülekedés a fontos, hanem *a fensőbb női érzékekkel együtt a női képességek helyes és szabatos formulázása:* program — ezen az alapon — az életben való elhelyezkedésre. Ez az, amit a legyőzött és meggyőzött férfi vár s amit, mint a nők egyetemes óhaját, szívesen honorál. Sajnos, én se a képességek, se az óhaj formulázásánál nem látok nagy egyértelműséget a nőknél. E küzdelmeknél a férfiaskodó nők vannak elől s ők az ő férfi-plateformjuknak megfelelően igen egyoldalú, sőt rossz szószólói az igazi nőies nők ügyének. Aztán meg ezek az igazi nőies nők se egységesek maguk közt; az u. n. *boldog nők* például rendesen cseppet se törődnek a nő szabadságharcával, — ők jó férj oldalán biztos révben vannak s ebből a révből legfeljebb sajnálkozó vagy gúnyolódó közönnyel szólják le az asszonyi törekvéseket. Ők *hoministák,* férfipártiak, s nem feministák. Pedig nincs igazuk. A női képességeknek az életbe való beillesztését mégis csak maguknak a nőknek kell formulázniok. És itt sok mindenre kell vigyázni. Az, ami a fensőbb női érzékek reprezentativ lánglelkeinél és lángszíveinél (szándékosan nem mondom: lángelme), a Jehanne d'Arcoknál csudaszerű villámlásokkal nyilatkozott meg az emberiségnek, azok a biztonláló nagy rajongások s bizton cselekvő nagy intuiciók eddigelé csak elvétve törtek ki az asszonyból; mindezek az ámulatba ejtő (bocsánat a szóért!) rekordok egyelőre még csak tüneményes kivételek: a legtöbb nőnél e képességek még szunnyadnak s fejlesztésre várnak. Az említettem „programm"-nál a fejlesztendő, *sőt már kifejlesztett* fensőbb érzékeket kell szem előtt tartani.

Lássuk most, leltározzuk a női képességeket. Ugy, ahogy nagyjában s a nők nagy többségénél *most* megnyilatkoznak. Persze előre bocsátjuk azt, amit *Huzella* professzor oly jellegzetesen domborít ki nagyon figyelemreméltó könyvében*: úgy a nő, mint a férfi egymagában tökéletlen, csak egymást kiegészítve, egymást megtermékenyítve, mint emberpár, a két nem kölcsönösségében, sokszerű vonatkozásában tartják fenn a társadalmat. A megtermékenyített gondolatot a férfi viseli, benne érlelődik eszmévé, belőle születik világra, szóban, tettben, művészi formában. Olvassák el Wagner Rikhárd levelezését a szép Wesendonknéval... de hisz minden nagy teremtőnek meg van a maga ily ihlető nője. Pillantsanak a mithológiára, — a szellem istenei Athénétől a múzsákig mindenütt és mindig kizárólag nők. Már most hogy alakul férfi és nő ellentétes, de egymást kiegészítő szellemi léte?

Erre legközelebb felelünk.

Folytatjuk

Vég

— *Theodor Fontane* —

Egyre fogynak, kisebbednek
Gyürüi az életednek;
Szerelem, fény, pompa, gond,
Vad gyülölség: mind csak pára,
S nem marad más utoljára,
Csak egy sötét, árva pont.

Fordította: *Vajthó László*

* *Huzella Tivadar: Háború és béke orvosi megvilágításban*

Szentgyörgyi István

Navai Lajos emlék-
táblája, lelepleztetik
máj. 23. a Nemzeti
Kaszinóban.
Fenti reliefje
Repr.
Uj Idők
1924. XXX
24. 17.

XXXV. évfolyam, **43.** szám

TOLNAI VILÁGLAPJA

Budapest, 1933. október 18

Megjelenik minden héten szerdán. Előfizetési ára negyedévre 2 pengő 50 fillér, félévre 5 pengő. Egyes szám ára 20 fillér, pályaudvarokon is. Ausztriában 40 Groschen, Romániában 10 lei, Jugoszláviában 4 dinár, Csehszlovákiában 2,50 cseh korona, Amerikában 14 cent, Olaszországban 1 líra 30 centesimo, Franciaországban 2 frank. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII, Dohány ucca 12—14. Telefon: 42—3—39 és 42—3—50.

Tolnai Világlapjában megjelent képek és cikkek utánnyomása tilos!

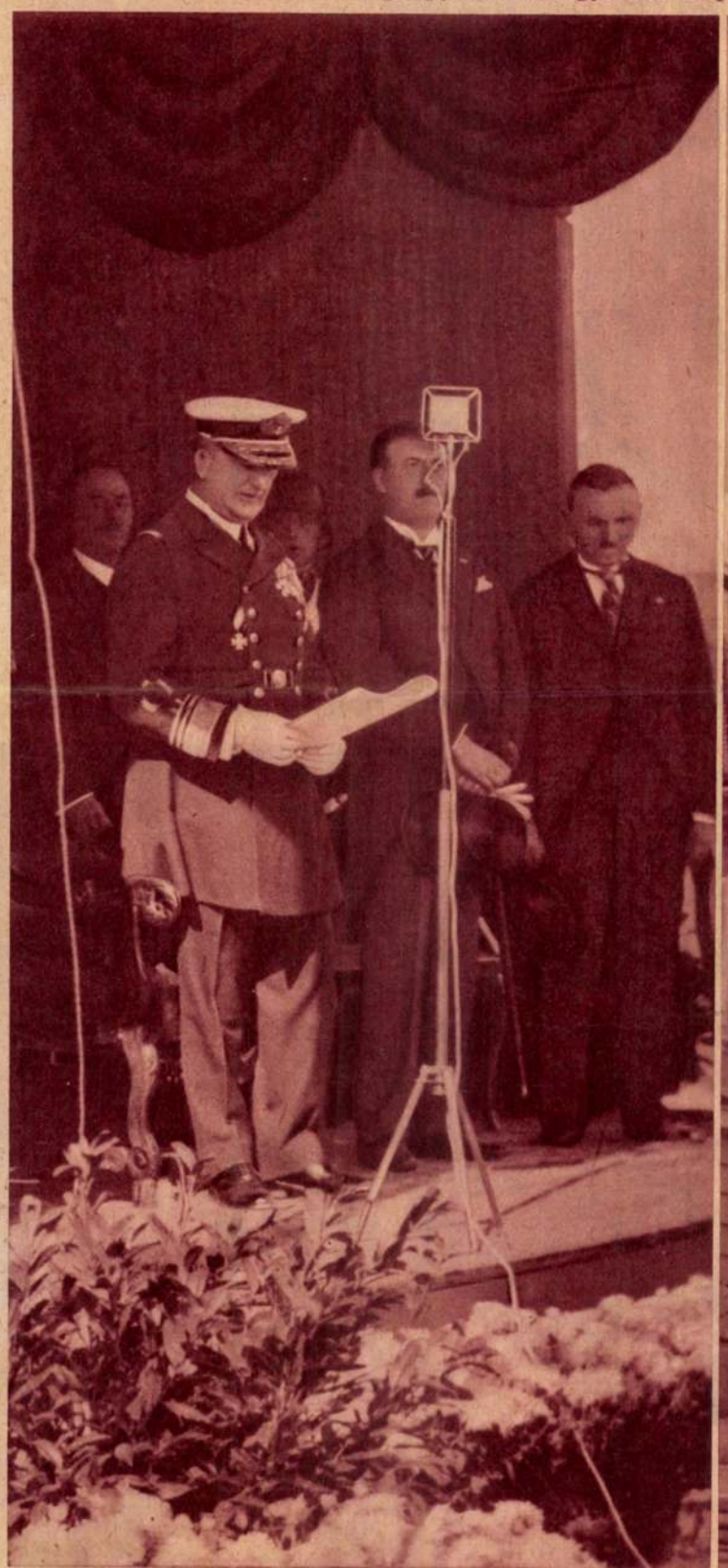

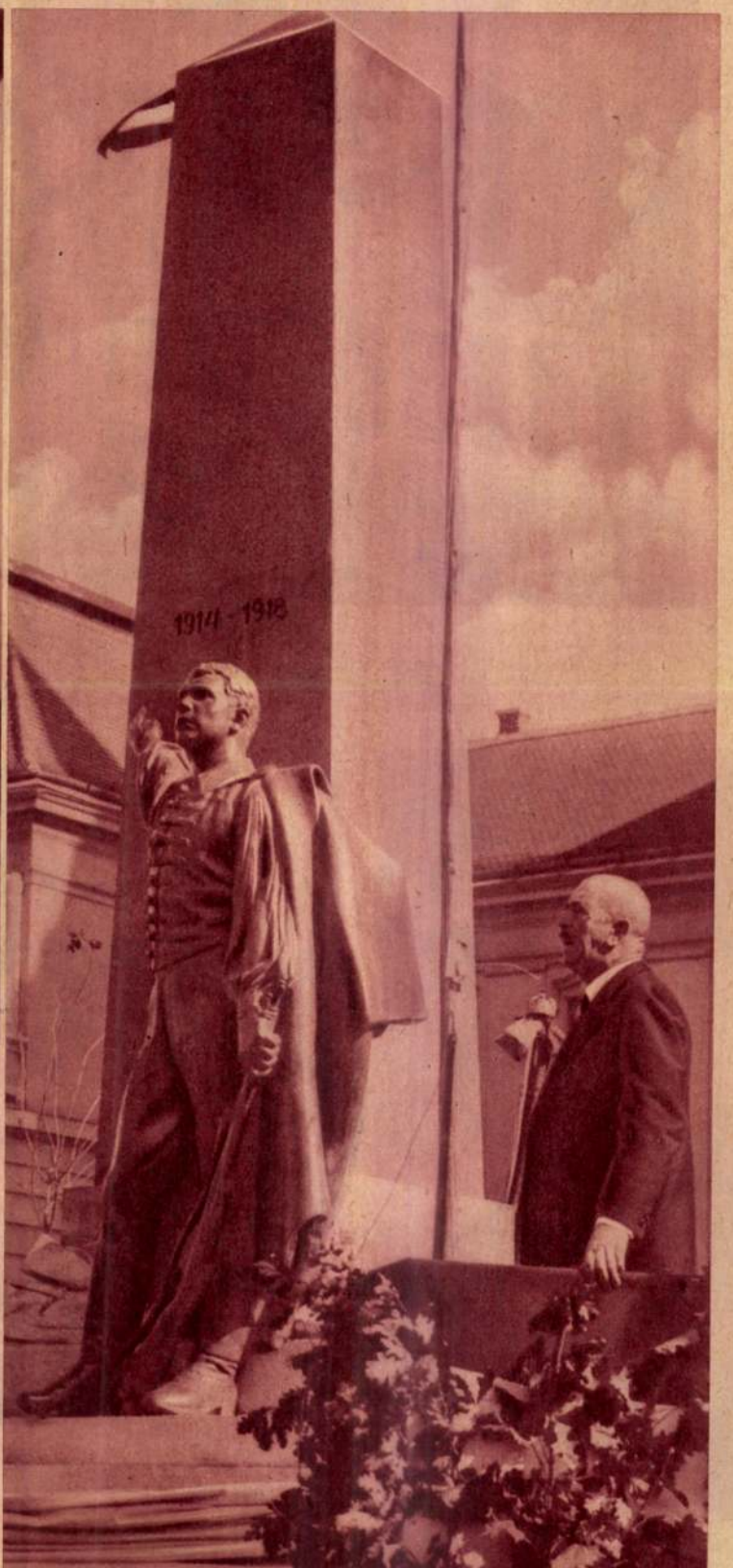

A mezőtúri hősök emlékművének felavatása

Horthy Miklós kormányzó jelenlétében avatták fel a mezőtúri hősök emlékművét, Szentgyörgyi István szobrászművész szép alkotását. Képeink: A kormányzó beszédet mond az avatóünnepélyen. — Dr. Spett Ernő polgármester Mezőtúr város nevében átveszi a szobrot.

Szentgyörgyi István

Katolikus nagygyűlés a Vigadóban. Sokezer ember részvételével tartották meg az idei katolikus nagygyűlést és az eucharisztikus körmenetet. — A nagygyűlés elnöki emelvénye. 1. Radnai Farkas püspök, 2. Huszár Aladár főpolgármester, 3. Szmrecsányi Lajos egri érsek, 4. Zichy János gróf, 5. Angelo Rotta pápai nuncius, 6. Zsembery István, 7. Ripka Ferenc volt főpolgármester, 8. Szily Kálmán államtitkár, 9. Serédi Jusztinián hercegprímás, 10 Andrássy Géza gróf, 11. Hóman Bálint kultuszminiszter. 12. Almásy László, a képviselőház elnöke, 13. Kánya Kálmán külügyminiszter. (Schäffer felv.)

Dr. Hültl Hümér, az európai hírű sebész-professzor, a Rókus-kórház vezető főorvosa 65 éves korában a törvény értelmében kénytelen volt nyugalomba vonulni. Távozásával pótolhatatlan veszteség érte a Rókus-kórházat. (Halmi felv.)

Józan Miklós püspöki vikáriust negyvenéves lelkészi jubileumán meleg ünneplésben részesítette az unitárius egyház. — Józan Miklós és felesége, az ünneplők körében.

Fetser Antal győri megyéspüspök 65 éves korában meghalt. Tizennyolc éven át volt Győr püspöke. (Goszleth felv.)

Emlékérem Ferenc József király halálának tizedik évfordulójára. Szentgyörgyi István műve

— Igy bokáig ér a szoknya, kérem. Kicsit feljebb érhet, igen?

György csak áll, néz még, mintha egész életével el akarna mosódni azokban a várakozó kék szemekben, a kezét, mintha imádságra kapcsolná össze s a feje bólint, csak az édes andalodástól.

— Helyes uram, amint jónak látja. — Szolgálatkészen bókol Valentine és visszahajlik, még két fodrot pattogtat körbe s aztán tova lebbenti magától őket. Ugy megörül a fekete selyemharisnyája a kellemes, ernyős villanyfénynek.

— Ime, most ott tartunk kérem, tíz év előtt, amilyen akkor volt a szoknya hosszúsága. Maradjon így?

— Igy . . . — György nyitja a karjait, támolyog Valentine felé. Hiszen még meg sem ölelte . . .

Valentine hátralép, pózt vesz, mintha szpícselni készülne valami nőegyletben.

— Uram, Önt elég gyakran megfigyelhettem, hogy szemérmesen lesüti a szemét a szoknyáig nem érő tisztelt térdek láttára . . . s hallottam az ön ajkáról megjegyzéseket, amelyekből arra kellett következtetnem, hogy Ön nincs éppen elragadtatva a födetlen karoktól, meg az elül-hátul való mély dekoltázstól, valamint a rouge-tól és a festéktől sem. Nos, Önnek ezentúl csak parancsolnia kell, kedves uram . . .

Nem tud tovább szónokolni, már beleborult azokba a karokba, melyek a beszéd alatt repesve kerülgették; nem tudja tovább a kacagását tartani, a boldogságát . . . a könnyeit.

A függönyön túl halkan muzsikálnak, muzsikálnak . . . mintha a hegedüs angyalok alakultak volna jazzbanddá a paradicsomban.

Elég sokáig tartott, míg György annyira összeszedte magát, hogy a Valentine ajkainak oda lehelte az ajkáról:

— Bocsáss meg, Tin . . .

Valentine emeli a fejecskéjét; mintha lassan nyíló szemeiből jönne a susogás:

— Maga pedig ne bocsásson meg nekem . . . haragudjon még rám, jobban szeretem . . . egy kicsit . . .

György behúnyja a maga szemét a rányíló csös menyország előtt:

— Szenvedtél, lelkem, te is? Sokat szenvedtél?

— Most fogom majd megmérni a boldogságommal . . .

— Te, te . . . te . . . te . . .

Addig tegezi, addig kínlódik szegény emberfia, hogy uj nyelvet rögtönözzön, addig-addig, míg elbágyadva adja ki az egyetlen semmicskét, ami a használt szókincsünkből eszébe talál jutni. Pszt, hallga . . .

— Pitymallat — azt mondja. Vége

A legszomorúbb ének

Visszacseng egy asszony neve,
Haldoklik a lelkem vele.
Őszidő jár arra fele —
Nem érkezik a levele.

Hazug volt, ha mosolygott is,
Még amikor megcsókolt is.
A szerelme hazugság volt,
Pedig de nagy boldogság volt.

Ha mégegyszer megláthatnám,
Ha mégegyszer megbánthatnám,
Ami éget, mardos itt bent
Elmondanék néki mindent.

Szemrehányást, dühöt, vádat . . .
Fújnám újra a nótámat
Hangos szóval, titkolt jajjal,
Régi daccal, halvány ajkkal.

. . . Ha mégegyszer megláthatnám,
Kis köpenyét ráadhatnám
S a derengő hajnalfényben
Hazavinném, úgy, mint régen.

Két karomba hazavinném,
Hogy otthon van, el se hinném.
Azt suttogná halkan, szépen:
Minden úgy van, ahogy régen.

Ha mégegyszer megbánthatnám —
Ha mégegyszer megáldhatnám
Fúló szívvel, könnyes szemmel,
Földöntúli szerelemmel . . . *Farkas Imre*

Uj Idők
1926. II. félév

Barna és rózsaszín selyemvelourból összeállított finom sapka

Délutáni selyemkalap ezüst lakmèedísszel

Szürke bársony-toque kevés dísszel

Kalapok özv. Pataky Lászlóné kalapszalonjából, Váci-utca 23., I. em.

Milliók könyve

A Milliók Könyvé-nek új száma jelent meg. Immár a száznegyvenkilencedik.

Nem hisszük, hogy sok olyan ház akad Magyarországon, amelyben ne húzódnék meg szerényen, a könyvespolcon legalább néhány füzete ennek a rendkívül népszerű regénygyűjteménynek. A Milliók Könyvéből igazán milliók könyve lett.

Aki szeret olvasni és nincsen pénze drága könyvre, az a Milliók Könyvét olvassa. Nemcsak, hogy a hazai és külföldi irodalom legérdekesebb, legszebb regényeit adjuk példátlanul olcsó áron, hanem a könyv kiállítása is csinos, tetszetős. Jó papiros, kifogástalan kiállítás, művészi boriték. Öröm kézbe venni.

A Milliók Könyvének legújabb száma méltán sorakozik a többi mellé. Címe: *Titánok*. Irója: *Lázár* István. Lázár Istvánt nem kell bemutatnunk olvasóinknak. Ő ma egyike a legnépszerűbb regényíróknak.

Ez a regénye drámai erővel megírt érdekes, izgalmas történet. A fehér ember és a sárga ember örök küzdelme, beleszorítva egy izgalmas szerelmi történet keretébe. A „sárga" ember mindent elér: vagyont, dicsőséget, hírnevet. A tudományos világ bámulattal vegyes félelemmel tekint fel rá. Csak egy valamit nem tud megszerezni neki lángesze: a fehér nő szerelmét. Enélkül a szerelem nélkül pedig nem akar élni a sárga ember. Ezt a pár szóval elmondott mesét Lázár István lélekzetelállítóan érdekes párbeszédekben, izgalmasnál-izgalmasabb jelenetekben mondja el. Aki ezt a könyvet a kezébe veszi, nem teszi le addig, amíg végig nem olvasta.

Kalapdivat

Az „Uj Idők" mai számában közzétett három rajz ismét csak a kis kalap folytatólagos térhódítását illusztrálja.

Délelőtt, délután és este színházba vagy vacsorázó helyiségbe, túlnyomórészt kis kalapot vagy toqueot viselnek, korra és orra való tekintet nélkül (téves felfogás ugyanis, hogy a kis kalap nagyobb orrú hölgyeknek nem-lehet előnyös!)

A nagyobb, karimáskalap körülbelül, majd csak a későbbi tavaszi és nyári saisonban nyomul előre, de azt hiszem a kis kalap akkor sem fogja pozicióját teljesen feladni. E két állandó ellenfél harca előreláthatólag most már küszöbön áll, de olyan teljes győzelemre, mint pld. Gróf Bethlen Istvánnak a politikában, egyiknek sincs kilátása.

Másképpen van ez a divat birodalmában, ahol az általános nyilvános szavazójog nincsen korlátozva, mert egyetlen veszélyt legfeljebb a lesujtó kritika jelent.

Nem áll jól! De ez a vélemény sem mindig egyhangú és ezért helyes, hogyha a hölgyek ilyen támadások ellen saját jobb meggyőződésükben keresnek támaszt.

A divat általában véve távolról sem oly nehéz és komplikált kérdés, mint amilyennek sokan képzelik, hisz aki saját egyéniségét ismerve, megérti és megérzi, mi illik hozzá és viszonyaihoz, rendesen a mindég disztingvált finom, egyszerűségben talál helyes megoldást.

Az öltözködés terén kifejthető óriási fényűzés gyakran megtéveszti azokat, akik csak olcsó pompával elégíthetik ki fényűzési hajlamukat.

Nem szebb és nemesebb izlésre vall-e a finom egyszerűség, ami egyszersmind gazdaságosabb megoldást is jelent, mert a finom jó anyag rendesen jobban hálálja meg az érte hozott áldozatot, mint az olcsó lim-lom?

Jól és finoman öltözni az emberi méltóság tudatát emeli és a divat követése elmulaszthatatlan kötelességünk, — de a kiváltságos anyagi körülmények között élő *divat-hölgy* körülbelül az — oh, Uram — „sok az eszkimó és kevés a fóka" arányában áll mintaképül a megkötöttség jegyében öltözködők óriási tábora előtt.

Ezért — csak bánjunk óvatosan azzal, ami rendelkezésünkre áll. Nem nehéz, — jó ízlés és némi megfontolás kell hozzá.

Özv. Pataky Lászlóné

Az irodalmi élet eseménye!

Megjelent
PÁLFFYNÉ GULÁCSY IRÉN
momumentális uj regénye,
a
Fekete vőlegények
a magyar regényirodalom remeke
A 3 kötetes mű ára 125.000 K
az Uj Idők olvasói megrendelhetik
négyhavi részletfizetésre is.

HARCSA
uriszabó
IV., Városház-utca 16.
Párisi-utca sarok
Közismerten előkelő izlés.
Nagy választék sport és városi bundákban

Szentgyörgyi István

Szentgyörgyi István

Pesti Hirlap 1937
okt. 12. és
valamennyi pesti
napilap ugyanezen
napi számában a budapesti
hegyesárkati emlék-
mű leleplezése alkal-
mából

Szentgyörgyi István

laid

Révai XVI. 770. l.

Szentgyörgyi István

Gobain

l.

Sör Vezető 328. l

Szentgyörgyi István

Wien

und

Secession Internationale Ausstellung. Wien, Okt.-Dez.

105. kép 1928.

154. kép

Mátolak:

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr ... és ügyszám alatt kiadott rendeletének másolata.

Nagyrabecsült Miklós ... pénzére rendkívüli segélyül ... utalványom az állampénztárnál ... kellően bélyegzett és aláírt ... helyettese által látta ... címem fentnevezett ...

Győr, 1920 ...

Hekler nagy gonddal ügyel arra, hogy a történeti és esztetikai szempontok egyaránt érvényesüljenek az antik művészet e rövid méltatásában. Nemcsak a történeti fejlődés, de az esztetikai ízlés evolúciójának megéreztetésére is törekszik. Olvasóit igyekszik néhány munka sikerült elemzésével a művészi látásra is megtanítani. Magától értetődik, hogy e sokféle szempont figyelemmel tartása közben a szerző néha-néha aránytalanul rövidszavú ott, ahol többet várnánk tőle. Így a görög archaikus szobrászatról sokkal többet szerettünk volna könyvében olvasni, mint azt a három oldalt, amely ezt az oly fontos művészettörténeti szakaszt megismerteti és tárgyalja.

A könyvnek, éppen fentemlített tárgyalásmódjánál fogva, elsőrendű szükséglete lenne a szöveghez méltó s azzal egyenértékű illusztrációk sorozata; sajnos ezt a szintet sokszor nélkülözzük. Csak kevés kép élvezhető mint hibátlan szöveg-magyarázat, soknál ellenben komoly kifogásokat tehetünk a világos, tiszta nyomás tekintetében. Olyan hiba, amely a mű újabb kiadása esetében feltétlenül kiküszöbölendő. A könyv megérdemelné!

Oroszlán Zoltán

KINETON PARKES, THE ART OF CARVED SCULPTURE. II. CENTRAL AND NORTHERN EUROPE. UNIVERSAL ART SERIES. London, Chapman and Hall Ltd. 1931.

A munka szerzője kiváló helyet foglal el ma az angol művészeti írók közt. Egyik jellemző sajátossága a nagy mozgékonyság. Azt a benyomást gyakorolja rám, ki őt személyesen, londoni otthonából ismerem, hogy valami új szerepet szánt az angol kritikának, melyen eddig, minden nagyszabású kifelé törekvése ellenére is érzett a régi splendid isolation hatása. Kineton Parkes világjáró ember. Volt nálunk is és iparkodott mélyen belelátni művészetünk igazi mivoltába. Sikerült is ez neki sok tekintetben.

Pedig elmondhatjuk, hogy azok közt a feladatok közt, melyeknek megoldására a Carved Sculpture minket különösen érdeklő kötetében vállalkozott, ez volt a legnehezebb. Nem volt könnyű azonban a többi sem, mert a művészet képe zavaros ma az egész világon, mint ahogy zavaros mindenütt az emberi élet egész képe. A művészet pedig olyan mindig és mindenütt, amilyen az élet.

Igaz ugyan, hogy a stílustörekvések egyre fokozottabb erővel lépnek fel és egyre tudatosabban jelentkeznek mindenütt. A kozmikus szellem győzedelmeskedett abban is, hogy határozottan kívánja az emberi alkotó szellem és az anyag együttműködését. Jóformán megoldhatatlan feladatnak látszik azért mégis a képfaragás kiragadása az egész szobrászat képéből.

Kineton Parkes tökéletes formaérzékkel megáldott, világosan látó, élesen megkülönböztető, helyesen értékelő és a mellett jóindulatú kritikus. Könyvének minden részében érezhető a törekvés arra, hogy meglássa a jót és a hivatottságot mindenütt, minden nemzet művészetében. Nem ítél hidegen, az emberi együttérzéstől függetlenül. A különböző országok művészeivel folytatott társadalmi érintkezésből folyó melegség rokonszenves olvasmánnyá teszi könyvét és növeli annak értékét.

Elmondhatjuk valóban, hogy az emberi szemszögből következett, hogy nem ragaszkodott mereven a feladatának megfelelő elvi álláspontho, hanem fontosabbnak találta azt, hogy minden értékről, amely méltatást érdemel, beszámoljon. A mi szobrászainknak különösen sokat használt ez az állásfoglalás. Olaszországban, Németországban tisztábban és tudatosabban fejlődnek a stílusok, mint nálunk. Ha Kineton Parkes megállapítja, hogy Michelangelo hazájában volt olyan kor, melyben a kőfaragás terét egyszerűen a mintázás foglalta el, a mai Olaszország értékét nem kisebbíti ezzel. Viszont, ha nálunk nem vette volna tekintetbe a hagyományok értékét az északi és déli szláv nemzetek korszerű stílusművészetének tagadhatatlanul erős előretörésével szemben, igazságtalanságot követett volna el.

A középeurópai helyzet ismeretére vall, hogy Ausztriát két fejezetben tárgyalja; az egyikben Svájccal, a másikban velünk együtt. A nyugati német Ausztria jelenti a képfaragásban a népies alapon fejlődő anyagszerű művészetet (fafaragás), a Kelet felé tekintő Bécs viszont még mindig a hagyományokra támaszkodó tekintély elvét. Nálunk pedig nagyon hasonló a helyzet. Ügyesen választotta meg a szerző a rólunk szóló fejezet címét is: „The Classicists of Vienna & Budapest."

A mi állapotainkról beszélve, két határkövet állít fel: Szentgyörgyi Istvánt és Csorba Gézát. Szentgyörgyit — helyesen — mintázó szobrásznak látja, Csorbát képfaragónak. Magyarországot általában konzervatívnak minősíti. Azt mondja, hogy a mult bánata szép nosztalgiává fejlődik nálunk, a jelené pedig mozgásba hozza nemcsak az életet, hanem a művészetet is. A magyar művészetet klasszikusnak nevezi és úgy látja, hogy az új fejlődésben a naturalizmus hatása alatt állunk.

Ezt a megállapítást nem szabad szőrszálhasogató kritika tárgyává tenni. Kineton Parkes, az angol, kinek hazájában öntudatos nemzet kristálytiszta elveket szokott kitermelni, rövid ittartózkodása alatt nem látott át tisztán a mi szomorú komplikáltságunkon. Nekünk azonban meg kell értenünk azt az angolt is, ki a mi kicsinységünket nagy távlatból nézi. Amit mi itthon, naturalista közel-

multunkhoz viszonyítva, stílusformának látunk, az egyetemes fejlődés keretében könnyen tűnhet fel naturalizmusnak. Be kell ismernünk, hogy nem járunk elől a világot mozgató eszmék kitermelésében. Annak a megállapításában azonban, hogy szerencsétlenségünk visszatekintővé tett bennünket, nem szabad lekicsinylést látnunk. Angol barátunknak rólunk írt fejezetében nem is ez igazság leszögezése az, ami a kényelmetlenség bizonyos érzetét keltheti bennünk, hanem igenis, művészeti mozgalmaink társadalmi oldalának a sorok közt kiolvasható megítélése.

Kineton Parkes, ha nem is látott meg mindent, meglátott igen sokat; elsősorban azt, hogy Budapesten a tárgyi szempontok sokszor vívnak egyenlőtlen harcot a személyi szempontokkal és hogy ez a harc gyakran dől el az utóbbiak javára. Az említett két művészen kívül megemlékszik még a szerző bővebben a franciává vált Csákyról, Róna Józsefről, ifj. Vastagh Györgyről, Sidló Ferencről, Horváth Gézáról, Ligeti Miklósról, Kisfaludi Stróbl Zsigmondról (tévedésből mint Ligeti egyik mesteréről), Beck Ö. Fülöpről és Pátzay Pálról. Röviden ír Miklós Gusztávról, Icha (?) Oszkárról, Beszédes Lászlóról, Lux Elekről, Damkó Józsefről, Medgyessy Ferencről, Pongrácz Szigfridről, Sámuel Kornélról és Mészáros Lászlóról. Az osztrákokról szóló fejezetben foglalkozik Pásztor Jánossal és Ferenczy Bénivel. (Semmi feltűnőt sem látok abban, hogy a magyar neveket többnyire hibásan írja. Ebben jóformán minden külföldi szerző egyforma. És ez a legszomorúbb bizonyítéka annak, hogy mennyire nem vált vérévé az idegeneknek a velünk való foglalkozás.) Képeket találunk a könyvben Szentgyörgyi, Sámuel, Sidló, Kistaludi Stróbl, Beck, Csorba és Pásztor egy-egy művéről. A tekintetbe vett művészekkel való foglalkozás módjából kiérezhető, hogy angol barátunk tisztába jött nálunk azzal is, hogy szobrászaink művészeti jelentősége és társadalmi [illegible] szony-

lunk és hogyan a szláv népek szobrászáról. Igaz ugyan, hogy a szláv nála túlságosan egységes fogalom. Kineton Parkes a szlávokat látja határozottan a jövő népeinek és szobrászatukban is nagy hivatottságukat véli felismerni. Határozottabb stílusfejlődést is lát náluk, mint más európai népeknél. Ebben tagadhatatlanul igaza is van. Az orosz azonban kétségtelenül másvalaki, mint a déli szláv. Ez utóbbiak, jóllehet a keleti egyházhoz tartoztak, sohasem voltak annyira keletiek, mint a nagy szarmata síkság lakói, kiket a turánság nagyrészben átitatott és akiknek tehetetlensége, szerény véleményem szerint, az ellentétes hajlamok küzdelméből magyarázható. Azt hiszem, ez az oka a mi tehetetlenségünknek is. Míg azonban a nagy orosz tömegek nagy stílustfejlesztő erőt jelentenek, addig nálunk az ellenkező oknak ellenkező okozatot is kell eredményezni.

Kineton Parkes megteszi a helyes megkülönböztetéseket az eltérő formák közt. Jól állapít meg népjellembeli különbségeket is. Egyik fejezetében a látomás jelentőségének és a művészet gyakorlati oldalának szembeállításával az oroszt és a zsidót különbözteti meg egymástól. A lengyel szobrászatban az expresszionizmust, a nagyrészt gránitban dolgozó finn képfaragóknál az anyagszerűséget látja különösen erős tényezőnek. Általában a stílusművészet és a mintázással szemben a képfaragás mellett tör lándzsát.

Mindezeket tekintetbevéve, különös elismerésre méltó, hogy hazai viszonyaink elbírálásánál tárgyilagos és megértő igyekszik maradni. A Csorba Géza méltatásával kiemeli az egyéniségének megfelelő stílusművészetet. Azzal viszont, hogy Szentgyörgyit első helyre teszi, meghajlik az előtt az álláspont előtt, mely szerint a művészet végtelenül sokféle formában nyilatkozhatik meg. Értéke nem formához, azaz stílushoz kötött, hanem a művészi érzés és a munka komolyságán, a kifejezés erején fordul meg.

Szentgyörgyi István művészetének külön tanulmányt is szentelt egyébként Kineton Parkes az Apolló 1931. évi szeptemberi számában. E tanulmányban, melynek címe „A Hungarian Monumentalist — István Szentgyörgyi", azt fejtegeti, hogy a művész akademikus hagyományokban nevelkedett, melyek alól nagy mértékben függetlenítette magát a természet szabad megfigyelése által. Megállapításait a művész hét alkotásának (Középkori lovasok, Va t-en, a művész neje mellszobra, Fiú kutyával, Kútfigurák, Csókné-síremlék, IV. Béla városi rangra emeli Szegedet) közlésével világítja meg.

Kétségtelen, hogy az a művészet, melyet Szentgyörgyi első nagy- és kisplasztikái képviselnek, az akkori akadémiák művészete volt. Ez azonban a mi látásunk szerint mesz-szemenő naturalizmus és ami ebből termé-

hogy
ethető
diák,
tanár
anul-
nelmi
ezői.
mint
yira
eszi
l a
szé-
inal,
te-
egye
ró-

szetszerűleg folyik, mintázás. Szentgyörgyi mai szobrászatában különös fontossága van a megmintázott formák utólagos átfaragásának a gipszöntvényen. Ez már az új klasszicizmus követelményeinek megfelelő eljárás. Sőt egyéb is van benne, amihez Szentgyörgyi művészete öntudatlanul közeledett: új tárgyilagosság.

Mintha ez az új klasszicizmushoz és tárgyilagossághoz közvetítő kiegészítő képfaragás lenne a tulajdonképpeni kapocs a magyar művész és angol barátja közt.

Felvinczi Takács Zoltán

Magyar Művészet
1932.

Szentgyörgyi István

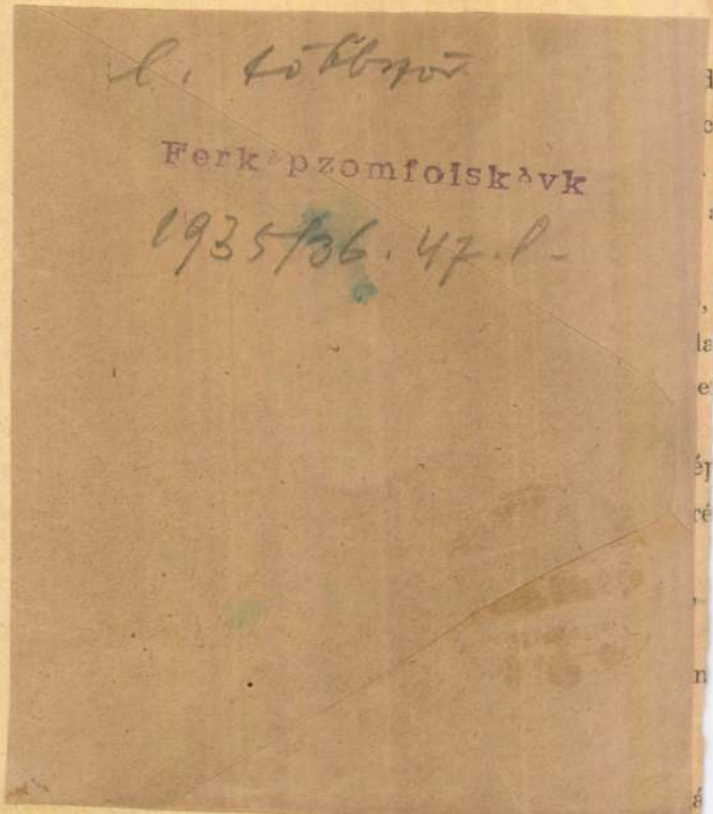

1169. HÁROM KORSÓ, cserép, kék n

1170. KÉT TÁL, mázas cserép, feli

1171. TÁL, fajánsz, kékkel festett k

os diszitéssel. Erdély, 1740.

p, szivócsövekkel. Bosnyák, XIX. sz.

kék virágos diszitéssel. XIX. sz.

k alap, sgrafittós, virágos, ill. madaras diszitéssel. 1803-as

kék alap, sgrafittós, madaras disszel. Erdély, XIX. sz. e.

ines diszitéssel. Erdély, XIX. sz. e.

stilizált virágdisszel és nyájat őrző pásztorral. Felsőma-

rép, kék stilizált virágokkal és 1848-as évszámmal. Erdély.

lika, groteszkokkal, domboru gyümölcskötegekkel és alakos

elezve Ginori. Olasz, XIX. sz. v. Illusztr. XLVIII. tábl.

igdisszel. Jegye ST. Stomfa, XIX. sz.

két füllel, rajta gyümölcskoszorutól övezett ovális kékme-

XVII. sz. Illusztr. XLVIII. tábl.

festett diszités: pásztor bárányokkal. Felsőmagyarország.

cimerrel, felirattal és 1678-as évszámmal. Magyar.

án szfinxekkel és szines groteszkekkel diszitve. Felsőolasz-

lésü diszitéssel. Délnémet, XVIII. sz. eleje.

l. kék márványos diszitéssel. Délnémet, XVIII. sz.

irányzatosságánál fogva, a szó szoros értelmében politikai röpirat volt.

Megjelenésének időpontja a császári rendelet közrebocsátásáét kétségtelenül csak néhány héttel, legfeljebb egy-két hónappal előzte meg; mert föl kell tennünk, hogy megjelenése felől a császár azonnal értesült és elnyomása érdekében intézkedését haladéktalanul tette meg.

Megjelenése 1485 nyarán támpontot nyújt annak megállapítására, hogy milyen alkalomból és célból bocsáttatott közre. Június 1-én MÁTYÁS bevonult Bécs városba és Ausztria hercegének címét vette föl. Úgy vélekedhetett, hogy céljához, mely két évtized óta lelke előtt lebegett, a császári trón elnyeréséhez hatalmas lépéssel közelebb jutott. A császárt megalázva, örökös tartományai nagy részéből elűzve, arra kényszerítve, hogy a német birodalom rendeit folytonos segélykéréssel zaklassa, helyzetét a német birodalom

[1] Ismertette JOACHIMSOHN a Historisches Jahrbuch 1891-ik évfolyamában.

Szentgyörgyi István
Budapest
Tanulmányok útja.
Minisztérium. VII. 28. f.

Kedves Barátom!

Nyertünk.

FRAKNÓI VILMOS.

Szentgyörgyi István

Ifjú

Gyulai István

Az Erzsébet királyné emlékpályaverseny.

Egyetértés. 1913. máj. 27

U. 403.

⌐ jobbra

Vácz:

A „Danubio Firme" bal par
„Forteza" látható. hogy a város
~~vagok~~ védik, s ez utóbbiak teteje vé
előtérben az „Isola Di S. And
a háttérben húzódó leggelben jo
ker. Fölirata a fent lebegő ~~szag~~

„Citta Di Vac
Presa Nvovamente D
Consacrata
All' Altezza Serenissma
Marchese della Concordia
Annii

Rézmetszet, méretei a Gere
Historia delle atti
Ottone Sponcier. In Venez
Ltpa T. 41

Szentgyörgyi István

irod

Petrovics Elek: Visszapillantás
kat év magyar szobrászatára.
Budapesti Szemle: 1929. 303. l.

fcb.

LDING IN CHICAGO.

ER UND SULLIVAN.

LÄNGENSCHNITT

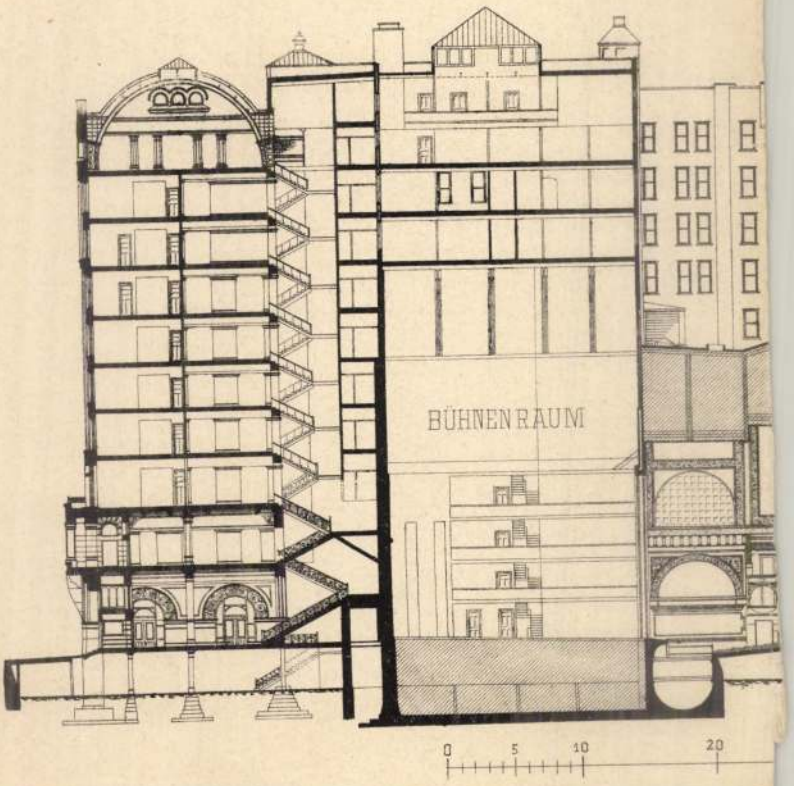

rochen.

KEL, Steingut, mit grüner Blattranke. Mitte XIX. Jahrh.

: P. Tata, XVIII. sz. — SCHÜSSEL, Fayence, blatt-
ata, XVIII. Jahrhundert.

1107. **Vajtartó, aljjal,**

tejüveg, bordás testén szines virágfüzérek. Cseh,
Milchglas, mit bunten Blumenguirlanden. Böhmer

1108. **Virágtartó,**

tejüveg, szines virágfüzérekkel és medaillonokkal.
Blumenguirlanden. Böhmen, XVIII. Jahrhundert.

1109. **Kanna**

fedővel, tejüveg, egymással váltakozó szines rozett
mit Deckel, Milchglas, mit Rosetten- und Blumen

1110. **Butykos,**

fuvott üveg, négyoldalas, zománcfestéssel; oldal
évszám. Magyar. — SCHNAPSFLÄSCHCHEN,

1111. **Korsó,**

opalizáló üveg, kő erezetét utánzó kék diszitéssel.
Böhmen, XVIII. Jahrhundert.

1112. **Korsó,**

tejüveg, achatot utánzó vörös erezettel. Cseh, XV
XVIII. Jahrhundert.

1113. **Pohár,**

köszörült üveg, mértani osztással és szemekkel. Cs
scher Musterung. Böhmen, Ende XVIII. Jahrhu

1114. **Palack,**

üveg, köszörült virágkoszoruval és monogrammal.
tenem Blumenkranz und Monogramm. Mitte XIX.

1115. **Cukorszelence**

fedővel, márványos üveg, felrakott virágokkal. Ru
Marmorglas mit plastischem Blumenwerk. Rudno,

1116. **Patikaüveg,**

$$C_2H_5 - As \begin{matrix} OH \\ = O \\ OH \end{matrix} + SO_2 \longrightarrow H_2SO_4 + C_2H_5 - As = O$$

Az autokláv fenekén összegyűlt olajat leeresztjük, az előző műveletből származó arzéntartalmú sósavval keverjük, és HCl-gázzal telítjük, miközben a hőmérséklet 90—95 C°-ra emelkedik. A reakció végén a hőmérséklet csökken, ekkor az elegyet kb. 30 C°-ra hűtjük és a fenekén lévő olajat a sósavas rétegből elválasztjuk:

$$C_2H_5As\ O + 2HCl \longrightarrow H_2O + C_2H_5 - AsCl_2$$

A dickben maradt vizet és sósavat ólommal bélelt szárítóban, 60 C°-on, vákuummal való szivatás útján vesszük el.

A dick előállításához felhasznált *äthylchloridot* alkoholból és sósavból állítjuk elő.

A sósav és alkohol molekuláris arányú elegyét autoklávban 110—120 C°-ra hevítjük, majd 60—70 C°-ra lehűtve az äthylchloridot ledesztilláljuk. A gőzöket előbb a bennük lévő sav és alkohol eltávolítására vízzel mossuk, majd koncentrált kénsavval szárítjuk és hűtőkeverékkel kondenzáljuk az äthylchloridot.

Autokláv nélkül rendes nyomáson is lehet dolgozni, ha $CaCl_2$-t vagy $ZnCl_2$-t alkalmazunk vízelvonószerül, vagy ha nagy feleslegben alkalmazzuk a sósavat *(Gassner-eljárás).*

Az *I. G.-eljárás* alkoholgőzöket és sósavat olvasztott $ZnCl_2$ vagy hevített katalizátorok (faszén, agyagcserép, kovaföld) fölött hoz össze. Ez az eljárás 97%-os kitermeléssel dolgozik.

Ujabban az äthylchloridot *äthylenből* és sósavból készítik.

E reakcióhoz aluminiumforgácsot, $AlCl_3$-t, $FeCl_3$-t, faszenet vagy $BiCl_3$-t használnak katalizátorul.

(Folytatása következik.)

zénsav megvan, további feldolgozása már teljesen azonos módon történik, amelyre a következő séma állítható fel:

1. Az ötértékű arson- vagy arsinsavat HJ-katalizátor jelenlétében kénessavval háromértékű arzénoxid-

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Szentgyörgyi István

grafikai

L.

Szépmüvészet

1943.83.f.

EDDOBA

Szentgyörgyi István

vobrán

archepe 884. l.

l élet.

Karcragmagyállam

895. l.

yol festő.
zadból.

ordult és trónuson ül. Egy-ülvett fején püspök-süveget en három aranygyürűt hord, et a térdére fektetett, piros yvön nyugtat, pásztorbotot menyezet zöld függönyein ezik a szegést.

— Lelt. sz. 1133. — Vétetett l 1200 K-án. — Elszámoltatott — Az elszámolásra nézve lásd 20 és az 1895 május 10-iki — Az elszámolást elfogadta az 35–900) és az 1901 augusztus 901).

datok a Szépművészeti Múzeum-*festő:* Szent püspök. — 1906, : Saint Évêque.
. 5. l. — Verzeichniss N° 244. —

III
40 (1133)
65 (485)

40

Szentgyörgyi István
születése

irod.
2

Sas Ede: Látogatás Sz. I. - nál.
Nagyvárad.
1913. jún. 4.

Fűzve.

716. *Nagy Sándor.*

Mellig látható, kissé job
tetés jelvénye diszíti. Hoss
bajusza barna, szeme sötétb
Kalapot fehér tollal, fekete
gallérú kékesszürke atillát é

Vászon, méretei 71·3 : 58 cr
50 K. — Vétetett a gr. Krei
A megszerzésére vonatkozó ad
lelt. sznál. — Átvétetett 1895 ápr
jegyzék 167. — Az átvételt tu
8-iki 14895 sz. leirat (159–96).

Szentgyörgyi István

obraz

vrch

Lykamotorka II

274. l.

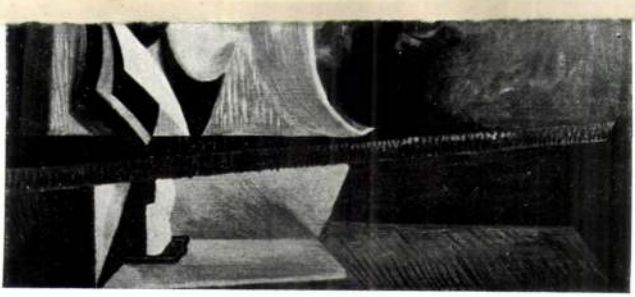

Archimede **Bresciani da Gazoldo** : *Nudo di donna.*

Rendelésszerűen készült
átmeneti kabátok,
felöltők,
utczai öltönyök
elsőrangú kivitelben és jutányos árakon kaphatók
Deutsch F. Károly és Tsa
férfiszabóknál
IV. kerület, Ferenczieк-tere 2. sz.

? Orux ?

G. AUTOMOBILOK

PEST, MOZSÁR-UTCZA

Szentgyörgyi István

Falus Elek: A „Tirek".
A Madách-pályázat
nyertese. Pesti Napló
1938. május 13.

Szentgyörgyi pályamunkája — bizony, fáj leírni — meglepetésszerűen nyugtalan, sőt zilált, pedig az ő munkáinak legtöbbször az a kellemes tulajdonsága, hogy majdnem a szárazságig menően okosak, tisztán komponáltak, utolsó kis motívumig. Az építész, ha egyáltalán volt ilyen, az okozta a bajt. Nagyot vétkezett a szobrász ellen. Ahogyan a kockán térdeplő Ádámhoz (már megint Ádám!) egy kisebb kockán a sarokba odaáll Éva (már megint Éva!) és ahogy melléjük történet a túloldalról Mephisto, rettentő nagy szárnyával, túlságosan zsánerszerű. Az egész erősen a földhöz ragadt, szószerint a földön fekszik, közel a nézőhöz, azt hiszem, ez zavar engem legjobban. Erősen hiszem, hogy új változattal, erős javulással látom viszont a kiváló művészt.

2144. Rembrandt

A mester sz. Leydenben
Westerkerkben

Tájkép.

Balról töltésre épített s
lépcső vezet és a melynek
szélnek fordították; kissé oc
pedig, a tónak túlsó partján,
a vízben visszatükröződnek
felhőzött.

Vászon, méretei 45·3 : 5
István hagyománya 1893 aug
100 K. — Átvétetett 1902 j
A hagyományt elfogadta az
(340–902).

III : 2

Hagy. 1902.
Delhaes J.

Szentgyörgyi István

írod
2

Ybl utolsó
69, 70. l.

M Ű V É S Z E T
X.évf.1911.
25.l.

Péczely

S z e n t g y ö r g y i István:

Kigyóbüvölő

Bronzszobor fényképe

A Lipótvárosi Casino dijának nyertese

Képes Pesti Hirlap 1931 LIII junl7 l.o.

Rozgonyi

Szentgyörgyi: A Radetzky-huszérok hősi

emlékmüve. Fénykép 10x10ées

része

Pesti Hirlap 1931 LIII jun.17

Magyar Művészet 1926. 227. o. Kerényiné

Szentgyörgyi István: Herczeg Ferenc. 1920.

Magyar Müvészet 1926. 230.o. Kerényiné

Szentgyörgyi István: Tenniszező. 1909.

Orbán Gábor rajzoló

315

Szentgyörgyi István szobrász

Budapesti Szemle CCIL. 1938. 361-369. Gál Ervin: Képzőművészet

Körplasztika — „Bizéró fia" — Szentgyörgyi István

Művészet, 1937. II. évf. 5. sz. 14. l.

Radocsay Dénes: Konta József, Szentgyörgyi István, Umhoffer Péter az Ernst Museumban.

Szobor "Mécses"

Szentgyörgyi István

Magyar Művészet, 1926

46-47. o.

A Képzőművészeti Társulat

Szentgyörgyi István: 2 férfiport
ré

Nouvelle Revue de Hongrie 1938.
XXXI. année, LIX. tome, 464 lap.

Magyar Müvészet 1926.224.o. Kerényiné

Szentgyörgyi István:Gunszt Klári.

Magyar Müvészet 1925. 224.o. Kerényiné

Szentgyörgyi István: Tanulmányfej. 1917.

Magyar Művészet 1926. 225. o. Kerényiné

Szentgyörgyi István: András fiam. 1921.

Magyar Müvészet 1926.227.o. Kerényiné

Szentgyörgyi István:id.Szentgyörgyi István.

Magyar Művészet 1926. 225. o. Kerényiné

Szentgyörgyi István: Feleségem. 1919.

Magyar Müvészet 1926.230.o. Kerényiné

Szentgyörgyi István:Bigézó.192o.

Magyar Müvészet 1926.232.o. Korényiné

Szentgyörgyi István:Vocation.1922.

Mit (X) bitte ankreuzen!

( ) Ich bin damit einverstanden, daß meine Daten für Zwecke der Forschung verwendet werden.

( ) Ich bin damit nicht einverstanden, daß meine Daten für Zwecke der Forschung verwendet werden.

Datum: ..... Unterschrift: .....

Magyar Művészet 1926. 234. o. Kerényiné

Szentgyörgyi István: Erzsébet királyné
/Szükebbkörü pályázat/ 1918.

Magyar Művészet 1926.39.o. Keréhyiné

Szentgyörgyi István: Környei Béla.

Magyar Művészet 1926.39.o. Kerényiné

Szentgyörgyi István: Kertész K. Róbertné.

Magyar Müvészet 1926. 235. o. Kerényiné

Szentgyörgyi István: Teknős kutfigura.

Magyar Müvészet 1926.235.o. Korényiné

Szentgyörgyi István: Mécses. 1923.

Magyar Müvészet 1926.223.o. Kerényiné

Szentgyörgyi István:Panasz.

Szentgyörgyi István: Bi[illegible] fiu

Nouvelle Revue d[illegible] 8.
XXXI. année, LI[illegible]

Szentgyörgyi István ábrázata

Pesti Hirlap. 1922. febr. 1. 5

A Szinyei Merse Pál Társaság közgyülése...

Kelyső-Szi Dstrán mür

Pod. rele

1927, 282-84

Mrs. Wm. Hyndman
Jr.
Pittsburgh
Penn

Szentgyörgyi István
szobrász
Szomb.hely
1925 am. 5. 9. l.

Τέρμα Αγιάμης.

Μπήκε
στο Ηλιακό
το 1976!

Дорогой мой
Ты
Мне
Ты
Дорогой мой

Leutgöpp Ktván.

8 Órai Ujság.

1928. XII. 16., 7.

(: Kritika. :)

Szentgyörgyi István nőbérmunkás.

Sóra ejtve.

1927. 10. 10., 4.

(:Kirk.:)

Szentgyörgy István nagykereskedő.

Sóvári Ujság.

1929. II. 27., 4. old.

Szentgyörgyi István nobráramúvész.

8 órai Ujság.
1926. XI. 7. 2. old.
(Kiv.:)

Szentgyörgyi szobrász.

Műbarát. 1922. II. 246. l.

Szentgyörgyi István.

Mibarát.1921.I.376.1.

Szentgyörgyi István szobrász.

Műbarát.1923.III.23.1.

Szentgyörgyi István

szobrász

Budapesti Szemle CC. 1925
291-305. o. Ybl Ervin: Kép-
zőművészet

Szentgyörgyi István grafikái

Magyar Művészet, 1926

46-47. o.

A képzőművészeti Társulat.

mos Mihály)

Szentgyörgyi István

szobrász

Budapesti Szemle CCXXIV.
1932. 287-304. Gál Ervin: Kép-
zőművészet

Szentgyörgyi — , robbanó

Nature 1930. XI. 321-322.

Szentgyörgyi István úrnak

Pesti Hírlap. 1923. szept. 23. 3

a képzőművészeti Tanács Zala György ellen

Szentgyörgyi István úrnak

Pesti Hirlap. 1919. febr. 9. 6

a Téli Tárlat rendezőjének

Szentgyörgyi István Kobrán

Magyar Művészet, 1927

59/.o.

Magyar művészek külföldi lapok-
ban.

Szentgyörgyi István

Katol.Szemle.1931.I.128-35.l.

Szentgyörgyi István festö.

Katol.Szemle.1932.I.239-95.l.

Szentgyörgyi István szobrász.

Katol.Szemle.1929.929-36.l.

M.D.K.

Szentgyörgyi István, szobrász

kiállította a haditengerészeti emlékmű főpárkányi csoportját, melyet Mikolczy Károly tervei szerint a Borostyán-téri kis hadi hajós parti pillérjének északi oldalába helyeztek el és avattak fel nagy ünnepélyességgel.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1937. LVIII. évf.

okt. 14 sz. 6 old.

Szentgyörgyi István MDK

Vass József mellszobra,

Pesthy Pál mellszobra

Sziládi Áron

dr. Szelig Ádám mellszobra

Mücsarnok 1928/29 téli kiállitás

Szentgyörgyi István MDK

Róth Miksa arcmása

A kiskörösi Petőfi-szobor feje

Szüret, kutszobor márvány

Mücsarnok 1928/29 téli kiállitás

MDK

Szentgyörgyi István

Gyenes László szobra. Gipsz

Höllr. Nemz. Szinh. kiáll. 119.1.

MDK

Szentgyörgyi István

Márkus László szobra. Gipsz

Höllr. Nemz. Szinh. kiáll. 87.1.

Szentgyörgyi István

M.D.K.

szobrán

egy szoborcsoport szobrával szerepel a párisi világkiállítás magyar pavilonjában.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1937. LVIII. évf.

dec. 2. sz. 3-4. old.

M.D.K.

Vallalkozók Lapja. Bp. 1937. IVIII. évf.

sz. 3-4 old.

MDK

Szentgyörgyi István

kisplasztikák

Klebelsberg K: A gyüjtemény-egyetemek
Budapesti Szemle CCXXI. 1931. 321-333.

Szentgyörgyi István

MDK

Menekülő, fa

Műcsarnok 1932.Budapest közönségének képzőművészeti gyüjteményéből rendezett kiállitás

MDK

Szentgyörgyi István

Horváth Mihály szentesi szobrának pályaművei a Szentesi muzeumban. Márki Sándor dr.: Horváth Mihály /1809-1878/. M. Tört. Életr. Bp. 1917.
349.l.

Szentgyörgyi Istyán

Tisza Kálmán,

Fekete Tamás

Lord Rothermere, dombormü

Siremlék

Mücsarnok 1928/29 téli kiállitás

~~Hikisch Rezső~~

és

Szentgyörgyi István

nincs
cd.

II. díj.

Ybl Ervin dr: Erzsébet
királyné emlékmű-
vének pályázata.
Magyar Nemzet
1913. máj. 28.

752. r.

~~620. Aradi~~

620. A vár belseje ~~1852~~

Balról a kaput, szemközt a b
látjuk, mig az udvaron, a virágágyak körül, meg
ülve, L különféle csoportot ~~képeznek a fogly~~
zsef (1), Jazvicz Ferencz (2), Pfennigsdo
Czigler Móricz (5), Senovicz Frigyes (6),
Apor József (9), Klementisz Gábor (10), V
Lázár Mihály (13), b. Meszéna Ferencz (14
(16), Krausz Károly (17), Brencsán Sándor (
János (20), Danne-Dani Ferencz (21) és Ol

Vászon, méretei 55: 68 cm.
Az 1848/9-iki szabadsághar
Átvétetett az 1896: IV. 8-i

L a foglyok képeznek

904: V-5.

620

Klebelsberg emlékkiáll Műcsarnok

K

Zlinszky Rebeka és
Szentgyörgyi István

1933 febr márc

A soproni Hűség-
kapu

Szentgyörgyi István

---

a jobbról második

Részt vett a bpesti
Madách-szobor elő-
készítő munkálatain 1938
febr.

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN:

538. Vocation. Bronz.
539. Tenniszező. Bronz. Mgt.
540. Szeptember. Bronz.

KM Tan. A nő a művészetben. 1936.

Vallástárcza fizetési

Ny

mely összeget az 190 év

tésem fejében a IX. ker. m. kir.

Budapest, 190

Szentgyörgyi István

Kolozsvár

Kereszty Ferenc képmása.

és Feloszlyen c.

Kobra repr-

Művészeti Halon

(Kolozsvár) 1930.

V. évf. 1. sz.

M. KIR. KÖZPONTI ILLETMÉNYHIVATAL
BUDAPEST. I., VÁR.

..... szám.

Műemlékek Orsz. Bizottsága
Budapest.
IX. Rákos u. 10.

Hivatalból.
Díj átalányozva.

706/1938.

..... ker., utca ..... sz.

Szentgyörgyi István

Nobrán

a Bpesti Károlyi plébtemplom evangeliumi oldali mellékhajójában Jézus Szive-nobra gipszből faragtat

Flórtemplép 26 l.

kötelezettsége mellett utaltatott ki.

Az elszámolás 1939. évi junius hó 15. napjáig felterjesztendő és amennyiben pénzmaradvány mutatkozik azt a 127.690 számu állami bevételi csekkszámla javára a m.kir. postatakarékpénztárba be kell fizetni.

Budapest, 1939. május hó 5.-én.

A miniszter rendeletéből:

Dr.lovag Ybl Ervin s.k.

miniszteri tanácsos.

A kiadvány hiteléül:

Kiráuj

min.irodatiszt.

Szentgyörgyi István

szobrai 21.880

a nagyváradi Tisza
Kálmán szobor pályá-
zatan I. díjat nyert.
és megbízást aktivi-
tással. nagyvá-
ros megbízta Fallian
Emil törökkanizsai
szobrának elkészítésével

Wokan: Tisza István
gróf egy szobrán fol-
dinke műtermében
Torontál-1913. okt. 8.

ori irodalisz.

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

NYOMTATVÁNY.

Nagymélóságú
Méltóságos
Nagyságos

Kedves Kiss a Kapcsolat
emlékére T. ismerőse
1927

Ha más kívánsága
Br. 1935.10.2.

MDK

Szentgyörgyi, szobrászm.

Szenvedély nélküli Hungária, előtte még szenvtelenebb a harcos parasztfiu, lábai alatt eldobott kéve.

?: Az ország hősi emlékének szoborcsoportja a Ködöllői Kiállításon. - Magyarság. 1926. aug.8. /Premontrei gymn. tornatermében. 9.1.

Szentgyörgyi M.D.K.

Müve a Szépmüvészeti Muzeum szoborgyüjteményében

Bigéző,

A Szépmüvészeti Muzeum 1906-1956, Bp. 1956. 206.1.

Szentgyörgyi M.D.K.

A 30-as években került a Szépmüvészeti Muzeum szobor-
gyüjteményébe alkotása.

Bigéző

A Szépmüvészeti Muzeum 1906-1956, Bp. 1956. 200.l.

Szentgyörgyi M.D.K.

Müve az 191o-es években került a Szépmüvészeti Muzeum szoborgyüjteményébe

Panasz -a 19o9-es vásárlás

A Szépmüvészeti Muzeum 19o6-1956, Bp. 1956. 196.l.

MDK

Szentgyörgyi,

18.sz. Szobrászati rész: 2500.- K.

Hikisch-el közös mü.
Erőteljes architekturája elhibázott.
A királyné ülőszobra felfogásában nemes.

2.külf. ellene van, hogy első díjra emeltes-sék, a többiek mellette vannak.

Hermann-Ohmann: A pályázat eldöntése. Erzsébet-emlék-mü. -Magyar Iparművészet. 1916. 258.-262.l.

Szentgyörgy-Lechner

Prohászka szobor leleplezésén a Műcsarnokban szerepelt.

Pdu. 929. X. 6.

Szentgyörgy-Lechner

Prohászka szobor leleplezésekor a Műcsarnokban részt vett.

8ó4. 929. X. 6.

Szentgyörgyi-Lechner

Műcsarnok őszi tárlatán a Prohaszka sor terepgyakorlatán szerepel.

MH. 929. X. 6.

Szentgyörgyi

Prohászka szobor tervpályázatán a Műcsarnokban szerepelt.

NM. 929. X. 5.

Szentgyörgyi - Lechner

Prohászka szobor terveinek pályázatán a Műcsarnokban szerepelt.

PH.929.X.5.

Szentgyörgyi

A gödöllői kiállításon bősi emlékművét mutatta meg be.

M.926.aug.8.

Szentgyörgyi

Szerepel a Kösi emlékkönyvben

Kiállításain a műcsarnokban.

" Csaba királyfi " (amulettre)

Magyarság 1927 VIII. 19

Szentgyörgyi István,szobrász

18.Emlékérem./A szegedi vívóegyesület fennállásának 25.éves jubileumára/.Kuruc harcos kardot nyújt át. Hátúl a míz.és a hid.Körirat:SZEGEDI_VI_VÓEGYESÜLET_ 1899-1924/. Alúl Szentgyörgy István mesterjegye.Egyoldalú érem.Bronz 60 mm. 158.old

Csongor Győző:-xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx-F.Simon Ilona: Szegedi emlékérmek és plaketttek 155.old

A Móra Ferenc Múz.Évkönyve,1969-1.Szeged,1969 Szegedi Nyomda

Szentgyörgyi István, szobrász

---

18. Emlékérem./A szegedi vívóegyesület fennállásának 25. éves jubileumára/. Kuruc harcos kardot nyújt át. Hátul a míz. és a hid. Körirat: SZEGEDI VÍVÓEGYESÜLET 1899-1924. Alul: Szentgyörgyi István mesterjegye. Bronz 60 mm. Hátlap: Vésve: HŐSÖK EMLÉKVERSENYE/1938. ÁPR. 24/ VII 160. old.

Csongor Győző-T. Simon Ilona: Szegedi emlékérmek és plakettek 153. old

A Móra Ferenc Múz. Évkönyve. 1969-1. Szeged, 1969 Szegedi Nyomda

Szentgyörgyi István,szobrász

18.Emlékérem./A szegedi vívóegyesület fennállásának 25.éves jubileumára/.Kuruc harcos kardot nyújt át. Hátul a míz.és a hid.Körirat:SZEGEDI VÍVÓEGYESÜLET_ 1899-1924/.Alul:Szentgyörgyi István mesterjegye.Egyoldalu,érem.Bronz 60 mm.-Más példány hátlapján vége:HÖSÖK EMLÉKVERSENYE/19 8.ÁPR.24/VII. 158-160.old.Kép róla: 162.old. Fekete repr.

Csongor Győző-F.Simon Ilona: Szegedi emlékérmek és plakettek 153.old

A Móra Ferenc Múz.Évkönyve.1968-1.Szeged,1969 Szegedi Nyomda

MDK

Szentgyörgyi István, mobrain.

Mellszobor.

II. Nemz. kiáll. (?) - „ Képzőművészet" 1936. - Jajczay J.

Krukiaja. - 111. l.

Szentgyörgyi István, szobrán. MDK

A Tengerén Hősi Emlék restaurálása
fejé.

Szinyei Merse P. Társ. Kiáll. - 1937. okt. - Ernst Szer. -
25. évf. alk. - ból. - Jegyz. 20.

MOK

Szentgyörgyi István, festő, rokon

Réti István kapcsán, festm. ?

Szinyei ht. Pál Társ. Kiáll. - 1937. okt. - Ernst Múz.

25. kép. cikk.-ból. - Jegyz. 11. l.

Szentpétery István, nobrák, MDK

2 db. érem az plakett.

(asztali tárlóban)

Szinyei M. Pál Társ. Kiáll. - 1937. okt. - Ernst Múz.

25 éves alk. tárl. Jegyz. 13. l.

MDK

Szentgyörgyi István, Kobrász. (1881-1939)

Sipőcz Jenő síremléke gipsz

Nemz. Szal. - Szinyei Társaság VII. Kiáll. 1940 jan. feb.
Jegyz. 20. t.

Szentgyörgyi István

MDK

szobrász

Repr.: / a mű végén lap- és sorszám nélkül/

"Disz-kut"

Gádor Endre: Budapest szobrai. Bp. 1955.

MDK

Szabolcsgyörgyi István, mobrás

Mácsos. Gipsz

Mács. - 1925-26. Akt-kiáll. - 12. l.

MDK

Szentgyörgyi István, Kobrán.

Panasz. (Szobormű.) 1908. 2000 kor.
Röck Sz. jutalom.

MKT-Vánd. kiáll. 1910 szept. 8. - dec. 27.
Kilünt. műv. lajstr. - Hornyánszky V.
könyv 69. l.

MDK

Szentgyörgyi István

Táncosnő, bronz
Ne bánts!, bronz

Hadviselt művészek kiáll. Műcs. 1919. márc.
19 l.

MDK

Szentgyörgyi István

Hólabda, bronzszob.

Hadviselt művészek kiáll. Műcs. 1919. márc. 12 l.

Szentgyörgyi István. MEK

szobrász

"Hősi emlékmü" Soroksár. 1926.
"Kacsás kut" Bp. Városház utca ./Tanácsház udvara/
1927.
"Disz-kut" /"Magyar Igazság kutja/ Bp. Szabó Ervin
tér. 1929.
"Harmincketteseк emlékmüve" Bp. Harmincketteseк tere
1933.

48.o.

Gádor András: Budapest szobrai. Bp. 1955.

Szentgyörgyi István

MDK

szobrász

"Tisza Kálmán" Berettyóujfalu. 1928.
"Hősi emlék" Komárom 1931
"Návay Lajos" Makó 1935.
Eltávolitott illetőleg elpusztult bp.i emlékművei:
"Délvidék" 1920.
"Nagyatádi Szabó István" 1932.
"Tengerész emlékmü" 1937.

48.o.

Gádor Endre: Budapest szobrai. Bp. 1955.

Szentgyörgyi István MDK
/1881 Bégaszentgyörgy- 1938 Bp/

szobrász

A szegedi Fa és Fémipari Szakiskolán, majdAusztriÁban , Németországban, Svájcban tanult.Hazatérve az Iparmüvészeti Iskolába iratkozott. 1905-ben Brüsszelbe megy s itt Van der Stappen tanitványa 1910-ig.

"Tallián Emil emlékmüve" Törökkanizsa 1914
"Hősi emlék" Kiskunhalas1925
Csávoly 1926.
Mezőtur 1933.
"Szilády Áron" Kiskunhalas 1927.
"Petőfi Sándor" Kiskőrös 1927
48.o.

Gádor Endre: Budapest szobrai. Bp. 1955.

Szentgyörgyi István, festőművész

MOK

Egy ember, akinek életében különösen a Nemzeti Galéria számára nagyszerű festőket sikerült megismernie, akinek lelkes látogatója is: egy fiatal hallgatóval még ennyi kiséri Szentgyörgyi István: Bizalmát jól címmű festményét nagyon megfogni, de ódon anyagát nagyon, kedvesen figyelmeztetni: ilyen nincs mint ennek valóra megfogni.

Farkas Zsuzsa: „Életellen" című — konzervatív szemléletű

Népszabadság, 1979. szept. 19. 7. (

MDK

Szentgyörgyi István, zobrász.

Táncos nő

A „Helikon" kiáll.-i. III. Kiáll. 1922 Április

Jegyz. 21. l.

etes, 3+1+3 tengelyes, középrizalitján
állyel, XVIII. század.

l 1/

MDK

Szentgyörgyi István

a bíráló bizottság tagja.

IV. Tavaszi Szalon katalógusa, 1929. máj. 2 l.

Szentgyörgyi István

MDK

Gárdonyi Géza szobra /1933/ /Bertalan utca torkolatánál/.

173.o.

Székely László /szerk/ : Budapesti zsebkalauz.

Bp. 1959.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György út 41.

Szentgyörgyi I

Lanitványa a Képzőművészeti Főiskolón Madarassy Walter.

Fehete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334 p 191 p.

Szentgyörgyi István

Tanítványa a budapesti képzőművészeti Főiskolán Fekete Gyula szobrász

Fekete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334 l. 871.

Szentgyörgyi István, szobrász

---

38. Emlékplakett./Szent-Györgyi Albert Nobel-díjas tudós/. Balra néző feje. Írott betűkkel: Szentgyörgyi/mester jegy-/. Lent: NAGYKÁPOLTI /SZENTGYÖRGYI ALBERT/SZEGED 1937. Négyszögletes. Bronz. 50+82 mm. Hátoldal sima.
164. old

Csongor Győző-T. Simon Ilona: Szegedi emlékérmek és plaketten 153. old

A Móra Ferenc Múz. Évkönyve. 1969-1. Szeged, 1969
Szegedi Nyomda

Szentgyörgyi István,szobrász

38.Emlékplakett./Szent-Györgyi Albert Nobel-díjas tudós/.Balra néző feje.Irott betükkel:Szentgyörgyi,/mesterjegy/.Lent:NAGYKÁPOLI/ SZENTGYÖRGYI ALBERT/SZEGED 1937.Négyszögletes.Bronz.50+82 mm. Hátoldal sima. 164.old.Kép száma: 165 old. Fekete repr.

Csongor Győző-T.Simon Ilona: Szegedi emlékérmek és plakettek 153.old

A Móra Ferenc Múz.Evkönyve.1969-1.Szeged,1969 Szegedi Nyomda

MDK

Szentgyörgyi

A modern magyar érmészet egyik legkivalóbb képviselője.

Schulek Alfréd dr.: Érem- és Plakettkiall. az Iparművészeti Múzeumban.

Magyar Iparművészet, 1924. 54.l.

M.D.K.

Szentgyörgyi festő

nevét említik:

P.C.: Les Populistes reçoivent les Peintres Hongrois
Les Lettres Françaises, Párizs, 1954. jun.17.

Szentgyörgyi.

Növendékeinek munkái szerepelnek a Képzőművészeti Főiskola kiállításán, a Műcsarnokban.

Nemzeti Ujság, 1924. május. 20.

Szerelmi vallomás.

Pályaművével versenyt vett az Ady-szerelmi pályázaton, illúziókat tartó szemüvegét és az élő költőt átváltotta. (emlékirat.)

Magyarság. 1928. febr. 15.

Ulászló-kódex). XVI. sz. 185b lap.

Szentgyörgyi István festőművész
Szinyei Társaság rendes tagja, 1922.
Szinyei Merse Pál Társaság VII. kiállitása.
Nemzeti Szalon, 194o. jan.febr.

MDK

Szoulgyörgyi moboin,
Kormányzóné.
(Horthyné mellszobra klasszikusan
tiszta alkotás.)

Műcs.-Nemz. képzőműv. kiáll.-Magy. Szemle, 1933 XVIII.
166. l. Gerevich.

257
O. M. T. M. sz. Érk. 1922. X. 20.

XII

Szentgyörgyi szobrászművész
Szinyei Társaság harmadik kiállitása
Ernst Muzeum, 1931 január / 12-ig.

25b; 26a; 26b; 27b; 28a; 31b; 32a; 33a; 33b; 34a; 35a (2, medve); *35b; 37b; 38a; 40b; 42b; 43b; 46a; 47a; 47b; 49a; 49b; 50b; 53b; 54a; 54b; 55a; 55b; 56a; 57a; 58a; 58b; 60a; 60b; 61a; 62b (2); 63b; 64b; 65a; 66a; 66b; 67a; 68a (2); 68b; 69a; 69b; 70b; 71a; 72b; 73a; 74a; 75a; 76a; 76b (2); 77b; 78a; 79b (2); 80a; 80b; 81a; 82a; 82b* (angyal); *83b; 85a; 85b; 86a* (oroszlán); *86b; 87a; 87b; 88a; 88b (2); 89b (2); 90a; 90b; 91b; 92b; 93a; 93b; 94b; 95a; 95b; 96b; 97a; 97b; 98a; 99a; 99b; 100a; 101b* (halálfej); *103b* (három éneklő figura); *104a; 106a; 109a; 110a (2); 112b; 115a (2); 115b; 116a (2); 117a; 117b; 119a; 119b; 120a; 123b; 127a; 130a; 130b; 131a; 134a; 135b; 136a; 137b; 138a; 138b; 139b; 140a; 140b; 141b; 142a; 142b; 143a; 144a (2);*

Szentgyörgyi István festőművész
Szinyei jutalom 1921
Szinyei Merse Pál Társaság VII. kiállitása.
Nemzeti Szalon, 194o. jan.febr.

ÄUFFELEIN, HANS LEONHARD (né-
ıet festő, 1485 körül—1534)
születése
metélés (158. kép)
empera, egyenkint 26×14·5 cm.

Szentgyörgyi István szobrászmüvész
Sipőcz Jenő siremléke gipsz
Szinyei Merse Pál Társaság VII. kiállitása
Nemzeti Szalon, 1940. jan.

Fa, olaj, 40×25 cm.
Jelezve lent jobbra. (26. szoba.)
Maszlaghy II., 527. szám.

PORTA, DOMENICO (olasz festő, működ
1760 körül

XIV. Kelemen pápa arcképe

Vászon, olaj, 134×96 cm. (Lépcsőház.)
Maszlaghy II., 401. szám.

PROCACCINI, CAMILLO (olasz festő,
1560—1627)

Jézus a farizeusok közt

Vászon, olaj, 49×74 cm. (14. szoba.)
Az Erba-Odescalchi-gyüjteményből.
Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása.

SPANYOL ÉS

SPANYOL FESTŐ, XVII. század

Szent Genovéva és angyal

Vászon, olaj, 93×73 cm. (44. szoba.)
Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása.
Magyar Sion, XVI., 1885., 846. l. — Ma
laghy II., 438. szám.

Szentgyörgyi István szobrász
Gaál Endre mellszobra bronz
Szinyei Merse Pál Társaság művésztagjainak
negyedik kiállitása.
Nemzeti Szalon, 1933. november

Szentgyörgyi István

Fürdő után, bronz

Balatoni Társaság II. kiáll. Nemz. Szal. 1924.
Nov. / 20 l.

ászon, olaj, 85×104 cm. (43. [illegible]
: alábbinak párja.
iró Baldácsy gyüjteményéből.
Maszlaghy II., 483. szám.

OLLAND FESTŐ, XVIII. század
'ő ékszerekkel
ászon, olaj, 78×98 cm. (43. szoba.)
fentebbinek párja.
áró Baldácsy gyüjteményéből.
Maszlaghy II., 484. szám.

ÉMETALFÖLDI FESTŐ, 1480 körül
Krisztus mellképe
a, tempera, 50×42 cm. (43. szoba.)
Maszlaghy II., 478. szám.

ÉMETALFÖLDI FESTŐ, 1552
Mária és Erzsébet találkozása
Kódexlap, pergamenen, 15×12 cm.
elezve középen alul: Alvaro GLLZ.
38. szoba.)
A Bertinelli-gyüjteményből.
Maszlaghy II., 314. szám.

WULFRAAT, MATHIAS (1648—1727)
Öreg férfi zsöllyében
Szignálva: MA WP 1698. és Mathias Wulfraat
pinxit.
?a, olaj.

Szentgyörgyi István szobrász
Gaál Józsa mellszobra márvány
Szinyei Merse Pál Társaság müvésztagjainak
negyedik kiállitása.
Nemzeti Szalon, 1933. november

SCHÖFFMANN MÁRIA, Perugino után
Madonna két szent nővel
Vászon, olaj, 88×64 cm. (Hivatal.)
Simor prímás megrendelésére készült.
Maszlaghy II., 514. szám.

SCHÖFFMANN MÁRIA, Rafael után
Madonna
Vászon, olaj, 85×72 cm. (Prímási lakosztály.)
Simor prímás megrendelésére készült.
Maszlaghy II., 508. szám.

SCHÖFFMANN MÁRIA, Guido Reni után
Mária és alvó Jézus
Vászon, olaj, 67×90 cm. (Prímási lakosztály.)
Simor prímás megrendelésére készült.
Maszlaghy II., 524. szám.

SCHÖFFMANN MÁRIA, Rogier van der Weyden után
Madonna
Fa, olaj, 20×15 cm. (39. szoba.)
Simor prímás megrendelésére készült.
Maszlaghy II., 525. szám.

S Z O B

Szentgyörgyi István szobrászmüvész
dr.Kasza József gipsz
Szinyei Merse Pál Társaság müvésztagjainak
negyedik kiállitása.
Nemzeti Szalon, 1933. november

15. PONTIFICALE ROMANUM. (OLÁH-PONTIFICALE.)

Latin. Folio. 1543.

Papír. 335×235 mm. 268 levél. (*1* előzéklevél + 6 számozatlan levél + 261 arab számokkal számozott levél.) Vízjegye: kör, hasonló Briquet 3082, 3086. Két hasábon 39 sorba írva. Vörös fejcímek és szövegrészek. Színezett fametszetek és iniciálék, két színezett fametszetű lapkeretdíszítés. *1 nagy, egész lapot betöltő festett címerábrázolás, 1 kis festett címer, 1 nagyobb s 2 kicsiny festett díszítő motivum.* *Kötés:* XVII. századi, vörös bársony, lehajló széllel, fatáblákon (350×245 mm) aranyozott ezüst veretekkel, 8 emberfővel s ornamentikával díszített sarokverettel, két köldökverettel, 4 csattal. A két köldökvereten Oláh Miklós címere, körirattal: A. Rmi D. NIC. OLA. ARCHIEPI. STRI. PRIM. UNG. LEG. NATI ZC.

Velencében, 1543-ban készült, a Giunta testvérek nyomdájában. A fametszetdíszítések színezése, a kis címer és a három díszítő motivum festése még Olaszországban készülhetett. Oláh Miklós esztergomi érsek (1553—1568) egész lapot betöltő festett címere minden bizonnyal valamivel később készült magyar mu ka. Lásd 321. l. II. sz. 320. kép.

A nyomtatvány Oláh Miklós tulajdonában volt. Az 1a lapon olvasható egykorú latin bejegyzés szerint az esztergomi székesegyház káptalanjának 1618 májusában, Pozsonyban, ajándékozta Pázmány Péter, akinek a könyvet

Szentgyörgyi István ~~festőművész~~ szobrász
Szinyei jutalom. 1921.
A Szinyei Merse Pál Társaság Értesitője. 1927. febr.

II. kötet. 329. l. (Képe LXIV. táblán.) — Czobor: Egyházi emlékek a történelmi kiállításon. Bp. 1898., 76. l. — Forster: Magyarország műemlékei. II. kötet. Bp. 1906., 287. l. — Gerevich PA, 199. l. — Lepold Adatok, 13. l. — Divald: A magyar iparművészet története. Bp. 1929., 133. l. — Csernyánszky 64—67. l. (Képe 65. l.) — Lepold Katalógus 191. sz.

VECSERNYEPALÁST, (287—288. kép)

szövete mintás vörösbársony, Velence 1450 körül. — Két mellső szélén hímzett sávon oszlopos baldachinok alatt jelenetek. Baloldalt Joachim és az angyal, Joachim és Anna, Mária születése, jobboldalt: Angyali üdvözlet, Mária és Szent Erzsébet találkozása, Jézus születése. A hátpajzson Madonna Jézussal félalakban négy angyal közt. A mellrész sávján későbbi címer.
Mag. 141 cm.
A hátpajzs német, 1460 körül, a többi hímzés velencei munka 1480 körül.
Schnütgen kölni gyüjteményéből Simor prímás vásárolta, 1884.

Keresztény Múzeum Esztergomban. Egyházművészeti Lap, V., 1884., 364. l. — Radisics: A Simor-Múzeum. Művészi Ipar, II., 1887., 221—222. l. — Gerevich PA, 199. l. — Csernyánszky 72—75. l. — Genthon

Szentgyörgyi István szobrászmüvész

Na bunaru
Gruda snega
Uplasena

Kat.Beograd 1931.

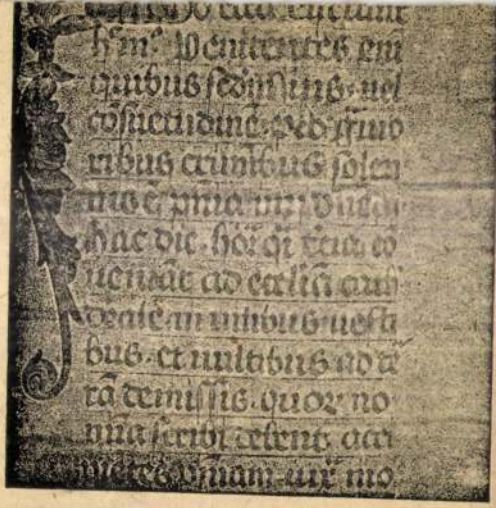

308. kép. *5. (Mss. 26.) Pontificale (Filipecz-kódex). XV. sz. 98b lap.*

6. (Mss. II. 395.) ADNOTATIONES ASTRONOMICAE, PHILOLOGICAE ET MUSICAE.

1a—18b lap: De calendario ecclesiastico.
20a—23b lap: Pro intellectu huius calendarij.
24a—27b lap: Epistola Aristotelis ad Alexandrum de regimine hominis.

30a—63b lap: Tractatus de Musica. Pro themate presentis operis assigno Cassiodorum.
65a—79a lap: Circa lecturam arboris consanguinitatis.

Szentgyörgyi István szobrász
Márjás Viktor: Régi és uj impresszionizmus
Nemzeti Ujság, 1933. nov.21.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Szent György István
rotáin

MDK

A Képzőművészeti Főiskolán Mada-
rassy Walter tanára volt.

V. Perros Éva: Madarassy Walter
Művészet, 1969. július - 24 lap.

Szentgyörgyi István

dr. Mangold H. képmása, gipsz

I. Balatoni kiáll. N.Szal. 1922. jan. 27 l.

Szentygörgyi István szobrász
Táncos nő

Helikon III. kiállitása. 1922. ápr. 21 l.

MDK

Szentgyörgyi István szobrászeti II.dij
Mécses

Kézdi Kovács László: A Műcsarnok kiállításai.
Ev. KMT. 1928. 59 l.

Szentgyörgyi István

dr. Mangold H. képmása, gipsz

Balatoni Társaság I. kiáll. Nemz. Szal. 1922.
jan. 23 l.

Szentgyörgyi István

Sz.I. urnő mellszobra, gipsz

Téli tárlat. Műcsarnok, 1919-20. 9 1.

á g o s B i z o t t s á g a ,

B u d a p e s t .

ztendőben azirán t méltóztattak nálunk
ák-e könyvtáruk részére "Egyleti Köz-
.
an szerencsénk értesiteni, hogy sike-
igen szépen kötött és teljesen jókar-
nünk.

902 és 1904-1910 . . . . . 13 kötet.
916 . . . . . 20 "
934 16 "

Szentgyörgyi István
M.L.ur portraitja, gipsz

Télit tárlat. Műcsarnok, 1919-2o. 1o 1.

Tag für Denkmalpflege und Heimatschutz

Geschäftsführender Ausschuss.

Karlsruhe, den 5. Dezember 1922.
Maxaustrasse 19.

Der Unterzeichnete beehrt sich die Mitteilung zu machen, dass der stenographische Bericht der diesjährigen Tagung in Stuttgart im Druck erschienen und vom Verlag C.F.Müller G.m.b.H. in Karlsruhe zum Preise von M 500.— excl. Zustellungsgebühr zu beziehen ist.

Die Drucklegung hat sich diesmal bei der zur Zeit herrschenden Preissteigerung nur mit Hilfe von Beiträgen auswärtiger Teilnehmer und Freunde unserer Tagungen ermöglichen lassen

Szentgyörgyi István szobrász
Felvinci Takách Zoltán arcmása, gipsz
Márkus László arcmása, gipsz
Magyar Reprezentatív kiállítás
Nemzeti Szalon, 19[illegible] nov.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
578 /1922 szám
Érk.: 1922 dec. hó 16 n.

GREGERSEN G. ÉS FIAI
ÉPITÉSI VÁLLALAT
BUDAPEST.

—○—

Sürgönyczim:
Adresse telegraphique: GREGERSENÉK BUDAPEST.

Postatakarékpénztári számla 9593. sz.
Clearingforgalom.

Bud

350. sz.
114.

T.

„Hermes" magyar
részvén

Ezennel
csak egyszeri érvén

(9509)

Szentgyörgyi István szobrász, (sz. 1881, Bégaszeut-)
Szolnoki hősi emlékmü,
Bigéző fiu,
Kigyóbüvölő
Panasz
Márkus László (repr.)
Zádor Istvánné ~~stb.~~ szobra
Ernst Endre: A Szinyei Társaság ~~müvésztagjai~~, 1926, 55 – 56, 10,
(70. l.

Mese pál

Életrajz.
Díjak, kiállítások.

(Felvételével)

MŰEMLÉKEKORSZ. BIZOTTSÁGA
Eltávolítandó 1947. április 30.

MAGYAR (?) FESTŐ, XVII. század vége

Kollonich Lipót gróf esztergomi érsek

Vászon, olaj, 138×105 cm. (Folyosó.)
Maszlaghy II., 426. szám.

MAGYAR FESTŐ, XVIII. század

Szárnyasoltár

Középkép Madonna, szárnyakon sz. apácák. 58×43, illetve 63×19 cm. (Kupolaterem.)
Magyar dominicana zárdából?

Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 116. l. — Maszlaghy II., 416. szám. —

MAGYAR FESTŐ, XVIII. század

Lambert grófnak, a bozóki apátság alapítójának képe felirattal

Vászon, olaj, 164×122 cm. (Lépcsőház.)
A bozóki uradalomból.
Maszlaghy II., 538. szám.

MAGYAR FESTŐ, XVIII. század

Károly Ambrus hercegprímás

Vászon, olaj, 106×74 cm. (Folyosó.)
Maszlaghy II., 468. szám.

MAGYAR FESTŐ, XIX. század

Scitovszky primás arcképe

Szentgyörgyi István
Nagyatádi Szabó István szobrának kis
mintája, bronz

Ernst-Muzeum CXXXI. /jubiláris/ kiállitása
1932. május, 18 1.

Szentgyörgyi István, szobrászati dij
Mécses

Képzőművészeti élet 1926-ban. Pesti Hirlap 1927
évi nagy naptára. 129 l.

MDK.

Szentgyörgyi István nobrái

Leány teknősbékával. Herczegh. tul. Regs: 122
Cigás fiú. Barta K. tul. " 123
Május. Schwarcz H. " " 124
" 125
Bölcselkedés és bölcseség. " 126
Kécses.
A nolnoki hősök emléke. " 127

A magyar akt-kiállitasi albuma. Összeáll.:
Lyka-Majorszky-Petrovics. Bp. 1926. 122-127,
163,

Mátyás királytól Frigyes császárhc
is alaposan megdézsmálta a kincst
korában, 1593-ban Bécsbe kárte "l
és csak a káptalan ismételt erély
Lipót Bécs ostroma idején 1683-ba
más házában őrzött székesegyházi
millió forintra becsült kincseibő
ségeit. A török hódoltság után az
ben a hadikincstár a kincstár ige

A kincstár vándorlásain
története eléggé megmagyarázza az
amikor a kincstárnak régi leltára
lapottal. Az első rendszeres fel
tőleg a XVI.századból még három.
irtak uj leltárt, vagy a régieket
A leltárak ugyan sokszor csak rés
hogy leirásuk alapján az egyes tá
lágositást adnak a legtöbb meglév
nagy tömegéről. Az egyházi ruhane
tesen könyvekben maradtak. Igy

Szentgyörgyi István
Danaida, körtefa

Ernst-Museum CXXXI. /jubiláris/ kiállitása. 1932.
május, 18 l.

MDK

Szentgyörgyi István

Kigyóbüvölő nő, bronz, Lipótvárosi Kaszinó-díj, 1000 Kr.

SzmKT 50 - 131-132 l.

sancte Dorothee virginis et martyris anno Domini Millesimo quingentesimo terciodecimo etc. Primicias autem suas solemnizavit die dominico quo cantatur diuinum officium Jubilate Deo anno supradicto."

4a lap: „Tabula libri pontificalis incipit feliciter . . ."

6a—7a lap: Mise előtti imák, oratiok (egykorú, más kéz írása).

8a lap: „In nomine domini summi et eterni dei nostri Jesu Christi. Incipit Pontificale secundum nouum ordinem sancte Romane ecclesie compositum per sanctissimum patrem dominum Johannem papam XXII." . . .

A lapot gazdag keretdíszítés szegélyezi, amelynek külső és belső szélét széles arany s vékonyabb zöld vonal képezi. A keretdíszítés alsó részében (60 mm magas) középen zöld babérkoszorúban *Filipecz János címere:* aranycirádás fekete alapra festett kék címerpajzsban három, keresztberakott ezüst nyílvessző. A címerpajzs fölött gyöngyökkel kirakott püspöki süveg. A babérkoszorú alól két bőségszaruból ágazódó kék s rózsaszín levelű indák között kúszó gyermekek láthatók. A keretdíszítés külső részében (48 mm széles) ecsetarannyal festett vázák s játszadozó gyermekek között zöldkeretű medaillonban (36×35 mm) zöld pázsiton, virágos kis kerítés előtt szürke *szarvas* pihen. A keretdíszítés felső részében (31 mm magas), középen két putto által tartott medaillonban (18×19 mm) *Krisztus* mellképe, balkezében a világalmával. A keretdíszítés belső részében (25 mm széles) levélgirland között gyermekek. A díszítés alapja arany, pasztelszínű gyöngyökkel teleszórva. Az aranyvázák, rózsaszín s kék levelek

Szentgyörgyi István szobrász
Akt
Az Ujság, 1925. okt. 23.
Ernyei Társ. kiáll. Londonban

Szentgyörgyi István szobrai M.D.H.

I. díjat kapott az 1916-os Erzsébet királyné emlékmű pályázaton.

Az Erzsébet királyné emlékmű története. Bp. 1932, 2

M.D.K.

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN /1881-1938/

/Emlékiv./

SÁDOR G. - POGÁNY Ö. G.: Irodalmi adattár

Budapest, 1953. 15. o.

M.O.K.

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN

Bizéző fiú. Brom, Lájmüv. lúcum.

SÁDOR E.–POGÁNY Ö.G.: Magyar tobozai. Budapest, 1958. 19.o. és 28. kép.

emplom. Főhomlokzatán magas háromszö-
ét szélső fiatornyocska, hármas kap-
e két kisebb kör és egy nagy rózsaab-
ény. Oldalhomlokzatain támpillérek,
a nyolcszögü, sátortetővel fedett
at, palatető. Koraeklektikus-neogotikus.
~~Péterné Kassay Anna hagyatékából. Ezek~~
~~-észitette, a kivitelezett tervet~~
~~Wagner János 58.ooo forintért. Szob-~~
~~imszületésü bécsi szobrász müve~~. A
c is közremüködött.

g Tükre, 1865, 115 l - Reményi Károly:
, VU, 1868, 537 l - Kétlaky J:
VU 1873, 455 l/

MDK

Szentgyörgyi István, sz. 1881.jan.2o.
Bégaszentgyörgy.

A bigéző, bronz

Szépmüv. Muz. uj szerzemények kiáll. 1924-26.
1926. okt. 4 l.

Szentgyörgyi István
Gunst Klárika arcképe, gipsz
F.Mátrai Erzsi urnő arcképe, gipsz
Öröm, bronz

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Mücs. 13 l.

MDK

Szentgyörgyi István

Nagybányai vitéz Horthy Miklósné, márv.

"Vitam et sanguinem!", gipsz

Dr. Ripka Ferenc, bronz

Nemz. Képzőművé kiáll. Műcs. 1933. ápr.

45 l.

MDK

Szentgyörgyi István

Táncos nő, szobormü

Helikon 3. kiáll. 1922. ápr. 21 l.

MDK

Szentgyörgyi István szobrász

Szüret, kutszobor

Szokolay B: Müvészeti szemle. Erdélyi Helikon, 1929, II.évf. 1.sz. 75-77 l.

MDK

Szentgyörgyi István

Bigéző, gipsz

N.Szal. 333. kiáll. Díjazott művészek. 1925. márc. 20 l.

25,000 korona, az Orsi hitelintézet (jún. 18–25-ig) teljesítő idáre vonatkozó felszólítása.

Budapest, 1922. június 19.

Faludy.

A Szentgyörgyi István szobrai
Szinyei Társaság brüsszeli kiállitása
Magyar Müvészet, 1926, 5.sz. 298, 300, 301, 302 l.

Mese Pál

kisGrowok
Május
Fürdő után
Fürdőző } (u.a.?)*

(* a 9.-ik francia és roland Holst-ráig terjedő sor;
a címek ezért gyanúsak)

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
207./1927. szám.
1927. év június hó 13 n.

Szentgyörgyi István szobrász
Akt, bronz
Szinyei Társaság jubiláris kiállitása
Ernst Muzeum, 1945

vanot franela frankot a 78.
utaljon ki. Budapest, 1927
lyett: Kertész K. Róbert s

45. kép. *Magyar festő, 1500 körül: Szent György és Szent Sándor.*

Szentgyörgyi István festőművész
Réti István képmása
Szinyei Társaság kiállitása
Ernst muzeum, 1937 október

köpenybe, lila ruhába öltözteti. Kedvelt színei a kék, lila, cinóbervörös, zöld és aranybarna. Dús ecsetaranyozással dolgozik.

A 89b lap egész lapot betöltő miniaturája, más kéz munkája. E miniatura, *Szent Joachim* és *Szent Anna találkozásának* jelenetét ábrázolja, drágakövekkel és kőfigurákkal díszített aranykapuban. Rokoa n drezdai Országos Könyvtár Mscr. A 176 jelzetű kódexével (Lásd Bruck, Róbert: Die Malereien in des Handschriften des Königreichs Sachsen. 378. l.), a párizsi Arsenal Könyvtárban levő pompás kiállítású Bréviaire de René II. de Lorraine (No. 601) (lásd Martin, Henry: Les Peintres de Manuscrits et la miniature en France. 105. l.) s a konzolokon álló arany kőfigurák camaïeu ábrázolásában még a frankfurti Linelgyüjtemény L. M. 29 jelzetű kódexével (Lásd Swarzenski, G.—Schilling R.: Id. m. LVII. tábla No. 124.).

1a—6b lap: Francia naptár.

7a lap: (Initium sancti evangelii. Secundum Joannem) A lap három külső szélét széles díszítés szegélyezi. A lap belső oldalán csupán vékony aranyvonal húzódik. Ecsetarannyal festett alapon, kék, vörös, zöld könnyed levélindák kanyarognak, piros eprekkel és tarka lepkével.

Egy miniatura (28×28 mm), amelyen *Ev. János Patmos szigetén* látható, amint a térdére borított tekercset írja. Mellette az aranytollú sas.

8a lap: (Secundum Lucam) Egy miniatura (20×20 mm), amelyen *Szent Lukács* jelképe a térdeplő *Angyal* látható, aranyruhában. Lapszéldíszítés mint 7a lapon.

Szentgyörgyi István szobrászmüvész
Sz.T.II.K.Budapest, Sz.T.K.Bradfort, Bruxelles,
Céhbeliek, N.Sz.V.K.Győr, Pécs, Szombathely,
Sz.T.K.Békéscsaba, Hősiemlék Kiskunhalas, Sávoly,
Szolnok, Gyenes László siremléke Budapest,
A Szinyei Társaság rendestagjainak 1926. évi művészi és irodalmi müködése.
Jeszenszky: Szinyei Társ.Ért.1927.II.

Szentgyörgyi István szobrászmüvész
A Tengerész Hősi Emlék matrozának feje.
Szinyei Társaságkiállitása
Ernst Muzeum, 1937 október

2 db. érem

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

úrnak
úrnőnek

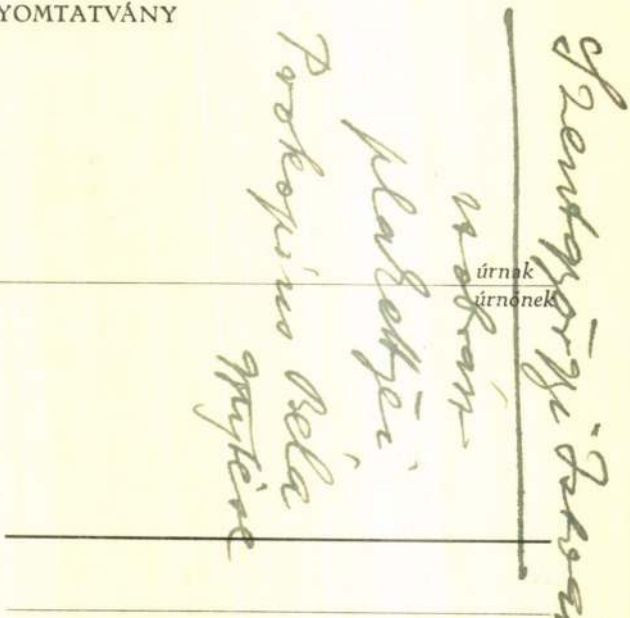

MEGHÍVÓ

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT

F. ÉVI ÁPRILIS HÓ 22-ÉN, SZERDÁN DÉLUTÁN 6 ÓRAKOR A MAGYAR NEMZETI MÚZEUM ELŐADÓTERMÉBEN (VIII., BAROSS-UTCA 13.) TARTANDÓ

FELOLVASÓ ÜLÉSÉRE

SORREND:

1. *Dr. LÁSZLÓ GYULA:* Az avar világképről.
2. *Dr. DERCSÉNYI DEZSŐ:* XIV. századi magyar illuminált kéziratok Amerikában. (Színes felvételek bemutatásával).

A társulat vendégeket szívesen lát.

Budapest, 1942. évi április hó 11-én.

GEREVICH TIBOR
elnök

A választmány előzőleg d. u. 5 órakor választmányi ülést tart. Kérjük t. Választmányi Tagjaink pontos megjelenését.

40.434. — K. M. E. Ny.

Szentgyörgyi István

Robert

A bigéró c. novella

repr.

Pásztortűz

1934. 357. l.

Szentgyörgyi István
szobrászi

Két domborműve a szegedi Pantheonban.
„Bizgézó" fiú" c. műve.
Tanítványa volt Tápai Antal.

Tóth Sándor: Tápai Antal
Tiszatáj, Szeged 1969. V. 456.

PESTI HAZAI ELSŐ TAKARÉKPÉNZTÁR-EGYESÜLET

PREMIERE UNION DE CAISSE D'ÉPARGNE NATIONALE DE PEST | FIRST NATIONAL SAVINGS-BANK CORPORATION OF PEST

PESTER ERSTER VATERLÄNDISCHER SPARCASSA-VEREIN

SÜRGÖNYCIM: / TELEGRAMM-ADRESSE: „TRESOR BUDAPEST"

LEVÉLCIM: / BRIEFADRESSE: / LETTRES: / LETTERS: BUDAPEST 4. POSTAFIÓK 225.

József-Ferencvárosi fiók.

Tisztel

850.40 fr.frar

igénylésüket a Magyar Könyv

Szentgyörgyi István szobrász
Anya gyermekkel. Bronz
Danae. Fa
Szinyei Társaság első nyári kiállitása
Ernst Muzeum, 1931, május

9 kültfigura kúttal.

udapest, 1935. okt. 19.

T.

Müemlékek Országos Bizottsága,

Budapest.IX.

Rákos u.10.sz.

ettel közöljük, hogy az átadott

kos,Librairie Stock,Paris, javára szóló

Szentgyörgyi István szobrász
A bigéző. Bronz
Szinyei Társaság első nyári kiállitása
Ernst Muzeum, 1931 május.

M.D.K

Szentgyörgyi István, nobrák
fellegvetes portréja látható.

Nemz. Szalon - Szinyei Társ. IV. gyűjt. kiáll. - NK 1933 XL. 21.
Régi és új impresz. - ss. - Marjas V.
2. l.

MDK

Szalgyóczyi István, zobrár
életéből és művei.

Nemz. Szal.-Szinyei Társ. kiáll.-Uj Idők XXVII. 48. sz.
1922. 371. l. - Lyka K.

M.D.K.

Szentgyörgyi István szobrán

1881 – 1939

Brüsszelben tanult.

Bigéső fia,
Panan
Kigyóbűvölő

Kampis, Kaj. műv. Bp. 1960 544

M.D.K.

Szentgyörgyi István
festőművész

~~774~~) Temperás nő

775) Álló női akt

779) Álló női akt.

Egyéb köztulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke.
Bp. 1952.

57 l.

Szendgyörgyi István

nobrája

Roma. Volpi gróf

pályaudvarnál

Festi nobra

az 1928-as római

kiállításon vette Volpi

gróf

Szathon István

Magyar művészek az

emlékek Városában

Kecskemét, 1942/43

Szentgyörgyi István

Velence. Galleria d'
Arte Moderna.
Rigónő c. kötve.
Magyar Művészet
1938. 357. l.

Szentgyörgyi István

Domborítása dr. P. F. gyűjteményében.

Losonci M.: Egy budai műgyűjtő otthonában; Műgyűjtő, 1970. 4. sz. 16. l.

Szentgyörgyi István

szobrai

Természet c. szobra
vers.
és emlékeznek arról,
amit tett az életről.

Hűsvét a Céhbelich
első könyvé. [Bp] 1914.

Szentgyörgyi István

Vigécző fiú, bronz
Tenniszező

Nemzeti Szalon
Sport-mű v kiáll. 1934 máj

NÉMA

burleszkjeinkhez csat

Szentgyörgyi István

festőművész

Pusztaság művésze

c. festőművész reprezentatív kiállítása

Művészet

1936. I. sz. 13. l.

azt is, hogy lakatlan érseki palotáját is rend
Építkezéseiről Nagy Lajos is több oklevélben a
meg, a székesegyházat az összes magyar tem
a rózsa liliomok között, piros fénnyel tündökl
legalább restaurálása Telegdi Csanád érdem
ami annál is inkább valószínű, mert az érsek n
ban, legutóbb maga a király és Endre fia tá
Niccolo di Tomaso művészetével megismer
díszítésére.

Niccolo di Tomasonak nem ez volt az eg
váradi székesegyház egyetlen falképtöredéké
Múzeumban) és a hontmegyei Százd község t
hetjük fel. Az előbbi töredék egy szent püspök
restaurált állapotban — álló apostolokat ábráz
szoros kapcsolatban áll a Nagy Lajos-kori udva
magyar művészet egyik alkotó komponense l
zott már a budapesti belvárosi templom fresk
ránk, valamint, Genthon István szerint, a rim
alatt jöttek létre.

Míg a szepességi falképek miniatúrák kö
alatt, az esztergomiak pedig közvetlen olasz
erdélyi csoport — mindkét előbbitől függetleni
A Felvidéken, függetlenül az udvari kultú

Szentgyörgyi István

Zádor István mell.
szobra.

Repr.

Künstlerhaus [Wien]
IX. Ungarische
repräsentative
Kunst-Ausstellung.
1924.

Szentgyörgyi István

nótaénekes

Nógrádkeszi, mellnótaénekes repr.

Rózsa 1952. 94. l.

$\frac{b+h}{th'}$
$ot2$

8901 Centrum Budapest

Szentgyörgyi István

Zobrák

Jászói vonatkozású re-
liefje az alábbi műtörténeti
A (konvirtus) főbejárat fölött fenn-
tól a Jézus szent Szíve
szobor.

Stuhlman Patrik dr

A jászó-premontrei
gödöllői műterek.
Magyar Katolikus
Almanach. III. évf.
Bp. 1929. 980, 981. l.
képpel

alföldi festő.

d végéről.

re festés. (Zám, 1925.)

állítják fel a felfeszített
keresztfát, a mellyre (Krisztussal é-
jelenyész körül csillagalakú sugarakból,
körül kellett most állítanak fel. a
ugarjai, hárman a közelebb és hurrá
s lajtorjával, segédkeznek. Balról a
, Mária Magdolna pedig
. Jobbról a katonák állnak előtte
al. A festület mögött a lét tetőt
kitnek együtt (a keresztet ál látva körül
hátterben Jeruzsalem városa tűnik fel,
nan a Jézust kísérő katonák egyen a
. A előtérben balról a Rosa mellett
gel vannak, Kalapács és kaparó fog;
palást, gárda és kapa, jobbról két lépcső-
Kötél lefejelmünket.

mérete 34:45 cm.
ei Múzeumból.

Kamarella 1848

Szentgyörgyi István

Szobrai

Bizéró

(Rejtm. Miszam)

Repr

Utolsó

Sues, Hans festőt ábrázoló képe

1513-ból X. 12.

Szentgyörgyi István
Szobrász
Aiverési Csarnok aurici Lat.
34.x. 1926-ból.
35-41 Nem vizsgál

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Szentgyörgyi István

Rohan

Akt (fa)

repr.

Munkácsy-céh

II. repr. kiáll. 1929.

(Ernst Múz.)

Szentgyörgyi István

Nobrain

Irod

Rossner József

Képekkel

Szentgyörgyi István

A kőszobrászati pályaverseny kiállításon 1927-ben a „Keresztelő János" I. díját a Képzőművészeti Tanácsban megtekintették.

Képzőművészet

1927. 3. 7.

M.D.K.

Szentgyörgyi István.

Szobrászmüvész megmintázta a hősök szobrát Szolnok városának .

Hősök szobra Szolnokon

Városok Lapja. 1926. XXI.évf. 13.szám. juli 1. 128.o

MDK

Szentgyörgyi István

Bölcselkedés és bölcseség, bronz
Táncosnő, "
Fürdő után, "

Art kiáll. OMKT Mücs. 1925. dec.

31 l.

MDK

Szentgyörgyi István

Tenniszező,	bronz
Anya,	"
Hólabda,	"

Akt kiáll. OMKT Műcs. 1925. dec. 31 l.

MDK

Szentgyörgyi István

Megriadt, bronz

Leány teknősbékával, márv. "

Május, bronz "

Akt kiáll. OMKT Műcs. 1925. dec. 31 l.

MDK

Szentgyörgyi István

Csigás fiu,

Akt kiáll. OMKT Műcs. 1925. dec. 30 l.

M.D.K.

Szentgyörgyi István

Szobrászmüvész nyerte a nagyváradi Tisza Kálmán szobor pályázatot.

Tisza Kálmán szobra Nagyváradon.

Városok Lapja 1912. 46.szám. 394.old.

M.D.K.

Szentgyörgyi István.

Szobrászmüvész dombormüvet mintázott Klebelsberg Kunó grófról Szeged városa számára.

Klebelsberg dombormü Szegeden.

Városok Lapja 1930. XXV.évf. 4.szám. febr.15. 120. old.

M.D.K.

Szentgyörgyi István

Szobrászmüvész megmintázta Petőfi Sándor szobrát Kiskőrös városának.

Kiskőrös szobrot emel Petőfinek.

Városok Lapja 1927.-4-5 szám.

M.D.K.

Szentgyörgyi István szobrász

/ 1881 - 1938 ø

Panasz,

Lyka: A müvészetek története, bp. 1965.

Szentgyörgyi István

Fülöpszállás (Kőnigsi Béla) Mai v. 39 cm.
T. n. M.N.G. Ltsz.: 56.790-N.

Pajtások, 1927. Bronz, 65 cm.): Szentgyörgyi
M.N.G. Ltsz.: 7633.

Ülő női akt, Bronz, 47 cm.): Szentgyörgyi I.
M.N.G. Ltsz.: 52.106.

Szirmai Új művészlexikon Akadémia
Katalógusai összeáll. Gaál Erzsébet.
Fischer Brigitta Bp. 1965.

53.

Szentgyörgyi István

MDK

Este a stadionban, repr.

Mücsarnok 1951. II. Magy. Képzőm. Kiáll.

Szentgyörgyi István.

a Műcsarnokban bemutatott
Ady-emlékpályázaton pálya-
műve szerepel, mely ifjat ábrázol,
kit homlokon csókol a múzsa.
(emlékmű.)

A Reggel, 1924. febr. 13

Szentgyörgyi István.

Rest vea as Ady Endre-szobrok elkészítésének pályázatáról.

Magyarság, 1928. febr. 9.

Szentgyörgyi István.

A fővárosi tanács Ady Endre
szobrának-temetésének ügyét
vezető alkalmával.

Budapest, 1927. dec. 8.

Szentgyörgyi István.

Részt vesz az Ady Endre-
emlék pályázaton.

Nemzeti Ujság, 1924. febr. 9.

Szeretőjének Ilkának.

Az Ady-emlékpályázat zsűrije pályamunkáját nem vonatta be a döntésbe.

Pesti Napló, 1928. febr. 12.

M.D.K.

Szentgyörgyi István /1881-1938/

777. Teniszező nő. akt. Bronzszobor 31 cm.
778. Álló női akt. " 34.5 cm.
779. Álló női akt. " 47 cm.

Elvesztek. /SZegedi Muzeum/

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. V. füzet.
57. l.
MUMOK. Bp. 1952.

M.D.K.

Szentgyörgyi István /1881-1938/

1107. Menekülő. Szobor. 31.5 mag. fa.
1108. Nyilas. Szobor 36.5 cm. mag. bronz.
Elvesztek. /Fővárosi Képtár/

Háborus műtárgyveszteség-jegyzékek . IV. füzet.
78. l.
MUMOK. Bp. 1952.

MDK

Szentgyörgyi István

Vocation, br.

Akt kiáll. OMKT Mücs. 1925. dec. 32 l.

MDK

Szentgyörgyi István

Gyufatartó, br.

Akt kiáll. OMKT Mücs. 1925. dec. 32 l.

MDK

Szentgyörgyi István

Danaida, faszobor

Táncosnő, br.

Art kiáll. OMKT Műcs. 1925. dec.

31 l.

MDK

Szentgyörgyi István

Öröm, bronz

~~Tcmcmemőxcxcxbronz~~

Akt kiáll. OMKT Műcs. 1925. dec.

31 l.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrász.

91. Páter Buttykay. Gipsz.

92. Gr. Klebelsberg Kunó. "

Bp.Műcs. - OMKT. Nemz. Képzőmüv.kiáll. 1934.ápr.29.-
kat. 8.1. jun.17.

MDK

Szentgyörgyi István

A szolnoki hősök emlékének mintája, gipsz

Akt kiáll. OMKT. Mücs. 1925. dec. 14. 1.

M.D.K.

Szentgyörgyi István, szobrász

Nemzeti Galériában lévő "Játszó gyermek" c. szobrát a megtekintésre érdemes művek között sorolja fel:

Dénes Tibor: Précis de l'Histoire des Beaux-Arts en Hongrie. Debrecen, 1936. 14.old.

M.D.K.

Szentgyörgyi István. /1881-1938/

870. Erzsébet királyné szobra. Gipszminta.
871. Ambrozovics Dezső mellszobra. Mükőszobor. 50 x 23.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. I. füzet. MUMOK. Bp. 1952. 95. l.

MDK

Szentgyörgyi István

Mécses, gipsz

Akt kiáll.OMKT. Műcs. 1925. dec. 12. l.

Szentgyörgyi István.

A Lücsamok téli turnéján zeneművének kalleküjával szerepel. Kuttner, Tina Kálmán-ról készített arcmása, – Vas József mellszobra szerepel többek között. (emlitve.)

Magyarság, 1928. dec. 16.

Szentgyörgyi István.

Robinson.

A Nemzetnek téli társalatán „Szörnyet" c. kétfelvonásos egy szemelvény nyugvó festőnővel, — Vass és Petőfy művészek szobrászképmásai, — Tiszta Kálmán és Petőfi szobrászei szerepelnek.
(emlitve)

Pesti Hirlap, 1924. dec. 16.

Szentpétervári Színház.

Alpár Gyula – emlékszobarészletét – szintén a bemutatták az Alpár-emlékkiállításon.

Nemzeti Ujság, 1928. Okt. 28.

MDK

Szentgyörgyi István

A szolnoki hősök emlékének mintája, gipsz

Ért-kiáll. 1925. dec. hóv.

le-D.U.

SZENTGYÖRGYI István szobrász

1697. bas t'en Lksz.: 4099.

A Le.U. Galéria állandó kiállítása t.16.kép

Bp. 1959. 236.l.

le.D.K

SZENTGYÖRGYI István szobrász

1694. A Panasz Lltsz.: 3909.

1695. „Szerelmes pár" (1909.)
Lltsz.: 56.632-N.

1696. Ülő női akt Lltsz.: 52.106.
(Feleltmentés a MEHÉRT 1951. ben)

/.

A le.d. Galéria adatgyűjteménye T.Ib. jelzés
Pm. 1959. 235–236. l.

le-D. U

SZENTGYÖRGYI István szobrász

1690. Horthy Miklósné Llsz.: 56.631-U.

1691. Kigyóbűvölő Llsz.: 3964.

1692. Dr. Klenia Ilona mellszob-
ra Llsz.: 5066.

1693. Pajtások, szoborcsoport
Llsz.: 7633. /.

A le.-D. Galéria életrajzére T./B. rész
Ptk. 1959. 233-234. l.

M. N. M.

SZENTGYÖRGYI István szobrász

1687. Férfiportré (Körtvélyi Béla)

Ltsz.: 56.790-N.

1688. Fürdő nő (1925.)

Ltsz.: 56.630-N.

1689. Gunst Klárika mellszobra

Ltsz.: 5283. ./.

A M. N. G. Galéria évkönyveire T.16.rész

Ptk.-1959. 232-233. l.

le.D.U

SZENTGYÖRGYI István szobrai

1881-1938

1684. Ambrozovics Dezső mellszobra.

Lksz.: 7087.

1685. Bíró Jenő (1920.) Lksz.: 6090.

1686. Bék Lksz.: 56.789-N.

/.

1 le. d. Galéria és agyagpince T./B. rép.

Pa. 1959-231-282. e.

Szentgyörgyi István - MDK

Vocation, bronz

Tenniszező, bronz

Szeptember, bronz

Mücsarnok 1936 Nő a müvészetben c. kiáll.

Szentgyörgyi István MDK

Fürdő után, repr.

Mücsarnok 1936 Nő a müvészetben c. kiáll.

Szentgyörgyi István

MDK

A puszták müvésze, repr.

Mücsarnok 1936 Jubileumi kiállitás

MDK

Szentgyörgyi István

Tarnay Kornélia, gipsz

Anya, bronz

Biszterszky Gézáné, gipsz

Szüret, bronz

Műcsarnok 1936 A nő a művészetben c. kiáll.

Szentgyörgyi István MDK

Leá y teknőccel, bronz

Fürdés után, bronz

Műcsarnok 1936 A nő a művészetben c. kiáll.

Szentgyörgyi István MDK

Horthy Miklósné

Mücsarnok 1936 A nő a müvészetben c.kiáll.

Szentgyörgyi István MDK

Puszták művésze, bronz

Apa fiával, gipsz

Anya kislányával, gipsz

Műcsarnok 1936 jubileumi kiállítás

MDK

Szentgyörgyi István

Panasz

Bigéző fiu, repr.

Lányka arcképe

Kampis Antal: Az ujabb magyar szobrászat. A szépművészetek könyve. Bp. 1940.

512,516,517.1.

MDK

Szentgyörgyi István

Návay szobor

Nagyatádi Szabó István szobra

Mária Terézia ezred emlékmüve

Kampis Antal: Az ujabb magyar szobrászat. A szépmüvészetek könyve. Bp. 1940.

516.1.

MDK

Szentgyörgyi István

Tengerészemlékmü

Kampis Antal: Az ujabb magyar szobrászat. A szépmüvészetek könyve. Bp. 1940.

516.1.

MDK

† Szentgyörgyi István, szobrász

Pajtások. Bronz-csoport.

OZ.: A Vall. és Közok.Min. vásárlásainak kiáll. az O.M.Sz.Muz.-ban.
Szépmüvészet. 1941. 2o6.l.
8.12.

M.D.K.

Szentgyörgyi István, szobrász

márvány portréit említi

Csap Erzsébet: Magyar szobrászat a XIX-XX. században,

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei,

1960. II. sz. 99. old.

Szentgyörgyi István.

Az Orsz. Magyar Iparművészeti Társulat karácsonyi kiállításán szobrai szerepelnek.

Budapest, 1927. Nov. 27.

MDV
1

Szent-györgyi István
rokon

Csics Ferenc 1927-ben iratkozott
be a Képzőművészeti Főiskolára
ahol Szent-györgyi István volt a
mestere.

V. Perneki Éva: Csics Ferenc
Művészet, 1966. január - 28 lap

Szentgyörgyi István (1881-1938)

A szobrászat kutat tervezte a szabadság szimbólumával (cikk)

- Gorsky - : Fountains of Budapest

Daily News 1970 Jún. 7

MDK

Szentgyörgyi István, szobrász

Országos Táre.Biz.Int. központi épületének
dombormüvei és szobrai között ö is képviselve van mü
vével. 1913-31.

Szent Gellért szálló és fürdö diszitö szobrai.
1915.

Bajó Gyula:Budapest ujabbkori épületszobrászata.
Pp.1942. Pázm.P.Tud.Egy. dolgozatai. 64.1.

M.D.K.

Szentgyörgyi István.

Szobrászmüvész Nagyatádi Szabó Istvánról minta
zott szobrát leleplezték Kaposváron.

Városok Lapja.XXIX.évf. 19.szám. 1934. Hivek. 5180

MDK

Szentgyörgyi István, szobrász

Széchenyi-fürdö részére diszitö szobrot alkotott

Bajó Gyula: Budapest ujabbkori épületszobrászata.
Bp.1942., Pázm.P.Tud.Egy.dolgozatai. 63.l.

Szentgyörgyi István MDK

Szinyei Merse Pál jubiláris kiállitás /1945/:

"Akt" bronz

M.Heil Olgy - Kiss Dezső - Török Lajos: 1945 utáni müvészeti életre vonatkozó adatok. Müvészettörténeti tanulmányok. Bp. 1960. 221-250.l.

230.l.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrász

A mécses./A Föv.Képtár egy fülkéjében helyezik el./

Harminc szobor utra kél a főváros raktáraiból.
Uj Magyarság. 1937 jun.6.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrász.

Nagybányai vitéz Horthy Miklósné.	Márvány.
"Vitam et sanguinem!"	Gipsz.
Dr. Ripka Ferenc.	Bronz.

Bp. Műcs.-OMKT Nemz. Képzőműv. kiáll. /Rend. M. Kir. V all.- és Közokt. Min./ 1933 ápr. 19.-máj 25. Kép.tm. 46.l.

Szentgyörgyi István MDK

Lovasharc a XIV. században, bronz

Műcsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Szentgyörgyi István MDK

Seenger Béla arcmása, gipsz

Gyenes László arcmása, gipsz

Hősi emlék fragmentuma, gipsz

Mücsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Szentgyörgyi István MDK

Szentgyörgyi István színész arcmása, gipsz

Fischer Gizike arcmása, gipsz

Mücsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Kérjük a munka szíves el

megtörténtéről az értesitést

Budapest, 1913. decembe

Rigler r.-t. F

Szentgyörgyi István

műve Horthy Miklós
kormányzói arcképe, melyet
az új szekszárdi vár-
megyei Kúria elé
állítottak fel.

vö.

ÉIÉM. 1930. 39-40. sz.
159. l.

Szentgyörgyi István
nobra

cikk
a

Nagyváradi Napló
1913. jún. 3.
(Tisza Kálmán
nobra.)

737. a.

~~622. Arad:~~

622. A vár főtere ~~1853~~

olyképen van ábrázolva, hogy nem

~~Szemben~~ a kéttornyos templo
nokának lakását (2) ~~az~~ őrszemmel és azontúl
(4) és a főőrséget (5) látjuk. ~~Középütt~~ ka
tellicz József ~~|~~ tábornok a ~~lóháton ülve és~~
Kasztor van. A katonákon innen ~~|~~ balról két
fiát, jobbról három fogoly sétál ~~meg~~ a temp
~~a~~ gyermek ~~vel van~~ férfi közeledik. Az é

Vászon, méretei 54.8: 68 cm.
Az 1848/9-iki szabadságharc:
Átvétetett az 1896: IV. 8-i

⊥(1)

⊥(6)

904: V. 5.

6220

Giovanni di Paolo e Giacomo del Pisano Bollettino IV. 1924—25. 537. l.

[11] Képét köz'i: *Leonee Amandry:* The Colle Dr. Carvallo ab Parisi. Article III. The Burlington M VI. 1904. 306—311. l. között.

[12] A római Galleria Doria-ban lévő képeket közl *Toesca:* Opere di Giovanni di Paolo nelle collezioni L'Arte VII. 1904. 307—308. l.

[13] Vita d'Arte, X. 1912. 43. l.

~~Hikisch Rezső~~

és Szentgyörgyi István

Cséd

Építő Ipar 1913. 275. l.

(Az Erzsébet Királyné –
emlékmű tervpályázata.
Képpel és tervrajzzal.)

4724/914

A Müemlékek országo

Vonatkozással t. Cim

számu értesitésére amidön to

Szentgyörgyi István

Nobrán u. 1492

Szabadság (Nagy-
várad). 1914. jun. 7.
(Érdbeőrsik Tisza
Kalmán Nobrát)

festőművész.

Szentgyörgyi István

U. 1600

Törökkanizsa és

Vidéke: 1914. június
18.
(Szobor leleplezés.)

Vrecki Tallián Emil
törökkanizsai hídra,
festi műve

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14.
15.

Szentgyörgyi István

szobrát

U. 1457.

fenti Tisza Kálmán

szobra.

rend

–

Nagyváradi Napló

1914. jun. 14. (Mis-

kolczy Ferenc főispán

a Tisza Kálmán – szo-

borról.)

Szentgyörgyi István, szobrászművész /1881-1938/.

A Köztemető és Krematórium ugyan csak 1931-ben nyílt meg, de az átadásig a kiállítások révén XIX. sz.-i anyagot is tartalmaz. Szép számmal akad bronz és kő síremlékszobrai is. Szentgyörgyi István, Tilgner Richard műve.

Sz. Kürti Katalin: Debreceni temetők művészi értékei. Műemlékvédelem, Budapest, 1983 4. 294-300 old. ig.

SZENTGYORGYI ISTVAN, szobrász,éremművész

1910-ben Brüsszelben a 3.Numizmatikai és medaillisztikai kongresszus és éremkiállitás.Magyarország 10 kiállitónak 184 művével vett részt azon.
SZENTGYORGYI ISTVAN 2 művével szerepelt. 29.old

GOSZTONYI JÓZSEF: Az Éremkedvelők Egyesülete /ÉKE/
/folyt./ 28.old

AZ ÉREM, XXIX.évf. 1973. 1.szám,Bp

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN, éremművész

Az első világháború után csökkent az érdeklődés a kisplasztika iránt, csökkent az érmészek száma is. De Berán Lajos, Reményi József, majd Iván István, Szentgyörgyi István és Pittner Vince személyben maradt annyi művészetartalékunk, hogy a Horthy-pengők színvonala miatt se kelljen szégyenkeznünk. 25. old

VADÁSZ GYÖRGY: Esztétikai kérdések a modern magyar pénzekről 19. old

A Magyar Numizmatikai Társulat Évkönyve. 1972. Bp. 1973.

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN és PITTNER VINCE, éremművészek

A 2 PENGŐS angyalos-cimeres előlapja a madonnas hátlap
ja Mária Terézia tallérjának analógiaja. A Madonnát öve-
ző fénynyalábokkal ez a Madonnaábrazolas 1767-től az 184
as 10 és 20 krajcarosokig használatos Madonna pénzeinke
A régi éremrajz átvétele szintén politikai tendenciara
utal. Erdekes, hogy az értékjelzést a hagyományoktól el té-
rően a Madonnas hátlapról a cimeres előlapra helyezték
át. Tervezők: SZENTGYÖRGYI és PITTNER. 27. old. nép. 26. o

VADÁSZ GYÖRGY: Esztétikai kérdések a modern magyar pénzekről 19. old

A Magyar Numizmatikai Társulat Évkönyve, 1972.
Bp. 1973.

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN és PITTNER VINCE, éremművészek

A 2 PENGŐS angyalos-címeres előlapja a Madonnas hátlapja Mária Terézia tallérjának analógiája. A Madonnat övező fé fénynyalábokkal ez a Madonna-ábrázolás 1767-től 1848-as 10,20 krajcárosokig használatos Madonna pénzeinken. A rég éremrajz átvétele politikai tendenciára utal. Az értékjel zés a hagyományoktól eltérően a madonnas hátlapról a címeres előlapra került. -tervezők: SZENTGYÖRGYI és PITTNER. 27.old. kép 26.old. lent masodik. rekete repr,

VADÁSZ GYÖRGY: Numizmatikai kérdések a modern magyar pénzekről 19.old

A Magyar Numizmatikai Társulat Évkönyve, 1972. Bp. 1973.

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN és PITTNER VINCE, éremművészek

A 2 Pengős az 1 és 5 pengősök finom, egyszerü vonalaival szemben túldiszitett és zsúfolt, talpas betüi pedig elütnek az 1 és 5 pengősön alkalmazott, a korra jellemző groteszk betütől. Túldiszitettsége hiba, mert nemcsak az 1 és 5 pengősök stilusától tér el, de elődei a tallérok és különösen a XIX. sz.-i 10 és 20 krajcarosok is lényegesen egyszerübb vonaluak voltak. - Tervezők: SZENTGYÖRGYI és PITTNER. - 28.old. Kép. 26.old. lent második.

VADÁSZ GYÖRGY: Esztétikai kérdések a modern magyar pénzekről 19.old

A Magyar Numizmatikai Társulat Évkönyve, 1972.
Bp. 197 .

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN és PITTNER VINCE, éremművészek

Az általuk tervezett Z madonnás,ezüst 2 pengosökből 1929-ben 5,000,000,-1931-ben 1,000.-1932-ben: 711,011, 1933-ban:1,091,195,-1935-ben:30,104.-1936-ban: 711,040 1937-ben:1:5000,000.-1938-ban.6,417,000.-1939-ben: 2,103,000.-darabot vertek,bocsátottak ki. 58-59.old

BIRKI LÁSZLÓ: A Pengő-Fillér verési adatai 1926-1945 58.old

Az ÉRME. XXVIII.évf. 1972. 2.szám. 8p.

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN és PITTNER VINCE, éremművészek

2 PENGŐS.-verési adatai 1926-1945 között.-
SZENTGYÖRGYI ISTVÁN és PITTNER VINCE.-Címlet: 2 p.-Évszám:1929-1939.-Ábra: Madonna.-Anyag: Ezüst.- Finomság ezrelékben: 640.-Súly: 10,00.-Átmérő: 27 mm.-Vastagság: 2,1 mm.- Perem: mintázott.-Darab 1929-ben 5,000,000.- Tervező: SZENTGYÖRGYI ISTVÁN és PITTNER VINCE voltak. 59.old

BIRKI LÁSZLÓ: A Pengő-Fillér verési adatai 1926-1945 58.old

AZ ÉREM, XXVIII.évf. 1972. 2.szám, Bp.

Orientpásztori Szobrok

A szobrok jelentőségük műveinek is átadták kivitelezésre terveiket a Debreceni Művészeti Szakiskolának, így a művészi Trajan-szobrok mintavételezője. (Emlékül)

Dr. Kiss Katalin: Művészi értékek a debreceni Református Kőtemplomban.
Hajdú-Bihari Napló, 1946. febr. 8.

61

FRANCIA KÉPEK

AVIGNONI FESTŐ 1480 körülről

Apostolfejek

Egy predella három töredéke.
Fa, tempera, egyenkint 20 × 18 cm.
„Franciaország délkeleti határhelyei egyikéről" Ipolyi vásárolta.
Ipolyi Arnold képgyüjteménye. Új Magyar Sion, II., 1871., 372—373. l.

BOURGIGNON, GUILLAUME (francia festő, 1628—1679)

Francia lovasok

Szentgyörgyi István

nobrain

D Verebélyi Tibor em-
lékérme. 1924.

l.

Numizm. Közl.

1924–25. 28. l.

JANUÁR

19

Szentgyörgyi István

1926. hősi emlék Kis-
kunhalas, Savoly,
Szolnok.

Gyurec László szob-
rászművész Budapest.

25000.—	4000.—
20000.—	4000.—
20000.—	4000.—
20000.—	4000.—
stb. stb.	stb. stb.

teljes tisztelettel

BELVÁROSI VÁLTÓÜZLET R. T.
VI., TERÉZ-KÖRUT 37.

A nyeremények és nyerési esélyek osztályról-osztályra emelkednek

az első osztályban	233.000	ARANYPENGŐ
a második „	328.000	„
a harmadik „	448.000	„
a negyedik „	546.000	„
az ötödik „	6,167.000	„

a készpénz nyeremények összege.

Egy játék alatt 42000 nyeremény kerül kifizetésre közel 8 millió aranypengő összegben.

Fizetendő a megujitásért:

levéldij és nyereményjegyzék árával együtt:

1 db nyolcad 3.30	1 db negyed 6.30	1 db feles 12.30	1 db egész 24.30

A huzás napja a sorsjegyen fel van tüntetve.

1933 5 KIGLER, RÉSZV. TÁRS. BUDAPEST.

Szentgyörgyi István

műve volt a Szegedi fahonvéd, mely 1915 szeptemberében leplezték le a szegedi Széchenyi-téren.

vége

A Szegedi fahonvéd. Szegedi Kiadó 1915. szept. 10.

M. 1603

dául az irodalomban — az ember nem
a legfontosabb tárgya a művészeti

Szentgyörgyi István

Byest. Karrás kút, Központi Vérshája. I. udvar.

Liber Byest zobrai

341.

Szentgyörgyi István

1933 február

A kreuznachi kerületi közgyűlésre küldött képviselői megbízólevél.

Kloebelsberg emlékkiállítás műcsarnok

EGYETEMI NYOMDA

28 nap **FEBRUÁR** 6. hét

1 Vasárnap		Hetv. vas. *Ignác*
2 Hétfő		Gy: B. A. *Karolina*
3 Kedd		Balázs *Balázs*
4 Szerda		K. András *Ráchel*
5 Csütörtök		Ágota *Ágota*
6 Péntek		Dorottya *Dorottya*
7 Szombat		Romuald *Tódor*

Szentgyörgyi István

1933 febr márc

1. Lovascsoport, az
ors. levéltár
Aulajd. bronz
(VII. 1)
2. tv. Béla emlék-
tábla, bronz, hegyed.
3. Csaholy Ferenc VIII 7
emléktábla, hegyed
VIII. 10.

Klebelsberg emlékkiállítás Műcsarnok

1942

Szentgyörgyi István

1933 feb-márc

1) Szeged város emléktáblája a szegedi egyetem alapitása emlékére.

2) Jézus Szive szobra. A premontrei-rend gödöllői templomában

Klebelsberg emlékkiáll Műcsarnok

.....szám.

Nagyságos

dr. Szentiványi Gyula

főjegyzőúrnak,

Budapest

IX. Közraktár-u

Hivatalból.
Közszolgálati ügyben.
Dij átalányozva.

Szentgyörgyi István

Menekülő fa.

1932 fő új szerzemkiál Műcsarnok

Szentgyörgyi István

Ősz és tél felé

Cs. sém 89. l.

Budapest – Kelenföld – Komáromi

vasutvonal VIII. 3.

Szentgyörgyi István

1916. Erzsébet királyné
arcképét pályázat (VI. ik)
első (arany) érmén ka-
tegória.
Művészet 1916. 80. l.

M.D.K.

Szentgyörgyi István szobrász

hősi emlékeinek kiállításon szereplő kiskunhalasi emlékműve, melyet a városi tanács I. díjjal, az Országos Képzőművészeti Tanács elismerő oklevéllel tüntetett ki, fiatal, finn ábrázolásban, kerámiával, amelyet egy lefolyolozott női alak gyönyörű formájával kapcsol össze.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1967. XLVIII. évf.
júl. 24. sz. 3. old.

M.D.K.

Szentgyörgyi István, szobrász

műve, mely a hősi emlékműveket kiállításán a szoborai emlékmű, melyen egy merészen térdelő harcos haldokló testét egy nőalak támogatja.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1927. XLVIII. évf.

jul. 24. sz. 3. old.

eretlen festő.

ázadból.

apujánál.

lva, a mely három tagból avetett mentéje sötétkék, piros és magasszárú sárga ül a padon, karjait össze- és fejét a falhoz támasztva dett a földre, mely vissza- nt szorítja). A másik jobb a nehezedik és jobbról áll. va kék, szűk nadrágja piros, Bal vállára párduczbőrt háttérben van és rudat tart visszanéz. (Öltözete: zöld nű dolmány és nadrág, padkán füles bögre tűnik

m. — Lelt. sz. 878. — Véterchtold Arthurtól 200 K-án július 9-én. — Elszámoltatott 9). — Az elszámolást jóvá-1 szvsz. határozat (251–900). adatok. 1907: IV. 23. *Ismei*cz őrség.

Szentgyörgyi István

Irod

Budapesti Hirlap

1913. máj. 25.

(Döntés az Erzsébet

királyné emlékpálya-

ügyben.)

U. 307

Szentgyörgyi István

Ünnepi Klárika arcképe
medhyel 1918-ban a Lis
állami aranyérmet nyerte,
repr.
Művészet 1918. 52. l.

Szentgyörgyi István

Bpest. Károly kút, Központi Városház. I. udvar.

Liber Bpest városrai

341.

álló sorozata.

L., 2. *Nicolas* (IV.) az ifjabb, előbbinek fia, * Párizs 1684, † u. o. 1755. Apjánál tanult és őt könnyen túlszárnyalta. Arcképeket és Watteau, Lancret, Boucher festményei után metszeteket készített. Munkáit hűség és pontosság jellemzi, de néha akadémikussá válik.

LARSONN, *Karl*, svéd festő, * Stockholm 1855, † 1919. A stockholmi akadémián tanult, azután Párizsban, utóbb Sundbornban (Svédország) élt. A 80-as években az impresszionizmusból indult ki, befolyásolva a rokokótól és a japáni művészettől. Később egy színes, világos vonalon alapuló dekoratív egyéni stílust teremtett. E stílus fejlődése követhető illusztrációin, rajzain, olajképein és inkább dekoratív, mint monumentális freskóin. Ez utóbbiakhoz tartoznak: 6 történeti freskó a stockholmi múzeum lépcsőházában, freskók az opera foyerjában; a freskók között a legsikerültebbek: Ifjúsági fegyvergyakorlat (stockholmi iskola), Iskolásgyerekek ünnepélye (Gothenburg). Legközvetlenebbül nyilvánul meg naiv, kedves lénye, családját ábrázoló vízfestményeiben és rajzaiban, melyek két kötetben jelentek meg: Ett Hem (Otthon és Larssons (Larssonék), szemelvény belőlük: Das Haus in der Sonne (Düsseldorf u. Leipzig, 1911). Kitűnő arcképeket is festett és rajzolt, nemkülönben karikatúrákat. *Fónagy.*

L'ART POUR L'ART, a képzőművészetben az irodalmi befolyástól mentes tiszta művészi felfogást jelenti. Tehát az ellenkezőjét annak, amit a „történelmi festés", a genre-festés, a „pszichológiai ábrázolás" stb. fogalma képvisel. A L. felfogását a naturalizmus iránya honosította meg a művészetben. E felfogás szerint a művészet motívumai között nincsen értékbeli különbség. Az erkölcstan mértéke reájuk nem alkalmazható. A L. értelmében — nem úgy, mint például az irodalomban — az ember nem a legfontosabb tárgya a művészeti

Szentgyörgyi István

Byrd. Nagyatádi kabó István,
Kossuth Lajos tér

Liber Byrd sobrai
421.

Szentgyörgyi István

Brest - Magyar Igazság útja,
Baross utca és Revicsky utca
sarok

Liber Brest vetrei

365.

ábrázolásnak. Vele festői eszköz egy lehet, sőt nála több is, bármely állati vagy növényi motívum, vagy maga a levegő. A naturalizmus után támadt ellenhatás ezért a L.-ban a

Szentgyörgyi István

Pyrot. 32 gyalogezred zenéje - mire, Harmónikaterek tere

Liber Pyrot zobrei

429.

káscsaládból autodidakta, majd Jouffroy és Falguière tanítványa. Friss, élénk, görögös panteizmusa emberi formákba olvadó allegóriákká képezi az elemeket. Pár bibliai csoportozata lecsitult és megkapóan egyszerű. Főbb művek: A tenger (Luxembourg-múzeum); Róna és patak (a szenátus palotájában); a Loire és mellékfolyói (Square du Carrousel); Barye mellszobra a Luxembourg-múzeum homlokzatán; Jézus az írástudók között (Agen).

LARGILLIÈRE (ejtsd: *lárzsillyer*), Nicolas de, francia festő, * Párizs 1656, † u. o. 1746. Rigaud mellett korának legjelentékenyebb francia arcképfestője. Előbb Antwerpenben tanul és 16 éves korában mester lesz; majd Londonban Peter Lely tanítványa, végül Párizsban van der Meulen és Le Brun mellett. Bár tisztán francia mester, flamand neveltetése meglátszik festői és kolorisztikus vénáján, amely Franciaországban a rokokó előfutárjává tette. Előkelő női arcképeiben szerette az ábrázoltat antik istennő, vagy mitológiai alakba öltöztetni (Fiatal hölgy mint Diana, Louvre, Duclos színésznő mint Ariadne, Charlotte Élisabeth hercegnő mint najád, Chantilly). Csoportarcképe (Önarcképe feleségével és leányával, leánya kertben énekel és azok hallgatják, Louvre), Párizs város kereskedői testületének csoportarcképe (Louvre). Egyéb arcképei: Lebrun festő (Louvre), Jean Forest tájképfestő, de la Rochefoucauld hg. (Drezda), Louis de Bourbon Condé arcképe (Budapest, Szépművészeti Múzeum) a mester utánzójától. — Irodalom: G. *Pascal* (Párizs, 1928).

LARMESSIN francia rézmetsző-család, XVII—XVIII. sz. Négy nevezetes tagját valamennyit Nicolasnak hívták.

L., 1. *Nicolas* (III.) (1640—1725?). Főműve a francia királyok 193 lapból

Szentgyörgyi Istvánné

Byert. Díl (Tredente-sobor)
Kabadrájter.

Liber Byert sobrai

310.

267. *Samuel Kornél:* Fürdő nő.

Szentgyörgyi István

K.

271. *Szentgyörgyi István:* Az öröm.

XX

Művészeti Körlöny

1936. febr. 1. rendk. sz.

Szentgyörgyi István

Reprod.: Pajtás, 1927.

Százados úti művészlelep. Kiállítás a Nat. Ősnemzeti Csoport részére, Elischer Brigitta: Bp., 1965.

Szentgyörgyi István

Jótszó fia, 1920, bronz, 76,5 cm magas
Szépművészeti Muzeum, Budapest, fekete-
fehér tábla, reprodukció

E. Gádor - Ö. G. Pogány: Ungarische
Bildhauerkunst, Budapest, 1955.
64 l.

Szentgyörgyi István

Kép: Tengerén – emlékmű, Anya szemeivel.

Az Ert Karácsonyra 1938.

Sokszínű – mindáltan.

Szentgyörgyi István

„Díszkút" egész tábla, fekete-fehér fényképreprodukció

Gádor E.: Budapest szobrai, Budapest, 1955.

Szentgyörgyi István

A bpesti 32-es honvédezred
emlékműve
az I. és díjat nyert terv képe.

Képes Pesti Hírlap

1932 május 15.

II. 3465.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Dr. Frentiványi Szilárd

úrhölgynek
úrnak

BUDAPEST

Lenke tér 7

Szentgyörgyi István

Pillárképe c. rajzra

repr.

Album a nyolcvanéves
Pesti Napló ajándéka —.
1850–1930. 52. l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Szentgyörgyi István

Szobra

Nagyatádi Szabó bronzszobrát
ma felállítják a földmívelési
minisztérium előcsarnokában.
Magyarország. 1932 ápr. 30.

(Képpel)

U. 3197

Fenti mű vel. Állo szobor. A talapzaton egy relief van, mely Nagyatádi Szabó István és Bethlen István gróf emlékeretes kézfogását ábrázolja.

Szentgyörgyi István

XI. Imre pápa emlékkönyvének rajzai

vége fehértől. kiállítva az Ernst Múzeumban 1925.

Új Idők 1925

250. l.

Epejesi Rákóczi-kár V. 219

Szentgyörgyi István

Hősi emlék.

Repr.

Képzőművészet.

1927. 2. 7.

9466.

et közben, három sorban és hét
agjai részben gyalog mennek, rész-
irata a lapnak fölül

Artillerie
osztr. ágyus.
LAG VON STOCKINGER & MORSACK, WIEN

a papirosnak 21.6:34.5 cm.

n. 151-912
9-912-77
lelt. 7652.

0·62

Szentgyörgyi István

Az igaz ügy hűtője

Budapest 1929

Repr.
Magyar Művészet
1929. 352 l.

Szentgyörgyi István

Fiam c. nyilvános
repr.
Pásztortűz. 1929 dec. 1.

Magyar-olasz forrásvers
a XIV. századból
Repr. u.o.
Szűrét, disputa,
repr. u.o.
Bölcselkedés a bol-
csoéj, repr. u.o.

BSzKRT + N.J.T.C 5:3 ✓

N.S.C. Függetlenség 3:0 ✓ 14.10

Spárta – BTSC 3:1 ✓ ✓

MTC. – ASAC 1:1 ✓ 13

M. Textil – Kalapos 5:2 ✓

Bőr K. Törekvés 6:2 ✓

SzJSe – Feltex 4:1

Goldberger SE LTE 7:0

~~14:7 | 9~~ ✓ I

Corvin
Szénrajz 3589.
3586 – (Lotz Károly:
+

3586. A Pegasus.

A Balra fordultan ágaskodó
~~Medusa ivadékát egy~~ allegorikus nő
száron. Ez utóbbi fölfelé tekint,
és vállait szabadon hagyó bő hasit
Szénrajz, méretei ~~235~~:235
Vétetett az 1905: III. 7-i
(213-905)

+ Sz. Hessen Hamburg
+ Buda Pesten 190

1905

Operaház.

Szentgyörgyi István
nobrák.

U. 4016

Az Est. 1925. okt. 28.
(Leleplezés a Jókai-
emléktáblát a Petőfi-
házon.

Fenti mű-

Szentgyörgyi István K.

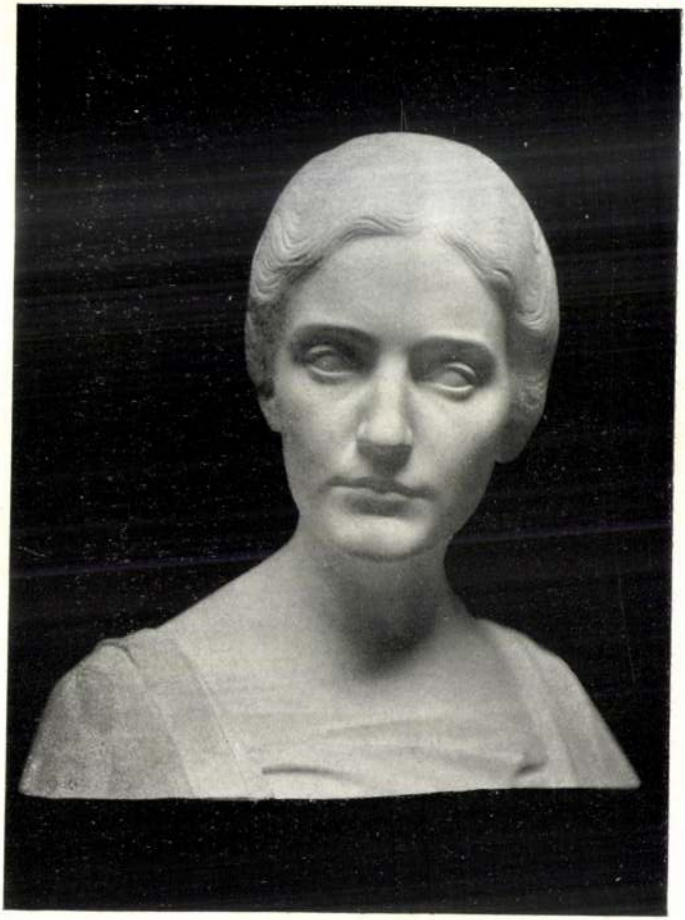

429 Szentgyörgyi István: Dr. Klima Ilona portraitja.

KMTársz. 1917. tav. Gidl

76 Jendrássik Jenő: Öltöző nő.

Szentgyörgyi István
nekrológ

U. 3256

vod
2

Reggeli Ujság 1932
nov. 21. (Nagyatádi
Szabó István nekrológ
lelepezése, képpel.)

Gott c.

Jonnus 28.

Szentgyörgyi István

nyilvános

a merőtári kövi-

emlék ügyé-

Pesti Napló

1933. okt. 10.

886-887. Ismeretlen festő.
A XVIII. századból.

886. Rudnyánszky József (II).

Látható, kissé
Vállig, balra fordult, de
rizsporos, szemöldöke és szeme barna, b
galléru inge nyakán szétáll, kabátja

Pastell, pergamenen, méret
Vétetett Szeniczey Ödöntő
Elszámoltatott 1899: XII.
Az elszámolást tudomásul
(251/900).

904. V. 2.

Szentgyörgyi István
robotja

U. 3923

Lod
2

Szigethy Endre:

A kiállítás robotai
körött. Beszélgetés
Sz. J.-nal.) Nemzeti
Ujság. 1927. márc.
13. (A kis Kövesi
Petőfi-robot műter-
mében. repr.)

327. Evert van Aelst (?).

nyomott 1658-ba

Csend

A festett asztalo
színtányéron al
két lábnak. A
le a tányéron, fel
[illegible]
Kanna áll csövén
Kés darab sajt fe
szerlegen finom v

Fe, mé
A kan

479

Szentgyörgyi István

Tamás

regr.

Uj Idők

1928. II. 667. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Patria" r.-t. Budapest — 435418

Szentgyörgyi István

Bíró, mint
tanár

Dés 1927

128-l

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Szentgyörgyi István

Fiú cégával

c. piros regi-

ki Emlékezés emlit.

-re

Pécs 1927

115 l.

Az összes többiekre

25-e.

Budapest, 1941. évi má

Valamennyi O

Szentgyörgyi István

nobrit

Kint a munkások
téli tanulásáról
repr-

Pesti Napló képes
mell. 1929. jan.
20.

U. 2833.

szternek f. évi szeptember hó 22-én

. ker. m. kir. állampénztárhoz

cubiculum fentartása céljából foga-

való hozzájárulás fejében Ötezer

sitom az állampénztárt, hogy ez

ttsága elnökének, hivatalos nyugtat-

ége mellett fizesse ki s tárcám ter-

kiadáskép számolja el.-

at hiteléül:

Szentgyörgyi István

nobrain

l.

Medicina Faludi

577. 7

Vécsey Károly:

Derékig, állva, balra f
tartva. Haja, szemöldöke s
szeme látható, nyakravo
kék atillája zsinóros. Ba

Olajfestés, vász
Az 1848-diki

Szentgyörgyi István

nobrin

Kiskunhalasi hősi
emlék versr.

Szinházi Élet

1925. 12. sz.

Szentgyörgyi István

Pajtások, repr.

Műcsarnok 1928 tavaszi kiállítás

MDK

Szentgyörgyi István

Dél /Délmagyarország/. Repr.

Irredenta-szobrok. Az Est Hármas Könyve 1923. 342-343.

Szentgyörgyi István MDK

Szüret, repr.

Műcsarnok 1928/29 téli kiállitás

BUDAPEST
1917

Szentgyörgyi István

Rigéró fiú c.
vobra repr.

Rátsk. 267. l.

Szentgyörgyi István

Diszkrét. Repr.

Kő és Acélkő

1925. 8. sz. 7. l.

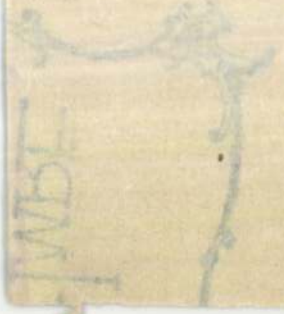

IMRE

Szentgyörgyi István

IV. Béla király megerősíti a premontrei rendet.

Repr.

Kő és Műtörténet

1925. 10. sz. 8. l.

Szentgyörgyi István

XI. Imre papa emlékének vázlata. Repr.

Kö és Mük.

1925. 7. sz. 11. l

Szentgyörgyi István

Dr Klíma Ilona
posílá rep. -
Milovice 1917. 15. I.

NYOMTATVÁNY

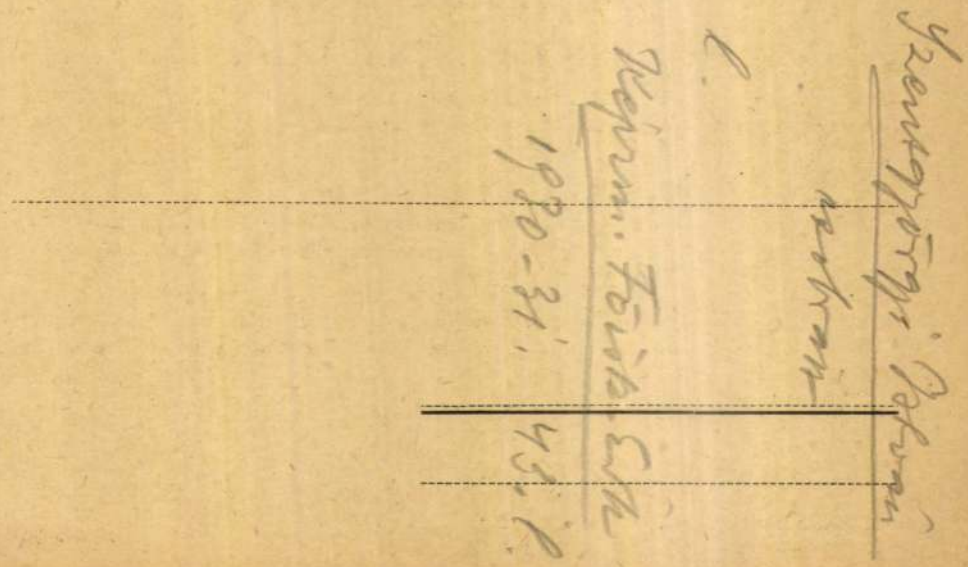

MEGHÍVÓ

GY. SZABÓ BÉLA

GYÜJTEMÉNYES FAMETSZETKIÁLLÍTÁSÁRA

MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZEK SZABAD SZERVEZETE, BP., VI., ANDRÁSSY-ÚT 69.
A KIÁLLÍTÁS ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSA 1948. OKTÓBER 31-ÉN, VASÁRNAP D. E. 12 ÓRA

Közreműködik:

a Bíró vonósnégyes (Bíró-Goiten-Vámos-Fejér) s a Székesfővárosi Felsőbb Zeneiskola „Kodály Zoltán" kamarakórusa Bartók és Kodály művek éneklésével. Vezényel: SUGÁR REZSŐ.

A kiállítás megtekinthető: október 31-től november 17-ig, naponta d. e. 11 órától d. u. 5 óráig. — Minden vasárnap tárlatvezetés.

A kiállítást
M. KISS PÁL
rendezte.

BELÉPÉS DÍJTALAN!

1053 Kulcsár-nyomda, Bpest,
II., Szász Károly-utca 3—5.

F. k. M. Kiss Pál.

Előmérték				Egységár		Pénzösszeg	
m^1	m^2	m^3	drb. és súly	K	f	K	f

Előirás

Költsé

A vörösklastromi templom kátrán

helyreálli

Sorszám	
1	A megrongált kátránypapir fedés helyreállitása a ℄ 3-ik négy méter magasságban állványozással és a szükséges biztositással együtt 200 $\square^{m}$ métermyi területen minden

Sz. 49. 914.

A Műemlékek t.

A. f. é. március h
alatt álküldött beszterc
csém j. alatt az igen ti
lettel visszaküldeni. Eg
met fejezem ki, hogy a
résem folytán szívesen
főgimnazium könyvtá

Szentgyörgyi István

Hungary 1937

55. l.

Szentgyörgyi István

Irod
c

Ybl, Ervin: Etienne Szentgyörgyi. Nouvelle Revue de Hongrie. Nov. 1938.

én vármegye.

. k. templom. (?)
m.
templom.
om (magtár).
om.

)

om.
ített templom. (?)
árrom.

ragy, várrom.

n és falképek.
nrom. (?)
templom.
n.
templom.
.
om. (?)

Szentgyörgyi István

Nobrás

L.

Lex Magy Társ

540. b. l.

Szentgyörgyi István

Arad

Revai XXI. 582. l.

Szentgyörgyi István

arck. repr.

Lex Mag Tais

Fi. tabl.

indulok uj alkotmányos küzdelembe, ezekl
gitimizmus lánglelkü apostola: Griger Mik
királyság megváltó eszméjének. És fegyv
nyugalmat, békét, becsületes demokráciát

Ezért fordulok barátaimhoz, hiveiml
lakozzanak hatalmas, lelkes táborunkhoz.
igaz ügyet, harcoltam a főváros autonomiáj
sok ezer embertársamon, joggal kérheter
harcolni az elnyomatás veszedelme ellen.

És kérek mindenkit, akit közös eszm
nek semmit, amig igazolt embereim
Griger Miklós és az én nevem sze

Budapest, 1935 március havában, a

Márkus-nyomda, Budapest, V., Bank-utca 5. (Felelős vezető: Márkus Géza
Felelős kiadó: Berecz Vilmos.

Szentgyörgyi István

rod

Hunyadmegyében

I. I. tábla

Szentgyörgyi István

Revai XX. 816. l.

Szentgyörgyi István
nótárius

rod
z Lechnerötév

1299. Berán Lajos.

1299. Z. Fenyvessy Adolf.

Vállig látható, ba
zolva. Feje kopasz; haja,
öldöke ritka. Öltözete: i
Felirata: »Z. FENYVESSY ADO
»BERÁN«.

Egyoldalú bronzpla

Vétetett 1911 janu
tól 30 K-án (73-911). -- K
Elszámoltatott 1911 febru

Szn. 5-
73-911-
Át. lelt.

Szentgyörgyi István

l.

Alexmagyszobr910-5
181. l

Szentgyörgyi István

nobrait

orod

Pétermagyarfalvi

Vereske V. 113. l.

~~Felirat 1721-ből való czűst kelyhen~~

~~VIII. 29~~

Szentgyörgyi István

Michel 1008. l

Torontál vármegye VII. 244.

Szentgyörgyi István

Hobán

Lud
2.

Nemzlejskoff

4-P

Szentgyörgyi István
szobrász
Lad
Az Ujság. 1921.
Jan. 1.

gos Bizottsága

(e.g.: Az Ernst-
múzeum uj
csoport-
kiállítása.)

	száma:	19
{	kelte:	19
	beérkezése:	19

száma:

tézett szám:

:

a:

593/1943

Hivatalosan
Szépművészeti Muzeum fő
zottságának freskó-szak
középkori falképeinek h
zése után a gelencei r.
van megbizva. Mindkét
tekintve, hogy mindekét
zoló középkori falképek
a nemzet kulturális vag
szempontból is rendkivü
visszatért Muraközi ill

Kákay Szabó
megbizásából már évek ó
sát és ellenőrzését, e

assegnato alla bonifica. Bisogna aggiungere che il Gebel si trova in condizioni climatiche ideali, e consente una rapida, immediata valorizzazione agraria. Negli anni seguenti si dovrà poi passare alle terre incolte, fra podere e podere, le quali presentano maggiori difficoltà di coltivazione, richiedendo lavori adeguati (quali terrazzamenti), in modo che non ci sfugga neppure un palmo di terra coltivabile. Ma a ciò sarà provveduto attraverso lo sdoppiamento naturale dei poderi in funzione del naturale accrescimento demografico, mediante il quale si potrà arrivare a 5000 famiglie nazionali in un tempo relativamente breve. Compresi gli artigiani e gli esercenti della attività collaterali all'agricoltura, si avranno così sulla «Montagna Verde» circa 50,000 Italiani, che rappresenteranno appunto quel grado di saturazione a cui dobbiamo necessariamente tendere.

Ma vi è un altro aspetto del problema, altrettanto importante, la cui soluzione deve procedere di pari passo alla colonizzazione demografica intensiva, e cioè la necessità di sistemare gli scarsi Arabi costretti ad abbandonare le alture gebeliche e di assicurare ad essi le migliori condizioni possibili di vita. Non dimentichiamo che per le genti della Libia orientale il «Gebel Verde» è sempre stata l'asse di ogni interesse economico. Spostare quest'asse sulla

Szentgyörgyi István

bronz

1921.

Pest, Nagyvárad

1921. júl. 17

(Tüzér Kálvin bronz.
— A nagyváradi Tüzér bronz szobor — Szentgyörgyi István szobrász — Temesvári (kapcsolat)

A pályázaton fenti nyertes el a megbízást. A tó- és a két mellékalak 1917-ig elkészült, a háború miatt azonban nem lehetett bronzba önteni

1430.

nt Appolonia.

alakban, balra fordulva, jobbjában
kharapófogót tart felemelve, lecsupaszított
ág egy könyv van. Haja fürtös, ruhája
a szárnyán. A nagy kökoszhálóval körü-
ra látul oszlop látszik.
é, fára, méretei 27 : 19 cm.

1385

1430.

Szentgyörgyi István

Kolbász

Koll. kiáll -

Az Újság

1927. febr. 27.

(e. a.: A két Basch és Szentgyörgyi István.)

Vaicri Kádárcréh László

U. 184.

Szentgyörgyi István

nővérei

Lrd

—

Szentes és vidéke

1913. júl. 12.

(A Kossuth-nővér.)

777. sz.

Konyha kulláról VII. 246.

Szentgyörgyi István

nobrás

Lrod
2

Nagyszalad

1913. jul. 21.

(Tisza István gróf
Szentgyörgyi Istvánnál.)

Szentgyörgyi István
vadász-

cikk
a
Szabadság (Nagyvárad)
1913. júl. 6.
(Tisza Kálmán-vadászatáról. September végére elkészül Szentgyörgyi István új modellje.)

768. a.

48. Ereklyemuz.

fésült haja, szeműldöke, bajusza és le-
me szürke. Ingének gallérja lehajtott,
vállra vetett [redacted] mentéjé[redacted]csatján
ves.

cm.
zi emlékek muzeumából (107/95. No 33).
ki 14985 sz. leirat alapján (159/96).

Szentgyörgyi János

Kobrász a pályázaton I. díjat nyert megbízást kapott a nagyváradi Tisza Kálmán szobor elkészítésére.

Szabadság (Nagyvárad) 1913 jún. 3.
(Sz. J. műtermében.)

734. VI. 2/1

Szentgyörgyi István

nekrológ

róla

Lyka Károly:

Négy mester. (Csók, Magyar-Mannheimer, Zádor és Szentgyörgyi az Ernstben.)

Esti Kurir 1925

márc. 1.

Szentgyörgyi Zoltán

Zoltán

Ivód

Kamptonyabban Zoltán

516, 577. l.

Képpel -

:NET, HORACE (francia festő, 1789—1863)
vontatás
on, olaj, 34×46 cm.
Lepold—Homor 97. l.

ÉPEK

DUNG' HANS (német festő, 1480—1545)
körül.
ária Szűz Mária és Szent János evangélistával
kép)
laj és tempera, 61×48 cm.
bben mint Altdorfer műve szerepelt.
Benesch Belved. 70. l. (Cornelis Massys köre.)
— Gerevich: IPGY. 95. l. — Paul Ganz
(szóbelileg): Baldung.

AS, CARL VON (osztrák festő, 1815—1894)
onna
on, olaj, 104×70 cm.
ve lenn középen Carl Blaas, Rom 1841.
Beszédes Kálmán: Az esztergomi érseki
képtár. Esztergom, II., 1875., 44. szám. —
Esztergom, 1876-os évf. 45. szám. —.
Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár
Új Magyar Sion, VII. 1876., 36. l. —
—ó: Az esztergomi Hercegprímási képtár.
Magyar Korona, III., 1879., 20. szám. —
Rényi 23—24. l. — Z.: Az esztergomi érseki
képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI.

Szentgyörgyi István
nyomán

Erdélyi Árpád:
A Madách-szoborpályázat.
Művészet. 1938. 59. l.

[1] A kódex mindössze dr. Radó Polikárp, a magy liturgikus kódexek kiváló kutatójának 1941-ben kiadott ben szerepel, a következő leírással: Antiphonarium S. X magnus constans ff 102 Antiphorium pro horis diu notis musicis instructum et scriptum in usum fratrun rum; uti picturae pulchrae libri demonstrant Gern *Radó Polycarpus:* Index Codicum Manu Scriptorum corum Regni Hungariae. Budapest, 1941. 5. lap. N

A kódex az Iparművészeti Múzeum leltárában így s „Antiphonale, kötése borjúbőrrel bevont fatábla, csipkésszélű, poncolt díszítéssel ékesített sárgarézszeg körül. A díszítés I. H. S. és csillag felváltva. A köny 103 gótikus minuskulákkal és kottákkal teleírott hárty áll, van benne 16 miniaturés kezdőbetű, egy lapszél számtalan kisebb-nagyobb színes kezdőbetű." Dr. Vc a múzeum tisztviselője szíves közlése szerint a kódex 1 vétel útján Hágából került a múzeum tulajdonába.

A kódex jelzete 4857. Mérete 620×430 mm. mérete 670×435 mm. 102 lapból áll, de ezenkívül egy a könyvtáblákhoz van ragasztva.

11 iniciáléba illesztett miniaturát, 5 növényi iniciálét egy lapkeretdíszítést és számtalan színes kez tartalmaz. A következő lapok díszítettek: *1a lap:* I (145×85 mm) növényi díszítéssel. *1b lap:* D ini (120×150 mm) Júdáscsók. *19a lap:* L iniciáléban (1 mm) az ifjú Szent Ferenc az Atyaisten előtt térdel. 2 D iniciáléban (124×150 mm) Szent Ferenc látomása. 3 M iniciáléban (125×140 mm) Stigmatizáció. *34b lap:* ciáléban (165×185 mm) Az Utolsó Ítélet, Szent Luk három evangelista szimbolumai; az egész lapot keretelő dís zítés között Szent Ferenc mellképe, két térdeplő és egy putto. *41a lap:* D iniciáléban (100×125 mm) király. *46a lap:* L iniciáléban (127×150 mm) Szent a tanítványai között. *53b lap:* M iniciáléban (125×14 két ferences szerzetes. *61a lap* C iniciáléban (123×1 Szent Ferenc a szultán előtt. *81a lap:* C iniciálé (98×

Szentgyörgyi Zoltán

és Hikisch Rezső

cód

Építő Ipar. 1913. 275. l.

(Az Erzsébet Királyné-emlékkaun tervpályázata; képpel és tervrajzzal.)

S z e n t g y ö r g y i István
szobrász

Kertész K. Róbert: A magyar művészet közelgő eseményei. Pesti Napló. 1926.jan.12. /Képpel./

M. Aurelius bronzpeize VIII. 125.

Szentgyörgyi István

Líbor Körepítők

41. C.

S z e n t g y ö r g y i István
szobrász

Undi Imre: Látogatás a Százados-uti müvésztelepen. A Nép. 1921. aug.20.

S z e n t g y ö r g y i István
szobrász

Uj Nemzedék. 1921.okt.23.(A Százados-uti müvésztelepen csak maguknak dolgoznak a szobrászok.)

S z e n t g y ö r g y i István
szobrász

Világ. 1916.aug.19. (Döntés az Erzsébet-szoborban.)

S z e n t g y ö r g y i István
szobrász

Világ. 1916.aug.12. (Az Erzsébet-szobor ügye.)

S z e n t g y ö r g y i István
szobrász

A Nap. 1920.okt.2. (November elsején leplezik le az elszakitott Magyarország szobrait.)

S z e n t g y ö r g y i István
szobrász

Neue Züricher Zeitung. 1920. okt. 24. (Denkmäler in Budapest.)

S z e n t g y ö r g y i István
szobrász

Az Ujság. 1924.máj.27. ((e.a.): Érmek és plakettek.)

S z e n t g y ö r g y i István
szobrász

Magyarország. 1920.okt.31. (L.Z.: Az öt Erzsébet-szobor.)

S z e n t g y ö r g y i István
szobrász

Pesti Napló. 1920.okt.31. (Öt királyné az Erzsébet-pályázat eredménye.)

S z e n t g y ö r g y i István
szobrász

Az Ujság. 1917.jul.6. (Az Erzsébet-emlékmü felállitása.)

S z e n t g y ö r g y i István
szobrász

Alkotmány. 1916.aug.15. (Érdeklődő: Erzsébet királynénk emlékműve.)

S z e n t g y ö r g y i István
szobrász

Az Ujság. 1920.szept.26. (Négy szobor.)(Képekkel.)

S z e n t g y ö r g y i István
szobrász

Szózat. 1920.dec.5. (A magyar fájdalom s elszántság szobrai készen állanak a Szabadság-téren.)

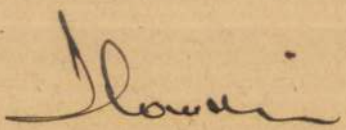

S z e n t g y ö r g y i István
szobrász

Pesti Napló. 1917. jul. 6. (Döntés az Erzsébet-emlékmü ügyében.)

S z e n t g y ö r g y i István
szobrász

Nemzeti Ujság. 1932.ápr.17. (Erzsébet királyné szobrát szeptember 11-én leplezik le.)

lichtbanen, di zich kruisen,
Moholy-Nagy werkt tevens aan
op het gebied der lichtteekening.
aphie hoogstwaarschijnlijk nieuwe

komt meer bouwkunstige problemen
eidsveld van het schilderdoek
tegenover het gebouw tot heden
den. Peri bevrijdt de bouwwet
rlevendiging van zijne dekora-
heft het tot een konstruktief
architektonisch systeem. Zijne
levenskrachtige, meest re-

SZENTGYÖRGYI István, orvosdr

ency.

ency. KOVÁCS-CSOMA Mária: Medals of Nobel laureates in the Medal Cabinet of the Semmelweis Museum of History of Medicine. = Orvostörténeti Közlemények 125-132, 1989-1990., 173.

XX sz. / történet.

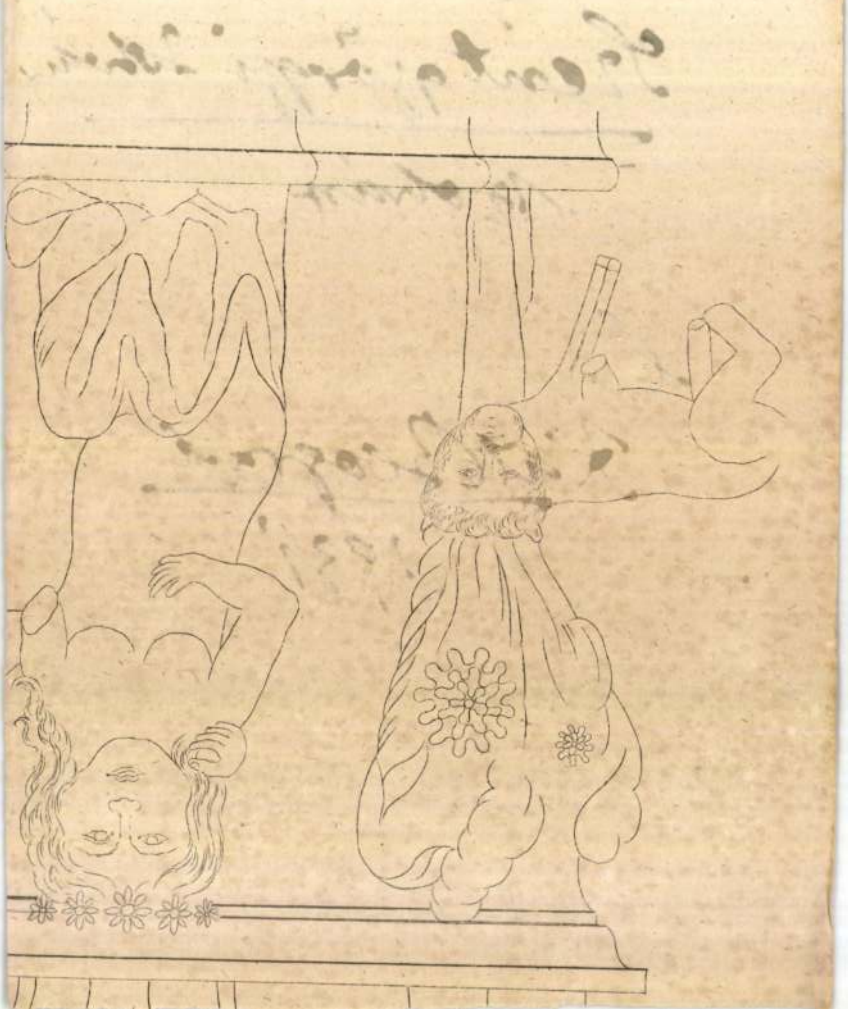

Szentgyörgyi István

Dobrán

l.

Kat Beograd

1931 -

LAPRADE, LE FAUCONNIER,
LEGER, LUCE, MARQUET,
METZINGER, MODIGLIANI,
PASCIN, PICASSO, ROUAULT,
ROUSSELL, SICNAC, SOUTINE,
UTRILLO, VIVIN, VLAMINCK.

FRANCIA MŰVÉSZEK
KÉPEINEK ILLUSZTRÁLT
JEGYZÉKE.

KATALÓGUS ÁRA 1 P

EUROPA IRODALMI ÉS NYOMDAI RT., BUDAPEST, VI., Ó-UTCA 12.

Szentgyörgyi István
rabnál

Lód
—

Flekler Antal:
Művészet és világnézet.
1916-1940. Budapest, 1943.
50. l.

FELHIVÁS ELŐFIZETÉSRE

„A Műgyüjtő" címmel havi folyóiratot indítottunk a művészeti tárgyak gyüjtőinek, valamint a mű- s régiségkereskedők érdekeinek szemelőtt tartásával. Friss és fürge hirszolgálat, pontos aukció- és vásárlás-eredmények, népszerüen megirt alapos tájékoztató a régiségkutatás minden területéről, — ez a lap programja. A havonként 24—32 oldal terjedelmű, időnként illusztrációkkal diszitett folyóirat minden hónap elsején jelenik meg.

Előfizetési ára: egy évre 10 pengő, fél évre 5 pengő.

Az „Eladás—Vétel—Csere" rovat a lap előfizetőinek dijtalanul áll rendelkezésére.

Szentgyörgyi István

Horvát

I.

A dunagőzös

1927. 3. 4

Fy. l.

Szentgyörgyi István
[illegible]

M.D.K.

Keltatás

Korvinus Mátyás: Crnobarja — 191.

Művészet, 1960. augusztus.

MDK

Szentgyörgyi István

A képzőművészek és a N.Stadion. Esti Kurir, 1937. nov. 28.

MDK

Szentgyörgyi I.

Képzőmüv. Főisk. Évk. XXX.1. XXIX.1.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrász

Klint Zoltán: Magyarország a IV. szonzi kiállításon.
Magyar Iparművészet. 1930. 16-6

MDK

Szentgyörgyi

Magyar művészek Rómában. A Mügyüjtő 1928. 1e. sz. 285.l.

Az előirányzaton kivül

a 103.188/1938.IV.B.sz. alatt jóvá

bályrendelet 2.§./14/ bek.alapján b

rulás /78.160.-P/, valamint az 53.§

ség biztositás kötelezettségének me

bérek az előirányzatnál 10.655.50 P

Az erdő- és mezőgazdasági birtokból

tékü emelkedést mutatnak a saját ke

óta.

Előirányzatunkban a kül

részre bontottuk: Természetben adot

próbák /17.500.-P/ és Egyéb /46.480

ség kedvéért e rovat bevételeit tel

Szentgyörgyi István

l.

Liber Bpsobrai

365. l. 366. l. 412. l.
l. sobrai ir., 421, 422,
423. l. 428. l. 429–
432. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Szentgyörgyi Istvánné

Derzs 1927

Nagyságos

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől.
Budapest 5. Póstafiók 118.

..... szám.

Méltóságos

dr. G e r e v i c h Tibor Urnak,
a Müemlékek Orsz.Bizottsága igazgatója

Budapest, Hőgyész
10.

Hivatalból.
ózszolgálati ügyben.
Dij átalányozva.

Szentgyörgyi István

nekrológ

Tolnay Ákos:
A Fecske 25 éve.
(1901–1926) [Bp 1926]
48–49. l. (Egy
nekrológ vallomása.)

IRODALOM

-Magyar Női Szemle, 1939,
1-2.sz.11.l./Oberschall M./

JEGYZET

Szentgyörgyi József

szobrai

vrőd
2

Le Paris 1937

képek

Feladó: Mihálovich Géza Zalaegerszeg.

Szentgyörgyi István

1.

A Pesti Városháza

1937. 11. 4. 5 f.

Szentgyörgyi István

Robert

Fred

Peter II

170. l

172, 173. l.

Lepel

Szentgyörgyi István

Kobrák

l.

Papp Nagyvárad

42. l.

RNAPI

ÁG

Szentgyörgyi István

l.

A Pesti Városháza

1938. 3. sz. 9. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V

Rothermere-utca

Szentgyörgyi István

Bibliográfia

l.

Szépművészet

1943. 62. l.

és 62. l. után

Budapesti V. Kerületi Könyvtár és Közművelődési Intézet
Központi gyűjtemény
EGYSÉG

22. RUDNAY GYULA : Pihenő.
23. DUDITS ANDOR : A Rákóczi freskó kartonja II. Pasztel.
24. GLATZ OSZKÁR : Domboldalon.
25. KNOPP IMRE : A vár alján.
26. EDVI ILLÉS ALADÁR : Delelő ökrök.
27. KOCSIS ANDOR : Tanulmányfej. Terracotta.
28. BOSZNAY ISTVÁN : Leopoldinum. Magántulajdon.
29. LUX ELEK : Vadkerty Baba. Patinázott gipsz. Mgt.
30. EDVI ILLÉS ALADÁR : Alföldi táj.
31. KNOPP IMRE : Félakt.
32. SZLÁNYI LAJOS : Virágzó fák.
33. CSÓK ISTVÁN : Párás Balaton.
34. VASZARY JÁNOS : Alassio.
35. CSÓK ISTVÁN : Villámlás a Balatonon.
36. VASZARY JÁNOS : Uzsonna a plage-on.
37. CSÓK ISTVÁN : Hullámzó Balaton.

II. TEREM.

Szentgyörgyi István
modern

Uraé
Magyarország
1924. febr. 24.

I. TEREM.

Olajfestmények és szoborművek. Eladók, a magántulajdonnak jelzett művek nem eladók.

1. MATTYASOVSZKY ZSOLNAY LÁSZLÓ: Kisleány arcképe. Magántulajdon.
2. MAGYAR MANNHEIMER GUSZTÁV: Alföldi táj.

Szentgyörgyi József

rod

Jelképrom

326. l.

vö hegy tövében van a kőfallal bekerí-
kőrül ~~mak~~ egy ~~ra~~ nyolcszegletes, s a hegy-
ás veret, a várban, az épületek közül ki-
le figyelmünket. A háttérben hegyek hul-
lyam kanyarogva halad tovább. Telira-
szalagon négy sorban:

cegrado
e Imperiali sono il
Duca, de Lorena
84."

19.2: 28.6
ltezetnek ~~28.6~~: ~~19.2~~ Ym, a rézlapnak 20:

ni de re dell Vngaria brevemente des-
685. pag. 37.

66/93 N° 70.

Szentgyörgyi István

szobrai

Arad

Torontál. 1913. máj. 26.

(Torontáli szobrászművészek sikere az Erzsébet királyné emlékpályázaton.)

U. 404

engő	17.14
"	42.50
"	25.--
"	7.76
"	71.--
"	13.30
"	1.50
"	10.15
ngő	188.35
ő	9.50
gő	197.85

337-514
M. Kir. Honvéd Térképészeti Intézet
FŐBIZOMÁNYOSA

Szentgyörgyi István

I.

Nemzeti Salon

1920 nov. – dec.

MDK

Szentgyörgyi István. szobrászm.

szobraiban kevesebb a festöi elem, mint Pásztoréiban. Öt is a mozdulat kifejezése izgatja.

Gerő Ödön: Az akt-kiállitás.
Magyar Művészet. 1925. 389.l.

IV. nap, csütörtök MÁJUS 21.		V. nap, péntek MÁJUS 22.	
Festmények	365—490	Festmények	491—615
Ezüst	830—874	Pótkatalógusban és a katalóguson kívül szereplő tárgyak	
Porcellán	1007—1046		
Üveg	1139—1163	Bútorok	2131—2416
Fajánsz	1265—1292		
Szőny.-Textil	2053—2123		
Fém és vegyes	1692—1829		

Vzdělávací kurs
ovocnářský

Přednášející: Jožák, Emil

1925–27. 3. r.

MDK

Szentgyörgyi István

Iván Ede: A Müvészház uj palotája. SZabad Müvészet 1912. nov. I. évf. 1. sz. 4.l.

Szentgyörgyi István

Cukkk

Huszár, a Cékbe-
lick első könyve
Bp. 1914

1

Erdőszéle

Vászon — 56×

X

Szentgyörgyi István

l. Bájom. dunz. Evők

IX. 276. l.

Lőlebnyőr

MDK

Szentgyörgyi István

Molnár Ernő dr.: Karlovszky Bertalan.
Ferképzőmfőiskévk. 1937/39. 17.1.

MDK

Szentgyörgyi István

Magyar művészek Rómában. A Műgyüjtő. 1928. 10. sz. 285.l.

MDK

Szentgyörgyi István

A holnap művésznemzedéke. Hatvanöt éves lett a Képzőművészeti Főiskola. Magyar Iparművészet 1937. 3. sz. 84.l.

is Türjére megyek és várom Dr. Lux
munkájában rendelkezésére legyek.

hoz

hódoló tisztelettel

tus hó 6.-án.

Steiner Miklós
premontrei főgimn. igazgató

Szentgyörgyi István

Arckép

vad

Ibl Ervin

Kajzó Tanítvány.

Bpesti Egyetem

1925. 57 m.

Agyag. 30 cm.

39

s

zzel kapcsolatos meg
meg bekerülésre fejlett
eltérés pénzösszeg

ver 5.

Kovacsovits
Kis Jozsef

Szentgyörgyi István

1881–1938

Szabad Művészet

1951.198.l.

21865 szám.

A kalocsai egyhá

ságnak - - - - - hivatalos

Budapest, 1912 jul

A miniszter re

osztálytan

Szentgyörgyi Török
Mihály
László okt.

Magyar Irodalomtörténet
1924. 48. évf. 1.
60 évf. 1.

55 sz. 1903. Érkezett: febr. 1én

MUZEUMOK ÉS KÖNYVTÁRAK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE

(IRODA: BUDAPEST, KEREPESI-ÚT 43. SZ.)

39
1903.

Budapest, 1903. I/28.

Az „Országos Muzeum- és Könyvtárbizottság" 1902. évi november hó 28-án tartott közgyülésében módositotta szervezeti szabályzatát és azt jóváhagyás végett a nagyméltóságu vallás- és közoktatásügyi minister urhoz terjesztette fel.

A közoktatásügyi minister ur 92094/1902.

Szentgyörgyi István

Mobrán

vrá

Hol Svája 1944

Szentgyörgyi István

l.

Liber Baptizatorum

342. l -

Kanna és mosdótál. A kanna ón, 1830, EA mestercjeggyel, 22·7 cm magas, az ovális tál ón, 1830, CS mestercjeggyel, 40·5 cm hosszú. A ..... talpán vállri medaillon: Országos katholikus szövetség, MCM

Esernoch János az ajándékozás aranymiséje alkalmából, 1925.

Szentgyörgyi István

C.

Liber Byest nobrai

310, 311. l. 312,

Fejereklyetartó, fából, női fej, mellén e-
reklye-nyílás rostéllyal. XIV. század vég.
35 cm.

Perevich PA, 259l.

obor külföldön vette.
Pinor János bíboros ... Egyházmű-
vészeti Szemle II—1885, 351l

adóich: Ot Pinor-Múzeum. Művészi Ipar
II—1887, 222l.

Szentgyörgyi István

rőd

Farkas Zoltán

A Képzőművészeti
Főiskola kiállítása.

MAGYAR MUVESZET

1937. 187. l.

VITÉZI BÁL

1938

Budapest, IV., Váczi-utca 62.
Távbeszélő : 18-35-77.

Nagyméltóságu
Méltóságos
Nagyságos

Dr. Nagy Zoltán

és b.

4701 szám.

Szentgyörgyi István

Liber Beatificationis

336 l. 337 l.
341 l.

A

„Könyves Kálmán"

magyar műkiadó részvénytársaság

kiállítási termében

VI., Nagymező-utca 37–39. sz.

Magyar festőművészek

eredeti művei vannak állandóan kiállítva, amelyek igen méltányos áron megszerezhetők havi részletfizetésre

Ugyanott kaphatók **a legnagyobb magyar festőművészek** legjobb munkái fényképekben, heliogravureban, fénynyomatban és színes kivitelben.

Szabad bemenet!

Szeintgyörgyi Albert

Orvosi
2

Velence 1922

76f. 8.

KÉPEK

UNTNEY HILL. CANNON STREET, LONDON, E. C. 4.

LENGERS
LIMITED

GENERAL AGENCY FOR HUNGARY

DEÁK SÁNDOR

SPORTING GUTS WHOLESALE BUSINES

BUDAPEST, IX., RÁDAY-UTCA 59.

TELEFON: 87-3-89.

Szentgyörgyi István

Horváth

rod

Kampfőrik.

Szentgyörgyi István

MAGYAR IPARMŰVESZET

1935. 254. l.

Karpáti Kalendárium II. 240.

Kantzpöv gyi Zoltán

notárius

U. 1888.

~~Adatlás, Kárdiváscsarhelyi IX. 103.~~

Szentgyörgyi István

U. 4016

4015

II. MAGYAR FILATELISTA NAP
BUDAPEST 1925 DECEMBER 12–14
HARANGHY.

Szentgyörgyi István

MAGYAR MŰVÉSZET

1926. 219.

LEVELEZŐLAP

F. Takács Zoltán.
Szentgyörgyi István.

Feladó:

Victoria-nyomda.

Néger női fejet ábrázoló prienei

terrakotta III. 205.

Szentgyörgyi István

U. 4147

Szentgyörgyi István

M. sign.-val /Margitay Ernő/ folytatja beszámolóját a téli tárlatról a "Műcsarnok" cimmel. Felsorolja a kiállitáson szereplő művészeket, s értékeli müveiket:
Conrad Gyula után a szobrászokat veszi sorra: Szentgyörgyi István, Moiret Ödön, Kisfaludi Stróbl Zsigmond, Róna József, Simai Imre, Beck Fülöp és Murányi, Berán Lajos és ujra egy festő: Poll Hugó.

Szentgyörgyi István: "Tenniszező" c. szobrát kitünő alkotásnak tartja. Dicséri benne az emberi test mozgását és az izmok feszülését.

ÉLET, Bp. 1909. nov. 28. I. évf. 49. sz. 720-721. lap.

Szentgyörgyi István

Az "Erzsébet emlékmü"-re hirdetett pályázatra beküldött pályamüveket bemutatja a lap: Szentgyörgyi István szobrász és Hikisch Rezső épitész alkotását, valamennyi beküldött és a lapban bemutatott pályamüvekkel együtt szigoruan birálja az "Irodalom és Müvészet" c. rovatban közölt "Müvészeti krónika" c. kritika.

Repr.-ók.

ÉLET, Bp. 1913. juni. 8. V. évf. 728-730. lap.

Szentgyörgyi István

"A Szinyei-Merse Pál Társaság első kiállítása" /címmel

Mátrai Vilmos ismerteti a Nemzeti Szalonban rendezett tárlaton szereplő művészek munkáját. Iványi Grünwald Béla, Rippl-Rónai József, Glatz Oszkár, Réti István, Mattyasovszky-Zsolnay László, Szentgyörgyi István, Csók István, Vaszary János és Szőnyi István nevét említi meg.

Szentgyörgyi István: "Csigás kut" c. munkáját a kritika izlésesnek találja.

Élet, Bp. 1922. dec. 1o. XIII. évf. 25. sz. 605. lap.

Szentgyörgyi István, nolnán

L: Tápai Antal

Tóvdi Lajos: Vaw szegedi nolnánat! 91-96

Tiszatáj, Szeged, 1981. dec XXXV/12

Szentgyörgyi István

A Nemzeti Szalonban rendezett "Céhbeliek" kiállitásán a szobrászok közül igen nagy figyelmet keltett:

Telcs Ede egy női akt töredékével és egy vörössel szinezett női portréval,

Szentgyörgyi István "Kigyóbuvölőnő" c. szobor művével,

Meiret Ödön "Vénusz" és "Anya gyermekével" c. müveivel,

Horváth Géza "Szent János" c. szobrával.

A "Céhbeliek" megalakulásának indokairól közölt cikk ismertetését lásd: Körösfői Kriesch Aladár nevénél.

ÉLET, Bp. 1914. ápr.19. VI.évf. 16. sz. 506-507. lap.

Szentgyörgyi István

Csikász Imre, Körmendi Frim Jenő művészeket a szobrászok között elsőként emliti meg Jean Preux: "A jubiláris tárlat" c. beszámolójában: a magyar szobrászat"egészen meglepő, szenzációsan magas értékekkel jelent meg a téli tárlaton, s ez a megelepetés annál frappánsabb, mert mindeddig mostoha gyermeke volt a Mücsarnok kiállitásainak."

A HÉT, Bp. 1911. dec. 24. XXII. évf. 52. sz. 851-852. lap.

Szentgyörgyi István

Kriesch Aladár, Zemplényi Tivadar, Nagy Sándor, Raáb Ervin, Hornyay Ödön, László Fülöp, Moiret Ödön, Telcs Ede művészek a legujabb művészeti alakilás tagjaként a Czéhbeliek elnevezést választották.
Jean Preux elismeréssel ir az első alkalommal bemutatott kitünő művészi alkotásokról, a "Czéhbeliek" cimmel közölt kritikájában.

A HÉT, Bp. 1914. ápr. 19. XXV. évf.
16. sz. 263. lap.

Szentgyörgyi István szobrászmüvész

Arcképét a cimlapon mutatja be a lap. "Fiatal szobrászok" cimmel a Müvészet c. rovat ir -sign. nélkül- a Mücsarnokban rendezett kiállitásról. A müvész először tavasszal tünt föl, most a téli tárlaton három akttal, s egy portré-tanulmánnyal szerepel. "Két női aktja a müvészet kedvéért való alkotás, a harmadik akt irodalmi próbálkozás." A "Fenyegetés" c. szobormüben „a müvészi tartalom megsinyli az irodalmi tárgyat." Erősen naturalisztikus müvész, szinte másolja a természetet. Portré tanulmányát nagyra értékeli.

A HÉT, Bp. 1910. nov. 27. XXI. évf. 48. sz. 773-774. lap.

Szentgyörgyi István

A kiemelkedőbb művekkel szereplő művészeket sorolja fel a Művészet c. rovatban Felvinczi Takács Zoltán: "Téli Tárlat" címmel. Kriesch Aladár, Kacziány Ödön, Csuk Jenő, Burghardt Rezső, Károlyi Lajos, Szentgyörgyi István, Medgyessy Ferenc és Korányi Felicitas.

Szentgyörgyi István szobrászművész nagyvonalu, érett, harmonikus mellszobrait nagyra értékeli a kritika. Mátrai Erzsi és Gunst Klára művészeket ábrázolják alkotásai.

A HÉT, Bp. 1919. jan. 19.
XXX. évf. 3. sz. 45-46. lap.

Szentgyörgyi István

Beck Ö. Fülöp: a kritika szerint "heterogén szobrokkal szerepel" a tárlaton.

Szentgyörgyi István: "elegancia, ünnepélyesség, artisztikum karakterizálja" szobormüveit,

Zádor István: "rajzai monumentalitásra törekszenek..." de a részletekbe menő finom kidolgozás gondossága "kevéssé harmonizál a monumentalitással." Festményei hüvösek"- mondja Szokolay Béla, a Képzőmüvészek Uj Társasága kiállitásán bemutatott müvekről. A Szalon tárlatát ismertető beszámolóban felsorolt müvészneveket lásd: Csók István nevénél. ÉLET, Bp. 1925. márc. 15. XVI.évf. 6. sz. 119-120. lap

Szentgyörgyi István, szobrász

L: Pátzay Pál

Vadas József: Lemlom és Tusul

Élet és Irodalom Bp. 1985. okt. 25. XXIX/43

12

Basch Mihály céd

A NEMZETI SZALON 372-IK KIÁLLITÁSA

BASCH ÁRPÁD ÉS BASCH MIHÁLY

FESTŐMŰVÉSZEK, VALAMINT

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN

SZOBRÁSZMŰVÉSZ

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLITÁSÁNAK

KATALOGUSA

1927 FEBRUÁR HÓ

A NEMZETI SZALON 372-IK KIÁLLITÁSA

BASCH ÁRPÁD ÉS BASCH MIHÁLY

FESTŐMŰVÉSZEK, VALAMINT

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN

SZOBRÁSZMŰVÉSZ

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLITÁSÁNAK

KATALOGUSA

1927 FEBRUÁR HÓ

A NEMZETI SZALON IGAZGATÓSÁGA:

ELNÖK:

Gróf ANDRÁSSY GYULA v. b. t. t.

MŰVÉSZETI ALELNÖK: Horvai János

IGAZGATÓ: Déry Béla

IGAZGATÓSÁGI TAGOK:

Művészek: Edvi Illés Aladár, Katona Nándor, Kézdi Kovács László, Rubovics Márk, Vajda Zsigm.

Műpártolók: Bauman Márton, Gellért Jenő alelnöki teendőkkel megbizva, Dr. Ilosvay Lajos

MŰTÁROS: Kató Kálmán

TITKÁR: Bende János

ÜGYÉSZ: Dr, Képessy József

PÉNZTÁRNOK: Eckstein M. Miklós

TISZTELETBELI TAGOK:

† Benczúr Gyula
† Munkácsy Mihály
† Szinnyei Merse Pál
Eugen svéd királyi herceg

SOCIETAIREK:

Baditz Ottó
Déry Béla
Edvi Illés Aladár
Endrey Sándor
Gellért Jenő
Horvai János
dr. Ilosvay Lajos
Kacziány Ödön
Katona Nándor
Kézdi Kovács László
dr. Képessy József
† Kőrösfői Kriesch Aladár
László Fülöp Elek
† Br. Mednyánszky László
Mendlik Oszkár
Nádler Róbert
Rubovics Márk
† Székely Bertalan
† Szikszay Ferencz
Vajda Zsigmond

KÜLFÖLDI SOCIETAIREK:

Epstein Jehuda (Osztrák)
Goltz A. D. „
Harta Felix „
Hofner Otto „
Karlinsky Stephan „
Krausz Wilhelm „
Liljefors Bruno (Svéd)
Lindberg Erik Svéd
Milles Carl „
Ranzoni Hans (Osztrák)
Schönthal Otto „
Schultzberg Anshelm (Svéd)
Skocylas Ladislav (Lengyel)
Wilhelmson Carl (Svéd)
Wyczolkowski Leo (Lengyel)

ELŐSZÓ

AVAGY NÉHÁNY SZÓ KIÁLLITÁSUNKRÓL ÉS ANNAK KIÁLLITÓIRÓL.

A „Nemzeti Szalon" agilis igazgatója ismét ama szerinte jó ideával állott elém, mondván: „Te pajti, én azt mondom, legjobb és legeredetibb volna, ha te magad irsz előszót kiállitástokról, magadról, Szentgyörgyi Istvánról és Basch Mihályról.

Hát bevallom e felszólitást biz vegyes érzelmekkel fogadtam, mert hiába evvel ugy vagyok, mint ahogy az egyszeri matrózzal történt, kit egy kiváló Holland orvostanár operált meg az egyik amsterdami kórházban. A szegény paciensen amputálást kellett végrehajtani. Minden kitünően ment és a mi matrózunk nyugodtan pipázva nyelte le az evvel járó óriási fájdalmakat. A tanár bámulattal adózott e lelkierő tulajdonosának és miközben bekötözgette betegét, nem fukarkodott a dicsérő és elismerő szavakkal sem. De egyszerre csak hangos fájdalmas felkiáltás hagyja el a derék páciens ajkait. — Az orvos egy tűvel szurta meg . . . !

„Mit. . . . igy kiabálsz te, aki oly bátran" . . . „Oh igen . . . de nézze tanár ur a tűszurás nem tartozott ide . . . !

A matróznak igaza volt, . . . de nekem is! . . . a képeket megfesteni csak hadján, de irni . . .

Aztán oly nehéz a művésznek önmagáról irni, mert jól mondotta egy igen kiváló filozófus: „aki önmagáról sok szerénységgel beszél, megharagszik, ha ezt elhiszed neki és dühös lesz, ha továbbitod azt, amit ő csak szerénységében mondott magáról."

Így tehát — mikor magamról irok, — csak azokra a tényekre szoritkozhatok, amelyek egy jó részét már megirtam az én első gyüjteményes kiállitásomkor.

Megirtam, hogy és mily fiatalon kezdettem meg pályámat, miket, kiket és már mennyit festettem; különböző elismeréseket működésemért. Kiállitásaimról itt és a külföldön és hogy vettek tőlem képeket — mely utóbbi tényért sohasem tudtam megharagudni.

Arckép és egyéb dolgaim mellett, ezuttal nagyobb számban azokat a festményeket állitottam ki, melyeket tulajdonkép igazán csak magamnak festettem. Feljegyzéseim ezek a „természetről" készülő képeimhez. Ha e képek méretben tán kicsinyek is, de vigaszom, hogy azok közvetlen a természet után és azok impressziói alatt készültek és igy töredekében mégis csak monumentális ábrázolása annak a kosmosnak, mely mint ilyen tulajdonkép maga is a legtökéletesebb műalkotás, melyben még a látszólagos nemszép is csak szépségében olvadhat fel.

Ezek a feljegyzéseim a természetről, különböző időkben készültek és három évtized munkája van képviselve bennök.

*

Könnyebb a feladatom amikor nem a magam dolgairól, hanem Szentgyörgyi István-ról kell beszélnem. Már csak azért is, mert ideálom az ő művészete. Ő az Arivé művészek között s azon kevesek közé tartozik, kiknek alapja az abszolut tudás és erre a tudásra van felépitve az ő művészi meglátása, elképzelése, fantáziája és minden ami az embert igaz és alkotó művésszé teszi.

Merezskovszkij és más még régibb irók állitása az a különbeni tény, hogy a művész önmagát adja vissza műveiben. „A legsemmimondóbb arcot az igaz művész örökbecsü mű-

alkotássá varázsolja. — Gioconda is csak Lionardo isteni szemével vált örök széppé! . . ."

Aki Szentgyörgyi István egyéniségére kíváncsi, leolvashatja azt minden egyes művéről. Látása dacára a részletekig menő precizitásnak, monumentális, de főleg „szobrászi"! . . . Ez utóbbinál nagyobb dicséretet mint szobrászról, nem mondhatok, mert ez a szó a „szobrászi-erények összeségét jelenti. Látása tehát tisztán plasztikai, monumentális, alakjainak arányai, finoman egybefolyó részletei végeredményben egységes masszába, szilhuettebe olvadnak össze. Tehát amilyen erőteljes és energikus a fellépése mint embernek is, oly szubtilis és finom az ő gondolkodása.

Az ő művei, mozdulatban mindig kifejezők, női alakjaiban Báj és mély Poézis rejlik.

Hiába „műalkotás csak az lehet, ami a művész minden szeretetét magába foglalja".

*

Végül néhány szó Basch Mihályról.

Ha látszólag más csapásokon is jár mint apja — e sorok írója — a cél ugy látom egy. Helyzete annyiban könnyebb volt az enyémnél, mert a nehéz utnak könnyebb társaságban neki vágni! De hát ő „egyéniség" és igy később csak a maga utján szeretett járni. Hogy ez igy van, csak nézzék meg festményeit, ahol ugyanazt a tájat mily más szemmel látja meg.

Tulajdonkép, ez a Nemzeti Szalonban rendezett kiállitása, nem az ő első bemutatkozása, mert ezt már vagy huszhuszonkét évvel ezelőtt rendezte (vagy 7 éves korában) Udvary Pállal együtt a Műteremház előkelő folyosóján. Látogatói főleg művészek voltak. Sőt mi több, el is adogatták dolgaikat, az akkori fogalmak szerint igen magas áron, mert voltak oly anyák, kik minden áldozatra készek voltak egy „hatos" erejéig. Hiába: „Wie die Alten brummen, sommen die Jungen"!

és tanulékonyságuknál fogva a művészetnek ezt a részét már is megpróbálták elsajátitani. Azután jött a „többi", az már aztán lassan mindinkább komolyabbá vált.

Mestere a főiskolán Réti István volt. Azóta együtt járja a világot apjával és művészet-szeretetüknek utjai sokszor együttessé vállanak.

Foglalkozik grafikával is és sok könyvet diszitenek az ő rajzai. Akt és tájképeivel szerepelt már a Műcsarnok téli tárlatán is, de tulajdonkép most lép először a nagy közönség elé, gyüjteményes kiállitásával.

Kérem fogadják oly szivesen, mint ahogy igyekezete ezt megérdemli.

Basch Árpád.

A kiállitott műtárgyak jegyzéke

Basch Árpád

(Olajfestmények)

1	~~Dr. K. J.-né, képmása~~	mgtul.
2	S. M.-né, képmása	mgtul.
3	~~Gróf K. G. képmása~~	mgtul.
4	Tanulmány	mgtul.
5	Arckép tanulmány	mgtul.
6	Tanulmányfej	mgtul.
7	Sz. S.-né arcképe	mgtul.
8	Médike	mgtul.
9	Késő délután a tengeren	560.—
10	Első hó	450.—
11	A St. Nicolai szakadékban	500.—
12	Tekia (alduna)	350.—
13	A kazán szorosban	600.—
14	~~Toplecz (aldunai falu)~~	350.—
15	A Zebegényi erdőben	360.—
16	Őszi eső után	1100.—
17	Fürdő az erdőben	430.—
18	A Bakonyban	600.—
19	Szeptember délután (Besnyő)	500.—
20	A vadonban	500.—
21	Hó a hegyek között (Lilafüred)	1300.—
22	A csopaki hegyekben	550.—
23	Eső a Quarneroban	400.—
24	A kenesei partokon	250.—
25	Az ősz Alsó-Örsön	240.—
26	Alkonypir a Balatonon	400.—

27	Az Adria sziklái között	550.—
28	Németalföldi szoba	800.—
29	Passaui határ	400.—
30	Villa a Balaton partján	500.—
31	Hullámzó Balaton	250.—
32	Szent György	380.—
33	Reggel a tengeren	500.—
34	Palozna	640.—
35	Utca Moscienában	500.—
36	A Sta-Marinai sziklaöböl	450.—
37	Falu a Karstokban	300.—
38	Sirocco előtt	350.—
39	Halastó	430.—
40	Átjáró a balatoni vasut mentén	300.—
41	Őszi ködben	280.—
42	Csopak	320.—
43	Tihany előtt	350.—
44	Jegenyés a Balaton partján	300.—
45	Őszi eső	350.—
46	Októberi hangulat	400.—
47	Balatoni táj	350.—
48	Vihar után (Balaton)	260.—
49	Hóolvadáskor	400.—
50	Decemberben	480.—
51	Vasuti őrház	300.—
52	A Duna Zebegénynél	250.—
53	Kezdődő vihar (Balaton)	400.—
54	Tanya	300.—
55	Almádi táj	260.—
56	A Györöki hegyek között	350.—
57	A Benczel-tanya udvara	250.—
58	Délután a Balaton mellett	300.—

59	A Csopaki jegenyésben	400.—
60	Elvonuló vihar	400.—
61	Magyar Cyprusok	200.—
62	Csendes délután (Almádi)	350.—
63	A Györöki út mentén	200.—
64	Tullni mezőkön	280.—
65	Alkony az Alföldön	200.—
66	Ederics felé	350.—
67	Veszprém felé	280.—
68	Szántó a Balatonnál	200.—
69	A Vörösberényi uton	260.—
70	Felhők a Balaton felett	280.—
71	Kilátás a Balatonra	240.—
72	Malom völgye	200.—
73	Hajnal a Balatonon	160.—
74	Hegyek alján	280.—
75	Balaton partján	160.—
76	Vihar a Duna deltájánál	200.—
77	Worochta (Kárpátokban)	280.—
78	A Vág	200.—
79	Az Örsi hegyek előtt	250.—
80	Ahrenhofi táj	280.—
81	Jegenye	200.—
82	St. Giovanni	300.—
83	Balaton (Csopaknál)	200.—
84	Ruhaszáritás a tengerparton	400.—
85	Mosciena	260.—
86	Sziklás tengerpart (Quarnero)	320.—
87	Sirocco az Adrián	340.—
88	A kék Adria	400.—
89	Bóra	480.—
90	Szigliget	240.—

Szentpétery Zsigmond

minden kiadványát

egy kötetben

példányban

Vészi Gerzson
könyvnyomda
Budapest, VI.,
Podmanicky-u.
Telefon 108-03

Központi könyvtár. Diszkrét, Szalagtömb

Petri Mihály. 1924. febr. 24. 6-7

K. k. l. Három kívül tár

Szentgyörgyi István szobrász

Budapesti Lexikon, 1913

(CLV) 154. - 156 l. D: kiállítások.

Fruitgyörgyi szobrász

Pásztortűz, 1926. 3 sz.

70. l.

Szobolay Béla: A budapesti akthiállítás

Szentgyörgyi István nekrológ

Pásztortűz, 1925. XI. évf.

131. l.

Kacsóh Béla: Budapesti művészeti események

Szentgyörgyi István
szobrász

Népszava 1922. május 25. 6. o.
Képek és szobrok a jubileumi
kiállításon

Szentgyörgyi István
szobrász

Népszava 1919. jan. 23. 6. o.
Téli kiállítás a Műcsarnokban

Szentgyörgyi István
szobrász

Népszava 1921. jan. 5. 3. o.
Az Ernst-Múzeum kiállítása

Szentgyörgyi István
szobrásza

Népszava 1921. nov. 17. 4: o.
Gébabeliek kiállítása

Szentgyörgyi István szobrász

Magyar Müvészet 1926.1-2.o.
Lyka Károly:A Szinyei Merse Pál
Társaság kiállitása.

Szentgyörgyi István szobrász

Magyar Müvészet 1925.433-435.o.
Kiállitások.

Keresztényi István postása

Pósttörténet 1927 Ft.

168. l.

A.b: A budapesti Műcsarnok tavasz
tájlatéről.

Κωνσταντινίδης.

Τὸ ἐν Τροία. Ἔτος α'. φ. 1930. 292-295 ἑ.

Κ. Δ.: Ἀπὸ τὸ Θεσσαλονίκης.

S z e n t g y ö r g y i István
szobrász

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
193-194.
"Müncheni nemzetközi kiállitás"

Szentgyörgyi István, szobrász

Budapesti Szemle, 1912 (CLI) 457-464 l.

D.: Téli társalatok.

Szentgyörgyi István Lobrán

Művarát, 1921. I. 376. o.

Kiállítások.

Szetngyörgyi István szobrász

Magyar Müvészet 1925.369-392.o.
Gerő Ö dön:Az akt-kiállitás.

Szentgyörgyi István szobra

Pesti Hirlap. 1926. jan. 24. 6

Kérdi: A Szinyei Társaság az Ernst-

Szentgyörgyi István Róbertz

Pesti Hirlap. 1926. febr. 28. 4

k. k. A Cékelieh Kiadóhiva

Körplasztika. Hivatás. Szentgyörgyi.

Magyar Müvészet 1925. 48-51. o.
A velencei magyar kiállitás.

Körplasztika.Férfi portré.Szentgyörgyi.

Magyar Müvészet 1925.48-51.o.
A velencei magyar kiállitás.

Körplasztika. Vocation. Szentgyörgyi I.

Magyar Müvészet 1925. 52-53. o.
Vásárlások a velencei kiállitáson.

Szentgyörgyi István arcképe

Pesti Hírlap. 1924. febr. 24. 6-7

k. k. l. Hámor kiállítás

Szentgyörgyi István Kobrán.

Magyar Művészet, 1927

176.0.
kiállítások.

Szentgyörgyi István sobrán

Magyar Művészet, 1926

297-302 o.

Művészeti élet. A Szinyei Merse Pál Társaság bürneli kiállítása.

Szentgyörgyi István sírjánál

Pesti Hirlap. 1920. dec. 22. 3

Horthy Béla és Szentgyörgyi
István kiállítása

S z e n t g y ö r g y i
István szobrász

1881 -
/Céhbeliek kiáll.és cikk
a katalógusban/

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
234- 236.
"A Céhbeliek."

S z e n t g y ö r g y i István
szobrász

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
141-142.
"Céhbeliek"

Szentgyörgyi István szobrász

Magyar Müvészet 1925.52.o.
Kiállitások.

Szentgyörgyi István, szobrász.

Magyar Művészet 1925. 48-51. o.
A velencei magyar kiállitás.

Szentgyörgyi István szobrász

Magyar Müvészet 1925.53.o.
/r.e./: Róma. Egyházmüvészeti kiállitás

Szentgyörgyi István szobrász.

Magyar Müvészet 1925.52-53.o.
Vásárlások a velencei kiállitáson.

Szentgyörgyi István szobrász

Magyar Müvészet 1925. 2. sz. 49-53. o.
Velence.

H: Bárkás Debrecenben.

Tér és Forma. M. é. f. 1931. 147-152 p. 2 ábr.

Szentgyörgyi (István :)

Szobrász

Nouvelle Revue de Hongrie

1933. XXVI. a. XLVIII. k. 609–613. l.

Gerevich Tibor: Képzőművészeti kiállítás a Műcsarnokban.

Szentgyörgyi István kobrán

Magyar Művészet, 1947

219-229. o.

Fehérvezi Takács Zoltán. Szentgyörgyi István.

Szentgyörgyi István, szobrász

Művészet, 1937. II. évf. 5.sz. 14.l.

Radocsay Dénes: Kossta József, Szentgyörgyi István, Umhoffer Péter az Ernst Museumban.

Szentgyörgyi István

Kobrák

Irod

L. E. Sz. 55 l.

56 l.

KUNSTHANDLUNG C. J. WAWRA

FERNRUF 9056 WIEN III., LOTHRINGERSTRASSE 14 FERNRUF 9056

KAUF-AUFTRÄGE

zur Versteigerung Nr. 266

April 1921

von .....

in .....

Die Aufträge beliebe man möglichst früh einzusenden

Kat. Nr.	Künstler-Name und Anfangsworte	bis Kronen	Anmerkung

Tót. Képes.

Graf

Kölső

Szentgyörgyi István

U. 1009

.	1	.	55
.	.	.	51
.	.	.	.
82	22	.	523
.	1	.	63
82	23	.	586

gyarapodás

származás és műbecsre

Képzési			
festm	graf.	Összesen	Jegyzet.
.	.	.	
51	.	52	
5	.	50	
.	2	66	
.	.	87	
8	.	176	
2	.	8	226
.	.	42	226
8	.	82	
22	.	23	
.	.	.	
96	2	586	

86.

az a sajtóhiba fordul elő,
ege = P. Durante: Baromfi-

Veregin.

Szentgyörgyi Zoltán

notarius

U. 30.

Stephaneum VI. 307

Szentgyörgyi István

Művészet

1916. 80 l

S. Lapp

Szentgyörgyi István

U. 1457
1492

Szentgyörgyi István

U. 880

7/ Ferencz Józ

Landgericht Zürich

U. 800.

Szentgyörgyi István

U. 873
874

Szentgyörgyi István

U. 1603, 1606

Sprotgjöggi Jtkoi

U. 1600.

ly három eredeti példányban állítta-
ás és közoktatásügyi m. kir. minisz-
gy az Orsz. Magy. Szépművészeti Mu-
t pedig a Magyar Nemzeti Múzeum-
.

napján.

Az Orsz. Magy. Szépművészeti
Múzeum részéről:

min. tan., igazgató,
mint átadó.

Szentgyörgyi Istvan

U 748, 749

750 771

751 772

752 777

768 785—

ATOSSÁG EGY HOLLANDI ÁRVAHÁZBAN.

Szentgyörgyi István

24 db

rád

Magyar Iparművészet

1924. III. l

Ah

Tanis

Szentgyörgyi István

U. 732

734

735

736

737

Szentgyörgyi István

iród

Lyka Károly: A szem-
és plakettművészet stílusa-
Művészet 1910. 291. l

Szentgyörgyi István

A Hét 1910. nov. 27. (Tíztal nyolcadik szám.)

(Nyugat 1910. 731. l.)

~~Aggag kálósíbyok. VII 247~~

Szentgyörgyi István

U. 4323
4324

Az Uj Nemzedék művészete

Szeged és Szentgyörgyi István, a szobrász

Irta: **Lugosi Döme**

Fiatalon, művészetének ormáról szállt sírba **Szentgyörgyi** István szobrászművész, akinek több sikerült alkotása díszíti Szegedet s ha más ok nem is volna, már ezek miatt is érdemes volna megtisztelni emlékét halála alkalmából. **Szentgyörgyinek** azonban Szeged a második szülővárosát jelentette, azt a várost, ahol magyarrá vált s ahol először csillantak fel tehetségének fellobbanó szikrái.

Schreiner István, mert ez volt a művész eredeti neve, sváb szülők sarjaként 1881. június 20-án Begaszentgyörgyön látta meg a magyar égboltot s 1938. szeptember 29-én búcsúzott el a csonka haza egétől, hogy rálépjen a magyar pantheonba vezető útra, arrafelé, ahonnan már várják alkotásai. A két nevezetes időpont között azonban göröngyös és változatos az út, kevés pihenővel s szakadatlan munkával, küzdelmekkel telítve. Hat elemit végzett a torontálmegyei kis szülőfalu iskolájában s fiatal gyerkőcként kerül Szegedre 1893. őszén, amikor beiratkozik a Mars-téri »Fa és Fémipari Szakiskola« faipari szakára. Mindössze tizenkét éves, de tele szorgalommal és becsvággyal, anélkül azonban, hogy csodagyerekként művészi szenvelgésekkel lenne tanárai és osztálytársai terhére. Érdekes, hogy születési adatainak bevallásakor azt jegyezte be, hogy **anyanyelve magyar**, pedig a német név ácsot jelentett, a magyar iparban »faragót« s e név predesztinálta is a faragás mesterségére, amelyben a kiváló **Raffay** László tanár és **Szerényi** István művezető voltak első oktatói. Az intézetet **Mokry** Sámuel igazgatta, nagy szakértelemmel és tudással, még nagyobb szeretettel.

Szentgyörgyi az 1897/98. tanévben fejezte be szegedi szaktanulmányait s az áldott szegedi talaj **nemcsak magyart, hanem művészt alakított a kis sváb fiúból, aki épp úgy Szegednek köszönheti** magyarságát és művészetét, mint **Herczeg** Ferenc. A Szegeden töltött négy év olthatatlan szeretettel ragasztotta ide érzéseit s élete végéig sohasem szünt meg Szeged-szeretete. Az iskolából kikerülve, rövid ideig a faragó-szakmában dolgozott, de csakhamar feltűnik különös tehetsége **Mátrai** Lajos szobrászművésznek Budapesten, aki a fiatal faragót magához veszi s oktatni kezdi a művészi meglátásokra s irányítani kísérli gondolkozását. Szentgyörgyi előtt új világ tárult ki s most már még többet akar tudni, lelkét új benyomások alá akarja vetni s mesterének segítségével kikerül Belgiumba, ahol **Van der Steppen** bruxellesi szobrászművész műtermébe kerül. Eredményes tanulmányairól mielőbb beszámol, az 1905. évi tavaszi nemzetközi kiállításon Budapesten, amelyet az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat rendezett, két munkájával vesz részt. (188. sz. egy gyermekportréval és 214. sz. egy női portréval.) A Ferenc-körút 42, sz. a. műterem csakhamar ismert művészotthonná válik s Szentgyörgyi István nagy alkotásokra kap már megbízást s alkotásai egyre-másra nemcsak első- és második díjakat nyernek, hanem bronzba öntve, márványba faragva nyilvános terekre kerülnek. Közben elég ideje akad még művészetpolitikával is foglalkozni s részt vesz a **Nemzeti Szalon** megalapításában is. Alig van tárlat 1905. óta Budapesten, melyen ki nem állítana s különösen nagyméretű, klasszikus vonalvezetésű aktszobrai érnek el megérdemelten nagy sikereket.

A művész békés fejlődését keresztezi azonban a világháború. A vérzivataros időket csak némiképp enyhíti, hogy Szegedre kerül, ahol művészi munkalehetősége nem szűnik meg véglegesen. Érdemes volna egyszer azt is feldolgozni, hogy hány művész talált ideiglenesen otthont Szegeden a háború alatt. Színészek, festők, grafikusok, szobrászok, írók és zenészek húzódtak meg itt ideig-óráig s megcsillogtatták művészetüknek sokszor utolsó fénysugarát. Szentgyörgyi István az utászokhoz, illetve árkászokhoz került Szegedre, ahonnan kiegészült a »K. u. K. Baukompagnie Nr. 107/Ldw 1.« A Kass kávéház volt a művészek állandó tanyája s ott találkoztak a még polgári és más katona művészek a tarka márványasztalok mellett. Csakhamar összebarátkoztunk Szentgyörgyivel. Akkoriban szerkesztettem a **Színházi Ujságot** s a jótékony egyesületek többnyire az én bekapcsolásommal rendezték a hadijótékonyság szolgálatába állított hangversenyeiket és művészi eseményeiket. Szentgyörgyi sokáig kihúzta minden jótékony munka alól magát, mert hiszen a zenészek és színészek vitték el az első babérokat, míg egyszer rá is került a sor, de akkor olyant alkotott, ami túl tett az összesen, úgy értve, hogy ha minden többit egybegyúrtak és öntöttek volna, akkor sem tettek volna azok ki olyan művészi teljesítményt, mint amit Szentgyörgyi adott Szegednek.

1915-öt írtunk már akkor s nekem, mint a Vörös Kereszt főtitkárának módom jutott Szentgyörgyit Szeged társadalmához véglegesen okadapcsolni. Mindenről a Vörös Kereszt 1915. évről írt jelentése (14. o.) így ír: »A gyűjtőbizottság egyik ülésén, egyletünk rendes tagja, dr. **Turcsányi** Imréné, felvetette az eszmét, hogy Szegeden a Vörös Kereszt Egylet gyűjtést kezdjen el hadi jótékonysági célra azáltal, hogy egy honvédet ábrázoló faszoborba a jótékonycélra elárusított szögek beszögeztessenek. Választmányunk elhatározta, hogy a szobor célja egyrészt egy Szegeden felállítandó Vörös Kereszt Egylet szanatórium alapjának a megteremtése, másrészt az 5. honvédgyalogezred katonáinak harci vitézségét megörökíteni. Dr. **Lugosi** titkár felkérésére **Szentgyörgyi** István budapesti szobrászművész, aki Szegeden az 5. honvédgyalogezrednél teljesített szolgálatot, elvállalta egy honvédalaknak fából való kifaragását.« Szentgyörgyit csak nagy nehezen tudtuk e munka elvégzésére kihozni s az ezernyi elénk tornyosuló akadály legyőzése nagyrészt Szentgyörgyi lelemenyességének köszönhető. A szobrot régi tanulóhelyén, a Mars-téri felsőipariskolában készítette el. Valahonnan körtefát szerzett, s az előmunkálatokat volt mesterére, **Szerényi** Istvánra bízta. Nem igen engedett senkit a munka közelébe, különösen, ha dolgozott. (Ez a tulajdonsága később is megmaradt.) A remek alkotás, amelybe igazán kár volt szegeket beleverni, **Sebestyén** Endre műépítész által tervezett pavillonba került a Széchenyi-térnek ama, már megszüntetett utacskájába, amely a városi bérház kapujától vezetett a **Vásárhelyi Pál szobrához.** Fényes cécók között 1915. szeptember 8-án lepleztük le a »Vashonvédet«, amely már az év végével a múzeum pincéjébe került s bizony nem nagyon mutatja Szeged áldozatkészségét, ha a »veretlen« területeket figyelembe vesszük. A szobor elkészítése után még egy-két feljebbvalóját tisztelte meg azzal, hogy mellszobraikat elkészítette, azután ment ismét a harctérre.

Meg kell emlékeznünk, hogy Szegeden meleg barátság fűzte **Vedres** László (most) ezredeshez és családjához, ahol második otthont talált, szívesen poharazott **Pálfy** Dániel asztalánál. A Kass asztalánál **Petrovics** Emil grafikus (akkor főhadnagy), **Tevan** István (hősi halált halt grafikus), **László** Sándor zongoraművész (akkor hadapród), **Dezsőffy** László színész (akkor árkászőrmester), **Littomericzky** János tanár és még mások adtak állandó találkozót Szentgyörgyinek, aki rendesen elmenekült a nagyobb társaság elől s egy kis asztalnál inkább magányosan üldögélt. A harctérről sem feledkezett meg barátairól. Levelesládámban két tábori lapot találtam. Az egyik május 16-án kelt, a bélyegző rossz nyomata az évszámot nem mutatja. Ebben így ír: »Kedves **Dumám!** hát most már szept. 1. elmult és lapod már bizonyára nagy tetszésnek örvend és ami a fő, nagy quantumban elkel. Szíves invitálásodnak azt hiszem 2 hét mulva eleget teendek készséggel. Akkor ugyanis gipszben lesz már a két bakamodel és küldök róla fotót. — Mi ujság öregem Szegeden? Kérlek, add át a kompániának üdvözletemet. Baráti szeretettel ölel Pista«. A levél tartalma szerint még a vashonvéd előtti időben írta azt, tehát 1915. májusában. A másik tábori lapon Stryj pályaudvara látható, a keltet a 116. Feldpostamt 1916. augusztus 1-re igazítja. E levél így szól: »Kedves **Dumám,** egy hete vagyok itt erdőm rengetegének igen kellemetlen lakói támadtak, melyek ellen elkeseredett irtó háborút kell viselnem. Különben majd faragok itt is. Szívből üdvözöl a »Kass« családdal együtt **Pista.**« E háborús »élményhez« nem kell különösebb magyarázat. Legfeljebb az jut eszünkbe, hogy Szentgyörgyi korai elhalálozásának is az efféle háborús »örömök« az igazi okai.

Még egy levelet találtam ládámban. Ezt már 1930. március 4-én írta Budapestről. A sorok megmutatják **Pista** egész érző szívét; »Kedves **Döme,** vasárnap a Kassban megnyílik **Zádor** Pista barátom, a nagynevű grafikusnak kiállítása. Nagyon a figyelmedbe ajánlom. Még 1918-ban kapta a kis áll. aranyérmet. Földim és mint ilyen is nagyon szeretném, hogy kiállítása mennél jobb eredménnyel zárulna. Azért hát szedd össze Mecénás barátaidat és csinálj egy kis animót! Reménylem, jól vagy. Ölel híved **Szentgyörgyi Pista.**«

Szentgyörgyi István lelkében örökké égett a Szeged-szeretet s azt leginkább alkotásaival mutatta ki, melyek közül több olyan van, amely megrendelés nélkül született. Ilyen a Nemzeti Emlékcsarnokban **IV. Béla városi rangra emeli Szegedet,** a másik **Csaholi Ferenc csanádi püspök elesik a mohácsi csatamezőn.** Mindkettő a magyar történelmi szobrászművészet legszebb, legértékesebb alkotásai közé tartozik. Az ő mesterműve az egyetemi chemiai intézett Rerrich-tér felé néző falába illesztett **Klebelsberg-emléktábla,** amely a szegedi egyetem alapítását örökítette meg művészi meglátással.

Szentgyörgyi István élete újabb bizonyíték Szeged rendkívüli hatása mellett. Szeged magához szívja a környező városok és községek minden kulturértékét, hogy azokat magyarrá gyúrva, nemzetünknek újabb és újabb olyan értékeket adjon, melyek évezredekre hirdetni fogják a magyar kultura győzedelmes nagyságát.

Asszonyok – Leányok

In memoriam..

Örök nyugovóra tér meg ma a szegedi földbe valaki, — akinek nyitott sírját a hálavirágok puha szirmaival bélelik ki távolból érte imádkozó szerető szivek. Szeged aszszonyai, ifjú magyar édesanyák.

Mert Berecz János, az orvos, ezer felelősségteljes hivatali és társadalmi munkájának parancsoló elfoglaltságán felül is legeslegelső sorban — az övék volt. Őérettük élt. Nekik adta végtelen értékes életének, tudásának legjelentékenyebb részét. Önfeláldozó munkában eltöltött sok-sok esztendejét. Az anyaság szent voltát senki sem érezte, senki sem tisztelte jobban nála, akinek mindegy volt, — vályogvető cigány lánya, vagy a legmagasabb körök dédelgetett úrasszonya az, aki nehéz órájában Isten után csak az ő kezétől vár segítséget.

Tragikus, hogy ő, aki annyi ezer gyer-

várhatta egytől is a szót — „apám“ ... s aki annyi ezer asszony nehéz kínharcában volt aggódó szeretettel a segítő, egynek sem mondhatta közülük — „az enyém ...“

Éppen ezért, éppen így lehetett csak — mindenkié. Szíve szerint érezte magáénak valamennyit. Igy maradt utána, a magányos életet élőre, család, ezer és ezer főnyi, akik imával, könnyekkel állanak ravatala mellett, ha csak lélekben is.

És — mert csak azok halnak meg, akiket elfeledtek, — Berecz János neve nem merülhet feledésbe, örökértékű tudományos munkásságának eredményein túl is, — mert emlékét szivükben szeretettel melengetik életük utolsó percéig a mai szegedi fiatal édesanyák.

Áldott legyen emlékezete.

Czeglédyné.

problémák

onynak lenni..“

fehérkenyér	30 fill.	40 fill.
háziszappan	100 fill.	120 fill.
zsírszalonna	150 fill.	170 fill.
marhahús (II. r.)	120 fill.	160 fill.
disznóhús (II. r.)	140 fill.	180 fill.
borjuhús (II. r.)	160 fill.	220 fill.
borjúcomb	200 fill.	260 fill.
mandula	46 fill.	68 fill.
tojás	4 fill.	9 fill.

Folytassuk-e tovább? Vagy — elég? »Könyveink átvizsgálásánál« egyébként az tünt ki, hogy nem változtak tavaly óta a következő tételek: denaturált szesz, levélbélyeg, gyufa, só, cukor. Egyelőre! Nem akar ez semmiképpen vádaskodás lenni, tudjuk, hogy ez nem »drágítás«, csak egyszerűen drágulás. Egy a kutya, csak az örve más.

Nagyon szeretnénk itt, az asszonyok dolgai között tanácsot hallani arravaló nézvést, hogy mihez fogjunk most, mikor úgy látszik, az lenne a legcélszerűbb, ha főzőkanál helyett varázspálcával fognánk az ebéd elkészítéséhez... Lefokozni? Egyre csak lefokozni az igényeket?... De mikor vannak esetek, vannak olyan többgyermekes családok, ahol ezt már semmiképpen sem lehet!

—.—

Felhivás

Szeged város fiatal asszonyaihoz!

Azokhoz, akiknek legközvetlenebb tapasztalataik alapján volt alkalmuk megismerni az elhunyt kiváló tudós professzor: dr. Berecz János egyéniségét, akik egészségüket, életüket, gyermekük életét köszönhetik az ő nagy tudásának, fáradhatatlan munkájának, emberszeretettel telített szívének. Azokat kérjük, akik mindég hálás szívvel gondolnak a nagyhírű tudósra, hogy a szál virág helyett, amelyet koporsójára hullatnánk, küldjenek bármily csekély pénzadományt, hogy azoknak összegéből az újsomogyi-telepi napközi gyermekotthonban egy ágy alapítvány létesíttessék — »**Dr. Berecz János professzor emlékére — a szegedi anyák**« felírással. Összegeket a megjelölt célra elfogad a Szent Vince Szeretetegyesület, Városi Szeretetház. Berlini-körút.

—.—

Takarékos konyha

Rizsgombóc sonkával.

Tíz deka rizst puhára főzünk. Egy egész tojást és egy sárgáját 5 dkg. vajjal kikeverünk, adunk hozzá sót, egy kevés borsot, vágott petrezselymet és jócskán finomra darált sovány sonkát. Jól kikeverjük, beleadjuk a rizst és csak annyi lisztet keverünk bele, hogy összeálljon. Akkora gombócokat formálunk belőle, mint egy cseresznye, tojásba mártjuk, zsemlemorzsába hengergetjük, bő forró zsírban kirántjuk. Forrón adjuk külön húslevesbe. Ha nagyobb gombócokat, mint pl. egy jó nagy szilva készítünk a rizses masszából, ugyanígy kirántjuk és mint önálló előételt gomba, vagy jó tejfeles paradicsommártással tálalhatjuk. Nagyon mutatós, jóízű dolog.

Rétesbe való alma eltevése.

Jó leves, savanykás almákat vegyünk, meghámozva szeljük el minél vékonyabbra, amint rétesnek, vagy lepénynek szoktuk, bővebbszájú üvegekbe nagyon jól tömjük le, hogy minél több férjen, tegyünk a tetejére egy csipet salycilt és lekötve erősen dunsztoljuk ki. Semmi cukor nem kell reá. Nagyon jól eláll, felbontva olyan, mint a friss.

Sóska eltevése télire.

Bő vízben többször megmossuk a sóskát, szitán lecsorgatjuk, húsdarálón átdaráljuk és kisebb üvegekbe jól belenyomkodva két nap egymásután kidunsztoljuk. Teljesen a friss benyomását teszi, akár mártásnak, akár levesnek használjuk fel.

Zöldségaszalás télire.

Ha ősszel olcsóbbért kapunk hitványabb minőségű, vékonyabb sárgarépát és gyökeret, tisztítsuk meg óvatosan, de meg ne mossuk, vagdaljuk el hosszában egész vékony lemezekre, fűzzük fel vastagabb fonálra és fűzérenként akasszuk fel a konyhában, ahol pár nap alatt beszárad. Ugyanígy aszalhatunk vékony karikára hasogatott (minél vékonyabb legyen, csak mint egy közönséges kéregpapír, annál hamarabb szárad és annál kisebb a veszély, hogy megromlik) karalábét is. Mikor használni akarjuk, mossuk meg forró vízben és öblítsük le hidegben. Nagyon kifizeti magát, mert éppen olyan jó ízt ad húslevesnek, hamislevesnek egyaránt, mint a friss és későn, mikor már nagyon drágul a zöldség, igen jó segítség.

—.—

Szépségápolás

Vörös kezek!

Kora ősszel a párás, nyirkos s kissé hűvös időszak beköszöntével nagyon gyakori kozmetikai panasz a vörös kéz, mely rendszerint fiatalabb lányoknál jelentkezik. A kezek duzzadtak, lilás-vörös színűek s e színváltozás különösen meleg szobába való belépéskor s a meleg kesztyű levételekor ötlik hirtelen szembe, majd az egyenletes szobahőmérsékleten a pir lassan elhalványodik és a kéz bőre természetes színét veszi fel. E kellemetlen szépséghiba az ebben szenvedőknek sok kínos percet szerez s szinte félnek társaságba menni és szobábalépéskor jellegzetes suta mozdulattal igyekeznek kitérni a kézfogás elől.

Mi okozza a kezek vörösségét? Erre nem könnyű határozott feleletet adni. Minden valószínűség szerint a baj oka a végtagok apró ereinek beidegzésén múlik, a hőmérséklet enyhe változására is a kéz bőrének vérkeringésében zavar áll be, mely csak lassan tud a rendes kerékvágásba kerülni. Semmi esetre sem tévesztendő össze a kézvörösség a fagyással, mert itt nem észlelhető a viszketés.

Mit tegyünk a kézvörösség ellen? Külső kezeléssel, a vérkeringés élénkítésével siettethetjük a javulást: forró vízben áztassuk kezünket, majd egy percre hideg vízbe helyezzük s ezt négy-ötször ismételjük meg egymás után. Utána szárazra törüljük kezünket, majd zsíros krémmel bekenjük ujjainkat s az ujjak hegyétől a csukló felé lassú mozdulattal maszszírozzuk hüvelykujjunk segítségével a kéz bőrét egy negyed órán keresztül. Végül hintsük be kezeinket bőségesen talcummal s masszirozzuk mindaddig, míg ez a zsiradékot teljesen felitta.

A vörös kezekkel kapcsolatban gyakran jelentkezik a kezek cserepessége, az u. n. szélkifúvás, mely a kéz bőrének kiszáradásával hozható kapcsolatba. Ilyenkor a kéz bőre nehezen tűri a vízzel való mosakodást, egy pár napra ezt kerülni is kell. Napjában forralatlan tejjel vatta segítségével többször törüljük át kezeinket és éjszakára jól zsírozzuk be. Sok esetben bevált háziszer a következő oldat: fél deci glycerin, fél deci alkohol, fél deci víz és fél citrom leve, melyet jól összekeverve napjában kétszer alkalmazunk a kézen. **Vera kozmetika.**

Ne hanyagolja el arcát!
Keresse fel bizalommal
a Vera kozmetikai szalont
Deák Ferenc u. 22. Telefon: 12-66.
Tanitványok kiképzése.
Olcsó bérletrendszer.

ÍRÓK*)

Arcán komolyság: a meglett férfi olykor borús, olykor fáradt, de általában megnyugtató, higgadt komolyságú. Férfiarc, amelynek a mai élet nem mindennapos nehézségű küzdelmeinek elősötétlő, komor árnyékai nyujtanak — szinte-szinte drámai — hátteret. De e mögött az arc mögött éltető tűz, sugárzó fény ragyog: a lélek fiatalságának napsugara. Azé az ősi, örök lelki fiatalságé, amely minden igazi írónak, minden igazi költőnek elválaszthatatlan velejárója; azé a csupaszív emberségből fakadó éltető fiatalságé, amelynek mindent megaranyozó sugaránál — a Betű csodás hipnózisú szemüvegén keresztül — ifjúnak érzi magát az agg; gazdagnak a szegény, vidámnak, ki bús és csüggeteg; megkönnyebbedettnek, felemeltnek, újra bízni, hinni, küzdeni tudónak az életsujtotta elesett.

Egyszóval az író, a költő, a művész lelkiségének, örök fiatalságának napsugara.

Mert *Magyar Mihály* is ilyen író. Író, a szó eredeti, igazi értelmében: ember, akinek az írás több, mint feltünni vágyó amatőrködés, több, mint maga a Kenyér, maga az élet: el nem fojtható Kényszer, — szent, állandó valami, talán a hivatásérzetnél is több, nagyobb, magasztosabb: önitélkezés és tetemrehivás — a belső, a külső világ: az Ember, az Élet tetemrehivása — az Igaz, Jó és Szép hármas, nagy, örök-egy jegyében.

Versekkel kezdte (mint általában a legtöbb prózaíró), de igazi terrénuma a próza: a novella és a regény. Témái — különösen regénytémái — mélyek, nem egyszer drámaiak, mint pl. a „Te pap vagy mindörökké" c. regényéé. (Egy katolikus pap élettörténete a szemináriumi évektől a kilépésen, az azt megelőző és követő lelki küzdelmeken keresztül a drámai és egyben tragikusvégű visszatérésig.) Írásaiban az életet adja, nem nyersen, nem naturalisztikusan, de hűen: illuziótkeltően és — művészien. Annyira hűen, hogy még előadásmódja is — sokszor — a matériához alkalmazkodik: tájat fest — epikus (de friss, pasztell-színe van ennek az epikának); hangulatot tükröz: lírikus, szinte idillikusan lírikus; eseményeket, emberi cselekvéseket, lelki küzdelmeket rajzol: drámai. Lebonyolítási ütemben, plasztikusságában nem egyszer szinte filmszerű ez az előadásmód. Általában pedig bizonyos fokú költőiség, líraiság jellemzi; anélkül, hogy ez a cselekmény egységének, a történés epikum-jellegének rovására menne.

Írásainak túlnyomó felénél nem a külső történés a fő — ez csak keret: olykor idillikus, olykor drámai, de a belső tartalommal mindenkor kellő összhangban lévő színes keret, sőt olykor csak szimbólum. A belsőtörténésen: a lelki fejlődésen, a lélekrajz-adáson, általában: valamely lelki vonatkozás érzékeltetésén, ábrázolásán van a hangsúly. És ezt művészien teszi. Stílusa — azt lehet mondani — kiforrott, könnyed, folyékonyan gördülő, epikusi stílus, százszázalékos magyaros nyelvvel. Első írásaiban sok az élményszerűség — ez természetes is — de életismerete; jó megfigyelő-készsége és főleg nem mindennapi, színes képzelőtehetsége hovatovább mind művésziebben és mind szerencsésebben elégítik a kettőt az igazi valószerűség illuziójává.

Írásain a kiforrott, sokat tapasztalt ember nyugodt békéje, az igazi művész hamisítatlan filozófiája érzik. Az élet aprónak látszó tragédiáiban is megérzi az egyén nagy tragédiáját anélkül, hogy azokat az egyén számára végzeteseknek tartaná. Minden nehéz helyzetben megtalálja a giccsmentes vígasztalást, azt a maradéknélküli megoldást, amellyel fel tudja emelni elbukott vagy kétségbeesett hősét. Magyar Mihály írásainak ez a fenkölt gondolkozásmód adja meg azt a különösen jóleső zamatot, amelyet az élet rajzolóinál oly ritkán találhatunk meg.

Csongor István.

*) Lapunk minden számának ebben a rovatában Szász Károly István újonnan alapított „Kévekötők" című szépirodalmi lapjának egy munkatársát mutatjuk be.

Bekopogott az ősz

Emlékek hidját átvetem
A dombra, hol a házad áll.
Tavaszi zápor verte a falát,
Mikor utószor arra jártam
És fáztak az ázott, fehér galagonyák.

A csend volt házigazdám.
Árván bámultak az ablakok
S ahogy kinéztem rajtuk ott,
A vén Dunáról arcomba simult
Futó szellőből, langyos napsugárból
Egy láthatatlan csók, mosoly.

Házad oly szomorú volt, hangtalan
Mint gazdátlan eb az útszélen
S úgy szöktem belőle szivdobogva
Mint tolvaj éjjel a kerteken.

És ma bekopogott az ősz.
Ablakomra sodort egy levelet.
Felhőt terített a hegy oldalára,
Megcibált erdőt, réteket
S hogy szívemre ütött szellemkezével
Neved visszhangozta halkan — Kedvesem.

Cz. M. Szabó Magda

Szentgyörgyi István

Lapzártakor értesültünk, hogy *Szentgyörgyi* István szobrászművész, a klasszikus irányzat jónevű reprezentánsa, életének 57. évében folyó évi szeptember 29-én váratlanul elhunyt. Halálhírét hozzátartozóin kívül a magyar művésztársadalom őszinte részvéttel fogadta.

Vigasztalódás.

Lelkem beszéltem ki, megint hiába;
hiába, — csak süket a balgaság;
neki nem kincs a szép, nincs perce rája,
neki nem szólnak a harmóniák.

Búsan futok, csak úgy a nagyvilágba,
fojtott keservvel rohanok tovább:
mig egy magas dóm ím szememre áldja
latin arányos szép homlokzatát.

S lecsöndesit e néma, nagy beszéd,
feledem a világ süket neszét;
visszhangra lelt a lelkem égi hangja.

S bús sorsom értelme is szebbre gyúl:
nekem jutott a látás ritka rangja;
tömegnek — sárban pislogni vakúl.

KŐSZEGI LÁSZLÓ.

Este

Halk dallamok úsznak
az álmos homályban
s vak morajba ásnak
lázas szerelmeket.
Az én szerelmem bennem zúg
s e zaj fölé kinő
mint óriás, széles, zúgó
hang-tenger, mint mélyszavú harang,
de nem hallja senki e dalt,
csak a végtelen űr és magam.
Érzem, ölelő karja hogy emel,
hogy gyűri alám a magányt,
ez áldott, termékeny hegyet
és nem hall senki egyebet,
csak a föld lüktető zaját
s én itt fent, a magány-hegyen
e belém égett, némán is zúgó
melódiát.

Gyulai-Jankovits Ferenc

Endrő Margit kalocsai népviseletű kerámiái

Mementó ősszel

Messze a városzaj felett,
hol nem vetít az égre fel
reklámtűz piros fényeket,
ahol csend van, s hallgatni kell,
valami oda kergetett . . .

A holdat fátyol lepte be . . .
Lemondó, őszi illatok
úsztak a néma fák között.
Szívemre szürke köd borult
és néztem, néztem, messzire.

Kerestem volna utamat,
hogy honnan jött és merre tart,
de nem látszott se gát, se part.
A végtelenből jött velem
és láthatatlanul maradt.

Csendtisztelő, halk léptemet
levél hullása tépte meg.
Gúnyolva dobbanó szívem
eszébe hozta: élhetek,
de egyszer mégis elmegyek . . .

S — ha majd a földet itthagyom,
egy ilyen őszi alkonyon
ilyen csend lesz tán akkor is
. . . és senkinek se fáj nagyon,
s nem lesz utánam semmi nyom . . .

Kató A. János

. . . mert annyi szép van

Isten, — lelkemnek Istene,
köszönök mindent, ami szép!
Mert annyi szép van: fény, zene
és kisgyerekek kék szeme,
levél a fán, virág az úton . . .
Vágyón a mindenségbe nyujtom
lelkem: kék kristálypoharam,
hadd csorduljon belé a Szépség,
mint olvasztott arany!

Cselényi-Walleshausen Éva

Magyar Nemzeti Múzeum
1938. 3. 27.

SZINHÁZ

Szinház és légvédelem

Megirtuk, hogy a legutóbbi légvédelmi gyakorlaton a budapesti magánszinházak felkészületlenségük miatt nem tartottak előadást. Az igazgatóságok azóta az errevonatkozó utasitásoknak megfelelően megtették a szükséges intézkedéseket arra, hogy a legközelebbi ilyen gyakorlat alkalmával már teljes felkészültséggel vehessenek részt a gyakorlatban.

A Nemzeti Szinház igazgatósága az éjszakai légvédelmi gyakorlaton szerzett tapasztalatai alapján *tiz pontból álló légvédelmi szabályt* állitott össze, amely utmutatásul szolgál, hogyan kell a közönségnek és a szinház személyzetének viselkednie az esetleges légi támadás esetén. Ezt a rendeletet a szinház valamennyi tagja megkapta. A szinház igazgatósága légvédelmi utasitását elküldte a szinház valamennyi bérlőjének és minden egyes jegyvásárlónak is átadnak belőle egyet-egyet. Mind a Nemzeti Szinház, mind a Nemzeti Kamaraszinháza védelmét egy-egy légoltalmi őrség biztositja. A légi veszélyt ezekben a szinházakban megfelelő helyen elhelyezett csengők jelzik. A csengőjelre nappal a szinházak minden ablakát be kell zárni, éjjel pedig az előkészitett elsötétitő függönyöket is fel kell rakni. A Nemzeti Szinház óvóhelye az épület alatt levő pince, amelyet erre a célra már be is rendeztek.

* **Főpróba az Operaházban.** Az Operaház pénteken délelőtt fél 11 órai kezdettel tart házi főpróbát Liszt: *Krisztus* oratóriumából.

* **Irástudatlan öreg ember játszotta el Üdő Mártont a Székelyföldön.** Az egyik erdélyi község a székelyföldi *Kézdiszentlélek* mükedvelő ifjusága a közeli *Perkőhegyen* előadta *Nyirő* József szinmüvét, a *Jézust faragó embert*. A falu lelkes ifjusága heteken át alakitotta a hegyoldalt, hogy az előadás szinpada a lehető legtökéletesebb szabadtéri szinpad, a fenyvesekkel boritott hegy lehessen, a mélységben zugó *Kászon*-patakkal, a háttérben a csillagos égbolttal. A darab főszerepét *Szakács* Antal játszotta, aki az előadást rendezte is. *Üdő* Mártont egy hetvenhat esztendős öreg székely, *Kovács* János alakitotta, aki oly bámulatosan mintázta meg a szinpadi alakot, mintha csak róla vette volna az iró Üdő Márton vonásait. Az öreg különben nem tud sem olvasni, se irni, s szerepét unokái segitségével tanulta meg.

* **Kulturális események Firenzében.** Az ősz és tél folyamán Firenzében különböző kulturális események lesznek. Október 15-től november 15-ig a Teatro Comunale Vittorio Emanulele II.-ben sorozatos operaelőadásokat tartanak. A kamarazenehangversenyek november 19-én kezdődnek és végigkisérve az egész téli idényt, április 1-én érnek véget. A hangversenyeket a Palazzo Pitti Sala Bianca-jában tartják. December 1-től február 28-ig az egyetem külföldiek számára rendez nyelv- és irodalmi tanfolyamokat. A müvészettörténeti előadásokat a firenzei képtárak, muzeumok és épitészeti müemlékek megtekintése egészíti ki.

* **Cirkusz lesz a Király Szinházban?** Hir szerint cirkusz-varietének akarja valaki kibérelni a *Király Szinház* épületét. A szinház tulajdonosa már a Magyar Általános Ingatlan Bank, amely főhitelezője volt annakidején az Unió szinházüzemi részvénytársaságnak.

* **Magyar müvésznők a bécsi opera müsorán.** Meglehetős sürün szerepelnek mostanában magyar müvészek a bécsi állami operaház müsorán, amelyben *Németh* Mária többször fellép. A *Cigánybáró* pénteki előadásán másik két magyar énekesnő müvészetében gyönyörködhet Bécs: *Réthy* Eszterében és *Tutschek* Piroskában.

* **A Sárga csikó ifjusági előadása.** Szombaton délután fél 4 órakor lesz a Nemzeti Szinházban az évad első ifjusági előadása. *Csepreghy* Ferenc *A sárga csikó* cimü darabja kerül előadásra.

Mindenki rendelje meg! Mindenki olvassa el!

Oláh Ernő dr.: A hősies idealizmus utján (Magyar nemzeti szocialista világnézet) . . . . . —.30

Ifj. Roósz József: Pénz vagy becsület (A kamatrabszolgaság megtörése) . . 1.60

N. Schultz József: Ütött a zsidóuralom utolsó órája? . . . . . —.20

Első nyilas nagygyülés Mezőberényben —.60

Megrendelhetők a **Magyarság** könyvosztályában, Bpest, Eskü-ut 6. — Portóköltség darabonkint 12 fillér. A pénz bélyegben is beküldhető.

* **Szlovák-tárgyu magyar ujdonság a Nemzetiben.** Az *Aranysziget* szerzőjének, *Dékány* Andrásnak uj premierjét októberre tervezi a *Nemzeti Szinház*. A háromfelvonásos szindarab a *Vág* partján játszódik le. Hőse egy Amerikából visszatért szlovák fiu, aki a szabadság földjéről hazaérkezve, megismerkedik a szlovákok nehéz helyzetével Csehszlovákiában. A fiut *Jávor* Pál játssza, *Somogyi* Erzsi pedig egy parasztleányt alakit. A szivvel-lélekkel magyar falubeli tanitónőt *Szörényi* Éva eleveniti meg. A darab zenéjét *szlovák dalokból* állitották össze.

* **Szerepváltozás a Két cárnőben.** A *Nemzeti Szinház* müvésze, *Tapolczay* Gyula megbetegedett. Szerepét *Iljin* orosz iró *Két cárnő* cimü darabjának pénteki főpróbáján már *Rajczy* Lajos veszi át. Tapolczay orvosi rendeletre egyelőre nem maszkirozhatja ki az arcát, ezért nem tud szinpadra lépni.

* **Nem lesz diszelőadás az Operában október 7-én.** Az Operaház müsortervébe vette, hogy október 7-én a menetrendi és kocsikiállitás tiszteletére diszelőadást rendez. Tekintettel arra, hogy a kiállitás elhalasztódik, a diszelőadás elmarad, az Operaház azonban minden müsorváltozás nélkül megtartja saját közönsége számára az előadást.

* **A varsói szinházak Teschen felszabaditását ünnepelték.** Szerdán este a varsói szinházakban az előadás megkezdése előtt a szinészek felhivást intéztek a közönséghez, amelyben kijelentették, hogy a sziléziai Teschen lengyel lakossága most széttőri a rabszolgaság láncait. — Ütött az óra — mondták —, amelyben igazságot kell szolgáltatni a sziléziai Teschennek, amelyet vissza kell hozzánk csatolni, tekintet nélkül arra, hogy ez tetszik-e vagy sem bárkinek is. A közönség nagy lelkesedéssel fogadta a felhivást.

* **Drótkeritéses ruhatár az Operában.** Az őszi szezon megindultával az Operaház érdekes ujitást vezetett be. A társalgóban, ahol a próbákra érkező szereplők és az ujságirók felsőruháikat elhelyezték, ingyenes házi ruhatárat állitott fel az Operaház s azt magas drótkeritéssel vétette körül. Erre az adott okot, hogy az előző szezonban több rejtélyes lopás történt, amelynek elkövetőjét a legszorgalmasabb kutatással sem tudták kézrekeriteni.

ZENE

* **Magyar zeneszerző miséjének bemutatója.** *Kereszty* Jenő *Fogadalmi miséjét* október 2-án, vasárnap délelőtt 10 órakor mutatja be a budavári koronázó főtemplom ének- és zenekara *Sugár* Viktor karnagy vezényletével.

MŰVÉSZET

Szentgyörgyi István szobrászmüvész meghalt

Ismét kidőlt a háboru előtti képzőmüvészeti nemzedék egy oszlopa: *Szentgyörgyi* István szobrászmüvész, a képzőmüvészeti főiskola tanára 57 éves korában meghalt. Szentgyörgyi, akinek pályája még a békeévekben indult el, már egész fiatal korában olyan komoly tehetséget árult el, hogy *Torontál* vármegye ösztöndijjal tette lehetővé, hogy kijuthasson *Brüsszelbe*, ahol a világhirü *Van der Staaten* tanitványa lett. A háboru alatt a harminckettesek-nél szolgált s ő készitette el a harminckettesek budapesti emlékmüvét is. Rengeteg szobra disziti Budapest és a nagyobb vidéki városok tereit és középületeit. Sok dijat kapott Magyarországon és a külföldön is. Hires *Kigyó büvölő* szobra a brüsszeli világkiállitáson bronzérmet kapott, Magyarországon pedig legutóbb a *Corvin-koszoruval* tüntették ki. Tizenöt évig volt a képzőmüvészeti főiskola tanára. Munkaképessége bámulatos volt s a legutóbbi napokig sem csökkent. Halálát *szivkoszoru-trombózis* okozta. Temetése pénteken délután négy órakor lesz a Kerepesi-uti temető halottasházából.

* **Uj pályázat az orvosok hősi emlékmüvére.** A világháboruban hősi halált halt orvosok emlékmüvének birálóbizottsága csütörtökön délben tartotta ülését az Ernst-muzeumban és ugy határozott, hogy az emlékmü felállitására a tabáni parkban kér helyet és pedig a transzverzális ut mentén fekvő amfiteátrumszerü kiképzésü parkrészletet. A beérkezett pályamüvek közül egyébként a birálóbizottság egyiket sem tartotta jelenlegi formájában kivitelezésre alkalmasnak, ezért azt javasolta az országos emlékmü-bizottságnak, hogy a második és harmadiknak itélt pályamüvek benyujtói, valamint néhány kiváló meghivott müvész között hirdessen ujabb zártkörü pályázatot. A dijazott müvek a következők voltak: 1000 pengős második dijat nyerte *Marjánovits* György, 600 pengős harmadik dijat nyerte *Cser* Károly.

SZERETEM AZ URAMAT

REGÉNY
Irta
SZABÓ JÓZSEF

(11)

Anna tánt arcán a könnyek zápora futott le. A másik pillanatban már száraz arccal nevetett, amint csontos, nagy karjával Juditot ölelte át, kissé idegenkedő kedveskedéssel:

— Ugy nőtt föl ez a te Miklósod, lelkem-fiam, mint kóró az árokparton... Én voltam második anyja, hát én ezt a kórót nemes növénnyé fejlesztettem. Ha én nem vagyok akkor... Mert az apja nagyon nekikeseredett, szegény feje, tudjátok angyalom, lelkem...

Judit kényszeredett mosollyal hallgatta Miklós élettörténetének ezt az utóbbi fejezetét, mert Miklóstól már sokkal tüzetesebben tudta, hogy a bőbeszédü nagynéninek alapjában nagyon kevés szerepe volt az ő felnövekedéséhez.

Miklós nem zavarta Anna néni köreit, csak magában mosolygott nagynénjén, mert az ostortörténet időpontja se egyezett. Amikor ő hegedüórákra járt, szegény anyja már nem élt és maga Anna néni bosszankodott a leányok ostorozása miatt. Ez már a háboru alatt volt, amikor Anna néni özvegysége első idején, gyászévének elmulása után olyan nagy igyekezettel szeretett volna uj férjet szerezni birtokára. Nagy vacsorákat rendezett akkoriban, kirándulásokat a Balatonra, vadászatokat és szüreti bált, amikor pedig tervei sorra elkoptak, semmibe vesztek, visszahuzódott, csöndes özvegyi életet kezdett. Egész megyéjükben nem akadt férfi, aki vállalta volna özvegy Szoboszlainé izmos öklét simogató feleségkéznek. A férfiak utóbb már féltek kemény szavaitól és pattogásaitól.

Judit arra gondolt, hogy Anna tánt egyáltalán nem hasonlithatott Miklós apjára, se külsőre, se lélekben. Érezte, hogy Anna nénihez a köteles rokoni szereteten kivül semmi nem vonzza.

Molnár Anni táncot inditványozott és Miklós lemezt tett föl a gramofonra, aztán magához vonta Juditot. Anni Gáborral állt táncra.

Miklós tánc közben észrevette, hogy menyasszonya szemei könnyeznek.

— Noo... mi történt?... Bánt valami?... Ezen a szép estén?...

Judit feje rábukott a vőlegény vállára:

— Ha az édesanyád és apád most látnának — sugta és a könnyein át mosolygott.

Az idő azóta eljárt s tavasztól már az esküvőre készülődtek.

Április elején volt ebben az évben a husvét és napjaira pompázó varázsával, illataival beköszöntött a tavasz. A budai hegyek ormairól eltüntek a hajnali párák és a fák rügyei egyik reggelre, langyos éjszakai esőtől áztatva, haragoszöld levelekké serdültek. A Rózsadomb utcáiról hirtelen támadt szél elsöpörte a tél korhadt maradványait, a száraz faleveleket és tisztaságban pompáztak zöld köpenyükben az utak mellett a platánok és juharfák. A Dunaparton kicsalta az öreg gesztenyefák virágait a korai tavasz és tarka köntöseikkel integettek le az ibolyakék magasságok felé meredő gellérthegyi és sashegyi barackfák. A kertek a friss fü illatát árasztották alkonyatonként.

Nagycsütörtök délutánján Miklós és Judit a Gellérthegyen sétáltak. Alkonyat felé a sziklatemplom alatt jöttek le a hegyről. Hamvas szinek lebegtek a Duna és a hegy fölött és a barlangtemplom irányából ibolyakosztümös szőke nő ment el mellettük. Oldalt érve, akaratlanul Miklós felé nézett és a fölismerés mosolyával várta a köszönést. Miklós megemelte kalapját:

— Kezét csókolom.

A mosolygó nő barátságos fejbólintással üdvözölte vissza. Arcán látszott, hogy szeretne megállni és szólni Miklóshoz, de aztán pillanatnyi megtorpanás után folytatta utját. Nem a tér felé ment, hanem a Mányoki-ut irányában a hegy lábának néhány lépcsőjén siettett le.

— Ki volt az a csinos nő? — érdeklődött Judit, aki figyelte a jelenetet és sokáig nézett a távozó után különösebb érzés nélkül, inkább hideg megfigyeléssel, mint esetleg féltékeny gondolatokkal kisérve a kékkosztümös nő alakját. — Gyönyörü róka volt a nyakában. És mondom, egyáltalán nagyon csinos nő.

— Kemény Mimi volt. Gábor elvált feleségé — szólt Miklós, aki ugyancsak gondolkodva nézett Kálmánné után. Ebben a pillanatban nagyon sajnálta az asszonyt. Talán nem is egészen Gábornak volt igaza abban a pénz körüli összetüzésben — gondolta —, amint maga elé képzelte Mimi kissé szomoru arcát. Ezen az arcon élénken látni, hogy bánkódik és egyensulyát veszitett lélek arca. Bizonyosan nincs uj szerelme, amióta elváltak. Most is templomból megy haza. Pedig mehetne cukrászdából, moziból is. Igaz, Gábor sohase panaszkodott feleségére, végzetes összetüzésüknél is csak azt találta sértőnek, hogy Mimi nem melléje állt a kölcsönügyben, hanem szülei pénzét védelmezte. De más lett volna-e a helyzet, ha Mimi Gábor érdekében áll ki? Honnan tudta ezt Gábor?... És most igy jobb nekik? Ilyen meghasonlottságban élni? Mert Gábor se nyugodt ember, látszik zavaros magánéletén. Mimiről állitani meri, hogy elrontott az élete. Pedig kár ezért a finom asszonyért.

— Mire gondolsz, Miklóskám? — zavarta meg Judit.

— Gáborék élete jutott eszembe. Te ha láttad volna, milyen csillogó pár voltak ők az esküvőjükön. Azóta se láttam olyan derüs fiatal párt.

— Tulajdonképpen miért váltak el?... Persze, emlékszem, mondtad, hogy pénz miatt. Különös ember lehet ez a Gábor. Azt hiszem, sok a ridegség benne. Mert az asszonyról, igy külsőre, csak jóságot olvashat le idegen szemlélő.

— Nem látok tisztán. Én akkoriban csak Gáborral beszéltem. Mimiéknél jártam egy házibálon, amikor már menyasszony-vőlegény voltak. Nekem nagyon rokonszenves volt Mimi.

— És nagyon szép nő — mondta ujra lelkesen Judit.

— Tudod, hogy sok hasonlatosság van közöttetek?... Mimi valamivel erősebb termet és egy-két centivel alacsonyabb nálad. No meg hogy szőke és kékszemü.

— Ne tulozz, Miklóskám. Nem vagyok szép. Talán csak neked. De én nem is akarok másnak tetszeni.

Már megint egymás körül röpdöstek gondolataik, szemük egymáson pihent és Kálmán Gábor elvált feleségének sorsa, Gábor élete elszaladt tőlük a maga nehéz kérdéseivel.

Judit megérezte Miklós rajongását és gyerekes hizelgéssel hajtotta fejét vőlegénye vállára. Elhagyott hegyi utcában jártak és a csönd visszaverte lépéseik koppanását.

— Mikor látogatjuk meg a tántit? — szólalt meg egyszer csak Judit. — Emlékezz, mennyire hivott bennünket az eljegyzéskor...

— Husvétkor lemennénk...

Hazafelé aztán megbeszélték, hogy Anna tánthoz husvét másnapján ránduInak le Zalába.

— Még hozzá autón — jelentette ki Miklós. — Gábor kocsiján. Anna őt is nagyon hivta, hadd örüljön hát a kocsisfőnök nagynénám.

— Tee!... Kocsisfőnöknek nevezed a nénédet?... Miklós, Miklós... Akár apus beszélne...

Miklós még aznap fölkereste Gábort. A találkozás első pillanatában legjobban az lepte meg, hogy egyáltalán otthon találja.

— Ez is ritkaság ám, te!... Mi történt?

Amint ránézett Gábor arcára, fölöslegesnek találta kérdését. Ez az arc olyan álmatlan és gyürött volt. És Gábor, még mielőtt sor kerülhetett az autókirándulás megbeszélésére, levelet tett eléje:

— Mimi irta — magyarázott mozdulatához. — Érted?... Békülni akar. A feleségem akar lenni. Teljesen földult ez a dolog. Mimi a feleségem akar lenni.

Miklós a legkisebb csodálkozás nélkül nyult a levél után. A délutáni esemény villant emlékébe. A gellérthegyi találkozás.

(Folytatjuk)

Megtakaritja előfizetésének diját ha a **Magyarság** kiringszelvényével **vásárol!**

RIADÓAUTÓ A TEMETÉSEN

Komoly, méltóságteljes keretek között folyt le az óbudai uj temetőben *Viarédy* József, hősi halált halt hungarista testvér temetése. Semmi, de semmi nem zavarta meg a komor végtisztességet s a halottasház körül álló gyászolók mint a magyar fa erdejének megingathatatlan tölgyei állottak őrt a koporsó körül. A levegőben az ámulás illata terjengett s a koporsót kisérők lábanyomán megcsörrent a lassan gyülemlő őszi avar. Komor, méltóságteljes pillanatok voltak. A szomoru pillanatok ünnepélyességét még az a rendőri riadóautó sem tudta megzavarni, amely a temetés elején megjelent a temető bejárata előtt és rendőrökkel rakta meg a temető bejáratát és a halottasházhoz vezető utvonalat. Nem tudjuk — és a jelenlévők sem tudják —, hogy kinek az utasitására és kinek a rendeletére jelent meg a népgyülésekről és az utcai verekedésekről ismert rendőri riadóautó, de az illető, aki az óbudai katolikus temetőhöz küldte a temetőkben eddig szokatlan riadóautót, bizonyára kellő választ kap majd abban a jelentésben, amely szerint *semmi, de semmi lázitás, alkotmányfelforgatás iránti vágy, vagy egyéb, a Hungarista Mozgalom ellen felhozott rágalmat igazoló incidens nem történt.* Megszoktuk, hogy gyüléseinken kettőzött örök vigyázznak a szónokok szavaira, megszoktuk, hogy amig a szociáldemokrata párt által kiadott nyomtatványok és röpiratok teljes kolportázsjogot élveznek, addig a hungarista programot és sajtótermékeinket elkobozzák és ugy látjuk, hogy *a jövőben azt is meg kell szoknunk, hogy a temetőben is rendőrkordon között kisérjük utolsó útjukra azokat a halottainkat, akiket nem utcai verekedésben, hanem sokkal, ezerszerte szentebb célok utáni vágyakozásukban ért utól a halál.* Megszokjuk, hogy a hungarista mozzanatot *bölcsőtől a temetőig elkisérik belügyi kormányzatunk parancsnoksága alá rendelt közegeink* és tudomásul vesszük, hogy *1938 őszén, a nemzeti egység hirdetése közben és a Treuga Dei idején még a halottainkra is vigyáznak.* Megszokjuk, de nem felejtjük el soha...

Klein ékszert lopott — Herschkovits ki akarta csempészni

Csütörtökön reggel ékszercsempészt fogtak Sátoraljaujhely határában a határőrök. A lefülelt csempész igazolta magát, elmondotta, hogy *Herschkovits* Ignácnak hivják s a nála levő ékszereket, amelynek értéke körülbelül 10.000 pengőt tesz ki, Budapesten kapta egy *Klein* nevü embertől azzal a megbizással, hogy csempéssze át azokat a cseh határon. Herschkovitsot a detektivek Budapestre szállitották s vallomását jegyzőkönyvbe vették. A nála talált ékszerekről megállapitotta a rendőrség, hogy azokat egy héttel ezelőtt *Reisz* Béla bajai bőrkereskedőtől lopták el, ismeretlen tettesek. Mivel Herschkovits megbizójáról nem tudott mást, csak annyit, hogy Kleinnak hivják, a detektivek bevitték a bünügyi nyilvántartóba; hátha a nyilvántartó fényképalbumában felismeri megbizóját. Rövid ideig tartó keresés után Herschkovits fel is ismerte az állitólagos Klein nevü megbizót, akit a bünügyi kartotékok mint többszörösen büntetett nemzetközi betörőt tartanak nyilván. Mivel Herschkovits a bajai betörés idejére kétségbevonhatatlan alibit igazolt, a rendőrség szabadlábra helyezte, de ékszercsempészés miatt eljárás indul ellene. A bünügyi osztály detektivjei széleskörü nyomozást inditottak a betörő Klein kézrekeritésére.

— **Baktay Ervin az Uránia filmszinházban.** A mult évadban elért nagysikerü előadásai után, erre az évadra is megállapodott *Baktay* dr. az *Uránia*-szinházzal, ahol első matinéját október 2-án, vasárnap délelőtt tartja és pedig egy uj sorozatot mutat be Indiáról vetitett képekben. Az érdekesnél érdekesebb képeket szabadelőadással kiséri. Az előadás iránt máris a legnagyobb érdeklődés mutatkozik.

— **Hajójáratok beszüntetése a Balatonon.** A Balatoni Hajózási rt. közli, hogy az előrehaladott idényre való tekintettel, október 3-ától kezdve az összes menetrendszerü hajójáratok megszünnek. Balatonfüred—Tihany, valamint Siófok—Balatonfüred között kedvező időjárás esetén az esetenként hirdetett hajójáratok közlekednek és egy átkelő járatpár lesz Balatonboglár—Révfülöp között, amely Révfülöpről 8 óra 30 perckor, Balatonboglárról 11 óra 30 perckor indul. A Tihany—Szántód közti révhajó a Balaton befagyásáig üzemben marad.

— **Aki tulsokat evett vagy ivott és ezért rosszul érzi magát,** annak egy pohár természetes *„Ferenc József"* keserüvíz igen gyorsan és alaposan kitisztitja a gyomrát és a beleit és felfrissiti egész szervezetét. Kérdezze meg orvosát.

Nánay szücs m. UJPEST, Árpád-út 38. Telef. 294-797
Legszebb, legolcsóbb szőrmeáruk

— **Önvédelem légitámadás ellen.** A válságosra fordult helyzet óta egyre fokozódó érdeklődés kiséri a légi riadókat és házi légoltalmi gyakorlatokat. Mindenki nagy odaadással igyekszik belekapcsolódni a légi támadások elleni védekezés nagy munkájába. Ebben a törekvésben sok szakmunka áll már a közönség rendelkezésére, amelyek közül legnagyobb népszerüségre a most megjelent *A polgári lakosság önvédelme légi támadások ellen* cimü munka tett szert. *Horlér* Ferenc százados szerkesztette ezt a kitünő munkát, amely olcsóság révén a legszélesebb rétegekig eljutott már és a lakosságnak, a házi légoltalmi örségek tagjainak minden légoltalmi kérdésben a legpontosabb és legrészletesebb utmutatást adja. A könyv, amelyet a honvédelmi miniszter 61.658/eln. Igv. számu rendeletével segédletként engedélyezett, már most is érezteti kedvező hatását és elterjedése előnyösen járul hozzá a lakosság gyors és szakszerü kiképzéséhez.

— **Hány magyar óvoda van a Felvidéken?** A cseh állami statisztikai hivatal kimutatása szerint a Felvidéken 1936—37. tanévben 293 kisdedóvó müködött. Ebből 157 óvoda 196 tanerővel és 12.106 tanulóval Szlovákiára, 136 pedig 216 tanerővel és 8139 tanulóval Ruténföldre esett. A szlovák kisdedóvókból 71.3 százalék cseh, 14.7 magyar és 6.4 német volt. A ruténföldieknél 50 százalék rutén, 9.6 százalék pedig magyar volt. Ha szembeállitjuk az iskolák arányszámát az egyes nemzetiségek arányszámával, azt találjuk, hogy a cseheken kivül egyetlen nemzetiség sem részesül a kisdedóvókból abban a mértékben, ami őket jogosan megilletné. A felvidéki magyarságnak 36 önálló magyarnyelvü kisdedóvója volt 41 tanerővel, 2723 tanulóval. A magyar kisdedóvóba járó gyermekek több mint 90 százaléka magyar nemzetiségü, más nemzetiségü gyermek alig jár magyar óvodába. Ezzel szemben ha azt vizsgáljuk, hogy a magyar gyermekek milyen mértékben látogatják a más nemzetiségü kisdedóvókat, akkor megbizonyosodhatunk a cseheknek a magyar kisebbségi iskolákat elnyomó politikájáról és arról, hogy menynyire nem tartanak fenn elegendő számu magyar iskolát, illetve nem engedélyezik azok fenntartását. A Tótföldön 2944 magyar gyermek volt, akiknek csak 60.4 százaléka járt magyar óvodába, mig 32.2 százaléka a cseh, illetve többnyelvü és német tannyelvü óvodába járt. A Ruténföldön még szomorubb a helyzet. Itt az 1570 magyar tanulóból mindössze 43.2 százalék járt magyar óvodába. A többi kénytelen volt cseh, illetve többnyelvü óvodába járni.

— **Gyilkolt a talált töltény.** *Pápáról* jelentik: *Kopcsándi* László 11 éves vanyolai fiu a mezőn töltényt talált és kalapáccsal ütögetni kezdte. A töltény felrobbant és a szerencsétlen gyermeket megölte.

Mézesmadzag

A csehek bacillustelepeket csempésznek át a lengyel határon, hogy megrontsák a lengyel állatállomány egészségét. Halló, magyarországi zsidó vágók! Néhány hét mulva a lengyeleknél olcsón lehet hust kapni! Micsoda bombaüzlet!

★

Gandhi a többhetes visszavonultságában teljes némaságra kárhoztatva magát, uj szabadság-tervet dolgozott ki. Ezt igazán lemásolhatnák a budapesti liberálisok, akik állitólag szintén a békét és szabadságot akarják kiharcolni. Néhányheti némaság náluk sem ártana...

— **Elhalasztják a La Fontaine Társaság felolvasó ülését.** Szeptember 30-án délután 5 órakor elnöki tanácsülést és félórával azután évi közgyülést tart a La Fontaine Társaság az akadémia heti üléstermében. Erre a rendes és tiszteleti tagok hivatalosak. Ezt megtartják és az ajánlott uj tagokat megválasztják. Ellenben a hat órára hirdetett nyilvános felolvasó-ülést későbbi, a lapokban közlendő időpontra halasztják el.

— **Nem kell vizum az Olaszországba utazó románoknak.** *Bukarestből* jelentik: Az itteni olasz követség közleményt adott ki, amely szerint a jövőben Olaszországba utazó vagy Olaszországon keresztül utazó román állampolgároknak nincsen szükségük tartózkodási, illetve átutazási vizum váltására.

TALÁLKOZÓ

A volt 7-es Vilmos-huszárok baltársi köre értesiti tagjait, hogy október 1-én, szombaton este 8 órakor a Lyra-sörözö különtermében (Király-utca 59/b.) összejövetelt tart.

A volt m. kir. 29. honvéd- és népfelkelőgyalogezred tiszt és tisztjelöltjei minden hónap első szombatján, tehát október 1-én Budán a Várkerti kioszk-kávéházban (Ybl Miklós-tér) bajtársi összejövetelt rendez. A tárgysorozaton felmerülő több fontos eszme megvitatása végett kérik a bajtársakat, hogy okvetlenül megjelenni szíveskedjenek.

MOZGALMI HIREK

A Magyar Nemzeti Szocialista Párt — Hungarista Mozgalom Sopron-vármegyei kerületének megyei vezetését, mig Schwabbauer Oszkár megyei pártvezető katonai szolgálatát teljesiti, *Szőllőssy* Sándor pártigazgató vette át.

★

Munkaalkalom. Ötven hungarista testvér azonnal fizikai munkát kaphat. Részletes felvilágositás és jelentkezés 1938 szeptember 30-án, VI., Andrássy-ut 60., I. emelet 5. szám alatt.

★

A Magyar Nemzeti Szocialista Párt — Hungarista Mozgalom *frontharcos tagozata* minden péntek este 7 órakor vezetőségi értekezletet tart, az Andrássy-uti párthelyiségben.

★

Mihályi Ferenc adonyi csoportvezetőt a pártvezetőség, mivel fegyelmi eljárás alatt áll, annak tartamára csoportvezetői tisztsége alól felmenti.

Olaszország 1940-től önellátásra rendezkedik be

A hivatalos önellátási terv szerint 1940-től Olaszország abban a helyzetben lesz, hogy üzemanyagszükségletét kizárólag belföldön elő tudja állitani. 1937-ben a belföldi termelés a szükségletnek 24%-át fedezte, ebben az évben a belföldi termelés eléri az 58%-ot. A tervezet szerint 1939-ben 81%-ot és 1940-ben a teljes szükségletet tudja belföldi anyagból fedezni.

Valutát akart csempészni két „amerikás" nő

Nagykanizsáról jelentik: A valutaügyészség emberei figyelmesek lettek a budapesti gyorsvonat két jólöltözött nőutasára, akik ütlevelük szerint amerikai honos magyarok. Az anyát és leányát alapos motozásnak vetették alá s ruhájuk alatt elrejtve nagyobb mennyiségü magyar és idegen valutát találtak, amelyeket Budapestről külföldre akartak kicsempészni. Őrizetbe vették és a budapesti valutaügyészségre szállitották őket.

Magyarországon keresik a genfi Disconto Bank betörőjét

A genfi rendőrség rádiógramban értesitette csütörtökön a budapesti főkapitányság bünügyi osztályát, hogy egy veszedelmes félláb nemzetközi betörő, Jean *Fedrier* Magyarországra szökött. Jean Fedrier az értesités szerint nemrégiben a genfi Disconto Bank páncélszekrényét furta meg és onnan százezer svájci franknyi bankjegyet lopott el. A betörést ugy követte el, hogy elaltatta a bank portását, majd elvágta az automatikus riasztókészülék huzalát s aztán megfurta a nehéz acélból készült trezort.

A páncélszekrény falán maradt ujjlenyomatokból állapitották meg a genfi detektivek, hogy a tettes kétségkivül Jean Fedrier, a rovottmultu nemzetközi betörő s az eddigi nyomozásból arra lehet következtetni, hogy zsákmányával Budapestre szökött. A rendőrség nyomozást inditott Jean Fedrier kézrekeritésére.

— **Kémeri-Nagy Imre egyik izgatási pöre a táblán.** Csütörtökön tárgyalta fellebbezés folytán az itélőtábla *Harmath-tanácsa Kémeri-Nagy* Imre egyik nemzetrágalmazási pörét. Elsőfokon a törvényszék egyhónapi fogházra, háromévi hivatalvesztésre és politikai jogainak háromévi felfüggesztésére itélte Kémeri-Nagy Imrét, mert amikor a Balog—Kémeri féle nemzeti szocialista párt egyik helyiségének avatógyülésén a nyomorról, a földkérdésről és a zsidókérdés megoldásáról beszélt, az ügyészség szerint *osztélyellenes izgatás és nemzetrágalmazás vétségét követte el.* Alkotmányellenes lázitással is vádolták ugyanakkor Kémerit, de ez alól a vád alól *a törvényszék felmentette.* A csütörtöki tárgyaláson az itélőtábla helybenhagyta az elsőfoku itéletet.

— **A fegyházra itélt szolnoki hentesmester rágalmazási pöre.** *Vig* Kálmán szolnoki hentes- és mészárosmestert, a NEP volt helyi elnökét, akit néhány napja az ottani törvényszék romlott hus árusitása miatt három és félévi fegyházra itélt, csütörtökön fogházőr vezette a budapesti itélőtábla *Harmath-tanácsa* elé. Vig ellen ugyanis rágalmazási pör indult annakidején, mert a szolnoki kórház igazgatóságához irott levelében sulyos visszaélésekkel vádolta meg a kórház gondnokát. *Kiderült, hogy a levelet bosszuból irta, amiért a szolnoki kórházaknak a husszállitását helyette más kapta meg.* A szolnoki törvényszék elsőfokon kétszáz pengőre itélte a rágalmazó hentesmestert. Büntetését a csütörtöki tárgyaláson *az itélőtábla négyszáz pengőre emelte fel.*

Minden mennyiségben és minőségben
tüzifa szén brikett koksz kokszbrikett
Csapó és Marczinkó
szénnagykereskedőknél
Bpest, VI. Eötvös-u. 31. T. 113-130, 113-169
Raktár: Józsefv. p.-u. II. kapu. T 133-374

— **A Kisfaludy Társaság ülése.** Október 5-én, szerdán délután öt órakor a Tudományos Akadémia heti üléstermében tartja rendes havi ülését a Kisfaludy Társaság. Az ülésen folyóügyeket tárgyalnak, majd *Angyal* Dávid rendes tag olvassa fel egy tanulmányát, *Falu* Tamás rendes tag költeményeiből ad elő, *Radó* Antal rendes tag pedig az olasz népdalról értekezik. A felolvasó-ülés után a tagok zárt ülésen vesznek részt.

— **Ricinusmagot evett egy osztály — öt tanulót kórházba szállitottak.** Szerdán délután furcsa mérgezési eset miatt vonultak ki a mentők a kelenvölgyi elemi iskolába. Az elemi iskola negyedik osztálya az egyik óra közben megkopasztott egy ricinusbokrot. A gyermekek azt hitték, hogy a bokron levő bogyó amerikai mogyoró és *jól belakmároztak* a veszedelmes magokból. Alig kezdődött el a tanitás, egymás után lettek rosszul a gyermekek és valamennyien a gyomrukat fájlalták. Az osztály tanitója értesitette az igazgatót, aki a mentőkért telefonált. A mentők öt tanulót az Uj Szent János-kórházba szállitottak, ahol gyomormosással segitettek a póruljárt gyermekeken. Rövid ideig tartó rosszullét után valamennyi jobban lett s aggódó szüleik hazaszállitották őket. A rendőrség vizsgálatot inditott, hogy a tömeges gyermekmérgezésért terhel-e valakit a felelősség.

— **Pályázat főorvosi állásra.** A kultuszminiszter a pécsi Erzsébet tudományegyetem orvostudományi karán a szülészeti és nőgyógyászati tanszék mellé egy VIII. fizetési osztályu klinikai röntgen-főorvosi állásra nyilvános pályázatot hirdet. A kérvény 2 pengős okmánybélyeggel ellátva a miniszterhez cimezve, az Erzsébet tudományegyetem orvostudományi karához (Pécs, Rákóczi-ut 80.) nyujtandó be október 31-ig.

— **Nem indul vasárnap az Aranyvonat.** A Szentjobb országjárásának október 2-iki utját későbbi időre halasztották.

— **Ingyenes lengyel nyelvtanfolyamok.** Ingyenes lengyel nyelvtanfolyamok nyilnak meg kezdők, haladók és a lengyel nyelvben tökéletesen jártasak számára a budapesti lengyel konzulátus védnöksége és *Horváth* Ákosné dr.-né vezetése alatt. A tanfolyamok október 1-én kezdődnek és hetenként háromszor, hétfőn, szerdán és pénteken este 6—8 óráig az V., Markó-utca 29. számu Berzsenyi Dániel reálgimnázium épületében tartatnak. Beiratások ugyanott szeptember 30-tól kezdve este 6—7 között.

Ha nincs étvágya, ugy igyék néhány napon át reggel éhgyomorra félpohár természetes **Ferenc József** keserüvizet, mert ezáltal bélmüködése szabályozódik és igy egész emésztése rendbejöhet. Kérdezze meg orvosát.

— **Rendőri itéletek Kispesten az elsötétitési rendelet megszegése miatt.** A kispesti rendőrkapitányság büntetőbirája *Pallér* Sándor borkimérőt ötnapi elzárásra átváltoztatható 50 pengő pénzbüntetésre, özv. *Szigeti* Ferencné vendéglőst 20 napra átváltoztatható 200 pengő pénzbüntetésre, *Szalai* József kömüvesmestert 20 napra átváltoztatható 200 pengő pénzbüntetésre, *Csapó* László asztalost 5 napra átváltoztatható 50 pengő pénzbüntetésre itélte, mivel a hétfői csökkentett világitás tartama alatt helyiségeikben teljes világitást alkalmaztak. Az elitéltek megnyugodtak az itéletekben és igy az jogerőssé vált.

Üzemek, hivatalok, épületek, lakóházak stb. légoltalmi elsötétitéséhez szükséges
sötétitő rollóvászonnal
gyárt és raktárról prompt szállit:
Kellel Ede viaszosvászon gyár Győr
Budapest, V, Erzsébet-tér 8. Tel. 18-14-16
Kérjen részletes mintázott árajánlatot

SPORT

Elkészült az ökölvívó csapat összeállítása a németek ellen

A szerdai ökölvívó válogatott tréningen teljes számban együtt voltak a válogatott jelöltek is, csak *Szolnoki* hiányzott, aki még nem heverte ki a Beszkár északi túráján szenvedett sérülését. Igy helyette a kapitány *Simót* válogatta be. Ezzel teljes lett a csapat, amelynek összeállítása a szombaton este Németország ellen vívandó mérkőzésen a következő:

Légsúly: *Podány* (B. Vasutas),
Bantamsúly: *Bondi* (B. Vasutas),
Pehelysúly: *Frigyes* (Beszkár),
Könnyűsúly: *Mándi* (FTC),
Weltersúly: *Bene* (B. Vasutas).
Középsúly: *Szigeti* (FTC).
Kisnehézsúly: *Simó* (Beszkár).
Nehézsúly: *Nagy* (B. Vasutas).

A *német-magyar ökölvívómérkőzés* szombaton este ½9 órakor kezdődik a városligeti *Fényes nagycirkuszban*. A cirkusz korlátolt befogadóképességére való tekintettel ajánlatos a jegyeket elővételben megvenni.

RÖVID HÍREK

1. **A Bécs—Budapest válogatott futballmérkőzést** a román *Kifando* fogja vezetni.

2. **A vasárnap a hungáriaúti** pályán sorra kerülő *Budapest—Grác városközi amatőr labdarúgó mérkőzésre Lénárt* Ernő, a BLASz szövetségi kapitánya a mai tréning után állítja össze Budapest amatőrválogatott együttesét.

3. **A Ferencváros elleni győzelem megünneplésére** vacsorát rendeznek a kék-fehérek.

4. **A Sunderland** futballcsapatának nincs megfelelő középcsatára. Az angol egyesület most *felfedezett egy harmadosztályú profiklubnál működő centercsatárt*, akit szívesen szerződtetne. A szerződtetés annak ellenére, hogy *a Sunderland hétezer font lelépési díjat igért* a játékosért, nem jöhetett létre, mert a harmadosztályú profiklub visszautasította a csábító ajánlatot. Ez is csak Angliában fordulhat elő!

5. **Megjelent az első teniszvilágranglista**, amelyet Pierre *Gillou*, a francia teniszszövetség elnöke tett közzé. Élén természetesen *Budge* halad, míg a magyar *Szigeti* 16-ik helyen szerepel.

6. **Az asztali tenisz szezónnyitó versenyét** tegnap megkezdték. A női kezdőversenyt *Singer* VAC nyerte. Ma folytatják az I. osztályú versenyeket a Duna SC sasuccai helyiségeiben.

7. **Kanadai futballista** lépett a *Volverhamptonba*, névszerint *MacMahon*, akit klubja azért küldött Angliába, hogy a híres Volverhampton-iskolában megtanulja az angol stílust.

8. **Eltemették Stankovits Szilárdot**, a sportársadalom nagy részvéte mellett. Emlékére úgy a MASz, mint a Nemzetközi Szövetség vándordíjat fog alapítani.

Október elején eldől, hogy kit illet a világelsőség a női úszásban

Dánia és *Hollandia* megállapodott egymással, hogy október 5—7-ike között *Kopenhágában* az *Oesterbro* úszóstadionban minden úszóágra kiterjedő mérkőzést rendeznek hölgyúszóik között. A mérkőzés számai: *100 és 400 m-es gyorsúszás, 100 m hátúszás, 200 és 400 m mellúszás és 4×100 m staféta.* Ez a mérkőzés fogja eldönteni, hogy *Dánia* elbirtokolta-e már végleg a világelsőbbséget *Hollandiától?*

Dánia hölgyúszóinak élén természetesen felvonul Ragnhild *Hveger*, rajta kívül Inge *Sörensen*, Birthe *Ove-Petersen*, Eva *Arndt*, Gunnar *Kraft* és egy most feltünt fiatal 13 éves kislány, Lykke *Larsen* alkotják a válogatott csapatot. Hollandia részéről *Van Veen, Malcorps, Stijl, Walberg, Van Feggelen*, Cora *Kint, Heselaars, Kerkmeister* és a stafétában *Willy den Ouden* részvételére számítanak.

Bécs is, Budapest is válogatott vasárnapra

Janisch kapitány a bécsi Fussballfachamt vezetője tegnap kihirdette a vasárnapi *Budapest—Bécs* erőpróbákra összeállított két csapatát. Ezek szerint a budapesti mérkőzésre **Bécs A-együttese** így fog starthoz állni: *Raftl* (Rapid) — *Sesta* (Austria), *Schmaus* (Vienna) — *Wagner* (Rapid), *Mock* (Austria), *Skoumal* (Rapid — *Zischek* (Wacker), *Hahnemann* (Admira), *Stroh* (Austria), *Schall* (Admira), *Posser* (Rapid).

A bécsi csapat minden helyén klaszszisjátékos szerepel és a bécsi labdarugókörök szerint *ez az együttes a magyar válogatottal szemben elsőrangú győzelmi kilátásokkal veheti fel budapesti talajon is a küzdelmet.*

Budapest B-legénységének az ujonnan átalakított Wacker-sporttelepen a következő **bécsi B-csapat** lesz az ellenfele: *Platzer* (Admira) — *Weber* (Admira), *Marischka* (Admira) — *Urbanek* (Admira), *Hoffmann* (Vienna), *Galli* (WSC) — *Vogl II.* (Admira), *Geiter* (WSC), *Fischer* (Vienna), *Gspan* (WSC), *Hack* (Austro-Fiat).

Ausztriának a Németbirodalomhoz való csatlakozása annyiban változtatta meg a bécsi labdarúgás strukturáját, hogy *Bécsben megszüntették a hivatásos futballt* és a játékosok ma *mint amatőrök* működnek régi egyesületüknél. A középeurópai futballban Bécs tért át annakidején legelőször a professzionizmusra és most ugyancsak Bécsben likvidálták elsőnek a hivatásos labdarúgást, melynek rendszere *a közép- és kisegyesületeket súlyos anyagi válságba sodorta.* Az amatőrfutballra való visszatérés egyáltalában nem ártott a bécsi labdarúgóklasszisnak. Ellenkezőleg!

Hogy milyen különleges megbecsülésnek örvend ma a bécsi futball a németbirodalmi labdarúgásban, misem bizonyítja jobban, mint az a tény, hogy *több mint száz német labdarúgó egyesület bécsi tréner szerződtetését határozta el* és hogy elmult vasárnap a bukaresti német—román mérkőzésen *nyolc bécsi játékos* szerepelt a német válogatott csapatban! (A mérkőzés a német együttes 4:1-es fölényes győzelmével végződött.)

A Wundermannschaft utóda

A vasárnap Budapesten szereplő bécsi játékosok egytől-egyig régi ismerősei a magyar közönségnek.

Raftl, aki a világbajnoki tornán a német csapat kapuját védte, ma komoly jelöltje a *»kontinens csapat«* kapuspusztjának. A szakemberek egyvonalba helyezik Planickával és az olasz Olivierivel.

A Sesta—Schmaus hátvédpár tavaly a bécsi osztrák—olasz mérkőzésen teljesen semlegesítette az olasz csapat félelmetes hirű belső csatártrióját, a *Meazza—Piola—Ferrari* hármast is és a skót válogatott támadóláncát is fölényesen tartotta sakkban. (A bécsi csapat védelme mindkét mérkőzést gól nélkül úszta meg.)

A Rapid szélsőfedezetei, **Wagner** és **Skoumal** elsőrangú képviselői a középeurópai »szélsőhalf-iskolának«. Pompásan kapcsolódnak be a védelem munkájába és a csatársor támogatásában sem dolgoznak sablonos eszközökkel.

A bécsi csapat középfedezete, **Mock** támadószellemű játékos. Technikai képzettsége vetekszik a legjobb csatárokéval, taktikai érzéke segitségével gyakran ad a küzdelemnek az ellenfél számára kellemetlen fordulatot.

A jobbszélső **Zischek** a »csodacsapat« emlékét képviseli a bécsi együttesben az egykori gólkirály **Schall** Tóni mellett. Mindketten másodvirágzásukat élik. Gyorsaságukból talán vesztettek, lövőkészségük és kapuratörésük azonban a régi.

A bécsi csatársor legveszélyesebb csatára a rendkívül fürge mozgású és pompás technikájú **Hahnemann**, akiről találóan írta egy bécsi kritikus, hogy a Budapesten is sokszor megcsodált »örökmozgó« *kis Horvath »javított kiadása«*. Hahnemann bizonyára benn lesz a kontinens válogatott csapatában, mert eredményesebb csatár, mint nagyklasszisú riválisa, az olasz Ferrari.

A balszélső **Pesser**, kemény, bátor és gyorslábú futballista. A legutolsó budapesti 2:2-re végződött magyar—osztrák mérkőzésen ő rúgta az osztrákok mindkét gólját.

A támadólánc tengelyében *Sindelar legtehetségesebb tanitványa*, **Stroh** fog szerepelni. Stroh az irányító középcsatárok közé tartozik és játékmodorában a cseh *Bicanra*, a belga *Brainere* és a magyar *Telekire* emlékeztet.

A bécsi együttes tehát igen nagy játékerőt képvisel és válogatott csapatunkat nehéz feladat elé fogja állitani.

Jól sikerült a magyar csapat összeállítása

A Hungária úti pályán tegnap lezajlott válogatott próbamecscset a »*Nagyválogatott*« 7:3 arányban nyerte a *B. csapat* ellen. Az A. együttes, amely Budapesten szerepel vasárnap. A gyakorlómérkőzés első felében, — amíg komolyan vette a dolgot — *stílusos* és amellett *céltudatos* játékával igen jó benyomást keltett. A *Lázár—Turay—Dudás* összetételű fedezetsor hathatós támogatásával válogatott csatársorunk *pompás támadásokat* vezetett és az akciók befejezéseként *hét gólt* juttatott a B. hálójába, ami az *Angyal—Olajkár—Szojka* közvetlen védelem ellen kitűnő teljesítménynek minősíthető. *A Bécsben kiálló B. együttes csalódást keltett* és vasárnap lényegesen többet kell mutatnia, hogy ne szenvedjen vereséget a bécsi Wacker-pályán.

A tréning tapasztalatai alapján dr. *Dietz* szövetségi kapitány az A. csapatot a próbamérkőzésen szerepelt összeállításában küldi starthoz a vasárnapi Budapest—Bécs mérkőzésre. Az összeállítás a következő: **Szabó — Polgár, Biró — Lázár, Turay, Dudás — Kincses, dr. Sárosi, Zsengellér, Kiszely, Titkos.**

A B. együttes végleges összeállítását *holnap* este hirdeti ki a szövetségi kapitány.

BETŰVADÁSZAT

E heti rejtvényeink két-két nyillal jelzett, tehát összesen tizenkét fősorban két betű nem fordul elő az abc-ből. Megfejtésül csupán ezt a két betűt kell beküldeni szerdáig (október 5) a mellékelni hat darab »Betűvadászat« címet.

Jutalmak: 4 darab 10 pengős.

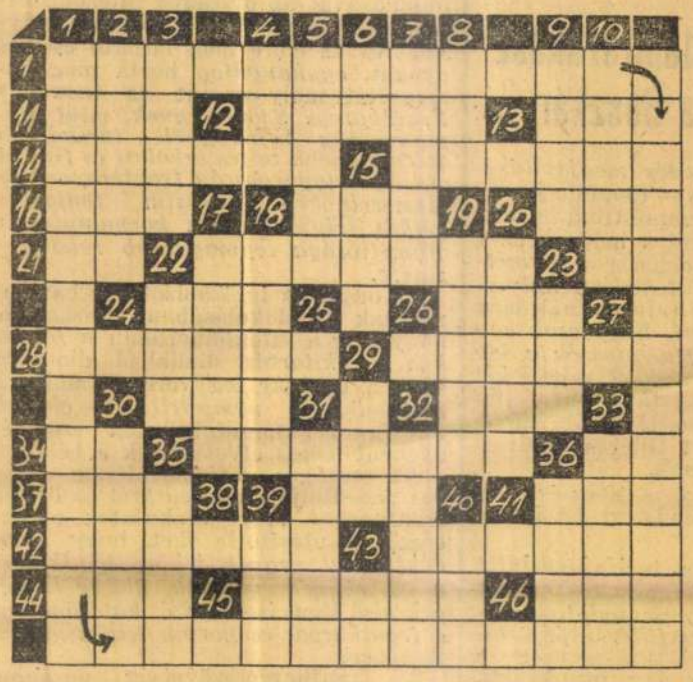

VÍZSZINTES:

1. Egy nagyon régi slágerben éneklik
11. Az ész székhelye
12. Számtani műveletet végez
13. S. P. F.
14. A vesztésnél jobb
15. Amelyen keresztül a »lóház«-ba be lehet menni
16. N. A. L.
18. Leszek — latinul (ék. hiba)
20. Nero — eleje
21. Rt — németül
22. Kerekes igéje
23. Nemzeti Club rövidítése
24. Ha hajó kapja, elsüllyed
26. Éktelen dél
28. Csen
29. Olasz város
30. Kémlel
32. Takar
34. É. A.
35. A gólya
36. .. ipso
37. S. T. T.
39. A báró vége
41. N. L. L.
42. Zajt csap
43. Túl bő neki
44. Fa — fonetikusan
45. Most rögtön
46. Vissza: hatvan perc

FÜGGŐLEGES:

1. Egy régi slágernek volt egy sora
2. Talajféleség
3. Étkezés közben teszi az ember
4. A. K. É.
5. Vele megy
6. Vallásrövidítés
7. Futballmérkőzésen esnek
8. Zénó — vége
9. Francia férfinév — fonetikusan
10. ..... most (ék. hiba)
15. Klasszikus női név
17. Spiónok
18. Pogány lantos Herczeg Ferenc »Pogányok« c. regényében
19. Irány lefelé
20. Hajtja a nyájat
22. Talál
23. Csen
29. Van hozzá bátorsága
30. »Az« autóduda hangja
31. A szem a szerve
32. Tengeri állat
33. Tóth Kálmán verse
35. Hű — németül
36. Nyiregyházai Atlétikai Club
39. Egyetemi Műrepülők Clubja
40. Elődje
43. Napisten

KU—TY—A

pályázatunkon **10—10 pengőt** nyertek:

1. Kassai József Vecsés.
2. Steinmetz József Csepel.
3. Kornsteinné Ilona Budapest.
4. Vámos Ernő Budapest.

MEGFEJTÉSEK: 1. v. 12, f. 17, 21; 2. v. 28, f. 8, 14; 3. v. 12, f. 28, 10; 4. f. 3, 23, 24; 5. v. 14, 28, f. 8; 6. v. 16, f. 7, 27.

Hajnalig tartott a minisztertanács

A kormány tagjai tegnap *hajnalig tartó minisztertanácsot* tartottak. A minisztertanácson *Imrédy* Béla miniszterelnök elnökölt és részt vett a kormány valamennyi tagja. Este félhétkor kezdődött a minisztertanács és rövid vacsoraszünet megszakítással *hajnali három óráig* tartott. A kormány tagjai megtárgyalták a mai komoly helyzet által felvetett összes problémákat, előkészítették a viszonyok által megkívánt szükséges intézkedéseket. Igy letárgyalták azokat az intézkedéseket is, amelyek alkalmasak arra, hogy a *közszükségleti cikkek indokolatlan idegességből vagy spekulációból eredő felhalmozását megakadályozzák.* Előkészítették az *árak szabályozásáról* szóló rendelkezéseket is.

A miniszterelnök dezsönéje a távozó jugoszláv követ tiszteletére

Dr. *Vukcsevics* Alexander, Jugoszlávia Varsóba áthelyezett budapesti követe, csütörtökön félkét órakor búcsúkihallgatáson jelent meg vitéz *Imrédy* Béla miniszterelnöknél.

A kihallgatás után a miniszterelnök és vitéz *Imrédy* Béláné dezsönét adott a távozó jugoszláv követ és felesége tiszteletére, akik hosszú budapesti tartózkodásuk alatt mind a diplomáciai kar, mind a magyar társadalom körében őszinte rokonszenvet keltettek maguk iránt.

A dezsönén résztvett *Orlowski* Leon budapesti lengyel követ, *Stefanovics* Milán, a budapesti jugoszláv követség első tanácsosa és felesége, *Kánya* Kálmán m. kir. titkos tanácsos, külügyminiszter, *bárczi-házi Bárczy* István m. kir. titkos tanácsos, miniszterelnökségi államtitkár, és felesége, báró *Apor* Gábor m. kir. titkos tanácsos, a külügyminiszter állandó helyettese, *Szép* László miniszteri tanácsos és *Ujpétery* Elemér, a miniszterelnök személyi titkára.

Október 1-én papirszakasz próbát tart a Beszkár

A *villamosközlekedés megjavítására* — mint ismeretes — többféle javaslat készült. Az üzempolitikai bizottság arra az álláspontra helyezkedett, hogy *a kisszakaszrendszer nagymértékben lassítja a közlekedést.* Helyesnek tartaná, ha úgy reformálnák meg a kisszakaszrendszert, hogy *csak egy kisszakasz távolságra utazzék a közönség kisszakaszrészekkel*, míg a két és három kisszakasz távolságra utazóknak a kocsi hátsó, távolsági részében 16, illetőleg 24 filléres papirosszakaszjegyet adnának.

Kísérletképpen a 6-os, 10-es és 66-os vonalakon ezt a rendszert be is vezették.

Mielőtt a végleges tarifajavaslatot elkészítenék, szükségesnek tartják, hogy *valamennyi viszonylaton kipróbálják a 16 és 24 filléres papirosszakaszjegyrendszert.* Éppen ezért a Beszkár vezetősége úgy intézkedett, hogy *október elsején valamennyi viszonylaton a két és három kisszakasztávolságra utazók részére kiszolgálnak 16 és 24 filléres papirosszakaszjegyet.*

Kormányzói elismerést kapott három tüzoltófőtisztviselő. A kormányzó a belügyminiszter előterjesztésére megengedte, hogy a székesfőváros tüzoltóságánál szolgálatot teljesítő *Ausch* Rezső tüzoltófőparancsnokhelyettesnek, *Erlesbek* György parancsnoknak és *Szilvay* Kornél alparancsnoknak, évek hosszú során át kifejtett példás munkásságukért elismerése tudtul adassék.

Rosszul lett az egész osztály, mert tízpercben ricinusbogyót evett

Nagy riadalom támadt tegnap délután a *kelenvölgyi elemi iskolában.* A délután 4 órai szünet után rendben megkezdték az előadást az iskola IV. osztályában, de alig pár perccel a csöngetés után az osztály tanítója ijedten vette észre, hogy *a kis elemisták egymásután rosszul lesznek.* Egyik-másik fiúcska hangosan sírni, jajgatni kezdett, mások pedig halálra sápadt arccal hanyatlottak hátra a padban. Valamennyien a *gyomrukat fájlalták.* Az osztály tanítója azonnal leszaladt az iskola igazgatójához és jelentést tett a tömeges rosszullétekről, amelynek okát hirtelen nem tudták kideríteni.

Az igazgató intézkedésére *telefonon kihívták a mentőket.* Mire a mentők megérkeztek, az iskolában már tetőfokra hágott az izgalom. Minden osztályban megszünt a tanítás. A IV. osztályosok közül ekkor már *többen elvesztették eszméletüket.* Percekig valóságos *pánik-hangulat* uralkodott az iskola falai között. A mentők gyorsan ápolás alá vették a rosszul lett gyerekeket, de ezek közül *ötnek az állapotát olyan súlyosnak találták, hogy gyorsan az Uj Szent János kórházba szállították őket.* Kórházi ápolás alá került ifjú *Kocsis* Sándor 11 éves, *Gáspár* József 12 éves, *Farkas* Lajos 11 éves, *Turányi* Árpád 9 éves és *Jugravics* Béla 9 éves tanuló, a többieket első segélyben részesítették és szüleik lakására kísérték.

Az iskola igazgatója, amikor az izgalom lecsillapodott, nyomban *megindította a vizsgálatot, hogy mi idézte elő a kis diákok közt a tömeges rosszullétet.* Csakhamar kiderült, hogy a IV. osztályos növendékek a szünetben az iskola udvarán játszadoztak s a kerítés melletti *ricinusbokrok bogyóit leszedték és megették.* A gyerekek ugyanis a ricinusbokor termését *amerikai mogyoróval* tévesztették össze.

A *Magyarország* munkatársa a különös szerencsétlenség ügyében beszélt a kelenvölgyi elemi iskola igazgatójával, aki a következőket mondotta:

— Hála Istennek semmi *különösebb baj nem történt a gyerekekkel.* A kórházba szállítottak állapotáról is teljesen megnyugtató értesítést kaptam, hogy *egyiknek sem történt semmi jelentősebb baja.* Az esetről természetesen kötelességemhez híven jelentést teszek felettes hatóságomnak, az illetékes tanfelügyelőségnek, de ismétlem, *semmi nagyobb veszedelem nem fenyegette növendékeimet.*

A magyar frontharcosok felajánlották szervezetüket a kormányzó rendelkezésére

Az *Országos Frontharcos Szövetség* elnöksége szeptember 28-án rendkívüli értekezletre hívta össze a szövetség országos intézőbizottságát.

Az értekezleten az elnöklő vitéz gróf *Takách-Tolvay* József ny. altábornagy megnyitója után *Kertész* Elemér országos ügyvezető alelnök terjesztette elő a szövetség országos elnökségének javaslatát, melynek elfogadásával az országos intézőbizottság mérlegelve a világpolitikai helyzetet és az előre nem látható eseményeket, *egyhangúlag* hozta meg határozatát, mely szerint *az Országos Frontharcos Szövetségnek, mint Magyarország legnagyobb társadalmi szervezetének teljes erkölcsi és fizikai erejét, Magyarország frontharcos miniszterelnökén keresztül fentartás nélkül felajánlotta a kormányzó úr őfőméltósága legmagasabb rendelkezésére.*

Az országos intézőbizottság határozatának indokolásában leszögezte, hogy míg a világháborúban *a fegyelem és kitartás* diadalról diadalra vitte a magyar fegyvereket, addig *a frontmögötti nemzetellenes elemek* felforgató aknamunkájának eredményeként mégis elvesztettük a békét.

Az országos intézőbizottság azonnal értesítette határozatáról az összes frontharcos helyi alakulatok elnökségeit és utasította őket, hogy *haladéktalanul vegyék fel az érintkezést a vármegyék, városok, illetve községek első tisztviselőivel és hatóságaival a frontharcos csoportok felhasználása ügyében.*

A frontharcosszövetség országos elnöksége felhívást adott ki a helyi frontharcos szervezetekhez és felhívta a szövetség állományába tartozó frontharcosokat, hogy *a nemzet súlyos óráiban további fegyelmezett összefogással álljanak őrt a belső rend és fegyelem mellett,* valamint mindazokon a helyeken, ahová őket a nemzet egyetemes érdeke szólítja.

A magyar frontharcosok szövetségükön keresztül a nemzet sorsdöntő óráiban félretéve minden egyéni és szervezeti sérelmet, teljes erkölcsi és szervezeti erejüket viszik munkába, küzdelembe és *várják a legfelsőbb Hadúr legmagasabb parancsait.*

Gróf *Takách-Tolvay* József elnöki zárószavai után a megjelentek lelkesen ünnepelték Magyarország kormányzóját.

Letartóztatott bigamista

Ma éjszaka a főkapitányság központi ügyeletén megjelent *Horváth* istvánnak, az erzsébetvárosi telefonközpont egyik szerelőjének első felesége *Jakab* Anna és *feljelentést tett volt férje ellen kettősházasság miatt.* Elmondotta, hogy férjétől néhány évvel ezelőtt törvényesen elvált. Horváth ekkor újból megnősült, de második feleségétől *Medl* Annától nem vált el és ennek ellenére ez év januárjában a VI. kerületi anyakönyvvezető előtt feleségül vette *Ocskó* Máriát.

Erről a harmadik házasságáról most szerzett tudomást az első feleség, aki feljelentésében elmondotta, hogy volt férje harmadik feleségével a *Rózsa* ucca 90. számú házban lakik. Horváthot ma délelőtt előállították a főkapitányságra és minthogy az első feleség állításai valóknak bizonyultak, a szerelőt kettősházasság büntette címén előzetes letartóztatásba helyezték.

Antalfia Gábor igazságügyminisztériumi nyugalmazott főszámtanácsos meghalt. A 61 éves főtanácsos már hosszabb idő óta betegeskedett, szívbaj kínozta. Ma állapota válságosra fordult és hiába volt kezelőorvosainak minden igyekezete, a főtanácsos meghalt Levendula ucca 12. számú házban levő lakásán. Az orvosi vizsgálat *szívtrombózist* állapított meg. Az elhúnyt nyugalmazott főszámtanácsos testvérbátyja volt *Antalfia* Antal dr. miniszteri tanácsosnak, halála a főváros előkelő társaságában nagy részvétet keltett.

A berlini olimpiász
nagysikerű filmje
mától
Corvin

Hirtelen meghalt Szentgyörgyi István szobrászművész

Nagy halottja van a magyar művészetnek: 57 éves korában tragikus hirtelenséggel elhunyt *Szentgyörgyi* István szobrászművész a Képzőművészeti Főiskola tanára. Váratlan szívroham ölte meg. Az éjszakát nyugodtan átaludta a századosúti művésztelepen lévő lakásán, csak reggel, amikor felébredt, lett rosszul. Felesége azonnal orvost hivatott, de az orvosi segítség már nem használt. Hirtelen halála annál megdöbbentőbben hatott, mert sohasem betegeskedett és még előző napon is frissen, fiatalosan dolgozott. Csak most, halála után derült ki, hogy már régebben szívérkoszorúbántalmakban szenvedett.

Szentgyörgyi István 1881-ben született Begaszentgyörgyön. Tanulmányait Budapesten, majd Brüsszelben végezte. 1905 óta állított ki hazai és külföldi kiállításokon. Számos kitüntetést kapott. Mestere volt a mellszobroknak és nagy művészettel formázta meg a serdülő fiú- és leányaktot. Egyik legjelentősebb alkotása »*Bigéző*« című szobra. Nagy a száma közterekben álló szobrainak, hősi emlékeinek. Utolsó ilyen alkotása a »*Tengerész emlék*«, a Horthy Miklós híd budai hídfőjénél.

A magyar művészvilág halottját pénteken délután 4 órakor temetik a kerepesi temetőben a főváros által adományozott díszsírhelyen. A Képzőművészeti Főiskola nevében Megyer-Meyer Antal rektor búcsúztatja.

Szigorúan megbüntették Kispesten a légoltalmi kihágások elkövetőit

A kispesti rendőrkapitányság mint rendőri büntetőbíróság ma hozott ítéletet azoknak a kispesti lakosoknak a kihágási ügyében, akik a hétfő esti elsötétítési gyakorlat alatt az előírt rendszabályokat nem tartották be. Valamennyit *pénzbüntetésre* ítélte a bíró azzal, hogy *behajthatatlanság esetén a pénzbüntetés minden 10 pengője egy-egy napi elzárásra változtatható át.*

Az elítéltek közül megnyugodtak az ítéletben *Pallér* Sándor borkiméró, akit 50 pengő, özv. *Szigeti* Ferencné vendéglősné, aki 200 pengő, *Szalai* József munkás, aki 200 pengő és *Szabó* László asztalos, akit 50 pengő pénzbüntetésre ítélt a rendőrbíró. Ellenben fellebbezett a 100 pengőre elítélt *Wassermann* Nándor utazó, a 150 pengőre elítélt *Zsékány* Gyula gyári portás és *Dankó* István építőmunkás, aki 80 pengő pénzbüntetést kapott.

Haidecker sodronygyáros meghalt

Haidecker József ismert sodronygyáros 95 éves korában meghalt. A gyáros az utóbbi években magas korára való tekintettel *visszavonult az üzleti tevékenységtől.* Hosszú ideje betegeskedett és végelgyengülésben halt meg. Temetése holnap délután lesz *Ercsiben.* A főváros kereskedői világában őszinte részvétet keltett a sodronygyáros halála.

SZEPTEMBER
30
PÉNTEK
Rézi bemutatója este 10-kor
ROYAL APOLLO ATRIUM

dött. Később letette a hites szabadalmi ügyvivői vizsgát és 1928 óta mint szabadalmi ügyvivő működik. 1930-ban meghivták törvényszéki hites szakértőnek. Beutazta Európa nagyrészét, tagja a Magyar Mérnök és Épitész Egyesületnek, a Mérnöki Kamarának, a Magyar Chemikusok Egyesületének, a Hites Szabadalmi Ügyvivők Testületének és Budapest székesfőváros törvényhatósági bizottságának póttagja, a II. ker. Demokrata Kör társelnöke.

Szendy Árpád, zongoraművész, pedagógus, zenszerző, a Zenemüvészeti Főiskola tanára. Született Szarvason, 1863-ban. Meghalt 1922-ben. Tanulmányait szülővárosában és Budapesten végezte. A Zeneakadémián Gobbi Henrik, majd Liszt Ferenc tanitványai közé tartozott, a zeneszerzést Koessler Jánostól tanulta. 1889-ben állami segéllyel Weimarban és Berlinben tanulmányuton járt. A következő évben hosszabb hangversenykörutat tett. 1890-ben az Országos Zeneakadémia zongorafőtanszékére tanárnak nevezték ki, majd 1914-ben a zongoramüvészképző vezetésével bizták meg. Müködésében a Liszt-tradiciók képviselője, terjesztője, de egyszersmind uj utakat kereső pedagógus-egyéniség. Mint zeneszerző is értékes sikereket ért el. Müvei közül megemlitjük: „Mária", opera (Szabados Bélával együtt), milleniumi dijnyertes szonáta, királydijat nyert Magyar Rapszódia, zongoraverseny, kamarazenemüvek, zongoradarabok, dalok, Helikoni szvit, amellyel a Tudományos Akadémia Greguss-diját nyerte el és számos pedagógiai átirat.

Szentgyörgyi Gyula, bankigazgató. Született Ungváron, 1887-ben. Középiskolai tanulmányait Kassán végezte. 1909-ben Kassán a Jelzálog Bank alkalmazásába állott. Öt évig mint vezető-főkönyvelő Királyhelmecen müködött, majd 1915-ben a Nagymihályi Takarékpénztár aligazgatójává nevezték ki. Vállalatának anyaintézete az impériumváltozás óta különböző müveletek lebonyolitása után Zemplén Leszámitoló és Népbank cég alatt müködik. A sportélet terén élénk tevékenységet fejt ki.

Szentgyörgyi István, m. kir. kormányfőtanácsos, szobrászmüvész. Született Bégaszentgyörgyön, 1881-ben. A szegedi fa- és fémipariskolát elvégezve, Svájcban képezte ki magát a kőszobrászatban. Innen hazatérve, a budapesti Iparmüvészeti Főiskolára iratkozott be. Majd Brüsszelben az akadémián folytatott studiumokat. Itt mintázta Panasz c. szobrát, mely elnyerte a Rökk Szilárd-dijat és a Szépmüvészeti Muzeum tulajdona lett. Ugyancsak a Mücsarnokban aratott sikert Tenniszező c. alkotása. A Kigyóbüvölővel Brüsszelben a bronzérmet, itthon a Lipótvárosi Kaszinó diját kapta. 1918-ban a kis aranyérmet, 1921-ben az Erzsébetvárosi Kaszinó diját, 1922-ben a Céhbeliek ezüst- és 1923-ban aranyérmét nyerte. A Tisza Kálmán-szobor pályázaton elnyerte az első dijat és a kivitelezéssel is megbizták. Elnyerte az Erzsébet-szoborpályázat első diját. Bigéző fiu c. alkotása a Szinyei Társaság dijját és a székesfőváros diját kapta. Megbizást nyert a Rothermere-kut elkészitésére. Az Aktkiállitás és a Hősi emlékkiállitás első diját. Ugyancsak első dijat nyert és megbizatási kapott a kivitelezésre: a szolnoki, lovasberényi, kiskunhalasi hősi emlékpályázatokon. Megbizatást nyert a kiskunhalasi Petőfi-szobor elkészitésére. A gróf Tisza István szoborpályázaton dijazásban részesült. A nagyatádi Szabó István szoborpályázaton I. dijat nyert és az Sz. terve szerint készült el. A budapesti cs. és kir. 32. gyalogezred hősi emlékmüvén most dolgozik. A régi Kerepesi-uti temetőben számos siremléke került elhelyezésre. 1930-ban Barcelónában a Grand Prix-t és ezüstérmet kapta. 1924-ben a Képzőmüvészeti Főiskola tanára lett; 1925-ben m. kir. kormányfőtanácsosi cimmel tüntették ki. Alkotásai tömörek és magát a tiszta életet tükrözik vissza.

Szenti Bálint *(székelyudvarhelyi)*, nyugdijazott miniszteri tanácsos, pénzügyigazgató. Született Székelyudvarhelyen, 1846 december hó 7-én. Régi birtokos székely család leszármazottja. Középiskoláit Székelyudvarhelyen, jogot Budapesten és Kolozsváron végezte. Ügyvédi vizsgát Marosvásárhelyen tett. Közszolgálatát a kir. törvényszékek 1872. évi januári szervezésekor mint dijtalan joggyakornok kezdte és 1873. évtől már mint törvényszéki aljegyző müködött, mig 1875 augusztus 18-tól a brassói m. kir. illetékkiszabási hivatalhoz mint pénzügyi fogalmazó ment át és itt 1884-ben titkár és hivatalfőnök lett. 1889-ben hivatalból áthelyeztetett a Budapest székesfővárosi m. kir. pénzügyigazgatósághoz, 1897. évben pedig miniszteri titkári kinevezést nyert, s a m. kir. pénzügyminisztériumban müködött 1902. év január 3-ig, amidőn királiy tanácsosi cimmel

dessé lépett elő. 1914-ben, a mozgósításkor a 11. népfelkelő honvéd gy. ezredet Sz. állitotta fel és vezette augusztus 13-án Przemysl várába, ahol annak védelmezésében résztvett. Ekkor kapta a III. o. Vaskorona-rendet. 1915 március 19-én megkisérelt végső kirohanás alkalmával tanusitott magatartásáért a király a katonai érdemkeresztet adományozta a kardokkal. A vár feladásakor, 1915 március 22-én orosz fogságba került. 1920 augusztus 20-ig oroszországi tiszti fogolytáborokban sinylődött, amidőn tuszként börtönbe vetették, ahol 1922 március 22-ig kényszermunkát végzett. 1922 julius 17-én került haza. A honvédelmi minisztériumnál nyert beosztást ezredesi rangban, majd ugyanezen év október 1-én tábornokká nevezték ki. 1923 novemberben vonult nyugalomba. Katonai pályafutása idején a tisztek céllövészetben való kiképzéséért többizben dicsérő elismerésben részesült. Egyénileg is mint lövész, a közös hadseregnél, később a honvédségnél összesen husz dijat és kitüntetést nyert. Harcászati ismereteinek kibővitésére 1907-ben hosszabb tanulmányuton volt.

Szendey Béla dr., ügyvéd, m. kir. kormányfőtanácsos. Budapesten született, 1870-ben. Középiskolai tanulmányait a budapesti Ferenc József Intézetben végezte. Ügyvédi oklevelét 1900-ban szerezte meg. Egyetemi tanulmányainak befejezése után a Magyar Általános Hitelbank szolgálatába lépett s azóta is az intézet jogi osztályában működik, 1905-ben az intézet ügyésze, később mint h. igazgató az ügyészség vezetője lett. Ezen működésében az intézethez tartozó vállalatok alapitása körül kiterjedt tevékenységet folytatott és ennek révén főkép cég- és pénzügyi jogi kérdésekkel irodalmilag is foglalkozott. Tagja a m. kir. Kuria ügyvédi tanácsának. A közélet terén kifejtett működéséért 1925-ben a Kormányzó m. kir. kormányfőtanácsossá nevezte ki. Fiatalabb éveiben tevékeny részt vett az evezős sportban és 1889—906-ig mint a Magyar Evezős Szövetség titkára és később mint igazgatósági tagja az evezés sportjának fellendítése körül érdemes működést fejtett ki. 1914 óta alelnöke a Neptun Evezős Egyletnek. Mint versenyző a bel- és külföldön számos győzelmet aratott.

Szendey Béla dr. ifj. Budapesten született 1902-ben. A magyar evezőssport egyik kimagasló reprezentánsa. 1920 óta mintegy hetven versenyen vett részt, különböző hajónemekben, legtöbbször azonban skiffben és számtalan győzelmet aratott. 1926-ban Berlin nagy egyes diját, 1929-ben, negyedszeri győzelmével a wieni nagy egyes versenyre kiirt vándordijat végleg elnyerte. Második helyen végzett a Nemzetközi Evezős Szövetség luzerni és comói európabajnoki versenyein és 1930-ban a Liègeben megszerezte az első Európabajnokságot a magyar evezősportnak.

Szendrődy Dénes, ny. kir. törvényszéki tanácselnök. Született Szekszárdon, 1867-ben. Középiskoláit Baján és Kalocsán végezte, majd a budapesti tudományegyetemen folytatta jogi tanulmányait, ahol 1891-ben jog- és államtudományi államvizsgát tett. Még ebben az évben a szekszárdi kir. törvényszékhez joggyakornoknak nevezték ki. Ezután Tamásiban a kir. járásbiróságnál aljegyzővé lépett elő. 1895-ben megszerezte a biróí képesitést és a szekszárdi kir. törvényszéknél jegyző lett. Ezután Kalocsán volt albiró, 1898-ban ujból Tamásiba helyezték, ahol mint albiró müködött. 1900-ban a pécsi kir. itélőtáblához került, mint tanácsjegyző. 1902-ben a kaposvári kir. járásbiróság vezetésével bizták meg. 1911-ben a pécsi kir. törvényszéknél előbb mint biró, később pedig mint törvényszéki tanácselnök fejtett ki tevékenységet. 1924-ben a III. fizetési csoport jellegével ruházták fel, 1930-ban nyugalomba vonult. Megemlitésre méltó, hogy családjának tagjai már 200 év óta az igazságügy szolgálatába állanak. Atyja testvérei is birák voltak, fiai is azok.

Szendrői Lajos dr., okl. vegyészmérnök, törvényszéki hites szakértő, szabadalmi ügyvivő. Született Budapesten, 1890-ben. Középiskoláit a győri állami főreáliskolában végezte. Charlottenburgban 1912-ben a vegyészmérnöki oklevelet és müszaki doktorátust szerezte meg. A világháborut végigküzdötte és leszerelt 1918-ban, mint tartalékos főhadnagy. Ezután egy évig a Anyagértékesitő Intézetnél volt alkalmazásban, ezután pedig három éven keresztül Romániában, petróleumgyárak és ezek berendezésének épitkezéseit vezette. 1922-ben jött vissza Romániából és az 1924—1926. években szabadalmi irodákban mükö-

HÍREK

Október 1
Emlékezzünk!

1916 október 1. A 34. gyalogezred a Brody-i csatában a 27. hadosztály kötelékében harcolt. A 27. hadosztály előző nap Jasionowtól délre kénytelen volt az orosz túlerővel szemben meghátrálni. A 34. kassai gyalogezred ellentámadásba ment át. A másnap reggelig tartó heves és elkeseredett harcokban sikerült a 27. hadosztály régi állásait visszafoglalni.

Az eperjesi 32. tábori vadászzászlóalj az 1916. évi Brzezanyi csatában az 55. honvédhadosztály kötelékében harcolt. Ezen a napona a Ceniowka-patakmenti állásunk jobbszárnyán az ellenség betört. Deák Lajos tartalékos zászlós, bár az előző napon szakaszával sulyos pergőtüzben állván, nagy veszteségeket szenvedett, rendületlenül tartotta előretolt állását, ahonnan az ellenség fentebb emlitett betörését látta. Nagy lendülettel támadásra indult. Az ellenséget a veszélyeztetett pontról kiverte. Innen ujra visszatért előretolt állásába és azt kitartó hősiességgel védte mindaddig, mig visszavonulásra parancsot nem kapott.

A 44. gyalogezred az 1916. évi Brody-i csatában a 31. hadosztály kötelékében harcolt. Ezen a napon az ezred 5. százada különösen kitüntette magát a 34. és 67. gyalogezredek elvesztett állásainak visszafoglalására irányuló sikeres ellentámadásban.

— **Sopron megye bucsuja alispánjától.** *Sopronból* jelentik: Sopron vármegye tisztikara *Pottyondi* Géza vármegyei főjegyző elnöklésével megtartott tiszti széken bensőséges ünnepséggel bucsuzott el a nyugalombavonuló *Gévay-Wolff* Lajos alispántól. Pottyondy főjegyző, *Takácsi Nagy* Endre vármegyei főügyész és *Högyészy* Pál főispán meleg szavakkal emlékeztek meg a nyugalombavonuló alispán félszázados szolgálata alatt mutatott emberi és tisztviselői értékeiről. Ezután átnyujtották a tisztikar és a főispán emléktárgyait.

— **Személyi változások az esztergomi főegyházmegyében.** Az uj iskolaév kezdetén *Serédi* Jusztinián biboros hercegprimás az esztergomi főegyházmegye területén az alábbi személyi változásokat rendelte el: Jaszovszky Józsefet csillaghegyi plébánossá, Kaiser Ferencet az esztergomi Szent Anna-plébánia adminisztrátorává nevezte ki; Jaszenák Győzőt Csillaghegyről visszabocsátotta hittanári állásába, ahonnan egy év előtt szabadságolta; Margorin Istvánt megbizta a betegszabadságon levő Oltványi József Kisoroszi plébános helyettesitésével, ezzel egyidejüleg pedig Prágai Józsefet ugyanezen helyettesités alól felmentette. *Hittanárok* lettek: Belkó Ágoston, Kähler Nándor, László Gábor, Liska Zoltán, Prochnow András, ifj. Tóth József és Vajda János Budapesten, Erdős Mátyás és Tarda Jenő Esztergomban, az utóbbi egyuttal a zárdatemplom lelkészi teendői ellátására kapott megbizást. *Hitoktatók* lettek: Budapesten Bogdán Ferenc, Boroska István, Döme János, Balla Ernő (egyuttal kisegitő a Soroksári-uton), Bernáth Elemér (kisegitő a Kövi Mária lelkészségen), Berta László (kisegitő Lipótmezőn), Domaniczky Dénes (kisegitő Kelenföldön), Dudinszky Ernő, Juhász János (kisegitő Római-fürdőn), Korompai Lajos, Lupkovics László (kisegitő Ferencvárosban), Nagy István (kisegitő Józsefvárosban), Schubert Antal (kisegitő Rákosfalván), Szkladányi Ákos, Tóth Gyula Gábor, id. Tóth József és Vajda József, Debrei Vilmos Nagymaroson az állami iskolában. Szölgyémy József pedig az esztergomi érseki polg. leányiskolában lett hitoktató. *Segédlelkészi* kinevezést vagy áthelyezést kaptak: Balás János Márianosztrára, Bánk József Esztergom-Vizivárosba, Börcs János Karancskeszire (rozsnyói ap. adminisztratura), Dombay László Litkére (rozsnyói ap. adm.), Ell István Budaörsre, Koczab Vilmos Budapest-Tripoliszba, Kristóf István Salgótarjánba (rozsnyói ap. adm.), László József Ludányba, Mohácsi Gyula Bajnára, Péterfy Gedeon Budapest-Erzsébetvárosba, Pogonyi Tibor Dorog-bányához, Portik Zoltán Esztergom-székesegyházba, Ruppert István Dorogra, Sváb László Karancskeszire (rozsnyói ap. adm.), ifj. Szabó József Budapest-Felsővízivárosba, Szalai József Rimócra, Troll József Nyergesujfalura, Venczell Antal Csolnokra, Bán Imre Budapest-Törökőrre, Brogli Ferenc Budapest-Krisztinavárosba (felsőkrisztinavárosi beosztással), Hámori Rezső Budapest-Herminamezőre, Horváth Miklós Budapest-Óbudára, Keresztfalvi András Budapest-Rókusba, Olbrich Béla Budapest-Terézvárosba, Sarkadi Béla Budapest-Józsefvárosba, Szabó Jenő Budapest-Zuglóba, Strecke Ferenc Budapest-Krisztinavárosba és Virág Tibor Érsekvadkertre. — Bittenviller Miklós és Németh János ujmiséseket a váci, Zipser Sándor ujmisét a székesfehérvári egyházmegye ideiglenes szolgálatába bocsátotta el a hercegprimás, aki felsőbb tanulmányok végzésére szabadságolta Huszár Dezsőt és Telkes Andrást Rómába, Ritsmann Pált pedig Bécsbe.

— **Ülést tart a városgazdasági szakbizottság.** A városgazdasági szakbizottság október 7-én, pénteken délután fél 6 órakor *Schuler* Dezső dr. alpolgármester elnöklésével a központi városháza elsőemeleti tanácstermében ülést tart. Az ülésen több vendéglő bérleti szerződésének ügyét tárgyalják.

— **A vidéki főkapitány fogadónapja.** Október 1-től kezdődőleg minden hét hétfőjén délelőtt 11—1 óráig fogad a vidéki főkapitány. Amennyiben a hétfő ünnepnapra esne, a fogadási nap a legközelebbi hétköznapra tolódik át.

— **Beiktatták Kolozsvár uj plébánosát.** *Kolozsvárról* jelentik: Csütörtökön iktatták be diszes ünnepség keretében *Márton* Áron erdélyi apostoli kormányzót a kolozsvári plébánosi tisztségbe. A népszerű plébános beiktatásán Kolozsvár egész társadalma képviseltette magát. Az iparos céhek tiz zászló alatt vonultak fel az ünnepségre.

— **Megalakult a törvényszéki ujságirók egyesülete.** A törvényszéki ujságirók szindikátusa Budapesti Napilapok Törvényszéki Rovatvezetőinek Egyesülete cimen egyesületté alakult át. Az alakuló közgyülés elnökké *Dobay* Tibort (Esti Ujság), alelnökökké *Pitroff* Gyulát (MOT) és *R. Szabó* Bélát (Pesti Hirlap) választotta meg.

— **Az erdélyi unitáriusok konferenciája és püspökbeiktatása.** *Kolozsvárról* jelentik: Csütörtökön nyitották meg az unitárius egyház lelkészeinek konferenciáját. A konferencián résztvett Donald *Harrington* amerikai unitárius lelkész is, aki az amerikai unitárius egyházat képviselte. Harrington üdvözlő beszédében megigérte, hogy mire mégegyszer eljön Erdélybe már magyar nyelven fog beszélni. Harrington azután beszámolt az amerikai unitáriusok munkásságáról. Az unitárius egyház konferenciájának keretében iktatják be vasárnap tisztségébe *Varga* Bélát, az uj püspököt is.

Kis veréb

Az anyja zöld bogarat hoz neki.
Nagy sárga szája tágra tátul....
Majd innen indul ő is messze, ki,
E kicsi, nádfödeles házbul.

Ezt vallja ő is bölcsőhelyének:
A mi öreg házunk ereszét.
Ó, lehet-e hát, hogy az emlékek,
Mik engem fognak, őt eresszék?

Ha tűz mardosta majd a tetőt,
Folát eső, vihar lehordta
És legelő lett itt, vagy temető
E szivünkhöz nőtt kedves porta

S én eljövök majd sok-sok év után
S a fűben arasszal kimérem,
Ahol a házunk állott, sirva tán
Állok a kisértetes réten,

Vagy leülök a pusza földre, hogy
A mult fülembe hegedüljön,
Ó, nem lehet, hogy mögöttem egy fán
Egy szürke kis veréb ne üljön!

Szegváry Mihály

— **Uj plébános.** *Breyer* István dr. győri püspök *Nóga* Mihályt a szemináriumi káplánban áldozópappá szentelte. Ugyanakkor az ujonnan alapitott vitnyédi plébánia plébánosává *Nagy* Lajost, az eddigi adminisztrátort nevezte ki.

Ülőfoglalkozásu egyének, akik idült székrekedésben és aranyeres bántalmakban szenvednek, vegyék a természetes „Ferenc József" keserüvizet egy pohárnyi napi adagokban, esetleg kissé felmelegitve, de mindig reggel éhgyomorra. Kérdezze meg orvosát.

— **Csallóközi nemesek gyülése.** A *Csallóközi Nemesek Szövetsége* szeptember 29-én tartotta alakuló közgyülését *Takách-Tolvay* József gróf ny. altábornagy elnökletével. Az elnök megnyitó beszédében a szövetség működésének szükségességét ismertette, majd köszönetét fejezte ki nyéki *Méhes* Mózesnek és nagybudafai *Vermes* Imrének, akik a szövetség megalapitásának első munkásai voltak. Az alapszabálytervezet elfogadása után nagymegyeri *Rátz* Kálmán dr. országgyülési képviselő inditványt terjesztett elő arranézve, hogy a szövetség e történelemformáló időkbe miként kapcsolódjék bele s az inditványt a közgyülés egyhangu lelkesedéssel fogadta el.

— **Uj főjegyző Cinkotán.** Cinkota nagyközség képviselőtestülete a *Fridrik* Ágoston halálával megüresedett főjegyzői állásra *Tessényi* József dr. ny. rendőrkapitányt választotta.

— **Nem azonos.** *Somorjay* Gyula, a Meinl Gyula kávébehozatali rt. utazó tisztviselője annak megállapitását kéri, hogy a személye nem azonos a házasságszédelgés, csalás, óvadéksikkasztás stb. gyanuja miatt körözött Somorjai Gyula ügynökkel.

— **Népegészségügyi előadás.** A Népegészségügyi és Munkásvédelmi Szövetség október 1-én, szombaton délután 6 órakor a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara disztermében (V., Szemere-utca 6.) diszülést tart, amelyen *Zemplényi* Imre dr., a Salgótarjáni Kőszénbánya rt. salgótarjáni központi bányaorvosa, az időszerű népegészségügyi és munkásvédelmi kérdéseket ismerteti. Vendégeket szivesen látnak.

ISMERŐSÖK

Könnyekig megható elmefuttatást olvastunk Rassay Károly Esti Kurir-jában. Azt irja a Prága—Páris népfront-tengely magyarországi hivatalosa, hogy addig nem lehet a lelkekben igazi egyensuly, addig nem lehet Közép- és Keleteurópában igazi béke, amig a magyarságnak az élethez, a boldoguláshoz, a békés haladáshoz való jogát minden más kulturnemzettel való teljes egyenjoguságát tudomásul nem veszik és nem érvényesitik. Rendben van. Mi is elismerjük az Esti Kurir megállapitását, sőt hajlandók vagyunk azt aláirásunkkal is szentesiteni. Követeljük a minden más kulturnemzettel való teljes egyenjoguságunkat és követeljük mindazon törvények és rendeletek meghozatalát, amelyek szükségesek ahhoz a bizonyos Esti Kurir által hangoztatott egyenjogusághoz. Tekintve azonban, hogy ugy a hivatalos magyar külpolitika, mint a keresztény magyar közvélemény a Berlin—Róma-tengely alapján áll, igy magától értetődik, hogy necsak külsőségekben, hanem uj törvényeken és uj rendeleteken keresztül illeszkedjünk bele a Berlin—Róma-tengelybe. Ez a követelés azonban annyit jelent, hogy küszöböljük ki a magyar életből azt a beszivárgott zsidóságot, amelynek veszedelmét nemcsak Berlinben, hanem Rómában is észrevették és amely veszedelem ellen máról-holnapra végrehajtott rendeletekkel védekeztek ugy a többezeréves kulturára visszatekintő Itália klasszikus földjén, mint a barbarizmussal még sem vádolható Németországban.

De ir még mást is Rassay Károly nagy hivatalosa. Valósággal elérzékenyedtünk, mikor az alábbiakat olvastuk: „Némuljon el most minden egyéni sérelem, parciális érdek, kicsinyes meggondolás, érzékenység és érzékenykedés. Senkinek nincs joga pártszempontok aláhuzásával, taktikai, vagy akár elvi fenntartások kiélezésével megbénitani az egységes nemzeti lélek lendületét. E cél érdekében lásson mindenki mindenkiben bajtársat itt a határon belül, legyen az rokon vagy pajtás, kolléga, üzletfél, vagy bármi más módon szerzett ismerős..."

Hát ez aztán igazán kedves, tisztelt Esti Kurir. Sőt egyenesen megható. Ez már több, mint a kormány által kinyilatkoztatott Treuga Dei, ez már egyenesen olyan szirup, amit nem vagyunk hajlandók bevenni. Élesen kifogásoljuk azt a felszólitást, amely szerint boruljunk keblére „bármi módon szerzett ismerősünknek". Ha nem csalódunk, ezek az ismerősök — tulságosan ismerősök nekünk. Mintha már láttuk volna őket a budapesti gettó sötét utcáiban, vagy a vidéki magyar falvak pálinkaüzleteinek kármentői mögött. Nem, kedves Esti Kurir, ezt a barátságot nem fogadhatjuk el. És azt a bizonyos egyetlen célt, amit önök odaállitanak a magyar közvélemény elé, azt majd megpróbáljuk a „bármi módon szerzett ismerősök" nélkül elérni. Egyidőben szivesen fogadtuk a bárhonnan idekerült ismerősöket, de ezek az idők örökre elmultak s a jövőben semmiféle politikai béke kedvéért nem vagyunk hajlandók együtt dolgozni azokkal az igen ismerős ismerősökkel, akikből előbb-utóbb — különösen 1919-ben — mindig kibujt a — pesti polgár.

— **Kommunista izgatásért egyévi fogházra itéltek egy asztalossegédet.** A Rákóczi-téren egyik májusi napon kommunista izgatáson érték *Wildanger* Antal asztalossegédet. A téren csoportosuló munkanélkülieket izgatta bolsevista jelszavakkal, majd amikor valaki rendőrt hivott, elmenekült. Később menyasszonya, *Hideg* Anna házvezetőnő szobájában fogták el. Hideg Anna a detektivek előtt eltagadta Wildanger ottartózkodását, azért a leány ellen is eljárás indult *bünpártolás* cimén. A bünpört pénteken tárgyalta a büntetőtörvényszék ötös tanácsa *Szücs* Jenő dr. tanácselnök vezetésével s a bizonyitási eljárás, továbbá tanuk kihallgatása után Wildanger Antalt államfelforgató izgatás vétségéért — sulyosbitó körülménynek véve, hogy az asztalossegéd már büntetve volt — *egyévi fogházra* itélte. Hideg Annát a biróság *felmentette,* mert Wildangerrel egyértelmüen hangoztatta, hogy az asztalossegéd menyasszonya volt s ezért nem jelentette fel vőlegényét.

HÁZASSÁG

Helmeczy Klára és *Gaál* Géza dr., a nagykállói állami elme- és ideggyógyintézet orvosa, október 1-én délután 5 órakor tartják esküvőjüket a nagykállói református templomban.

Bernolák Jenő dr. október 1-én déli fél 1 órakor a Jáki-templomban vezeti oltárhoz *Hlavatky* Erzsikét.

Groff Etelka és *Sulyok* Dezső dr. gyógyszerész október 1-én este háromnegyed 7 órakor tartják esküvőjüket a Ferdinánd-téri Boldog Margit-plébániatemplomban.

Juhász Erzsébetet, Pécel, eljegyezte *Bosnyák* Imre, Budapest. (Minden külön értesités helyett.)

Minden mennyiségben és minőségben
tüzifa szén brikett koksz kokszbrikett
Csapó és Marczinkó
szénnagykereskedőknél
Pest, VI. Eötvös-u. 31. T. 113-130, 113-169
Raktár József f. p.-u. ii. kapu. T 133-374

Szaván fogjuk Sirovyt!

Elhangzott a prágai rádióban *Sirovy* cseh miniszterelnök és *Krejcy* hadseregfőparancsnok patétikus szózata a cseh néphez, a münchenі egyezmény cseh visszhangjaként. Azt mondja először is Sirovy miniszterelnök: „a mi feladatunk ebben az utolsó órában az volt, hogy eldöntsük, elmenjünk-e meghalni a hazáért, avagy éljünk az *uj* hazában és *ott egyedül lévén magunk között,* megmentsük ezt a hazát." Néhány mondattal tovább pedig ezt mondta Sirovy: „Szükebb határok közé kerülünk ugyan, *de legalább magunk között leszünk.*"

Mit jelent az, hogy „elmenjünk-e meghalni a hazáért, avagy éljünk az uj hazában?" *A cseh nemzetnek egy hazája volt és egy hazája maradt;* nincsen tehát uj hazája, mert ugyanott lakik, ugyanott él és boldogul a maga módján, ahol eddig lakott, élt és boldogult, *najyon is boldogult.* Legfeljebb határterülete csökken. Az ugynevezett történelmi Csehország, a néprajzi értelemben is vett Csehország határai nem változnak meg; *Csehország megmarad a csehek földjének.* Hiszen maga a cseh miniszterelnök mondja megnyugvással mondatának második részében, hogy *ott egyedül maguk közt lesznek.* A második mondatban ugyanezt ismétli még határozottabb formában: „szükebb határok közé kerülünk ugyan, de legalább magunk között leszünk."

Ami pedig ezt az utóbbi mondatot illeti: *ennek kijelentését husz esztendeje epedve várta a magyarság.* Mert *ez a kijelentés — reméljük — nem marad a velejáró következtetések és következmények levonása nélkül.* Kerüljenek csak szükebb határok közé a csehek. Legalább ott maguk közt lesznek és *a felvidéki magyar, szlovák, cipszer, rutén és ukrán lakosság felszabadul.* Higyje el nekünk Sirovy miniszterelnök: sokat hallgattuk a prágai rádiót, de ennél őszintébb és nekünk örömet okozóbb kijelentést onnan még nem hallottunk soha. Most *szaván fogjuk Csehország miniszterelnökét és visszavárjuk, visszakövetjük felvidéki testvéreinket — hadd legyenek a csehek maguk közöttl*

*

Nem akarunk most gunyolódni az első s nem utolsó izben amputált nagybeteg fölött, első hatás kedvéért. Gunyolódás és humor helyett minden kommentár nélkül ideiktatjuk a cseh miniszterelnök után mikrofonba szólalt *Krejcy* cseh hadseregfőparancsnok első két mondatát:

— A kormány kénytelen volt a szomszédok tulerejének engedelmeskedni és az ország területének egy részét átengedni a szomszéd államnak. Ez nem jelenti azt, hogy legyőztek bennünket; *ellenkezőleg,* bizonyitéka annak, hogy *fegyelmezett hadseregünk van.*

Mégis... egyetlen kommentáló szócskát. Csak annyit, hogy: *na!...*

— **Középiskolai tanárok közgyülése lesz Székesfehérvárott.** Október 2-án, vasárnap délelőtt fél 12 órakor tartja rendes közgyülését Székesfehérvárott, Szent István király emlékének hódolva, az Országos Középiskolai Tanáregyesület. A székesfehérvári ciszterci gimnázium disztermében tartandó közgyülésen *Bernolák* Kálmán mond elnöki megnyitót, utána a hivatalos tárgysorozatot tárgyalják. Indulás Budapestről vasárnap reggel 7 óra 20 perckor. Délben közös ebéd s utána három órakor megkoszoruzzák a székesfehérvári hősi halottak, *Szent István, Vörösmarty* Mihály szobrát, *Prohászka* Ottokár sirját.

NÉGY TÁVIRAT

A Münchenben összegyült vezetőférfiak tanácskozásának idején a magukat megnevezni nem akaró magyar hazafias egyesületek mind a négy államférfinak sürgönyöket küldöttek. Tiszteljük és becsüljük a hazafias egyesületeket, de szeretnénk, ha a jövőben több önérzettel ellátott sürgönyöket küldözgetnének Európa vezető politikusainak. Az egyik sürgönyben többek között az alábbi kitételt olvastuk: „Mély tisztelettel kérjük nagyméltóságodat, hogy a mai sorsdöntő tárgyaláson világtörténelmi hivatásának teljes sulyával vivja ki magyar vértestvéreink felszabadulását." A mély tisztelettel megirt sürgönyből — mint azt a fenti idézet is bizonyitja — hiányzik az az önérzet, amely bizonyára a bürokrácia utvesztőjében kopott el a sürgönyt szövegező „vezető férfiu" kezei között. A magyarság egyik legfőbb tulajdonsága a büszkeség. Soha nem kértünk olyat a világtól, ami miatt pirulnunk kellett volna sem a multban, sem a jelenben, sem a jövőben. Ismerjük a történelmet és tudjuk jól, hogy sorsdöntő órákban csak azokat a népeket és országokat segitik meg a hatalmasabbak, amely népek és országok önmaguk gondoskodtak boldogulásukról. A magyar történelem ismeretében legfeljebb csak baráti segitséget kérhetünk a magyarság nagy barátaitól, de nem könyöröghetünk olyan segitségért, amelyet az elmult husz esztendő tanulságai alapján el sem fogadhatunk. Független magyarok vagyunk és sorsunkat a magyarok Istenének kezébe tettük le. Tudjuk, mi a kötelességünk a békében és ezerszer megmutattuk, hogy ismertük a becsületet a magyarság vérzivataros évszázadaiban is. Baráti segitséget igenis kérhetünk, de könyörögni, azt soha. Magyar vértestvéreink felszabadulását csak önmagunktól várhatjuk és ezt tessék tudomásul venni azoknak az uraknak is, akik nagy felbuzdulásukban a magyar hazafias egyesületek nevében üdvözöllék a Münchenben összegyült államférfiakat.

Halálragázolt Debrecenben két gyermeket a helyiérdekü vonat

Debrecenből jelentik: Pénteken délután a Nap-utca egyik udvaráról gyermekek egy kézikocsin szalmát akartak elszállitani. Amikor a kocsival a kapun kiszaladtak, a helyiérdekü vasut egyik tolatómozdonya elkapta a kézikocsit és két tizéves kisfiut elgázolt. Az egyik, *Szatmári* Zsigmond, akinek állkapcsát valósággal letépték a kerekek, a helyszinen meghalt, a másik, *Oláh* Imre pedig koponyaalapi törés és felső combcsonttörés következtében a klinikára való szállitás közben kiszenvedett. A többi négy gyermeknek sikerült félreugrania. A vizsgálat megindult.

Tiz év alatt majdnem háromszorosára emelkedett a tejfogyasztásunk

Kendi Finály István dr. ezen a cimen ir érdekes cikket és összehasonlitó statisztikai adatokkal alátámasztott kimutatást a *Mezőgazdasági Közlöny* legujabb számában. Tizenkét táblázatot mutat be az agrárállamok fontosabb élelmiszerfogyasztási statisztikájáról. Sorra véve a legfontosabb élelmicikkeket, közli az átlagos fogyasztást az 1925—29. évek átlagát szembeállitva a 30—34-ig terjedő évekével. A táblázatokból kitünik, hogy Magyarország fejenkénti átlagos fogyasztása tejtermékekből 1925—29. években *66 liter* volt, 1934-ben *171 liter*, husból 1925-ben 20 kiló évenként az átlagos fejadag, 1934-ben 19.4 kiló, cukorból 25-ben 11 kiló, 1934-ben 10.7 kiló, buzából 121 kiló volt, 1935-ben 139 kiló. A tojásátlag 64 és 59, a friss gyümölcs 38 és 54 volt. A zöldségfélékből pedig 35, illetőleg 45 kiló, volt az átlagos fejenkénti évi fogyasztás. Hazánk lakosságának tekintélyes hanyada kétségtelenül nem kap olyan minőségü és mennyiségü táplálékot, amelyre a táplálkozástan mai álláspontja szerint elengedhetetlenül szüksége volna egészsége és munkaképessége fenntartása céljából. Különleges gazdaságpolitikát kiván tehát a táplálkozástan iranyelvei alapján tevékenykedő agrárpolitika, melynek keretében nemzetgazdásznak élelmiszervegyésznek, orvosnak, gazdának és agrárpolitikusnak szerves együttmüködésben kell dolgoznia a közös cél érdekében.

Szövetbolt vezetéséhez

Budapest, V. kerületben

érvényes iparigazolványt

csak keresztény néven **keresek.** Ajánlatok „Szövetbolt" jeligére **Blockner J.** hirdeti irodába, Városház-u. 10

Nagy tüz egy parafagyárban

Pénteken este kilenc óra tájban a Noszlopi-ut 2. szám alatti Parafakögyár Rt. telepének közepén egy emeletes szárítóépület kigyulladt. A lángok olyan veszedelmesen terjedtek, hogy már a tüz kezdetekor öt tüzőrség vonult ki tolólétráskocsikkal. *Kis* Lajos tüzoltófőparancsnok vezetésével a központi, a IV., a VII., a IX. és X. kerületi őrségek oltották a tüzet kilenc vizsugárral.

Oltás közben *Kovács* Sándor csővezető elszédülve a füsttől lezuhant az egyik tolólétra ormáról, *sulyos medencecsonttörést és agyrázkódást szenvedett*, a mentők a Horthy Miklós-kórházba szállitották.

Tizenegy óra után még izzó parafatömeg mellett teljesitett szolgálatot a IV. kerületi tüzőrség, mivel a tüz ujabb kitörésétől lehetett tartani. A katasztrófa okát még nem tudják, szombaton délelőtt tartják meg a hatóságok a tüzvizsgálatot.

Mit irtak a csehek tizenhét éve Benesről?

Előttünk fekszik a *Samostatnost* cimü cseh politikai szemlének egy régi száma, amelyben tizenhét esztendővel ezelőtt Dyk cseh nemzeti demokrata szenátor, az ismert iró, Benes akkori cseh külügyminiszter személyéről cikket irt. Ebben a cikkben a szenátor nem tagadta Benesnek kétségtelen érdemeit a köztársaság megalakitása körül, de rámutatott arra, hogy nagy szerencséje is volt. „Ez a szerencse némileg a fejébe szállt, különösen akkor, amikor látta, milyen könnyen teheti félre utjából a neki kellemetlen és neki alkalmatlan politikai személyeket. Benest ez a szerencse annyira elkényeztette, hogy végül már arra ragadtatta magát, hogy saját maga korrigálja szerencséjét. Benes ma már ott tart, hogy nem tud uralkodni magán. Ez tipikus parvenü-tulajdonság. Nekünk, cseheknek azonban arra kell törekednünk, hogy minden erőnkkel a politikai élet megtisztitásán dolgozzunk. A nemzet és az állam nem hátrálhat meg Benes előtt. Neki magának kell ez esetben meghátrálnia, még ha sokan pótolhatatlannak tartják is. A pótolhatatlanok gyakran válnak elviselhetetlenekké és ha összeütközés áll elő a pótolhatatlan politikus és az állam érdekei között, természetes, hogy csak az állam érdeke győzhet!"

Igy irtak maguk a csehek már tizenhét esztendeje külügyminiszterükről. Ők csak ismerhetik...

— **Ismét jár a szegedi autobusz.** Budapest és Szeged között október 2-től kezdve ismét naponta közlekednek autobuszjáratok. Az autobusz Budapest Mussolini-térről délután fél 5 órakor, Szegedről pedig fél 8 órakor indul. A menetjegy 9.30, a menetérti jegy 17.50 pengő.

Női sealbunda, háromnegyedes, **teljesen uj,** közép termetre, gyönyörü szép, divatos szabásu, 150 pengőért **eladó.** Erzsébet-körut ötven, II. kettő

— **Előadás az öltözködésről.** *Vadonné Perényi* Irén tanár, a székesfővárosi népmüvelési bizottság előadássorozata keretében VI., Bajza-utca 49. szám alatt *Az öltözködés csinja-binja* cimmel tiz előadást tart október 11-től kezdődően. Az előadó, ismerteti a ruházkodás célszerü és olcsó öltéseit, a magyaros ruhamozgalom rendkivüli jelentőségét. Az előadást vetitett képek kisérik.

HALÁLOZÁS

Losonczi *Losonczy* Elemérné, született virtsologi *Rupprecht* Alice, szeptember 29-én, reggel fél 3 órakor, házasságának 36-ik évében, váratlanul elhunyt. A halottat férje, leányai, veje, huga és sógora gyászolják. Október 2-án, délután félnégykor helyezik örök nyugalomra a soproni ágostai hitvallásu evangélikus temetőben levő családi sirboltban.

Turonyi *Biedermann* Rezső báró, a Ferenc József-rend lovagja, szeptember 28-án életének 85-ik évében elhunyt. Földi maradványait október 1-én délután fél 3 órakor fogják a szentgáti családi kápolnában örök pihenőre helyezni.

Sopronból jelentik: *Mérey* Kálmán dr. nyugalmazott bencés tanár, cimzetes igazgató, a Signum Laudis tulajdonosa 76 éves korában hirtelen elhunyt. Tanitványainak nagy tábora gyászolja. Szombaton délután temetik a bencés templomból.

Grün Gyula dr. nyugalmazott törvényszéki biró 73 éves korában elhunyt. Temetése október 2-án, vasárnap délelőtt 12 órakor lesz Rákoskeresztúron.

— **Légoltalmi tanfolyamok a XI. kerületben.** Szerdán este kezdődött meg az a két házi légoltalmi parancsnoki tanfolyam, amelyet a légoltalmi liga XI. kerületi csoportja inditott meg *Sólyom* Jenő és *Somlay-Szabó* Tibor mérnök vezetése mellett. Az egyik tanfolyam a Bocskay-utca 98. számu épületben lévő polgári iskolában nyilt meg. Itt *Szentkirályi Nagy* Aurél ny. tábornok mondotta a megnyitóbeszédet. A másik tanfolyam a Siroki-utcában, a HONSz helyiségében kezdődött. Itt *Nemestóthy-Szabó* Béla ny. tábornok, a XI. kerületi csoport elnöke mondott üdvözlő szavakat. A házi légoltalmi parancsnoki tanfolyamok a közeljövőben folytatódnak. Jelentkezni az egyes tanfolyamokra a különböző légoltalmi kerületi csoportoknál lehet.

— **Dénes István volt képviselőt a tábla is felmentette nemzetrágalmazási pörében.** Az itélőtábla *Harmath*-tanácsa fellebbezés folytán pénteken foglalkozott *Dénes* István dr. volt nemzetgyülési képviselő, ügyvéd nemzetrágalmazási pörével. Az ügyészség Dénesnek *„Magyar választójog? — Magyar tragédia"* cimü az év elején megjelent könyve miatt inditott eljárást a volt politikus ellen, amiért könyvének több szakaszában ugy következtet, hogy a magyar választójogi törvények fosztották meg a választójogától az államot alapitó és fenntartó szinmagyar tömegeket. Elsőfokon a büntetőtörvényszék Dénes Istvánt — aki hangoztatta, hogy könyve teljesen szakmunka — fölmentette a nemzetrágalmazás vétsége alól. Az itélőtáblai tárgyaláson Dénes István fejezeteket ismertetett könyvéből, annak kimutatására, hogy nem kivánt egyebet, mint a politikailag és gazdaságilag elnyomott földmunkás tömegek fölemelését. A tábla végül is helybenhagyta a törvényszék itéletét.

Mézesmadzag

Biztos, hogy a tőzsdén a forgalom a zsidó ünnepek miatt szünetel? Nem a — valutaügyek miatt?

*

A tüzbiztonsági intézkedések keretében kimondták, hogy az áruházakban gondoskodni kell minden emeleten menekülésre alkalmas kijáratokról. Ha szószerint vesszük, ezt könnyen meg lehet oldani. A kijárat ugyanis hova nyilna, ha nem a szabadba? Mondjuk a hatodik emeleten. Egy ugrás — és mindenki megmenekült, de aztán alaposan.

*

Egy filmkritika miatt két uriember sulyos kardpárbajt vivott és mindkettő meg is sebesült. Hát hiszen rendben van, hadd verekedjenek. *De uraim!* Talán máshol is akad most verekedni való...

— **Uj patikaengedélyek.** A közelmultban a főváros több uj patikanyitás iránti kérelmet terjesztett fel a belügyminiszterhez, de valamennyi javaslat elutasitó volt. Ennek ellenére a belügyminiszter a mult héten *Tóth* József gyógyszerész számára a Horthy Miklós-körtéren engedélyezett uj gyógyszertárnyitást, most pedig ujabb leirat érkezett a városházára, amely szerint a belügyminiszter a Rákóczi-utra is engedélyezett uj patikát. Az uj gyógyszertár-jogositványt *Szilágyi* János budapesti okleveles gyógyszerész kapta, aki a Rákóczi-ut 62—64—66. számu házak egyikében nyithatja meg az uj gyógyszertárt.

— **A Magyar Müvészet.** A *Magyar Müvészet* 10. számában *Kállai* Ernő a legkiválóbb francia festőnek, Georges *Braquenak* müvészetét ismerteti, *Oltványi-Ártinger* Imre pedig *Vilt* Tibor szobrairól irt beható tanulmányt. *Schoen* Arnold az 1838-i pesti árvizi ismeretlen ábrázolásait közli, *Genthon* István a Zsigmond-korabeli magyar müvészetre vet világot. Majdnem negyven, kitünően sikerült illusztráció kiséri a szöveget.

Az arcbőr célszerü ápolásához mindenekelőtt az szükséges, hogy bélmüködésünket reggelenként éhgyomorra egy pohár természetes **Ferenc József** keserüvizzel megfelelően elrendezzük. Kérdezze meg orvosát.

— **A népmüvelési bizottság nyelvtanfolyamai.** Budapest székesfőváros népmüvelési bizottsága a Magyar—Finn Társaság, a Magyar—Eszt Társaság, a Magyar—Keleti Társaság és a Nippon Társasággal együttesen a Nagymező-utcai polgári fiuiskolában *finn, észt, bolgár, török, kinai* és *japán* nyelvtanfolyamokat rendez. A tanfolyamok előadói az illetékes néprokonsági egyesületek által kijelölt és a népmüvelési bizottság által felkért kitünő szakemberek. A tanfolyamok október közepén indulnak meg. A néprokonsági egyesület tagjai egy félévre 3 pengő tandijat fizetnek. A néprokonsági egyesületek egyesületközi bizottsága és Budapest székesfőváros népmüvelési bizottsága az 1940. évi finnországi olimpiászra csoportos utazást szervez s igy azoknak, akik a csoportos utazáson részt óhajtanak venni, kivánatos már most a finn nyelv tanulását megkezdeni.

HIUZOK A PESTI REDAKCIÓKBAN

Aki a pesti liberális sajtó pénteki számait végiglapozta, csodálatos dolgokat figyelhetett meg. A sorsdöntő müncheni tárgyalások eredményét harsogó hozsannával köszöntik, lelkes szavakat találnak a szenzációs megállapodás méltatására és ódákat zengenek a frissen született békéről. Magasztalják Chamberlaint, a Nobel-békedijat meg a térdszalagrendet előre neki adományozzák, ünneplik, mint egy uj megváltót, nem győzik eléggé dicsérni Daladiert, sőt egy-két szóval vállonveregetik még Hitlert és Mussolinit is. Egyszóval nincsen semmi hiba, a pesti sajtó ugy ir, amint irnia kell. Azonban, aki egy kicsit a sorok közé tud látni, aki tud a sorok között is olvasni és észreveszi a betüket is, melyek a sorok közül kimaradtak, szinte hallja a fogak csikorgatását, amellyel e sorokat leirták, szinte látja dühtől vonagló arcukat, amellyel az iróasztal fölé hajoltak és szinte az ember füléig sikolt a mélységes részvét, amelyyel a demokrácia fellegvárát, a szabadkőmüvesség utolsó keleteurópai szigetét, az emigrált fajtestvérek azilumát temetik. Ebben a nagy részvétben, ebben az együttérző megindultságban aztán szavuk sem akad némely tárgyra, amelyről mégis csak illdomos volna talán irni. Hiába, igy van ez: a hiuz is, amely a mimikrinek olyan nagy mestere, megmozdul a fa ágán és elárulja magát, ha társát holtan látja a szomszéd fa lábához hullani.

Eltemették Szentgyörgyi Istvánt

Pénteken délután négy órakor temették el általános részvét mellett *Szentgyörgyi* Istvánt, a tragikus hirtelenséggel elhunyt kiváló szobrászmüvészt, a Kerepesi-ut melletti temetőben, a főváros által adományozott diszsirhelyre. Az egyházi szertartás után a Képzőmüvészeti Főiskola tanári kara, a volt növendékek, a Szinyei-Merse Társaság, a Képzőmüvészek Országos Egyesülete és szülőfalujából, *Bégaszentgyörgyről* a magyar fővárosba származott torontáli magyarok nevében bucsuztatták el a halott müvészt, akit felesége, két fia, Szentgyörgyi Tamás és András, testvérbátyja, Szentgyörgyi József, továbbá rokonai, barátai és nagyszámu tisztelői kisérték utolsó utjára.

Hóman Bálint országgyülési képviselő, nyugalmazott miniszter, mint a *Corvin-Testület* elnöke, a következő részvéttáviratot intézte özvegy *Szentgyörgyi* Istvánnéhoz: A magyar Corvin-lánc és a magyar Corvin-koszoru tulajdonosainak testülete fájdalommal értesült kiváló tagjának, *Szentgyörgyi* Istvánnak gyászos elhunytáról és őszinte szivvel osztozik Méltóságos Asszony gyászában.

Agyonlőtte magát a dombóvári főorvos

Nagykanizsáról jelentik: *Várnai* Pál dr. dombóvári főorvos egy teljes napig nem adott magáról életjelt. Szolgája rátörte az ajtót. A rendőri bizottság megállapitotta, hogy a főorvos szolgálati pisztolyával szivenlőtte magát és azonnal meghalt. Öngyilkosságának okát még nem tudják. A nyomozás folyik.

— **Bezárt muzeumok.** Az Országos Magyar Történeti Muzeumnak a Nemzeti Muzeum épületében kiállitott gyüjteményei (régészeti tár, történeti tár, éremtár), valamint az Iparmüvészeti Muzeum épületében (Üllői-ut 33.) kiállitott iparmüvészeti gyüjtemények rendezési és leltározási munkák miatt további intézkedésig a nagyközönség számára zárva maradnak.

— **Katonai évkönyv.** *Nemes Erdeős* László honvédszázados érdekes összeállitásu katonai évkönyvet irt. Az ujszerü munka most jelent meg. Ez a katonai évkönyv a népszövetség *Annuaire Militaire*-je és a hivatalos német *Rüstung der Welt* után a világirodalomban a *harmadik ilynemü munka*, amely az összes államok haderejére vonatkozó minden számszerü és szervezési adatot ismerteti. A munka kiterjed az összes államok, azok gyarmatai, mandátumterületei, hübéres államai és kondominiumai haderejére és igy teljes és összefoglaló képet a világ fegyverkezésének legujabb állásáról. Ez a magyar nyelven első és egyetlen ilynemü munka ma nélkülözhetetlen mindenki számára, akit a világ fegyverkezése érdekel és nem szükséges külön hangsulyoznunk, hogy a mai lázas versenyfegyverkezés idején milyen nagy aktualitása a mü megbizható és pontos adatainak.

— **Közérdekü felhivás!** Őrizkedjünk olyan élelmiszer és viz fogyasztásától, amelyet barcagázcseppek értek, mert ezektől sulyosan megbetegedhetünk. Légi támadás veszélye esetén **élelmiszereinket és fogyasztásra szánt cikkeinket csomagoljuk vizhatlan viaszospapirba.**

Magyarország, 1924. szept. 29.

Szentgyörgyi István szobrászművész kiállítása. M-927 IX. 29

*** Művészi pajzsot küldenek Rothermere lordnak.** A Hősök Emlékét Megörökítő Országos Szövetség a Mücsarnokban rendezett emlékkiállitás bezárása után most tartotta meg közgyülését, amely a kiállitás nagy erkölcsi és anyagi sikeréről számol be. *Szentgyörgyi* István szobrászmüvész ajánlatára a közgyülés nagy lelkesedéssel elhatározta, hogy a kiállitás terveinek fényképeit iparmüvészeti bekötésben, müvészi album alakjában felajánlja *Rothermere* lordnak és *Herczeg* Ferencet, mint a Képzőmüvészeti Tanács elnökét kéri fel az átadó szöveg megirására. Ezt a határozatot *Zala* György azzal kérte kibőviteni, hogy az ő tulajdonában levő néhai *Loránffy* Antal szobrásztanárnak egyik legkiválóbb müvét, az integer Magyarországot jelképező méternyi átmérőjü bronzpajzsot, mely a legszebb müvészi plasztikában külön-külön az összes vármegyék cimerét magában foglalja, valódi arannyal és ezüsttel gazdagon diszitve, melyet a Szövetségnek felajánl, — az albummal együtt küldjék el Rothermere lordnak mintegy védőpajzsul, ami kiváló pártfogónknak és barátunknak az érettünk való hősi küzdelmében erőt fog nyujtani. *Zala* György szavait nagy lelkesedéssel és köszönettel fogadta a közgyülés és a nemes ajánlatnak megfelelően az albummal együtt fogja a nemes lordnak elküldeni a pajzsot. A közgyülés után ünnepi lakoma következett, melyen a kitüntetett müvészeket és az elnökséget ünneplő beszédek hangzottak el.

SZENTGYÖRGYI I. *István*, szobrász, *Bégaszentgyörgy 1881 jún. 20. Budapesti és brüsszeli tanulmányai elvégeztével 1905 óta állít ki Budapesten képmásokat, főkép azonban nagyméretű aktokat (Panasz, Kígyóbűvölő stb.), amelyek számos kitüntetést szereztek neki. 1908. a Rökk-díjat, 1910. a Lipótvárosi Kaszinó díját, az Erzsébet-szobor 1913-i pályázatán a II. díjat, 1916-i pályázatán az I. díjat, 1919. a kis állami aranyérmet, 1920. az Erzsébetvárosi Kaszinó díjat, 1921. a Greguss-díjat, Bigéző fiú c. művére 1922. a Szinyei-díjat és a székesfőváros díját nyerte. Bölcselkedés és bölcsesség c. művére megkapta a Céhbeliek aranyérmét, Mécses c. szobrára az akt-kiállítás egyik első díját. Nyilvánosan felállított főbb művei: a nagyváradi Tisza Kálmán-szobor, a bpesti irredentaszobrok közül a Dél, XI. Ince pápa emléktáblájának szobrászati része, a szegedi nemzeti emlékcsarnokban: IV. Béla városi rangra emeli Szegedet és Csaholi Ferenc csanádi püspök elesik a mohácsi csatatéren c. reliefek, a Klebelsberg-emléktábla a szegedi egyetem épületén, Nagyatádi Szabó István bpesti szobra, a bpesti volt 32-es háziezred emlékműve, az Igazság kútja Budapesten, a makói Návay-emlékmű, a szolnoki, soroksári hősi emlék stb. Bigéző fiúja a római modern múzeumban, több műve a bpesti Szépműv. Múz.-ban és a székesfőváros tulajdonában van. A szobrászat tanára a Képzőművészeti Főiskolán.

Sz. Gy. I. 5001

Ex-Libris

Szentgyörgyi István †

Nekrolog.

a /

MAGYAR IPARMUVESZET

1938. 183. l.

Elektrik adası

A kritikus életkorban reggelenként éhgyomorra egy-egy pohár természetes „Ferenc József" keserüvíz réges-régóta bevált kitünő hatásu háziszer, amely állandó használatra is igen alkalmas. Kérdezze meg orvosát.

SZEPTEMBER 30

1914-ben A cs. és kir. 52. pécsi gyalogezred a Szerbia elleni hadjáratban e napon a Kuliste-magaslatot védte a szerbeknek csodálatraméltó bátorsággal végbevitt támadásával szemben. A szerbek ezt a támadást hat nappal előbb, vagyis szeptember 24-én kezdték meg. Ez idő alatt a támadást huszonegyszer ujitották meg. Az 52-esek kulistei védőállását minden áron el akarták foglalni, de csak a drótakadályokig jutottak előre.

1916-ban Brussilow harmadszor támad. Arcvonalát az ujonnan alakitott „különleges hadsereg"-gel, Gurka tábornok alatt megerősiti. Sullyal nem a Kárpátok, hanem Kowel felé támad. Itt akart döntő csapást mérni a központi hatalmakra.

Főtámadása a pozsonyi V. hadtest ellen irányult. E sulyos harcokban különösen a győri 19., a kassai 34., a soproni 67. és a máramarosszigeti 85. gyalogezredek tünték ki.

A cs. és kir. 26. losonci gyalogezred a brody-i csatában a 27. hadosztály kötelékében harcolt. A csata folyamán az ezred Dunie-nél hat orosz támadást vert vissza. Az ellenségnek feltünően nagy veszteséget okozott. A harcokban különösen az 1. és 3. század tünt ki.

Jugoszlávia távozó budapesti követe bucsukihallgatáson

Vukcsevics Alexander dr., Jugoszlávia Varsóba áthelyezett budapesti követe, csütörtökön félkét órakor bucsukihallgatáson jelent meg vitéz Imrédy Béla miniszterelnöknél.

A kihallgatás után a miniszterelnök és vitéz Imrédy Béláné dejeunert adott a távozó jugoszláv követ és felesége tiszteletére, akik hosszu budapesti tartózkodásuk alatt mind a diplomáciai kar, mind a magyar társadalom körében őszinte rokonszenvet keltettek maguk iránt.

A dejeuneren résztvett *Orlowski* Leon budapesti lengyel követ, *Stefanovics* Milán, a budapesti jugoszláv követség első tanácsosa és felesége, *Kánya* Kálmán m. kir. titkos tanácsos, külügyminiszter, *Bárczi*házi *Bárczy* István m. kir. titkos tanácsos miniszterelnökségi államtitkár és felesége, *Apor* Gábor báró m. kir. titkos tanácsos, a külügyminiszter állandó helyettese, *Szép* László miniszteri tanácsos és *Ujpétery* Elemér, a miniszterelnök személyi titkára.

Két villamos összeütközött a Baross-téren

Csütörtökön este tizenegy órakor sulyos villamosszerencsétlenség történt a Baross-téri hurokvágányon. Egy 69-es irányjelzésü villamos épp a hurokba fordult, amikor utánarobogott egy 19-es villamos. Az utóbbi vezetője nem tudta a kocsit lefékezni, amely teljes erővel belerohant a 69-es pótkocsijába. Az összeütközés olyan heves volt, hogy a villamosokban ülő utasok egymáshoz estek. A 69-es villamos kalauza, *B. Szabó* Endre a perron padlójára esett, egy utas pedig rázuhant. Az esés következtében a villamoskalauz zuzódásokat és lábtörést szenvedett. A mentők a Rókusba vitték. A villamosösszeütközést nagy tömeg nézte, ugyhogy negyedóráig megakadt a villamosforgalom. Csak a rendőri riadóautón odaérkezett rendőrök tudták a rendet helyreállitani.

Vidékre szállitják az angol városok lakosait háboru esetén

London, szeptember 29. A belügyminisztérium csütörtökön este közölte azokat a terveket, amelyek szerint London és más angol nagyvárosok lakosságát háboru esetén vidékre szállitanák. A tervek értelmében az angol nagyvárosok sürün lakott kerületeinek lakosait háboru kitörése esetén a nagyvárosoktól 40—50 mérföldnyire a vidékre szállitanák. Az iskolás gyermekeket tanitóik gondozása mellett szintén eltávolitanák a városokból A szállitási költségeket, azonkivül az elköltöztetett lakosság elhelyezésének és élelmezésének költségeit az arra szoruló családok helyett a kormány vállalja. Az elszállitáskor minden kiköltöztetett személy a hatóságoktól 48 órára szóló élelmiszert kap.

A SZUDÉTAKÉRDÉS

Hitler godesbergi memoranduma alapján

Népszavazás nélkül átadandó *Népszavazási területek*

A francia „Figaro" térképe az uj Csehszlovákiáról

A „Temps" igy képzeli el a megoldást

München után

CSILLÁRT METEOR csillárgyárban vásároljon!

3+1-lángu ebédlőcsillár .... P 14.80
Termofor .. P 8.50
Villanyvasaló 6.50

Részletre is! Kérje most megjelent árjegyzékünket!

Üzleteteink
Podmaniczky-utca 27.
Váci-utca 2.
József-körut 44.
Vámház-körut 11. Erzsébet-körut 15. Margit-körut 50.

Jó gazdasszonynak tudnia kell,

hogy a csütörtöki piacon drágult a fokhagyma, kilója 34—38, a zöldpaprika 20—40, a dió 100—240 fillér.

Olcsóbb lett az uborka, kilója 16—40 fillér.

Ujdonság: a maróni, kilója 80—96 fillér.

Az őrlési adó eltörlését és a 4-es liszt árának maximálását kérték a sütők közgyülésükön

A Budapesti Sütők Ipartestülete csütörtökön este rendkivüli közgyülést tartott. *Ruzicska* Ede hangoztatta, hogy csak akkor hozhatják olcsó áron forgalomba a kenyeret, ha megfelelő olcsó áron tudja nyersanyagszükségletét beszerezni. A sütőiparosság évek óta sikertelenül küzd az őrlési adó eltörléséért, amely 4 és fél fillérrel drágitja kilónként a kenyeret. A sütőiparosságnak nem a 38 fillérben megállapitott kenyérár ellen van kifogása, hanem az ellen, hogy a liszt ára nem lett ennek megfelelően 32 fillérben maximálva. Ezért határozati javaslatban követeli a sütők közgyülése, hogy a négyes buzalisztet 32 fillérben maximálják, követelik az őrlési adó eltörlését, mert ez az antiszociális adó a mai sulyos időkben nem tartható fenn.

— **Egy repülőgép nekiment a brueggei székesegyház tornyának.** Brüsszelből jelentik: Egy katonai repülőgép csütörtökön nekiment a hires brueggei Miasszonyunk székesegyház egyik tornyának. A reülőgép a templom mellett lévő püspöki palota kertjébe zuhant. A gép vezetője szörnyethalt, kisérője sulyosan megsebesült. Két járókelő, akikre a gép rázuhant, ugyancsak megsebesült.

— **Halálozás.** *Szentgyörgyi* Istvánt, a hirtelenül elhunyt kiváló szobrászművészt szeptember 30-án, pénteken délután 4 órakor temetik a Kerepesi-temető halottasházából.

Szigeti László banktisztviselő szeptember 29-én váratlanul meghalt. Az elhunytban Szigeti Jenő, a Magyar Szinház művésze és felesége egyetlen gyermeküket vesztették el.

Lóri Lajos (Mr. Ludwig) szeptember 24-én elhunyt.

Haidekker József, az ismert sodronygyáros, 95 éves korában meghalt. Temetése pénteken, szeptember 30-án délután lesz Ercsiben. Halála fővárosi körökben őszinte részvétet keltett.

Káposztásszentmiklósi *Nagy* István dr. ügyvéd, Debrecen város törvényhatósági bizottsági tagja, meghalt. Pénteken temetik a központi temető diszravatalozójából.

— **Az ülő életmód következtében jelentkező bajoknál,** különösen renyhe bélmüködésnél, aranyeres bántalmaknál és emésztési zavaroknál, reggelenként éhgyomorra egy-egy pohár természetes **„Ferenc József"** keserüvizzel igen jó eredményeket lehet elérni. Kérdezze meg orvosát.

BEKÜLDÖTT HIREK

Bajtársi találkozók. A császári és királyi volt 7-es huszárezred bajtársi köre szombaton este 8 órakor tartja szokásos összejövetelét Király-utca 59/b szám alatt. — A volt m. kir. 29. honvéd- és népfelkelőgyalogezred tisztjei és tisztjelöltjei szombaton találkoznak a Várkert-kioszt kávéházban. — A volt m. kir. nagyszebeni 23-as honvédgyalogezred volt tisztjei október 8-án este 8 órakor tartják bajtársi összejövetelüket a Csákody-étteremben (VIII., József-utca 26). — **Ingyenes lengyel nyelvtanfolyamok** kezdődnek október 1-én a Markó-utca 29. szám alatti Berzsenyi Dániel-reálgimnázium épületében. Beiratások ugyanott szeptember 30-tól kezdve este 6—7 óra között. — **A Tudományos Akadémia** október 3-án, hétfőn délután 5 órakor tartja összesülését, amelyen Kéky Lajos levelezőtag tesz jelentést a Vojnits-jutalomról. — **A Kisfaludy-Társaság** október 5-én, szerdán délután 5 órakor tartja havi rendes ülését az Akadémia heti üléstermében. — **Cholnoky** Jenő október 3-án, hétfőn este hat órakor Törökországról tart előadást a Tiszti Kaszinó diszitermében. — **A Magyar Pincérek Országos Szövetségének** elnöksége a szövetség hivatalos helyiségét VII., Szövetség-utca 3. földszint 3. szám alá helyezte át. Munkaközvetités reggel 9-től délután 5-ig.

BEVONUL?
Rendelje egyenruháját és felszerelését a
BÉKEBELI BLUM ÉS TESTVÉRE cégnél
Váci-utca 31-33

SZINHÁZ

Légvédelmi utasitásokat adott ki a Nemzeti

Intézkedéseket tettek a magánszinházak is

Most, hogy a légvédelmi hatóságok ujabb váratlan időpontban megtartandó légvédelmi gyakorlatot jeleztek, a Nemzeti Szinház kinyomatta a közönség számára azokat a tudnivalókat, amelyek a közönségnek légigyakorlat vagy légitámadás esetén való viselkedésére vonatkoznak. Az utasitás előszavában a Nemzeti Szinház igazgatósága megemlékszik a száz év előtti nagy budapesti árvizről.

Száz év előtt a pesti magyar szinházban Vörösmarty nagy riadója, „Az árvizi hajós" strófái hirdettek segitséget a főváros számára. Száz év után a Nemzeti Szinház készült fel elsőnek, hogy a „vad moraj között" a szinházközönség teljes nyugalmáról és rendjéről, személy- és vagyonbiztonságáról intézményesen gondoskodjék.

A továbbiakban a szinház igazgatósága megköszöni a közönségnek, hogy a szeptember 26-án megtartott gyakorlat alkalmával példás önfegyelemmel viselkedett. Maga az utasitás előirja, hogy amikor a gyakorlatot jelentő jelzőcsengő megszólal, a nézőteret mindenki köteles elhagyni és a folyosókra kivonulni. A földszinti publikum a belső sétányon tartózkodik, az emeleti publikum az egyes emeleti folyosókon, a páholyok közönsége pedig a páholyfolyosón. Az utasitás büszkén jegyzi meg, hogy a Nemzeti Szinház „viharálló" erős falai biztos védelmet nyujtanak minden esetleges támadással szemben, ha a közönség is erősnek bizonyul.

Az esetleges ujabb légigyakorlatok arra késztették a magánszinházakat is, hogy a megfelelő előintézkedéseket megtegyék. Roboz Imre, a Budapesti Szinigazgatók Szövetségének elnöke errevonatkozóan kijelentette előttünk, hogy a szövetség alá tartozó összes szinházak megkapták az errevonatkozó utasitásokat és meg is tették a megfelelő intézkedéseket.

Zenei kisszakasz

Az Operaház nagyszinpadán csütörtökön jelmezes és diszletes házifőpróbát tartottak a Krisztusból. A legszebb jeleneteket fényképen örökitette meg Vajda M. Pál, a kiváló fotomüvész, akinek a Krisztus előadásáról készitett nagy tablóját szombaton este az elsőemeleti büfében már láthatja is a megnyitó előadás közönsége. Pénteken délelőtt féltizenegy órakor a sajtó részére főpróbát tartanak a Krisztus-oratóriumból.

Tutsek Piroska, az Operaház kitünő müvésznője visszaérkezett Bécsből és megkezdte müködését Operaházunkban. Egyelőre október 16-ig marad nálunk, azután ismét Bécsbe megy, ahol a Tannhäuser Venus szerepével kezdi meg ottani vendégfellépéseinek ujabb sorozatát. Október 30-án a Parsifal Kundry szerepét is énekli Bécsben. Az évad folyamán uj alakitással mutatkozik be a bécsi közönségnek a kiváló müvésznő, Strauss Richard Árnyék nélküli asszony cimü operájának Amne szerepében.

A mult évadban több lopás történt az Operaházban. Ennek elkerülésére a szinház igazgatósága a félemeleti társalgóban ruhatárat esináltatott a szinház tagjainak számára. Az Operaház müvészei nagy örömmel vették ezt az ujitást.

Rajter Lajos és Fóthy János uj tánctjátékát, a Pozsonyi majálist december 6-án mutatja be az Operaház a Horthy Miklós kormányzó névünnepére rendezendő diszelőadáson. A női főszerepet Bordy Bella tanulja. Az ujdonság koreografiáját Harangozó Gyula készíti és ő is tanitja be a táncokat.

Németh Mária nemeskoltai birtokáról Bécsbe érkezett és ezen a héten már fel is lép az ottani operaházban.

Két magyar müvésznővel tervezte a bécsi operaház a Cigánybáró penteki előadását. Tutsek Piroskának, Cypra személyesitőjének azonban vissza kellett jönnie Budapestre s igy a magyarok közül csak Réthy Eszter lép fel az előadáson, aki Szaffi szerepét énekli. Az előadást egyébként Jerger Alfréd, a bécsi operaház nálunk is jólismert kiváló müvésze rendezi.

A Carmen ünnepélyes felujitását október 25-re tüzte ki az Operaház. A cimszerepet Szilvássy Margit énekli, a darabot pedig Rubányi Vilmos vezényli.

Korponay Valéria, a nagytehetségü fiatal énekesnő, aki a mult évadban olyan feltünő sikerrel végezte a Zeneművészeti Főiskola operai tanfolyamát, a Budapesti Ének- és Zenekar Egyesület első hangversenyén Mozart Requiemjének a szopránszólóját énekli.

Bartók Béla és felesége, B. Pásztory Ditta a filharmoniai hangversenyen való szereplésükön kivül kétzongorás hangversenyt is adnak a tavasszal Budapesten.

A Royal Szinház elhalasztotta premierjét

Az uj vezetés alatt megnyiló *Royal Szinház* vezetősége ugy határozott, hogy a szinházat *október 7-én* nyitja meg ünnepélyes keretek között. Most értesülünk, hogy a premiert egy héttel elhalasztották és csak *október 14-én* tartják meg.

A halasztásnak egyik oka valószinüleg az, hogy a jövő héten is egész csomó premier lesz és egy induló szinház számára nem előnyös, ha csak „egy a sok közül". A másik ok, hogy *Dajka* Margit, aki a *„Mindig a nők kezdik"* cimü darab egyik főszerepét fogja játszani, az elmult hetekben a *„János vitéz"* cimü film felvételein vett részt s ezért kénytelen volt sok próbát elmulasztani.

* **„Jancsi és Juliska"** a pesti szinházi világ keresztmetszete. Hunyady Sándor uj regénye a Szinházi Életben.

Csütörtökön tart bemutatót a Terézkörúti

Beszámoltunk arról, hogy a *Terézkörúti Szinpad* kitüzött premierjét elhalasztotta. Péntektől kezdve szünet van a kis szinházban, mert *Rádai* Imrét, a *Megsértették a minisztériumot* egyik főszereplőjét szerződése a Vigszinházhoz szólitja.

A Terézkörúti Szinpad igazgatósága most ugy határozott, hogy jövő hét csütörtökjén mutatja be uj darabját, amelynek főszerepeit *Gombaszögi* Ella, *Szepes* Lia, *Ladomerszky* Margit, *Dán* Etelka, *Haraszti* Mici, *Fenyő* Emil és *Puskás* Tibor fogják játszani.

Három szinház bizonytalan sorsa

Már csaknem teljes erőből müködik a szinházi üzem, a legtöbb szinház megnyitotta már kapuit, egy hétvégi napra három premier is jut.

Sajnos azonban, a bizonytalanul induló három szinház közül csak egynek sikerült gazdát találnia, a szezon kezdetekor a Müvész, Royal és Király Szinházaknak volt bizonytalan a sorsuk és azóta csak a *Royal Szinház* talált gazdát *Kertész* Dezső személyében.

A *Müvész Szinházról* még most sem tudnak semmit az illetékesek. Többfelé folytak a tárgyalások, de a bérbeadó részvénytársaságnak eddig még nem sikerült senkivel sem megegyeznie. Könnyen lehetséges azonban, hogy ennek a szinháznak a bérbeadása csak idő kérdése. Hat hónapnak kell ugyanis eltelnie, amig a régebbi bérlő köztartozásai nem terhelik többé az uj bérlőt. Ez a hat hónap még nem telt el és lehetséges, hogy csak ez az akadálya a Müvész Szinház bérbeadásának.

A *Király Szinház* sorsa még ennél is bizonytalanabb. Ujabb időben egyre jobban tartja magát az a hir, hogy az operett e szinte már klasszikus hajlékából *varietét* csinálnak.

Még egy szinházi vállalkozásról kell ezzel kapcsolatban megemlékeznünk. Egyik mozi, amely azonban eredetileg is szinháznak épült, jelenleg nem tart előadásokat. Nagyon valószinü, hogy eredményre vezetnek azok a tárgyalások, amelyek a bérbeadó és egy szinházi egyesülés között folynak és akkor a mozit ujra eredeti hivatásának szentelik.

Elmarad az Opera 7-i diszelőadása

Az Operaház müsortervébe vette, hogy október 7-én a Menetrendi és kocsikiállitás tiszteletére diszelőadást rendez. Tekintettel arra, hogy a kiállitás elhalasztódik, a diszelőadás elmarad, az Operaház azonban minden müsorváltozás nélkül megtartja saját közönsége számára az előadást.

Hétfőn adják ki a Vojnits-dijat

Hétfőn ül össze a *Magyar Tudományos Akadémia* teljes ülése, hogy meghallgassa a *Vojnits-dij* odaitéléséről javaslatot készitő bizottság előadójának referátumát. A dij odaitéléséről a teljes ülés dönt. Az ülés természetesen formális jelentőségü csak, mert még sohasem történt meg, hogy a teljes ülés a szükebb bizottság véleményével ellenkező határozatot hozott volna. Formális maga a dij is, amely *nem* pénzből áll, hanem pusztán erkölcsi értéke van.

A Vojnits-dijat a szinmü kapja, amelyet a bizottság *az elmult évad legjobb darabjának* minősit. A dij odaitélésével kapcsolatos előadói jelentés — amelyet ezuttal is *Kéky* Lajos terjeszt elő — részletesen birálja a szezon folyamán előadott valamennyi szindarabot, alaposan megindokolja, hogy miért minősitette egyiket méltónak, a többit méltatlannak a Vojnits-dij hagyományos kitüntetésére. Szinházi körökben érdeklődéssel várják az idei dij kiadását.

Apró hirek

Szombaton délután 3/4 4 órakor lesz a Nemzeti Szinházban az évad első ifjusági előadása, mikor is Csepregi Ferenc *Sárga csikó* cimü darabja kerül előadásra.

—

Csütörtökön délelőtt volt a Vigszinházban Shaw *Az orvos dilemmája* cimü müvének zártkörü főpróbája. A nézőtéren csak a meghivottak jelenhettek meg.

—

Megirtuk, hogy az *Erzsébetvárosi Szinház* bemutatja Siliga *Erzsébet, a töviskoronás királyné* cimü szinjátékát *Egry* Annával a cimszerepben. Most arról értesitenek, hogy a premiert néhány héttel elhalasztották.

** **Tschöll papa leányai — a Scalaban.** Tschöll papa leányairól, a három kislányról ici-pici operácskát állitott össze Lakner bácsi. Ezt az egyfelvonásos kis gyermekdalmüt vasárnap délelőtt fél 11 órakor a Scala filmszinházban adják elő Lakner bácsi gyermekszinházának kis müvészei.

SZINHAZI MÜSOROK

NEMZETI: Farkaskaland (kezdete ½8).
NEMZETI KAMARA: Hazajáró lélek (kezdete 8).
VIG: Az orvos dilemmája (kezdete 8). L. bérlet.
MAGYAR: Az utca (kezdete 8). V. bérlet.
PESTI: A szabad lány (kezdete 8).
ANDRÁSSY: Angyalt vettem feleségül (kezdete 8).
TERÉZKÖRUTI SZINPAD: Megsértették a minisztériumot (kezdete ½10).
PODIUM: Elő az okmányokkal! (Kezdete 9).
KOMÉDIA: Bikavonat (kezdete ½9).
ERZSÉBETVÁROSI: Szomjas krokodil (kezdete 6 és 9).
JÓZSEFVÁROSI: Legyen ugy, mint régen volt (6 és 9).
KISFALUDY: Nem leszek hálátlan! (kezdete 6 és ¾9).

MOZI

** **A Csintalan asszonyok „vezetnek" az amerikai filmversenyen.** Az amerikai filmsajtóban hetek óta folyik az a filmverseny, melynek első helyezettje a „legszellemesebb történelmi film" cimet nyeri el. A verseny eddigi állása szerint a „Csintalan asszonyok" francia történelmi film tarthat legtöbb igényt a „legszellemesebb történelmi nagyfilm" cimére, mely már gyártása idején elnyerte a párisi „Grand Prix du Cinéma"-t.

MOZIMUSOROK

ADMIRÁL. (Margit-krt 5/b. 357-707.) Másodvirágzás. — Az én házam, az én váram. — Hiradó. — (½4, ½6, ½8, ½10, vas.- és ünn.: ½2, ½4, ½6, ½8, ½10. — Vasárnap d. e. ½10 és ½12-kor: Koldusdiák.)

ALKOTÁS. (Gömbös Gyula-u. 11. 155-370.) Dzsungelszerelem. — Popeye: Pilóta a babám. — Hiradók. — (½4, ½6, ½8, ½10, vas.: ½2-kor is. — Vas. d. e. 11 órakor: Kékszakáll 8-ik felesége.)

ANDRÁSSY (Csengery-u. és Andrássy-ut sarok. 124-127.) Páris lámpafénynél. — Bábszinház. — Hiradó. — (¾4, ¾6, ¾8, ¾10, vas.- és ünn.: 2, 4, 6, 8, 10.)

Atrium (Margit-krt 55. 153-034, 154-024.) ½6, ½8 órakor: Ujjé a hegyekben nagyszerű. — Uj audioszkop. — Hiradók. — ½10 órakor diszbemutató: Péntek Rézi. — Hiradók.

BELVÁROSI FILMSZINHÁZ (Irányi-utca 21. 324-563.) 16 éven felülieknek! Páris lámpafénynél. — Hiradók. — (4, 6, 8, 10, vas.: jobb t.: 3, 5, 7, 9, bal t.: 4, 6, 8, 10. — Vas. d. e. ½11 és 12-kor fill matiné: Tavaszi parádé.)

BODOGRÁF. (József-krt 63. 149-616.) Nem félek senkitől. — Chaplin, a holdkóros. — Hiradó. — (¾4, ½6, ½8, ½10, vas.- és ünn.: ½2, ½4, ½6, ½8, ½10.)

BUDAI APOLLÓ. (Széna-tér 151-500.) A kis primadonna és a kisérő müsor. — (½5, ¾7, 9. Vas. és ünn ½2, ½4, ½6, ½8, ½10.)

Capitol FILMPALOTA. (Baross-tér 25. 134-337.) Berlini olimpiász a nemzetek ünnepe. — Hiradó. — (½3, 5, ¾8, ½10. — Vasárnap d. e. 11-kor mérsékelt helyáru ifj. előadás keretében az Olimpiász.)

CITY FILMSZINHÁZ (Vilmos császár-ut 36. 111-140.) Cifra nyomoruság. - Hiradók. — (¾6, ¾8, ¾10, szomb., vas. és ünn.: ¾4-kor is.)

Corso (Váci-u. 9. 182-818.) A legforróbb kaland. Főasz.: Dorothy Lamour. — Poppeye, a Romeo. — Ezerszinü vadnyugat. — A hazafias nagygyülés a Hősök-terén. — Fox és magyar hiradók — (½6, ½8, ½10, szomb., vas.- és ünn.: ½4-kor is.)

Corvin FILMSZINHÁZ (József-krt és Illői-u. sarok. 138-591.) Nemzetek ünnepe. — Hiradók. — ½3, 5, ¾8, ½10; vas.: 10, ½1, ½3 ¾8, ½10. Október 9-én, vasárnap délelőtt ½11-kor: Dalolj szivem, dalolj.

Décsi (Teréz-krt 28. 125-952. 121-343.) Nyugat leánya. Fox és magyar hiradó. — Hazafias gyülés a Hősök-terén — (5, ¾8, ½10, szomb., vas.- és ünn.: ¼4, ½8, ½8, ¾10.)

ELIT MOZGÓ. (Szt. István-krt 16. 114-502.) Borcsa Amerikában. — Hiradó. — (4, 6, 8, 10, vas.: 2-kor is.)

Forum FILMSZINHÁZ (Kossuth Lajos-utca 18. 189-543, 189-707.) Vágyak. — Ugy szeretlek, majd megeszlek. — (½6, ½8, ¾10, szomb., vas. és ünn.: ½4, ½6, ¾8, 10.)

HOLLYWOOD FILMSZALON. (Bethlen-tér 8. 142-455.) Piros bugyelláris. — Hiradó. — (¼4, ½6, ½8, ½10, vas.: ½2-kor is. — Vas.: d. e. ½11-kor matiné: Mimi, a gazdag ember lánya.)

JÓZSEFVÁROSI FILMPALOTA (Kálvária-tér 7. 134-644.) Nem félek senkitől. — Lépj ki az ablakon. — Hiradó. — ½4, ½6, ½8, ½10. Vas. és ünn.: ½2, ½4, ½6, ½8, ½10. Vas. délelőtt ½11-kor S. M. C.-matiné.)

Kamara FILMSZINHÁZ (Dohány-u. 42. 144-027.) Uri világ. (Cifra nyomoruság.) — Hiradók. — (6, 8, 10, szomb., vas. és ünn.: 4-kor is.)

LLOYD FILMSZINHÁZ (Hollán-utca 7/a. 111-994.) Berlini olimpiász. — Hiradók. — (2, ½5, 7, ½10, vas.: 11-kor is. — A 11 és 2 órai előadások mérsékelt helyárakkal.)

NYUGAT (Teréz-körut 41. 127-162.) **Tarantella.** — (½5, 7. ½10. Szomb.: 4, 6, 8, 10. Vas.: 2, 4, 6, 8, 10.)

ODEON. (Rottenbiller-u. 37/b. 130-263.) A kis primadonna. — Bon-bon-parádé. — Világhiradó. — (½5, ¾7, ½10; vas.: ½2, ½4, ½6, ½8, ½10. — Vasárnap délelőtt ½11-kor matiné: Mai lányok.)

OLYMPIA (Erzsébet-körut 26; 342-947). Páris lámpafénynél. — Vizióültek. — Hiradó. — (11, 2, 4, 6, 8, 10.)

OMNIA FILMSZINHÁZ. (József-krt 32. 130 125.) Esküvő a tébolydában. — Pánik a cikuszban. — (5, ½8, ½10, szomb., vas.- és ünn.: 4, 6, 8, 10.)

OTTHON FILMSZINHÁZ (Beniczky-utca 3—5. 146-447.) Mannequin. — A repülés bolondjai. — Hiradók. — (¼1, ½6, ½8, ½10, vas.: ½2-kor is.)

Palace (Erzsébet-krt 8. 136-523.) **Tökéletes házasság.** (A szerelem orvosi problémái. Prof. dr Van de Welde.) — Szerelem szigete. — Hiradók. — Hazafias gyülés a Hősök-terén. — (11, 2, 4, 6, 8, 10. — Az első három előadás mérsékelt helyárakkal.)

PÁTRIA FILMSZINHÁZ (VIII., Népszinház-utca 23.) Kis primadonna. — **Hiradóban a Nagygyülés..** — (¾4, ¾6, ¾8, ¾10, vas. ¾2kor is. — Vasárnap d. e. 10 és ½12-kor matiné.)

Rádius (Nagymező-u. 22—24; 122-098, 120-564). Szerelmi vihar. — Fox és magyar hiradó. — Hazafias nagygyülés a Hősök-terén. — (¾6, ¾8, ¾10, szomb., vas.- és ünn.: ¾4-kor is.)

REX FILMSZINHÁZ (István-ut 39. 134-416.) Páris lámpafénynél. — Aggteleki cseppkőbarlang. — Hiradó. — (½5, ¾7, 9, szomb.: ½4, ½6, ½8, ½10, vas.: ½2, ½4, ½6, ½8, ½10.)

Royal Apollo (Erzsébet-körut 45; 141-902 és 342-946.) ½6, ½8 órakor: Nehéz apának lenni — Hiradók. — ¾10 órakor diszbemutató: Péntek rézi. — Hiradók.

Scala FILMSZINHÁZ (Teréz-körut 60. 11-44-11.) Táncoló angyal. — Világhiradók. — Eredeti felvételek a hazafias nagygyülésről. — (¾6, ¾8, ¾10, szomb., vas. és ünn.: 3-kor is. — Okt. 1-én, vasárnap d. e. 11-kor filmmatiné: Tip-Top Follies.)

SIMPLON MOZGÓ (Horthy Miklós-ut 64. 268-990, 286-999.) Berlini olimpiász. — Hiradók. — (2, ½5, 7, ½10, vas.: 1, ¼4, ½6, ¾8, 10. — Vas. d. e. 11-kor: 100 férfi 1 kislány.)

SAVOY FILMSZINHÁZ (Calvin-tér 5/III-ut 2. 146-040.) Csak felnőtteknek! Veszedelmes életkor. — Hiradó. — (Vas. délelőtt ½11-kor burleszk-matiné. ¼4, ½6. ½8, ½10, vas. ½2-kor is.)

Studio FILMSZINHÁZ. (Akácfa-utca 4. 140-840.) Borcsa Amerikában. — Magyar hiradók. — (11, 2, 4, 6, 8, 10.)

TIVOLI. (Nagymező-u. 8. 123-049.) A kis primadonna. — Bon-bon-parádé. — Kacérkodás a halállal — Világhiradók. — (½5, 7, ½10, szomb.: ¾4, ¾6, ¾8, ¾10, vas.: ¾2, ¾4, ¾6, ¾8, ¾10. — Vas.: d. e. 11-kor: Mai lányok.)

TURÁN. (Nagymező-u. 21. 128-401.) Mannequin. — Hollywoodi varieté. — Hiradó. — (4, 6, 8, 10, vas.- és ünn.: 2, 4, 6, 8, 10. — Vasárnap d. e. 10 és 12-kor: Koldusdiák.)

Uránia FILMSZINHÁZ (Rákóczi-ut 21; 146-045). Hazatérés. — Hiradók és Hazafias nagygyülés. — (5, ¾8, ½10, szomb., vas.- és ünn.: ¾3, 5, ¾8, ½10. — Vas. d. e 11-kor: India.)

VESTA MOZI (Erzsébet-krt 39. 132-639.) Dzsungel-szerelem. — A riói keselyű. William Boyd főasz. — Hiradók. — (½1, ½6, ½8, ½10, vas. és ünn- 2, 4, 6, 8, 10.)

RÁDIÓ

PÉNTEK, szeptember 30. — **Budapest I. 12.05:** Állástalan Zenészek Szimf. Zenekara. — **13.30:** Cigányzene. — **16.15:** A rádió diákfélórája. — **17:** Tánclemezek. — **17.30:** Dömötör Lajos fuvolázik. — **17.50:** Sportközlemények. — **18:** Bajkó Éva és Paica Anni kétzongorás müsora. **18.30:** Felolvasás ruszin nyelven. Utána: Hirek ruszin nyelven. — **19:** Hirek. — **19.15:** Szlovák hirek. — **19.25:** Tánclemezek. — **19.45:** A rádió külügyi negyedórája. — **20:** Operettrészletek a régi Népszinház müsorából. — **21.30:** Hirek, időjárásjelentés. — **21.55:** Cigányzene. — **22.45:** C. A. Macartney oxfordi kutatótanár nyilatkozik Magyarországról. — **23:** Hirek angol és francia nyelven. — **23.10:** Hirek. — **23.20:** A rádió szalonzenekara. — **0.05:** Hirek. — **Budapest II. 18.30:** Tessler Tivadar énekel. — **19:** Gyorsirótanfolyam. — **19.25:** Felolvasás. — **20:** Hirek. — **20.25:** Hanglemezek.

Az UJSÁG első idei FILMMATINÉJA
1938. október 2-án, délelőtt 11 órakor
A SCALA FILMSZINHÁZBAN
A szezon legszellemesebb zenés vigjátékát tüztük müsorra:
TIP-TOP FOLLIES
ALICE FAYE, DON AMECHE és a 3 RITZ BROTHERS
ragyogó humoru, pazar kiállitásu filmjét!
Filléres helyárak!
Jegyek kaphatók az UJSÁG fő- és fiókkiadóhivatalában, VI., Aradi-utca 10 és VII., Erzsébet-körut 43.

Szentgyörgyi István szobrászművész hirtelen meghalt

Gyászba borult a Százados-uti művésztelep: a klasszikus stilus európai viszonylatban is nagyhirü mestere, *Szentgyörgyi István csütörtök hajnalban tragikus hirtelenséggel meghalt.* Ötvenhét éves volt s élete alkonyán, amikor belekezdett a klasszicizmus nagy és egységes alkotásaiba, családja köréből ragadta el a halál. A *Százados-uti* művésztelep *Szentgyörgyi-villájában* tegnapelőtt este még vidám vendégek társasága gyült egybe, akik előtt Szentgyörgyi jókedvüen, nagy lendülettel beszélt közeli terveiről. Mikor a vendégek eltávoztak, a szobrászművész hirtelen rosszul lett. Végigfeküdt a szezlonon s felesége hiába kérlelte, nyissa fel a szemét, csak kezével intett. *Szentgyörgyi* István néhanapján panaszkodott szivére és gyomrára, de bizonyára nem gondolta, hogy ilyen közel van a halála.

Szentgyörgyi még a régi iskola nagytehetségü tagja volt. A tolnamegyei Bégaszentgyörgyön született 1881-ben. Középiskolai tanulmányait részint Nagybecskereken, részben pedig a szegedi piarista gimnáziumban végezte. Érettségi után az akkori iparművészeti főiskolára iratkozott, amelyet kitünő képesitéssel végzett el. *A 32-es gyalogezredben szolgált a világháboruban,* mint tiszt, s ő készitette el a 32-osek hősi emlékművét, amelyet néhány évvel ezelőtt lepleztek le. Szobrászművészi tanulmányait Tolna vármegye ösztöndijával a brüsszeli *Academie de Beaux Art*-ban végezte, ahol Van der *Stappen* legtehetségesebb és legkedvesebb tanitványa volt. 1924-ben hivták meg a Képzőművészeti Főiskola tanszékére rendes tanárnak s többizben volt rektora a főiskolának. Művészetének és közéleti munkásságának elismeréséül *1926-ban kormányfőtanácsossá nevezték ki, 1931-ben pedig a Corvin-koszoruval jutalmazták.*

Szentgyörgyi István alkotásai sokáig tulélik mesterüket. Nevezetesebb alkotásai közül közismertek „A bigéző fiu", Nagyatádi Szabó István szobra, a Szabadság-téren lévő szobrok közül a „Dél". Legutolsó és egyben legnagyobb alkotása a Horthy Miklós hidi tengerészeti emlékmü volt, amelyet tudvalevően az otrantói dicsőséges tengeri ütközet vezérhajójának, a Novarrának hullámhasitó orrélét ábrázolja. Ismeretesebbek még szobrai közül a „Rothermere-kut", Sipőcz Jenő főpolgármester siremléke, a berettyói Tisza Kálmán és a makói Návay Lajos szobor. Ö készitette a szegedi egyetemet alapitó III. Béla domborművét és a csanádi püspök domborművét, valamint a kormányzó Szekszárdon felállitott mellszobrát. Ezeken kivül még egész sereg portré és siremlék hirdeti nagyvonalu, finom művészetét.

Halálát feleségén és tizennyolc esztendős fián, aki az idén iratkozott be a papnöveldébe, elsősorban a Képzőművészeti Főiskola gyászolja, de gyászolja a Százados-uti művésztelep kolóniája. Tanár- és művésztársai, ismerősei és jóbarátai, tanitványai, gyászolja az egész magyar művészeti élet, amelynek ismét egy nagy értéke száll vele sirba. Temetése pénteken délután négy órakor lesz a Kerepesi-uti temető halottasházából. A bucsuztatóbeszédet *Megyer-Meyer* Antal, a Képzőművészeti Főiskola rektora mondja.

Fegyelmezett rendben folyt le a csütörtök délutáni váratlan légvédelmi riadó

Az *Országos Légvédelmi Parancsnokság* szerdán tette közzé a szeptember 26-i légvédelmi gyakorlaton szerzett megfigyeléseit, mint arról a *Nemzeti Ujság* részletesen beszámolt. A parancsnokság közleménye figyelmeztette a lakosságot arra is, hogy — miután a közönség már ismeri a riadó esetén szükséges tennivalókat — időnként ujabb meglepetésszerü légoltalmi gyakorlatokat fognak tartani. *Az első meglepetésszerü légvédelmi gyakorlatra csütörtökön délután került sor.*

Pontosan félnégykor megszólaltak a főváros különböző pontjain elhelyezett nagyteljesitményü szirénák. A szirénák megismételt váltakozó magasságu, ugynevezett *„üvöltöző"* hangja figyelmeztette a közönséget a „légitámadás"-ra. A szirénajelzést harangszó és száguldó tüzoltóautók bömbölése egészitette ki. Az üvöltő szirénahang végighullámzott az utcákon, amelyek ugyszólván pillanatok alatt elnéptelenedtek. A Mussolini-téren helyezkedett el a gyakorlatvezetőség. A gyakorlatvezetőség megállapitotta, hogy *a nagyközönség ezuttal sokkal fegyelmezettebben viselkedett, mint hétfőn.* Az emberek leugráltak a villamosokról és autobuszokról és a kapuk alá szaladtak a járókelőkkel együtt. Ott, ahol óvóhely volt, az emberek fegyelmezetten levonultak a lépcsőkön az óvóhelyre. Ott is, ahol nem volt óvóhely, becsukták, elfüggönyözték az ablakokat, leeresztették a redőnyöket. Itt-ott ugyan egy kis kapkodás volt észrevehető és *akadt egy autó, amely semmibe se vette a légoltalmi riadózást és tovább haladt.* Megtörtént az is, hogy egy másik autó az utkereszteződés közepén maradt állva, ahelyett, ahogy az előirás szerint a legközelebbi sarokig hajtott volna. A légvédelmi parancsnokság tisztjeinek és a rendőrtisztviselők figyelmeztetése ellenére fegyelmezetlenül viselkedő autó, mint később megállapitották, *Hauczinger* Sándor tulajdona, aki az Ibrahim-utca 13. szám alatt lakik. *Feljelentették és amennyiben megállapitják, hogy vétkes, szigoruan megbüntetik.*

A riadó tiz perce

A Mussolini-téren vitéz dr. *Fábry* Dániel tábornok, országos légvédelmi parancsnok, gyakorlatvezető társaságában a következők jelentek meg: *Tomcsányi* Kálmán belügyi államtitkár, *Karafiáth* Jenő főpolgármester, *Szendy* Károly polgármester, *Némethy* Károly tanácsnok, *Kiss* Lajos tüzoltófőparancsnok, vitéz *Juszty* Emil vezérkari ezredes, a budapesti vegyesdandár légvédelmi parancsnoka, *Fónagy* János vkszt. őrnagy, az OLP vezérkari főnöke, *Heinrich* János őrnagy. Végignézte a gyakorlatot vitéz *Jány* Gusztáv altábornagy, a kormányzó katonai irodájának főnöke.

A riadó pontosan tiz percig tartott. Hosszu időnek tetszett ez a tiz perc, bár közben állandóan akadt figyelnivaló. A jelző és figyelő szolgálat motorkerékpáros és kerékpáros cserkész- és leventeszolgálatosai száguldottak ide-oda, feltünt egy-egy hatósági autó is.

A főváros legforgalmasabb pontján, a Berlini-téren *öt hatalmas utvonal keresztezi egymást.* Komoly esetben a legjobban veszélyeztetett gócok egyike is, hiszen *közvetlen tőszomszédságában van a Nyugati pályaudvar hatalmas, könnyen felismerhető épülettömbje.* A zugó, nyüzsgő forgalom közepén autók, autobuszok, teherautók, villamosok, kerékpárok és lovaskocsik haladtak s a minden irányból hömpölygő embertömeg gondtalanul sietett, amikor felsirtak a gyakorlat kezdetét jelentő üvöltőhangu szirénák.

Kihal a város

Az első másodpercek kapkodó ijedtsége után szinte *pillanatok alatt kiürült az utca.* A járművek megálltak, a közönség behuzódott a kapuk alá, egyes üzleteknél gyorsan lehuzták a redőnyt. A téren éppen egy lovaskocsi bandukolt keresztül, amikor a jelzés megtörtént: *a kocsis példás fürgeséggel kifogta a lovakat, odakötötte őket a villanyoszlophoz és meghuzódott mellettük.* „R" jelzésü autók száguldó robaja verte fel később a tér csendjét. *Tüzoltókocsik, megfigyelő autók, gázálarcosan kerékpározó cserkészek suhantak át a Berlini-téren,* akiket érdeklődéssel figyelt a Nyugati pályaudvar üveges árkádjai alá huzódó közönség.

Vitéz dr. *Fábry* Dániel a riadó megszünte után megállapitotta, hogy a váratlan gyakorlat *csaknem tökéletes volt, minden várakozást kielégitett* és a város közönsége kiállotta ezt a nagy próbát is, ami megnyugtathat mindenkit, hatóságot és közönséget egyaránt. Az érdem ezért a főváros vezetőségét és a rendőrséget illeti, amelyeknek a hivatása a polgári lakosság riasztásának fegyelmezett lebonyolitása.

Szendy Károly polgármester kijelentette, hogy Budapest polgársága a váratlan légi riasztás tartama alatt *fegyelmezetten viselkedett,* ami bizonyos mértékig mindenkit megnyugtat atekintetben, hogy ha a riasztásnak komoly ideje következnék el, a legsulyosabb bajtól, *a pániktól mindenesetre mentesek leszünk.*

Háromnegyed négy előtt öt perccel aztán felbugott a riadó végét jelentő jelzés. Mintha a gombák ezrei nőttek volna ki hirtelen a földből, ugy indult meg másodpercek alatt ismét a forgalom. Két perc sem telt el, máris csattogott, kavargott, zajlott az élet, szerencsére minden veszteség, kár és rombolás nélkül. Olyan jól esett a gondolat, hogy mindez csak — *gyakorlat volt!* ...

*

Kispesten csütörtökön délután négy órakor váratlan légvédelmi riadó volt. Az illetékesek megállapitása szerint a közönség *teljesen fegyelmezetten* viselkedett.

PALOMBO

IRTA:
RÉVAY GÉZA

Ha tudná a jó öreg, hogy tárcát irtam róla, sebtiben lemosná magáról a festéket, féloldalt rángatná koromfekete haját és itt teremne.

Attól pedig Isten őrizzen meg!

Látod, Palombo, ez még az a régi, inaskori ijedtség, amellyel tőled ijedezem... még elég jól emlékszem csattogó papucsodra... irgalmatlan nagyot puffant a hátamon, ha nem mozdultam mint a villám, egy szemrángatásodra.

Szegény öreg Palombo! Balkézzel vágnád hozzám a papucsot, mert a jobbat... keserves emléked ez neked is — a jobbat valahol az Atlanti-oceánon metélte le a hajó egyik otromba vascsigája. Még emlékszem az arcodra, amelyet felszántott a kin és görcsös-árkos mélyre barázdált a fájdalom... még hallom azt az egyhangu, potyogó kopogást... a véred volt, öreg Palombo.

Aztán a kormányház olajos padlóján patakká dagadt és belefolyt könnyeim tengerébe.

Hanem a hangodat aztán nem hallotta senki, még én sem, pedig ott álltam melletted és fogtam ájuldozva a karodat, mikor kötözgetett az első tiszt. Egyet sem mukkantál. Csak a fogad csikorgott, de az azután rettenetesen. A százesztendős tőkehalat is ronggyá morzsoltad volna.

Ilyen legény voltál ezelőtt tizenkét esztendővel Coscia Domenico, nekünk valamennyiünknek szeretett Palomboja.

A baleset után napokig gunnyasztottál kabinodban, se étel, se ital nem kellett, pedig szeretted erősen a vörösbort, én sokszor neked adtam a napi rációmat. Mi volt az neked? Rongyos félliter bor! Két csupor boros-teát főztél belőle és mikor a parányi kabinban uszkálni kezdett a finom illat és az ereszkedő félhomályban mind sürübben csillant a szemünk... olyankor meséltél... óh... csodálatosan szép mesék voltak azok.

Mikor enyhültek kinjaid, elkezdted a pöszmötölést a fedélzeten, persze csakugy balkézzel, de még be se értünk Newyorkba és te már mostad a festéket, hogy a hajó, a te hajód tisztán érkezzen a kikötőbe. Hiszen te voltál a hajómester az Arizonán!

Akkor lettem én a jobbkezed, amikor te ballal kezdtél beletanulni a munkálkodásba.

Ne haragudj, Palombo, ha kezedbe kerül ez az irás. Nem valószinü, hogy valaha is olvasni fogod, nekem még csak egy tárcám került tengerentulra, az is magyarul látott ujra napvilágot... de történnek néha csodák...

Most sem kérkedni akartam, amikor azt a jobbkezet emlegettem. Sem fájdalmat nem akartam okozni neked. Nem is ugy értettem én azt, hogy ugy tudtam volna dolgozni, mint te! Nem, Palombo, ugyis hiába beszélnék... meg aztán téged tulsokat ismertek ahhoz, hogy ilyen hetyke módon papirra kérkedjem magam...

És mégis a jobbkezed lettem! Amikor dolgoztál, lestelek. Láttam, hogyan jár a szemed. Azt figyelted, látja-e valaki, hogy döcögve megy a munka? Hogy elhuzódik-e valamelyiknek a szája? Hogy merészel-e valaki gunyosat biggyeszteni, amikor dolgozol?

Sietni akartál. Siettetted önmagadat. Megint hallottam fogaidnak vészes csikorgását... valami hallatlan akarást ropogtattál és akkor Palombo... akkor...

A béna jobbkezed kinyult valami után... a szemedben lázas sietség csillant — soha téged még senki munkában el nem hagyott... ijesztő rémek vicsorgattak körülötted, a rémület, a félelem, a kudarc arcpirító szégyene... rémek, amelyeket sohasem ismertél — és akkor Palombo — ugy-e akármilyen messzire sodort tőled a viz, nem fogod elfelejteni — kinyult az én jobbkezem és fogott helyetted. Markolt, emelt, szoritott, huzott és te Palombo!?

Elkezdtél kacagni, olyan rekedten, olyan hátborzongatóan, hogy mindenki kezében megállt a munka.

Lassan vidámodott a nevetés, döcögősbe csapott, megrázta a válladat, elrángott az arcod is, szétnyilt a szád és villogó fogaid sután lógtak a semmibe.

Ragadt a nevetés, erre is — arra is, egyszerü, együgyü hajózó vizi-emberek vettek körül, kapóra jött nekik a tréfabolha, olyan könnyü azt már elefánttá fujni... veled nevettek. A félszemü Vicenzo, a velencei, ugy harsogott, hogy a könnyei kicsordultak. Jozsonnak mind össze hat szál bajusza volt, az ide-oda rángott nevetés közben... jaj, de mulatságos volt azt nézni.

Akkortól kezdve mind többet nevettél. Ketten három kézzel annyit dolgoztunk, hogy a többiek inukszakadtan igyekeztek utánunk.

Odaát, az Eric-Elevator tövében megjött a hangod is, megint ugy recsegtél jobbra-balra, mint azelőtt. Ugrott is a társaság, hát még az ujak, akik akkor jöttek, mikor a régi legénység egy csunya éjszakán otthagyta a hajót és elindult a szárazon többet, jobbat keresni, nagyobb falat kenyeret, fehérebbet, mint az eddigi volt.

Amerikából visszafelé szedett-vedett alattvalóid nem ismertek, azt hitték, mindég igy járkáltál, igy félkézzel.

Csupa nyápic, munkától iszonyodó alak volt, csak a korlátot támogatták és adóztak a tengernek. Meg a gyomruk tájékát simogatták. Hol azért, mert üres volt, hol meg azért, mert kikivánkozott belőle valami. Utáltad is őket erősen. Abban az időben a kettőnk három keze tizenkettő helyett dolgozott.

De igy, balkézzel is el-eltaláltad egyikmásikat ugy a papucsoddal, hogy morogva tapogatta vérvörösre gyulladt fülét az ipse. Ugy kellett neki — igaz-e Palombo?

Huszonhét napig uszott az „Arizona". Rettentő bendőjében hatezer tonna gabona terpeszkedett. Fényes fekete testén elcsuszott a napsugár, mikor először nézegette magát benne, valahol Gibraltár környékén. Nagyesőrü sirályok éheskedtek körülöttünk, vakitóbb fehérek, mint a frissen szántott hullám-barázda.

Még most is magam előtt látlak, Palombo, olyan veszett munkakedv lobogott benned, hogy ahhoz képest a kazánok pokoli tüze gyengécske rőzselang volt csak.

Napoliba mentünk, a te falud szomszédságába, a kikötő majd tele lesz ismerősökkel — itt a Palombo hajója — fogják mondogatni... öt órakor, mikor a többiek szédelegve dőltek ki a sorból... mi akkor kezdtünk dolgozni. Ugy járt a kezedben az ecset, mint a holland rónák szélmalmainak kereke. És közben be nem állt volna a szád egy világért sem.

Hogy majd meglátom én, milyen lesz ez a hajó, ha befutunk Nápolyba. Itt aztán ragyognia kell mindennek, falaknak, sárgaéznek, még a kémény oldalán a fütyülő is azt kell világgá rikkantsa, hogy ezen a hajón Palombo a hajómester.

Hát ugy is lett. Palombo balkeze csodákat müvelt. Irigykedő hajók között usztunk be a kikötőbe.

Harmadnapon már ott lapult zsebében a „libretto", a tengerészkönyvecske. Mehetett haza a falujába.

A százkilónyi fehér festékkel, amit a hajó falaira mázolt fel, nem tudta az emberek fekete lelkét fehérre festeni, a tükörfényes fal meg mindent megmutatott, csak éppen szikrányi hála, cseppnyi emberiesség nem tükrözött benne.

Tudta ezt Palombo jól, de tudtuk mi is.

Torre del Graco ott van Nápoly mellett, alig órányira. Valami komája jött érte csónakon, abba eregette le rengeteg motyóját. Volt ott mindenféle láda, zsák, papiroscsomag, magafaragta kalitka, függőágy meg fonott papucs, olajkabát és südwester ... hosszu esztendők sokszáz összehordott aprósága.

Lekerült a naptár is a falról, meg a Szent Miklós kép, a vaksi tükör, a fenőszij, a szunyogháló ... aztán egyszerre csak nem volt már semmi a kabinban...

Ugye öreg Palombo, nagyon elfacsarodott a szived akkor? Körülnéztél ... nagyon furcsán és nagyon gyanusan csillogott a szemed, aztán hirtelen becsaptad az ajtót magad mögött ...

Végigszaladtál a fedélzeten, bucsuztál ettől-attól, még azoktól is, akik megtagadtak ... én ott vártalak a kötélhágcsó mellett.

— Mindent elvittél, Palombo? — kérdeztem tőled, mikor le akartál szállni a csónakba —, nem hagysz itt semmit?

Kicsit reszketett a szád széle, megsimogattad a kezemet, a fejemet, aztán lekusztál a kágcsón. Onnan kiáltottál fel hozzám a fedélzetre:

— Jobbkezedért a szivemet adnám cserébe! Hallod-e?!

Elindult a csónak, kifelé tartott a kikötőből, balra kanyarodott a nápolyi öbölben, mind kisebb lett ... kisebb ..., már csak szemernyi fekete pontocska a vörös felhőbe burkolt Vesuvio alatt ...

Nem tudom, mi lett veled, Palombo, de néha ugy érzem, hogy találtál valakit, aki odanyujtotta jobbkezét, ott is hagyta nálad ... és cserébe a szivedet kérte ... a hüséges szivedet ...

Lengyelország nem kapott választ Prágától

Varsó, szeptember 29.

Mértékadó lengyel részről közlik:

Különböző fővárosokban azt a hirt terjesztették, hogy a Lengyelország és Csehszlovákia közötti viszonyt elintézték és Prága kielégitő választ adott a lengyel követelésekre. Ezek a hiresztelések a müncheni találkozó napján nyertek fontosságukban. E hireket még Varsóban is terjesztették, még pedig egyes külföldi képviseletek az állitólagos cseh jegyzék tartalmának az adataival.

Mégegyszer meg kell állapitani, hogy ezek a hirek nem felelnek meg a tényeknek. A cseh kormány eddig semmiféle választ sem adott. Könnyen felismerhetők azok a célok, amelyeket az ilyen hirek terjesztésével el akarnak érni. A lengyel kormány mindazonáltal kizárólag az igazság és a való tényállás alapján rendezi majd kapcsolatait Prágával. (MTI.)

A cseh kormány elköltözik Prágából

London, szeptember 29.

(Magyar Távirati Iroda.) A Central News megbizható értesülés alapján jelenti, hogy a cseh kormány Prágából valószinüleg az ország másik részébe helyezi át székhelyét, mivel a jelenlegi főváros csak 50 mérföldnyire van a német határtól. Az idevonatkozó hivatalos jelentés rövidesen várható.

•

Amikor Magyarország elvesztette a Kárpátokat, mint ahogy most a csehek elveszitik a szudéta hegyvidéket s Budapest alig 35 kilométer távolságba került a cseh határtól, ezt Benes, Ossuski, Kramarz urak és társaik rendbenlevőnek találták. A tisztán katonai célokból megállapitott cseh—magyar határ minden revizióját lekicsinylő mosollyal utasitották el. Most saját magukon lesz alkalmuk tapasztalni, hogy Prága közelsége a határhoz mit jelent. El akarnak költözni s ezt olyan gesztussal teszik, mintha velük *különleges* méltatlanság történnék. Az elkövetett bünök most keményen ütnek vissza.

Letartóztatják a csehek a magyarság vezetőit

Oroszvár, szeptember 29.

A cseh hatóságok a magyarlakta területekről *elszállitják az iratokat, kiüritik a levéltárakat, bizonyára azzal a célzattal, hogy ott változás esetén minél nehezebbé tegyék a rend fenntartását.*

A csehek Pozsonyt és a Csallóközt hadszintérré akarják változtatni. A környező hegyek tele vannak a legkülönbözőbb öbü *ágyukkal, légelháritókkal, géppuskákkal.* A magánházakba katonákat helyeztek. *Még az 50 éveseket is behivják;* lövészárkokat ásatnak és erődítményeket épittetnek velük. A Csallóközben *Dunaszerdahelyen* fedezékek épitésére adtak utasitást és a község körül *lövészárkokat* ásatnak a csehek. Minden magyar községben a szürkület beálltával *teljes az elsötétités,* s ekkor hajtják végre a katonai mozdulatokat. A lakosságot állandóan fenyegetik. Ilyen körülmények között érthető, hogy *a magyar sziget lakóinak egyetlen nyugodt percük sincs.* Bevonult fiaikért is aggódnak, mert *vagy nem jön róluk hir, vagy pedig olyan hirek jönnek, hogy rosszul bánnak, kegyetlenkednek velük* s elsőknek akarják küldeni őket a németek elé.

Az *Egyesült Magyar Párt* vezetőit és alkalmazottait állandóan üldözik. Losonc*on letartóztatták Kiss* Lajos *párttitkárt, Párkánynánán Hegedüs* Bálint *párttitkárt* és több más párttitkár ellen eljárást inditottak s napszámos munkára rendelték ki őket, ugyhogy *a párt legtöbb vidéki irodáját be kellett zárni. Nagymegyeren* 152 negyvenéven felüli munkást elszállitottak a *Duna csicsói szakaszára lövészárokmunkára;* sem ők, sem családtagjaik *fizetést vagy segélyt nem kapnak. Apácaszakállas* és *Ekecs* község lakossága csütörtökön és pénteken este *nagy tüntetést rendezett a jegyzői iroda előtt. Magyar dalokat és a magyar Himnuszt énekelték.* A csendőrség a tüntetőkkel szemben passzivan viselkedett. *Szilas* községben, *Bogyán, Alsó- és Felsőgelléren* a bevonulók a *magyar Himnuszt* és *„Horthy katonája leszek én“*, továbbá a *„32-es baka vagyok én“* cimü dalokat énekelték. *Nemesócsán* a lakosság hangulata különösen elkeseredett, mert *229 negyvenéven felüli embert lövészárokmunkára vittek* és családtagjaik a legnagyobb nélkülözések között vannak. Az egész magyar vidéken a *hangulat igen elkeseredett.*

Pozsonyban az üzletekből *a katonaság minden élelmiszert és felszerelést elhordott* s a holmikért *bonokkal* fizetnek. Pozsonyban már *nem lehet kapni sem élelmiszert, sem benzint, sem gyertyát, villanylámpát, tábori felszerelést, az üzletek nagyrésze zárva van.*

Pozsonyliget-falun szerdán három magyar nemzetiségü katonát, akik át akartak szökni Magyarországra, elfogtak és minden hadbirósági tárgyalás nélkül agyonlőttek.

Állványok
Telefon: 1-344-57
Selyemernyők
Schäffer Béláné
Erzsébet-körut 17
Klimpelet

A mozgósitás reggelén Pozsony városában *több mint 100 tekintélyes polgárt tartóztattak le állitólag azért, hogy a mozgósitás nyugodt folyamatát biztositsák.* Ezek között a letartóztatottak között vannak az *Egyesült Magyar Párt tagjai,* főleg olyanok, akik mindenkor gerinces magatartást tanusitottak. Ezeket bár internált tuszoknak mondják, mégis *ugy kezelik, mint a rabokat,* nem adhatnak hirt magukról és a porkolábok durva magatartásukkal is arra törekednek, hogy teljesen megtörjék lelki ellenállásukat. *Pozsony magyarsága aggódik* a letartóztatottak sorsa miatt, akik teljesen ki vannak szolgáltatva az egyes hatóságilag közegek kegyetlenkedéseinek.

Sátoraljaujhelyi jelentés szerint csütörtökön délelőtt ujabb szudétanémet katonák lépték át a határt. A Sátoraljaujhelytől három kilométernyire fekvő Alsóberecki község határában hét szudétanémet katona jött át teljes fegyverzettel. Az erődökben voltak őrségen s nyolcan beszéltek össze, hogy átszöknek a határon. Közülük azonban egy eltévedt, ennek sorsáról semmit sem tudnak. A hét szudétanémet katona német dalokat énekelve vonult végig Sátoraljaujhely utcáin, ahol a lakosság tüntető lelkesedéssel fogadta és gazdagon megvendégelte őket. A menekültek elmondották, hogy elviselhetetlen bánásmódban volt részük és ugyanez a sors jut osztályrészül a magyar katonáknak is. Élelmezésük rendkivül silány, egy tábla csokoládét kapnak egy napra és ehetetlen, rossz kenyeret.

Vissza Magyarországhoz!

Varsó, szeptember 29.

A *vilnoi Szlovo* első oldalán közölt cikkében *közös határt követel Magyarországgal.* Hangoztatja a lap, hogy a közös határ *Lengyelország elemi érdeke.* A szlovák kérdéssel foglalkozva kifejti, hogy *vissza kell térnie Magyarországhoz a ruténföldnek és a szlovák földnek is.* A ruténföld Magyarországhoz való csatolásának igen sok pártfogója van katonai köreinkben. Ezek ugy tudják ugyanis, hogy *a katonai kémkedés központja, a keletgaliciai zavargások fészke ezen a cseh uralom alatt álló területen van. A háboruelőtti Magyarország olyan egész volt, amelynek elszakitott részei ma sem tudták megtalálni önálló életlehetőségeiket.* Ugyanigy Szlovákia sem, amely *vegyes lakosságu föld.*

A cikk ezután számösszehasonlitási adatokat sorol fel és *ismerteti a csehek hamisitásait.* Megállapitja, hogy ha a statisztikai adatok nem bizonyitanák eléggé, hogy Szlovákiát Magyarországhoz kell csatolni, *figyelembe kell venni, hogy e vidék kulturája, szokásai, nyelvismerete Magyarország felé orientálódik.* Szlovákia társadalmi szervezete *teljesen magyar mintát árul el.*

A lengyel félhivatalos *Gazeta Polska* a *ruténföldről* szóló cikkében kifejti, hogy ez az országrész, amely a világháboru előtt Magyarországhoz tartozott, 1919-ig *„nem dicsekedhetett“ egyetlen cseh lakossal sem.* Csehszlovákia étvágyát erre a területre három ok magyarázza meg. *„Kinyujtott kezet“* akartak Oroszország felé és orosz zálogot Középeurópában; *folyosót Romániához,* hogy ellenőrizhesse a cseh-román viszonyt; *gátat állitani Lengyelország és Magyarország közé,* hogy egyszersmindenkorra lehetetlenné tegye az uj ország az ezeréves szomszédságon alapuló lengyel-magyar együttmüködést. E területek voltak kiinduló pontjai a keletgaliciai zavarkeltéseknek és ezzel egyidőben igyekeztek a csehek gyengiteni a lengyel-román viszonyt. A ruténföld lakosságát — ezt objektiven meg kell állapitani — *szorosan összekapcsolta a magyar kultura.* Gazdasági tekintetben még szorosabb volt a kapcsolat, mert ez a föld *nem tudja táplálni lakóit.* A csehek elszakitva Magyarországtól *elvették a vidék gazdasági támaszát,* ugy hogy az inség mindennapos jelenség lett ezen a területen. A rutén lakosság tiltakozása semmi eredménnyel sem járt. Most a lakosság lázong és *önrendelkezési jogot követel.*

A *Slovenska Pravda* kijelenti, hogy a szlovákok csak azokat a vezetőiket követik, akik *a szlovák nemzet jogaiért küzdenek.* A lap hangsulyozza, hogy *Cernak,* aki belépett a kormányba, *nem megbizottja a szlovák néppártnak.* A szlovákok kiharcolják szabadságukat.

A csehek mindent elpusztitanak, hogy megakadályozzák a népszavazást

Berlin, szeptember 29.

(Német Távirati Iroda.) A német sajtó a csehek szudétaföldi eljárásával foglalkozik. Éles és figyelmeztető szavakat intéz *Prágához,* amely ugy látszik *el akarja pusztitani a népszavazás alapjául szolgáló iratokat.*

Benes rendszere — irja a *Berliner Börsenzeitung* —, amely a szudétanémeteket üldözi és *kész a világot háboruba sodorni inkább ma, mint holnap,*

ujabb támadással igyekszik elgáncsolni az államférfiak békés törekvéseit. A szudétanémet területeken összeszedik a személyi-lapokat, kartotékokat és összeirási iveket valamennyi községházán és elszállitják az ország belsejébe.

Eddig *Aussigban, Graslitzban, Weipertben, Falkenauban, Schobauban, Egerben, Tetschenben, Warnsdorfban, Kreibitzben, Braunauban, Schönauban, Troppauban* és *Freiwaldauban semmisitették meg, illetve foglalták le azokat az iratokat, amelyek a tervezett népszavazás alapjaiul szolgálhatnak.* A cseheknek ezt a mesterkedését — irja a lap — most *leleplezzük* a világ közvéleménye előtt és mindjárt ki is jelentjük, hogy azokban a községekben, ahol az iratokat megsemmisitették, *csak annak a csehnek lesz szavazati joga, akiről legalább száz német tanu kijelenti, hogy 1918 októberében már a községben lakott.*

Németország most már nem Beneshez szól — irja a *Frankfurter Zeitung* —, hanem a cseh államfő mellőzésével *egyenesen azokhoz a hatalmakhoz, amelyeknek szavát igen nagyra értékeli.* Németország számára nem lesz közömbös, hogy *Anglia* vagy esetleg más hatalmak is *szavukkal garantálják* a Szudétaföld elcsatolását a már ismeretes feltételek mellett. Ezek a feltételek

arra is kötelezik a cseheket, hogy az elcsatolandó területeket mai állapotukban adják át. Ha azonban Prága valóban fejébe venné, hogy az átengedő területeket elpusztitja, akkor ennek csak egy következménye lehet: az egész csehszlovák állam elkerülhetetlen megsemmisitése.

Ezt nagyon jól tudják nemcsak Párisban és Londonban, hanem Prágában is.

Már a cserkészfiuk is veszedelmesek

Varsó, szeptember 29.

Teschenből jelentik, hogy a csendőrség tescheni Szilézia egész területén *tömegesen tartóztatja le a lengyel anyanyelvü cserkészfiukat.* Szerdán tizenöt alig tizennégy éves fiut tartóztattak le, s minden ok nélkül durván bántalmazták és bebörtönözték őket.

Az elmult éjszaka *ujabb véres összeütközések voltak a csehek és a lengyelek között.* A lengyel munkások és a cseh hadsereg lengyel katonaszökevényei csoportokba verődve, az erdőkben kerestek menedéket, s eddig *több helyen vették fel sikeresen a harcot az ellenük kiküldött csendőr- és kommunista járőrökkel.*

A tescheni széntelepen alkalmazott lengyel munkásokat *könyörtelenül elbocsátották állásukból* és cseh munkásokkal helyettesitették. Az intézkedés olyan elkeseredést okozott a kenyerétől megfosztott lakosság körében, hogy *megtámadták és kifosztották a fegyver- és lőszerraktárakat.*

Nem hivták vissza Spanyolországból az olasz önkénteseket

Páris, szeptember 29.

A Havas-Iroda jelenti Rómából: Szerdán este illetékes körökből már megcáfolták azt a hirt, amely szerint *Mussolini* elrendelte, hogy Spanyolországból az olasz önkéntesek *térjenek vissza.* Ezt a hirt ma ujból teljesen alaptalannak nyilvánitották. Elképzelhetetlennek tartják egyébként, hogy *Mussolini épen most hirtelen felvetette volna a spanyolországi önkéntesek kérdését abban a pillanatban, amikor sürgős megoldásra vár a rendkivül komoly válság,* amely Csehszlovákia problémája körül támadt. Mindamellett bizonyos körökben azt hiszik, hogy ha a müncheni összejövetelen megoldották a cseh kérdést, esetleg szóbajönnek általában az európai kérdések, és hogy ebben az esetben Mussolini a veronai beszédben emlitett „uj Európa“ megteremtése érdekében javaslatot tesz a spanyol kérdésben az önkéntesek végleges visszahivására. *(MTI.)*

Csehektől zsákmányolt felszereléssel

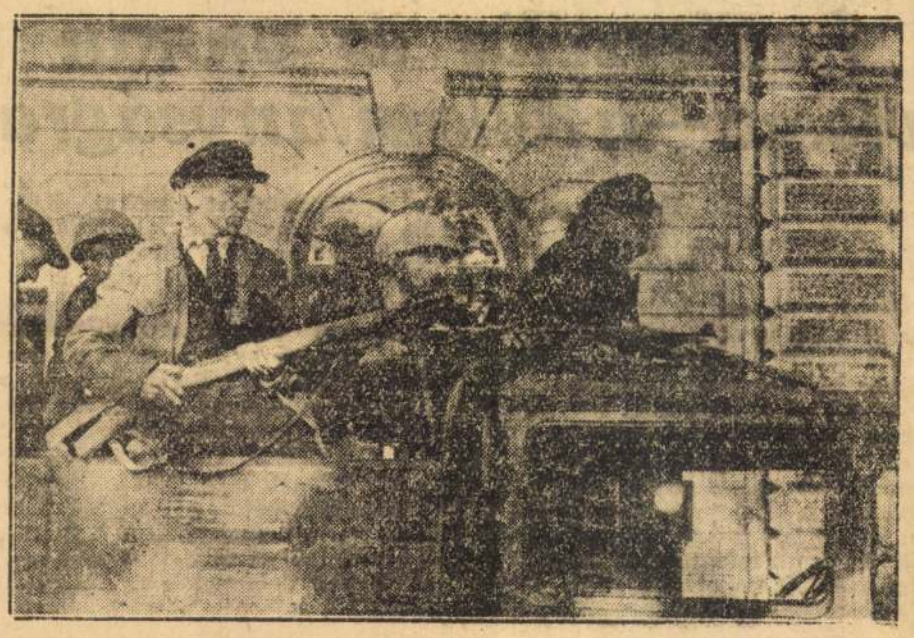

foglalták vissza a szudétafelkelők a vörös csőcseléktől Warnsdorf városát

VARSÓ:
Tárgyaljanak Lengyel- és Magyarországgal is!

Ujabb véres lengyel-cseh incidens

A 8 Órai Ujság varsói tudósítójának telefonjelentése

Varsó, szept. 29.

Egész Lengyelország a drámai fordulat hatása alatt áll. Általános öröm üdvözli a müncheni találkozót, mint a béke megmentésére irányuló utolsó kísérletet, de vannak hangok, amelyek sajnálkoznak, hogy Lengyelország, mint közvetlenül érdekelt hatalom, nem kapott meghívást.

A lengyelek a müncheni négyhatalmi tanácskozástól éppen ezért nem is várják a konfliktus százszázalékos közvetlen megoldását, hanem hangsúlyozzák, hogy

a kérdéskomplexusban érdekelt más államok megkérdezése nélkül nem remélhető az általános európai béke biztos megalapozása.

Lengyelország most várja Csehország válaszát arra a jegyzékre, amelyet tegnap nyujtott át a prágai kormánynak. Krofta cseh külügyminisztertől tegnap már az az értesítés érkezett, hogy a cseh kormány rövidesen körvonalazza álláspontját a lengyel követelések dolgában, de

az érdemleges cseh válasz ma reggelig nem érkezett meg.

Lengyelország pesszimisztikusan ítéli meg Csehország magatartását és attól tart, hogy

Prága ismét taktikázni akar

s Benes meg akarja várni a müncheni tanácskozás eredményét, hogy majd csak azután válaszoljon a varsói jegyzékre.

Közben egyre

újabb incidensek

járulnak hozzá a cseh-lengyel viszony elmérgesítéséhez. Ma éjszaka a lengyel határőrség és a cseh katonaság között *súlyos összetűzésre került a sor.* Teschenből nem messze újabb lengyel menekültek léptek át a lengyel határt. A cseh csendőrség és katonaság üldözőbe vette a menekülőket s *ezek már lengyel területre értek, amikor géppuskával és puskával lövöldöztek utánuk.* A súlyos határincidensnek hír szerint *számos sebesültje és több halottja van.*

Az incidens híre ismét felizgatta a lengyel közvéleményt, amely egyre erélyesebben követeli, hogy a szudétanémet-kérdéssel párhuzamosan haladéktalanul rendezzék a többi csehszlovákiai kisebbségi, első sorban a *lengyel* és a *magyar* kisebbség ügyét.

Udvardy Béla

— **Agyvérzésre hajlamos idősebb emberek**nél, különösen azok, akiknek fájdalmas végbélbajok — mint aranyér, repedés, előesés, sipoly, szűkület — teszik az életét kellemetlenné, bélürülésüket reggel és este negyed pohár természetes „Ferenc József" keserűvízzel megfelelően elrendezhetik. Kérdezze meg orvosát.

Eljárás indult 800 hentes és élelmiszerkereskedő ellen

Munkában a repülőbizottságok

— *A 8 Órai Ujság tudósítása* —

A tegnapi gazdasági miniszteri tanács az élelmiszerellátás terén mutatkozó legutóbbi jelenségekkel foglalkozva, tudvalevően erélyesen állást foglalt részint a szórványosan mutatkozó árdrágítás, másrészt az áruelrejtések ellen és ezek megakadályozására a szigorú rendeletek egész sorát készül kibocsátani.

Budapest székesfőváros vezetősége részéről az elmult hetekben

minden intézkedés megtörtént, hogy a fogyasztóközönség élelmiszerszükséglete zavartalanul nyerjen kielégítést.

A főváros széleskörű és állandó vizsgálatot tartott a hentes- és élelmiszerüzletekben. Az úgynevezett

repülőbizottságok

nagyon sok ilyen üzletet vizsgáltak meg és mindenütt, ahol azt tapasztalták, hogy a kereskedő vendégeket szolgálja ki a közönséget, árdrágában ad el, vagy ahol bizonyos áruelrejtések nyomára jöttek, haladéktalanul megindították a kihágási eljárást. Értesülésünk szerint mintegy

800 hentes- és élelmiszerkereskedővel szemben indult meg az eljárás

és ezek megbüntetése tárgyalás folyamatban van az élelmiszerkihágási bíróságon.

Meghalt Szentgyörgyi István

— *A 8 Órai Ujság tudósítása* —

Nagy gyásza van a magyar művészetnek: 57 éves korában szerdára virradó éjjel meghalt *Szentgyörgyi* István, a kitünő szobrászművész, a Képzőművészeti Főiskola tanára.

Szentgyörgyi István Bégaszentgyörgyön született. Tanulmányait Budapesten és Brüsszelben végezte, a hazai és a külföldi kiállításokon nagyszerű alkotásaival már korán magára terelte a figyelmet. Különösen a mellszobroknak volt mestere. Életének számos jelentőségteljes alkotása van, amelyek közül kiemeljük a Szabadság-téri Dél csoportját, nagyatádi Szabó István szobrát és a világsikert aratott „Bigéző" című gyerekszobrát. Legutolsó alkotása a Haditengerészeti Emlékmű volt. Több művét a Szépművészeti Múzeumban és a Székesfővárosi Múzeumban őrzik. Temetése holnap délelőtt lesz a Kerepesi-úti temetőben.

A BIOSz elnöki tisztsége

Felkértek bennünket annak közlésére, hogy semmi alapjuk nincs azoknak a feltevéseknek, melyeket *„Ki lesz a BIOSz új elnöke"* cím alatt megjelent cikkünk a *BIOSz* elnöki tisztségével kapcsolatban *Láng* József, a Gazdák Biztosító Szövetkezete vezérigazgatójának személyéhez fűzött. A helyes tényállás az, hogy éppen az említett cikkünkben a Gazdák Biztosító Szövetkezetével szembeállított két biztosítótársaság — az *„Első Magyar"* és a *„Fonciére"* — vezetői voltak azok, akik, tudatában annak, hogy a *BIOSz* összes tagintézeteinek bizalma Láng József személyében összpontosul, a folyó év tavaszán a *BIOSz* elnöki tisztségét Láng Józsefnek felajánlották. Láng József azonban ezt a tisztséget különböző irányú nagy elfoglaltságára való hivatkozással akkor magától elhárította.

BORCSA AMERIKÁBAN
MÁLY * DAYKA * HÁMORY
STUDIO ELIT

Magyar Köztisztviselők Szövetkezete
és a Hangya Szövetkezet
budapesti és budapestkörnyéki árudái, valamint a
Baross Szövetség által kijelölt kereskedők
A MAI NAPTÓL KEZDVE
alábbi cikkeket a megjelölt árakon áruslitják.
Budapesti árak:
1 kg. zsir . . . . . P 1.90
1 kg. sózott szalonna . . P 1.85
1 kg. cukor kristály. . . P 1.28 (vidéken P 1.32)
1 kg. rizs japán . . . . P -.78
1 kg. só . . . . . P -.40
1 kg. kávé pörkölt közép-minőség P 9.20

Meglepetésszerű légi-riadó lesz:

az Elektromos Művek kikapcsolják az áramot

— *A 8 Órai Ujság tudósítása* —

Az Országos Légvédelmi Parancsnokság a hétfői gyakorlattal kapcsolatban közleményt adott ki, amelyben felsorolja, hogy milyen hibákat és szabálytalanságokat tapasztaltak. A tapasztalatok alapján figyelmezteti a közönséget, hogy gyakorlat idején nem szabad az ablakokban állni. A ház légoltalmi őrségparancsnokának kötelessége minden szabálytalanságot azonnal megszüntetni. Nemcsak az utcai, de udvari ajtókat és ablakokat is el kell függönyözni. Nem elég a fehér vászonfüggöny, pokrócra, sötét papírra van szükség. Egyes házakban a rendelet ellenére sem szervezték meg a légoltalmi őrséget, ezt sürgősen pótolni kell!. A csökkentett világításra vonatkozó szabályokat is pontosan be kell tartani. Helytelen, hogy némelyik színház nem tartott előadást, mert így nem próbálták ki elsötétítési berendezésüket.

A közlemény szerint a jövőben időnként újabb meglepetésszerű gyakorlatokat tartanak, a gyakorlat napját előre nem közlik. A jövőben tehát a már ismert jelzések hallatára mindenkinek a hétfői gyakorlat, valamint a szeptember 27-i hivatalos lapban megjelent légoltalmi rendeletek rendelkezései szerint kell viselkedni.

Miután a belső világításnál, illetve elsötétítésnél hibák mutatkoztak, a vezetőség megfontolja azt a megoldást, hogy jövőre a riadó jelétől a légiveszély elmúlta jelzésig a belső villanyvilágítást is megszünteti, vagyis az Elektromos Művek központilag kikapcsolják az áramot.

A pápa rádiószózatot mond ma este

Vatikánváros, szept. 29.

(A 8 Órai Ujság távirati tudósítása)

A pápa ma rádiószózatot intéz a világhoz a béke érdekében. Nyilatkozata budapesti idő szerint este 7 óra 30 perckor fog elhangzani. Először olaszul mondja el „atyai pásztori üzenetét", majd szavait több idegen nyelven is tolmácsolják. A nyilatkozat mindössze öt percig tart. A Vatikán rádiója 49.75 és 19.84 méteres hullámhosszokon továbbítja az üzeneteket.

Családi segély a fegyvergyakorlatra bevonultaknak

A *Magyar Távirati Iroda* jelenti:

A honvédelmi miniszter a honvéd vegyesdandár parancsnokságokhoz, valamint a vármegyei és városi törvényhatóságokhoz intézett rendeletében elrendelte, hogy

a fegyvergyakorlatra bevonult legénység családja (feleség és gyermek) a férj katonai szolgálatának tartama alatt családi segélyben részesüljön. A családi segély összege a feleség után havi 15 pengő, minden gyermek után havi 10 pengő.

A családi segélyt mindenki megkapja, aki rászorultságát igazolja. Segélyezésre rászorultnak tekintendő a család akkor, ha jövedelme (keresete) kis- és nagyközségekben havi 60 pengőt, megyei- és törvényhatósági jogu városokban havi 80 pengőt, Budapesten pedig havi 100 pengőt meg nem halad.

A családi segélyért a fegyvergyakorlatra bevonultaknak illetékes csapatparancsnokságuknál kell jelentkezniök.

A csapatparancsnokság a jelentkezés alapján készített névjegyzékeket leküldi a család állandó tartózkodási helyének községi elöljáróságához, városokban a polgármesterhez, Budapest székesfővárosban az illetékes kerületi elöljáróságához. (A községi elöljáróság) polgármester, kerületi elöljáró a segélyre való igényjogosultságot megállapítja s azután a segélyt a fegyvergyakorlatot teljesítő családja részére

közvetlenül és a legsürgősebben folyósítja.

A honvédelmi miniszter egyuttal intézkedett aziránt is, hogy a rendes tényleges szolgálatot teljesítők (tehát nem fegyvergyakorlatra bevonultak) családjai az eddigi személyenkint 5 pengő családi segély helyett

szintén felemelt összegű családi segélyben részesüljenek.

Ez évi október 1-jétől kezdődően tehát a feleség ezeknél is havi 15 pengő, a gyermekek pedig havi 10 pengő családi segélyben fognak részesülni.

Rabolt ékszerek kalandos útja a cseh határszélig és onnan vissza—a főkapitányságra

Baja, szept. 29.

(A 8 Órai Ujság tudósítójának telefonjelentése)

Néhány nappal ezelőtt *Preisz* Béla bajai bőrkereskedő lakásán betörők jártak és 5—6000 pengő értékű ékszert vittek el. Ugyanaznap betörés történt *Szokol* Alter bajai posztógyári igazgató lakásában is, ahol a tettesek ruhaneműeket zsákmányoltak. A rendőri nyomozás megindult, de nem vezetett eredményre. Most azután az az értesítés érkezett Sátoraljaujhelyről, hogy ott lefogtak egy *Herskovits* Ignác nevű embert, aki több drága ékszerrel együtt cseh megszállás alatt lévő területre akart átszökni. Kiderült, hogy az ékszereket a bajai betörésből származtak. Herskovits elmondotta, hogy az ékszereket Budapesten egy Klein nevű embertől kapta, aki megbizta, hogy csempéssze át azokat Csehországba. Herskovitsot felhozták Budapestre és a bünügyi nyilvántartó fényképalbumában egy különböző álnevek alatt dolgozó nemzetközi betörőben ismerte fel Klein nevű megbizóját. Herskovitsot, aki a betöréssel kapcsolatban alibit igazolt, szabadlábra helyezték és a rendőrség erélyesen tovább nyomoz a veszedelmes betörő kézrekerítésére.

30—32 mázsa rizst termett holdanként a magyar szik

A rizskartel el akarja gáncsolni a magyar rizstermelést

— *A 8 Órai Ujság tudósítása* —

Az Alföldön évek óta folyó rizstermelési kísérletek az idén olyan biztató eredménnyel jártak, amelyek alkalmasak arra, hogy végre komolyan gondoljanak a magyar rizstermelés meghonosítására. Az idei kísérletek minden várakozást felülmultak, amennyiben

szikes területen 30—32 métermázsára becsülik egy-egy katasztrális hold terméseredményét.

1500—2000 pengő egy hold rizstermés hozama s így *a rizstermelési kultúra intenzivebbé tétele az ország egyik legfontosabb gazdasági érdeke.*

Különös jelentősége van a rizstermelés meghonosításának akkor, amikor az Alföld öntözése és csatornázása éppen a mezőgazdasági termelés eredményesebbé tétele érdekében folyamatban van. A rizstermelés tudvalevően csak vízáztatta talajon lehetséges és e célra *legalkalmasabbak az eddig meddő, szikes földek, amelyek legjobban tartják a vizet.* A rizstermelés ugyan igen fárasztó kerti munkát jelent, mert különösen az első kísérleti években kézzel ültették, vagyis palántolták a rizst. Ujabban azonban *már géppel vetettek rizst, még pedig a legjobb eredménynyel, sőt olyan tábla is van a rizstermelő területek között, melyet kézzel szórtak be s ez is viharálló, kitünő eredményt hozott.*

Az idei rizstermelési eredmények alapján nem lehet kitérni a rizstermelés meghonosítása elől még abban az esetben sem, ha

a rizskartel a behozatal terén elvezett monopoliuma birtokában mindent elkövet a rizstermelés meghonosítása ellen.

A kartel, amely néhány nagy malmot foglal magában, *mindent elkövet, hogy meghiusítsa a rizstermelés meghonosítását célzó törekvéseket.*

Ez a néhány malomvállalat nemcsak a magyar rizstermelés meghonosítása ellen fejt ki elkeseredett küzdelmet, hanem *behozatali monopóliumát védi minden „betolakodóval" szemben* és ha közben a kormány kivételt tesz és kisebb-nagyobb kontingenst juttat valamely érdekeltségnek, mint az elmult évben is, akkor

a kartel a versenytárs leszerelése érdekében megvásárolja annak behozatali kontingensét

és inkább munkanélküli jövedelemhez juttatja, csakhogy ne legyen kénytelen osztozni a rizsbehozatali koncon.

A rizstermelés meghonosításával tehát, a mezőgazdasági érdekek istápolása mellett a rizskartelt is meg lehet rendszabályozni és már ez a cél is megérdemel némi figyelmet az intéző körök részéről, azonfelül, hogy a magyar mezőgazdasági termelést hatalmas arányokban viszi előre.

Végső információink a mai ügetőre

I. *Háromévesek versenye. Rajmer* mindkét lova nagy esély. *Engedelmes* és *Lucifer* az ellenfelek.

II. *Kétévesek versenye. Négus, Herkules.*

III. *Báró Sonnyey István emlékverseny. Bob—Ripacs* fogat, *Mogul—O-ha* fogat, *Brokát—Csókos* fogat.

IV. *Csabai dij. Csatafia, Matador, Cinka Panna* a jobb esélyek. *Dajka* futásai érthetetlenek.

V. *Nemzetközi mechanikus hendikep.* (1.31.) *Bath khan* a jelöltünk. *Levente* és *András* nehezíthetik meg győzelmét.

VI. *Mályvácska-dij. Bokros* sima start esetén valószinüen nyer. Ellenkező esetben *Mikola* pártjára állunk. Esély: *Csapláros.*

VII. *Hendikep.* (1.33.) *Első fia* — ha jól melegit — nehezen talál legyőzőre. *Bicskás, Minor* és *Agnes* felállítása kedvező.

VIII. *Vereckei dij.* A hosszabb távolság *Décse* és — megfelelő hajtóval — *Ulica* esélyét helyezi előtérbe. Figyelembe veendő: *Csalafinta.*

IX. *Hendikep.* (1.35.) *Utóda, Marlene B., Spilka* jutott előnyös felállításhoz.

X. *Zsámbéki dij. Almos, Sybill, Napsugár* küzdelmében *Napsugár* győzelmét várjuk a verseny győztesét.

A Pesti Ujság kiküldött munkatársa a godesbergi határerdőben

— *A Pesti Ujság tudósitójától.* —

Godesbergi határerdő, szept. 29.

Árkon-bokron keresztül, vízmosásokban, szakadékokban gyalogolunk már vagy másfél órája. A helyi viszonyokkal ismerős kisérőnk biztat, hogy csak kitartás, mindjárt elérjük a szudétanémet szabadcsapatok rajvonalát. Körülöttünk mindenütt néma csend, csak az erdők zúgnak és valahol messze, a fenyősapkás hegyek mögött gépfegyver kattog.

A német határ már körülbelül tíz kilométerre lehet mögöttünk, amikor hirtelen bajonett villan elénk, a bajonett végén puska és a puska végén fiatal gyerkőc, szudétanémet felkelő, aki harsányan ránk szól, hogy „Halt!"

Megállunk, leigazoljuk magunkat és máris megyünk tovább Tíz perc mulva bent vagyunk a rajvonalban, amely tulajdonképpen csak őrség, jó néhány száz méternyire a többi őrségektől.

Csehektől kapott géppuskákkal

Civillruhás, sovány képü, álmatlan szemü legények vesznek körül. Bajtársak

A vállukon puska, zsebük töltényektől púposodik.

A karjukon horogkeresztet hordanak. A csehektől elvett, vagy a világháborúból megőrzött új és ócska fegyverekkel állnak itt a vártán és vigyáznak a német értékekre.

Gépfegyverük is van. Három darab.

Közülük egy még világháborús Steyer gyártmányú,

kettő a cseh hadfelszerelési szertár leltárjegyeit viseli.

Ugy vették el az ellenük vezényelt cseh csendőröktől. A puskák „eredete" még változatosabb. Még öreg Werndl is akad közöttük, de a többség a rejtekhelyekről előkerült világháborús hosszúpuskával, úgynevezett Manlicherekkel szolgál. Nem egyen a csepeli gyár szignuma és a „Budapest" jelzés olvasható. Persze új fegyver is akad szép számmal, de német egy sincs közöttük.

Kivétel nélkül a cseh és szovjet gyárak termékei.

Meg kell hagyni, hogy szépek és jók ezek a puskák. Különösen az oroszoké. Ezért van az, hogy egyik-másik felkelő csak orosz puskára vadászik, ami nem azt jelenti, hogy a más fegyvert esetleg az útszélen hagyja.

Az első felszerelésüket egyébként a godesbergi csendőrség fegyverraktárából szerezték be. Mikor a csehek a várost kiürítették, ezt a fegyverraktárat már nem volt idejük magukkal vinni és igy

annak egész tartalma a felkelőknek jutott.

Szép zsákmány volt. Mindenkinek azonban még igy sem jutott fegyver és mivel puska nélkül még sem lehet hadakozni, mit volt mást tenni, a fegyvertelenek kettesével-hármasával elindultak „csehet fogni". Csak úgy minden nélkül, puszta kézzel, legjobb esetben bottal. Csak a veszélyesebb vállakozáshoz kértek kölcsön puskát a boldog fegyvertulajdonos bajtársaktól, de ez soha sem ment simán. A puskatulajdonosok nem szívesen váltak meg fegyverüktől, mert a kölcsönkérő esetleg „oda is maradhat" és akkor oda a drága és nélkülözhetelen puska. Persze a bajtársat is sajnálják, hogy ne sajnálnák, de hát a puskára is vigyázni kell.

A cseheket természetesen nem azért fogják, mintha olthatatlan vágyat éreznének irántuk. Egyáltalán nem. Kizárólag csak a puskáikra fáj a foguk, de azért a megfogott cseh atyafit sem engedik el, ha már egyszer a kezük közé került. Sőt nagy óvációval viszik „haza" a táborukba, ahonnan az internáló táborba továbbítják, csak előbb a felszerelést veszik el tőle.

Határtalanul nagy a boldogság, ha nem egy, hanem, kettő, esetleg három vagy ennél is több csehet sikerül fogni. Ilyenkor valósággal vásért csapnak a puskákból és a hozzájuk tartozó „kellékekből".

A „fölös" puska azonban rendszerint a fegyvertelen legjobb barátnak jut. A parancsnokság ugyanis megengedte, hogy mindenki annak a fegyvertelen bajtársnak adja „fölös" fegyverét, akinek akarja. Ezzel is nevelik a bajtársiasság és a hála érzetét.

A hangulat különben teljesen vadnyugati, a „Wild West" laza erkölcsei nélkül.

Valami hallatlanul mély bajtársi érzés jellemzi az egész felkelés minden megnyilvánulását.

Mindenki a puskájával alszik ,azzal eszik, jár-kél, sétál és el nem hagyná a világért sem. Ez érthető is, hiszen szolgálatba csak az mehet, aki fel van szerelve.

A losonci Sziráki káplár szuronyos kalandja

A szolgálat meglehetősen nehéz és veszélyes.

Tegnap parancs érkezett, hogy ha a Freikorp (a felkelő csapat) emberei magányos, vagy kisebb csoport cseh katonát látnak, ne tüzeljenek rájuk, azonnal, hanem előbb győződjenek meg róla, hogy nem a cseh hadsereg német, magyar, lengyel, vagy tót nemzetiségü szökevényei-e? Megtörténik ugyanis, hogy

egy Sziráki nevü losonci származású káplár két tót bajtársával, miután megszöktek a csehektől, csupán megszokásból feltüzött szuronnyal igyekeztek megközeliteni a szudétanémet felkelők állását. A szudéta németek persze azt hitték, hogy cseh járőr közeleg és tüzelni keztek rájuk. Az egyik tót legény meg is sebesült és csak azután derült ki a félreértés.

Ezek a szökevények mondották el, hogy a csehek egy-egy szakaszba csak nyolctíz nemzetiségü katonát osztanak be, de még igy is nagyon vigyáznak rájuk. Azonkívül próbálják „megdolgozni" őket. A magyar származású katonákkal rendszerint azt igyekeznek elhitetni, hogy Csehország után Hitler Magyarországot akarja bekebelezni. A szudétanémeteket viszont a magyarok ellen izgatják, emlékeztetve őket azokra az állitólagos kegyetlenségekre, melyeket a magyarok a monarchia idején a németek ellen elkövettek. Kivégzett német és tót mártirokról beszélnek, akik a budapesti börtönökben pusztulnak el, vagy sinylődnek ma is. Különösen a tót legénységet óvják attól, hogy a magyarokkal érezzen. Napiparancsban hirdették ki, hogy a magyarok minden tót katonaszökevényt, aki hozzájuk menekül, kivégeznek, bosszúból azért, mert a tótok 1918-ban az elszakadás mellett szavaztak. Ilyen és ezekhez hasonló badar mesékkel igyekszik összetartani a cseh államtákolmány szertehulló hadseregét.

A magyarokat egyébként nagyon szeretik itt a táborban. Beérkezésünkkor

harsányan éltették Horthy Miklós kormányzót és a magyar nemzetet,

egyúttal biztosítottak bennünket arról, hogy a Führer egy füst alatt a mi számunkra is kitisztítja a Felvidéket. Drága, hős fiúk ezek. Minden pillanatban készek meghalni hazájukért. Példájukat odahaza is követni kell.

Sterio Leonidas.

Svájc ragaszkodik semlegességéhez

Bern, szept. 29.

A törvényhozás két házának ma délelőtti ülése előtt a szövetségi tanács újabb ülést tartott, hogy megvizsgálja a helyzetet.

Az ülésen elhatározták, hogy Roosevelt üzenetének visszhangjaképen meleghangú üzenetet intéznek Hitler kancellárhoz és Benes köztársasági elnökhöz a béke érdekében.

Az üzenet előrebocsátja, hogy

Svájc szilárdan ragaszkodik semlegességéhez és a jövőben is szigorúan távoltartja magát minden viszálytól.

Éppen ezért nem avatkozik bele ellentétekbe és nem nyilvánit véleményt az ellentétek megoldására, esetleg alkalmas eljárás tekintetében. A szövetségi kormány rámutat arra, hogy az esetleges háború milyen borzalmakat és milyen erkölcsi és anyagi károkat zúditana nem csupán a hadviselőkre, hanem még azokra is, akik nem vesznek részt a háborúban.

Meghalt Szentgyörgyi István szobrászművész

Szentgyörgyi István, a Képzőművészeti Főiskola tanára, szobrászművész, e hó 28-án meghalt. Temetése 30-án délután 4 órakor lesz a Kerepesi-úti temető halottasházából.

Nem változik az idő

A Meteorológiai Intézet jelenti szept. 29-én: *Budapesten* ma délben a hőmérséklet 19 Celsius-fok.

Várható időjárás a következő huszonnégy órára: Kissé élénkebb szél. Az ország nyugati felén felhősödés, néhány helyes eső. Keleten még túlnyomóan derült idő. *A hőmérséklet nyugaton kissé csökken, keleten alig változik.*

Keresztény fiatal kezdő gép- és gyorsíró, szerény fizetéssel elhelyezkednék. Cim a kiadóhivatalban.

Szerkesztőségi munkára gyakorlott gyors- és gépirnőt felveszünk. Ajánlatokat „Perfekt munkaerő" jeligére a Pesti Ujság kiadóhivatalába kérünk.

"Barátságtalan magatartás"

A magyar kormány használta ezt a nagyon udvarias meghatározást abban a jegyzékben, amelyben válaszolt a cseh kormány üzenetére.

Barátságtalan magatartás volna bármi ürüggyel kibújni a magyar kérdés végleges rendezése alól. Barátságtalan magatartás lenne ennek halogatása, a különbségtevés a német, magyar, lengyel vagy rutén probléma elintézése között. Quod uni justum, alteri equum, — ami az egyikkel szemben igazságos, a másikkal szemben méltányos.

A cseh kormány húsz éven át barátságtalan magatartást tanúsitott a megcsonkitott Magyarországgal szemben. Minden kisántánt-értekezleten ő vitte a primet, valahányszor olyan határozatról volt szó, amelyet ellenünk hegyeztek ki. Hajthatatlan volt minden kérdésben, amelyen keresztül a békülékenység szellemét lehetett volna beengedni a szomszédos érintkezésbe. Velünk szemben állandóan az elbizakodott győztest játszotta, holott csak egyetlen-egyszer került szembe velünk — a vörösök felvidéki hadjárata idején, — akkor is észnélkül futott és csak akkor merészkedett vissza a Felvidékre, amikor azt a vörösök Páris és London parancsára katonailag újra kiürítették.

A hatalma alá került magyarsággal szemben azonban már nem is barátságtalan, hanem kegyelen magatartást tanúsitott húsz éven át. Olyan kegyetlent, aminőt csak a rossz lelkiismeret szokott sugallni és a gyáva rettegés táplálni. Ez a kegyetlen és embertelen bánásmód emésztette fel a türelem utolsó maradványát a határokon innen és túl egyaránt. A húr elpattant. Nem lehet rajta játszani többé, főképen nem szirénhangokat, csalogató és altató dalokat.

A diplomácia nyelvén barátságtalan magatartásnak mondják, ha a cseh állam továbbra is taktikázik, halogat, különböztet, válogat és megadja az erősnek, amire joga van és megtagadja azt a gyengéktől. A mi magyaros szókimondásunk szerint ezt gyávaságnak, hitvány kijátszási szándéknak mondjuk, amit nem fogunk eltürni.

Barátságos arcot kérünk!

Mexikó nem akar semleges maradni

Mexikó, szept. 29.

A szenátus nem fogadta el Candilo Aguilar szenátornak azt a javaslatát, hogy Mexikó maradjon semleges háború esetére. Ezzel szemben elfogadta Padilla szenátor javaslatát, amely annak az óhajnak ad kifejezést, hogy Európa találja meg a megegyezés alapját a csehszlovák kérdésben.

Elköltözik a cseh kormány Prágából

LONDON, SZEPT. 29.

A Central News megbizható értesülés alapján jelenti, hogy a cseh kormány Prágából valószinüleg az ország másik részébe helyezi át székhelyét, mivel a jelenlegi főváros csak 50 mérföldnyire van a német határtól. Az idevonatkozó hivatalos jelentés rövidesen várható.

Ötszáz olasz repülőt váratlanul elszólitottak a spanyol frontról

London, szept. 29.

A Daily Telegraph levelezője san sebastiani diplomáciai körökben arról értesült, hogy ötszáz olasz repülőt, aki nagyobbrészt Majorcában és Zaragozában állomásoztak, váratlanul kivontak szolgálatukból a spanyol polgárháboruban. A Spanyolországban levő olasz gyalogságot mindeddig még nem vonták ki.

Szepességi vászon és asztalneműek, sifon-, pamutárúk, női fehérneműek

Kirschner János

IV., Váci-u. 30/b. Harisbazár-sarok.
Telefon: 183—755.
Mennyasszonyi kelengyék, stb
Intézeti felszerelések

CONTINENTAL ARCHIMEDES

SILENTA a jövő irógépe! Csendben, biztosan dolgozik; számolóautomata utolérhetetlen

Magyarországi vezérképviselet: **GOY és KOVALSZKY**

Az ország legnagyobb iró és számológépüzeme. Karbantartás minden rendszerű irodagép számára. Kellékek. **Budapest, V., Nádor-u. 11.**

Szerdán megindult Londonból a lakosság kiáramlása vidékre

— *A Pesti Ujság tudósitójától.* —

London, szeptember 29.

„London ismét nevet" állapítja meg az angol sajtó a müncheni értekezlet bejelentése által a tizenkettedik órában előidézett megkönnyebbülés hatását. Az összes lapok lelkesen dicsőitik a Chamberlain miniszterelnök által a béke érdekében tett makacs és szívós erőfeszítéseket s meleg elismeréssel adóznak Mussolini gyors és készséges együttműködésének is. Egyéként a sajtó mérsékelt bizakodással mérlegeli a lehetőségeket és nem hunyszemet a még fennálló nehézségek előtt.

Sir Samuel Hoare belügyminiszter nyilatkozatban

figyelmeztette a lakosságot, hogy a légvédelmi intézkedéseket lankadatlan buzgalommal kell folytatnia

és mielőbb be kell fejezni a gázálarcok szétosztását, a fedezékek készítését és az első segély megszervezését.

Az Angliában élő amerikaiak és németek túlnyomó része hazautazik.

Az Angliában szolgáló háztartási alkalmazottak 70—80 százaléka már hazautazott.

Szerdán megindult a lakosság egy részének kiáramlása Londonból.

A biztonságosabbnak tartott nyugati partvidék, északi Walesz, és Irország felé induló vonatokat elárasztották a légitámadás veszedelme elől menekülő nők, gyermekek és aggok, de férfiak is szép számmal voltak.

Az iskolák is megkezdték a gyermekek eltávolítását.

Az országutakon a podgyásszal és ágyneműkkel megrakott gépkocsik szakadatlan sora özönlött. Ez a nyugodt és tervszerű, nagyméretű kiáramlás mindeddig nem indult meg az ellenkező irányban visszafelé.

A haditengerészeti állomások és hadikikötők felé induló vonatokat a tengerésztartalékosok tömegei töltötték meg s a mozgósítási parancsot és a bevonulással kapcsolatos sürgős intézkedések továbbítása példátlan torlódást idézett elő a posta-, a távíró- és a távbeszélőforgalomban.

Filmkritikák...

HAZATÉRÉS.
(Uránia)

Zarah Leander nagy filmje. *Sudermann* Heimat című művéből irták a szcenáriumot. Szerecsejére a filmnek, a szellemes, irodalmi párbeszédeket is Sudermann irásából ékelték a filmbe. A téma kissé távol áll a mai modern kortól. Egy-két figura épp e különbség miatt kissé patinás szint kap. Legelsősorban a szigorú, katonás apa, azután a Marlitt-szerű jelenség, a mult század ritkasága, a nő-iró. Féllábbal a XIX. században, másik lábával a XX. században áll a történet bohémkedő kedves fejedelme. *George Alexander* az első jelenetben megnyerte számára a közönség rokonszenvét. A nagy Zarah alakitása fölött nincs hatalma az időnek. Egy régebbi kor asszonyát személyesiti meg, de a mai ember előtt is lenyügöző erővel, friss színekkel hat. A flicsőségért, művészi elhivatásáért kálváriát járó fiatal nő, a művész, mint írói figura is örök. *Zarah Leander* aztán minden érdeklődést megnyer a hősnő számára. Szerepe, igazi Zarah Leander szerep. Nagyskálájú, erősen drámai, külsőleg káprázatosan mutatós, lelkileg mély. Ebben a testhezálló szerepben minden művészi voltát megcsillogtatta a világhirű filmsztár. Legújabb filmjéről beszél egész Budapest és sokáig fog beszélni. Partenerei a német filmjátszás nagy nevei: *Heinrich George, Hans Nielsen, Hörbiger Pál, George Alexander, Leo Slezák* és egy nagyon sötét jellem szerepében *Franz Schafheitlin*. A rendezés, fényképezés is olyan, hogy nagy attrakcióvá teszi a filmet. Zenebarátok igaz gyönyörüséggel hallgatják a film ének- és zeneszámait.

VÁGYAK...
(Fórum)

Heteken át játszott a Fórum *Danielle Darrieux* filmet. S hogy levette a műsorról, azonnal egy másik *Danielle Darrieux*-filmet mutatott be. A közönség olyan lázasan siett a francia új sztár csodálására, hogy nem lehetett gátat emelni eléje. A második Darrieux film az elsőnek nyomdokain hald. A főmotivum kisértetiesen hasonlit a két filmben: olyan lányról van benne szó, kinek senkije és semmije a világon és aki — mert másképen nem lehet — hamis úton megy az anyagilag nyugodt, a rendes, a szeretetet adó életkörülmények megszerzésére. Az első, ami lekapcsolhatatlan erővel fogja meg a nézőt, a hősnő megrázó bemutatása: egy árva, gyönge leány, támasz nélkül, pénz nélkül és vele szemben ezer kisértéssel, gonoszsággal, könyörtelenséggel áll az egész világ. Az első pillanatban mindenki pártjára áll. A nézőtéren sürüen hangzik fel a gyanús orrfúvás, a sirás kisérője. Akik páncélt viselnek a szivük körül, még azokban is megmozdul a szív, amikor azt az egyenlőtlen küzdelmet nézi, a hatalmas világ és egy gyönge ember között. A második Darrieux-film felülmúlta az elsőnek a sikerét. Hova jut ez a vékony, alig hüszéves művésznő, ha igy folytatja? Partnerei közül *Charles Vanel* áll legközelebb Darrieux sikeréhez.

KIS FILMHIREK

Péntek Rézi útban van, hogy bemutatkozzék a budapesti filmközönségnek. Turay Ida játékán keresztül látja meg a közönség, milyen egy lelencházi kislány élete, mikor szerelmes szivvel, mindent kockára tévo szalad a boldogság felé. A boldogságot Páger Antal személyesiti meg, mint lelencházi egészségügyi főnök.

A berlini olympiász második részét valósziniileg a Zarah Leander-film után mutatja be az Uránia.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
1 hóra P 1.50. ¼ évre P 4.50
½ évre P 9.—

Felelős szerkesztő: Bornemisza Gábor.
Felelős kiadó: Meskó Zoltán.
Nyomatott a Centrum Kiadóvállalat Rt. körforgógépein. — Budapest, VIII., Gyulai Pál-utca 14. Telefon: 144—422.
Felelős: Telegdy Lajos.

HITLER: HARCOM

HITLER ADOLF

HARCOM

(MEIN KAMPF)

FORDITOTTÁK:

KOLBAI PÁL, LINTNER ANTAL dr.,
SZAKÁTS ISTVÁN dr.

II. KIADÁS.

BUDAPEST
CENTRUM KIADÓVÁLLALAT R.-T. VIII., GYULAI PÁL UTCA 14.

(Mein Kampf)

Egyedül jogosított magyar fordítása

Fordították: Kolbai Pál, Lintner Antal dr., Szakáts István dr.

Az uj Európa legizgalmasabb olvasmánya.

Kapható kiadóhivatalunkban: Budapest, VIII., Gyulai Pál-u. 14. olcsó kiadásban

P. 4·60 -ért

ELŐSZÓ

A müncheni biróság itélete alapján 1924. évi április hó 1. napján kezdtem meg várfogságom kitöltését a Lech melletti Landsberg várfogdájában.

Hosszú évek munkássága után itt végre alkalmam nyilt egy olyan mű megirásának a megkezdéséhez, amelyre sokan buzditottak és amelynek a mozgalom érdekében való szükségszerüségét magam is éreztem. Igy határoztam el, hogy két kötetben kifejtem mozgalmunk célját és vázolom annak fejlődési utját. Meggyőződésem, hogy egy ilyen műből több tanulság merithető, mint minden más kizárólag elméleti munkából.

Itt kinálkozott alkalom arra is, hogy saját egyéniségem kialakulásáról is némi képet nyujtsak s ezzel egyrészt művem megértését könnyitsem meg, másrészt pedig eloszlassam azokat a rút mende-mondákat, amelyeket főleg a zsidó sajtó terjesztett rólam.

Nem az idegenekhez fordulok ezzel a munkámmal, hanem azokhoz a párthiveimhez, akik szivvel-lélekkel igaz barátai mozgalmunknak s akik megértésre és felvilágositásra vágynak.

Tudom, hogy az emberek megnyerése szempontjából az élőszó hatásosabb az irottnál. Minden mozgalom nagyarányu kifejlődését elsősorban a nagy szónokoknak és nem a nagy iróknak köszönheti. Mégis szükség van arra, hogy egy tannak alapvető gondolatai az egység és egyöntetüség kedvéért mindörökre leszögeztessenek.

Ezt a két kötetet is épitőkövekként helyezem közös munkánkhoz.

A Lech melletti Landsberg várfogdájában

A SZERZŐ

Szentgyörgyi István

1911. március.

dijat kapott a brüsszeli kiállitáson.

Az Ujság. 1911. dec. 31.

U. 78.

Szentgyörgyi István

a brüsszeli, Királitásra
Küldött nagy Kobrás
nagy bronzérmet kapott.

Művészet 1910. 393. l.

Szentgyörgyi István

szobrász
kall. kiáll. Ernst.
irod

Elek Artur:
Az Ernst-Múzeum
kiállítása.
Az Újság
1925. márc. 1.

Szentgyörgyi István

2 obraz

Čeh bělický V. kiáll

Nemzeti Szalon 1924

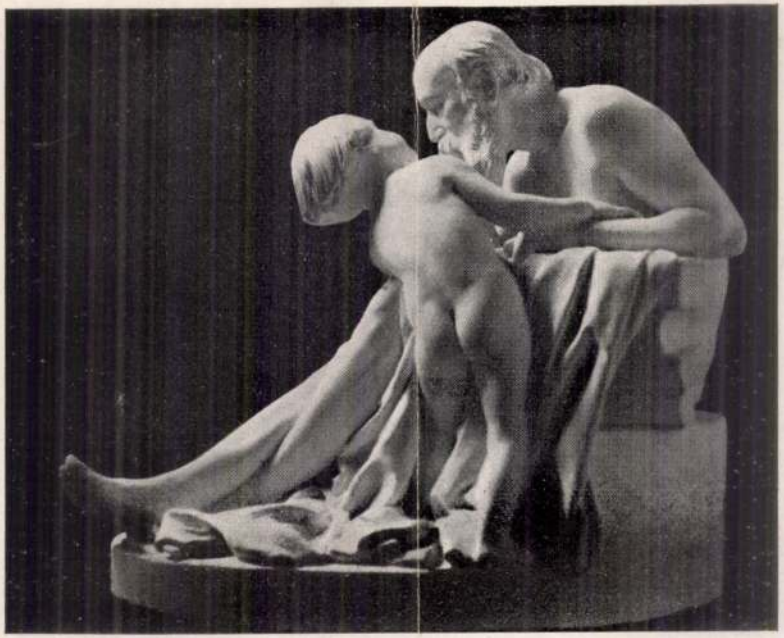

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: „BÖLCSELKEDÉS ÉS BÖLCSESÉG"
— A Céhbeliek 1923. évi babérkoszorujával és aranyérmével dijazott szobormű —

Szentgyörgyi István

nyomán

I.

Exp Bruxelles 1935

142. I.

Szentgyörgyi István munkáit először 1905-ben láthatta a Műcsarnok közönsége. Azóta is alig szerepelt nálunk, míg az ezévi téli kiállításon hirtelenül nagy feltünést keltett „Panasz“ című gipszszobrával. Még fiatal ember: 1881. június 20-án született Bégaszentgyörgyön, Torontál-megyében. Az ő pályafutása sem vezetett rózsák közt. Atyja hozzáfogott az iskoláztatásához, végigjáratta vele a hat elemi osztályt s beadta a gimnáziumba. Itt azonban csak egy évig maradhatott, mert atyjának üzlete hanyatlott s nem volt mód a további iskoláztatásra. Egy évet otthon a műhelyekben töltött. De ez idő alatt naponkint eljárt volt tanitójához Kaufmann Istvánhoz, egy-egy órai rajzolgatásra. Akkortájt nyilt meg Szegeden a fa- és fémipari szakiskola: Kaufmann tanácsára Szentgyörgyi ide került, ahol félév alatt ösztöndíjat kapott s alkalma volt a mintázás elemeit és a fafaragást négy év alatt megtanulni. Mikor így birtokába jutott egy mesterség tudásának, külföldre ment munkát keresni. Néhány heti keresés után kapott is munkát Zürichben, ahol két hónapig fát faragott s kőben is kezdett dolgozni. Egy évre rá Pap Géza dr., országgyűlési képviselő közbenjárására 200 forintos ösztöndíjat kapott, amellyel a budapesti Iparművészeti Iskolában folytathatta tanulmányait, Mátrai Lajos tanár osztályában. Három évig maradt ebben az iskolában. Akkor aztán kenyér után kellett néznie, ami nem ment egykönnyen. Egy év elveszett katonáéknál, ahol mint önkéntes szolgált. Kezdődtek a tengődés hónapjai. Végre egy képmás megrendeséhez jutott, ezt még néhány ily megrendelés követte. Közülük egyet, azonkívül egy plakettet is kiállított a Műcsarnok 1905. évi nemzetközi tárlatán.

Szentgyörgyi azonban mindenképpen tovább akarta magát képezni. Attól a négy úrtól, akiknek családtagjait mintázta, havi 70 korona támogatáshoz jutott s a művész ezzel kiment Bruxellesbe, az akadémiára, ahol Van der Stappen-nek útmutatása mellett dolgozott.

A megélhetés is itt temérdek gondott okozott neki. A véletlen összehozta egy fiatal kollegával, aki felismerte Szentgyörgyinek nem közönséges tehetségét s látva azt, hogy hazulról sehogy sem lehet számára pártfogást szerezni, kieszközölte, hogy nagybátyja, Zeitschel Bernhard, egy gazdag pétervári úr, 14 hónapon át havi száz frankot juttasson neki. Erre aztán gőzerővel megindulhatott a munka. Hamar elnyerte az akadémián úgy a nappali, mint az esti mintázásban s ezenkívül a kompozicióban is az első díjat, ami együttvéve 625 frankot jelentett. Orosz-belga támogatással folytathatta tehát a munkát. Az akadémia még egy évre külön műtermet, fűtést, néhány száz frank modellpénzt is juttatott neki.

Termékeny idő volt, de nem tartott soká. Akkor azután Torontál-megye jött segítségére. Régi tanítója, Kaufmann, bemutatta Bottka főispánnak, Jankó alispánnak, Vinczehidy főjegyzőnek, akik szivesen és erélyesen támogatták ösztöndíj-kérvényét. Így aztán a vármegye-nyujtotta 1200 korona segítséggel a megélhetés elemi gondjaitól menten folytathatta megint a munkát. Orosz mecenása is felkereste és megrendelte nála azt a két szobrot, amely e télen a Műcsarnokban volt látható. Végre pedig itthon is észrevették.

Közben külföldön is kiállított. A „Panasz“ egy féléletnagyságú bronzöntvényével az antverpeni kiállításon szerepelt. Gentben, Párisban és Bruxellesben pedig plaketteket állított ki. Munkálkodását most már remélhetőleg kedvezőbb viszonyok közt fogja folytathatni, most kiállított szép műveivel jogot szerzett rá.

Művészet
1909. 47. l.

Szentgyörgyi István

SE

Budapesti művészi esemény: Szentgyörgyi István műtermében elkészültek a tengerész hősi emlék szoboralakja

KÖNY

EST, VII. ER
lefoni 1-465

irások

vek német

szigetors
s l térkép
akon és ku
47 fotogr
ária és Eg
alva
KA, az ors
rejtély,
földrész"

Detcmann: Négy év
Dyck Richard: Ahol az időt nem ér
a legendák országa
Dienst Rudolf: A vadon hív! Lord
nyei Bolíviában, 8

Szentgyörgyi István

Pesti Napló képe
ruch. 1937 V. 16.

Jordán

Szentgyörgyi István

Nő i mellnobr
repr.

Műveszeti Szalon
(Kolowrat) 1929. IV.
cs. 10 4.

h. o. repr.

Fiam.
Bölcselkedő és
bölcsesség.
Leány mellnobr
Nő i mellnobr
Magyar Szalon kovas-
gatva XV. kerületben

58 ÉV ÓTA FENNÁLLÓ

„FÖRSTER"
VILÁGMÁRKA
VEZÉRKÉPVISELETE

CÉG
TRISKA
HIRNEVE
CLUJ STR. SACUNA 14

TRISKA CLUJ
„MELODION" A JELENKOR LEGTÖKÉLETESEBB BESZÉLŐGÉPE

KIVÁNATRA HOSSZABB LEJÁRATU KEDVEZ
FIZETÉSI FELTÉTELEK. KÉRJEN PROSPEKTUS

Szentgyörgyi István

Szinyei Ödön

Szinyei István

Thorma János

Vaszary János

Vidovszky Béla

Zádor István

l.

Szinyei Társaság

I. kiáll.

Nemzeti Szalon 1922

Előkelő úr képe.

Csaknem térdig, jobbraf
zolva. Jobb kezét rendjeleinek
ját az asztalon lévő jogar n
Hátrafésült haja hosszú, baj
Az aranygyapjas-rend jelvé
mellét egy másik rendnek

körülcsavart nyakkendő, mell
zsinórzott dolmány és szűk na
oldalán kard lóg.

Kődombormű, méretei 14
Vétetett 1891 október 12-én Wol
— Elszámoltatott 1892. január 2
lást jóváhagyta az 1892 május 2
20-iki 26716 sz. határozat (98—8

Szentgyörgyi István
rabnak
Ernst Múz. kiállítására

CXXXI. 1932

173, 181

112. Fehér rózsák. Kálmán Henrik tulajdona.
113. Női arckép. Benedek Henrikné tulajdona.
114. II. Ottó. A Nemzeti Összetartás Társasköre tulajdona.
115. Férfi arckép. A Magyar Jelzálog Hitelbank tulajdona.
116. Férfi arcmás. Szobormű. Magántulajdon.
117. Női arckép. Dr. Ádám Lajos egyetemi tanár tulajdona.
118. Női arckép. Győző Dezsőné tulajdona.
119. Női fej. Eisner Gyula tulajdona.
120. ruszti Ruszt József. A Lipótvárosi Kaszinó tulajdona.
121. Női arckép. Özv. Gomperz Miksáné tulajdona.
122. Parasztasszony-fej. Dr. Pollatschek Alfréd tulajdona.
123. Dr. Hubay Jenő arcképe. A méd. anter. nyertese Párisban.
124. Női arckép. Simon Béla tulajdona.
125. Női arckép. Tibor Róbertné tulajdona.
126. Női arckép. Kálmán Henrik tulajdona.
127. Női arckép. Hamburger Mór tulajdona.
128. Férfi arckép. Kovács Sándor tulajdona. A kis állami aranyérem nyertese.
129. Női arckép. Fellner Alfréd tulajdona.
130. Női arckép. Báró Ullmann György tulajdona.
131. Női arckép. Báró Holzer Aladár tulajdona.
132. Férfi arckép. Dr. Balassa József tulajdona.

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN.

Született 1881-ben, Begaszentgyörgyön. Művészi hajlamai már kora ifjúságában jelentkeztek. 1894-ben a szegedi fa- és fémipari szakiskolába került, ahol a faszobrászatot tanulta. Ennek elvégzése után Svájcba megy, ahol megismerkedik a kő művészi megmunkálásával. Egy év mulva az Iparművészeti Iskolára kerül állami ösztöndíjjal, ahol Mátrai Lajos a mestere. Több arcmást készít, majd 1905-ben Bruxellesbe megy, ahol Van der Stappennél tanul. Itt főleg a bronzzal foglalkozik, mely tanulmánya alatt érmekkel, díjakkal és elismerésekkel tüntetik ki. Bruxellesben mintázza «Panasz» című életnagyságú ismert szobrát, mellyel 1908-ban

Műcsarnok 1928/29
téli kiáll.

tűnik fel első ízben a Műcsarnok tárlatán és amely művére megkapja a 2000 K-ás Rökk Szilárd-díjat. E művét az állam a Szépművészeti Múzeum számára megvásárolta. Ezután két évre visszatér Brüsszelbe, ahonnan állandóan küld a hazai tárlatokra kisebb bronzokat, melyek közül a «Tenniszező» feltűnést keltett. 1910-ben végleg hazatér és magával hozza a «Kígyóbűvölő» című bronzszobrát, mellyel a bruxellesi nemzetközi világkiállításon bronzérmet, itthon pedig a Lipótvárosi Kaszinó díját nyeri el. E műve azóta szintén a Szépművészeti Múzeum tulajdona. A Műcsarnok kiállításain és a pályázatokon állandóan szerepel. 1912-ben a nagyváradi Tisza Kálmán szoborpályázaton I. díjat nyer, 1913-ban a szükebbkörű szoborpályázaton pedig őt bízzák meg a kivitelezéssel. Ugyanezen évben az Erzsébet szoborpályázaton a II. díjjal tüntetik ki. 1914-ben hadba vonul, majd 1916-ban szabadságolják az akkori Erzsébet szoborpályázatra, amelyen I. díjat nyer. A Műcsarnok 1919 évi téli tárlatán egy mellszobrára megkapja a kis állami aranyérmet. A következő években egy kútszobrára elnyeri az Erzsébetvárosi Kaszinó díját, «Bigéző fiú» című művére a Szinnyei-díjat és Budapest Székesfőváros díját, «Bölcselkedés és bölcseség» című csoportjával a Céhbeliek aranyérmét, «Mécses» című szobrára az akt-kiállítás egyik I. díját. A szolnoki hősiemlék szükebbkörű pályázatán megkapja a kivitelt. A soroksári hősiemlék elkészítésével is őt bízzák meg. Több munkája van külföldi magánosok és muzeumok tulajdonában. Így «Bigéző» című bronz szobrát legutóbb a római Modern Múzeum számára vették meg.

MŰVEI:

Szoborművek. Magántulajdonok. (Az eladó művek árai a terem jobb sarkában vannak kifüggesztve.)

133. Tisza Kálmán. A berettyóújfalusi szobor részlete.
134. Fekete Tamás.
135. Lord Rothermere. Dombormű.

136. Síremlék.
137. Dr. Vass József népjóléti miniszter mellszobra.
138. Pesthy Pál igazságügyminiszter mellszobra.
139. Sziládi Áron.
140. Dr. Szelig Ádám mellszobra.
141. Róth Miksa arcmása.
142. A kiskörösi Petőfi-szobor feje.

IV. TEREM.

Szoborművek. Eladók. A magántulajdonnak jelzett művek nem eladók.

143. SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: Szüret. Kútszobor (márvány és bronz.)
144. BORY JENŐ: Rejtő. Magántulajdon.
145. HAJDU REZSŐ: Tanulmány.
146. SZAMOSI SOÓS VILMOS: Öregasszony.
147. SZAMOSI SOÓS VILMOS: Öregember.
148. MARTINELLI JENŐ: Varázstánc.
149. PONGRÁCZ D. SZIGFRIED: Ádám és Éva.
150. VASTAGH ÉVA: Juci.
151. VASTAGH ÉVA: Igazgyöngy.
152. BERECZ GYULA: Várady Gyula. Magántulajdon.
153. SZURKOVSZKY JÓZSEF: Tanulmányfej.
154. NEMES GYÖRGY: Patak partján.
155. K. KOVÁCS PÁL: Schréder Eta. Magántulajdon.
156. GÁBOR MÁTYÁS: Magányosan.
157. KOVÁCS ZOLTÁN: Búbánat.
158. TÉCSY LÁSZLÓ: Dr. Székely (Nuszbek) Sándor. Magántulajdon.
159. SCHMIEDMANN LÁSZLÓ: Krisztusfej.
160. BERECZ GYULA: Balázs Árpád. Magántulajdon.
161. SZAMOSI SOÓS VILMOS: Tanulmány Ady síremlékéhez.

162. BÖDY KÁLMÁN: Képmás. Magántulajdon.
163. SZŐDY SZILÁRD: Emlékplakett. Magántulajdon.
164. NEMES HUBERT: Bánat.
165. FARKAS BÉLA: Atléta.
166. NEMES GYÖRGY A mindszenti hősi emlék.
167. TURCHÁNYI LÁSZLÓ: Első legény. Magántulajdon.
168. CSILLAG ISTVÁN: Kerner István.
169. CSER KÁROLY: A sásdi hősi emlék. Magántulajdon.
170. KOVÁCS ZOLTÁN: Ifjúság.
171. KASZAB KÁROLY: Dr. Gyurcsovec Károly. Magántulajdon.
172. g. KAYSER LAJOS: Kubikos.
173. CSERNÁK ANNA: Flórika. Magántulajdon.
174. FÜREDI RIKÁRD: Sirszobor.
175. SZŐDY SZILÁRD: A sebesült.
176. m. HORVAY JÁNOS: Népdal.
177. SZŐDY SZILÁRD: Modern Pandora.
178. FARAGÓ ÁRPÁD: U. J.-né arcmása. Magántulajdon.
179. GYURKOVICS REZSŐ: Tanulmányfej. Magántulajdon.
180. ORBÁN ANTAL: Egy építész síremléke. Magántulajdon.
181. BORY JENŐ: A diákhonvéd. A székesfehérvári reáliskola hősi szobra.
182. METKI ÖDÖN: Tanulmányfej.
183. SZŐDY SZILÁRD: Dr. Kornis Gyula államtitkár édesanyja. Magántulajdon.
184. KARÁCSONYI GÉZA: Fejtanulmány.
185. d. SIKLÓDY LŐRINC: Rendőrök hadi emléke a mosonyi-utcai laktanyában.
186. SZÁNTÓ GERGELY: Öt darab érem.
187. CSILLAG ISTVÁN: Glück Frigyes emlékplakett.
188. SEREGÉLY DEZSŐ: Irredenta.
189. HORVÁTH GÉZA: Dr. Jancsó Benedek. Magántulajdon.
190. KARÁCSONYI GÉZA: Arcmástanulmány. Magántulajdon.
191. KÓBOR G. ELEK: Csárdás.
192. MÉSZÁROS ANDOR: Tanulmányfej.
193. SÓVÁRI JÁNOS: Férfifej. Magántulajdon.

Szentgyörgyi István szobrász

Magyar Életrajzi Lexikon

ja. Ezeken kivül több emlékmüvet, hősi emléket (Soroksár, Kiskunhalas) siremléket, diszkutat készitett. A Képzőmüvészeti Főisk. tanára volt. 1921-ben gyüjteményes kiállitást rendezett müveiből az Ernst Muz. az MNG tizennégy szobrát őrzi. Bigéző fiujának egy példánya a római modern muz.-ban van. -- Irod. Kampis Antal: Sz.I. ujabb müvei (Magy. Müvészet, 1937); Farkas Zoltán: Sz.I. (Magy. Müvészet, 1938. 351.); Jeszenszky Sándor: Beszéd Sz.I. ravatalánál (Magy. Müvészet, 1938. 351).

Szentgyörgyi István (Bégaszentgyörgy, 1881. jun. 20. -- Bp., 1938. szept. 28.): szobrász. Kőfaragóként dolgozott Zürichben, majd a bp.-i Iparművészeti Isk.-ban, később pedig a brüsszeli ak.-n van der Stappennél képezte magát 1905--10 között. Ott mintázta első sikert hozó Panasz c. művét és a Kigyóbüvölőt. Hazatérése után számos portrét készitett. A neoklasszicista stilus jellegzetes képviselője volt. Sikerrel vett részt az Erzsébet-szoborpályázatokon is (1918). Több kitüntetés, aranyérem és dij nyertese volt. -- F.m. Bigéző (1920); Herczeg Ferenc portréja (1920); Mécses (1923), Szilády Áron (Kiskunhalas, 1927); Fiam kutyával (1927); Harminckettesek emlékműve (1933); Réti István portré-

KSné

Szentgyörgyi

Est, 932. IV. 10.

— **A Nemzeti Szalón kiállítása.** A Nemzeti Szalón vasárnap megnyíló 77-ik csoportkiállításának főérdekességét az anyagnak az a része képezi, amely nem tartozik szorosan véve a Szalón tárlatához: a gróf Klebelsberg Kunó védnöksége alatt előkészített Magyar Művészeti Sorsjáték anyaga, amely a nagyteremben kerül bemutatásra. A gazdag és változatos nyereménytárgyak bemutatása minden bizonnyal fokozni fogja a közönség vásárlókedvét, ami teljesen érthető is lesz, mert a sorsolásra kerülő műtárgyak között nagyon szép darabok is vannak: néhány kép, grafikai lap, üvegfestmény és nagyszámú porcellán meg dekoratív keramika mellett főleg kisplasztikák: *Szentgyörgyi, Lux, Pásztor, Pátzay, Telcs, Strobl* művei, amelyek arra is hivatva vannak, hogy a közönségben nagyobb érdeklődést keltsenek ezen szép, de nálunk túlságosan elhanyagolt műfaj iránt. Maga a csoportkiállítás négy festőt és egy keramikus-iparművészt mutat be. Közülük *Bardócz* Árpád friss színű képei. *Némethy* Béla tájképei Fényes Adolf utolsó stílusának nyomán haladnak; *Kohán* György formailag megoldatlan, óriási méretű szénrajzfantáziái legfeljebb pszihológiai szempontból kelthetnek érdeklődést. *Rahmer* Mária friss, jókedvű és groteszk fajánszfigurái ügyesek és hatásosak. *(—r.)*

(Nagymező utca 8. szám. Automata 230—49): Az üldöző (Hans Albers, Eggert Márta). Hurrá, apa vagyok (Ralph Arthur Roberts. Lucie Englisch). (4, ¾7, ½10). — **TURÁN MOZGÓ** (Nagymező utca és Mozsár utca sarok. Aut. 264—20): Ronny (Willy Fritsch, Nagy Kató). Hazudj, ha kell (Halmay) (¼4, ½5, 7, ¾10). — **UFA FILMSZÍNHÁZ** (Teréz körút 60.

Szentgyörgyi István

Dobrán

Szentgyörgyi Istvánné szobrászművész, képzőműv. főisk. tanár özvegye, X. Százados-u. művésztelep, 8. sz. pavillon 136-958

Bptvb 1940 szept.

T. 826.

egerősitett vár foglalja el, mely-
hidak vezetnek, a háttérben hegyek
alra a Dráván hajóhid vezet át. Fel-

in nider Ungaren

. Das ausere Schloss és befejezése:

.8 : 26 cm.
i Geschicht-Spiegel, Augspurg 1687.

Szentgyörgyi István MDK

kiáll. Ernst Muz.

Ybl E: Képzőművészet. Budapesti Szemle CC.
1925. 291-305.

MDK

Szentgyörgyi István - Horthy Béla

kiáll. Ernst Muz.

A kormányzó az Ernst Muz.-ban. Pesti Hirlap
1921. jan. 9. 3.

MDK

Szentgyörgy István - Horthy Béla

kollekciója, Ernst Muz.

Pesti Hirlap 192o. dec. 22. 3.

MDK

Szentgyörgyi István szobrász

kiáll. N.Szal.

8 Órai Ujs. 1927. II.27. 4.o.

887 Ismeretlen festő.
A XVIII. századból

887.
~~887.~~ Rudnyánszky Józsefné Száraz Julianna

ig látható
Vállon alól, [illegible]bodrozott haj
szeme világoskék, fehér selyem ruhája ki

Pastell, pergamenen, méretei
Vétetett Szeniczey Ödöntől
Elszámoltatott 1899: XII.
Az elszámolást tudomásul ve

(251/900). kissé
balfelé fordult, de szembe néz.

304:V.2.

~~Basch és társai~~

~~Basch és társai~~

tovább 2 Szentgyörgyi István

u. 3918.

Uj Sag. 1927. febr. 27.

(c. a. at Két Basch és Szentgyörgyi István.)

Fenséh kell. Értesítés a Nemzeti Szalonban

Bíróság!

– a Nagykikindai bíróság –
3. án Jaáknak lett a 33 kor.
itott utiszámlámat tisztelettel

ndai Bíróság

alázatos szolgája

~~Bosch Árpád~~

~~Bosch Mihály~~

Szentgyörgyi István

Molnár

dovább

Thl Ervin: A Nemzeti Szalon megalakítása. Budapesti Hirlap 1927. febr. 27.

12283 sz.

Gyula úr

Budapest

Budapest, 1907 május 8

csak egyszeri érvénnyel igazoljuk, hogy

által

megbízásából

nak

szeget külön levélbeli értesítés mellett

számláj a javára könyveljük.

„HERMES"

Magyar Általános Váltóüzlet Részvénytársaság.

Szentgyörgyi István
Hebrai
kol. kiáll.

Hol Ervin: Az Ernst-
Múzeum szoborkiállí-
tása. Pesti Hirlap
1937. jan. 10.

ika«
nűszaki
lat

NÉMETI
RÁLY ÚT

Robbanó mótorok és gazdasági gépek szakszerű javítása, valamint bármilyen mechanikai munkát elvégez. Villany-mótorok, dinamók és transzformátorok bármilyen Voltra állandóan raktáron.

SAJÁT HÁZÁBAN

Szedte: Lombár László

Szentgyörgyi István

Hod
2

Magyar Grafika
1925. 106. l. (Kiállítások ismertetése.)

Madonna

140 Lucas Müller – Cranach

Szent györgyi István

orvos

1921. szept. 4-től

Ernestnél.

L. katalog.

Irkereső 1905 aug. 10.

733/1905 sz. (Poprád 1905 aug. 9.)

A magy. Kárpátegyl poprádi műz. elnöksége keresi az 1905-ki term. rajzi áll. segély felhasználási tervezetét. (Válasz VIII. 17.)

Hivatalos Kötelezvények

I. 55.

Kard, Kelta VI. 34.

Szentgyörgyi István

nővére.

1927. febr. koll. Eiák

a Nemzeti Palotában.

l. u. o.

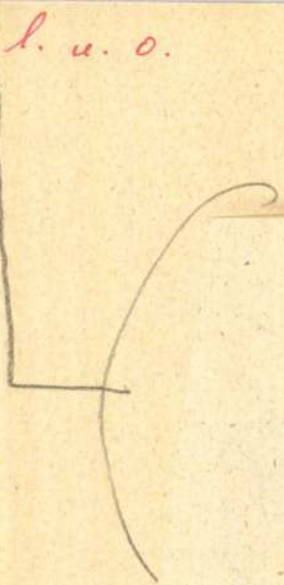

Szentgyörgyi István, szobrász, stb.

marad, l. 759. o.

Szentistvánnyi Gyula, festő, stb. marad

Szentgyörgyi István

irod
2

Bálint Zoltán: Ma-
gyarország a IV. monzai
kiállításon. Magyar
Iparművészet 1930.
165. l.

~~Brassó III. 184~~

Szentgyörgyi Ilka

Szinház. Sat.

1924. 89.

Követel

Szentgyörgyi István

Művészet 1909. 41, 47, 56
– 1910. 393. 431.
– 1911. 25, 27, 129, 132, 144, 426
– 1913. 206, 208, 237

Magyar Művészet

~~Tartozik~~ 1925. 15, 51-3 ~~Hatásai~~
II. 53, 204, 389, 429
1926. 1, 2, 39, 46, 128,
219–30, 232, 234-5, 298
300–2, 304,
1927. 176, 591
1928. 399, 463

Vasárn. **19** Erzsébet		Protestáns: Erzsébet Görög: Bartal Izraelita: Kislev 1
Hétfő **20** Félix		Protestáns: Jolán Görög: Gergely Izraelita: Kislev 2
Kedd **21** Bold. A. bem.		Protestáns: Olivér Görög: B. A felaj. Izraelita: Kislev 3.
Szerda **22** Cecilia		Protestáns: Cecilia Görög: Afiasz Izraelita: Kislev 4
Csütört. **23** Kelemen		Protestáns: Kelemen Görög: Amfilok Izraelita: Kislev 5
Péntek **24** K. János	☽ Első negyed 8 óra 38 pk.	Protestáns: Emma Görög: Kelemen Izraelita: Kislev 6
Szomb. **25** Katalin	1933 **NOVEMBER** 30 nap	Protestáns: Katalin Görög: Katalin Izraelita: Kis ev 7

47-ik hét. Nap kelte 7 ó. 11 pk. — Nyugta 16 ó. 14 pk.

Szentgyörgyi István

MAGYAR MŰVÉSZET

1925. 15, 51-3, II. 53, 204, 389, 427

1926. 1, 2, 39, 46, 128, 219-30, 232, 234-5, 298, 300-2, 304

1927. 176, 591

1928. 399, 463

1930. 57

1931. 3. 321

1932. 57-58, 84

1929. 174, 177, 178, 352, 360

Szapu sajtár, III. 131.

Szentgyörgyi István

Munkaadók

1917. tav. Kiáll. - 354. 429, 433

1918-19. téli Kiáll.

1919. hadviselt munk. Kiáll.
49, 269, 270.
harctéren nem volt.

1919-20. téli Kiáll. - 115, 135

1920-21. téli Kiáll. 155

1921. őszi Kiáll. 118, 191

1922. jub. Kiáll. 83, 103, 104

1924. tav. Kiáll. 180, 184

1925-26. ált. Kiáll. 79, 114,
412, 420-429, 436, 437
440, 442,

1927. tav. Kiáll. 115, 131, 133, 140
143, 144. 162

1928. tav. Kiáll. 73, 74

1928/29. téli Kiáll. 133-143
Kol. Kiabtén, élet.

Valens bourgeoise. VIII. 125.

Szentgyörgyi István

nővére.

1921. jan. koll. Erdélyi-

Ernst Lajos és Lakai Béla!

Horthy Béla és Szentgyörgyi

István gyilk. kivégzése -

Bpest, 1921.

jobbra piros bőr[ö]táblázzal ékes.
[ö]p (Dárda v. lapuska leberetvált. Jobb
[ö]n "czimü müvön nyugtatja a balja-
gyver, mely alatt iratok vannak, egyik
ludtollal kalamaris és fenőkeletet ve-
[ü]l rőd függöny lóg. Alól négy sorban
[ü]rögi e Societate Jesu Hungarus
nii et doctrinae relicta monumenta
os pietas filectum subtilis, constans
ibus tener Virginem amor Mariae
erfectio acceptum Deo reddidere; ~~pax~~
. Patrum Soc. Propatrios Spiritus
rat exemplar, leges rexit. Obiit Tyr-
1765. Aetatis 83.° A ceder vápnan hé-
arpae A.° 1754."
mereté 125:95 cm.

Szentgyörgyi István

Mitteilungen Wien Brüssel
1908-9. téli füzet. 218, 234, 239

1909. tav. füzet. 149, 193 312
1909-10. téli füzet. 178, 236
1910-11. téli füzet. 2, 16, 257, 258
1911-12 jub. füzet. 294. 359, 418
1912-13. téli füzet. 240, 297,
352, 357

1783. Fr. Shoncheron:

Tájkép.

A széles folyótól átszelt nap-
fövében, a lombos bükkfák köze
trombiával hívja össze a tapsásag
Köledznek. Elől egy hajtó
val; a
a fordulónál ketten jönnek
nik fel. A egy lejtőjén ké
közül az ijesztő
-hajt. A vadászmester
újakkal és ezüst magas
folyón át karfás híd vezet, a melye
kátul, a völgyben, a fák között, ép
égbolt derült; a szikrák fel
három madár röpköd. A alatt

Vászon méretei 103: 86 cm
Vétetett 1900: VI. 8-dik
220 (253/900).

Kau (253/900), elnau
fogadtatott 1900: XII. 17-én a

Szentgyörgyi István

Nemzeti Hírlap - Buda
1905. jan. 1. 186, 214

Szentgyörgyi István.

Az Orsz. Magyar Képzőművészeti Társulat téli tárlata kollekcióját foglalja magába az általános részen kívül.

Nemzeti Újság, 1928. dec. 12.

Szentgyörgyi István

dr Orr. Magyar Képzőművészeti Társulat
téli tárlatán művei - kollekciója -, szere-
pelnek.

Magyarság. 1928. dec. 12.

Ihr ergebener Neffe

Szentgyörgyi István.

A lüncsonok téli tanulmányi munkásságával szemben.

Ujság, 1928. dec. 16.

Szentgyörgyi István.

A lécci Secessióban rendezett nemzetközi alatkiállításon katalógusában szerepel műve.

Budapesti Hirlap. 1928. dec. 1.

Szentgyörgyi István,
szobrász

A Nemzeti Szalon bajai kiállításáról müve szerepelt.

Magyarság, 1927. jan. 4.

Szentgyörgyi István

Szobormüve, az Ernst-Múzeum jub. kiállitásán.

N.U. 932.V.31.

Szulczögyi István

Szobrokkal szerepel az Iparművészeti Társulat kiállításán a Műcsarnok Andrássy-úti helyiségében.

M. 1924. X. 16. (Magyarság)

Szentgyörgyi István

szerepelt a diósgyőri Tavaszi tárlaton.

PH 1927. IV. 2.

Szentgyörgyi Istvánt.

A Szépművészeti Múzeum új könyvtárában egy-két szobrának szerepel.

Új Nemzedék, 1928. Okt. 31.

Szentgyörgyi István.

A Szépművészeti Múzeum új magyar képtárában szobor-alkotása készül.

Pesti Hírlap, 1928. Okt. 30.

Szentgyörgyi István

† Nagyszőllősön 1927-ben
tavasszal történt halálakor a Szinnyei Merse
Pál-Társaság tagjaként szere-
pelt.

? 1927. IV. 1.

Szentgyörgyi István

A Nücsarnok 1927-es
tavasi tárlatán szerepelt.

M. 1927. IV. ?

Szentgyörgyi István
szobrász

Részt vesz a Mücsarnok harmadik nemzeti képző-
művészeti kiállitásán.

Nemzeti Ujság 1935.III.24.

Szentgyörgyi István

Szinyei Társaság III. kiállításán az Ernst Múzeumban Csók István emlékével szerepelt.

Ujság 931. I. 11.

Szentgyörgyi

Alkotásával szerepelt a velencei nemzetközi kiáll.-on.

P.H.930.IX.28.

Keresztyén István szobrász

kapott a tengerészeti emlékmű

pályázaton

Magyarság 1936 dec. 5

Szentgyörgyi István rajzai

Szerepel a Kisfaludy-Társaság
kiállításán az Ernst Múzeumban

Pesti Napló 1937 X. 17

Szentgyörgyi István nekrológja

A „Hősi emlék pályázat"
kiállítás elnökségének tagja

Magyarország 1927 VIII. 14.

Szentgyörgyi István rajzai

Koreyel a Fiumei II. nemzetközi kiállításon

Nemzeti Újság 1927 X.4

Szentgyörgyi István nobrák

A kőnyomatokat kiállításon
Budapest Székesfőváros I. díját
és az Orsz. Képzőművészeti Tanács
elismerő oklevelét kapta

Budapesti Hírlap 1927 VIII. 19

Szentpétery György István szobrára

A Lóversenyek Fővárosa Budapest Székesfőváros I. díját és a hozzá Orm. Kegyúrnőnktől Tanúsító elismerő oklevelét kapta

Nemzeti Újság 1927 VIII. 19

Szentgyörgyi István.

A varsói magyar kiállításon
többen szerepeltek.
A varsói képzőművészeti társulat
„mention honorable"-lel tüntette
ki.

Magyarország, 1927. május 29.

Szent-györgyi István

Szobrokkal megjelent az Orsz. Magy. Iparművészeti Társulat karácsonyi kiállítása a régi Műcsarnokban

Magyarország, 1927 XI. 27.

Szentgyörgyi István,

szobrászművész

a Varsóban rendezett magyar kiállításon részvevő művészt a varsói képzőművészeti társulat tiszteleti és elismerő oklevéllel tüntette ki.

Magyarság, 1927. okt. 4.

Szentgyörgyi István

Szinyei-Merse Pál Társaság III. kiállításán az Ernst Múzeumban Horthy Miklós szobrával és Csók Istvánné síremlékével szerepelt.

PH. 931. I. 11.

Szentgyörgyi István

III-ik Szinyei kiállításon szerepelt.

Az Est 931. T. 11.

Szentgyörgyi István

szerepelt a Művészek Tavaszi tárlatán.

Lévai Miklós 1927. IV. 3.

Szentgyörgyi

Szobormüvei a Művészeti Sorsjáték kiáll.-án a Nemzeti Szalonban.

M.932.IV.10.

Szentgyörgyi

Szobormüve, a velencei nemzetközi képzőm. kiállitáson.

N.U.930.IX.28.

MDK

Szentgyörgyi István

neve emlitve

Szegedi képzőmüv. tárlata. N.Gal. 1967.aug.

Szentgyörgyi István

szobrász

Céhbeliek jubiláris kiállitása - Nemzeti Szalonban - szoborral szerepel.

Nemzeti Ujság
1934.I.14.

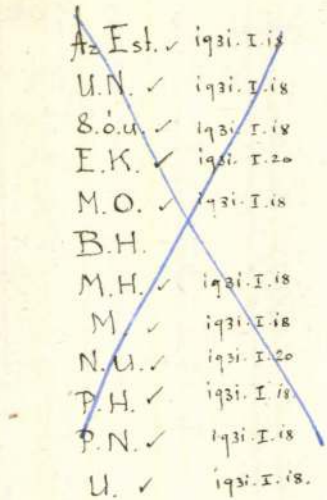
A. Est. ✓ 1931. I. 18
U.N. ✓ 1931. I. 18
S.ó.u. ✓ 1931. I. 18
E.K. ✓ 1931. I. 20
M.O. ✓ 1931. I. 18
B.H.
M.H. ✓ 1931. I. 18
M. ✓ 1931. I. 18
N.U. ✓ 1931. I. 20
P.H. ✓ 1931. I. 18
P.N. ✓ 1931. I. 18
U. ✓ 1931. I. 18.

Szentgyörgyi István szobrász

Postabakarékpénztár Árverési Csarnokának áprilisi aukcióján szerepelt.

NM·930·III·30·

Szentgyörgyi István szobrai

Prostakarikképcsarnok aukciós kiállításán szerepelt egy alkotásával.

PH. 930. III. 30.

~~Hlávich Rezső~~

és

Szentgyörgyi István

nővére

II. díjat az

alábbi pályázaton

nincs
ced
2
-od
2

Magyar Hirlap

1913. máj. 28.

(A királyné nővére.)

748. 12.

~~1133. Ismeretlen művész.~~
A XIX. századból.

1133. II. Ulászló.

Ívina karimáju

térdig, balraforo
nuson ülve van ábrázolv
baljában pedig kereszte
ronáját és palástját vi
szakállá rövid. Felirat
(fölül: II. ULÁSZ

és olykép

~~Karimája és hátl~~

Ezüstözött rézér
Becsértéke 40 K.-- Hava
(787-907-89).

Szentgyörgyi István MDK

Szobrász

A Lakás III. 8.sz. 13o.o.

Szentgyörgyi István

Klikusch Rezső

pályatervel, melyet
II. K díjjal tün-
tettek ki. Repr.

Vas. Ujs. 1913.
4/29. C. (Az Erzsébet
Királyné-emlékmű
pályáz at.)

s Bizottságának

Budapest.

u. p. IX., Hőgyes Endre-u. 10.

vármeg

Szentgyörgyi István †

Olvasva

Budapesti Hírlap.

1938. dátum

levágva -

(Szentgyörgyi István

meghalt.)

Mély tisztelettel

A Főkrónikások

Szentgyörgyi István I

Szül. 1887. Begaszentgyörgyön - 1894.
a nagyszentmiklósi főreáliskolában a fametszetet tanulta. Ennek elvégzése után Svájcba ment, ahol megismerkedett a fiatal művészi mozgalmakkal. Egy év múlva az Iparművészeti Iskolába került Matthey Lajos volt a mestere. - 1905. Brüsszelbe ment, ahol Van der Stappennél tanult. 14 fővel a bronzzal foglalkozik. 14 művét a Panasz c. szobrát, amellyel 1908. a Műcsarnokban megkapja a Rátky Vilmos-díjat. 9 művet az Ernst Múzeum számára megvásárolt. Ezután két évre visszatért Brüsszelbe, ahonnan állandóan küldözgetett szobrait bronzban, mások közül a Temetői fejfa című Eclecta. 1910. végleg haza tért és napról napra kiegészítő érmi bronzszobrait, amelyek a brüsszeli remekei-

Sopron X. 208, 209

Szentgyörgyi István 2

Nagy világkiállítások bronzérmei
között pedig a Lipótvárosi Kaszinó
díjat nyert el. Emlékezik a Nagy-
Lucernában 1912 a magyarvidéki
Tűzoltó Szövetségnek szervezési
I. díjat nyert 1913 a Szövetségben
szervezési ügyben pedig két bronz-
ruhát kapott. Ugyancsak ebben
az Egyesület szervezési a II.
díjat kapta ki 1914 Karlsba-
dumból, majd 1916 Szabadkáról
jár az akkori Egyesület szervezési
szalagos, amelyen I. díjat nyert. A
Lucernai 1914. évi fáklyás felvo-
nulásnak pedig az állami
aranyérmet. 1920 (?)
ezüst bronz díjai az Egyesület-
nek: Kaszinó díjat, utolsó
Bajnoki díjat és Budapest székesfővá-
rosi díjat. Bölcseleti és bol-
csészeti doktorátusát a

Schoen Arnold: A budapest-Kőbányai-Kinaváros templom. Budapest, 1916.
(Könyvism.) X. 209, 210.

a Cséhekkel arangyúmét,
Mecsér c. nóvára az akt-
kal épült I dyat. A nótuk
hőzemlék mindkettőn pász-
tortan magyar és török
st szerbián hőzemlék el-
keresésével is őt bízták meg.
Bojers c. bron nóvák
a román Modern Uniuer-
zumnak vették meg.

Soproni vonatkozású ének és plakkek X. 140

Szentgyörgyi István

szobrász

A Tisza-szoborpályázat felülbírálói bizottsága benyújtott pályaművét 3000 pengős jutalomban részesítette.

Pesti Hirlap
1929.VI.15.

Szentgyörgyi István

szobrász

A Tipze-szoborpályázat felülbíráló bizottsága pályaművét 3000 pengős jutalomban részesítette.-

Nemzeti Ujság
1929.VI.16.

Szentgyörgyi István

A genri Musée d'Art et Histoire-ban a Képszövetség ülése alatt bemutatandó magyar képző-és iparművészeti kiállítás anyagának kiválogatásában a Magyar Országos Képzőművészeti Tanács külföldi kiállítási bizottságának ülésén részt vett.

Nemzeti Ujság
1929. VIII. 6.

Szentgyörgyi István

Genfi művészeti kiállítás – Musée d'Art et Histoire-ben – a Magyar Országos Képzőművészeti Tanács külföldi bizottsága Ulisén részt vett a beérkezett anyag elbírálásában közreműködött.

Budapesti Hirlap
1939 VIII.6.

Szentgyörgyi István

szobrász

A barcelonai világkiállitáson internationalis kitüntetést nyert kiállitott müvével.

Nemzeti Ujság
1930.II.12.

Szentgyörgyi István.

[illegible]

[illegible] - [illegible] kerülő magyar [illegible] világú képző-és iparművészeti kiállítás megnyitásának - [illegible] alkalmából Kivatalos látogatás tárgyában az Országos Képzőművészeti Tanács titkára részére. -

Rezsnyi ujság
1929.VIII.15.

Szent György-téri torzó
rajzára

A kéve bíráló-ja a választmánytól a főváros
Művészeti Bizottsága a kiállítás
után tartja. A bizottság tagjának neveivel —

Kunszt Gyula
1929 II. 22

Szentgyörgyi István
Nobrán

"Magyar Lél" művészeti kiállítás - Münchenben a Union Halle-ban, — a kiválasztás zsűrijében részt vett s azon Nobrával szerepel.

Pesth, Hírlap
1929. I. 24

Szentgyörgyi István
emlékére

Ezentúl a Nemzeti Szalonban – bemutatóra kerülő
nagyobb reprezentatív jellegű képző- és iparművészeti
kiállítás anyagának – ~~szobrászi anyagának~~ – elbírálás
bizottság tagjaként részt vett az Országos Képzőművé-
szeti Tanács ülésén.

Budapesti Tárlap
1929. VIII. 15.

Szentgyörgyi István
szobrász

A barcelonai világkiállitás nemzetközi képzőművészeti kiállitása Arte Moderna osztályán a kiállitás II.érmét kapta müve: Bigéző

Pesti Hirlap
1929.X.23.

Szentgyörgyi István
szobrász

A barcelónai világkiállitáson a kiállitás II.osztályu éramét kapta müve: Bigéző

Az Est
1929 X.23.

Szentgyörgyi István
szobrász

A barcelonai kiállítás anyagába válogatták meg.

Magyarság
1929.II.3.

Szentgyörgyi István
szobrász

A barcelonai kiállitás zsűrijébe választották meg.

Ujság
1929.II.5.

Szentgyörgyi István

A Képzőművészeti Tanács ülésén a barcelonai kiállitás zsürijébe választották meg.

Nemzeti Ujság
1929.II.5.

Szentgyörgyi István

A barcelonai Arte Moderné-ban rendezett nemzetközi művészeti kiállítás szobrászati Gran Premié kitüntetését nyerte.

Magyar Hírlap
1930.II.9.

Szent György István
szobra

Budapest székesfővárosi művészeti bizottsága a
Nemzeti Szalonban a Kut Vállalásán kijelölte
a megvásárolandó műveket. A bizottság ben vett
részt. –

Nemzeti Újság
1930 I.

Szentgyörgyi István

szobrász

Barcelonai világkiállítás - képzőművészeti kiállítása - kiállítási palotában - szobrával szerepel.
„Kéés" c. nagy bronzszobrával „Bíró"-ja

Nemzeti Ujság
1929.VII.21.

Szentgyörgyi István

A barcelonai Arte Moderna-ban rendezett nemzetközi műtárlaton a legnagyobb kitüntetést a Gran Prémiót kapta.

Pesti Hirlap
1930.II.9.

Szentgyörgyi István

A barcelonai Arte Moderna-ban rendezett nemzetközi műtárlaton ezüst érmet nyert.

Pesti Hirlap
1930.II.9.

Szentgyörgyi István

A barcelonai Arte Moderne-ban rendezett nemzetközi
műtárlaton a Gran Prémió kitüntetést nyerte.

Pesti Napló
1930.II.9.

Szentgyörgyi István

A barcelonai Arte Moderna-ban rendezett nemzetközi mütárlaton ezüstérmet nyert.

Pesti Napló
1930.II.9.

Szentgyörgyi István
rajzai

A Magyar Orszagos Képzőművészeti Tanácc külföldi kiállitási bizottsága által delegált zsüri tagjaként k válogatta azokat a festményeket és szobrokat, amelyek a barcelonai nemzetközi nagy művészeti kiállitáson képviselik a magyar művészetet.

Magyarság
1929.IV.4.

múzeumban, valamint brüsszeli, berlini. római és oslói magángyüjteményekben vannak. Öt bízták meg a Rothermere emlékkút elkészítésével. Legutóbb Horthy Miklós kormányzó mellszobrát mintázta meg. 1924-ben a Képzőművészeti Főiskola tanára lett, 1925-ben pedig, művészi érdemei elismeréseül, a m. kir. kormányfőtanácsosi cimmel tüntették ki.

sue opere principali sono in possesso del Museo di Belle Arti e dèl Museo Municipale di Budapest, nonchè di raccolte private a Bruxelles, Roma, Oslo. Gli venne affidato l'incarico di eseguire la Fontana di Rothermere. Recentemente ha eseguito un busto del Reggente, Ammiraglio Horthy. Nel 1924 venne nominato professore della Accademia di Belle Arti, nel 1925, in riconoscimento dei suoi meriti artistici, venne insignito del titolo di Consigliere superiore di Governo.

Szentgyörgyi István
zsűrin

A Magyar Országos Képzőművészeti Tanács külföldi kiállítási bizottsága által delegált zsűri tagjaként kiválogatta azokat a festményeket és szobrokat, amelyek a barcelonai nemzetközi nagy művészeti kiállításon képviselik a magyar művészetet.

Nemzeti Ujság
1929.IV.4.

Szentgyörgyi István rajza

A Képzőmű. Főiskola tanára

Nemzeti Cirkusz 1937 III. 20.

Kanizsaépítő István

A kapy. Kápolnaépítő Orsz.
Központja kapja Rekviem az
elhalt tanácsülésen.

Nemzeti Újság 1937 XI. 28

Szentgyörgyi István

A Szinyei-Társaság díját kapta

Pesti Hirlap 1937 II. 4

Szentgyörgyi István

Corvin – románnal tanulattás 2ri.

PH. 1930 I. 26.

Szentgyörgyi István

Szobrász

Budapest székesfőváros művészeti bizottsága a művészeti szakban a Kat. Kölcsönösén kijelölte a megvásárlandó műveket. A bizottság tagjaként részt. –

Magyarság

1930. I. 18.

Szentgyörgyi István
sírhelye

A székesfővárosi műpártoló bizottsága a Nemzeti Szalonban a Kner Izidor-termében kiállítja a magyar iparművészeti műveket. E bizottság tagjainak sorát növelte.—

Nemzeti Újság
1930. I. 18

Szentgyörgyi István

A barcelonai Arte Moderná-ban rendezett nemzetközi mütárlat zsürije ezüstérmét nyerte.

Magyar Hirlap
1930.II.9.

SZENTGYÖRGYI István szobrai

Részt vett az 1908-as fővárosi szobrászati díj pályázatán

Id. Erdei 1991 80. p.

és a kereszteléshez kancsót
A helvét irányzatot követő
messzebb mentek. Méliusz Ju
Márton azt tanitották, hogy
kel, szobrokkal, oltárokkal
templomból. A református zs
tesitői/ azonban - a tan ti
türelmesebbek. Kevesebbet f
és a változatos keresztelési
mosás, medencéből való kézz
való leöntése vagy megmosás
ki, hogy a sákramentum kisz
a fa, üveg, arany, ezüst, r

Szentgyörgyi István

Erzsébetvárosi Kaszinó

adója 1921.

Szentgyörgyi István, szobrász

Művészek, tervezők, akik, az Orsz. M. Kir. Iparművészeti Iskola beiratkozott növendékei voltak 1896 és 1919 közt
Szentgyörgyi István, szobrászat, diszitőszobrászat szakon 54. old

Mezei Ottó: Az Orsz. M. Kir. Iparmüv. Iskola/1880-1944/ oktatási rendszere és forrásai 37. old

Müv. Tört. Ért. 1975. XXIV. 1. sz. Bp

Szentgyörgyi István, szobrok

Megnyitva. (L. Tájai Antal.)

Anyó f.: Illés Jenő és Tájai Antal 88-95.

Tiszatáj, Szeged, 1979. július XXXIII/7.

Szentgyörgyi István szobrászművész (1881-1938).

Tápai Antal Kisteleken született 1902-ben. Móra Ferenc döbbent rá elsőnek kiemelkedő szobrászi tehetségére, aki összefogásával, Szeged városa támogatásával megteremtette a Képzőművészeti Főiskolát, Szentgyörgyi István tanítványaként.

Lasonci Miklós: Tápai Antal: Tündöklő hálódobó halász.
Halászat, 1984. jún.

Szentgyörgyi István szobrászművész (1881–1938).

Lyka Károly 1914-ben Kisfaludi Stróbl Zsigmond és Szentgyörgyi István társával együtt a főiskolára hívta – fizetés nélkül. A távlati eredmények később igazolták a három művész nemes elhatározását.

Tóth Márta: Tisztelgés Kisfaludi Stróbl Zsigmond emléke előtt.
Vasi Szemle, 1984. jún. 30.

Szentgyörgyi István, szobrászművész (1881-1938).

Lyka Károly 1924-ben Kisfaludi-Stróbl Zsigmondot Sidló Ferenccel és Szentgyörgyi Istvánnal a főiskolára hívja, - sikerei mellett, a tanulói eredmények igazolták nemes szándékukat és elhatározásukat.

dr. Tóth Ervin: Élete, amit szobrain élhet.
Hajdu-Bihari Napló, 1984. júl. 1.

Szentgyörgyi István

1925. SZMTT. ~~Kisfaludi~~ által alapított művészek díja. N. Szalon-
Bigécző, gépn.
1922. Szinyei jutalom.

~~Brouwer's VIII. 124.~~

Szentgyörgyi István

1925 telén Kormánypóta-
máccsa.

U. 4142/a

Nike III. 202

alázatos szolgája

„STEPHANEUM"
A „SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT" NYOMDÁJA
BUDAPESTEN.

Szentgyörgyi István

nóvai

l.

József dálya kiáll

51. l.

KOLOZS-DOBOKAI RÓM.
KOLOZSVÁR, MÁT

D. a

..... szám.

Hasznos

útbaigazításokat

nem tudok a 3

számadás, ill. kapcsol

kapubejáratokról.

Ted a munkával

Szentgyörgyi István

becsi magy. kiáll.

Künst Wien 1937

Hohrázol Evt

KÖZMŰVELŐDÉSI BIZOTTSÁGA
405 1343 sz.
19.. év ... hó ... n.

Szentgyörgyi István.

Mint szerelmi focy az ápr. 2.-án megnyíló vasúti magyar kiállításon.

Magyarság, 1927. márc. 19.

Szentpétery István

szobrász

A városi magyar „Képző“- és Iparművészeti kiállításra beküldött műszeti anyag bíráló-bizottsági tagjává választották.

Magyarság, 1927. febr. 17.

Szentgyörgyi István.
szobrászművész

A Nemzeti Szalonban vasárnap megnyílott
meg kollektiv kiállítása.

Magyarság, 1927. márc. 1.

Szentgyörgyi István

is szerepel művével.

Szárkilenc magy. képző művész vett részt a velencei

N. U. 932. III. 27. kiállításon.

Szentgyörgyi István

Munkácsy-cék II. kiállításán szere-
pelt.

UN. 929. X. 22.

Szentgyörgyi István

Munkácsy-céh II. kiállításán az Ernst Múzeumban szerepelt.

BH. 929. X. 20.

Szentgyörgyi István

Alkotása szerepelt a magyar művészeti sorsjáték kiáll.-én.

N.U.933.V.27.

Szentgyörgyi István

Munkácsy-céh II. kiállításán az Ernst Múzeumban szerepelt.

M. 929. X. 20.

Szentgyörgyi István

Munkácsy-céh II. kiállításán az Ernst Múzeumban szerepelt

A kiállítás nagyon értékes része a szobrászanyag. Ezekről is külön-külön illenék beszélni, de itt is meg kell elégednünk a névszerinti felsorolással. *Szentgyörgyi* István, *Sidló* Ferenc, *Kisfaludy-Stróbl* Zsigmond, *Pásztor* János, *Lányi* Dezső, *Bory* Jenő, *Lux* Elek, *Beck* Ö. Fülöp ismert és méltán elismert kiváló alkotásaikkal emelik a kiállítás színvonalát és ők is alkalmat adnak arra, hogy a müértő közönség belekapcsolódjék a magyar képzőmüvészeti élet jelenébe, fejlődésébe.

A *Munkácsy-Céh* idei kiállítása fegyvertény és szinte kár, hogy úgy, amint van, nem lehet muzeummá avatni. Az elrendezés ötletessége és stilszerüsége a muzeum vezetőségét dicséri.

Márjás Viktor

NU·929.X·20

Szentgyörgyi

Munkácsy-éh I. kiállításán az Ernst Múzeumban kis plasztikai munkája szerepelt.

MH. 929. X. 20.

Szentgyörgyi István

szobrász

Harmadik Nemzeti Képzőművészeti Kiállítás - Műcsarnokban - szoborral szerepel.

Magyarság
1948.III.24.

Szentgyörgyi szobrai

Munkácsy-céh II. kiállításán az Ernst Múzeumban szerepelt

Az Est 1929.X.20.

Szentgyörgyi István

szobrász

Genfben a Nemzeti Múzeumban - bemutatásra kerülő magyar reprezentatív jellegű képző-és iparművészeti kiállítás anyagában - szoborral szerepel.

Nemzeti ujság
1929.VIII.15.

Szentgyörgyi

Szobrainak bemutatásával a Művészház 25 éves jubileumi kiállításán.

N. M. 936. V. 3.

Szentgyörgyi István

Műve nevével a postatakarékpénztári jubileumi aukcióján.

B. H. 936 II. 11.

Szentgyörgyi István nobuán

kerepel „A nő a művészetben"

c. kiállításon a Műcsarnokban.

Nemzeti Újság 1936 X. 25

Szentgyörgyi István

szerepelt a Szinyei-Társaság IV. kiállításán.

Pfl. 1933. XI. 19.

Szentgyörgyi István

szerepelt a nemzeti kiállításon.

PH 1933. IV. 20.

Szentgyörgyi Istvánt

A Nemzeti Szalonban rendezett Szatmárvármegyei kiállításon szerepel.

„Bíbicz" c. szobrát az Országos Szépművészeti Tanács díjat kapta meg.

m. 934. VI. 6.

P. H. 934. V. 20. Kiáll. 934. V. 20.
M. O. 934. V. 20. M. 934. V. 20

Szentgyörgyi István

Szobormüvel nevpel a
Mücsarnokban rendezett
Magyar Kiállitáson.

Kiemelik „Puntáik müvéhe"
c. müvét.

V. U. 934. IX. 30.

Szentgyörgyi István

Alkotása szerepelt a magyar művészeti sorsjáték nyereménytárgyainak kiáll.-án.

B.H.933.V.28.

Szentgyörgyi

szobrász

Céhbeliek kiállitása - Nemzeti Szalonban - szoborral szerepel.

E s t .
1934.I.14.

Szentgyörgyi István

szobrász

Céhbeliek Kiállitása- Nemzeti Szalonban - szoborral szerepel.

Müvei nemes klasszicizmusról beszélnek.

Budapesti Hirlap
1934.I.14.

Szentgyörgyi István.

Részvét a Szinyei Társaság Kiállításán.

Nyitva 1935. VI. 5.

Szentgyörgyi István

szerepelt a Szinyei Társaság kiállításán.

MN 1926. I. 26.

M.D.K.

Szent György Lovag
szobor

A Főiskolán Granitzer Géza
tanára volt.

Hajts Géza: Granitzer Géza szobrászművész műtermében
készített, 1967. február – 24 kép

Szent-Györgyi:

A hadsegédi pályázatok díjai
nyertek

Pesti Napló 1938. III. 13

Szentgyörgyi István

Szerepel a nürnbergi magyar kiállításon

Nemzeti Újság 1928 II. 28

Szentgyörgyi István

szerepelt a Szinyei Társaság kiállításán.

PM 1926. I. 24.

Szentgyörgyi István

Kerüljön a „Mű a művészetben"
c. előadássorozat a Műcsarnokban

Cegléd 1936 X. 24

Szentgyörgyi István

Csoportkiállításon szerepelt a Tamás Galériában.

PH 1935. I. 20.

Szentgyörgyi István

csoportkiállításon szerepelt a Tamás Galériában.

do 1954. I. 20.

Szentgyörgyi István

szobrász

Céhbeliek kiállitása - Nemzet Szalonban - szoborral szerepel.

Magyarság
1934.I.14.

Szent György István

szerepel a XXI. velencei

biennálén

Nemzeti Ujság 1938 jún. 19

Szentgyörgyi István rajzai

Karcolat a műtermek
akt világából

Nemzeti Ujság 1925 XII. 8

Szentgyörgyi István

szobrász

Lakásművészeti kiállitás - Technológiai Muzeumban - szoborral szerepel.

Nemzeti Ujság
1933.I.22.

Szentgyörgyi István.

Mint szerepelni fog Pécsett, a Nemzetközi kiállítás keretében. A kiállítás ápr. 9.-ei nyílik meg.

Magyarság, 1927. márc. 31.

Szentgyörgyi István.

A Nemzeti Szalon békésabai kiállításán művei szerepelnek.

Magyarság. 1927. dec. 6.

Bezirksbücherei Isetstadt

Szentgyörgyi István

Szobormüve, a szöv. mügyüjteményének kiáll.-án
a Mücsarnokban.

N.U. 932.VI.17.

Szentgyörgyi István

szerepelt a művészcsoportok műtárgyaiból rendezett kiállításán.

PH 1931. II. 21.

Szentgyörgyi István

szobrász

Ciíbeliek jubiláris kiállítása. - Nemzeti Szalonban - szoborral szerepel.

Esti Kurir
1934.I.17.

Szentgyörgyi István

Szobormüve, a Céhbeliek kiáll.-án a Nemzeti Szalonban.

B.H.932.III.20.

Szentgyörgyi István

Szerepelt a művészcsoportos műtermeiben

kiállításon.

PV. 1931. II. 22.

Szentgyörgyi István

szobrász

Barcelonai világkiállítás - magyar képzőművészeti kiállítása - az ügyről szerepel.

Nemzeti Ujság
1929.V.9.

Museum für Völkerkunde

Szentgyörgyi István

Alkotása a Céhbeliek kiáll.-án a Nemzeti Szalonban.

Est, 932.III.20.

Szalay-Berzeviczy István

szerepelt a művészcsoportok műtermeiben

rendezett kiállításán.

B. H. 1931. II. 22.

Szentgyörgyi István

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

Est 1931. IV. 22.

Szentgyörgyi István

Szerepelt a művészcsoportok műkiállításán.

VM. 1931. II. 24.

Szentgyörgyi István

Alkotásával szerepel a "Céhbeliek" kiáll.-án.

N.U.932.III.22.

ДЕЗИНФЕКЦИЯ

Szentgyörgyi

Szobormüve, a "Céhbeliek" kiáll.-án a Nemzeti Szalonban.

P.N.932.III.20.

Szentgyörgyi István.

a Vármegyei Szalonban vándorgyűlés kiállítása nyílik Rauch Árpád és Mihályfy Lyal. Több szobra szerepel, köztük egy fa-alakja. (emlitve)

Ma Kelt, 1927. febr. 27.

Szentgyörgyi István

szerepelt az I. nemzeti találkozón.

dr. Fl 1933. IV. 19.

Szentgyörgyi István

szerepelt az I. nemzeti kiállításon.

Sóvári Nyíregy 1933. IV. 20.

Szentgyörgyi István

szerepelt az I. nemzeti párlaton.

NK 1933. IV. 20.

Szentgyörgyi István

szerepelt az I. nemzeti találkozón.

M. 1933. IV. 20.

MDK

Szentgyörgyi István

M. Nemz. Galéria, vezető 1965.

Szentgyörgyi István

drámaíró.

Kollekciója szerepelt a Műcsarnok téli tárlatán.

Nemzeti Ujság, 1928. dec. 16.

Szentgyörgyi István.

A Műcsarnok téli tárlatáról műveit
recenzálták.

Pesti Napló, 1928. dec. 16.

Szentgyörgyi István.

Mire szerepel a lélegzetek téli tárolatán.

A Reggel, 1928. dec. 14.

Szentgyörgyi István.

Illúzió szerepel a lélekzavarok
téli kiállításán.

Est, 1928. dec. 16.

Szentgyörgyi István

MDK

Szinyei Társ. X. kiáll. M.Szal. 1948. febr.

MDK

Szentgyörgyi István

A Magyar Nemzeti Galéria 1965.

A Magyar Nemzeti Galéria 1965.

Szentgyörgyi István

szerepelt a Nemzeti Színház tagjai közül a Hadi-
fiúsán.

EK. 1930. F. 22.

Szentgyörgyi István

Szerepelt a Munkácsy-céh vegyes kiállításán.

NN. 1930 X. 21.

Szentgyörgyi István

Szerepelt a Munkácsy-céh nyeredi kiállításán.

P-Sz. 1930. X. 21.

Kultgyörgy

Egy rovás mérnök a Kinyai Társaság Ernst Lajos emlékkiállítóján az Ernst Múzeumban

Nagyorrsó 1937 X. 23

Szentgyörgyi István nyomán

közreadja a berni Kunstmuseum

magyar kiállítását

Lyssa 1937 III-6.

Fényképfelvétel

készítése a Kisfaludy Társaság
Ernst Lajos emlékkiállításáról
az Ernst Múzeumban

Es. 1937 X. 17.

M.D.K.

Szentgyörgyi István, rajzai

nevét említi Lyka Károly a Szinyei Merse

Társaság kiállításáról írt beszámolójában

Idézve: Magyar Művészet, 1926. I. 1-2. old.-ról

Kortársak szemével, 1896-1945. Szerk Németh Lajos
Bev. és összeáll. Pernoczky Géza,
Bp. 1967. Corvina

175. old.

Szentgyörgyi István
szobrász

Nürnbergi magyar képzőművészeti Társulat
szobrászának.

Szarvas
1924 III 6

Szentgyörgyi István

szobrász

Barcelonai képzőművészeti kiállitás - szoborral szerepel. Mérges c. nagy aktjával. -

Magyarság
1929. VII. 10.

Zsigmond király:

Egész alak, diszes t
jén koronával, jobb kezében k
keresztes almával van ábrázol
hosszú. Palástja rojtos. Fel
kezdete: Sigismundus Caroli
gem és befejezése: Moritur A
delat..... Jelzése fölül jobb

Fényképnyomat, m

J. Hasenburgh: Icones Regum Boh
ner Hofbibliothek No 8043

Sz. n. 119
950-906

Szentgyörgyi István

Irodalmi

I.

Lyrai műfajok

123–127. l.

Szentgyörgyi I., MBK

versenyen kivül vesz részt a kiállitáson mintheogy
az éves dijak nyertese.

Nemz. Szal. 333.kiáll.-1925. márc.15-29. Kat.
A Szinyei M.P.Társ. által dijnzott müvések kiáll.-a.

MDK

Szentgyörgyi I. szobrász

Nemzetk.velencei kiáll. Képzőművészet 1930. 31.sz.
145. l.

Szentgyörgyi István

„Kéjes" c. szobrának 1925-ben, a Képzőművészeti Főiskola rendezésében - Art Nouveau - első díjat nyert. (4 első d. volt.) 23 l.

Lyka Károly, Festőnemzedékek a két világháború között. Bp. 1956.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Szentgyörgyi István

nobrain-

Kolt. kiáll-

1927. febr-

Neuwirth Gyula

könyvtáramban.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Szentpétery István

Lásd
2

Szépm. Műv.
Új szerem. 1920–21.
45. n

Mihályával. A szobor egyes apró
adíszt a halasi leletben, a nyereg-
fel.
már ismert volt a szobor részleteit
li emlékeken. Újszerűsége nem is
n, hanem, ahogy ezeket az elemeket
relik, egységbe forrasszák. Márton
síti magában a kor művészetének
: a Szent Györgyre. Ezzel azonban
rton és György származását, illetve

ége van, hogy az elveszett prágai
nyelven jegyezték fel, különben is
nagyarul: Colosvár-nak írták.
agában amúgysem tudná eldönteni
ég az sem lehet döntő, hogy Nagy
magyar város volt. Egyes külföldi
m adna kielégítő bizonyítékot, de
keresztül kimutatható magyarsága
or nemcsak izig-vérig XIV. századi
ajos korának művészetéhez és csak
érpár külföldi, főkép olasz, esetleg
zépeurópai udvari művészet kozmo-

Szentgyörgyi István

vadászrészt vett az alábbi kiállításon a magyar csoportjában:

Cat Firenze 1927.

98. l.

hanyatlásnak indul és főleg *Dél-Németországban* az olasz renaissance értelmében dolgoznak a dekorativ homlokzat- és falfestők: a schaffhauseni *Tobias Stimmer*, a müncheni udvari festő, *Christoph Schwarz*. Münchenben él továbbá az arcképfestő *Hans Muelich* is és az olaszos, apró mitológiai és vallásos képeket festő *Johann Rottenhammer*. II. Rudolf körül *Prágában* egész olaszos manirista iskola működik, köztük *Bartholomäus Spranger*, *Hans von Aachen*.

A XVII. sz. festészete nem ismer „német iskolát", a német festők idegenben képezik magukat és ott is dolgoznak. A legjelentékenyebb a frankfurti származású *Adam Elsheimer* (1578—1610), aki Rómában élt. Mitológiai vagy bibliai staffázzsal ellátott kis tájképei és interiőrjei nemcsak a holland festőkre, de Claude Lorrainre is hatottak. Olaszországban, Hollandiában vándorol a történeti és arcképfestő *Joachim Sandrart*, a német művészet történetírója. Az olasz eklektikus barokk festészet követője, a müncheni *Karl Loth* Velencében működik, tanítványai, *Johann Franz Michael Rottmayr* és *Peter Strudel* Bécsben élnek. Állatfestők: Frankfurtban *Johann Heinrich Roos* és fia, a Rómában élő *Philipp Peter Roos*, másképen *Rosa da Tivoli*, a viaskodó állatokat festő *Karl Andreas Ruthardt*. Bourguignon követője, a csata- és katonaélet festője az augsburgi *Georg Philipp Rugendas*. Rembrandt követői a két legügyesebb északnémet genre- és arcképfestő: *Christoph Paudiss* és *Jurian Ovens* és hollandi nyomokon halad a frankfurti gyümölcs- és virágffestő, *Abraham Mignon*. A XVIII. sz. közepe felé nápolyiak és velenceiek hatása alatt fal- és mennyezeteket díszítő nagy dekorativ freskófestészet és oltárképfestés fejlődik *Dél-Németországban*, főleg az osztrák tar-

Szentgyörgyi István

Nobari

Ernst Museum kiáll.

44. sz.

1921. jan.

gyűjt. kiállítás.

A katalogus könyv-
tárában.

Az életrajzzal együ-
tt, dejüleg dolgozandó
fel

Szentgyörgyi István

rajzai

l. Böcklin II. kiáll.

Nemzeti Szalon 1918

Szentgyörgyi István

vadász

l.

Cehbelick I. Kiáll

Nemzeti Szalon 1914.

MDE

Szentgyörgyi István

Velencei nemzetközi kiáll. 1912. 142 l.

MDK

Szentgyörgyi István

Péter András: A hónap kiállitásai. Tükör, 1936. nov.

MDK

Szentgyörgyi I.

Versenyek kivül vett részt a kiáll.on

N.Szal. 333. kiáll. Dijazott müvészek. 1925. márc. 9 l.

MD K

Szentgyörgyi István, szobrász

müveivel szerepelt a londoni Royal Academy nemzetközi kiállitásán.

Bradfordban is bemutatásra került a magyar kollekció.

A Szinyei M.P. Társ. londoni kiállitása. 1925. nov.
"Magyar Müvészet" . /?/:Müvészeti Élet. 433.l.

MDK

Szentgyörgyi István szobrász

d.r: Két kiállitás. Függetlenség, 1937.márc.21. 8 l.

Kentgyörgyi István

M.D.H.

Bp. V. Hajnóczy utca. Születésekor.
1910-től a Fáklya club tagja.

A „Fáklya" ..... tagnévjegyzéke Bp
1929 58

Szentgyörgyi István

az 1911-ben épült Szőgyéni úti műcsa-
telepen dolgozott.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopé-
dia, Budapest, 1970.

2861

Kentaurképi Istvánné

A Kőrösdi úti művésztelepen dolgozott

U.Gy.: A Kőrösdi úti művésztelep jubileuma

Kapcsolat Nemzet 1971 II. 3

Szentgyörgyi István
nekrológ

Néhány műve szerepel a tárlaton.

Borbély László: A Petró-gyüjtemény kiállitása.
Művészet, 1971. január - 30. lap

Vanossi Antal jezsuita levelei Kb.
Jézus 1718 27 1740 dec.

Szentgyörgyi István

Kobrák

Kell. kiáll. a Nem-

zeti Galériában

1927.

Magyar Grafika

1927. 99. l.

Szentgyörgyi István

kiáll.
Nemzeti Szalon
1927. febr.

Fő. képt.

Szentgyörgyi István

nobran

koll. kiáll.

l.

Ernst Múzeum

kiáll. 164. sz.

1937. jan.

Gruska Lajos, sárospataki plébános

IV. 201.

Szentgyörgyi István

arckép

l.

Ernst Múz. 131. kiáll.

173, 187, 71.

Szentgyörgyi

szobrász

Szinyei Társaság kiállitása - Ernst Muzeumban - szob
ral szerepel.

8 órai Ujság
1935.VI.6.

Szentgyörgyi

Szinyei Társaság Ernst Múzeumban rendezett kiállításán szobrával szerepelt.

M.O.931.Ť.11.

Szentgyörgyi

szobrász

Szinnyei Társaság reprezentativ kiállitása - Ernst Muzeumban - szobrával szerepel.

Magyarság
1935.VI.5.

Szentgyörgyi zsidósága

tárgyalja a kósi emlékek feldolgozását

a Műcsarnokban

Magyarság 1927 VIII. 19

Szentgyörgyi

Szinyei Társaság jubileumi kiállításán az Ernst Múzeumban női fejével szerepelt.

F. ón. 931. T. 11.

Szentgyörgyi

Szinyei Társaság III. kiállításán az Ernst Múzeumban szobrával szerepelt.

PN. 931. T. 11.

Szentgyörgyi

Résztvett a Szinyei-Társaság kiállitásán. A kiállitást az Ernst-Múzeumban rend.

P.N.931.V.24.

Szentgyörgyi

szobrász

Klebelsberg-emlékkiállítás - Műcsarnokban - szobor-
ral szerepel. —

Magyarország
1933.II.12.

MDK

Szentgyörgyi , szobrászm.

a tavaszi tárlat szobrászati anyaga jobb a festőkénél. Mindannyian kvalitásosan szerepelnek.

III. Szinnyei-Társaság. Tavaszi tárlat.
Képzőművészet. ? I.évf. 1.sz. 1o.l.

Szentgyörgyi

Szinyei Merse Pál Társaság III. kiállításán az Ernst Múzeumban szobrával szerepelt.

M.931.T.11.

Szentgyörgyi

Szinyei Társaság III. kiállításán az Ernst Múzeumban női portréjával szerepelt.

MH. 931. T. 11.

MD K

Szentgyörgyi

szobrászm.

a "Cégbeliek" jub.kiáll. -án bemutatott alkotás
i igazolják, h. lépést tartott a korszerü fejlödé
sel.

/B./: Három kiállitás. - A Mücs. téli kiáll. -a. -
A Céhbeliek jub.kiáll. -a. - Kádár Béla kiáll
Az Est[illegible] 1934.jan.14. 10.1.

Ps. 72, 1824 Portsmouth, US

Szentgyörgyi.

A III. Nemzeti képzőművészeti kiállításon szobra szerepelt.

Új Magyarság, 1935. März 25.

MDK

Szentgyörgyi

Varga Nándor fametszete az alábbi évkönyvben. Repr.

Ferképzőmfőiskévk. 1937/39.

Szeretgyörgyi.

A Tavaszi Találaton műsorával szerepelt.

Független Magyarország, 1952. Máj. 26.

Lehóczky Tivadar TV. 114.

Szentgyörgyi István

nótái. Házasodás út, Művészélet

1934. nemz. képz. kiáll. 91, 92.

Szentgyörgyi István

[illegible], Színjegi Tan. tagja

Munkarok

1932. febr. – márc. kiáll. 165

1933. nemz. képzm. kiáll.

581, 582, 583.

Telefon: 33-60. 39-61.

SOCIÉTÉ POUR L'EXPORTATION

Export-Import
Company Ltd.

„AGRI

EXPORT-IMPORT RÉSZ

BEL - ÉS KÜLFÖLDI KÉPVISELETEK
INLAND AND FORIGNE REPRESENTATIONS

FONDÉE D'UNE CA
RÉSZVÉNYTŐKE 20.000.0C
AKTIENKAPITA

Szentgyörgyi István

Cethelyek Társasága

KMTARS művcsoptok
1931 feb-márc. kiáll.
II. 23, 32

Szentgyörgyi

Részt vesz a Műcsarnok harmadik nemzeti képzőművészeti kiállításán.

8 6.ujság 1935.III.24.

Szentgyörgyi

Műcsarnok kiállításain
neve szerepelt.

B.ó.u-932-II·21.

Szentgyörgyi István

a romantizmus jobban kihangsúlyozó tendenciájával, bizonyos irodalmias tartalmat adó műveihez.

Die Kunst der Jahrhundertwende; Ausstellung; István Király Museum Székesfehérvár, Sopie, D. Nr. 41. Székesfehérvár, 1965.

11 p

MDK

Szentgyörgyi István

Müvészet ~~1918~~ 1918. 21. o.

Forgách Ádám.

Mellig, kissé jobbra fordul,
tében, tojásdad medaillonban, hol
tung Neuheusel látható. Feli

COMES ADAMUS FO
SVP: COM: COMT
M: CONS: CAM: PIN
VIVAR: etc. CON

Szines rm., mér. a vk. 10

Szentgyörgyi István

szobrászművész

a képzőművészeti főiskola ideiglenes tanára

1924-1925.

szobrászat

Érk. Képzőművészeti főisk. 1931.-32. 78. l.

1156. *Bocskay István*

Derékig, jobbrafordul
májú érem előlapján van á
les végű buzogányt, baljá
Haja, bajusza és kórszakál
A hátlapon, Magyar- és Er
ronás családi czímer van
között, a képlapon: »STEF
RIAE TRANSILVANIAE« és a
ET: SICVLORVM COMES 160

Ezüst, átmérője 4·2 cm.
— Havas (Hirsch) Emil ajánd
— Átvétetett az 1909 novembe
február 25-iki 656 (351–910)
illetőleg az 1910 január 10-iki
23-iki (519–910) sz. jegyzékel
január 31-én (41–908).

Szentgyörgyi István

képz. főiskola rendes tanára

1925 —

szobrászat.

Évkönyv főisk. 1931-32. 76. l.

KÖNYVTERMÉS
KÖNYV-, ZENEMŰKIADÓ ÉS TERJESZTŐ
BUDAPEST

Postatakarékpénztári csekkszámla 58.687
TELEFON: AUT. 161—16 és 169—76

Kérjük mindenkor e számra hivatkozni:
B/L

Nagyságos

Dr. Szentiv

Nb. sorait

tesitjük, hogy nb: megrendelés
fogjuk a rendelést elintézni,
mint régi vevő átvételi összeg
a részlet 5.-pengő lesz.

Szolgálatai

60. sz.

Röntgenológiai Közlemények

kiadják

a Corvin-Röntgenvizsgálóintézet tudományos kiadói.

Pesti Napló

1931 febr. 24.

U. 3147.

7

Tartozik

Osztrák-

1934. hó	nap		Oszlám	P
Febr	20	Átutalásért	3	100
				109
Márc	1.	egyenlegért		188

8

Tartozik.

Vörlei G

1934. hó	nap.		V. l. szám	G
Febr.	24	átutalásért	4	200

Szentgyörgyi István

Bigéró Jún c. szobrával meg-
nyerte az Orsz. Testnevelési
Tanács egyik díját a sport-
művészeti Kiállításon.

Pesti Napló
1934 június 3.

HELLER, Otto. SIBIRIEN - ein anderes Amerika. Dokumentreiche R
portage über die Aufbauwerk in Sibirien von Heute. Mit
vielen Photographien / 9.7

KNICKEBOCKER DER ROTE HANDEL DROHT. Der Fortschritt des 5 Ja
resplans der Sowiets. Ein überaus gründlicher u. intere
santer Bericht über die russ. Verhältnissen / 7.5

KNICKERBOCKER KOMMT EUROPA WIEDER HOCH? Das Werk muss als u
behrlich zur Orientierung über die heutige Politik u.
Wirtschaft bezeichnet werden / 8.2

RUNDT DER MENSCH WIRD UMGEBAUT. Ein Buch der neuen Lebensfo
in Russland. Das Leben des neurussischen Alltags.
1932. Leinen / 9.-

SIEMSEN, H. RUSSLAND - Ja und Nein! Eine besonders spannende
Reportage über die Verhältnisse in d. Sowjetunion.
Leinen /11.6

20 JAHRE WELTGESCHICHTE /1910-1930/ in 700 Bildern. Eine
dokumentarische u. authentische Bildreportage von
höchstem historischem Wert. /10.4

Szentgyörgyi István

és Sárkány István közös
szervét díszes díszmeséssel tüntették ki a lipcsei
műszaki emlékmű pályázatán.

Pesti Napló
1933. dec. 12.
(Eldőlt a műszaki emlékmű pályázat.)

DECEMBER

2

Szentgyörgyi István

Művészeti lexikon IV. 759.
Révai lex. 17 k. 516. l.

Nobrán, szül. 1881. VI. 20. Bégazentgyörgyön. Budapesten és Brüsszelben tanult. 1908. Paasz c. női arcképe Nobrán-Rőth Szilárd-díjat, 1910 Brüsszelben a Kisfaludy bronz érmet kapta. Egyéb kitüntetései: 1911. Lajtaváry. Kazinczy díja, 1919. Kis áll. aranyérem, 1921. Erzsébetvárosi Kazinczy-díja és Gregus-díj; 1922. Benyei-jutalom. 1924 óta tanára a (Képzőművész-főiskolának. Sz. művei képek) a Kiskunhalasi városház. valamint hősiemlékek, Egyetemi Lánc képei síremlékre. Kapuszobrok, emlékművek és plakettek is készítek.

22

32. HÉT

VASÁRNAP

5

Hav. B.-A., Oszwald

ret a népek fejlődésének
— A Magyarság Néprajza
megismerését célozza.
magyarnak el kell olvasnia.

HÉTFŐ

6

Úr színev., Berta

gben, szépségben, árban, —
munkájával versenyképes a
Magyar Egyetemi Nyomda.
, folyóiratok, merkantil-, cik-

KEDD

7

Kajetán, Ibolya

ármiféle nyomtatványok el-
t évszázadok óta híres ízlés-
ja. Előnyös és megkönnyített
feltételek. Méltányos árak.

SZERDA

Szentgyörgyi István

festő

1921. Céhbeli festő mesterré avatása.

1923. Céhbeli bábkoszorúja és aranyérme.

SZERDA

9

Kath. Alex. Cirill
Prot. Abigail

CSÜTÖRT.

10

Kath. Skolasztika
Prot. Elvira

Izr. 8 Sebebimbájt

PÉNTEK

11

Kath. M. I. megj.
Prot. Bertold

SZOMBAT

12

Kath. Szervita r.
Prot. Lidia

Izr. 10 S. Thezave

Szentgyörgyi István

1921-ben Szinyei-
-díjat kapott.

Szentgyörgyi István

nebán

U. 302, 304, 307, 308

403, 404,

Kende László, nagyváradi Kanonok

V. 292.

Szentgyörgyi István

nőtlen

szül. 1887 jun. 20.

Bejárt szentgyörgyön

ered

Krück II. 565. l.

Szentgyörgyi István
bolvásza

MDK

A Szabadság-úti művéntelep
egyik alapítója volt.

Telepy Katalin: Az 50 éves Szabadság úti művéntelep
történetéből.

Művészet, 1965. február - 12 lap

T. 653.

és erődjének
özepén és partjain ORSOVA (tér-
ien a császári gyalog és lovas csa-
etve, mig a Tscharner Fluss és a
a háttérben a törökök hadi állása

lichen kunst u. Buch Gewölb in der

A. Eingang zu dem flachen Feld von
Tscharner Fluss.

25 : 18.4 cm.

Szentgyörgyi István

életrajza

írod

Csókásy 32. l.

Horthy Miklós Kormányzó
nélkülözhetetlen. Rotheermere emlékiratai, 1924 óta a képzm. főtitkára
lenne. 1925 óta Kormányfőtanácsos.

MDK

Szentgyörgyi István

a X. Tavaszi Szalon kiáll. bírálóbizottságának a tagja volt

Tavaszi Szalon. 1935.

MDK

Szentgyörgyi István

az alábbi kiállitás biráló bizottságának tagjává választották

A varsói kiáll. előkészületei. Épitő Ipar - Épitő Müvészet 1927. márc. 15. 44.l.

~~Alapi hyrtar VIII. 9.~~

Szentgyörgyi István

eddigi pártoktalan tanár
a VII. f. o. kinevertetett.
1933.

Ferképzomfoiskévk 17. l.

Szentgyörgyi István

„Kéjesek" c. regénye a
Kisfaludy-Társaság
egyik első díját kapta (emlékre)

Magyarság 1925 XII. 16.

Szentgyörgyi István

Fedinec János, Zala György, Szentgyörgyi István, Pásztor János, Kisfaludi Strobl Zsigmond az akadémiai sobrának megnyitásán.

Fényképész: Gábor, A Magyar Nemzeti Galéria (veretés), 26. e.
Budapest 1965

M.D.K.

Szentgyörgyi István, grafikus
(1881-1938)

művein a nagy francia mester, Rodin hatása érezhető.

Information Hungary, Szerk. Erdei Ferenc,
Akadémiai Kiadó, Bp.1968. 932. old.

Szentgyörgyi István

növendéke a képzőművészeti Főiskolán
1930-39-ig Gyóry Dezső volt.

Gádor E.: Budapest arcbrai, Budapest, 1955. 30 l.

Szentgyörgyi István

nőrendelése a Képzőművészeti Fő-
iskolán Gyarmathy Jenő (akkori)
szobrászművész volt.

Gádor E.: Budapest szobrai, Buda-
pest, 1955. 30 l.

Szentgyörgyi István

növendéke volt a Pesti Képző-Művészeti Főiskolán, 1928-36-ig Intal Károly.

Gádor E.: Budapest szobrai, Budapest, 1955. 238.

Szentgyörgyi István

tanítványa a Képzőművészeti Főiskolában (1927-34-ig) Csucs Ferenc volt.

Gádor E.: Budapest szobrai, Budapest, 1955. 26 l.

Szentgyörgyi István

mestere volt Domján Árpád
szobrász művésznek.

Gádor E.: Budapest szobrai, Budapest, 1955. 271.

Szentgyörgyi István

nővemléke volt 1928-ütött Erdélyi
Dezső szobrászművész.

Gyalog E.: Budapest szobrai,
Budapest, 1935. 28.l.

Szentgyörgyi István

tanítványa volt a budapesti Képzőművészeti Főiskolán Szabados Béla.

Gádor E.: Budapest pobtrai, Budapest, 1955. 471.

Szentgyörgyi István

1929-ben az ezred bajtársi szövetsége kezdeményezte a szobor felállítását; a költségek gyűjtési ívjén gyűltek össze.

Gádor E.: Budapest szobrai, Budapest, 1955. 481.

Szentgyörgyi István

„Harminchetesek emlékműve", VIII. ker. Harminchetesek tere, 1933-ban állított talapzat bronz mellszobor nélkül. 3,60 m magas, az alapzat 4,10 m.

Gádor E.: Budapest szobrai, Budapest, 1955. 48 l.

Szentgyörgyi István

1954-ben Szabó Ervin emléktáblát kapott a róla elnevezett könyvtár épületének falán. Ekkor a domborművet bronz rozettával cserélték fel.

Gádor E.: Budapest szobrai.
Budapest, 1955. 481.

Szentgyörgyi István

A kutat a Népnevelő Filmipari Rt. 1928-ban Dotkepmese lipótelepére képíttette Szentgyörgyivel. A felszabadulás után Dotkepmese arckepe helyett Szabó Ervin képmását helyezték el a kúton.

Gádor E.: Budapest szobrai, Budapest, 1955. 481.

Szentgyörgyi István

Díszkút (azelőtt Magyar Iparművész Egyesület kútja) VIII. ker. Szabó Ervin tér, 1929-ben állították fel, bronz, kettős mészkő medencével. 1,85 m magas, az építménye 2,70 m.

Gádor E.: Budapest szobrai, Budapest, 1955. 48 l.

Szentgyörgyi István

"Dacsos kút", V. ker. Vörösház utca 9-11, Tövisi Tondachház udvara, 1927-ben állították fel, bronz, siklósi mészkőmedencével, 0.85 m magas, az alapzat 1,35 m.

Gádor E.: Budapest szobrai, Budapest, 1955. 48 l.

Szentgyörgyi István

Hősi emlékmű, XX ker. (Sorokszár)
Hősök tere, 1926-ban állították fel,
2,30 m magas kettős bronzkompozíció,
3,40 m. magas mészkő talapzaton.
Sorokszár község megbízásából mintá-
ta meg a művész.

Gyárfás E.: Budapest szobrai, Bpp. 1955 48 l.

Szentgyörgyi István

Többizben járt tanulmányúton Franciaországban. Budapesten kívül felállított közterületi szobrai; „Tollidn Emil" emlékműve (Tötökkamása, 1914) Hősi emlék (kiskunhalas, 1925)

Goldis E.: Budapest szobrai, Budapest, 1955. 481.

Szentgyörgyi István

Főbb emlékművei: Csávoly, 1926, Mezőtúr, 1933; Szilády Áron (Kiskunhalas) 1927; Petőfi Sándor, Kiskőrös, 1927) Tisza Lajos (Szegedy-Maszák, 1928)

Gádor E: Budapest szobrai, Budapest, 1955. 481.

Szentgyörgyi István

Hősi emlék (Lámdrom 1931) Náray Lajos (Makó, 1935) Eltávolított, illetőleg elpusztult budapesti emlékművei: „Délibáb" (1920) Nagyatádi Szabó István (1932) Tengerész emlékmű (1937)

Gádor E.: Budapest szobrai, Budapest, 1955. 181.

Szentgyörgyi István

Hazatérve az Iparművészeti Iskolába iratkozott be. 1905-ben Brüsszelbe utazott és ott az Akadémián Van der Stappen irányítása mellett 1910-ig tanult.

Gádor E.: Budapest zöldül, Budapest, 1955. 48 l.

Szentgyörgyi István

Bégaszentgyörgyön született 1881-ben, Budapesten halt meg 1938-ban. A szegedi Fa- és Fémipari Szakiskolán tanult, utána Ausztriában, Németországban és Svájcban járt tanulóúton.

Gádor E.: Budapest szobrai, Budapest, 1955. 48 l.

Szentgyörgyi István

tanítónya volt a Lipesti Képző-
művészeti Főiskolán, 1928-36 között,
Madarassy Walter.

Gádor E.: Budapest rokonai,
Budapest, 1955. 40 l.

Szerkesztőség: Istvánn 1. Sz. XX. nd. M.

1881. jun. 20. Zeigarenbestőség. Appia Schreiber J. épam. Szabad Kereskedelem nagybenyaraci. fiúm. - Szegedi ta-i fémipari gyakorl. Művészetje Hans Ulrich traspi franciaréin. Appia párizsi München Salzburg, - wien sure- Wyl, Aadorf, St. Gallen, Winterthur, Zürich - számla Raupp materiál, - Mei terrelwanderlen kö vetfove

400 kor. évi: Tűzoltói és Iparmúz. - ve. határi tagja a tanácsa. A határon ouhály elvégzése után segédszolgálatról rapott. Orvosilag impotens ereklett. Schmidt Henrik filológus halott né. Sok gyermekpostaf. Pártfogói 30 korosát birtokunat. Brünnel. Autós ouhály.

A legelső versenyen 2. a Rov. évi végén ci. A dijait folyóratok versenyen en 1 ízben (400 frank) Kompozició-verseny. 1 ízben (400 fr.) Első dij: akt-Kontúr-tanulmány, 2. anatomici-épitészeti és Kompozició verseny.

Bernhardt Sitzbad 2 évben át kapi 100 fr.
Paris. (Rodin - hatás.) (L'age d'airain, Kezenfeld.)
Brüsszelben Stampen „La Tombeau des hutteurs"
Jef Lambeaux „Le Baiser" „La Folle chanson"
„La Fam maudite"
Meunier: „Le debardeur"
a Kutatóház Rondeaux „Sátai tanárai" tehnikai.

Felhívom itt. M. Mov. 1928. 219-

Szentgyörgyi István

l.

Ferk. pzomfoisk. vk

1939-41. 8. l.

Szentgyörgyi István
rokon

M.D.K

Gyóni Dezső mestere volt.

V. Pénzes Éva: Gyóni Dezső
Művészet, 1968. január – 14 lap.

M.D.K.

Szentgyörgyi István, Dobrán

és Medgyessy közösen nem szívelték egymást. Szentgyörgyi éppen ezt a megjegyzést tette Medgyessyről a szerkesztőnek: „Vigyázzon! Nagy materialista!" Medgyessy nem volt vallásos, de – ősei szerint – vallásosságával mélyebb alkotásból évszázadokat meghaladó szobrokat és jól ismerte a Bibliát.

László Gyula: Medgyessy Ferenc /1881-1958/

Bp. 1968. Corvina, 25.-26. old.

Szentgyörgyi István nobilis

A Klebelsberg nobilis pályázaton
300 pengő jutalmat kapott, a
meghívták második pályázatra

Pesti Napló 1936 IX. 13

Szentgyörgyi

Részlet a Klebelsberg

nagybeszédéből

Az Est 1936 IX. 13

Szent György István

A Klebelsberg Kuno emlékmoson pályázatot hirdetett

Pesti Hirlap 1936 IX. 13

Szentgyörgyi István

A Klebelsberg Kuno emlékmobar
pályadíjat 300 pengő jutalmat
kapott

Gyula 1936 IX. 16.

Szentgyörgyi István

A tüzér-emlékmű pályázaton, kitüntető elismerésben részesitették pályamunkáját.

Est, 933.X.8.

Szentgyörgyi István

szobrász.

A volt budapesti 1.honvéd és népfölkelő gyalogezred emlékmü bizottsága a benyujtott pályázati munkát 500 pengő dijjal dijazta,azonban nem találta kivitelre alkalmasnak s ujabb szükebbkörü pályázatot hirdetett a dijazott pályamüvek alkotói között.-

Pesti Hirlap
1935.XI.19.

Szentgyörgyi István

a milánói emlékmű-pályázatra beküldött terve dicséretben részesült.

M. 1933. XII. 12.

M.D.K

Szentgyörgyi István
tabrah

A Főiskolán G. Fekete Gizi
tanára volt.

N. Perényi Éva: G. Fekete Gizi.
Művészet, 1966. december - 39 lap

Szentgyörgyi.

tanár

Tanítványaink munkái szerepelnek a Képzőművészeti Főiskola növendékeinek kiállításán, a Műcsarnokban.

Pesti Napló, 1928. május 20.

.55.VI,5Rof,jaA aA E8f'JoRS'IA'55.

A fybnqmuhqqfxf mdfxeqfjfjm jeze'vtlmbqqfxf mv'jjeo.am.

seAvybmze'tdoze nAvjeL ivyxfqjtmem Sme

Szentgyörgyi István szobrászművész

A képzőművészet sajtóperében tett vallomása.

Az Est, 1932. IV. 22.

Szentgyörgyi István.

A vasból készült műtárgyak kiállítására készülő műkedvelő munkájában részt vett.

Magyarád, 1927. márc. 10

Szentgyörgyi István.

Tanítványainak munkái szem-
lélnek a Képzőművészeti Fő-
iskola műtermeinek kiállítá-
sán.

Ujvidék, 1924. május 20.

Szentgyörgyi István.

tanár

a Képzőművészeti Főiskola növendékeinek kiállításán, - a Műcsarnokban, - tanítványai munkáival szerepelnek.

Budapesti Hírlap, 1928. május 20.

M.D.K.

Szentgyörgyi István.

2000 koronát nyert Tisza Kálmán szobor pályázatával.

Tiszá Kálmán szobrd Nagyváradon
Városok Lapja 1912. VII. évef. 46.szám. 394.0.

Szentgyörgyi István

Bronzszobra a művészeti sorsjáték anyagának kiáll.-án.

N.U.932.II.11.

Szent-györgyi István
szobrán

M.D.K.

1920-ban a Képzőművészeti
Főiskolán Ender volt a mű-
vészeti.

N. Pénzes Éva: Ender Dezső
Művészet, 1961. október – 39 l

Szentgyörgyi István [szobrász] MDK

A művésztelepen élt és dolgozott.

—: Ötven éves a Kádárdos úti művésztelep 10. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. szept. 28.

Szentgyörgyi István szobrászművész.

1881-ben Béfaluról jött fiú múl. i 1938-ban Bp. halt meg. Az Iparm. Isk. befejezése után 1905-10 között Brüsszelben Vanderstappennél tanult, ill. dolgozott. 1908-tól rendszeresen állított ki bel- és külföldi csoportos tárlatokon. Portrékat, allegorikus, szimbolikus, épületplasztikai, emlékműveket készített. (I. világháb. emlék, Arad, 1926, Szoboszlai; Arad, 1925, Holub; Kő, 1925, Kiskunhalas; Igaz Kútja, Arad, 1929, Bp. Szabó Ervin tér; Petőfi, Arad, 1927, Kisújszállás, stb.) 1924-38-ig a Képz. Főisk. tanára volt. 1911-1938-ig dolgozott a Szt. Isti mű. telepen.

Szánadás Isti művészetéről, szellemi. A szerző összeáll. Gaál Erzsébet, Elisabeth Brigitta. Bp. 1965. 24.

Szentgyörgyi István (1881-1939)

erőteljes, szorosra fogott művei által
lett ismert

E. Gádor - G. Ö. Pogány: Ungarische
Bildhauerkunst, Budapest, 1955. 11 l.

Szentgyörgyi István

A Magyar Országos Képzőművészeti Tanács
külföldi kiállitási bizottságának tagja volt.

M.929.XII.19.

Szentgyörgyi István

A megalakult Magyar Képzőművészek Országos Szövetségének elnöki tanács tagja.

PH. 932. V. 24.

H.D.V

Szentgyörgyi István
orvosa

1924-től - 1931-ig a képzőművészeti
Főiskolán Ispánki József tanára volt.

N. Peres Éva: Ispánki József
Művészet, 1966. augusztus - 30 lap.

Szentgyörgyi István. II. M. Nőv. 1926. 219 - 52.20.
zeling-Tér

Párizsban megnyerte: Dalon, Barian, Carpaux (Kiosk Rude)
Milói Venus, Szamothrakei Nike.

II Brüssel: Delrid prof..
III-ér -"- : mintegy rep. 300 fr. modellpénzzel. - Tavasszal megy
megnyerselt 1200 rol. Rimini Valenti, Paidovri, Varnai és
Párizsban át utazott vissa Brüsselbe.
Hiszemvet 1908 téli tárlat Párizsban (223) 2000 rol. Rőtt tulajd.-ok
„Kiggyógyuló" - „Tanuló"
5 év Brüsselben. (Balassi-Iskolát elvesz)
1910 Part.-Tele-mintene.
Kiggyógyuló: Lipótvárosi Kaszinó. Milan magyarok.
1911. - Róma, - mesterfői kiállítás.
Firenze, Prato, Pistoja, Lucca, Pisa, Bologna, Ravenna, Rimini
Egy.- Szeretnék - ut. - „Tanuló" „Kiállítás"
Nagyszerű Tizia Kálmán - portrék. 1. díj.
Emlékét - Nobel pályázat 2 díj (Az épület. vei.: Kiállítási Palota)
Nápoly. - Part. Történelmi Tablón Emil - mint.
1914. jul. 28. Kitörés. - Vöröskereszt Kapcsolat.
1915 - szegedi Galambok. - Omsk, Tropia - betegmegyek

Szemlér Ferenc István III. Felvinczi Takáts Zoltán Grant. 20
H. M. 1926.229.o.

Művészi Emm. polg. 1. alj.
Lemberg. Stryjska Katonaiskolát tervez.) 1916 ok. B. lemond.
1917. Wallisban (Neptun.
Tervekkel magyar által Wappenreuthra meink hó rab emlékművet c tervét indítja meg (arányi
"Örök" (Találmány szerint.) "Szent Kinyi" 1918 téli tárlaton.
Emlékei emlékmű: Művei Emm a modell
"Bizgető" "Negrelli" "Kutatás" (gyógyító nő terhével)
"Beliczei" allegorikus mellszobra (mellszobrok - Ltr.)
1921 jan. Szigit. Kial. Ernst - mus.
"Anya" "Vantan" "Négyes" "Vocation" "Pieta"
"Krakkói hősök" - emlékre
1921. A kitüntetéssel Emlékbélyegzői Casino.
1922. Bizgető - Szinyei-Társaság nagy díja
1923. Csibalicsek emlékérmével tüntették ki az "Anyát"
1924. Képzőm. Társ. jub. kiáll. fődíj "Bizgető."
1925 Csibalicsek arcképe "Bölcselkedés a Boleráról"
1925. Akt gipszből. Egyik első díj a Pieta.
1910. Kisfaludy Társnak bronz mellszobra.
1921. - Beliczei emlékünnepély - Hanes elő.

Kiállítási. Szentgyörgyi.

1925. III. 1-22.

Szentgyörgyi István /Gar, Mappa - Thorunhaus - Zsidó/
festőművész kiáll. Ernst-ben.
(Női arcképei /Telgen életkép, aktok stb./))
Dr. Herczeg Lajosné arcképe.

Map. Mün. 1.1. (8) (15)

MDK.

Szentgyörgyi István
szobrán

A Képzőművészeti Főiskolán
Madarassy Walter és tanít-
ványa vált.

Hisdégine Kremitzky: Madarassy Walter művészetéről.
Művészet, 1961. szeptember — 28 l.

M.D.K.

Szentgyörgyi István, szobrász

művészetét a naturalista felfogású, elismert mesterek között említi a szerző, akik főleg az emberi test természetes szépségét ábrázolják müveiken, őszinte mesterségbeli tudással.

Dénes Tibor: Précis de l'Histoire des Beaux -Arts en Hongrie, Debrecen, 1936. 11.old.

Keutzegyörgyi [István], szobrász

MDK

Ereky Dezső barátja volt a főiskolán.

Péter Imre: Ereky Dezső művének emlékkiállítása
az Ernst Múzeumban 8.l

NÉPSZABADSÁG, 1961. szept. 9.

Szentgyörgyi István
szobrász!

MDK

Az Erzsébetkirályné emlékszobor kiviteli tanulmányterveinek elkészitésével megbizott művésztársaival együtt hátrálékos tiszteletdijuk kiutalását kérik a miniszterelnöktől. /1919 márc. 6. /.

25-26.o.

Az Erzsébetszoborról lásd még 23-32.o.

M.T. Képz. Él. Bp. 1960.

MDK

Szentgyörgyi István és Lajta ~~György~~ Béla

I. dij

Palóczi Antal: Az Erzsébet emlékmü. Épitő Ipar Épitő ~~mka~~ Müvészet, 1916. 30, 31.sz.

MDK

Szenlgyörgyi István (szobrász)

(Nagy Gyula tanára volt a Képzőmű-vészeti Főiskolán.)

-n-: Egy makói szobrász Nagy Gyula.

Tiszatáj, Szeged, 1960. november. 6.l.

Szentgyörgyi István
nekrológ

Bíró Barna mestere volt a
Képzőművészeti Főiskolán.

Esszéregényei: Bíró Barna
Művészet, 1970. február - 27 lap.

Szentgyörgyi István

Festőművész 1928-36 között a Képző-művészeti Főiskolán Rudnay Gyula.

Szív Rezső: Rudnay Gyula. Művészet Képző-iparad, Budapest, 1968. március 3. p.

38 l.

MDK

Szentgyörgyi István szobrász

A Hősök Emlékét... Képzőművészet, 3.évf. 17.sz.
55. l.

M.D.K.

Szentgyörgyi István szobrász

Müve az 1950-es években került a Szépmüvészeti Muzeum gyüjteményébe

müteremhagyatéka

A Szépmüvészeti Muzeum 1906-1956. Bp. 1956. 201.l.

M.D.K.

Szentgyörgyi István
nobiler

Műveiből publikációt találunk
a kiállításon.

Telepy katalin: Az 50 éves Szárazdobos úti művésztelep kiállítása

Művészet, 1965. február – 12 lap.

Szentgyörgyi István

Nobrain

irod
2

Ujság. 1927. febr. 27.
(e. a. A kék Basch
és Szentgyörgyi István.)

Képek árfolyama IV. 43

L O M J E G Y Z É K

Szentgyörgyi Károly
nagykanizsa
Schrenkelőpuszta
57, 102. p.

RÖVID KÖZLEMÉNYE

UJ BETÜK ÉS DISZEK

A könyvnyomtató új betűi és díszei. Wanko Vilmos (Számos példával) 466
A modern kenyérbetű 360
A modern könyvnyomtató betűi és díszei (példákkal) 360
A német betüöntőipar 320
Ingeborg antikva 360
Koch-betük 361
Új betük és díszek 320

PÁLYÁZATI HIREK

A bratislavai nyomdásztanonc-szakiskola munkái (Számos példával) 321
A kosicei (kassai) „Typografia" levélfej- és levélboriték-pályázata (3 ábrával) W. . . 56
A Magyar Grafika pályázata 7
Az Erdélyi és Bánáti nyomdaipari Szövetség pályázata (3 ábrával) W. 56
Bírálati jelentés a Nyomdai Sportalakulatok Szövetsége által levélfej tervezésére kiirt pályázatra beküldött munkákról (3 ábrával) Wanko 55
Erdélyi és szlovenszkói pályázatok 7
Külföldi pályázatok (6 ábrával) W. . . . 56
Magyar pályázatok 7
Pályázati hirek 7
Pályázataink eredménye (10 példával) . . 323
Szakcikkre és levélfejre kiírt pályázatunk . 213

SOKSZOROSÍTÓ MŰVESZETEK

A bécsi nyomtató-múzeum 56
A díszmű 39
A kőmetszet. N. P. 226
A sokszorosító művészetek köréből 56
Étrendek 39
Fürdőkiállítás és nyomtatóipar. N. P. . . 58
Grafikai Portrék. N. P. 226
Plakátgyűjtemények. N. P. 58
Régi rézmetszők üzleti kártyái 39
Sokszorosító-művészet 36, 226

MŰVÉSZETI FELJEGYZÉSEK

A szovjet könyvművészei 107
Az ízléstelenség korszaka. N. P. 157
Az új élet városa 40
Brissaud 40
Dísznélküli forma. N. P. 223
Előzékpapirok. N. P. 222
Füzve vagy kötve? 107
Könyvművészeti apróságok 107
Mi mindenre jó egy színház? 272
Művészeti feljegyzések . . 40, 156, 222, 272
Salzburg, a művészváros 272
Urbanisme 40
Utrillo. N. P. 223

KIÁLLITÁSOK

Búcsú
Corvi
„Dup
Edisc
Egy
Egy
Első
Ezer
dék
Fedől
Felje
Gabri
kia
Guten
Guten
Karl
Hibai
Hírek
Japán
Gebr.
Jubile
Keres
Kerté
Kilen
H—
Könyv
Könyv
Lapur

Szentgyörgyi István

novája

Mód

2

Pesti Napló

1913. jún. 8.

(Plágiumvád egy

művész ellen.)

772. 4.

Az 1909. évi szeptember hó 27. napján Luly
hagyatéki leltározás alkalmával a bajmóczi várban tal
mennyiségét és becsértékét az alábbi táblázat tünteti

Sorszám	Közelebbi megjelölés	A darab-száma	
I.	*Festmények, miniatureök stb.:*		
	1. festmények	56	2
	2. miniatureök	2	
	3. domborművek	1	
II.	*Grafikai sorozatok:*		
	1. aquarellek	—	
	2. rajzok	1	
	3. egyéb lapok	—	

NYOMTATVÁNY

Szentkirályi Mihály
Budapest
Kis-Király u. 7?
1948. I.

úrnak

Budapest

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI
ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT
és
A MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

tisztelettel meghívja

L. VAN PUYVELDE

a belga művészeti múzeumok igazgatójának,
liègei egyetemi tanárnak

folyó hó 28-án (csütörtökön) délután $^{1}/_{2}$6 órakor
a Magyar Tudományos Akadémia előadótermében

Rubens et l'influence italienne

címmel tartandó előadására.

(Vetített képekkel)

GEREVICH TIBOR
az Orsz. Magy. Régészeti és
Művészettört. Társulat elnöke

FABINYI TIHAMÉR
a Magyar-Olasz Társaság
elnöke

Szentgyörgyi István

Levél

Levelezés

1937. V. 27. 15. l.

Szentgyörgyi István

U. 427.

1860. ~~Lotz Károly:~~

1860 Jelenetek Szent László

a) Szt. László temetése

Az előtérben, díszes ko
kezeiben jogarral, fekszik a
ág éppen kiemel. Lábainál
la hosszú bottal kezében ál
nő és ~~egy~~ ifjú ereszkedett
a kápolna előtt, a szertartá
kező papokkal, kik pásztorb
tyákat tartanak.

~~Carton~~, méretei 328
A budai Mátyás temp
Az 1898:XI. 14-iki
sz. leirat alapján vétetett
2075 szv. fogadta el. (111/9
Jegyzékbe foglaltato

(384/96). Elszámolatok 1898:XI. 22-én.

204:V-6.

1898

Szentgyörgyi István

U. 4318.

Szabó: RMK VI. 251.

Szentgyörgyi István

U. 4272

131

'bra nézve van ábrázolva. Kinyujtott jobb
art s balját csipőjére tette. Párolnája egyner
i. Jobb vállán a Mária Terézia rend szalagja
te s dolmány zsinórzással s passzomántal;
te balra a fa tövében kalpagját lábjai
körül lovas csata dul. Alól a párkányra -
Comitibus .. de Nádasd" kerdetiés „die XXX.
va: Gottfr: Haid Sculp. Viennae 1759." — „C.
nc. A. V." felirat körül.

kvera, mérete: 47:30. cm.
ári püspök ajándéka.
l: 47.

Szentgyörgyi István

Zsolna

Lajos

Botfalusi Tóth

295 l.

_____ *műhely.*

főnökség!

v _____ hó ____ n történő kifize-

_____ indokából személyesen meg nem

_____ szamu _____

am.

évi _____ hó _____

_____

sajátkezű aláírás és munkásszám.

Szentgyörgyi István

—

vége

—

Szárazdi Legendái

1913. okt. (Őrmezey)

..... *műhely.*

főnökség!

hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Szentgyörgyi István

Szobr.

Lva

Vas. Lyc. 1912.

646. l. (arcképpel)

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök v
aláí

8. sorsz. Műhelyi minta

Szentgyörgyi István

1806 [illegible]

László

Sk. 62 l. 66. l.

.....nevü munkás igazolta

.....

a művezető aláírása.

ezem:

.....

helyettesének

.

ndrényi Imre, Szeged.

Szentgyörgyi István

Tárl

Numismat. Közl.

1910. 142

.....nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

lyezem:

.....

agy helyettesének
rása.

— Endrényi Imre, Szeged.

Szentgyörgyi István

U. 4082

Strzedy Róża emlékkönyvei

VI. 176.

Szentgyörgyi István

Nekrom

vrsd

—

A Gyűjt. 1912. 3-407.

167 l.

..... *műhely.*

/főnökség!

v..... hó____n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

am.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezű aláirás és munkásszám.

Szentgyörgyi István

Orbán, Sidló, Ligeti, Somogyi,Rápolthy, Gách, Szentgyörgyi müvei méltók az elismerésre, irja: dr. Szemess Miklós: "A Képzőművészeti Társulat 60 éve a Műcsarnokban" c. beszámolójában, mely a jubiláris tárlatról szól.
Külön kiemelkednek a nagy dijjal jutalmazott Pásztor János munkái, aki "iskola példáját adja a finom, gondos mintázásnak." Stróbl Alajos "márvány portréja külön müvészi reveláció" éppen ugy, mint Kisfaludi Stróbl kiválóan sikerült "Gyik"-ja.
Lux Elek "Táncosnő"-je a kiállitás egyik legszebb alkotása. Knoppné Curtis Gertrud vizfestményeit is megdicséri.- A kritikában feltüntetett teljes müvésznévsort lásd: Stróbl Alajos nevénél.

Élet, Bp. 1922. május 28. XIII.évf. 11. sz. 269-270. lap.

Szentgyörgyi István

A "Kultura" c. rovat közli Margitay Ernő kritikáját a "Téli kiállitás"-ról, melyet az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat rendezett a Műcsarnokban.
A tárlatot ismertető beszámoló méltatja a bemutatott alkotásokat:
A szobrászok közül elsősorban komoly elismerést érdemelnek:

Lányi Dezső: "Kődobó"-ja
Szentgyörgyi István két műve,

Medgyessy Ferenc "groteszk, de mozgásban kitünő apró szobra,
Hatvaniné Winsloe Kriszta munkája/ /viszont azt bizonyitja, „hogy nő ne faragjon soha női szobrot, mert igazán sohasem érezheti meg."

Élet, Bp. 1919. jan. 26. XI.évf. 4.sz. 89-91. lap

Szentgyörgyi István szobrász

Sz. Kürti Katalin: A debreceni művészkör története

Művészet, 1982. június

Viselet.

A vállra vetett puskával á
jobb kezével ingét tartja, telje
got visel. A háttér folyótól sz
rata:

Tolpatsch avec son

ez után: C'est en la Valachie d
Ses souliers sont me
Sa mine est fort laide
Et il porte chez soi

fölül jobbra: 19.
legalól balra: C.P. Maj.
jobbra: Mart. Engelbrecht e

Szines rm., mér. a rl. 30. 1

Szentgyörgyi István

ersten Preis für das in Nagyvárad aufzustellende Kálmán von Tisza-Monument erlangend, gewann er ebenso einen der ersten Preise für das Königin Elisabeth-Monument. Ausserdem errang K. im Jahre 1918 die grosse staatliche goldene Medaille, im Jahre 1921 den Preis des Erzsébet-városer Kasinos, und 1922 den Preis der Lenmyei-Gesellschaft, und den Preis der Haupt- und Residenzstadt Budapest. Nachdem K. noch zwei Preise der Zünftigen gewann, wurde er 1925 an der Hochschule für Bildende Künste in Budapest zum Professor ernannt und ihm im Jahre 1926 der Titel eines Oberregierungsrates verliehen. Nach Erlangung des Ersten Preises an der Ausstellung zu Budapest, der Silbermedaille in Philadelphia im Jahre 1927 gewann er im Jahre 1929 den Grand Prix von Barcelona. Seine Studienreisen führten ihn nach Belgien, Frankreich, Holland, Berlin, Dresden, München, Mannheim, Mainz, und mehrfach nach Italien. Sok művei fels.

Hu Permagyarem 3.9.6. l.

T. 7170.

brázolt pandurkapitány balra néz,
k, baljával pedig puskáját tartja.
k látszanak. Felirata:

rs.
s, les Pandours de courage,
menacantes figures,
r un bien grand avantage,
Servir de pature.

cht excud. A.V.

rl. 30 : 19 cm.

Szentgyörgyi István

Im Jahre 1881, am 10. Juni in Béga-Szent-György geboren, jetzt an Jedlicsen zugeteilter ungarischer Geistlicher, absolvierte derselbe seine Mittelschulstudien in Nagy-Becskerek und dann die Holz- und Metallindustrie-Schule zu Szeged, wo er sich im Zeichnen vervollkommnete, um im Jahre 1898 in Zürich die Steinbildhauerei zu studieren. Im Jahre 1899 in die Kunstgewerbe-Schule in Budapest eingetreten und diese absolvierend, wandte sich K. nach Ableistung des Einjährig-Freiwilligen-Jahres nach Brüssel, wo er in der Akademie des beaux arts, im 2-ten Jahre, schon von den vier Preisen, drei gewann und hiemit das Recht seines separaten Ateliers (Loge, mit 300 Francs jährlichem Modellgelde und Beheizung) erwarb. Im Jahre 1902 gewann K. mit seiner Statue „Die Klage" den Rökk Szilárd-Preis. Im Jahre 1910 nach Budapest zurückgekehrt, erwarb er mit seiner Schlangenbändigerin die Bronze-Medaille und den Preis des Lipót Orosz-

MDK

Szentgyörgyi István

Szinyei-Társ. ösztöndij-bizotts. tagja

N.Szal. 333. kiáll. Dijazott művészek. 1925. márc. 10 l.

M.D.K.

SZENTGYÖRGYI István

Művért. 1955. 1. sz.
Harasztiné Takács Marianna: Az Országos Szépművészeti Múzeum uj szerzeményei 1945- 1955. 88. l.

MDK

Szentgyörgyi István

Szinyei-jutalom

N.Szal. 333.kiáll. Dijazott művészek. 1925. márc.

7 l.

MDK

Szentgyörgyi István
szobrász

1926-ban a Kossuth szobor bírósági perében részt.

Vayer Lajos: A Kossuth kultusz a magyar művészetben

M.M.M. Évkönyve 1952, 19 l.

Szentgyörgyi István, Oberregierungsrat, Bp. X.Százado
ut 3-13. Müv.tel.

Adressenverzeichniss der ungarischen Medailleure

Szentgyörgyi István / 1881-1938/ MDK
szobrász

széleskörű mükodesével jól érvényesül a neobarokk sallangot levető szobrásznemzedékben.

•-•

Farkas Zoltán: Ujkori magyar szobrok Galériája.

Műterem 1938 I.évf. 10. sz 4-7.o.

Weil Lipót építész

Lipótg Iparp. 1910. nov. 6. 447 1.

MDK

MDK

Szentgyörgyi István szobrasz, Bp.szfv.I.dij. es elism. okl.

Hősi emlékek pályatervkiállításának dijnyertesei. Bp.Ip.-Bp.Müv. 1927. szept. 1. 152 l.

Szentgyörgyi István

Az akadémikus szobrászat nemzetközileg is elismert, jó felkészültségű képviselője, a hiltebrandi dombból táplálkozott.

Művészet Egyetemi Kiadó nyomdai műhely, Cluj, 1968 83. l.

MDK

Szentgyörgyi ? szobrászm.

A Társ. fennállása óta ez a III. együttes felvonulás, bár nem teljes, mert egyesek külföldön tartózkodnak v. egyébb okná fogva maradtak távol.

Alkotásain az érzés tiszta zengzetü.

Dr. Lázár Béla: A Szinyei Társaság III. kiállitása.
Szinyei Merse Pál Társ. 10. éves jubiluma.
1931. jan. 7. 12.1.

M D K

Szentgyörgy István, szobrász.

A kiállítás jury-jének rendes tagja.

OMKT.-műcsarnok. IV.Á csoti képzőműv. kiáll. Év.1937. ápr. 29.-jun.20. Kat. 3. o14.

Fantomok Kecskeméten

Az előzetes várakozásokat messze felülmúlva, 60 ezernyi érdeklődő volt kíváncsi vasárnap Kecskeméten a „nyitott repülőtér" programjaira. Augusztus 20-a tiszteletére a helyi Szentgyörgyi Dezső honi vadászrepülő osztály légiparádét rendezett. A megnyitót már jó két órával megelőzően, a reggel 7 órától folyamatosan érkező nézők a viszonylag régi gépektől kezdve a legújabb vadászgépek és helikopterek egész sorát szemlélhették meg egészen közelről, illetve légibemutatójuk közben. A közönség egyebek között láthatott egyéni és kötelék műrepülést, látványos éjtőernyős bemutatót, ezenkívül sétarepülésre is lehetőség nyílt.

Tolvajsirám

A főtt kukorica, annak aki szereti igazi augusztusi csemege. Így lenne ez most is, csak hát pénzért venni igen drága, s aki falun él, az, ha teheti, legalábbis normális évjáratokban, tudja miként lehet „olcsóbban" hozzájutni. Egy autóstopos pár férfi tagja panaszolta, hogy még az ország legcsapadékosabb nyugati vidékén sincs könnyű dolguk ebben a rettentő aszályban. Hidegségben, a téesz földjére a minap testvérével indult néhány szatyor tejes kukoricáért. Gondolták, jó lesz a bőséges István-napi ebéd után. Az első megfelelő csövet félórás keresgélés után találták meg. A másodikért már csak húsz percet kellett gyalogolni. Mire a harmadikra ráleltek, meg is únták a keresgélést. Ez az igazi katasztrófa. Ha még a jóllakott tolvaj is panaszkodik.

—erpé—

Totóeredmények

1. Ú. Dózsa—Ferencváros	0—5 2
2. Szeged—Bp. Volán	1—0 1
3. Siófok—Rába ETO	2—1 1
4. Bp. Honvéd—Váci Izzó	3—0 1
5. Bochum—1. FC Köln	1—0 1
6. Düsseldorf—Homburg	2—1 1
7. Kaiserslautern—Frankfurt	1—1 X
8. Karlsruhe—Dortmund	1—2 2
9. Leverkusen—Nürnberg	2—2 X
10. Uerdingen—Wattenscheid	0—2 2
11. Darmstadt—Oldenburg	0—0 X
12. Essen—Hannover	4—2 1
13. Schweinfurt—Duisburg	0—6 2
14. Mainz—Meppen	2—1 1

MECSEKNÁDASDON ünnepélyesen átadták az ország első olyan általános iskoláját, amelyet a kétnyelvű — magyar és német — oktatási program igényei szerint terveztek és építettek meg.

AUGUSZTUSI HATOSLOTTÓ-NYERŐSZÁMOK A Sportfogadási és Lottóigazgatóság közlése szerint az augusztus havi hatos lottó nyerőszámai a következők: 7, 9, 10, 12, 30, 41, pótszám: 40.

Visszaállították Nagyatádi Szabó szobrát

Visszaállították eredeti helyére a Földművelésügyi Minisztérium épülete elé *Nagyatádi Szabó István* Rákosi időszakban ledöntött *életnagyságú szobrát.*

Nagy Ferenc József földművelésügyi miniszter beszédében rámutatott: éppen az idén 70 esztendeje annak, hogy Nagyatádi — *Teleki Pál* kormányának *földművelésügyi miniszteréként* — benyújtotta azt a törvényjavaslatot, amelyből a földbirtok helyesebb megoszlását szabályozó 1920. évi a XXXVI. törvénycikk született, s amelynek nyomán mintegy negyedmillió földműves házhelyhez továbbá több mint 400 ezer igénylő pedig egy hektárnyi termőföldhöz juthatott. E jubileum pedig egybeesik azzal, amikor a termőföld tulajdonától jogtalanul megfosztott magyar parasztság tömegei ismét lehetőséget kapnak arra, hogy *újból valódi tulajdonosként* vegyenek részt a mezőgazdasági termelésben, hiszen a termőföld tulajdonjogi rendezésének egyes kérdéseiről szóló törvénytervezet nemsokára az Országgyűlés elé kerül.

Fidesz-nagygyűlés

Viharos törvénykezés elé néz szeptemberben és októberben a parlament — jelentette ki *Orbán Viktor* a Fidesz nagykálló—harangodi nyári országos táborában szombat este rendezett politikai nagygyűlésen.

Hangsúlyozta: *a föld- és a privatizációs törvény alapvetően fontos* rendelkezésnek számít, s mint olyat, hosszú távra kell alkotnia az Országgyűlésnek. Ezért arra van szükség, hogy az *ellenzék* véleményét is kellően figyelembe vegyék annak kimunkálásakor, hiszen nem lehet évente újabb és újabb rendeleteket hozni, a gyakori változtatások ugyanis bizonytalanná teszik a gazdasági egységeket és az egyéni vállalkozókat.

GÖNCZ ÁRPÁD köztársasági elnök az Afganisztáni Köztársaság nemzeti ünnepe alkalmából táviratban fejezte ki jókívánságait Nadzsibullah elnöknek.

Mit fizet a lottó?

A Sportfogadási és Lottóigazgatóság közlése szerint a 33. játékhéten 5 találatos szelvény nem volt. A lottónyeremények a nyeremények levonása után a következők:

4 találatos szelvénye 62 fogadónak volt, nyereményük egyenként 257 419 forint.

3 találata 5511 fogadónak volt, nyereményük egyenként 1539 forint.

A 2 találatos szelvények száma 182 500 darab, ezekre egyenként 46 forintot fizetnek.

A következő hétre átvitt jutalom nettó összege 5 millió forint.

AUSTRIA LOTTÓ. A Lottó Unió Kft. közlése szerint a 33. heti játékhét eredményei a következők: Leadott szelvények összesen 1 898 284 darab. Ez 67 720 780,— schilling Ausztria Lottó-fogadási díjat jelent. A teljes Ausztria Lottó-nyereményösszeg 33 860 390,06 schilling. Ebből a 6-osra 10 158 117,2 schilling jut. Az e heti nyerőszámok a következők: 10, 12, 19, 22, 31, 44, a pótszám: 2. A teljes Joker-fogadási díj 14 737 300,— schilling. Ez az első nyerőosztály Joker 2 210 595,13 schillinggel való dotációját jelenti. Az e heti Joker-szám a következő: 917 167.

Az érdekegyeztetési tanács elé kerül a kormány privatizációs csomagja

(Folytatás az 1. oldalról)

rognának a munkahelyekre. Az SZDSZ képviselője szerint is megengedhetetlen, hogy a pártok vagy a kormány kisajátítsák az érdekképviseleti szervezeteket. Kőszeg Ferenc úgy vélte, hogy az érdekvédelmi szervezetek egyetlen módon képesek megőrizni pártsemlegességüket, nevezetesen, ha az adott szakszervezet vagy munkástanács *valamennyi párttal* kapcsolatot tart. Bajtay József viszont azon véleményét hangoztatta, hogy az említett kapcsolattartás *nem szükséges.* Mint mondta: a néhány hónapja létrejött MOSZ-ba az általa is képviselt irányzat az MDF Munkásérdekvédelmi Tanácsaként lépett be, ám azóta függetlenek a Magyar Demokrata Fórumtól és a többi párttól. *„Mi munkáspártiak vagyunk"* — jelentette ki.

Bajtay egyébként síkraszállt amellett, hogy a privatizáció eredményeként *minden munkavállalónak magántulajdonú részvényt* kell szereznie, mert mint mondta: „Az országban mindenkinek alanyi joga, hogy a 45 éve felhalmozódott tulajdonból a maga részét kihasítsa." Szerinte először a munkavállalót, az önkormányzatokat, a társadalombiztosítást és a nyugdíjalapot kellene *tulajdonhoz juttatni,* s utána dönteni arról, mi az, amit a külföldi megvehet. A jelenlevők egyetértettek azzal, hogy a munkavállalóknak *ellenőrzési szerepet* kell kapniuk a privatizációban, ugyanakkor ellenezték annak túlzott mértékű kiterjesztését.

A munkaügyi államtitkár jelezte, hogy a kormány a hónap végén az érdekegyeztetési tanács elé tárja privatizációs elképzeléseinek csomagját, hogy megismerje az érdekképviseleti szervek véleményét. Az SZDSZ képviselője szerint a privatizációval végbemenő gazdasági rendszerváltásba belefér, hogy a dolgozókat is megillesse valamilyen tulajdoni hányad, ám nem kaphatnak az érdekvédelmi szervezetek meghatározó szerepet a vállalatok irányításában. Ellenkező esetben ugyanis nehezen képzelhető el például a szükséges leépítés egy-egy vállalatnál. Épp ezért — fejtegette Kőszeg — a dolgozói érdekképviseletet szélesebb értelemben célszerű felfogni. Nyugat-európai példákra hivatkozva kívánatosnak tartaná, ha a válságágazatokban a munkavállalói szervezetek, valamint az érdekképviseletek véleményét is meghallgatnák a szanálási koncepciókról. Öry Csaba szerint is nehezen járható út az, hogy minden munkavállaló tulajdonossá váljék.

A legnagyobb vita *a vállalati tanácsok és a vezetők újraválasztása* kapcsán bontakozott ki. Szabó Tamás hangsúlyozta: a gazdasági vezetők megméretésének igénye sürgető, ezért született a döntés a vállalati tanácsok és vezetők újraválasztásáról. Hozzátette: a kormány is tisztában van azzal, hogy a vállalati tanács *nem lehet tartós irányítási forma,* épp ezért már dolgozik a nyugati mintájú üzemi tanácsok létrehozását megalapozó koncepció kialakításán. Ám a tulajdonváltás hosszú folyamata miatt nehéz megjeleníteni az üzemi tanácsot. A vt-k és a vezetők újraválasztása végül is a bizalmi válság okozta patthelyzet feloldását szolgálja, oly módon, hogy a szükséges vezetőkiválasztást ne a kormány hajtsa végre felülről, hanem az arra alkalmasnak vélt testületek.

Sándor László, az MSZOSZ elnökhelyettese kifogásolta, hogy az említett kormánydöntésről nem kaptak tájékoztatást az érdekvédelmi tanácson. Öry Csaba egyetértett az államtitkárral abban, hogy a megméretés időszerű, ugyanakkor kifejtette: a megoldási mód nem megnyugtató, mivel szerinte a vt-k újraválasztva sem képesek sem a tulajdonosi, sem a munkavállalói érdekek megjelenítésére. Másrészt nem találta eléggé világosnak, milyen választási szabályok szerint történjék a megméretés. Kőszeg Ferenc azon aggályának adott hangot, hogy az időpont egybeesése folytán a vállalati vezetőválasztás az önkormányzati kampány részévé válik, és szakmai érvek helyett politikai érvek kerülnek előtérbe a kiválasztás során. Ám amennyiben a vt-k újraválasztása megtörténik, az valóban a dolgozók véleményének figyelembevételével történjék, mégpedig úgy, hogy a munkavállalók összessége kezében összpontosuljon a jelöltállítási jog.

Szabó Tamás rámutatott: a kormány szerint is hiba lenne, ha a megméretés pártpolitikai témává válna. Szerinte a vezetőválasztást az SZDSZ és az FSZDL tiltakozása tette politikai üggyé. Végül azon véleményét hangoztatta, hogyha az érdekvédelmi szervezetek nem támogatják a folyamatot, annak sikertelensége az ő felelősségük.

Farkas Attila

Ötvenhatos zászlót vett át Für Lajos

— A Hadtörténeti Múzeumban *Pongrácz Gergely,* a Corvin köziek 1956-os parancsnoka hétfőn katonai ünnepség keretében átadta egykori zászlójukat *Für Lajos* honvédelmi miniszternek. A zászlót egy akkor 16 éves lány — *Kovács Ibolya* — a testére csavarva menekítette ki az országból, s hosszú évek után most tért vele haza Ausztráliából.

A zászlót a miniszter átadta a Hadtörténeti Múzeumnak, s ezzel megteremtette egy 1956-os emlékgyűjtemény alapját.

A kormány arányosabb közteherviselésre törekszik

A Kereszténydemokrata Néppárt a társadalom minden rétegével kapcsolatot kíván teremteni, és célja, hogy ott legyen képviseletével, eszmei hirdetőivel a kistelepüléseken is — hangoztatta *Surján László,* a KDNP elnöke, népjóléti miniszter Veszprémben, az egyetem épületében vasárnap megtartott nagygyűlésen.

Surján László több, írásban beadott kérdésre miniszteri minőségében válaszolt. A terhességmegszakítás társadalmi vitájáról kijelentette: alapvető szempont, hogy elő kell segíteni a népesedéspolitikát, meg kell állítani a népesség fogyatkozását. A miniszter szólt arról is, hogy az új nyugdíjrendszer bevezetésének előkészítésekor alternatívákat dolgoznak ki. A létminimumról szólva elmondta: együtt van jelen a *nyomor* és a *gazdagság; éppen* ezért a kormányzat törekvése, hogy *aárnyosabb legyen a közteher-a arányosabb* legyen a közteherviselés.

A nap filmje — az Intervideónál

A játékszer

Színes, amerikai filmvígjáték, magyar felirattal. Rendezte: Richard Donner. Főszereplők: Richard Pryor, Jackie Gleason. U. S. Bates egy déli származású milliomos, aki meg van győződve, hogy pénzért minden kapható. Richard Pryor egy kispénzű újságírójelöltet játszik, aki kap egy fantasztikus ajánlatot: legyen Bates elkényesztetett kisfiának játékszere. A kibírhatatlan kis terroristának mindene megvan, csak igazi vágyai nem teljesülnek . . . „Engem nem lehet megvásárolni" — mondja Pryor. Ám, mint szinte mindenki a filmben, sok pénzért ő is sok mindenre hajlandó . . . Kicsit kéreti magát, de végül elvállalja, hogy ő lesz a Játékszer.

A kisgazdák várják a fizetséget

Békésen, a Független Kisgazdapárt Szent István-napi gyűlésén *Nagy Ferenc József* földművelésügyi miniszter többek között pártja máig vezető útját, a *parasztság felemelkedésért vívott küzdelmeit* vázolta. Nagy hangsúllyal foglalt állást amellett; hogy a mezőgazdaságban a *magántulajdon javára* kell megváltoztatni a tulajdonviszonyokat.

A Hajdú-Bihar megyei *Derecskén* a Független Kisgazdapárt gyűlést és *kisgazdagépszemlét* rendezett. *Cseh Sándor* ügyvezető alelnök többek között arról beszélt, hogy pártja becsülettel teljesítette a kormánykoalícióban vállalt kötelezettségeit, és most *várja a fizetséget.* Vagyis azt, hogy az Országgyűlés szeptember 3-án fogadja el a kisgazdák földtörvényét.

Szőke Károly, a Földművelésügyi Minisztérium államtitkárhelyettese bejelentette: *eddig 360 ezer hektár földet igényeltek vissza az országban,* s ennek több mint felét Hajdú-Biharban.

KÖZLEMÉNYEK

Telefonos hirdetésfelvevő szolgálatunk közületektől és magánszemélyektől egyaránt várja a megrendeléseket a 138-3355-ös telefonszámon és a 138-3328-as telefaxon a hét minden napján. „Pallas" Reklámügynökség.

(X) A TIT BUDAPESTI ISMERETTERJESZTŐ TÁRSULAT NYELVTANFOLYAMOKAT indít kezdő, haladó, nyelvvizsga-előkészítő és intenzív kurzusok formájában. 15 nyelv közül választhat. Tandíj: óránként 80,— Ft-tól. Beiratkozás: 1990. augusztus 27-től szeptember 7-ig munkanapokon 14.00—18.30 óráig a VIII., Múzeum u. 7. sz. alatt.

(X) MÁR ÓRÁNKÉNT 50 FORINTÉRT IS TANULHAT NYELVEKET a TIT Budapesti Ismeretterjesztő Társulat nyelvtanfolyamain. Tizenöt nyelv közül választhat kis létszámú csoportokkal induló — kezdő, haladó, nyelvvizsga-előkészítő és intenzív — tanfolyamainkon. Beiratkozás 1990. augusztus 27-től szeptember 7-ig munkanapokon 14.00—18.30 óráig a VIII., Múzeum u. 7. sz. alatt.

(X) Nyelvtanulás = ELŐ NYELVEK SZEMINÁRIUMA. 1500—3000 Ft-ig/13 hét. Beiratkozás: szept. 3—18-ig du. 3—7-ig. Bp. V., Fejér Gy. u. 8. Tel.: 18-56-154.

(X) A LinguA School of English (az első csak ANGOL-ra szakosodott, egyetemi oktatókból alakult nyelviskola) szeptember 10-én induló, 18 hetes szemeszterére és délelőtti 4 hetes intenzív kurzusaira a **beiratkozás** és **szintfelmérés** időpontja: augusztus 21—31-ig, 16—19 óráig. TANFOLYAMTÍPUSOK: minden tudásszinten, valamint speciális kurzusok: nyelvvizsga-előkészítő (középiskolásoknak külön csoportok), **TOEFL, Cambridge, Business, titkárnői alapkurzus,** szombaton is. Vállalatok részére kihelyezett tanfolyamok. Cím: 1036 Budapest, Lajos u. 142. Tel.: 180-5d70.

(X) **Versenytárgyalási** felhívás! A XII., Denevér utcában 2 lakásos (2×130 nm) ház generálkivitelezésére. A Kiírás, a műszaki leírás, az engedélyezési tervdokumentáció, a költségvetési kiírás 1990. VIII. 27-től munkanapokon 9—12 között, 4500 Ft ellenében vehető át a VARICOMP Kft., Bp. XII., Moszkva tér 13. sz. alatt. Az ajánlatok határideje 1990. szeptember 21.

(X) Közlemény! A Fekete Péter Divatáru Kereskedelmi Gmk tájékoztatja az érdekelteket és hitelezőit, hogy az 1990. augusztus 14-én megtartott közgyűlésen a tagság úgy határozott, hogy a gmk átalakul korlátolt felelősségű társasággá. Az új kft. neve: „W és K" Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. Székhelye: 1066 Budapest, Ó u. 39. A kisszövetkezet vagyonmérlege szerinti vagyona 2 375 000 Ft, míg az átalakulás során létrejövő kft. törzstőkéje — új tag belépésével: 1 000 000 Ft. A gmk-átalakulás során nem viszi be az egész vagyonát törzstőkeként a kft.-be, hanem csupán 500 000 Ft-ot, míg a fentmaradó vagyont tartalékvagyonként bocsátja a társaság rendelkezésére. A belépő új tag szándéknyilatkozata, valamint az átalakuló társaság átalakulási terve részletesen megismerhető a gmk székhelyén. Kun László ügyvezető.

(X) Asztrológiai tanfolyamok indulnak az **Asztro Stúdióban.** Tel.: 1555-694.

(X) 1990. szeptember 14-ei kezdődően 5×9 órás tanfolyamot szervezünk VAGYON- ÉS ÜZLETÉRTÉKELÉS címmel. A tematikát a KPMG Reviconsult Auditing and Consulting Ltd. Liability Co. állította össze. Részletes felvilágosítást az alábbi címen lehet kérni: Textilipari Műszaki és Tudományos Egyesület, 1027 Budapest, Fő u. 68. Tel.: 135-8721.

(X) A **József Attila Művelődési Központ** októbertől az alábbi **közhasznú** tanfolyamokat indítja: alapfokú gombaismerői, gépi síkkötő és mintázó, gépkocsivezetői, kézikötő, szabás-varrás, számítógépprogramozó, virágkötő, ikebana. **Felvilágosítás:** 120-3813, 120-3844. **Beiratkozás:** munkanapokon 10.00—19.00 óráig, XIII. ker., József Attila tér 4.

(X) A TIT NYELVTANÁRAI MEGALAPÍTOTTUK A BUDAPESTI NYELVISKOLA KFT.-T. Ajánlataink: 15 hetes, 1×3, 2×2, 2×3 órás délutáni, 2×2, 1×4 órás délelőtti, szombat délelőtti tanfolyamok, 6 hetes intenzív, heti 3×4 órában, kezdőtől a nyelvvizsga-előkészítő tanfolyamokig. Speciális olasz kurzusok, idegen nyelvről idegen nyelvre tanfolyamok, rendszerező német nyelvtani előadássorozat, orosz középfokú nyelvvizsga-előkészítő stb., garantáltan magas színvonalon. Várjuk régi és új hallgatóinkat 1990. augusztus 27-től szeptember 8-ig, délután 3-tól 6-ig, szombaton 9-től 1-ig, az **ELTE Bölcsészettudományi Karán,** V., Pesti Barnabás u. 1. Tel.: 141-3728, 111-7923.

(X) Mindenkit szeretettel várunk **Transzcendális Meditációs TM** tanfolyamunkra, amit **Maharishi Mahes** jogitechnikája alapján tanítunk. TM egyszerű, természetes, mindenki által könnyen elsajátítható technika szellemi, testi képesség teljes használásának elsajátítására. Több mint 400 tudományos kutatás bizonyítja a TM-technika előnyeit: **csökkenti a stresszt, a feszültséget; növeli az intelligenciát, az alkotóképességet és a sikert; javítja az egészséget csökkenti a biológiai életkort.** Az elmúlt hetekben már több mint 2000 ember sajátította el a Transzcendális Meditációt Budapesten, Debrecenben, Szegeden. **Ingyenes előadás:** 1990. augusztus 22-én és 23-án, 18.30 órakor a Kertészeti Egyetemen (A/I.), XI., Menesi út 44.

(X) CADILAC limousinok (7-8 hosszúak) esküvőkre, különleges alkalmakra, vezetővel együtt, bérelhetők. 1073 Bp., Dohány u. 73/75. Telefon: 142-6998, 142-7542, EUROLIMO Kft.

(X) **SZEDD MAGAD! A fóti Vörösmarty Mgtsz szilvaszedési akciót szervez a fóti sikátorpusztai gyümölcsösében. A gyümölcsös elérhető a fóti úton, a Rákospalota—Fót közötti bekötőutakról, az M3-as autópálya irányában. A szilva ára 12 Ft/kg. A kert nyitva tartása, hétköznapokon 8—20-ig. Szombaton 8—17-ig. Vasárnap 8—14-ig. Augusztus 21-től naponta várjuk önöket.**

ÁLLÁS

Habselyem Kötöttárugyár 2. Számú Gyára (Bp. XIII., Váci út 177.), felvesz **gépi himzőt, szabászati vágót, terítőt, üzemi és bedolgozó varrónőket.** Jó kereseti lehetőség. Jelentkezés a munkaügyi osztályon. Tel.: 129-9070/21 m.

Belvárosban nyíló (tályon felüli étter munkatársakat ke Férfi felszolgálókat nyelvtudással és gasfokú szakmai is retekkel. Férfi szá csokat és cukrászt szállodai gyakorlat Konyhai kisegítő Jelentkezés személyc aug. 28. és 29-én 10—13 óráig. C Bajcsy-Zs. út 24. járat az Arany J. felől. Bank Club terem. Tel.: 131-77

Külföldön szeretne gozni? Hívjon 7184.

Nyugatnémet tudo nyos-politikai ala vány perfekt titká keres német nyelvi rettel. Írásbeli jel kezést kérünk: »Né nyelvismeret 123 jeligére a Felszab lás téri hirdetőbe

Fővárosi Autótaxi Vállalat keres személyzeti és szociálpolitikai munkakörbe előadót, legalább középiskolai és közép-, vagy felsőfokú személyzeti szaktanfolyami végzettséggel. Bérezés megegyezés szerint. Jelentkezés önéletrajzzal személyesen, megbeszélt időpontban. Érdeklődni: 114-1643, vállalat személyzeti önálló csoportjánál, 7—15 óra között.

Újpesti faipari üzemünkbe szakképzett gépmunkásokat, asztalosokat felveszünk. — Érdeklődni: Reklámdekor Szövetkezet, Bp. VII., Rózsa F. u. 33. Tel.: 122-8046, 142-4142, 169-8098.

Facsztergályos segédet felveszek. Bp. VII., Marek J. 23. — Tel.: 121-1191.

Központi államigazgatási szerv kiemelt fizetéssel keres középfokú végzettségű, gyakorlott álló- és fogyóeszköz nyilvántartót. Jelentkezéseket a 111-4072 számon várjuk.

Német és angol, vagy német és francia nyelvvizsgával turisztikai információk feldolgozásához munkatársat keresünk önálló munkakörbe, főállásban. Gépírástudás szükséges. Magyar Autóklub, nemzetközi kapcsolatok csoportja. Tel.: 115-2040.

Az Albuplast Műanyagfeldolgozó Rt. azonnali belépéssel férfi segédmunkást felvesz. Jelentkezés: — Bp. IX., Vágóhíd u. 14—18. Tel.: 132-9462.

Osztályon felüli olasz étterem gyakorlattal rendelkező szakácsokat keres, jó kereseti lehetőséggel. Telefon: 138-3925.

A Magyar Külkereskedelmi Bank Rt. bankműveletek főosztálya érettségizett, idegen nyelvismerettel rendelkező **fiatal munkatársakat keres, devizalevelezési munkára.** Az érdeklődő fiataloknak bankszakmai kiképzést és biztos megélhetést nyújt intézetünk. Jelentkezés: Magyar Külkereskedelmi Bank Rt., Ledniczky Sándorné ov., vagy Tislér Zsuzsa ov.-nél, 1027 Bp. Varsányi Irén u. 40—44. Telefon: 115-4014.

JÁRMŰ

HCASCO

Gödöllőn Lada 1200-S GC frsz.-mai, megkímélt, eladó. Tel.: 06-28-20-533.

Augusztus 11-én átvett új 1300 Lada kombi eladó. Tel.: 169-1932 napközben. — Szirtes.

Buick Skylark kedvező fogyasztású, középméretű, 2,8 literes — amerikai luxuskocsi sok extrával, első kézből, nagyon jó állapotban, igényesnek eladó. 166-1141 9—20 óráig.

BMW 320 i, metál, sok extrával, eladó. — Nagyon szép. Osbáth. Tel.: 06-94/73-026.

Vennék Lada Samarát, újszerű állapotban. — 112-0183.

Skoda 105 S, 6 éves, 1992 végéig vizsgáztatva, első tulajdonostól eladó. Irányár: 109 ezer Ft. Érdeklődni: XII., Sárospatak u. 30/d. Bárdi.

GÉP, SZERSZÁM

Diamant 10/120 kötőgép — programozható számlázóval, motorral orsózóval eladó. 72-26701.

ADÁS-VÉTEL

Shiller bélyegszaküzlet magas áron vásárol bélyeggyűjteményeket régi képeslapokat, VI., Bajcsy-Zs. 29. 111-2197.

LAKÁS

ÚJ OTTHON BIZTOSÍTÁS

Elcserélem káposztásmegyeri, 4 szobás, 85 nm-es, tanácsi lakásomat kertes házra. Bármilyen megoldás érdekel. Cím: IV., Káposztásmegyer, Farkaserdő u. 9. IV. 12., Horváth László.

INGATLAN

Háromszoba, összkomfortos, felújított, harmadik emeleti, telefonos, 74 nm, Vérmező úti öröklakás beköltözhetően eladó 4 100 000 Ft-ért. Tel.: 10—14 óráig, 121-1557, 18—21 óráig 138-1640.

Belvárosi, 100 nm-es öröklakásomat eladnám. Irodának különösen alkalmas. Tel.: 117-6025.

Balatonmária-alsón családi háznak is alkalmas nyaraló eladó. — Két szoba hall, fürdőszoba, konyha, garázs. Tetőtér-beépítés lehetséges. Víz, villany bevezetve. Érdeklődni: 7632 Pécs, Szikora u. 3., Polozgai.

Félmillió Ft-ig szabadrendelkezésű szobát, vagy lakást vennék — 184-9734.

Kényelmesen lakni és dolgozni. Az újlaki Óbuda központjában a »Centroinvest« Kft. vállalkozásában épülő apartman-házban minden igényt kielégítő lakásokat, irodahelyiségeket és üzleteket alakítunk ki. Ezeket igényes gazdálkodó szervezeteknek és magánszemélynek ajánljuk megvásárlásra. A vevő igényének megfelelően idegenforgalmi hasznosítást is vállalunk. — A vállalkozó megvételre kínál: 357 db lakást, melyek 1 szobástól 3 szobásig többféle típusban készülnek, 4200 nm irodát, 1100 nm üzlethelyiséget, 330 db gépkocsiparkolót. A lakásokat és irodákat uszoda, szauna és tornaterem szolgálja ki, mely teljessé teszi a kényelmet. Irányár: lakás: 55-60 000 Ft/nm, üzlet: 100 000 Ft/nm, iroda: 130 000 Ft/nm. Az árak 1990. évi árszinten értendők. Az érdeklődők részére bővebb felvilágosítás az alábbi telefonszámokon: 180-4122, 180-4635.

Sopron-Balfon 165 nm alapterületű, kétlakásos kertes, családi ház garázzsal eladó. 30 000 Ft/nm. Érdeklődni: 99/14267 telefonon, mindennap 16—20 óráig.

1 + 2 fél szobás, összkomfortos öröklakás XIII. kerületben eladó. Tel.: 129-8288.

Szolnokon Szántó krt.-on 66 nm-es, 1 + 2 fél szobás, telepmentes társasházi öröklakás eladó. Irányár: 1 800 000 Ft. Érdeklődni 9—18 óráig: 56/42-221.

OKTATÁS

Angol haladóknak, német kezdőknek. Házhoz is megyünk. 184-9734.

Matematika tételek — (161 részletesen kidolgozva!) példamegoldások (magyarázattal!) postai utánvétellel — megvásárolhatók! Zöld összefoglaló feladatgyűjtemény fejezetenként kidolgozásai 400 oldalon! — Minőségi munka! 189-5970 (négytől)!

GONDOZÁS

Nyugdíjas pedagógusnőt keresünk első és második osztályos gyermekünk mellé hétköznapokban délről késő délutánig a tanév idejére. Érdeklődni: 114-2894 telefonon, este.

VEGYES

MAGÁNVÁLLALKOZÓK VAGYONBIZTOSÍTÁSA

Rádiusz részvény nagyobb tételben eladó. Érdeklődni 168-7335 — hétfőn, kedden 8—10 óráig.

Az újpesti lakótelepen 1 db megfelelő felszereltséggel rendelkező garázs átadó. Kérjük jelentkezésüket 118-1409, Schwartz Imre nevére.

FÉLNET KERES

Tengeren túl dolgozó 30-as, kellemes külsejű, intellektuális, értelmiségi hölgy ezúton keresi független, a hagyományos családi életet tisztelő, munkáját szerető, kreatív, egészséges életvitelű, céltudatos, művelt, diplomás férfi ismeretségét, 40 évesig, házasság céljából. »Család L. 4122« jeligére a hirdetőbe, 1076 Thököly út 3.

SZOLGÁLTATÁS

Kisszövetkezetünk kőműves, tetőfedő, víz-, fűtésszerelési valamint festő-, mázoló- és asztalosmunkákat azonnali kezdéssel vállal. — Cím: 1165 Ijjasz u. 22. Tel.: 8—16 óráig, 183-8252, 16—20 óráig: 147-4250.

Redőny-, reluxakészítés automata zsinórrögzítővel, közületeknek is. 163-88-32.

Parkettázás, szalagparkettázás, anyaggal is. Csiszolás, lakkozás. Tel.: 177-2057, Beregszászi.

Redőnyök, harmónikaajtók kedvezményes áron, reluxa rövid határidőre, garanciával. 183-1496.

BÚTOR

Vásárolunk, eladunk szekrénysorokat, fekhelyeket, konyhabútorokat, szekrényeket, antikokat, csillárokat, hagyatékot: 120-23-16, 131-1486, XIII., Gogol u. 23.

GYÖRGYI ISTVÁN szobrász

FŐSZPONZOR NAWA COMPANY

INVITÁL

Tisztelettel és szeretettel hívjuk, várjuk a Nyírségi Ősz'90 programsorozatára, a szeptember 1-jei Gyümölcskarneválra!

Gyümölcsből készült kompozíciók ♡ ♡ Nyírségi Erős ♡ ♡ pártok, színészek, újságírók sportvetélkedője ♡ ♡ népművészeti kirakodóvásár ♡ ♡ nemzetközi táncháztalálkozó ♡ ♡ tűzijáték ♡ ♡ megyebál ♡ ♡ a Nyírség Szépe választás

Nyírségi Ősz – a Kelet ünnepe

Információ, szállásfoglalás, programajánlat, helybiztosítás, részletes tájékoztatás a Nyírtourist, az IBUSZ és a Cooptourist Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Irodáiban és a Szervező Bizottságnál (Nyíregyháza, Géza u. 8-16, Telefon: (42) 16-622, Fax: 12-921, Telex: 073721)

LINEA

„A hír szent – a véleménny szabad"

Erdemes megrendelni a Magyar Hírlapot
Mert: politikailag független, értéktartó, jól informált, megújuló politikai napilap.

Megrendelem a Magyar Hírlapot ..... példányban, és kérem az alábbi címre kézbesíteni:

Megrendelő neve: _____
Cime (város, község, kerület): _____
(utca, tér, ltp.): _____
(emelet, ajtó): _____
Irányítószám: _____

Az előfizetés díja
egy hónapra: 165 Ft
negyedévre: 495 Ft
fél évre: 990 Ft
egy évre: 1980 Ft

Az előfizetési díjat a fenti cím kézbesítőnek fizetem.

en nyugtával jelentkező

aláírás

A megrendelőlapot borítékban, bérmentesítés nélkül az alábbi címre kérjük feladni.
Vidékre: postahivatal, helybep.
Budapestre: Budapest, Postaigazgatósá hírlaposztály, Bp. Pf. 4. 1360.

Magyarság és művelődés

címmel szabadegyetemet rendez a leninvárosi Derkovits Gyula Művelődési Központ 1990. augusztus 23–24–25-én. Az érdeklődők jelentkezését várjuk. Cím: 3580 Leninváros, Széchenyi u. 2. Fax: 49/11-558. Telefon: 49/11-378.

KÖZÜLETEK, INTÉZMÉNYEK FIGYELMÉBE!
CÍMERES KÖRBÉLYEGZŐRE
RÖVID HATÁRIDŐVEL
megrendelést felveszünk.
PÉCSI SZIKRA NYOMDA
Pécs, Engel J. József u. 8.
Levélcím: 7601 Pécs Pf.: 182
Telex: 12-211 Tel.:32-177
Telefax: 11-532

IPARI TERMÉKEKET keresünk, amit Skandinináviában értékesíthetnénk.
Endre INDUSTRI-MEKANO Jönköping
Endre INDUSTRI-MEKANO
Karácsonyi Endre
Ängsrogatan 2
S 552 66 JÖNKÖPING, Sweden
Tel.: 46-36-12 00 00
Telefax: 46-36-260 10

PÁLYÁZAT
A Kőolaj- és Földgázbányászati Vállalat (Nagykanizsa) pályázatot hirdet a KISKUNHALAS központjában lévő „Jó szerencsét"

szálloda, étterem és presszó bérleti formában történő üzemeltetésére

(A szálloda 45 szobás, 108 ágyas.)
A PÁLYÁZATI FELTÉTELEKRŐL A PÁLYÁZÓK ÍRÁSOS ANYAGOT KAPNAK.
RÉSZLETES FELVILÁGOSÍTÁST AD:
Varga Ferencné főmunkatárs,
Kőolaj- és Földgázbányászati Vállalat
Nagykanizsa, Szabadság tér 22.
Tel.: (93) 13-140/16-90, 12-95 mellék.
A PÁLYÁZAT BENYÚJTÁSÁNAK IDŐTARTAMA: 1990. szept. 1.–szept. 16.
ELBÍRÁLÁS HATÁRIDEJE: 1990. szept. 30.
EREDMÉNYHIRDETÉS IDŐPONTJA: 1990. okt. 3., 10 óra.
HELYE: a szálloda társalgója.

A PROGRAM FUT – AZ INGATLAN GAZDÁT CSERÉLI
Számítógépes ingatlanközvetítés. Három hónapon keresztül történő nyilvántartás ellenértéke lakosságnak 300 Ft + 25% áfa, közületeknek 5000 Ft + 25% áfa.
Cím: Eszterlánc Részvénytársaság, 1077 Budapest, Almássy tér 2.
Tel.: 122-1846.
Ügyfélfogadás: hétfő, szerda: 9.00–17.30-ig, kedd, csütörtök: 9.00–13.00-ig.
Ne feledje! Ön helyett a program fut!

A DUNABANK Rt. közleménye:

A MAI NAPON LETILTOTT KÁRTYÁK LISTÁJA

588 772-1000 101 509	588 772-1000 103 018	588 772-1000 104 107
588 772-1000 104 800	588 772-1000 107 209	588 772-1000 107 803
*588 772-1000 122 208	588 772-1000 123 305	*588 772-1000 124 600
*588 772-1000 124 618	588 772-1000 126 407	588 772-1000 130 300
*588 772-1000 131 209	*588 772-1000 131 217	588 772-1000 134 104
588 772-1000 137 602	588 772-1000 138 204	588 772-1000 146 207
*588 772-1000 148 401	588 772-1000 148 906	588 772-1000 152 304
588 772-1000 152 502	*588 772-1000 153 500	588 772-1000 154 102
588 772-1000 156 602	588 772-1000 161 404	588 772-1000 167 807
*588 772-1000 169 209	588 772-1000 172 104	588 772-1000 172 807
*588 772-1000 173 201	588 772-1000 179 406	588 772-1000 180 008
*588 772-1000 183 101	588 772-1000 183 309	588 772-1000 186 104
588 772-1000 187 508	588 772-1000 188 209	*588 772-1000 189 405
*588 772-1000 193 308	588 772-1000 193 415	588 772-1000 195 402
588 772-1000 195 501	588 772-1000 196 103	588 772-1000 197 507
588 772-1000 197 515	588 772-1000 200 301	588 772-1000 201 309
588 772-1000 202 703	588 772-1000 204 906	*588 772-1000 205 201
588 772-1000 205 615	588 772-1000 210 102	*588 772-1000 213 205
588 772-1000 216 505	588 772-1000 216 802	588 772-1000 217 206
588 772-1000 219 004	588 772-1000 219 012	588 772-1000 220 002
588 772-1000 220 606	588 772-1000 220 614	*588 772-1000 221 307
588 772-1000 225 803	588 772-1000 229 300	*588 772-1000 231 306
588 772-1000 235 109	*588 772-1000 235 307	*588 772-1000 235 604
*588 772-1000 235 612	588 772-1000 235 703	588 772-1000 235 711
588 772-1000 236 305	*588 772-1000 242 808	*588 772-1000 242 816
588 772-1000 243 913	588 772-1000 244 804	588 772-1000 247 708
*588 772-1000 250 009	*588 772-1000 251 304	588 772-1000 253 706
588 772-1000 253 805	*588 772-1000 254 704	*588 772-1000 257 400
*588 772-1000 257 418	588 772-1000 257 905	*588 772-1000 258 606
*588 772-1000 258 614	588 772-1000 259 109	588 772-1000 261 600
588 772-1000 262 103	*588 772-1000 262 400	588 772-1000 263 507
588 772-1000 266 807	588 772-1000 272 300	588 772-1000 274 900
588 772-1000 277 101	588 772-1000 278 901	*588 772-1000 279 305
588 772-1000 284 305	*588 772-1000 284 800	*588 772-1000 285 500
588 772-1000 288 405	*588 772-1000 288 801	*588 772-1000 293 207
588 772-1000 293 405	*588 772-1000 293 702	*588 772-1000 294 106
588 772-1000 298 305	588 772-1000 307 304	588 772-1000 307 700
588 772-1000 310 209	*588 772-1000 315 000	*588 772-1000 315 018
588 772-1000 318 301	588 772-1000 320 802	*588 772-1000 323 301
588 772-1000 324 002	588 772-1000 324 705	588 772-1000 326 601
*588 772-1000 329 001	*588 772-1000 329 100	588 772-1000 329 506
588 772-1000 332 005	588 772-1000 333 409	*588 772-1000 340 404
*588 772-1000 342 608	*588 772-1000 342 707	*588 772-1000 343 200
*588 772-1000 344 000	*588 772-1000 344 018	588 772-1000 344 802
588 772-1000 344 901	*588 772-1000 349 207	588 772-1000 350 601
*588 772-1000 350 809	588 772-1000 352 607	*588 772-1000 355 907
588 772-1000 356 608	*588 772-1000 358 604	588 772-1000 363 505
*588 772-1000 363 802	588 772-1000 365 708	588 772-1000 367 001
588 772-1000 367 613	588 772-1000 368 207	588 772-1000 368 215
*588 772-1000 368 603	*588 772-1000 370 807	*588 772-1000 370 815
*588 772-1000 372 605	588 772-1000 372 613	*588 772-1000 372 803
*588 772-1000 373 801	*588 772-1000 377 703	*588 772-1000 387 009
588 772-1000 388 502	588 772-1000 389 203	588 772-1000 394 401
588 772-1000 397 404	*588 772-1000 398 402	*588 772-1000 398 907
588 772-1000 399 707	*588 772-1000 402 204	588 772-1000 402 600
*588 772-1000 407 500	*588 772-1000 407 518	*588 772-1000 408 201
588 772-1000 410 009	*588 772-1000 411 007	588 772-1000 411 106
588 772-1000 413 201	588 772-1000 413 300	*588 772-1000 415 305
588 772-1000 418 002	*588 772-1000 418 101	*588 772-1000 418 119
*588 772-1000 418 705	*588 772-1000 419 406	*588 772-1000 419 414
*588 772-1000 419 802	588 772-1000 420 107	588 772-1000 420 206
588 772-1000 421 907	588 772-1000 422 707	588 772-1000 423 002
*588 772-1000 424 703	*588 772-1000 425 106	*588 772-1000 425 304
588 772-1000 427 805	588 772-1000 430 205	*588 772-1000 434 702
*588 772-1000 439 701	588 772-1000 440 402	*588 772-1000 444 305
*588 772-1000 445 807	*588 772-1000 445 906	*588 772-1000 446 805
588 772-1000 447 704	588 772-1000 448 306	*588 772-1000 450 609
*588 772-1000 457 505	*588 772-1000 457 901	588 772-1000 458 008
*588 772-1000 458 800	588 772-1000 459 501	588 772-1000 459 907
*588 772-1000 476 000	*588 772-1000 476 208	*588 772-1000 477 800
*588 772-1000 484 103	*588 772-1000 489 904	*588 772-1000 508 802
*588 772-1000 508 810	*588 772-1000 509 503	*588 772-1000 511 806
*588 772-1000 513 901	*588 772-1000 513 919	*588 772-1000 517 209
*588 772-1000 520 104	*588 772-1000 520 401	588 772-1000 524 601
*588 772-1000 531 705	*588 772-1000 532 703	*588 772-1000 536 902
*588 772-1000 539 708	588 772-2000 101 630	588 772-2000 105 102
588 772-2000 107 900	588 772-2000 115 002	588 772-2000 118 204
		588 772-1000 301 109

*Zárolt kártya, kérjük, hívja fel a Hazai Hitelkártya Rt.-t: 131-81-49.

Bizonylatok és lehúzógépek megrendelése: Hazai Hitelkártya Rt., Budapest, 1054 Báthori u. 18.

BÉRBE ADJUK:
– 9 db irodahelyiséget (178 m² összes alapterület) a Bp. XI. ker., Bánk bán u. 17. sz. alatti irodaházunkban,
– 1050 m² fedett csarnokot telepünkön, Bp. III. ker., Szőlőkert u. 1. sz.
Érdeklődni lehet: Fővárosi 1. Sz. Építőipari Vállalat, dr. Járai János, telefon: 118-5399/286 mellék.

21. sz. Állami Építőipari Vállalat a XIII. és XVIII. kerületben lévő telephelyein reális áron bérbe ad:

– telefonnal ellátott irodákat,
– fűthető és fűtés nélküli raktárakat,
– faipari termékek gyártására porelszívóval ellátott műhelyépületet,
– gépjárművek szerelésére, gyártási célra alkalmas 3000 m² összterületű létesítményt,
– különböző anyagok, gépjárművek tárolására szilárd burkolatú, szabad területet,
– keretesállványokat magánépítkezőknek is,
– felvonulási célra, használt állapotú lakókocsikat, konténereket.

Érdeklődni lehet: 21. Sz. Állami Építőipari Vállalat Központi Székház 201. sz. irodájában, Bp. V., Apáczai Csere János u. 7.
Tel.: 118-5758, 118-0988/140. Telex: 22-5561.

A Fővárosi Ruházati Szolgáltató Vállalat (1053 Budapest V., Egyetem tér 5.) közzéteszi, hogy 1990. október 1-je napjával az 1989. évi XIII. vt előírásai alapján átalakul részvénytársasággá.
A részvénytársaság alapítását „zártkörű" részvénytársasági formában tervezzük. A megalakuló részvénytársaság tevékenységi köre:
1751 bőr- és szőrmeipar,
1752 cipőipar,
1753 bőr-, szőrme- és cipőipari termékek javítása,
1761 textilruházati ipar,
1762 textilruházati termékek javítása,
5142 ruházati nagykereskedelem,
5133 vegyesiparcikk-nagykereskedelem,
5142 ruházati kiskereskedelem,
5144 vegyesiparcikk-kiskereskedelem,
5146 vegyes tevékenységű kiskereskedelem,
5162 fogyasztásicikk-kölcsönzés,
5211 áruk, műszaki-szellemi termékek és szolgáltatások külkereskedelme,
5219 egyéb külkereskedelmi szolgáltatás.
Az átalakulás célja: a piaci viszonyoknak megfelelő modernebb vállalati struktúra kialakítása a vállalat eredményesebb működése érdekében. Saját termékeket is értékesítő egyedi karakterű üzlethálózat kialakítása.

Fővárosi Ruházati Szolgáltató Vállalat igazgatója

A CSEPELI KÉSZÜLÉK ÉS SZERSZÁMGYÁRTÓ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG több éves szakmai gyakorlattal rendelkező munkatársakat keres nyugati exportra történő gyártáshoz, a következő szakmákban:

— szerszámkészítő,
— szerszámmarós
— szerszámköszörűs

Németnyelv-tudással rendelkezők előnyben.
Kereskedelmi osztályunkra keresünk szerszám- és készülékgyártásban járatos, vállalkozó szellemű, a német műszaki nyelvet jól beszélő kereskedelmi ügyintézőt.
Jövedelem: a gépipar átlagát jóval meghaladó havibér, prémium, plusz egyéb lehetőségek.
Részvénytársaságunk újfelvételes dolgozóinak vállalati évgyűrű-biztosítást köt.
Telefonérdeklődés: Pusztai Rudolf személyügyi vezető, 113-5640, 157-2511, 113-1860/30-27-es mellék.
Levélcím: 1751 Budapest, Pf. 91.